

F-135

1822

BLAHOVĚST

Hlasý katolické.

Ročník sedmnáctý.

Léta Páně

1 8 6 7.

KNIHOVNACSSR

=VLIBĚJOVICÍCH=

Vydavatel a redaktor:

FRANTIŠEK SRDÍNKO,

ředitel kníž. arcib. semináře i štud. konviktu, k. arcib. notář, pokladník Dědictví sv. Prokopa.

V PRAZE.

Tiskem kníž. arcibiskupské knihtiskárny.

1867.

Okres. knihovna
Čes. Budějovice
VYŘAZENO

Obsah ročníku XVII.

Duchovní řeči a rozjímání:

Sv. Řehoře, biskupa Nyssenského, o modlitbě řeči patero str. 18. 53. 69. 85. 101. Výklad evangelia na den očistování blahoslavené Panny Marie 33. Výklad evangelia na pondělí Velikonoční 165. Čtvero řečí o zpovědi 185. 201. 217. 233. Výklad evangelia na pondělí svatodušní 249. Výklad evangelia na den svaté a nerozdílné Trojice Boží 265. Řeč o nepomíjitelnosti církve 313. 330. Homilie sv. Otce Pia IX. v basilice Vatikánské dne 29. června 1867. 329. Výklad evangelia na den nanebevzetí bl. Panny Marie 361. Výklad evangelia na den sv. Václava 425. Výklad evangelia na den Božího narození 553.

Pojednání:

Základy křesťanského vychování dítek 5. 23. 37. 57. 73. 89. 105. 122. 137. 155. 172. 187. 203. 219. 234. 253. 266. 282. 299. 316. 332. 349. 364. 378. 395. 413. Roucha posvátná 120. O missálech či knihách mešních 168. O probabilismu 345. Proč jsem katolíkem? 377. 393. Boje církve 409. Ráženec, co jest a jak povstal 441. Co jest konkordát a kdo s ním nespokojen 508. Šťastné skonání 569.

Pastýřské listy:

Pastýřské listy J. M. nejdušt. p. biskupa Litoměřického str. 1. 537. Pastýřský list J. Exc. nejdušt. p. bisk. Kralohradeckého 117. Pastýřské listy JEm. nejdušt. p. kardinála arcibiskupa Pražského 149. 521. Adresa ve Vídni shromážděných arcibiskupů a biskupů k Jeho c. k. ap. Veličenstvu 457. 473. 489. Pastýřský list JM. nejdušt. p. bisk. Budějovického 494.

Vlastnoruční list sv. Otce co odpověď k blahopřání, jež JEm. nejdušt. p. kardinál arcibiskup Pražský k vánocům 1866 sv. Otcí do Říma zaslal str. 133. Výnos ap. Stolicí o blahorečení ctihodného sluby Božího Klementa Marie Hofbauera 134. Encyklika sv. Otce papeže Pia IX. k patriarchům, primatům, arcibiskupům a biskupům veškerého katolictva o pronásledování církve sv. 505.

Úvahy časové, zápisky historické:

Slovo královské k obraně Jesuitů 59. Co soudí sami francouzští spisovatelé o pověstných provincialních listech Blažeje Paskala? 135. O vojsku Passovském 170. 189. 205. Jubi-

leum a dům pro chudé pouťníky z Čech v Římě 297. Kostel sv. Anežky a kaple sv. Barbory s klášterem Klarisek na Starém městě v Praze 428. 446. 460. 479. 511. 525. 545. 559.

Obrazy ze života, příběhy a popisy:

Jubileum v Římě 281. Osyka 257. Večer o sv. Mikoláši 564. O ruském duchovenstvu a o ruské (řecké) církvi 561. Po pětadvaceti letech. Od Fr. Pravdy. 570.

Povídky Fr. Pravdy:

Život v kraji str. 6. 24. 39. 62. 76. 92. 108. 125. 139. 174. 209. 220. 237. 353. 366. 380. 397. 415. 430. 461. Láska matčina 256. 270. 286. 303. 319.

Písňe a básně:

Hlas alumnův arcidiecése Pražské ku pětadvacelité památce povýšení na důstojnost kard. S. Ř. C. titulu sv. Augustina J. Eminence, Nejdušt. a Nejjasn. Pána Pana Bedřicha knížete ze Schwarzenberku, knížete arcibiskupa Pražského atd. atd. str. 17. Hlas na poušti 22. Dne 24. ledna 1867. str. 36. Sv. Štěpán 56. Lživým apoštolům 110. Sv. Václavská o mši sv. 412. Svatý kříž 525. Pane, zůstaň s námi 527. Vánoce 559. Dvě doby v Betlémě. 570. Do Betléma 578.

Delší zprávy v Kronice:

Návraty do církve str. 81. 98. Z katolického života Angličanů 161. 182. Někdejší misie v Paraguay 263. 277. 294. 310. 327. 358. 389. 471. *Paběrky*: 15. 83. 115. 247. Požehnání reformace 229.

Dopisy:

Z Ameriky (ze St. Luis-u Mo.) listy tři str. 334. 468. 501. — Od Bezna 403. Z Brandýsa nad Labem 127. Z Broumova 418. Z Budějovic 451. Z Nového Bydžova 9. 450. — Z Cerekvice u Litomyšle 467. Z Cuclavi 482. Z jižních Čech 406. — Z Dačic na Moravě 372. — Z Hněvčevsi 224. 566. Z Hradce Králové 9. 272. Od Humpolce 10. Z Husince 225. — Z Chicaga v Americe 11. Z Choceň 10. — Z Větrného Jeníkova 466. Z Jesenice u Skalice 28. Z Jilemnice 517. Z Inomostí 483. — Z Karlína 41. 565. Z Kláštera 467. Z Kolínského vikariátu 129. Z Kolína 464. Od Kolína 500. Z Černého Kostelce 112. 288. 401. 516. Z Kounic u Česk. Brodu 354. Z kraje 435. Od Kyšperka 340. 401. — Z Ma-

rianských lázní 382. Z Litoměřic 46. Z Lomnice 371. Z Lošan u Kolína 272. Ze Lstibořské osady 27. — Z Milevska v Tábořsku 28. Z Moravy 179. Z Vysokého Mýta 128. 157. — Od Nymburka 44. — Z Oustí nad Orlicí 321. Od Uher. Ostroha na Mor. 580. Z Ouval 463. — Z Nové Paky 450. 566. Z Palerma na Sicilii 66. Z Piseckého okolí 225. Z Pisečné 197. 213. Z Plzně 370. 399. 434. 481. Z Polska ruského 484. Z Potěch u Čáslavi 96. Z Poříčan 9. Z Prahy 78. 140. 177. 193. 195. 240. 258. 339. 432. 463. 513. 568. Z Přelouče 44. 528. Z Příbramského vikariátu 547. — Od Radbuzy 223. 242. Z Roudnice 305. Od Roztok 241. Z Říma 289. 306. 324. Od Řípu 42. 64. 111. 143. 211. 258. 368. 448. 514. — Ze Sedlčan 43. 464. 548. 578. Ze Sedmíhradska 30. V Střezmíři 355. Od Šumavy 65. 341. 355. 528. Ze Svatoňovic 518. Ve Švihově 96. 597. — Z Třeboratic 178. Z Tuklat u Česk. Brodu 339. Z Turnova 501. 516. Z Labské Týnice 94. — Z Vidně 11. Z Volšan 527. Z Nové vsi blíž Uherského Ostroha na Moravě 47. Z Vyskytné 65. Od Vysoké 145. 158. 417. Z Vysokého pod Krkonoši 342. Z Vyšehradu 382.

Kronika:

Z Afriky 81. 229. Z Ameriky 14. 51. 81. 115. 163. 200. 215. 247. 262. 277. 293. 309. 326. 358. 375. 388. 423. 455. 471. 487. 504. 535. 567. 583. Z Anglicka 115. 161. 214. 357. 386. 455. 503. 520. 535. 551. 583. Z Asie 200. 215. 310. Z Austrálie 293. — Z Bádenska 261. 374. 533. 582. Z Bavor 31. 80. 130. 181. 342. 408. 438. 454. 470. Z Belgie 293. 309. 438. 583. Z Benátek Vlašských 147. 455. Z Berlína 245. 262. 533. Z Brna 342. 531. — Z Cařihradu 551. Z Celovce 199. Z Číny 31. 98. 163. 215. — Z Dánska 375. — Z Francouz 14. 48. 80. 114. 130. 214. 245. 309. 357. 375. 438. 520. 534. 583. Z Frýburku 261. — Z Gibraltaru 387. — Z Haliče 48. 374. 519. Z Hanoverska 80. Z Holland 309. Ze sv. Hypolita 291. — Z Japonska 504. Z Jerusalema 51. 184. 215. Z Indie východní 15. 246. Z Inomostí 374. 470. Z Irska 97. Z Itálie 13. 50. 67. 98. 115. 163. 183. 214. 228. 292. 308.

357. 374. 385. 422. 551. — Z Londýna 535. Z Lublaně 199. — Z Mexika 310. 389. 422. Z Moravy 31. 181. 307. 469. 486. 502. 550. — Z Nasavska 114. Z Německa 147. 276. 357. 374. 384. 438. — Z Paříže 31. 115. 214. 245. 292. 309. 326. 471. 535. Z Petrohradu 326. Z Polska 293. 470. 533. Z Poznaně 420. Z Porýnska 533. 550. Z Prahy 12. 30. 48. 66. 79. 97. 113. 130. 146. 159. 180. 184. 199. 213. 226. 243. 260. 275. 290. 307. 325. 339. 342. 355. 373. 383. 406. 420. 437. 453. 469. 485. 502. 519. 531. 550. 566. 581. Z Pruska 12. 31. 97. 130. 160. 181. 214. 262. 420. 454. 532. 567. 582. — Z Rakouska 12. Z Říma 13. 67. 81. 98. 131. 184. 214. 245. 262. 277. 292. 308. 325. 342. 357. 384. 421. 455. 470. 487. 502. 533. 550. 567. 582. Z Rusi 14. 115. 358. 385. 551. — Ze Sedmíhradska 245. Ze Solnohradu 80. 130. 199. 503. Ze Šlesviku 308. Ze Španěl 245. Ze Štrasburku 357. Ze Štýrska 181. Ze Švýcar 114. 160. 276. 291. 455. 583. — Z Trevíru 262. Z Tridentu 130. Z Turecka 246. 343. 387. 438. Z Tyrol 276. 291. 420. 437. 454. — Z Uher 97. 113. 130. 147. 159. 214. 276. 291. 307. 420. — Z Varšavy 245. Z Vidně 31. 67. 79. 181. 228. 261. 307. 325. 356. 384. 407. 453. 469. 502. 533. 550. 582. Z Vratislavi 357. Z Vürtemberka 31. 114. 532. — Ze Záhřeba 160. 308.

Literní oznamovatel:

Str. 15. 32. 51. 68. 83. 99. 116. 131. 147. 163. 184. 200. 216. 248. 279. 296. 312. 328. 359. 376. 391. 439. 456. 472. 487. 504. 520. 535. 552. 567. 584.

Zápisky Dědictví sv. Janského:

Str. 51. 147. 264. 456. 472.

Osobní věstník duchovenský:

Str. 16. 32. 51. 68. 84. 100. 116. 132. 148. 164. 184. 200. 216. 232. 348. 264. 280. 296. 312. 328. 344. 359. 376. 392. 408. 424. 440. 456. 472. 488. 504. 520. 536. 552. 568. 584.

Listárna redakce:

Náš program str. 16. 32. 52. 68. 84. 116. 132. 148. 164. 184. 216. 312. 328. 344. 360. 440. 456. 472. 552. 568. 584.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
v kníž. arcib. semi-
náři číslo 190—I.

Expeditce:
v kat. knihkupectví
B. Štěpán,
na sv.- Václavském
náměstí, čís. 786—I.

Nedolá čísla rekla-
mujte nejdéle
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasý katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDINKO.

**Předplácí se
v expedici**
i u všech řádných
knihkupectví
narok: 2 zl. 50 kr.
na půl: 1 zl. 30 kr.
Po poště:
(jenom v expedici)
Celoroč: 3 zl. — kr.
půlroč: 1 zl. 55 kr.

Předplaceni čtvrt-
letní se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bídné čini národy.“ (Přísl. XIV. 34.)

Pastýřský list.

AUGUSTIN PAVEL.

z milosrdenství Božího a z milosti Stolice apoštolské
biskup Litoměřický,

vzkazuje všem věřícím biskupské osady
vrchnopastýřské pozdravení v Pánu!

Milostivým řízením Božím první rok co biskup trávím, Nejmilejší, mezi Vámi; rok ten právě se ukončil. Byl to rok plný trpkosti a bídý, a přece choval v sobě ještě více darův a milosti Božího slitování. Pán zkoušel nás, ale neopustil. Ukázal se nám přísným, a přece byl nejvýš laskavým. Ve všem vládla jeho moudrost a jeho dobrotu. — Tak považuje křesťan veškerý běh tohoto světa. Podobně i my u víře hledme na dny minulé, i k časům budoucím — dnes, ješto se nám nový rok otvírá. Zajisté chvíle to důležitá! Srdce moje dnes mocněji táhne mne k Vám, Nejmilejší. I pozdvihneme myslí svých k Bohu, a několik okamžení společně obírejme se sv. rozjímáním.

Nevidíme sice Boha, a však on sám, svrchovaný Hospodin, v rukou svých drží veškerý svět, zvláště pak lidské pokolení; on pořádá osudy veškerých národů, rovněž i osudy každého člověka, i toho nejmenšího. Tot seznává každý, kdož jen užívá svého rozumu. Patrně však, neomylně a důrazně učí nás tomu Kristus Ježíš nebeskou pravdou, kterouž nám hlásá v sv. církvi své. A sice dle téhož slova Páně jestiť vše vůkol nás, i země, na níž přebýváme, i slunce a hvězdy, jež svítí nad námi, i my sami jsme dílo všemohoucích rukou Božích. A Bůh neopouští díla svého jako lidé; neboť oni, dokonavše věc, více na ni nemyslí. Bůh nepřestává býti při tomto světě, jež byl stvořil; protož také neděje se nic, o čem by Bůh nevěděl. Vít

zajisté o každém slovu, kteréž mluvíme; bez jeho vůle ani vlas nepadá s hlavy naší. Bůh řídí všechny věci, i veliké i nepatrné, a to na každém místě, v každém okamžení. Ó jak překrásně a dojmavě o božském řízení tom poučil nás Syn Boží, jenž byl od věčnosti u Otce. Aneb kdo jiný, leč toliko Syn Boží pověděl nám, že smíme i že máme nazývati Boha Otcem svým? Jak veliký jest Bůh! před Bohem nejsme nic, před Bohem nezasluhujeme ničeho, a aj, týž Bůh ráčí býti otcem naším! Svědčí nám o tom Syn Boha živého. Z jeho úst víme, kterak ptáci nebeští denně nalezají svého pokrmu; on dí totiž: Otec váš nebeský krmí je; a jeden z nich nepadne na zem bez Otce vašeho. Dražší jste vy nežli oni. A vás nechal by bez ochrany, bez pomoci? Vít zajisté Otec váš, čeho kdy potřebujete. A kdo z vás všelikou péčí svou může přidati k životu svému loket jeden? A když lidé ve svých souženích strachem volají o pomoc, kterak dí jim Pán? tak, jako mluvil učenníkům za bouře na moři: Co se bojíte, malověrní! A pakli v úzkost upadají a v malomyslnost, co říkají? to, co pravil Petrovi tonoucímu na moři: Malověrný, proč jsi pochyboval! A kdož se strachují nebezpečství, těm praví: Zdaliž není dvanácte hodin za den? neníť se co báti, dokavad jest den. — Cokoliv nás kdy potká, každé měli bychom uvážiti slova Páně, jež řekl učenníkům: Když pak se to počne dít, pohlédte a pozdvihněte hlav svých. Ano máme vzezříti k Otci v nebesích a v pokoře uznati, že ruka Páně rozličnou měrou rozdílí radost i utrpení. I může-li pak pod řízením všemohoucího Otce a nejvýš moudrého, může-li se co dít, což by nepřicházelo od něho? Ano, Božím dopuštěním jest to, z čeho buď veškerý národ, buď jednotlivec se rmoutí neb raduje. —

Hle, toť učení božského mistra, tak sluší smýšleti křesťanům.

Zatím však synové světa v dobách strasti vedou nářek hned na nešťastný osud, na slepou náhodu, hned zase na lidskou zlobu neb pošetilost, jindy opět na přírodu, na povětrnost a na jiné příčiny zcela malicherné.

Jak smutno bylo by, aby člověk byl hříčkou slepého osudu nebo náhody; napopak ale jaká to útěcha, býti pod správou Otce nebeského, kterýž věčně žije a všechny miluje a chce nás mít, blaženy! Nemí-li celý svět v ruce Božích? Cokoli na světě se zbíhá, co děje se během přirozeným, to posléze přece jen Bohu jest nástrojem, jímž docílí, což byl ustanovil od věčnosti. Všecko děje se buď z Božího *uložení* nebo z jeho *dopuštění*, a čeho dopouští Bůh, vede pak přece jen vždy podle vůle své. Bůh to *uložil*, jestli tuto onemocní člověk mimo svou vinu, jestliže tamto tisícové zhoubným morem rychle se berou na věčnost. Bůh toho *dopustil*, jestli kdo nevinně od nepřítele jest sužován, jestliže tamto celá země okouší hrůzy kruté války.

Jedině Bůh tedy vládne a panuje ve všech příhodách. Nám ovšem lze jen zřídka kdy pravě, avšak nikdy úplně postihnouti, jaký úmysl Bůh má při té neb oné příhodě. To však jest *pravdou víry*, že *vše, cokoli se děje*, dle vůle Boží má sloužiti k lidskému *spasení*. Vše, co kolem nás jest, nemá u Boha jiné ceny do sebe, leč aby duši napomáhalo k životu věčnému. Toť *hlavní cíl*, a prozřetelnosti Božské vše záleží na tom, by se toho cíle dosáhlo. Protož sluší vyznati: nic nás nepotkává, nic se na nás nevzkládá aniž dopouští, co by nebylo ku spáse duše. Pod řízením Božím nemůže se díti naprosto nic, co by nám vadilo v dosažení nejvyššího cíle; ano spíše všecko úplně hodí se k němu, nejen možným ale i snadným činíc naše spasení.

Je-li člověk v hříchu, tu vše, co za den jej potkává, směřuje k jeho napravení; k tomu každá i ta nejmenší případnost ho vzbuzuje a pobádá. Kdyby chtěl mluviti upřímně, musel by přiznati se, jak často ozývalo se jeho svědomí, jak často nahlížel, žeť třeba obrátiti se, i jak mnohdy zapuzoval a potlačoval v sobě dobrých hnutí, jež mu přicházela mimo vůli jeho. Tu a tam bývala jeho duše mocně dojata! stud a lítost, tesknost a bázeň vedly zápas o jeho srdce. Byťby i chtěl, nemůže toho upříti, že nepřestával Bůh hledati duše jeho. Kteríž pak milostivému

hledání konečně poddali se, vděčně vyznávají, velebíce Boha, jak bezpočtukrátě jich napomínal, jak líbezně a mocně jich nabádal, a jak mnoho okolností zároveň působilo k tomu, aby se pohnuli a poznávajíce bídu svou blížili se ku Spasiteli; až pak po tolikéřé přípravě jakoby nenadále dokonalo se dílo jejich obrácení. Vyznávají dále, kterak všechny případnosti, milé i odporné, veliké i nepatrné, jedny i druhé tak se střídaly, že nesly za sebou brzy výstrahu, brzy naději, tu pokoření, tam občerstvení, že otrásaly srdcem i též je povznášely.

Takt jest, Nejmilejší! všechny věci musí napomáhati těm, kdož mají přijíti k spasení. V pravdě země naše podobna jest veliké škole, kdež nás vychovává všemoudrý Stvořitel. Tolik milionů lidí se čítá ve škole té, a pro každého z Vás den co den má Bůh po ruce vždy jiných a jiných vychovacích pomůcek. Vše, cožkoliv zkouší člověk, vše, co jej denně potkává, tak právě řadí se jedno s druhým, jak toho žádá jeho spasení. Bůh zná schopnosti každého, i stav jeho duše, a v každé době sesílá to, co se hodí jediné pro něho, a čeho mu třeba. Ano Bůh od věčnosti jednomu každému vyměřil celý běh jeho vychování. Každého okamžení podává jemu Bůh, co jest pro něho to nejlepší, aniž při tom ruší svobodné vůle jeho; neboť Bůh ponechává jemu, aby se rozhodl; ostatní pak, buďto zdar buď nezdar, dobré následky i neblahé, to vše Bůh drží ve svých rukou, a vede to opět k dalšímu vychování.

Jistot tedy nad všelikou pochybnost: spása, život duše, to jest cíl hlavní, na němž Bohu nejvíce záleží, a co se s námi děje, toho právě třeba nám k životu věčnému. Kdyby se s námi nedělo tak, nemohli bychom ani býti spaseni. Každý má jen jedinou cestu k nebi, a to právě tu, kterouž jej Bůh sám vede, a jen jediný pro každého jest běh případností, v němžto jemu lze najíti spasení, a ten jest, který pochodí od Boha. Obyčejně žádají si lidé toho neb onoho statku vezdejšího, té a té míry zámožnosti, toho neb onoho postavení, té a té důstojnosti, a mají za to, že jim pak bude snadno, křesťansky živu býti, pak že pomine každá obtíž, a že pak budou konati tolik a tolik dobrého, a že tak dojdou lehce spasení. Což pak by toho Bůh nedal, kdyby tomu v pravdě tak bylo? Stálit jsme v těchto dnech v Betlemě u jeslí, a viděli jsme, jak velice Bůh miloval svět, tak že dal Syna svého jednorozeného;

i kterak mohl by tedy odepřítí nějakého zboží pozemského, kdyby skutečně nám bylo k spasení? — A opět mní lidé: Kdybych jen zbyl tohoto soužení, této nesnáze, této choroby, kdybych jen nebyl tolik nezuznán, jen kdybych byl prost těchto protivníků, té odvislosti, pak s radostí bych sloužil Pánu Bohu, v pokoji žil bych svému povolání a došel spasení. Jaký to nerozum! Což to sesílá Bůh bez úmyslu, bez příčiny? Nechává-li nás snášeti a trpěti bez potřeby aneb dokonce snad libuje si v našem trápení? Když Bůh, jenžto dal svého Jednorozeného, když on oslyší, když čeho odepře, činí tak zajisté, ne jakoby neměl k nám lásky, ale spíše jen proto, že nás miluje, že právě tak nám jest k dobrému, ano že třeba nám Božího navštívení, a vše jiné žeby nám bylo na zkázu. Bůh ví zajisté nejlépe, jak nám možno přijíti k spasení, tohoto chce a hledá více nežli myslíme; vždyť nás dle krásných slov Písma svatého ostříhá jako zřítelnicí oka.

Není-li křesťan vrtkavým; věří-li pevně, že na nebi jest Otec neskončeně mocný a moudrý a dobrotivý; — věří-li, že Otec ten nesesílá aniž dopouští, co by nebylo duši k spasení: pak odevzdává se docela a vděčně i utěšeně věčnému jeho řízení, i byť jej Bůh vedl po cestách neznámých, jichž nelze pochopiti, a očekává ve vši důvěře, až se Bohu zalíbí, v temnosti té popřítí světla. Tím pak duši křesťanské dostává se toho, že vchází v odpočinutí Páně, v přesladký pokoj Boží. Máme-li pak my pokoj ten? —

Vím, Nejmilejší, že roku minulého stíhaly Vás přetěžké útrapy. Válka, tot pohroma plna hrůzy a žalosti; bojiště, jaká to žeň krvavá! tisícové životů padají tu smrti na oběť; k tomu pak ještě bez počtu zmrzačených a stenání umírajících, bédování raněných, spousta a poplenní dalekých krajů, bolest a nářek tolika otcův, matek — ach, jaké to hrozné navštívení! kdož je přehlédne, kdo vypoví! — Hned pak v zápleti dostavila se smrtící nemoc, kteráž od třiceti let čas po čase přichází a po krajích i zemích řádí, zuříc na vše strany. Smrtonosným jejím během sešlo lidí na tisíce. Kamkoli přibyla, všude bylo strachu a hoře a — mrtvol, a po sobě zanechala ubohých osiřelců.

Vím, Nejmilejší, a pomyšlení to jde mi k srdci, vím, že tento rok na biskupskou osadu mou uvalil soužení, bolesti a škod, jichž nelze sečísti, a způsobil mnoho bídy a těžkosti. Utrpení Vaše cítil jsem

a nesl jsem je spolu s Vámi; i prosil jsem za Vás Boha v pokorných modlitbách, by Vám ulehčil; a kdyby to byl můj Bůh přijal ode mne, milerád byl bych nesl za Vás i to nejtěžší. — Proto také, Nejmilejší, žádám ze srdce, pozdvihuňte myslí svých vzhůru tam ke krásnému nebi; tam není změny jako v údolí pozemském, tam věčná láska panuje, tam právě útěchy najdete srdcím svým, jakéž nedoděláte se nížádnou mocí lidskou. Ó jen tam povznášejte myslí svých, tam jesti Pán všeho světa, Otec světla, plný smilování, rozdatel všeho dobrého, nejvyšší touha srdcí našich. Jedině u něho bereme bytné jistoty, že Bůh tak dobře radostí jako bolesti vede nás k sobě, že nepřestává býti Otcem, nechť žehná nebo tresce. Toliko u něho vážíme pevně důvěry, že všeliké nepochopitelné zkoušení naše obrátí k dobrému.

Slovo Boží praví: „Všeliká kázeň, když přítomná jest, nezdá se býti radostná, ale smutná; ale potom velmi pokojné ovoce spravedlnosti přinese těm, kteříž skrze ni pocvičení byli.“ (Žid. 12, 11.) Kéž by z navštívení Božích i nám všem vzešlo ovoce ku posvěcení, totiž hojná a živá a pevná víra, jak nám ji hlásal Syn Boží, a neporušenu zachovává v církvi své až do skonání světa! Víra jest převzácný dar nebeský. Sám Spasitel výslovně víru nazývá pokladem skrytým v poli, jež nalezná člověk dává zaň všechno, což má. Pán mluví o více co o drahé perli, které hledá člověk tak, že vše jiné pokládá za nic. (Mat. 13, 44—46.) Tak velikou cenu kladě Syn Boží v dar svaté víry. Každé slovo, jež hlásá víra, platí víc nežli nebe a země, neboť nebe a země pomínou, ale slova jeho nepomínou. (Mar. 13, 31.) Z té příčiny vylučuje Pán z království nebeského, kdož by směle dotýkal se jeho slova. Tvrdí zajisté, zrušil-liby kdo jedno z přikázání jeho nejmenších, a učil by jinak, ten že nejmenším bude slouti, až se bude mít vejíti do království nebeského. (Mat. 5, 19.) Z toho suďte sami, Nejmilejší, může-li to býti jednostejné, zdali kdo ze slov Páně věří více neb méně, aneb jen tolik, co se mu líbí? a smí-li u věcech víry jíti každý svou vlastní cestou? „Já jsem cesta, a pravda i život,“ dí Spasitel. (Jan 14, 6.) On jediné ukazuje cestu, on jediné učí pravdě, on jediné dává život. A proto praví: „Žádný nepřichází k Otci, než skrze mne.“ Tak jistě, tak určitě mluví ten, jenž má všelikou moc na nebi i na zemi;

i kdož by tedy směl sebe menší pochybnosti míti u věcech víry? A s toutéž jistotou po svém božském mistru učili apoštolé. Tak dí sv. Pavel: „Není jiného evangelium; abychom pak my, aneb anděl z nebe kázal vám něco jiného mimo to, co jsme vám kázali, proklat buď!“ (Gal. 1, 7. 8.) Proto ve víře Kristově nenalezá se nic, cožby nebylo podstatného, nic, cožby se mohlo měniti, nic, coby se dalo jinačiti, nic, coby záleželo na lidském mínění. A tudíž třeba, držeti se naprosto celé víry, tak jak nám ji podal Kristus. A právě že víra nemůže se měniti, že nesmí se na víru sahati, právě to jest důkazem, že víra pochází od Boha svrchovaného, jenž jest vždy tentýž a nemění se. Protož nechťejme u víře znáti se k nijakému pokroku jinému leč jakého od nás žádá sám Kristus Pán a jeho apoštolé, totiž: poddejme se zcela a pokorně sv. víře, tak aby nás vždy hloub pronikala a víc a více v nás panovala.

Nejmilejší, prosím Vás slovy Apoštola: „Žádný at vás nesvede marnými slovy.“ (Efes. 5, 6.) Takových marných slov nyní na mnoze mluví, tiskne se proti víře. Mnohou pilí pracuje se, aby se rozmáhala lhostejnost u víře a nevěra. Tu a tam pak nechť ihned zjevně hlásat holou nevěru, a chytře vychvalují jen lhostejnost. A teď rcete sami, kdo u víře stal se lhostejným, to jest, komu na víře nezáleží, neupadl ten již v žalostnou nevěru? A k tomu zajisté pracují synové světa; v knihách totiž, v denních listech, v zábavných spisech hledí rozmanitou úpravou rozšířiti mínění, jakoby nic nezáleželo na tom, je-li vůbec jaké pravdy neb není-li jí, aneb lze-li ji naleztí, zdaliž a kde jest pravá víra; a jakoby jednostejné bylo, míti víru tu neb onu; počestně živu býti lze prý v každé víře, i též bez víry. — Není-li to mámení, strojené na zkázu duše, aby přišla o víru, o ten nejdražší klenot na zemi? Křestan, je-li jen poněkud vycvičen v učení Božím, ovšem ví, jak o tom má souditi, i odpovídá ku všelikým nájezdům na víru: Mámt já slovo Kristovo. Kristus učí docela jinak, onť víru klade nade vše; i vážím sobě a držím se jen slova jeho.

Víra měla sice každého času svých odpůrcův; ti však za naší doby po všech zemích úzce sjednotili se, vešli ve spolky a jednoty, jako se sotva kdy dřív stalo, aniž kdy měli v rukou tolik moci a prostředků; a velmi důmyslně, jako šiky vojska, ženou útokem na víru a tudíž i na církev, kteráž

jest sloup a utvrzení pravdy, a základ víry křesťanské. Synové světa opatrně počínají si po svém způsobu. V nesčíslných listech metají denně posměch a potupu na vše, co náleží církvi, na její učení, na její obřady, na její ustanovení i na její kněžstvo. Tam pak, kde jim to vidí se vhodným, předstírají úskočně, že nejsou proti církvi samé, nýbrž jen proti tomu, na čem v církvi méně záleží. Mluvíce takto, spolehají se na to, že přemnozí nesoudí sami u věci té, a že tedy ani nevědí, o jak velikou, o jak svatou věc vlastně tu jde. Uvedu jen dva příklady. Otec věřících, hlava církve, za našich dnů byl oloupen, ačkoliv to zapovídá Bůh v sedmém přikázání. Nepokažený, mravní cit zavrhuje naprosto a všude loupež a krádež. A přece denní listy, hluchně jásajíce, plývají vychvalováním těch, kdož jsou provedli loupež tu; napořád vynásejí a oslavují nepravost, jaká zpáchala se na sešlém, avšak neoblomném otci křesťanstva. Pravít, že nezáleží na tom, má-li svatý otec světskou moc čili nic. Já pak pravím: Když tomu nejmenšímu z vás odnímá se statek spravedlivý, zdaž také na tom nezáleží? vždyť jest to proti Božímu přikázání. — Dále popatíme na jistý duchovní řád; týž po vši církvi má chvalného uznání, a aj, ustavičně jest terčem nenávisťi, sočení a pronásledování. Jako na znamení shlukl se odpor ten s mnohých stran, některé listy ale dokonce mají za to, jakoby tím právě sloužilo se věci dobré a chvalitebné: k tomu prý každý prostředek hodí se; církev stála i bez řádu toho a proto prý nezáleží na tom, zdaliž ho v církvi jest aneb není. At o všem jiném pomlčím, pravím jedině toto: Když ten nejmenší mezi Vámi jest pronásledován, pomlouván, hyzděn a nenáviděn, zdažli nic na tom nezáleží? vždyť to přece přímo čelí proti hlavnímu přikázání víry svaté. — I v mé biskupské osadě působí onen řád od více let, a co biskup církve Boží pokládám sobě za svatou povinnost, zastati se těch, jimžto se činí protivenství.

Nejmilejší, nevěřte těm, kdož bez přestání sočí proti ustanovením sv. církve. Toť nejsou přátelé církve, byt se i za ně vydávali. Domnění a vášně lidské pojednou vznikajíce proudem času opět zacházejí a míjejí; církev pak co dílo Boží zůstává. Nejmilejší, snažte se církev svou lépe poznati a jí sobě vážiti. Církev jediná jest to nejstarší království na zemi, ona po tolik věků již stále trvá, tolika nepřítelům odolala, toliký odpor překonala. Lidé křehcí, pomíjející nepřemohou Božího ramene; proti

němu nesvedou ničehož. Nikoli, neuvrhnou ve zkázu církev, nýbrž — s bolestí to pravíme — oni zkaží sami sebe. — Vězte spolu, Nejmilejší, že proti všelikým pohromám nemá církev jiné obrany, leč modlitbu a pokání. Pakli že obojí té zbraně užívá, v každé době blízká jest jí pomoc Boží.

Ano, mnoho zajisté může modlitba — modlitba srdcí kajících. To mějte na mysli, Nejmilejší; modlete se, aby Bůh ostříhal království svého na zemi, a udělil nám milosti, bychom s celou duší náleželi království jeho. Modlete se o pomoc Boží pro tento rok, jenž právě počíná. Jeden rok strastiplný jsme přečkali, co nový rok nám přinese, skryto jest před námi. Modlete se, aby Bůh na přímluvu nejblazeňější královny nebes stále při nás byl stráží andělskou; aby též silil našeho milovaného císaře v přetěžkém jeho povolání, všem pak národům říše aby udělil jednoty a spolu pokoje, jaký zvěstovali andělé.

Já pak co biskup k novému roku Vám přeji s Apoštolem Páně: Pokoj Boží, kterýž převyšuje všeliký smysl, buď s Vámi, a láska s věrou od Boha Otce, a Pána Ježíše Krista. Milost budiž se všemi, kteříž milují Pána našeho Ježíše Krista v neporušení. (Filip. 4, 7. Efes. 6, 23. 24.) Amen.“ —

Z biskupského sídla Našeho v Litoměřicích dne 27. prosince 1866.

Augustin Pavel,
biskup.

Základy křesťanského vychování dítěte.

Dle B. Klerika vzdělal J. B. P.*)

I. Úvod.

Všemu se musíme učit. Žádný učenec ještě nespádl s nebe. Každé, byť i nepatrné a lehké umění, musíme si převlastnit učením. Byť si k té neb oné práci měl zvláštní nadání, nebudeš-li k ní naveden, zůstaneš do smrti jen hudlařem. Řemeslník, zahradník i rolník musí se učit; dívka neuplete kloudné punčochy, kuchařka neuvaří chutné polívky, krejčí neudělá správné obruby, kovář neukuje ani hřebíku, jestliže se tomuneučili; ano máš-li stromky a zeleninu sázeti neb květiny

pěstovati, musíš to dříve viděti, neb alespoň se tázati. Tomu celý svět přisvědčí. — Však jediné jest umění, jemuž každý domnívá se rozuměti bez učení, t. umění vychovatelské. Mimo duchovní a učitele, kteří se umění vychovatelskému učí z povinnosti, žádný se o to nestará a nejméně ti, kteří ho nejvíce mají třeba, t. rodičové. A přece, jak av. Jan Zlat. a Řehoř V. praví, je umění vychovatelské nejdůležitější a nejtěžší umění. Pravda, že tu mnoho pomáhá chťi a pud přirozený; často cit otcí a matce pravou cestu ukazuje. Však dar tento moudrého stvořitele sotva postačuje k vychování tělesnému; následky hříchu prvotného jsou tu patry: zkušenost a dobrá rada musí přispívati rozumu, aby tělo od dětinství netrpělo škody: tím méně vlastní náhled postačuje k vychování duchovnímu, mravnému. Připouštím, že nejprostší a nejjistější k tomu prostředek je pravá nábožnost, že tedy rodičům nábožným bývá snadno vychovati dobré dítky; však také jim nebude zbytečno poznati, co třeba k pravému křesťanskému vychování. — Často nejlepší člověk mívá náhledy, ježto potřebují opravení, vyřízení neb utvrzení. Mnohým třeba jen připomínky neb praktického pokynutí. Protož i kněží, co vůdcové a vychovatelé lidu, bývají v seminářích nejen k pobožnosti navádění, nýbrž i k dobrému vychovávání: a kř. rodiče by se mohli obejít jen s pobožností? — K těmto důvodům přistupuji i zvláštní, že t. mnozí rodičové nebyli sami dobře vychováni. Od polovice minulého věku mnoho o vychování psáno a se hádáno. Mnoho mezi tím bylo dobrého, jmenovitě o vzdělávání rozumu a o cvičení těla; zvláště pak v methodě čili v způsobu vyučování stal se nemalý pokrok; a však v tomto paedagogickém boji zanedbávalo se vychovávání mravní. — Mnozí z těch mužů, kteří tehdaž v paedagogice tón dávali, měli o přirozenosti člověka a o poměru jeho k Bohu chybné, převrácené náhledy. Přirozeno, že vedle pravd, jaké Rousseau, Basedow, Pestalozzi a j. hlásali, také mnohé bludy se šířily. Tak rostlo pokolení, ježto dovedlo mysliti, rozumovati a vesele žiti; však o záležitostech duchovních málo rozumělo, i neumělo přemahati se, ctnostně a pobožně žiti a dítky své dobře po křesťansku vychováti. Potomci tohoto pokolení podobně převrácené se svými dítkami nakládají jako s nimi zacházeli rodiče jejich; ano zlé to stále zrůstá, ješto duch času v díle zděděném statně

*, V letošním ročníku Blahověsta hodláme podati asi 30 článků paedagogických neb vychovatelských vzdělaných dle výtečného spisu Bedř. Klerika pod názvem „Zehn Gebote katholischer Kindererziehung“ doufajíce, že se našim čtenářům, zvláště katolickým rodičům a všem pěstounům mládeže nemálo zavděčíme.

pokračuje. — Či neslychati nářky na hrubost a prostopášnost mládeže naší? Město i ves plny jsou té bídý, již stále bude přibývati, jestli v krátké lepší nenastoupíme cesty, pakli nebudou rodiče své dítky podle lepších zásad vychovávat, než sami byli vychováni! — Tomu se pak musí učití tím spíše, že jsou zaslepeni mnohými předsudky a mocně poutáni navykloou ledabylostí.

Tyto pravé zásady vychovatelské netřeba daleko hledati; spočívají v pokladně křesťanského učení, kam třeba jen sáhnouti k nabytí moudrosti pravého vychovávání. Jak se člověk má vychovávat, ví nejlépe katolická církev, ježto o podstatě a povolání člověka samým Bohem byla zpravena, ježto má zkušenost téměř 2000 let, jejížto mužové nejučenější a nejšlechternější dle příkladu Kristova zabývali se s dítkami. Tedy z písma sv. a z církevní tradice musíme se učití zásadám dobrého vychování, ne pak od mudráků, kteří kolem slunce svého rozumu se otáčejí; ne od zbožňovatelů přírody, kterým jen na zdravém těle záleží, aniž od volnomyslných zmatenců, dle nichž člověk sám ze sebe se má vyvinovati, sám sobě se zůstaviti. — Chci vám tudíž, milí kř. rodičové, k uvážení podati *zásady* — od dávná zkušené a jediné pravé — *umění vychovatelského, jakýmž církev kat. po věky učí a jež povždy zachovává.*

Nedivte se, že také uvádím výroky proslulých mužů z pohanské dávnověkosti, jako jsou: *Cicero, Quintilian, Seneka, Plutarch* a j. Jakkoli pohanské náhledy jsou na mnoze bludné, přece nejsou všechny naprosto daremné. Také pohané užívali světla rozumu, jímžto, jak di *sv. Pavel*, „mohliby stvořitele poznati, kdyby nebylo zatmíno nepravostmi nemoudré srdce jejich.“ (Řím. 1, 21.) Tak měli pohané mnohé zásady, ježto s pravdou zjevenou ku podivu se shodují, a touto nabyly svého potvrzení. Je to, jak di *Ludvík z Granady*, k nemalému našemu zahanbení, že my křesťané ani z víry nepoznáváme a nekonáme, co i nevěřící pohané pouze lidským přemýšlením, pouhým rozumem chápali a vykonávali.

Ovšem máme také mnohé jiné knihy, jež o vychování jednají *); avšak jsou buď obšírné nebo učené a pro lid nedosti sroz-

umitelně psané. To mne přimělo, že jsem se odhodlal vydati spisek tento, v němžto snažil jsem se, abych v řeči lehké a vesměs srozumitelné vyložil zásady křesťanského vychování a ukázal, jak by se v rozličných případech života mohly upotřebiti.

Dobromyslným netřeba mnoho slov činiti, ale dosti, povím-li: Tak a tak to má býti! To zdá se mi, bude způsob nejvhodnější. Také čtouce dále poznáte, že to dobře míním. Pochlebování a sladkých slov u mne není, spíše časem shledáte pravdy, ježto vás budou snad mrzeti; když pak jich dobře uvážíte, doufám, že mi dáte za pravdu a dle nich rádi budete spravovati se k prospěchu svému i dítek svých. (Pokračování.)

Život v kraji.

Od Fr. Pravdy.

I. Sobota. 1.

Je sobota, již minulo poledne, již se blíží večer a lidé své práce dokonávají. Práci dokonávají sice každý den, ale v sobotu se dokonává práce týhodní a jest to tedy důležitější a vážnější ukončení. Odbýlo se snad spíš než jindy, dělníci se navrátili z pole, v stodole utichly cepy a hospodář čistí a do pytlů měří obilí. Bylo slyšeti, jak je přehazoval, zrno letělo ku předu, pléva zůstala vzadu a vždy to zařícelo, když je vrhl lopatou. Pak se ozval mlýnek, točí ho třebas hospodyně a i menší děti ji při tom pomahají. Mluvily a po-
vidaly by, kdyby jim bylo rozuměti, ale mlýnek rachotí a šramotí a nedá slovům doraziti k uchu. Vynahradiły si to, když držely pytel, do něhož se obilí pouštělo a projevíly otcí a matce tolik podivných nápadů a tužeb, že se tito nad nimi pozastavili.

Co s tím obilím budou dělati?

Přijde do mlýna, dostanou nazpátek mouku, napeče se chléb, budou mítí co jíst oni i čeládka.

Jestli pak jim mlynář namele také mouku na buchty?

I tou je opatří a na buchtách a koláčích pochutnají si o posvěcení.

Sní se to obilí všecko anebo něco zbyde?

Musí zbýti a co zbyde, prodají, aby utržili peníze.

Kam ty dají?

„O Bože“ stýská otec, „peněz je mi zapotřebí, že ani nevím, co bych dřív měl zapraviti a poříditi. Daně jsou velké a ty

*) Spisy vychovatelské v českém jazyku z doby novější jsou: Jos. Rošlapla Paedagogika biblická dle Kelbera; Jana Rozuma Jádro paedagogiky Niemayrovy; Pavla Šulce Paedagogika obecná.

předcházejí. Sotva na ně seženu a hospodský a žid, kovář asedlár a ten a onen jiný řemeslník bude muset ještě déle čekat. Jsou tu také čeledínové, jenž požadují mzdu, pak všelicos schází v hospodářství, nedostává se nám šat a obuv a krejčí a švec ho neudělají zadarmo.“

Matka myslí, že dcery bez nových šatů nemohou se obejít. Všudy ve vsi strojí se víc než ony a budou-li je ustavičně tak zanedbávati, do smrti se jim nevdaří.

Přišel k tomu nejstarší syn a mrzí se na matku, že jen dcerám nadhání. On bez nového kabátu, bez nové vesty, bez klobouku a kalhot již neobstojí a chce, aby mu to napřed zjednali.

Mladší začínají také své potřeby vykládati, ale těch si otec nevšímá a ani tabulky a čítanky do školy jim nepřislíbil.

Stojí tu několik pytlů s obilím a na ty se všech stran se činí nároky. Hospodář je nespokojen, je mrzut, neodpovídá manželce, nemluví na syna, nechce povolit ani odeprít. Tak věc zůstala nerozhodnuta, žena se chystá k novému útoku na muže, syn obmyšlí zvítěziti nad otcem vzdory.

Pytle se nosí na sýpku a když se z nich obilí vysypalo na hromadu, praví hospodář jako sám k sobě: „Je toho hrst, kam pak s tím vystačím,“ ale matka a syn nejsou přesvědčeni, že by nemohl vyhověti jejich žádostem.

Po vesnici si vyšlapují dobře odění páni a bohatě ozdobené paničky a byli také venku v poli, ale jen na procházce, ne aby tam pracovali. Jsou to židé a židovky, je sobota, mají svátek a proto vši práce se vystřihají. Oni práce ruční, práce hmotné nekonají arcit ani jindy, zaměstnávají se skoro jen obchodem, ale dnes ani toho neprovozují, hledajíce zábavu a odpočinek.

Křestan v neděli dost často se lopotí a namáhá, schválně světiti ji zanedbáváje a prodávati a kupovati zvlášť toho dne má v obyčeji. Jestli opravdu si udělal prázdniny a službám Božím byl přítomen, zahálí potom a povaluje se doma anebo sedí v hospodě a vyráží se pitím a hraním. Žid v společnosti svých přátel a známých si vyšel do Boží přírody a navštíví-li hospodu, dá si nalíti pivo a na sklenici má dost, kořalkou, již snad sám prodává, dočista pohrdaje. Křestan si zakládá na kořalce, chodí na ni k židovi, bere ji od žida a často i své vlastní děti

na ni zvyká, ano jim ji vnucuje. Žid kořalku má doma, ale nedotkne se jí a dětem zakázal, aby jí ani neokusily. Křestan přichází na mizinu a dluhů mu přibývá, žid skromáždí jmění, stává se bohatcem a tam v poli na procházce dívá se s potěšením, jak roste obilí, jež on žid bude kliditi místo velkých úroků z jistin, co má u křestana. Tento v potu tváře se pachtil a si dělal mozoly pro žida, ale je tím viněn sám, proč nebyl hodnější a moudřejší.

Žid žije v obci jako cizinec, on nejen vírou od druhých lidí se liší, nýbrž i řečí. Mluví se svými německy, čte německé knihy a noviny, píše německy a dává tak i děti vychovávat. V skutku mu na tom záleží a nelituje útrat, aby se něčemu naučily a křestan se o to nestará maje školu v nenávisti a za zbytečné břemeno. Proto židé v kraji chytrostí svou si křestany podmaňují a dají-li si úsměšky a nezapné žerty od nich libiti, činí to proto, aby na nich hodně vydělali. Sami si je nadcházejí vlivností a lichocením a křestané jim věří nejspouze s to rozeznaní upřímnost a pravdu od lsti. Až když je pozdě, nabyli jiného přesvědčení, však statek časný je pryč a kolikrát utrpěli škodu i na duši. Žid se postavil proti nim, když mu z nich nevyplývá žádná více výhoda a hraje si na pána, jak mile hojnost a neodvislost si pojistil. Chudák křestan mu slouží, však by nesloužil, by byl méně nevědomý a pošetilý. Vzdělávej a uč se, buď pilný a šetrný, pak budeš státi na svých vlastních nohách a nikdo tebe nebude moci zneužívat k svému prospěchu a obohacení.

Židům svátek přestává a křestané mají před svou neděli. Chystají se k ní rozličným způsobem buď chvalitebným anebo více méně nechvalitebným. Líbí se nám, když se v domě uklízí. Na dvoře je smetl, práh zanešen slamou, pod kůlnou v nepořádku stojí nářadí. Hospodář je rovná, tu viděti mužského, tam ženskou s koštětem, smítají, drhnou a u prostřed nich lopotí a přičiňují se i děti.

Hle, tam venku na ulici rozhánějí koštaty malé divčiny, prach se zdvihá do povětří a nejmoudřejší z nich doběhla pro vodu, aby napřed pokropila. Čerstvě to druhé učinily po ní, v metání se pokračuje a prach země nahoru již nevystoupil.

Dívky spolu vesele a nenuceně švitoří a přišlo-li to se sousedkou k nějaké malé různici a k okamžitému sporu, jedná se zajisté o hranice toho neb onoho stavení, kde bydlejí z horka nakvašené osůbky.

Každá se namáhá před svým obydlím, to jde až potud a ulice se musí rozdělit na půl. Často je k tomu smluvců a soudců zapotřebí a než se důležitá záležitost ukončila, dívčiny se smířily a nehledí již na cíl, přebíhajíce na cizou půdu a tam vespolek si přispívajíce.

Na ulici narostly hromádky, ty malé dělnice v opálkách odnesly na hnůj a jsou již ve světnici, kde se také musí uklídit. Utírají okna, kamna, obrazy a každý obraz, když ho utřely, nábožně políbily. Jiných než svatých obrazů tu není, a je-li jich tu, nemáme nic proti tomu, jsou-li slušné a důstojné.

Jen proti těm všelijakým mazaním a plácaninám, jež mravní cit uráží, viru zlehčují a smyslnost podněcují, musíme se vysloviti a hodný člověk si jimi nezneuctí příbytek svůj, třebas by mu je zadarmo dali neb podstrčili.

Dále se umývají stoly, lavice a židle, a to se ovšem stává od velikých, že by k tomu malé nevystačily. Kde zvlášť čistotu milují, vezmou si do práce i podlahu, aby ode všeho neřádu a vši špíny ji zprostily. Bohužel to není ve zvyku všude a podlaha se nechává pokrytá blátem, což stánek lidský zajisté zohyzduje. Bláta pořád přibývá, konečně není viděti ani prken a člověk se stydí, že taková neřest ještě místo má mezi krajany. Již z podlahy poznáš, jakého ducha jsou domácí obyvatelé a kde se jí nevěnuje žádná péče, špatné světlo to vrhá na hospodyně, dcery i služby.

I čerstvý a zdravý vzduch mnohým příbytkům schází a to proto, že tam nikdy neotvírají oken, aby prý neucházelo teplo, jehož je škoda. Ani v létě se světnice nevyvětrá, zůstala od podzimku až do jara, od jara až do podzimku jako zabedněna a odporný puch zaráží každého, kdo do ní vkročí. Ze pod tím trpí zdraví, to nepochopují, ano mnozí to zdraví mají za prospěšné, poněvadž prý zlou vůni se zapuzuje a odvrací nemoc. Tak v skutku vyjádřila se jedna rodina v čas cholery doufajíc, že ji mine, poněvadž prý to v chalupě a okolo chalupy hnojem obklíčené — hodně smrdí. To právě nemoce přitahuje a jim dává původ, když v zkaženém a nečistém vzduchu žiješ. Proto obětuj raději drobet toho tepla i v zimě, abys se svými nechynul v uzavřených jizbách a věř, že se ti to stonásobně vyplatí.

Mezi tím co ve světnici, uklízelo se také v chlívech a strojily se zásoby pro neděli, aby se od práce skutečně mohlo

odpočívati. Pacholek dělá řezanku, kydá a stele a do všech koryt se musí napustiti, napumpovati anebo nanéstí voda. Záleží na tom, jak je statek spořádán a čím je spořádanější, tím menší jsou s dílem obtíže a tím jde rychleji.

Hospodyně si v kuchyni dala složití dříví, aby ani pro to v neděli se nemuselo choditi a louč k rozdělení ohně již má suchou a připravenou. Nádobí tu stojí umyté, džbery, střezy, putny, dížky ůrhly se venku na prahu anebo na návsi u vody a již zajímají svá místa. Hrnce a mísy, pekáče a rendlíky, kuthany a pánvice se lesknou a věru se zdá, že lépe bude chutnat, co se v nich a na nich zejtra upeče a uvaří.

Ze světnice se vyneslo, co tam v neděli je zbytečné a všecko hamparátí se odstranilo. Dřevěnký, pantofle a nejlépe jsou v komoře, tam také odstěhovaly přeslice a kolovraty, neb se v sobotu večer nepředě, motovidlo odpočívá v siní a čeho v pondělí nebude zase zapotřebí, to uloženo až na půdě.

Ovšem se tak neděje všude, a leckde ve světnici nechávají ležeti, co tam leží a leda pod postel a pod lavici to odšoupnou. Bývá tam pravý krám a mezi tím je smetl, v němž všelijaký hmyz nalezá skryši a útočiště. I za postelí dělají se sklady hadrů a cárů a kde mají dle starého způsobu kamna s pekárnou, hodí se na tuto, co dole překází a viděti na ni hromady rozličného zboží. Je to na ujmu dobré pověsti domácích a takový neklid a nepořádek přechází po rodičích na děti, jestli mu neodvykly mezi cizými.

Ríká se: je tam vše bez ladu a skladu. Přejeme si srdečně, aby ve všech chalupách a chatrčích draží krajané si připravili byty, jenž by o pokroku ve vzdělanosti jejich svědčily. Pak k nim každý i měšťan i pán vstoupí se zalíbením a nebude pospíchat, aby se honem dostal zase ven, poněvadž je mu uvnitř dusno. Na chudobu se vymlouvati zde zajisté neplatí, neboť pořádek a čistota nestojí nic a každý si to, když chce, opatří zadarmo. Kdyby miň zahálel, miň se povaloval, miň se toulal, mohl by si to ve svém obydlí tak zříditi a spořádati, že by i sám měl z toho potěšení a navrátiti se více nechtěl k bývalému neplechu. U přemnohých již se to stalo a u přemnohých tak bývalo vždycky: příbytky jejich zasluhují uznání a pochvalu.

Cistota půl zdraví! (Pokračování.)

D O P I S Y.

V Poříčanech dne 26. prosince 1866.

(Přelitý zvon, dar to dšst. p. faráře.)

Blížily se svátky vánoční a radostnou slavnost tuto na osadě naší mimo všeliké nadání zvýšil štědrý dar, jež nám tajně uchystal ctihodný a milovaný otec náš duchovní, d. p. farář J. Liška, který již před rokem, jak též těmito listy oznámeno bylo, celý vnitřek chrámu nákladem nemalým ozdobiti dal. Byl na věži kostela našeho z čtyř zvonů dva největší rozbité, takže i o velikých slavnostech mlčivaly. I bylo o to často slyšeti stesk mezi staršími osadníky. Tu se z nenadání rozlehla pověst od řemeslníků, kteří nákladem záduší vrch kostela opravovali, že budou spouštěti dolů rozbitý zvon. A v skutku byl od týchž řemeslníkův sundán a do Prahy zvonolitec p. Bellmannovi k přelítí dovezen — vše to na útraty našeho zasloužilého p. faráře. Pamětihodné jest, že tento zvon byv, jak zněl nápis, r. 1590 od slovutného zvonáře „Brieki“ v Praze na široké ulici do Poříčan ulit, po 276 letech v témž domě přelit jest. Nevědělo se však s jistotou, kdy práce ta hotova bude. Tu dne 20. pros. přichází záhy z rána ze Sadské tesařský mistr se svými tovaryši byv skoro tajně od p. faráře povolán k zavěšení přelitého zvonu, jenž den před tím o sedmé hodině večerní z Prahy přivezen byl. Nicméně podařilo se osadníkům rovněž tajně uchystati střelbu z hmoždířův, bubny a trouby na oslavu, až se ona okrasa od země vzhůru zvedati bude. A když asi o polednách tento hlasatel do výše vznášeti se počal, zahlaholily druhé dva zvony vítajíce druha nad ně mocnějšího, zeleným věncem okrášleného, zazněly hlasy kotlů a trub, a v to hřměly po chvilkách rány z hmoždířů, tak že oko mnohého osadníka slzou radosti se zarosilo. Když pak byl zvon již vnitř věže a důstojný p. farář domů ubíratí se chtěl, zastoupilo mu několik osadníků cestu; z nichž jeden krátkou řečí ho oslovil, v níž jménem celé osady štědrému dobrodinci za jeho veliký dar díky vzdával. P. farář odvětil několika srdečnými slovy, že ho těší pozornost a snaha, kterouž hleděli osadníci oslaviti zavěšení zvonu a připojil, že je mu milé, činí-li něco pravice, aby neviděla levice. — Památka tato, trvám, nepřijde v zapomnutí, nýbrž zůstane v pozhnání.

Jeden osadník.

Z Hradce Králové 3. ledna 1867.

(Štěstý večer v opatrovně)

I letos konána dne 24. prosince slav-

nost jesliček čili vánočního stromku v zdejší opatrovně u Školských sester způsobem překrásným u přítomnosti Jeho Excellence nejd. p. biskupa a za hojného účastenství zvláště paní a matek. Byl to věru utěšený pohled na ty dítky, any plny radosti pohlížely na Jesulátko v jesličkách, na ten ozářený stromek a na ty četné dárky. Slavnost započala přiměřenou modlitbou, již dítky společně říkaly. Po té oslovilo děvčátko nejd. vrchního pastýře, a žádalo za požehnání všem, aby slavnost tu dobře konati mohli. Pak udala jiná holčička význam vánočního stromku deklamovankou. Také zkoušeny byly dítky o hříchu prvotném (dědičném) a o narození Páně. Věru jsme se podivili těm malíčkým, jak krásně odpovídaly, nejvíce ale tomu, že netoliko sborně dosti čistě zpívaly, nýbrž i jednotlivě, i seznali jsme, jaké práce, jakého namáhání to asi stálo učitelku, cti. sestru Josefu, než tak malé dítky tomu všemu naučila. Práli bychom si, aby slavnost vánočního stromku. všude tak krásným způsobem se konala, jako u Školských sester našich. Poděleno bylo 43 dítek šatstvem, vánočkami a jinými dárky. Budiž též podotknuto, že už dříve 38 dívek hlavní školy potřebným šatstvem bylo poděleno. Šťastná obec, kde učitelstvo tak svědomitě pracuje a v církevním duchu vychovává, jako to ctihodné Školské sestry pro čest a slávu Boží činí!

— I —.

Z Nového Bydžova dne 30. pros. 1866.

(Ovoco misie větší horlivost.)

Dojemné a radostné svátky vánoční slaveny u nás jak obyčejně způsobem slavným, leč co jim zvláštního dodávalo lesku, bylo to, že bylo každodenně množství lidstva u stolu Páně, že slavili narození Páně obnovením se na duchu. Vel. páni dali také příležitost každému, kdo sobě přál ku správě Boží jiti, neboť ohlašovali po celé svátky, že i odpoledne bude slyšána svatá zpověď. Na štědrý den odpoledne, na Boží hod ještě při velké, ano i na sv. Štěpána odpoledne svátostí tou přísluhovali. Budete se snad diviti, odkud tato horlivost věřících. Je toho příčinou též sv. misie, která se tu od 27. října do 11. listopadu odbývala. Konali ji vel. otcové řádu Nejsv. Vykupitele řízení d. p. Mastalířem, pp. Göldner, Roller, Ondroušek, Havel a Kugel; jeden kněz Františkán vypomáhal zpovídáním. Sv. misie byla četně navštěvována, ač bylo zprvu dosti předsudků proti ní. Na začátku nebyla účast taková jako později, kdežto pro nával kajcníků

musela doba pro správu Boží určená ještě o 14 dní prodloužena býti. Zvláště krásná kázání měl p. Roller při odprošování Nejsv. Svátosti, o sv. kříži a Panně Marii. Zároveň byl i kříž misionářský a socha neposkvrněného Početí Panny Marie za městem posvěcena. Socha ta byla zřízena sbírkou, již naše paní po městě zavedly na poděkovanou Bohu za odvrácení cholery a milostivé ušetření při ní, jakož i na vyprošenou další pomoci a ochrany Boží. Jediná námitka, na kterou se nyní všechny ty předešlé scvrkly, jest ta, že prý lidé přece nestali se svatými! Nestali-li se svatými, zajisté byli utuženi v dobrém a lépe si na mysl uvedli svůj cíl a své povolání. Díky Bohu, že se milostí té dostalo městu, neboť přes sto let u nás nebyla sv. misie konána. Díky i vel. otcům misionářům za horlivé snahy jejich o blaho duší, díky i vel. pánům našim, kteří se nedali odstrašiti lichými náhledy ve provedení sv. díla toho. — Také zaveden u nás nový obyčej. Druhdy bývala přenášena Nejsv. Svátost do kostela Nejsv. Trojice, kdykoli tam velké služby Boží slouženy byly. Poněvadž při průvodech těch nebyvalo náležitého účastenství se strany věřících, uděluje se nyní pozhennání s Vel. Svátostí teprvé v hlavním kostele. Po velké totiž ubírá se průvod s korouhvemi z filiálního kostela do hlavního, tu „Pange lingua“ se zazpívá a pozhennání s Nejsv. Svátostí se udělí. Po velké tu též panuje nyní obyčej, že literák aneb jeden měšťan se modlí se všemi přítomnými „Anděl Páně.“ š.

Z Chocně dne 28. prosince 1866.
(Štědrý den.)

Letošní štědrý den byl u nás pro mnohé dnem veliké radosti. Rozdáno totiž dopoledne na radnici mezi domácí chudé 100 zl. r. č., jež byl majitel zdejší továrny p. Baltasar rytíř ze Száblu daroval, jemuž za šlechetný tento skutek tuto veřejné díky vzdány buďtež ve jménu podělených; ale podotknouti musím, žeby týž urozený pán všech horlivých katolíků ještě k větším díkům zavázal, kdyby i o to pečoval, aby v jeho přádelně v dny zasvěcené se nevochovalo. — Odpoledne v tentýž den podělovány byly chudé dítky jak ze školy farní tak i z opatrovny obuví, vlněnými punčochami, šátky, rukavicemi, vlněnými čepci, ořechy a pečivem v ceně 154 zl., jež jsem se školním dohlížitelem p. V. L. u Jeho Osv. p. Ferdinanda knížete z Kinských, jeho knížecí choti Marie a matky kněžny Vileminy z Kinských, u

výše řečeného majitele zdejší přádelny, u pp. úředníků knížecích, jakož i u některých měšťanů k tomu cíli byl vyprosil. Před podělováním provedly dítky z opatrovny ku všeobecnému potěšení hru pastýřskou, načež děti školní s pp. učitelky zazpívaly píseň vánoční: „Prorocství se vyplnilo.“ Básni příležitostnou, modlitbou za dobrodince a společným svoláním: „Zaplat Pán Bůh“ poděkovaly se obdařené dítky přítomným i nepřítomným štědrým dárčům svým. V. F.

Od Humpolce 29. prosince 1866.
(Aliter in theoria, aliter in praxi.)

Dne 19. prosince podalo na sněmu českém několik pánův poslancův Jeho Excelenci panu místodržiteli království Českého interpelaci proti Jesuitům. Nechci rozbírat lichost celé té listiny, jenom bych rád upozornil jednoho z oněch pánův poslancův, kterak podepsav interpelaci dotčenou, nevěděl co učinil. — Napsalť páni interpelanti mezi jiným i toto: „Příchod Jesuitův do Čech působí i tím neprospěšně, že vzbuzuje u lidu našeho pochybnost o tom, zdali domácí duchovenstvo naše samo, bez pomoci Jesuitův chtělo a dovedlo povinností svým posud vyhověti, čímž důvěra k domácímu duchovenstvu našemu, kterou až posud v celé zemi v plné míře požívalo, valně se podkopává.“ — Skoro bych pochyboval, že pan poslanec odstavek tento četl, než celou interpelaci podepsal. Osměluji se tedy ve vši zdvořilosti pana p. se ptáti: kterak tato slova se srovnávají s jeho dosavadním jednáním a jeho zkušeností? připomínaje, že moci svého úřadu má právo, na jedno poutnické místo, kamž z šířeho vůkolí přichází lid, k nejslavnější pouti výroční zváti kazatele; a kamž posílává nejprvé takové pozvání? — do poblízkého kláštera a pan p. zajisté nám ochotně přisvědčí, že pokaždé velmi jest tomu rád, když z kláštera toho kazatel se dostaví. A tu osměluji se pana p. se ptáti: zdali jemu aneb komukoliv z měšťanův aneb z tisícerych poutníkův kdy napadlo, že by domácí duchovenstvo samo, bez pomoci klášterníkův, — jejichž řeholní oděv velmi se liší od oděvu světského kněžstva, — nechtělo a nedovedlo povinností svým vyhověti — a zde jmenovitě: dobře a s prospěchem kázati o slavné výroční pouti, a že by tím, že klášterník tam kázává, důvěra k domácímu duchovenstvu, kterou až posud v celé krajině v plné míře požívalo, valně se podkopávala? — Ne a ne; takového cosi ani panu p. ani komu jinému nena-

padlo! — Každý z nás ví, že na venkově má duchovenstvo plné ruce práce s opatrováním své osady, tak že mnohdy jemu za těžko by bylo připravovati se k příležitostnému slavnému kázání, k vůli němuž i na delší dobu osadu svou zůstaviti by musil duchovní pastýř. A právě k tomu povoláni jsou klášterníci, by v podobných případech vypomáhali duchovenstvu, kteréž pracuje na vinici Páně. Čím více takových *ochotných* výpomocníkův, tím lépe. A že by takovýmto vypomáháním farní duchovenstvo něčeho utrpělo v důvěře svých osadníkův, to zajisté žádnému katolíkovi ani ve snu nenapadlo, ba naopak, pokud *my* známe lid *naš*, povděční jsou osadníci svému faráři, když k většímu oslavení pouti a jiných příležitostných slavností kostelních „ciziho“ kazatele si pozve. Na tom nezáleží lidu pranic, jest-li „cizí“ kazatel světský kněz aneb klášterník: jenom když „dobře“ káže. Mohou-li ale k takovému kázání a k jinakým výpomocem bez velikého nebezpečí pro domácí duchovenstvo zváni býti a působiti klášterníci všechněch řádů bez rozdílu: proč by právě jenom kázáními a výpomocí *Jesuitův* „valně se podkopávala důvěra k domácímu duchovenstvu?“ — Já sám, jsa klášterník, mám za to, že klášterník jako klášterník: všichni pracují a *mají* pracovati všemi silami *k větší cti a slávě Boží*; a běda tomu klášterníkovi, běda tomu světskému knězi, kterýž tento cíl s očí pustí! — P. J.

Ve Vídni dne 2. ledna 1867.

(Laciné bible: laciné podpisy).

Probíraje poslední číslo našeho Blahověsta, nalezl jsem též, že Anglická společnost biblická dle nejnovějších zpráv odbyla v rakouském mocnářství 25.298 exemplářů písma svatého. Mohu doložiti, že jsou velmi laciné. Jeden známý obuvnický mistr vypravoval mi, že přišel k němu žid maje českou bibli v ruce, i vnucoval mu ji, aby ji koupil. Avšak ani mistr ani tovaryšové nejevili chuť koupiti od žida písmo svaté, ač by ho byl dosti levně prodal. Konečně když žid žádné naděje více neměl, že bibli prodá, ptal se mistra: nemá-li nějaké staré boty, aby mu je za tu bibli dal. Mistr odpověděl, že staré boty nyní nemá, ale staré střevíce že má, že mu je za tu knihu dá, chce-li? Žid byl spokojen, vzal staré střevíce za bibli a odešel. Tuse mistr domníval, že dobře pochodil, též tovaryšové mu to schvalovali tvrdíce, že je kniha v kůži vázaná. Když ale bibli pilně prohlédávali, shledali, že je protestantská.

— Nedávno byl jsem v jisté společnosti, kdež se mi jeden muž pochlubil, že si koupil českou bibli a to lacinou. Podal mi ji. Prohlížeje knihu v kůži dobře vázanou shledal jsem, že jest to bible protestantská. Všichni se tomu smáli i on sám. Brzy na to vzal pak svou bibli a došel s ní k známému knězi, aby jeho úsudek o té knize slyšel. Tento prohlížel knihu a vytrhl z ní jeden list a navrátil mu ji řka: teď si v ní můžete čísti, kdykoli chcete, a to ho upokojilo. — Jedna ženská mi nedávno vypravovala, že šla do kněhupectví chtějíc si koupit písmo svaté pro sebe ke čtení. Kupec jí podal knihu pěknou a ku podivu lacinou. Ona prohlížeje knihu, shledala, že není od žádného biskupa povolena ani schválena, i odložila knihu a nechtěla ji. Kupec slevoval a dotíravě dokládal, že to vše jedno, je-li tam biskup podepsán aneb ne, bible že je dobrá. Ona ale odešla. Právila mi, že mohla tu knihu dostati i za nejmenší cenu, aneb kdyby byla řekla že je chudá a peněz nemá, i docela zdarma. Avšak není nám zapotřebí kupovati protestantské bible, neboť můžeme katolické, to jest řádné, celé, neporušené a schválené bible za dost levný peníz a sice ve velmi snížené ceně, jak to již několikráte „Blahověst“ oznámil, sobě zaopatřiti. Což pak brošůrka p. kan. Vinařického nezavítá též mezi katolické Slovaný do Vídně? Zdá se, že do té brošůrky p. kanovník dal hezky mnoho pepře, neb se ti páni lháři kysele ošklibají. — Také zde ve Vídni shánějí se podpisy proti Jesuitům, viděl jsem to; byla to „samá třtina.“ Jedna krejčová povídala mi, že její muž přišel ke kloboučníkovi, kdežto ležely archy k podpisování se proti Jesuitům. Nutili jej, aby se též podepsal. On krejčíček podepsal se, ale jen z úcty k svým pánům a ze strachu, aby o práci u nich nepřišel a nikoliv ze zášti proti Jesuitům, proti nimž on dobrák ničeho nemá. Ať ti páni, jenž se staví, jakoby jim šlo v skutku o blaho národa, ať si povšimnou hesla Blahověsta a dovtipí se, *kdo a co* bídně činí národy.

V. S., řemeslník.

V Chicagu v Americe 6. prosince 1866.
(Z přát. dopisu. Podal P. Prokop Dvorský.)

(Úvod). Jos. Molitor, Moravan rodilý z Valašské Mezeříče, stud. gymn. v Kroměříži 1856—1863, pak theologii v Olomouci 1864 a 1865, načež do Lovaně v Belgii — do tamějšího amerického semináře se odebral a tam třetí rok th. odbyl a za příčinou nedostatku kněžstva v Americe jsa r. 1866

na kněze posvěcen a za faráře české obce v městě Chicaga dosazen, svému příteli F. W. (knězi z řehole piaristické) tento list zaslal: Milý příteli! Naše shledání v Kroměříži bylo poslední, neb dostav psaní z Lovaně odejel jsem 2. října (1866) z domova a dorazil jsem již 22. října do New-Yorku a 27. do Chicaga. Na moři z Liverpoolu do New-Yorku byl jsem 11 dní. Jak Ti ale vypovědět krásu, rozmanitost a lepost této cesty nevím; ačkoli jsem byl brzy celý týden nemocen na lodi, přece měla tato cesta tolik půvabnosti, že bych se hned zase na moře vydal. V New-Yorku zdržel jsem se tři dni. Stála mne cesta z Lovaně až do Chicaga asi 500 franků. Přišel do Chicaga byl jsem ihned usazen co český farář v městě. Mám svůj kostel a faru, obydlí to americké z 4 světnic a closet u malé světničky (která může sloužiti co spárna), kuchyň a světnici pro kuchařku. Slovanů jest zde asi 2000, co do kostela chodí a dobří katolíci jsou, 1000 počítám protestantů a jiných jinověrců. Každou neděli mám o 8. hod. první mši sv. tichou, pak o 10. hod. kázání a velkou, později bude odpoledne katechismus a pak nešpory či požeňání, což poslední již teď jest v 2 aneb 3 hod. odpoledne. Jak vidíš mám práce dosti, což též příčinou, že jsem Ti tak dlouho nepsal. Platu dostávám od kostelního spolku 500 dolarů ročně, a štola patří celá mně, která mi za ten celý čas, co jsem zde, vynesla s mešními stipendii asi 70 dolarů, též mám krásný nábytek ve svém obydlí v ceně 300 dolarů. Pročež musím se Ti vyznati, že ten první čas nemohl jsem se do svého skvělého postavení ani vpraviti, ale na něco lepšího vždy spíše si člověk přivykne. — Býval-li jsem spokojený jindy: jsem teď takřka šťastný, jsa svým pánem, mezi svými krajany a tudy jako doma. Lidé k tomu mají mě tak rádi, že by mne na rukou nosili, a že někdy se až stydím, citě se nehodna takové náklonnosti; což divu, že jsem jako doma a že mi čas při práci ubíhá, že ani nevím, jak se trati. — Popsal bych Ti též Chicaga, naše město, ale nepochopíš ani jeho velikolepost a zase jednotejnou nahotu stavby zdejší a zřízení měst tak náhle vznikajících jako naše. Jaká je krajina za městem, to nevím, neb musel bych, jsa na jednom konci, přece asi hodinu jíti, bych přišel z města ven. Až budu konati misie na venkově, pak Ti ji zevrubně popíši. To všecko, o čem bych minil, že by tě zajímalo. Protože

mé psaní Tě dojde*) snad již po svátcích (vánočních), přeji Ti šťastný nový rok po prvnokrátě z Ameriky, pročež se Ti to snad splní. Pozdrav všecky študující v Praze a piš mi, jak se Ti vede, neb politických zpráv máme z českých novin dosti. Pozdrav též své rodiče a známé, a zkaž jim ode mne šťastný nový rok! Mám právě 9 hod. večer, Ty tedy budeš vstávat, i dává Ti první ranní políbení co pozdravení a rozloučení Tvůj Josef Molitor, farář v Chicagu v státu Illinois.

KRONIKA.

Z Prahy. Zejtra o slavnosti *Zjevení Páně* bude JEmin. nejdůst. p. kardinal sloužiti u Všech Svatých na hradě o 11. h. slavnou pontifikální mši svatou.

— Pobožnost *40hodinná* bude se konati od 10—14. ledna u panen Karmelitek na Hradčanech, od 15—19. v Emausích.

— Ve spolku *tři set* kněží a laikův pod ochranou blah. Marie Panny sbratřených k tomu cíli, aby za zemřelé spoluúdy nejsv. obět mše sv. konána byla, uprázdňeno jest několik míst. Pročež slušně vyzýváme všech vel. kněží, kteříž ku spolku tomu posud nepřináležejí, aby se přihlásili u ředitele neb spirituála kn. arcib. semináře. Seznamy zemřelých a nově přijatých vydávají se tiskem a rozesílají se po poště. Na zapravení těchto výloh přispívá každý úd při zápisu 4 zl. r. m.; pp. kaplani jen 2 zl.

Z Rakouska. (Také pokrok!) V posledním sezení sněmu dolnorakouského byla v přetřes vzata otázka, zdali žáci reálních a průmyslných škol mají každodenně mši sv. býti přítomni čili nie. Slovnítný biskup Fessler ze sv. Hypolita ujav se slova četnými důvody ukázal, že každodenní návštěva chrámu jest mocnou pákou zbožnosti a mravopovědnosti mládeže; bohužel ale zůstala slova jeho bez ohlasu, většina sněmu se dle návrhu zemského výboru usnesla na tom, aby žáci ročených škol všedního dne do chrámu nechodili.

V Prusku se přidružily k tak nazvané „státní církvi“ do r. 1865 následující sekty: 1. Odštěpenci Staro-Lutherští; 2. Nizozemští reformovaní v Elberfeldu; 3. Seehofiani; 4. Menzeliani; 5. lutherští separatisté v Slezsku; 6. starolutherští separatisté; 7. svobodné obce; 8. Deutsch-katolíci; 9. Baptisté; 10. Irvingiani; 11. Darbyisté; 12. Edvardiani čili obce svobodné církve evangelické; 13. Nazarejští; 14.

*) List tento došel dne 25. pros. do Prahy.

Brokhausiáni; 15. Občané Sionští; 16. Nagiesiáni; 17. Methodisté a 18. Nadechnuti (inspirati); mimo to ze starších dob se v Prusku udrželi: 19. Ochranovští (Herrnhuter); 20. Mennonité, 21. Filipóni a 22. Kvekrové, jakož i vyznávači 23. ruské církve rozkolnické a 24. církve anglikánské.

Z Říma. „L' Unità Cattolica“ v čísle svém ze dne 18. prosince sděluje původní text papežského oběžního listu, jímžto Pius IX. vyzývá biskupy katolické církve celého světa, aby ke dni 29. června 1867 navštívili věčné město za dvojí příčinou: jednak aby s papežem společně konali 1800letou památku mučnické smrti sv. kníže apoštolských *Petra a Pavla*, jednak aby tak jako r. 1862 přítomnosti svou oslavili kanonisaci čili *svatořečení* některých vyvolených sluhů Páně. Znít pak list jménem Pia IX. daný od *kongregace sv. sněmu Tridentského* takto:

Mezi obzvláštními péčemi s úřadem nejvyššího biskupa spojenými nad míru utěšená jest ta, aby vynikajícím rekům víry křesťanské, jichžto smrt líbeznou se stala před tváří Páně, přířknul čest Světcův a veřejné v církvi uctění. Již pak po náležitém vyplnění všeho, čehož papežské předpisy vyžadují, dle úsudku sv. kongregace obrádl a zvláštními důvody puzena se cítě ustanovil sv. Otec Pius IX., že (ač jestli pravice Všemohoucího, jakž doufati smíme, odvrátí a utiší hrozící bouři) v červnu příštího r. 1867 konati bude *dvě poloveřejné konsistoře*. Po ukončení jich s pomocí Boží a jeho sv. Rodičky budou dne 29. června, ve výroční den sv. apoštolů *Petra a Pavla*, ješto připadá spolu stoletá výroční památka onoho dne, kdež tato slavná knížata apoštolská krev svou v Římě jsou procedili, — do seznamu Svátých vepsáni tito blahoslavení mučníci, vyznávači a panny, a sice: 1. Bl. *Josafat* arcibiskup Rusinský v Polocku v Bělorusi, mučník. 2. Bl. *Petr d'Arbues* z řádu Augustinianů, inkvizitor v Španělsku a kanovník metropolitního chrámu v Saragose, mučník. 3. Bl. devatenáct mučníků *Gorkumských* z rozličných řeholí i ze světského duchovenstva. 4. Bl. *Pavel* z Kříže, vyznavač, zakladatel kongregace bosých řeholníků sv. Kříže a umučení Pána našeho Ježíše Krista. 5. Bl. *Leonard* a *Portu Mauricio*, vyznavač, apoštolský misiónář, z řádu sv. Františka. 6. Bl. *María Františka* z pěti Ran, jeptiška třetího řádu sv. *Petra* z Alkantary v Neapolsku. 7. Bl. *Germana Cousin*, panna v diecési Toulous-

ské. Pročež mně, sv. Kongregací vykladem sněmu Tridentského (s. Conc. Trid. Interpretum) prefektovi nařídil sv. Otec, bych biskupům celého světa katolického tímto listem onu radostnou zprávu podala spolu oznámil, že se Jeho Svatosti papežské velice zavděčí biskupové, kteřížto — pokudby z toho nevzešla škoda dušem péči jejich svěceným a pokud jiná obzvláštní překážka jim nevádí — se v pravý čas přiberou do tohoto svatého města, aby zde zmíněným dvěma konsistořím, jakož i řečené slavnosti obovali. Budeť zajisté sv. Otec nad míru potěšen, když spatří bratry v jedno shromážděné a vylévající společné prosby své k těmto ve slávě nebeské dlicím oslavecům, aby prosbami těmi pohnuti v těchto svízelných poměrů občanských i církevních vyžádali u Boha vítězství nad zlomyslnými nepřátely a stálého míru církvi bojující. Podotýkám konečně, že jest vůle sv. Otce, aby se všem, kdož do Říma přijdou, cesta tato přičtla na místo oné cesty, kterouž dle nařízení papeže Sixta V. ku prahu sv. Apoštolů (ad limina Apostolorum) konati povinni jsou, a to tím spíše, ješto, je-li vůbec některý čas přiměřený k návštěvě a uctění hrobů otcův a učitelů pravdy *Petra a Pavla*, zajisté nejpřiměřenější jest doba ta, kdy se koná slavnost, kteráž dle slov sv. Leona Velkého „vedle onoho uctění, jež po celém světě jí přísluší, obzvláště a úhlavně v našem městě jáсотem se slaviti musí, aby místo, kteréž smrti předních apoštolů před jinými bylo oslaveno, také přede všemi radostněji den jejich mučnické konalo.“ Dáno v Římě z Kongregace sv. sněmu Tridentského dne 8. prosince o slavnosti neposkvrněného Početí Marie Panny 1866.

Z Italie. Vláda italská zamýšlela při všeobecném olupování církve, jež nyní provádí, urvatí též jmění slavného poutního chrámu v *Loretto*, ačkoli nedávno Viktor Emanuel témuž chrámu znamenitý dar 50.000 franků uděliti — na papíře připověděl; složen ovšem nebyl doposud z té sumy ani halíř. Tímto neslechetným úmyslem vlády byl ale všecken lid vůkolní tak rozhořčen a pobouřen, že hned se odbývala valná schůze (meeting) a to v divadle, protože jiná místnost nemohla tolik lidu pojmouti; z kapitoly Loretánské nedostavil se nikdo, ač byla celá kapitola od municipia pozvána. Konec porady byl ten, že s největší rychlostí byla odeslána deputace do Florencie, aby za ušetření světoznámého chrámu důraznou prosbu

přednesla. Dne 13. prosince došel telegram, že z rozkazu ministerstva od konfiskace jmění chrámu Loretanského se upouští. Důležitou tuto zvěst oslavilo město téhož ještě večera skvělou illuminací.

— Podobný osud, jaký hrozil památnému chrámu v Loretě, měl také zastihnouti starobylý klášter *Monte Cassino*, kdež sv. Benedikt první základ svého o církev nad míru zasloužilého řádu položil. Toliko přimluvě vlády Anglické jest děkovati, že posvátné ono místo od Italského krále ušetřeno bylo. — Ještě ale jednomu rovněž památnému klášteru záhuba hrozí; jeť to chrám s klášterem v *Assisi*, kdež sv. František Serafinský nejraději přebýval, odkudž také příjmení „z Assisi“ jemu dáno. Slovnítný prelát Msgr. Nardi napsal nedávno brožůrku „*Assisi e le suppressioni*“ (Assisi a jeho zrušení), v kteréžto vyzývá svého přítele, advokáta Grassi ve Florencii, aby všecken vliv svůj u vlády k tomu vynaložil, by aspoň pamětihodná svatyně v Assisi při všeobecném rušení řeholí ušetřena byla; Msgr. Nardi ukazuje, jak velikých zásluh si řád sv. Františka po mnohá století získal o vzdělanost vůbec, o pěstování věd a umění, ježto celá řada výtečných umělců italských z řečeného řádu vyšla. Vláda italská tedy vykoná věc spravedlivou, pakli přední památku, k níž synové sv. Františka se vši láskou přilnuli, od záhuby uchová.

— *Italské loďstvo* dne 11. prosince — v den to odchodu Francouzů z Říma — utrpělo ještě větší porážku než u Lissy; což se událo tímto způsobem: V přístavu Janovském uchváčena jest ohněm loď „*Klementina*“, kteráž nedávno předtím s velkým nákladem tuku a koží z *Brasílie* přibyla. Aby podobnému nebezpečí ušly, musely vojenské lodě italské na rychlo z přístavu vyplouti. Když se ale všeliké pokusy k zachránění „*Klementiny*“ marnými býti ukázaly, měla tato loď potopena býti, aby se požár dále nerozšířil. Tu však — nastojte! veškeré loďstvo italské nebylo s to, jedinou dělovou koulí hořící lodě se trefiti, za to ale kulemi svými značných škod v přístavu samém způsobilo. Nad tím horší se i novináři italsí, řkouce: „Raději uložíme děla z lodí ve svých museích, abychom peněz na udržování loďstva darmo nevyhazovali.“ „Nejen děla,“ volá jiný časopis, „ale také dělostřelce naše do museí uložíme, i s panem admirálem“ (Persanem, jenž pro porážku u Lissy jest v soudním vyšetřování).

Z Francouzská. Dne 23. prosince 1866 zemřel kardinal *Tomáš Goussset*, ar-

cibiskup Remešský; narozen jsa r. 1792 stal se r. 1840 v Remeši arcibiskupem a r. 1850 kardinalem.

— Jednota „sv. *Dětství Ježíšova*“ měla roku 1865 příjmů 704,668 zl. 86 kr. rak. č. K tomu přispělo Francouzsko 384,467 zl.; Belgie 74,210 zl.; Nizozemsko 19,326 zl.; Bavorsko 25,253 zl.; Prusko 28,155 zl.; Itálie 62,279 zl.; Benátsko 9,808 zl.; Španělsko 12,605 zl.; Rakousko 5,363 zl.; Švýcarsko 15,305 zl.; severní Amerika 28,715 zl.; jižní Amerika 5228 zl. — *Lyonský spolek* k podporování misíí dostal téhož r. 1865 z Francouzského příspěvků 1,436,924 zl.; z Belgie 116,056 zl.; z Nizozemska 27,387 zl.; ze Švýcar 20,750 zl., v celku činily příjmy toho spolku v řečeném roce 2,055,958 zl. rak. č.

Z Ruska. Násilnictví, s jakýmž nyní vláda ruská katolíky utlačuje, chtěje je k rozkolu přinutiti, vypisuje „*Czas*“ takto: V Litvě a Bělorusi hrozí se vypovězením a konfiskací jmění všem, kdož nepřestávají k církvi katolické se hlásiti; zámožným rolníkům ukládá vláda daní nesmírných, jen aby je na mizinu přivedla. Ten, kdo dítě své po katolicku pokřtiti dá, musí 30 rublů stříbrných složit; naproti tomu vyplácí vláda „náhradu“ 15 rublů otcí katolíku, jenž dítě od popa nechá křtiti dle řeckého obřadu. Katoličtí úředníci a služebníci státní, byť i sebe většími schopnostmi vynikali, byli a posud bývají bez milosrdenství zbaveni místa svého; vláda bere katolíkům jejich chrámy a vyvážá kněze katolické do Sibíře; následkem smutných událostí těchto odstupuje ovšem mnoho lidí od církve katolické k rozkolu. Jistý důstojník četnictva dostal rozkaz, aby přispěl k „obrácení“ obyvatelů vesnice litevské. Lid právě byl u velkém počtu v chrámě přítomen katolickým službám Božím, an tu vojáci chrám obklopili a ruský pop s kalichem v ruce do kostela vešel. Od jednoho kráčeje k druhému dával všem z kalicha píti. Kdokoli se bránil, úst neotviraje, tomu voják popa provázející bodákem ústa rozevřel. Takovou misíí se zabývají Moskovité!

Z Ameriky. Do Texasu přibyl v říjnu 1866 z Francouzská 21 kněží a bohoslovců; mezi nimi jest 7 Poláků, z nichž pět dosáhlo svěcení kněžského; polští kněží tito přejali duchovní správu krajanů svých i českých vystěhovalců v osadách nazvaných: u Panny Marie, San Antonio, Bander a j. Ostatní kněží a bohoslovci jsou Francouzové neb Němci z Elzasu.

Ve východní Indii doposud panuje nesmírný hlad, ačkoli z mnohých stran podpory uděleny byly chudému lidu. V krajině Kutak řečené umíralo v listopadu 1856 každý týden nejméně 2000 lidí hladem a přílišnou slabostí.

Paběrky.

Úryvek z jednoho listu Voltairova o *Jesuitech*. „Co jsem viděl po těch 7 let bydle u Jesuitů? Život velice činný s mnohými obtížemi spojený a při tom velmi střídmy a pořádný. — Všecky jejich hodiny byly rozděleny na práce, jež buď škola vyžadovala aneb jich přísný řád. Tisíc a tisíc lidí, kteří u nich byli vychováni, beru za svědky, a ani jediný nebude mne vinit z nepravdy této výpovědi. Smím tvrditi, že se nedá nalezt nic odpornějšího, nespravedlivějšího, a člověka více snižujícího, nežli, že jsou skutečně lidé namáhající se, aby takové muže vinili z lehkých mravů.“

Literární oznamovatel.

— „*Časopis katol. duchovenstva*“ svazek VIII. poslední na r. 1866 obsahuje články: „Aliter in theoria, aliter in praxi“ od prof. Skočdopole, „Jesuité v Polsce“ od kan. Vác. Štulce, ostatní strany věnovány jsou Nár. Listům, jimž d. p. redaktor odpovídá na mnohé ty urážky, zvláště pak onomu velikánu, „který na útraty Svatoboru vykonal esthetickou pouť do Paříže, kdež přiučil se několika francouzským makaronům, a zároveň poznav kopie lidiček z r. 1789, kterých podle kroje nechceme původním jmenem naznačiti, pokusil se dle analogie utvořiti jméno „bezkrinolenky“ atd. Polemika N. L. vyšinula se z koleje slušnosti a zabředla v bahno osobních urážek.

— Nákladem kněhkupectví B. Stýbla se tiskne a co nejdříve vyjde: „*Sedmero postních kázání*“, kteráž druhdy činil *František Sláma*, bývalý děkan v Bechyni. Věhlasný děkan a spisovatel F. Sláma sepsal a přednášel kázání tato l. P. 1842, na krátce před svou smrtí, kteráž ho v roce 1844 v Mariánských lázních zachvátila. Předmět a obsah těchto tklivých řečí jest, jak jsme z I. archu seznali: „Podíváme se tímto postním časem, co se s naším milým Ježíšem před Jeho umučením, co mezi umučením, a co po umučení stalo.“

— „*Ročník Jednoty pro dostavění hlavního chrámu sv. Víta na hradě Pražském*“ za správní rok od 1. května 1865 až do 30. dubna 1866 vyšel tiskem o 96 stranách a rozesílá se členům dotčené jednoty.

V předu jest půdorys k dostavění chrámu sv. Víta.

— „Vypsání slavné instalace veledůstojného pána, pana *dr. Jos. Prokopa Horčice* za děkana starožitné kollegiatní kapitoly *Staroboleslavské*. S přidavkem dvou zpěvů, jež byly předneseny dne 29. a 30. září l. p. 1866 a s ocelorytinou představující p. děkana. Stran 24. Z úcty k P. T. děkanu a a na památku milým Boleslavským složil a tiskem vydal Fr. Panocha, kaplan Staroboleslavský, nákladem vlastním. Z kněhtiskárny B. Stýbla v Praze 1866.

— *Upomínka na učitelské exercicie z r. 1865.* (Zasláno) Při první výstavě učitelského učiva v Praze stalo se, že jsem od mnoha panů učitelů, viděvších spolu vystavený *památný obraz z exercicií* učitelských roku 1865 konaných v Pražském k. arcib. semináři, dožádán byl, zdali by ještě ostatní p. učitelové, jež na oněch exerciciích podílu brali, podobným způsobem od nížepsaného v obraz sestavení býti nemohli. I slíbil jsem hned zcela ochotně, že přání tomu milerád zadost učiním, jen když páni učitelové mně v psaních své fotografie s připsanými jmeny, s udáním roku adne narození, rodiště a svého nynějšího působiště do c. k. české hlavní vzorní školy v Praze— zašlou. I vyzývá tedy nížepsaný všech podílníků na těch exerciciích, aby jemu co nejrychleji v běhu 4—5 neděl své fotografie zaslali sobě neobtěžovali a to činí s tím doložením, aby jen poprsí svá fotografovali dali, nikoli celou osobu i s okolím, aby pak při fotografování s velkého sestavení těch poprsí a tváří na malý památný obraz tváře tuze malinké nevypadly. Spolu také se podotýká, aby jednotliví páni zasílatele sobě neobtěžovali napsati, přejí-li sobě též jeden exemplar z těchto zmenšených obrazů na památku. Budeť jeden takový fotografovaný malý obraz státi asi 1 zl., kterýžby ředitelství zapraviti museli, jak mile by se jim takovýto obraz do rukou zaslal. Bude pak na přiloženém listu tisknuto podle číslic podobizen jednotlivých, jak který z pánů vyobrazených se jmenuje, i kde se co učitel přítomné nalezá.

V Praze 2. ledna 1867.

Dr. Karel Amerling,

ředitel c. k. vzorní hlavní školy v Praze.

— „*Národní škola*.“ Týdenník vychovatelský má letos redaktory pp. Štěpána Bačkoru a Václ. Kredbu. Bývalý redaktor V. Hurt jest nyní nakladatelem.

— („*Přínut vejíti*.“ Od Černého Kostelce byl nám zaslán následující lístek, jímž překvapeni byli venkované, kteříž „na ukáz-

ku" přijali čísla jistého časopisu. Zní do slova takto: „Blahorodý pane! Poslali jsme Vašnosti na ukázkou první číslo našeho časopisu, a poněvadž jste je nevrátil, považujeme Vás vším právem (?) za odběratele tétož listu, za kteroužto příčinou Vám také ostatní čísla posílána jsou, v pevném přesvědčení, že dříve neb později s vydavatelem časopisu, od Vás odbíraného, strany předplatného se vyrovnáte. Poněvadž však, ač drahně času již uplynulo, přece se posud tak nestalo, osměluji se Vašnost na okolnost tu upozorniti se slušnou zároveň žádostí, abyste neopomenul v čase pokud možná nejkratším povinnosti své dostáti neb aspoň zprávu mi dáti, do které doby tak učiniti hodláte, při čemž však výslovně podotýkám, že déle než do ukončení tohoto čtvrtletí mi čekati nelze. V naději, že omluvíte tento krok můj ohledem na nemalé vydání, jaká mi způsobuje vydávání dotčného časopisu, znamenám se s účtou Vincenc Paška, nakladatel a vydavatel „Prahy“ a „Evangelického Věstníka“ v Praze, v Karlišě čís. 145.“

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

V Pánu zesnul:

- p. Frant. *Lustinec*, jubil. kněz diec. Litoměř., os. děkan Všenský na odpoč. v Praze 21. pros. 1866 (nar. 9. listop. 1787, kněz od 9. srp. 1811).

Vyznamenáni jsou:

- p. Eduard *Tersch*, kanovník při metrop. chrámu sv. Víta, jmenován skuteč. konsist. radou;
p. Ant. *Hora*, rada manž. soudu, jest nyní k. arcib. ordinariátním komisařem nejen na měst. real. gymnasiu, nýbrž též na c. k. gymnasiu Starom. a na české vyšší real. škole;
P. Jan *Jaresch*, inful. převor ryt. řádu Maltez., jmenován k. arcib. ordinar. komisařem na c. k. gymnasiu Novoměstském.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. [Roman *Voršíšek*, zám. kapl. a adm. v Žinkovech (diec. Buděj.) za far. do Václavic;
P. Leander *Grotz*, kněz ř. františk., kustos provincie, za zpověď. ctih. pan. Voršílek;
p. Ant. *Fenzl*, za kaplana do Perninku;
p. Jan *Seichert*, pol. kaplan I. třídy, duch. správce dělostřelec. arsenálu ve Vídni, stal se polním superiorem v Praze;
p. Frant. *Vinklár*, katecheta na niž. třídách c. k. gymnasia Staroměst. v Praze, stal se prefektem k. arc. stud. konviktu.

V biskupství Litoměřickém.

V Pánu zesnul:

- P. Robert *Poepf*, kněz ř. sv. Františka, v Kadani dne 16. pros. 1866 (nar. 20. února 1812, posv. 2. srpna 1835).

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Frant. *Gaudek*, admin. za faráře v Šumburku;

p. Vojt. *Beitler*, admin. za faráře v Libošovicích.

Listárna redakce.

Milodary. Na dostavění metrop. chrámu sv. Víta v Praze: vp. Jakub Kocábek, kaplan v Lhenicích 2 zl. r. m.; dp. Vác. Sovák, farář v Čibusí 2 zl., vp. Jos. Dvořák, kooperator tamtéž 1 zl. 20 kr. a p. V. Janáček, rolník v Bukovině 1 zl. 30 kr.

40 pp. odbíratelů zaslalo předplacení redakci, odkudž vše dodáno expedici. Na uveřejnění jmen nemáme místa. — Do Lit. sem: Stane se. — Vp. K. v Č. a d. p. f. P.: Nechtěli jsme čtenářstvu a sobě pokaziti poklid doby vánoční. Marnáť práce hlásati těm křiklounům: Pokoj vám! Pokoje nemají a nedají. — D. p. J. Št. K. v P.: Vykládalo by se za neskromnost. Starší rukopis pošleme. — Do Pl.: Řeči sv. Ř. o modlitbě v příštích číslech naleznete.

Naš program.

„Blahověst“ na nové, sedmácté pouti své po vlastech česko-slovanských I. P. 1867 bude opět přinášeti:

- I. na neděle a svátky církevního roku homilie sv. otcův a učitelů církevních, krátká rojížení, přiměřené výklady, anebo vzdělavatelná pojednání z oboru učení o víře a životě křesťansko-katolickém;
- II. výklady o posvátných obřadech, časech a zřízeních církve katolické;
- III. vzdělavatelné příběhy z života světcův a světic Božích, životopisy příkladných výtečnickův křesťanských, poučné obrazy z dějin církve katolické, obzvláště mezi národy slovanskými;
- IV. zprávy o životě, působení a osadách misionářů katolických;
- V. vypsání památných chrámův, obrazův a míst, drahých srdci katolickému;
- VI. *povídky* a obrazy z života, legendy, básně a písně;
- VII. zásady a rady, výstrahy a opravy vychovatelské;
- VIII. *dopisy* a zprávy o životě náboženském ve všech končinách křesťanských;
- IX. drobnosti z praktického života; námítky a útoky protivníkův;
- X. zprávy o knihách a dílech uměleckých; přehledy literární;
- XI. zprávy o Dědictví sv. Jana Nep., sv. Prokopa a j.;
- XII. osobní věstník duchovenský ze všech diecézí českých.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
v kníž. arcib. semi-
náři číslo 190—I.

Expeditce:
v kat. knihkupectví
B. Stýbía,
na sv. - Václavském
náměstí, č. 786—II.

Nedolá čísla rekla-
mujte nejdříve
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasy katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

Předplácí se
v expedici

1 u všech řádných
knihkupeců
na rok: 2 zl. 50 kr.
na půl: 1 zl. 30 kr.

Po poště:
(jenom v expedici)
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1 zl. 55 kr.

Předplacení čtvrt-
letní se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bídné činí národy.“ (Přisl. XIV. 34.)

Hlas alumnův arcidiecése

ku pětadvacetileté památce povýšení

na důstojnost kardinala S. Ř. C. titulu sv. Augustina

Jeho Eminence, Nejdůstojnějšího, Nejjasnějšího

Pána, Pana

Bedřicha knížete ze Schwarzenbergu,

knížete-arcibiskupa Pražského, království Českého primasa
atd. atd.

v den 24. ledna l. P. 1867.

Vzhůru vlasti! aj, vznešené památky
tobě zasvit' den, nalaď harfy souzvuk,
pěj chvalozpěv: dnes radovat sluší se
srdce na české.

Kdo, rci, nad stádcem svata Vojtěcha bdí?
Trůn kdo Arnoštův velebou odívá?
Kdo střeže svaté rovy, Čech jež s úctou
rok co rok líbá?

Ejhle, již netaj jmeno slasti — „Bedřich“
Onť to, Otcem jenž leta tobě četná!
Dnes druhoslavním poceluj plesem Mu
šarlatu okraj.

Vždyť miláček tvůj! Jemu — slávy za tvé
tak mnohý pomník — vděku žertva patří.
Mluv Karlíne, prav Vltavo, rci dóme —
vlasti celá mluv!

Obnovil tvář tvou, ducha Církve vlil v tě,
jež z rovů čerpal svata Petra, Pavla;
On ti sám vzorem: omilostněn ctnostmi
rdí Jeho nach se.

S Krista náměstkem bojuje statečně,
s ním časů bouřných vzdoruje zlovůli,
práva Církve vždy velemoudře hájí
kníže velebný.

V den, kdy aj jásot se a veškerých z úst
chvála proudí, plá k nebi tužba vroucí, —
těch, v kterých skládá naději, plesání
scházeti nesmí.

Prosbu, Bože, rač za milého Otce
svého oddaných Mu synů přijíti:
Dlouho dej Jemu blaze žiti na zdar
Církve a vlasti!

OCHRANA CÍRKVI V TVÉM VELESLAVNÁ PVRPVRV DÁNA:
K CÍRKVE SLÁVĚ TI BVH DÁ MNOHO LET BLAŽENÝCH!

Sv. Řehoře, biskupa Nyssenského, o modlitbě řeči patero.

(Z řečt. přeložil Jan N. Desolda, c. k. prof. na gymn.
Plzenském.)

Řeč první.

Božské slovo nám podává naučení o modlitbě, kterýmž navádí hodné své učennky, jenž si snažně žádají naučiti se modlitbě, jak bychom si slovy modlitby u Boha vyslyšení získati měli. Já pak odvážil bych se přidati něco málo k písmům, jelikož přítomný sbor nemá potřebí poučenu býti, jak se máme modliti, ale vůbec že se máme modliti, čehož snad mnozí ještě neslyšeli; neboť se v životě obecném od mnohých svatá a božská modlitby povinnost zanedbává a opominá. Ohledem toho tedy za dobré uznávám, nejprvé seč stačím řeči svou dokázati, že máme vůbec „*na modlitbě ustaviční býti*“, jak dí sv. apoštol, (Řím. 12, 12.), potom pak slyšeti hlasu Božího, jakým způsobem máme Hospodinu vzdávati prosby své; neboť vidím, že v tomto ve zdejší životě lidé o všeliké věci spíše a více dbají, ten po tom, onen po onom se honíce, ale o blaženou modlitby povinnost snažné péče nemají. Před svítáním pečuje o kupectví kupec, o závod se soudruhy svými si přispíše vyložití kupujícím své zboží, aby předešel potřebě jejich a předstihl jiné a dříve prodal. Rovněž tak kupující na zřeteli máje, aby se neopozdil s potřebou svou a nebylo mu od jiného překoupeno, nespěchá k modlitbě, ale k tržbě, a co takto všickni stejnou horlivostí po zisku se ženou a druh druhá předstihnouti hledí, uplyne doba modlitby, samým jednáním a obchodům se věnuje. Tak řemeslník, tak učitel, tak právník, tak soudce; vrhá se každý se vši snažností na své zaměstnání, zapomíná povinnosti modlitby, za ztrátu si pokládaje v jednání svém obíratí se s Bohem. Domníváť se zajisté mnohý, jda po svém řemesle, že zbytečnou a neprospěšnou věcí jest mu k zaměstnání jeho pomoc Boží; pročez nechaje modlitby, všecku svou důvěru v ruce své skládá, nic nepamatuje toho, kdo mu byl ruce dal. Tak též kdo v řečnictví se cvičí, nic nepomní na toho, kdo řeči mu byl udělil, ale jako by sám sobě byl tu vlastnost přistvořil, k sobě samému hledí a umění svého pilen jest; domnívaje se, že mu modlitba nižádného prospěchu nedá, přednost dává svému přičinění před modlitbou. Týmž způsobem i všeliká jiná zaměstnání překážejí v obírání se ducha s věcmi vyššími a nebeskými za příčinou péče o věci tělesné a pozemské.

Proto jest v životě tak mnoho hříchu, ano ho vždy víc a více přibývá, jelikož se u všecko jednání lidské vměšuje; za tou příčinou převládá u všem zapomenutí na Boha a lidským pracem nedostává se z modlitby blaženého požehnání.

S obchodem dostavuje se lakomství; lakomství pak jest *modloslužba*. (Efes. 5, 5.. Kol. 3, 5.) Tak se rolník u vzdělávání role nespokojuje nutnou potřebou, ale vždy po více baže a se snaže, tím přístup dává hříchu ve své zaměstnání, rozšiřuje majetek svůj přes meze své. Odtud nesmírné plodí se spory a sváry, ano lidé touž vášní opakování jedni proti druhým brojí; odtud povstávají hněvové a zlostné urážky a útoky krvavé i vraždy. Tak též i soudnická zaměstnání k rozličným hříchům příležitost zavdávají, tisíceré důvody na obranu hříchu vymyšlující. Soudce buď samovolně váhou výroku svého k zisku se kloní, anebo mimovolně, jsa překonán odpárcovým snažným překrucováním pravdy, nepravý soud vynáší. I kdož by všecko zevrubně vyčítal, jak mnohonásobně a rozličně hřích v lidský život se vtírá, čehož není nic jiného příčinou, leč že lidé neutíkají se k božské pomoci ve svých pracích a zaměstnáních? Modlitba-li dšlo předchází, pak hřích nenalezá v duši pracujících průchodu; neboť když utkví v srdci člověka pomnění na Boha, nic nezmohou úklady protivníkovy, jelikož se ve všech pochybnostech spravedlnost prostředkyní býti ukáže. Modlitba i rolníka od hříchu zdržuje, při skrovné práci mnohíc výtěžek polní, tak že nikdy žádosti většího majetku nevzloudí se hřích v srdce jeho. Tak pocestný, tak do vojny táhnoucí, tak člověk k sňatku manželskému se chystající, tak každý, kdožkoliv o něco se snaží, koná-li vše s modlitbou, dobrým zdarem podniká svých od hřešení se uchrání, ano nižádný protivník duši jeho v žádnou vášeň neuvrhne. Odstoupí-li pak od Boha, vzdaje se celý jedině pili své, tuť nutně to, co není s Bohem, musí býti docela s jeho protivníkem.

Odlučuje se zajisté od Boha, kdo se modlitbou nesjednocuje s Bohem. Nejprvé tedy se naučme z Božího slova tomu, „*že jest potřebě vždycky se modliti a nikdy neustávati*.“ (Luk. 18, 1.)

Neboť z modlitby pochází společnost s Bohem; kdo však má společnost s Bohem, vzdálen jest odpůrce jeho. Modlitba jest hrad zdržlivosti, bñěvu krotitel, pýchy podmanitel; mstivosti ukojení, závisti udušení, nespravedlnosti odstranění, nepra-

vosti napravení; modlitba jest v tělesné slabosti posila, v hospodářství zdar, v obci zákonitost, v královské důstojnosti mocnost, v boji vítězosláva, v míru utvrzení, nesvorným smíření, svorným v jednotě utužení; modlitba jest pečeť panství, manželství důvěra, cestujícím štít, odpočívajícím stráž, bdícím srdnatost, rolníkům hojnost, plavcům spása; modlitba jest zástupce žalovaných, jatých osvobození, unavených odpočinek, zarmoucených útěcha, zábava radujících-se, potěšení smutných, snoubencův věnec, rodičích se na tento svět uvítání, umírajících rozloučení; modlitba jest rozmluva s Bohem, patření věcí neviditelných, dosažení žádoucích, pozdvížení v počest andělskou, pokročení v dobrém, odvrácení se od zlého, napravení hříchův; požívání věcí přítomných, záruka budoucích. Modlitba *Jondášovi* u velrybě domov způsobila; (Jon. 2, 1. a d.) *Ezechiáš* od brány smrti opět k životu přivedla, (IV. Král. 20, 1. a d.), *třem* pak *mládeňcům* ohnivý plamen u vánek rosní proměnila, (Dan. 3, 12. a d.), *lidu israelského* proti Amalekitům k vítězství dopomohla, (II. Mojž. 17, 13), a oněch 185.000 Assyřských za jednu noc nečím neviditelným pohubila. (IV. Král. 19, 35.) A tak by se mimo to nescíslné příkladů z dějin uvésti dalo, zřejmě dokazujících, že ze všech životů prospěšných věcí nic není nad modlitbu.

Alé čas jest, abychom již o modlitbě samé pojednali; však něco málo přidáme k své řeči, že totiž za všechny rozmanité dary milostí Boží nám propůjčené tu jedinou možnou máme odměnu za to, co jsme obdrželi, že se totiž modlitbou a díkyčiněním dobroditeli svému zavděčiti můžeme. Soudím tedy, byt bychom celý svůj život v společenství s Bohem se obírali, díky činíce a modlíce se, tak daleko bychom přec od dlužné Jemu odměny vzdálení byli, jako kdybychom žádného vděku dobrodinci vzdání ani nebyli pomyslili. Ve tři části rozlučuje se rozsáhlost času, v minulý, přítomný a budoucí; a dle těch pochopiti lze laskavou štědrost Hospodinovu. Hledíš-li k přítomnosti, — v té žiješ; pakli k budoucnosti, v té leží vyplnění nadějí tvých; pakli k minulosti, — nebyl bys ani, kdyby On tě nebyl stvořil. Dobrodiním jest Jeho, že jsi svou bytost od Něho obdržel, jsa pak, „*žiješ v NĚm a v NĚm se pohybuješ*“ (dle Skut. 17, 28.), jak dí apoštol. Naděje pak tvoje též od dobroty Jeho závisejí; ty pak jsi toliko přítomností mocen. Tak tedy, byt bys ani neustál Bohu děkovati, sotva bys

dostačil vděkem svým za dobrodiní přítomná; aniž pak za budoucí a za minulé mohlybys nějaký způsob vymysleti, jak by se Mu za ně odměnil. My pak jsouce tak vzdálení možnosti důstatečného díkyčinění, ani seč jsme, neprokazujeme se uznalými, neřku celý den, ale ani kratičkou dne část nevěnujice svému obírání-se s Bohem. — Kdož způsobil zemi pod nohama mýma? kdož podstatu vodní učinil průchodnou umělým vynálezem? kdož upevnil nade mnou nebesa co klenutí? kdož mi svítí světlem slunečním? kdož vysílá zřídla roklinami? kdož rozšířil řekám žlaby jejich? kdož mi podmanil k službě nerozumných zvířat? kdož mne jsoucího prach bezdušný života a rozumu učinil účastna? kdož připodobnil hroudu tuto obrazu a podobenství božskému? kdož tento božský obraz zrušený hříchem opět k bývalé sličnosti navrátil? kdož pak mne vyhostěného z ráje, odloučeného od stromu života a ve propast hmotného toho světa uvrženého k první opět blaženosti přitáhl? „*Není, kdoby povážil toho,*“ dí písmo (dle Řím. 3, 11.), sic bychom zajisté hledíce k tomu neustále a neunaveně celý našeho života čas díkyčiněním strávili. Nyní pak skoro celé pokolení lidské toliko pro hmotu mysl má; k té se všechna píše, k té všechna snažnost, všechno myšlení i všechna naděje kloní. Bez spaní — bez odpočinku pohřzuje se veškerá lidská přirozenost v nenasytné dychtění, by vždy více a více měla ve všem, kdež si něčeho více pomysleti a vynaleztí může, buď ve cti a slávě, buď v jmění a majetku, buď v záhubném hněvu, všude a všude jen k tomu hledí lidstvo, aby více a více mělo, pravých pak darů Božích nic se nedbá, buďtež si v přítomnosti této zjevné, buďtež si v budoucnosti očekávané.

Alé bylť by čas, abychom již, seč jsme, k slovům modlitby mysl svou obrátili; neboť patrně dosažení toho, čehož si žádáme, na tom visí, jak jsme se byli naučili, že sluší prosbu svou přednáseti. Kteréž medle jest o tom naučení? „*Modlíce se,*“ dí, „*neblábolte jako pohané; nebo se domnívají, že pro mnohé mluvení své budou vyslyšáni.*“ (Mat. 6, 7.) Snad jest smysl výroku toho tak prostě pronešeného, sám o sobě patrný, aniž pak má bližšího rozjímání potřebí, leč by záhodno bylo zkoumati, co znamená slovo „*blábolení,*“ abychom smysl jeho pochopivše, věděli, čeho se varovati. Zdá se mi totiž kárati a dusiti pošetilost myslí těch, kteří v marné žádosti se ponorují, a proto ono zvláštní a neobyčejné slo-

vo položil, aby pokáral ty, kteří nesmyslnými a zbytečnými i marnými žádostmi se obírají. Neboť rozumná a opatrná i k prospěchu směřující řeč vlastně řečí se nazývá, kterou pak se k prázdným žádostem v nepodstatné rozkoši plýtvá, není řečí, ale *blábolením*, anebo kdybychom to jinými slovy chtěli vyjádřit: žvání, pleskání, klábošení a jak mnohonásobně se to nazývá.

Což tedy nám radí to slovo? Abychom v dobu modlitby nezakusili toho, co se myslí dítek přihází. Neboť jako lidé nedospělí duchem nepředložují si takové úmysly, které by se jim skutečně vyplniti mohly, ale libovolně si štěstí rozmanité malují, poklady a sňatky a království i veliká města dle jich jména nazvaná sobě představující a tím se býti domnívajíce, co jim dle marnivě obrazotvornosti napadne; — jsouť pak někteří, jenž pošetileji ještě v takové liché sny se pohřizují, a vystoupivše nad všelikou míru přirozenosti, zdají se v obrazotvornosti své létati co ptáci nebo trýptiti se co hvězdy, nebo hory v rukou vážíti, nebo po nebi choditi, nebo do tisíc a tisíců let žíti, po stáří znova omladnuvše, a jaké vše jiné tomu podobné liché bájky co bubliny vodní mysl mladistvých lidí plodívá; — jako tedy kdo v skutečném životě nemyslí na to, co by mu dle rozmyslu prospěšno bylo, ale marnivě se nemožnými žádostmi obírá, pošetilec jest politování hodný, jenž lhůtu k dobré radě o nějakém prospěšném činu marnými sny rozplývá, i tak ten, kdo v době modlitby nenapíná mysl svou k prospěšným duši věcem, ale žádá, aby Bůh blouznivé mysl jeho tékání sledoval, opravdu jest žvástal a plíškač, žádající, aby Bůh spomocníkem a sluhou mu byl k pošetilým marnostem jeho. Jako když někdo s modlitbou k Bohu přichází a neuváží v mysl své vznešenou bytost toho, ku kterému se blíží, ten ani se nenadá, jak velmi velebnost Boží uráží nepravými a podlémi prosbami. Neboť jako kdyby někdo z přílišné chudoby anebo sprostoty hliněné nádoby za skvostné maje a pak přijde ku králi, an právě bohaté dary a vznešené důstojnosti rozdává, pomínl by obyčejných králům vzdávaných proseb a žádal by si toliko, aby mu nějakou dle jeho náhledu žádoucí věc z hlíny vytvořil; tak i ten, kdo bez opatrnosti modlitbu koná, nepovznáší se myslí svou k velebnosti dárce, ale k nízkým svým a zemským žádostem Božskou mocnost snížit chce, a proto vášnivě své tužby předkládá tomu, an srdce hlubiny zkoumá, nežádaje, aby nezřízená mysl jeho pohnutí

vyléčil, ale aby ještě horšími byla, kdyby Bůh svou mocí takovým zlým snahám k uskutečnění pomohl. „Jelikož tedy ten a ten mne uráží a srdce mé proti němu rozhorleno jest, tedy mor ho!“ mluví k Bohu; div že nevolá hlasem: „Můj hněv staniž se tvojm; má nepravost na tebe přejdiž!“ Neboť jako v lidských sporech nelze, aby kdo některé straně pomáhal, leč by se spolu s rozhněvaným též roznítil proti odpůrci jeho; tak jest též patrné, že ten, který Boha vyzývá proti nepříteli svému, ku společnému s sebou hněvu Jej pobouzí a žádá, aby součast měl na rozhorlení jeho. Tot pak není nic jiného, nežli žádati, aby Bůh u vášně upadl, smýšlel a cítil jako člověk, i v zuřící krutost proměnil svou neskonanou dobrotu. Tak jedná slávychtivec, tak kdo v hrdopýše nad jiného býti chce, tak kdo v soudu nad protivníkem vyhrátí žádá, tak kdo v tělocvičných zápasech po vítězoslavném věnci pílí, tak kdo v divadlech po potlesku pochvalném baží, ba často i kdo zběsilou mladého věku vášni hyne; ti všickni nevzdávají Bohu prosby své za to, aby vášně nad nimi panující byly sprostěny, ale aby neduh jich dále trval, a považující každý zvlášť oslyšení prosby své za nehodu, blabolejí opravdu, prosíce, aby Bůh dle myslí jejich nápomocen jim byl k utvrzení nepravosti jich. A co nejhoršího jest, že žádají, aby Bůh jim k vůli prokázal vlastnosti sobě odporné, usilující obrátiti činnost Boží jednak ke krutosti, jednak k dobrotivosti; neboť kterého sobě samým žádají, aby se jim prokázal milosrden a laskav, téhož vyzývají, aby byl na nepřátele jich krut a nemilosrden. O té nesmyslnosti těch blabolalů. Neboť bude-li oněm Bůh nelaskav, nebude zajisté dobrotiv tobě. Klouli pak se, jak doufáš, tobě k milosti, jak by se pak mohl v opak obrátiti, v krutost změně lásku svou? Ale na to mají svérázcí odpověď ihned pohotově. Neboť ruče na omluvení své krutosti slova prorokův uvádějí: že *David* žádá, aby *zahynuli* hříšníci, (*Žalm* 9, 6.), a modlí se, aby *zahanbení* a *zničení* byli nepřatelé jeho; (*Žalm* 83, 17. 18.), že *Jeremiáš* si žádá *viděti pomstu Boží nad protivníky svými* (*Jerem.* 10, 25.), že *Oseáš* prosí Boha, aby nepřatelům jeho *dal život bezdětný a prsy vypráhlé*. (*Os.* 9, 14.) Takové a tomu podobné průpovědi semo tamo v písmech svatých se nalezajíce uvádějí, dovozující, že směji nepřátele své proklínati a Boha na pomoc své krutosti vyzývati. Ale my tak mimochodem žádající k mlčení přivesti svedené k nepravému

jednání plískáče, toto uvedeme proti svrchu řečeným výrokům. Nižádný z mužů opravdu svatých a duchem Božím vedených, jichž řeči dle ustanovení Božího k napomenutí příštích pokolení sepsány jsou, neměl, jak se ukáže, nižádného úmyslu zlého, ale všecken účel jich řečí hledí k napravení hříšnosti, vštípené v přirozenost lidskou. Jako tedy ten, kdo se modlí, aby nebylo nemocných, nebylo chudých, nežádá pobití lidí, ale za zahlázení nemoci a chudoby prosí; tak i každý svatý, ano na modlitbě žádá, aby to, co přirozenosti odporne a nepřátelské jest, vyhlazeno bylo, zavdává neumělým příčinou, že se domnívají, jako by proti lidem zanevřel a na ně se hněval. Neboť ano žalmista dí, „*aby vyhlazeni byli z země hříšníci a bezbožní, tak aby jich nebylo více,*“ tím žádá, aby zahlázen byl hřích; neboť není člověk člověku nepřítelem, ale náklonnost vůle k zlému učinila mu nepřítelem to, co s přirozeností souvisí. Prosí tedy onen, aby přestalo zlo; člověk pak není zlem, neboť jak by obraz dobra zlem byl? Tak též když žádá, aby zahanbení a zahnání byli nepřátelé jeho, poukazuje tobě k zástupům protivníků tvých, jenž návodem neviditelného nepřítele proti pokolení lidskému válčí, o nichž zřejměji Pavel mluví, řka, že zápas náš jest „*proti knížatům a mocnostem a správcům tohoto světa, proti duchovním zlostem v povětrí.*“ (Ef. 6, 12.) Neboť dáblské úklady, jimiž lidem zlé přiležitosti k hříchu podávají, setkání k hněvu vyzývající, uchvacující žádosti, pobůdky k závisti, k nenávisti, k pýše a podobným nepravostem, to patří veliký prorok, ano to vše duši každého úskočně zakročuje a zatahá, proti těmto nepřítelům modlitbu svou k Bohu vysílá, prose, aby zahanbení byli. To však není nic jiného, nežli aby on zachován byl; neboť přirozená věc jest, aby se ten, kdo v půtce přemožen byl, nad porážkou svou zastyděl, jako kdo přemohl, aby se nad vítězstvím svým radoval. A to že tak jest, dokazuje způsob prosby. Neboť dí: „*Nechat se zastydí a obrátí, kteříž hledají duše mé.*“ (Zalm 69, 4.) Nemodlí se proti těm, kteří mu na jmění škoditi usilují, anebo o meze pozemků se s ním soudí, anebo uškozením nějakým na těle mu vyhrožují, ale kteří ukládají o duši jeho. Ukládání pak o duši, což jest medle jiného, nežli odloučení jí od Boha? Nedomlučuje pak se duše lidská od Boha jinak, leč vášní. Jelikož totiž Bůh prost jest vši vášně, tedy všechno, co u vásen upadá, spojení s Bohem rozlučuje. Aby pak toho neutrpěl, za zahanbení svých ne-

přátel žádá. To pak není nic jiného, leč prositi za vítězství nad nepřáteli svými. — Tak i Jeremiáš v zbožné horlivosti své, ano tehdy i král v pošetilé modloslužbě pohřížen, i poddaný jemu lid v ní spolu sveden byl, nežádá za uzdravení vášně své, ale za obecné lidu blaho povznáší prosbu svou, žádaje, aby potrestáním bezbožníkův veškeré zmoudřelo lidstvo. — Tak i prorok Oseáš, vida veleplodnou býti tehdy mezi Israeility zlobu, k bezdětnosti ji odsuzuje a žádá aby otrávené hříchem prsy vypráhly, aby se bezbožnost mezi lidem více ani nepodíla ani neživila. Proto dí prorok: „*Dej jim, Pane, život bezdětný a prsy vypráhlé!*“ A jakýkoliv jiný tomu podobný výrok se u svatých mužů nalezá, jenžby k hněvu směřoval a z něho se viniti dal, takový vůbec, úmysl prozrazuje, aby se zlo vykořeňovalo, ale nijakž člověk nezničoval. Bůh smrt nespůsobil; slyšíš-li pak zákaz jeho? — jak medle lze Boha k usmrcení svých vlastních přátel vyzývat, an všeho usmrcujícího působení prázdno jest? Netěší se z záhuby živých. Ale plískáč, který by rád Boží laskavost proti svým vlastním nepřítelům pohnul, vyzývá ho, aby se radoval nad utrpením lidským.

Však ale řekneš, že někteří i vlády i důstojnosti i jmění dosáhli pomocí modlitby, a mysli se, že bohumilými byli i v takovém štěstí; jak medle nám bráníš, řekne snad mnohý, abychom se za takové dary na Boha s modlitbou neobraceli? — Ale že všechno na Boží vůli závisí a s hůry se život vezdejší spravuje, toť zjevno každému a žádný tomu odpírati nebude; nic však méně víme též, že těch a podobných modlitby vyplnění důvody jiné jsou, jelikož darů oněch Bůh prositelům nepropůjčuje vůbec co dobra, ale aby tím důvěru v něho u slabších potvrdil, a když bychom tak zneuhla zkušeností seznali, jak v menších modliteb našich důležitostech Bůh nás slyší, povznegli se pak výše k žádání vznešenějších a Jeho důstojných darů. Jakož u svých dítek patříme, že dokavade u prsu mateřského jsou, od své rodičky toliko žádají, co jich přirozenost potřebuje; když pak nemluvně povyroste a poněkud mluvíti počíná, tuť již přsem povrhne a po něčem jiném dychtí, buď po ozdobě nebo šatu, a nebo tomu podobné věci, kterou se oko dítek bavívá; a potom když mladý člověk dále ještě u věku pokročí a s tělem i mysl dospěje, tehdy všech dětských žádostí zanechav, toho si žádá od rodičů svých, čeho dospělý věk potřebuje: tak i Bůh uvykaje

člověka, aby veskrze k Němu hleděl, proto ani menších jeho proseb neoslýchá, aby ho povzbudil k vznešenějším žádostem, když by se mu byl malými dary milostiv prokázal. A tak i stal-li se ten nebo ten prozřetelností Božskou znamenitým a slovutným z nepatrného, nebo dosáhl-li cos jiného, čeho si v tomto životě žádáme, buď vlády nebo bohatství anebo důstojnosti, v tom ty ten znamenej účel, že ti laskavost Boží v těchto darích má býti příkladem moci Jeho u věcech velikých, abys stana se účasten dětských hříček, za větší a dokonalejší dary prosbami svými se potom k otci obrátil. K takovým pak darům náleží vše, co ku prospěchu duše hledí. Byloť by za jisté nerozumno blížiti se k Bohu a prositi věčného za věci časné, krále nebes za věci pozemské, vznešeného za věci nízké, Toho, jenž království nebeské uděluje, za tento vezdejší a sprostý blahobyť, Toho, kterýž milostivě uděluje dary nepomíjitelné, za užívání toho, co sotva se obrátíme bude náležeti jiným, za dary, jichž pozbytí jisté, používání časné, spravování nebezpečné jest. —

Vhodně pak písmo pošetilost onu značí, dokládajíc: „*Jako pohané.*“ Neboť pečovali toliko o věci viditelné obyčej mají ti, kteří sobě žádného očekávání budoucího věku nepřipouštějí, nemajíce ani bázně před soudem, aniž se pekla hrozíce, aniž se těšíce na blaho věčné, aniž což jiného očekávajíce, čehož doufáme my, žeť se nám při vzkříšení dostane; kteří toliko co nerozumná zvěř k tomuto životu hledíce, jen to, co hrdlu a břichu i jiným tělesným rozkošem svědčí, za dobro pokládají, nebo přednost nad některými obdržeti a jiné předčiti, nebo na mnohých penězích seděti, anebo co více v tomto životě klamného jest, jímž kdyby kdo promluvil o naději budoucího života, zmíně se jim o ráji a království nebeském i blahu věčném, veskrze plíškačem by nazván byl. Jelikož tedy ti, kteří žádné naděje věčného života nemají, jen na tomto celí lpějí, to vše dobře nazývá písmo způsobem pohanským, když se rozkošníci zbytečným a marným žádostem oddávají a se domnívají, že modlitbou vyplnění jich dosáhnou, soudíce, že na ustavičné jich prosby Bůh k ničemným a hříšným věcem jim spomocníkem bude; „*domnívají se zajisté, že pro své mnohé mluvené vyslyšení budou.*“

Zač prositi nemáme, tímto rozjímáním jsme se naučili; jaká však má býti prosba naše, již bychom Bohu vzdávali, v druhých řečích uslyšíme s milostí Pána našeho Je-

žíše Krista, jemuž sláva a moc na věky věkův. Amen.

Hlas na poušti.

Směj se, brachu, křiv si na mne ústa;

klam to, čím se hrdě honosíš,

světlem není mrakota mi hustá,

rájem slávy nejsou pole pustá,

a blud silou, jižto velebíš:

u mne nejsou světci — velikány,

smrtelné kdož množí vlasti rány.

Známt' já i ctím ve svatém kdo boji

pro svobodu drahou cedil krev,

za zlých časův proti vrahův roji —

věrný syn za milou matku svoji —

stál, kde vlála její korouhev:

kdo mřel pro vlasť, svobodu a víru,

skvěj se v knize našich bohatýrů!

Znám já, kterak vrahy vlasti hromil

i ten, velebený tebou rek

mstitel divý, který šiky zlomil,

bídný Karlův syn jež ulakomil,

ježto sešval na vlast jeho vztek:

znám já velké činy slepce Jana,

jímž vlast od cizincův zachována.

A přec oko mé se věždy kalí

slzou vělou, kdy v ty časy zří;

nekynou z nich ráje — mraky halí

nivy, zvůry, úvaly a skali —

všude krev a hrůza táboří;

planou dvory, města, chýše, chrámy,

bratři bít se a páli sami.

Pálí se a bijí Češi s Čechy,

s bratrem bratr divě zápolí,

od prahův mír prchá — mije střechy,

pro ryk války neslyší se vzdechy,

ač vše lká: pláň, hora, údolí;

na ssutinách ohňův při záplavě,

v kraji pustém zpívej si o slávě!

A kdo sil to simež různic, zmatků,

ježto v lůně vlasti ryly hrob?

kdo vysílil drahou tuto matku,

kdo ji v propast vernal na ostatku

mdlobou, zradou za osudných dob? —

Dřív, než cizák pozdvih' k ráně pěstí,

hynula vlasť bludem a neřestí!

A ty chtěl bys týmiž hojit jedy

bratrův rány, vlasti chorobu?

Ty-li směl bys v rozpružené vředy

liti utrejk, jenž otrávil dědy,

národ málem schvátíl do hrobu? —

Směj se, laj mi, křiv si ústa na mne,

světlo, sláva, léky tvé jsou — klamně!

Václav Štůcl.

Základy křesťanského vychovávání dítěte.

Dle B. Klerika vzdělal J. B. P.

(Pokračování).

II. Kdo je vinen?

Lékař když přijde k nemocnému vy-
zvídá, jak asi neduh jeho mohl povstati?
Podobným skoumáním chceme i my za-
počítati. Nemoc, s kterou nám jest činiti,
jest spustlost mládeže, na niž rodiče oby-
čejně stýskají.

Aby se tomu pomohlo, musíme pře-
devším seznati, odkud to, že *dítka bývají*
tak zlé? Bez okolku odpovídám s pohan-
ským básníkem *Juvenalem*: „*Příčina, že*
mládež naše jest pokažena, jest hlavně na
rodičích.“ Vím, že se s mnohých stran bu-
de volati: Tomu tak není, já konám svou
povinnost; však to, ono — jest příčinou.
Tak mnozí se brání, namítají, vymlouvají
se. Nuže mluvte! Co máte proti mé řeči?
Otcové, matky, vy umýváte ruce své;
však, nemá-li se nezdárnost dítěte hlavně
vám přiřítati, nuže rcete: komu se má za
vinu klásti?

Snad na *Boha* můžete žalovati? Bůh
Otec muže a ženu nerozlučně spojil, aby
jim vychování dítěte usnadnil. Bůh Syn
manželství svátostí učinil, aby rodičům ku
pomoci přispěl v konání povinností, k
nimžto hlavně kázeň dítěte náleží. Duch
svatý vlévaje na křtu svatém milost, srdce
dítěte tak připravil, že rukou lidským
nebeskou květinu ctnosti třeba jen zalévati
a ošetřovati. V pravdě, jest-li synové a
dcery vaše se nezdařili, nebeskému hospo-
dáři nemůžete přiřítati viny. Směle mohl
bych vám předložit otázku: „Co jest, ješto
jsem více učiniti měl vinici své a neučinil
jsem jí? Zdali to, že jsem očekával, aby
nesla hrozny a ona plodila plané víno?“
(Isai. 5, 4.)

Či chcete *obviňovati duchovních a uči-
telů*, že by nekonali své povinnosti? Ne-
dejte se vysmáti! Slyšte, co pohan *Quin-
tilian* píše: „*Dítka neberou svých ne-
mravů ze školy, nýbrž je tam přinášejí.*“
Zlé přicházejí od rodičů, kteří utlé mlá-
deži zlý příklad dávají. Vždyť vidí a slyší
doma věci, jakých co živý neměly po-
znati, jimž znenáhla přivykají a tak stá-
vají se hříšníky dříve, než poznaly, co je
hřích. V pravdě, než chlapi a holky vaše
dostaly se knězi a učiteli do rukou, bý-
vají tak pokaženy, že sotva rákoska —
metla — je ve škole na uzdě drží. Po prá-
zdinách, jež trvaly několik neděl, nejlépe

pozorovati, jakých nespůsobů z domova si
přinášejí. A nebývají-li to právě rodiče,
již v kázni školní nejvíce překážejí, že kně-
žím a učitelům jednají na odpor? —

Tedy snad jsou *vinny dítka*, že se z
nich stávají ničemové? Ovšem je srdce
dítěte následkem prvotního hříchu k zlému
náchylné; avšak není přece tak pokaženo,
aby nebylo schopno dobrého, ješto na křtu
svatém žádost zlá byla přitlumena a vůle
byla posílena. Duše dětská připodobňuje
se vosku, v ni lze tak dobře vtisknouti
obraz Boží jako obraz satanův; záleží jen
na tom, kdo obraz razí. Sv. *Jeroným* dí:
„Jako na břehu písčitém voda teče za pr-
stem, rýhy dělajícím, tak utlé mládež dá
se, kam chceš, vodit.“ Z dítěte lze učiniti
anděla i ďábla. Jak co nastrojíš, tak jest.
— To snadno pozorovati ve škole. Je-li
učitel nedbalý nebo neschopný, jsou nej-
lepší žáci za několik neděl zkaženi, líní,
nepozorní, neteční, nepořádní. Kde jest
však učitel spůsobilý a horlivý, bude v
krátce, alespoň v roce, všecko jinak: dítka
sedí tiše, jsou pozorné, pilné a mravné.
Odkud ta proměna? Jsou to tyže dítka,
ale vychování je lepší, v tom to vězí! —

Však ale pravíš, mnohé *dítka* bývají
velmi *zlovolné*, s nimiž při nejlepší vůli
nelze vládnouti. Na to odpovídám s *Plu-
tarchem*: „Také půda tvrdá a drsná pil-
ným vzděláváním přinášeti může skvostné
ovoce.“ Pravda, mnohé dítě přináší tu neb
onu sklonnost či náchylnost k zlému snad
zdeděnu na svět; však je to jen vlohá, jež
se nemusí nutně vyvinout v chybu, což
stává se, když si jí nevšímáš, jí neodpíráš.
Člověk nemá se připodobňovati k zvířeti,
přece však není od místa, poukážu-li na
lva neb hyěnu v zvířenci: šelmy od při-
rozenosti lité tak stávají se krotkými, že
ani beránku neublíží. Proč by nebylo lze,
aby se naučily dítka krotiti své žádosti?
Člověk přinášívá časem také dobré vlohy
na svět; přece však víme, že žádný ne-
spadne s nebe učený; člověk schopný ne-
stává se sám od sebe učeným; k tomu
třeba vedení a cvičení. „Cvičení dává u-
mění.“ Tak jest i s náchylnostmi zlými;
nevedou nutně k hříchu, leč když bez od-
poru bujněly. „Mocná jest přirozenost,“
dí *Ludvík z Granady*, „však mocnější jest
vychování, jímžto onano se napravuje.“
Není v moci naší, jaké rodí se dítka; o-
všem ale jest v moci naší, dobře je vy-
chovati. —

Slyším tě, příteli, dále rozumovati:
Všeho zlého je vinna *daremná společnost!*

Hoch můj byl dobře vychován; však co chodí k sousedovu Dětrichovi, je z něho ničema. — Skoro se musím poddati. Vždy jsem myslíval, že pořádní rodičové mají střežiti dítky přísně od zlých soudruhů; však tu slyším, že ač jim dopouštějí v daremné spolky chodit, přece že prý nejsou vinní nespůsobů, jimž se tam naučily. — Totě z brusu nové! Já tomu nevěřím a ty sám znamenáš daremnou výmluvu. — Však běda pastýřům, jestli stáda nepasete, rozplašené nepřivádíte, ztracené nehledáte!“ (Ezech. 34, 6.).

Špatný vozka, který neumi obrátit! Však kdo se mnoho vymlouvá, obyčejně hloub padává. — „Já dost napomínám děti a peru; ale víte, jaká je mládež, mluv co mluv, čiň co čiň, neposlechně.“ A to má být ospravedlnění? Styď se příteli! Tak daleko je to, že děti tvé nemají před tebou ani vážnosti? Jakýs to hrdina, že nezmůžeš svého krňousa? Jan neposlouchá, že se tomu co Jeník neučil. — Než o tom později. —

Ještě něco! Na konec přece máme jen pravdu! praví někteří. „*Jest to duch času*, že dítky nedbají na rodiče. Druhdy bývalo jinak mezi mládeží; nyní svět se obrátil, a proti proudu nelze plovati. Činíme svou povinnost. Ostatně, ať to jde, jak chce, my to nezměníme.“ Marná to výmluva!

Ovšem je duch času — obecné mínění — za našich dnů převrácený. Náboženské a mravné bludy v minulém věku vyhléle jako dravé ptactvo litají v povětří a hojných nacházejí přívržencův a zastavatelův. Křivé náhledy a povrchné domněnky lidí dospělých působí ovšem také na smýšlení a chování mládeže. Jako vzduch nakažený tělu škodí, tak nákaza povětří duchovního záhubně působí na srdce mládeže. — Avšak nevěřím, že by se proti zhoubnému vlivu ducha času nic nemohlo činiti. Jako lékaři udávají prostředky, ježto proti škodlivým výparům alespoň poněkud chrání: tak máme i *dosti prostředků*, které před nákazou časových bludů srdce mládeže ochraňují.

Jeden z nejmocnějších těchto prostředků je *domácí vychování*. Svět dítěte jesti domácnost. Necht je tedy duch času sebe horší, je-li v rodině pravý duch křesťanský, tento i dítky ovládne. — Budou-li otec a matka synům a dcerám záštitou, budou-li od nich vše, co by duším jejich škoditi mohlo, všemožně vzdalovati, jistě obecná nákaza se jich nedotkne, ale-

spoň jich nepřemůže. Vychování je velemocné. „Rodiče jsou dítkám viditelní bohové,“ jak *Philo* je zove. Jsouce kolem nich, mohou je stále pozorovati, mohou skoro věděti i myšlení jejich. Dítky majíce k rodičům neobmezenou důvěru a lásku, rády jich následují. K tomu připomeňme si i milosti svátostné. Proč by tedy rodiče nemohli zhoubnému duchu času zavíratí dvěře domácí? Jen nebuďte málo-myslní! Bůh pomáhá, když člověk upřímně spolu působí. „Všecko mohu v tom, kterýž mne posiluje,“ dí sv. *Pavel*. Ovšem, když rodiče s proudem plovou, sami ku převrácenému duchu času se přiznávají; jaký div, že i dítky v proud jeho budou strženy?

Proto, má-li lépe býti, pryč se všim ze srdce i z domu, co se nesnáší s náukou křesťanskou. V náboženských a mravních otázkách není jiného světla, leč co Syn Boží rozžehl a církev jeho postavila na svíce, aby osvěcovalo všechny přicházející na tento svět. — Také tobě, křesťanský otče, matko, svítí toto světlo v svědomí tvém. To necht předpisuje, jak máš žíti a dítky své vychovávat, ne lidé, víry nemající. A když ti vzdělaný strýc neb přemoudrá teta poskytují rady, ježto by se neshodovala s učením víry a mravů křesťanských, jemuž jste se naučili ve škole z katechismu a v kostele z kazatelný: takovému svůdnému hlasu nedávejte sluchu. Je to skřek krkavčí z temnosti bludu a hříchu, kterému jestli dáš místa, svede tebe i svěřenců tvých v časnou i věčnou záhubu.

Napiš na dvěře svého příbytku věčné zásady svatého evangelia, pomaz veřeje krví Beránka Nového Zákona, buď otcem právě křesťanským, matkou nábožnou, kteří vše podle nauky Kristovy posuzují, ve všem podle rozkazu Syna Božího a matky církve se spravují, podání nábožných předků chovají v poctivosti: pak anděl zhoubce, bohaprázdný duch času, na nějž zehráš, mine dětinec tvůj bez uškození. —

(Pokračování).

Život v kraji.

Od Fr. Pravdy.

I.

Sobota.

2.

(Pokračování).

Lidé ve staveních vyčistili a uklidili a nyní se počali starati sami o sebe. Hospodář si vzpomněl anebo teprv shledal,

že má v botě díru a čerstvě s botou chlapce poslal k ševci, aby mu díru zašil bez odkladu. Chlapec má nařizeno na botu si počkati a nese ji pod pažďi jako kanon, tak maličký jest proti ní. Arcit milý hospodář již dříve si měl dáti botu spravit, ale tak to dělááme, věc se pohazuje, až ji chceme užiti a tu teprv musí do správy, je-li poškozena.

U ševce se v sobotu těch bot sešlo víc a proto praví, že díry jen stáhne, aby se všemi byl hotov a že botu důkladně spravi až v pondělí. V pondělí hospodář botu neposlal a neposílá ji až zase jednou v sobotu, když se díra znovu byla otevřela. To se opakuje, až se bota nedá více spravit, a tu jest třeba drahého podšítí, což než se vykoná, hospodář jednu neděli musí vyseděti doma.

V sobotu se boty a střevíce čistí a cítí k nastávající neděli a jeden výrůstek, když se s ním kněz vadil, že přišel do kostela v botách zamazaných, odpověděl upřímně: „Tatínek mi jich včera neotřel.“

Tomu tedy boty cídil otec a on snad skotačil někde po vsi. Možná, že otec všem dětem boty a střevíce utíral a natíral, až se to stalo jeho zaměstnáním a jeho povinností. Děti si z otce učinily svého sluhu a snad jim sluhou zůstane, dokud živ bude. Milý synáček mělby sám otci sloužiti, aby se tomu naučil, měl by sloužiti i matce a všem starším v domě, aby lásku a úctu k nim si vštípil do srdce. Proto v sobotu ty boty odevzdejme jemu a nejen boty, nýbrž i šaty, aby je vyklepal a vyčesal a staral se o sebe i o jiné.

Když v neděli vidíme, že člověk, ať je mladý nebo starý, na botách má bláto ještě z předešlého měsíce, kdy tak tuze přšelo a na kabátě peří, jako by v něm byl ležel v posteli, hned jej i jeho rod máme v podezření, že je nedbalý a lenivý. Známe v jedné vesnici dost možného domkáře a vždy, když se s ním sejdu, všimám si jeho kabátu, schází-li na něm vřadu ještě knoflík. Knoflík schází vždycky, schází již několik let a bezpochyby se již nepřišije. Kabát je sváteční, jest ostatně pořádný, ale opatření ho novým knoflíkem, jenž by nestál víc než krejcar, majitel jeho neuznává za potřebné. A jak často, když se někomu kabát rozpáral a vyčuhuje podšívka, nechá to býti od neděle k neděli a je kolikrát sedlák, řemeslník anebo dokonce — krejčí. Že mu to neslouží ke cti, on si nepomyslí, ale pomyslí si to jiní, jenž s ním mívají co dě-

lati a vždy v rozpáraném kabátě ho vidí. —

V sobotu obuv a šaty připravily se pro neděli, aby pro ten svatý den byly důstojné a přišel holič mužům sníti vousy. Málo který z nich si to činí sám, jest ve vsi člověk, jenž to umí převýborně, má břitvu, snad i víc břitev, a velmi rád slouží. Ten v sobotu chodí od domu k domu, ví již, kam má přijíti dřív, kam později a nikde se dlouho nezdrží. Břitvu a řemen nosí s sebou, miskou, mýdlo a teplou vodu mu dají a práce se odbývá rychle.

Dětem je to podivné, jak tatíčka tahá za uši a za bradu a za nos, hlavu mu zdvihá a sem tam ji otáčí. Již namydlený tatíčkův obličej zcela jináč vyhlíží a jestli se někdy ukáže krev, děti dostávají strach z toho nemilosrdného holiče.

Jest opravdu často nemilosrdný, také jsme se již dostali pod jeho ruku a břitvu a dřel nás, že jsme div nekřičeli. Však to se neslušelo, vydrželi to jiní a my jsme také museli držeti, aby se neřeklo, že jsme choulostivi.

To arcit neplatí o všech. Mnozí mají břitvy ostré jako jed a brousí a obtahují si je, že to některý nožník tak nedovede. Jsou to nepatrné kudlíčky a koupili je za několik krejcarů. Pán má břitvu za pětku, neslouží mu tak dobře jako jejich jim a dost se s ní již nazlobil.

Holič venku zná všechny noviny, klepy a pověsti a roznáší je po domech. — V čas vojny mluví v bitvách, v čas míru o svatbách a křtinách a o rozepřích, co mají mezi sebou sousedé. Není-li jiné látky, zmíní se o počasí: tím hovor obyčejně začíná ve vsi jako v městě.

Na poslední štaci unavený holič se pozdrží déle, aby si odpočinul a obyčejně si to tak zařídil, aby byl přítomen večeri. Ovšem ho k ní pozvou a tu viděti okolo stolu samé hladké brady, jenž ještě před chvílí na sobě měly vousy.

Arcit již leckdes v obyčej vešly licousy a kníry i mezi vesničany a práva na ně jim zajisté nebude a nesmí nikdo odpírati. Nezáleží na tom a přispěje-li to k jakési statečnosti, sami bychme to schválili. Jestli se to ale nesrovnává s povahou jednotlivce, špatně mu to sluší, tak jako městský kroj nehodí se pro člověka, jenž se v něm po městsku neumí pohybovati.

Rozdíly v kroji zacházejí a ačkoliv starých dobrých krojů je škoda, přece jich

nebudeme litovati, jestli ty nové dopomohou nám k ušlechtlejším mravům. Sedlák je tak samostatný jako měšťan a když se pro povolání své přiměřeně vzdělal, je mu roven a nemusí nikomu ustupovat. Jest třeba, aby si podali ruce a zrušili meze, jenž je až posud oddělovaly. Pak budou moci spojenými silami působiti ku blahu církve a vlasti a dej Bůh, aby nikdy na jiných cestách se nesetkali.

Mezi jídlem upozoroval holič, že i mladší syn již pod nosem má pejří a poradil mu, aby si je dal odstraniti, že pak tím silněji a hustěji zase vyrazí. Matka nechce, je jí líto, že synek má patřiti tak říkajíc již k velkým a že se s ním již nebude smíti mazlit jako s nedospělým chlapcem. Otec také brání, myslí, že je na to ještě dosti času a hoch se začervenal, jako by se za ty vousy styděl.

Však leží mu v hlavě návrh holičův a zdá se mu, že by snad nebylo chyby, kdyby přestal býti cucákem a holobrádkem, jak mu starší přezdívali. Již nemá pokoje, celý týden sní o holení a budoucí sobotu, když druzí vstali, přisedl on na židli a břitva se ponejprv octla na jeho obličej. Lehtá ho to, je mu, jakoby se s ním děla velká změna a neopovází se ani oddychovati. Matka se vadí, otec bublá a sestry se mu posmívají. Holič ho také namydľil a sbírá chloupky po chloupku pod nosem i na bradě. Brzy je hotov, mládenec se omakává, má-li kůži hladší nebo drsnější a již nechce obcovati s dětmi, jenž si ještě neodbyly postřižiny, smíme-li to tak jmenovati.

Otec a matka, ačkoliv se protivili, přece v duchu cítí radost, že synáček roste a stává se jim vydatnější podporou. Holič to předvídal, neboť je v tom zkušený a jakoby měl nějakou větší zásluhu, prosí hospodáře, aby mu v pondělí půjčil voly. Hospodář mu voly přislíbil, přislíbil mu ovšem i vůz, aby si na pole vyvezl mrvu a mimo to mu dal nacpati ze svého tabáku. Jsou oba spokojeni a syn tuší, že on k otcově štedrosti zavdal příčinu, což ho zavádí připsati dnešní příhodě ještě větší důležitost.

Milý synku, netěš se, že vystupuješ z let dětských a s tím oholením jsi věru nemusel tak pospíchat. Čím déle dítětem zůstaneš a mysl dětskou zachováš, tím více se oblažíš. Čekají na tebe boje, pokušení a nebezpečnosti, neuvrhuj se do nich, ony přijdou samy, hledej radši prostředky proti nim, sil a ozbrojuj se, abys jim o-

dolal. Až jednou je budeš mít za sebou, vzpomeneš si a přiznáš se: mladý věk nevinnosti a bezúhonnosti vynikající byl přece ten nejkrásnější na světě.

Je po večeri, holič, aby hned neutekl, ještě si drobet pohovoří s mužskými a pak se odebírá domů s břitvou v kapse a s řemenem pod pažďí. Dnes již nikoho nebude holiti, ale na zejtra ráno mu zbylo dost práce, neboť mnozí neshodí vousy až v neděli. Zvláště ti, co chodí na velkou, s tím odkládají a holič jim slouží, až kolikráte sám zmešká, vidíme ho do kostela se hnát — posledního.

Někdy pracuje holič i při světle a je to opravdu zajímavý obrazek. Syn svítí s dračkou čili loučí v ruce pilně utíraje a oklepává uhlí řeřavé, otec sedí na židli a holič mu břitvou jezdí po obličejí. Svítil se musí točit a musí obcházet, aby světlo padalo tam, kde je ho právě třeba a dobře to dovede. Když ale někdy louč dali do ruky ženské, že chtějí otce a starých mužů šetřit a mladých tu není, musejí pořád ukazovat a naponínat, kam se má postavit a ona se směje, že ji povolali k dílu, co jí nepřislúší a v němž není cvičena.

Mladíka s plnou, hladkou tváří oholil by holič třebas po tmě, ale při starci, jenž má v obličejí vrásky, musí dáti pozor a starostlivě se vyhýbá všem odporům a překážkám.

Leckdes a leckdys v sobotu večer domácí ženské derou peří a přišly i cizé ženské, aby jim pomohly. Není-li zapotřebí takovéto anebo podobné práce, ženské se zaměstnávají dle libosti a především jim o to jde, aby k nastávající neděli se pěkně umyly. Chválíme je za to, ale to se nám protiví a to musíme pokárati, že si z toho tu a tam pranic nedělají, jsou-li při tom mužští. Ta věc by se měla vykonati tajně a skrytě, aby se neurazil stud, neotupil cit, v lehkost neuvedla ženská důstojnost a čistota.

Buď cudná, buď něžná, buď opatrná panno i ženo a nikdy před mužskými nejednej nevázně a příliš svobodně. Nepovzbuzuj všetečnost a smyslnost jejich, bylo by to ku tvé a jejich zkáze a sama by jsi se zavrhla a ponižila. Ty jim máš býti neporušitelným a nepřístupným obrazem, tím zamezíš, že se k tobě nebudou přibližovati nehodně, učiníš si ctnost snadnější, utvrdíš se v ní a i jim k ctnosti přispěješ.

Bohužel se sobota ukončívá ještě horšími spůsoby a litujeme jich tím více, že

mládež tak pošetile se připravuje ku svěcení neděle. Děti jsou pozdě do noci venku a v sobotu dovádějí a hulákají déle a víc než kdy jindy. Zajisté vždycky po klekání mají býti doma a v sobotu zvlášť se na to má hleděti. Však právě v sobotu se na to hledí nejméně a křiky a povyky pod širým nebem ruší tichost večerní.

Děti se vybouřily, unaveny rozpustilostí a skotačením odešly na lůžka a po nich velká chasa provádí nebezpečné rejdy. Shromáždila se na návsi, žertuje oplzle, zpívá nestydatě a z místa na místo se toulá a bloudí. Nahodí-li se jí příležitost vyvésti veselý kousek, jak tomu říká, zajisté toho nezanedbá. Však bývají to koušky často bezbožné a hříšné, jenž ku škodě jsou jednotlivcům i obci. Tu se poškodily ploty, tam se zkazilo nářadí; tu se otrhalo ovoce, tam se zlomil stromek; tu byla zamazána zeď, tu hromádka kamení neobstála. —

Je hrozné, co se děje před nedělí a něco hroznějšího ještě následuje. Chasníci se rozešli po staveních a kde příliš velká zpusťlost panuje, byly mezi nimi také ženské, poslouchaly jejich řeči, šprýmovaly a šaškovaly s nimi. Často si je po odbyté schůzce nešlechetní hejskové vyhledali sami a hanba pannám, jenž před nimi dveří nezavřely. Je to nezbednost, již by žádný svědomitý otec a hospodář ve svém domě neměl trpěti. V kraji se trpívá a jaké pohoršení berou mravy, kde ji neučinili přítrž, snadno lze se domyslit. Lehkomyslník a lehkomyslnice, jenž v sobotu v noci sloužili ďáblu, v neděli ráno nemohou sloužiti Bohu. Jdou do kostela, ale srdce jejich jest naplněno mrzkostí a špinou a proto nemá zalíbení v Nejsvětějším. Celá obec proti takovému zlořádu musí povstati, chce-li slouiti křesťanskou a povinností její a všech představených jest brániti a starati se, aby sobotní svatvečer nezneuctíval se šeredným a ohavným řáděním.

V sobotu má křesťan chystati a připravovati se k neděli: i žid to činí před svým svátkem. Začíná ho světití již v pátek večer, vidíváme jeho osvětlené obydlí a je nám známo, že i prodávání a kupování se varuje. Křesťan v sobotu nejen neděli očekává, on ten den připomíná si také Rodičku Boží Pannu Marii a jí ho věnuje. Jí ke cti a slávě hned dříve mnozí byli v kostele a kde kostel jí jest zasvěcen, tam každou sobotu skoro malá pouť se odbývá. Je to tedy zvláštní úrážka, je to potupa a nevážení si nejčistší

Panny, když její den ohyzdnými hanebnostmi se poskvňuje. Ten den nad každý jiný den by se měl stkvíti zbožností a vroucností, svatými myšlenkami a skutky.

Toho nenalezáme všudy mezi lidem a když někde v sobotu večer bohobojná starěnka s růžencem sedí v koutku a pokorně se modlí, je to úkaz, který se pořád stává vzácnější. Modlitba společná již zcela pominula a vykonává se leda v postě, což také již přichází z obyčeje. Tak nám nezbyvá jen to, co v obcích bylo a je zlého, v tom se pokračuje, to roste a horší a horší ráz na sebe přijímá a staré dobré zvyky se odstraňují a klesají v zapomenutí.

Ve vsi je ticho, jen psi se ozývají, lidé pohříženi jsou v spánek. Z jednoho stavení vyšel muž s pytlím na rameně a kráčí s ním zrovna k židovi. Potkal ho ponocný, poznali a pozdravili se, a muž praví: „Zejtra přijďte do hospody na skleňičku,“ ponocný se z toho pozvání těší a jde svou cestou.

Jest to domácí syn z velkého statku, vzal otcí obilí, žid ukončil svátek, koupí je od něho a on zejtra bude mítí zálohu do karet a na propití. (Pokračování.)

D O P I S Y.

Z osady Lstibořské dne 11. ledna 1867.

(Návrat do cirkve. Taxa stolae.)

Poslední neděli uplynulého roku učil v našem farním chrámu při službách Božích vyznání víry katolické J. B. z Damirova, evangelík vyznání augsburského. Jsa totiž ve službě na osadě naší, cítil v srdci svém stálý nepokoj, že nemůže v neděli a ve svátek přítomen býti službám Božím, jelikož žádné modlitebnice augs. vyznání na blízku není; v modlitebni pak helv. vyznání nenalezal žádné útěchy. Uminil si tedy, že se vrátí do lůna cirkve katolické, v níž se narodil, jižto ale co malý chlapec otcem svým evangelíkem a. v. odcizen jest, anaf matka jeho katolička po vůli manžela svého víry katolické se odřekla. Duchovní správce, jenž přijímal od obrácence vyznání víry, v řeči své upozornil nábožné posluchače na nepravou proti Kristovu učení směřující zásadu, „v které víře kdo se narodil, v té at umře,“ — uvedl pak příběh z písma svatého o dvou matkách, hádajících se o dítě živé před králem Šalomounem, a přirovnal cirkv katolickou k pravé, o blaho svých dítek pečlivé matce, konečně učinil vážné napomenutí k samému obrácenci, kterýž

vykonav prvé sv. zpověď, přijal pak nábožně nejsv. Svátost oltární. — V těchto dnech dostal se mi do rukou nový jeden kalendář český; nalezl jsem v něm taxu štoly z Josefské doby. Nedivím se tomu, že pořadatel kalendáře toho neví, že Josefské zákony, církevních výkonů se týkající, v praxi platnosti pozbyly, a že cena peněz před 80 a 100 lety velmi se liší od ceny peněz v naší době, jakož to J. Emin. v předposledním zasedání českého sněmu při rokování o výkupu jasně dokázal; ale tomu se diviti musím, že pořadatel kalendáře toho neví, že matriky vedou kněží sami, a nikoliv kostelníci, a že tudíž od zápisu do matriky neplatí se kostelníkovi. Srdečně zasmáli se posluchači tomu, když jsem jim z toho kalendáře přečetl poznámku, že šestinedělka má si k úvodu přinést svíci svou, a chce-li si ji vypůjčit od záduší, aby si to vyjednala — s kostelníkem. —

V. A. V.

Z Jesenice u Skalice dne 10. ledna 1867.

(Dar chrámu Páně.)

Před válkou byl v naší faře ubytován rytmistr 10. pluku husarského p. Fr. Mladota, svobodný pán ze Solopisk. Za pobytu jeho u nás navštívila ho matka s otcem a strýcem jeho. Ona paní Valburga Mladotová baronka ze Solopisk odcházejíc prosila p. faráře, aby synu jejímu ve jménu jejím dal požehnání, až půjde do bitvy; spolu však při mši sv. v Jesenici učinila slib, že zachová-li Pán Bůh syna ve válce, chrám P. Jesenického učiní dar. — Bezpochyby, že nás mši sv. konající viděla oděné v chudobných mešních rouchách. — Slib svůj splnila již, a chrámeček náš darem oblažila, který nás radostně překvapil.

Poslalat zelenou kasuli, se středem od ní samé vyšivaným, pěkný pláštík na ciborium, krásné antependium, pěknou od ní též vyšivanou rochetu — a zavazuje se co nejdříve poslati ještě polštáře na oltář. Na slavnost Zjevení Páně sloužil p. farář v celém tom novém ornátu zpívanou mši sv. — Pán Bůh jí to zaplat a husárka zachovej. U.

Z Milevska v Tábořsku dne 9. ledna 1867.

(Slavnost svěcení chrámu Páně.)

Město Milevsko mělo uprostřed náměstí kostel zasvěcený sv. Bartoloměji, apoštolu Páně, jenž náležel co filiální ku chrámu děkanskému, k oně znamenité basilice, již na konci 12. století vystavěné řeholí premonstrátskou, která tu měla vlastní o-

patství, dobře nadané českým pánem Jiříkem z Milevsk. — Byltě ovšem chrám Páně sv. Bartoloměje již věkem sešlý, neúhledný, a jak se zdálo, tak chatrný, žeby se snad brze rozpadnouti mohl, protož vidělo se zapotřebí, by se zbouřal a na místě jeho zbudoval nový a mnohem prostrannější dle nynější potřeby dosti velkého města. — Jakož na mnohých jiných místech, tak i zde musela jedna pamětihodná, dobrá a staroslavná stavba vzíti za své. Byla to chrámová apside, nejstarší část celé kostelní stavby, s krásným hvězdovým klenutím, jemužto rovného nenajdeme v celém vřkolu, vyjma sakristii v Bechyni, v klášteře Františkánském, jenž se podobnou klenbou honosí, a jest bezpochy práci téhož českého umělce. Slovnítný p. profesor Grueber snažil se pilně o další zachování takovéto velebné starožitnosti, ale konečně musela za příčinou nového plánu, vyšší presbyterium žádajícího, rozmetána býti, při čemž osvědčila se tak bytelnou, že ještě některé po nás jdoucí věky přechkati mohla. Tímtež způsobem ukazováno na hlavní zdě, jakby chatrné byly, ale ty byly podepřeny ohromnými pilířemi, které jako skála toliko prachem rozstříleny býti mohly. Tak byl starý kostel násilím zbouřen, a není o něm ani památky.

Práce ta se stala začátkem roku 1863, a dne 7. září téhož roku byl základní kámen nového kostela s okázalou slavností od vys. důst. pana opata Strahovského Jeronýma Josefa Zeidlera položen. Poněvadž stavba jest vlastně votivný chrám na poděkování Pánu Bohu a na památku, že J. Veličenství František Josef roku 1853 od ruky vražedlné byl Prozřetelností Božskou šťastně zachráněn, byla tu v zastoupení J. Velič. císařské choti Alžběty přítomna Její knížecí Osvícenost Ida z Paarů z blízké Bechyně. Obšírnou zprávu o tom přinesly svého času německé Pražské Noviny.

Stavba nového kostela kráčela ku předu tak pilně, že ozdobný a prostranný chrám Páně s věží vysoko k nebi strmicí roku 1866 v měsíci srpnu tak dalece tu dohotovený stál, aby se dne 26. téhož měsíce jeho slavná konsekrace předsevziti mohla. — K tomu cíli zavítal hned 24. srpna k večeru Jeho Exc. nejdůst. pan biskup Budějovický Jan Valerian Jirsík od Bechyně do Milevska, kdežto slavně uvítán a množstvím městského i vřkolního obyvatelstva skrze dvě krásné upravené brány do děkanského obydlí provázen byl. Téhož dne přijel vys. důst. pan kanovník

Budějovický Jan Kubiček, a co velevzácný host vys. důstojný pan kanovník Vojtěch Hron, knížecí arcibiskupský konsist. kancléř a děkan Karlšteinský. Po vykonaných obřadech, při generalní visitaci obyčejných, oslovil Jeho Exc. náš vrchní pastýř nadšenou řečí věrné stádo své, které hluboce dojata za tmy se rozešlo. — Druhý den, totiž 25. srpen, ustanoven byl k generalní visitaci a udělování svátosti sv. břimování. Hned záhy ráno nábožní osadníci ze všech stran spěchali do chrámu Páně, by o 7. hodinách mši svatě nejdůst. pana biskupa přítomni byli a z jeho rukou velebnou Svátost oltářní přijímati mohli, a těchto přijímajících na dvě stě bylo. — Když vystoupil náš milovaný vrchní pastýř na kazatelnu, výmluvná ústa jeho vynášela svaté pravdy slova Božího tak důtklivě, že každé srdce muselo se roztoužiti, každé oko k slzám pohnuto býti. — Zkouška dítek z náboženství dala se v kostele, udělování svátosti břimování však pro náramný nával lidu před chrámem děkanským, ač on k nejprostrannějším se počítá, konati se muselo, neboť břimovancův na čtrnácte set čítáno bylo. Při velmi pohodlném počasí odbývala se další zkouška školních dítek pod osmi učiteli též pod širým nebem. — V sobotu odpoledne o vigílii vyšlo procesí z děkanského kostela do města, vedené J. Exc. nejdůst. panem biskupem a nešeny jsou svaté ostatky od čtyř kněží kvitím ověněné, které se v zvláštním stánku před novým kostelem postavily, u nichžto se kněží s nejdůst. panem biskupem modlili jitřní. (Matutinum de Dedicatione Ecclesiae.) Posvátné ostatky byly tu vystaveny přes celou noc, u nich hořely svíce a byly pod hlídkou městskou. V neděli na to, dne 26. srpna, učiněn začátek konsekrace hned v 7 hodin; tu teprv se shrnulo náramné zde nevidané množství lidu, v kostele a na prostranném náměstí bylo všecko plno. Konsekrace sama dle Pontifikálu římského prodloužila se přes hodinu desátou, posvěcení jsou dva oltáře, totiž hlavní a jeden postranní. Vzácné ostatky sv. Bartoloměje přivezl nejdůst. pan biskup a uložil v hlavním oltáři s listinou, jakož jest předeepsáno. Po kázání, činěném od místního p. děkana, sloužil nejdůst. pan biskup pontifikální mši svatou, kteréž Jeho Osvícenost kníže pán Karel ze Schwarzenbergu i s chotí svou přítomen byl. Kníže sídlí na blízkém zámku, staroslavném Vorlíku, jest starostou okresního zastupitelstva Milevského, jest pán nábožný a vůbec vá-

žený. Víme, jak příklad knížecích osob, co rádi v takových slavnostech jako náš kníže se účastní, na všechny třídy lidstva blahodárně působí. — Kněží, co přítomností svou ten den oslavili, bylo na počet sedmnácte, a mezi nimi důst. pan Vilém Králík, konsist. kancléř Budějovický, rodič Milevský.

Jeho Exc. nejdůst. panu biskupu do děkanství se vrátivšímu učiněna knížetem návštěva, po kteréž oba nádherný chrám sv. Jiljí na blízkém hřbitově prohlédnuvše, jeho gothické stavbě, jakož zasluhuje, se obdivovali, a k hostině do děkanství se odebrali. Připítek vysloven byl jen jeden, a sice na zdar J. V. císaře a krále Františka Josefa krátkou ale srdečnou a pohnutelnou řečí Jeho Exc. pana biskupa, načež zvučné sláva při zvuku národní hymny ode všech provolána byla. Po požehnání vystoupil opět Jeho Exc. nejdůst. pan biskup v děkanskm kostele na kazatelnu a nedbaje svého vyššího stáří, kázal celou hodinu, roznicen ohněm dobrého pastýře ovcí; vážná slova jeho padající na dobrou již připravenou půdu nesčíslného zástupu, vynutila ku konci, an se byl od stáda svého loučil, požehnával lidu svému, všeobecný nárek a hluboké vzdychání, každé srdce usedalo bolestí, a každé oko svlaženo horkou slzou. — Tímto dnem nebyla horlivost našeho milovaného pastýře ještě umdlena, ješto se po krátkém odpočinku v přibytku svém modlil. Ale právě v tu dobu, asi k šesté hodině a takorika u prostřed Jeho apoštolské práce, došla v Milevsku schvalným poslem z Budějovic zpráva, že Jeho biskupská Milost skutečným tajným radou Jeho c. k. apošt. Veličenstva jmenován jest, načež Jeho Exc. srdečné přání od duchovenstva s nehlubší poklonou přednešeno bylo. — V pondělí z rána v 8 hodin opustil náš milovaný pastýř město Milevsko, ubíraje se do Hřejkovic, vesnici hodinu cesty vzdálené, kde sobě zbožní občané postavili u prostřed obce krásný kostelíček ke cti patrona českého, sv. Jana Nepomuckého, a J. Exc. pana biskupa o posvěcení jeho co nejuctivěji požádali. Po ukončeném svěcení kostelíčka Hřejkovského vystoupil náš pastýř na práh vchodu a nedbaje na vedro palčivé řečnil opět celou hodinu k četnému shromáždění jako vždycky skvěle a dojímavě. Jeho Osvícenost kníže pán byl zde zase co bedlivý posluchač přítomen, onť měl na té slavnosti většího podílu, neboť jeho štedrá ruka k této stavbě mnoho při-

spívala; daroval sem oltář s krásným obrazem sv. Jana, krásné mešní roucho a mnohé jiné. Na to následovala první obět máše svaté na tomto posvěceném místě, kterou konal sám nejdůst. pan biskup. Po mši svaté odebral se s knížetem do školy, kde dítky výborně odpovídající všeobecné spokojenosti a pochvaly došly. Po skončené hostině u představeného obce, pana Jana Smrta, rozloučil se Jeho Exc. pan biskup srdečně s Jeho knížecí Osvíceností a s námi se všemi, by se dále přes Záhoří odebral do svého bisk. sídla. II.

Ze Sedmíhradska 5. ledna 1867.

(Různé zprávy.)

Jsem voják, čtenář Blahověsta a úd našich Dědictví a některých bratrstev. Vim, že co redaktor pamatujete při nejdražší oběti na čtenáře své, jakož i v jisté doby naudy bratrstev a tudy i na mne. Pročež osměluji se tento skromný dopis zaslati. Jsem nyní více mezi jinověrci. V Kronstadtu, v největším to celého Sedmíhradska městě, jsou jenom dva katolické kostely. Velký, bývalý Jesuitský, jest pěkný. Služby Boží pod vedením horlivého p. faráře zde nábožně se vykonávají. O misiích zde svědčí kříž missionární z roku 1854. Na poslední den v roce byla vystavena celý den Nejsvětější Svátost oltární; na večer bylo kazání německé a pak požehnání s Te Deum. Pobožnost trvala až do sedmi hodin večer. Při požehnání zpívají litanie zpěváci na kůru — časem i uhersky žalmy nešporní. Když má kněz dávat požehnání s Nejsvětějším, zpívá: Sit nomen Domini — Adjutorium nostrum — Benedicat vos, při čemž se obrátí a žehná lid, dále zpívaje. Půlnoční ve velkém kostele nebyla; byla jenom u Františkánů, kteří tu mají malý chudý kostel. Jsou tu tuším jenom dva a frater. Protestanté mají v držení velký, starobylý, v gotickém slohu vystavený krásný chrám, bývalý katolický, kterýž nazývají „Vaterländische Kirche“ a několik jiných. Nesjednocení Řekové (Vlašši) mají zde též více kostelů. Byl jsem teprv v jednom; jest malý, ale oltář v něm velmi nákladný, obrazy pěkné. Zítra se jim začnou svátky vánoční. A tak mne zahнала minulá válka až do nejzazšího kouta země Rakouských. Velké změny se za ten čas v mé milované vlasti staly. I ten vzácný hrob našeho patrona sv. Jana Nep. se musel odstraniti. A s jakou to slávou byly sv. ostatky přenešeny opět do naší starožitné Prahy! Mne o tom zpravil

Blahověst. Ani neuvěříte, s jakou radostí vítám každé jeho číslo, i jiné knihy a dopisy z milé vlasti. Kéžby Blahověst přinášel vždycky zprávy blahé. Kéžby již přestaly urážky novinářstva na duchovenstvo metané. Ve válce byl jsem při severní armádě. Zakusil jsem mnoho nemilého, zvláště při útěku lesem v noci u Poličky. Ale na vše to zapomínám pro radost, že mně dopřáno bylo, býti na Velehradě, Buchlově, v Olomouci u hrobu sv. Jana Sarkandra, ve Vídni v českém kostele u Matky Boží na nábreží u hrobu K. M. Hoffbauera, v Ostrihomě, kde byl sv. Štěpán král uherský pokřtěn od našeho z. Vojtěcha, kdež ještě, když jsem tam tudy ploul, vlál černý prapor na znamení úmrtí kardinála Jana Scitovského, v Radně u Aradu, kde slovo Boží hlásal a postavil pěkný poutní chrám sv. Jan Kapistran. Kéž by tu bylo ještě to simé, které on zde rozsíval. Jsou zde skoro samí nesjednocení Řekové. Viděl jsem mnoho památných míst, krajín, mnoho obyvatelů. Kéž Bůh popřeje sv. pokoje, by byl letošní rok a všechna budoucí léta blažená. V.

KRONIKA.

Z Prahy. Na den 24. t. m. připadá 25letá památka povýšení nejdůst. vrchního pastýře našeho na důstojenství kardinála svaté Římské Církve. Byl nejdůst. kníže arcibiskup Bedřich jmenován kardinálem dne 24. ledna 1842 od blahé paměti papeže Řehoře XVI. Jeho Eminence kardinál kníže Schwarzenberg dvacátý osmý v řadě arcibiskupů Pražských jest teprv druhý kardinál. Prvním byl arcibiskup Arnošt Vojtěch hrabě z Harrachu (1623—1667). Ve čtvrtek, 24. t. m., zajisté bude duchovenstvo i lid prositi Pána, aby vznešeného velepastýře našeho chrániti a nám zachovati ráčil.

— V neděli 20. t. m. o slavnosti *nejsv. jmena Ježíš* a po celý oktáv udělují se plnomocné odpustky všem, kdož sv. zpověď skroušeně vykonavše a Tělo Páně přijavše slavné mši sv. přítomni jsou. — V touz neděli II. po Zjevení Páně bude se v kollegiatním chrámě sv. Petra a Pavla na Vyšehradě slaviti installace nového českého kanovníka, veledůst. p. Fr. Traenklera, faráře a k. arcib. vikáře Zbraslavského.

— Pobožnost 40hodinná bude se konati od 20—24. ledna u sv. Tomáše, od 25—29. t. m. u sv. Ducha.

— Spolek *Arimatejský* pochoval v proinci 102 chudé křesťany; za celý rok 1515 osob, o 320 více než roku předešlého.

— Jeden německý list církevní přinesl nedávno zprávu, že prý každý z biskupův, kteříž mají titul „*asistentů papežského trůnu*“ (solio Pontificio assistentes) na základě bully papeže Julia III. („Rom. Pontif.“ ze 6. dub. 1551) může jmenovati 8 rytířů papežského řádu sv. *Sylvestra*. Tuto mylnou zprávu opravití sluší v ten smysl, že řečená bulla nyní žádné platnosti více nemá. Neboť papež Řehoř XVI. prohlásil ve své bulle „Cum hominum mentes“ dne 31. října 1841 výslovně zaneplatnou nejen onu bullu Julia III., ale též podobného obsahu listy papežů Pavla III., Řehoře XIII. a Sixta V.; dále pak Řehoř XVI. ustanovil, že příště nikdo za rytíře řádu sv. Sylvestra nemá považován býti, lečby papežským listem za takového byl uznán a prohlášen.

Z Moravy. V celé arcidiecési Olomoucké bude se od 18—20. t. m. konati třídení pobožnost před vystavenou nejsv. Svátosti za stisněného sv. Otce.

Z Vidně. Na zdejší c. kr. evangelické fakultě theologické zapsáno jest letošního roku 51 posluchačů ze všech částí Rakouska, 40 přináležej k augspurskému, 11 k helvetskému vyznání.

Z Bavorska. Dlouho přebývali údové tovaryšstva Ježíšova v městě Řezně, aniž by komu bylo napadlo, že to lidem na škodu. Teprv ku konci minulého roku vzešlo světlo novinám „Nürnb. Anzeiger“, že státu hrozí nebezpečí odtud, že pět neb šest Jesuitů — ačkoli jsou vesměs rodem Bavoráci — v témž domě spolu přebývají. Jesuité byli přinuceni rozejíti se a bydlejí nyní dílem u biskupa, dílem u soukromníků; s obzvláštní péčí se jich ujala sestra zesnulého kardinála z Diepenbroku, biskupa Vratislavského. Chťe předpisům policejním zadost učiniti, požádali královského komisaře v Řezně o pobytne listy. Těch jim ale p. komisař odepřel, řka, že se dříve královské vlády zeptati musí. Od ministerstva však mu rozkázáno, že se vzhledem na listy pobytne s Jesuity má zcela tak jako s jinými lidmi naložiti, načež jim teprv přebývání v Řezně dovolil!

Z Württemberku. Biskupství Rottenburské mělo doposud dva chlapecké semináře čili „nižší konvikty“ (v Ehingen a Rotweilu), na které jakož i na seminář klerikální vydává královská vláda ročně 21.700 zlatých. Ačkoli peníze tyto vlastně z urvaných statků církevních pocházejí, přisvojila si přece vláda dohlídku i správu těchto nižších konviktů, a teprv konkur-

dátem z r. 1857 připustila jakýs takýs vliv na oba ústavy biskupu Rottenburskému. Pročež duchovenstvo té diecése nejednou projevilo přání, aby zřízen byl *chlapecký seminář* na ryze církevním základě, jak to sněm Tridentský nařizuje. K tomu cíli sestavena jest v květnu 1866 zvláštní komise, která již dne 18. listopadu zakoupila za 10.700 zl. příhodné stavení se zahradou pro 30—40 chovanců. Jelikož p. biskup k těmž cíli již dříve obdržel 11.000 zl., a ještě duchovenstvo se uvolilo dávat roční příspěvky, budeť ústav ten brzy otevřen. Plat za jednoho chovance obnáší 180 zl. ročně; výtečným žákům bude časné opatření buď za skrovnější peníz nebo zcela zdarma poskytnuto.

Z Pruska. (Vzorný továrník.) V Pruském Hammu vystavěl jistý továrník pro své dělníky na blízku železné dráhy krásný chrám z cihel ve slohu gotickém a mimo to na vlastní útraty též příbytek pro faráře zřídil. Jiní továrníci věnovali do chrámu oltář a posvátné náčiní k službám Božím potřebné.

V Paříži vynešen jest na začátku prosince 1866 ortel nad lodníky, kteříž kapitána, dva kormidelníky a čtyry jiné osoby na lodi „Foederis Arca“ zabili a do moře vhodili, sami pak na kocábce uprchli. — Z počátku pro nedostatek důkazů ze soudního vyšetřování propuštění byvše nicméně neušli rukou spravedlnosti. Do všech konců světa se zločincové ti rozutekli; dva byli v Číně, jeden v Severní Americe, dva ve francouzských koloniích na Senegal, a jeden v Brasílii. Za 5 měsíců však podařilo se soudu admiralskému, všech na tisíce mil od sebe vzdálených vrahů těchto se zmocniti. Žádný z nich nevěděl o druhém; každý doufal, že zapíráním si pomůže z nesnáze. Když pak při prvním veřejném přelíčení všickni do sálu uvedeni byli, hleděli na sebe vespolek jako na příšery, tak že předseda soudu hluboce dojat jsa, před obecenstvem shromážděným zvolal: „Ejhle tuto prst Boží!“ Tři námořníci odsouzeni jsou k smrti, ostatní k doživotnímu trestu na galérách.

Z Číny. Pomocí „spolku Děťství Pána Ježíše“ bylo r. 1864 v Číně pokřtěno 357.000 dítek pohanských, a vychovávalo 24.000 sirotků; roku 1865 pokřtěno jest dítek 375.794 a vychovávalo 37.474. V Peking, hlavním městě rozsáhlé říše Čínské, odhazují rodičové přečasto dítky své kladouce je na zdi městské, pohazující jimi do příkopů, kdež na polo od psů okousané,

mravenci, mouchami a jiným hmyzem pokryté od křesťanů nalezeny bývají. Provikář české provincie Suēnen, p. Mabileau (jenž dne 29. srpna 1865 smrtí mučenickou skonal) psal 30. srpna 1864 předsedovi spolku Děťství Ježíšova, že obzvláště v posledních 8 měsících mnohé děti od rodičů zabity byly za příčinou velkého hladu, jenž v té krajině zuřil, tak že někteří jedli i maso vlastních svých dětí; dvě děti spatřivše, že rodiče jedí maso malého bratra jejich, skočily do řeky, aby ušly podobnému osudu.

Literární oznamovatel.

— „*Sedmero postních kázání*,“ kteráž druhdy činil František Sláma, bývalý děkan v Bechyni. V Praze 1867. Nákladem kněhupectví B. Stýbla. Stran 85 velké osm. Čistý výtěžek náleží chlapeckému semináři v Budějovicích. Spis tento již se rozesílá na vše strany. Zakázek bylo a jest mnoho.

— „*Obširný život a utrpení Vykupitele našeho Ježíše Krista a panenské Matky Boží Marie*.“ Křesťanská domácí kniha. Ku vzdělání nábožných, k útěše trpících a k obraně proti nevěřícím, podle dvanácti článků víry vzdělali A. Schanzenbach a J. N. Stützel, faráři, přeložil František Poimón, učitel náboženství a ředitel hlavní školy v Slavkově. Nákladem H. Kolka v Opavě. Vyšel sešit 8—14. V posledním (14.) vykládá se III. článek víry, 5. hlavní částka o prvním roku veřejného života a působení Páně. Celé dílo toto vyjde v 33—35 sešitech.

— *Jednota svatého Děťství Pána Ježíše a děti pohanské*.“ Co vánoční dárek dítkám křesťanským vůbec a spoluoudům sv. jednoty zvláště podává Josef Vačkář, kooperátor v Třeboni. S povolením nejduš. bisk. ordinariatu Budějovického. S osmi ocelorytinami. Stránek 255. Jest to knížka poučná a modlitební. Podávat v hojnosti, čeho třeba vědět o zmíněné jednotě a též modlitby, pobožnosti a písně pro mládež. — Týmž nákladem vyšla „*Ministranci pro mládež*.“

„*Věstník*.“ Ročenka pro učitelstvo nár. škol v diecési Kralohradecké na rok Páně 1867. Ve prospěch pedagogia Kralohradeckého vydává dr. Jan Marek, prof. bohosloví v Hradci Králové. O této ročence píše nám sám p. vydavatel: Lituji, že letos Blahověstu, jak jsem předešlá léta činil, „*Věstník*“ na ukázkou poslati nemohu, neboť celý náklad 2000 výtisků již rozebrán jest, tak že nyní se hlásícím odběratelům více vyhověti nelze.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

V Pánu zesnuli:

- P. Norbert Ant. *Spitzl*, kněz řádu premonstr. v Teplé, k. arcib. notář, dozorce statku v Mar. lázních, 5. ledna (nar. v Teplé 29. května 1809, posv. 25. července 1833);
- p. Frant. *Kimla*, farář v Krutech, 8. ledna (nar. v Dublovicích 29. ledna 1816, posv. 31. červce 1842.)

Vyznamenán jest:

- P. Ondřej *Veselka*, far. v Břevnově, jmenován tajemníkem vikariatu Libockého.
- Ve správě duchovní ustanovení jsou:
- p. Josef *Roesch*, deficient diec. Litoměřické, za fund. kapl. u nejsv. Trojice ve Váleči;
- P. Emerich *Šafránek*, kněz ř. premonstr. na Strahově, za kapl. do Radonic.

V biskupství Litoměřickém.

V Pánu zesnul:

- P. Tertullian *Wolf*, kněz ř. sv. Františka, v Turnově dne 21. prosince 1866 (nar. 27. února 1831, posv. 31. červce 1855).

Ve správě duchovní ustanovení jest:

- p. Jos. *Totzauer*, admin., za far. v Minici.

V biskupství Budějovickém.

V Pánu zesnuli:

- p. Frant. *Mayerhofer*, ředitel a katecheta na hlavní a nižší reální škole v Klatovech, dne 18. pros. 1866 (nar. 2. října 1801, vysv. 24. srpna 1825);
- p. Jakub *Mareš*, farář v Neurazi, dne 26. pros. 1866 (nar. 5. červce 1805, vysv. 25. červce 1833).

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Petr *Bernardín*, far. v Hlavatcích, za far. v Žinkovech;
- p. Jakub *Hosnedl*, kooper. v Jilovicích, za zámeckého kaplana do Chlumce;
- p. Jan *Selibovský*, n., za kapl. do Jistebnice.

Upřazdněná místa:

- Hlavatce*, fara patr. kníž. Jana z Lobkovic, do 9. února.
- Neuraz*, fara patron. nábož. mat. do 11. ún.
- Místo ředitele a katechety na hlavní a nižší reální škole v Klatovech, do 1. února.

Listárna redakce.

Milodary. Pro sv. Otee: Ze Slaného 4 zl. 20 kr. Pro válkou poškozené: Z fary Rapické 3 zl., ze Slaného 1 zl.

Údům Dědictví sv. Prokopa oznámíme co nejdříve, kdy se podíl za rok 1866 vydává počne. Též vklady budou uveřejněny.

Ku spolku „*tří set*“ atd. přistoupilo od vydání I. čísla „*Blah.*“ 7 vel. kněží; zbývá ještě několik míst. — Z Lit. a Bud. přístě.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
v kníž. arcib. semi-
nárť číslo 190—I.

Expeditce:
v kat. knihkupectví
B. Stýbla,
na sv. - Václavském
náměstí, čís. 786—II.

Nedostává čísla rekla-
mujte nejdříve
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasý katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

Předpláci ne
v expedici
1u všech řádných
knihkupečů
na rok: 3 zl. 50 kr.
na půlro.: 1zl. 30 kr.

Po poště:
(jenom v expedici)
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1zl. 55 kr.

Předplacení čtvrt-
letní se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bídné činí národy.“ (Přísł. XIV. 34.)

Evangelium na den Očišťování bl. Panny Marie.

Obsah.

Blahoslavená Panna Maria a sv. Josef přinesli dítě Ježíše čtyřicátého dne po jeho narození do chrámu Jerusalemského, aby ho tam co prvorozeného podle zákona Mojžíšova před Pánem postavili, a předepsanou obět dali: dvě hrdliček aneb dvě holoubátek. A právě toho času byl v Jerusalemě jeden stařec spravedlivý, bohabojný, jménem Simeon, a ten toužebně očekával Mesiáše, a velice sobě přál, aby ho uzał prvé, nežli umře. I zjevil mu Duch svatý, kterýž v něm byl, že žádost jeho vyplní. I přišel pužením Ducha svatého do chrámu právě v tu dobu, když blahoslavená Panna Maria a sv. Josef uváděli dítě Ježíše, a vzal je na lokty své, a chválil Boha a řekl, nyní že blaženě umře, proto že viděl Spasitele světa — světlo k osvětlení pohanů a k oslavení israelského lidu.

Výklad.

Za onoho času — čtyřicátého dne po narození Páně — když se naplnili — skončili — dnové očišťování Marie podle zákona Mojžíšova — podle tohoto zákona byla každá matka, která syna porodila, po sedm dní nečistá, tak že všecko poskvnila, čeho se jen dotkla; po sedmi dnech byla ještě za třiceti a tři dni nečistá, jen že ne tak, jako dříve: již neposkvnila všeho, čeho se dotkla, ale nesměla nikam vyjít, ani do chrámu Páně. Tito dnové byli matkám ustanoveni jako z trestu, že v nečistotě — v prvotném hříchu děti počínaly a rodily, a k tomu cíli, aby sobě hřích zošklivily, od něho očistiti se daly, před ním se chránily. A ti to dnové jmenovali se dni očišťování, protože hned, jak se skončili, následovalo očištění; matka totiž odešla do chrámu Páně a přinesla přede-

psanou obět, a kněz se nad ní modlil a za očištěnou ji prohlásil.

Blahoslavená Panna Maria nebyla sice zákonem Mojžíšovým k zachování dnů očišťování zavázána, protože Pána Ježíše v panenské čistotě — bez hříchu prvotního počala a porodila; avšak ona se tomu zákonu podrobila tak, jako by jím vázána byla, a dni očišťování zachovala tak, jako by jen obyčejnou matkou byla, a to zajisté z mnohého dobrého, svatého ohledu, a sice přede vším z ohledu Boha, aby mu lásky a poslušnosti své dokázala. A bylo to jistotně slavným důkazem lásky a poslušnosti její, když zákonu dosti obtížnému dobrovolně se podrobila a dokonale ho naplnila. Ó následujme příkladu jejího a podrobujeme se zákonu, kterýmž zavázáni jsme, Božímu i církevnímu. Zákonem Božím jsme zavázáni k milování Boha z celého srdce svého a ze vši duše své, a k milování bližního pro Boha jako sebe samého; a zákonem církevním k svěcení zasvěcených svátků, k slyšení celé mše svaté v zasvěcený svátek, k zachovávaní čtyřicetidenního postu, čtvera suchých dnů, k zdržování se v páteční den od masitých pokrmů, k vykonávání zpovědi a k přijímání velebné Svátosti každoročně při času velikonočním. Ó když zákon Boží i církevní dokonale plníme! — Dále to učinila blahoslavená Panna Maria z ohledu bližního, aby nikomu ku pohoršení nebyla. Bez pochyby žeby mnozí nad ní se horšili, kdyby ji byli zákon Mojžíšův plniti neviděli, protože o její panenské čistotě ve stavu mateřském ničehož nevěděli, protože ji jen za obyčejnou matku měli. Ona předvídala takovéto pohoršení, a jak krásně mu předešla tím, že zákon Mojžíšův veřejně naplnila! — I my budeme snad dnes neb zejtra předvidati, že náš bližní se pohorší, jestli nás nějakou, ač nepovinnou, pobož-

nost, aneb nějaký, ač nepovinný, obyčej církevní opominouti uvidí; ó nechtějme pak takové pobožnosti aneb takového obyčaje církevního opominouti, abychom mu ku pohoršení nebyli. I my budem snad dnes neb zejtra předvídati, že náš bližní se pohorší, jestli nás do jistého, ač nepodezřelého domu choditi, jistou hru, ač neškodnou, strojit, jistý kroj oděvu, ač naskrz slušný, nositi, jistého pokrmu, ač dovoleného, požívati uvidí; ó zdržujme se od toho, abychom mu ku pohoršení nebyli. Apoštol Páně sv. Pavel píše: „Pohoršuje-li pokrm bratra mého, nebudu jísti masa na věky, abych bratra svého nepohoršil.“ (I. Korint. 8, 13.) — Konečně to učinila blahoslavená Panna Maria z ohledu sebe, aby v pokoře se cvičila. Pokora byla jí nade všecko milá, a protož i příležitost k cvičení se v ní. Té hned užila, jak se jí naskytla, hned mezi obyčejné, hříšné, zákonu podrobené matky se postavila, ač nejčistší pannou a spolu Matkou Boží byla. — Příležitost k cvičení-se v pokoře i my dost často míváme, n. př. když si nás někdo nevšimne, když na nás se utrhne, když nám domluví, když nás ctností, rozumem, bohatstvím atd. převyší, když nám neduh, upadení aneb něco podobného obličej neb oudy zohyzdí, atd. — Budeme-li takovýchto příležitostí moudře užívat, budeme v pokoře nemálo prospívati, a tudíž i v lásce a v milosti Boží.

Když se skončili dnové očišťování bl. P. Marie, *nesli je* — rodičové jeho, bl. Panna Maria a sv. Josef — *do Jerusáléma* — do Jerusálémského chrámu, — *aby ho postavili před Pánem*, — aby ho obětovali Pánu Bohu — *jakož psáno jest v zákoně Páně: že každý pasholík, otevíraje život*, — prvorozený — *svatým* — zasvěceným, odevzaným, obětovaným — *Pánu slouiti bude*, — a to na památku, že Bůh Israelským v Egyptě všechny prvorozence na živě zachoval, v tom co Egyptanům všechny prvorozence pobil. Dle tohoto rozkazu Božího, a na tuto památku přinášely matky prvorozence své do chrámu a obětovaly je Pánu Bohu. Avšak nížádný z nich nebyl pravý prvorozenec, každý z nich byl jen předchůdce pravého prvorozence. Pravý prvorozený všeho stvoření byl, teprv Ježíš Kristus, na nějž Bůh Otec tak dlouho čekal, tak velice se těšil, jež ve svém chrámě tak radostně, laskavě přijal, jemůž tak hojně požehnal, jemůž k vůli na ostatní prvorozence milostivým okem pohlížel, jich mocnou rukou ostříhal, je hojnými dary a

milostmi obdařoval. Ó kýmž možná, všechny děti prvorozenými učiniti, a tak jim k obzvláštnímu požehnání a zalíbení Božímu dopomoci! O to Pán Ježíš sám se postaral tím, že svátost svatého křtu ustanovil. Všecky děti pokřtěné jsou prvorozenoci, v nichž Otec nebeský sobě zalibuje. A protož s nimi jako s prvorozenoci spěchají matky do chrámu, aby je tam představily, odevzdaly, obětovaly Pánu Bohu svému. I tebe, milý křestane, nesla matka tvá do chrámu, a obětovala tě tam Pánu Bohu svému. A Pán Bůh, Otec nebeský, milostivě na tě pohléděl, laskavě tě objal, otcovsky tě požehnal, srdečně se z tebe radoval. A víš-li proč? proto, že tě v Syna svého prvorozeného, Ježíše Krista, oblečeného viděl. Ó zůstaň v Pána Ježíše oblečeným na věky, a nikdy Otec nebeský nepřestane v tobě si libovati!

Rodičové nesli Pána Ježíše do chrámu, aby ho tam obětovali Pánu, — *a aby dali obět, jakož pověděno jest v zákoně Páně, dvě hrdliček aneb dvě holoubátek*. Vlastně měli dáti ročního beránka a holoubátko neb hrdličku — beránka v zápalnou obět, a holoubátko neb hrdličku za hřích; poněvadž ale chudí dovoleno měli, místo beránka dáti hrdličku neb holoubátko, tedy dvě hrdliček neb dvě holoubátek — jedno v obět zápalnou a druhé za hřích, dali obět chudých jakožto chudí. — Velmi krásné, potěšitelné při tom bylo to, že sv. Josef ve všem se účastnil, jak v cestování do Jerusáléma, tak také v oběti. Z toho viděti, že, co služeb Božích, obětí, modliteb, dobrých skutků se týkalo, on nikdy pozadu nezůstal. Ó krásná, pobožná, svatá to duše! —

Blahoslavená Panna Maria obětovala v chrámě dvojí obět: dítě Ježíše a dvě hrdliček neb holoubátek. První obět její byla pravá, dokonalá, protože tou obětí byl Pán Ježíš, a byla samými prvorozenoci, v chrámě obětovanými, předobrazena; druhá její obět nebyla sice pravá, dokonalá, ale předobrazovala pravou, dokonalou obět a sice tu, kterouž měla po třiceti a třech letech na hoře Kalvarii za hříchy veškerého světa přinést. Obě tedy pravé, dokonalé oběti její byly oběťmi předobrazeny, ale nestojnými; první pravá obět její byla předobrazena samými prvorozenoci, a druhá pravá obět její samými beránky a hrdličkami neb holoubátky, na znamení, že jedna obět od druhé, ač ne v podstatě, avšak přece v něčem bude se lišiti, a sice v tom, první že bude nekrvavá, druhá kr-

vává, první radostná, druhá bolestná, první ranní, druhá večerní (první na počátku, druhá na konci života Páně obětována). S první i s druhou pravou obětí musejí i naše oběti se srovnávat, a sice v tom, první že musí býti ranní, druhá večerní, první radostná, druhá bolestná, první že musí býti v chrámě, druhá na smrtelném loži obětována. Co se ranní oběti dotýče, tu přinesly matky naše dle příkladu blahoslavené Panny Marie, Matky Boží, když nás brzy po křtu svatém v chrámu Páně obětovaly. Večerní ale obět musíme my sami přinést, a sice tehdy, když budeme na smrtelném loži jako na kříži ležeti, aby tak počátek i konec života našeho, to jest, celý život náš Bohu byl obětován.

A aj -- viz, pozoruj, co se znamenitého přihodilo při obětování blahoslavené Panny Marie! — *člověk byl v Jerusalemě, jemuž jméno Simeon, a člověk ten spravedlivý* — spravující-se prikázáními Božími, chodící po cestách jejich — a *bohabojný* — Boha se bojící, aby ho neurazil, milosti jeho neztratil, pomsty jeho na sebe neuvalil — *očekával potěšení israelského* — zaslíbeného Mesiáše, kterýž by lid israelský potěšil, obrátil, napravil, Bohu milým a života věčného hodným učinil; z čehož viděti, že mu, jak na vlastním spasení, tak také na spasení všeho lidu israelského (abych neřekl veškerého pokolení lidského) na nejvyšš záleželo, a že ho, jak sobě, tak také všemu lidu israelskému (abych zase neřekl veškerému světu) od srdce přál. A není divu; neboť viděl lid israelský v hříších, bludech, pověrách, různicích, sektách čím dále tím více hynouti, a neviděl v nikom jiném spasení, než toliko v zaslíbeném Mesiáši; a — co hlavního při tom bylo — *Duch svatý byl v něm* — jak toho patrně dokazuje spravedlnost, bohobojnost jeho, jeho toužebné očekávání potěšení israelského; neb to všecko na Duchu svatém závisí, a jak toho ještě patrněji to zjevení dokazuje, o němž tu řeč přichází. *A byl dostal zjevení od Ducha svatého, že neužije smrti, leč by prvé užíval Krista Pána.* Dozajista, že s prorokem Isaiášem bezpočtukrát zvolal: „Rosu dejte nebesa s hůry, a oblakové dštěte Spravedlivého; otevři se země, a zplod Spasitele!“ — protože byl stár, blízek smrti, jednou nohou tak říkáje v hrobě, a pořád se obával, aby neužil smrti prvé, nežby užil Krista Pána. A hle, Duch svatý mu zjevil, že neužije smrti, lečby prvé užil Kri-

sta Pána. O drahé, líbezné, sladké zjevení! drahé nad zlato, líbezné nad zpěv, sladké nad med! Kým již již se vyplní!

I přišel v Duchu do chrámu — v tu samou dobu byl by sám od sebe do chrámu nepřišel, ač rád do něho chodil, rád v něm se modlil, ale Duch svatý ho právě v tu dobu vnukáním, puzením svým do chrámu vedl, aby mu splnil, co mu byl přislíbil, aby mu dítě Ježíše i rodiče jeho ukázal. A co Simeon, když je spatřil? hned k nim pospíšil a vítal je, a hned vzal Pána Ježíše na lokty své a tiskl ho k srdci a líbal ho, a plakal nad ním radostí. Já ho vidím jako u vytržení — jeho oči plné slz, tváře plné nebeské záře, ústa plná chvály Boží, údy plné radostného třesení. Ale vidím-li dobře? dobře, nebo tu takto stojí: *A když uводili dítě Ježíše rodičové, aby učinili za něj podle obyčejé zákona* — aby ho co prvorozeného Pánu Bohu obětovali, a obětovaného pěti loty stříbra vyplátili; nebo obyčej zákona to s sebou nesl, aby každý prvorozenec Pánu Bohu obětován a 5 loty stříbra vyplacen byl, vyjímaje prvorozence z pokolení Lévi, kteříž při chrámu Páně zůstali, aby co levité a kněží Pánu sloužili — *tedy vzal jej on na lokty své, a chválil Boha, a řekl: Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého podle slova* — slibu, zjevení — *svého* — z tohoto života na věčnost — *v pokoji* — bez strachu smrti, v nejlepší, nejradostnější naději; *neb jsou viděly oči mé spasení tvé, kteréž jsi připravil před obličejem všech lidí, světlo k zjevení národům a ku slávě lidu israelského.* Jako Bůh na nebi před obličejem všech lidí slunce připravil, tak také připravil na zemi před obličejem všech lidí Spasitele, Pána Ježíše — světlo k zjevení národům, pravého, živého Boha neznajícím, a v té neznámosti jako v tmavém žaláři a ve stínu smrti sedícím. Co světlo zjevoval se jim poněkud Pán Ježíš hned za dnů života svého, mnohem více ale za času apoštolů a nástupníků jejich; a zjevoval se jim proto, aby v něho — Boha člověka uvěřili, jej milovali, jemu sloužili, jemu se klaněli, aby samospasitelnou církev jeho poznali, po ní toužili, do ní spěchali, aby křest sv. přijali a všechny křesťanské povinnosti plnili, aby ničemnost model nahlídli, je zničili, slovem, aby pravými katolickými křesťany byli. A stało se tak. Hle, co jest katolických křesťanů ve světě! A co byli dávní předkové jejich? Skoro všickni pohané. A ce jest katolických křesťanů jenom ve vlasti

naší! A co byli dávní předkové naši? všickni pohané. A poněvadž všickni skrze zjevení se Pána Ježíše katolickými křesťany se stali, protož jsou patrným toho důkazem, že jest Pán Ježíš světlo k zjevení pohanským národům. A nyní snadno pochopíme, proč na den Očišťování bl. Panny Marie jak při průvodu okolo chrámu Páně, tak také při mši svaté, totiž při čtení sv. evangelia, posvěcené rozžaté svíce v rukou držíme. Držíme je na znamení, že v Pána Ježíše, světlo světa, věříme, že v světě pravé viry chodíme, a že sobě vespolek po smrti v nebesích světla života věčného přejeme.

Pán Ježíš jest světlo, ale nejen k zjevení národům, nýbrž také k oslavení lidu svého israelského. On vystoupil v lidu svém, konal v něm dílo spasení, kázal sv. evangelium, činil zázraky, prokazoval milosti, zjevoval své Božství, a tak oslavoval lid svůj israelský. Bylo sice mnoho mužů, kteříž lid israelský mnohonásobným způsobem oslavili: mnozí pobožností, jako sv. David, mnozí moudrostí, jako Šalomoun, mnozí hrdinstvím, jako Jůdas Machabejský, mnozí mučnictvím pro zákon Boží, jako zákonník a stařec jménem Eleazar. Ale nikdo z nich neoslavil lidu israelského tak, jako Pán Ježíš. A ještě více bylbý ho oslavil, i na důstojnost syna a dědice Božího bylbý ho povýšil, kadby byl lid israelský chtěl; ale on nechťel — nechťel žádých milostí a darů od něho přijmouti. Místo toho, majíce milosti od něho přijímati, nenáviděli ho, rouhali se mu, pronásledovali a konečně i ukřižovali ho. O té hrozné nevěry a slepoty! A trvají v ní až po dnes a setrvají v ní bez mála až do skonání světa. Teprv při skonání světa sobě usmysli, do církve svaté vejdu a v ní Pána Ježíše všelikými ctnostmi oslaví; začez ovšem v nebesích od něho oslaveni budou. — I tebe, milý křestane, Ježíš Kristus oslavil, když ti na křtu svatém prvotný hřích odpustil, když tě do církve své přijal, a v ní synem a dědicem Božím učinil; i tebe oslavil, když ti ve svátosti pokání hřichy po křtu svatém zpáchané odpustil, když tě posvěcující milostí a nebeským pokojem naplnil; i tebe oslavil, když tobě pod způsobou chleba sám sebe podal a k svatému životu tě posilnil; a pořád tě oslavuje, protože každodenně v rukou kněžských za tebe se obětuje, protože ti skrze ústa kněžská sv. evangelium zvěstuje, protože tě skrze strážné anděly na duši i na těle opatruje, protože tě skr-

ze svědomí tvé ke všemu dobrému napomíná a na cestu spasení uvádí. A když Pán Ježíš tebe tak oslavuje, čím pak ty chceš oslavovati jej? — Oslavuj ho prospíváním v lásce, poslušností, pobožností a všelikých ctnostech, a konáním dobrých skutků ve jménu jeho, ke cti a chvále jeho, a buď pak dobré naděje, že On dnes neb zejtra v nebesích oslaví tebe. Amen.

J. Felizua.

Den 24. ledna 1867.

Proč ku plesání lyru zvou
zábřesky jitra zlaté?

Proč chvěje se ret modlitbou
a citem srdce vznaté?

Aj, slavný den to žehnaný,
kde stkví se, Bohem seslaný,
nachem náš *Bedřich* kníže!

Dnes pětmečitou purpuru
slavnost náš kníže světi; —
aj, v přeradostném hovoru
věrných dnes hlouček dětí
radí se k stupni přestolu,
a volá v hlasném hlaholu:

„Zdráv buď náš *Bedřich* kníže!“

Soud Jeho, pravda, laskavost,
základy Jeho křesla,

a Bohu, lidem milá ctnost

až k Římu se donesla:

tam rádcem svým Jí jmenuje
a slávou červce zdobuje

Jej *Řehoř*, hlava církve,

Jak pevná v moři skalina
se proudu neobává:

tak, v bouři statný hrdina,

On strachu nepoznává:

vždy věrně k stádu svému stál,

ni nepřátel se nelekal —

věrný *pastýř* a kníže.

Ku spáse svých On hotov jest
své srdce obětovat;

On jmění, vše své síly v čest

Pánu zná posvěcovat;

On uměn čilý pěstitel,

On bídy, strasti léčitel —

velebný *Bedřich* kníže.

Nuž, panuj dlouhé po věky
nám, blažen, církve kníže!

K Tvé spasné berle, se vděky,
se *láska synů* víže;

již k nebi oko zdvihají

a z hlubin duše volají:

„Zdráv nám buď *Bedřich* kníže!“

Alumn. arelb. sem,

Základy křesťanského vychovávání dítěte.

Dle B. Klerika vzdělal J. B. P.

(Pokračování).

III. Mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa!

Snad že jsi, milý čtenáři, ve své mladosti přísluhovával knězi při oltáři, tudíž jsi tato latinská slova často říkával a při tom v prsy se bíval; budeš také vědět, co znamenají po česku, totiž: „má vina, má vina, má největší vina!“ Nyní jsi dospěl a snad i manželku pojal. Kněz oddávaje vás, modlil se Bohu: „Dítě tvé bude jako mladistvé olivovníku stolu tvého! . . .“ Bylo to pohříchu jen pouhé přání, ježto se nevyplnilo! Dítě máš ovšem, však ne jako olivy, ježto jsou velmi libezné a užitečné stromy, nýbrž jako divé révy (úponky), ježto k smrti tě zlobí, že z nich nic nemůžeš vyvésti. Což snad farář nebo kaplan, tě oddávajice, modlili se neprávě? nedostalo se ti milosti? nebo v čem jest vina? V předešlé části jsem vložil, kdo vlastně je příčinou nezdárnosti dítěte, totiž rodiče sami. — Snad že jsi pilulku ti podanou ještě nespoknul? Samoláška, upozorněna na vady, vězí dosavad v hrdle a brání ti přijmouti prospěšného léku; vždyť jsi hrozně se durdil, všeliké námitky a vytáčky jsi činil, jež se okázaly co pouhé smyšlenky. Nic na plat, pilulka musí dolů; slova: „*mea culpa — má vina!*“ musíš vyřknouti, a to třikrát a tak srdnatě jako tehdy, když jsi býval ministrantem. Přicházejí-li slova má pro tebe pozdě, snad budou k poučení jiným. Musíte křesťanští rodičové pokorně uznati, že *leží největší vina na vychování, když se dítě nezdaří*. Dokud o tom nejste přesvědčeni, nebudete na to stále pamatovati a podle toho se spravovati: je všechno hořekování na nezdárnost mládeže marné. Zlo se musí zastaviti u pramene, a ten dokud *sami u sebe* neznamenate, je uléčení nemožné. Proto nemějte mi za zlé, že vám znova mluvím do svědomí a že vás z písma svatého, ze zkušnosti a z úst vašich přesvědčím o pravdě, že *jak si dítěte vychováváte, takové máte!*

Co stojí v *písmě*, je pravda; nebo z vnuknutí Ducha svatého mluvili svatí Boží lidé. Čteme pak v knize *Sirach*: „Před smrtí nechval člověka žádného, nebo po synech svých poznán bývá muž.“ (Sir. 11, 30.) To jest: Byť i člověk byl na oko poctivě živ, počkej s úsudkem, až zemře; nejlépe ho poznáš z potomků: z chování

synů a dcer lze souditi o zásadách, podle nichž je vychováni a na příklad, jakýž jim dávali. Římský dějepisec vypravuje, že císař *Caligula* pochyboval, je-li *Drusila* vlastní jeho dcera; však vida jedenkrát, jak hrajíc si s dítkami na dvore, tvář jejich nehty rozdrápala, obejmul ji řka: „Nyní tě uznávám za svou dceru!“ — Pravý to úsudek z dítěte na rodiče, totiž na příklad a vychovávání.

Také *Spasitel* náš nepochybně myslel na ovoce daremného vychování, když pravil: „Zdali sbírají z trní hrozny aneb z bodláčí fíky? Tak každý strom dobrý ovoce dobré nese, zlý pak strom zlé ovoce nese.“ (Mat. 7, 16. 17.) Také nebylo bez významu, že nesa kříž k hořekujícím matkám zvolal: „Neplačte nade mnou, ale plačte raději nad sebou a nad syny svými.“ (Luk.) Plakati měly nad syny, že po 37 letech při zkáze Jerusalema měl jich stihnouti trest Boží za to, že Syna Božího na kříž přibili. Ale matky měly také nad sebou plakati, že také samy neujdou časné zkáze; nebo kdyby byly syny své k Pánu Ježíši vodily, jako matky, jichžto děti On zehnal, nebyli by ho synové ukřižovali.

Tuto jsem došel k udalosti, jenžto jest nejlepším důkazem mého výroku. Nehledice k tomu, že *církevní otcové*, jako *sv. Augustin*, *sv. Jan Zlat.*, *Origenes* a j. činí rodiče za hříchy dítěte odpovědnými před Bohem, víme, že i pohanští státníci, n. p. slovutný *Likurg*, vydali zákony, dle nichž jistá provinění synů a dcer měla se trestati na rodičích, a veřejné mínění zákony tyto potvrdilo. Tak oznamuje *Plutarch*, že v Spartě dvoum otcům znamenitá pokuta se uložila, proto že synové jejich mezi sebou počali hádky. Mudrc *Diogenes* dal jedenkrát jistému otcovi po hubě, když slyšel, an syn jeho mluví rozpustile. — *Mojžíš* nařídil z rozkazu Božího: „Jestliže dcera dopustila se nešlechtnosti, že smilnila v domě otce svého, ať kamením ji uházejí muži města toho a umře.“ (M. V. 22, 21.) Trest tento vykonán před domem otcovským, před tváří otcovou, kterýž, že nebděl nad dcerou, byl spolu vinným. Snad že jste slyšeli o zločinci, jenž odsouzen k smrti, na popravišti vyžádal sobě milosti, by mohl matce své něco do ucha pošepat? Přiblíživ se k ní, ukousl jí ucho, protože, jak pravil, daremným vychováváním vinna byla jeho neštěstím. — Buď že budeš opovázlivě tvrditi, že tyto rozkazy moudrých zákonodárců byly pošetilé, ne-spravedlivé, nebo musíš připustiti, že ro-

diče skutečně zasluhují trestu, když mají dítky nezdárné, protože daremným vychováváním jsou nepřímí původci jich provinění. —

Tážeme-li se ostatně třetího vážného hlasu, totiž *zkušenosti*, i ten učí nás podobně, že jací jsou rodiče, takové bývají dítky; jaká Katka, taká matka, di přísloví. Pozorovati sluší, že lidé svatí měli svaté neb bohabojné rodiče, alespoň pobožné matky. Příklady jsou velmi četné, tak že nelze všech zejména uvésti. Toliko připomínám, že *Maria*, bl. Matka Boží, byla vychována od sv. Jáchyma a Anny; sv. *Jan*, předchůdce Páně, od Zachariáše a Alžběty, rodičů spravedlivých, svatých; sv. *Ignác* Antioch. byl prý mezi dítkami, ježto matky přinášely k Pánu Ježíši; sv. *Jan Zlat.* měl za matku sv. Anthusu; sv. *Benedikt* a sv. *Školastika* sv. Abondancii; sv. sestry *Bibiana* a *Demetria* svatou Dafrosu. Svatá *Emilie* vychovala čtyry sv. dítky: *Basilia*, *Rehoře Naz.*, *Caesaria* a *Gorgonia*; svatí manželé *Marius* a *Marta* dvě: *Audifaxa* a *Abacha*. Ano i v nepřiznivých okolnostech dovedli svatí otcové a matky vychováti dobré syny a dcery. *Tobiáš* zůstal i mezi pohany věren zákonu Hospodinově, že ho starý *Tobiáš* naučil od mladosti Boha se báti a hříchu se varovati; sv. *Rupert* měl bohaprázdného otce a přece ho svatá *Berta* nábožně vychovala. Že *Monika* byla svatá, nejen manžela svého *Patricia* získala pravdě Kristově, nýbrž i zhýralého syna *Augustina* slzami a modlitbou podruhé nebi porodila. — Mnohý se tu snad s podivním táže, proč že za našich časů je tak málo svatých? Odpověď je na blízku: protože ubývá nábožných rodičů a tak i dobré křesťanské vychování stává se vzácnějším.

Kdyby nebylo velice důležité, abych vás přesvědčil, že mnoho záleží na vychování, litoval bych, že jsem mnoho o tom psal. Mohl jsem vás krátce odbývati *vlastními slovy*. Rekněte mi, proč že jmenujete chlapce a holky drzé, svévolné, lživé, líné, zlostné dítkami nezdárnými? Proto zajisté, že pro ty a podobné chyby jsou nezvedeny. Jak často jste snad sami už vyřkli: „Jablko nepadá daleko od stromu!“ a když sedíce pohromadě bavíte se chybami bližních svých, počítáte opilce, lenochy, rváče, fifleny, coury a klepný, nejednou jsem vás slyšel: „Jaký div, vždyť otec a matka jejich nebyli lepší! Měli daremné vychování!“ — Když se jiných týče, soudíte pravě; *sobě ale pověditi pravdu, brání sa-*

moláská vaše! — Rád bych věděl, proč se bráníte, když vám někdo nespůsoby dítek vašich vytýká; nebo proč se durdíte před nimi a vyvoláváte: „Což myslí někdo, že jsem své dítky tak daremně vychoval?“ Jestli však provinění jejich nedá se upříti, tu alespoň se omlouváte: „Konám svou povinnost, držím své děti co možná na uzdě, člověk nemůže stále býti u nich“ atd. Aj, trefil jsem do živého! —

Však ale, „*není pravidla bez výmínky*“, pravíš; „znám hodné rodiče, jimžto dítky nadělají mnoho soužení, že mají s dítkami veliký kříž.“ Dovol, příteli, výminky musí býti řídké, sice by to nebyly výminky. Ještě se ale žádný otec neb matka — alespoň mně — nepřiznali, že by sami byli vinní nezdárností dítek svých. Kdykoli rodičům pro dítky domlouváš, vždy sami se vychvalující dělají, jakoby nemohli pochopiti, kde ten hoch nebo ta holka takové nespůsoby vzaly? —

Slyšíme-li vás, museli bychom vzíti za pravidlo: „Čím hodnější rodiče, čím lepší vychování, tím daremnější jsou dítky!“ — Chceme-li mluvit o výmínkách, mám za to, že spíše někdy dítky bývají hodné při *daremném* vychování, než aby dítky *dobře* chované se nezdařily. Může se ovšem při zvláštních okolnostech někdy stát, že některý syn nebo dcera se vyrodí. Takové pády bývají ale řídké a dítky dobře vychované, když byly pobloudily, brzo se zpamatují, kdežto daremně vychované pravidlem bývají a zůstávají zlé. Dobrý kořen zase vyráží, byť i kmen byl uschl; když ale *kořen* hnije, také *strom* brzo a zcela umírá.

Samoláška má život tuhý; dal jsem ji notně a dosud sebou trhá, dosud namítá: *však — ale . . . !* — Jedenkrát jsem domlouval jistě, jinak hodné paní, že se dcera její dala svěsti. „Toho bývají nejvíce vinni rodiče!“ prohodil jsem. Tu bylo výmluv, že nebylo konce. Když byla matka srdci svému ulehčila, odpověděl jsem jí: „Nechci se přiti, nemůže-li matka poznati z okolností, že dcera chybje a nebyla-li sto větší bedlivosti toho zameziti. Připouštím, že za to nemůžete, přece však myslím, že nejste zcela prosta viny. Kdyby dcera vaše tak bývala chována, že by věděla, „před matkou nejsem nikde jista;“ kdybyste ji byla bázeň vštíplla, „kdybych se zapomněla, Bůh mně buď milostiv!“ kdybyste byla u ní záhy stydlivost pěstovala, přítomnost Boží a anděla strážce jí připomínala; — kdyby byla dcera vaše uvykla

nie nečinití za zády rodičů a nechoditi z domu bez vašeho dovolení — krátce kdybyste byla ve všem činila svou povinnost, jistě by nebylo tak daleko přišlo. Vina je v celém vychování. Pro jednotlivé a snad nevědomé pochybení ovšem nebývají rodiče spoluvinnými hříchů dítek svých; ale tisícero malých a velkých chyb bývá příčinou nezdárnosti synův a dcer, k nimžto i ono se může přičísti.“ — Co jsem oné matce řekl, také ty, milý čtenáři, k srdci si vezmi. Přemýšlej o tom, kde vězí chyba, že se tvoji chlapi a holky nedaří. Snad že sám se toho dopátráš? V příštích kapitolách ti poněkud pomohu, když na některé hlavní chyby při vychovávání tě upozorním. — Zatím sevři ruku v pěst — ne z hněvu, že jsem ti z lásky k tobě a k dítkám hodně vyzpíval, nýbrž — abys, kdykoli nějaká chyba se předstírá, kteréž snad i ty ses dopustil, a něco dobrého se připomíná, čehož snad i ty jsi opomenul, upřímně v prsy se bil a pokorně zvolal: „*Mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa!*“ (Pokračování.)

Život v kraji.

Od Fr. Pravdy.

(Pokračování.)

II.

Neděle.

1.

Že v sobotu večer mladý lid se zvlášť toulání, skotačivosti a rozpustilosti oddává, pochází snad odtud, že nestojí o spaní, jež si může vynahradiť v neděli. V neděli leží déle, hospodář ho nebudí a když poklidil dobytek, nežádá se na něm jiné práce. Však ani tu povinnost všickni nemají a proto nevstanou, až když jest čas strojiti se do kostela. Jen ubohý pastevec musí dříve z domu a kde se pase v stádě a ustanoven jest k tomu obecný slouha, dobytek se mu vyžene na náves a domácí se nestarají leč o své pohodlí.

Starší jdou na ranní služby Boží, aby se vystřídali s mladšími, jenž půjdou na služby Boží velké. Ten pořádek se jindy zachovával pilněji než nyní. Nyní se ráno hrnou do kostela starí i mladí, poněvadž to tam netrvá tak dlouho jako před polednem a oni, když se navrátili, všelijak si mohou pohovět.

Kostel je přeplněn, mše svatá již začala a lidé pořád ještě přicházejí. Mnoho jich stojí venku, přibývá jich až do konce a ti svatý oltář a kněze u něho ani nespatri. Arciť také neslyšeli, co se kázalo

a jako přišli poslední, tak odešli první, a nicméně se domnívají, že učinili zadost církevnímu prikázání. Již jsou prosti všech závazků, mají úplnou svobodu a dělají, co se jim líbí.

Hle, tu před domem, tam na mostě, tu v poli, tam na palouku stojí hejno chasníků, ukazují si dýmky a horlivě z nich bafají. Dýmku každý chasník musí mít, jak mile odrostl škole, nejeden je hoch ještě nedospělý, ještě zakrnělý a již kouří tak směle a odhodlaně, jako starý a velký. Řekni mu něco a vyvaď se s ním, on se ti vysměje, a můžeš býti rád, když na tebe nepřišel otec, aby se ho zastal.

Do kostela jíti bez dýmky, zdá se otcům i synům a čeledinům chudé a sprosté, zapálili si hned jak z domova vyšli a zapálili si hned jak vyšli z kostela, bohužel, třeba s sirkou na zdi kostelní, jak jsme již sami viděli. Potkáš-li takového čmuďáka, a dejme tomu, že jsi starší, vážnější a důstojnější než on, snad tě ani nepozdraví, a pozdraví-li, ledabylo to odbyde.

Jindy na cestě do kostela a z kostela se volávalo: „Vítám vás do chrámu Páně, na slovo Boží; vítám vás z chrámu Páně,“ nyní to již málo slycháme a i křesťanské pozdravení: „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus — až na věky, amen,“ stává se den ode dne neobyčejnější. Ani jdouce za svatými věcmi ho neužíváme, a místo něho zvykli jsme si na všelijaké průpovídky plané a nic neobsahující. Ano často musíme býti spokojeni, když známe na potkání se neosloví oplzlými žerty a když minou ženské, aby jim něco necudného do obličejů neřekli. V srdcích tak nečistých nemůže se ujmouti žádná služba Boží, proto pořád víc a víc propadají tělu a světu, berou porušení a strojí si zkázu.

Opustili jsme chasníky s dýmkami a nyní se podíváme k jiným, abychom viděli, co ti tropí po kostele. Tam jeden u řeky chytá ryby na udici. Řeka teče skrze ves, na jedné straně vede cesta, na druhé se kráčí pěšinkou a ty i tam jdou lidé na velkou. Pozorný rybář nevšímá si ničeho, zvonilo se ponejprv, zvonilo se po druhé, jeho se to netýká, on byl již na ranní. Stojí pěkně za stromem a pod stromem v stínu a ani se neohlíží, máje oči upřeny na vodu a na pisk od péra, pod nímž na šňůře visí udice. Začne-li se pohybovat, kloní-li se dolů, jede-li do hloubky, rybář je jako u vytržení: rybička kousla do červa, ven s ní, prut se hnul, šňůra vyletěla a tu v trávě sebou hází maličký vokou-

nek, bělice aneb ježdík. Je to špatná kořist, ale nezůstala jediná, rybiček přibýlo a v poledne jich v trávě leží již několik.

Čas utíká rychle, čtvrt a půl hodiny je pryč a rybář se ani nehnul, ani okem nemrkl. Pak zase běhal na břehu, udice plovla po vodě a on ji následoval. Vrátil se nazpátek a začal dílo znova. Ve stínu se mu již nedaří, musel ven na slunce. Je mu horko, potí se, nedělá si z toho nic, malý břínek mu to zaplatil a vynahradil.

Jsou-li na nebi oblaka, rybář se z toho těší: rybičky nepoznají tak snadno nástrojenou vnaďu, a budou lépe bráti. Je-li voda zakalena, je mu to ještě milejší a dalo-li se do deště, neutíká domů. Napřed jen krápělo, viděl to na vodě a na sobě to skoro ani necítil. Krápěje rostly a houstly, mrskají a tlukou do vody, dělají bubliny a rybář je již celý mokrý. Schoval se zase pod strom a strom ho chrání. Však nastojte, voda na listech a větvích se nemůže udržeti a v menších i větších proudech se na něj spustila dolů.

Měl by ustoupiti, ale je mu toho líto a váhá. Brk na vodě je nepokojný. Snad udici obklopují ryby a strkají do ní? Musí počkati, jestli jí některá opravdu nepadne. —

Brk se klátil, arcit, však klátil jím déšť a vítr a rybička již žádná udice se nedotkla. Dotkla-li se jí přece, přivábilo-li ji lákadlo a byla-li tak nešťastna, že do něho kousla a je polkla a kvapem ze žívlů svého byla vyhozena: je to pro náruživého rybolova nové pokušení, aby vzdoroval bouři k vůli hojnějšímu zisku. Vrhá udici opět a opět do řeky, déšť mu skrze šaty pronikl až na tělo, teče z něho voda a tu teprv, aby se zachoval, sebírá ten hmyz, tu drobtinu, co si těžce vydobyl a nese ji do vsi.

I vzpomněl si, že na sobě má šaty svateční a že je jich škoda, a skoro se mu zdá, že ty rybice za to nestojí. Matka mu to také řekla a zdráhá se mu je usmaziti, nejsou přý hodny másla. Uvaří mu je, chce-li, a když se to stalo, jí, ale brambory by mu lépe chutnaly.

Déšť toho mladíka neodstrašil chytati ryby, však často mu brání a ho zdržuje jíti do kostela. Když přál, zůstává doma a vyhýbá se zlému povětrí, aby si nepřítáhl nemoc a šat si nepokazil. Rodiče ho nevyhánějí, vždyť přý by nevyhnali ani psa, kolikráte jdou sami a synáček sedí u pce. —

Několik výrůstků v řece loví raky,

zuli boty, obrnuli kalhoty, zdvihají kamení a sahají do dir v břehu. Jsou zrovna ve vesnici, řeka je tu mělká a oni příjemně se vyražejí.

Hle, spatřili také rybičky — ještě menší, než jsou ve větší hloubce za vsí a nemajíce udic a že by jich zde nemohli ani potřebovati, chápají se kamenů a nevinné rybky jimi — utloukají.

Stává se to skutečně a nedělají to jen děti, nýbrž i hodně velcí kolohnáti. Tu stojí a číhá s napraženým kamenem, ubohé zvířátko se přiblížilo, pác, udeřil je, voda se rozlítla a on vytahuje rozdrtnou rybičku.

Co s ní bude dělati a co z ní má?

Nic, a přece ještě ve své surovosti pokračuje.

Rozumný a citlivý člověk, když to vidí, nemůže se zdržeti, rozhorlil se a pokáral nelitostné hejsky. Snad se mu postavili, a tu není divu, když nejhoršímu z nich dal pohlavek na památku, že nemá trýzniti tvory Boží.

Viděli to také jiní lidé a mlčeli k tomu, jako by na tom pranic nezáleželo a nyní potrestaného ukrutníka se ujímají, že prý trpí křivdu.

Křivdu netrpí, utrpěl bolest a tu zasloužil, proč bolest dělal ubohému živočichu. Tak jako týrá tohoto, bude týrati i jiné, neušetří ptáků, nesmiluje se nad čtverožcem a na posled se dá i do člověka.

Snad se dá i do tebe, hlupáku, co ho zastáváš a nebude na to hleděti, že jsi jeho přítel, jeho příbuzný, zatvrzelé srdce nezná slitování.

Tak se vychovávají škůdcové a zůřivci, katani a vražedníci, a jestli to skazdým tak daleko nepříjde, přece si zvyknou na hrubost, jenž jim pak za podíl zůstane k záhubě člověčenstva.

Mládež se baví lovením raků a zabičením ryb a v kostele se konají služby Boží. Je slyšeti varhany, je slyšeti zpěv, snad i hlas kazatelův doráží až k řece. Není-li slyšeti toto ni ono, přece bylo slyšeti zvon oznamující svaté pozdvihování. Však daremníci si ho nevěšmají, oni, běda, mu snad ani nerozumějí. Děje se tajemství nejsvětější, a nedaleko stánku Páně, kde se děje, panuje zpustlost a bohaprázdnost.

Jiní si zašli dál, jsou v lesích a mezi lesy a tam dovolenou a nedovolenou honbu provádějí. Dovolena v ten čas sice není nikdy — ani těm, co na ni ostatně mají právo, ale na to se nebere ohled, je svá-

Pokračování v příloze.

tek, a tu se s tím nezamešká žádná práce. Že se zameškají služby Boží, nepadá na váhu a kdo byl na ranní, ani těch nezameškal.

Leckdes se vystřelilo. Nestihá-li ránu ustanovený myslivec neb hajný, jiný ji nestihá a opovázliví střelci nebojí se obecných úradů. Není-li radno stříleti, pomohou jim oka, jež naličili již včera a dnes z nich vybírají zvěr, jestli že se chytíla. Zajíček a koroptvička je přece někdy obláží a prodá se za několik krejcarů, nemají-li sami chut na pečení.

Menší druhové slídí zatím po ptácích, hledají hnízda a kradou z nich mláďata. Když je přinesli domů, matky neváhají jim je přistrojiti a třeba i otec si na nich spolu pochutná. Z jednoho hnízda není toho mnoho na pekáci a ani několik hnízd jim pekáč nenaplní. Malíčká sýkorka sotva stačí na zub a i větší strnad snadno se vejde do úst. Nikdo se těmi drobtiky nenasytí, ano je to maso nezralé a hnusné a nezasluhuje ani jméno masa. Jen chtivý, lakotný a mlsný člověk je může požívat i to mu arcíh nenapadne, že ničéním a hubením těch ptáčat způsobí velikou škodu. Jsou stvořena od Boha, aby se příliš nerozmnožil rostlinám nebezpečný hmyz, jenž jim slouží za pokrm. Kdyby jich nebylo, člověk by se mu neubráníl a naposled by nic neklidil do své stodoly. To jsou věci nevzdělcům neznámé a slyší-li někdy o nich, málo si toho váží a vždy zase proti tomu jednáji. (Pokračování).

DOPISY.

Z Karlína dne 21. ledna 1867.

(Nové hodiny na chrámu Páně.)

Kostel sv. Cyrillo-Methodějský jest o pět o jednu okrasu bohatší. Slíbené hodiny jsou dohotoveny a plní již řádně a slušně svoji úlohu — měří čas na hodiny, minuty a sekundy, každý den stejně, jak včera, tak dnes, tak zítra. Vyprávějí, že nyní v Karlině věci mají choditi pravidelným a vážným krokem. — Rozliční dopisovatelé do rozličných novin měli v novoroční noci rozličná vidění. Jeden viděl, kterak právě o půl noci stroj se pustil do práce, aby s počátkem r. 1867 běh svůj započal. Druhý slyšel, kterak o 12. hodině, když starý rok s novým se loučil, hodiny ponejprv bily. Třetí dokonce viděl iluminaci — bezpochyby ve svém mozku. My Karlínti jsme ničeho neviděli a ničeho neslyšeli, až 13. ledna, když Jeho Em. p. kardinal hodiny posvětil a posvěcené

ponejprv spustil. O 8. hod. ranní sloužil JEmin. mši sv., po které se s přítomnými osadníky pomodlil přiměřenou modlitbu „ku Pánu času a všelikých darů“ jazykem českým. Pak se šlo do věže, kde se vykonalo svěcení. Jako celý chrám Páně Karlínský se nevěšdní krásou vyznamenává, jsou také nové hodiny zvláštní a umělecké ceny. Jest zajisté první jejich zvláštností, že stroj není nahoře na věži, nýbrž při zemi vedle sakristie v pěkné skleněné skříni uložen, od něhož jednoduchý železný prut do první, odtud skrze střechnu do druhé věže jde, který ručičky na ciferníkách každou sekundu pošínuje. Kostelník zajisté bude povděčným, že snatahováním hodin nebude mítí přílišného nepohodlí. Druhá zvláštnost hodin v tom záleží, že stroj jest tak jednoduchý, jakého jsem dosavad u žádných hodin neviděl. Jsou vedle sebe tři válece, kolem nichž se vláčeji kovové provazy závaží nesoucí, kolem válců něco málo koleček a tyčiček železných a ocelových, a to jsou celé hodiny, které nyní Karlínským čas odměřují. Motorem jest kývadlo, silný to železný prut na konci železnou koulí půl druhého centu těžkou opatřený. Takové kývadlo se nerado zmýlí. Před svěcením se kývadlo přivázalo provázkem. Když JEmin. hodiny posvětil, zapálil provázek, kývadlo se hnulo a hodiny šly, začaly bítí 9. hodinu, a od té chvíle jdou a bijou dnem i noci, a půjdou ještě, až nejednomo z nás přestane čas a nastane věčnost. I na dále budou měřit čas, — někomu k životu, jinému k smrti. Půjdou a budou chváliti i svého mistra i svého dárce. Pod hodinami jest tabule z bílého mramoru, ve které červenými a zlatými literami vyryta jest dedikace:

Tyto hodiny dělal

Jan Holub,

hodinář a mechanik.

Počal je dělati

dokonav zdrařlou opravu

orloje starobylého

v Praze na Staroměstské radnici,

a dokončil jich téhož roku

1866.

Objednal

a chrámu Páně Karlínskému

věnoval

Čeněk Daněk,

rytíř c. k. řádu Františka Josefa.

Kdybych byl tu tabuli ryl, byl bych ještě přidal: „Číselníky darovali občané Karlínti.“ Až budeme poutníkům a cizin-

cům znamenitosti našeho chrámu ukazovati, ukážeme jim i hodiny. Kdybych byl mechanikem, zevrubněji bych vypsál přednosti nové soustavy našich hodin; však čtenáři nemechanikové spokojí se s touto stručnou zprávou. Až některý navštíví náš chrám, s radostí mu to ostatní vysvětlím. Věru, stojí to navštěvovateli za to. Hodiny se mu budou líbiti. Za stroj bylo prý dáno 1800 zl., a na ciferníky sebralo prý občanstvo Karlínské 600 zl. r. č. Zdá se, že hodiny přivolají více nového do našeho chrámu. Slovnítný sochař Levý pracuje o třech polovypuklých obrazech nad tři vchody chrámové; malíř p. Kandler počne z jara malovati obraz na obmítce nad oltářem sv. Václava, kameník p. Svoboda pošle bezpochyby více lidí, aby si pospíšili s hlavním oltářem, a možná, že i p. Trenkwald během letošního roku započne smalbou klenutí nad hlavním oltářem. Což tu bude veselo při tak čilé práci. Kladívka kameníků budou vesele dávat takt švihným štětcům proslulých malířů, a my s chutí budeme pracovati na duchovních ozdobách chrámových — zavádění starobylých zpěvů a duševním vzděláváním osadníkův. Kéz se daří a zdaří viditelná i neviditelná úprava chrámu našeho! Pomáhej Pán Bůh! Zároveň však odměniž tisícronásob tomu, o němž „hlas alumnův arcidiecése Pražské“ praví:

— Jemu — slávy za tvé
tak mnohý pomník — vděku žertva patří.
Mluv *Karlíne*, prav Vltavo, rcí dóme —
vlasti celá mluv!

S tím ohlasem a přáním končím. Až nás dojdou potvrzené stanovy literátského spolku, na které již přes pět čtvrtí roku čekáme, napíši několik slov o zavádění zpěvu a zřizování literátských spolků, jakož i o všech radostech a nesnázích s tím spojených.

F. L.

Od Řípu dne 20. ledna 1867.

(Potřeba nové knihy o víře pro lid.)

Naše Dědictví sv.-Janské svým 30letým působením zaslouhuje zvláštní vděčnosti od katolického lidu v Čechách. Rozšířiloť svými knihami o víře, o mravech a obřadech tolik vědomostí mezi lidem, že v skutku mnoho povinnování jsme nejen šlechtěnému zakladateli jeho, ale i horlivým a obezřetným jeho ředitelům. Avšak jedné knihy bychom přece ještě potřebovali, ježby se *zvláště pro naši dobu nynější* hodila, a již by ovšem toto Dědictví nejvíce

rozšířilo. Není na ni také spěchu, a mohl by ji některý duchovní zvolna pracovati, aby asi ve třech letech vyjítí mohla. Nemíním tu snad výklad článků víry, neboť máme výbornou pro lid Dogmatiku pana biskupa Jirsíka; ani výklad křesťanských mravů, ten nám 4 Postilly + Frencla vyňahražují; ani výklad obřadů, jež nám p. Šrůtkova Liturgika osvětluje; ani obranu víry proti evangelikům, již Bohomil a Večerní rozmluvy dobře podávají. Ano i v ohledu historickém máme Dějepis církve od Haase, ač již není na skladě; Život Páně spracoval s neobyčejným prospěchem p. farář Neumann a Životy Svatých bedlivý náš H. Karlik. — I neschází nám tedy prozatím ničeho, leda *nějaký spis pro naše venkovské hloubálky a polověrce*, jenžby všeobecně jednal o víře, o zjevení Božím v starém zákoně, o založení církve od Krista Pána a o katolické církvi zvláště. Učení takového spisu říkají *apologetika*. Mámeť ovšem pro lid *Segurovy prosté odpovědi* od p. Poimona přeložené, ale ač jsou jinak dobré, nevyhovují nám již nyní v *tomto ohledu*; my potřebujeme spisu nejen důkladnějšího a obšírnějšího, ale i rozšířenějšího a lidu přístupnějšího, k čemuž by se naše Svato-Janské Dědictví, majíc asi 27.000 údů, nejlépe hodilo. O směru, obsahu a způsobu spisu takového nemůžeme ovšem předpisovati mnoho pp. spisovatelům, ale chceme upozorniti jich na něco, což nebudíž nám na zlou stránku vykládáno, ješto se jedná o prospěch věci samé. — Jindy vyvracovali jsme lehce námitky vůbec, že je to neb ono článek víry; nyní lid zvláště v smíšených osadách již by skorem pochyboval o Božském původu a neomylnosti víry, musí se tedy v tom ohledu v této knize přiměřeně poučiti. — Jindy jsme se odvolávali na starý a nový Zákon, odmítajíce námitky dle příkladu Spasitelova slovem Božím, nyní již lid sem tam namítá pochybnost svou, jsou-li vůbec knihy ty Božského původu. Nedivme se tomu; vždyť Jahnova Kronika práce, Micheletova Kniha člověčenstva, Renanův Život Ježíšův, ano i Naučný Slovník v tom směru na lid působiti hledí, ať nic nedáme o časopisech a zábavných mnohých knihách. Tomu musí pomoci vhodným způsobem nová tato kniha. — Jindy jednalo se nám hlavně o rozdíly katolické víry od evangelických vyznání, a dobrá polemika pomohla; nyní i náš venkovský lid již stalby se nakloněným, nemusí-li to býti, že by se třebaš nestaral vůbec ani o víru,

an někde slyšel, že prý bez toho ty viry jsou jenom od lidí. Důkladné prostonárodní poučení o zjevení Božím, o božském původu víry musí tu vyhověti pochybnostem těmto.

Ano není to i na venku nic neobyčejného, že se, *ovšem z jiných příčin*, jež v nesporádaném životě obyčejně počátek mají, sem tam lecos prohodí i o Pánu Bohu, jakoby buď nebyl anebo nemusel nutně ani býti, a zvláště na naší osadě mluví se často o *přírodě*, ač ti ubozí našinci nevědí ani vůbec, co je to příroda; ale slovo to neobyčejné u nás líbí se jim lépe, než obyčejné a velebné slovo: Pán Bůh. Musí tedy tato kniha i této potřebě vyhověti, jednajíce i o Pánu Bohu zvlášť. — A že zvláště u nás mnozí myslí a mluví, že je *katolická víra tak dobrá, jako evangelické vyznání*, nemusím ani dokládati, podotknuli jen neznalost a lhostejnost některých našich katolíků, kteří i ve víře se mění v čas prospěchu vzdor všem symbolickým kázáním a polemickým spisům.

Že by při tomto novém spisu mimo obsah a věc *hlavně slohu a formy hleděti se muselo*, požaduje již ohled na čtenáře venkovské, ježby nikoliv unavovati nebo výhradně jenom poučovati, ale i souvisle a spolu i mile baviti musel. Spůsob v Bohomilu jest k tomu velmi vhodný a skorem nedostižitelný.

V něm. jazyku vyšel v tomto oboru spis velmi důležitý r. 1831 u Mechitaristů ve Vidni o dvou dílech, jenž byl překlad z francouzského spisovatele Aymé; (Grundvesten des christlichen Glaubens); forma jeho jest dosti populární, ale sem tam je trochu rozvláčný v slohu, věc však je výborná; mohly by se dobře použiti k této práci a spravovati, an o všech výše vytknutých předmětech důkladně a přece velmi srozumitelně jedná. — Čeho pak se mu nedostává, to by nahradil mu *Dieringerův* nedávno vyšlý spis pro lid (Laien-katechismus über Religion, Offenbarung u. Kirche, v Mohuči 1865), jenž má ovšem formu poněkud katechetickou, jež se k tomu taky dobře hodí, ač Jirsíkův způsob v Bohomilu nás více zajímá. Jedná o všech těchto věcech, ale ve formě poněkud těžší a učenější, než bychom si přáli, avšak věc sama probírá se velmi dobře, a mohly by tudíž sloužiti za doplňující pramen ku knize naší. — Podobně vydal biskup dr. Martin před několika lety v Mohuči podobný spis, ač v slohu trochu vyšším, ale srozumitelném (Die Wissenschaft von den göttlichen

Dingen), jež s *Gaumeovým* spísem (Die katholische Lehre in ihrem ganzen Umfange) v Mohuči roku 1851 v překladě německém vydaným od dra *Dietla* by znamenitě spisovateli naší apologetiky křesťanské pro lid pomáhaly.

A tak by se tímto spísem upevnil základ nezvratný Božské víry naší vůbec, na němž by se pak dále odůvodňovati mohly *podrobně jednotlivé články víry*, jež zvláště se stanoviska historického (to jest že se hned od počátku v církvi, a po všechny časy až k naší době tak učilo a věřilo) lid dobře poučují a ve víře utvrzují.

III.

Ze Sedlčan dne 16. ledna 1866.

(Účastníkům učít. exercicií.)

Přicházím pozdě sice, ale přicházím přece se zprávou o úmrtí třetího učitele na zdejší farní hlavní škole. Josef Alois Výtvar, učitel zdejší, v den sv. Lucie dne 13. prosince m. r. dokonal běh života po dlouhé více než rok trvajícím a zvláště v posledním čase bolestné nemoci v 31. roce svého věku. Dávám o tom schválně Blahověstu zprávu, poněvadž zesnulý jest snad první z účastníků *učitelských exercicií* r. 1865 konaných, kterýž se na věčnost odebral, a zpráva tato ovšem smutná, pohne mnohým z účastníků, aby pomodlil se za spásu jeho duše Otčenáš aneb aspoň vzpoměl naň krátkým vzdechnutím: Lehké odpočinutí dej mu ó Pane, a světlo věčné ať mu svítí. Zesnulý, rodem od Jičína, byl žák ústavu Budečského, některý čas pak podučitelem v Březnici, odkud se r. 1860 dostal na zdejší téhož roku nově zřízenou farní hlavní školu, na níž po 5 let pracoval neunaveně, až na počátku prosince předloním bolestní neduh prsní položil meze jeho činnosti. Ještě na počátku letošního školního roku chtěl převzít kreslení v 3. a 4. třídě, aby měl zaměstnání, avšak brzo ukázalo se, že tělo choré nedovolovalo ani tuto činnost. Byl tiché povahy, příčinlivý, nehleděl co učitel na zevnitřní blesk a lesk, na pozlátka a efekt při odbývaných zkouškách, ale více na jádrné a důkladné vyučování a užitek mládeže. Jsa dobrý varhaník, rád účinkoval při hudbě chrámové a hrával obyčejně varhany při figurálních mších, vyjímaje poslední rok své nemoci. Byl též ředitelem zpěváckého spolku zdejšího po nějaký čas (až pletichy přiměly ho k vystoupení). R. 1865 účastnil se exercicií sám, z dobré vůle se k tomu odhodlav, a tu — v kapli, jsa slabého

zdraví, omdlel. Snad to bylo znamení, že co nevidět klesne v mdlobu, z níž ho neprobudí leč ten Pán života i smrti, s nímž zesnulý zvláště v posledním čase se těšil a obíral. Nemohu pominouti mlčením, že co učitel chodíval v čas velikonoční s dítkami své třídy k sv. zpovědi a sv. přijímání, předcházaje je dobrým příkladem a v nemoci své dvakrát se dal zaopatřiti. A co mám říci o jeho posledních dnech a chvílích? Znamenaje, že spočtění jsou dnové jeho, obíral se s Bohem. Mladá jeho choť předčítala mu na jeho žádost životy Svatých z Legendy Bílého a modlila se s ním litanie a modlitby z Milosrdného Samaritána p. Štulcovy. A tak s Bohem smířen a s Ním se obíraje odevzdal dne 13. prosince m. r. duši svou v ruce Spasitele, v něhož věřil a doufal a kterýž ho vzkřísí v den poslední. Důst. p. školdozorce sloužil po tklivé pohřební řeči za spásu duše zemřelého slavné requiem a pozůstatky jeho tělesné pochoval dne 15. pros., provázen jsa domácím duchovenstvem a vp. Fr. Pomaislem, farářem Dublovickým i Jirím Skřivánkem, far. Kosohorským. Rovněž i domácí i přespólní někteří učitelové doprovodili k poslednímu odpočinku věrného a přičinlivého dělníka na roli školské a věrného syna církve a národa, kterýž horlivý jsa vlastenec, daleký byl křivé a zhoubné domněnky, že vlastenec musí se zhostiti víry a odříci Krista a církve, což nejlépe dokázal i súčasněním v učitelských exerciciích, jistými lidmi svého času vykřičených ano i zlehčovanych, neméně než v posledních chvílích života. Škoda jeho sil duševních, kteréž mnoho dobrého mohly ještě působiti na národu roli dědičné. — Lehké odpočinutí budiž jemu a světlo věčné ať mu svítí! — R.

V Přelouči dne 19. ledna 1867.

(Návraty do církve na smrtelném loži. Vánoční stromek.)

Smutni byli dnové roku minulého, s bolesti loučili jsme se s ním, a zároveň prosili jsme Pána, aby dal nám dočkati se časů lepších a blaženějších; avšak i onen trudný rok nebyl prázděn duchovním potěšením. Právě když nejvíce anděl smrti navštěvoval naše příbytky, když nejvíce zuřila nemoc strašná, a všude jen strach panoval, odevšad pláč a nářek se rozlehal, právě tenkrát okrálo srdce mé. Byl jsem povolán k lůžku nemocné evangelický, která výslovně si žádala katolického kněze a tu v bolestech upřímně vyjádřila, že se chce vrátiti do lůna církve katolické, a že

žádá, aby pohřbena byla podle muže svého katolíka na sv. poli u Přelouče. Učinivši vyznání víry a vykonavši sv. zpověď, skroušeným srdcem přijala Tělo Páně, a za nedlouho pak skonala. Za několik dní opětovala se ta událost. Evangelická hel. vyz. žádala učiniti vyznání víry na smrtelném loži. S ochotou vyhověno žádosti její a i ona se odebrala na věčnost; my pak děkovali Bohu, že obě ještě v čas poznaly, které věci jim ku spasení slouží. —

V svatvečer Božího narození ustrojen byl ve škole zdejší vánoční stromek, a chudé dítky podělovány štědře rozličnými dárky, zvláště zimním oděvem a vánočkami. Dárky nakoupily se z čistého výnosu divadelního představení, pány ochotníky k tomu cíli uspořádaného, dílem poslány od spanilomyslných paní zdejších. Všem dobrodincům přejeme ve jmenu obdařených: Zaplat Pán Bůh!

K. Krátký.

Od Nymburka dne 19. ledna 1867.

(Ohlas z kraje.)

S koncem minulého roku došlo naše předplacení na „Národní Listy“ i byli jsme rádi, že nám už nebudou přicházeti na oči jizlivé nájezdy na Jesuity. Zatím opět zavítali k nám v několika číslech ti nezvaní hosté, i snad by dále nás navštěvovali, kdybychom zpět odesláním nedali jim pokynuti, že o ně nestojíme. Nechápu, s jakou důsledností mohou N. L. vyhlášovati za hrozitánskou chybu, že se p. Vinařického brošůrka „Jesuité“ tu a tam rozdávala mezi lid, když samy se vtírají tam, kdež vědí, že se o nich i o jejich směru ví. Kdybych Jesuity znal jen z N. L., sám bych o nich nesmýšlel jinak než jako o učiněných lotřích, i rozběhl bych se vyhnat je přes hranice všech slovanských vlastí. Což divu, jestliže kde pobuřují se proti nim sprostí i vzdělání Nár. Listy, kteréž „mají velmi četné čtenářstvo, které se nemůže počítati jen dle počtu abonentů, poněvadž jeden výtisk koluje obyčejně celým kruhem,“ jakž v čísle 356 dosvědčuje „Hlas z Budějovicka.“ Proč se tento „Hlas“ tolik durdí, že „vše zařizuje se tak, aby se brošůrce dostalo rozšíření ve všech vrstvách lidu českého a to se děje skrze kněžstvo.“ Což tu nemá míti místa pravidlo: „Slyš i druhou stranu!“ Jsou-li N. L. svrchovanou auktoritou, rozhodujícím tribunalem? „Hlas z Budějovicka“ tvrdí, že „roznášením brošury „Jesuité“ od kněží počíná se vésti boj, a že boj ten může vzíti rozměry děsné a míti následky

ohromné.“ Inu nadarmo nenapsal Ezop bájku o vlku, jenž vinil beránka, že ač pil níže proudu, zkalil mu vodu. Též nám bylo několik výtisků zmíněné brošůrky přineseno, ale bez nařízení, aby se mezi lid rozdávaly i bez udání, odkud neb od koho jsou poslány. Nevím, jak věc ta jinde byla zařízena, ale mám za to, že N. L. jakož „nechtějí,“ tak i *nepotřebují* „o tom bádati, pokud kněz ten či onen úlohu takovou přijímá z přesvědčení a horlivosti aneb z rozkazu, proti němuž není odporu.“ Nezdá se, že by bylo tak mnoho toho „osvíceného a vlasteneckého kněžstva,“ kteréž s nimi vyslovuje „všeobecnou (?) lidu českého nechuť i nevoli proti usazování se Jesuitů v Praze i v Čechách.“ Od té doby, co „N. L.“ vypověděly boj úvodním článkem: „Jesuité v Praze,“ měl jsem příležitost sejíti se s mnohými kněžími z blízka i z daleka, mezi nimiž jsou mnozí proslulí co mužové ve všem ohledu poctiví a osvícení, co přímí vlastenci a rozhodní národovci: neslyšel jsem nikoho v brojení Nár. Listů proti Jesuitům souhlasiti, ale všude na takové osočování ostře se žehralo. — I v tom mylí se „Hlas z Budějovicka,“ že teprv „Jesuitům povedlo se v lidu našem vyhubiti památku jmena Husova a učiniti jmeno Žižkovo ohavností.“ Lid náš, zvláště zdejší, zná jmena obou těchto našich rodáků, ale za světce je neslaví. To působí sama víra. Kdo váží si té pravdy Boží, jak se sluší, nade všecko, jakž by mohl ctíti a oslavovati toho, kdo v tu pšenici vséval koukol bludů? jakž by mohl velebiti toho, kdo předky o tento předrahý klenot olupoval nejukrutnějším násilím? Ale co záleží „Nár. Listům“ na té Boží pravdě? To vyznaly zřejmě v č. 358. dne 30. prosince úvodním článkem: „Naše boje.“ Mezi jiným tam čteme: „Jsoutě ovšem mezi námi lidé, kteří majíce na srdci pouze prospěch církve katolické těší se bělohorské porážce. Vůči prospěchu, který se dostal katolicismu katastrofou bělohorskou, zapominají neb lehce váží si ran, z nichž krvácel a krvácí dosud národ.“ Dále pak: „Můžeme-liž ve vlasteneckém citu svém srovnati se s těmi, kteří přiblížejíce pouze k prospěchu církve i dnes ještě vyhlašují porážku bělohorskou za šťastnou událost v dějinách našeho národa? My aspoň nikoliv.“ I my „zlořečíme osudné válce roku 1617; zlořečíme hlavně těm, kteří ji byli nastrojili,“ zbourivše se proti císaři a králi a povolavše na trůn český

Fridricha Falckého, protestanta, Němce čímž napraženo bylo rámě nejen na umorění náboženství katolického v zemi české, ale i na vyhubení národa českého a historických práv království českého, jakýž osud skutečně zastihl jiné národy slovanské, jmenovitě polabské, upadší v poddanost německou. Není pravda, že „dým ze spálených měst spustošených vojskem Boucquoyovým a Tilly-ho jest naším jesuitským obráncům příjemným a bohulibým zápachem a poslední vzdechy odpravených vlastencův libozvučnou písní na počest nejmilosrdnějšího Boha.“ Nikoliv neradujeme se z toho, co následovalo po Bělohorské porážce, aniž souditi chceme, bylo-li třeba a spravedливо, aby císařská vláda tak přísně mstila na celém národu zpouřu některých stran; ale v *pravě* vlasteneckém citu svém velebíme všeridící Prozřetelnost, že dopuštěním toho zla odvrátila ještě větší i největší zlo od vlasti naší; podobně jako samy „Národní Listy“ radují se, že porážkou kralohradskou sprostěni jsme německého spolku, ač s vítěznými Prusy nejásají a útrpnost mají s krajany válkou poškozenými. N. L. nedělaly by si z toho nic neb snad i povděčny tomu byly, kdyby se všechny katolické chrámy proměnily v evangelické modlitebny. Jim jest *národnost* nade všecko, což i tehdáž vyznaly, když na Vás, pane redaktore, se vyřítily za to, že neschvalujete větu: „Člověk má mateřský svůj jazyk milovati nade všecko,“ a že uznáváte řeč jen za prostředek k dosažení vyšších účelů. Vyčítána Vám za to netečnost k mateřské řeči, ovšem že rovněž nesmyslně jako neprávě. Zdaliž ale N. L. zjevně a zřetelně nehlásají *náboženskou* netečnost? Může-li ještě „Hlas z Budějovicka“ vyvrátiti pravdu toho, co v brošůrce stojí: „My pozorujeme protikatolický směr Národních Listů.“

„Dnové jsou zlé.“ Naš nejdůstojnější pan biskup povídá pravdivě, že synové světa opatrně si počínají v roztrušování nevěry. Zjevní nevěrci chtějí nám opravovati církev, nemravové chtějí nás učiti mravům. Je velmi želeti, že nemáme žádného církevního politického žurnálu. Novoroční list našeho pana biskupa přinesl Blahověst. Odpověď k němu v N. L. přišla mi včera do rukou. Od teďka budou snad všickni páni biskupové nuceni své pastýřské listy před vydáním předložiti „Národním Listům“ k censuře. To by bylo kruté otroctví!

Z Litoměřic dne 8. ledna 1867.

(„Renan“ a jeho velebítel u nás.)

Rád a s potěšením čítávám zprávy, kteréž milý Blahověst přináší ze všech končin od bratří věrou i mluvou s námi sloučených. Nejednou již byl jsem naplněn útechou vida, že posud neuhasl náboženský cit v srdcích dobrého lidu našeho, že posud tlukou srdce, jimž nade všechny poklady dražší jest sv. víra naše. Tím bolestněji tedy dotýká se každého pravého lidumila smutná zkušenost, že i v naší drahé vlasti co den se množí počet lidí, jenž pod záštitou vzdělanosti a osvěty drahý ten klenot nebeský lidu našemu ze srdce vyrvati usilují. Již vícekrát ozvaly se i v těchto listech hlasy proti té nešetnosti, s jakouž časopisy politické i nepolitické, spisy vědecké i zábavné vystupují proti náboženství vůbec a katolické církvi zvláště, s jakouž se brojí proti duchovenstvu, a činnost jeho na zlou stránku se vykládá a podezřívá. Avšak nezdá se, žeby hlasům těmto dostávalo se u protivníků našich slušného povšimnutí. Proto ale neustaneme pravdě svědectví vydávati, aby se třebaš někomu nezdálo, že mlčíce souhlasíme. —

V „Nauč. Slovníku“ VII. str. 318. nalézá se článek o Renanovi. Když byl neznámý p. spisovatel — neboť se mu nezdálo záhodno udati známku svou — Renanovi udělil všech téměř titulů čestných, jako: „učenec, historik, důkladný kritik,“ ano když mu i rolníčku popularity na hrdo byl zavěsil, kterouž si prý dobyl vítězstvím nad tak zvanou stranou klerikální: přichází konečně na známý spis tohoto muže, který roku 1863 pod názvem „Život Ježíšův“ celý vzdělaný svět pobouřil a čtenářům Blahověsta zajisté nepovědom není. O tomto hanopisu francouzského bludaře, o nestoudném tom útoku na božskou osobu a důstojnost Ježíšovu praví náš p. spisovatel: „V tomto díle . . . vyličen jest život Ježíšův se stanoviska historického, prostého všech legend evangelických.“ — Co pak asi myslí p. pisatel tímto stanoviskem historickým? Snad ne pravé stanovisko čisté historické pravdy, snad ne stanovisko rozumnou, zdravou kritikou vydobyté, s jakéhož každý pravý historik líčí udalosti světové? Jest-li tomu tak, slyš tedy p. spisovatel úsudek, jaký vynesli s tohoto stanoviska nad Renanovým spisem mužové, jimž jistě žádný nevědomosti neb předpojatosti vytykatí nebude. Ewald, slavný dějepisec Židovského ná-

rodu, protestant, praví o Renanovu díle mimo jiné takto: „Nemůžeme po hříchu říci, že by se byl p. Renan povzněl na výši svého předmětu, že by uměl a pravého hlediště uvažovati a vypisovati nedím nevyrovnanou vznešenost těchto dějin, ale jen zjevnou a sprostou pravdu.“ — D. Keim, odchovanec pověstné školy Straussovy a Bauerovy nazývá Renanovu knihu „románem“ a praví: „Ve všelikých důležitých otázkách jest kniha ta na prsto nevědecká.“ — A sám francouzský protestant, rationalista Colani, samým Renanem druhdy velebený, zove dílo Renanovo „pouhou smyšlenkou“ a vyzývá k důrazné protestaci a to protestaci „nikoli ve jměnu některého náboženského předsudku, nébrž ve jměnu vědy, ve jměnu kritiky, ve jměnu historie!“ — Ano Renanův spis není nic více, než jakýs takýs román, podlá špekulace na lehkověrnost nynějšího čtenářstva. — Na to, že se p. článkopisci našemu zdá býti evangelium pouhou legendou, nebudu odpovídati ničím, anť by se tento dopis v dlouhé pojednání zvrhl. Ale to ze slov p. spisovatele vysvítá, že není ani katolík ani protestant věřící! Neboť to ví a věří katolík i protestant, že písmo sv. není knihou obyčejnou, že neobsahuje pravdy jenom lidské, nébrž pravdy Bohem samým zjevené, udalosti skutečné a nikoliv fanatické, jak se Renan domnívá. — Renan vážil i z těchto posvátných pramenů pro blud svůj, ale ne myslí nepředpojatou, nébrž překrucuje a vykládáje si udaje tam vyličené dle osobní chuti své. Co se mu nehodilo do krámu, to zavrhuje nehledě toho, zdaliž pravdě ubližuje, čili nic. Odkliditi kříž z dědin i měst, z chrámův odstraniti oltář a svatostánek, ze srdcí vykořeniti náboženství, zjevené od Boha, nedůvěru a nenávisť rozlítiti proti kněžstvu a církvi — toť úkol Renanův, k jehož dosažení užívá i zbraní nehodných: klamu, lži a podobných. A to se smí nazývati stanoviskem historickým? Pán Bůh rač nás chrániti před takými dějepisci. Z Renanova spisu poznáš Ježíše asi tak, jako dobrý náš lid z židovsko-německých plátků vídeňských! Kdo se takou historií spokojí, tomu nelze pomoci! — Dále praví p. spisovatel ve svém článku, že popudil Renan proti sobě katolické i protestantské duchovenstvo, „kteréž neopominulo četnými spisy polemickými aneb lépe řečeno potupnými (sic!) proti jeho spisu brojiti, čímž ovšem R-ovy udaje vyvrátiti se nepodařilo.“ — Neznám ovšem všech

apologetických spisů proti knize Renanově; ale které jsem v ruce měl, o těch neváhám tvrditi, že nic potupného neobsahují. A proto bych skoro pochyboval o nestrannosti p. článkopisce. Neboť kdyby byl nahlédl jen do české apologie, jenž vyšla z pera veledůstojného p. kanovníka Štulce, byl by jistě, jinak-li mu na pravdě záleží — svůj úsudek o potupnosti potlačil. Mně se ale zdá, že p. spisovatel svůj úsudek nemá ze sebe, nébrž z méně lepších spisů a časopisů, nežli je kniha francouzského nevěrce sama. — Či snad to jest p. pisatel potupným, že nazván Renan rouhačem, bludařem, nevěrcem, a kniha jeho podvodem a klamem? Podivno, to prý jest potupné! Když ale p. Renan božskou osobu Ježíšovu podezřívá, P. Ježíše co podvodníka a buřiče, co blouznivce a fanatika posměchu vydává, — to není potupné? — Si tacuisses! — Zdaliž se ale podařilo R-ovy udaje vyvrátiti čili nic, o to se s p. spisovatelem přiti nebudu. Neboť člověku předpojatému, jenž nechce rozeznati bílé od černého, jenž snad se též přiznává ku prvnímu rozkazu pařížského evangelisty: „Nebudeš věřiti!“ — takovému člověku neprospěješ, byť bys i na tisíce udal důvodů platných a závažných. Proti smrti žádný lék, proti zlé vůli žádný důvod! — O takových lidech platí též slovo Žalmisty Páně: „Oči mají, a nevidí: uši mají, a neslyší.“ — †

Z Nové vsi od Uh. Ostroha na Mor. dne 20. led.
(Pobožnost za sv. Otce.)

Jindy bývá jen v městech k počtě veřejné a klanění se vystavena veleb. Svátost po tři dni, a sice poslední dni masopustné; letos nám všude i na venku poskytl se k tomu příležitost. Ustanovit nejd. náš pan arcibiskup pastýřským listem dne 31. prosince, že máme všemožně podporovati kormouceného náměstka Kristova, svého nejvyššího pastýře Pia, a k tomu nařízena byla trojdenní pobožnost ve všech farních chrámech po celé arcidiecési na dny 18., 19. a 20. ledna před vystavenou nejsvětější Svátostí. Pobožnost ta měla se před tím v neděli na oktáv Zjevení Páně z kazatelů ohlásiti a lidu její účel přiměřeně se vykládati. U nás učinila se příprava ta vyzváním ku podpoře svatého Otce a každý rok odbývanou obětí na místě zapsaných příspěvků ze družstva sv. Michala archanděla po celé diecési hustě zakládáno. Ve přípravné řeči na kázání sečně podoteklo se pronásledování církve sv.

od prvního začátku až dosud, jakž je Pán předpověděl slovy: „Jestliže mne pronásledovali, i vás pronásledovati budou“ (Jan 15, 20). Na to pak hned obšírněji vyložily se nynějšího pronásledování spůsoby přecitěnými slovy samého sv. Otce, z lonských dvou jeho allokuc ta nejtklivější místa, kteráž pak objasnila se rozmanitými příklady a doklady čerpanými z časopisů církevních; z tohoto povšechného stanoviska přešlo pak se na rodnou půdu a nezamlčelo ni nezahalovalo se, kteraký jest stav křesťanů v době nynější u nás: nezatajilo se, že to zbraň k zármutku svatého Otce nabroušená na bezbranné ovečky zdejší že není zbraň hmotná, ni střelná, ni bodná, ni sečná, z ocele neb z železa, ale že to meč duševní, nedomáci zbraň od nevěreckých cizáků i k nám všelijak loudných všemi mudrlanty a vředlkáři, jenž nešetří ani toho nejsvětějšího, jen když z toho pojde jim zisk a výdělek, pro kterýž i tou nejmrzštější mažou se lži a znova ohřívají všecky zastaralé u církevních protivníků pomluvy a potupy a zkoušejí na božské síle a moudrosti křesťanské víry svoje vtípkování nechutné a pokazené rozumkování. Což zase objasňovalo se povážnými slovy čtenými z pastýřského listu nejd. p. biskupa litoměřického. Proti takovýmto dorážkám církev sv. každého času bránívala se svoji sečnou a střelnou zbraní, modlitbou, hned od dob, kdy sv. Petr, první její viditelná hlava, byl v tísní, a této zbraně do rukou podává ve svých oběžnících též nynější sv. Otec Pius IX. — Takto připraveni napřed dle vůle nejd. našeho vrchního pastýře započali jsme „naše malé exercicie.“ Každý den o 10 hod. byla zpívaná mše sv. (prvá nařízena byla v modré barvě votivní: „Salus populi,“ pro quacunq̃ necessitate); po mši sv. slavně vystavila se nejsv. Svátost a teprva o třech hodinách schovala se po sv. požehnání, když pomodlili jsme se litanie o všech Svatých s nařízenými modlitbami z agendy (in quacunq̃ tribulatione). Jak v ostatní ke klanění se nejsv. Svátosti vyměřené době, ode mše sv. až do požehnání, jsme tu pobožnost odbývali? Nemáme zde ještě nikde nových sborů literárních, ale jsou všude snad po Moravě zbytky z bývalých těch sborů; nachází se totiž v každé farnosti hezký počet zpěváků ne umělecky cvičených, leč samouků, kteří dosud u ostatních farníků slouží „starší bratři“ a ve chrámech, na procesích, při pohřbech a v létě i na mnoze u kaplíček a křížů řídívají pobožnosti, a těmito

u nás i pro tu trojdenní dobu, aby bez ustání někdo před vystavenou nejsv. Svátostí vykonával pobožnost, v pořádek sestavily se všechny ohlášené pobožnosti, které každého dne vykonávati se měly, záležející zvláště z těchto výkonů: Sedm žalmů kajících; po prvním modlili se na úmysl, aby P. Bůh svou církev svatou řídit a zachovati ráčil: Otče náš, Zdravas; po 2. aby náměstka apoštolského a všechny duchovní řády ve sv. náboženství zachovati ráčil, Otč. Zdr.; 3. aby nepřátely církve sv. ponižiti ráčil, Otč. Zdr.; po 4. aby králům a knížatům křesťanským pokoj a pravou svornost dáti ráčil, Otč. Zdr.; po 5. aby veškerému lidu křesťanskému pokoje a jednoty popřáti ráčil Otč. Zdr.; po 6. aby nás samých ve sv. službě své posílniti a zachovati ráčil, Otč. Zdr.; po 7. Smiluj se nad námi Hospodine, smiluj se nad námi! Sv. Cyrille a Methoději, sv. Vojtěchu, sv. Václave, sv. Prokope, sv. Ludmilo, sv. Paulino a všickni sv. patronové naší orodujte za nás! Všickni sv. a světice Boží, orodujte za nás! Otč. Zdr. Pak tři božské ctnosti. Písně o nejsv. Svátosti a jmenu P. Ježíše. Před polednem vždy jedny litanie a Anděl Páně. Růženec Mariánský, každý den jeden díl; po něm vždy přiměřené písně za ochranu a pomoc Marie Panny. Návštěva nejsv. Svátosti dle sv. Alfonse. Růženec andělský s modlením ke cti a chvále nejsv. jmena Ježíš a každý den i rozjímání ze spisů bl. Tomáše Kemp., zejména: „Že dábel lidem jejich spasení závidí. Zbraně Kristovy a svatých proti nepravostem. Ostražitost a boj proti pokušení. Následování nejsv. života našeho P. J. Krista. Obcování duše čisté před Bohem. O věčném velebení Božím. Dobřet u Krista Pána býti a svatých jeho. Bůh jediný budiž tvé nejvyšší dobré a poslední cíl tvůj.“ — V neděli pak po předepsaných modlitbách s chvalozpěvem „Bože chválíme Tebe“ v průvodu nesla se nejsv. Svátost a po požehnání na závěrek celé pobožnosti bylo kázání, jehožto jádro při skončení takovéto pobožnosti v den vele-slavný nejsladšího jmena „Ježíš“ bylo toto: Po tři dni tady před nejsv. Svátostí slavně a veřejně bez ustání opakovali jsme všemi svými modlitbami a pobožnostmi prosbu naučenou od Pána: „Přijď království Tvé.“ Je to prosba druhá, ta zajisté jen tehdyž vyplní se nám, zachováme-li, zač dle návodu téhož Pána svého žádati máme napřed ve prosbě první a co nám poroučí přikázání jeho první a druhé. — Tak skončili jsme „naše malé

exercicie,“ kým k zdaru celé církve sv. a ku blahu katol. lidu slovanského! T. Š.

KRONIKA.

Z Prahy. Včera slavila se pětadvacetiletá památka povýšení nejdůst. p. arcibiskupa za kardinala sv. Římské Církve. J. Emin. p. kardinal sloužil v 8 h. tichou mší sv. u hrobu sv. Jana Nep. V 9 h. byla slavná pontifikální mše sv. za zdraví a blaho vrchního pastýře v kostele Všech Svatých na hradě u přítomnosti metrop. kapitoly a mnohých prelátů, přednostů úřadů duchovních i světských. Rovněž byly slavné služby Boží ve všech čelnějších chrámech Pražských; po arcidieceši byly buď včera aneb budou na týž úmysl slaveny příští neděli. Celé dopoledne přijímal pak nejdůst. p. kardinal blahopřání rozličných sborů a zastupitelstev z města i venkova. — Zpráva o tomto pro Prahu, vlast a církev velepamátném jubileu přešla z těchto listů do všech novin. Opravujeme ji v ten smysl, že J. Emin. arcibiskup Bedřich kníže ze Schwarzenbergu jest v řadě arcibiskupů Pražských kardinal třetí. Prvním byl nástupce prvního arcibiskupa Pražského Arnošta z Pardubic, arcibiskup Jan Očko z Vlašimi (od 13. září 1378—1380), druhým, jakž oznámeno bylo, arcibiskup Arnošt Vojtěch hrabě z Harrachu († 1667), třetím pak nynější náš vrchní pastýř Bedřich od 24. ledna 1842. Na mnohá léta!

— Pobožnost 40hodinná bude se konati 30. a 31. ledna, a od 1.—3. února u sv. Jana Nep. na Skalce, od 4.—8. ún. v kostele Anglických Panen u sv. Josefa na Malé straně.

Z Haliče. Noviny ruské se zálibou poukazovaly k nynějším různicím mezi Rusíny a Poláky v Haliči vzniklým. Je-li-kož by Rusko rádo z podobných nedorozumění kořistilo pro sebe, počaly noviny mezi jiným také rozhlašovati, že prý Rusini velice se kloní k pravoslavné církvi ruské. Na důkaz, že křivé jest osočování toto, podalo koncem r. 1866 veškeré duchovenstvo řecké sjednocené církve v Haliči adresu sv. Otci Piu IX., v nížto vysloveny jsou díky za všechny milosti, které nynější papež katolíkům obřadu řeckého udělil, obzvláště za papežské breve, jimžto poměr liturgie řecké k obřadům římským určité vyměřen jest. Tato adresa byla arcibiskupem řecké sjednocené církve Litvinovičem apoštolské stolici zaslána.

Z Francouzská. Četná, během to-

hoto století vzniklá bratrstva, spolky a jednoty církevní právem za znamení znovu rozkvétajícího života křesťanského považujeme, pročež dvojnásobnou útechou se naplňuje srdce naše, že tato družstva obzvláště četná jsou v zemi Francouzské, v té zemi, kteráž učením encyklopedistů svých zavdala podnět ku vzniku revoluce nejen ve Francouzích, ale i v jiných říších. Spatřujeme, kterak právě v zemi Francouzské, z kteréž od náklonku předešlého století zuřivý boj proti církvi vycházel, se nyní živá víra mocně rozmáhá, smějíme se ovšem nadíti, že také v jiných příkladem Francouzská k bezbožnosti svedených krajích neodolatelná moc milosti Božské brzy utěšené ovoce vydá.

Na doklad toho, kterak směr náboženský již i společenským životem ovládati počíná, uvádíme stručné zprávy o *spolku náboženském* (cercle religieux) v *Massili* (Marseille) ve Francouzích. Massilie jest prvním obchodním městem mocnářství Francouzského a vedle Paříže bylo r. 1790 hlavním ohniskem revoluce. Za příležitosti missie, kteráž se tu roku 1820 k obnovení víry křesťanské konala, zřídilo několik mužů stavu vyššího i středního spolek „cercle religieux“ k tomu cíli, aby se povzbuzovali údobí k setrvání v křesťanském životě, missií utvrzeném, i aby si dobrými skutky, zvláště podporováním sirotků, zásluh pro život věčný získali. Obávajíce se násilí se strany revoluce červencové roku 1830, rozešli se údobí spolku; avšak již r. 1839 byl spolek znovu zřízen. Biskup Massilský Josef Eugen de Mazenod přijal čestný úřad předsedy a ustanovil duchovního ředitele spolku; mimo to svolil, aby spolek měl svou vlastní kapli, v níž by se máše svatá sloužiti a nejsvětější Svátost oltářní přechovávatí směla. — Do spolku se podle stanov přijímají všickni, kdož náležité vzdělanosti nabyli, dostatečného zaopatření časného a dobré pověsti požívají; přední povinností údův jest, aby víru katolickou nejen slovy vyznávali, ale i skutky plnili. Počet spoluudů obnášel nejprv jen 20, nyní pak vzrostl již na 600 mužů, mezi nimiž mnozí k nejvyšším stavům přináležejí. Každý úd platí roční příspěvek 40 franků (asi 16 zl. rak. čísla).

Spolková budova jest velmi rozsáhlé stavení, jež mimo kapli přemnoho prostranných a vkusně ozdobených místností zahrnuje. Především vyniká sál určený k literárním a hudebním zábavám, jehož stě-

ny první malířové francouzští obrazy historickými okrášlili; dále sál pro knihovnu, čítárna novin a časopisů, velký sál pro kuřáky (v jiných místnostech se kouřiti nesmí), několik hoven a restaurace. Veškeré místnosti jsou přístupny po celý den až do 11 hodin večer. — Nejvydatnější působení spolku jest to, jež pomocí jednotlivých oddělení neb *sekcí* svých projevuje. Takových sekcí jest 9, a každému údu spolkovému volno jest vstoupiti neb nevstoupiti do jedné z nich. Jsouť pak následující: 1. Sekce *horlivosti* (de zèle), kteráž se stará o služby Boží v spolkové kapli a snaží se rozšířiti uctění vel. Svátosti oltářní ve všech farách Massilských, usiluje o zřízení bratrstva k provázení veleb. Svátosti, když k nemocným bývá nesena. 2. Sekce *lásky křesťanské* (de la charité), založila a vydržuje katolický sirotčinec a koná též jiné skutky dobročinné. 3. Sekce *Savojských* (des Savoyards) ujímá se chudých hochů Savojských a zvláště k prvnímu sv. přijímání je připravuje. 4. Sekce *katechismu* (de catéchisme) pečuje o to, aby dorostlí lidé, kteříž sv. náboženství neznají, aspoň v hlavních věcech víry vyučení a ku přijetí svatých svátostí navedeni byli. 5. Sekce *akademická* pěstuje vědu, literaturu a umění, pečuje o knihovnu a čítárnu. 6. *Hudební* sekce přispívá k oslavení služeb Božích hudbou a častěji odbývá besedy hudební. 7. Sekce *zpěvu chorálního* (de Plaint-Chant), kteráž výhradně chorálním zpěvem sv. Řehoře služby Boží provází. 8. Sekce *sv. Aloisia*, kteráž jest spolu představenstvem jednoty sv. Aloisia (œuvre de St. Louis de Gonzague), zřízené pro *kupecké* mládence a jiné osoby tohoto druhu. V jednotě té jsou tři komise: a) pro *vespolnou pomoc* (de l'Assistance mutuelle); komise tato každému onemocnělému údu jednoty bezplatně opatří lékaře i léky, a stará se o důstojný pohřeb zemřelých; b) komise pro *zaopatření služby* (des placéments) pečuje o to, aby údobí jednoty dle spůsoblosti své v dobrou službu u některého kupce neb průmyslníka Massilského přijati byli; pokud beze služby jsou, stará se komise o výživu jejich; konečně c) komise pro *knihovnu* (de la bibliothèque) obstarává knihy a přihlíží k tomu, aby údobí jednoty jen spisů v pravdě prospěšných do rukou dostali. 9. Sekce *sv. Josefa* jest spolu představenstvem spolku sv. Josefa (Conférence de St. Joseph) pro *dělníky* založeného. Tento spolek určen jest k utvrzení poctivých děl-

níků v křesťanské víře, jakož i ku podpoře jejich pro případ nemoci nebo neschopnosti k práci, a záleží zedvou částí: a) z *jednoty dělníků*; každý z nich platí ročně 6 franků; údy se mohou státi toliko zachovalí a poctiví lidé; souložníci, opilci, lidé nepoctiví jsou zcela vyloučeni. Údové jednoty dělníků mívají tak jako spoluúdové jednoty sv. Aloisia své společné služby Boží a duchovní cvičení. b) Druhou část spolku jednoty sv. Josefa tvoří *jednota dobrodincův*; tat záleží jen z lidí zámožných, starajících se peněžitými dary i prokazováním osobní služby o jednotu dělníků a to v té míře, že z ročních příspěvků, jež dělníci sami dávají, se ochutrávají toliko peněžité podpory poskytují; dobrodincové však z vlastního jmění svého platí lékaře, kupují léky a prádlo nemocným, a ještě mimo to ze zvláštního fondu udělují roční pense dělníkům sestarálým a ku práci neschopným.

Z posledního výkazu spolku sv. Josefa se dozvidáme, že *jednota dělníků* čítá 2437 spoluúdu, kteříž r. 1865 složili na příspěvcích 16.308 franků; vydáno jest na peněžité podpory onemocnělých 16.107 fr. *Jednota dobrodincův* čítá 583 údy sročními příspěvky 25—100 franků; příjmy činily 30.388 franků.

Ušlechtilý příklad katolíků města Massilie i jinde ve Francii dobré ovoce přináší, tak že se na některých místech již utvořily podobné spolky, mezi nimiž obzvláště cercle religieux v Montrealu velké obliby dochází.

Z Itálie. Koncem roku 1866 podala „Unità cattolica“ svým čtenářům přehled darů, jež redakce téhož listu během minulého roku sebrala a k nohoum sv. Otce Pia IX. složila. Sumě příspěvků těch jest se diviti tím spíše, ješto obtíž dvojího druhu se r. 1866 v cestu stavěla sbírání halíře sv. Petrského v Itálii. Bylat to u jedněch bázeň, aby nebyli prohlášeni za nepřátele vlasti a svobody, kdyby papeži něčím přispěli ku pomoci; u mnoha jiných zase vadiła opravdová nouze a chudoba, neboť nesmírné daně od italské vlády uložené pohltily skoro celý výtěžek práce „svobodných“ Italův. Nicméně i letos se láska lidu Italského ku hlavě církve skvělým způsobem projevila. Nejznamenější příspěvky sešly se v takové dny, na něž „Unità“ dříve zvláště upozornila čtenáře své, jako n. př. 19. března den sv. Josefa, ochránce církve; později dne 12. dubna, výroční to památky návratu Pia IX. z vy-

hnanství v Gaetě; po třetí sešla se velká suma v den odchodu Francouzů z Říma dne 11. prosince („Blah.“ 1866 v čísle 36.) Za celý rok 1866. sešlo se a bylo od redakce „Unity“ do Říma zasláno 250.000 lir. (500.000 zl. r. č.) Připočteme-li k tomu halíř sv. Petrský, jež redakce téhož listu za let předešlých sebrala, a sice: r. 1860 v celku 253.515 lir; 1861 celkem 320.517 lir; 1862 úhrnem 410.253 liry; 1863 dohromady 289.892 liry; 1864 celkem 333.893 liry; 1865 největší sumu 503.000 lir; tedy vše souhrnem činí za ta léta 2,360.872 liry čili 4,721.744 zl. rak. m. — Zasilající dary své přidávají mnozí Italové krásná hesla, nebo prosby, n. př. v posledním čísle Unity z r. 1866: „Kristus dnes i zítra, Onť i na věky.“ — „Kdož se vzdalují tebe, zahynou.“ — „Žádám o požehnání apoštolské.“ — „Svatý Otče, přijměte halíř náš 50 lir, jež Vám podává spolek zbožných osob, kteréž na kolenou se blíží k nohoum Vaším.“ — „Svatý Otče, neuplyne ani jeden den, kdež bychom se nemodlili za Vás; zvláště v den Narození Kristova vroucně prositi budeme, aby Bůh vytrhl Vás z nebezpečnosti a utrpení Vašeho. Pane, vyslyš nás, a Vy Svatý Otče posilňte nás požehnáním svým.“ — Kéžby i u nás hojněji se scházely příspěvky pro stíněného sv. Otce!

— Dne 30. prosince 1866 byl v Turině k soudu pohnán Bernardin Baudi, odpovědný redaktor listu „Unita Cattolica.“ Na dolehání francouzského vyslance v obžalobu dán jest za příčinou článku, v němž pravil, že císař Napoleon III. je „člověk beze cti, který nestojí v slovu svém daném nejvyšší hlavě církve sv.; člověk, jenž se nebezpečnosti bojí a před ním utíká, a který přemýšlí o způsobu, jakby říši Francouzskou do záhuby uvrhnul.“ Obhájcem redaktora Baudi-ho jest výtečný advokát Caucino. „Unita“ dokládá, že pochopiti nemůže, kterak noviny Pařížské bez ustání hlásati smějí brzký úpadek světského panování papežova; proč by tedy rovným právem se nesmělo v novinách Turinských promluvit o pádu druhého císařství? Napoleon dává stihati redaktora, jenž jej z nedodržení slova papeži daného vinil; či chce dokázati císař Francouzský, že slovo to skutečně splnil?

— Mezi milodary pro sv. Otce, uveřejněnými v listu „Unita Cattolica“ dne 3. ledna t. r. nalezá se také halíř sv. Petrský — od žida z Modeny, jenž zaslal redakci pro sv. Otce 100 lir (200 zl. r. m.) s tímto

připisem: „Jeden žid z Modeny, který se domnívá, že důstojnost a neodvislost papeže Římského žádá, aby nebyl žádného jiného poddaným, a kterýžto přesvědčen jest, že v zájmech nejen věřících katolíkův, nýbrž i nekatolíkův, ano samých také židův spočívá, aby nejvyšší hlava náboženství onoho, které čítá 180 milionů věřících, byla též králem, — obětuje k halíři sv. Petruskému svůj příspěvek 100 lir s tím úmyslem, aby tím přispěl k udržení vezdejšího panství papežova.“ — Podobně příznivým způsobem vyjádřili se o papežích zástupcové židovstva, na synedrium v Paříži dne 30. října 1806 shromáždění v tato slova: „V rozličných dobách popřáli papežové římstí ve svém území útulek i ochranu židům pronásledovaným a z mnohých krajin Evropejských vypuzeným.“ Pravdu těch slov dotvrzují dějiny, z nichž se učíme, že zvláště papežové Alexandr II., Innocenc II., Alexandr III., Řehoř IX., Klement V. mnohá dobrodini židům prokázali; papež Klement VI. jim popřál ochrany v Avignoně v čase, kdy po celé Evropě jich zuřivě pronásledováno. — Nynějšímu papeži Piu IX. pěli židé v synagogách Římských r. 1847 chvalozpěv, jež rabín Mojžíš Israel Kassan byl složil. Téhož roku vydal v Turině Massimo d'Azeglio tiskem zvláštní knihu, v nížto vypisuje zásluhy, jichž papežové vůbec, obzvláště pak nynější papež Pius IX. sobě získali o židy.

V Jerusalemě konečně se přece přikročilo ku stavbě střechy nad chrámem sv. Hrobu, kterážto záležitost dříve četných rozepří vyvolala zvláště za příčinou nepovolnosti vlády ruské. V prosinci 1866 přivezli tam všecko potřebné stavivo, jež nyní na dvoře ruského konsulátu složeno jest. Co nejdříve přibude do Jerusalema ruský stavitel Eppinger, načež ihned se stavbou se započne.

Z Ameriky. Dne 17. listopadu 1866 navrátil se do lůna katolické církve v Hagerstownu v Marylandu p. *Steward*, kazatel německo-reformované obce Pittsburgu, i se svou manželkou. — Od 1. ledna do 1. prosince 1866 přibýlo do jediného města New-Yorku 223.000 *vystěhovalců* z Evropy. Na cestě z Evropy do Ameriky zemřelo 1637 *vystěhovalců*, a narodilo se 236 dětí.

Literární oznamovatel.

— „*Pokoj v Bohu.*“ Katolická modlitební kniha dle dra Fr. X. Himmelsteina, (německé knihy čtvrtého vydání) s modlitbami k věčnému klanění se Nejsvětější Svátosti oltářní atd. Sestavil P. Pavel Josef Pelikov-

ský, kněz a noviciemistr řádu Františkánského, spisovatel modlitebních kněh: Bůh můj a mé všecko, Duchovní život ve světě, Malé hodinky, Výborné duchovní cvičení. V Praze 1867. Nákladem kněhupectví B. Stýbla. Se 2 ocelorytinami, stran 506. Obsahuje pobožnosti denní, mešní, k sv. zpovědi, k sv. přijímání, uctění hořkého umučení Pána našeho Ježíše Krista, uctění nejsv. Svátosti, pobožnosti k Srdci Pána Ježíše, k Sv. Duchu, k nejsv. Trojici, uctění nejbl. P. Marie, pobožnost k sv. andělům, k Svatým Božím, přimluvy za živé, modlitby nemocných, za zemřelé, nešpory, zrcadlo zpovědní, písně. — Úprava jest sličná, cena levná.

Zápisky Dědictví sv.-Janského.

K Dědictví sv.-Janskému přistoupili v měsíci prosinci: Z *Pražské* arcidiecése: Barbora Kasalická z Vodolky, Veronika Hronova ze Solopisk. — Z *Litoměřické* diecése: Marie Puchterova a Teresie Jebálkova z Loučeně, František Petřina z Rybnic. — Z *diec. Kralohradecké*: rod Jana Kosiny z Kraborovic, Josef Regner na Sichrově, Augustin Fulka z Medhuje, Marie Zavoralova z Desné, rod Václava Kolomého v Lukavici. — Z *Budějovické* diecése: Dominik Žiška ze Strunkovic, rod Prokopa Hrabého z Chodova, Antonín Pajer z Čimelic, Osada Mirovická odkazem důst. pana děkana Vrány, Jan Nachlinger z Oujezdce, Teresie Müglöva ze Lhenic, Václav Kuneš z Vodice, rod Marie Elexindrové z Jámy, Jan Altmann z Klatov, Johanna Zánova z Libějic. — Z *Olomúcké arcidiecése na Moravě*: rod Josefa Veselského z Mor. Lodenice, Antonín Jasonek ze Životic, rod Řehoře Kurka z Olomouce, Anežka Hříbkova z Buchlovic, Josefa Bilíkova z Boršic, rod Augustina Smítala z Litovle, Jan Hlavík z Radotína, Václav Sehnálek z Lhoty Radkov., Petronilla Jančíkova v Rakovém, rod Frant. a Barbory Melichárkových v Starém Městě, Kateřina a Marie Holaňova v Starém Městě, Jenovefa Lelekova ve Vodce, Josef Steffek z Bohuslavice, Pavlína Rybova z Velkých Hostic, Helena Jurečkova z Křenovic. — Z *Brněnské* diecése: Rosalie Kondelova z Bochovic.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Josef Jahněl, prvofar. v Skrejích, za far. v Lišanech;
- p. Jan Mašek, kapl. ve Volyni (Buděj. diec.) za far. u sv. Matěje v Šárce;
- p. Matěj Bláha, kapl. v Uhlíř. Janovicích, za admin. do Krut;
- p. Frant. Zrůbek, kaplan v Kněževsi, za admin. do Skrej;

- p. Frant. *Franěk*, kapl. ve Velkém Oujezdě, za kapl. do Kněževesi;
p. Jan *Kulanda*, koop. v Městečku, za kaplana do Velkého Oujezdu.

Uprázdňená místa:

- Kruty*, fara patron. p. Jana kníž. z Lichtensteinu, od 16. ledna.
Skreje, fara patr. p. Maxm. Egona knížete z Fürstenbergu, od 21. ledna.

V biskupství Kralohradeckém.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Antonín *Citta*, admin., za far. v Černilově;
p. Jan *Vavřina*, kaplan v Dolních Kralovicích, za proz. koop. do Zhoře;
p. Václav *Tríska*, koop. v Richenburku, za koop. do Nové Vsi;
p. Jos. *Jodas*, koop. v Nové Vsi, za koop. do Mříčné;
p. Frant. *Schulz*, kaplan v Zahradce, za admin. do Pravonína;
p. Frant. *Láb*, kaplan v Ném. Brodě, za kaplana do Zahradky.

Uprázdňené místo:

- Pravonín*, fara patron. p. Kulicha od 6. led. do 17. února.

V biskupství Budějovickém.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Ant. *Luger*, far. v Pravoníně (Kralohrad. diec.), za far. do Nové Cerekvice;
p. Jan *Lepič*, proz., za skuteč. katechetu na hlavní škole v Táboře;
p. Václ. *Švec*, kaplan v Týně nad Vltavou, za admin. do Hlavatec;
p. Václav *Bendl*, kapl. z Mirovic do Volyně;

Na stálý odpočinek se odebral:

- p. Frant. *Toušek*, far. v Kamenném Oujezdě.

Uprázdňené místo:

- Kamenný Oujezd*, fara patr. kníž. ze Schwarzenbergu, do 1. března.

Druhotiny kněžské budou — dá-li Pán Bůh — letošního roku slaviti p. t. kněží:

V arcibiskupství Pražském:

- p. Vojtěch *Ruffer*, probošt starobylé kapitoly kolleg. u sv. Petra a Pavla na Vyšehradě, prelát král. Českého, čest. konsist. rada, býv. školdoz. na N. Městě v Praze, atd. nar. 14. pros. 1790, vys. 15. srp. 1817;
p. Josef *Dmych*, býv. far. ve Velizi, nar. 7. března 1787, vysv. 21. srp. 1817.
p. Frant. *Beer*, býv. far. v Mýtě; nar. 3. pros. 1790, vys. 15. srp. 1817;
P. Marian *Fischer*, převor kláš. Benedikt. v Emausích; nar. 28. října 1793, vys. 10. května 1817;
p. Jan *Girkovský*, býv. far. v Zdislavicích; nar. 11. srpna 1790, vys. 15. srp. 1817;

- p. Frant. *Jabulka*, far. v Malkovicích; nar. 30. března 1793, vys. 31. března 1817;
P. Jos. *Jungnickl*, komandér řádu křižovn., kn. arc. notář, adm. fary u sv. Bartolom. v Chebu; nar. 16. srpna 1793, vysv. 15. srp. 1817;

- p. Frant. *Kunz*, býv. far. v Mühlbachu, kn. arc. notář; nar. 14. dubna 1793, vysv. 15. srpna 1817;

- p. Jos. *Streer*, osob. děkan v Plasích, kníž. arcib. notář; nar. 30. ledna 1788, vysv. 31. března 1817.

V biskupství Litoměřickém.

- p. Jos. *Jung*, os. děkan v Pablovicích, nar. 10. října 1794, vys. 21. srp. 1817;

- P. Václav *Seifert*, komandér ř. křižovn., admin. fary v Mostu, kn. arc. notář; nar. 27. červce 1793, vysv. 15. srp. 1817.

V biskupství Kralohradeckém.

- p. Ant. *Dietrich*, kněz na odpoč. v Č. Třebové, n. 29. říj. 1794, vys. 8. září 1817;

- p. Frant. *Pelikán*, inful. arcijahen kapitoly katedrál. v Hradci Králové, bisk. kons. rada i kancléř, bisk. notář, nar. 3. října 1794, vysv. 12. října 1817;

- P. Jeronym *Růžička*, převor kl. Benedikt. v Broumově, bisk. notář, nar. 28. ledna 1794, vysv. 15. ún. 1817;

- p. Frant. *Šafránek*, farář v Činěvsi, biskup. notář, nar. 21. ledna 1794, vysv. 26. ledna 1817;

- p. Jan *Veselý*, býv. far. v Souticích, (nar. 22. pros. 1793, vysv. 15. srpna 1817);

V biskupství Budějovickém.

- p. Martin *Petru*, kněz na odp. v Soběslavi; bisk. notář; nar. 25. list. 1792, vys. 14. srpna 1817;

- p. Bartol. *Sládek*, far. v Zlaté Koruně, bisk. notář; nar. 27. červce 1792, vysv. 15. srpna 1817.

- p. Ondřej *Stifter*, far. v Andreasbergu; nar. 17. list. 1817.

(Vesměs jubilantů letos jenom 19; roku 1866 bylo 33; r. 1865 bylo 22; r. 1864 bylo 41; r. 1863 bylo 25.)

Listárna redakce.

Milodary. Pro válkou poškozené: P. (po poště) 10 zl.

Do Zbras. dají odpověď Mil. s. — P. T. N.: Ve sp. „CCC“ vše zapraveno. Sv. P. v rouše prostonár. bude vítán. — P. M.: Nemajíce chuti vytloukatí řeholníkům okna, neodbíráme a nečteme ani jeden ani druhý orgán té strany. — Do Lit.: Přišlo by post festum; hleďte před sebe. — Do Buděj.: Položeno ad acta, jako 12 podob. dopisů; vyčkejme času, až bude p. N. koledovati u vlastenců, zajisté i p. V. přispěje. — Kat. Řím. od 10. února.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
v kníž. arcib. semi-
náři číslo 190—I.

Expeditce:
v kat. knihkupectví
B. Stybla,
na sv. - Václavském
náměstí, čís. 786—II.

Nedobrá čísla rekla-
mujte nejdříve
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlas katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDINKO.

Předplácí se
v expedici
i u všech řádných
knihkupectví
na rok: 2 zl. 50 kr.
na půl: 1 zl. 30 kr.
Po poště:
(jenom v expedici)
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1 zl. 55 kr.

Předplaceni čtvrt-
letu se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bídné činí národy.“ (Přisl. XIV. 34.)

Sv. Řehoře, biskupa Nyssenského, o modlitbě řeči patero.

(Z řečt. přeložil Jan N. Desolda, c. k. prof. na gymn.
Plzenském.)

Řeč druhá.

„Otče náš, jenž jsi na nebesích!“

Když přiváděl veliký Mojžíš lid Israel-
ský k tajemnému vyučování k hoře Sinai,
neuznával ho za hodna představenu býti
před tvář Boží prvě, nežli by lidu byl při-
kázal, aby se pokáním a pokropením očis-
til. Ba ani takto neodvážili se před ve-
lebnost Božskou předstoupiti, ale děsili se
všeho, co se jim zjevilo: ohně, oblaku, dý-
mu, hlasu trub; a přisedše opět k sobě,
prosili, aby zákonodárce sám jim byl pro-
středníkem vůle Boží, jelikož síla jejich ne-
stačí k přiblížení se Bohu a snéstí zjevení
se Jeho. Náš pak zákonodárce, Pán náš
Ježíš Kristus, hodlaje nás přivésti k milo-
sti Boží, neukazuje nám slovem svým žád-
nou horu Sinai oblakem zastřenou, ohněm
se kouřící, aniž nás ohlušuje hlasem trub,
neznačné a hrozné zvuky vydávajících, aniž
očisťuje duši naši třídním pokáním a vo-
dou, ana zevnitřní nečistotu smývá, aniž za-
nechává veškerý sbor na úpatí a sám sobě
přístupu doprává na vrchol hory, zahalený
oblakem velebnost Boží zastírajícím; ale
nejprvé nás místo na vrch horní vede
vzhůru k nebesům, učiniv je lidem ctností
přístupné, potom nás nejen diváky činí ve-
lebnosti Božské, ale i účastníky a k příbu-
zenství téměř s bytností nejvyšší povznáší
ty, kteří se k ní blíží, aniž pak oblakem
zastírá vznešenou její velebnost, aby nebylo
lze jí patřiti těm, kteří si ji viděti žádají;
ale osvitiv dalekozářícím světlem svého u-
čení ten oblak, v jasném lesku těm, kdož
jsou čistí srdcem, k spatření dává slávu ne-
výslovnou. Vodu pak k pokropení nepo-
skytlá nám z jiných pramenů, ale která se
v nás samých temení, buď si to rozuměj

na zřídla slzí z očí se prýstících, buď na
čistotu svědomí srdce našeho, žádného ne-
pravosti kalu v sobě nemající. Čistotu pak
přikazuje nejen záležející v zdržlivosti od
dovoleného obcování manželského, ale vů-
bec prostu všeho tělesného a vášnivého
hnutí: tak nás uvádí modlitbou k Bohu.
Neboť ten jest právě smysl slov jeho, jimiž
se netoliko některým zvukům v silabách
vyjádřených učíme jeho řeči, ale způsob se-
znáváme, jak bychom se šlechtitným živo-
tem k Bohu povznesti mohli. Lze pak slo-
vy modlitby samé tajemné učení Boží se-
znati. „Když se modlíte,“ dí, neřka: „Když
se zaslibujete,“ ale: „Když se modlíte,“ ja-
koby se to, co se slíbilo, již slušně bylo
započalo, nežli se modlitbou k Bohu při-
blížíme. *) Jaký jest medle mezi oběma
slovy dle smyslu rozdíl? Slib jest připově-
dění nějaké věci zbožně zasvěcené; modlit-
ba pak žádost darů dobrých s prosbou k
Bohu vzdávána. Jelikož tehdy svobodného
vyjádření nám potřebí, když se k Bohu při-
blížíme, prosby své za potřebné nám věci
vzdávající, nevyhnutelně splnění slibů s naší
strany předcházeti musí, abychom svou po-
vinnost vyplnivše, tím důvěrněji Boha za
Jeho dary prositi se osmělili. Pročež dí
prorok: „Splním tobě sliby své, jež jsou sli-
bily rty moje,“ (Žalm 64, 14. 15.) a „Sliby
činite a splňte Hospodinu Bohu našemu.“
(tamž 75, 12.) A tomu podobný výklad
slova „modlitby“ nalezá se v písmě zhu-
sta, tak že z toho souditi můžeme, že jak svr-
chu řečeno, modlitba jest i slibem, t. j.
připověděním vděčného daru, i jest modlit-
bou zvlášť, t. j. po vyplnění připovědi pro-
sba Bohu za dary zvláštní vzdáváná. Učí

*) Smysl toho místa zakládá se na původním vý-
znamu slov *ειχουαι* a *προσέχουαι*, jako bys
řekl: „slibuji — slíbím“ a „přislibuji — při-
slíbím“; druhého se však užívá skoro výhradně
v smyslu „modliti se.“

nás tedy slovo Boží, abychom nežádali Boha za nic prvé, než bychom se mu byli sami něčím zavděčili; neboť napřed sliby činiti a potom se modliti máme, jako kdyby kdo řekl, že napřed setba a potom pak žatva díti se má. Tak tedy máme prvé zasívatí símě slibů, abychom pak z rozhojného osení bohatou žně stěžili, za modlitbu milost vezmouce. Jelikož tedy nelze s Bohem svobodně mluvit, leč bys sobě nějakým slibem a darem k Němu přístupu získal; tuť nutně zaslíbení před modlitbou předcházejž. Jako by se to tedy již bylo stalo, dí Pán k učeníkům: „*Když se modlíte, rcete: Otče náš, jenž jsi na nebesích.*“ (Mat. 6, 9.)

„*Kdož mi dá perutě jako holubici,*“ (Ž. 54, 6.) dí kdesi v žalmích veliký David. I já bych se odvážil taktěž říci: Kdož mi dá perutě takové, abych mohl myslí sepozvněti k velebné výši slov těchto, abych ponechal veškerou zemi a pronikl celým u prostřed rozplynulým ovzduším a pochopil nadvzdušnou krásu a povznesl se k hvězdám a spatřil veškerou ušlechtilost jejich, neustál pak na nich, ale nesl se dále nad ně a nade všechno, co se pohybuje a postihl stálou bytnost, nepohnutelnou moc, na sobě samé se zakládající, všechno řídící a udržující, cokoliv v bytosti jest, všechno co od nevýslovné vůle Božské moudrosti závisí, tak abych ode všeho pomíjejícího a nestálého daleko jsa myslí vzdálen, v nezměnitelném a nepohnutelném ducha ustálení přidružil se k Tomu, který sám o sobě nepohnutelný a nezměnitelný jest, a potom tak důvěrným slovem k Němu zvolati a říci směl: *Otče!* Neboť jakého ducha má zapotřebí ten, kdo takto praví, jaké upřímnosti, jakého svědomí, aby znaje co možná Boha, dle jmen Jemu náležejících k poznání Jeho nevýslovné slávy jsa veden a přesvědčen, že bytnost Božská, buď si ona cokoliv, pouhá jest dobrota, svatost, potěšení, mocnost, sláva, čistota, věčnost, vždy stejná a tatáž zůstávající, a vše jiné, co se jen o Božské bytnosti mysliti dá, to vše když dle písem svatých a vlastního rozumu považí, aby se potom osmělil ono jméno z úst vypustiti a bytnost takovou svým nazvati *Otcem!* Zjevnof zajisté, že má-li rozum, neodvází se toho, neznamenaje na sobě pranic z oněch vlastností, aby k Bohu toho názvu užíval a řekl: *Otče!* Ten totiž, který bytostí svou pouhá jest dobrota, nemůže dle své přirozenosti býti otcem zlé vůle; aniž pak svatý muž býti otcem toho, který se po celý svůj život hříchy zohyzdil,

aniž nezměnitelný muž býti otcem nestálého, aniž otec života může býti otcem toho, který hříchem v smrt upadl, aniž ten, kdo čist a neposkrvněn jest, může býti otcem těch, kteří vášněmi se zhanobili, aniž dobroditel otcem lakotníkův, aniž vůbec ten, který se co pouhé dobro zjevuje, otcem těch, kteří v nějakém zlu se nacházejí. — Neboť kdyby člověk, zkoumaje sebe sám, znamenal, že ještě očistění potřebuje, a sezna, že vlastní jeho svědomí jest plné poskrvn i hnusných smah, a prvé, nežli by se takových nepravostí očistil, v přibuzenství Boží se vtíral a pravil k Bohu: „*Otče!*“ jsa nespravedliv k spravedlivému, jsa nečist k čistému, tot by bylo veskrze urážkou a urouháním, poněvadž by takto Boha nazýval otcem své vlastní hanebnosti; neboť slovem „*otce*“ znamená se původce toho, co z něho pochází. A tak tedy kdožkoliv s nečistým svědomím nazývá Boha otcem, tím nic jiného nevyslovuje, nežli jakoby Jej co původce a působitele vlastních nepravostí svých vinil. „*Ale není společenství světla s temností,*“ (II. Kor. 6, 14) dí apoštol; ale světlu světlo se přidružuje, spravedlnosti spravedlnost, kráse krása, nesmrtelnosti nesmrtelnost. Opáčné těmto věci opět k sourodným toliko se přidružují, „*neboť nemůže dobrý strom zlého ovoce nésti.*“ (Mat. 7, 18.) Když tedy člověk „*těžkého srdce*“ jsa, jak dí písmo, a „*vyhledávaje lže*“ (Žalm 4, 3.) osměluje se slov modlitby používati; ten věz, že nevzývá otce *nebeského*, ale *pekelného*, jenž i sám jest lhář a taktěž se stává otcem všelike v každém člověku povstavající lži; onť jest hřích a otec hříchu. Pročež kdož jsou vášnivci duchem, slovou apoštolovi „*synové hněvu*“; (Efes. 2, 3.) a ten, kdo se života spustil, sluje „*synem zatracení*“, (II. Thes. 2, 3.) a kdo malátný a zženštilý jest, „*pacholetem poběhlých dívek.*“ (Jud. 16, 14.) Naopak se nazývají, kdo jasné mají svědomí, „*syny světla a dne*“ (I. Thes. 5, 5.) a opět jiní, kteříž na síle Boží sílu svou utužili „*syny síly.*“ (IV. Král. 2, 16.) Když tedy Pán nás učí, abychom Boha v modlitbě své nazývali otcem, nic jiného, zdá se mi, nečiní, nežli že nám vznesený a důstojný život prikazuje. Neboť zajisté neučí nás lháti věčná pravda, abychom o sobě pravili, čím nejsme, a nazývali se, čím jsme se nezrodili; ale když nazýváme otcem Boha neskonalého a spravedlivého a dobrého, žádá, abychom přibuzenství to potvrdili životem. Ille, jaké nám přípravy potřebí, jakého života, jak mnohé a úsilné pilnosti, abychom svědomím svým k takové

výši se povznesli a Boha upřímně osloviti směli: „*Otče*“ — Jestliže totiž k bohatství hledíš, nebo vezdejšího života klamy dojat jsi, nebo po slávě lidské bažíš, anebo vášním a žádostem svým otročíš, a pak takovou modlitbu v ústa bereš, co myslíš, že ti odpoví ten, který v svědomí tvé prohlídá a modlitbu tvou slyší? Mně se zdá, jakobych asi takovouto odpověď slyšel a Bůh k tobě takto mluvil: Otcem nazýváš otce neposkvrněnosti, ano sám žiješ životem hanebným? Což špiníš špinou hlasu svého jméno nejčistší? proč je lživým činíš? co urázíš bytnost neporušenou? Jsi-li synem mým, měl jsi ovšem dle mých dokonalostí zříditi život svůj; nepoznávám v tobě obraz bytnosti své, vlastnosti tvoje na opak okazují. „*Jaké jest společenství světla s temností?*“ (II. Kor. 6, 14.) jaké přibuzenství života a smrti? jak se hodí čistý k nečistému? Veliká mezera mezi štědrým dárcem a skoupým lakomcem. Nehodí se nijak k sobě milostivý a zatvrzelec. Jiný jest otcem nepravostí v tobě se nalezajících. Synové moji zdobí se ctnostmi svého otce; syn milosrdného jest milosrden, čistého čist, neporušitelného neporušen, a vůbec od dobrého jest dobrý, od spravedlivého spravedlivý. Vás pak neznám, odkud jste. Nebezpečně tedy k modlitbě takové odvážiti se, a nazvati Boha otcem prvé, nežli bychom očistili život svůj.

Však poslyšmež opět slov té modlitby, zdali bychom dosáhli nějakého poznání tajemného jich smyslu častějším opakováním. „*Otče náš, jenž jsi na nebesích*“ Že si tedy ctnostným životem Boha máme nakloniti, v tom, co posud řečeno, dostatečně provedeno jest. Zdá se mi však slovo to k hlubšímu poukazovati smyslu; neboť přivádí nám tím na paměť vlast naši, z níž jsme vyhostěni, a urozenství, z něhož jsme odloučeni. Neboť i v podobenství o mládenci, jenž byl opustil dům otcovský a utekl byl až k nečisté pastvě vepřů, (Luk. 15, 12. a d.) bídu lidskou líčí písmo, zevrubně vypravující jeho odloučení a prostopášnost, a neuvádí jej k předešlému původnímu blahu prvé, nežli byl sám pocítil a seznal přítomné útrapy své a k sobě přišel i slova žalosti byl projevil. Ta pak srovnávají se poněkud se slovy oné modlitby, neboť dříve takto: „*Otče, zhřešil jsem proti nebi a proti tobě*“ Zajisté nebyl by k svému vyznání hřích „*proti nebi*“ připojil, kdyby nebyl přesvědčen, že vlast jeho jest nebe, z kteréž se byl, jak mile zhřešil, sám vyloučil. Pročež i lásku mu získá otcovu takové upří-

mné vyznání, tak že mu v ústřety běží, jej pravici okolo šíje objímá i s políbením vítá; — tím se znamená rozumná uzda učení sv. evangelia, kteráž se člověku v ústa klade, když byl uzdu prvního přikázání szul, svrhna s sebe strážící jej zákon; — potom pak jej oblačí v šat nic jiný, nežli onen první, jehož byl neposlušností svojí pozbyl a spolu po zkušení ovoce zakázaného nahotu svou spatřil; prsten pak na ruku daný rytinou v obloučku uzavřenou značí Bohopodobnost jemu znova udělenou; opevňuje pak též nohy jeho obuví, aby přiblíže se bosou patou k hlavě hadově, nebyl raněn uškutnutím jeho. Jakož tedy tamo návrat k otcovskému domovu stal se důvodem lásky otcovy prokázané synu (domovem pak tím bylo nebe, proti němuž že byl zhřešil onen mladík se vyznává); tak i tuto zdá se mi Pán učiti nás, abychom zývali „*otce svého v nebesích*“ za tou příčinou, aby tě upamatoval na rozmilý domov tvůj a mocnější vzbudil v srdci tvém po jeho blahu toužebnost a tak tě opět postavil na cestu k oné milé vlasti vedoucí. Cesta pak, která lidské pokolení k nebi vede, není žádná jiná, nežli stranění se a varování pozemských nepravostí, a cesta opět k varování se těch nezdá se mi býti jiná, nežli připodobnění-se k Bohu. Připodobněním se pak Bohu nabýváme opět schopnosti býti spravedlivými a svatými a dobrými i co tomu jest podobno, kteréžto vlastnosti vyznačí-li člověk na sobě co možná nejzřejměji, bez nesnáze sám od sebe z tohoto pozemského života do nebe se přestěhuje. Neboť vzdálení-se člověka od Boha není místné, aby nám nějakého uměleckého ústrojí a pomoci potřebí bylo, toto těžké a hmotné i zemské těleso v obydlí duchovní a nadmyslné přestěhovati, ale když rozdíl mezi ctností a nepravostí hlavně duchovní jest, v jediné vůli to záleží býti tam, kam žádost se kloní. Když tedy nic není v tom pracného voliti dobré a když po zvolení následuje i dosažení toho, co kdo si volil; lze ti ihned v nebesích býti, jak mile jsi Boha v mysl svou pojal. Neboť jest-li Bůh, jak dří Kazatel, „*na nebi*“ (Kaz. 5, 1.) ty pak dle slov prorokových „*Boha se přidržíš*“ (Žalm 72, 28.) tuť nevyhnutelno, aby ten, kdo s Bohem spojen jest, tam byl, kde Bůh jest. Příkazuje tedy, abys v modlitbě Boha nazýval otcem svým, nepobízí tě k ničemu jinému, nežli abys boholibým životem nebeskému otci se připodobňoval, jakož i zjevněji jinde taktéž napomíná říka: „*Buďtež dokonalí, jakož i otec váš nebeský dokonalý jest*.“ (Mat. 5, 48.)

Poznavše tedy smysl takové modlitby, musíme již připravit duše své, abychom se osmělili pojmuti slova ta v ústa a říci s důvěrou: „*Otče náš, jenž jsi na nebesích.*“ Jako totiž jsou některá zřejmá znamení Bohopodobnosti, dle nichž lze souditi, že někdo stal se synem Božím („*kolipakkoliv ho přijali, dal jim moc syny Božími býti.*“ (Jan 1, 12.) přijímá pak Boha v sebe, kdo dokonalost v dobrém v sebe přijal); tak jsou i některé zvláštní známky zlého, které na sobě míti nemůže, kdo synem Božím se stal, jelikož by se opácným bytnostem na jednu podobal.

Nuže, chceš-li pak seznati zvláštní známky zlého? Závist, nenávisť, na cti utrhaní, pýcha, lakomství, vášnivá žádostivost, neduh dychtění po slávě, ty a těm podobné jsou zvláštní vlastnosti, jimiž se obraz protivníkův vyznačuje. Kdo tedy těmi a těm podobnými smahami zohyzděnou duši máje otce vzývá, jakýž medle otec k němu se znáti bude? Patrně ten, který ve vlastnostech jemu příbuzen jest. Tento pak není otec nebeský, ale pekelný; neboť na cí příbuzenství vlastnosti poukazují, tenť se též k svým příbuzencům přizná. Tak tedy modlitba člověka bezbožného, dokaváde v bezbožnosti trvá, vzváním ďabla se stává; ten však, kterýž od zlého ustal a v ctnosti žije, vzýváti bude otce dobrého.

Když tedy k Bohu přistupujeme, prvé na život svůj patřme, zdali cos na sobě máme, co by příbuzenství Božího bylo hodno, a pak teprv odvažme se říci to slovo; neboť kdo prikazuje Boha zváti otcem, lži nijak nepovoluje. Kdo tedy dle své Bohopodobnosti důstojně žije, ten právě k nebeskému městu patří, a otcem zůve krále nebeského a vlastí svou blaženost nebeskou. K čemuž směřuje naučení, „*pečovati o to, co svrchu jest?*“ (Kolos. 3, 2.) Abychom tam, kde Bůh jest, založili základy domu svého, tam „*uložili poklady své*“ (Mat. 6, 21.), tam se ubytovali srdcem svým, abychom ku kráse otcově neustále hleděli a dle ní svou vlastní duši ušlechtili se snažili. „*Nenít přijímání osob u Boha,*“ (Řím. 2, 11.) dí písmo; buďiž i tebe vzdálena taková podoby skvrna. Prost jest Bůh vši závisti a vši vášnivě smahy; aniž tebe známejtež takové vášně, ani závist, ani pýcha, ani cos jiného, co by prznělo krásu Bohopodobnou. Jsi-li takovým, pak směle i tím upřímným jmenem Boha vzývej a otcem svým jmenuj Hospodina všehomíra. Vzhledně na tebe otcovskýmá očima, obleče tě božským rouchem, ozdobí tě prste-

nem, upraví nohy tvé k cestě vzhůru vedoucí evangelickou obuví a uvede tě opět u vlast nebeskou v *Kristu Ježíši*, Pánu našem, jemuž sláva i mocnost na věky věkův. Amen.

Sv. Štěpán.

Ký to ryk? kým dupem půda zvoní?
čím to klidná obec vyrvána? —
snad že lovci divou šelmu honí,
jížto ve plen vlast jest vydána?

Nehoní to lovci šelmu divou,
aniž vlast jí na plen vydána:
dnes to Židé s myslí krvechtivou
jahna na smrt vedou Štěpána.

Štěpána dnes kamenovat budou,
který, síly pln a milosti,
židovských škol zvrátil moudrost chudou,
divy činil, káral nectnosti.

Aby pomsty žížeň uhasili,
křivé svědky ke lži najali;
z bohozrády světce obvinili,
klamem lichým na soud pohnali.

V radě knížat kněžských Štěpán stojí; —
svědkové lhou v trpkém poroku:
„Vinen Štěpán, vinen vzpourou trojí:
proti Bohu, chrámu, proroku!“

Když tak svědčí křivé, jahna viní,
tvář se jeho jasně zastkvěla,
— nevinu, ctnost hana nepošpiní; —
vážný hlas tu slyšet anděla:

„Muži, bratři, kteří v Abrahama
zaslíbené zemi bydlíte,
od věků vy Hospodinu — chrámu
rouháte se a jej przněte.“

„Prstem Božím sotva vykročili
otci vaši z krajův poroby:
srdce k Egyptu zas obrátili,
v modlu šli zlaté nádoby.“

„By se obměkčili tvrdé štje,
zákon dán jim svatých občanů;
ale pekel jedovaté zmije
zákon plnili jen satanův.“

„Balim, Astarot a hvězdy ctili,
Molochův i stánek přijali,
dítěk rodných krutí vrazi byli,
modlám k počtě — smilstvo páchali.“

„Protivili prorokům se svatým,
svatyni jich krví zprzněli!
se srdcem pak zlobou pekel jatým
Mesiáše na kříž přibili.“

„Tvrdé šije, srdce provinilá!
u vás pravdy Boží semena
povždy v tvrdou skálu uhodila,
povždy v samém vzniku zdušena.“

„Tvrdé šije, srdce provinilá!
čeleď věrně dáblu podobná:
tak se's Duchu věčně protivila,
Boha, chrámu, věstcův nehodná.“

Při té řeči v srdcích rozpukají,
skřipějící zuby na něho;
krvolačně již jej osápají,
pravdy hlasatele svatého.

Hle však, svćenému Duchem Páně
dáno nebeský zjev viděti:
„Áj, zřím v nebes otevřené bráně
Krista na pravici seděti!“

Slyšice tak zacpávají uši:
„Kamenován budiž!“ hlasují,
„ruhač Hospodina, jak se sluší!“
„Sluší!“ hlasův šípy zvěstují.

S obětí již za město se v davu
hrnou, v ryku běsném rozvalí; —
dochvátali místa na popravu —
kamenný již dčšť jej obhalí.

Ejhle, ještě kleká na kolena,
volá v posled hlasem zvýšeným:
„Vina jejich nebudiž jim čtěna,
odpuť, Pane, odpuť katům mým!“

Pověděv to, sladce usnul v Pánu
přehorlivý Kristův učeník;
nebe zlatou otevřelo bránu —
prvůj skrze ní jde mučěník! J. V. 8m-j.

Základy křesťanského vychovávání dítek.

Dle B. Klerika vzdělal J. B. P.
(Pokračování).

IV. Počátek.

Nejzáhubnější *chyba* novomodního vychování, jížto rodiče stávají se účastnými hříchů svých dítek, záleží v tom, že se dost záhy vychovávati nepočíná. — Závada tato pochází hlavně od muže, rodem Francouze, kterýž v předešlém století jsa živ, svých znamenitých schopností zneužíval, hlásaje světu, že náboženství křesťanské jest zbytečné, ano blahu člověčenstva škodí. Rousseau, tak nazýval se onen svobodověrec, psal knihu o vychování pod názvem „*Emil*“, v nížto zastává náhled, že člověk od přirozenosti je dokonalý a sám sobě zanechaný, samostatně-li se vyvinuje, že dobrým zůstává; každé působení zvenčí že pře-

kází přirozenému pokroku a rodiče i učitelové vychovávající děti dle dávného zvyku, že své náruživosti v ně vnášejí, je kazí a duchovně zmrazují. To jsou Rousseauovy zásady vychovatelské, ježto bohužel u mnohých vrstevníků schválení došly a daleko se rozšířily. Od učenců dostaly se do škol, odkud v rodiny vnikly a dosud se podle nich namnoze řídívá vychování, ve vyšších stavech vědomě, u prostého pak lidu nevědomky, slepě. — Pošetilo jest přísahati na slova onoho mistra a podle něho se spravovati; nebo R. nezasluhuje ve vychovatelství žádné vážnosti. Člověk bez víry a mravů, jenž mnohých prostopášností se dopouštěl, ano jimi se chvástal, necht mlčí, když se jedná o dobrém vychování. Ostatně strom se nejlépe poznává po ovoci a nauka po výsledcích. — Záhubné símě, ježto rozsáto, vzešlo v revoluci. R. zemřel r. 1778 a 1793 padla hlava Ludvíka XVI. pod gilotinou. Nešlechetníci, Boha sesadivše s trůnu, na nějž daremnou děvici co bohyni rozumu povýšili, kteří brodili se v krvi lidské a mnoho ohavností páchali, byli jeho učenci. A dosud lidé nesmyslní zásady takové po něm odříkávají a mládež svou podle nich vychovávají. Avšak jsou nepravé již proto, že odpírají víře křesťanské. Co pak odporuje Zjevení Božímu, nemůže býti pravdivé a blahodárné. Bludné jest učení, že by byl člověk od přirozenosti zcela dobrým; vždyť následkem dědičného hřichu je více k zlému než k dobrému náchylen. Také bludné jest, že by zlou žádost sám mohl přemoci. K tomu třeba dvojí pomoci a sice božské, totiž milosti a lidské vychováním, ježto milosti napomáhá. Dítě-li sobě zůstaveno, nevyvíjí se v něm slabší dobré, ale silnější zlé, jako v přírodě neroste na plano pšenice ale koukol. — Proto má dítě dospělé třeba ruky pomocné, ježto by krotila žádost a vodila, silila dobrou vůli, slovem: *musí být vychováváno. A vychování musí počínati záhy* z dvojí příčiny, jak Duch sv. hned v Starém Zákoně udává: „Shýbej šiji synovu z mládí a bi v boky jeho, dokudž jest malý, aby se snad nezatvrdil a nevěřil tobě a bude tobě bolest duše. — Kůň neokrocený bývá tvrdoústý a syn rozpustilý bude doskočný.“ (Sir. 30, 12. 8.) Víš již, odkud to přichází, že tvoji dospívající synové a dcery jsou nezbedny? Bůh pravdomluvný praví to zřetelně. Odtud to pochází, že jsi neshýbal šije jejich, že jsi nedržel na uzdě žádosti jejich, dokud byli malí! Ty si stýskáš, že

syn tvůj je nepoddajný. „Dokud byl mlad,“ píše sv. Jan Zlat., „měl jsi ho krotiti, povinností navykati a léčiti neduby jeho. Dokud pole srdce jeho dalo se vzdělávati, již tehdaž měl jsi trní a bodláčí trhati, když v útlém věku snáze dalo se vykořeniti.“ Vždyť sám přizvukuješ, řka: „Již ta a ta vada — hněv, svévolnost — příliš je zakořeněna, stěží se dá vyplniti.“ A přece mnozí rodiče jednají tak pošetile, že k nespůsobům dítek hledí lhostejně, ano žerty s nich tropí; říkajíce: děti jsou děti; to pomine věkem; později je naučím mravům.

O té zaslepenosti! Nikoli, nespůsoby nepominou *samy*, spíše budou horší, jestli záhy nebudeš jim brániti, podobně jako jiskra v plamen vyšlehně, když se nezašlápne, jako tráva se na poli zmůže, když se nevypleje; jako zimnice změní se v nemoc nezhojitelnou, pakli se brzo nepomůže. — Také osvícení pohané pravdu tu uznávali. Seneka dí: „Snadno jest útlu mysli voditi, těžko však nepravosti vykořeniti, ježto spolu vyrostly.“ „Proto,“ dokládá *Quintilian*, „musí mládež v tom věku se vzdělávati, kde se neumí ještě přetvářet, a těm, kteří jí velí, na slovo věří. Nebo jak medle vada utkvěla a zlé se utvrdilo, spíše je zlomíš, než ohneš.“ —

Však úloha vychování nezáleží jen v tom, aby se plnilo zlé, nýbrž aby se také pěstovalo dobré; s tím pak musí záhy se započítí, z příčiny, již *Salomoun* udává v Příslovích, řka: „Mládenec podle cesty své také když sestará, neuchýlí se od ní.“ (22, 6.) „Pevně chováme,“ dť *Quintilian*, „co nám v prvním věku bylo podáno, jako nádoba tím zapáchá, čím nejprve nadechla, a vlna první barvu napouští.“ — Také tomu rozličná přísloví nasvědčují: „Čemu kdo z mladosti přivykne, to i v stáří k němu lípne.“ — „Co kolébka kolébala, to motyka zakopala“ atd.

Však ale mnozí bez rozmyslu zásadu tuto činí neplatnou, říkajíce po lidech „osvícených:“ „Nehodno jest člověka hned ditky něčemu navykati, máš čekat, až se rozum dostaví a dítě samo porozumí, k čemu ho navádíš.“ Tak znají mudrálkové člověka. Mluv co chceš; pravda jest, již každý sám na sobě může poznati, že my lidé v dobrém i ve zlém zřídka jednáme podle svého náhledu, nýbrž a hlavně podle návyku. Kdo jednou pro krádež seděl v káznici, zřídka kdy zanechá zlodějství; byv propuštěn, obvyčejně zůstává dlouhoprstým, byť i nahlížel, že se připraví o čest a dobré jméno a svou rodinu že při-

vede na mizinu. — Ačkoli smilník nahlíží, že svému zdraví škodí, že hanbu a potupu na se uvrhuje, že časně a věčně se hubí, přece nenechá života prostopášného; moc navyklosti je silnější rozumu. A jak často slýchati v obecném životě: Zůstanu při starém zvyku. Čemu kdo navykl, žádný ho nepřesvědčí, nikdo neodvrátí. — Váš farář neb kaplan snad mnohdy vás nabádal, že máte častěji sv. svátosti přijímati; vy jste mu snad v duchu přisvědčovali, a přece zůstáváte při svém návyku, že jednou neb dvakrát do roka konáte svou pobožnost. Zvyk stává se druhou přirozeností. — Z toho patrno, že moudrý vychovatel má o to dbáti, aby dítěti vštípl záhy dobré zvyklosti; potom tak snadno se od cesty neuchýlí; modlitba, poslušnost a všeliké ctnosti, k nimžto byly vedeny, stanou se takto zvykem, že od nich sotva kdy upustí, nebo vůle v dobrém je upevněna. — Tím nechci říci, že ctnost z navyklosti jest nejvyšší stupeň dobrého vychování. Nikoli, nýbrž vyvíjením sil duševních musí o to býti pečováno, aby dobré navyklosti s rozumem a přesvědčením, s chutí a láskou dále se pěstovaly a zachovaly. Jen tolik dim, že dítě dobrému musí zvykati, než tomu rozumí, a že je pozdě s vychováním započínati teprv, když dítě již dokonale užívá svého rozumu. Nebo s lety nejen rozumu přibývá, nýbrž i zlých žádostí a naruživosti a nikoli souměrně; nýbrž tyto mnohem bujněji rostou; takže, když započne boj s naruživostmi, rozum obvyčejně zkrátka odchází, pakli by nebyl podporován vůlí hned záhy v dobrém uvyklou. Takové pěstování vůle návykem jest úlohou domácího vychování. —

Jako se břehy u potoka, dokud tiše plyne, za času letního nahazuji, aby z jara se nerozvodnil a nespustožil pole; podobně se musí hned v prvních letech, v tičém věku, kde žádosti jsou dosud slabé, navykáním dobrému v srdci dítěte stavěti hráz, o níž by se potom naruživosti, když počnou bouřiti, rozrážely a stávaly se neškodnými. — Kde není takové hráze, rozlivší se proudy zlých žádostí v duši jinocha neb panny strhnou pak i lepší náhledy a předsevzetí jejich. — Proto všickni osvícení a zkušeni muži všech věků od sv. Augustina až po Fenelon-a, byli srozumění s písmem svatým, ježto učí na mnohých místech, že vychování má počínati od mladosti. Jistý učenec našeho času dokládá, že vychování člověka již desátým rokem jest

dokonáno. Jiný filosof di: Člověk zůstává pravidlem po celý život svůj, jaký byl v prvních šesti letech na klíně své matky. Jiný opět praví: Dítě, které po 4. roce ještě zasluhuje bití, je již zkaženo. — Mnozí jdou ještě dále, dokládajíce, že vychování dítěte již v životě mateřském počíná, — mluví o chybách vrozených. Mnoho zastí-
sté pravdy spočívá v příslovích: „Co kdo má od přirození, těžce se to při něm změní.“ „S čím kdo vyrostl, to mu i přirostlo.“

Proto slyšte, milí rodiče, nezanedbávejte pro Boha první vychování dítek svých. Nezapomínejte, že *první šestiletí je nejdůležitější.* Co tu pronedbáno, stěží se kdy nahradí. Dítka v těch letech Spasitel k sobě volával a o těch i vám, kteří místo jeho zastupujete, pravil: „Nechte maličkých přijíti ke mně, neboť jejich jest království nebeské.“ (Mat. 19, 14.) (Pokračování).

Slovo královské k obraně Jesuitův.

Má-li pravda a právo v nějaké sporné věci mimo objektivní (věcné) důvody pro sebe též svědky i rozumem i důstojností veleslavné, tím větší sama vážnosti a důkladnosti získá. — Této výhody a toho potvrzení dostalo se řádu *Tovaryšstva Ježíšova* přes jiné mnohé slavné osvědčení papežův, učencův, světců, knížat též řečí *Jindřicha IV.*, krále francouzského, kterouž měl k parlamentu pařížskému roku 1603 a jíz osočování téhož sboru proti Jesuitům pronešené zamítl. *Jindřich IV.*, totiž jeden z nejvěhlasnějších a nejznamenitějších panovníků, náleže prvé k sektě reformovaných Hugenotů (Kalvinců), navrátil se do církve katolické r. 1593, 25. července, a jelikož znamenal, že byla katolická strana království francouzského hugenotskými nátsíky mnoho trpěla, umyslil k podpoře a sesílení jejímu povolati zvláštním ediktem zpět do království vypuzený ošmetným osočováním r. 1594 řád *Tovaryšstva Ježíšova*. Dlouho se zpěčoval parlament pařížský (obecná městská rada) edikt královský přijmouti, ve slavném sezení činil proti tomu předseda parlamentu *Harley* r. 1603 ku králi slavnou řeč plnou obyčejných a přetřepaných i zamítnutých již výčitek proti jmenovanému řádu, na kterouž pak *Jindřich IV.* slavně a rázně odpověděl před shromážděnými otci hlavního města takto:

„Já jsem Vám povděčen z té péče, kterouž o mou osobu a o mé království chováte. Já mám všechny Vaše úmysly ve svých, Vy pak nikoliv nemáte moje ve Vaších.

Vy jste mi právě mnoho namlouvali o obtížnostech, které za veliké i veledůležité považujete, ale nic jste neuměli uvážiti, že to všecko, co vy nyní pravíte, ode mne již před osmi i devíti lety uváženo i rozhodnuto jest. Děláte, jakobyste zasvěceni byli u věcech státních, a nerozumíte jim o nic lépe, nežli já nějakému referátu ve při soudní. Věztež tedy, že by záležitost v *Poissy* byla pro katolíky mnohem lépe vypadla, kdyby se při ni byli všickni tak dobře zachovali, jako jeden z dvou Jesuitů, kteří tam velmi vhod byli.*) Tehdáž se na nich žádné tížádsti neznamenal, ale uznala se vůbec jich skromnost, i divím se, na jakých důvodech Vy zakládáte své obviňování z tížádsti u těch, kteří důstojnostmi a prelatstvími sobě podávanými povrhují; kteří Bohu slavně slibují, že nikdy po nich bažiti nebudou a kteří u vezdejšího životě po ničem jiném netouží více, leč aby mohli bezplatně sloužiti těm, kdož by si koliv jich služby žádali. Pakli se Vám nelíbí název „*Jesuita*“, proč pak nikdy nic nemáte proti tomu, že se někteří řeholníci nazývají dle nejsv. Trojice?**) A zdá-li se vám, že jste tak dokonalí, jako údové *Společnosti Ježíšovy*, proč pak dle toho netrváte, že jsou i Vaše dcery tak dobře jeptiškami, jako „*dívky Boží*“ (*filles Dieu*) v Paříži***) a že Vy tak dobře k řádu *Sv. Ducha*****) náležíte, jako rytířové moji? — Co však mne se týče, raději bych slul Jesuitou, nežli *Jakobínem*†) nebo *Augustiniánem*††)

Sorbonna,†††) jak Vy pravíte, zavrhlá je sice, ale jednala v tom zrovna jako Vy, neznajíc jich ani; a byť byla i *stará Sorbonna* je z žárlivosti netrpěla, tuť *nová* u

*) Město na řece Sequaně sz. od Paříže. Roku 1561 byli tam stavové shromáždění a jim vzdáno rozhodnutí, mají-li se Jesuité do Francouzsku přijmouti čili nic. Před tím sborem řečnil sám general Jesuitů Lainez (toho i miní Jindřich ve své řeči) a vymohl řádu svému uznání od stavů.

**) Trinitáry.

***) Starobylý obecný název jeptišek vůbec; pak zvlášť těch, které ve špitálech (*hotels Dieu*) nemocným sloužily.

****) Byl zvláštní znamenitý řád rytířský.

†) Tak sluli ve Francouzsku původně Dominikáni od svého kláštera v ulici sv. Jakuba. Za doby revoluce v jich zrušeném klášteře revoluční kluby se scházely; z toho potom přešlo jméno to na šbesilou chásku revolucionářů též *Jakobínů* zvaných.

††) Řeholníci sv. Augustina.

†††) Tak slul původně zvláštní ústav na universitě pařížské k vzdělávání mladých duchovních dle zakladatele svého Sorbonna (1250), potom pak

ních svého umění dosáhla a na něm si zakládá. Byli-li posud ve Francouzsku jen trpění, tuť dopřála nebesa mně té slávy, abych je zde úplně osadil, a pakli tu posud jen z milosti byli, budou tu nyní stále mocí mého rozkazu a patentu. Vůle předků mých je tu udržela; vůle má k tomu čelí, aby zde úplně byli usedlí. Universitě byli zajisté trnem v očích; to však mělo svou příčinu buď v tom, že oni své věci lépe rozuměli, což nával k jejich školám dokázal, anebo že v universitu nebyli vtěleni, čemuž se však zajisté nebudou spěchovati, až já jim to rozkážu a Vy donuceni budete, za jejich přijetí u mne se ucházeti. Vy pravíte, že ti nejučenější údové Vašeho parlamentu ničemu se u nich nenaučili. — Pakli nejstarší jsou též nejučenější, jest to úplná pravda; neboť ti študovali prvé, nežli Jesuité ve Francouzsku známi byli; ale já slyším, že druhé parlamenty jinak mluví, ba že ani Váš celý parlament jednotejně nesmýšlí. A kdyby se u nich lépe nevyučovalo nežli jinde, čím medle se to stalo, že po jich vypuzení Vaše universita spustla, a že přes všechny Vaše zákazy všechno se za nimi až posavade hrne do Douay-e a do Pont-u, ba i do cizozemska.

Taktéž nešetno jest, nazývati jich společností buřičů, protože drželi s ligou.*) To bylo poblouzením časovým. Myslíti oni tehdaž, že jednají dobře, a sklamání jsou jako mnozí jiní; věřím však milerád, že si v tom počínali s mnohem menší zlomyslností nežli *druzí*, a doufám, že tato má důvěra spolu s milostmi, které jim prokázati zamýšlím, mně je ne-li více aspoň tak nakloní a zaváže, jako se byli ligu drželi.

Vy pravíte, že oni umějí si přivábiti dítky duševními schopnostmi nadané a z nich ty nejlepší sobě vybíráti. Za to si jich právě velmi vážím. Zdali pak i my nevybíráme si taktéž z lidu muže nejschopnější k službě vojenské? A kdyby se mezi Vámi nedálo tak mnoho z pouhé přízně a protekce, aj! zdali pak byste Vy přijali mezi sebe někoho, jenž by Vaší společností nebyl hoden, aniž zasluhoval ve Vaší radě seděti? Kdyby Vám vydávali neschopné učitele anebo kazatele, pohrdali byste jimi;

celá bohoslovecká fakulta též university. Učenost a vážnost, kterouž se z prvu honosila, svedly jimnohdy k odporu i proti církvi samé; zvlášť pak byla vždy hotovou a urputnou nepřítelkyní Jesuitů. V revoluci francouzské zanikla i s jménem.

*) Ligue (Liga t. spolek) spojení strany katolické proti hugenotské (kalvínské) za času Jindřicha VII. (1576) založené.

že pak mají schopné hlavy, proto Vy na ně žárlivým okem pohlédáte!

Co vy pravíte o velikém jich bohatství, toť jest pouhé na cti utrhaní. Oni neměli po celém Francouzsku nic více nežli 12 až 15 tisíc tolarů ročních příjmů; a já nyní vím, že z jich zboží v *Bourges-u* a *Lyonu* nelze vydržeti 7 nebo 8 gymnasiálních učitelů, ač jich tam za jejich doby bývalo 30 i 40. A pakli by se v tom ohledu něco nepřiměřeného přihodilo, jest v ediktu mém již o to postaráno.

Jejich slib papeži učiněný nic je nezavazuje, aby cizince poslouchali, jakož i přísaha věrnosti, kterou mně skládati budou, nic je nebude nutiti, aby proti přirozenému světu představenému něco učinili. Ostatně netýká se onen slib *všeho* bez rozdílu, neboť oni slibují toliko, že dle vůle papežovy půjdou, kamkoli je on pošle, aby evangelium hlásali nevěřícím. A skutečně Bůh skrze ně Indii na víru obrátil. Já říkávám, pakli Španěl jich k svému prospěchu použil, proč by neměl Francouz jich použití? Jsme snad horšího druhu, nežli jsou jiní? Či jest Španělsko více lásky hodno nežli Francouzsko? A byť tím i v očích vlastenců svých bylo, zdažli pak nemá tím býti i Francouzsko v očích mojích?

Vy pravíte, že „Jesuité všude se vloudí, kam a jak jen mohou;“ ale tak jednají i druzí; vždyť jsem i já taktéž do svého království dostati se snažil, jak jsem mohl. Při tom však sluší přiznati, že trpělivost jejich veliká jest, a co mne se týče, velmi ji obdivuji u nich; neboť pro trpělivost a dobré jejich se chování daří se jim všechno, cokoliv podnikají. I neméně si jich vážím pro to, že oni, jak sami pravíte, předpisů ústavy své pevně se drží. Tím se zachovají; aniž pak já hodlám v pravidlech jich čehož měniti, nýbrž nechám jich s pokojem. Pakli jsem je některými výminkami obmezil, které se snad některým cizincům nebudou líbiti, vždy lepe bude, když oni od nás zákony přijmou, nežli abychom my je od nich přijímali. Buď jak buď, jsem jist, že moji poddaní se mnou souhlasí.

Co se některých duchovních týče, jimž jsou protivni, toť bylo od jak živa, že věda nevědomostí protivna. I já zkusil jsem, že, když se jednalo o jich opětne uvedení, dvojí druh lidí tomu se protivoval: řeholníci vesměs a pak světští duchovní nekallých mravů; ale právě to mi je tím dražšími učinilo.

Co do jich smýšlení o papeži vím o všem, že ho u veliké uctivosti mají; a u

mne jest taktéž. Však o tom Vy mi nic nedíte, že již o to šlo v Římě, aby se spisy Bellarminovy zavrhly, protože tento Jesuita nechtěl sv. Otci tolik vážnosti přisouditi, kolik obyčejně jiní mu přisuzují. Dále pak též zamlčujete, že nedávno Jesuité tento článek prohlásili, že „papež sice nemůže chybiti, ale Kliment (t. j. některý papež, toho neb toho jména) že může chybiti.“ — Z toho tedy beru si to přesvědčení, že oni o vážnosti papežově nesmýšlí o nic více nežli druzí, a kdoby se s nimi o to hádati chtěl, musel by proti církvi katolické vůbec vystoupiti. —

Co se týče toho, že prý učením svým moje duchovenstvo od poslušnosti ke mně sprostí, anebo toho, že schvalují kralovraždu, tuť hleděti jest jednak co oni mluví a seznati, zdali pravda jest, co se o nich povídá, žeby takové učení mládeži vštěpovali. Jedna však věc vede mne k tomu přesvědčení, že na tom není pranic, ano totiž po těch 30 let, co oni mládež ve Francouzsku vyučují, 100.000 žáků z jich škol vyšlo všelikým stavům přínálezejících, kteří mezi nimi a s nimi žili; a z tohoto velikého počtu jich žáků nenalezá se ani jednoho, jenž by trval, že by byl takového cosi od nich uslyšel, a taktéž ani o jiných věcech, které se jim v jich učení vytýkají. Potom jest mnoho duchovních, kteří prvé Jesuity byli. Ptejte se jich, jak Jesuité žijí; domnívati se lze, že o nich všecko zlé povědí, co jenom věděti bndou, a byt jiného důvodu k tomu neměli, alespoň proto, aby své počínání poněkud omluvili, že byli totiž od nich odešli. I vím, že se tak stalo, ale přes vše pátrání ohledem jich mravů nic se nevytlídilo, leč že zcela bezúhonně žijí. Málokterí lidé osmělili by se takové zkoušce se podrobiti; i musí svého svědomí velmi jist býti, kdo zlopestností svých protivníků tak se postaviti může.

Co se Barriera*) týče, ten se ani u žádného Jesuity nezpovídal, jak Vy udáváte, ale já byl i od jednoho Jesuity zpraven, že onen na mne útok zamýšlí; jiný pak Jesuita mu pravil, že u věčné zatracení upadne, pakliže od svého úmyslu neupustí.

Taktéž co se týče Chastela,**) tomu ani

útrpné právo nebylo s to nějaké slovo proti Gueretovi anebo jinému Jesuitovi vynutiti; a kdyby tak nebylo, byli byste Vy jich šetrili? Neboť druhý, kterýž byl odpraven, umřel pro jinou příčinu, kteráž se prý v jeho spisech nalezla.*). A byt i tak bylo, že by vražedník onen býval Jesuitou, zdaliž pak jsou všickni apoštolé za jednoho Jidáše vinni? Což mohu sám já za všechny krádeže i všeliké jiné nepravosti, jichž se mé vojsko dopouští a dopustí? — Mne tehdáž svrchovaný Bůh zachovati a pokořiti ráčil, a já mu za to díky vzdávati neustanu. Kristus Ježíš učí mne, abych urážky sobě učiněné odpouštěl, a činím to milerád pro Něho, ano denně k Bohu Všemohoucímu za své nepřátele se modlím, a dalek jsem toho, abych jim počínání jich a brojení proti mně připomínal, jako Vy mne způsobem věru málo křesťanským činiti povzbuzujete; špatně jsem Vám za to vděčen. My všickni máme milosti Boží potřebí. Já svou část k Jeho cti a chvále obrátím, aby se mi jí od Něho ne příliš skrovně dostalo.

Co se dispensací k provdávání mé sestry dotýče, věztež, že Jeho Svatost papežská ji konečně povolila a že se nám při tom otcové Jesuité zvlášť úslužní prokázali. Když jeden Jesuita, ač Španěl a kardinál jsa, vymohl mi požehnání sv. Otce tehdáž, když jsem se katolíkem stal, proč pak Vy byste chtěli u mne podezřívati Francouze, moje přirozené poddané? Já o nich tak souditi budu, jak za dobré uznám, a nesvěřím jim, leč co budu chtít. Ponechte vydržování a správu toho Tovaryšstva mně; já jsem již mnohem obtížnější a choulostivější věci spraviti a provesti dovedl; Vy poslouchejte mé vůle!¹⁴

Na tak jasné a rázné slovo královské nesměli otcové parlamentní ani hlesnouti a volky nevolky registrovali edikt královský, jímž Jesuité v celé Francouz-

na Jindřicha učinil r. 1594. Ač žhavými kletbami trhan byl a pravá ruka se mu utala, zůstal na svém původním přiznání, „že ani Guerat (Jesuita, pod nímž filosofii študoval) ani jiný Jesuita žádného účastenství na jeho zločinu nemá, aniž o něm věděl, tím však méně k němu radil.“

*) Rozumí se P. Guignard. Když nepřiznivý Jesuitům soud P. Guereta za nevinného prohlásil a propustil musel, zatknouti dal P. Guignarda, pod kterýmž též Chastel študoval. Po zatknutí jeho vyhledávalo se v jeho obydlí a při tom podvržené jsou mu nepravé spisy z doby Jindřicha III., načež odsouzen 7. ledna 1595 skončil rukou katovou, nikoliv co zločinec, ale co mučeník osvědčující svou nevinnost.

*) Též Pierre la Barre řečený, študoval z mládí u Jesuitů, potom byl lodníkem a konečně vojínem. Dopustil se vražedného útoku proti Jindřichovi IV. (1593); ač útrpným právem tázan byl, zdaliby nějak toho Jesuité byli příčinou, žádné toho vyznání na něm nebylo ani vymučeno. Umřel konečně na kole.

**) Syn soukeníka pařížského, též vražedný útok

sko opět přijati i v své domy a zboží uvedeni jsou. Lid je uvítal radostně a ve mnohých městech, kdež prvé žádných domů neměli, vystavěno jim od příznivců z šlechty i měšťanstva nových kolejí. Král sám lépe je seznal a pocítil je svou zvláštní důvěrou a osobně s nimi se radil. Za zpovědníka si zvolil Jesuitu P. Cottona a vystavěl jim v La Fleche nový kolej a Dijonský nově zřídil. Dal jim též právo, aby se o sporné články veřejně hádati směli; čehož však oni nepoužili, aby universitu proti sobě nepopudili. — Tak uměla rozumná, rázná a mocná vůle královská dobré věci získati průchodu, které se nikoliv lid, ale jen překroucené a svedené hlavy anebo zlomyslná srdce některých přemřtěnců protivovaly. J. N. D.

Život v kraji.

Od Fr. Pravdy.

II.

Neděle.

2.

Kdo po ranní si lehl a doma ve světnici po postelích a lavicích, na půdě vse-ně, v stodole na slámě anebo venku v zahradě, pod stromy a na paloucích lenoší, alespoň žádný zlý skutek nepáchá, ačkoliv proto ještě není spravedlivý. „Varuj se zlého a čin dobré“ praví svaté učení; on naplňuje první díl a druhý nechává nenaplněn. Nicméně je lepší než ten, kterýž oba díly přestupuje, nečině dobré, nýbrž zlé.

Starí i mladí pospíchají z kostela častozrovna do hospody a mnozí se tam již před službami Božími zastavili. V zimě je jim venku zima, v letě je jim venku teplo. V zimě se musejí ohřátí, v letě se musejí ochladiti, a tak vždycky najdou příčinu a výmluvu, proč se jim zachtělo po hospodě.

Ráno se obyčejně pije jen kořalka, tu má také kupec, má také žid a židů je ve vsi snad několik. Ves není velká, ale nalivá a vydává se tam kořalka třebas na pěti, na šesti a ještě více místech, a věru nikde není prázdná.

Kořalka je laciná a nemusíš mít mnoho krejcarů v kapse, aby jsi se ji a to hodně napil. Hned první sklenička tě rozdráždila, myslíš „dám si ještě jednu“ a tu již seznámější. At, však on ti kostel neutoče, a ty tedy nechvátáš. Jiní také nechvátají, pijete, povzbuzujete se a konečně jste přišli pozdě.

Co pak je o kousek mše svaté, co pak

je o kousek toho výkladu, ještě se dosti pomodlíme, myslíte si.

Je to bídné modlení s kořalkou v žaludku a s rozčileností v hlavě a jestli je odbývají ústa, srdce o něm neví. Nemůže vás tedy posvětit a ostatní služba Boží, mše svatá a kázání, vás také neposvěti, že ji nejste přítomni s celým smyslem a nepronikáte do její pravé podstaty, do jejího rozumu a významu. Zásluha vaše záleží jen v tom, že jste v kostele byli, že jste tam stáli nebo seděli, o pobožnosti jakési není a nemůže býti řeči.

Snad byl mnohý z vás dojat a pohnut, možná, stává se to někdy právě u kořalečnicků. Oni se vroucností až rozplakají, vychvalují svaté věci, hájí slovo Boží, ujmají se víry, zastávají kněze, jsou rozsaňní, přející a útrpní. Čím víc se napili, tím víc vlastnosti tyto projevují a hádali a poprali by se s tebou, kdybys jim odporoval. Tak je jim pravda milá — v opilství a když vystřízlivěli, mlčí a nechají svět běžet, jak právě běží.

Proto v hospodách slýcháme i náboženské půtky. Tu jeden mluví proti víře, tam druhý mluví pro víru; tu jeden vymlouvá hřích, tam druhý velebí ctnost. Dostali se do sebe, přidali se k nim stejně smýšlející, hovor se vede hlasitěji, přechází v křik, následuje vytýkání a nadávání, konečně se pěsti tlouče do stolu.

Snad by to šlo ještě dál, kdyby sousedé nebránili a nechlácholili a kdyby protivníci víry a ctnosti nezačali ustupovat. Jsou chytří a snad míň podnapili, to jim dává převahu a druhá strana si uškodila, že se v pítí přebrala.

Škoda toho zápalu a té výmluvnosti v hospodě, když pochází od opilce. V střízlivém stavu by snad někoho přesvědčil, ale v stavu opilém získá si jen posměch a opovržení.

Ti, co v hospodě byli před ranními službami Božími, zajisté ji po nich zase navštívili. Mimo ně přišlo ještě mnoho jiných a ten a onen v kostele se ani neukázal, že se mu z hospody nechtělo. Muži s sebou vzali ženy, ženy s sebou vzaly děti a těm se také připíjí kořalkou. Nejen rodiče jim dávají pít, jsou tu také známí, strýčkové, kmotrové, snad i dědečkové a ti všickni jim vnucují skleničku. Podělili je také rohlíčkem a je-li to u žida, koupili jim cukrátku.

Dítě si pamatovalo ostrost a trpkost kořalky a sladkost cukrátek a na kostel v hospodě zapomnělo. Kořalka mu sice

nechtutnala, ale pili ji větší a starší se zalíbením, proto musí býti dobrá. Drobet mu vstoupila do hlavy a je rozjařila, to je mu milé a ještě víc účinkuje na ně pára z ní, jenž naplnila celou světnici, a hovor a hluk a cinkání sklenic, jenž se ozývá na všech stranách. Takový život je mu nový. K vůli němu půjde zase do — kostela. Kostel mu poskytne příležitosti k nasycení povzbuzených žádostí.

Tím dítě svedeno na křivou cestu, kostel se mu hned z počátku stává prostředkem, se mu stává předmětem vedlejším a vážnost k němu ustupuje do zadu. Má ho milovati, má z něho mít radost, má se na něj těšiti, ale takhle ukázalo se mu něco, nač se těší víc a kostel ztratil na ceně.

Zle jednáte, rodičové, když děti své zkoštěla do hospody vodíte. Tím jim připravujete zkázu, jenž se sotva dá napravit: budou vlašnými křestany a hostejnost k službám Božím usadí se jim v srdci. Až dorostou, půjdou po kostele do hospody samy a brzy se dočkáte, že nedospělý váš syn kořalku si dá nalít na svůj účet, a můžeme vás ujistiti, že vaši vinou zůstane jejím otrokem.

Leckde se myslí, že kořalka již pozbyla panství na světě a že zvlášť v vlasti naší není třeba proti ní tak horliti. Jste na omylu, milí páni, co tak soudíte. Kořalka právě nyní se v kraji zase zmáhá: o tom svědčí ty mnohé kořalny, co se znova zřizují. Příčinu toho snadno pochopíte, když vás na ni upozorním.

Je velká bída a velká nouze o peníze v zemi. Již nastává také drahosta, na všem přiskakuje a přiskočilo i na pivo. Nebylo bez toho laciné, když laciný byl ječmen i chmel a nebylo ani dobré, jak všickni vědí, co je venku pili.

Je to ku podivu, co nám sládci vaří za bryndy. Již se brzy ojedou bez chmele a snad i bez ječmene, na němž již také spoří. Chmel nahrazují rozmanitými bylinami a každé pivo má jinou chuť podle toho, co v něm je. Ani pivo z jednoho a toho samého pivovárůvdy stejně nechtutná a člověk se často až otfese, když je okusil. Vždy jiná hořkost a trpkost ho zarazila a ta někdy je věru dost odporná.

I zle se dělá lidem po takovém pivě a známe příklady, že skutečně na rozličné neduhy se rozsemohli. Alespoň se hádá: „Mám to bezpochyby z piva“ a je-li pravda, že sládci i zdraví škodlivé látky do piva míchají, zajisté to není nařknutí. — Nejen peluňky, nýbrž i jiné bejlí, koření,

líhy berou ku pomoci a pořád na tom pracují, aby je to stálo hodně málo a tím víc jim to vynášelo.

Opravdu jim to vynáší, bohatnou na všelijakých panstvíčkách a jsou živi v hojnosti. Chudý člověk jim těžce vydělaný peníz dává za jejich hatlaniny, a místo aby se posilnil, si jimi kazí žaludek.

Je to ku podivu, že se to všechno přece vypije, ano nemůže se toho dosti ani navariti a pivo se vydává mladé, když se sotva stáhlo do sudů. Má takovou přípravu, že vyrazí a se pění jako staré a vyležené, když jsi je načal, ale hned na to zmizela síla a ze sudu tekou — patoky.

Mnohé ani na počátku tak nepůsobí, nýbrž je hned mdlé a slabé a horší se až do konce. Nicméně se nalívá až do poslední kapky a nic se ti na něm nesleví. Šel bysi na lepší, kdybys věděl kam. Je tu jen jedna hospoda, a je-li tu druhá a třetí, má snad také závazek, odebíratí pivo toto a ne jiné.

Takové závazky a taková práva obecnstvu zajisté neprospívají a bylo by na čase, aby se pomýšlelo na jejich odstranění. Strídmý a pořádný člověk, jenž pivo nepije k vůli chlastu, při nich nejvíce trpí. Ožralec nehledí na to, co pije a když je muzika, křtí se to špatné pivo ještě vodou a rozbouřená chasa je napořád lije do sebe.

Jináč je to ve větších městech, kde člověk si může vybrati. Ačkoliv i tu se již přihodilo, že žádné pivo nebylo valné, přece se lidem obyčejně lépe poslouží, nežli ve městečkách a ve vsích.

Jsou pivováry, jenž piva svá daleko a široko posílají a jejichž výrobky platí za výborné. Jsou pivováry i v kraji, jenž pro dobrá piva stojí v příznivé pověsti. Skoda, že chudás na vysokou jejich cenu nevystačí! Však všudy jich, jak jsme slyšeli, nedostane, a má draze platiti brečky, jenž z lecjakých krcálek vycházejí.

Proto se chytá lacinější kořalky pepřné a ostré, tedy dobré, jak myslí, a za několik krejcarů má — opici.

Ani to nejlepší pivo kořalku nevytlačí, dokud se nesníží jeho cena, dokud se nezvýší výdělky. Není peněz, lidé přece chtějí píti; mnohý pije ze zoufalství, pije a oblíbí si kořalku.

Víno u nás není lepší než pivo a je ovšem ještě mnohem dražší. I vína se připravují rozličnými přísadami a čistá a zdravá vína mohou si zaopatřiti jen boháči.

Vody se každému nechce a bylo by výhodno, kdybychom ji více radši pili než

ty bídné pálené a vařené lihoviny, uznávajíce, že je nápojem nejpřírozeňším.

Zanechali jsme osadníky v hospodě, kam se po ranních službách Božích na kořalku odebrali, a nyní po té dlouhé zacházce se k nim zase vrátíme.

Ženy a děti již odešly domů a ženy si od žida vzaly s sebou všelicos do hospodářství. Nezapoměly zajisté na koření, na kávu a cukr a jiné lahůdky, jichž jsou milovnice. Snad jim žid podstrčil také lahvičku nějaké rosolky, možná, že o tom muž ani neví, vyrovnají se jemu za zády.

Děti na cestě vypravují, co viděly a slyšely v hospodě a o kostele se skoro ani nezmiňují. Jsou veselé, kořalka jim pořád ještě proudí v hlavě, ano když vyšly ven, omámila je víc a hned by skákaly. Však to nesmí býti, jdou z kostela a potkávají je lidé, co již jdou do kostela.

Drobet se opozdily, je to hanba, řekne se: „Ty teprv jdou z ranni,“ a tím se rozumí: „Po ranni je již dávno, ony byly v hospodě.“

Dobře, že již jsou doma, potkaly jen ty nejpřednější, druzi ještě nevyšli. Nejsou přístrojeni, to žádá mnoho času, na velkou se musejí hodně vyfintiti. (Pokračování).

D O P I S Y.

Od Řípu dne 30. ledna 1867.

(Potřeba nové knihy o víře pro lid. II.)

Zmínil jsem se v předešlém čísle (str. 42) o prostonárodní knize, jenžby jednala o základních pravdách křesťansko-katolického náboženství a schvaloval jsem jmenovitě výborného Francouze Ayme pro spisovatele takového díla. Aby pak se nezdálo, že snad méně sobě vážím schválených děl církevních, upozorňuji dnes laskavé čtenáře ještě na znamenitý v tom ohledu spis svatého *Alfonse z Liguori*. Umřel teprv r. 1785, načež r. 1839 vyhlášen za Svatého, a o spisech jeho od Kongregace obřadů vynešena tehdejší úvaha, že se v nich *ničeho závadného* nenalezlo. Mimo to pak patřil sv. Alfons k nejučenějším bohoslovcům celého století, jenž, kde co důležitějšího vyslo, přechetl a výborně použití a lidu podati uměl, maje při tom i neobyčejně soudného ducha a zvláštní upřímnou pokoru. Spis ten rozvržen jest na dva díly a má název: *Pravdivost křesťanské víry a církve* a čelil tehdejší proti nevěrcům minulého století, kteří hleděli víru z lidu naprosto vykořeniti; k nejzřívejším patřili tehdejší Rousseau, Spinoza, Voltaire, Loke a Bayle. Svatý spisovatel

jmenuje v úvodu sám 21 takových spisů, proti nimž bojoval, jelikož chtěli všecko měřiti jen rozumem, všemu se posmívající, všecko zavrhuje a o všem pochybuje. Nesloť jim snad jen o katolickou víru nebo o křesťanství, nýbrž o víru vůbec, ježto neuznávali ani Boha, ani duše, ani věčnosti, ani odplaty, ani Mesiášské poslání ani Božství Pána Ježíše, ale zavrhovali také všeliké zjevení v ráji, praotcům, Mojžíšovi a prorokům v starém zákoně. Nad to neuznávali ani potřebu nějaké víry vůbec, ano naopak chtěli dokazovati lidu, že víra jest jenom vynálezek lidí, často i škodný člověčenstvu, jelikož prý hledí udržeti bádaového (rozuměj nevěreckého) člověka v jistých mezích, a tím i vůli lidské (rozuměj náruživostem jeho) překáží. Svatý Alfons sám vyznává, že koupil sobě mnoho učených a obšírných spisů, které proti těmto plachým spisovatelům brojily, a že zpracoval je v stručnou a srozumitelnou menší knihu, ježby sloužila lidem za rukověť na poučení. Stěžuje si zejména na to, že jindy nevěřící je potajmu rozšiřovali nevěru svou, kdežto prý nyní bez obalu všude proti víře vystupují. Klade pak tím větší váhu na tuto svou knihu, jelikož prý bez ní není možná úplně věřiti a přijímati jednotlivé články víry. Dříve zajisté, praví v úvodu, zkouší náš rozum, komu má věřiti; když však se přesvědčil, že učitel jeho víry zasluhuje, věří pak ouhrnem celé učení, anižby jednotlivé články tak podrobně zkoušel. Proto jedná nejprve o Pánu Bohu, že jest, a že všecko stvořil, a člověku nesmrtelnou duši udělil, a pro věčnost k blaženosti jej stvořil; pak dokazuje, že se lidem Pán Bůh zjevoval, ve víře je cvičil, službě Boží sám nebo vyslanci svými je učil, a tím dosvědčuje Božský původ a neomylnou pravdu písem svatých starého zákona. Na to dokazuje, že se v novém zákoně na Pánu Ježíši Mesiáši světa a Synu Božím vyplnila všechna proroctví starého zákona, a že také úřad vykupitelský dokonale vykonal, založiv novou víru a novou církev křesťanskou, která mezi všemi věrami židovskou, pohanými a tureckou jest jedine pravá; za kterou se osvědčila rozšířením a zázraky v ní a skrze ni konanými. Na to pak obrací se proti sektám rozličným v křesťanství a dosvědčuje, že jediné katolická církev byla od Krista založena a všecko učení jeho neporušené hned od prvních časů až do našich časů zachovala; a ukazuje spolu Božský původ a neo-

mylnost písem svatých nového zákona a církve Kristovy osvícené Duchem svatým, jenž neomylně na sněmech předkládá zjevené učení Boží. Poněvadž pak celý spis nadehnul jest zvláštní živou vírou a nadšeným předsvědčením náboženským, může ho použití spisovatel knihy apologetické pro lid tím raději, jelikož všudy srozumitelně, jasně a důkladně mluví, nadto pak i od církve obsah jeho již napřed schválený má a zaručený. I přejeme si tedy, aby někdo do podobného díla pomocí těchto a jiných spisů se brzy dal, a tak lidu našemu a církvi Páně posloužil.

Z Vyskytné, dne 27. ledna 1867.
(Zpěvy při oddávkách.)

Při oddávkách i mezi oddáváním hrává se na varhany a sice nějaké adagio. Není-li však varhaník mistr ve hraní, přechází hraní to až příliš do světského tónu, tak že místo, co by mělo nábožné, úkonu posvátnému přiměřené city ve svatebčanech buditi, probouzíva v nich spíše city úplné světské; což oko zkušeného znalce lidí na tvářích mnohých svatebčanů dobře pozorovati může. Mimo to působí to hraní na varhany jak knězi oddávajícímu, tak i svědkům svatebním tu obtíž, že musejí velmi dobrý pozor dávat, chtějí-li při zvuku varhan slova snoubenců dobře slyšeti. Za tou dvojí příčinou mne to hraní na varhany při oddávkách vždy mrzilo; nevěděl jsem však, čím je nahraditi. Tu spomohl Kancionál svatojanský. Vybral jsem z písní svatebních z dílu II. téhož zpěvníku na str. 274, 275 a 276 některé strofy, které se při nejbližší svatbě před oddávkami, po nich a pak před odejitím z chrámu Páně s průvodem varhan zpívaly. Zpěvy ty dobře zvýšily velebnost posvátného úkonu a bylo viděti, že se srdci svatebčanů dotýkaly. Pročež se budou tyto písně zde při oddávkách budoucně vždy zpívati. *)

V. H.

Od Šumavy, dne 26. ledna 1867.
(Neblahé poměry. Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum, Reformace, Renan. Katolická encyclopedie.)

Již dávno nebyl žádný dopis od Šumavy v těchto listech. Příčinou jsou časové poměry. Po neblahé válce, kde vše s nejvyšší napnutostí běh událostí stopovalo, nastal obrat: otupělost a zmalátnělost veškeré mysli pronikla. Následky války i ostatní kraje pocitují, kde dějiště války

v letě nebylo: úžasné množství lidstva žebrotou se po všech krajích plíží, tak že již nelze ani při nejlepším vůli vždycky zadost učiniti prikázání lásky bližnímu, neboť by nynější příjmy duchovních alespoň ztrojnásobiti se musely, aby všem podpory žádajícím vyhověti se mohlo. Pauperismus roste i v Čechách ve hrůzných rozměrech, středný stav jindy majetný ztrácí se a zbývá jen proletariát a vyšší třída majetníků. Bůh se smiluj nad námi letošního roku, a dej úrody hojnost, aby se rány těžké všady zacelily! — Zimní osení u nás málo nadějí poskytuje, neb pro velké sucho na podzim na mnoze ani nevzešlo. — Krásný literární plod jsme v novém roce uvítali: Vídeňská akademie věd chce vydávati svaté Otce církevní latinské pod nápisem: „Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum.“ První díl vyšel: „Sulpicii Severi opera ex recensione C. Halmii.“ Vindobonae 1866. str. XIV. a 278. Ví-táme s velkou radostí toto podniknutí. Kniha svou láci (1 zl. 60 kr.) se odporučuje, neméně však i sličným vydáním, a krásným tiskem. Dílo v sobě zahrnuje „Chronika“ II. libri, — dále „Vita sancti Martini“ str. 109—137, „Epistolae“ — str. 152, — Dialogi — str. 216, konečně appendix: 7 epistolae, quae Sulpicii Severi nomen ferunt. Nás ovšem nejvíce bavil život sv. Martina a Dialogy. Kýžby toto podniknutí všady hojné podpory nalezlo! Co ve Francii jednotlivec Migne v Paříži podnikl, a o čem jsme již před 12 lety v těchto listech se zmínili, to zde celá společnost na sebe bere, jenž proslule může svou účelností po celé naší říši co členy své čítá. Migne se svým podniknutím málo posloužil, neb bez ladu a skladu svatá díla vydával, maje na zřeteli pouze svůj zisk: náš sbor má však jen vyšší vědecké cíle na mysli, a na nás nyní jest, abychom toto dílo všemožně podporovali. — Mnohdykráte v těchto listech veřejně vystoupeno naproti článkům „Slovníka naučného.“ Činíme to dnes opět zvláště naproti článkům: „Reformaci“ — „Renan.“ Co se týče jmenovitě reformací pod Kalvinem ve Švýcařích, líčí nejnovější bádání historická v této zemi, — a jsou nyní velmi četná a důkladná v táboře katolíků i protestantů, — docela v jiném světle tamější poměry v době reformační, an bohudíky rozličné vášně se již utišily, a na svědky a veškerý stav vzdělanosti atd. v oné době pilný a přísný zřetel se bere. Docela v jiném světle jeví se Kalvin v době nynější,

*) Ct. p. dopisovatel připojil přepis dotčených písní. Budiž libo vyhledati je v Kanc.

Jaký úžasný obrat bere právě nyní život katolický v městě Ženěvě. Odvolávám se na svědky, jenž poměry tamější z vlastní zkušenosti dobře znají. Takž nemá článků „Reformaci“ ani efemerní ceny, jelikož se s pravdou nijakž spojití nedá. Ještě křiklavější jest životopis Renanův, jemuž se vědeckost nějaká připsati nedá, an nyní dílo „Apoštolů“ vydal. Dílo toto se souhlasně zavrhuje jak u katolíků tak i u protestantů. To platí zvláště také v Anglii. Viz: „Fortinghtly Review“ červenec 2. sešit. Renan dal vědě dávno výhost, a hlas veřejný již jej z kruhu pravých učenců vyvrhl. Není zde ovšem místa, nekalé jeho záměry dále stopovati, jaké chatrné služby filosofii francouzské prokázal, ukážeme na jiném místě způsobem obšírnějším. Nejlépe by bylo, kdybychom svou vlastní *katolickou* a vědeckou encyklopedii již měli. Ale k tomu ještě cesta daleká, — a marné volání v době, kde neblahý směr žurnalistiky naši všechny ostatní snahy literární pohlcuje — a zaráží.

H. H.

Z Palerma na Sicilii v lednu 1867.
(Výňatek z přátelského dopisu.)

Žádáte, abych vám nějakou zprávu dal o příhodách, které vloni stihaly naši zem. Jeť to pád, že mohu opakovati: infandum jubes renovare dolorem . . . ut opes . . . eruerint, . . . quaeque ipse miserrima vidi. (Bolestné mi veliš znovu otevírati rány, . . . jak zhubili co bylo našeho, . . . kteréž věci jsem sám přebohy patřil). Anarchické bouře v minulém září byly přirozený výbuch dlouhé nespokojenosti, která nedala se déle zadržeti. Ztvrzení zákona o potlačení společnosti duchovních hlasováním ve sněmovnách, dal pohnutku a lhtu k výbuchu, poněvadž oním zákonem veliké množství rodin v holé nouzi uvrženo jest na ulici. Avšak věc ta má ještě jinou stránku a jiné příčiny. Vizme! Utlačení vzpoury dalo zároveň poslední ránu duchovním řádům, které hned byly rozhlášvány co původcové zbouření, majíce jako obyčejně v takových případnostech osud podobný oné oběti starozákonní, na niž složeny hříchy lidu, aby vyhnána byla na poušť. Nyní tedy pospíchali s vyháněním, kteréž prováděno jest tak, že kněží řeholní i jeptišky z domů svých vypuzeni byli, aniž by jim bývalo dovoleno, vzíti s sebou nábytek svůj; řeholníci přinuceni odložití oděv řeholní, představení řádů do vězení uvrženi, a pak zavezeni. Touto doportací nalezá se v krajinách severní Italie ve

vyhnanství internováno (v nuceném obydlí) asi osm set kněží rozličných řeholí z našeho ostrova. Domy klášterní staly se ponejvíce kasárnami, když byly přestály hrůzuplné drancování rozvzteklé luzy! . . .

Tázete se dále, v jakých okolnostech trvá nyní utlačení duchovenstvo? Zahalme stav jejich raději rouškou mlčení, nebo péro ulekané vzpírá se popisovati. Jedno připomenutí Vám jen učiním: Co se nakřičeli, co se navytrubovali do všeho světa, div že nepukli, o spolčení kněžstva s revolučníky; množství duchovních zatčeno a vězněno co přechovávače brigantů a buřičův: vojenské soudy se svým náhlým stanným právem seděly zde a vyslychaly víc než dva měsíce, a výsledek? ani jediný kněz, ani jediný ex-řeholník nebyl odsouzen! A kterak to? Ach Palermo a celá Sicilie hořce lká a trpí za hříchy cizí. Bouře minulého září byly dílem docela jiných lidí. Sám sněmovní poslanec Crispi svého času veřejně se vyslovil proti „oněm bídňíkům, kteří roznítiti tu nešťastnou vzpouru, ale v čas se vzdáli do Italie, zanechavše ostrov v kořist roty loupeživé, kterou měli ve svém žoldu.“ A my za ně trpěli hrůzy a svízele, my za ně splatili dluh osmidenními hrůzami anarchie a půl třetím měsícem divé cholery! . . .

A tam u Vás jak to nyní stojí? Není nebezpečnosti, aby novou vojnu s Prusky nešťastná vlast Vaše nebyla uvržena v nové zpuštění? atd.*)

KRONIKA.

Z Prahy. Ve schůzi výboru *Dědictví sv. Prokopa* dne 18. ledna t. r. odbyvané zvolen jest za pokladníka téhož *Dědictví* redaktor těchto listů, za jednatele dr. *Klement Borový*, a za zapisovatele katecheta *Vojt. Neumann*. Do výboru zvolen kněz *Jan Havlů*, kapl. u sv. Štěpána v Praze. Podíl údů *Dědictví* za r. 1866 „*Katechismus* z nařízení sněmu *Tridentského* k pastýřům duchovním“ bude se vydávati v kněhkupectví B. Stýbla od 10. t. m.

— Pobožnost 40hodinná bude se ko-

*) Významné pro poměry v Italii jest, že si tenkrát netroufal pisatel listu ani podepsati se jménem. Umějí tam tedy také otvírati psaní. To ovšem podle nových učitelů práva a spravedlnosti u nás nezastíní světle liberálnosti vlády Italské. Jen když loupí papeže a kněze a nátlak činí klášterníkům, vždyť jsou to beztoho sami Jesuité neli celí, tedy napolo, a víme, jak křivda a nátlak činěný Jesuitům zjednává nejen pochvalu, ale i adresy důvěry.

nati od 9.—13. února u sv. Cyrilla a Methoda v Karlině, od 14.—18. u Alžbětinek.

— J. Vel. císař *Ferdinand* daroval 600 zl. na opravu starožitného chrámu sv. Jiljí v Uhliř. Janovicích.

— V *Novosedlech* u Lomnice v Budějovicku bude stavěn nový chrám Páně nákladem dle rozpočtu 15.170 zl. 50 kr.

Z Vidně. Generalní komissariat svatě země činí opět známo, že i letos se uspořádá pouť do *Jerusaléma* k slavnosti velikonoční. Súčastníci se mohou mužští katolického náboženství, duchovní i svěští. Poutníci odjedou z Vidně dne 28. března t. r.

— Arcibiskupem Ostrihomským a primasem Uherským jmenován jest od císaře pána dne 20. ledna posavadní biskup v Rábu, Jan Simor.

Z Italie. Z rozkazu ministerstva Turinského zrušena jest veškerá duchovní správa ve vojště italském a posavadní polní kaplanové jsou propuštěni. Bezpochyby se vláda domnívá, že vojsko italské bez Boha snadněji dobude skvělých vítězství než u Custozzy a Lissy.

— Všecko nemovitějmění arcibiskupa v Pise, jakož i biskupů v Parmě a Volterra jest z rozkazu vlády skonfiskováno.

Z Říma. Čtouce v novinách o Italii, musíme činiti rozdíl mezi Italii *křesťanskou*, kteráž věrně se hlásí k Církvi a její hlavě, papeži Římskému, a mezi Italii *revolucionářskou*, kteráž velikého násilí proti Církvi již se dopustila a doposud dopouští, papeže všemi způsoby utiskující a pronásledující. Křesťanská Italie posílá dary své svatému Otci pod názvem *halíře sv. Petrského*, aby přispěla k udržení neodvislosti apoštolské Stolice; Italie revolucionářská však posílá peněžitě přispěvky *národní jednotě* (consorzio nazionale) k tomu cíli, aby papež i o poslední zbytek světské moci své byl oloupen. — Noviny „Unità cattolica“ (kteréz 12.000 předplatitelů čítají) učinily dle návrhu Modenského hraběte Claudia Boschetti vyzvání ku všem obyvatelům větších měst Italských, jichž jest asi 100, aby k jubilejní slavnosti na den 29. června t. r. připadající milodárky své pro sv. Otce skládali; jména dárců budou ve zvláštním album uveřejněna i s průpovědmi spolu zaslanými. První arch tohoto album vydán jest 18. ledna t. r., z něhož jsme vyňali následující průpovědi: „Věčný Bože, v Tebe skládáme všecku důvěru svou a obětujeme sv. Otci 21 franků žádající jej o sv. požehnání.“ — „E. G. posílá neodvislému papeži 20 fr. a prosí o

požehnání pro sebe, manžela i dítky své.“ „Sv. Otče! My vás milujeme, a modlíme se za vás; vy pak nás požehnejte a modlete se za naši vytrvalost a za spásu těch, jenž vás pronásledují;“ s 30 franky. — „Svatý Otče, zde jest 5 fr., jež Vaší Svatosti věnuje chudický kněz kapucín z diecése Susa, obdržev je za prvních 5 mší sv., jež ve vyhnanství svém sloužil.“ — „Kněz, který v nejzazším koutě Ligurie bydlí, ode všeho světa odloučen, srdcem svým však s katolickou církví a s papežem spojen jest, posílá 5 fr.“ — „Maria bez poskvrny počatá, těš andělského Pia, vypros obrácení hříšníků a pokoj církvi i všemu lidu vyžádej.“ — „Malá škola dívčí odesílá 5 fr.“ — „Chudý farář biskupství Imoly s chudými osadníky svými posílá Vám sv. Otče a králi 10 fr.“ — „Byťby rostla ještě více bída naše, neustaneme obětovati Vám halíř svůj; dokudž budu s rodinou svoji míti skyvu chleba, sdíleti ji chci s Vámi, svatý Otče.“ — „Chudí rolníci jsme, kteříž si jen stěží výživu opatřiti můžeme; avšak co máme, to dáme Vám, sv. Otče.“ — „Jsem ještě malé dítě, ale co od otce svého dostávám, to Vám sv. Otče daruji.“ — „Dělník v jedné tiskárně, který z přinucení vytiskl několik básní proti náboženství a proti světské vládě papežově, prosí Pia IX. za odpuštění a požehnání.“ — „Tuto můj příspěvek k uslechtilé neodvislosti svatého Otce Pia IX., k němuž bych rád s Bossuetem a Fenelonem takto promluvil: Svatý Otče, nechat nikdy nezapomenou sám na sebe, pakli na Vás zapomenu, a jazyk můj at pak uschne a nepohne se více v ústech mých.“

Budiž dovoleno vedle těchto krásných důkazů synovské úcty a lásky věřících k papeži římskému položit některé výkřiky, jimiž *revolucionáři* provázejí dary své, odeslané „národní jednotě“; příspěvky ty bývají uveřejněny v tajném listu revolučním „Roma dei Romani“ (Řím Římanův). Dotčené výkřiky jsou na př. „At žije Viktor Emanuel, na Kapitólu korunovaný!“ — „At žije král poctivec!“ — „Jen do boje!“ — „Napoleone, pamatuj, že jsi se zde r. 1830 zapřisáhl.“ — „Svoboda nebo smrt.“ — „Žkaza panství světskému.“ — „Pryč s cizinci!“ — „At žije Garibaldi!“ — „Můj syn otrokem! ach, raději bych ho zaškrtil.“ — „Smrt katolíkům!“ — „Smrt zrádcům, smrt barbarům!“ — „Zitra budete mrtvi!“ — „Hana kněžím, láska Viktoru Emanuelovi!“ — „At žije válka!“

Itálie volá o chléb; — nikoli o Řím. Chudý lid italský — tak píše „Unitá catt.“ — musí letos 250 milionů poslati do Ruska a do Egypta k zakoupení obilí, a nemůže už větších daní platiti. Lid tento trpí hlad a hyne zimou, aniž jest s to koupiti si soli, již by přidal k pokrmům, aniž si dříví může koupiti, aby při něm jídla uvařil. Vy páni ministři a poslanci, jenžto se dnes opět ubíráte do parlamentu, víte-li, o čem jest se vám raditi? O jediné otázce, kterážto zní: Lid hyne hladem. Ti časové již pominuli, kdež jste říkali: Lid chce Řím — on si žádá přirozených hranic — usiluje o vyzdvížení klášterů. Nikoli; tento lid má hlad, a to je všechno, milí páni poslancové. Král oznámil dne 15. prosince Italům, že žádný cizinec nestojí více na italské půdě; ale měl spolu doložit, že také není žádných peněz v pokladnici, žádné mouky ani chleba.

Literární oznamovatel.

— „*Posvátná kazatelna*.“ Ročník IV. Svazek 3. (únorový) a 4. (březnový) v jednom sešitu. Obsahuje duch. řeči na slavnost Očišť. bl. P. Marie, na ned. IV. a V. po Zj. P., na ned. Devítník, I. a II. po Dev., o prvotinách kněze, nad rakví malého dítěte, při prvním sv. přijímání školních dětí, při svěcení nové křížové cesty, po prvním sv. přijímání, při oddavkách dvou svobodných snoubenců, při pohřbu manželky a matky, u hrobu panny, při pohřbu mladé manželky a matky, nad rakví d. p. děkana, k poutníkům, při uvádění nov. školního dohláze, na popeleční středu, na neděli I., II., III. a IV. postní, na slavnost sv. Josefa a na Zvěstování bl. P. Marie. Na str. 296—320 nalezájí se postní kázání o umučení Páně. I. Ježíš v domě Anášově. II. Ježíš v domě Kaifášově mlčí. III. Ježíš v domě Kaifášově mluví. Pokračování bude v svazku 5.

— „*Druhá a poslední odpověď Národním Listům k otázce o Jesuitech*.“ V Praze 1867. Stran 48. Nákladem vlastním vydal kan. Karel Vinařický. Obsah. Kritika „úsudků kněžských“ o Jesuitech; 1. Úsudek Sorbonny Pařížské. 2. Řeč kardinála Cavalchini. 3. Dodatky o kardinálech Cavalchini a Saldanha. 4. Kard. Harrach, dříve nepřítel později příznivec Tov. Ježíšova. 5. Breve papeže Klementa XIV. o zrušení T. J. 6. Úsudek protestanta Dallasa o zrušení T. J. 7. Usnešení sněmu českého o vypuzení Jesuitů. 8. Učili Jesuité královraždě a účastnili se v ní? 9. Kdo byli dávní nepřátelé Jesuitův

a kdo jsou nyní? 10. Závěrek. Na obálce: Petice Velvarská. — Prodává se po 16 kr. v kněhkupectvích, zvláště u B. Stýbla.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

V Pánu zesnuli:

- P. Jan Mindl, kněz ř. křížovn., far. v Ounošti 31. ledna, (nar. v Radimi 2. březn. 1804, posv. 15. srp. 1828);
- p. Martin Machart, alumn. III. r. v kníž. arcibisk. semin. v Praze 3. února (nar. v Záblatí 13. listop. 1843). Byl dnes ráno slavně pohřben na sv. poli Volšanském.

Vyznamenán jest:

- p. Josef Breischl, děkan v Nových Benátkách a sekretář vik. Brandýsského, jmenován síd. kanovníkem v St. Boleslavi.

Ve správě duchovní ustanoveni jsou:

- p. Valentin Lanhaus, expos. v Kladrubech na hradě, za far. do Pořejova;
- p. Jiří Schoen, adm. z Pořejova do Kladruha;
- p. Richard Zickler, defic., za fundatistu do Michalovic;
- p. Leo Martin, neom., za koop. do Tříseker.

V biskupství Budějovickém.

V Pánu zesnul:

- p. Martin Kolbinger, farář v Bělé 16. ledna (nar. 6. říj. 1827, posv. 21. čer. 1853).

Vyznamenání jsou:

- p. Fr. Bezděka, jubil. kněz, b. konsist. rada, jmenován jest bisk. ordin. komisařem na c. k. gymn. v Písku;
- p. Martin Klouček, far. v Bílsku, jmenován sekretářem b. vik. Vodňanského.

Ve správě duchovní ustanoveni jsou:

- p. Frant. Kupeček, zámecký kapl. v Mláce, za far. do Doudleb;
- p. Vác. Bezděka, kapl. v Bavorově, za far. do Dobře;
- p. Josef Cimburek, kaplan v Lodbeřově, za far. do Mlázova;
- p. Frant. Palm, kapl. v Mutěnině, za adm. do Bělé.

Uprázdňená místa:

Bělá (Weissensulz), fara patr. svob. p. Koce z Dobře, do 7. března.

Mláka, zámecké kaplanství patr. kn. Schwarzenberga, do 1. března.

Listárna redakce.

Ve spolku CCC již obsazena všechna místa. V. pp. Vác. Nig., koop. v L., a Fr. Pel. k. v Liš. jsou zapsáni na nejbližší příští.

Účastníkům I. učít. exercicií činí známo dr. K. Amerling, že se lhůta k zaslání fotografií, jakž si toho mnozí žádají, prodlužuje až do pouti Svatojanské, 16. května t. r.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
v kniž. arcib. semi-
narii číslo 190—I.

Expedice:
v kat. knihkupectví
B. Štybla,
na sv. - Václavském
náměstí, čís. 786—II.

Nedostává čísla rekla-
mujte nejdříve
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasy katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

Předpláci se
v expedici
i v všech řádných
knihkupectvích
na rok: 3 zl. 50 kr.
na půl: 1 zl. 30 kr.
Po poště:
(jenom v expedici)
Celoroč: 3 zl. — kr.
půlroč: 1 zl. 55 kr.

Předplacení čtvrt-
letní se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bídně činí národy.“ (Přís. XIV. 34.)

Sv. Řehoře, biskupa Nyssenského, o modlitbě řečí patero.

(Z řečt. přeložil Jan N. Desolda, c. k. prof. na gymn.
Plzenském.)

Řeč třetí.

„Posvěť se jméno tvé; přijď království tvé.“
„Zákon, máje stín budoucího dobra“
(Žid. 10, 1.), předznamenává pravdu po-
dobenstvími a obrazy, uváděje kněze v sva-
tyni chrámu, aby se modlil Bohu, zasvěcuje
ho prvé, nežli tam vstoupí, jistým očišto-
váním a pokropováním (dle II. Mojž. 28. a
39.; III. Mojž. 8.), a když pak ho byl o-
blekl v kněžské roucho, třpytící se krásně
zlatem, červcem a jinými pestrými barvami
a opásal jej pasem prsním a přivěsil na
dolní obrubu řízy zvonky s granátovými ja-
blky i ji svrchu na ramenou upevnil; a
když byl hlavu jeho ozdobil vínkem i kšticí
mu hojně namazal olejem, tak potom jej
připouští do svatyně, aby tajemné konal o-
běti. Ale duchovní náš ustanovitel zákona,
Pán náš, *Ježíš Kristus*, sprostuje zákon
hmotných obalů, a na jevo stavě, co onen
podobenstvím a obrazy značil, nejprvé ne-
toliko jednoho ze všech zvoleného uvádí k
rozmluvě s Bohem, ale každého stejnou mě-
rou k témuž oprávnuje, ustanoviv milost
kněžského stavu obecnou všem, kteří se v
ní účastniti chtějí; potom pak nehledí žá-
nou cizí ozdobou v barvě a umělecké tka-
nině záležející ozdobiti důstojnost kněžskou,
ale dává mu vlastní jeho a přirozenou o-
krasu; místo pestré a nachové barvy obléčí
jej libě květočímí ctnostmi; zdobě prsa
jeho, nepoužívá k tomu nikoliv pozemského
zlata, nýbrž úspěchlosti neposkvrněného a
čistého svědomí; vkládá pak též u vínke
náčelní rozmanité a lesklé drahokamy, kte-
réž jsou dle mínění sv. apoštola *záře Bož-
ských přikázání*. Ale i nohavicemi ochra-
ňuje tu část těla, kteréž tento druh šatu
za okrasu slouží; ovšem pak nikomu není

neznámo, že ctnost zdržlivosti ozdobný
tento oblek znamená. Upraviv pak na ob-
rubě života duchovní jablka granátová a
zvonky, — těmi pak rozuměti lze zjevné
skutky ctnostného života, — aby významný
byl každý krok pouti jeho pozemské; na
této tedy obrubě zavěsil místo zvonků znějící
slovo víry, místo pak jablek granátov-
ých tajnou hotovost k nadějiplné budouc-
nosti, ukrytou pod trpkou korou tohoto ži-
vota, místo květnatého roucha libovonné
květy milostí rajských; — a tak jej uvádí
v svatyni chrámovou, až i v svatyni svatých.
Tato pak svatyně není bezživotná nějaká a
rukou udělaná věc, ale jest tajná komnata
srdce našeho, jestliže totiž opravdově uza-
věřena jest nepravosti a všeliké zlé myšlen-
ce nedostupna. Ozdobuje pak hlavu nebe-
ským smýšlením, nevyznačuje písmena ja-
kási na ploše zlaté, ale Boha samého vstě-
puje u vládnoucí rozum; olej pak libovonný
vylévá na kšticí, který vylišován jest v ú-
trobě duše samé pomocí všeliké ctnosti;
žádá pak, aby v posvátnou obět v tajemné
službě nevzdával Bohu nic jiného, leč sebe
samého. Kdo takto od Pána ku kněžství
veden bývá, ten umrtvě smýšlení tělesné
mečem duchovním, jenž jest slovo Boží a
dostana se do svatyně jeho, nakloní si Bo-
ha k milosti, sám sebe Jemu takovou slu-
žbou obětuje a tělo své v obět živou, sva-
tou a milou Bohu vzdáváje.

Ale řekne snad někdo, že to ze smy-
slu modlitby, již jsme si k vysvětlení obrali,
nevyplývá přímo, a povážíme-li určitěji slo-
va posud řečená, ukáže prý se nám, že ne-
příležité věci k předmětu svému přibíráme.
Však upamatujme se opět na první slova
modlitby. Neboť kdo se byl tak připravil,
že důvěrně se osměliti může Boha nazvati
otcem, ten dokonale oděn jest rouchem,
jež písmo vypisuje, tenť zní zvonky a stkví
se jablky granátovými a září drahokamy

zákona na prsou, a nese na ramenou prarotce a proroky, místo jich jmen čtností jejich k ozdobe na se přijav, a hlavu svou zdobí věncem spravedlnosti, a kšticí má namazanou libovonným olejem nebeským, i vstupuje tak ve svatyni nebeskou, každé nečistě myšlénce opravdu nepřístupnou a zavřenou. —

Jak tedy ten, kdo oběť přináší, připraven býti má, důstatečně tuším v této první části řeči dokázáno; zbývá pak pozorovati samu tu prosbu, kterouž dle rozkazu vzdávati má Bohu ten, komu se dostalo přístupu do svatyně; neboť nezdá se mi, že by slova té modlitby, ač jsou prostě řečena, taktéž přímý a snadno pochopitelný smysl dávala: „*Posvěť se jméno tvé, přijď království tvé!*“ — Což pak mi to pomůže v mé potřebě, řekne snad mnohý člověk, jenž se buď pro hříchy své kajicně bičuje anebo Boha za pomoc vzývá, aby ušel panujícímu nad sebou hříchu, na očích maje vždy toho, kterýž ho pokouší a s kterýmž zápasí. Tu hněvové rozum z přirozené povahy vyvracují, tam nezřízené žádosti vysilují schopnost duševní, s jiné opět strany oslepuje zrak srdce, pýcha, hrdost, nenávist s ostatními nesčíslnými protivníky našimi nic jinak než co nějaký zástup nepřátelský nás vůkol obkličují, duši naší v největší nebezpečí uvrhující. Kdo by se tu rád s pomocí silnější těchto zlob sprostil, jakých pak by měl k tomu použití slov? Zdali pak některých jiných, leč těch, jimiž veliký David Boha vzýval, řka: „*Vytrhni mne od těch, kteříž mne nenávidí,*“ (Ž. 68, 15.) a „*zpět ať se obrátí nepřátelé moji,*“ (Žalm 34, 4. a 39, 15.) a „*uděliž nám pomoci z soužení,*“ (Žalm 107, 13.) i ostatních, jimiž Boha ku pomoci své proti svým nepřátelům povzbuditi hledí? — Ale nyní jak příkazuje modlití se? — „*Posvěť se jméno tvé!*“ — Zdali pak by svatým nebylo jméno jeho, kdybych já tak neřekl? „*Přijď království tvé!*“ Což pak není poddáno vše moci Toho, jenž svým píděm nebesa obsahuje, jak dí Isaiáš, jenž drží veškerou zemi, jenž svou rukou vodstvo zastavuje, jenž všeliké pozemské i nadpozemské tvorstvo ramenem svým objímá? Jest-li tedy jméno Boží vždycky svaté a nemůže-li nic vzdáliti se všeridící moci Jeho, tedy On vším vládne a jsa sobě sám dostatečen a sám sebou dokonale, nijakého přídavku k svatosti své nepotřebuje. Či nám snad písmo ve způsobu modlitby asi toto k naučení podává, že totiž přirozenost lidská příliš slabá jest k získání sobě nějakého dobra, a proto že nám nelze dosáh-

nouti toho, po čemž bažíme, leč by v nás pomocí Božskou to dobro utvrzeno bylo? Veškerého pak dobra hlava jest, abych životem svým jméno Boží oslavoval. Snad se nám to z udání opaku lépe vysvětlí. — Slyšel jsem kdysi z písma svatého, jak ti odsouzení bývají, kteří se rouhání proti Bohu dopouštějí. „*Běda těm,*“ dí, „*pro něž jméno mé porouháno bývá mezi národy.*“ (Isai. 52, 5. a Řím. 2, 24.) Toto pak znamená: Kdožkoli ještě neuvěřili slovu pravdy, hledí k životu těch, kteří již svaté učení byli přijali. Když tedy někteří sice jméno víry mají, ale životem víře odporují, buď modloslužebné lakotě se klanějíce, nebo opilství a obžerství hovějíce, anebo v prostopášnostech co svině se válejíce,*) tut ruče soudí nevěřící tak, že žádné viny nedávají vůli těch, kteří života zle užívají, ale jakoby svatá víra takovéhoho cosi dovolovala; neboť nebylby, dí, ten a ten ani hánce, ani lakotník, ani dráč, aniž jakýkoliv zlopášník, kdyby se jim hříchu zákonitě nepovolovalo. Proto tak těžkou zlobou hrozí takovým písmo, řkouc, že bude „*běda těm, pro něž jméno mé porouháno bývá mezi národy.*“

Když jsme tedy toto povážili, hledmež opáčný tomu výrok pozorovati. Především tedy povinná se cítím, hlavně prositi na modlitbách svých za to, abych neporouhal jméno Boží v životě svém, ale oslavoval a posvěcoval. Ve mně tedy, dí, budiž posvěceno vzývaně ode mne jméno mocnosti Tvé, aby lidé viděli dobré skutky a velebili Otce nebeského. Kdož pak by byl tak zhovadilý a nerozumný, aby, vida na těch, kdož byli Bohu uvěřili, život čistý, na čtnosti založený, ode všech hříšných poskvrn prostý, daleký všeliké zlé myšlenky, zdržlivostí se stkvějící, vážný opatrností, statný a mužný proti všelikému útoku vášnivému, nijak tělesnými rozkošemi nesesláblý, co nejvíce vzdálený nestřídmosti, zženštilosti a marnivé pýchy, jen tolik účasti na životě beroucí, kolik nevyhnutelně potřebí, sotva nohou země se dotýkající, nikoliv rozkochaným požíváním v tomto pozemském životě pohřížený, ale vznešený nad veškerým klamem smyslným a v těle po netělesném životě zápasející, za jediné bohatství pokládající sobě získání čtnosti, za jedinou urozenost

*) Sit venia verbo! tak jest v originálu. Majít svatí otcové tu zvláštnost, že při vši šetrnosti mnohdy jako svatou horlivostí uchlívácní, veškerou svou úplným názvem jmenují; podobně i sv. písmo. Kdyby se tím slovem urážel, může, slušnější-li se mu zdá „*vepře,*“ anebo po moravsku „*ušpaný dobytel.*“ vložit.

své s Bohem příbuzenství, za jedině důstojenství a panství panovati nad sebou a netročiti vášním lidským, těžko nesoucí dlouhou dobu hmotného života vezdejšího, spěchající pak jako plavci na bouřlivém moři doplouti utěšeného přístavu k odpočinku: — kdož tedy vida takový život nevelebí jméno toho, kteréž za takový život bylo vzýváno? Kdo tedy se modlí: Posvěť se jména tvé *ve mně*, dle smyslu slov řečených toto se modlí: Dejž, abych byl přispěním pomoci tvé bezúhonný, spravedlivý, zbožný, zdrželiv všelikého zlého činu, pravdomluvný, spravedlnost vykonávající, v pravosti kráčeající, smýšlející to eo s hůry jest, pohrdající vším pozemským, zdrželivostí znamenitý, neposkvrněností ozdobený. moudrostí a opatrností ušlechtilý, — andělským životem se lesknoucí. To a tomu podobné obsahuje do sebe krátká ta prosba k Bohu: „*Posvěť se jméno tvé!*“ neboť nelze, aby Bůh jinak byl oslaven v člověku, leč kdyžby ctnost jeho dokazovala, že důvod veškerého dobra v moci Božské záleží a spočívá.

Dále pak slovem modlitby žádá se, *aby přišlo království Boží*. Zdali pak nyní prosí se za to, aby králem se stal král všehomíra, jenž vždy jest co jest, jenž není žádná změně podroben, jenž nemůže naleztí nic lepšího, več by se proměnil? Což medle chce ta prosba, která po království Božím volá? Pravdivý zajisté téhož smysl lze věděti jen těm, jimž duch pravdy zjevuje skrytá tajemství; my pak o slově tomto tento náhled máme. Jedna nade vším mírem panuje mocnost a síla, kteráž nad veškerenstvím přijala panství a nekraluje násilím a krutovládou, strachy a nutnostmi podmaňující si v porobu své poddanstvo. Neboť svobodna musí býti ctnost, prosta všeho strachu a násilí, volíc si z svobodného úmyslu to, co dobré jest; hlava však všeho dobra jest pro ní, podříditi se pod moc život dávající. Jelikož tedy byla přirozenost lidská ve svém úsudku o tom, co dobré jest, zbloudila, jsouc oklamána, a když takto vůle naše k protivnému tíhne, a tudíž vše zlo v život lidský se vmísilo, ano tisícerými cestami smrt na nás útok činí, — neboť veškerý druh zlého jest téměř cestou, po níž se k nám smrt dostává; — jelikož jsme tedy takovou krutovládou skličeni, porobeni jsouce smrti útoky všelikých vášní, co pravými katany a nepřáteli, dobře tedy a právem se modlíme, *aby království Boží přišlo k nám*; neboť nelze jinak se sprostiti zlovlády záhubné, leč by mocnost, která udržuje života, nad námi panství přejala.

Když tedy prosíme, aby království Boží přišlo k nám, žádáme Boha asi za toto: Kéž bych sprostěn byl zhouby, osvobozen smrti, vybaven z pout hříchu; kéž nepanuje dále smrt ve mně, kéž nepůsobí v nás krutovláda všeliké nepravosti; nepřemahej nade mnou nepřítel, neuvoď mně v porobu hříchu, ale *přijď ke mně království Tvé*, aby se vzdálil ode mne onen, či raději v nivec ať jsou obráceny veškery vášně nyní nade mnou panující a kralující; jako mizí dým, tak nechť zmizí; jako roztaje vosk, tak zničeny buďtež. Neboť ani dým, v povětří se rozplyna, nezanechává po sobě známky nijaké, ani vosk do ohně hozený nenalezá se více; ale tento dav pokrm plamenu v páru a vzduch se mění, kouř pak dokona v nivec se rozplývá. Tak když království Boží k nám zavítá, všecko zničeno bývá, co nyní nad námi vládne; neboť netrvá tma po objevení-se světla, ani nemoc, dostaví-li se zdraví; nepůsobí vášně, když nastane bezvášnivost; pryč jest smrt a neokáže se záhuba, když život v nás vládu nastoupí a když neporušenost kralovati počne. „*Přijď království Tvé!*“ Sladké slovo, kterýmž prosíme Boha asi za toto: Zahnáno budiž vojsko protivníkovy, zhlazeny buďtež zástupy nepřátelské, zničena budiž válka těla proti duchu, nebudiž déle tělo příležitostí k útoku na duši; zjev se mi království Páně, ruka andělská, tisíceří pomocníkůvé, plukově stojících ku pravici, aby na hoře naproti ležící padli plukové nepřátelští; četný jest nepřítel, ale jen těm jest hrozný a nepřístupný, kteří tvé pomoci jsou zbaveni, jen dokavade samoteni jest, kdo se mu staví: když pak se okáže království tvé, prchne bolest a strast i sténání, nastane pak život a mír i potěšení. Anebo, jak nám sv. Lukáš touž myšlenku zřejměji vykládá, kdo prosí, aby přišlo království Boží, žádá pomoc a přispění Ducha svatého. Nebo místo: „*Přijď království Tvé!*“ dť v onom evangeliu: „*Přijď Duch svatý na nás a očišť nás!*“*) Co řeknou na to drzí řečníkové proti Duchu svatému? Jakým úmyslem snižují důstojnost království v nízkost služebnosti? Neboť co Lukáš nazývá Duchem svatým, to Matouš jmenuje královstvím. Jak medle bytnost Ducha svatého svrhují v nízkost podřízeného tvorů, místo vládnoucí moci přiřítajíce mu řád poddanství? Tvor jest služebný, služebnosti pak nelze královstvím býti. — Ale zajisté královstvím jest

*) Toto místo nenalezá se v nynějším písmě svatém: snad dle některého nyní nám neznámého vydání cituje sv. otec.

Duch svatý; pakli královstvím, tedy i kraluje a není poddán; pakli není poddán, není tvorem, neboť poddánou býti vlastně tvorů přináleží. Pakli Duch kraluje, jak medle ku poddanému tvorstvu přičítají ho ti, kdož se ani modliti ještě nenaučili, aniž vědí, kdo jest ten, kterýž očišťuje to, co je poskvrněno, který přijímá mocnost království? „*Přijď Duch svatý tvůj, dí, a očist nás!*“ Tak tedy zvláštní a výtečná moc Ducha svatého i působnost jest očišťování od hříchu; neboť co čisto a neposkvrněno jest, nepotřebuje očišťovatele.

Však ale totéž i o Jednorozeném dosvědčuje apoštol, řka: „*Očištění hříchů našich učiniv, usedl na pravici velebnosti Otcovy.*“ (Žid. 1, 3.) Skutek tedy obou jeden jest, i toho, kterýž očišťuje hříchy, i toho, který očištění učinil. Jimž pak totéž jest působení, týmž jest ovšem i tatáž mocnost, neboť veškerá činnost výsledkem jest mocnosti. Kdež pak i působnost i mocnost jedno jest, jak lze tamž pomysleti na rozdílnost přirozenosti, kdežto nenalezáme ni žádného rozdílu ani v působnosti ani v moci? Neboť jako ve vlastnostech ohně, když to dvě: světlo a teplo za stejné a totožné se položí, nelze rozdílu v podstatě stanoviti; tak též nížádný rozumný člověk, by byl z písem svatých poučen toliko o jednom působení Syna a Ducha svatého, nijak se přemluvit nedá, aby rozdíl nějaký v přirozenosti obou uznával. Ale před tím dokázáno jest výroky zbožných mužů, že tatáž jest přirozenost i Otcova i Synova; neboť nelze, aby to, co by rozličné bylo, týmž jmenem, *Božím* totiž se nazývalo. — Jako syn tesařův nesluje „*prahem*“, anižby který zdravého rozumu člověk řekl, že stavitel „*zplodil*“ dům, ale názvem „*Otce*“ a „*Syna*“ přirozená souvislost se vyznačuje; tuť z toho ovšem nevyhnutelně jde, že když dva s jedním příbuzní jsou, že též od sebe vespolek nebudou rozlični. Když tedy Syn dle přirozenosti s Otcem jest sjednocen, a když dále se provedlo, že Duch sv. dle totožné působnosti nic rozdílný není od Syna; tuť následovně jest dokázána i jedna přirozenost Svaté Trojice, při čemž se ani zvláštnost každé z tří osob samých o sobě považovaných nesměšuje, aniž pak jich zvláštní známky nevyměňují, tak aby význak osoby Otcovy na Syna nebo Ducha Svatého se přenášel, nebo příznak Synův jednomu nebo druhému z obou se převlastňoval, anebo zvláštnost Ducha svatého na Otcu a Synu se okazovala.

Ale v společné přirozenosti spatřuje

se i nesmíselný rozdíl zvláštností. Otcova zvláštnost jest nepocházeť od nikoho. Toto pak není ani na Synu ani na Duchu svatém; neboť Syn vyšel z Otce, (Jan 16, 28. a 17, 8.) jakož dť písmo, a Duch svatý z Boha a od Otce pochází. Ale jako neměti žádného původu, jediné Otcovou vlastností jsouc, ani Synu ani Duchu svatému přivlastniti nelze, tak opět z nějakého původu býti, jelikož to Synu a Duchu svatému přináleží, Otcu přirozeně přičítati se nemůže. Jelikož pak i Synu i Duchu svatému přináleží společně nebýti bez původu, opět lze, aby žádného smíšení podstaty se nepozorovalo, rozličnost vlastností jich prostě určití, aby i co jim společno se zachovalo, aniž pak zvláštnosti se nesloučily. Neboť jednorozeného Syna jmenuje písmo svaté, že z Otce vychází, a tak mu slovo Boží vlastnost jeho určuje. O Duchu pak svatém praví se též, že z Otce jest, spolu pak se i dosvědčuje, že Synův jest, totiž: „*Nemá-li kdo Ducha Kristova, tent není jeho.*“ (Řím. 8, 9.) Tak tedy Duch z Boha pocházející i Kristův Duch jest; Syn pak, ačkoliv jsa z Boha, není spolu Ducha, aniž se tak o Ném dí; i nedá se tento potažný směr obrátiti, tak abychom mohli tu větu opáčně říci, jako totiž pravíme, že *Duch sv. jest Kristův*, abychom taktéž říci směli, že *Kristus jest Ducha svatého*. Jelikož tedy tato zvláštnost jasně a číře jednoho od druhého odlučuje, totožné pak působení společnou bytost ośvědčuje, tím obojím zbožná víra ohledem bytnosti Boží potvrzení dostává, i Trojici dle osob počítajíc, aniž pak bytnost v rozličné částky rozlišujíc. Jakát tedy pošetilost odpůrcův Ducha svatého, ani se totiž domnívají, že Pán v služebnosti jest, jimž ani Pavel není dosti věrohodn, an dí: „*Pán zajisté jest Duch?*“ (II. Kor. 3, 17.) — Či myslí, že slovo „*přijď*“ zničuje (co příkaz) důstojnost Jeho? Či neslyší, ani veliký David i samého Otce sobě ku pomoci zve a volá: „*Přijď vysvobodit nás!*“ — Jest-li tedy vzývati Otce slovem „*přijď*“ spasitelné, jak by bylo totéž prosebné slovo k Duchu svatému urážlivé? Či pokládají očišťování od hříchu za známku snížení důstojnosti? Slysí zajisté nevěrné Židy volati: „*Odpouštění hříchů nemůže leč Bůh!*“ Otcé míníce, dějí: „*Kdo jest tento, jenž mluví rouhání? Kdož může odpouštět hříchů, leč sám Bůh?*“ (Luk. 5, 21.) Odpouští-li tedy Bůh hříchů, snímá-li pak Syn Boží hříchů světa (Jan I. 29.) a očišťuje-li *Duch svatý* od poskvrn hříchu ty, na nichž lpějí; což medle řeknou ti, kteří proti vlastní

své spásy brojí? — Však ale kéž přijde k nám Duch svatý a očistí nás, a učiní schopny úmyslů Boha důstojných, těch, ku kterýmž nám skrze modlitbu poukazuje slovo Spasitele našeho, jemuž sláva na věky věkův. Amen.

Základy křesťanského vychovávání dítěte.

Dle B. Klerika vzdělal J. B. P.
(Pokračování).

V. První vyučování v náboženství.

Rousseau, na jehožto zásady co nekřesťanské jsme poukázali, učil mimo jiné, že před rokem 18. nemá se komu o Bohu a o náboženství mluvit a to prý je spíše brzo než pozdě. — Na to odpovídám slovy slovutného spisovatele *Jana Pavla* (Bedřicha Richtera): „Jestliže *Rousseau* Boha a náboženství zůstává pozdějšímu věku, nemůže se více náboženské lásky a vroucnosti od něho nadíti, než otec dětinské náklonnosti od syna, jemuž se objeví tehdy, když ho více nepotřebuje. Kde jinde se může co svatého lépe zakořeniti než v srdci utlé mládeže?“ Slyšme i *Jana Zlat.*: „Všecka zloba dítěte pochází od naší nebdalosti, že jsme jich hned záhy neměli k bázni Boží a k pobožnosti.“ K čemu ale svědectví lidská? — *Bůh sám káže otcí a matce, aby svých maličkých hned od mladosti vyučovali v pravdách náboženských.* Byť i král *Salomoun* nebyl osvěcen Duchem svatým, když psal své propovědi, přece povšimnutí zasloužilo by napomenutí, ježto dává rodičům, řka: „Vyučuj syna svého a způsobí rozkoš duši tvé,“ (Přisl. 29, 7.) což i moudrý *Sirach* třikrát opáčí, (30, 2. 3. 13.) aby dal na jevo, jak velikou váhu na tuto povinnost rodičů klade. Spolu pak udává čas, kdy se má s vyučováním náboženství započítati, řka: „Máš-li syna, cvič ho a ohýbej od mladosti hrdlo jeho.“ (Sir. 7, 25.) Oba pak mužové moudří chtí, aby se to dalo neustále: „Cvič syna svého vždy a obíre se s ním.“ (Sir. 30, 13.) A tomuto pravidlu naučili se od *Mojžíše*, jenž z vůle Páně národu vyvolenému káže: „Ať jsou slova, která prikazují tobě, na srdci tvém a opakovati je budeš synům svým.“ (V. Mojž. 61.) Konečně udává písmo svaté i výhody, ježto vyplývají z horlivého a časného cvičení mládeže a škody, jaké povstávají ze zanedbání. „Uč syna svého a potěší tebe a způsobí rozkoš duši tvé.“ (Přisl. 29, 7.; Sir. 30, 2. 3.) „Ohýbej krk jeho, dokud jest mladý, aby snad někdy nezprotivil se ti a bylo by tobě bolestí

duše.“ „Cvič syna svého vždy, aby se z hanebnosti jeho nikdy neurážel.“ (Sir. 30, 13.) „Oznamuj synům svým, aby skládali jen v Bohu naději svou, aby nezapomínali na skutky Boží a přikázání jeho zachovávali, nebo nebyli jako otcové jejich plémě odpadlé a protivné.“ (Žalm 77, 8.)

A ne nadarmo takto Bůh mluvil. Všickni rodiče spravedliví v starém zákoně plnili vůli jeho. Tak vypravuje *Daniel* o *Zuzaně*: „Rodičové její jsouce spravedliví, vyučili též dceru svou podle zákona *Mojžíšova*,“ (13, 3.) Rovněž tak svědčí písmo o *Tobiáš*í, že „syna svého hned od dětinství učil znáti Boha a zdržovati se všelikého hříchu.“ (Tob. 1, 10.) Při smrti pak zavolal syna a vnuky své a řekl jim: „Slyšte synové otce svého. Služte Pánu v upřímnosti a hleďte, abyste činili, co se líbí jemu, a synům svým nařídíte, aby činili ctnost a skutky milosrdenství, pamtovávali na Boha a jemu dobrořečili.“ A syn i vnukové činili podle rozkazu děda svého; nebo dokládá kniha *Job*: „Všecka rodina jeho v dobrém životě a v svatém obcování zůstala, tak že příjemní byli jak Bohu tak i lidem.“ (14, 17.) — To byla přirozená odměna, že v rodině této činili podle slov moudrého *Siracha*: „Máš-li syny a dcery, cvič je od mladosti.“

Abys pak se nevymlouval, jakoby tyto rozkazy jen pro židy byly platily, slyš sv. *Pavla* říkouchého: „Otcové vychovávejte děti v cvičení a napominání Páně.“ (Efes. 6, 4.) Za času sv. *Řehoře Naz.* bylo v obyčeji, že matky při úvodu v chrámě daly nemluvněti svému do rukou sv. evangelium, aby ukázaly, že mají svým svěřencům sdíleti obsah té knihy. — Tuto povinnost mají dosud matky křesťanské: mají děti své vyučovati v zákonu Páně. Od matky se má dítě učit věřiti a milovati Pána Ježíše. — Tak to činívali křesťané hned od prvních věků, jak o tom svědčí sv. otcové. Sv. *Jan Zl.* píše: „Jak medle děti ku poznání rozumu přicházely, učili je rodiče apoštolskému vyznání víry a vštěpovali jim prosby, zpěvy a jiné modlitby při službách Božích.“ — Týž výmluvný kazatel takto napomínal matky: „Učte své děti znamenati čelo sv. křížem, však dříve než to dovedou, samy jich křížem známejte.“ — Sv. *Jeronym* psal vdově *Letě*: „Křesťanskou matku musí těšiti, může-li dítě ještě šeptající učit vyslovovati nejsladší jméno Ježíš.“ Sv. *Augustin* konečně svědčí o sobě: „Hned co chlapec slychával jsem svou matku mluvit o ži-

voť věčném, jenž nám pokorným přístím Páně byl získán.“

Za našich pak časů jsou pohříchu osvícení otcové a matky, jichžto synáčkové a dcerušky, když přijdou do školy, neumějí se ani poznamenati sv. křížem, ani Otčenáš se pomodliti. Když jim to vytýkáš, odpovědí: „Ach, to ubohé dítě tomu ještě nerozumí!“ — Tot převrácená, neblahá zásada, že se mají dítky jen tomu učiti, co rozumějí! — Lidský duch nemá jen rozum, nýbrž i vůli a cit: všecky tyto mocnosti s počátku drímají a jen z nenáhla se vyvinují. Předě všemi sbírá se cit a skoro zároveň vůle; naposledy teprva rozum. Dítě cítí a chce mnohé věci, kterým ještě nerozumí. Ono cítí lásku k rodičům a chce jísti, aniž chápe, odkud láska ta pochází a k čemu pokrm slouží. Proto se mají cit a vůle přede vším vzdělávati; později přijde na řadu rozum. Ono pak děje se navykáním, ne poučováním; proto si má dítě přede vším dobrému zvykati a když schopnosti jeho pokročily, teprv ať se poučí o tom, co posud činívalo z obyčeje. Tento jedině je moudrý způsob vychovávání. Když naopak se pokračuje, jsou-li cit a vůle sobě zůstaveny, dítě-li záhy k dobrému se nevede: zatím zmáhá se žádost a k zlému táhne, dobré city se dusí a všeliké vášně se zakořeňují. Chtěl-li bys později chybu napravit poučováním, málo to prospěje. Takové zkažené dítky slovům tvým více nevěří a srdce jejich je zatvrzelé.“ (Sir. 30, 12.) Totě neblahý následek moudrosti vychovatelské, ježto učí, že se nemají dítky ničemu navykati, čemu by nerozuměly.

Však takové počinání jest nejen záhubné, nýbrž i pošetilé. Kam bys přišel, kdybys ve všech záležitostech chtěl podle takových zásad pokračovati! — Když dítě chopí se nože a ke krku míří, snad mu ho necháš, až porozumí, že se jím může poraniti? Dítě neví, že pokrm jde do žaludku, kde se tráví a znenáhla v krev a maso se proměňuje a tak život zachovává. Kdybys mu nechtěl dáti pokrmu, až by tomu všemu porozumělo, zatím by umřelo hladem. Nuž, pročby to bylo jinak ve věcech duchovních a náboženských? Patrně, že nemusí dítě všemu hned rozuměti, k čemu se navádí; ano že dítky od mladosti mají se přidržovati k dobrému, třeba neměly ještě jasného pojmu o tom, co mají činiti. —

Snadže příteli namítneš: „Totě mechanismus; tak se cválají zvířata, ne lidé!“

Pomalů s takou učeností! — Přísloví dí: „Čím učenější, tím nadutější.“ „Co neumíš, nech toho, nedávej se do toho.“ „Povrchní učenost horší než sprostnost.“ — Táže se: co jest mechanické? To, co je bez ducha, — jako stroj neb mašina. — Cvičení dítek jen tehdy bylo by mechanické, kdyby při tom pranic nemyslyly a necítily.

Tomu však není tak, když jich ku konání ctností neb náboženských obyčejů zaučujeme. Dítky nechápají sice a nepocítují ještě všecko jako lidé dospělí; však duch jejich přece je činný.

Vezměme na příklad *cvičení obyčejných křesťanských modliteb*. Připouštím, že dítě nezná význam a smysl jednotlivých slov a vět, jež říká potobě; proto však nejedná bez ducha, když modlitbu odríkává; vždyť mysl svou k Bohu obrací a třeba nemělo jasného pojmu o Bohu, přece cítí, že je vyšší nějaká bytost, na niž upřímně myslí; ano modlitba dítěte bývá duchaplnější, než modlitba mnohého učence, který umí počet vydati z každého slova, však při modlitbě je roztržitý, vlašný, studený. — Dále ví dítě, že se modlí, či Boha za něco prosí, třeba nechápalo, co se modlí. Prositi jest žádati, čeho nemám. Tomu i dítě rozumí; vždyť stále na tobě požaduje, abys mu dal jist, abys ho na ruce vzal anebo položil, abys ulevil jeho bolesti atd. Snadno pochopí, že všecko dobré pochází s hůry od Boha, že tedy, cokoliv potřebujeme, od něho musíme *žádati*. Když říká Otčenáš, ovšem nerozumí, že žádá na Bohu zvelebení jména jeho, odpuštění hříchů, milost k plnění přikázání a království nebeské; ale to ví, že za něco prosí, čehož potřebuje, a to je na počátku dosti. Později, až více bude chápati, více se dozví.

Jestlis tedy příteli, nakažen lichou osvětou, až posud míval za to, že bys prohřešil se na důstojnosti lidské, kdybys dítky záhy modlitbě navykal: již bije se v prsa příznej se k vině své; však příště nechtěj býti tak přeučeným; uť dítky své dříve, než je do školy posíláš, dělati kříž a modliti se Otčenáš, Zdrávas, Věřím v Boha, a je-li dítě schopné i desatero přikázání Božích a patero církevních. Abys pak s úlohou byl hotov, počni záhy. Jak medle dítě umí říkati: „mama vem! tata pá!“ ať říká za tebou také: „Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“

Že je právě řeč o modlitbě, zmíním se také o *domácí pobožnosti*. — Je to smutný zjev našeho času, že domácí pobožnost zachází. Ráno a večer se ovšem ve mno-

hých křesťanských rodinách ještě modlívají, však jen povrchně, ledabylo. Rodiče a dospělí synové a dcery konávají modlitby své v leže, každý pro sebe, když se malí mezi křikem a štěbetáním ostatních kvapně pomodlili. Zcela jinak bylo u našich předků a je dosud v obyčeji v některých nábožných rodinách. Tu se denní pobožnosti a zvláště večerní modlitba konávají pohromadě, společně. Všickni domácí: otec, matka, synové, dcery, děd, bába, čeled, tovaryši i úředníci — všickni klečí před obrazem Ukřižovaného; jeden modlí se hlasitě z knihy, ostatní pošeptmo za ním; v malé přestávce zpytují svědomí své, přemítajíce hříchy celého dne; k závěrku říkají se litanie neb růženec. Podle okolnosti přidává se zvláštní modlitba neb Otčenáš za nemocné, za déšť neb jasnou povětrnost, za pokoj, za obrácení hříšníků, za zemřelé, za duše v očistci a j. Zariď křesťanský otče, tuto pobožnost také v domácnosti své. Z počátku půjde to snad dosti obtížně; však nedej se odstrašiti, stůj na svém a nebudeš toho litovati. Dítky nenaučí se řádně modliti, když se tomu učí jen slovy: musí to na rodičích viděti, jak se to správně a pobožně má činiti. K tomu není lepšího prostředku proti nočnímu toulání a obsedání domu se strany synů, deér a čeládky: „V tu a v tu dobu se modlíme, každý at je doma a žádný nepůjde přes práh!“ — Pomni na slova Kristova: „Kdekoli dva neb tři shromáždí se ve jménu mém, tuť jsem já u prostřed nich.“ (Mat. 18, 20.)

Modlíváte se u vás také pravidelně *při stole*? Vzdělanci směji se ovšem hloupě té pověře, přicházejí k jídlu a odcházejí jako dobytek. Co ti ale po nich? ty chceš býti křesťanem, jenž věří, že všeliký dar dobrý s hůry pochází a že všechno záleží na Božím požehnání, jemuž napomenuti Ducha sv.: „Jedl by a nasýtil by se, varuj se pilně, abys nezapomenul na Hospodina“ (V. Mojž. 6.) více na srdci leží, než rozprávky lidí, „jichžto Bůh břicho jest, jejichž konec zahynutí.“ (Fil. 3, 19.) Zůstaň tedy věren starému křesťanskému mravu: modli se i u modliti se dítky při stole, před jídlem i po jídle.

Před jídlem: Hospodine Bože, Otče nebeský, požehnej nás i těchto darů, kterých z tvé štědroty požívati budeme, skrze Krista Pána našeho. Amen.

Po jídle: Děkujeme tobě, všemohoucí, milosrdný Bože, za dobrodiní tvá, kterýž jsi živ a kraluješ po všechny věky věkův!

Když jedenkrát nábožný biskup *Sailer* přijel do jistého města, hrály dítky k jeho počtě divadlo. Hlavní roli neb úlohu měla dívka 10letá a právě vystoupila, když na blízké věži zvonili klekání. „Budeme se modliti,“ tázala se pobožná ta dečruška, „než se bude hráti?“ a poklekši hlasitě se modlila „Anděl Páně,“ jak tomu doma uvykla. Biskup hluboce dojat zavolal po hře dítě k sobě, pochválil je a obdaroval chudé rodiče. — Jiné dítě — tříletý chlapeček — tahal kdysi matku za šat, když pro hovor přítomných hostí neslyšela zvoniti, volajíc: „modlit, modlit!“ Tak to má býti, tak se mají dítky chovat, aby se před žádným nikdy neštitily, nestyděly, konati své náboženské povinnosti a ve všech okolnostech aby Bohu zůstaly věrný. — At při prvním udeření na zvon hry zanechají a spěchají domů, aby společně *Anděl Páně* se modlily. Tak pomine divoké a nebezpečné tékání po ulicích za soumraku a často pozdě do noci.

Však domácí cvičení náboženské v prvním věku dětském nesmí se jenom na modlitbu obmezovati. Za *předmět k dětskému vyučování* naznačuje *Mojžšův dějiny sv., příkázání Boží, svátky a obřady bohoslužebné*. „Vypravuj v uši synů svých a vnuků, kolikrát jsem potřel Egyptské a znamení má činil jsem na nich, abyste věděli, že já jsem Hospodin.“ „Kdyby se tázal tebe syn tvůj, co znamenají svědectví tato a obyčejové posvátní a soudové, kteréž přikázal Hospodin, tedy povíš mu: Služebníci jsme byli v Egyptě a vyvedl nás Hospodin, aby dal nám zemi, o které přísahal otcům našim. — A proto přikázal nám, abychom činili všechna ustanovení tato a báli se Boha svého.“ — „Přiložte srdce svá ke všem slovům mým, abyste přikázali synům svým, aby jich ostříhali a plnili všechny věci, kteréž psány jsou v knihách zákona tohoto.“ (II. Mojž. 10, 2; 13, 8. I. Mojž. 6, 20; 32, 40.) — Nejlépe je takové poučování spojit s předměty viditelnými a s rozličnými příběhy, obzvláště ze své zkušenosti. Tak tomu maličtí spíše porozumějí a hloub v paměť si vštípi.

Jsi-li řádný katolický křesťan, máš doma *kríž*. Jedenkrát jsem se tázal malinkého dítěte, ukazuje na kríž: „Kdo je to?“ A chlapeček odpověděl: „Pánbiček; zlí lidé ho přibíli na kríž!“ Nábožná matka mu byla již vypravovala o umučení Páně. Zdaž i ty nemůžeš tak činiti? — Hleď dále, aby světnici neb pokoj zdobily *svaté obrazy*; vypravuj maličkým *životy*

svatých, zvláště jejich patronů. Proč by tomu tak dobře nerozuměli, jako povídkám o strašidlech neb vymyšleným pohádkám a báchám?

Jistá tříletá dceruška uměla mi o všech obrazech na stěně visících mnoho povídati, ovšem způsobem dětským. V neděli a ve svátek oblékáš synka i dcerušku v lepší šat: zdaliž jim nemůžeš vyložití proč? Že je dnes *den Páně*, památka ta neb ona — proto se nepracuje; také více se musíme modlit a do kostela chodit. —

Jak snadno dá se dítkám význam křesťanských *slavností* vyložit i jesliček, u Božího hrobu, na hromnice, na květnou neděli a j. Jaký to dojem působí na mysl dítek, když je pošleš, aby kvítí trhaly a věnce vily, jimiž by o slavnosti Marianské obraz nejbl. Panny ozdobily? — Jest *křesť* dítěte. Tvoji maličtí snad se táží, co a proč se to děje? Řekni jim, že dítky musí se pokřtiti, aby byly hodny a pobožny a do nebe přijíti mohly. — Je *pohřeb*. Jak snadno při té příležitosti o smrti a o posledních věcech mluvíti. Jdete okolo *hřbitova*; mluví jim o očistci a o vzkříšení. Přicházíte ku *kříži*; vypravuj o Pánu Ježíši co Vykupiteli. Potkáte kněze jdoucího s *Pánem Bohem* k nemocnému, poklekni tu s dítětem a pak vypravuj, co se bude dít. — V jisté vesničce (dědině) viděl jsem při průvodu malé dítky, bíle oblečené, tak vroucně při oltářích — o *Božím Těle* — klečeti, že si mnozí dospělí z nich mohli příklad vzíti. Byly zajisté od hodných matek poučeny: „V tom zlatém slunci v monstranci je Pán Ježíš ukrytý, hleďte tam uctivě a modlete se pobožně!“ Krátce, milí otcové a matky, je-li srdce plno víry a lásky k Bohu, naleznete tisícero prostředkův a cest, jak byste dítkám způsobem srozumitelným vpravili, co jim třeba věděti k spasení. Láska jest vynalézavá. Snaha pak vaše nebude jistě marná. Činíme křivdu maličkým, domnívajíce se, že jsou neučenliví, mají oči, uši i srdce pro vše, co se týče Boha a spasení, duše jejich podobá se harfě, jižto Bůh sám naladil, by ozývala se k jeho chvále. — Má-li však harfa zníti, musí rodiče v struny sahati, musí křesťanské myšlenky a city, ježto v prsech dětských drímají, probouzeti cvičením náboženským. Když tak činiti budou, seznají zajisté, že měl *David* pravdu, an pěl: „Pán z úst nemluví nátek a těch, jež prsy požívají, dokonali si chválu.“ (Žalm 8, 3.)

(Pokračování.)

Život v kraji.

Od Fr. Pravdy.

II.

Neděle.

3.

Nelíbí se nám a neschvalujeme, když ženské do kostela se oblíkají, strojí a fintí mezi mužskými. Snad je v domě jen jedna světnice, snad jen v té jedné světnici je světlo, teplo a — zrcadlo.

Raději se oblec a vystroj bez světla, bez tepla a bez zrcadla, milá panno, než aby se neoblečená a nevystrojená zrakům mužských vystavovala. Snad ti mužští nejsou tvoji příbuzní, a kdyby byli, přece se máš před nimi štítit a ostýchat. Jsou-li cizí a jsi-li ty sama cizá v domě, tím víc je toho třeba, a ty musíš nad sebou bdíti, abys nikdy a v ničem proti panenské stydlivosti své nevzbudila pochybnost.

Není to věc malicherná, co zde radím a opravdu zasluhuje svědomitého povšimnutí. Je známo, že v tom ohledu mnohé ženské jsou až příliš nešetrné a lehkovážné, a kdybychom mohli do hlubin srdce lidského pronikat a tajnosti jeho skoumati, viděli bychom, že to častokrát bývá zárodek zlého, znik a počátek hříšných myšlenek, žádostí a činů.

Do světnice se snášejí šaty, každý je má zvlášť, na lavici vedle sebe leží hromádky. —

Hle, již je tu také krinolína, kde pak ta se ve vsi vzala?

O milý brachu, nevíš-li, že krinolín po vsích je již dost, to jsi asi dávno nebyl v kraji. U nás se jim říká „obruče“, a ženská tedy, která krinolínu nosí, je jako pobitá obručemi.

Však nesmějme se, na krinoliny nemají práva jen měšťanky, a my ji nechceme zavrhovati ani odporučeti. Jest toho víc, co z měst přechází do městeček a z městeček do vesnic. Než ta která móda z hlavního města doputuje až tam donejzadnější vesničky v horách, trvá to někdy mnoho let, a snad ji zavede teprv dítě, co se právě narodilo. Móda je tu, je nová, květe a šíří se a jinde zase slábne a stárne, umírá a mizí.

Mimo krinolínu vešly v obyčej bílé vyšíváné spodní sukně, a čím větší mají výstřížky a zoubky, tím jsou vzácnější.

Nebudeme se hádati ani o výstřížky ani o zoubky, i to vyšívání pomineme mlčením a bílé šaty rádi pochválíme, jsou hezké a svědčí o čistotě, neboť se velmi snadno pošpiní.

Však vzpomeňte si panny, jak vyhlížíte ve všední den. Jste také tak vyprané a čisté?

Ó nikoliv, tu je často na vás špíny, žeby vás nepoznal, kdo vás vidívá jen v neděli. Ta nejvystrojenější v neděli jest snad ve všední den ta nejhorší šlundra a to ji odsuzuje.

Buďte vždycky čistotné, čacké a švarné, pak vám tu nějakou parádu v neděli, ovšem jen tu nevinnou a slušnou, ochotně povolíme.

Přijde arcit také na to, máte-li na parádu zbytečné peníze. Snad na ni obětujete všecko co vyděláte? Snad vám ji kupují rodiče a vydávají za ni poslední krejcarý? Snad dokonce zůstávají dlužní a k vůli vaší parádě se podvádějí? Snad sami chodí v hadrech, nemajíce do čeho se oblikati, kdežto vy si vykračujete v pýše?

Tu ovšem musíme se vysloviti proti vám a směle vám řekneme do očí, že jste lehkomyšlnice. Paráda vaše zahyne, jest beztoho jen pavučina a vy zahynete s ní. Přibude vám věku, sejdete a schradnete, snad na vás čeká chudoba. Nebudete mít ani na sůl, nebudete mít co jisti, co na sebe vzítí, čím se přikrýti, čím si zatopit a potká-li vás nemoc, budete zcela opuštěny. Ať jste vdané nebo svobodné, ó jak by vám pomohly peníze, co vás paráda stála, kdybyste je byly zachovaly. — Mnohá bývalá parádnice ve stáří chodila žebrat a byla břemenem spolubližním, nad něž se v mládí vypínala.

To často považte, milé dívky, abyste byly moudřejší. Jednajíce si šat, hleďte na stálý a pořádný a nejednejte, zač je škoda vyhoditi peněz a co mítí nemusíte. Šat vám ceny nepřidá, tu získáte ctností a jste-li při tom pracovitě, skrovně a sporně, nejlíp si založíte a ubezpečíte štěstí na světě.

Slova tato se ovšem týkají také mužských, jenž všecko obětují na šaty a na jiné věci marné a o budoucnost se nestarají. Mají potřeb věru ještě víc než ženské. Chtějí mítí pěkné dýmky, hodinky a hůlky, kouří tabák, kupují i doutníky, chodí do hospod, navštěvují muziky, prohrávají v kartách, oddávají se nestřídému pití. Jsou-li ve službě, celá mzda na to padne, jsou-li dělníci, výdělek; provozují-li řemeslo, utratí zisk a živí-li je rodiče, nejsou jim ku podpoře, nýbrž ku zkáze. A ku zkáze jsou i sobě, učí to zkušenost, a nežli se o tom sami přesvědčili, je obvyčejně pozdě.

Ženské i mužští se strojí do kostela, popatřme, jak si při tom počínají. Před zrcadlem se místo ani neuprázdňují, pořád tam někdo stojí a žádná práce se tak pozorně a bedlivě neodbývá, jako to strojení. I tu spodničku si děvče před zrcadlem upravuje a když na sebe vzalo svrchní sukni, musí se desetkrát v pravo a v levo otočiti, než si ji urovnalo. Ještě tu a ještě tam něco schází; tu je mnoho záhybů, tam je jich málo; tu se to hrne k předu, tam k zadu; tu je to těsné, tam příliš volné; tu se to musí spustiti, tam vytahnouti.

Sukně by byla jak má být, ale nyní nastává dílo se zástěrou, s kabátem, s jupkou, s čamarou anebo jiným živůtkem, s malým a velkým šátkem. Co to stojí namáhání, než se tento přivede do toho pravého cípu. Divčina přistupuje a odstupuje, kroutí se, div se nezlomí, aby se viděla se všech stran a možná-li, postaví si zrcadlo třebas na zem.

Však již na ni tlačí, již ji odhání, již se s ní vadí druhá, jenž tu samou školu musí projíti jako ona. Domácí dcery arcit mají přednost, po nich následují děvčky a konečně i ta paska chatrné své klůcky před zrcadlem na tělo si zavěšuje. Není divu, když se ji podává takový příklad. I ty nejmenší holčičky si ho všímají a také se již staví před zrcadlo, aby se viděly, jsou-li jak náleží hezké, a opravily si, co jim snad dobře nesluší.

Velké, co nesluší a se nehodí k celku, zase svlékají. Ta zástěra se nesrovnává se šaty, musejí vzítí jinou; ten šátek lehce nepadá, musejí ho vyměnití. Mění, dokud zásoba jejich vystačuje, dvakrát, třikrát, čtyřikrát a naposled se vrátí ke kusu prvnímu, poněvadž prý ty druhé měly teprv nedávno.

Již jsou hotovy. Mají knihu modlitební a malý šáteček v ruce, i to si v zrcadle ještě ukážou a pokukují do něho, až vyšly ze světnice.

Mužští jsou rychlejší a dá-li jim něco víc páráni a pipláni, jest to šátek, který si vážou na krk. Udělati hezkou klíčku čili mašli nepodaří se hned a na tom jim přece velmi záleží. Zavazují a rozvazují, zdvihají bradu, ohýbají límec, ještě se jim to dost nelíbí.

Tu se nad jedním smílovala některá ta ženská a šátek mu zavázala. Zavázala mu ho pěkně a složila mašli, o jakou by se ruka mužská marně pokoušela. Snad mu tu službu koná častěji, snad ji podstu-

puje vždycky. Ano, již se povídá, že mezi nimi panuje srozumění, že si přejí, že spolu, jak se říká, mají známost.

Je to dost možná a je možná, že ta známost povstala tím zavazováním šátku. Kdyby si to byl pomyslíl, ale lidské srdce je troud, jenž každou jiskrou se rozpaluje. Nesmíš tedy těch jisker do toho troudu pouštět, aby nevznikl oheň a tě neuchvátil. At si milý mužský šátek váže sám, není-li zrovna tvůj bratr, tvůj muž, tvůj syn anebo jiný blízký příbuzný a ta mašle na krku nemusí býti úplně dokonalá. — Dá-li Pán Bůh, že se o sobě přesvědčíte, k sobě se nakloníte, si vážnost a lásku vespolnou získáte, a svede-li vás dohromady v poctivém stavu manželském, pak mu můžeš šátek vázati do té nejkrásnější kličky a jestli tě to ani jeho nikdy neomrzí, bude manželství vaše až do smrti blažené.

Však již slyšíme domácí si šeptati: „Ona mu dnes šátek neuvázala, tedy se hněvají.“

Nevystavuj se jejich soudu a nevyjevuj přízeň ani hněv, jednajíc správně a důstojně, jak se na křesťanskou pannu patří a varujíc se všech spolků, jenž nevedou leda do neštěstí.

Dále si mužští dávají na tom záležeti, aby se jim blyštěly dýmky a proto čistí a cídí na nich víčka. Mnohý zajisté ještě nemá knihu modlitebni, ale dýmku již má a má tabák a pytlík na něj a kupuje pilně škatulku po škatulce se sirkami, že se oheň již nevykřesává do hubky ocilkou a kamenem. Kouří vždycky dost, ale v neděli musí kouřiti ještě víc, kouří již doma, než se na cestu vydal do kostela, kouří, dáváje píci dobytku, kouří nabíraje vodu, kouří vyklepáváje kabát, kouří česaje si vlasy, kouří oblikaje se. Tak načichl samým kouřem a v tom chrámu Páně je cítit víc ty kuřáky a jejich dýmky, nežli kadidlo od oltáře.

Ptejme se: „Pro koho se strojíš, když jdeš do kostela a komu se chceš zalíbiti?“

Do kostela se chodí k vůli Pánu Bohu, to je věc nepochybná, a když jsi pěkně a čistě oblečen, zajisté to dobře a má to tak býti, žádá to účta k Bohu a Jeho svatému stánku.

Však na to ty nemyslíš, když se strojíš. Kdybys na to myslil, vystříhal by se vši přílišnosti, vši nádhery a všeho přepychu, věda, žeby se jím Pán Bůh víc urazil nežli poctil. Pak by ti také napadlo, že Bohu do kostela nepřinášíš jen své tělo,

nýbrž i svou duši, a že právě o tuto se ti jedná, když kostel navštěvuješ. Muselbys ji také připravit, očistiti a ozdobiti, aby zvláště z ní Pán Bůh se radoval.

Nyní mi řekni, zdali pak jsi na duši také vzpomněl, když jsi tu cestu do kostela měl před sebou?

O nevzpomněl, ty jsi své duši nevěnoval ani té nejmenší péče, a kdyby v tvém těle stále nebydlela, byl bysi ji snad — nechal doma.

Máš ji arcit s sebou, ale v jakém se nachází stavu?

V přebídném, milý příteli. Je na ni špíny, kalu, bláta a neřádu dost a ty ji neumýváš. Schází jí okrasy, skvosty, šperky a ty ji pranic neličíš. Snad je poskvřněna nepřátelstvím a hněvem, snad na ní lpí cizý statek, snad ji zohyzduje pomluva a lež, snad ji przní oplzlost a smilství. A kde jsou ctnosti: láska k bližnímu a pokoj s ním, věrnost a spravedlnost, upřímný a pravdivý mrav, střídma a mírná povaha, čistota srdce a nábožná mysl?

Vidíš, co toho máš k odstranění a zapuzení, k dobytí a napravení a ty si toho ani nevšímáš. Měl bysi také duši postavit před zrcadlo, když jdeš do kostela, abys ji hezky vystrojil. Činíš to snad jen když přistupuješ k svatě zpovědi, a ani tu si s tím takovou práci nebereš, jakou si každou neděli béřeš se svým tělem.

O nahlédni do toho zrcadla, jemuž říkáme svědomí, kdykoliv do chrámu Páně se chystáš. Ono ti ukáže tvé chyby a hříchy. Máš je vždycky při sobě a nemusíš je hledati teprv ve světnici. Dívej se do něho, dívej se opět a opět, jak to před tím sklem na zdi děláváš. Taž se ho ještě na cestě. Nebude mlčeti. Dovíš se, jaký jsi. Pak lituj, slibuj, modli se v kostele k Bohu.

Věř, že s zcela jiným duchem, s zcela jiným úmyslem a s zcela jiným účinkem službám Božím budeš přítomen, nežli když jen tím vyfintěným tělem místo před oltářem jsi vyplnil, marnost světskou maje v hlavě.

(Pokračování.)

D O P I S Y.

V Praze dne 6. února 1867.

(Pohřeb alumnů arcib. semin. M. Macharta.)

V předešlém čísle „Blah.“ bylo oznámeno, že dne 3. února t. r. zesnul v Pánu p. Martin Machart, alumnus arcib. semin. III. roku, po delší nemoci, v kteréž k hořeče přidružil se zánět plic. — Narodil se v Malém Záblatí u Vodňan; gymnasia obvykl v Písku, kdež si svou hrdli-

vostí a příčinností vždy jednoho z prvnějších míst získal; zvláště vynikal nade všecky své spolužáky v dějepisu, v němž vzácných vědomostí nabyl; mimo to věnoval velikou píli francouzské, chorvatské, polské, maďarské a anglické řeči. Literární práce jeho z těchto dob záleží nejvíce v překladech, z nichž některé v „Ota-
vanu“, „Lumíru“ a „Več. Zábavách“ uveřejněny byly; napsal též několik povídek v slohu prostonárodním. — Bohoslovecká studia konal s toutéž horlivostí a i tu prázdných chvil používal až příliš k nabytí vědomostí, tak že vzdělání svého krásných byl by někdy podal důkazův. Při tom vynikal zvláštní skromností, tichostí a sdílností, pročež od svých spolužáků milován byl co důvěrný a upřímný přítel, a kdyby byl Bůh života jeho prodloužil, byl by i v ohledu tomto býval světcem svým pravou útěchou. Za času prázdnin horlivě poučoval zvláště mládež. Pohřeb jeho konal se včera, v 7½ hod. ráno bylo v seminářském chrámu Páně slavné requiem, načež v 9 hod. průvod veden na Volešany. Alumnové zapěli píseň při vykro-
pení rakve a cestou zpívali žalm „Miserere,“ u hrobu pak rozloučili se zpěvem s milým bratrem svým.

Odpočívej v pokoji,
jako vítěz po boji,
milovniče Boží,
k životu až anděly
Pán svým povstat povelí
z časných smrti loží. III. r.

KRONIKA.

Z Prahy. JEmín. nejd. pan kardinal arcibiskup udělí v neděli dne 17. t. m. alumnům arcib. sem. II. r. v domácí kapli své o h. 8. první tonsuru, a v neděli na to dne 24. alum. III. r. nižší svěcení. — V pondělí dne 18. t. m. bude JEm. sloužit v 10 h. u sv. Mikuláše mši sv. před zahájením zemského sněmu.

— Pobožnost 40hodinná bude se konati od 19.—23. ún. u nejsv. Trojice na Spálené ulici, od 24.—28. v kolleg. chrámě sv. Petra a Pavla na Vyšehradě.

— Jednotě k dostavění hl. chrámu sv. Víta odevzdal vys. důst. p. kanovník strážce Ad. Würfel od téhož nejmenovaného dobrodince, jenž po tři léta po 1000 zl. věnoval, letos opět dar 500 zl. Nejdůst. světící p. biskup Petr Krejčí daroval na zřízení hlavního oltáře 10.000 zl. v úpis-
sech nár. půjčky, nejd. p. biskup Litomě-

řický Augustin P. Váhala přistoupil k jednotě s ročním příspěvkem 100 zl., v. důst. metrop. kapitola co zakladatel fondu s ročními 250 zl. Do schránek příspěvků na mostě vloženo „dobrovolného myta“ v jednom měsíci 28 zl. 26½ kr. Jmění jednoty obnášelo dne 7. února 27.965 zl. 15 kr.

— Spolek *Arimatejský* pochoval v lednu 109 chudých křesťanů v Praze zemřelých.

— K Děd, sv. *Prokopa* přistoupili pp.: Jan Balcar, far. v Javornici, Frant. Horáček, kapl. v Kyšperku, Ant. Anders, chovanec semináře v Kroměříži; akad. čtenářský spolek v Praze bude po žádosti své podané výboru podělován knihami Dědictvím vydanými.

— Z *Litoměřic*. Z katalogů naší diecése pro r. 1867 podáváme tento kratičký výtah: Nynější nejdůst. p. biskup Augustin Pavel Váhala (narozen v Mohelnici na Moravě 23. ledna 1802) jest 12. v řadě biskupů Litoměřických. Kapitola sestává z 1 kapitolního infulovaného děkana a 5 sídelních kanovníků (z nichžto senior infulován) a z 6 čestných kanovníků. Diecése čítá 26 vikariátů, 2 archidiakonáty, 31 děkanství, 377 far, 4 lokalie, 9 expositur a 16 zámeckých kaplanství. Počet kněžstva: celkem 975 kněží, z nichžto v diecési se nachází 921, mimo diecési 47, z cizích diecése nachází se 7. Světských 301, řeholníků 147. Alumnů jest 117, ve čtvrtém roce 21; kněží, kteří již 50. roku posvěcení na kněžství se dočkali, jest 41. První biskup, který dosedl na biskupský stolec, byl Maxmilian Rudolf baron z Sleinců, 25. května r. 1656. Počet duší obnáší 1,157.567 katolíků; 13,779 akatolíků a 12,571 židů. Al.

Z Vidně. Řád něm. rytířův, jenž za posledních let nejednou utěšené známky života projevil, hodlá teď zříditi několik konventů, v nichž by kněží témuž řádu již přináležející, a ti, jenž budoucně do řádu přijati budou, podle přísné řehole žili a slavné sliby dle výměru stanov původních zachovávali. Doposud bylo přísnému zachování řeholních slibů velice na ujmu ustanovení císařského patentu ze dne 28. června 1840 (srovnej „Blahověst“ 1866 č. 15.), jimžto rytířové i kněží téhož řádu byli oprávněni libovolně jménem svým vládnouti. Výnosem císařským dne 10. prosince 1866 jest však tento patent změněn v ten způsob, že kněží, kteříž se stanou spoluúdy svrchu zmíněných konventů a v nich slavné sliby složí aneb obnoví, pozбудou následkem slibu chudoby všelikého práva na dobývání i držení majetku

a že tudy budou na roveň postaveni všem ostatním řádům, jichžto jednotliví údové rovněž složením slavných slibů všeho soukromého jmění se vzdávají.

Ze **Solnohradu** byl — jak píše „Salzb. K. Bl.“ — odeslán dne 24. ledna telegram tamějšího měšťanstva Jeho Eminenci nejvyššímu kardinálu do Prahy s projevem účtivého blahopřání k 25leté památce jeho povýšení na důstojnost kardinála sv. římské církve; téhož dne vzdal JEmin. po telegrafu též své díky Solnohradským. — Ve *Schwarzachu* v arcidiecési Solnohradské konány jsou téhož dne slavné služby Boží za blahohojiny JEmin. co zakladatele kláštera Milosrdných sester v témž místě.

Z Bavorska. S povolením Stolice apoštolské nařídil arcibiskup Mnichovský, aby v celé diecési výroční památka posvěcení chrámu se konala na neděli třetí v měsíci říjnu, jak to v jiných diecích Bavorských i v některých částech mocnářství Rakouského předepsáno jest.

Z Hannoverska. Katolický farář v hlavním městě Hannoveru, Schlager, měl dne 7. října 1866 — prvního den po ohlášení dekretu, jímž Hannoverko přivtěleno k Prusku — kázání o slovech evangelia: „Pane, sestup prvé nežli umře syn můj“ (Jan 4, 49). Kázání to vyšlo tiskem ve Vídni, a jesti skvělým svědectvím, jak neohrožený pravdy hlasatel a svému králi věrně oddán jest kněz Schlager. Na důkaz některá slova jeho zde klademe: „Šťastný byl otec, jehož prosbu: Pane, sestup prvé nežli umře syn můj — Kristus vyslyšev utěšená k němu děl slova: „Syn tvůj žije.“ Ne tak šťastni byli jsme my, rozmilí přátelé, s modlitbou naší. Bůh dopustil, aby nemocný, za jehož uzdravení jsme několik měsíců se modlili, zemřel. Včera byl den úmrtí jeho. Včera sestoupila tisíciletá říše do hrobky své; včera vlast naše pohřbena, pohřbeny nejmilejší upomínky naše, pohřbena rodina naše královská se vši slavnou minulostí dějin našich, pohřbena jest samostatnost naše. A ještě jeden s námi pohřben jest; je to však mrtvý, který nezůstává dlouho ležeti v hrobě, ale povstává z hlubiny a vše, co s ním pohřbeno bylo, zase k životu křísí; a mrtvý ten nazývá se — *spravedlnost!* Na okraji hrobu, v němž tolik nám drahých přátel pospolu odpočívá, nelze nám utlačit slzi, jimiž skropeno jest poslední pozdravení, jež dáváme pohřbené vlasti své, volající: Buď s Bohem, předrahá země Hannoverská, v níž jsme my i otcové naši

tak blaženě žili! Musíme arci podrobiti se osudu, který nás stihnul; ale učíme to co mužové, jenž nepozbývají naděje a jejichž síla neklesá; učíme to co křesťané, jenž pevně věří v *mrtvých vstání*; týž Pán, kterýž uzdravil onoho syna nemocného, vzkřísil též zemřelých k novému životu. S pevnou myslí ponese me to zlé, jež na nás Bůh dopustil; ponese me je s toutéž vytrvalostí, s jakouž náš král, onen ctihodný stříbrovlasý kmet, nese vyhnání své. Na něho — ovšem již ne veřejně — ale v tiché aspoň modlitbě své zpomínati chceme; nechat v dále přijme naše díky, jež mu vzdáváme za všechna dobrodíní, jakáž nám prokázala otcovská ruka jeho. Zemi tvoji, ó přemilý králi náš, násilím ti celou vzali; ale jedno místo přece ti u nás ještě zbývá, z něhož ni žádná annexe tě nevypudí, — a to jest *srdce* naše, v němž povždy přebývati budeš.“

Z Francouzsko. Na důkaz, jak nedůsledně Napoleon III. a vláda jeho chovali se k apoštolské Stoli, sestavila „Unità catt.“ některé od císaře francouzského a ministrův jeho pronešené výroky z let dřívějších, ponechávajíc na vůli soudnému čtenáři, aby výroky ty s nynějším onoho císaře jedním srovnal. Dne 13. června 1856 napsal k veškerému národu francouzskému Napoleon takto: „Velkými díky jsem zavázán sv. Otci Piu IX., že přivolił býti kmotrem mému synu, jež mi Prozřetelnost Božská uštědřila. Požádal jsem jej o tu milost v tom úmyslu, aby požehnání nebes na syna mého i na celé Francouzsko sestoupilo.“ — R. 1860 pravil Napoleon III., započínaje sezení zákonodárského sboru: „Jedenácte let hájil jsem moc sv. Otce v Římě, a minulost musí býti zárukou budoucnosti.“ (Poznali jsme to nyní, jakou zárukou byla). — Dne 12. června 1861 psal císař Viktoru Emanuelovi takto: „Každá vláda je vázána předchozími událostmi. Jedenácte let chránil jsem moc sv. Otce v Římě. Vojsko své v Římě zanechám tak dlouho, až Vy se smíříte se sv. Otcem.“ — Dne 4. května 1859 pravil císař výslovně k biskupům Francouzským: „Vladař, jenž podal tolik důkazů o své oddanosti svaté víře, jenž po osudných dnech roku 1848 sv. Otce zase uvedl nazpět do Vatikánu, týž pevně na tom stojí, aby nejvyšší biskup Církve byl také ve všech právech svých co vladař světský uznán.“ — Dne 22. března 1861 pravil ministr Billault: „Vzdání se Říma, zanechatí politiku, kteréž Francouzsko po celá

staletí se drželo, zapomenouti, že jedině my jsme v posledních 10 letech papeže udrželi v Římě, — toť naprosto jest nemožné.“ — Týž ministr pravil ještě jasnějšími slovy v senátě r. 1862: „Vzdáti se Říma, je, milí pánové, pro nás tolik, jako upustiti od našich zásad, minulost trestati ze lži a zaviniti události, jenž by přivodily ozbrojenou intervenci mocností Evropských v Itálii. Myslete si papeže osamělého s poddanými jeho. V nynější době jitrnosti celé Itálie i Říma zajisté by tam vzniklo povstání. Papež by musel opustiti Řím, a zdaž byste myslili, žeby pak *odpovědnost za vše toto nepadla na císaře?*“ Tak mluvili ve Francouzsku jindy — a nyní?

Z Říma. V hlavním městě křesťanstva vládne mír, jehož by se po odchodu Francouzů nikdo byl téměř nenadál. Zásluhu přední o zachování pokoje přičísti sluší papežské vládě, kteráž bez velkého hluku, ale nicméně všemi spůsoby učinila potřebná opatření, jimiž by v době největšího nebezpečí pokoj ve věčném městě udržán býti mohl. — Vedle vlády přináležejí zásluha ta obyvatelstvu Římskému, jehož veškeré třídy jako by si slovo daly, že nedopustí, aby pokoj a mír byl přerušen. „Civiltà Cattolica“ jest toho domnění, že může v Římě revoluce vzniknouti, ale jen taková, kdežby lid papeži oddaný povstal proti samým revolucionářům. — Římané vesměs dobře se chovají k cizincům ve vojště papežském sloužícím, a každý zajisté si musí vážiti mužů, jenž z pouhé oddanosti ku hlavě církve sv. opustili domov i rodinu svou, mnozí i manželky své s dítkami, aby v Římě chránili neodvislost papeže Pia IX. Před některým časem rozeslal revoluční výbor italský plakáty, v nichž nazývá papežské zuavy „nejzdařilejším výrazem náboženského fanatismu;“ a v tom se neklame revoluční komitét, rozumíme-li fanatismu v tom smyslu, že nenalezneme tak snadno zbožnějších vojnů a vzdělanějších šlechticů nad zuavy, jež pravou ozdobou pap. vojska nazvatí sluší.

Z Afriky. V císařství Marokánském posvěcen jest 10. listopadu 1866 nově vystavený chrám katolický v městě Tetuanu, od Španělů r. 1860 dobytém. Chrám zasvěcen jest ke cti Marie Panny Vítězné; vedle kostela stojí klášter Františkánů, kteří tam služby Boží konají.

* * * V *Alžíru* zřízeno jest arcibiskupství (na místě dosavadního biskupství), — *jediné* to sídlo arcibiskupa katolického v celé Africe!

Z Ameriky. V prosinci 1866 vysvětil biskup Henni nově vystavený chrám ve Fond-du-Laku v státu *Wisconsin*; za 23letého působení svého co biskup vysvětil Henni již 300 chrámů katolických. — V *Baltimore* navrátilo se do lůna církve katolické ku konci minulého roku 32 protestantů; dne 23. prosince udělil jim všem arcibiskup Spalding svátost břimování.

Návraty do církve. Neposlední známkou Božského původu církve katolické vidí se nám býti ta okolnost, že se v našem 19. století vždy více a více bludářův do lůna samospasitelné církve navrací; a nejsou to jen lidé nevzdělaní, kteřížby snad z nahodilých příčin a to dosti marných ku katolíkům se přidávali; naopak jsou to nejvíce lidé učení, ve vědách neb umění vynikající, osoby k nejvyšším třídám společnosti lidské počtené, jež mezi obránci našeho věku spatřujeme. Před rokem byla o tom vytištěna kniha (Rosenthal's Convertitenbilder. Schaffhausen, Hurter 1865), kterážto podává v I. dílu životopisy všech znamenitějších osobností, z nekatolických sekt, ano i z židovstva na víru katolickou od r. 1800—1838 obrácených. Některé z nich chceme tuto zejména čtenářům svým uvést; zajisté že mezi nimi nejedno povědomé jméno naleznou.

První z konvertitův 19. století jest Bedřich Leopold hrabě ze *Stolbergu*, jenž r. 1800 vyznání víry učinil a zvláště církevním dějeisem svým se proslavil. — R. 1803 navrátil se do církve dr. Mikuláš Möller se svou nevěstou, kteráž byla dcerou kazatele Albertiho z Hamburku, dobrého to přítele Lessingova. — V Drážďanech v témž čase složil vyznání víry Karel Bedřich z *Rumohru*, znamenitý kritik; — ve Vídni Adam Müller z Nittersdorfu, výtečný publicista; — r. 1806 v Holandsku J. Lesage Ten Broech, syn kazatele kalvínského; — v Římě publicista Ferdinand svob. pán z *Eksteina*, a umělcové bratři Jan a František *Rippenhausen*. — R. 1808 navrátil se do církve v Kolíně n. Rýnem proslulý filosof a básník Bedřich z *Schlegel-u* schoti svou; — ve Würzburgu pokřtěn jest slovutný lékař žid Julius; — 1810 pokřtěn ve Vídni doktor lékařství Jan Em. *Veith*, stal se doktorem богословí a čestným kanovníkem, kazatelem u sv. Štěpána ve Vídni; homiletické spisy jeho naskrze jsou výtečné. — Tehdáž v Římě přijat jest do lůna církve jiný znamenitý kazatel, Zachariáš *Werner*, redemptorista, žák kněze K. M. Hoffbauera. — V Berlíně co fana-

tický nepřítel cirkve, obzvláště pak Jesuitů, známý Jan Erich *Biester* stal se katolikiem — jakož i Mikuláš Böhl, syn zámožného kupce z Hamburku, jenž v nevěře vychován byv, za pobytu svého ve Španělsku drahý poklad víry Kristovy nalezl; dcera jeho Cecilie stala se slavnou spisovatelkou španělskou (pod jmenem Fernan Caballero), jejížto spisy na mnoho jazyků byly přeloženy. — Bedřich Aug. z *Klinkowströmu*, syn švédského plukovníka, navrátil se do lůna cirkve svaté a ve Vídni se seznámil s knězem Hoffbaurem, dle jehož rady založil ústav vychovávací pro vyšší stavy, kterýž plných 20 let sám spravoval, a odkudž několik set mužův katolické církvi upřímně oddaných vyšlo. Oba kněží Jesuité, Josef a Max z *Klinkowströmu*, jsou jeho synové. — Slavný umělec Jan Bedřich *Overbeck*, — malíř Vilém ze Schadowa a bratr jeho sochař Rudolf ze Schadowa; — Karel Vogel z Vogelsteinu, ředitel umělecké akademie v Drážďanech; — znamenitý malíř Ludvík *Schnorr* z Karlsfeldu, též do cirkve katolické se navrátili. — R. 1817 stal se katolikiem princ Bedřich August Karel z *Hessen-Darmstadtu*, a panující tehdyž vévoda v *Sasku-Gothě* Bedřich IV. — V Badensku učinil vyznání víry Moritz Voltz, jahan u dvorního chrámu v Karlsruhe, stal se knězem a mnichem kartusiánem. — R. 1818 navrátil se do cirkve katolické výtečný básník i státník, Eduard z *Schenku*, stal se ministrem kultu v Bavorsích; — r. 1819 Bedřich Ludvík hrabě Senfft z Pilsachu; — r. 1820 Karel Ludvík z Halleru; — v Prusku Ludovíka Henslová pilným čtením katechismu katolického nabyla poznání pravé víry. — Téhož roku 1820 pokřtěn jest holandský rabín Weil v Mastrichu; rok před tím potkal průvod s nejsv. Svátostí, chtěl se vyhnouti, ale neodolatelná moc nutila jej zůstat, kleknouti a se klaněti; poznal pravého Mesiáše a stal se knězem. — V Bonnu se navrátil do cirkve profesor dějepisu a filosofie Burchart Freudenfeld. — Roku 1821 stala se v Římě katoličkou hraběnka Burghausova, kteráž založila špitál a ústav školních bratří. — Ve Vídni přijat jest do lůna cirkve Josef Daniel Böhm, ředitel mincovní rytecké akademie; — Theod. Klitsche de la Grange, jenž přeložil dějiny sněmu Tridentského, od Pallaviciniho sepsané, a r. 1860 byl brigádníkem v Neapolsku. — Dne 13. ledna 1826 oznámil Bedřich Ferdinand, vévoda z *Anhalt-Köthen* poddaným svým, že před rokem v Paříži

vstoupil do katolické cirkve i s chotí svou, sestrou pruského krále Bedřicha Viléma III. — Brzy po něm navrátil se také bratr vévodkyně, Gustav hrabě z *Ingenheimu* do cirkve. — V týž čas v Paříži do lůna cirkve přijat jest hrabě z Haza-Radlitz, jehož oba synové stali se řeholníky. — V Holandsku stal se katolikiem proslulý právník dr. Berends; — r. 1827 v Řezně Ludolf z *Bekedorffu*; — v tuž dobu hrabě Bernhard z *Limburku-Styrumu*; — obě vévodkyně *Saganské*; — Kateřina, Vilemína a Dorota, princezky z *Kurlandu*. — Roku 1828 navrátil se v Berlíně do cirkve katolické se svou chotí Jiří *Phillips*, jeden z nejznamenitějších kanonistův našeho věku. — Zežidovstva pokřtěni jsou dr. Jeiteles z Prahy, profesor lékařství v Olomouci, a — svob. pán z *Hocku*, nyní c. k. ministeriální rada ve Vídni. — R. 1830 učinila vyznání víry princezka z *Mecklenburg-Schwerinu*, choť dánského krále Kristiana VIII., matka krále Kristiana IX., za jehož vlády katolická církev v Dánsku zase svobody nabyla. — Další konvertité jsou: básník Vilém z *Schützu*; — uherský reformovaný kazatel Samuel Sabo; — norvéžský kupec Jan Daniel Stub, jenž se Barnabitou a misionářem stal; — Curišský polní kazatel Esslinger, stal se polním kaplanem u vojska papežského. — R. 1831 činil v Berlíně vyznání víry básník svob. p. z *Maltitzu*; — též přítel jeho básník Daniel Leop. *Witt*, vrchní finanční rada v Berlíně s dvěma sestrami svými. — Týž časem stali se katolíky: výtečný stavitel Zandt; — docent protestantské theologie v Bonnu dr. *Arendt*, stal se profesorem na universitě Lovanské. — R. 1832 učinil v Mnichově vyznání víry syn kupce Hamburského *Hugues*, jenž se stal knězem Redemtoristou a vydal spisy sv. Alfonse z Liguori v překladu německém. — Od r. 1833—1838 navrátili se do cirkve: nyníjší kanovník *Weickum* ve Freiburgu; — profesor na universitě v Tubinkách dr. Eisenstein; — spisovatelka Ludov. z *Bornstedtu*; — malíř Rudolf Wassmann; — setník u pruského dělostřelectva Kahl; — kazatel protestantský v Drážďanech dr. Bunker; — slezský svob. pán z *Richthofenu*; — výtečný malíř Ahlborn; — protestantský kazatel dr. Bartholomae; — luteránský pastor a spisovatel Müglich.

U všech osob zde jmenovaných musí se obzvláštní váha klásti na všestranné vědomosti a vzdělanost jejich; zkusit je zajisté v úplné míře, jakých slasti může po-

skytnouti učení sekt protestantských i židovstva; to jim nestačilo, — pravé slasti, pravého pokoje duševního nabyli jedině v katolické církvi. U žádného z řečených obrátců nebyly to ohledy časné, ziskuchtivost aneb bažení po cti a slávě, co je do lůna církve vábilo: většina z nich musela právě naopak snášeti mnohá příkoří, úsměšky a protivensství od bývalých přátel a soudruhů svých; nejedni pozbyvše návratem do církve výnosných míst, na kterých doposud usazení byli, musili s nouzí zápasiti.

Nic však jich neodstrašilo, jejich láska ku pravdě ani na okamžik neochábla, ale nesnáze spíše setužila, jako láska mučeníků a vyznavačů v prvních stoletích. A u nás nyní někteří bankrotáři rádi by zosnovali novou víru, to jest hledají jméno pro nevěrusvou, nevědouce, mají-li se nazvati Irvingiány aneb jinak.

V druhém svazku spisu Rosenthalova o konvertitech (1839—1866) dočítáme se zajímavého popisu o návratu mnoha osob posud žijících do církve katolické. K zemřelým náleží Karel Rintel, jenž co právník protestantský ujal se potlačené církve katolické v Prusku r. 1838 ve dvou spisech: „Klement August, arcibiskup v Rýně Kolíně, proti vládě obhájen od protestanta,“ a „Obhájení arcibiskupa Hnězdno-Pozňanského“; pro tyto spisy odsouzen byv na rok do pevnosti vyznal Rintel r. 1839 víru katolickou a věrně ji i potom zastával. V témž čase stali se katolíky: hrabě Schlitz; — bývalý kazatel protestantský v Novém Yorku Oertel; — hraběnka Zichy; — hraběnka Natalie z Kilmansegge; — svob. pán Van der Smissen; — kazatelové protestantští Schröder a Farkas; — židé: dr. Ferd. Trebisch, lékař ve Vídni, — spisovatel Moric Brühl, — lékaři Adolf Löwy — a Mojžiš Rocca. — R. 1843 stal se katolíkem proslulý malíř Achenbach v Düsseldorfu, — jakož i malíř Lasinský. — R. 1844 navrátili se do Církve proslulý dějepisec Hurter, — výteční státníci bratři Maximilian a Jindřich svob. páni z Gageru; — farář protestantský Karel Haas, jenž už mnoho užitečných spisů katolických vydal; — hrabě Ant. z Hardenbergu, kterýžto byv dříve hannoverským vyslancem v Drážďanech po obrácení svém zbaven jest úřadu. — R. 1845 stali se katolíky: býv. pastor dr. Wilke, nyní výtečný exegeta; — přírodovědec Schimper na cestách svých v Abyssinii převzácný poklad víry našel; — básník dr. Lebrecht Drevs; —

pastor Zetter; — r. 1846 hrabě Octavio z Lippe - Biesterfeld - Weissenfeldu; — rakouský plukovník svob. p. Ant. ze Salis-Saglio; — r. 1847 pokřtěn jest žid *Herzman Cohen* v Paříži, jenž tam založil spolek k nočnímu uctění nejsv. Svátosti oltární, a po dvou letech se stal knězem karmelitou. — Téhož roku v Paříži přijat jest do Církve doktor lékařství Alex. *Hetsch*, jenž obdržev r. 1839 od vlády Württemberské stipendium odebral se do Paříže, aby se v lékařském umění vzdělal; bratr jeho, protestant, dal mu žertem památný peníz s obrazem Marie Panny kolem krku na cestu; od té doby cítil se Al. Hetsch jako proměněna a po osmiletém boji duševním a zápasení s časnými potřebami stal se katolíkem, študoval bohosloví v Orleansu, a jest nyní rektorem tamějšího semináře kněžského. — V témž roce přijat jest do Církve znamenitý historik Jonáš *Bluntschli* v Curichu. (Dokončení.)

Paběrky.

„Je-li postavení redaktorů katolických vůbec málo vábné“ — dí pastorální noviny Bamberké — „zajisté tím méně vábnější jest osud kněze, kterýž proti nezříčenému proudu času síly své věnuje tisku; nebo podniknutí takové vyžaduje na něm, chce-li upřímně bojovati, nejen oběti času a pohodlí domácího i společenského života, ale obzvláště tam, kde bezcharakternost a utrhačnost soustavně se pěstuje, i samé oběti jeho životní existence a postupování k vyššímu a blaženějšímu konci. Kdo jako kněz za pravdu a právo hlasu svého pozdvihuje, ať nepočítá na vděk světa, a vzdá se raději předem nároků na uznání lidské, hotov jsa, spíše snášeti pohrdání — a co nejhoršího — i se strany svých soudruhů vlastních. Každý nádeník a podavač v ústrojí vládním má u nich více ceny, než pěstoun veřejného slova, byt znalcové jeho prospěšného tiskem působení jej na rukou nesli!“ („Školník.“)

Literární oznamovatel.

— *Katechismus z nařízení sněmu Trientského k pastýřům duchovním a z rozkazu Pia V., papeže Římského na světlo vydaný.* Nákladem Dědictví sv. Prokopa. Číslo IV. Podíl za rok 1866. Tiskem kníž. arcib. knihtiskárny. Stran XXV. a 602. — Vydává se údům Dědictví sv. Prokopa na poukázku diplomu v kněhupectví B. Štýbla a prodává se tamtéž po 1 zl. 60 kr. Kniha tato nejenom obsahem svým, ale i formou náleží k nejvýtečnějším plodům na poli literatury katolické. O původě a bězích katechis-

mův vůbec a tohoto zvláště pojednal důkladně prof. V. Zikmund v předmluvě, z kteréž toto uvádíme: Jest tomu právě *tři sta let*, co řečený katechismus tiskem na světlo vyšel, událost to v moci a účincích svých za jisté blahonosná. Důstojně tedy slaví Dědictví sv. Prokopa památku její, vydávající překlad díla tak znamenitého. Učinil jej *Jan Herčík*, kněz církevní a národovec upřímný. Práce dokonána v Starém Kolině dne 1. ún. 1863. JEmin. nejdůst. p. kardinal a arcibiskup Pražský, kníže Bedřich ze Schwarzenbergu, ráčil dílo toto pod svou ochranu přijíti, maje na úmyslu vydati je tiskem na památku tisícileté slavnosti, jež se r. 1863 konala. Avšak za rozličnými příčinami nemohl se vznešený tento úmysl téhož roku v skutek uvéstí. Mezi tím výbor Dědictví sv. Prokopa uznává proslulost nadřečeného díla, požádal s příslušnou úctou svého vrchního pastýře, aby tento překlad Dědictví sv. Prokopa přepustiti ráčil, což i blahosklonně učinil. — Podotýkáme, že ku Katechismu přidán jest nejen seznam kapitol a alfabetický rejstřík, ale též „Upotřebení katechismu“, t. j. kazatelské rozvrhy na jednotlivé neděle roku k evangeliím přispůsobené. Přídavek tento bude milou pomůckou všem kazatelům slova Božího. Přejeme, aby tento Katechismus obzvláště za dnů našich všude byl hlásán. Za tou příčinou vykládají alumnové arcib. semináře v Praze v pokusech svých homiletických letos články tohoto Katechismu. Kažme všichni a všude učení víry!

— Vp. Frant. Šmat, spirit. u Školn. sester v Horáždovicích, zaslal nám k uveřejnění v „Blah.“ rozjímání postní: „*Sedm posledních slov Páně na kříži*.“ Uznali jsme za přiměřenější, aby rozjímání tato vyšla o sobě i vyjdou do 20. t. m. nákladem kněhupectví B. Stýbla.

— V komisi kněhupectví B. Stýbla vyšel „*Chronologický přehled dějin českých*.“ Sestavil a vydal Jan hrabě Harrach. — Vele důležitý přehled tento bude zajisté vítanou pomůckou při vyučování dějepisu ve školách, za kterýmžto účelem lze jednotlivých listů co visecích tabulí na stěnu upotřebiti. — Údům Matice české uvádí uroz. p. hrabě v známost, že odevzdal skladu matičnímu 900 výtisků „synchronistického přehledu dějin Českých.“ Poskytuje tím, co kurator Matice, pp. údům výhodu, že si mohou, pokud zásoba stačí, za poloviční krámskou cenu, tedy za 50 kr. r. čís. spis tento zjednatí.

— „*Stará kniha*“ aneb: Marná jsou úsilí bezbožných. Povídka pro mladý a dospělý věk. Sepsal Josef Sokol. S oceloryti-

nou. Stran 283. Nákladem kněhupectví B. Stýbla. Věnována jest vel. p. Pant. Neumannovi, far. v Chlumíně.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Josef *Riha*, kapl. v Postoloportech (diec. Litoměř.), za far. do Srbče;
- p. Frant. *Passauer*, kapl. v Trásekerách, za far. do Neulosimthalu.

Uprázdňená místa:

Kladruby, expos. patr. p. Alfreda knížete z Windischgrätzu, od 30. ledna.

Nové Benátky, děkanství patr. p. Leop. hrab. z Thun-Hohensteinu, od 6. února.

V biskupství Kralohradeckém.

Významení jsou:

- p. Josef *Leden*, os. děkan v Hořicích, bisk. vikář a školdozorce, jmenován čest. kanovníkem kathedr. chrámu v Hr. Králové;
- p. Jan *Klein*, rektor bisk. semináře a rada manž. soudu v Hradci Králové, obdržel ryt. kříž. saského ř. Albrechtova.

V biskupství Budějovickém.

Vyznamenán jest:

- p. Ant. *Skočdopole*, prof. pastýř. bohosloví v Budějovicích, jmenován bisk. notářem;

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Vác. *Čiška*, far. v Rapičích (arcid. Pražské), za far. do Kbel;
- p. Matěj *Schneider*, kapl. v Nové Bystřici, za admin. do Horní Pěny;
- p. Josef *Vrba*, admin. v Mlázovech, za kapl. do Lodheřova;
- p. Matěj *Sonnberger*, osob. děkan v Horní Pěně, b. notář a jubil. kněz, vstoupil na stálý odpočinek.

Uprázdňené místo:

Horní Pěna, f. patr. stud. fondu, do 17. bř.

Listárna redakce.

Milodary. Pro válkou poškozené: Ze Lvova 50 zl. r. m. — Na chrám sv. Víta v Praze: Vinc. Grund 50 kr.

Výňatky z dopisů nám zaslanych: V Solopiskách (vik. Kutnohorského) byl v neděli dne 28. led. před služ. Bož. pokřtěn dospělý žid. — *Od Šumavy* „obr. ze života“ nehodí se. Vyvaz. stalo se pov. ap. Štolic. — V *Plešné* darovali nábožní snoubenci k své kopulaci 12 liber voskovic na oltář. Dále píše d. p. farář: Včera byl jsem přes pole u nemocného a nalezl jsem tam plnou světnici lidí, tak že jsem k nim jako o cvičení promluvil mohl, ježto nemocný to strpěti mohl. — *Od Brandýsa* chválí p. učitel D. to zařízení, že se učitelům přispívá ze záduší a že tu a tam mají též zádušní pozemky v nájmu neb užívání. Na býv. panství Brandýském vyplácí ze 30 učitelům ze záduší přes 1500 zl. ročně. Však povstala prý obava, že příspěvky tyto budou zastaveny. Žádát se úředně, aby každý p. učitel starší fassi vyhledal a předložil, v kteréž by nynější příspěvek z kostelní pokladnice již Vysoké přistě.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
v kníž. arcib. semi-
náři číslo 190—I.

Expedice:
v kat. knihkupectví
B. Stýbla,
na sv. Václavském
náměstí, čís. 786—II.

Nedošlá čísla rekla-
mujte nejděle
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasy katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

Předplácí se
v expedici
u všech řádných
knihkupectví

na rok: 2 zl. 50 kr.
na půl: 1 zl. 30 kr.

Po poště:
(jenom v expedici)
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1 zl. 50 kr.

Předplacení čtvrt-
letí se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bídně činí národy.“ (Přís. XIV. 34.)

Sv. Řehoře, biskupa Nyssenského, o modlitbě řeči patero.

(Z řečt. přeložil Jan N. Desolda, c. k. prof. na gymn.
Plzenském.)

Řeč čtvrtá.

„Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi. —
Chléb náš vezdejší dejž nám dnes.“

Slyšeti jsem jednou jistého lékaře u-
měle o stavu zdravotném rozmlouvati; snad
by nám i pro zdraví duševní nebyla nepro-
spěšna docela řeč jeho. Stanovil on, že
zrušení pravého živlu v těle našem poměru
bývá základem a příčinou povstalé v nás
nějaké nemoci; a naopak opět prý uzdra-
vení se stává navrácením jich po zmatku
k pravému a přirozenému stavu, jelikož se
takto příčina nemoci odstraní. A proto i
míní, že se má k tomu hleděti, který ze
živlů v nás v nepořádek uvedených převlá-
dou svou nejvíce překáží působení léků k
uzdravení proti tomu užíváných; tak když
by převládala horkost, má prý se části od
ní opanované ku pomoci přispěti a to co
vysychá, se navlažit, aby horkost z nedo-
statku pokrmu konečně sama se nestrávila
a neudusila a neuhaslá. Rovněž i kdyžby
některá jiná naše činnost tělesná ze svých
mezí vystoupila, má se převaha její stavěti
a členu slábnoucímu uměním ku pomoci
přispěti; když pak by se to stalo, aniž cosi
dále souměrnosti živlů nepřekáželo, pak že
navrátí se opět zdraví tělu, jelikož přiroze-
nost u vespolném sloučení svém nijakéž více
netrpí nepravidelnosti. — Což tedy chci s
tímto dlouhým úvodem řeči své? Nechybí
snad se rozjímání to s cílem mým, aniž
pak jest příliš vzdáleno od předmětu obra-
ného; zvolil jsem si totiž k úvaze své slo-
vo: „*Buď vůle tvá!*“ Proč jsem pak onen
lékařský náhled uvedl, ihned vysvětlím. —
Byloť druhdy v úplném zdraví duševním
člověčenstvo, jelikož činnosti duševní nic
jinak nežli co nějaký živlové jednosvorně k

ctnosti směřovali a téměř s ní sloučení byli.
Když pak žádostivost převládla a následkem
toho opáčná jí vlastnost, zdržlivost totiž,
převahou oné podmaněna jest, a nic nebylo,
co by nezřízené hnutí žádostivosti po zaká-
zaných předmětech překazilo, tuť se smr-
tící neduh hříchu ve přirozenost lidskou
vloudil. Onen tedy pravý lékař neduhů du-
ševních, jenž byl k vůli nemocným v život
lidský sstoupil, odstraňuje napomenutím a
ponaučením v modlitbu uloženým kořen ne-
duhu a uvádí nás opět k zdraví duchovní-
mu. Zdravota pak duše záleží v dokona-
lém kráčení za vůlí Boží, jakož zajisté po-
blouznění od dobré vůle té jest neduh du-
ševní v smrt vycházející. Když pak jsme
se rozstoli, zanechávaje dobrého života
rajského, a když jsme se zhoubného nepo-
slušnosti jedu hojně napili a tak pokolení
naše tímto zlým a smrtícím neduhem po-
třeno jest, přišel opravdový lékař, aby dle
umění lékařského neduh ten léky opácnými
vyhojil. Jelikož jsme pak neduhem tímto
proto zachváceni byli, že jsme se Boží vůle
spustili, tuť nás téhož opět sprostuje tím,
že nás spojuje a smíruje znova s vůlí Boží.
Neboť léčivá jsou slova té modlitby proti
nemoci, kterouž duše naše zachvácena jest;
neboť co člověk velikými duševními bolestmi
sevěřený modlí se ten, kdo říká: „*Buď vůle
tvá!*“ Vůle pak Boží jest *spasení lidské*.
Když tedy se Bohu představujeme, bychme
mu řekli: „*Buď vůle tvá i ve mně!*“ tuť
nevyhnutelné jest, abychom se odřekli toho
života, který jest mimo vůli Boží, a v řeči
své asi takto se vyjádřili: Jelikož zle ve
mně působila jest v předešlém životě pro-
tivná tobě vůle, a já porobem jsem učiněn
zlého krutovládce, co nějaký katan vyko-
nává soud nepříteli svého sám nad se-
bou; proto smiluj se nad zahynutím mojím
a dejž ať tvá vůle stane se konečně i ve
mně. Neboť jako ihned zmizí temnota v

temných jeskyních, jak mile světlo se okáže: taktéž ihned veškeré zlé a nezřízené hnutí ve mně v nivec se obrátí, jak mile se objeví ve mně vůle tvá. Zdrželivost zajisté uduší bezuzdné a vášnivé touhy žádostivosti; pokora zničí pýchu, skromnost zhojí neduh hrdosti; dobrotivá láska veliký počet odporných zlob duševních zapudí. Před ní totiž prchne hněv, závist, zlost, rozhorlená prchlivost, mstýžádost, lstivost, falešnost, nesmírlivost, touha urážek urážkami spláceti, překypění krve, potměšilost, veškeré hejno takových nepravostí laskavou dobrotou zmizí.

Tak vymítá mocná vůle Boží tuto dvojí modloslužbu; dvojí pak pravím i pošetilou úctu modl i nezřízenou snahu po zlatě a stříbře, která jmenoval prorok „*modlami národův.*“ (Žalm 115, 4.) „*Budiž tedy vůle tvá!*“ aby udušena, zničena byla vůle ďáblová.

Proč pak medle prosíme, aby se nám od Boha dostalo dobré vůle? Protože jest slabá lidská přirozenost k dobrému, když byla jednou zlem ochabla. Neboť pokračování k zlému a navracování se od toho opět k dobrému neděje se u člověka stejnou snadností, jakož se nám toho podobnost na těle okazuje, ano se neuzdravuje nemocný tak snadno, jako zdravý v nemoc klesá. Mnohý zajisté zdravý člověk jediným poraněním do největšího nebezpečení upadá; jediný návrat anebo nápad zimnice veškerou sílu tělesnou zničuje; jediné okušení jedu buď docela usmrcuje, anebo blízko k hrobu přivádí; a tak uštknutím hada nebo žahadlem jiného jedovatého zvířete, nebo klopýtnutím, nebo pádem, nebo přílišným požíváním pokrmu anebo jiným podobným případem působí se buď nemoc anebo smrt; odstranění pak nemoci, povede-li se totiž, stává se mnohou péčí a nesnází a uměním lékařským. Proto tedy, pojme-li nás žádost nepravosti, ta nemá zapotřebí pomocníka k naší zkáze, jelikož se zlo v vůli naší samo dokoná; když pak k dobrému se kloníme, tuť potřebí Boha, jenž by žádost k skutku dovedl. Proto tedy slovy oněmi asi takto pravíme: „Jelikož tedy vůle tvá jest zdrželivost, já pak tělesný jsem a prodán pod hřích, dejž at pomoci tvou tato vůle tvá ve mně v skutek se uvede.“ Taktéž rozuměj spravedlnosti, zbožnosti, osvobození od vášní. Neboť slovo „*vůle*“ pojímá vůbec všechny ctnosti v sobě, a vůli Boží zavírá se veskrze vše, co se dobrem zůve.

Ale což znamená slovo, jímž dokládá: „*Jako v nebi tak i na zemi?*“ Zdáť se mi

skoro, že na hlubší poukazuje rozum slovo to a že nám podává ponaučení k poznání Božského účelu ohledem tvorstva.

Co však míním, jest toto. Všeliké rozumné tvorstvo dělí se v bytost tělesnou a netělesnou. Andělská bytost jest netělesná, druhá pak jsme my lidé. Pouze rozumná bytost tedy, jsouc prosta obtíže těla tohoto hmotného a k zemi tížícího vznáš se vzhůru, dle své lehké a pohyblivé podstaty dlíc v lehkých a ethérických místech: druhá pak pro příbuzenství, jež toto tělo naše s pozemskostí má, nuceně se dostala v tento život, podobný usedlině blatné, při čemž nevím, jaký úmysl Božská vůle měla; buď chtěla veškeré tvorstvo sobě příbuzné učiniti, aby ani tento dolní kraj nebyl bez účastenství nebeské vznešenosti, ani nebesa docela účasti nepostrádala toho, co pozemské jest; aby se stvořením lidí sloučení stalo obou živlů účastenstvím na vespólných vlastnostech, jelikož i rozumnost duševní, příbuzna jsouc a sourodna nebeským mocnostem v tělesných ubytována jest tělích, i toto pozemské tělo u všeobecném vzkříšení v nebeské příbytky spolu s duší přenešeno bude — neboť *spolu zachváceni budeme*, dí Apoštol, *do oblaků vstříc Pánu v povětří a tak vždycky s Kristem budeme;*“ (I. Thes. 4, 17.) — buď že tedy toto, buď že cos jiného mimo to mpudrost Božská na mysli měla, v takovémto dvojím životě rozděleno jest zajisté veškeré rozumné tvorstvo, jedna část netělesná jsouc nebeské jest účastna blaženosti, druhá tělesná k zemi pro svou s ní příbuznost obrácena jest. Žádost tedy toho, so krásné a dobré jest, stejně oběma vštípena jest bytností, i samostatností i samovolností i osvobozením od všeliké vášně oběma tvůrce všehomíra stejně dal, tak že veškeré rozumnosti a myslí obdařené a vyznamenané tvorstvo samostatnou vůlí se řídí. Vznešený pak život prost jest všeho zla a odpornosti se tam nenalezá naprosto nižádných; všeliké pak vášnivé a náruživé pohnutí zmitá tímto pozemským životem, v němž se lidské pokolení nachází. Protož i líčí písmo Bohem nadchnuté život svatých v nebi co prostý všeho zla a čistý vši poskvrny hříchu; všechno pak, co od věčného dobra se odloučilo a tím odloučením zlem se stalo, splulo v dol tohoto života na způsob kalu a bláta, čímž pak lidské pokolení bývá poskvrněno a nalezá v této temnotě překážku, že nemůže patřiti světlo Božské pravdy.*) Když

*) Co tuto sv. otec o zemi dí, připomíná žtoci-

tedy onen vznešený život vášně prost a poskvrny čist jest, bídný pak život vezdejší pohřížen jest u všelikých vášních a strastech; tuť by patno bylo, že vznešený onen život, jsa prost všeho zla, na dobré vůli Boží se zakládá, — neboť kde není zla nižádného, tuť nutně dobré býti musí! — náš pak život odloučiv se od dobra, že jest též spolu odloučen od vůle Boží. Pročež v modlitbě se nám naučení dává, abychom život svůj tak očistili, aby v nás dle příkladu bytností nebeských beze vší překážky vládla vůle Boží, jakobychem řekli: Jako *trůnové a knížatstva a mocnosti a panstva* (Viz L. Thes. 1, 16. a Ef. 1, 21. 3, 10.) i všeliká bytnost nadzemská plní vůli Tvou, jelikož nižádné zlo nepřekáží jim u vykonávání toho, co dobré jest; tak dejž, ať i v nás dobré se vykoná, aby po odstranění všeliké zloby veskrze vůle Tvá v duších našich panovala a vládla.

Ale jak jest možná, namítne snad mnohý, dle čistoty netělesných mocností zříditi život těm, kterým život s tělem spojen jest a jichž duše následkem potřebností tělesných v nesčíslné pohřížena jest péce? — Jako by takovou námítku byl předzvídal, proto myslím, že Pán na odstranění té překážky ihned v další řeči obtížnost tu, která oné přikázané péci odporuje, vyvrací. Neboť že nám káže modliti se za „*chléb vezdejší*“, tím nám to naučení dává, že se střídma spokojenost přirozené bezpotřebnosti andělův ohledem jich bezvášnivosti rovná; neboť neprosí Boha na modlitbách svých andělé za udělení chleba, jelikož přirozeností svou potřebí jeho nemají; člověku pak se přikazuje za něj prositi, jelikož to, co prázdné jest, přirozeně potřebí má, čím by se opět naplnilo.

Plnná a pomijitelná jest soustava lidského života, žádajíc vždy obnovení toho, co se bylo strávil. Kdo tedy ku potřebě přirozené hledí a nedá se nad potřebnost zbytečnými starostmi uchvátiti, nezůstane daleko za životem andělským, následuje střídma spokojeností svou bezpotřebnost oněch. Proto se nám přikazuje prositi za to, co k zachování naší tělesnosti postačí, řkouce k Bohu: „Chléb dejž, nikoliv pak rozmařilost, ani bohatství, ani pestré roucho, ani zlatý šperk, ani lesklost drahokamů, ani stříbrné nádoby, ani hojnost pozemskou, ani důstojnost vojenskou, ani vládu nad městy i národy, ani stáda koní a

volův i jiného dobytka množství, ani hojnost čeledi, ani skvělost na veřejnosti, ani slavné památníky a sochy, ani hedbávný oděv, ani líbeznost hudby, aniž cos jiného tomu podobného, čímž duše odtazena bývá od péce o věci Božské a důstojnější, — ale chléb.“ Viz hlubokost moudrosti! Jaké naučení se jedním tímto slovem podává?! — Skoro hlasem slovo to volá k těm, kdož znamenati chtějí, takto: Ustaňte, lidé, k marnostem žádostí svou se hnáti! ustaňtež původy nesnází svých si množiti! Málo jest, co přirozenosti své dlužní jste; pokrm dlužen jsi tělesnosti své, věc skrovnou a snadnou k opatření, k potřebě toliko hledíš-li. Proč medle si břemen svých množíš? proč se tolikerým povinnostem samovolně podrobuješ, stříbra dobýváje, zlato shromažďuje, po lesklém zboží se sháně, aby tím vším ten tvůj nenasytný důchodník — břicho — se kochalo, ač jeho jediná jest potřeba chléb, an lačnosti dostačí? Ty však cestuješ k Indům a pouštíš se v krutá nebezpečí mořská, a rok co rok plavby konáš, abys zbožím odtamtud přivezeným v rozmařilosti se radoval, aniž pomně, že veškeré labužnictví v ústech své meze má; a taktéž to co krásné na pohled, co vonné, co chutné, krátkodobou toliko a okamžitou působí pochoutku smyslnou; od úst pak dále dolů není žádného rozdílu mezi věcmi požívanými, jelikož přirozenost vše v jeden odporný puch proměňuje. Hle, ten jest cíl umění kuchařského! ten konec všelikých kouzelných kousků labužnických! Za chléb pros pro potřebnost života, v tom jsi svému tělu přirozeně dlužníkem. Vše, co mimo to výmysly rozmařilcův vynalezeno jest, náleží ke koukoli od nepřitele rozsitému. Setba hospodářova bylo obilí, z obilí pak chléb se upravuje; rozmařilost pak jest koukol, jež v obilí rozsil nepřítel. Ale lidé zanedbavše v potřebách toliko sloužiti přirozenosti, skutečně potom „*udušeni bývají*“, jak dí kdesi písmo, „*péčemí svými*“ (Luk. 8, 14., Mat. 13, 22., Mar. 4, 7. 19.) o věci marné a „*nepřínášejí užítku*“, jelikož se duše jejich neustále s oněmi obírá. Zdá se mi skoro, že i Mojžíš podobenstvím čemusi takovému poučuje, udávaje, jak byl Evě had svědцем k nezdrželivosti v jídle. Neboť prý zvíře to, had totiž, jak mile jen hlavu do skuliny nějaké uschová, nedá se tak snadno za zadek zpět vytáhnouti, jelikož drsnatost šupinaté kůže síle tahajícího se zpěčuje; a čím snadněji ku předu vniká, hladkost kůže dále klouzaje, tím nesnadněji se dá zpět táhnouti, jelikož drsné šupiny tomu vzdor-

mu náhled Platonův o zemi naší a poměru jejím k nebesům. Viz Platonův *Faidon* 110, B. ad.

rují; tím nás tuším poučuje písmo, že se máme na pozoru míti, aby nižádná rozkoš nijakou duše naší skulinou se nevzloučila, abychom seč jsme veškery života našeho otvory ostražili a zacpali. Takto by snad možná bylo uchovati život svůj všelikého jedovatého uškození hadů těchto. Dostane-li pak některé zhádat rozkoše přístupu k nám, jelikož dobré a pevné spojení života našeho se bylo rozstoupilo, tuť v duši se zapeleší a téžko se z obydlí myslí naší dá vypuditi, jelikož drsné jeho šupiny se tomu vzpřičují. Slyše pak o šupinách, rozuměj tím podobenstvím rozmanité půvaby rozkošné; neboť vášň všeliké rozkoše jest dle plemene jediný jedovatý had; rozliční pak a rozmanití rozkoši druhové, jenž si všelikými smysly co otvory a skulinami průchodu v život lidský nalezají, ti jsou ty šupiny hadí, lesklými barvami vášní pestře malované. Chceš-li se tedy varovati takového hadího v duši své zahnízdění, stráž se jeho hlavy, t. j. prvního vznikutí vášně, neboť na to i poukazuje příkladně slovo Páně: „*On strážiti bude hlavu svou a ty strážiti budeš patu jeho.*“ Nedej vniknouti ploužícímu se hadu v útroby své, jenž s prvním svým přiblížením v celé délce své u tebe se zapelešiti hrozí. Měj dosti na potřebě; potřebné nasycení tím právě, co se nahodí, buď ti mezi péče tvé o život. Kdyby pak i s tebou Evin zlorádce taktéž rozmlouvati počal o tom, co na pohled krásné a k jídlu sladké jest a ty vyhledával kromě chleba i jiných podobnými lahůdkami umělé oslazených krmí, tehdáž pouštěje úzdu své žádosti za meze potřeby, užříš, jak se ti tajně had nestřídmosti celý znenáhla v duši vplouží. Neboť od potřebné krmě přejde k obžerství, odtud k tomu co očím lahodí přestoupí, skvělého si nádobí žádaje, k tomu i služebnictva švarného, i pozlacených postelí, hebounkých loží, průsvitavých a zlatem vyšívaných závojų, křesel, třínožců, lázní, pánví, koflíků, mis k ochlazení a nalévání vína, nmyvadel, svícňů, kaditelníků a tomu podobných věcí vyhledávaje. Tím lakotná žádostivost se vloudí; neboť aby z toho všeho nic nechybělo, potřebí jmění, jímž by se to všechno získalo. Tuť pak jest mnohému splakatí, mnohému čeledínu kvíletí; tuť mnozí v bídu uvrženi a z majetku svého vypuzeni bývají, aby se jejich slzami stkvostnost tabule jednoho oslavila. Když se pak i k tomuto hadu přivinul a tím vším břicho své dle chuti naplnil, potom po nasycení s zběsilou žádostivostí dále kalem se válí a táhne. Ta

však jest ta největší ze všech nehod člověka. Aby se tedy nic z toho neudálo, přestaň v životě svém na pouhém dobývání chleba a co vařivo k tomu nehledej nic jiného, leč co ti příroda sama ustrojí. Z toho pak nejlepší jest dobré svědomí, které totiž vědomím spravedlivého zasloužení každý požitek nejlépe oslazuje. Chtěl-li bys pak i pochoutky nějaké dopřáti hrdlu, k té ti budiž vařivem lačnost; hleď totiž, ať nestíhá jedno nasycení ihned druhé, aniž pak si chuť přeplněním otupuj, ale budiž předchůdce hodů tvých přikázáný Bohem pot. „*V potu a práci jísti budeš chléb svůj.*“ (I. Mojž. 3, 13.) Hle, toť první stráž je jídel dle písma! Dostačí tobě, když se mysl tvá nic dále nenamáhá, nežli po tuto potřebu; ba ani až k té nepouťe duši svou pečováním o chléb, ale rci k tomu, „*jenž vydá chléba z země*“ (Žalm 103, 14.) „*jenž krmí i krkavce,*“ (tamž 147, 9.) „*jenž dává krmě všelikému tělu*“ (tamž 135, 25.) „*jenž otvírá ruky své a naplňuje všeliký živočich pozhánáním,*“ (tamž 144, 16.) rci jemu: „*Od Tebe můj život; od Tebe budiž mi i zachování života!* — Ty uděl chleba! — t. ze spravedlivé práce budiž mi živnost má.“ — Jest-li Bůh spravedlnost, tehdy nemá od Boha chleba, kdo z lakomství žije. Dosáhl jsi prosby své, není-li zámožnost tvá z cizého, nejsou-li slzami skropené důchody tvé, netrpěl-li nikdo hladu, abys ty se nasýtil, nezalkal-li nikdo nad důstatkem tvým. Božský chléb hlavně takový jest, ovoce totiž spravedlnosti, osení míru, jsouc prosto a neposkvrněno setbou koukole. Pakli z cizího těžiš a nespravedlnost na očích máš i úpisy nepravý majetek potvrzuješ a pak se Bohu modlíš: „*Dejž chléb!*“ — kdosi jiný tehdáž slyší toho hlasu tvého, nikoliv Bůh; neboť *ovoce nespravedlnosti prospívá bytností Bohu odpornou.* Kdož pečliv jest spravedlnosti, od Boha chleba obdrží; kdo však z nespravedlnosti těží, nasycen bývá od příznivce nespravedlnosti. Hleď tedy k svědomí svému a tak potom vzdávej Bohu prosbu svou za chléb, věda, že *není společenství Krista s Belialem.* (II. Kor. 6, 15.) Vzdáváš-li dar z nespravedlnosti, jest to výměna psí a mzda nevěstí; a byť bys i slaven byl za takové dary, poslyš proroka, an kletbu vrhá na obět z takovychto darů řka: „*K čemu jest mi množství obětí vašich? dí Hospodin. Syt jsem zápalných obětí skopcův a tuku krmných zvířat a krve telat a beranův a kozlův nechci.* — Zápal kadidla jest mi ohavností.“ (Is. 1, 11. 13.) Jinde pak dří, že ten, kdo obětuje tele, jest

mu jako ten, „*kdo zabije psa.*“ (tamž 66, 3.) Máš-li tedy chléb od Hospodina, totiž ze své spravedlivé práce, pak se ti též dovoluje vzdáti darů Jemu z požitku spravedlnosti. —

Krásně pak též dokládá slovem „*dnes.*“ Toto slovo obsahuje další naučení, abys totiž z něho poznal, že lidský život jest jednoho dne. Doba přítomná jest jediné v moci člověka; naděje na budoucí jest nejistá; nevímeť zajisté, *co zplodí den zejtřejší.* (Přísl. 27, 1.) Co se tedy souzíme o to co nevíme? což se trápíme pečováním o věci budoucí? „*Dostí má den na své zlosti.*“ (Mat. 6, 34.) míní pak slovem „*zlosti*“ strast a nesnázi všelikou. Proč bychom tedy pečovali o den zejtřejší? Proto tedy týmž slovem tobě i péci o dnešní den přikazuje i o zejtřejší zakazuje, jakoby ti skoro slovem tím mluvil asi takto: Kdo ti dává dnešní den, dá ti zajisté i všecko, čeho ten den potřebuješ.

Kdož káže slunci vycházeti? kdož zapuzuje temnotu noční? kdož ti okazuje lesk světla? kdož otáčí nebes bání, tak že světla její nad veškerým oborem země se objevují? Kdož ti tyto a tak veliké dary dává, bude-li pak tvého přičinění míti zapotřebí, aby tělo tvé potřebným nasýtil pokrmem? Jakou péci má pokolení zvířat o svůj život? kdež mají krkavci své statky? kdež orlové své špižirny? Není-li pak všem jediný a týž dárce života a zachovatel — *vůle Božská*, kteráž nade vším vládne? Zajisté i vůl i osel i všeliký jiný nerozumný živočich má v tom svou vlastní a původní od přírody moudrost, an používá ku svému lepšímu přítomnosti, o budoucnost ho žádná starost nesvírá; a my bychom měli potřebí ponaučení, abychom poznali, že tento náš život pomíjející a krátkodobý jest? Neměli bychom se dáti poučiti jinými případnostmi? zdali pak nezmoudříme zkušeností vlastního svého života? Což prospělo veliké jmění onomu bohatci, jenž v lichých nadějích pošetile se kochal, boural, stavěl, shromažďoval, užíval, na dlouhá léta marně své naděje v zásobárnách svých zavíral; zdali pak ho nepřesvědčila jedinká noc, že veškeré ty jeho naděje nejsou leč klamný stín, marně ve snách utvořený? — Život tělesný přítomné toliko době náleží; ten pak jehož doufáme, duši vlastně přináleží. Ale pošetilst lidská klame se u používání obojího, prodlužujíc tělesný naději do budoucnosti, duševní pak používáním přítomnosti obmezujíc. Tak se nevyhnutelně děje, že duše obírajíc se věcmi zdánli-

vými, o skutečnou a podstatnou naději se přivádí, a spolehajíc se ve svém doufání na věci nepodstatné, nedosahuje ani toho ani onoho. —

Naučme se tedy tímto rozjímáním, zač pro dnešek a zač pro budoucnost prositi máme. Chléb jest předmět potřeby dnešní, království pak nebeské předmět naděje budoucí blaženosti. Když pak dí „*chléb,*“ pojímá u slovo to veškerou tělesnou potřebu. Když za to prosíme, patrně bude mysliti každého, kdo se modlí, že k všední potřebě hledí péče jeho; pakli prosba naše děje se za dary duševní, zřejmě bude, že k věčnému a neskonalému se nese, k čemuž i nejvíce směřovati má dle příkazu Páně modlitba naše, jelikož spolu s touto větší potřebou i ona prvá vyplnění dojde. „*Proste,*“ dí, „*za království Boží a spravedlnost a toto všecko přidáno bude vám,*“ (Mat. 6, 33.) v *Kristu Ježíši*, Pánu našem, jemuž sláva a moc na věky věkův. Amen.

Základy křesťanského vychovávání dítek.

Dle B. Klerika vzdělal J. B. P.
(Pokračování).

VI. Apoštolové v domácnosti.

Věk náš je bohaprázdny a proto třeba obšírně mluvit o tom, co požaduje křesťanské vychování; třeba bojovati proti lichým náhledům, jakých druhdy v časech pevné víry skoro nebylo. K takovým bludům náleží také, že mnozí rodičové se domnívají, jak medle dítě počíná chodit do školy, že jsou sprostěni náboženského vyučování. „Dítě má katechismus a biblické dějiny, z kněh at se učí: učiti náboženství patří duchovnímu a učiteli, nám do toho nic není, k tomu nemáme práva ani času“ — říkávají rodiče.

Jak ale, přátelé, když vám z písma a z rozumu dokáží, že *jsíte povinni i za let školních v náboženském cvičení doma pokračovati!* Jest pozor hodno, že *Mojžíš* mládež toužící po učení v náboženství neodkazuje k prorokům a zákoníkům, nýbrž k rodičům. „*Taž se otce a oznámí tobě, starších, a povědí tobě.*“ (V. Mojž. 32, 7.) „*Když se budou tázati vás synové vaši, k čemu ty kameny máte, řekněte jim, že jsou na památku synům israelským, až na věky.*“ (Jos. 4, 6, 7.) — Proto shledáváme, že židovští otcové a matky i tehdy, když měli školy prorocké, ditky své doma vyučovali v zákoně Páně, jako čteme o matce počestné *Zuzany*. (Dan. 13, 3.) — V novém pak zákoně slyšíme sv. *Augustina* ká-

žícího: „Jako biskupové a kněží k vám v kostele mluvíti musí, tak i vy rodičové povinni jste mluvíti doma k dítkám svým.“ A sv. Jan Zl. dí k rodičům: „Vy jste apoštolové svých dětí, váš chrám jest domácnost.“ *Eusebius* dějepisec vypravuje, že znamenitý řečník *Leonidas* synu svému *Origenovi*, ačkoli školu slovutného *Klementa* v Alexandrii navštěvoval, velel každodenně z písmá sv. se učiti a odříkávati. Sv. *Blanka*, královna francouzská, často vypravovala synu svému *Ludvíku*, potomnímu králi francouzskému, o Bohu a o věcech božských, ano i cizí dítky kolem sebe shromáždžuje, v náboženství cvičovala. — Že je to přání církve svaté, dokazuje *synoda Mohužská* (r. 813.), jež prikazuje takto: „Rodiče mějte péči, abyste své dítky vyučovali ve víře, a kmotři ty, jimž jste za kmotry byli.“

Důležité jsou příčiny, proč církev sv. a mužové duchem jejím nadšení tak velikou váhu na to kladou, aby také rodiče mládež školní cvičili v náboženství, ačkoli kněz i učitel jim katechismus i biblickou dějpravu vykládá. První důvod udává sv. *Augustin* a zmíněný sněm Mohužský, že vám totiž dítky od Pána byly svěřeny, z nichž počet musíte klásti. Ovšem je to pohodlné, složití všecku starost na kněze a na učitele a jim zanechat odpovědnost: než jinak tomu chce Bůh. Bůh vám svěřil dítky, od vás je požádá; jsou to dítky vaše, proto první a hlavní odpovědnost je na vás. Ovšem že soudce také faráře a učitele stíhati bude, jestli neplnili svých povinností; však proto vy osudu neujdete. Ovšem jest to povinností boháčů, aby dítě hladově nasýtili a nahé přiodělí, přece však otec a matka nejsou prosti závazku je živiti a jednají nesvědomitě, když o jejich výživu nedbají. Podobně mají kněží a učitelové malým lámati chléb života; přece však rodiče nesmí mysliti, že jim do náboženského cvičení nic není, když dítky do školy a do kostela posílají. — „Kažte evangelium všemu stvoření.“ (Mar. 16.) Rozkaz tento týče se duchovních, na nich záleží, zdali a jak ho konají. „Máš-li dítky, cvič je od mladosti v kázní.“ Slova ta mluvil *Duch sv.* k rodičům, oč také mají dbáti. Plní-li je, dobře, třeba kněz i učitel nekonali své povinnosti, nebo nebyli dosti spůsobili, což také se může státi. — *Však i nejspůsobilejší učitel a nejhorlivější kněz pracují ve škole nadarmo, pakli se jim nedostává podpory v domácnosti.* — Podívejme se do školy, kde sedí 50 až 80

i 100 dětí: každé má nejen jiný nos, což by neškodilo, nýbrž také jinou hlavu a srdce. Co dítě chytré chápe, tomu nerozumí hloupé; co jedním hýbá, druhého se netkne. S každým třeba jinak zacházet, ano skorem třeba každému jinak katechismus vykládati, v mysl i v paměť i v srdce vštěpovati. K tomu však čtyry neb pět hodin ve škole nepostačí. Proto se musí rodičům zůstaviti, aby se svým dítětem o náboženských pravdách mluvili, jak příhodno schopností a povaze jeho. Ve škole, jak se říká, pracuje se na hrubo, doma pak se dodělává, učitel kamení láme, duchovní otesává, a rodiče mají hladiti, leštiti. Oni to také nejlépe dovedou. Dítky dobře vychované často tak jasně se vyjadřují o pravdách náboženských, že mohou všem sloužiti za vzor. Tomu se naučily od rodičů.

Přicházím k hlavnímu důvodu, proč se rodiče mají doma pomáhati při vyučování náboženském. — Víš př., že se ani dobrá hlava ničemu nenaučí bez chuti a lásky. Zkus to a udělej z někoho doktora, kdo nemá v lékařství zalíbení; dej chlapce k řezníku do učení, když krve se bojí; dej holku učiti hudbě, nemá-li sama chuti: a nikdy se kloudně nenaučí. Podobně nebude u dítěte horlivosti k učení se náboženství, nemá-li ve věcech náboženských zalíbení. Lásku k věcem božským, svatým musí dítě přinést do školy, sice kněz i učitel uším hluchým bude kázati, dítě bude tu seděti, že nesmí odejiti, učí se, že by sic bylo trestáno a nepostoupilo; je nepozorné, bezcitné, a to proto, že nebylo doma k náboženství vedeno. Dítě posuzuje cenu věcí podle toho, jak si jich rodiče váží. Jestli s ním o náboženství nikdy nemluví, netáží se, jaké v něm pokroky činí, sami ho nevykonávají; jak má dítě věřiti duchovnímu, tvrdí-li, že je náboženství nejdůležitější věcí na světě, jemuž se nevyhnutelně učiti třeba? Jest to pravda jistá, že cvičení náboženské ve škole málo prospívá, nemá-li v něm dítě záliby, a té nemá, nedají-li si rodiče sami na něm záležeti.

Jakým ale způsobem se to má dít? jak mohou rodiče kněze a učitele v cvičení náboženském podporovati? Když především dítky doma z katechismu vyslychají a to nejen někdy, když mají pokdy, nýbrž pravidelně a trvale, třeba večer před modlitbou. Nemá-li otec času, ať to činí matka; je-li matka zaneprázdněna, ať to převezmou starší synové a dcery, a to děj

se, ať se dítě jak chce vymlouvá. Právě-li lenivý hoch neb nedbalá holka, že nic nemají uloženo, je to lež; není zajisté školy, kde by každodenně nebylo úlohy z katechismu nebo z dějin biblických. Chce-li ti namluviti, že se dost učí *ve škole*, nevěř; tam toho nelze doň vlíti nebo holí mu vpraviti. Kdo chce něco umět, musí se učit, a katechismu se žák nenaučí sám, nebo každé slovo je tam důležité. Pořádek je ten: doma se učí dítě z paměti, ve škole učitel vyslýchá a kněz vykládá.

Jiný prostředek, aby náboženství dítě zajímalo, jest, *vyslýchati, čemu se ve škole naučilo*, nejsnáze v poledne při obědě. „Co vám dnes pan farář nebo pan kaplan vykládal?“ Otázka tato jest jako můstek k náboženské rozmluvě, což když se pravidelně činí, mnoho přispěje, že dítě ve škole pozorně poslouchati bude.

Kup dále dítěti *dobré modlitební knížky*, — duchovní ti řekne jaké; — však hleď, aby je s sebou do kostela bralo, ukaž mu co se má modliti a vysvětlí, po čem pozná jednotlivé částky mše svaté, na př. podle zvonění, podle postavy kněze při oltáři, podle slov, ježto hlasitě zpívá — Gloria, Kredo — atd., aby obřady a modlitby kněze dovedlo sledovati. Upozorní dítě na zvláštní pobožnosti o slavnostech; podporuj ho, když se připravuje k sv. zpovědi, a to nejen že mu napomáháš při zpytování svědomí, že vyslýcháš modlitby před- a pozpovědní, nýbrž vysvětlí mu také, proč má hříchů svých litovati, vylož mu zpovědní modlitby, dodej mu srdce, aby upřímně, důvěrně a dokonale vyznávalo chyby své.

Také nenechávej *dohled v kostele* samému učiteli; pohledni časem, co dítky tvé dělají, jestli se modlí, v školních knížkách se nepřebírají, zdali uctivě a pobožně se chovají, jiných z pobožnosti vytrhují atd. a doma kárej, co jsi pozoroval neslušného. To zajisté mocněji bude působiti, než kdyby ve škole byly pokárány. — Nebuď konečně bez účastenství, jako mnozí rodičové, když se *dítky tvé připravují k sv. přijímání*. Za čest si pokládej, že můžeš také několik duchovních kamenů přiložiti k chrámu, jenž se připravuje Bohu živému. Mluv se synem a dcerou často o té veliké milosti, že Pán Ježíš chystá se k nim přijíti, pomáhej jim očistiti srdce od hlavních chyb slovy srdelnými, vzbuzuj v nich viru, naději a lásku k nejsvětější Svátosti; modli se, aby hodně přijaly chléb nebeský, chraň je všech

roztržitostí, aby mysl svou shromáždily; pobízej jich k častému modlení a když přijde toužebně očekávaný den, slav ho spolu v kruhu domácím vesele, ale nikoli rozpustile, právě křesťansky. —

Konečně nemohu opomenouti, abych se nezminil, jak i *mládež škole odrostlá třeba má náboženského vzdělání a vychování v domě otcovském*. Chlapci i holky mají býti zvláště přidržováni, aby pilně chodili na křesťanské cvičení, což jim je potřebnější než kázání. Však ani toho ani onoho by neslýchali s prospěchem, kdyby o tom doma nebylo zmínky. Křesťanský hospodář, rozmlouvaje s domácími v den nedělní a sváteční při obědě o kázání a při večeri o křesťanském cvičení, upozorňuj zvláště na věci, které se jich týkají. Také má býti postaráno o nábožné knihy, z nichžto by se odpoledne po požehnání a za dlouhých večerů čítalo, jako jsou: Život Krista Pána, Životy svatých, Postilla, Dějiny církve, Liturgika č. kniha o katol. obřadech, Katechismus v rozmluvách atd.

Nikdy neschází příležitosti k spasitelnému napomínání mládeže, čehož zvláště třeba v tom věku, jenž nejvíce je vystaven pokušením k hříchu. Příklad si vezmi na *Tobiáša*, který syna svého napomínal ku spravedlnosti, dobročinnosti a čistotě. (Tob. 4, 1.) na *Davidu*, jenž vzbuzoval Šalomouna, aby věrně zachovával přikázání. (III. Král. 2, 1.) *Matatiáš* synům svým ukazoval na příklady mužů spravedlivých, by jich v těžkých časech rozněcoval k boji pro Hospodina (I. Mach. 2, 49 a d.) a *matka synů machabejských*, ježto svatým zápalem jich podněcovala k smrti mučnické. (II. Mach. 7, 20 a d.)

Co se týče *přijímání sv. svátosti*, povzbuzuj dospělý dítky ne tak slovy, jako vlastním příkladem. Otec a syn nedlete přes čtvrt leta, matka a dcera přes 8—10 neděl; při zvláštních příležitostech, jako v čas milostivého leta za všeobecných potřeb, ať všickni k stolu Páně přistupují, což nemálo také přispěje k utvrzení rodinné svornosti a lásky.

Cviče takto své domácí od mladosti i ve věku dospělém v pravdách sv. náboženství, sdílíš s apoštoly a kněžími vznešené povolání, že šíříš na zemi království nebeské, poslušen jsa v smyslu duchovním napomenutí moudrého Šalomouna, jenž di: „Ráno roziševí símě své a u večer nepřestávěj ruka tvá, nebo nevíš, které lépe vzejde, to-li čili ono, a pakli obě spolu, lépe bude.“ (Kaz. 11, 6.) „Vy jste,“ píše

sv. Petr, „rod vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý, lid dobytý, abyste zvěstovali ctnosti toho, kterýž vás povolal ze tmy v přepodivné světlo své.“ (II. Petr. 2,9.)
(Pokračování).

Život v kraji.

Od Fr. Pravdy.

II.

Neděle.

4.

Chasníci si pospíšili, aby mohli zajít i si ještě do hospody a mnohý našel otec od rána tam sedícího. Může se s ním napít a napil se, otec mu přeje, vychloubá se tím, že mu přeje a honosí se tím, že je hodný otec.

Arcib, již mu kořalka pomátla rozum a jako o sobě tak i o svých dětech soudí mylně. Jsou jeho a sám by o nich neměl mluvit. Ale co je pravda, to je pravda, a pravdou nikomu neublíží. Jeho syn je vzor pořádného mládence. Jeho dcera je korunou všech panen. Ano je. Kdo na ni ví co zlého? Kdo? ptá se. Pověděl by mu, že je lhář a utrhač a nesnesl by toho bez zlosti.

Milý otec se již zlobí, že křiví a ošmetní jazykové jeho děti potupují. Nebude toho trpět. Je otec, zná své děti, ještě ani vlas na cestu mu nepoložily a matec také ne. Má z nich potěšení. Ano, má. Je na ně pyšný. Budou mu štítem a ochranou v stáří.

Kam se jeho dcera dostane, tam také nebude chyba. Nepřijde jako žebračka. Má a dá jí, že každý bude spokojen; není útrata, jak by si mohl leckdos mysliti. Či snad je proto útrata, že si neodepře tu skleničku kořalky? Což se opije, což neví, kdy má dost, což za ni zůstane dlužen? Nezůstane, mohl by za všechny platit a ještě by mu zbylo.

I klepá si na kapsu, v níž má peníze a soused od druhého stolu volá: „Ať si platí každý za sebe, my nečekáme na milosti a ani bychom jich nepřijali.“

Jiný mu odpověděl: „Máme také, co potřebujeme a nejsme živi na fatky.“

Smáli se tomu všickni, neboť je ta hrdá a chlubná řeč mrzela a otec ani děti nestáli u nich v příliš valné pověsti.

Je dobře, že z toho nepovstala hádka, a jsme rádi, že se hosté z hospody jeden po druhém vytrácejí, aby mezi velkými službami Božími dostali se pěkně domů.

Otec, jenž sebe a děti své tak vychvaloval, i na cestě na to myslí, a ačkoliv jde

sám, opakuje si přece nahlas, co v hospodě povídal.

Jeho děti mu přes cestu nehodily ještě ani stébla. Ano, nehodily. Bůh jim to zaplat!

Otec si utírá slzy.

Mají závistníky a protivníky. Ti je špiní, po nich házejí blátem, štěstí jim kazí, chtějí je snižiti a zmařiti.

Otec se rozdurdil, máchá holí a hrozí rukou, brání je, nadává a kleje.

Dorazil domů a lehl si, aby po těch službách Božích si drobet odpočinul a v poledne s druhými ani neobědval. Nechal mu aneb mu žena uvařila něco zvlášť a schovala do trouby, až se probudí.

Mnoho mužských stálo a sedělo okolo kostela, ačkoliv v kostele při velkých službách Božích bylo dost prázdného místa, z kázání neslyšeli nic a mezi mší svatou se nic nemodlili. Ano, některý tu spal, přišla na něj dřímota, že bděl pozdě přes půlnoc, a nepřemáhá se, aby ji potlačil. I v kostele kývali a klímali v stolicích a opravdu pozorných a pobožných nebyl tu velký počet.

Mužští rozjímají, co dělali včera a co budou dělati dnes odpoledne a jen světské starosti si připouštějí. Vystrojené ženské mají na zřeteli jen svou parádu, skoumají a prohlížejí parádu druhých a dělají rozdíly. —

Pro nebeské věci málo se v kostele nachází smyslu, zápalu a ohně, buďto se jim nerozumí anebo schází láska k nim, radost v nich a dobrá vůle. Z toho se rodí lhůstnost, nevšímavost a chladnost, jakou v kostele vidíváme a služby Boží nepřinášejí žádoucího užítu.

Kázání se jedním uchem vpouští a druhým vypouští; slova kněze padají na člověka jako hrách na stěnu a zase spadají nezůstavše viset; poučování a napominání jeho nedotýká se rozumu, nezajímá srdce. —

Mše svatá není s to vzbuditi větší účastnost, že se v ní nehledá, co v ní je a že jen za zevnější obřad se považuje. Lidé klekají a vstávají, dělají kříže a bíjí se v prsa, ale rozeznati díl od dílu dle jeho vnitřní ceny, ponořiti se do svatého tajemství, zahoreti vírou a obdivovati je, rozplynouti se láskou a z hlubokosti duše se mu klaněti, to chudákům není dáno a mše svatá, jenž by je měla k Bohu povznést a s Ježíšem Kristem, synem Jeho, spojit, nedokázala toho, a milosti, které ze při ní rozdávají, jsou pro ně ztraceny.

Či je to vina?

Jejich. Proč se nevzdělají, proč s lepší přípravou, s větší vážností, s živější nadějí k oltáři nepřístupují, viny nepoznávají, je nezavrhnou, jich se nezbaví?

Kristus nás vykoupil svou krví, při mši svaté se koná památka Jeho smrti, se obětuje Jeho nejsvětější Tělo. Máme a můžeme se očistit, posvětit a spasit, jen na nás to záleží. Běda, jestli toho velkého a důležitého okamžení nepoužíváme, odcházíme z kostela, tak jak jsme přišli, se všemi svými neduhy, vadami a hříchy. A blaze nám, jestli tím, co jmenujeme službou Boží, posloužili jsme sobě, postaravše se o duši a království nebeského hodnější ji učinivše. —

Zvoní se poledne, osadníci se v kostele pomodlili ještě „Anděl Páně“ a na všechny strany se rozešli. Poobědvali a každý jde, kam ho žádost táhne, málokterý ale do kostela se vrátí, aby přítomen byl svatému požehnání. Tu bývá kostel skoro prázdný a ani ti v něm nejsou, jež přijíti dopoledne zdržely povinnosti.

Ubohý pasák a ubohá paska snad přes celé léto kostel ani nevidí a tráví čas, jako ta Boží zvířátka, jež hlídají. Neměli by se tak zanedbávat. Jim zvláště je třeba, aby plnili závazky křesťanské a ku Bohu se přibližovali. Jsou mladí, děti chudých rodičů, jenž je snad do školy špatně posílali, málo poznali svaté náboženství a uplyne-li ještě tento čas pro ně bez duševního prospěchu, pak se již sotva pozdvihnou a přibude na světě lidí surových a tupých, jichž má ubývat.

Bohužel, je tomu tak. Děti na pastvě jsou bez dohlídky, mají před sebou jenom ten dobytek a dělají, co se jim právě nahodí. Především si zvykly na ukrutnost, již na dobytku provádějí, bijíce jej klacky a házejíce po něm kamením. Srdce jejich nezná litosti, dobytek jest jim tvorem bez citu a mučiti ho jim poskytuje zábavu. Vždyť jsou jeho páni, mohou mu poroučeti, mohou mu zakazovati, mohou jej vodit a honit, kam chtějí.

I užívají toho práva. Nerozumné dobytče musí poslouchat a každé provinění přináší mu tvrdý a nelidský trest. Někdy ovšem nic neprovinilo, neví, co je dobré a co jest zlé, neumí rozeznati mezi svým a cizím, a to prudký hoch má za přestupek udeření hodný.

Proč pak je tu, než aby dával pozor, chránil a bránil, škodu zamezoval? Dobytka se nemůže nic ukládat a na doby-

tek není lze se spolehnouti. Pasák střeží a pase ho, to jest dohlíží aby nezaběhl, kam nepatří. Má se tedy divati, má obcházeti, má býti na blízku a ne seděti někde opodál, hráti si, váleti se, spáti anebo v lese choditi po ptácích.

Když dobytek zabloudil, se omýlil, meze přestoupil, tu hoch má zlost, že ho vytrhl, že musí vstát, vyrazení zanechat a žene se po něm jako zuřivý. Kam uhodí, tam uhodí, je mu to jedno, on sám to necítí a ta nemá tvář neběduje a nepláče, aby ho o své bolesti přesvědčila.

Na tom není dost, nezbedník také zlořečí a kleje a kdo ho slyší, je-li muž moudrý a svědomitý, musí se až zachvět, jaká hrozná slova z úst jeho vycházejí. Ovšem mu jich nepromine, mu jich neodpustí a díky mu za to, že jej pokáral a napomenul.

Však to nedělá každý, kdo ho zastihl v nepravosti, a obvyčejně se stává, že lidé, jdou-li okolo, pracují-li nedaleko něho, mlčí k jeho hanebnostem a ani tou nejmenší důtkou ho nezarazí. To mu dodává drzosti a smělosti a konečně se domnívá, že jednání jeho se nemůže nic vytýkati.

Mnohý člověk by ho přece rád zakřikl a drobet se naň osopil, ale neví jak a nechce se s ním mrzetí a zlobiti. Pravi tedy, jak se často říkává: „Ty hochu kleješ jako starý“ a doloží leda: „Máš na to ještě dost času.“

To jest velmi zpozdlá prűpovědka a hocha zajisté víc pokazí než napraví. Myslí si: „Velký kleje a může klíti, proč já bych nesměl? Mám prý na to ještě dost času. To není pravda. Vždyť jsem pasák a zacházím s dobytkem. Při dobytku se musí klíti, a nezáleží na tom, jsem-li velký nebo malý. Však já již ani malý nejsem, jiní jsou menší a také to dělají jako velcí. Co platí pro jednoho, platí pro každého.“

Pitomý hoch si to arcíř tak jasně nevyložil, ale tuší, že se to asi tak má a jestli ho rázně a makavě neodbydeš, mu to se vši vážností a opravdivostí nepředstavíš, nebude na to dbáti a zůstane zlo-lajcem a proklínacem.

Pasáci se pod širým nebem přiučují ještě jiným neřestem. Kolikráte bez potřeby dělají ohně a kdyby k tomu jen suché dříví brali, bylo by i toho škoda, poněvadž by si s ním chudásové mohli doma zatopiti. O dříví je pořád větší a větší nouze a věru by se marně neměla spáliti ani špička, aby i pro toho, kdo na ně nemá drahý peníz, dostačilo. Však děti ven-

ku, když tu není chrastí, lámají nač přídou, odnášejí ploty, vytahují koly od stromů a často i stromy kazí. Ničehož jim není líto. Tu oheň rozdělaly zrovna u stromu a stromy podpálily, tam se stromu oloupaly kůru a život mu odňaly; tu stromu uřízly korunu anebo ji ohnuly, aby ji ukousl dobytek a strom přivedly o zruš, tam z mladého stromku si udělaly bičičště a neušetrily ani stromek ovocný. Je-li možná, ony si dříví vezmou třeba z hranice a mají radost, že vyhrály, když se to neprozradí. Aby se to neprozradilo, to jedině jim leží na srdci, jiné bázně neznají a ohavnost skutku jim nedělá nepokoje.

Když již mají oheň, chtějí si děti při něm také něco uvařití anebo upéci a starají se o potravu. Samy si s sebou nepřinesly leda kus černého chleba a z toho se arcit nedá upravití hostina. Nejsou dlouho v nesnázi, na jedné straně má soused brambory, na druhé řípu, došly si tam a vytáhly a vyhrabaly, čeho jim třeba. Kdyby tu rostlo ještě něco jiného k jídlu, bylo by jim to také vděk a neptaly by se, či to je. Ovoce, je-li někde u cesty, velmi dobře se jim hodí a neodstraší-li jich hlídač, natrhají si ho, ať je zralé nebo nezralé. Ano, ony mu uzráti ani nedají, když jich nikdo neodhání a dojdou si na ně třebas až do zahrad, nejsou-li bezpečně chráněny.

Je to velká zkáza pro mládež, neboť si tím zvyká nevážit si a nešetřití jmění jiných. Tak se rozšiřuje tak nazvaná polní krádež a lidé, co roste na polích, na lukách a v lesích, za společné zboží považují. Již dítě se tak vychovává a pastevci v tom pokračují. Oni nejen sobě, nýbrž i dobytku přejí cizí statek a kde mohou něco spásati, činí to bez všech rozpaků. Viděli jsme již také, že škubali trávu, jetel i obilí a dobytku to donášeli, spěchajíce a ohlížejíce se pozorně, jestli tu nikoho není. Příklad velkých je ovšem také zavádí, ať tu není divu, že se z nich stávají zlodějové.

Arcit zlodějem nechce slouti, kdo si přivlastňuje věci, jež prý Pán Bůh stvořil a nechává růsti pro všecky. Však co je to jiného, než krádež? Kdo tak začíná, brzy přestane dělati tyto rozdily a vezme i to, co má člověk v domě a zavírá pod zámek. Již si načal svědomí, nemá pravého a jasného pojmu, co je a co není jeho, pochybuje, vymlouvá se, a okolnosti, do nichž přišel, ho konečně přemohly, že se neštítí žádné krádeže.

Do takových okolností mohou přijít zvláště pasáci, jenž, jak jsme již pravili, obyčejně jsou děti chudých rodičů. Ti jim nezanechají žádného dědictví, budou muset pracovat a vydělávat a možná, že je potkají všelijaké nedostatky. Jen kdo je dobře ozbrojen, posílněn a utvrzen, nepoklesne. Kdo si ale ctnost rozvíklal hned v mládí a špatné zásady si vtípil do srdce, nebude odporovat a nebude se brániti, nýbrž svolí k zlému a spáchá je, jen když si pomůže.

Protož svědomitě dbej každý pán a každý hospodář o mládež ve své službě a jako ji dáváš chléb vezdejší, aby nasýtila tělo, dávej jí také chléb, jímž by nasýtila duši. Velmi se proti ní prohřešuješ, když ji v neděli neposíláš do kostela a když dopoledním ani odpoledním službám Božím není přítomna.

Neříkej, že to není možné, že ji proto máš, ji proto platíš, aby ti sloužila. Je to možné, jen vůle ti schází, chtěj, a jistě se to dá urovnati.

Dobytku se zdráháš utrhnouti na píce ale chudému dítěti utrhnouti na pokrmu jehož má zapotřebi pro duši, se nezdráháš.

Však nemáš a nemusíš utrhovati ani dobytku, když dáš pastevci, co ti káže svatá povinnost. Poruč dobytek vyhnati dřív, založ mu víc do žlabu a za řebřík, nebude trpěti hlad, jako ho netrpí ve všední den a pasák získá času jíti do kostela: ráno na mši svatou a na kázání a odpoledne na cvičení a na požehnání.

Cvičení jest pro pastevce velmi důležité. Nezdržuj ho od něho, nýbrž měj a nuť ho k němu. Tu se nejvíc naučí a může-li mu ještě něco prospěti, jest to právě cvičení, jenž se mládeži uděluje v neděli ve škole zvláště a v kostele společně se všemi lidmi.

(Pokračování).

D O P I S Y.

V Labské Týnici 20. února 1867.

(Upomínky z času války. Cholera. Návrat do oírve).

Starý Plinius líčí nám zajímavý zápas mezi jelenem a orlem. Tento chytrák nabírá prý na perutě své prachu a vrhá jej v letu jelenovi do očí; pak usadiv se na parohy neustává ubohé zvíře křídloma tepati tak dlouho, až toto s některého strmého vrchu střemhlav dolů sletí, načež pak si potměšilý král ptactva na jeho roztráštěných údech škodolibě pochutnává. Na bájku tuto jsme si mimoděk vzpomněli při zkázonosném vpádu Prusů do naší žirné vlasti. Hrůzná ta doba trpkého zkou-

šení a bolestného utrpení nevymizí nikdy z paměti naší. Dobře má přísloví, že „v neštěstí nejlépe se poznává přítel i nepřítel,“ a tak i my katolíci nabyli jsme v oné trudné chvíli té nezvratné přesvědčenosti, že leckteré „křesťany“ ku svým přátelům nikterak počítati nemůžeme, a byť se o jejich „křesťanské“ snášlivosti a „bratrské lásce“ nevím jak mnoho krásného a lichotivého napsalo a namluvilo — nevěřít tomu, kdo nikde skutků nevidí, jest to tedy jen laciná, nadutá sebechvála, která, jak povědomo, nemile zapáchá. Naopak dostalo se nám nového poučení, že starý boj ještě nepřestal a že i nadále mečem odvěčné pravdy odrážeti se musí drzé útoky na církev katolickou, jakých místo výkladu písma sv. v některých modlitebnicích podnes se užívá, až to i mnohým poutivým evangelikům naproti mysli jest, jak to jen možno, by se o stejné oprávněné víře s takovou opovržeností mluvit mohlo! — Že „se zpuchřelá stolice Petrova viklá,“ — že „Řím co nevidět padne,“ — že „sv. Otec za nedlouho u římských národovců sousta chleba dožebrávají se bude dříve, než se někde za oceanem octne,“ — že „katol. bludem, pověrou, pobožnůstkářstvím, ukrutností &.& pokálená, porušená víra pojednou za své vezme vůbec, v Čechách ale zvláště,“ — že „nastane úplná svoboda všude a ve všem,“ že i kdož by všechna ta slova spočítal a si pamatovati dovedl, která se „věřícím“ podávají a to ještě s přídavkem rozmanitých a vybraných nadávek těm zatemnělým „papežencům!“ To, jak pravím, jsou obyčejné výlevy „lásky,“ s jakými se též denně v novožidovských a novopohanských listech setkáváme, aniž by nám je kdo z kazatelny opakovati musel. V tom ohledu jsme již příliš otrlí a podobným výlevům srdce uvykli. Při vpádu Prusův do krajů našich bylo všude strachu dosti, ale v našich smíšených osadách nastal takový poplach, jakého jsem posud neviděl. Jásot a nárek, veselá a na smrt ubledlá tvář střídaly se spolu, jako v dubnu slunce s bouří. „Bože, cos to na nás dopustil,“ bědovali jedni; „dobře tak na vás, s vaší vírou už je konec, náš pán nám to pěkně pověděl, že nebudete-li nyní co my, Prusové vám budou — nosy řezat“ — hulákali zase druzí. By však hned se vědělo, kdo pod kterým krovem bydlí, bylo nutno, vytasiti se hezky nápadně — s veřejným vyznáním víry. Kalichy na lomenicích se na rychlo červenou hrudkou natíraly, bible s police sundávaly, oprašo-

valy, každý hledal nějaký přiměřený žal na uvítání. Pak se otevřelo okno a nábožný zpěv počal. — Tak se stalo v K—ích l. Páně 1866 při vpádu Prusáků do osady této. Jaké postavení v těchto úzkostech my jsme měli, snadno uhodnete. Bylo nám stále jen těšiti a opět těšiti. Však zděšenost byla velká a onen zlomyslně vyvolaný postrach příliš ohromující, než aby slova útěchy se žádoucím se byla potkala účinkem. Těše při jednéch křtinách ulekané kmotry doložil jsem, že kdyby již nepřítel takového neslýchané ukrutnosti prováděti chtěl, nejprve by si k tomu náš kněz vyhlídnul, ostatnímu katol. lidu že by dojista neublížil. — Tím však nalil jsem do plamenu oleje. Bohu díky, přestáli jsme mnoho, ale přestáli jsme to přece. V utrpení tomto seznali jsme, že cizinec a nepřítel může mít do sebe více útrpnosti a křest. snášlivosti ku katolíkovi, než vlastní jeho rodák nekatolík. Několik příkladů postačí. Konaly se právě naše služby Boží, a kolem chrámu řádilo se vojsko za tím též účelem. By však hluchná hudba pobožnost v kostele nerušila, velel setník, by mužstvo na odlehlejší místo ustoupilo. — Tak si počíná nepřítel v zemi nepřátelské, a modlí-li se v K—ch před křížem katolík, hází se po něm z úkrytu kamením! — Nepřátelský vojin — katolík — vrhá se při vstoupení na hřbitov na kolena svá, líbá posvátnou zemi a jeho evang. velitel nosí na krku peníz svatého Jiří, co „patrona bojovníků,“ náš osvícenec hanobí kříž a maže obrazy sv. patronů Českých! — Protestantský pruský vojin prosí třeba o katolické modlitby na památku a český pecivál cení zuby a plije na — rúženec! Pruského helvetu zajímá pojednání sv. Alfonse z Liguori o posledních věcech člověka tak, že za ten svazek velký peníz nabízí, a českého Prusa v Berlíně — snad katolika (?) páli jako zlé svědomí jeden ročník — Blahověsta! Pánové, známe vás, a máme za to, že vám také známa jest stará pravda: „Kdo jiného nectí, sám úcty hoden není“ a „kdo druhým pohrdá, sám povrhelem jest!“ — Z řečeného patrno, jak se to má s tou vyhlášenou snášlivostí, jak s láskou k bližnímu o tom nás poučila cholera, která po odchodu Prusů vypukla. Stávalo se, že jsem někdy denně 7 až 9 mrtvol k hrobu doprovázel. Zvláštní zmínky a pochvaly v tom ohledu zasluhuje naše hodné rúženecké bratrstvo v Kojicích, které nedbajíc vlastního nebezpečí s řídkou horlivostí údům i neúďm, kato-

likům i evangelikům ku pomoci spělo. Nezapomenu na výjev, kterého jsem tenkrát svědkem byl. Uprostřed dvora leží evangelik na márách a podle klečí rukama lomíc a plačíc slabá žena, prosíc pro Boha a pro spasení věčné, by se někdo nad ní ustrnul a rakev na hřbitov jí dopravit pomohl. A kdo to učinil? Naše kaceřované růžen. bratrstvo, jemůž jakož i podobným spolkům mnohé lidumilné listy ani na jméno přijíti nemohou! Však lid na takové křiky nedbá a váží si těch, jenž mu v trapném a rozhodném okamžiku pomocné ruky neodepřeli. Jinou ale vedli o jistém kazateli, který mrtvolu 4 dní u vykopaného hrobu ležeti nechal, a která posléze jinam odvežena býti musela, ať nic nedím o tom, že nemocných navštěvovati se zdráhal, což mu vyčtli jeho stoupenci. Ba, usnesli se již na tom, že ho zažalují a místo pro něho, pro katol. duchovního posílají budou. Štěstí pro toho pána, že Pán života a smrti mor náhle přetřhl! Minulé neděle navrátili se do lůna sv. církve katol. 3 evangelici, 2. helv. a 1 augsb. vyznání. Jsou to: Jiří Č. a Václav V., sousedé Týničtí a Jiří M., soused ze Selmic. —

J. Dostál.

Z Potěch blíž Čáslavi dne 23. února 1867.

(Pohřeb † d. p. Josefa Moučky).

Dne 12. února l. r. odebral se na věčnost veledůstojný pán *Josef Moučka*, čestný kanovník katedrálního chrámu Sv. Ducha v Hradci Králové, konsistorní rada, bisk. vikář a školdozorce okresu Čáslavského, osobní děkan a farář v Potěchách. Věrný tento sluha Páně narodil se v Hlínku dne 7. ledna 1795. Odyv gymnasiální studia s výtečným prospěchem v Hradci Králové a ukončiv studia filosofická v Litomyšli, vstoupil do semináře Kralohradeckého, kdež dne 23. srpna 1818 na kněžství posvěcen a téhož roku za kooperanta do Schwarzenthalu, okresu Vrchlabského, ustanoven byl. R. 1819 v měsíci říjnu byl za kaplana do Potěch povolán, kde 47 roků a 5 měsíců, skoro jeden lidský věk, blahodárně působil. Roku 1830 stal se farním administrátorem, když předchůdce jeho na odpočinek se odebral, roku 1845 obdržel za svou horlivost od nejdůstojnějšího vrchního pastýře titul čestného faráře a roku 1847 po úmrtí svého předchůdce stal se skutečným farářem v Potěchách. Za své opatrné, moudré a horlivé vedení správy duchovní byl r. 1848 bisk. vikářem, kons. radou a školdozorcem okresu Čáslavského

jmenován, kterýžto vznešený ale těžký úřad věhlasně zastával, tak že pro své četné zásluhy o církev a školství r. 1857 za osobního děkana a r. 1866 za čestného kanovníka povýšen byl. — Od každého, kdož ho blíž znal, byl ctěn a milován; toho důkazem byl jeho slavný pohřeb, který se dne 15. února t. r. při assistenci 31 kněží u přítomnosti nepřehledného zástupu z blízka i z daleka sem příšlých ctitelů jeho odbyval. Pohřební řeč měl vp. Jan Nozička, katecheta hl. a podrealní školy Čáslavské, o výroku Eccl. 45, 1.: „*Milý byl Bohu i lidem, jehož památka v požehnání jest.*“ Vylíčil velmi pohnutlivě zvěčnělého Bohu i lidem milý život a dojal veškeré shromáždění, tak že tu nebylo oka slzou nezaroseného. Zesnulý vedl zajisté život Bohu i lidem milý, byl pravým a neunaveným dělníkem na vinici Páně, zbožným-horlitem pro oslavu jmena Hospodina a jeho svatyně, upřímným bratrem duchovenstva, laskavým ochrancem učitelstva, milujícím otcem malíčkových, štedrým dobrodincem chudých, zlíhrátka, byl pravou ozdobou biskupství Kralohradeckého. Průvod vedl na požádání důstojného vikariát. tajemníka, děkana Golč-Jeníkovského pana Josefa Novotného — spolužák zvěčnělého důst. pan Ant. Stoupa, farář z Bestvině. Tělo zemřelého uložili jsme v chladné lůžko, aby očekávalo slavného vzkříšení, ale památka jeho zůstane mezi námi v požehnání.

×

Ve Švihově dne 12. února 1867.

(Zlatá svatba).

Dnes odbyvána u nás neobyčejná slavnost — svatba zlatá. Ale, řeknete, ta i jinde bývá slavena. Ovšem, u nás ale bylo to zvláštní, že žehnající kněz jest též jubilant a p. učitel místní, který na kůru při slavnosti účinkoval, jubilea blízek — tak že léta čtyř osob těchto činí řidkou sumu 305 roků. Po desáté hodině dopolední přibyl průvod do chrámu Páně, který nábožným lidem přeplněn byl. Pohnutlivé to podívání: Sedý kmet J. K. 85 roků čítající podpírá se o ruku vnučky, která co družička vede milého dědůška k oltáři. Manželka, věrná jeho družka po 50 let, stařena 77 zim čítající, vedena jest družbou, kvetoucím zetěm svým, který dobré babiře díky vzdáti chce, že od ní dobrou obdržel manželku. Průvod ukončen dlouhou řadou přátel pokrevních. — U oltáře očekával je ctihodný kmet, o církev a drahou vlast velezasloužilý vele-

důstojný děkan Švihovský p. Fr. Klein, čítající roků 75. Aj dojímavý to pohled: Opíraje se o berlu, kterou obdržel při svém lonském jubileu kněžském, tento drahý stařeček, ta chlouba města našeho — podává berle jubilantům, vysvětluje při tom se slzou v oku význam daru tohoto. A když po výkonu církevním neunavený sluha Páně vstoupil na kazatelnu, když srdečnou řečí líčil význam dnešní slavnosti, a když z vlastní zkušenosti poukázal na boj, který podstoupiti musí ten, jenž dočkal se věku zbožného Simeona — tu zvlhlo oko každého posluchače a hojné, horké kanuly slzy po tvářích všech přítomných. Po kázání sloužena sl. mše svatá, při které vzorně na kůru účinkoval zasloužilý místní učitel p. Jan Boleška, starý roků 68, který za rok miní slaviti 50leté jubileum učitelské a za 8 let, dá-li Bůh, svatbu zlatou. Mše sv. ukončena chvalozpěvem „Te Deum laudamus.“ Po službách Božích odbývána hostina. Nezmiňoval bych se o tom, kdyby neutilo mne příkladné zachovávání příkazů: „Cti otce svého i matku svou.“ — Vzdálené, vděčné dítky jubilantův chtěli oslaviti dnešní památku. Nešetřili obtížné cesty a po městsku ošaceni nestyděli se za otce a matku v sedlském obleku, neostýchali se uvésti je v kruh milých známých, kde jimi honosili se co drahými klenoty, vděčně uznávající, že jedině jejich pomoci jim možná bylo v společnosti lidské dosíci vážného místa. — Když patřili jsme, jak vděčnost dítek hojné vynucuje slze drahým rodičům, přáli jsme sobě, aby přítomni byli všickni ti, kteří lásku rodičů svých splácejí černým nevďekem, aby poznali a pocítili, že každý důkaz vděčnosti jest pro rodiče i dítky nebem, nevďěčnosti ale peklem. — Šťastné dítky vděčné! J. S.

KRONIKA.

Z Prahy. Dědictví Svatojanské čítalo v minulém roce 23900 údův; mezi těmi jest údů stálých, a sice rodů 4955, škol, obcí, knihoven a bratrstev 1053, údů stavu duchovního 3819. Během r. 1866 zemřelo 257 údů. Podíl údů za letošní rok již se vydává nově přistupujícím údům, všem pak bude se vydávati v době velikonoci.

— Pobožnost 40hodinná bude se konati od 1—5. března na Karlově.

— V poslední tři dni masopustní, d. 3., 4. a 5. března bude konána pobožnost v kapli sv. Karla pod Petřínem (u Milo-

srdných sester). Budou tam denně dvě kázání a sice v neděli v 10 h., v pondělí a v úterý v 9 h. a pak mše sv., odpoledne ale vždy o 4. h., načež bude požehnání.

— J. Vel. císař Ferdinand Dobrotivý daroval kapli sv. Rafaela při ústavu slepých v Praze 200 zl.

— Za příčinou zemského sněmu mešká nyní v Praze nejdůst. p. biskup Budějovický a Litoměřický.

— Arcikníže Štěpán, bývalý palatin Uherský, zemřel v Mentone dne 19. t. m. V cis. kapli na hradě Pražském budou za duši jeho ve čtvrtek dne 28. t. m. od 6—12 h. slouženy mše svaté.

Z Uher. Biskupem Rábským jmen. jest od J. Vel. císaře pána dr. Jan Zalka, rektor semináře a kanovník v Ostrihomě.

Z Pruska. Na universitě v Královci (Königsberg) bývali posud katolíci od dosažení učitelských stolic na prosto vyloučeni. Dne 23. ledna t. r. však ve schůzi všech řádných profesorů tamějších vyslovilo se 22 hlasů (proti 8) pro zrušení tohoto paragrafu stanov, tak že od nynějška i katolíci bez překážky mohou se tam státi profesory universitními.

Z Irska. Ubozí Irčané doposud nemají naděje, žeby se nad nimi slitovala vláda anglická a utěšenější budoucnost jim připravila. Následkem toho, že úplně potlačen jest Irský průmysl a to vinou lakotných Angličanův, nemůže se obyvatelstvo na Irském poloostrově pouhým rolnictvím vyživiti. Tak bylo dle statistických zpráv r. 1836 v Irsku 2,385.000 lidí bez náležitého (t. j. k výživě postačujícího) zaměstnání. Obzvláště r. 1845 a 1846 vznikla následkem hniloby zemětak hrozná bída, že každodenně 3,020.700 lidí muselo potravou býti podělováno, ještoby jinak hladem byli zahynni. Tudíž se není co diviti, že od počátku tohoto století počínaje až do dneška Irčané opouštějí vlast svou a v cizině hledají výživy, kteréž jim liberální vláda anglická poskytnouti nechce. Od r. 1806—1851 vystěhovalo se z Irska do Ameriky 4,500.000 obyvatelů; od roku 1851—1864 opět 1,499.000 Irčanů opustilo domov svůj. Od r. 1848—1850 dala vláda 4175 osířelých dívek zavěztí do kolonií v Sidney, Adelaidě atd., aby se staly manželkami zločinců tam deportovaných; nešťastné dívky ty, jichžto rodiče hladem byli zemřeli, musely se osudu svému podrobiti. — Vedle 5,000.000 katolíků jest v celém Irsku toliko 800.000 protestantů; nicméně musí ubohá země živiti 2 prote-

stantské arcibiskupy, 10 biskupů a 2000 duchovních, což činí každoročně velikou summu peněz, povážíme-li, že jeden arcibiskup má 120.000 zl., druhý 77.000 zl., biskupové po 100.000, 80.000 atd. zl. ročních příjmů; katolické duchovenstvo pro 5 milionů katolíků nedostává ze státní pokladnice ani krejcaru a žije tedy v pravé apoštolské chudobě. — V Americe se už teď nalezá 7 milionů Irčanů, z nichž 3.000.000 se narodili v Irsku, ostatní v Americe. Krásný důkaz lásky k původní vlasti své dali Irčané Američtí od roku 1848—1855, kdež ku podpoře schudlých svých krajanů 120.000.000 zl. do Irska zaslali.

Z Itálie. O zamýšleném prodeji církevních statků v ceně 600 milionů lir praví „Unita catt.“: Buď má církev právo, aby jí navracena byla svoboda i jmění její, v tom případě nenabližíme, proč si za pouhé uznání práva tohoto vláda italská dá platiti 600 milionů? — anebo nesmí církev dle vašich zásad žádných nároků činiti na jmění ani na svobodu, tu zase nepochopujeme, proč své státní moudrosti za bídný peníz 600 milionů se zbavujete?

Z Říma došla nás zpráva, že d. 9. února bl. Klement Maria *Hoffbauer*, kněz kongregace nejsv. Vykupitele čili Redemptoristů v postupu processu kanonisačního vyhlášen byl za ctihodného sluhu Božího „venerabilis servus Dei.“

Z Číny. Ze Schanghay-e v Číně došlo do Evropy psaní apoštolského misiónáře Perny-ho ze dne 16. ledna 1866, jenž o *mučnické smrti* misiónáře *Mabileau*, kněze katolického, tyto podrobné zprávy sděluje: Mabileau poslán byl od svého biskupa do Yeon-Yangu, aby se u tamějších úřadů ujal potlačených a pronásledovaných křesťanů; nic však nevyřídil, ano spíše se všeliká zuřivost učenců čínských proti němu samému obrátila. Luza od učenců těch jsouc ponoukána, několikrát se pokoušela vraziti do chýše, kterouž tento kněz obýval, ale nadarmo. V 10 hodin večer dne 27. srpna 1865 obklíčilo zase množství pohanů příbytek misiónářův, zpurně o vpuštění žádající. Mabileau povstav z lože šel k buřičům, chtěje vlídnými slovy jich uchlácholit, což se mu nepodařilo, nýbrž luza tím zuřivěji řádití počala. Rozkázal tedy sluhům svým, aby tajným průchodem utekli a úřední pomoci přivolali. V témž okamžení vrazili již zlosynové do příbytku, a co dále tuto s misiónářem se dalo, neví nikdo. — Tolik jisto, že schladivše

na věrném knězi Kristovu ďábelskou rozlícenost svoji, jím až k řece po zemi šmejkali a ve vodě jej několikrát potopili; spatřivše však, že mučeník ještě dýše, odnesli jej zase do města a v jedné ulici na zem položili; v tom kněz Mabileau tak hlasitě vzkřiknul, že pohané ulekše se toho, těžký kámen jemu na hlavu vložili a na všechny strany se rozutekli. Šátstvo bylo všechno s těla jeho strháno, vous násilně mu vyškubán. Teprv druhého dne z rána přišel mandariin s průvodem svým, aby podle zákona čínského ohledal tělo usmrceného kněze, při čemž shledáno jest 82 smrtelných ran na těle mučnickově. — Doufáme, že krev tohoto věrného sluhu Kristova hojně zúrodní kraj Yeon-Yangský, aby símě víry křesťanské v něm se opět ujalo a hojného ovoce přineslo. Mandariin obávaje se, že vedle smlouvy s cizími mocnostmi uzavřené pohnán bude, aby se zodpovídal, snažil se pohřeb mučnickův co nejvíce slavným učiniti. Dal nejprve tělo čistě umýti, pak do sedmera šatů hedbávných obléci; hlava těžkým kamenem rozmačkaná pokryta jest slavnostní čapkou dle čínského způsobu a tělo do skvostné rakve vloženo. Pronásledování nicméně trvá v kraji Yeon-Yangském doposud; jest tam v celku asi 1200 křesťanů, jimž pohané záhubu přísáhl. Když nedávno několik nově na víru obrácených těmto ukrutníkům do rukou padlo, byli od nich za živa odřeni a tímto překrutným způsobem k smrti umučeni.

Návraty do církve. (Pokračování.) Roku 1848 navrátili se do lůna katol. církve: protestantský farář Vögele v Bavorsku; — hrabě Bedřich z Pfeilu ve Slezsku; — spisovatel doktor Pilgram; — dr. Richard Hasenclever, poslanec sněmovny Pruské; — spisovatel kněz Meinhold. — R. 1850 navrátila se do kat. Církve proslulá spisovatelka hraběnka Ida *Hahn-Hahn*, — a za nedlouho následoval bratr její, hrabě z Hahn-Neuhausu; — princezna Marie z *Badenu*, dcera velkovévody Ludvíka a choť vévody z Hamiltonu; — její sestry Aloisie, choť prince *Wasy*, a Josefa, choť knížete z *Hohenzollern-Sigmaringen*; — luteranský farář Kerst, jenž se stal farářem katolickým: — svob. p. Konstantin z *Schäzleru*, nyní profesor богословí ve Frýburku; — slovnítný stavitel *Hübisch*; — r. 1851 právník Edmund z Braunschweigu, — bratr jeho Max, pruský důstojník a sestry jejich Marie i Zofie. — R. 1851 přijati jsou do církve: svob. pán z Ketten-

burgu, jehož syn se stal 1864 dominikánem v Římě; — úředník Vogelsang; — p. ze Suckowa a Emil svob. p. z Bülowa vstoupili do tovaryšstva Ježíšova; — Bedřich z *Maassen*, syndikátní adjunkt rytířstva Meklenburského, jest nyní profesorem práv ve Štýrském Hradci. — R. 1852 navrátil se do cirkve v Paříži princ *Pavel z Württembergu*, bratr Württemberského krále; — proslulý publicista *Frant. Chassot z Florencourtu*; — dr. *Jiří Bippart*, nyní profesor filologie v Praze; — farář luteranský *Hasert*, syn superintendenta Výmarského.

Roku 1853 v týž den, kdy utiskování provozované od Badenské vlády proti arcibiskupovi Frýburskému nejvyššího stupně dosáhlo, složil ve Frýburce vyznání víry výtečný dějepyspec prof. August Bedřich *Gfrörer*; — též stali se katolíky hrabě *Rudolf Leutrum z Ertringen*; — hraběnka *Bianka z Schlabrendorfu*; — hrabě *Alexandr Vršovec-Sekerka* ze Sezdic v Slezsku. — R. 1855 přijat jest do cirkve pruský tajný rada *Vilém Volk*, jenž si co katolický spisovatel přiložil jméno *Ludvík Clarus* a již mnoho užitečných kněz vydal; — hrabě *Frant. ze Stolbergu-Wernigerode*, vnuk slavného Bedřicha *Leop. ze Stolbergu*; — hrabě *Heřmann z Schulenburgu*, pruský důstojník, vstoupil do řádu kapucínův; — Bedřich *Bernhard*, ministeriální rada v Mnichově; — ve Slezsku hrabě *Henkel z Donnersmarku*; — *Jiří Blackert*, profesor na universitě ve Lvově; — dr. *Vilém Martens*, předtím docent práv v Berlíně, nyní profesor klerikálního semináře v Pelplinu. — R. 1858 učinil vyznání víry známý spisovatel *Jiří Bedřich Daumer*; — výborný malíř *Steinbrück* v Berlíně; — prof. *Bedřich Schmidt*, jeden z prvních architektů našeho věku, jemuž svěřena jest stavba věže a chrámu sv. Štěpánského ve Vídni; — v Paříži hrabě *Gustav z Blome*, dříve rakouský vyslanec u dvora krále bavorského, se stal katolíkem; — v témž roce navrátil se do cirkve dr. *Hugo Lämmer*, nyní profesor a kanovník ve Vratislavi. — R. 1859 navrátili se do lůna cirkve sy.: dr. *Vavřinec Stein*, profesor národního hospodářství ve Vídni; — podplukovník ze *Streitu*, nyní velitel ve Špandavě; — stavitel *Bülau* a spisovatel *Ebeling* v Hamburce; tamtéž *Jarolím Petersen*, jenž vstoupil do tovaryšstva Ježíšova a jest misiónářem v Bombaji; — ve Württembersku hrabě *Pavel z Reischachu*, jest nyní farářem v Kupferzellu.

Roku 1860 stal se katolíkem dr. Vi-

lém *Kosegarten*, stařec 68letý, prof. práv ve Štýrském Hradci; — pruský major z *Wunsteru*; — paní ze *Sydova*, choť tajného rady pruského; — na slovo vzatý spisovatel *Aug. Lewald*, jindy ředitel divadla v Norimberce, Bamberce, Hamburku, básník a Heine-ův soudruh; co katolík se usídlil v Mnichově a vydal dva křesťanské romány („*Clarinetta*“ a „*Insurgent*.“) — V touž dobu přijati jsou do cirkve též: princezna *Ida z Isenburg-Büdingen*, — hraběnka *Žofie Brühl*; — princ *Karel z Isenburg-Birsteinu*; — evangelický jahan *Laacke* ve Fehrbellinu, nyní katol. kněz ve Vratislavi; — v Americe stali se katolíky kazatelové protestantští: doktor *Hunger*, *Schnurer*, *Zeller*, *Riedel*, *Josef Schmied-Bürgler*. — R. 1863 přijat jest do cirkve pastor *Hansen*; — policejní ředitel v Danciku, *Filip Weier*, dříve freimaurovec; — r. 1864 pruský generál princ *Alexander ze Solms-Braunfelsu*, — *Lebrecht z Blücheru*, potomek maršálka téhož jména; — c. kr. legační rada hrabě *Rudolf z Mülinen*; věvodkyně *Ida z Talleyrand-Périgordu*, dcera dánského admirála; — svob. paní *Susanna i Marie z Leonhardi*. — Rovněž přijat jest v poslední době do cirkve historik *Durst*, profesor v Düsseldorfu; — cis. kr. státní mistotajemník svob. p. z *Meysenburgu*; — princ *Leopold z Löwenstein-Wertheimu*; — svob. p. z *Gagern* z Pomořanska; — Marie rozená hraběnka *Vossova*, vdova po generalu *Radovicovi*; — princ *Ferd. ze Saské-Koburg-Gothy*; — *Bernardina Oppermanova*, dcera malíře z Petrohradu, nyní představená Milosrdných sester v Cařihradě; — soob. p. *Kristian z Türeckheimu*, — tré hraběnek z *Rechbergu* a *Rothenlöwen*; — hraběnka *Antonie ze Seilern*; — Württemberský plukovník hrabě z *Degenfeldu-Schonburgu* a bratr jeho *Ferdinand*, král. vyslanec v Mnichově; — protestantský farář *Christfreund* a kazatel *Geisler*. — R. 1866 stal se v Čechách katolíkem farář dr. *Martius*, jehož jediný syn již před rokem se do cirkve navrátil; v témž roce složil vyznání víry hrabě *Dominik Bethlen*, magnát Sedmíhradský a poslední potomek rodu *Bethlen-Gaborů*.

Literární oznamovatel.

— „*Časopis katol. duchovenstva*.“
Ročníku VIII. svazek I. vyšel 20. února. Redaktoři: *Karel Vinařický*, sídelní kanovník na Vyšehradě, *Klement Borový*, dr. theol. vicerektor v kn. arcib. semináři. Obsah: Traditionalismus a učení katolické. Exkomu-

nikací v I. listu ku Korintským. Indulgence či odpustky v II. listu ku Kor. Materialismus a křesťanství s ohledem na přírodovědecké časopisectví české. Sepsal prof. Mat. Procházka. O nekrtěnátkách. Kronika. Liter. označovatelné.

— „*Žaloby proti Tovaryšstvu Ježíšovu.*“ Sepsal P. Jiří Patiz, kněz Tovaryšstva Ježíšova. S povolením spisovatelovým přeložil P. Jan N. Desolda, kněz ř. premonstr. v Teplé, kn. arcib. notář a profesor na c. k. gymnasiu v Plzni. V Praze 1867. Sklad H. K. J. Satowa. Stran 73. Heslo spisu tohoto zní: „*Audiat et altera pars.*“ (Budiž slyšena i druhá strana). Obsah: Předmluva. Stížnosti všeobecné. Důkaz na tyto stížnosti. Papěž Klement XIV. ten řád odsoudil. Bulla pap. Klem. XIII. Lidé všech stavů jsou prý protivníky Jesuitů. Tolikerá a tak těžká obviňování nemohou prý býti bez důvodu. O bohatství Jesuitů. Kdo jsou nepřátelé a protivníci i Jesuitů samých i jich učení? O zbrani nepřátel Jesuitů. Z jakých zdrojů čerpají nepřátelé Tov. J. svá obviňování? Kdo jsou přátelé Jesuitů? Zdali jest vliv Jesuitů škodlivý? Zdali Jes. byli vládyčtí? Tehdy by snad byli Jesuité nevinní? Zdali pak jest jich potřeba? Jsou prý nepopulární. Zdali Jesuitský způsob vyučování jest zastaralý? Mravověda Jes. jest prý špatná a záhubná. „Účel zasvěcuje prostředky.“ Zdali možná býti odpůrcem Jesuitů a přesto i dobrým katolíkem? Zdali mají Jes. obecné mínění a lid proti sobě? Jesuité prý se více do naší doby nehodí. Oni prý se stotožňují s katol. církví. Oni prý vše znepokojují. Jesuité prý se zahalují v tajemné mlčení. Závěrek. — Uvedli jsme z úmyslu celý obsah, aby patrně bylo, že každý poctivý člověk poučiti se může, kde pravda a kde lež, kde právo a kde bezpráví v běžných žalobách proti Jesuitům. Cena spisku (28 kr.) jest levná.

— „*Posledních sedm slov Páně na kříži.*“ Rozjímání postní. Sepsal kněz František Šmat, spiritual školských sester v Horažovicích. Nákladem kněhupectví B. Stýbla v Praze. Velké osmerky stran 72.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

V Pánu zesnuli:

- p. Gabriel Schneider, kněz diec. Bud. na odpoč., bisk. notář a spiritual chudých školských sester u sv. Anny v Praze, 15. února (nar. 20. břez. 1812, posv. 25. července 1837). Pochován dne 18. ún. ráno na hřbitově Vyšehradském. Slavný průvod vedl v. důst. p. probošt Vyšehradský Vojtěch Ruffer.
- p. Ferd. Habrda, alumn. I. r. v kníž. arc. semin. v Praze, 15. ún. (nar. 19. ledna 1844), pochován dne 17. ún. odpoč. na sv. poli Volsanském.

Vyznamenání jsou:

- p. Filip Zimmermann, farář v Libeznicích, jmenován sekretářem vik. Proseckého;
- p. Jos. Schlesinger, far. v Kejích, obdržel exposit. canonicale.
- Ve správě duchovní ustanovení jsou:**
- p. Ant. Slaviček, kn. arcib. vikář a školdoz. okr. Libockého, far. v Noutonicích atd., za děkana v Brandýse n. Labem;
- p. Vavř. Šiník, adm., za far. v Šipíně;
- p. Josef Šimek, prvofar. v Nezdicích (diec. Bud.), za faráře do Zeměch;
- p. Ferd. Čejka, koop., za adm. v Rapicích;
- p. Frant. Vávra, kapl., za administ. v Noutonicích.

Uprázdňená místa:

- Rapice, fara patron. J. Velič. císa. Ferdinanda, od 13. února.
- Noutonice, fara patr. p. Bedříšky bar. Dlouhoveské z Langendorfu, roz. hraběnky z Kuenburgu, od 16. ún.

V biskupství Kralohradeckém.

V Pánu zesnuli:

- p. Jan Nedvídek, administ. ve Vojnoměstci, 21. ledna (nar. v Kostelci 31. července 1837, posv. 31. červce 1864);
- p. Josef Moučka, os. děkan v Potěbách, b. vikář Časlavský atd., 12. ún. (Viz dopis v t. čísle na str. 96).
- Ve správě duchovní ustanovení jsou:**
- p. Josef Rýdl, adm., za far. v Libčanech;
- p. Fr. Kotrbelec, kapl. v Krusburku, za admin. do Vojnoměstce;
- p. Fr. Chlupáč, kapl. z Holie do Jaroměře;
- p. Josef Knob, kapl. v Zbyslavi, za koop. do Heřmaně;
- p. Engelbert Starý, koop. ve Svojanově, za kapl. do Zabrádky;
- p. Zikm. Štepan, kapl. z Karle do Litrbach.

V biskupství Litoměřickém.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Ant. Zuman, adm., za far. v Loučíně;
- p. Šimon Mottl, far. v Zachotíně (diec. Buděj.), za far. do Světte;
- p. Ant. Jakowetz, farář v Libšově, za far. do Holče.

V biskupství Budějovickém.

Vyznamenání jsou:

- p. Josef Vlasák, děkan v Týně n. Vltavou, jmen. sekretářem b. vik. Vltavotýnského;
- p. Ignác Bezpalec, far. v Lažišti, jmenován sekretářem vik. Prachatického.
- Ve správě duchovní ustanovení jsou:**
- p. Jan Chmel, kapl. v Bečyni, za far. do Pluhova Žďáru;
- p. Vojt. Wolf, kapl. z Ktiše do Bavorova;
- p. Zikmund Pohl, kněz na odpoč., za kapl. do Ktiše.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
v kniž. arcib. semi-
náři číslo 190—I.

Expeditce:
v kat. knihkupectví
B. Stybla,
na sv.-Václavském
náměstí, čís. 786—II.

Nedostává čísla rekla-
mujte nejdříve
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasy katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

Předpláci se
v expedici
u všech řádných
knihkupečů
na rok: 2 zl. 50 kr.
na půl: 1 zl. 30 kr.
Po poště:
(jenom v expedici)
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1 zl. 55 kr.

Předplacení čtvrt-
letí se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyňuje národ, ale hřích bídné činí národy.“ (Přís. XIV. 34.)

Sv. Řehoře, biskupa Nyssenského, o modlitbě řeči patero.

(Z řečt. přeložil Jan N. Desolda, c. k. prof. na gymn.
Plzenském.)

Řeč pátá.

„Odpusť nám naše viny, jakož i my odpou-
štíme našim vinníkům; a neuvoď nás v po-
kušení, ale zbav nás od zlého.“ (Mat. 6, 12. 13.)

Vynikáť postupem řeč Páně k vrcholu
ctnosti. Neboť vypisuje slovy modlitby, jaký
že chce aby byl ten, který k Bohu přistu-
puje, že se totiž nemá skoro ani ukazovati,
jakoby ještě v oboru lidské přirozenosti byl,
ale samému Bohu v dokonalosti se podo-
bati, tak aby se zdálo, jakoby jiný docela
byl, jelikož by konal to, co jedině Bohu
konati přísluší. Neboť odpouštění hříchů
vlastnost jest výhradně Boží; „žádný zaji-
stě“, dí pismo, „nemůže odpouštět hříchů,
leč Bůh sám.“ (Luk. 5, 21.) Kdo by tedy
ve svém vlastním životě nápodobnil nějaké
vlastnosti Božské, ten by poněkud byl tím,
jehož že následuje dokonalou podobnost
v chování svém byl dokázal. Čemuž medle
učí slovo jeho? Nejprvé, abychom sobě Bo-
hopodobnosti své byli vědomi, a sice o-
právnění jsouce k tomu životem svým; po-
tom abychom se osmělili Boha nazývati ot-
cem svým a potom odpouštění svých provi-
nění žádati, jelikož dosažení toho, čeho si
žádáme, nezáleží na pouhé prosbě, ale na
skutcích, jimiž si člověk sám právo k pros-
bě získá. Neboť to veskrze nás učí polo-
ženou průpovědí, řka: „Kdo dobrodinci se
blíží, dobrodincem buď, kdo k dobrému,
dobrým, kdo k spravedlivému, spravedli-
vým, kdo k trpělivému, trpělivým, kdo k
laskavému, laskavým, a tak též ve
všem jiném k věrnému a milostivému a
štědrému a milosrdnému, a jakéž více na
Bohu se nalezájí vlastnosti, k každé se u-
přímnou vůlí připodobni a tak si právo
získej k vlastní své modlitbě.“ Jakož nelze,

aby se špatný spříznil s dobrým, aniž aby
šerednou nečistotou pokálený obcoval čistě-
mu a neposkvřněnému, tak odlučuje zatvr-
zelost od laskavosti Boží toho, kdož se k
Bohu blíží. Kdo tedy s trpkostí se chopí
dlužníka svého pro dluhy jeho, sám svým
chováním od Božského milosrdenství se za-
puzuje. Neboť jaké obcování dobrotivosti
a krutosti? laskavosti a surovosti? a tak
všecky jiné vlastnosti, které opáčně k zlé-
mu směřují, jichž protivy mezi sebou na-
prосто jsou neslučitelné, a z nichž kdo jed-
né se účastnil, všech opáčných se docela
odloučil. Neboť jako mrtvý není mezi ži-
vými, a kdo živ jest, není v moci smrti,
takž i nevyhnutelně kdo se k dobrotě Bož-
ské blíží, potřebí má, aby vši prost byl
tvrdosti. Kdo se pak sprostí všeho, co v
pojem nepravosti náleží, stává se tímto sta-
vem téměř Bohem, an si přivlastní to, co
vlastně a přirozeně k pojmu „Boha“ smě-
ruje. Hle, k jak veliké vznešenosti pou-
kazuje Bůh slovy modlitby těm, kteříž ho
poslouchají, proměňuje poněkud přirozenost
lidskou skoro v Božskou, a přikazuje, aby
ti, kdož se k Bohu přibližují, Božskými též
byli. „Proč tak otrocky“, dí, „báží sklí-
čen a svědomím svým bičován k Bohu při-
stupuješ? Což odlučuješ od sebe upřímnost
se svobodou duše spojenou a bytostí tvé
od počátku udělenou? Co lichotíš slovy to-
mu, jemuž lichotiti nelze? Což předkládáš
řeči ukojitelné a lichotivé tomu, jenž ke
skutkům hledí? Můžeš vše dobré, seč Bůh
jest, obdržeti dle své vůle, upřímně-li a
rozumně si počínáš. Buď sám svým soud-
cem; dej sobě sám hlas tebe osvobozující.
Žádáš, aby ti odpuštěny byly od Boha vi-
ny tvé? Ty odpusť, a tím i Bůh hlasoval.
Neboť soud nad bližním, který ty vynášíš,
buď si jakýkoliv, bude i tvůj; co sám nad
sebou vyřkneš, tot i božským soudem nad
tebou bude vyhlášeno. Ale jak možná, aby

někdo opravdově Božský výrok objevil? Myšlenka ta daleko převyšuje smysl slov: „*Odpust nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům.*“ Co mi zajisté o tom na mysli tane, odvažlivé jest myslí pochopiti, odvažlivé slovy myšlenku tu vysvětliti. Což medle se tím praví? Jako Bůh se představuje k následování těm, kteří dobrého pilní jsou, — tak totiž dí Apoštol: „*Následovníci moji buďtež, jako i já Kristův,*“ (I. Kor. 11, 1.) — tak na vzájem žádá, aby tvě se chování bylo příkladem Bohu k dobrému; a tak se téměř poměr obrací.

Jako se totiž dobré v nás utvrzuje, ano my Boha následujeme, tak smíme doufati, že Bůh následovati bude příkladu našeho, když my něco dobrého učiníme. Tak tedy i ty smíš k Bohu říci: „Co já jsem učinil, učin i ty; následuj, ó Pane, sluhu svého, králi všehomíra, chudého bídíka. Já jsem odpustil dluhy, nežádej Ty ode mne svých; já jsem vzal ohled na toho, kdo mne prosil, aniž tedy Ty nezavrhuj od sebe prosícího; s radostí odešel ode mne vinník můj, tak se staniž i Tvému; neučiň, aby dlužník Tvůj více zarmoucen byl, nežli můj; dejž, ať jeden i druhý stejné díky vzdávají, budiž stejné odpuštění od nás obou, ode mne i od Tebe, oběma i mému i Tvému. Mým vinníkem jest onen, já pak Tvým; ten výrok, který já jsem učinil nad ním, mějž platnost i u Tebe; já jsem propustil, propust i Ty; já jsem odpustil, odpust i Ty; mnoho lásky prokázal jsem bližnímu svému, následuj i Ty, ó Pane! laskavost sluhu svého. — Ale těžší jsou urážky, jimiž já jsem Tebe urazil, nežli jsou ty, kterými mne urazil bližní můj. Přiznávám i já; však považ, jak daleko nás předčíš ve všem dobrém! Spravedlivost zajisté, abys nám hříšným milosrdenství prokázal, rovnající se nesmírné moci Tvé. Já jsem skrovnou lásku prokázal, neboť nepostačila více přirozenost má; Ty pak dle své moci nenalezáš nižádné překážky, abys tak dobrotiv byl, jak chceš.“

Však uvažme ten výrok modlitby zevrubněji, zdali by nám důkladnějším rozjímáním smyslu jeho nemohl býti vůdcem k životu vznešenějšímu. Tažme se nejprvé, jaké jsou ty viny; jichž zavinila přirozenost lidská, a jaké jsou ty, jichž odpuštění od nás závisí? neboť z poznání toho seznáme poněkud též svrchovanost dobroty Božské.

Učímež tedy počet svých proti Bohu provinění. Nejprvé zavinil proti Bohu člověk, že od Něho, co tvůrce svého, odpadl a k nepříteli Jeho přeběhl, stana se takto

zběhem svého přirozeného Pána; druhé, že šerednou porobu hříchu namísto svobodné volnosti si zvolil, a raději chtěl býti podroben krutovládě zhoubné moci, nežli žíti ve spojení s Bohem. Ale i to, že nehledí ku kráse toho, jenž jej stvořil, ale zrakem svým k šerednosti hříchu se obrací, zdali pak se to smí považovati za menší zlé nežli jiné? Božskými dary povrhnutí a libůstky nepříteli zlého si zvoliti, jakéhož to testu vinen bude? Zrušení obrazu Božího a porušení podoby Božské, kteráž nám hned při stvoření udělena byla, a ztráta drahého peníze a opuštění stolu otcovského a ponížení k hnusně zapáchajícímu životu s vepří a zmaření čestného svého podílu i vše jiné, co buď z písem anebo vlastním rozjímáním poznáváme, kteráž by tato vše vyčtla slova? Pokutou-li tedy za takové a přemnohé přestupky povinno jest pokolení lidské Bohu, proto tuším navádí nás písmo ponaučením modlitby, abychom přibližující se k Bohu nijak nemluvili příliš svobodně, jako bychom měli svědomí docela čisté, a byť by mnohý sebe více prost byl poklesků lidských. Však mnohý snad, zřídív život svůj dle přikázání Božích, odvažuje se pak dle příkladu onoho bohatého mládence vychloubati se životem svým a říci Bohu: „*To všecko zachoval jsem ode dnů mladosti své,*“ (Mat. 19, 20.) domnívaje se, že když v ničem proti přikázáním neprovinil, méně mu přísluší za odpuštění viny své prositi, jakoby to náleželo jenom těm, kteří byli zhřešili, řka, že takovým slovem se má modliti jenom ten, kdo se byl smilstvem poskrvnil, nebo kdo modloslužbu lakotnosti konal, ten že má takové prosby potřebí, a vůbec že toliko tomu, který svědomí duše své nějakým přestoupením porušil, potřebno a prospěšno jest útočiště bráti k milosrdenství; kdyby pak to byl onen mocný Eliáš, nebo onen veliký mezi rozenci žen, jenž byl přišel v duchu a moci Eliášově, (Mat. 11, 11. — Luk. 7, 28.), nebo Petr, nebo Pavel, nebo Jan, anebo kdokoli z těch, o nichž Božské písmo překrásné svědectví vydává, nač těm a takovým potřebí by bylo té prosby za odpuštění hříchů, na nichž viny hříchu ani nebylo? Aby pak nikdo v tomto ohledu nedůvěroval se příliš jako onen Farisej, jenž ani nevěděl, kým by přirozeně byl (neboť kdyby byl věděl, že člověk jest, byl by se byl ze svatého písma naučil, že ani nelze čisté býti přirozenosti lidské, ano dí, že mezi lidem ani život jednoho dne beze skvrny nalézti nelze), (Přís. 24, 16., Kaz. 7, 21.)

aby tedy nic takového nepojalo duši toho, který se modlitbou přibližuje Bohu, proto slovo Páně napomíná, abychom nehleděli k svým dobrým skutkům, ale pamětlivi byli všeobecných lidské přirozenosti provinění, na nichž ovšem každý podíl nese, jelikož i účast má na též přirozenosti, a vzývali soudce za milostivé hříchův odpuštění. Neboť jako by v nás Adam živ byl, my všichni lidé do posledního, dokavade přirozenost svou v tento kožený oděv zahalenou spatřujeme a v oprchající toto listí hmotného tohoto života, jež jsme sobě bídně byli slátali, byvše oloupeni o skvělé roucho, oblekše se místo onoho Božského šatu v rozkoše a oslavy a nestálé pocty i krátkodobé tělesné pohody; a dokavade k tomuto nám usouzenému místu porušení hledíme, když se (při modlitbě) k východu obracíme (ne jako bychom tamo toliko Boha spatřili — neboť všude jsa, na nikteré straně se zvláště neobjevuje, ano stejně vše obsahuje, — ale že na východě vlastně naše první otcina byla, míním obydlí rajske, z něhož jsme vyobcováni, „*neboť byl Bůh stěpil ráj v Eden na východ*“), (I. Mojž. 2, 8.) když tedy k východu hledíme, pamatujíce se na své vyobcování zjasných a blažených sídel východních, tuť právem takovou prosbu vynášíme, jsouce zastíněni neblahým fíkovím tohoto života, zavržení od tváře Boží, poběhlíci hadovi, an jí prach a v zemi zalízá a po prsou a břiše se plazí a nám k témuž radí, abychom se toliko drželi pozemského požívání a srdcem toliko v nízkých a podlých myšlenkách se váleli a vinuli, abychom po břiše se plazili, t. j. život svůj toliko všelikému požívání rozkoší věnovali; v takovém tedy stavu jsouce, když dle příkladu onoho marnotratníka po dlouhé bídě a nouzi, kteréž byl pase vepře vystál, (Luk. 15, 13.) k sobě přijdeme, jakož i onen přišel, a na svého Otce nebeského pomníme, tuť právem a dobře voláme takovými slovy: „*Odpusť nám naše viny*!“ tak že bys byl i *Mojžášem* i *Samuelem* i jiným kterýmkoliv v ctnosti výtečníkem, nicméně za vhodnou bys sobě uznával prosbu tu, jsa člověkem, a tudíž účastníkem přirozenosti Adamovy, účastníkem též jeho vyhostění. — Neboť když v *Adamovi*, jak dí Apoštol, *všichni umíráme*, (I. Kor. 15, 22.) sluší též, aby stejnou s Adamem a myslí jeho kajickou shodující se prosbu měli všichni, kdož s ním spolu byli umřeli, abychom obdrževe odpuštění hříchů svých, opět od Pána *milosti jeho spasení byli*, (Efes. 2, 5.) jak dí Apoštol.

Ale toto řečeno jest ohledem všeobecného důvodu toho výroku. Když bychom však pravý toho slova smysl vyhledávali, nebude nám tuším potřeba k všeobecnému přirozenosti stavu zpět pozornost svou zanašeti; dostačít zajisté svědomí jednoho každého o věku jeho prožitém, aby mu dokázalo, že má potřebu za smilování prositi. Neboť myslím, že jest při rozmanitosti našeho života ohledem činnosti tu duše a rozumu, tu smyslů a těla těžko, ba nemožno ani jednomu byti docela prostu všeho hříšného dojmu; jelikož totiž život náš tělesný v požívání na rozličné smysly se rozlišuje, duševní pak na činnosti rozumu a hnutí vůle spočívá, kdož jest tak vznešený a velikodušný, aby ohledem obojího docela prost byl všeho poskvnění hříšného?

Čí oko jest bez hříchu? čí ucho bez viny? čí ústa jsou prosta oné zvěřecí rozkoše v jídle a pití? kdož se uzná čistým byti poskvrný smyslu hmatu? — Kdož nezná důmyslného slova písma, ano dí, že *okny vstupuje smrt*? (Jer. 9, 21.) Smysly totiž, jimiž duše jakoby ven vyhledajíc známost obdrží věci zevnějších, okny nazývá písmo, a o těch praví ono slovo prorocké, že působí cestu, jíž by smrt v duši člověka vstupovala. A skutečně mnohonásobně a často nalezá smrt přístupu očima, buď že patříš na člověka hněvivého a sám ku podobné vášni povzbuzen býváš, nebo na někoho, který mimo zásluhu šťasten jest, a k závisti se roznecuješ, nebo na pyšného a v nenávist upadáš, nebo na nějakou krásnou pestrou látku anebo na zvlášť ušlechtilou postavu a tvářnost tělesnou a celý pak se žádosti oblíbeného předmětu vzdáváš. Tak též se otevírá přístup smrti ušima, jimiž mnohé vášně pomocí sluchu v duši se dostávají: bázeň, zármutek, hněv, rozkoš, žádost, rozpustilý smích a p. Smysl chuti pak jest, abychom tak řekli, otcem všelikého zlého. Neboť kdož by nevěděl, že skoro kořenem jest všelikého v životě hříchu nezřízenost v jídle a pití. Neboť od té závisí nestřídmost, opilství, labužnictví, zheřilost, obžerství, přesycení, nestydatost, hovadné a nesmyslné se odevzdání hanebným vášním. —

Podobně i smysl hmatu obsahuje řadu všelikých nejpodlejších hříchů. Neboť vše co smilníci tělem svým páší, jsou nezřízenosti smyslu hmatu se týkající, jež zevrubně vyčísti dlouhé by bylo, aniž pak sluší u vážné řeči mísiti přestupky smyslu toho. Vnitřních pak v mysl i vůli spočívajících přestupkův hejno kdožby slovy vypověděl?

„*Neboť z srdce, dí, vycházejí zlá myšlení*“ (Mat. 15, 19.) a k tomu přidává výčet myšlenek nás poskvrňujících. Když tedy ode všad osidla hříchů všelikých na nás seléčí i dle pocitů jednotlivých smyslů i dle duševního hnutí srdce, kdož může se chlubit, že *čist jest hříchů*? (Přisl. 20, 9.) Kdož jest prost nečistoty, jak dosvědčuje Job? (Job 14, 4.) Poskvrna čistoty duše jest rozkoš, rozmanitě a mnohonásobně se přiměšujíc životu lidskému i duší i tělem; myšlenkami, pocity smyslnými, hnutím vůle, činnostmi tělesnými. Kdož medle má duši čistou všeliké takové poskrvny? jak by mnohý nebyl raněn pýchou? jak by nebyl dotknut nohou nádhery? kým nepohnula ruka hříšná? či noha nepošinula se nikdy po žádné nepravosti? koho neposkrvnilo oko nezřízené a nepokálelo ucho nezdrželivé a nedojala chuť lichotná, a či srdce nepohnuto zůstalo při všelikém marném dojmu? Když tedy všechno to u nás místo má, hůře a nebezpečněji u těch, kteří smyslnější jsou, mírněji pak u bedlivých, tuť všickni všudy podílu mají na provinách, kdožkoli účast mají na přirozenosti lidské; protož padajíce před Bohem, voláme modlice se, *aby nám odpustil viny naše*.

Ale volání to jest bez účinku a ušima Hospodinovýmá nepronikne, nevolá-li spolu svědomí naše, že dobré jest udělení milosti. Neboť kdo myslí, že Bohu milosrdenství přísluší, — nemyslí-li by totiž že mu přísluší, neprosil by ho, aby je co věc neslušnou a sebe nehodnou konal, — má vlastními skutky dokázati toto své dobré o milosrdenství mínění, aby se mu nedostalo slyšeti od spravedlivého soudce: Lékaři, pomozí sám sobě! Mne za milosrdenství žádáš, svému pak bližnímu nic neuděluješ; za odpuštění hříchů svých se modlíš, jak tedy s dlužníkem svým se hrdluješ? Prosíš, aby se smazal dlužní úpis tvůj, proč sám opatrně střežíš zápisy dlužníků svých? Za ulevení dluhů prosíš, a úroky ke kapitálům sražíš? Tvůj dlužník ve vazbě a ty v chrámě? Onen úpí nad dluhy svými a ty za odpuštění svých se modlíš? Nevyslyší se prosba tvá, přehluší ji úpění jeho. Až zaplatíš dluh tělesný, rozvázána budou pouta duše tvé; odpustíš-li, odpustí se tobě; sám sobě budeš soudcem, sám sobě zákon ustanovíš, svým k svému podřízenci se chováním stejný s hůry soud na sebe svoláš.

Podobnému čemusi zdá se mi i v jiné řeči vyučovati Pán, v povídce naučení přednášeje. (Mat. 18, 23. atd.) Vypravuje totiž, že král jeden k hroznému soudu zasedl a

sluhy své povolal a od každého účet ze služby jeho žádal. I přiveden jest mu jeden z dlužníků a milosrdenství došel, když padna k nohou Pána svého místo zaplacení za poshovění byl prosil. Když se pak proti svému spolumlužebníkovi pro menší dluh trpce a nemilosrdně byl zachoval, rozhněval se král pro tuto jeho k soudruhu svému prokázanou zatvrzelost tak velmi, že rozkázal mučitelům, aby ho i s rodinou vyhostili z domu králova a tak dlouho trýznili, až by náležitě dosti učinil. Opravdu jsou viny bratří našich proti nám toliko některé skrovné, nepatrné halíčky u porovnání s mnohými tisíci hřiven našich proti Bohu provinění. Trestuhodna jest ovšem urážka, z pýchy někomu učiněna, nebo zlomyslnost služebnickova, anebo úklady proti našemu tělesnému životu; tu se ty rozpaluješ srdcem rozniceným i po mstě a se vši snažností vyhledáváš potrestání toho, co jsi byl utrpěl, nepomníš pak při tom, horle proti služebníkovi, že nikoliv přirozeností, ale mocí rozděleno jest pokolení lidské v části panující a služebnou. Neboť k službě podobil Hospodin všehomíra člověku toliko nerozumnou zvěř, jakož dí prorok: „*Všecko jsi položil pod nohy jeho, ovce i voly všechny, nad to i zvěř polní; ptactvo nebeské i ryby mořské.*“ (Žalm 8, 8. 9.) Ty služebníky též zůve jinde, řka: „*Jenž dává hovadům potravu jejich a bylinu k službě lidské.*“ (Žalm 146, 8. 9.) Ale člověka darem svobodné vůle ozdobil. Tak tedy dle přirozené důstojnosti roven jest tobě ten, kterýž dle obyčeje a zákona tobě slouží; neníť ani tebou stvořen, aniž tobě žije, aniž přijal a má od tebe své mocnosti, jak tělesné, tak duševní. Co tedy tak horlíš v duchu proti němu, že byl lehkomyšlným, nebo uprchl, anebo snad do očí ti své opovržení projevil, ano bys měl sám na sebe hleděti, jakým ty jsi k Hospodinu svému, který tě stvořil a na svět uvedl narozením a účastna tě učinil divů svých u všemíru, jenž ti dává slunce k užítu tvému a veškeré k životu potřebnosti tobě ze všech živlů připravuje, i z země i z ohně, i ze vzduchu i z vody, jenž ti uděluje dar rozumu, pochopení smyslové a mocnost rozsouzení mezi tím, co dobré jest a zlé? — Jak že? Jsi-li pak ty takového Pána poslušen, aniž ho urážíš? Nepřeběhl jsi za hříchem? Neodpadl jsi od vlády jeho? Nezůstavil-lis dům Pána svého o své vůli prázdny a neodešel jsi odtud, kde jsi byl ustanoven, abys pracoval a stráž měl? A všechna ta vyčtená provinění zdali pak ne-

pášeš před Bohem, an co svědek a soudce všady přítomen jest a všecko vidí, buďsi skutkem, buďsi slovem, buďsi myšlením nedovoleným? A takovým jsa a tolikými dluhy obtížen, mníš, že jsi kdož ví jakou milost prokázal spolumlužebníkmu svému, když jsi mu některé proti tobě provinění odpustil? —

Hodláme-li tedy Bohu vzdávati prosby za milosrdenství a odpuštění, získejmež si nejprvé čistým svědomím cestu k upřímnosti, abychom život svůj co přímlovce ku prosbám svým postaviti mohli a říci opravdově, že i my svým odpouštíme vinníkům.

Což pak chce slovy dále řečenými? Za potřebné uznávám, neminouti jich bez rozjímání, abychom, vědouce komu se modlíme, duší a nikoliv tělem prosby své Jemu vzdávali. „*Neuvoď nás v pokušení, ale zbav nás od zlého*!“ — Jaký jest medle, milí bratří, smysl slov těchto? Míním, že Pán rozličné zlo nazývá, dle rozdílnosti zlých mocností i rozličná jména mu dáváje: ďábel, belzebub, mamona, kníže světa, vrah pokolení lidského, neslechetník, otec lže a j. p. Snad i jedno z těch jmen k tomu náležejících jest slovo „*pokoušení*“, i potvrzuje nám toto domnění souhlas slov řečených. Nehot když byl řekl: „*Neuvoď nás v pokušení*“, dokládá: „*Ale zbav nás od zlého*“, jakoby jedním i druhým jménem tentýž předmět znamenal. Kdo totiž nevede v pokušení, jest ovšem prost všeho zlého; jakož i kdo upadne v pokušení, nevyhnutelně v obor zlého přichází; tak tedy „*pokoušení*“ a „*zlo*“ smyslem jedno jest. — Což nám medle prikazuje toto naučení k modlitbě? Abychom se varovali nádhernosti tohoto světa, dle toho, co jinde dí k učeníkům, „*že celý svět jest ve zlém postaven*.“ (I. Jan 5, 19.) Kdo tedy prost chceš býti zlého, straň se světa; neboť žádné pokušení nechopí se duše, leč by světskou rozkoš co nějakou vnaďu na zlé udici nataženou podalo lidem žádostivým. Spíše pak nám to z jiných příkladů bude zřejmo. — Nebezpečné bývá často vlnobitím moře, ale nic těm, kteří vzdáleni od něho bydlí. Zhoubný jest oheň; ale jen tomu, co v něj upadne. Hrozná jest válka, ale jen těm, kteří se jí účastní. Jako tedy kdo nehod válečných utíká, modlíva se, aby neupadl ve válku, a kdo se ohně bojí, aby jím nebyl zachvácen, a kdo se moře strachuje, aby nemusel se plaviti; tak i ten, kdo se styku se zlým obává, modli se, abys nevedl v ně. Jelikož pak dle toho, co jsme svrchu řekli, písmo dosvědčuje, že svět ve

zlém postaven jest, ve světském pak zaměstnání příčiny k pokušení všelikému záležejí, právě tedy a slušně ten, kdo se modlí, aby byl zbaven zlého, spolu i prosí, aby nebyl uveden v pokušení. Nepokne zajisté udici, kdo neuchvátí v slepé žádosti vnaďy. — Ale rceme i my povznesouce se k Bohu: „*Neuvoď nás v pokušení*“, t. j. u všeliká zla tohoto života; „*ale zbav nás od zlého*“, toho totiž, který na tomto světě mocně vládne: od toho budmež vysvobozeni milostí *Křista*, Boha našeho, Jemuž sláva a mocnost na věky věkův. Amen.

Základy křesťanského vychovávání dítek.

Dle B. Klerika vzdělal J. B. P.
(Pokračování).

VII. Pramen mnoha zlého.

Když byl požár uhašen, zůstává nicméně část hasičů na spaleništi, kteří by, kdyby doutnající pod ssutinami oheň měl v plamen vyšlehnouti, zcela uhasili a další neštěstí zabránili. Tak byl v duši dítěte oheň hříchu vodou křtu svatého sice uhašen, nicméně podnět, trouď přece zůstává, kterýž každé okamžení se může vznítit a chrám Ducha sv. sotva vystavený, znova rozvalit; zůstává totiž v srdci křtěnce žádostivost, ježto svátostí sice přitlumená, však zcela nebyla uhašena a snadno může vzplanouti v náruživost. Protož jsou na tomto duchovním spaleništi ustanoveni strážcové, kteří žádosti dítek mají na uzdě držet a krotit zlé náklonosti; a ti jsou křesťanští rodiče, jinžto církev v své starostlivosti o spásu duší dala ku pomoci *kmotry*.

Krocení zlých žádostí v srdcích dítek hned od mladosti jest rovněž tak důležitá jak obtížná úloha rodičů, což když se zanedbává, jest největší chybou vychovávání v našem věku. Chceme se tedy milí rodičové dorozuměti, co činiti máme, abyste tuto důležitou povinnost způsobem prospěšným mohli plniti.

Chcete-li duše dítek svých chrániti před záplavou náruživosti, musíte přede vším zatkatí pramen, z něhož se prýští. — Který jest ale ten pramen? Abyste dlouho neháďali, jest to nepravá, *nezřízená samolásky*, ježto se hlavně jeví co smyslnost a baživost po užívání. Srdce člověka hříchem porušené stále touží a hledá co lahodí smyslům, naproti tomu oškliví si a zamítá, cokoli se jim protiví. Avšak mnohdy to, co smyslům je příjemné, bývá nedovolené, hříšné; kdykoli hříchu se dopouštíme, obyčejně smyslům rozkoš při-

pravujeme. „Žádost očí, žádost těla a pýcha života,“ jak di sv. Jan, panuje ve světě, a naopak co smyslům se protiví, bývá dobré. Vždyť skoro není ctnosti, že bychom se nemuseli pro ni odříci nějaké radosti; proto žádá Kristus, aby kdo chtí ho následovat, křížovali tělo s žádostmi. (Gal. 5, 24.)

Člověk, který se neumi přemáhati a krotiti své žádosti, nebude nikdy nad sebou vládnouti, nikdy nebude ctnostným; a toho nedovede, když byl *smyslůně vychován*, když mu rodiče všechno dovolovali, co mu bylo milé a vše od něho vzdalovali, co mu bylo protivné; slovem, *jestli ho od mladosti nenavýkali zdržovati se, odříkati se čeho, trpěti*. — Umění přemáhati se za našich časů skorem zaniklo. Co mnozí rodiče břicho za boha mají a žijí podle zásady: „poživej co můžeš a co tělu neškodí“; od té doby, co nejen měšťáci nýbrž i vesničané spravují se podle slov, jež bezbožníci blásají, jak čteme v *knize Moudrosti*: „Z ničeho narodili jsme se, a potom budeme, jako bychom nikdy nebyli; — duch náš rozleje se jako měkké povětří a pomine život náš jako šlépěje oblaků a jako mlha rozpustí se od paprsků slunečních; jako stín pomíjející jest čas náš a není navracení konce našeho, proto že žádný se nenavrací; pojďtež tedy a poživejme dobrých věcí a uživejme stvoření jako v mladosti rychle . . . Žádný z nás nebuď prázdnen rozpustilosti naší; všudy pozůstavme znamení veselosti; nebo tentě jest díl náš a takový jest los . . .“ (2, 2 . . .); od té doby, co rozkošnictví nejen v domech bohatých, nýbrž i v chatrčích chudých se zahnízdilo, odtud přirozeně i srdce dítek všeobecně jest nakaženo, tím více, že nejen příklad rozkošného tělesného života stále na očích mají, nýbrž zůmyslně a úměrně (podle plánu) bývají zchoulostíveny, rozmazleny. Muohdy nezřízená, opíjí lásku rodičů zlé to ještě zveličuje, přimnožuje. První dítě a zvláště jedináček, bývá přechasto daremně vychován; také slabé a churavé dítky bývají obyčejně rozmazleny. V takových případech zvláště třeba, aby rodiče byli moudří a na sebe pozorní.

Život labužný a vychování smyslné jen dle těla — nesnáší se s křesťanským sebezapíráním, jaké žádá *Spasitel* náš řka: „Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám“ (Mat. 16, 24.) i bývá velice záhubné. „Aj, toto byla nepravost Sodomy pýcha, sytost chleba a hojnost a prázdnota

její a deer jejich,“ praví *Ezech.* (10, 49.) a *Ezdráš* di: „Protože Israelité ztuchli a oplývali rozkošemi, odstoupili od Hospodina a zákon jeho zavrhlí a dopouštěli se rouhání všelikého.“ (9, 25, 26.) Naproti tomu všickni, kteří stali se svatými, již od mladosti se přemáhali, mrtvili, jako *Šamuel* a *Jan Křt.*, jichžto rodičové slib naziřejský za ně učinili, tak že nesměli požívati nápojů lihových a život přísný museli vésti; neb alespoň jako *Matouš*, *Pavel*, *Jakub* a j., kteří od té doby, co Krista poznali, všechno opustili a jej následovali. Ba ani v světských záležitostech bez odříkání a zapírání sebe nikdy cosi znamenitého nebylo vyvedeno. Všickni vítězni vůdcové, velcí státníci, znamenití králové a slovitní učenci vyrostli ve škole zapírání, namáhání a překážek; choulostivost pak a rozmařilost mocných byly často příčinou úpadku a zkázy vlasti a národu. Konečně ani štěstí jednotlivce tak nezáleží na tom, co má a čeho požívá, jako spíše v tom, co činí a čeho strádati umí. Čím víc má člověk potřeb, tím spíše cítí se nešťastným, tím více mizí spokojenost a veselá mysl jeho. — Pozorujme to s jakékoliv strany, vždy se musí moudré a přirozené vychování vytknouti za cíl, by se dítky časným zvykáním skrovnosti a zdrželivosti neb střídmosti na duchu silily, tak aby mohly s Apoštolem o sobě říci: „Naučil jsem se dosti míti na tom, což mám, . . . pocvičen jsem i nasycen býti i lačněti, totiž hojnost míti i nouzi trpěti.“ (Fil. 4, 11, 12.)

Již pak tázati se budete, *jak si mají počínati rodiče, aby smyslnost, tělesnost dítek umrtvili*, zlé žádosti z kořene vyrvali a pramen naruživosti zastavili? — Slyšte:

a) *První prostředek k tomu jest tělesné tužení*. Tělo rozmazlené často bývá sídlem předrážděné obrazotvornosti, myslí přepjaté a slabé vůle; v těle pak rozumné utuženém a proto zdravém přebývá dle starého přísloví i zdravý duch. „Utuzenost podrobuje tělo jhu ctnosti,“ di biskup *Sailer*, „dříve než duch se probudil.“ — Spáti v teplých peřinách, zabalovati se v teplý šat, mazlíti se, dřepěti za kaniny, . . . po tom po všem nic není. — Zvykej dítky, aby, jak medle se probudily, vstaly, studenou vodou nejen tvář, nýbrž i krk a prsa umývaly a potom hbitě se přistrojily; nedovoluj, aby po večeri někde v koutku dřímaly, nýbrž ať jdou v hodinu určitou, ovšem věku a času příhodnou, ne pozdě na lože, nenechávej jich dlouho spáti; mají

mají 8—9, velcí 7—8 hodin dosti; konečně ať snášejí všelikou změnu povětrnosti: sníh i déšť, horko i zimu, větry a nehody.

b) *Časné přidržování k přiměřené činnosti, k pořádku a správnosti ve všech věcech jest druhý prostředek*, aby se nezmáhala smyslnost v srdcích mladistvých. — „Cesta lenivých jest jim jako plot z trní; — nebo mnohemu zlému naučila zahálka, ale cesta spravedlivých bez úrazu.“ (Prís. 15, 19., Sir. 39, 29.) „Práce a pořádek,“ dí slov. *Hirscher*, „přemáhá choulostivost i rozmar.“ — Střežte se tedy rodičové, u přítomnosti dětí z nevrlosti mluvit o práce obtížnostech nebo vychvalovati zahálku a lenivou pohodlnost. Neslužte chlapcům a holčkám, když si sami mohou pomoci, na př. při oblékání, svlékání, česání, čištění obuvi atd. — Znal jsem studujícího na vysokých školách, jenž se nešťastna cítil, že se musel sám mýti a česati; v domě otcovském mu to činila služka, co ho stálo potom dvě hodiny práce; však nebyl z něho učenec.

Mějte dívky záhy k pracem lehčím a k posluhování v domácnosti, jako jsou: metení, oprašování, uklid, krmení drůbeže a j.; rozdělte podobné práce mezi ně střídavě; však hleďte, aby vše konaly v čas, náležitě a správně. Knihy, šat, hračky.., všechny věci ať mají své místo, a nikde ani na okamžik ať se netrpí, než kam náleží; vše ať se děje v patřičném čase; ať vstávají a lehají, jedí, hrají, modlí se a pracují — pravidlem — jak medle hodiny bíjí. Každý ať činí co, kdy a pokud se mu velí neb dovoluje. *Porádek v činnosti* jest mnohem důležitější než sama činnost: bez toho bude dítě jen snít a plány dělat, hrát při práci, loudat se a piplat, a při všem dle svého rozmaru si počínat. Tak nedocílí se přemáhání a sebe zapírání. — Odtud nepochybně pochází neposlušnost a nezbednost mládeže naší. Hlavní příčina je ta, že při vychování pravidelná činnost s očí se pouští.

c) *Nejvhodnější školou zapírání, mrtvení jest chudoba, nouze a bída*, ježto by mnohým více byly prospěšny, kdyby se byli z mládí naučili z nouze činití ctnost. Pohříchu ale přecasto slyšíme v chudých rodinách řeči: „Ti, oni mají dobré časy, jsou pohodlně živi, my pak se musíme nuzit a bidně se protloukat: kéž bychom také tak mohli žít!“ Avšak by měli nezáměnně otcové a chudé matky synům a dcerám svým spíše mluvití slovy, jako starý *Tobiáš*: „Nebojte se dívky, chudý sice

život vedeme, ale mnoho dobrého mítí budeme, jestli že se báti budeme Boha, odstoupíme od všelikého hříchu a budeme-li dobře činití.“ (4, 23.) Nebo jako *Šalomoun* dí: „Lepší jest maličko s spravedlností, než mnoho užitku s nepravostí.“ (Prís. 15, 16.); proto nepozdvihuj oči svých ke zboží, kteréhož mítí nemůžeš.“ (Prís. 23, 5.) — Podobně nemají rodiče opominati učít hned malých, aby bolesti a nemoce snášeli trpělivě, odevzdávající se do vůle Boží; nebo koho Bůh miluje, toho káře a křesťan musí soužením dobývati si nebe. Mnohdy se dívky staví churavými, aby nemusely jíti do školy, nebo že se jim práce nechutí; jiné zas tají bolesti, jichž si spůsobily svou vinou, nebo se bojí pověditi pravdu, že by se musely odřící nějaké radosti. Moudří rodičové toho všeho doveďou upotřebiti, aby skrotili nepravou, ošemetnou samolásku svých dětí.

d) Za našich časů je zvláště *důležitá střídmost v jídle a pití*; nebo dle svědectví sv. *Pavla* nic tak velice nedráždí lidské žádosti, jako nestřídmost, či přílišné, nezřízené požívání pokrmu. „Nemějte péči o tělo podle žádosti.“ (Řím. 13, 14.) V tom má se řídití vychovatel dle následujících pravidel: Především nedopust, aby se dítě kdy přecpalo. Dívky nemají tolik jísti, co by chtěly, a zvláště nemoudré bylo by nutiti je k jídlu, když nechť. „Vilíme, jez! — Zde Lino ještě něco! — Jen dívky jezte, abyste rostly a silily se!“ Tak paní *Břicháčková* svým synům a dcerám říkává, a přece má dívky bledé, vyzáblé a stále nemocné. Nemoudrá matka má za to, že toho příčinou skrovné jedení. — Jistý chlapec, jsa tázán, které jsou nejznamenitější výroční hody neb slavnosti, rychle odpověděl: „Posvícení, svatba a křtiny!“ — „A proč?“ tázal se učitel. — „Proto že se tu po celý den jí a pije.“ — Z toho asi stěží byl dobrý křesťan, katolík. —

Dále má se *jídati v čas*. Zdravé dívky nemají krom času dostati ničeho, leda po škole — ráno a odpoledne — kousek chleba, zvláště pak nemají před jídlem neb po obědě *mlsat*. Dívky nemusí ode všeho špičku mítí. Z mlsáka bývá zloděj, opilec neb smilník. Žrouti a labužníci se nerodí, ale vychovávají, stávají se jimi navykáním. — „Dívky, jen se uče, pak dostanete cukrátku, jablka, ořechy, švestky atd. — Budete-li spůsobny, půjdete s námi k tetě na svatbu; tam dostanete samé sladké věci: hrozinky, mandle, koláče, dorty atd.“ — Paní *Dorota*, jež takto své

ditky těšivala, brzo veliké jmění v samých sladkostech protrávila. Z pochoutek na žebrotu. „Mladý mlsák,“ dí přísloví, „starý žebrák.“

S mlsáním spřízněna jest *vybíravost v pokrmech*. Ditky se mají učit, aby všechno jedly, co se jim předloží; a dá-li se jim někdy něco pro pochoutku, nesmí se přece dovolit, aby si vybíraly, co jim jde lépe, jak se říká, pod nos. Pravidlem je: Kdo nejí polívku a vařivo, nedostane také masa. — Maso ditkám, čím mladší jsou, tím více škodí; proto má se jim dávat po skrovnu. Jídla mnoho solená i kořeněná a lihové nápoje: pivo, víno a zvláště kořalku nikdy at nedostávají. — Tváře mládenců israelských, kteří v zajetí babylonském u dvora královského jen vařivo jídali a vodu pili, byly mnohem sličnější a plnější, než těch, kteříž stravy pokrmů královských požívali. (*Dan. 1.*) — Také často a mnoho mluvit o jídle a pití, jeví sprostotu, a ditky, jež to slyší, domnívají se pak, že člověk jen proto jest živ, aby jedl a pil, ne pak že ji a pije, aby žil.

e) Konečně třeba také něco pověditi o *moudrém volení a omezení radosti, zábav a rozkoši dětských* — v příštím článku. (Pokračování).

Život v kraji.

Od Fr. Pravdy.

II.

Neděle.

5.

Požehnání a křesťanského cvičení si milí osadníci mnoho nevěšmaji a snadno by spočítal ty, co na ně chodí do kostela. Není tu ani lidí z vesnice, v níž jest kostel, a říká se, že zrovna oni ve službách Božích jsou nejvlažnější. Bývá tomu skorem tak a je to velká nevďěčnost k Pánu Bohu, jenž jim udělil tu milost a to dobrodiní, že chrám Páně mají doma. Jiní by si toho vysoce vážili, neboť zkusili a vědí, že cesta do kostela je kolikráte dost obtížná a jim vždycky ubírá času, jehož se jim třebas nedostává. Alespoň říkají, že by nevím co za to dali, kdyby svatý kostel měli na blízku.

Není věc jistá, že by je to pořád tak těšilo a snad by i u nich kostel časem ztratil na ceně. Soudíme to z toho, že mívají někdy křesťanské cvičení v skutku doma, přijel kněz a drží je ve stavení, obyčejně u představeného, a zpomeňme si, jak pilně se navštěvuje. Sotva děti se na ně pošlou a jen pro děti ono přece není, ty

mají cvičení své ve škole. Je tedy také pro velké, ano je především pro velké a ti z většího dílu scházívali.

Hle, nejsou tu otcové a matky, nejsou tu hospodářové a hospodyně, nejsou tu synové a dcery, není tu čeládka. Proč nepřišli? Zde by se jim všelicos mohlo říci, o čemž se v kostele nemluví a co do kostela snad ani nepatří.

V obci jsou také řemeslníci, nazývají se mistrové a tovaryši, kde pak jsou ti? Je tu leda nějaký učedník, jemuž se jedná o vysvědčení a mistr a tovaryš se nechce míchat mezi děti a mezi — lid sedlský.

Tak cvičení se musí minouti s hojným účinkem, kterýž by mítí mohlo, a občané se sami o něj připravují. Mají v neděli odpoledne jiné zaměstnání před sebou, než pozeňnání a cvičení a to jest jim důležitější. —

Mnozí jsou v hospodě a je-li tam muzika, je hospoda plná a v neděli se již nevyprázdní. Muzika trvá přes noc a v pondělí ráno ještě nepřestali hejriti vášnivci. Však o tom si povíme později a zde tolik jen řekneme, že u muziky bývají mladí i staří a že se k nim připouštějí i děti. Ti, kdož do kostela jíti neměli času, jako ku příkladu pasáci, jíti k muzice přece čas mají. Snad si někoho zjednali, kdo za ně pase anebo počkají až do večera a pak se v hospodě a před hospodou vyskotají.

Když muzika není, v hospodě se pije a hraje a i to se provádí ve dne a v noci. Hraje se také po domech a ti, co nehrají, potulují se s dýmky v ústech, všelijaké čtveráctví vyhledávajíce. Večer bývá ve vsi veselo a hlučno jako v sobotu a co chasníci si zvláště oblíbili, v tom bez ustání a bez rozvahy náruživě pokračují.

V některých krajinách mezi velikonočními a svatodušními svátky mají v obyčejí praskati bičem jen tak k obveselení a pro kratochvíli a jako praví blázni si při tom počínají. Čím víc se ty milé letnice blíží, tím jsou v tom horlivější a zatvrzelejší a když konečně přišly, v praskání se skoro ani nepřestává.

Zeptáš-li se: „Proč pak bez potřeby a bez příčiny tak praskáte?“ budou se na tebe přihloupale dívat ti chlapíci a některý se snad pohrdavě usměje, ale moudrou odpověď ti nedá žádný. Již se zase dali do praskání, aby řeči tvé, chceš-li jim nějakou držeti, neslyšeli, a ozývá se takový ryk a hluk, že ti až uši zalehly.

Konečně jsi se přece dověděl, že prý

práskají, aby zahnali kouzelnice a čarodějnice. Řekla ti to jedna stará žena a věřila opravdu, že to pomůže. Jiné ženské mladší jí přisvědčovaly a několik jich mlčelo, nechťice vyznati, co ony o tom soudí. Jeden muž pravil: „Ať je to k něčemu nebo k ničemu, alespoň mají vyražení,“ a když se ozvaly hlasy, že to nemůže býti než zpozdilost a pošetilost, jenž se u nás zachovala z dávných snad ještě pohanských časů, sprostá stařenka tomu odporovala, odvolávajíc se na svou zkušenost, že čarodějnice ve vsi v skutku zle řádívají, jak mile se jednou dost nevypráskaly.

Na otázku, v čem to zlé řádění jejich záleží, odpověděla, že prý se týká přede vším dobytka. Čarodějnice dobytku škodí, posilajíc na něj rozličné neduhy a odnímajíc kravám mléko. Ony mléko proměňují také v krev a kdyby je třeba neproměnily, přece za nic nestojí; hospodyně vrtěla (tloukla) celý den a nedostala másla. Není ani zdravé, lidé, co je jedli, se rozstonali; pak jim nepomohl žádný lékař a jestli jich nikdo neodčaroval, scházeli a chřadli, až zahynuli.

Stařena o tom byla přesvědčena, jako by to stálo někde v písmě a čarodějnice si nedala vymluviti, ačkoliv ji nebylo známo, co a kde by vlastně byly. Nevěděla ani, jsou-li lidé anebo duchové, mají anebo nemají-li těla a představovala si je jako něco, co jezdí a lítá povětřím, spouští se komínem, leze v noci do domů a překročuje práhy, nejsou-li chráněny rozmanitými prostředky.

Takový prostředek jest také to práskání, je to prostředek odstrašující a zapuzuje čarodějky od vsi a od stavení. — Když se ho jak náleží použilo, po celý rok se žádná nepřiblíží a dobytek je před nimi jist doma i na poli, při práci i na pastvě.

Chasníci velcí ani malí nechtějí nic promeškati a zanedbati a práskají, až tě to omrzí a až se ti to protiví, poněvadž to nemá konce. Napřed si udělali biče, šňůra musí býti hodně dlouhá, násada krátká, a než je připravili, šlehli si několikrát na zkoušku. Začíná se ozývat práskání, pořád ho přibývá, až vypuklo na všech stranách. Vidiš ty karabáčnický státi si naproti, práskají podle taktu jeden po druhém, jako by mlátili a třebaš dvacet a třicet ran dali po sobě. Čím déle to vydrželi, tím větší z toho mají chloubu a mnohemu až rameno ztrnulo a zbrnělo,

jak se namáhal. Nedělá si z toho nic, vystřídá se s jinými, jenž s ním stojí v kole, a po krátké zastávce v práskání pokračuje. Na blízku jsou lesy, v těch se to rozléhá a pověřivý lid myslí, že tam ty čarodějnice již lkají, sténají a hekají. Kdo pověřivý není, nemyslí si při tom nic, práská a slyší práskati a za pouhou hračku to považuje.

Není to hračka, je to tuhá práce, je to robota a surová mládež dobrovolně se jí podrobuje. Jindy je snad líná, zdlouhavá a loudavá, ale při takovém hlupství dokazuje čerstvost a vytrvalost, již je věru škoda. Že by tím někomu mohla býti obtížná, to jí nenapadne a že to radost dělá jí, domnívá se, že to radost dělá každému. Nejen ve dne, nýbrž i večer a v noci a tu zvláště v práskání má zalíbení a nezdrží se ho v neděli ani ve svátek. Bujnost její roste a před letnicemi vystoupila na nejvyšší stupeň. I na Boží hod dovoluje si pokoj a tichost sváteční rušící výstupy a dává pohoršení nábožným a osvíceným křesťanům.

Je to vždycky škaredé a ošklivé, když se mladý lid hrubě a sprostě baví a stává-li se to v čas zasvěcený, je to tím horší a ošklivější. Když si ten chasník práská jedu s dobyttem, promineme mu to, ale když práská jen aby práskal a jako mašina se při tom pohybuje, huk a třesk maje za něco hezkého a příjemného, soudíme z toho, že je sprosták a litujeme ho, že ještě nepoznal vyšších rozkoší.

At činí co činí, pracuje neb vyráží se, má člověk projevovati srdce a ducha a z jednání jeho má vysvítati slušnost, jemnocit a ušlechtilost.

Obratť se, milí mládenci a milé paní, k uhlazenějším a vznešenějším mravům a vystupte ze své tupoty nízkým, podlým a hnusným obyčejům a zvykům výhošt davše. Nezneuctějte jimi žádný den a tím méně neděli, abyste hojně prospívati mohli na duši a přestali býti tvory pouze tělesnými a smyslnými.

Mnohý v neděli nestojí o veselí a zábavu a radši užitečně se zaměstnává, aby si dopomohl — k hmotnému zisku. On pracuje jako ve všední den a neděle jest mu odporná, že od práce odpočívají, co jsou v jeho službě. Schválně jim i v neděli práci ukládá, je k ní zavádí a nutí, je posílá na pole, k dílu dohání doma, aby nezbylo na všední den a konati se mohlo jiné. Slyšeli jsme ho na svátky a neděle klíti. Klěl, že jen o rozmnožení pozem-

ských statků se staral, v čemž mu překážely. Snad statky rozmnožil, snad nikoliv, ale s sebou ze světa nevzal nicéhož a nejednoho již v tom shánění se po bohatství náhlá a smutná smrt překvapila.

Bývá nám líto, když v neděli křesťaně se přičinují pro žida, zanedbávající služby Boží, aby sloužití mohli jemu k vůli chatrnému výdělku. Žid, když má svátek, vši práce se varuje a křesťan svůj svátek obětuje židovi, pachtě a lopotě se za něho.

Někteří řemeslníci teprv v neděli dopoledne dohotovují své práce a do kostela nejdou. Nejdou do kostela dopoledne ani odpoledne, nýbrž po práci jdou do hospody, aby oddali se hejření a lenošení. V tom někdy pokračují ještě v pondělí, hledíce si neděli, již nesvětili, vynahraditi, ale služby Boží nevynahrazení, ačkoliv je zůstali dlužni.

S nimi tak nazvaný modrý pondělek drží i jiní lehkomyšlníci, odkládající práci, sloužící daremností a prostopášností a den v týdně přidávající si ku svým prázdninám. —

Kdo není samotěn a v pondělí práci se vyhnouti nemůže a nesmí, vykonává ji ospale a špatně a ještě druhý a třetí den nic pořádného nedokáže, prohejřil-li neděli a probděl-li noc v hospodě.

Chasa ze vsi v neděli večer toulala by se a rejčila by ještě déle, kdyby otcové a hospodářové ji nebudili, aby časně ráno vstala. Musí tedy jíti spat, již je napolo oblečena do všedních šatů a je-li ještě ve šatech svátečních, ukládá je do truhly s toužením, aby je brzy zase mohla obléci.

Málo jest těch, co v neděli odpoledne berou do ruky knihu, sami si v ní čtou anebo z ní jiným předčítají. Nenaučili se tomu v mládí, nyní je to neteší a nic jim na tom nezáleží. Jsou-li dobráci a nedělají-li nic zlého, vyleží toho půl dne pěkně doma anebo někde venku a o ostatní svět se nestarají. Konati něco, co by jim a jiným mohlo býti užitečné, se jim nechce a věru pro to nemají ani smyslu. Zdá se jim, že je dost na tom, když se vystříhali vši bezbožnosti a mnohí si na tom zakládají, nařikajíce na jiné a sebe vychvalující.

Vážíme si jich, ale kdyby v nich bylo víc činného života a kdyby k dobrému ho obraceli, měli bychom z nich větší radost a vystavili bychme je spolubližním za příklad. —

Neděle má jméno od „nedělati“ a některý křesťan je tak úzkostlivý, že v skutku nedělá nic, aby ji hodně světil. Jestli

vzal jehlu a drát do ruky, již hádá, že hřešil a žaluje na sebe. Jestli pomlouval, klepy dělal, mrzutosti působil, lidi sváděl, nemá to za tak těžkou chybu, ano i to si spíš odpustí, jestli v hospodě utrácel, venku ludračil, spustlý život vedl, než jestli nějakou práci, velkou nebo malou, podstoupil a odbyl.

Katechismus arcit učí, že se v neděli služebné práce máme varovati, však on také učí, že se v neděli máme varovati všech činů a veselostí, které ji buď zlehčují anebo pro které ji světití nelze.

Každá práce není služebná a když v neděli odpoledne po kostele něco na sebe a na jiného spraviš, sobě a jinému přispěješ, nemoha to zastati ve všední den, když milosrdnými a nábožnými skutky, tichým, vzdělávajícím a ušlechtilým způsobem se zaměstnávaš, nemáš z toho vinu, nýbrž zásluhu a jednáš lépe, než kdybys zahálel, v zahálce na zlé věci myslil, po nich se roztoužil a zpozdlé a lehkomyšlně si čas ukracoval.

(Pokračování).

Lživým apoštolům.

„Osvětu vám nesem — neseme ji darem, nám-li k vůli života se odřeknete a co ještě na vašem tkví stromě starém na smětisko vaše-li to ruka smete. — A nechcete? — Marné úkory a vzdory! Odpor ohromíme blesky svého umu, a nám ze slovanských úpadů a rumů zkvétou nivy — pozdvihnou se naše hory!“

Tak větíte. — Leč nechejte osvětu si, ježto moří život, spousty rumův kopí, a se lidstva šlechtě puchem pýchy hnusí, pravům nebes laje, krví zemi kropí! Mějte osvětu si, na niž padá kletba, okovy že kuje, duše otravuje, a lichoty šálbou světy obluzuje, z ní nebeské pravdy nedozrává setba.

Hle, nám nebe svítí! — Pravdy na výsluní k říši svobody a lásky my se nesem, tam kde sláva ve svatosti lůně trní, druh kde druha blaží lásky činné plesem. Úpělil jsme dlouho v nevoli a hoří pod jarmem, jež vaše skula na nás ruka, leč jho padlo, hoře přehá, mizí muka, svobody den již i nám svou kyne zoří.

Hrozte si a šalte rajských plodů v nadou: hrozby vaše — stíny to, jež větrem pláchnou, sliby vaše s nectnou pokrevněnou zradou, ať to květy, hrobovou jež plisní páchnou.

Hrozte silou, mocí! — Kde ta moc a síla?
Síla vaše, ach, je silou — nebem kletou.
Šalte ráji! — Aj, kde vám ty ráje kvetou?
Ráje vaše, ach tam, červ kde Bohu spílá!

Nuže, osvětu si svoji mějte sami,
blahodarnější nám září nebe svítí:
vstalot slunce nad rupy a mohylami
a kolkolem rajske prosypá se kvítí!
Vy svou jděte drahou: my chcem na tyn spásy;
za nebeským věrně kráčejiće světlem,
dojdem v blahý svobody a slávy Betlém,
a živ Slovan bude na vše příští časy. V. Štule.

D O P I S Y.

Od Řípu dne 20. února 1867.

(Úvahy po provinc. synodě II.)

V prvním svém dopisu (r. 1866 str. 405.) mluvili jsme o víře a mravům škodných knihách a obrazech — a poukazovali jsme se synodou od r. 1860 (str. 51.) ku vzdělavatelným knihám zvláště z Dědictví sv. Janského. — Zatím podalo nám nyu Dědictví sv. Prokopské *překlad římského katechismu* pro duchovní správce, a my používáme této příležitosti k tomuto dopisu, opíraje se o nařízení synodalni (str. 52.), aby se nyní zvláště *katechetická kázání* lidu přednášela. — „Kažme všickni a všude učení víry“ — volá Blah. (str. 84) — a to vším právem; nebo až zmizí neznámost víry mezi lidem, zmizí i lhostejnost ve víře; až oživne víra v srdci lidu, okřeji i křesťanské mravy; bez upevněné víry mezi lidem plané jest všecko morališování, jelikož padá na skálu, nemajíc půdy ani vláhy. Na pevném přesvědčení o Božské a spasitelné víře Kristově — zkvetou pak mravy a ctnostné skutky samy sebou, když se jen lidu srozumitelně vysvětlí a pro jeho živobytí rozmanitě rozloží, aby je v čas příhodný z lásky k Bohu a bližnímu vykonávat mohl.

Katechismus římský v našem překladě podává vzadu dobrou pomůcku k takovému kázání i s upotřebením perikop, zvláště kde je jenom jeden duchovní v osadě; avšak mimo to schvalujeme tam, kde více duchovních na kazatelně účinkuje, *cyklická kázání*, jež buď větší neb menší počet věroučných kázání dle objemu látky obsahují. Těmi zajisté probere se nějaký díl článků víry důkladněji, podrobněji a srozumitelněji, nežli kažeme-li jen porůznu jednou o tom, jindy o onom článku víry. Jest to jako řetěz nejužejí spojených článků, z nichž jeden s druhým se spojuje, o něj se opírá a s ním se upevňuje. Aniž

se namítej, že vždy nepřicházejí ti sami věřící na tato souvislá kázání a nad to se duchovní též střídají nejenom v ranním a předpoledním kázání, ale často také do filiálek chodí. Vždyť každé kázání jest hlášení slova Božího, jež činí pro sebe celek, jednající o jednom článku víry, nebo alespoň o jedné jeho stránce; vždyť v každém přístupu ku kázání bez toho připravuje, uvádí posluchače k věci samé, může se tedy také vždy stručně opakovati obsah minulé řeči, je-li toho nevyhnutelně třeba. Mluvim tu ze zkušenosti vlastní, máme také filiálku a také vždy tytéž lidé ve farním chrámu na kázání nemíváme. Kažeme již skorem celý rok, vyjma slavnostní a příležitostná kázání cyklus polemicko-dogmatický „*Proč jsem katolíkem*“ a měli jsme o tom již přes 50 kázání, vykládající jeden rozeznávací článek po druhém — a pozorovali jsme i duchovní užitek, i libování si lidu v takových kázáních a přesvědčili jsme se nejlépe, jak podrobně museli jsme studovati sami mnohou věc, a jak mnohé věci jsme lidu vykládali, o nichž bychom v různých věroučných kázáních nebyli nikdy mluvili. — Však mají-li se podle katechismu lidem vykládati články víry, jest třeba upozorniti na některé již hotové a dobré *pomůcky kazatelské* čili na některá katechetická kázání, aby kazatel teprva nemusel z mnohých věroučných knih zdoluhavou cestou sbírat látku, rozvrh, důvody a postup takových posvátných řečí. Jsouť již hotové sbírky takové nejen k obyčejnému katechismu vůbec, ale i k tomuto Římskému zvláště, ač ovšem nikoli v české řeči, vyjmeme-li první takový pokus od r. 1840 „*Pastva duchovní*“ od p. Rokosa ve 4 dílech, nyní již méně dostatečný i co do věci i co do formy.

Němci mají nejen důkladná ale i rozmanitá v tom ohledu díla. První místo zaujímá výtečný Zollner, duchovní správce a katecheta u školních sester v Reisbachu, jehož výborné *Katechismuspredigten* ve 4 ročnících vyšly r. 1862, (8 dílů 17 zl. 36 kr. v Řezně u Manze); podlé nich pak sám vzdělal i lacinější a menší vydání pod názvem: *Katechetische Predigten* r. 1865 ve 2 ročnících (asi 5 zl.) — Před ním již vydal Dr. Schels: *Christ-katholische Lehre in Frühpredigten* 3 díly ve 3 ročnících 1852 v Sathousích (5 zl. 36 kr.) a II. vydání 1861; a po něm *Liedl: Sonntagspredigten über die Glaubens- u. Sittenlehre nach dem Katechismus* (4 ročníky 1858 Lindau 6 zl.) —

Podobně vydal známý Dr. *Massl*: Ausführliche Katechetische Predigten (6 ročníků v 5 dílech 1860 v Řezně 15 zl. 12 kr.) a spolu *Guillois*: Der Katechet auf der Kanzel (z franc. 6 dílů 1861 v Řezně 6 zl.) kdež v 5. a 6. dílu rozvrhy o církevním roku a liturgii podává. — Ano v posledních letech vyšla dvě obšírná díla zrovna k našemu římskému katechismu; — a sice zpracoval spolek kněží dle latiny a dle pořádku římského katechismu 391 kázání svým časem znamenitého kazatele *Klause* a vydali je r. 1863 u Herdera ve Fryburku ve 4 ročnících (9 zl. 36 kr.) pod názvem: Predigten auf alle Sonn- und Festtage des Kirchenjahres über die Wahrheiten der katholischen Religion. — Vloni pak vydal Vratislavský kanovník *Künzer* v Šafhousích 1. ročník podobných výkladů pod názvem: Der römische Katechismus in Kanzelvorträgen (2 zl. 24 kr.) — (Dílo toto neschvaluje me kázáním cyklickým. Red.) My máme a používáme velkého *Zollnera* a schvaluje me věroučným kazatelům v každém ohledu, an se kázání jeho vůbec nejen jasným slohem, dobrými rozvrhy a praktickým provedením vyznačují, ale i velmi dobře články víry s důvody z písma svatého, ze svatých Otců, z církevní historie, ze života i z rozumu podávají. Spolu pak prosíme velebné pány spolubratry, aby i o ostatních tady uvedených dílech anebo i o jiných zprávu ze své zkušenosti podali, an se nám podobných nekněhupeckých úvah od jinů v Čechách nedostává, leda od duchovních samých při ústní s nimi rozmluvě. Pán Bůh požehnej společnou práci naši! — III.

Od Černého Kostelce 28. února 1867.

(Obsah časopisu evangelického).

Přijměte zase zprávu o Věstniku ev., který již po deváté k nám „na ukázk“ zavítal. Je to vytrvalost zajisté neunavná, ba mohla by se pokládati za dotíravost; vše jedno, jen když se všeliké ty zprávy do světa roznesou. — Věstník, otcovsky byv napomenut od „Hl. ze Siona“ nepočíná si již tak „rázně“. Podám následující přehled vyšlých čísel ev. Věstníku, věnovaného církvím obojího vyznání. V čís. 4. mezi zprávami domácími a zahraničnými vynikají tyto: Osvědčení rolnictva okresu Bělského a střidnictví Mělnického proti Jesuitům; kardinál Švarcenberg a Jesuité; Osvědčení proti Jesuitům; Osvědčení proti Jesuitům v městské radě Vídeňské; Jesuitské Eldorado; Přednáška o Je-

suitech (z Vidně); Jednání Vídeňské rady o Jesuitech; Pamětní spis proti Jesuitům; Jesuitský general; Od Rakovníka (Původní dop.) Dopis tento jest jako pláč Jeremiášův nad ubohou zemí Českou; zdá se, že Jeremiáš ten jest katolík, ale jen se to zdá. Nemohu opomenouti, z nářku toho aspoň něco doslovně uvést. Z počátku naříká Jeremiáš ten nad potlačováním národnosti, pak na velké daně, na válku a na choleru; i dle dále: „My takto sužování na těle i na duchu obraceli jsme a obracíme zraků svých k nebi, ale i to se nad námi jaksi zatvrdilo. Tuť, když od nikud nám žádná spása a potěcha nepřicházela, kojili jsme se naději, že aspoň kněžstvo naše bude hleděti naše převeliká utrpení a bolesti, jako milosrdný samaritán, aspoň částečně hojiti. Však ale, žel Bohu! My ležice utýraní a strúpení na cestě záhuby Jerišké, čekáme s toužebností, že nás někdo do hospody polehčení dopraví. (Pisatel je asi milovník hospod?) Ale aj, tu objeví se nám vyšší živlové, kteří místo aby se nás ujali a rány naše olejem útěchy a vínem potěšení zalili, přivolali k nám nepřátele, kteříž ještě mají naše rány prudití a nám větších bolestí způsobiti. My vidouce to, prosili jsme a žádáme posud za odstranění těch, jižto celou svou minulostí odvčnými zhoubcí národa našeho býti se osvědčili, však posud nadarmo. My tu ještě ve větších bolestech úpíme a sténáme, a hle, opět přichází k nám člověk dle všeho kněz (P. Kondelík) a jeho konsortes farář.“ atd. — Ku konci plesá novověký Jeremiáš, neb dočkal se laskavého samaritána, nějakého nižšího kněze (?) diecése Budějovické (?), který se ztrápené té vlasti ujal. „Sláva mu!“ (Byloby k pláči, by nebylo k smíchu.) V č. 5. uveřejněna bulla papežská o zrušení řádu Jes., ovšem tak, jak se pro Věstník hodí; dále v Rozmanitostech „Působení Jesuitů v Čechách.“ Ve věstích domácích a zahraničných kritika (?) brošůrky důst. p. kan. Vinařického „Jesuité“, kterouž kritikus pamfletem nazývá, avšak tak chytrý byl, že se neopovážil tvrzení a důkazy p. Vin. řádně vyvrátit. Myslí, že toho není třeba; jeho čtenářové mu věří na slovo. — V 6. čísle nic obzvláštního, mimo to, co se týče Jesuitů; rovněž v 7. — V 8. čísle vyniká odpověď „N. L.“ na Pastýřský list biskupa Litoměřického a působení Jesuitů, — v 9. líbí se mi obzvláště úvodní báseň, nadepsaná: „Ježíš, učitel národa.“ Z té se mi líbí nejlépe sloka:

Miliardy biblí se teď vydává
Všem národům se ta obět dostává;
Všem národům byl Kristus Pán
Za veleučitele dán. —

Ó k Němu! koruna se skví — ve lůnu,
Kde zástup nebesťanů dlí — k trůnu.

Ó, k Němu! k nebes výsosti;

Hle, Mistr kyne milostí! —

V posledních číslech ochabuje boj proti Jesuitům; nedostávají se materialu. V 9. čísle teprvé uvádí se vyjádření měšťanstva (?) Kladenského proti Jesuitům, které jsme minulého roku v „N. L.“ viděli. V odst. „Literatura“ chválí se vždy jen časopis „Přehled“ má téhož nakladatele a snad i redaktora. Dostaneme-li celý ročník „Věstníka“ na ukázkou, budu mít i příště příležitost o něm promluvit. Ku konci podotýkám jen tolik, že to časopis pro lid *evangelický!*

J. K. Ř.

KRONIKA.

Z Prahy. Odpolední kázání postní jazykem českým budou se konati: ve středu o 4 hod. u sv. Haštala, u sv. Havla a u sv. Štěpána. — V pátek o 4 hod. u sv. Ducha, u sv. Petra, u sv. Vojtěcha v Jirchářích a na Vyšehradě. — V neděli o 2½ hod. v seminářském chrámu Páně čili u sv. Salvatora (výklad apošt. vyznání víry) a v kostele na sv. poli Malostranském; ve 3 hod. na Strahově; o 3½ hod. na Karlově a v Podskali; ve 4 hod. v Týně, u sv. Mikuláše na Malé straně a v Karlíně.

— Zejtra bude slaviti arcidiecése Pražská jmenoviny vrchního pastýře svého *Bedřicha*, Jehož Bůh zachováti, síliti a řídití račiti!

— Pobožnost 40hodinná bude se konati od 6.—10. března v klášterním kostele ctih. pannen Voršilek, od 11.—15. t. m. u sv. Filipa a Jakuba na Smíchově.

— Císařským patentem daným dne 26. února t. r. byl *zemský sněm* království Českého dne 27. února rozpuštěn a rozepsáno jest nové volení.

— Za příčinou mnohých stížností, od učitelův škol národních k vyšším místům zasilaných, v nichž sobě tito na představenstva obecní pro nepořádné odvádění školního platu spravedlivý náрек vedli, vydala vys. důst. konsistoř Pražská dne 30. prosince 1866 č. 9693 prospěšné nařízení, aby se každý farář v prvním týdnu každého měsíce přesvědčil, zdaž od představenstva školní plat učitelovi náležitě byl

zapraven; pakli se tak nestalo, budiž liknavý představený od faráře oustně, a jestli třeba i písemně napomenut. Kdyby se i farářova domluva neprospěšnou ukázala, budiž vše okresnímu školdozorstvu oznámeno; vikář pak povinen jest, u císař. kr. okresního úřadu důrazně naléhati na to, aby nedbalé představenstvo v nejkratší lhůtě zákonem předepsané povinnosti své vzhledem zapravení školního dostalo. (Dotčený výnos konsistorní jak v Ordinariatním listu 1866 č. 14., tak i ve Školním Oběžníku 1867 č. 1. jest prohlášen.

— Kněz Gabriel Schneider, jehož úmrtí jsme v posledním čísle oznámili, získal sobě veliké zásluhy o křesťanské vychování českých dívek tím, že on první uvedl chudé školní sestry do Čech. Byv kaplanem v Hrášavě na Šumavě vystavěl roku 1848 v téměř místě se svolením tehdejšího faráře kněze Kašpara Černého a pomocí dvou zbožných osadnic (byly to sestry zakladatele tamější fary) skrovný dům, v němž chudé školské sestry s dobrým výsledkem vyučování děvčat započaly. Brzy podařilo se neunavné pili kněze Schneidera pod výdatnou ochranou nejdůst. p. biskupa Budějovického, bývalý klášter minoritů v Horažďovicích přetvořiti za mateřinec Školských sester, odkudž do 13 jiných ústavů filiálních uvedeny jsou, zejména do Bystřice, Krumlova, Mnichova (Einsiedl), do Prahy na Hrádku a u svatě Anny, Karlových Var, Příbrami, Kladna, Hradce Králové, Nového Bydžova, Heřmanova Městce, Žlebu a Liberce, kdež úhrnem asi 100 sester blahodárně působí.

— Z Budějovic. V diecési Budějovické bylo r. 1866 škol národních a hlavních v celku 745; na 476 školách bylo vyučováno v řeči české, na 222 v řeči německé; na 47 školách v obojím jazyku. Školy národní navštěvovalo 129,318 dítek, školy opakovací (jichž bylo 735) navštěvovalo 53,449 dítek. Všechny učitelů bylo 1854; čekatelů sto.

Z Uher. Nynější primas Uherský, Jan Simor, narodil se 13. srpna 1813 v král. Bělehradu; r. 1832 byv na kněžství vysvěcen stal se 1840 prefektem v Pazmaneu, 1841 doktorem bohosloví, 1850 ředitelem Frintanea ve Vídni, 1852 radou ministerstva osvěty a vyučování, 1857 biskupem v Rábu. Co výborný hospodář zvýšil příjmy téhož biskupství v té míře, že jsou nyní dvojnásobně tak velké, jako předtím; založil nemocnici v Rábu, ústav pro vychování děvčat v Šoproni, vystavěl chrámy i školy, rozmnožil darem

10.000 zl. příjmy čtyř skrovných far, udílel časté podpory chudým učitelům; v Rábu založil chlapecký seminář, jakož i pensijní fond pro zasloužilé kněze. Na vnitřní úpravu katedrálního chrámu v Rábu vydal 60.000 zl. — Důstojenství primasa království Uherského jest tím důležitější, ježto dle zákonů Uherských arcibiskup Ostrihomský jest spolu náměstkem palatina, pokud král korunován není; on jest prostředníkem mezi lidem a vládařem; přechovává velkou pečeť uherského království, a jest vrchním županem Ostrihomské stolice, radou král. místodržitelství, soudcem u vrchního soudu zemského jakož i stolu septemvirálního; on má právo ustanoviti dva sudí soudu královského, a vstaviti korunu sv. Štěpána na hlavu královu.

Z Virtemberka. Vláda Virtemberská ráda se honosí nestrannou spravedlností svou, jakou prý katolíkům i protestantům v rovné míře prokazuje. Na ukázkou, jak tato nestranná spravedlnost vyhlíží, uvádíme jediný příklad z doby nejnovější. V městě Blaubeuren stojí posud dobře zachovalý chrám katolický sv. Jana Křt., r. 1490 vystavený ve slohu gotickém. Za reformace byl chrám ten uzavřen, a presbyterium od lodi chrámové jest zvláštní zdí odděleno. V presbyteriu stojí krásný oltář s dvoukřídelným obrazem, malovaným od výtečného umělce Syrlina; oltář se za zpropitné ukazuje cizincům. Z lodi chrámové učiněno jest skladiště vozů, beden a rozličného nářadí. V témž městě přebývá více než 100 katolíků, kteříž do nejbližšího farního chrámu katolického mají dvě hodiny cesty. *Sedmkrát* už zadali tito katolíci ku vládě písemní žádost v ten smysl, aby jim bylo dovoleno, katolické služby Boží v onom kostele zaříditi; ano někteří se uvolili, že z vlastního jmění opraviti dají oltář; sám zemský konservátor Dr. Haszler radil vládě, aby k vůli zachování stavby tak památné vyslyšela prosbu katolikův. — *Šestkrát* dala vláda odpověď takovou: že chrám musí zůstati skladištěm beden; pakli by se někdy mělo použití chrámu zase k bohoslužbě, budou prý se tam služby Boží pro evangelické seminaristy konati; famulus (sluha) nemůže prý pozbyti zpropitného za otvírání presbytáře a ukazování oltářů, protože zpropitné to činí částku jeho platu; mimo to povstaly by prý různice a výtržnosti, kdyby tak blízko u evangelického semináře se katolické služby boží konaly atd. Na sedmou žádost konečně vláda odpověděla: aby jí katolíci Blaubeurenští s podobnými žádostmi neobtěžovali. Na tom však ne-

bylo dosti. Aby snad později přece nena-
padlo katolíkům ještě jednou o chrám sv.
Jana Křt. žádati, nařídila vláda, aby z něho
upravena byla — *tělocvična* pro chovance
evangelického semináře!

Z Nasavska. V bývalém vévodství Na-
savském provozovali jindy někteří lakotou
zaslepení bezbožníci hanebný obchod s lidmi.
Za skrovný závdavek peněžitý podařilo se
jim od rodičů vylouditi jinochy i dívky,
jež napotom zavlekli do Francie, Anglicka,
Ameriky, nejčastěji pak do Austrálie, kdež
jich pod záminkou hudebnictví, obchodu
s uměleckými výrobky atd. k mnohým ne-
pravostem zneužili; dívky obyčejně zastihl
nešťastný osud tančení v rozpustilých her-
nách, a veřejného zneuctění. Bývalá vláda
vévodská při vši dobré vůli nebyla s to
tak hroznému zločinu zabrániti. Nyní
však se vláda pruská důrazně té záleži-
tosti ujala, veřejně prohlásiti davši, že
každý, kdoby takové ohyzdné prodavače
lidí úřadům oznámil, obdrží odměnu 100
zlatých. Mimo to nařídila vláda, aby
zvláště na hranicích se bedlivě na to po-
zor dávalo, by toho druhu zlosynové při
skutku dostižení a zadržení byli. Nadě-
jeme se, že toto rázné zakročení pruských
úřadův s dobrým výsledkem se potká.

Švýcarsko. Dne 12. února zemřela
v Mnichově sl. Emilie Lindnerová, rozená
z Basileje ve Švýcařích, největší dobrodi-
telka obce i biskupství Basilejského. Již
za živobytí svého mnoho dobrého učinila
pro katolické obyvatele rodiště svého; ny-
ní pak v stáří 70 let na věčnost se ubí-
rajíc odkázala biskupu Basilejskému 280000
franků, a městu Basileji 46200 franků.

— Její Vel. císařovna Alžběta rakou-
ská si za svého čtrnáctidenního pobytu u své
sestry kněžny Trani v Curichu získala lásku
všech obyvatelů, obzvláště katoliků. O hrom-
nicích i na obě neděle, pokudž v městě dlela,
byla v chrámě přítomna mši sv. s příkladnou
pobožností a poctila katolického faráře pozvá-
ním k obědu. O její sestře, kněžně Trani se
praví, že nemine jediné neděle neb svátku,
kdežby společně se svým manželem nepřišla
k službám Božím do chrámu.

Z Francouzská. Učený biskup Or-
leanský Msgr. Dupanloup vydal brožúrku
pod názvem: „Neznabožství (atheism) i ne-
bezpečí jeho pro společnost lidskou,“ v níž
mezi jiným praví: Podle zprávy zasláné
ministrowi vnitra od komise pro kopor-
táží (t. j. pro rozšiřování kněh a časopisů
obchodem podomním) bylo roku 1862 v cel-
ku 9 milionů kněh v celé zemi obchodem

podomním rozprodáno; mezi těmi bylo 8 milionů spisů více méně nemravných. — Jaký toho bude následek? táže se biskup.

—* *Z Paříže.* Časopis „Siecle“ vydal před některým časem okázalé provolání k obyvatelům Francie, kdež jich vyzývá, aby sbírali příspěvky na pomník, jenž se *Voltaireovi* v Paříži postavití má; přidružil se k tomu provolání ještě i druhý list „Avenir National.“ S druhé však strany jiné listy, jako: „France,“ „Pays,“ „Patrie,“ „Constitutionell“ dokazují, že *Voltaire* nebyl ani proslulým filosofem, ani básníkem, že si z Pařížanů, a především z žurnalistů Pařížských toliko žerty a úsměšky tropil, a že tedy nikterak nezasluhuje uznání od žurnalistův. Nejrázněji se onomu návrhu od *Sieclu* učiněnému opírá katolický „Monde,“ jenž praví: Domníváte se, že byl *Voltaire* demokratem, a že jej tedy demokratům za vzor vystaviti smíte? Tento demokrat nechával protivníky své sázeti do vězení, a řekl, že náboženství jen pro sprostý lid ponechatí nutno. *Voltaire* si nad míru přátelsky dopisoval s králem *Bedřichem II.* a círovnou *Kateřinou II.,* a byl stejnou měrou dobrým Prusákem, jako špatným Francouzem. On se smál *Francouzům* u *Rossbachu* poraženým a ještě dnes by se radoval nad vítězstvím Prusákův; z toho seznáváte, že byl nad míru špatným vlastencem, a že tedy nezasluhuje od nás pomníku žádného.

Z Anglicka. K církvi katolické hlásí se v Anglicku nejen lid obecný, ale obzvláště šlechta velikou úctou k sv. náboženství na jevo dává; lordové a vévodové rovněž jako baroni v hojném počtu navštěvují chrámy a to nejen při mši sv., ale i při jiných pobožnostech, jako modlitbě růžence, litaniích atd. na sta panských povozů přijíždí k chrámům *Londýnským* neb *Liverpoolským.* Šlechta katolická velmi často k sv. svátostem přistupuje; v salónech svých neštítí se rozprávek náboženských; před jídlem a po jídle koná se vždy modlitba; je-li mezi pozvanými kněz, požádají ho, aby předřikával modlitbu; je-li tu biskup, všickni prosí o požehnání. Kdekoli se jedná o provedení dobrého skutku, o podporování církevního účelu, všude šlechta katolická předchází dobrým příkladem.

V Italii zrušeny jsou již všechny mužské kláštery, vyjímaje toliko čtyři: *Monte Cassino, Assisi, Porciunkula* a *Rivotorto.* Většina vypuzených mnichův odebrala se

do Ameriky, aby se tam v záslužném díle misionářském účastnili.

Z Ruska. Rozkolnická vláda den co den se dopouští vždy křiklavějšího utiskování církve katolické. Statečný biskup *Chelmské* diecése *Kalinski* do posledního vzdechnutí věrným zůstal církvi katolické, ač se tyranové všemi spůsoby vynasnažili přiměti jej k odpadnutí. Když ve *Wiatce* zemřel, odevzdal kníže *Čerkaski* administraci diecése konsistoři, kteráž z mužův rozkolu přejících sestavena jest. Seminaristé *Chelmští* k rozkazu kn. *Čerkaskiho* museli podepsati listinu, v níž všeliké poslušenství papeži *Rímskému* vypovídají. Toliko *jedendce* seminaristův odešlo podpis listiny, neohroženě při víře katolické stojíce; začez ihned zavezení jsou v průvodu zbrojenců dále do říše *Ruské.* — A přece osměluje se jmenem círovým tvrditi ministr kníže *Gorčakov* ve svém nedávno uveřejněném oběžníku: „Kabinet císařský není ovládán žádným nepřátelským smýšlením proti *Stolici* apoštolské. — Zásada náboženské snášlivosti a ustavičná péče o všechna v ruských zemích dovolená vyznání náboženská zůstává nezměněným pravidlem politického svědomí círova. Pokud na *J. císař.* Veličenství záležit., neutrpí římsko-katoličtí poddaní jeho nižádné škody z přerušení oněch poměrů, jež jasný vladar náš za příčinou náboženských zájmů se svatou *Stolicí* udržeti hleděl.“ — Kníže *Gorčakov* zajisté pokrytectvím daleko nad farisey vynikl!

Z Ameriky. Ve spojených státech amerických čítá se nyní celkem asi 5 milionů katolíkův, nad nimiž duchovní správu vede 2900 kněží; kostelů a kaplí jest vesměs 3400. Jak rychlý vzrůst tam za posledních let katolická církev bere, domyslití se můžeme z následujícího příkladu. Biskupství *Buffalo* ve státu *New-Yorském* mělo r. 1846 toliko 10 dřevěných chrámečků, 18 kněží a téměř 40000 katolíků (mezi 1,000000 nekatolíkův.) Po dvaceti letech — do r. 1866 vzrostl onen skrovný počet na 180 chrámů, 124 kněží a 250.000 katolíků; 153 katolických národních škol navštěvuje 25000 dítek.

Paběrky.

— Úsudek o *svobodných zednících,* napsaný v staré knize rukou kněze, jenž žil ku konci předešlého století:

Turpissima liberorum Murariorum (Sectae verae religioni perniciosissimae) principia his versibus comprehenduntur.)

Ista clientelae sunt jura perennia nostrae:

Fingere, mentiri: dummodo nemo sciat.

Si tibi quisquam obest: occide, occasio si adsit, aut lingua, aut ferro: dummodo nemo sciat.

Opprime, quem sursum, nolens, emergere cernis, fac, gemat et jaceat: dummodo nemo sciat.

Religio vestis sit, quam induis, exuis — et vis mentem nulla liget: dummodo nemo sciat.

Si Deus est, bonus est; si non, non est metuendus; quod lubet, hoc liceat: dummodo nemo sciat.

Týž kněz u jiné knize napsal proroctví, z něhož toto vyjímáme:

Anno 1793. Veniet ira Dom. super uniuersum orbem;

" 1800. A paucis agnoscetur et adorabitur;

" 1846. Consurget magnus vir.

Že r. 1793 povstala Francouzskou revolucí veliká bouře politická i náboženská, kteráž celým světem otráslala a teprv roku 1815 se utišila, jest známo. A podobně každý z nás ví, že r. 1846 povstal veliký muž — t. Pius IX., jenž toho roku zvolen jest za ná-městka Kristova. Bůh ho žehnej a opatruj!

Literární oznamovatel.

— „Čermákova rodina“ aneb: Pýcha vede k pádu a zapření sebe k vítězství. Obraz ze života ve dvojím oddělení s dodatkem z nejnovější doby. Údům *Dědictví sv.-Janského* nakreslil Josef *Ehrenberger*, přísežný bisk. Kralohradecký notář, čestný děkan a měšťan v Solnici. Podíl údů na rok 1867. Nákladem sv.-Janského Dědictví. Na skladě B. Stýbla v Praze, E. Hölzla v Olomouci a K. Vinikra v Brně. — Slovnítný spisovatel zavázal si k díkům údy Dědictví sv.-Janského výborným spisem svým, o němž dříve jen tolik, že čtenář se od srdce zasměje, že si popláče, pohaví, poučí a povznese se. Jest to v pravdě obraz ze života, kterýž nakreslil bedlivý pozorovatel a znatel lidu. Přední osoby postavil v příjemné světlo, přidal však též stínu; nepravost zahalil v tmou, ctnost vyniká světlem. Těžko jest odložití knihu, dokud čtenář nedomočetl se stránky poslední (395). Pak následují (str. 396—409) zprávy o Dědictví, od str. 409—443 o ostatcích sv. Jana Nep. a sice vypsání útěku a návratu ostatků sv. Jana, vyňaté z lonského našeho „Blah.“ Na posledních stranách 444—448 nalezá se ná-věští o snížených cenách kněh Dědictví a j. Čtenářům našim, jenž jsou údy Děd. sv.-Jan-ského, přinášíme milou zvěst, že si mohou le-tožní podíl svůj, totiž svrchu uvedenou knihu „Čermákova rodina“ v expedici vyzdvihnouti. Na příští rok tiskne se kniha „Vůdce hřší-níků“ od bl. Ludvíka Granadského. Českým jazykem vyložil Jan Nep. Desolda, kněz ř. premonst. v Teplé, prof. na c. k. gymnasiu v Plzni.

— „Počátky měřictví pro nižší gy-mnasia.“ Sestavil J. Držhal. I. oddíl. (Pla-nimetrie.) Druhé vydání. Nákladem kněhku-pectví I. L. Kobra v Praze. S mnohými obrazy v textu. Stran 82.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

V Pánu zesnuli:

- P. Ferd. *Schweizer*, kněz ř. premonst., adm. v Radonicích, dne 12. února (nar. 17. list. 1795, vysv. 6. ledna 1820);
p. Václ. *Straka*, býv. far. v Malotíicích, dne 14. února (nar. 22. září 1783, vysv. 21. srpna 1808);
p. Vác. *Scholz*, far. v Černoušku, d. 19. ún. (nar. 11. září 1805, vys. 5. srp. 1831).
Ve správě duchovní ustanovení jsou:
p. Jan *Cenefels*, kapl. v Lomnici (bisk. Bu-dějov.), za far. do Jinonic;
p. Frant. *Holada*, kapl. ve Vrbně, za ex-positu do Vojkova.
p. Václ. *Bernardin*, za far. do Zdislavic;
p. Ant. *Schumann*, neom., za kaplana do Jáchimova;
p. Arsen. *Weller*, za proz. koop. do Rápic;
p. Frant. *Libovický*, za kapl. do Budyně;
p. Emerich *Šafránek*, kn. ř. premonst., za admin. do Radonic;
p. Ant. *Batal*, za admin. do Černoušku.

Uprázdňená místa:

Černoušek, fara patr. hrab. z Desfours-Wal-derode, od 27. února;
Zbítov, zám. kaplanství patron. J. Vel. císaře pána, od 27. února.

V uznání zásluh, jež sobě ve válečných bžích roku 1866 získali, vyznamenáni jsou od J. Veličenství císaře pána:

Záslužným křížem zlatým s korunou:

- p. Jan *Nožička*, kat. na real. šk. v Čáslavi;
p. Ant. *Lehmann*, os. děkan v Libešicích;
p. Frant. *Bezděka*, býv. gym. prof. v Písku;
p. Josef *Mach*, děkan v Náchodě.

Zlatým záslužným křížem:

- p. Jos. *Lexa*, kapl. kated. chr. v Hr. Král.;
p. Frant. *Novák*, farář v Probluzi.

Vyjádřením nejvyšší spokojenosti:

- Kollegium *Piaristů* v Rychnově;
p. Jos. *Sedláček*, děkan v Král. Dvoře.

Listárna redakce.

Milodary. Na dostavení metrop. chrámu sv. Víta v Praze: p. K. P., kapl. v J. 1 zl. Válkou poškozeným: p. J. K. Roškot, kapl. a katech. v Sedlčanech 1 zl.

P. J. B. P.: Vše náležitě dodáno.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
v kníž. arcib. semi-
náři číslo 190—I.

Expedit:
v kat. knihkupectví
B. Štybla,
na sv. Václavském
náměstí, čís. 786—II.

Nedoláží čísla rekla-
mujte nejdéle
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasy katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

Předplácí se
v expedici
u všech řádných

knihkupeů
na rok: 2 zl. 50 kr.
na půl r.: 1 zl. 30 kr.

Po poště:
(jenom v expedici)
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1 zl. 55 kr.

Předplacení čtvrt-
letí se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bidné činí národy.“ (Přís. XIV. 34.)

Pastýřský list.

KAREL BOROMEJSKÝ,

z Božího milosrdenství a apoštolské Stolicе milostí
biskup Kralohradecký,
kněžím a věřícím svého biskupství
pozdravení a požehnání!

Když jsem podlé hlasu srdce svého posledněkrát k Vám mluvil, abych Vás, rozmilí, poněkud povzbudil a napomenul, bylo se co obávati, že osudná válka v nejbližším již okamžení vypukne; a bohužel, že hrůza válečná tak kvapně zachvátila milou vlast naši, že hlas můj do některých končin diecése již více ani doniknouti nemohl.

Tědáž ovšem hledíce ku spravedlivé věci naší, doufali jsme, že válka, již nepřítel vnutil nám, šťastného pro nás dojde výsledku; než Pán to jest, jenž řekl: „*Nejsou zajisté myšlení má myšlení vaše, ani cesty vaše cesty mé.*“ (Isai. 55, 8.) Dle nevyzpytatelného soudu Jeho moudrosti museli jsme vzdor hrdinné statečnosti vojska našeho a vítězstvím na bojištích vlašských pokoj přece jen obětmi drahými sobě zakoupiti, naší pak užší vlasti, zvláště ale naší diecési zasazený jsou vojnou tou rány, kteréž po mnohá ještě léta krváceti budou. A jakož praví přísloví, že nebývá jedno neštěstí samo, dostavil se na krvavých cestách války ihned anděl smrti v průvodu cholery. Smrt odbývala druhou hojnou žeň svou; tisícové, jižto ušli meči, stali se obětí úplavice — a naše diecése podobá se hřbitovu, na němž tisícové válkou a morem uloženi jsouce, na veliký den vzkříšení svého čekají. Na rozsáhlém prostranství biskupství našeho jest snad velmi málo osad, kde by válka a mor nebyly žádaly obětí svých; ano snad není ani obydlí jediného, v němž by toto těžké navštívení nebylo bídu a zármutek zanechalo.

Avšak *veleben budiž Bůh a Otec Pána našeho Ježíše Krista, Otec milosrdenství a Bůh všelikého potěšení, kterýž těší nás ve všelikém soužení našem*, (II. Kor. 1, 3. 4.), a ani v těžkých zkouškách dnů minulých bez mnohé útěchy nás nenechal.

Ano, Nejmilejší, v neštěstí velikém, které nás zastihlo, jest to *útěchou velikou*, že víme, že to byla ruka *Otce nebeského*, ruka to *Lásky věčné*, kteráž se nás dotkla, a že Pán Bůh navštívením tím jiného nezamýšlel, leč aby nás úžeji k otcovskému srdci svému přivínil.

Za časů pokojných, když dílo rukou našich dle přání se dařilo, když hojnou žní stodoly naše se plnily, když dílny a továrny všem požadavkům ani zadost učiniti nemohly: zapomínali nejedni na Pána, kterýž sflu a chuť ku práci, jakož i zdar a požehnání dává, skládali mnozí důvěru svou nikoliv v Boha živého, nýbrž v mrtvé pomíjející bohatství; a ne jeden mluvil u sebe, jako onen muž v evangelium: „*Duše má, máš mnoho zboží složeného na mnohá léta, odpočívej, jěz, pé, hoduj.*“ (Luk. 12, 19.)

Však když strašlivá válka tak mnoho bujného osení, jež bohatou žeň slibovalo, zničila, když tak mnohé zásoby, kterých pilnost mnohých let nashromáždila, okamžitě v popel se proměnily aneb vydrancovány byly; když tak mnozí, jenž života dlouhého očekávali mohli, smrtí uchvázeni byli, a *tisíc jich po boku našem a deset tisíců po pravici naší padlo*, (Žalm 90, 7.) když v době největšího nebezpečí a bídy nejžalostnější nikde u lidí nebylo útěchy, nikde pomoci: tu teprv mnohému se otevřely oči, že poznal, jak pomíjející jest vše na tomto světě, a jak pravdivá jsou slova Kazatelova: *Marnost nad marnostmi a všechno jest marnost* (Kaz. 1, 1.) *mimo milovati Boha a jemu samému sloužiti*. (Násl. Kr. I. 1, 3.) V tomto pak poznání pozdvihl

důvěrně k nebesům ruce své a zvolal se žalmistou: *Obráncé můj jsi Ty a útočiště mé, Bože můj, v Tebe doufati budu.* (Ž. 90, 2.)

A pakli strasti dnů minulých třeba jen jednoho neb druhého z Vás pohnuly, aby přestal milovati svět a k věcem pozemským se kloniti, a v plné důvěře utekl se v náručí nebeského Otce svého: velebím za to Boha a raduji se s Apoštolem, *ne že jste byli zarmoucení, ale že jste se zarmoutili ku pokání.* (II. Kor. 7, 9.)

Kéžby jen tento duch kající navždy u Vás potrval, a když soužení a nebezpečí minulo, stará mysl pozemská do srdcí Vašich nevrátila se více! Kéž byste s Bohem láskou spojeni, jen v Něho naději svou skládali a při všem činění a konání svém jen Boha a Jeho nejsvětější vůli stále před očima měli: 6 pak přebýval by i za dnů bouří a nebezpečí, nouze a soužení v srdcích Vašich pokoj Kristův, *jehož svět dāti nemůže*; pak mohli byste se sv. Pavlem *libovati si i v protiventstvích*, (II. Kor. 12, 10.) a s žalmistou se modliti: *Pane, co mi jest na nebi krom Tebe, a bez Tebe co jsem chtěl na zemi? Byl zhynulo tělo mé i srdce mé, Bůh srdce mého a díl můj jest Bůh na věky.* (Žalm 72, 25. 26.)

Jinou útěchou, jižto milosrdenství Boží v soužení dnů minulých nám poskytlo, byli četní důkazové křesťanské lásky, kteráž s plačícími pláče a slze zármutku přívětivou rukou stírali umí. Když totiž ve dnech válečné hrůzy jednotlivá města a vesnice raněnými byly vyplněny, kteříž hladem a žízni zmorěni jsouce, ani přístřeší neměli, pod nímž by zmrzačené údy své byli uložiti mohli: objevily se všude útrpné a laskavé duše, které je pod střechu svou přijaly, o ně péči měly, s nimi často o poslední sousto se rozdělily; spěchaly z blízka i z daleka rekyně křesťanského milosrdenství do nemocnic, aby tam s láskou nadšenou ošetřování raněných se věnovaly, s láskou to onou, kteráž nezná rozdíl mezi přítelem a nepřítelem, aniž ptá se po náboženství a národnosti nešťastného, nýbrž za dlužnici se má všechněch, a po vykonaném křesťanském úkolu svém opět naspět se ubírá do zátiší svého kláštera, vědouc, že byt i lidé brzy na ni zapomněli, nikdy na ni nezapomene Ten, jenž řekl: *Kdožkoli dá nápoje jednomu z těchto nejmenších číši vody studené ve jménu mém, zajisté pravím vám, neztratí odplaty své.* (Mat. 10, 42. srovnej Mar. 9, 40.)

A když válečným pustošením blahobyť celých osad zničen byl, a tisícové všeho

majetku svého zbaveni jsouce, ani nevěděli, co na druhý den do úst dají: aj tu celou říši zavál jako jarní větrík duch lásky, kteráž všudy útrpnost a obětovnost rozněcovala, všudy ovoce křesťanské dobročinnosti přinášela. Útrpná tato a milosrdná láska to byla, kteráž i našeho nejjasnějšího a vřele milovaného císaře a krále vedla na místa zpousty a bídy, aby tam, ač sám útěchy potřeboval, nešťastně těšil a těm, kdož utrpěli nejvíce, první pomoci poskytnul. Duchem křesťanské lásky povzbuzeni, zarazili četní lidumilové dobročinné jednoty, aby společným obětovným působením nevýslovnou bídu tak mnohých tisíců aspoň poněkud zmírnili. Jednotlivci, celé osady, ano i celé okresy snášeli s horlivou štedrostí milosrdné dárky své, aby je na oltáři lásky křesťanské složili.

Hledě k těmto zjevům křesťanské dobročinnosti, velebím s hlubokou vděčností Pána, že oheň svatě lásky, ježž na zemi rozžehl, neuhasl ještě mezi námi; že osvědčilo se za dnů těžké zkoušky mezi námi ono smýšlení, o němž Pán pravil: *Po tom všickni poznají, že jste moji učeníci, budete-li máti lásku jedni k druhým.* (Jan 13, 35.)

Zachovejte tedy, rozmilí, bedlivě tuto známku pravých učeníků Kristových, a ne dejte, aby ustydla kdy láska bratrská ve srdcích Vašich. Nyní, když bída každým dnem se zmáhá, když chudí vždy čteněji tlukou na dveře Vaše: nyní zvláště otvírejte štedré ruce své, a činite, seč jsou síly Vaše, k ulevění krutého nedostatku tak mnohých trpících. Obmezte se v domácnosti na to nejpotřebnější; odeprete sobě tak mnohého vyrazení, bez něhož snadno býti můžete a kteréž přece s mnohou výlohou bývá spojeno; a co bohumilým sebezapíráním ušetříte, obraťte na skutky křesťanského milosrdenství. Tak učiníte si Pána dlužníkem — *Jej, jenž mocen jest, všelikou milost hojnou učiniti v Vás*, (II. Kor. 9, 8.) a jistě vyplní slovo, kterýmž se nám slavně zavázal, když řekl: *Amen, pravím vám, pokudž jste to učinili jednomu z bratří těchto mých nejmenších, mně jste to učinili.* (Mat. 25, 40.) —

Jednu věc ještě, kteráž v minulém soužení starého biskupa Vašeho a jistě též i Vás, rozmilé ovečky, velmi potěšiti musila, nemohu mlčením pominouti; bylať to kněžská horlivost a pastýřská věrnost, kterouž duchovní správcové Vaši, jako jindy vůbec, tak obzvláště po čas onoho těžkého navštívení Božího osvědčovali. Pamětlivi jsouce účtů, kteréž budou jednou Knížeti pa-

stýřův skládati a hledíce na příklad Pastýře Božského, jenž život svůj položil za ovce své, stáli věrně za dnů nebezpečenství při svěřencích svých, a nelekali se žádného namáhání, žádného nebezpečí, když povinnost je volala, aby zarmoucené těsili, úzkostlivým srdce dodávali, nemocným posluhovali, a umírající k boji rozhodnému posilňovali. Žádný, pokud vím, nevyhnul se báživě, když povinnost ho k lůžku nakažlivě nemocných volala; a tak mnohý podlehl nebezpečné práci své a padl co bohulibá oběť pastýřské věrnosti a svatého povolání svého.

Ačkoliv bolestně želim ztráty tak mnohých věrných dělníků na vinici Páně, zvláště nyní, kde žehn tak hojná jest a dělníků každým dnem ubývá: volám přece důvěrně s Apoštolem: *Veleben budiž Bůh a Otec Pána našeho Ježíše Krista*, jenž služebníky své k těžké jejich práci silou nebeskou obdařil a církev svou obětovnými a až k smrti statečnými knězi opět oslavil.

Kéž ta zkušnost, kteréž jste, rozmilí, v oněch strastiplných dnech nabýli, k tomu přispěje, aby svazek důvěry a lásky mezi Vámi a duchovními pastýři Vašimi vždy užším a pevnějším se stával, a Vy za otcovského jejich vedení ve víře se rozmáhali, bohumilým životem co věrné dítky sv. církve, co živí údové těla Kristova se osvědčovali, a jeho milostí posilnění *v den zlý odolati, a ve všem dokonale státi mohli.* (Efes. 5, 13.)

Apoštolské toto napomenutí, že *odolati máme v den zlý*, vybízí mne, abych obrátil pozornost Vaši na předmět, kterýž zárukou velikým naplňuje srdce mé, a dotknul se rány nynějšího času, kteráž *jako rak se rozžívá* (II. Tim. 3, 17.) a poznenáhla i zdravé údy církve nakaziti hrozí.

A který jest ten *den zlý*, jehož vystíhá nás Apoštol? Jest to *den velikého pokušení*, které nejdražší klenot náš, naši svatou víru v nebezpečenství uvádí; jest to *den krutého boje*, kterýž proti Kristu a církvi se vede. Anebo kdo by to chtěl zapírat, že pokušení to zvláště za dnů našich hroživě na nás se valí, že boj ten, kterýž s církví samou se začal, nyní právě neslýchaně prudkosti nabyl? Komu jest nepovědomo, s jak neukrotitelnou záští proti středu katolické jednoty, proti církvi Římské od mnohých již let zuří brány pekelné? Kdož nezná toho úsilí, s kterým nyní nepřátelé Kristovi jeho náměstka na zemi listí a násilím z tisíciletého majetku jeho vypuditi, vykonávání jeho svatého úřadu mu téměř nemožným učiniti a takto dle domněn-

ký své nenáviděné katolické církvi smrtelnou ránu zasaditi se snaží?

A zdaž nepotkáváme se stímto nepřátelským smýšlením proti Kristu a viditelnému jeho tělu, katolické církvi, bohužel i v naší vlasti v četných úkazech, kteréž všechny věrné dítky církve hlubokým zármutkem naplňovati musejí?

Tak, abych jen o něčem se zmínil, vyšel-li za nejnovějšího času v cizozemsku nějaký hanopis, který Kristu se rouhá, církev tupí a služebníky její co zatemnělce anebo co pokrytce a podvodníky obecnému opovržení vydává: zdaž nenalezly se vždy ihned ruce ochotné, které takoveto ovoce cizácké nevěry do sadů vlasteneckých přenést si pospíšily? A k jakému účelu? — Aby v nestřežených srdcích, zvláště v srdci nezkušené mládeže víru v Krista a s tou i vnitřní pokoj její otrávil, ji církvi odcizily, vášně její podpálily, a tak právě ty, v něž vlast i církev naději lepší budoucnosti skládá, na těle i na duši zkazily.

Mohou jistí řečníkové u posluchačů vlastního úsudku neschopných bouřlivé pochvaly spíše se nadíti, leč když nepřátelské smýšlení své proti církvi zjevně na odiv staví, všechno neštěstí, které minulého roku nás zastihlo, katolické církvi a bez ustání tupenému konkordatu připsují, a jen v tom zachování a spásu Rakouska vidí, když by církvi u vykonávání nejsvětějších práv jejich se překázelo a jí i té svobody se odpíralo, na niž každá jiná náboženská společnost, ano i každá soukromá jednota v celé míře nároky činiti může? Nemuselilž jsme viděti, kterak mírumilovní knězi, jejichž největší zločin v tom záleží, že věrnými a horlivými jsou služebníky katolické církve, v listech veřejných se haní a tupí a obecnému opovržení se vydávají; kterak i na celý, o církev velezasloužilý řád všemožnou zbraní starých lží a útržků útok se činí a týž za zběr podvodníků a nepřátel společnosti lidské se vyhlašuje? A kdež jsou důkazy těžkého tohoto obvinění? Nestranný dějepis nám je zachoval. Po mnohá století pěstoval řád ten vědu a umění, vychovával mládež v bázni Boží, vítězně hájil katolickou víru proti četným bludům, činil z divochů nábožné křestany a zvedené lidi, zalíval veškeré končiny světa potem a krví svých misionářů, — a že to vše činil, proto právě uvalil na sebe nejkrutší zášť všech nepřátel svatě katolické církve. —

Nechtějte, rozmilí, nevšímati sobě těchto znamení času, kteráž připomínají nám, že i mezi námi jsou nejedni, o nichž s plá-

čem pravím, že jsou nepřátelé kříže Kristova (Filip. 3, 18.), kteří církve nenávidí, žádného namáhání nelitují, žádného sebe špatnějšího prostředku se nelekají, jen aby kvas tohoto svého záští mezi Vámi rozšířili.

Protož *bďte a modlete se*, aby toto pokušení nebylo Vám k pádu.

Obzvláště Vás, ctihodní bratří a milí spoludělníkové, týká se připomenutí: *Bďte a modlete se*, aby svatá vinice, kterouž svěřil Pán péči Vaší, duchem nevěry na všech stranách se zmáhajícím zpustošena nebyla. Ujímte se starostlivě a laskavě mládeže, abyste ji Kristu získali. Budte bedlivými pastýři oveček svých, laskavými otci svých osadníků, *pracujte jako dobří bojovníci Krista Ježíše*. (II. Tim. 2, 3.) Neustávejte zvěstovati evangelium *ve vši moudrosti a trpělivosti* (II. Tim. 4, 2.) *knotu kouřícího neuhaste*; (Mat. 12, 30.), trpělivost mějte se slabými, posilujte klesajících, vyhledávejte zbloudilých, pozdvihujte padlých; pečujte ze všech sil svých o to, *všechněm všim býti, abyste všechny k spasení přivedli*. (I. Kor. 9, 22.)

Bďte a modlete se Vy všickni, kdož co rodičové a učitelové, co hospodáři a představení za své dítky a žáky, za svou čeleď a osadu Bohu zodpovědni jste. Z rukou Vašich požádá Bůh duše těch, kteréž Vám byl svěřil. Bďte tedy, aby Vaší nedbalostí a Vaším příkladem víra, a s vírou bázeň Boží, a s bázní Boží jediné pravé blaho nezmizelo z rodin a osad Vašich.

Bďte a modlete se! Modlete se zvláště v tomto svatopostním čase za sebe a své přináležející, abyste milostí Boží posilnění, s církví katolickou víru v Krista ukřižovaného statečně vyznávali, u víře této svět a jeho úklady stále přemáhali, ve víře této jednou blaženě zemřeli a koruny spravedlnosti šťastně dosáhli.

Modlete se za všechny lidi, modlete se za nepřátele kříže Páně, aby k Božskému Pastýři duší svých obrátili a sami na sobě zkusili, že *evangelium moc Boží jest k spasení každému věřícímu*. (Řím. 1, 16.)

Modlete se za těžce zkoušeného císaře a krále našeho, aby ho Bůh v nebezpečích a bouřích tohoto času osvécovati a slítili, a co k blahu národův svých podniká, šťastným výsledkem korunovati ráčil.

Modlete se za nejvyššího pastýře církve svaté, za sevřeného svatého Otce, aby Bůh všemohoucí rukou svou ho chránil a z osidel jeho nepřátel vysvobodil.

Modlete se konečně také za svého vysokým věkem a starostmi pastýřskými obtíženého biskupa, kterýž Vás všechny ve

srdci svém chová, a rukou svých k nebi pozvedaje, z plného otcovského srdce Vás žehná ve jménu Boha Otce, i Syna i Duha svatého. Amen.

V Hradci Králové, dne 10. února 1867.

KAREL BOR., biskup.

Roucha posvátná.

K důstojnému vykonávání služeb Božích v chrámě katolickém nevyhnutelně se vyžaduje, aby posvátná roucha, nádoby a náčiní netoliko v přiměřeném počtu se při chrámě nalezala, nýbrž aby také *jakost i úprava* rouch posvátných úplně se srovnávaly s předpisy liturgickými od církve sv. vydanými,

Pročež *synoda provincialní Pražská* z roku 1860 (v části V. srovn. „Blah.“ 1863 str. 503 atd.) obsírně nás poučuje, jaké vlastnosti každé i to nejmenší náčiní chrámové míti musí, aby „i skvostností látky i úpravou uměleckou na důstojnost služeb Božích ukazovalo.“

Ku prospěchu pastýřů duchovních sestavili jsme (s použitím časopisu „Kirchenschmuck“ v diecési Rottenburské vycházejícího) všechna roucha, kteráž při službách Božích potřebná jsou v chrámě, kde *jeden* kněz ustanoven jest. Spolu jsme přidali ceny a konečně dobu, jak dlouho která věc podle uznání mužův těch věcí povědomých vytrvati může, a kdy se zase nová roucha zakoupiti mají.

I. Pluviały:

1. jeden bílý pluviál v ceně 92—100 zl.
2. jeden fialový pluviál v ceně 60—70 „

II. Mešní ornáty (casulae):

Ačkoli církev přeje, aby kásule nebo ornáty mešní byly zhotoveny z látky *hedbávné*, dovoluje přece synoda provincialní Pražská, aby chudší chrámy mohly použití (ovšem že toliko pro všední dny) i jiných polohedbávných rouch; jen *plášť kalichový* (velum calicis) musí býti vždy z hedbávi zhotoven.

Odvolává se na tento výnos synody provincialní, uveřejňuje Pražský „Ordinariatsblatt“ 1867 č. 2. ceny nejen zcela hedbávných, nýbrž i polohedbávných rouch, jak je *Milosrdné sestry* u sv. Karla Bor. pod Petřínem zhotovují; tyto ceny jsme v závorce všude připojili. [Svrchu (1. 2.) naznačené *pluviały* jsou u Milos. sester hedbávné po 100, 120, 130 zl., polohedbávné od 30—90 zl.]

3. mešní ornát bílý na velké svátky nejmeně za 80 zl.

4. mešní ornát červený na velké svátky
nejméně za 80 zl.
(U Mil. sester hedbávné ornáty v cenách
80 zl., 90 zl., 100—120 zl.)

Na neděle a k mimořádným příležitostem (velký pátek, všech věrných zemř. atd.)

5. mešní ornát bílý v ceně . . . 55 zl.
6. mešní ornát červený v ceně . . 55 „
7. „ „ fialový v ceně . . . 55 „
8. „ „ zelený v ceně . . . 55 „
9. „ „ černý v ceně . . . 55 „
(U Mil. sester za 40, 45, 50, 55, 60 a 70
zl. z polohedbávných látek.)

Na všední dny:

10. mešní ornát bílý v ceně . . . 30 zl.
11. „ „ červený v ceně . . . 30 „
12. „ „ fialový v ceně . . . 30 „
13. „ „ zelený v ceně . . . 30 „
14. „ „ černý v ceně . . . 30 „
(U Mil. sester po 20, 25, 30, 35 zl. z polohedbávi; pláštěk kalichový jest vždy hedbávný.)

III. Jiná roucha a náčiní:

15. Nebesa (baldachyn) aspoň za . 110 zl.
(U Mil. sester polohedbávná 40—60 zl.,
hedbávná 70, 80, 100, 110, 120 zl.)
16. bílá štola ke křtu 4 zl.
17. fialová štola ke křtu 4 „
18. štola fialová k zpovídání . . . 4 „
19. bílá štola k slavnostním kázáním 10 „
20. červená štola k slavn. kázáním 10 „
21. bílá štola k nedělním kázáním 5 „
22. červená štola k ned. „ 5 „
23. fialová štola k „ „ 5 „
24. bílý pláštěk na ciborium v ceně 8 „
25. bílý pláštěk na ciborium pro nemocné (kde tak v obyčeji) v c. 5 „
26. pláštěk na nádobu se sv. oleji 2 „
27. bílé velum pro kněze udělujícího požehnání s nejsv. Svátostí 20 „
28. bursa k zaopatřování 3 „
(U Milosrdných sester jsou štoly polohedbávné po 3, 4, 6 zl., hedbávné po 10, 12, 14, 20, 25, 30 zl. rak. čísla. — pláštěky na ciborium po 5, 8, 10, 15 až i 20—25 zl. vše z hedbávi; — velum k nejsv. Svátosti za 10, 13, 16, 20, 30, 40 zl. z bílé hedbávné látky; — bursa po 3, 4, 5, 8, 10 až i 15 a 20 zl. r. m.)

Vede li duchovní pastýř péči o to, aby se s rouchy těmito pozorně zacházelo, i aby před vlhkem a prachem byla ochráněna, lze očekávat, že roucha pod čísly

1—4	naznačená	potrvají	aspoň	50	let;
5—9	„	„	„	30	„
10—14	„	„	„	20	„
15	„	„	„	30	„
16—28	„	„	„	20	„

Požaduje se tedy, aby záduší i nejchudšího chrámu za tuto řadu let věnovalo úhrnem (sečtem li cenu zde jmenovaných věcí) 932 zl. r. č. na zakoupení slušných rouch obřadních. Kdekoliv ze záduší ani tolik nemůže se poskytnouti, nezbyvá arci nic jiného, leč utéci se k osadníkům a jiným dobrodincům s prosbou o laskavé přispění.

Svátečních a nedělních rouch mešních, když už zvětšely, arci možno po některou — ač ne dlouhou dobu — na všední dny užití; povážíme-li však, že se každoročně na opravu takových starých ornátů několik zlatých vydá, patrno jest, že se tím způsobem ničeho neuhospodaří; ať nic o tom nedáme, že ornáty několika záplatami z jinobarevné látky posázené k oslavě služeb Božích nikterak nepřispívají.

IV. Roucha lněná.

29. šest náramků (humeralií) za .	4	zl.
30. šest říz (alb) a sice 2 po 10 zl.	20	„
2 po 14 „	28	„
1 za 16 „	16	„
1 za 20 „	20	„
31. jedna rocheta v ceně . . .	18	„
32. čtyry cingula bílé barvy po 1 zl.	4	„
jedno bílé cingulum slavnostní	2	„
33. šest purifikatorií po 25 kr. .	1.50	kr.
šest purifikatorií lepších po 50 kr.	3	zl.
34. šest korporalií po 1 zl. . . .	6	„
35. 12 ručníků na oltář (k Lavo- bo) po 30 kr.	3.60	kr.
36. šest ručníků do sakristie k u- mývadlu pro kněze po 1 zl. .	6	zl.
37. osm hrubších ručníků do sakri- stie pro kostelníka ku čištění po 30 kr.	2.40	kr.
38. ubrus k sv. přijímání v ceně .	5	zl.
39. ubrusy na oltáře a sice: na velký oltář trojnásobně, je- den ubrus za 20 zl., druhý za 15 zl., třetí za 10 zl. . . .	45	„
na oba postranní oltáře dvoj- násobně, 2 po 15 zl., 2 po 7 zl.	44	„
k vystřídání svrchních ubrusů na všech oltářích 3 ubrusy, 1 za 20 zl. 2 po 15 zl.	50	„
40. pro ministranty 2 komže na všední dny	6	„
pro ministranty 4 komže na ne- děle a svátky	20	„
41. soukenné taláry ministrantům a sice: 2 červené na všední dny po 12 zl.	24	zl.
4 „ na svátky po 12 zl. .	48	„
2 modré po 10 zl.	20	„
2 černé po 10 zl.	20	„

Při tom podotýkáme, že tyto taláry mi-

nistrantů mají opatřeny býti životem a rukávy na způsob obyčejných klerik; pouhé soukenné suknice (bez života a rukávů) pro ministranty povstaly jen ze spóřivosti, aby kus látky se ušetřilo, a neměloby se jich v žádné sakristii trpěti.

Tato od čísla 29—41 uvedená roucha mohou průměrně asi 25 let potrvati, načež jich záduší opět znova poříditi musí.

(U Milosrdných sester dostati lze řízu či albu v ceně 10, 12, 14, 16, 18, 20, 25, 30, 40 zl.; — rochetu za 6, 8, 10, 12, 15, 18, 20, 25, 30 zl.; — purifikatorium jedno po 15, 20, 25, 30, 40, 50, 80, 90 kr. rak. čís.; — jedno korporale bíle leštěné za 50, 60, 70, 80, 90 kr., 1—2 zl. — ručníky ad Lavabo po 20, 30, 40 kr.

Vzhledem všech od č. 29—35 a 38 až 40 vyčtených rouch v pamět uvádíme obecné předpisy liturgické, v jejichž smyslu provincialní synoda přísně nařizuje, aby ona roucha byla zhotovena ze lnu neb konopí, nikdy však z látky jiné. Obzvláště korporalií, pall a purifikatorií se už nyní má všude bez výminky toliko *lněných* užívati. Jedině náramků, říz, ubrusů a ručníků bavlněných upotřebiti lze, dokudž by se neroztrhaly.

Dodatek. O dvou jiných důležitých věcech, k vykonávání nejsv. oběti potřebných, kalichu totiž a misálu, nechceme nyní širší zmínky činiti. *Kalich* budiž dle předpisu synody celý stříbrný, neb alespoň hořejší část (cuppa) budiž stříbrná, uvnitř pak vyzlacená, patěna budiž taktéž ozlacená. Na stříbrném kalichu se pozlacení dlouho udrží neporušené. — Je-li však kalich (v chudších chrámech) měděný neb mosazný, tuť zajisté po 20, nejdéle 25 letech se znovu pozlatiti musí, protože ono pozlacení déle nepotrvá. V každém kostele budiž aspoň tolik kalichů pohotově, kolik jest oltářů. — Také *misálů* budiž v sakristii aspoň tolik, kolik jest oltářů, v obyčejných chrámech se 3 oltáři budtež nejméně 3 misály a 2 malé misálky ke mši sv. za zemřelé (pro defunctis). Při vši šetrnosti potrvají misály tyto nanejvýš 80 let, načež se nové opatřiti musí již i z té příčiny, že během let přibývá mnoho nových formulářů mešních. — Pročež obzvláště nyní v Čechách jest zapotřebí, aby pro každý chrám zakoupen byl nejméně jeden exemplář Misálu, roku 1865 v Praze nově vydaného.

Neudali jsme v těchto řádcích ani jednu věc zbytečnou, naopak spíše to ono jsme vynechali*), což by ovšem žádoucnou

bylo, čeho však nevyhnutelně zapotřebí není. Ješto jsme všechna roucha jen pro *jediného* kněze potřebná vyčetli, nemusíme ku konci ani podotýkati, že tam, kde mimo faráře jeden neb více kaplanů neb kněží chrámu přiděleno jest, se také dvoj- nebo víceronásobný počet rouch, především těch, jichž se ke mši sv. vyžaduje, z jmění zádušního opatřiti musí.

Dr. Borovj.

Základy křesťanského vychovávání dítek.

Dle B. Klerika vzdělal J. B. P.

(Pokračování).

VIII. Radosti dětské.

Když se mi někdy v tomto slzavém údolí něco znechutí a počínám býti mrzutým, sebera se spěchám — kam myslíš, příteli? Snad do hospody? Nikoli, tam by mi hlava ještě více ztřeštěla. Do divadla nebo do koncertu? Ne, nebo jsem-li smuten, hudba a zpěv mne ještě více rozžalostí. K sousedu? Také ne; ve společnosti se člověk zřídka kdy potěší. Tedy do kostela. To by bylo nejmoudřejší, u Boha hledati útěchy pro srdce skormoucené. — Však jako každý člověk má své zvláštnosti, tak i já; když jsem rozmrzen, chodívám nejraději — *do školy*. — Tu mne přijímají dítky, vědouce, že je mám rád, tak přívětivě, že se čelo mé hned při vstoupení počíná vyjasňovat. A když patřím zářící očka nevinných těch lidiček, z nichžto vysvítá samá nevinnost a upřímnost; když pozoruji nezkalenou, veselou mysl jejich: tu zapominám na všechno soužení své; mysl má se opět vyjasní a přijda domů, zase si zpívám, jako bych byl beze vší starosti, spokojen co ptáčata v povětří nebo andělé v nebesích. — Proto již k vůli sobě každému bych se postavil, kdo by chtěl z dítek nadělati zamračených mrzoutů nebo bázlivých otevřhubů. — Takové chování není křesťanské, nýbrž nemoudré a škodlivé, zhoubné. Peciválkové a svěsohlavci mívají za úšima a stávají se z nich nezřídka potměšilci, tajní chlipnoci a pokrytci. A jakkoli holky mají se skromněji tvářit a tišší být než chlapci, přece nevěřím dcerušká, ješto s opuchlými očima mžourají a hledí jako petrovské neb jakoby chtěly koho otrávit. — Dítkám je přirozeno, že jsou veselé, dobré mysli; kde té se nedostává, buď schází zdraví nebo nevinnost. Protož přizvukuji *Demokritovi*, řeckému mudrci, jenž praví kdesi: „Kdyby mělo srdce dítěte sto bran, všemi ať veselost vchází, aby jí ze zahrady mla-

*) *Dalmatinky* jest též zapotřebí, aspoň na bílou sobotu. Red.

dosti hodně mnoho přinesly na roli mužné činnosti, by pak, když vlasy se temní, také mysl se nesmušila.“ Dle této zásady my křesťané tím spíše se máme spravovati, že i *písmo svaté* se podobně vyjadřuje: „Vesel se v mladosti své a v dobrém buď srdce tvé.“ „Nermutte se, nebo radost Hospodinova jest síla naše.“ „Veselost srdce jest život člověka a poklad bez nedostatku svatosti.“ (Kaz. 11, 9. II. Ezdr. 8, 10. Sir. 30, 23.)

V tom bychom byli tak dalece sjednoceni; neboť i ty, příteli miníš, že *mají* *dítky býti veselé; než právě proto musí se radosti a rozkoše jejich moudře omezovati.* Řeč tato není tak nejpapná, jako se ti na pohled zdá, ano zajisté moudřejší budeš jednati, uposlechněš-li rady mé, než abys se spravoval slovy, jež uši tvé lehtají: „Nechat dítky tvé se vyrážejí a skotačí, čím víc tím líp.“ — Dej pozor! —

Dejme tomu, že bys měl každodenně koláče ke kávě. Co z toho? Za jedno brzo tomu navykneš, že ti snídaně zevšední a více úst nešpoulíš, když s ní žena nebo matka přichází; a když připadají jaké hodiny neb jmenoviny tvé, tu něco lepšího očekáváš, alespoň čokoláda s preclíky má přijíti na stůl; však počítáš-li, kolik třeba jest tabulek, vztahují se mráčky na čele tvém, bojíš se, že bys musel hluboko sáhnout do kapsy a při posledním srknutí snad bysi vzdechl: Dobré, ale drahé! — Proto buď moudřejší: zůstaň všedního dne při polívce neb o chlebě, tak si na housec v neděli pochutnáš, a když se ti objeví o posvícení koláč, na Boží hod vánočka, mazanec, bude to snídaně panská a nebudeš vzdychati, že mnoho peněz vydáš. Tak jest! Čím skrovnější jest naše přání, tím spíše si ho můžeme opatřiti, a čím nečastěji čeho užíváme, tím více nám to činí radosti. Kdo po samých rozkoších baží, nikdy se nenasytí, ano předráždí se, otupne, že nesnadně mu čím spůsobíš jakou radost, nebo pro samé veselí necítí žádné rozkoše více. „Podivno,“ praví jistý učenec, „že zcela radosti prostý, bídný je tento svět, čím více požívá rozkoší. Nejveselejší jsou dnové člověka toho, jemuž lze málem učiniti radost, a z té příčiny moudré jest radosti dítek omezovati, i v tom jich navykati střídmosti. Však ještě více toho třeba pro spásu duší: nebo nic tak smysluplnost nedráždí, nekojí tělesnost, ducha nezotročuje, jako nemírná rozkoš. Výskalové jsou zřídka dobří křesťané a komu je divoko blaze, často počíná si jako divoch a

žije jako pohan. Moudře tedy zapověděla církev účastniti se v jistých časech veřejných radováněk a napomíná věřících, aby srdce svá neobtěžovali nestřídmostí a odříkali se světských žádostí. (Luk. 21, 34. Tit. 2, 11.) V tomto duchu střídmosti mají také dítky se vychovávat, aby se nestaly těla otroky, nýbrž aby vůle jejich nabyla síly, pro niž sv. *Pavel* chválí *Mojžíše* řka: „Vyvolil sobě raději protivensství trpěti s lidem Božím, nežli časné a hříšné pohodlí mítí.“ (Žid. 11, 25.)

Přicházejí k praktickému upotřebení toho, co svrchu povědino, uvádím první zásadu tuto: *Dítky nemají bráti podílu v zábavách lidí dospělých.* O trzích a svatbách at zůstanou doma. Dětské *bály* jsou předčasně; ano že děti školní se učí *tančiti*, nedá se ospravedlnit, třeba si chtěly jen navykati slušné chůzi a zdvořilostem. Neméně jest nevhodno, s nemluvnaty a škvřnaty chodit k zábavám tanečním a podle taktu s nimi hopkovat. Jen otcové pošetili berou své synky *do hospody*. Viděl jsem jednou, an čtyřletý synek za stolem v hospodě sedí, drže plnou sklenici v rukou třesoucích; vůkol stáli muži podnapilí, vzbuzující ho: „Pij, kluku, pij! pij notně! ještě jednou!“ A kdykoli hošík notně si připil, povstal hlasitý smích. — Já bych byl plakal. — Dítky se nemají ani pro otce neb pro bratra do hospody posílati. — A zmiňují-li se o záhubném *kouření* dítek, nemám toliko 13—14letých kluků na zřeteli, nýbrž i mladších. V Uhřích mívají 4—5letí chlapci dýmku v ústech, a matky, aby utišily křik, strkávají dětem cumlík z tabáku do huby.

Druhé pravidlo, jež znamenati sluší, zní: *Dítkám nemají se dávat peníze do rukou, aby je vydávaly podle své vůle.* Čeho dítky potřebují, za to at své rodiče prosí a nikdy nemají krejcaru vydávati, anižby řekly, co si chtějí koupiti. — Chceš-li dětem radost učiniti s penězi, opatř jim *pokladničku*, v nížto by peníze při vhodných příležitostech darované si ukládaly. Však sumy takto uspořené at vydávají nejen k svému prospěchu a k zábavě, nýbrž i k účelům dobročinným. — Takové almužny dětské nejen že brání lakotě, nýbrž učí dítky dobrovolně se odříkati a stávají se pramenem čistých, nevinných radostí dětských.

Či není duši nevinné rozkoší ono pomyšlení: Šatičkami, jimiž jsem chudého chlapečka neb holčičku zahrál, spůsobil jsem radost i Ježíškovi, kterýž mne bude

za to milovati a považovati to, jako bych jeho byl obdaroval? —

Takto oclili jsme se u radosti, ježto v životě malých i dospělých neposlední místo zaujímají, t. *radosti duchovní, náboženské*. Také *písmo sv.* ví o nich, neboť dí: „Radujte se v Pánu.“ (Fil. 4, 4.) „Království Boží není pokrm a nápoj, ale spravedlnost, pokoj a radost v Duchu svatém.“ (Řím. 14, 17.) *Nevěra* nejen proto je ukrutná, že duši lidskou hubí, nýbrž i že lidem mnoho nevinných *radostí ukrádá*. — Či necitíš žádné radosti o vánocích, o velikonicích, o slavnosti Božího Těla, o provodech, při návštěvě chrámu? To bys byl k politování! Však alespoň dítkám neskrať radosti, jež z víry živé jim plynou a hned od mladosti pěstuj v nich cit náboženský, aby měly smysl pro věci svaté. Bohužel, že osvěta nynější mnohé nábožné a *radostné obyčeje*, jež k církevním slavnostem připadají, v nejedné krajině skorem docelazapadila! Zachovej, co se ještě dá zachovati. Vystroj dětem stromek na štědrý večer, postav jim jesličky, v pašijový týden opatř jim klepáč neb řehtačku (drkačku); na bílou sobotu nechť spolu pálejí jidáše, před květnou nedělí ať natrhají kočičky, k sv. Duchu máje (ratolesti), k Božímu Tělu kvítí luční; nechť ze květin vijí věnce a ozdobují sochy a obrazy Rodičky Boží a jiných svatých a když jim o dušičkách kážeš připravit věnec na hrob děda neb báby, bratra neb sestry, tedy k žalosti přimísí se radostná myšlénka někdejšího z mrtvých vstání a šťastného shledání se na onom světě.

Radostem náboženským jsou nejbližší *radosti přírody*, které již *David* znal, an psal: „Nebo jsi mne rozveselil Hospodine skutky svými; o skutech rukou tvých budu zpívati.“ (Žalm 91, 5.) — Jistý otec brával své dítky často na pole, do lesa..., by ho spoznávaly a v pracích mu pomáhaly. Když si na blízký pahorek vylezše do rozkošné krajiny patřily, nebo kytek natrhavše, otcí je radostně podávaly; nebo když hleděly za veverkou po stromech skákající a zpěvu ptactva naslouchaly, a nebo když rozličné kameny a lastury (mušle) sbíraly, z bublání potůčku radost jevily a v zrcadlo jeho se zadívaly: huboval nesmyslný otec a hrozil, že je nechá doma, nebudou-li se chovati spůsobněji. Tak dítky znenáhla přestávše si všímat čistých radostí přírodních, libovaly si v křiku a pranici, a v pozdějších letech domnívaly se, že nemůže člověk býti ve-

sel, aniž by se spil, hulákal a jako hovořil si počínal.

Jistý prostředek takovým hrubostem a nešvarům vyvarovati záleží v tom, aby *dítky časně přivýkaly radostem domácím*. Když ve mladosti se jim dovolí, aby se bavily s bratřími, sestrami a s hodnými soudruhy v domě neb na dvoře pod dohlídkou rodičů, nebude v pozdějších letech tak snadno ozývati se v nich touha, by se na venku hřmotným a nebezpečným veselostem oddávaly; vždycky zachovají smysl pro tiché radosti domácí, což jim uspoří mnoho žalu a slzí. — Velice chybují rodiče, když svým synům a dcerám domácnost ztrpčují; jestli v stálých hádkách a rozbrojích jsou živi, ani veselé tváře neukáží a přívětivého slova dítkám nedají, když své starosti a soužení před nimi na jevo dávají přílišným hořekováním; jestli dále své chlapce a holky jen za soumary považují, jim přílišných prací ukládají na ujmu zdraví a zrůstu, nebo z nevrlosti jimi postrkují, bez dostatečné příčiny jich tupí a bijí; jestli konečně svým dítkám pokrm, šat a potřeby školní, za něž prosí, v hněvu a kousavými slovy dávají, aniž jim kdy něco učiní k radosti. — Mají-li dítky rády doma se zdržovati, musí k nim rodiče lásku jeviti a jim časem nějakou domácí radost připravit. — Proto nic nemám proti tomu, když nadělí dětem svatý Mikuláš, na štědrý den když přinese něco Ježíšek, když o vánocích se pekou vánočky, o masopustě koblihy, o velikonicích mazance, o pouti a o posvícení koláče, jen když je to v skrovnosti, jak řemen stačí. — Takové věci poutají na dům i uchovávají dítky od hrubých rozkoší a mnohých prostopášností. Skorem bych byl zapomněl na *jmeniny*. Také ty nemají minouti, anižby všickni domácí, možná-li, dostali něco vázaného. Ovšem má se tu také život případného sv. patrona čísti; dítky mají do kostela jíti, aby se modlily za rodiče a o svém svátku mají křestný slib obnovit. Ze všeho musí hledět právě křestanství. —

Na konec ještě několik slov o *hrách dětských*. Přejte dětem k hraní času; ovšem ať hrají po vykonané práci; ustanovte jim čas, kdy musí přestat a hleďte k vůli krocení žádostí, aby se nepřekročil. Volice hračky, buďte moudří, rozumní, dávejte přednost poučným a prospěšným před zábavnými, ne mnohé a mnoho najednou; buďte opatrní, vzdalujice všecko, co by uráželo víru a dobré mravy, nač zvláště

při obrazech a obrazných představách ohled bráti sluší. — *Nebráňte dětkám na zdravém povětrí se proháněti*: chlapeč at lapají motýly, at lezou, potýkají se, hrají na vojáky, na sáňkách jezdí a klouzají se; holky at se baví hrou v zahradě, házením míče a kouli sněhových, houpáním a klouzáním Tak se má rozuměti přísloví: Mladost se musí vybourit. V tom smyslu jsou slova ta pravdivá.

Viktorin z Feltre, slovatný vychovatel ve středověku, mival zvláštní zřetel na učně, kteří při zábavách byli váhaví, neboť se obával ne bez příčiny, že květ ducha jejich vadne a že později při pracích namáhavých nebudou mít dosti horlivosti. S ním i *Jean Paul* souhlasí, an praví: „Z divoké mládeže anglické stanou se povážliví členové parlamentu, jako z Římanů zprvu loupeživých vyrostl ctnostný a obětovný senát. Však při hrách pilně na děti dohlídejte, at nejsou ani na okamžik jisty, že jich překvapíte, a nikdy at se nedomnívají, že by bylo hráti tolik, co nezbedné do vůle skotačiti. Zabraňujte hrubost a rozpustilost, svévoli, sváry a bitky; jestli pak se počíná jeviti hněv, zášť, lež, klam, podvod, pánovitost, drzost a nestoudnost, at se neprodleně přestane hráti. — Poučte konečně dítek, že mají zábavy své počínati dobrým úmyslem a i při hře že mají býti pamětlivi přítomnosti Božské, nebo „bázeň Páně obvesluje srdce, dá veselí i radost a dlouhost dnů.“ (Sir. 1, 12.)

(Pokračování).

Život v kraji.

Od Fr. Pravdy.

II.

Neděle.

6.

Jest zajisté mnoho hodných i výborných křesťanů po osadách, navštívme je a podívejme se, jak ti se v neděli a ve svátek chovají. Arciť byli na službách Božích a obyvatel jednoho domu rozdělili se tak, že všickni do kostela přišli na ranní anebo na velkou, jak to právě bylo možná a zapotřebí.

Probudili se záhy a první myšlenka jejich je: „Máme neděli, den Boží,“ a ta věru blaženým pocitem srdce jejich naplnila. Všední starosti ustoupily na stranu. Dnes nebudou pracovati v potu tváře, zdrží se od namáhavého díla, nechají tělo odpočinouti, aby nabylo nových sil a jenom o duši péči povedou.

Chťejí to hned dokázati: poklekli k

modlitbě pozorné a poklidné, neb jich nevytrhují a nenutí k spěchu záležitosti světské. Pozdvihli ducha k Bohu a hned za jitra Mu ho zasvětili, aby pak zůstal s Ním a zůstal u Něho přes celý den, až se pozdí. —

Hospodyně připravuje a snáší, dává rozkazy a chystá snídání. Sama snídati snad ani nebude, nechce se jí, má dosti času až se vrátí z kostela a ostýchá se, s mužem zasednouti k stolu. Snídá s těmi, co také půjdou na ranní, není jich mnoho, jen ten neb onen se k nim připojí, druzí se strojí na velkou, opatrují všelicos v domě a snídati budou teprv později. — Ráno se snídá, aby s lačným žaludkem, jak říkáme, se nevyšlo ze stavení, opravdu nasytiti se nemíní nikdo a i ten malý hoch a to malé děvče dříve odkládají lžici, než by to učinili jindy. Nadarmo byste jich pobízeli, aby dojedli, měli by za hanbu býti hltaví a chtívi před službami Božími a bude-li se o ně pokoušeti hlad, zaženou si ho po službách Božích třeba kouskem chleba.

Otec pořád volá na matku, aby také k míse přistoupila, nemůže, nechce, již jest oblečena a tu teprv vzala lžici a nabrala si několikrát, aby muži vyhověla. Činí to stojíc, jednou rukou nabírá a druhou drží pod bradou, aby si nepolila šat a nepolila zástěru, kdyby jí polívka snad z lžice ukápla. —

Již má dost. Domáci pes to předvídal, stál u stolu, čekal a oči s ním nespustil. Pamatoval si, že v neděli páni jeho toho jídla si mnoho nevšímají a zvláště na hospodyně dával pozor, jenž jedla naposled — nejmiň a nejrychleji. Jemu je to jedno, at je neděle nebo všední den, nepřemáhá se nikdy a nedíváme se mu; jeť pes, a člověk je člověk. Dostal zbytky, shlamstal je a vyšel by si rád s hospodářem, kdyby směl. Již zkusil, vezme-li ho s sebou, obskakoval a doprovázel ho a plazil se za ním, když ho posílal nazpátek. Musel ho zavřít do světnice, aby zůstal doma a byl-li již venku, musel se s ním vrátiti, že ho nechtěl zaháněti kamením, jak to jiní činívají. Ví již, že nic není platno a za hospodářem jde leda až za humna, tam zůstane státi a dívá se za ním s pozdviženou hlavou, dokud ho vidí. Věrné, přítulné a oddané zvíře. Proč se jeho dobrých vlastností nedostává často tvorům vyšším, rozumem a duší nadaným lidem?

Člověku lichotí a jest mu příjemno,

když v neděli se oblekl do lepších šatů a pořádek a čistota v uklizeném obydlí mu zajisté také lahodí. V zimě teplo ve světlici, v letě čerstvý vzduch, který otevřeným oknem do světnice pustil, zcela jinak na něj působí než obyčejně, váží si svého pohodlí, užívá je, těší se z něho, je za ně Bohu vděčen.

Vychází sluníčko, jemu vychází dnes radostněji, usmívá se na něj, je mu poslem Božím. Zlaté paprsky jeho pronikají mu až k duši a podivně city v ní vzbuzují. Bůh to slunce také stvořil, je všemohoucí, stvořil je pro tebe, je dobrotivý, má tě rád, zjevuje se ti ve svých skutečích. Krásný je ten Jeho svět a jestli bída, soužení a utrpení v něm neschází, je tu přece Bůh, má o tom známost, dopustil to, silí tě, pomáhá ti, právě k Němu putuješ do kostela. Ohlídni se, kam chceš, všude vidíš Jeho díla, Jeho dary, Jeho požehnání a třebaš by tu pro tebe nic nebylo, nic nerostlo, nic nekvetlo, On na tebe přece nezapomněl. Živí toho ptáčka nebeského, jenž neseje ani nežne, ani neshromáždí do stodoly; šatí to kvítí polní, jenž nepracuje ani nepředě a tím více chce živiti a šatiti tebe, ó člověče, obrazu Jeho podobný. — Dotkla-li se tě ruka Páně, přišlo-li nazmar jmění tvé, odňala-li ti smrt drahého miláčka, straší-li nemoce a vojny, truchlí-li pro spoustu a zkázu, co se staly v přírodě, hle, na kostelní věži se ozvaly zvony a volají k Tomu, jenž pravil: „Pojďtež ke mně všickni, kteříž obtíženi jste, a já vás občerstvím.“

Ó ty zvony milé, jak velebně zní hlas jejich a blaze lidem, jenž jim rozumějí. Přicházíš k chrámu Páně a zvony ti dávají znamení, abys vstoupil. Se všech stran se blíží nábožní křesťané, bratři a sestry. Pospícháte k jednomu a tomu samému Otci. Jste všickni Jeho děti. Připravil vám stejné dědictví. Rozdělte se o ně ve svornosti a lásce. Zvony hlaholi, ty je máš za ústa Páně a ven se klidí ze srdce tvého, cokoliv se nesrovnává s povoláním synů a dcer Božích. Vypuď hněv a nepřátelství, smíř se v duchu s bližním, lituj hříchů, jež jsi spáchal na sobě a na jiných, pak jdi a obětuj před oltářem.

Holdný křesťan tak činí a služba jeho v kostele je mu pramenem a zdrojem hojných milostí. On poslouchá kázání pozorně a napnutě, pamatuje si pravdy, co slyšel, obrací je na sebe, řídí se dle nich v životě. I máše svatá mu přináší nevýslovný užitek, sleduje ji s myslí k Bohu

pozdvíženou, rozjímá, modlí se, je ponořen do svatých tajemství. Pán Ježíš se na oltáři obětuje, on se obětuje Pánu Ježíši, chce býti Jeho, zasvěti Mu veškeré myšlení a jednání. Tu pronáší díky a pronáší prosby, věří, má naději, očistil a posilnil se, s blaženou útěchou a s pokojem, jehož svět dáti nemůže, vystupuje z chrámu.

Ó jak radostně kráčí k svému pozemskému obydlí, a byt by nic veselého naň nečekalo, přece plesá v Hospodinu, ochranci a pomocníku svém. Však na něj čeká všelicos, co je mu drahé a milé na světě a co mu život oslazuje. Již ta cesta z kostela ho těší. Shodil se sebe trampoty a starosti a je lehký jako to ptactvo, co ho obletuje. Má před sebou Boží přírodu a je mu v ní volno. Slunce na nebi již stojí výš a osvětluje ho svým leskem. Malý větříček mírní teplo a stromy u cesty dělají stín a rozšiřují chládek.

A ti lidé, co jdou s ním, před ním a za ním, jak ho zajímají! Povídá a vypravuje si s nimi. Tane mu na mysli kázání. Musí se o něm vysloviti a již se zabrali do horlivých rozmluv o sv. náboženství.

Nechvátají, vždyť se nezmešká žádná práce a jestli si žena domů pospíšila, aby se druží vydati mohli na velkou, muž si přidá času a baví se ve společnosti svých spoluobčanů. Tu si jsou všickni rovni, sedlák se nevypíná nad chalupníka, chalupník nad domkáře, domkář nad podruha. Jdou z kostela, kde rovnost všech lidí se uznává a panuje před Pánem Bohem a jde-li s nimi řemeslník, i ten chováním svým svědčí, že patří k nim co křesťan a člověk. Nikdo se nepovyšuje pro stav a kdo vážnosti je hoden pro zásluhy a přednosti své, najde ji i tu a nemine ho spravedlivá pocta.

Nebe se zakalilo, je vítr, prší, bouří anebo mrzne a padá sníh. Člověk jdoucí z kostela zrychlil kroky a těší se na pohodlí ve svém příbytku. Toho pohodlí požívá jen v neděli a požívá ho se svými domácími. Odložil plášť, měl-li ho na sobě, odložil kožík, dlouhý kabát, čepici neb klobouk a jestli se ráno nenajedl do syta, vynahradí si to nyní a žena si to vynahradí s ním, že se až posud byla postila. —

Jsou hotovi; muž vzal s police, z truhly anebo z almary knihu: písmo svaté, Postillu, Životy Svatých a sedl si s ní za stůl. Čte, snad pošeptmo, snad nahlas, ačkoliv ho nikdo neposlouchá, čte, jako by se modlil a žena ho při tom nevytrhuje.

Obstarává a vaří oběd, děti, co nejsou na velké, jí pomáhají, ostatní všickni odešli do kostela. Aby muž měl pokoj, netluče, nebouchá, nemluví a chce-li mu něco říci, postavila se ke stolu a čeká, až dočtí, zdvihl hlavu, podíval se na ni a tím ku slovu ji vybil. Děti nesmějí křičeti a bouřiti, matka jim to netrpí a napomíná je, aby nepřekážely tatínkovi.

Přišlo také na ně. Tatínek těch, co s ním byly v kostele, se vyptává, co tam slyšely, musejí mu odpovídati a on doplňuje, kde co schází ze svatého výkladu. Pak je zkouší z katechismu, ukázaly, co se učí ve škole, opakují to a dobře před ním obstály. Naposled si s nimi hraje, hraje si zvlášť s těmi malíčkými, jmenuje jim Pána Boha a již je také cvičí v modlitbě. Je blažen v kruhu své rodiny, ve všední den nemá času zabývatí se s ní, činí to tedy v neděli a i ji tím oblažuje.

Vrátila se chasa z velkých služeb Božích, poklidila napřed dobytek a pak společně obědvají. Hospodář zavedl řeč jako bez úmyslu na výklad ranní, zmínil se, co obsahoval, a chasa chtěj nechtěj musí povídati co obsahovalo kázání. Hospodář ji nenutí, jí nečiní násilí, s ní nepodstupuje zkoušku, šlo to samo, nikdo to nemá za obtížné, za týrání a za stíhání, nýbrž nalézá v tom příležitost pohovořiti si s moudrým a nábožným hospodářem. Mezi těmi mladými křestany je tu vždycky alespoň jeden, jenž dobrým úsudkem a dobrou pamětí se vyznamenává. Ten ví všecko, není ale prostorek, nýbrž nechává druhé se vymluviti a pak teprv dosazuje ze svého bohatství. Je proto hospodářův miláček, snad je jeho syn, snad jeho dcera a tu ovšem zakládá si v něm srdce otcovo i matčino.

Kde si tak počínají při jídle, tam zajiště nemají místa pomluvy a klepy, utrhaní na cti, úsměšky a ústipky, zpozdlé žerty a nečisté šprýmy, jako kde křestanská kázeň napanuje.

Po jídle zase navštívil kostel, navštívil školu, byl na požehnáni a na cvičení, byl na opakující hodině, komu to uložila povinnost. Pak dělá každý, co chce. Hospodář se prochází v polích a dívá se po Boží úrodě, jda domů zastavil se u přítele a promluvil s ním, vešel k nemocnému a potěšil ho, naposled si někde děle poseděl.

Hospodyně trvá doma, čte si z knih modlitebních anebo jiných, že k tomu ráno nepřišla, majie na starosti kuchyni, snad k ní zavítala některá z provdaných

dcer, posteskla si jí, nabyla rady a potěchy a je-li v jiné vesnici, otec a matka ji k večeru doprovázejí.

Ženské meškají tu neb tam, jedna také sedí s knihou a předčítá posluchačům, mezi nimiž je i matka, druhá naněčem pracuje a vidíme ji šiti nebo plésti.

Mužští se rozešli a přejeme jim každé vyrazení, je-li počestné a ušlechtilé.

Děti odbývají si úlohy školní, a když je mají v pořádku, jdou, aby se proběhly a vyskákaly. Stává se to bez křiku a hluku a beze všeho pohoršení, neboť nad nimi bdí rodiče, aby pravých mezi nepřestoupily.

Večer jsou zase všickni pohromadě, posloužili dobytku, jedli, vypravovali si, uklidili věci sváteční, snesli všední, pomodlili se a tak neděli ukončili. Byla pro ně v skutku dnem Božím, dnem odpočinku, zotavení a okráni. (Pokračování).

D O P I S Y.

Z Brandýsa nad Labem dne 9. března 1867.

(Uvítání nového duch. pastýře).

Na den 2. března t. r. město naše nezapomene, byl to den slavného a upřímného uvítání nového pastýře duchovního, jehož se nám v důstojném p. A. Slavičkově dostalo. — Dověděli jsme se pozdě, kdy nový náš p. děkan k svým ovečkám zavítá, a protož uznání hodna je pilnost, s jakou v době tak krátké rozsáhlé přípravy vyvedeny byly. V sobotu (dne 2. t. m.) přijel po polednách výborem městským, jenž pro něho byl daleko vyjel s vozem dvojsprežným, provázen a radostně vítán duchovenstvem, mládeží a jejím učitelstvem, živnostenskými spolky, a komu jen lze bylo vyjiti jemu vstříc. Příčiněním p. učitele Procházky a pp. Nejepse a Mašnera krásně proveden byl schválně složený zpěv, z něhož opakujeme slova:

Vítán budiž, otče náš!

Jenž k svým dítkám pospícháš. —

Pán Bůh Tebe poslal k nám

jako otce k sirotám.

Krásnými a upřímnými slovy děkoval pan děkan shromážděnému zástupu a tisíce očí zalivaly se slzami, když pokračuje u své řeči a velebě moc Hospodinovu, pravil, že když co pachole do Brandýsa přicházival, nikdy by se byl nenadál, že by k slávě Hospodinově mu jednou tyto ovečky svěřeny byly! — To všechno bylo slavností jako předchozí. Večer o 7. hod. shromáždil se u radnice městské zdejší

zpěvácký spolek a pořádkové, a s hudbou, pochodněmi a četnými lampiony odebrali se k děkanství. Tu zazpívána řízením p. učitele Hykeše příležitostná píseň, a jednotlivé sbory s hudbou když se byly postrídaly, vyšel p. děkan a děkoval vroucně, načež mu voláno dlouho a dlouho trvajícím hluchým „Sláva!“ a „Ať žije!“ což od něho s díkami přijato a také odvětilo. Na to ubíral se pochod s hudbou nazpět a v lidu rozšiřovala se zatím z dřívějšího stanoviště páně děkanova sem došla pověst o dobrých vlastnostech nového duch. pastýře a každý upřímně se radoval, že Bůh zvěčnělého takovým nahraditi ráčil. Jsout věru vlastnosti dobré jako kouř kadidla v chrámu: byt tento jen u velkého oltáře vycházel, rozšíří se přece po celém chrámu, libou vůni plodě.

J. N.

Z Vysokého Mýta dne 6. března 1867.

(Ztracen byl a nalezen jest).

V čís. 5. a 6. letošního „Blah.“ četl jsem s velikým potěšením značnou řadu jmen oněch urozeností, učeností a bohatstvím proslulých osobností, které v tomto století poznávše pravdu sv. katolické víry, světlu tomu a paprsku milosti Boží srdce svá otevřely a v lůně církve Kristovy blaho své časné i věčné hledaly a našly. Těmi zprávami pohnut umínil jsem připojiti stručný životopis ztracené a opět nalezené ovečky stáda Kristova, muže učeného a zkušeného. Jest to úd řádu premonstrátského na Strahově, dr. *Bernard Jetmar*. — Narozen ve Vysokém Mýtě ze zbožných a zámožných rodičů, věnoval mládí své gymnasiálním studiím, po jejichžto šťastném ukončení do zmíněného řádu na Strahově vstoupil. Na kněžství posvěcen oddal se s takovým úspěchem vědám bohovědeckým, že v krátkém čase na hodnost doktorskou povýšen byl. Nejednou pokoušel se o stolicí učitelskou na bohoslovecké fakultě, avšak v tom šťastným nebyl, načež odbyv zkoušky, profesorem gymnasiálním se stal. Duch jeho nelenil, on pokračoval dále; avšak „prospěch v učenosti nevedl k lásce, nýbrž k nadutosti.“ (Sv. Augustin.) Počal hledati sebe, a protož když se mu po vůli nedělo, pustil uzdu vášním mladého muže a co profesor na gymnasiu Žateckém prchnul přes hranice do sousedního Pruska, kdež r. 1833 k luteránskému vyznání odpadnul. Krokem tímto nastala proň krutá doba. S bidou dostal se do Berlína, kdež trpkou nouzi třel. Zde o hladu připravoval

se opět ku zkoušce profesora gymnasiálního, kterou s nevšedním prospěchem odbyl: avšak co odpadlíkovi nedostalo se mu vyššího místa, leč *docentu* na Postupimském (Potsdam) učilišti. Zde mohl spokojen býti, kdyby mu jen svědomí bylo pokoje dalo. — Ač se stal protestantem, jedno mu přece zůstalo z katolictví, jak sám vyznal, „*úcta k Rodičce Boží a modlitba za zesnulou matku.*“

Kde má člověk hledat upokojení, nemá-li ho v srdci svém? Takt i náš Bernard cizincem byl a zůstal sobě sám a protestantismus nepodal mu nejmenšího světla, rady ani útěchy. I hledal spásu v planém názvu. R. 1856 povzněl tak zvaný *Deutsch-katolicismus* v Prusku bujně svou hlavu. A hle, pojmenování „katolicismus“, ač byl jen německý (pravá to ironie toho slova „katolicismus“) bylo proň lákadlem — z *Bernarda stal se Deutsch-katolik*. Ale brzy se opět přesvědčil, že stín nemá žádné podstaty, a v málo měsících dal navzdly výhost tomuto nejmizernejšímu blouznění 19. století. Opět živořil v luteránstvu až do r. 1856. — Boj jeho duševní, jak sám praví, nelze vysloviti: a že se duše v tváři zrcadlí, nemohl vnitřní jeho stav zůstatí skrytý. Protestanti mu nevěřili a katolíci se mu vyhýbali. Ředitel ústavu záhy poznal vnitřní jeho stav, a radil mu, by se na odpočinek odebral, anť beztoho mladší síly po jeho odstoupení dávno touží. On však setrval v postavení svém. — Konečně došlo v něm přesvědčení, že žádoucího míru a poklidu nenajde nikdy a nikde, leč tam, kdež ho druhdy v plné míře požíval — v *katolické církvi*. I opustil všecko k vůli — *pravdě*. Faráři u sv. Hedvíky v Berlíně p. *Peldramovi* svěřil se obrácenec. Byv otcovsky přijat, poukázán jest do Münsteru do kollegia Jesuitův, kdež po 14 dní konal duchovní exercicie, načež *do sv. církve katolické opět přijat byl*. Se svým řádem jest již smířen, a přání jeho vřelé jest, aby, ač od sv. Stolice se jemu sekularisace dostalo, bílé řeholní roucho premonstrátské tak omilostněnou duši v starém těle značilo, jako druhdy bylo oděvem nepokaženého mladého muže. Ač již 10 let co věřící v lůno katolické církve žije, neslouží doposud co kněz obětí novozákonní, avšak kdo vidí jeho zbožnost, když při tomto výkonu nejsv. přítomen jest, jako mně to téměř každoročně pozorovati přáno bývá, tent snadno může posouditi, co to jest ztracenou perlu víry a dobrého svědomí

zase naleznouti. Po svém smíření s církví byl r. 1858 po mnoha letech ve svém rodišti poprvé opět přítomen průvodu Božího Těla. Slze vroucnosti smáčely jeho líce, a já vida tohoto upřímného kajcníka, měl jsem se co zdržovati a přemáhati, abych sám cestu vřelou slzou nezkrápěl. — Žije doposud v Postupímě, za poslední války byl více než 300 raněným a zajatým vojínům našim útěchou a sluhou. — Stav své duše, v jakémž církev opustil, v jakém žil a v jakém se navrátil, dr. Bernard popsál. Rukopis ten leží v mých rukou. Popřeje-li mu Blahověst místa, vyhovím uveřejněním slov těch žádosti muže, jenž se drahou zkušeností přesvědčil, že *ve lůně církve katolické jediná člověku kyne spása*. — Kézby tisícové blouznivých klatmatelů a oklamáných k témuž dospěli poznání!

Bránský.

Z Kolínského vikariátu dne 10. března 1867.

(O spolku frajmaurův.)

V posledním čísle „Blahověsta“ nalezl jsem některá práva Illuminátů čili svobodných zedníkův. Upamatoval jsem se, že je jich více. Hledal, a nalezl jsem, a přepsané zde příkládám.*) Povím, jak jsem k nim přišel. Co bohoslovec navštěvoval jsem v prázdninách bratra, který toho času byl kaplanem v Malesicích, asi hodinu cesty od Plzně. Tamější pan farář Jos. Suchánek, který co sídelní kanovník v St. Boleslavi zemřel, mnoho věděl o těch svobodných zednících, i dal

*) Leges observantiae Illuminatorum.

Ista clientelae (Illum.) sunt jura perennia nostrae:
Fingere, mentiri: dummodo nemo sciat.
Ut bene ditiescas, cura, nil attinet unde
Fraude sit, an furto: dummodo nemo sciat.
Mente negativa jura per sacra deosque,
Secretum abscondas: dummodo nemo sciat.
Si tibi quisquam obstet: perimas occasio si adsit,
Aut lingua, aut ferro: dummodo nemo sciat.
Opprime, quem sursum nolens emergere cernis,
Fac gemat et jaceat: dummodo nemo sciat.
Praesentem lauda, sed et facta notanter adora,
Praescinde absentem: dummodo nemo sciat.
Leges sint alii scriptae, te nulla ligabit,
Quam forte ad speciem: dummodo nemo sciat.
Si duo litigio certant, veneris utrumque,
Utrumque emunges: dummodo nemo sciat.
Decipis melius sub imagine tectus amici,
Est modus in rebus: dummodo nemo sciat.
In publico castus, mitis, pius atque modestus,
Liber es in tenebris: dummodo nemo sciat.
Ut servant fictum mendacia facta colorem,
Omnia fac dubie: dummodo nemo sciat.
Religio ut vestis sit, quam induis, exuis — ut vis,
mentem nulla liget: dummodo nemo sciat.
Si Deus est, bonus est; si non est, nec metuendus;
Quod libet, hoc liceat: dummodo nemo sciat.

mně jedno pojednání v 6 svazcích o nich, které bylo mou zábavou o prázdninách. Toto dílo sepsal jistý profesor Mayer. Vypravuje v něm do podrobnosti všechny hlouposti, pošetilosti a bezbožné záměry toho dáblského spolku, v který on též zapleten byl, a když jsa již do vyššího řádu přijat jej prohlídl, hned k svému neštěstí, totiž časnému, jej opustil, a pro výstrahu tu knihu sepsal. Žádal, jak vypravuje, často o profesuru, a vše jeho namáhání bylo marné. Tu mu jeden přítel poradil, aby se dal zapsati mezi tu chasu, a pak že jistotně svého cíle dosáhne. Učinil tak, a hnedle od více hlavních měst a osob obdržel gratulace, a pak každá profesura byla pro něj otevřena. Tito zedníci, též illuminati nazvaní, tvoří dle jeho vypravování 6 tříd tak, jako dříve gymnasium, v každé je prefekt, jemuž ta třída podřízena jest; dle důvěry, která se v něj skládá, postupuje člen výše a zasvěcen bývá vždy do větších tajností; před vysokými na př. korunovanými hlavami, kterým se sice důstojnosti a hodnosti spolku podávají, ukrývá se hlavní směr — skácení trůnu a oltáře. Tento Mayer tedy vepsal do té knihy tato „jura illuminatorum,“ mně tak nápadná, že jsem si je přepsal, abych jich, kde by třeba bylo, pro výstrahu jiných použití mohl, neb mně pravil (již †) bratr, že za jeho času — asi 1803—1804 — velký shon byl v Praze po studentech od těch zedníků, a že jich mnoho, obzvláště chudých, mnohými dary do svých tenat dostali. Račte dovoliti, abych jednu anekdotu, kterou p. farář ze svého života vypravoval, zde uvedl: On pro svou vřidlost a uhlazenost rád byl viděn v každé společnosti. I myslel kdosi, že je údem spolku těch zedníků, a nastrčil jednou důstojníka, aby ho vyzkoumal. Tento vezma jej za ruku činil rozličné maky a tlaky. Pan farář věda, že oni v podávání ruky se poznávají, opětovl tlak, jak se mu zdálo, až pak důstojník se odvrátil a nevrle řekl: Není nic! Ze jsem pilně a pozorně Mayera četl, přišlo mi vhod při invasi Pruské, kde jsem skrze 4 neděle kromě sprostých vždy několik důstojníků v domě měl. Hned první návštěva byla pro mne zkouškou o frajmaurech. Začal si jeden z nich, jakýsi doktůrek, o svobodných zednících říka: Slyším, že vy nesmíte do toho sboru vstupovati. — Jak bychom směli my vstoupiti do sboru, který tak zlé zásady má. — Co že zlé zásady? To ho neznáte, není lidumilnějšího, zbožnějšího sboru nad ten, i já

jsem v něm, král je v něm i princové a naše nejvyšší hlavy. Tu jsem mu dokazoval, že musí býti jen začátečníkem, kterému ještě účel skrytý jest. Chlapík se rozpálil, já ukončil po dlouhém boji rozprávku říka: víte-li co, zůstaňte si při svém náhledu, a já také. Ledva jsem toho odbyl, začal setník o zpovědi, a bylo zas rigorosum (přísná zkouška). Když jsem toho úplně upokojil, začal poručík o obrazech, ale i ten se nechal poučiti. Však již dosti; začal jsem od svobodných zedníků a přišel jsem až k Prusům. Z toho patrně, že „senectus est garrula.“ Hlavní úmysl byl, Vašnosti přílohu zaslati, ješto z ní více těch bezbožností je viděti.

V. K., děkan.

KRONIKA.

Z Prahy. Dovídáme se, že J. Em. nejdůst. p. kardinal arcibiskup vydal pastýřský list k duchovenstvu a věřícím svého arcibiskupství. Bude prý prohlášen v neděli III. postní.

— Pobožnost 40hodinná bude se konati od 16—20. března u sv. Vojtěcha v Jirchářích, od 21—25. t. m. u Maltézů na Malé straně.

— V metropolitním chrámě a to v kapli sv. Václava má na každý den v postě v. důst. p. kanovník Plauzar po mši sv., kterou slouží v 6 h. ráno, české rozjímání (exhortu) a příhodné modlení. Tak to rok co rok již od smrti p. kanovníka Pešiny koná.

— V kostele OO. kapucínů u sv. Josefa na Novém městě koná se od 11. t. m. devítidenní pobožnost k uctění sv. Josefa, pěstouna Páně. Na každý den jest v 7 h. ráno zpívána mše sv. a o 4¹/₂ odp. požehnání. V neděli před slavností sv. Josefa 17. t. m. bude tam sloužiti J. Emin. nejdůst. p. kardinál v 8 h. tichou mši sv. O slavnosti sv. Josefa, v úterý (19. t. m.) bude v tomto chrámu v 7 hod. zpívána, v 8 a 9 h. tichá mše sv., v 10 h. něm. kázání, v 11 h. pontifikální mše sv. a odpol. o 4 h. české kázání, pak nešpory, „Te Deum“ a požehnání. — V druhém sv. Josefu zasvěceném chrámě Pražském, u Anglických panen na Malé straně, bude o slavnosti sv. Josefa v 8 h. ráno J. Em. nejdůst. p. kardinál sloužiti mši sv.

— Spolek *Arimatejský* pochoval v únoru 88 chudých v Praze zemř. křesťanů.

— Nové volby do *zemského sněmu* království Českého ustanoveny jsou na dni 20. (pro venkovské okresy), 22. pro města, a 26. t. m. pro velké statky.

— Kněz *Ratisbonne*, jehož obrácení ze židovstva r. 1842 velké podivení způsobilo, meškal dne 11. t. m. v Praze, jsa na cestě do Jerusalema.

V Solnohradě vstoupil dne 11. února t. r. co novic do řádu Františkánského hrabě Vintř z Šternberga, šlechtic Slezský. Narozen r. 1835 odbyl studia gymnasiální, načež sloužil v c. k. námořnictvu pod velením nynějšího císaře Mexického, Maximiliana, i podnikl daleké cesty po Evropě, až do Asie, Afriky i Ameriky; jednou byl v Římě, dvakráte v Palestině. Jediný bratr jeho Ludvík sloužil co důstojník ve vojště cis. Mexického.

Z Uher. Arcibiskup *Lonovics* zemřel v Pešti dne 13. t. m.

Z Tridentu. Ze všech končin diecése Tridentské docházejí nynějšího knížete-biskupa důtklivé prosby věřících i duchovenstva světského a řeholního, aby se všemožně zaslal o to, by se konati směly přípravy ku kanonisačnímu procesu předchůdce jeho na stolec biskupském, *Jana Nep. Čiderera*, jenž před 6 lety vzorný život svůj skončil. Stolicí apoštolskou, zvěděvši o ušlechtilých ctnostech muže tohoto, žádných překážek prý v cestu položiti nehodlá; pročež obyvatelé Tyrolska kóji se nadějí, že jednání o životě a ctnostech biskupa Čiderera brzy započne a s tím i výsledky oněch, kteříž své uzdravení od nemoci přimluvě zesnulého sluhy Božího přispívají.

Z Bavorska. V Mnichově spáchán jest v únoru t. r. svatokrádečný skutek následujícím způsobem. Dva velmi slušně odění pánové přišli k jednomu z farářů městských, žádajíce, aby prý jejich generalní zpověď vyslyšel. Farář potěšen jsa jejich úmyslem, požádal jednoho aby v druhém pokoji pomeškal, až by soudruh jeho pobožnost svou vykonal. Když tento byl hotov, poslal jej farář do téhož vedlejšího pokoje a zpovídal druhého. Pak se oba poroučeli, slibující, že dobře živi budou. Jak šeredně ale viděl se sklamána ubohý farář, když do toho pokoje vkročil! Nalezl tam skříni otevřenou a shledal, že z ní zmizelo veškeré jmění jeho.

Z Pruska. V arcibiskupství Rýno-Kolinském a Pozňanském, pak ve Vratislavském a Chlumskému biskupství konají se na všech osadách modlitby na ten úmysl, aby Bůh na církev katolickou, v Rusku tak velice sužovanou, milostivě shlednouti ráčil.

Z Francie. V *Amiensu* konala se nedávno církevní slavnost zvláštního druhu,

totiž upomínka na mučnickou smrt biskupa *Daveluy-e*, rodem z téhož města, jenž na velký pátek 1866 v Korei život svůj za víru v obět položil. Pět arcibiskupů, 12 biskupů, 4 apoštolští protonotáři, veškeré duchovenstvo Amienské, všecko obyvatelstvo téhož města a náramné množství lidu z vůkolí obcovalo vznešené této slavnosti. Též prefekt se dostavil i komandující general departementu. Slavnou mši sv. konal nuntius Pařížský, arcibiskup in part. kníže Chigi, slavnostní řeč měl Ženevský biskup Mermillod, jehož francouzská kázání ve Vídni posud jsou v milé památce. Před službami Božími bylo procesí. Ulice, kudy slavný průvod se bral, byly krásně ozdobeny, tu a tam pnuly se vzhůru vítězné oblouky s přiměřenými nápisy. Taková brána nalezala se též před rodinným domem mučnicka biskupa, jehož otec a matka byli též na slavnosti, čímž ovšem obrátili pozornost všech přítomných na sebe.

Z Říma. V únoru t. r. dokončena jest oprava jedné části rozsáhlé nemocnice u sv. Ducha (S. Spirito). Tisíce lidu spěchali tam, chtěje shlédnouti nová prospěšná zařízení téhož ústavu. Síně nemocných jsou vesměs prostranné, vysoké; postelí v každé siní jen skrovný počet rozestaven. Vzduch se čistí trojnásobnou ventilací. Matrace spočívají na perách ocelových, všeliké prádlo jest jemné a čisté. Pro ozdravělé vystaven zvláštní refektář a podél řeky Tíbery založena oranžerie (libosad). Každý nemocný bez rozdílu náboženství, stavu a národnosti musí do řečené nemocnice přijat býti.

— Na výstavu Pařížskou mimo jiné předměty bude z Říma odeslán vzorek či obraz *katakomby*, jenž pod dohledem výtěčných archaeologů, bratří Jana a Michaela de Rosi byl zhotoven ze dřeva, stromové kůry, plátna, sádry a hlíny a sice v této velikosti, jak jest ve skutku. Modell onen představuje chodbu a komnatu (cubiculum) římské katakomby v úplné neporušenosti. Všecky náhrobky, řezby a fresky velmi zdařile jsou vyvedeny a vše, co v několika katakombách důležitého se naskytuje, zde spojeno v jediný obraz. Zásilka tato v Paříži zajisté dojde chvály a uznání.

Literární oznamovatel.

— „*Katolický katechismus pro dům a školu.*“ Výtah z velkého katechismu bl. P. Kanisia pro obecné školy předepsaný s obřady katol. církve prostonárodně v otázkách a odpovědích vysvětlil *Frant. Beneš*, farář a

děkan v Příboře. S arcibiskupským povolením. *Třetí vydání.* Stran 180. Výnos ku prospěchu pacholeckého semináře Kroměřížského. Tiskem K. Procházky v Těšíně 1867. V Praze na skladě u B. Stýbla, jakož i

„*Malý katolický katechismus s otázkami a odpověďmi*“ pro první třídu obecných škol předepsaný a prostonárodně vysvětlený od téhož spisovatele. Též s povolením arcib. ordinariatu Olomúckého. *Druhé vydání.* Stran 52. — Důst. p. spisovatel obou těchto knížek pokusil se o přiměřenější sestavení výtahu z katechismu Kanisiova a o jeho doplnění výkladem obřadův a svěcenin katol. církve. Zvláště obohatil druhou hlavní částku větší knížky, učení o naději (o modlitbě) přidavkem o poctě bl. P. Marie, o růženci, o církevních bratrstvech, o křížové cestě, poutích a procesích. Oba spisky vítáme co pokrok k lepšímu.

— „*Posvátná kazatelna.*“ Svazek 5. (dubnový č. velikonoční) obsahuje pokračování kázání postních (viz č. 5. „*Blahov.*“ na str. 68.) a sice IV.: Muky plná potupení J. Krista. V. Petr zapřel Pána a Mistra svého. VI. Ježíš Kristus na kříži. Následují duch. řeči na ned. V. postní o zatvrzelosti srdce; na ned. VI. (květnou) o nestálosti; na veliký pátek: Kterak a proč ne sobě, ale Ježíši žítí máme? Na hod Boží velikonoční: o nesmrtelnosti duše a zmrtvých vstání. Na pondělí velik. o zpozdilosti srdce k věření. Na ned. I. po velikonocei a) o důkazech pro pravdu náboženství našeho a b) že sv. Tomáš nemá vytýkati se nevěra. Na posledních stranách nalezá se řeč nad rakví Egmonta, kníže, prince z Thurn-Taxisu (31. pros. 1866.)

— „*Rozdělení řeckých verb na 6 dle kmenů od Frant. Lepaře.*“ Nákladem I. L. Kobra v Praze 1867. Vydání této řecké tabulky jest trojí: 1. obyčejné, 2. na lepenice a 3. na plátně nalepené (slož.) na způsob mapy.

— „*Počátkové počtářství.*“ Ku prospěchu nár. učitelstva, rodičů a vychovatelů napsal Josef Poklop, učitel při c. k. hlavní škole v Č. Budějovicích. Díl první. (Obor čísel od 1. do 10.) Stran 86. Nákladem spisovatelovým. V komisi kněhupectví Kobrova v Praze. Spis tento věnován jest p. P. Leonardu Hradilovi, údu řádu piaristického, řed. ústavu pro učitele a hlavní školy v Č. Budějovicích. Díl II. vyjde v dubnu t. r.

— „*Zbav nás zlého,*“ č. nevystřížitelné cesty Páně. Povídka pro mládež a přátele její. Dle vypravování G. Nieritze vzdělal dr. Josef Pečírka, S occlorytinou stran 108. Jest to spisů Nieritzových vydávaných nákladem B. Stýbla v Praze svazek 14.

* — * „*Sleď babička.*“ Původní činohra pro děti ve třech jednáních od *Fr. Pravdy*. Stran 52. K písniím přidány jsou nápěvy. Jest to třetí divadlo pro děti od téhož spisovatele. Dříve vyšly: „Učitel ve francouzském zajetí“ a „Štědrý den.“

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

V Pánu zesnul:

- p. Jos. *Růžička*, kněz a novicmistr ř. Maltez. v Praze, b. notář Buděj., 14. břez. (n. v Sobotce 11. pros. 1795, v. 7. září 1823.)

Vyznamenání jsou:

- p. Josef *Streer*, děkan v Plasích, jmenován čest. radou kn. arc. konsistoře;
p. Jan *Lindacker*, far. v Abertanech, stal se sekretářem vik. Jáchymovského;
p. Vinc. *Seichert*, polní kapl. voj. nemocnice v Josefově, dán jsa na odp. obdržel zlatý záslužný kříž s korunou.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- P. Jos. *Dvořák*, kříž., real. admin. v Hloupětíně, za r. admin. do Unhoště;
P. Vác. *Černoch*, kříž., real. admin. v Klučenicích, za r. admin. do Hloupětína;
P. Josef *Vacek*, kříž., kaplan v Unhošti, za r. admin. do Klučenic;
p. Vác. *Čermák*, kapl. ve Škramníkách, za koop. do Uhlíř. Janovic;
p. Frant. *Burian*, II. kapl. v Uhříněvsi, za kapl. do Škramník;
p. Arsen. *Weller*, za proz. kapl. do Hostouně;
p. Vác. *Eber*, za řád. zpovědníka Milosrdn. sester v Praze.

V biskupství Kralohradeckém.

V Pánu zesnuli:

- p. Mikuláš *Jošt*, kněz na odpoč., zámecký kaplan v Cerekvici u Hořic, 22. února (nar. v Polné dne 3. pros. 1820, kněz od 25. červce 1844);
p. Josef *Černý*, bývalý bisk. vikář v okresu Vrchlabském, far. ve Vosicích, 2. března (nar. v Trutnově 25. března 1799, kněz od 6. dubna 1822);
p. Vác. *Richtera*, far. ve Zhoři, dne 5. bř. (nar. v Hořicích dne 3. října 1809, kněz od 24. srpna 1825.)

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Frant. *Lichtenberg*, administr., za faráře ve Svojanově;
p. Frant. *Chaloupka*, far. v Bartošovicích, za far. do Klášterce;
p. Frant. *Rys*, admin. in spirit. v Bílém Újezdě, za far. do Černíkovíc;
p. Sev. *Beran*, adm., za far. v Mladočově;
p. Jan *Chvála*, kapl., za adm. v Potěchách;
p. Pavel *Rozínek*, za zám. kapl. v Skalce;

- p. Jan *Žilík*, admin. v Slatině, za admin. in spirit. do Bílého Újezda;
p. Frant. *Láb*, za koop. do Dobrého;
p. Eduard *Knob*, admin. v Černíkovcích, za koop. do Schwarzenthalu.

Uprázdňená místa:

- Potěchy*, fara patr. kníž. Auersperg-a, od 13. ún. do 27. března.
Bartošovice, fara patron. p. Parish-e, od 20. ún. do 3. dubna.
Vosice, fara patr. úvěrního akcijs. ústavu, od 3. března do 14. dubna.
Zhoř, fara patr. nábož. matice, od 6. března.

V biskupství Litoměřickém.

V Pánu zesnuli:

- P. Adjut. Jos. *Bírl*, vikář v kapuc. klášteře v Litoměřicích, 25. ún. (n. 29. led. 1806, vysv. 14. září 1832);
p. Petr *Hýrek*, dr. theol. na odpoč. v Jeseně, 11. bř. (n. 1. list. 1835, vys. 31. červce 1860.)
Ve správě duchovní ustanovení jsou:
p. Vác. *Hauschild*, b. vik., školdoz. a děkan ve Verneřicích za arciděkana v Bělině;
p. Rudolf *Frank*, ředitel hl. školy v Liberci, za far. v Chrástavě;
p. Isidor *Freissler*, far. ve Weisskirchen, za far. do Schönwaldu;
p. Josef *Weber*, špit. kapl. v Doksech, za far. v Dubě;
p. Ant. *Piř*, zám. kapl. v Klášteře Hradišti, za lokal. do Oken;
p. Frant. *Dressler*, exposita ve Věstudech (Schössl), za far. do Christofhammeru.

V biskupství Budějovickém.

V Pánu zesnuli:

- P. Theodor *Böhm*, kněz ř. cisterc. a senior kláštera ve Vyšším Brodě, 19. ún. (nar. 2. dubna 1794, posv. 22. srp. 1819);
p. Jan *Marchal*, os. děkan v Římově, býv. b. vik. střídnictví Novohradského, 5. bř. (nar. v Velešíně 9. list. 1797, posv. 20. listop. 1820.)

Listárna redakce.

Obsah dopisů nám zaslanych a neuveřejněných: Z *Libockého* vikariatu vzdává pan učitel J. Kraus jménem učitelstva téhož střídnictví odcházejícímu do Brandýsa veleďnat. p. děkanu Ant. Slavičkoví, jenž po 12 let vzorným byl školdozorcem, učitelstva otcovským přítelem a rádcem, vřelé díky za všecku lásku a péči. — Ve *Vrsovicích* u Prahy byl na popeleční středů (!) ples, jemuž však čteník konec učinil, —

111 v P.: Básně své ukládejte a opravujte. Nonum prematur in annum! — D. p. J. N. D.: Přijato, přistě; račte pokrač. — Vp. J. S. v B. na Mor.: Dodáno Děd. sv. Prok. i sv. Jana jakož i Vám exped. knihu zaslala.

☞ Přístí číslo „*Blah.*“ bude se vydávati v sobotu dne 23. t. m. odpoledne.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
v kníž. arcib. semi-
nálu číslo 190—I.

Expedice:
v kat. knihkupectví
B. Stýbla,
na sv. - Václavském
náměstí, č. 186—II.

Nedostlá čísla rekla-
mujte nejděle
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlas katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

**Předplácí se
v expedici**
u všech řádných
knihkupectví
na rok: 2 zl. 50 kr.
na půlro.: 1 zl. 30 kr.
Po poště:
(jenom v expedici)
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1 zl. 55 kr.

— 69 —
Předplacení č. v r t-
le t n i se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bidné činí národy.“ (Přisl. XIV. 34.)

List sv. Otce.

Co odpověď k blahopřání, jež JEmin. nejdůst. p. kardinal arcibiskup Pražský ku vánocům 1866 zaslal sv. Otcí do Říma, obdržel tyto dni následující *vlastnoruční list papeže Pia IX.*

Pius IX., papež.

Milý synu Náš, pozdravení i apoštolské pozeňání! S radostí jsme přijali Tvůj laskavý list, za příležitosti vánočního hodu Božího Nám zasláný, v němž znovu projevuješ svou zbožnou úctu a oddanost k Nám a této Stoliči blahoslaveného knížete apoštolův, spolu pak v přetěžkém navštívení Našem útěchy nám podáváš. Neboť pravíš v listu svém, že nad míru bolestné pro tebe jsou urážky Nám činěné od nepřátel Boha i lidí, kteříž v těchto trudných dobách katolickou církev, tuto Stolicí apoštolskou, a Nás všude, obzvláště pak v nešťastné Italii, krutým a bezbožným způsobem pronásledovati neustávají. Pročež i Ty vroucí prosby své před Bohem vyléváš, aby církvi své žádoucího vítězství a pokoje popřál, Naši pak nedostatečnost, tolika svízely skormoucenou, všemohoucí pomocí svou bez pohromy zachovati, Nám přispěti a Nás potěšiti ráčil. Toto ušlechtilé osvědčení zbožné mysli Tvé bylo Nám nad míru vděk, ješto se úplně s vysokou hodností, kterouž v církvi zaujímáš, srovnává, a velkou útěchu jsme z něho čerpali. Začež Tobě, milý synu Náš, vřelé díky vzdáváme a na vzájem

i My pokorně a snažně voláme k Dárci všeho dobra, aby Tobě všeho blaha hojně uděliti a poklady své Božské milosti Tebe obohatiti ráčil, abys přetěžkému úřadu svému biskupskému obzvláště v těchto trudných dobách úplně zadost učiniti mohl. Vedle mnohonásobných tísní Našich pocítili jsme velikou bolest nad oněmi svízely, kteréž Tebe, milý synu Náš, stihly následkem války minulého roku tamo pozdvižené, jakož i následkem záhubného moru, kterýmiž oběma příčinami mnozí bohužel smrtí zachyceni byli. Spolu však jsme s potěšením vyrozuměli, že jsi v onom velkém soužení nemalé útěchy nabyt z té příkladné nábožnosti a úcty, kterouž věřící lid jako o závod prokázati se snažil vítěznému mučeníku sv. Janu Nepomuckému, když ostatky jeho pro svrchu zmíněnou válku v Solnohradě na čas ukryté u veliké slávě a při zbožných modlitbách opět do vzácného hrobu v metropolitním chrámě byly nešeny. Konečně ubezpečen budiž, že s upřímnou láskou Tě objímáme v Pánu. Co bezpečné rukojemství té lásky přijmiž apoštolské pozeňání, jež z celého srdce Tobě, synu Náš, i stádcí Tvé péči svěřenému, milerádi udělujeme. —

Dáno v Římě u sv. Petra dne 17. ledna 1867, v roce papežství Našeho dvacátém prvním.

Pius P. P. IX.

Výnos apoštolské Stolice,

jmžto se povolení dává k zavedení vyjednávání
v příčině oblahoslavení a svatořečení
ctihodného sluhy Božího

KLEMENTA MARIE HOFBAUER-A,

kněze z řádu nejsv. Vykupitele
a znamenitého rozšiřovatele téhož řádu v kra-
jinách severních.

Moudrosti Božské, kteráž vše mile po-
řádá, se zalíbilo sv. Alfonsu před smrtí je-
ho připravití útěchu a vzbuditi mu výteč-
ného rozšiřovatele jeho řádu v služebníku
Božím *Klementu Marii Hofbauerovi*; kterýž
byv narozem 26. prosince r. 1751 ze zbož-
ných a počestných rodičů v Tasovicích na
Moravě záhy v mládí svém podal mnohé
důkazy ctnosti. Hned co jinoch putoval
dvakráte do Říma, aby navštívil hroby sv.
apoštolův, a v samotě vyšší stupeň doko-
nalosti hledaje přebýval některý čas v pou-
stevně zasvěcené blah. Marii Panně v Quin-
tiliolu blíže Tiburu. Vnuknutím Božím
však jsa k životu apoštolskému povolán
vstoupil r. 1784 do kongregace nejsv. Vy-
kupitele u sv. Juliana na pahrbku Eskvi-
linském (v Římě) a složiv sliby řeholní byl
r. 1786 na kněžství posvěcen. Brzy potom
od sv. kongregace k rozšiřování víry jme-
nován jest předsedou misie, kteráž se v cí-
sařství Ruském zřizovala, ještě za živobytí
sv. Alfonse, kterýž předpověděl, že tento
syn jeho se stane nástrojem oslavy Boží v
krajínách severních. K rozkazu apoštol-
ského nuncia však meškaje ve Varšavě hlá-
sáním slova Božího a bezúhonným životem
svým nad míru mnoho dobrého spůsobil.
Co neunavený rozšiřovatel svého řádu ne-
toliko ve Varšavě, ale i jinde v Polsku,
v Německu, Švýcařích, Uhrách, mnohé ře-
holní domy založil a stal se generalním
vikářem své kongregace za Alpami. Nási-
lím bezbožníků r. 1808 z Polska vypuzen
přišel do Vídně, a zde strávil posledních
12 let svého života; kázáním, ošetřováním
chudých i nemocných stal se všecko všech-
něm a hojné ovoce nashromáždil, přemnohé
jinověrce zase do lůna církve uvedl a víru
katolickou u těch, jenž v ní ochabli, znovu
probudil. Po jeho smrti, kteráž se udála
dne 15. března r. 1820 v témž městě (Vídni),
rozšiřovala se pověst o jeho svatosti, jakou
už za živa slynul, vždy více a povstalo všeo-
becné přání, aby se o pověsti jeho svatosti,
jeho ctností a zázrakův soudní jednání zapo-
čalo. Okolnosti však byly takové, že Jeho Emi-
nence nejdůstojnější pán kardinal Josef Ot-
mar z Rauscher-u, arcibiskup Vídeňský,

teprv poslední touto dobou řečené vyšetřo-
vání ukončiti mohl. Tato svědectví o jeho
svatosti byla dále stvrzena mnohými žá-
dostmi knížat císařskou neb královskou dů-
stojností slavných, mnohých kardinalů, bis-
kupů, kapitol kanovníckých, theologických
akademii, klášterů mnichův i panen řehol-
ních, a konečně nesčíslného počtu mužů
urozeností svou neb vojenskou slávou aneb
skvělou učeností slovutných. Z těch příčin
Jeho Eminence nejdůst. pan kardinal Karel
August z Reisachu, zpravodajce v této zále-
žitosti, — chtěje zadostučiniti zbožnému
přání vys. důstojného Otce Brixia Konstan-
tina Queloza, generalního prokuratora kon-
gregace nejsv. Vykupitele a žadatele v zá-
ležitosti této, — předložil v rádném sezení
kongregace svatých Obřadů dnešního dne
ve Vatikánu odbyvaném, tuto otázku: „*Zdali
se má podepsati listina, kterouž se nařizuje
počátek vyjednávání záležitosti v tomto pří-
padu a ku zdaru té věci, o které se jedná?*“
Načež jejich Eminence nejdůst. Otcové,
nad sv. Obřady ustanovení, celou věc ná-
ležitě uváživše a vyslechnuvše ústní i pí-
semné vyjádření důst. p. Petra Minetti, pro-
motora svaté víry, toto za odpověď dali:
„*Svolujeme, jestli se tak sv. Otcí zalíbí.*“
— V Římě dne 9. února 1867.

Když pak podepsaný tajemník o tom
všem sv. Otcí papeži Piu IX. věrnou zprávu
podal, ráčila Jeho Svatost potvrditi odpověď
svaté kongregace a vlastnoručně podepsati
listinu, kterouž se nařizuje počátek vyjed-
návání v záležitosti ctiuhodného *sluhy Bo-
žího Klementa Marie Hofbauera* svrchu
jmenovaného. — V Římě dne 14. téhož
měsíce a roku.

K. biskup Portuenský a u sv. Ruřiny
kardinal Patrizi,
prefekt kongregace sv. Obřadů,
Místo † pečeti. D. Bartolini,
kongregace sv. Obřadů tajemník.

Poznámání. K snadnějšímu vyzro-
umění tohoto výnosu (dekretu) apoštolské
Stolice několik slov podotýkáme. Kdykoli
se jedná o oblahoslavení (beatifikaci) a
svatořečení (kanonisaci) některého vyzna-
vače víry Kristovy (Confessor), vždy sobě
kongregace sv. Obřadů nad míru obezřele
počiná. Nikdy se apoštolská Stolica s ta-
kovou záležitostí neobírá dříve, pokud bi-
skup dotyčné diecése nezavedl církevní
přelíčení (kanonický proces) o otázce:
Zdali zesnulý stál v pověsti svatého života
a rekovných ctností, a zdali se některé
zázračné události jeho přímlově připisují?
Listiny za příčinou tohoto jednání soud-

ního sepsané zaslal biskup do Říma tajemníkovi kongregace sv. obřadů s prosbou, aby tam přelíčení započalo (apertio processuum). Nyní však se obyčejně celých 10 let vyčkáti musí, nežli se v Římě stane tak nazvaná „signatura commissionis.“ Ješto ale od Videňského p. arcibiskupa teprv r. 1864 byl kanonický proces o životě kn. Klementa M. Hofbauera zaveden, seznáváme v tom zvláštní milost od papeže Pia IX. prokázanou, že totiž 7 vybývajících let prominul a připustil, aby již nyní po uplynutí 3 let se k Signatuře přikročilo. Tato *Signatura Commissionis* znamená tolik: Papež sám vlastnoručně podepíše (signat) listinu, kterouž splnomocňuje kongregaci sv. Obřadů, aby započala soudní jednání o ctnostech a zázracích onoho vyznavače, za jehož oblahoslavení se žádá; jest to tedy první v Římě učiněný krok k beatifikaci. — Tím se celá záležitost naprosto odevzdává *apoštolské Stoliči*, tak že od nynějška biskup diecéšní všeliké právomocnosti v tom ohledu pozbývá. Od této doby počínaje nazývá Římská Stoličice onoho vyznavače, jenž v pověsti svatosti zemřel, *ctihodným sluhou Božím* (venerabilis servus Dei).

Co soudí sami francouzští spisovatelé o pověstných „provinciálních listech“ Blažeje Paskala?

Není dávno, co se v Umělecké besedě v Praze držela přednáška o pověstném tomto díle a noviny neopominuly vyhlášovati s chválou tu přednášku i ono dílo co výkvět genialního spisovatele. Ale opozdilá jest tato chvála, již se v české Praze dostalo francouzskému spisovateli i jeho dílu, neboť sami krajané jeho již dávno nejen o Paskalovi ale i o spisu jeho docela jinak soudí. Považujeme za spravedlivé i prospěšné, ba za potřebné podati u veřejnost některé z takových úsudků, aby se čtenářové „Blaževěsta“ zachovali věděli dle toho, k čemu svatá víra napomíná, aby „neposlouchali duchů bludných (I. Tim. 4, 1.) aniž věřili každému duchu, ale zkoušeli duchův, zdali z Boha jsou.“ (I. Jan. 4, 1.)

Nuže jak soudí sami francouzští spisovatelé o svrchu řečeném spisu Paskalovu? Na to nám odpovídá J. D'Arsac v nedávném spisu svém, kterýž k obraně Jesuitů vydal. *) Tam mluví o Paskalovi co jednom z hlavních

původců panujících křivého mínění o Jesuitech, jež byl vydáním t. ř. „*listů provinciálních*“ spůsobil, takto praví: „*Listy provinciální*“ sloužily u veliké míře k sklámání veřejného mínění o Jesuitech. Řeknu, co o tom myslím. Genie Paskalovo tu není vinno *); skláním s hrдостí šiji svou pod váhou slávy národní (!?) Ale genie není prosto chyby; mužové nejslavnější měli svá slabá okamžení a chybili: tak Tertullian, Fenelon i mnozí jiní nezůstali bez poklesku **). K vůli sektě sobě milé a přátelům, jichž učení zavrženo bylo, složil Paskal hlavní své dílo kritické, ale zakládající se na různých úryvkách, zfalšovaných citátech, zapomenutých již jemnostkách kasuistických a osobních, zavržených a odsouzených samými představenými Tovaryšstva Ježíšova. Paskal byl bez pochyby v dobré důvěře; ***) ale zdali pak Jansenisté podávající mu zásobu a základ k jeho listům šetřili pravdy? Nikoliv zajisté, oni mu podali a přichystali úryvky zfalšované a jim k vůli sepsal on potom své důmyslné dílo a dovedl ten pověstný hanopis, jemuž jsme se všickni divili k doporučení našich učitelů, nežli jsme byli první stránku z něho přečtli. „*Listy provinciální*“ jsou spis stranický, pouze stranický.

Jansenisté vytýkali Jesuitům jich snadnou shovívavost; a však v tom ohledu by snad žalobníci sami měli příčinu, aby se o zapomenutí nějakých věcí postarali. †)

Ostatně když se jedná o víře a mravích, nemá se odporovati slovu papežovu a biskupův; „*provinciální listy*“ jsou odsou-

*) To jest mylné; jakoby genialní člověk neměl tím více povinnost rozsuzovati co jest pravda a nepravda, co lze a nelze! Tím bychom ho stavěli na roveň s nemluvnětem anebo člověkem rozumu zbaveným, z nichž ovšem ani ono ani tento nepodléhá mravní vině (imputaci).

**) Přirovnání Bl. Paskala k Tertullianovi hodí se na vlas; oba v chybě urputně trvali; ale tím nepřiměřenější jest přirovnávání Paskala k Fenelonovi, an na první napomenutí tak upřímně svou chybu uznal, tak slavně odvolal, tak snažně napravit.

***) Markyzka de Sablé, která tehdež velmi zastupovala zájmy Port-Royalu, hlavního sídla Jansenistů, otázala se jednou Paskala, zdali by byl docela jist toho, co v „*listech provinciálních*“ píše, kouc: „Není-li všecko pravda, s jakým pak svědomím můžete vy to dávat u veřejnost a v pověst tak zlou uvrhovati společnost tak znamenitou, jako jsou Jesuité?“ — Na to jí Paskal odpověděl, toho že prý náleželo šetřiti těm, kteří mu podávali zaznamenání toho, o čemž on psal, a nikoliv jemu, an prý nečinil nic jiného nežli, že tu látku sporádal a spracoval! (1. Entretien d'Eudoxe & de Cleandre:).

†) Viz Memoires de Fontaine: Tom. III.

*) Les Jesuites. Doctrin. Enseignement. Apostolat. Paris. 1865.

zeny a zavrženy od církve, pro katolíky jest tu konec rozepří. Ale i mnohé parlamenty (světští soudové náčelních měst francouzských) odsoudily a zavrhly je svým řádným nálezem, některé je vydaly i k spálení veřejnému. *)

Mužové moudří a duchaplní soudili přísně o listech oněch. Obmezujeme se uvésti toliko tyto: *Voltaire*, jehož nikdo nebude viniti z náboženského fanatismu, vyjadřuje se o nich v tato slova: „Celá tato kniha spočívá na základu falešném. Přisuzují se přímo celé společnosti přepiatá mínění některých Jesuitů španělských a flemských. Taková by se byla dala vyslíditi i u kasuistů Dominikanských a Františkanských; ale tu šlo jenom o to, aby se Jesuitům do živého zafalo. Hledělo se tedy těmi listy dokázati, že Jesuité mají přímý a výslovný účel kaziti mravy lidí, účel, jehož žádná sekta, žádná společnost nikdy neměla aniž kdy míti může. Avšak tu se nejednalo o pravdu, ale toliko o svádění lidu.“ **) Jinde dí ten-
týž filosof: „Opravdu! zdali pak se má souditi o mravnosti Jesuitů dle satyry „*listů provinciálních*“, či dle P. Bourdaloue***) a dle P. Cheminais i dle ostatních kazatelů a misionářů jejich? Srovnejme „*listy provinciální*“ a kázání P. Bourdaloue; v oněch seznáme umělou žertovnost, která přetváří věci lhostejné na zločiny a učí výmluvnému na ctiutrhání; u P. Bourdaloue naučíme se přísnými býti na sebe samy, shovívavými pak k jiným. Táži se, kde jest pravá mravnost, tuto čili tamo? a která z obou knih je lidu užitečnější? †) „Zdá-li pak se vám,“ dí *Racin*, „že *listy provinciální* jsou něco jiného nežli komedie? Spisovatel obral si své osoby v klášterích a Sorboně. Uvádí na jeviště tu Dominikany, tu doktory, a vždy Jesuity. Svět se tomu poněkud smál, ba i ten přísnější Jansenista byl by to považoval za zrádu pravdy, kdyby se byl tomu nesmál.“

Hrabě Josef de Maistre nazývá *listy provinciální* „lživými“ a Paskala polemistou, umějícím výtečně na cti utrhati k vyražení jiných. ††) Jinde pak dí: „Kdyby *listy provinciální* byly psány proti velebným ot-

cům Kapucínům, že by se o nich nikdo nebyl ani zmínil.“ *)

Chateaubriand trvá, že Paskal není nic jiného, nežli *genialní nactiutrháč*, který nám po sobě zůstavil nesmrtelnou — lež. **)

Protestant *Schoell* snáší se s tím míněním, řka: *Listy provinciální* byly spisem stranickým, kdežto se lživě přičítají Jesuitům podezřelá mínění, kteráž byli oni sami dávno již zavrhli, a kdežto se za vinu pokládají celému Tovaryšstvu některé výstřední věty některých otců španělských a flemských. ***) —

Bayle uvádí ve svém slovníku historickém pod článkem „*Paskal*“ tato slova jistého znamenitého kritika: *Listy provinciální* jsou plny bezprávy utrhačských, pomluv šeredných i drzých lží proti nejslavnější společnosti, která podporuje zájmy církve.

V novější době jiný muž, znamenitý svou oddaností k universitě — *Villemain* — zdali pak nevyznal, že Paskal obviňuje protivníky své ze schvalného kažení mravů, spáchav tím podvod nesmírný? †)

Jdeme-li tedy až k původu oněch „listů“ a zkoumáme-li je chladně a s vyššího stanoviska, poznáme, že nemají nižádného jiného základu nežli vášeň, holou — pouhou vášeň. Tent úsudek vydává a potvrzuje historie. ††)

O počínání takovém, souditi o pravdě nějakého učení dle zpráv urputných protivníků, vynáší svatý Augustin tento úsudek: „Jedná-li se o vyšetření smyslu nějakého učení, tu nemůže větší pošetilostí býti, nežli potazovati se o to u těch, kteří, nevím ani z jaké příčiny, proti původcům a spisovatelům jeho úhlavní válkou brojí.“ †††)

Tak tedy soudí sami francouzští spisovatelé o díle tom, které u nás v Čechách posud málo známo bylo, a nyní náhle za tak výtečné se vydává. Ale nicméně tuším, že i tak zůstane, čím bylo původně, dílem efemerním, stranickým, lživým; odsouzenoť od nejvyšších soudů duchovních i světských, zavrženo od mužů duchaplných a učených, katolických i nekatolických, věřících i nevěřících. Když i krajané Paskalovi s ošklivostí dfo takové zamítají, učiníť to též každý zdravý rozum a dobrá nezka-

*) Viz „Žaloby proti Tov. Ježíšovu“ st. 43.

**) Siécle de Louis XIV. ch. 37.

***) Narozen v Bourges 1632; Jesuita pro výtečné schopnosti dvorním kazatelem učiněn u dvora Ludvíka XIV. 1668. † 1704. Znamenitý byl jak přísností k sobě samému, tak útlou laskavostí k jiným.

†) Correspondence. année 1746.

††) Soirées de Saint-Petersbourg T. I. entr. 6.

*) Lettre, médis. T. I. p. 200.

**) Etudes historiques.

***) Cours d'histoire d'états européens. T. 28. p. 79:

†) Villemain. Discours & mélanges littéraires.)

††) Bourdaloue povahu jich velmi dobře naznačil, řka jak důvtipně, tak i pravdivě: „Co špatného jeden řekl, řekli prý všickni; a co dobrého všickni řekli, neřekl prý nikdo.“

†††) De utilitate credendi. cap. 6.

žená vůle. Konečně ještě slovo. Jest v skutku u nás želeťi toho, že se píše a sna- ha mnohých a nadějných schopností neo- brací k věcem vážnějším, důstojnějším, tr- valejším; ale puze na, ať se sv. Augustinem dím, „nevím ani z jaké příčiny“ tu svými efemerními, nehodnými, nešetrnými nájezdy tu nevině utlačuje, tu prostě myslí svádí. Kam to povede? Zdali pak nemáme již do- sti strastí i nepřátel? Jest-li pak potřebí, abychom i sami ještě proti sobě brojili, odpírajíce tomu, co nám nebylo a není ne- přítelem, ba v čem za doby trudného utlu- mení národu našeho bylo naše jediné úto- čiště — ve víře — v náboženství — v církvi? J. N. D.

Základy křesťanského vychovávání dítek.

Dle B. Klerika vzdělal J. B. P.
(Pokračování.)

IX. Goliáš a Achab.

Kdo nezná *Goliáše*, silného obra, jenž po 40 dní židovské vojiny potupně vyzý- val k souboji, až konečně *David*, malý pa- stýř, kamenem z praku ho zabil a Filištin- ských k útěku donutil? (I. Kr. 17, 51.) Snad že jsi v písmě sv. také už četl radu, jak- kou dal Syrský král *Benhadad* svým vo- jínům v boji proti bezbožnému *Achabu*, králi Israelskému, řka: „Nebudete bojovatí proti žádnému, proti malému ani velikému, než proti samému králi israelskému.“ (III. Král. 22, 31.) Obrátme obě příhody na sebe. Život člověka dá se přirovnati ku boji, v němžto dvě nepřátelské moci, sto- jíce proti sobě, bojují. Nemíním tu boj se živly, ježto často proti nám se bouří, nebo se zlými lidmi, kteří nám hledí škoditi, neb se slabostí a křehkostí těla, s nimžto nám nezřídká jest se potýkati; nikoli! — nýbrž mluvím o bojích vnitřních, o *bojích* srdce našeho, o potyčkách mezi člověkem duchovním a tělesným, t. j. *mezi vůlí a zлыми žádostmi*.

Ohledáme-li blíže oboje bojiště du- chovní, patříme na straně vůle mnohé a mocné bojovníky a sice: bázeň pekla, na- ději věčného života, víru svět přemáhající, a lásku k Bohu, v čele pak statného vůd- ce, Syna Božího, a s ním anděly, strážce naše a církev se všemi poklady milosti, ježto v boji nás podporuje a sílí; i Svati za nás prosí, orodují. Pomocí dosti, že nemusíme zoufati. Však vítězství nezávisí jen na množství a udatnosti vojska, spíše na jeho působivosti. První pak pravidlo válečného umění jest, že se má v řadách

nepřátelských měřiti na důstojníky, i na muže největší a nejsilnější. Když jsou ná- čelníci a vůdcové poraženi, ostatní snadno se odbudou. Když *Goliáš* zabit, utíkají Filištinové; když *Achab* zastřelen, lid brzo se vzdá. — Také v duchovním voji zlých žádostí našich nachází se *Goliáš*, t. *žádost největší i Achab, vašeň panující, nej- silnější*, ježto nad ostatní vyniká a jim velí, a proto sluje žádostí hlavní. Proti této máme především bojovati; když obr ten padne, celé ostatní vojsko dá se na útěk. Totéž první a hlavní zásada duchovního bo- jování. *Zpytuj bedlivě a přemáhej neuna- veně hlavní žádost svou*; pozoruj, skoumej se bedlivě; modli se za osvětlení a poznáv- ji, vstávaje, lehaje obnovuj předsevzetí, že chceš proti tomu *Goliáš*i, proti *Achabu* svému statně bojovati, a že nesložíš zbra- ně, až je vyhladíš.

Není-li to podivné? Chtěje psát, jak se mají dítky pěstovati, radím dospělým, jak sami se mají chovati. Jak se to k sobě hodí? Dobře, přáteli. Chceme-li po- znati pravé základy vychovaci, musíme především pozorovati, co nám činí třeba, abychom sami stali se dokonalými. Vy- chování dítek a zdokonalování sebe má o- boje co činiti s touž lidskou přirozeností a k jednomu směřuje cíli; proto jedním způsobem tu třeba pokračovati. Táž pra- vidla, jimiž stávají se rodiče ctnostnými a pobožnými, vedou také k dobrému vy- chování. Rozdíl je ten, že lidé dospělí, užívající svého rozumu a u víře náležitě vycvičení sami se zdokonalují, nevědomé pak a slabé dítky že pomocí jiných musí býti vychovány. — Pravdy tyto obsahují klíč k jiné neméně důležitě pravdě, t. že umění vychovatelské je vlastně dcerou bo- habojnosti. Otec a matka, jenž znají a u- žívají prostředků, jimiž stávají se ctnost- nými a pobožnými, dovedou také boha- bojné dítky vychovati. Aby kdo byl do- brým vychovatelem, netřeba být vysoce vzdělaným, studovaným; křesťan, jenž zná katechismus a podle něho se také spra- vuje, má zajisté v malíku víc moudrosti, než nevěrec v osvětlené hlavě. — Jako te- dy poznání a přemáhání hlavní vady své je nejdůležitější prostředek ku zdokonalení sebe, tak je nejpřednější pravidlo vcho- vatelské: *Skoumej pilně a přemáhej neuna- veně hlavní žádost neb vašeň svého dítěte*. „Nedávej mu vůle za mladu,“ píše *Sirach*, „a nepřehlídej obmyšlení (žádosti) jeho“ (30, 11.); „nebo po snažnostech svých po- znáno bývá pachole.“ (Přisl. 20, 11.)

Dříve než přikročím k způsobu, jak se má pravidla toho užívat, musím zase připomenouti, že se má *hned od mladosti* na to dbáti. Jistý otec, jak čteme u sv. Marka v 9. kapitole, přivedl svého běsného syna k Spasiteli, protože učenci jeho nemohli ďábla z něho vyhnati. Příčina vysvitá z otázky, již Pán Ježíš položil otcí: „Dávno-li se jemu to stalo?“ A on řekl: „Od dětinství.“ Proto měl tedy zlý duch takovou moc nad ním, že „jím lomcoval, až zuby skřípěl a padna na zemi se válel, a často jím metal i na oheň a do vody, aby jej zahubil,“ že od dětinství jím vládnul a záhy nebyl vyvržen. — Treba bylo duchovní nadvlády Syna Božího a nicméně držel ďábel kořist svou s takou zarputilostí, že jen s těží ji pustil, tak že „chlapec padna křičel a učiněn jest jako mrtvý.“ Rovněž tak jest s ďablem pýchy, lakomství, smilstva, obžerství, hněvu, lenosti atd. Pakli se záhy nevypudí, uhnízdí se v srdci a takové nabude moci, že později třeba neobyčejného úsilí, zvláštní milosti, ba i zázračné moci, jako u Šavla v Damašku, by duše jím sevřená se ho zbavit mohla. Chcete se, kř. rodiče, opovážlivě spolehati na zázrak? Nechceme, odpovídáte; proto držte se cesty obyčejné, bezpečné: vyhánějte hned záhy ďábla, to jest hlavní vášně ze srdcí dítek. Dosud vám to snadné moci svátostní milosti, ano jest vám to k zásluze, což později museli byste bez zásluhy zůstaviti Bohu a sotva že byste toho vroucí modlitbou, ježby vycházela ze srdcí skormoucených, na Bohu vyžádali.

Předpokládám dobrou vůli, již abych podporoval, chei vám nejprve ukázati, *jak byste hlavní vášně dítěte snadno mohli poznati*. Především je třeba poznání; nebo nelze přemoci nepřítele, jehož neznáme. Nejprve musíme Goliáše vyhledati, než můžeme naň dorážeti. — Dítka, jak známo, často dědivají vloh po rodičích. Okolnost tato může při vychovávání prospívat nebo škoditi, dle toho, jsou-li či nejsou-li rodiče právě bohobojní. Není-li u nich pravé zbožnosti, nebudou stav duše své a vlastní naruživosti ani znáti, tím méně jich přemáhati: a tak upadnou v zaslíbenost a lenivost duchovní, domnívajíce se, že je všecko v nejlepším pořádku; a niž se budou chtít zbaviti svých chyb, ježto všem obtížné, jediné jim jsou milé a příjemné. Tak uškodí rodiče nejen sobě, nýbrž i dítkám svým; nebo nebudou chtít své zamilované vášně, po nichž stále fre-

jovně pohlížejí, ba jmenem ctností je zastírají, — na svých synech a dcerách znáti a proti nim úsilně bojovati; naopak oni vášně zděděné u dítek přehlednou, budou si jich nevšímají, ano svým příkladem jim napomáhati. — Nedostatek vlastního poznání a přemáhání sebe jest hlavní příčinou, že zmáhá se mravní porušenost mládeže naší. Však rodiče bohobojní, kteříž každodenně zpytují svědomí své a chyby své stále přemáhají, mají dokonalou *známost samých sebe*, ježto k dobrému *vychování velice prospívá*, nebo přivádí jich na stopu podobných u dítek naruživosti. Tak „pobožnost ke všemu je užitečná.“ (Tim. 4, 8.) —

Jestli však, nejsa dosti bohobojným, neznáš sám sebe dokonale, znáš přece choti, ženu svou. Snad se vám poštěstilo, že jste před svatbou slabé stránky své ukryli; však sotva jste byli několik neděl za sebe, po líbáčkách, ty manželé, přáteli svému šepceš: „Byl bych spokojen se svou ženou, kdyby jen toho a toho nebylo;“ a ty ženo své sousedce svěruješ: „Můj muž byl by hodný, ale — kdyby jen toho a toho nebylo.“ — Žádala jsi, aby to přítelkyně tvá dále nepovídala, i nejsi vinna, že jsem se toho i já dozvěděl. — Později byl snad mezi vámi pro to a ono mnohý boj domácí. — Nyní máte jedno neb více dítek a záhy třeba, abyste každého hlavní náklonnosti znali. Nuže hleď matko, jestli to, co se ti na muži nelíbí, také v synku nevězí; a ty, otče, zdali to, proč na ženu týskáš, také u dcerky se nejeví? — A jest-li tomu tak, tedy jste vyšetřili hlavní vadu dítek svých. — Však oba nesmíte poznání toho nadužívat, jako často mimodouce slýcháme: „Ty jsi jako tvůj tatík!“ „Ty jsi jako tvá máma!“ Nebo když se pro dítky do sebe dáte, v prchlivosti často prohodíte: „Jenik, Běta zvrhli se po tobě!“ To si můžete pomysleti nebo pověditi si soukromě; to může a má vám býti pokynutím při vychování; — ale před dítkami se má o tom mlčeti za příčinou čtvrtého přikázání! —

Nejvíce mrzutosti a nepřátelství přichází skrze dítky. Když tvůj „kvítek“ v domě sousedním nezbednosti prováděl a tvá sousedka ti proto vycinkala, nebo nespůsoby tvého synka neb dcerušky zdvořile ti představovala, věru si u tebe zasořila, a kdyby nebylo víry a zповědi, do smrti bys ji neodpustila. Jaká to nemoudrost, pošetilost! Což nevíš, že jiní lidé lépe vidí, než my sami, čeho se nám ne-

dostává? Však to sám příteli časem uznáváš, když ve zlosti na kluka se sopíš: „Vždyť od cizích lidí musím slyšeti, jaký jsi nezbeda!“ Buďte tedy milí rodiče moudří, *všimněte si žalob svých přátel, sousedův a známých*, i nedurděte, nehoršte se! — Zvlášť jestli vám učitel nebo *duchovní důvěrně* na ramena klepe a v dobrotě praví: „Otče, matko, váš Staněk je nedbalý, musíte ho více k učení mítí; vaše Baruška je coura, musíte ji více pořádku a čistotě zvykati; váš Karlík je hrozný lhář; vaše Kačenka je štěbetavá, váš Jeník je neposedá, vaše Růžena je velmi marnivá, zvětralá, vaše Klárka je milkovnice, dejte si na ni pozor atd.“ tu neškareděte, nehněvejte se, nemyslete, že byli na vás poštváni, nebo že se vám chtějí mstit od té nebo oné rozepře; nýbrž věřte jim na slovo, jako by vám to sám Pán Bůh povídal. Pamatuj si příteli dobře tu radu, sic pozdě budeš pykati, že jsi dobrých přátel a známců neuposlechl. — Ano když i nepřítel pohani tvého výrostka, přemýšlel o tom v době tiché, pokojné, zdali nemá pravdu. — Láska je slepá, zášť ale má bystré oko. Ovšem kdo z nelásky, ze zášti haní, má hřích; však pro tebe může být taková pohana hlasem Božím, kterýž pozorná tě činí na chyby tvých synův a dcer, jichž poznati brání ti láska opičí.

Konečně *pozoruj také sám své chlapce a holky pozdálce*, aniž by věděli, že je střezíš, jmenovitě při hře, kde své dobré a zlé náklonnosti nejspíše prozrazují. To dělávěj častěji, aby jsi se přesvědčil, že tě neklamaly tvé rozmary.

To vše když budeš zachovávat, přijdeš snadno ku poznání hlavních náklonností a vášní svých dítek a brzo spozoruješ, že ten neb onen ze *sedmera hlavních hříchů* jest onen *Goliáš*, na něhož musíš dorážeti ve jmenu Páně a kámen mu zrovna na hlavu meci, nechceš-li v boji proti hejnu družných chyb a dětských nespůsobů marně povětrí rozrážeti. (Pokračování.)

Život v kraji.

Od Fr. Pravdy.

II.

Neděle.

7.

Jsou lidé, kteří nám neděli nepřejí a často se již ozvali, že prý je neděl a svátků v roce mnoho, což je a musí býti pro veškerenstvo záhubné. Proč? V neděli a ve svátek se nepracuje, tím trpí chudáci ujmu a v neděli a ve svátek se v hospo-

dách utrácí mzda týhodní, což příčinou jest bídy a žebroty,

Nebudeme tomu odporovati, vědouce, že se to skutečně stává a že to opravdu má takové následky. Však tím není vina neděle, tím je vinno, že se jí zle užívá, ač to církevní předpisy zapovídají. — Proti tomu by se tedy mělo horliti, mluvit i psáti a ne proti neděli samé, jenž je ustanovena k našemu prospěchu a zajiště prospěch nám přináší, když ji náležitě světíme.

O svěcení neděle a svátku se ale těm panáčkům nejedná, jenž nám nedělních a svátečních dní chtějí ubrati, právě to svěcení jich jest jim odporné a protivné, a aby je přivedl v nevážnost a v nedůvěru, vymlouvají se a ukazují na nesvěcení.

Jestli pak oni neděle a svátky svěťí?

Kdyby to přišlo jen na nicdělání, museli bychom vyznati, že svěťí nejen neděle a svátky, nýbrž i všechny dny, neboť oni nikdy nedělají nic, což nazýváme prací služebnou. Že ale k svěcení neděle patří víc než nic dělání, nestane se jim křivda, když pravíme, že oni ji sami nesvěťí.

Což přicházejí do kostela, což poslouchají slovo Boží, což se modlí při mši svaté, což jiné služby Boží vykonávají?

Nevíme o tom a přece volají: „Pryč s nedělí, poněvadž je na škodu!“

Na škodu jest proto, že se nesvěťí, hleďte tedy, aby se svěťila, a dávejte jiným dobrý příklad. Bude-li se neděle svěťiti, nepojde z ní žádná škoda, nýbrž užitek pro duši i pro tělo.

Chudák celý týden pracoval, dřel a pachtil se a v neděli si odpočine, aby neklesl pod těžkým břemenem. Kdož může říci, že mu toho není zapotřebí? Nemluvíme ani o duši, o níž ve všední den nemohl pečovati, jak by si byl přál. Ti nepřátelé neděl a svátků o duši neradi slychávají a péče o ni se jim zdá zbytečná. Mluvíme pouze o tělu a pro to zajisté není zbytečné, když šest dní po sobě se namáhalo a sedmý den si pohoví a oddechne. V ustavičném úsilí muselo by slábnouti, až by zcela podleгло, pak by ničeho více nemohlo dokázati a to tuším byl by špatný prospěch z toho, kdyby se neděle a svátky zrušily.

Snad by nám ti páni neděle a svátky přece nechali, ale svátky jsou jim trnem v očích a měly by se vyzdvihnouti.

V neděli má člověk prázdniny, takorika obyčejné a pravidelné, a když přijde některý ten svátek, je to něco zvláštního,

dojme ho to víc a větší vroucností a horlivostí ho naplní. Svátky slavíme na památku důležitých pro naši víru dějů, ony mají své hluboké významy a každého pravého křesťana vzdělávají a povzbuzují. — Není jich tak mnoho, aby živností našim byly na zkázu, bývalo jich víc a lidé přece nebyli chudší než nyní. Zničte je všechny a lidé nebudou bohatší, věčná práce je konečně omrzí a unaví, budou ji konati váhavě a liknavě, dojde jim síla a se silou dojdou výdělků, jichž bez toho pořád ubývalo.

Kdo chce hejriti a utráceti, nepotřebuje k tomu neděle ani svátku a hejří a utrácí ve všední den. Kdyby neděle a svátku neměl, dělal by si neděle a svátky sám, to jest přestával by pracovati v kterýkoli den a bouřil by, až by se vybouřil.

I zvětrilý a lehkomyšlný člověk v neděli a ve svátek přece na Pána Boha si zpomene. Hodný a dokonalý člověk v neděli a ve svátek s Bohem úžeji se spojil a pak ve všem dle vůle a dle zákona Jeho se řídí. On dle vůle a dle zákona Jeho také pracuje, chová se věrně a pilně, podstupuje obtíže a podrobuje se jim, nezoufá si, vždy s odhodlaným a důvěryplným duchem k práci se zase vrací. Vezmíte mu neděli a svátek, ochabne ve službě Boží, že mu k ní nebude vykázán čas, spustí se víry a ctnosti, stane se špatným křesťanem, špatným člověkem a — špatným dělníkem. Bude pracovati, kdy a dokud a jak bude muset a podaří-li se mu, shoditi uzdu a vymknouti se vám, chytí se živobyti snadnějšího a příjemnějšího, než jaké má při svém těžkém díle. Snad vystoupí proti vám, jenž jste mu práci dávali a bude se svými chtít dělit o vaše statky a jmění, snad začne bouře, působí převraty, dopustí se násilí a nepoddá se, jestli ještě větší násilí ho nepřemůže.

Tak se již vedlo leckdes na světě, kde neděle a svátky přestali světiti. Nechte nám je a jen o to se s námi starejte, aby se v skutku světily. Jen nepřátelé svatého náboženství jsou proti nim, aby toto potlačili a jsou proti nim ziskuchtiví a nesvědomití lakotníci, jenž práci lidskou se obohacují. Člověk je jím mašinou, čím víc a čím déle jím pracuje, tím více jím to vynáší a jemu dají jen tolik, aby hladem neumřel. Při všem, co se podniká, zavádí a činí velkého a drahého, jsou oni se svými miliony a zase miliony jím z toho musejí vyplývat. Jako chudák počítá na krejčary a zlatky, tak oni počítají na

miliony a pořád je rozmnožují, ačkoli jich mají, že by z nich tisíc let mohli žít bezstarostně. —

Dalí jméno a peníze a nyní se lid svolá do práce. At jest to venku pod širým nebem anebo v dílně pod střechou, pracuje, pachtí, namáhá a dře se pro pána. Den nestačí, musí se přidati noci. Tu podlehl člověk, tam podlehl druhý, připravil se o zdraví, jest učiněn mrzákem. Pánovi do toho není nic, propustil ho a naješel jině a ti se také lopotí, až se octli na mizině, v nemoci a žebrotě. Živ si je potom, kdo chceš. Muž klesl v náruč smrti, žena a děti odvolávají se na obec a sbírají almužny po jednotlivcích, s nimiž nestáli v žádném spojení. Těm jsou převelikým břemenem a podnikavý boháč má v kapse užitek, co mu přinášeli.

Pro něj se musí přičiniti i chudý řemeslník. Uzavřel smlouvy, vzal na sebe závazky, dodává a odvádí a získá sta a tisíce. Těm malým lidem odpadají jenom drobty a když dostali povinností, nemají z toho nic, než že život zachránili.

Měli by se spojovati, měli by sami podnikati, hledati a žádati, aby vyvázli z poroby, v níž je drží chytří špekulanti.

Však jim často schází zběhlost v tom, zkušenost a jiné potřebné přípravy. Nejhuř je, že jim schází i jmění a že nemají zálohy. Proto právě musí pomáhati spolčování se a pomoc a podpora vyšších kruhů, jenž ty věci rozhodují a zadávají. Vzdělat a vycvičit se bude povinností jich samých a když se pozdvihne duch a nabude důkladného umění, poctivou statečnost a vynikající sebevědomost, pak se zajisté nedají více potřebovati za nástroje a mašiny, jenž nepracují pro sebe, nýbrž pro všechno pohlcující samozištníky.

To lidu pomůže a nikoliv nesvěcení anebo zrušení neděl a svátků, jež navrhují a po němž volají nerozumci a zlomyslníci. Oni sami z toho chtějí kořistiti a lid by scházel a hynul ještě víc na duši i na těle.

Zachovejme a přejme mu i sobě své neděle a svátky a pečujme, aby se jak náleží světily službami a skutky Božími a vystřiháním se všeho zlého. Pak opravdu budou ku prospěchu věčnému i časnému a proto je Bůh ustanovil a církev svatá nařídila.

D O P I S Y.

V Praze v březnu 1867.

(List utočence z ruského Polska).

Náboženství katolické i národnost pol-

ská v Rusku jsou stejně pronásledovány. Mnozí tam katolíci o život přišli, přemnoží trpí v žalářích neb dolech ledové Sibíře, jsou i tací, kterýmž se podařilo utéci do západních krajů Evropy neb do Ameriky. Já jsem se přistěhoval do Čech. — Maje dost prázdného času čítám knihy české a také časopisy, jmenovitě „Blahověst,“ jenž také podává zprávy o smutném stavu mé milé vlasti a mých krajanů vyznávajících náboženství katolické. Čítám rád takové zprávy, a mile potěšen bývám, že vzácný národ Český cítí a sdílí bolesti a utrpení naše. Jsme sbratřeni; neboť mnohé svazky spojují Polsko a Čechy. Co se dotýče národnosti, řeči a mravů, jsou sobě velmi podobné, — světlo víry křesťanské přijalo Polsko skrze české apoštoly — králové čeští zasedali na trůnu polském, polští opět na českém, v obecných neštěstích často sobě pomáhali, — Svatých českých, totiž: sv. Vojtěcha, Václava, Jana Nep. a j. — církev polská velebí co svých patronův; — také v politickém ohledu liší se tím toliko od sebe, že Čechové mnoho a dlouho trpěvše již se namnoze dočkali blaženějších časů, Poláci pak ještě trpí. . a to náramně, ale trpí s tou důvěrou, že Bůh dobrotivý ráčí bolest jejich někdy v radost proměnit a požehnati jim v lepší budoucnosti.

Abyste lépe poznali neblahý stav katolíků v Polště, umíníl jsem si napsati vám něco o nynějších poměrech vlasti své. — Počnu nejprve o školství. Kdežto v jiných krajích skoro v každé vesnici je škola, kde se vyučuje mládež pod dozorstvím faráře — nebylo v Polsku dříve pro dívky vesničanů zcela žádných škol a to dle zákona cara Mikuláše, jenž sice dovolil statkářům zakládati školy pro děti svých sluhův, ale pod takovými výminkami, že nebylo lze jich vyplniti. Na rozkaz cara Alexandra povstaly zde a onde školy po vesnicích, v nichž se ale nesmí vyučovati ničemu, co jen poněkud katolické se býti zdá. Takové školy nesmí navštěvovati farář pod pokutou peněžitou ano i žaláře; — učitel, bývalý voják, sám ničemu se nenaucí, učí dívky; — on umí jenom čísti pro ruskou, kouřiti a hádati se v hospodě. O mravech jeho nemluví; vy víte, jaké mravy mezi vojáky panují, a tím více mezi ruskými. Zatím dívky neznajíce náboženství křesťanského, a zvláště učení církve katolické, kteréž jest pramen mravů počestných a svatých, nejsou a také nemohou býti v pozdějším svém životě dobrými

mi křesťany. O katechismu, zpěvu církevním, o modlitbě a povinnostech vzhledem na Boha, bližního a sebe sama, nemají ani pojmu. Zúmýslně bývají školy zakládány v dědinách vzdálených od chrámů, aby dívky veřejných služeb Božích navštěvovati nemohly a tak zcela odvykaly sv. náboženství. Pakli myslíte, že v městech a vesnicích, v kterých jsou kostely, bývá lépe, velmi se mýlíte. Zde rovněž dle předpisu vlády není dovoleno školní mládeži navštěvovati chrám Páně, vyjma toliko v neděli a v svátky, a i to jenom tehdy, když nemrzne, a poněvadž tam děti v letě školy nenavštěvují, proto že pomáhají svým rodičům v hospodářství — a v zimě bývají tuhé mrazy, proto ubohá pacholátka, nemajíce účastenství v modlitbách a nejsv. oběti mše sv., zbavena jsou všech milostí, kteréž Spasitel věřícím při mši sv. přítomným uděluje. — Kterak možno z dítek takto vyučovaných a vychovávaných se dočkati dobrých a věrných sluhů, dělníků a rolníků? *Zdaliž sbírají z trní hrozny nebo z bodláčí fíky? Nemůžet zlý strom dobré ovoce nésti,* řekl sám Pán Ježíš. —

Jaký asi příklad rodiče a hospodářové dítkám dávají, ani se netažte. Oni neslyší kázání, ani žádné křesťanské cvičení, nebývají na žádné církevní slavnosti; málokterí zpovídají se vícekrát, než jednou v roce a jsou také mnozí, kteříž po několik let svátost přijímání a pokání zanedbali. Ve škole neučili se ničemu, protože ji za času jejich mládí ani nestávalo, do kostela ale na výklad katechismu choditi nemuseli a sami dobré vůle k tomu neměli, — a tak vyrostše tělem, na duši zůstali hrubí a nevzdělání. —

Ve vesnici, kterou jsem co farář několik let spravoval, bydleli mnozí sedláci a domkáři, mnozí dělníci a čeledínové, a však do chrámu Páně v neděli a ve svátek z počátku nešli; také ani nevěděli, koho přede mnou za správce osady měli, a co se vůbec v duchovním životě mezi nimi dalo. To mne nemile dojalo a ještě více byl jsem zarmoucen, když jsem se dověděl, že titíž osadníci v dotčené dny, když se konaly služby Boží v kostele, scházeli se hromadně do hospody k zábavám, pití a hrám nejen sami, nýbrž s manželkami a dětmi svými. Školy v osadě nebylo, hospodáři o vyučování dětí ani slyšeti nechtěli, řkouce: „my psáti ani čísti neumíme a žijeme, také našim dítkám nejsou potřebné nauky — ať se šlechta, mě-

šťané a židé vyučují, my pak i bez těch kněh žítí můžeme; — naši dědové, pradědové neznali černého na bílém, a přece Bůh jim žehnal na zdraví a statečích, netřeba abychom jiné hledali cesty k štěstí“ atd. — Mimo nadání Bůh milosrdný pomohl mi v starostech mých. Vlastník dědiny a patron kostela dal světnici, zahradu, dříví a část platu pro učitele, trochu přispěli svými milodary někteří sedláci, a co se nedostávalo, sám jsem doložil a měli jsme školu. Když ale vypuklo povstání (r. 1863), tu šlechtic, hlavní náš dobrodinec, odebral se do Pruska, učitele pak s mnoha jinými Rusové odvedli do Sibíře — následkem toho škola hned v počátku svém zanikla. — Co se kněh poučných dotýče: dřív bývalé *Towarzystwo Rólnicze* vydalo pěkný a laciný *Elementarz dla dzieci wiejskich*, jenž obsahoval první základy čtení, krátký katechismus a písničky církevní, mravné povídky, a konečně drobné otázky z hospodářství domácího; — byly také i jiné knihy velmi dobré, a sice: Biblické dějiny, Životy sv. patronů a výtečných mužů polských, dobré povídky a j., avšak že byly katolické, vláda ruská je zničila, a na místo nich navrhla jiné, v nichž řeč polská tištěna jest písmem slovanským, — jest v nich i katechismus, ale ne katolický, jsou modlitby, ale jenom za cara a jeho rodinu. — Z toho již poznati můžete, že Rusko honosící se svou pokročilostí, usilující svou hmotnou převahou panovati nad celým světem, stará se o to, aby odloučeno bylo od Evropy ostatní starým svým kalendářem, slovanským písmem a také vysokým a silným plotem svého rozkolu.

Na konec roku školního a sice v květnu neb červnu, přichází „rektor dyrekce naukowej“, rozený Moskal, neznající polského jazyka, na visitaci školy. Přibyv do místa, nejprv se táže dítek: „Kdo nařídil školu?“ — „Jeho Veličenství car všech Rusů, náš otec, dobroditel a vysvoboditel od jha šlechtického“, odpovídají stejné žáci po rusku. „Kteréz jeho jméno“, ptá se visitátor. — „Alexandr vtoroj (druhý) a manželka jeho Maria, a synové: Alexandr, Vladimír, Nikolaj, Sergius“ atd. — Později děti něco čtou ze svrchu dotčené knihy, visitátor dává otázku po otázce a dítky hezky odpovídají, ku př. ze zeměpisu: „Co je Petrohrad?“ — „Jest veliké město, kde bydlí nejdobrotivější, nejmoudřejší, nejmilosrdnější atd. car, jehož co boha zemského povinni jsme si vážiti, jemuž naše práce, naše srdce a duše, všecko

co máme, a také život náš přináležejí — jemuž buď čest, sláva a láska od veškerých mu věrných národů, jmenovitě od nás *Novorůsů*“ atd. Konečně visitátor se ptá na to neb ono, ku př. na faráře, modlí-li se za carský dům, mluví-li rusky . . ., dává pak obecnou pochvalu dítkám za pilnost jejich a prospěch v naukách, — obrátiv se pak ku přítomným rodičům dlouhé vypravuje kázání o dobrotivosti a laskavosti cara k nim a o povinnostech jejich vzhledem k němu, — p. učiteli za horlivost a výtečnou práci projevuje veřejnou pochvalu i vykáže 100 zl. gratifikace. —

Tím způsobem vyučované děti dorostěje beze všeho namáhání dají se převéstí ku církvi rozkolné, neboť nemají žádné jisté vědomosti o pravé víře katolické, o národnosti a lásce k řeči mateřské. Jinoši odvedeni co vojáci do Ruska, z počátku ukrývají své náboženství, stydí se zaň a později veřejně vyznávají se býti Rusy, — tam spojují se sňatky manželskými s děvčaty schismatickými a tak úplně odumírají své církvi i vlasti. Totéž říci se může o děvčách polských, kteréž podavše ruky žoldněrům ruským, odřikají se své víry, jazyka i národnosti, a bývají většími nepřítelkyněmi svých krajanů a souvěrců, než praví Rusové. Takto Rusko rozsívá koukol mezi pšenici Páně.

Co se pak týká škol *vyšších*, totiž gymnasiálních, realních, paedagogických a j., v nich také nejví se nic křesťanského ani polského, slovem nic, co může ušlechtit srdce, vzdělati mysl, většiti světlo, lásku a svatost, co zárodek všech ctností. Po zrušení řádu Jesuitského ve všech školách vyučovali jiní řeholníci a sice Piaristé, Benediktini a j. Katolicko-polské vychovávání mládeže nelíbilo se však liberálnímu Alexandrovi I., jenž r. 1819 naklonil papeže k zrušení mnohých klášterů, statky jejich zabavil, pro školy pak nařídil nové právo, dle něhož vyučování mládeže dovoleno bylo toliko laikům. Pokud živi byli profesorové, kteří studovali u řeholníků, pokud užíváno kněh jimi sepsaných, potud žáci k veliké škodě v náboženském vzdělání svém ještě nepřicházeli, — pak ale všecka místa učitelská, jmenovitě na vyšších školách, obsazena jsou Moskaly neb Poláky zbavenými vši lásky k pravé víře i národnosti, a stav školství se každým dnem horšil. Větší část profesorů a řiditelové všickni byli Rusové prosti všeho vyššího vzdělání. Nejčastěji bývali důstojníci vojenští bývali rektory škol, neboť

tam rektor čili řiditel i bez nauky obstát může. Rusové mnozí považující Polsko co zemi mlékem a medem plynoucí, chtěli odebrati se do Polska; mnozí žádali vládu, aby v náhradu dlouholetých zásluh a přemnohých prací ve vojště konaných dovolila jim přestěhovati se do Polska a jim udělila nějaký úřad. I vizte: ten, kterýž přes 30 let sloužil co voják na hranici Číny neb Turecka, který hlídal zajaté v žaláři, neb byl dozorcem stáda carských koní, — vojin beze všeho pedagogického vzdělání, člověk bez srdce a citu, najednou se stává povoláním rozséváčem osvěty a pěstitelem dobrých mravů v Polsku. — Aby se ale jeho nevzdělanost zakryla, jmenován bývá ne profesorem školy, nýbrž řiditelem, pro něhož postačí, umí-li se jen podepsati. Takovým výtečníkům liberalné Rusko svěruje vychování mládeže. Však slepý-li slepého vede, oba do jámy upadnou. Pro druhé pohlaví, totiž pro dívky ze šlechty a dcery úředníků, založila carevna ústav o 7 třídách pod dozorem jisté paní Moskalky. Paní tu, a při ní taky starší začky často navštěvovali důstojníci ruští, o čemž onoho času mnoho se mluvilo a psalo. Nyní ale ve větších městech jsou gymnasia, kde se mládež ženská jediné v ruštině vyučuje. — Byť bych tuto dokonalejší obraz vychovávání mládeže polské nebyl nakreslil, přece doufám, že z toho, co jsem pověděl, seznáte, jak Rusko vede Polsku k rozkolu.

I-I.

Od Řípu dne 17. března 1867.

(Náboženské články v Nauč. Slovníku.)

Na obálce sešitu 133. „Nauč. Slov.“ podává p. J. Malý za redakci Nauč. Slov. osvědčení té části veleb. duchovenstva českého, která prý nepřestává opakovati námitky, podezřívající redakci ze směru ne dosti pravověrného. Neodmítala prý dosavad rozhodně takové obviňování, ač měla nejednu příležitost k tomu, ze šetrnosti ku kněžstvu českému vůbec, jelikož prý toto podporuje národní snahy, mimo to však i proto, aby prý nemusela „odkrývat některé příliš slabé stránky“ této části odporujícího duchovenstva. Na to vykládá, že zaujímá redakce Nauč. Slov. stanovisko úplně neutrální v tom ohledu, podávajíc důkladné články theologické, aniž by omezovati mohla taky svobodu vědeckého bádání v jiných člancích (rozuměj netheologických). Při tom žádá, aby theologie nesahala na články mimotheologické (vědecké), jako prý dosavad vědecká kritika

neposuzovala články theologické v Nauč. Slov. — Ze článků theologických však prý se chce zodpovídati před každým náležitým soudcem, a očekává, že budoucně každý bude posuzovati se stanoviska theologického jen theologické, a nikoli i ostatní články (vědecké) Nauč. Slov. My k objasnění toho podáváme tuto rozpravu Blahověstu, jelikož právě Blahověst již několikrát o N. Sl. zavadil, dotýkaje se hlavně jenom článků theologických, s nimiž nebyl a to vším právem — spokojen. Já sám upozornil jsem aspoň ve 2 dopisech na pochybení N. Sl., a dopisovatelové jiní činili též, anižby se byla jaká oprava podala. — Především ohražujeme se proti tomu, že nikterak nechceme a ani nemůžeme se dotýkati našeho Riegra, jenž za nešen práci nemůže se ovšem redakci zanáseti; aniž myslíme tu na spolupracovníky v redakci, aniž dotýkali jsme se kdy osoby pana J. Malého; — Blahověst vždy mluvil jen proti pochybeným některým theologickým článkům; avšak opomenouti nemůžeme slova za redakce dra Riegra v Návěští vyzývajícím ku předplacení (viz obálku prvního sešitu) se slibem tam položeným, že výminky tam udané „s pomocí Boží a přispěvatelů Nauč. Slov. vyplněny budou.“ — „O věcech náboženských svěřeno vypracování výtečným spisovatelům vyznání katolického, jakož zajisté příslušelo u národu, jehož veliká většina tomuto vyznání náleží; krom toho jest víra křesťanská všemu národu našemu společná, takže i články naše toho druhu všem čtenářům našim stejně dobře poslouží; kde pak by křesťanům vyznání evangelického neb reformovaného na tom záleželo, aby o některém předmětu, v němž se různí, bylo pojednáno se stanoviska jejich, najdou také druhé články od muže mezi nimi jak vědomostmi tak i povahou velmi váženého. Vůbec o věcech bohosloveckých u nás obšírněji a úplněji bude pojednáno, než v jiných podobné rozsáhlosti ba i větších slovnících.“ — Na toto slovo přihlásilo se tolik kněží k odbírání, spolehajíce spolu na podepsané tehdaž (na titulním listu I. seš.) slavné theology, z nichž ovšem do dneška mnozí smrti, jiní donuceni pracemi a jiní z jiných příčin vystoupili, jako: † Fabian, † Frencl, † Hnojek, Laurin, Prucha, Smutek, Sušil a j. Avšak přece zůstávají až dosavad: Bílý, Daneš, Doucha, Kratochvil, Kulda, Náhlavský, Roštlapil, Rezáč, Štule, Škorpík, Vinařický a j., kteříž by theologickými články Nauč. Slovníku vyplnili,

nehledě ani na výborný Ašbachův a výtečný frýburský slovník, jež by scházely články dosadily. Můžeme pak žádati dobré články tím spíše, dilem od těchto přispívatelů dilem dle oněch německých slavných slovníků, jelikož se *obšírnější a úplnější* již napřed slibovaly; aniž kdo zazlí použití výtečných theol. encyklopaedií německých, kdo uváží, že není ve *vlastní* redakci ani jednoho kněze; a přece je tak mnoho článků theologických v Nauč. Sl., jež nepocházejí ani od oněch výše jmenovaných přispívatelů, ani z oněch slovníků, aniž udán vůbec nějaký pramen nebo aspoň šifra, dle níž by méně vědecký čtenář posoudil věrohodnost článku. Protož žádáme především, aby p. J. Malý co spoluredaktor při některých méně správných anebo i chybných neb katolickému duchu odporujících nebo rationalistických *theologických* článcích aspoň udal šifru spisovatele anebo pramen, dle něhož každý pak spravedlivě posoudí takový článek. Žádáme to tím spíše, an p. Malý r. 1859 v úvodě k dodatku Řehákovy patristiky sám na str. VIII. udává, „že co laik jest jen málo povědom v oboru theologickém,“ ze které příčiny nám i odpusti, jestli jej nemáme v ohledu theologickém v článcích nepodepsaných za autoritu, aniž za soudce „kompetentního.“ Pak odpadnou však i k jeho prospěchu leckteré ty pověsti o pouhém překládání z cizojazyčných nekatolických slovníků. — Ostatně žádáme p. Malého a jiné redakce, aby již jednou přestaly s oným koketováním s českým kněžstvem, jež se i v jiných vědeckých oborech — a nejen v theologii — se světskými českými spisovateli může měriti. Neboť připomínka, že vlastně jen pro *národního ducha* duchovních se *šetrnost* ku kněžstvu českému chová, jest urážkou téhož kněžstva. Neslušné pak vyhrožování, že se odkrývati budou jinak příliš *slabé stránky* odporující části českého duchovenstva, slavně odmítáme. Snad v ohledu vědecko-theologickém? Míří se tu snad na posavadní chudou vědeckou theologickou českou literaturu, jež se knihkupcům ovšem nevypácela, ačby tu spisů pohotově bylo dokonalých? Či míní se tu theologické bádání vůbec, jakoby odporovalo jinému vědeckému bádání, filosofii, historii a přírodovědám? Či míní se tu některé knížky církevně nepotvrzené a písničky pověrečné, proti nimž již Blahověst kolikrát vystoupil, jež však špekulace neustále rozšiřuje? Či naráží se tu na poklesek ně-

kterého kněze v pastýřské opatrnosti či docela na mravní nějakou chybu některého duchovního? My ohražujeme se proti takovému *všeobecným*, všech „*podezřívajícím*“ frásím, neprosíme, aby se nekáralo, co pokárání zasluhuje, aniž žádáme o nějaké zatajování, jež jest na ujmu celému stavu ctihodnému, když se odkrytím jako dětem neb zločincům vyhrožuje.

Co pak se týče onoho *vědeckého a theologického stanoviska*, jež tak vyhlíží, jako by nutně muselo odporovati vědecké bádání theologickým vědám, upozorňujeme na to, že všecko není ani vědou, ani ryzí pravdou, co se od leckohos za to vydává. Katol. theologie obstála i před nejprísnejšími filosofickými, přírodovědeckými, historickými — ano i nekatolickými ale nestrannými vědeckými kritikami, že se nemusí báti teprv mělkých, rationalistických a polovědeckých nájezdů na sebe — a francouzská a německá literatura theologická má v každém oboru o každé takové námitce celou zvláštní literaturu, ať nic nedím, že dotčení páni přispívatelé z oboru theologie do N. Sl. jsou vesměs kompetentní a schopní, aby úplně přísnými vědeckými zbraněmi, jež se jiným mimotheologickým bádáním zcela vyrovnají, všecky podobné *domysly odporující* vyvrátili. S toho stanoviska sluší rozuměti oné „neutralnosti“ nynější redakce, ať nic nedíme „o šetrnosti a držení slova“ nám v návěští slibovaném. Tím ovšem nikterak nedotýkali jsme se a nedotýkáme se dobrých článků v N. Sl., podali jsme jenom výklad k slovům redakce, „že se snaží podávati důkladné články theologické.“ — Aniž chceme nynější redakci poroučeti, ačbychom toho dle slov první redakce žádati anebo aspoň očekávati mohli, aby se nedávaly některé články do N. Sl., jež odporují církevnímu dějepis, biblickému studium, dogmatickým názorům, ale o to žádáme, aby byl vždy aspoň udán u takového článku spisovatel nebo šifra jeho (ku př. u životopisu Renana), aby se tím méně v theologii zběhlý odběratel N. Sl., jichž velmi mnoho jest na venkově, nemátl a na slovo nejmenovaného spisovatele článku takového chybného nevěřil. My potom vyvrátíme jej, uznáme-li za dobré, jemu odpovéděti. Dokud toho redakce však neučiní, museli bychom dle pravdy a povolání svého odhalovati nejen chybné některé články theologické v N. Sl., ale snad i zrazovati lidu nám svěřenému odebrání jeho, a bychom prospěchu nakladatelově a

domnělé osvětě lidu s trestuhodnou vinou neobětovali víru a liché takové vlastenectví. Ostatně ponecháváme vědecké vyvrácení nejen theologických ale i jiných protitheologických článků v N. Sl. vědeckému Časopisu katol. duch. T. Novák.

Od Vysoké v březnu 1867.

(Péče o chudé v církvi.)

Vše, co rozličné státy kdy pro opatření chudých učinily, zdá se mi jako budky proti velikolepým budovám, kteréž v církvi na základě dobročinnosti byly povstaly. Jako jsem předešle se zmínil, že jistým osvícencům o to jde, aby školy mimo církev postavili: tak i při ústavech chudých se má dít; mají z rukou duchovenstva zcela do rukou světských ředitelů přejít, tito mají mít moc a právo materialními prostředky při ústavech chudých vládnouti a všim, co jen na almužnu se vztahuje. Tyto církevní ústavy mají světskými se státi, a duchovní, který při nich správcem býval, stane se toliko divákem. „Chudým evangelium se zvěstuje,“ již snad má zůstatí toliko na papíře.

Hned první obce křesťanské péči měly o chudé, jahnové zvláště k tomu určení byli, aby o chudé péči vedli: nyní pak má pastýř duchovní podle náhledu oněch osvícenců za kancelářským stolem pracovatí a mezi čtyřmi zděmi chrámu službu konatí, která bez toho, jak se oni domnívají, brzy stane se bezpotřebnou. K tomu jest ovšem hezky daleko a dokud křesťanství úlohu svou nevykoná, nestane se to; tu platí: „Já s vámi jsem až do skonání světa.“ Křesťanství v nižádnou jinakou formu se nepřelivá, aniž postupem jaké doby překonáno býti může, obsahující v sobě zárodek všemožné dokonalosti vnější i zevnější, domácího i veřejného života; ono na venek jeví se co církev, co jednota, kterou když mnozí státu podřizují, za zpozdlé je považovati sluší; křesťanství spíše považujeme za duši státu, obcí, rodiny. Kde takto není, tam jest zpátečnictví a návrat k pohanství. Aby jedno byli všickni v pravdě a lásce, toť vznešená úloha náboženství Kristova. Z též příčiny ujmaly se obce křesťanské všech svých údů a vedly péči o ně, neopovrhující mdlými a chorými, jak se někdy v předkřesťanské době stávalo a posud stává, kde se na zásady křesťanské žádného ohledu nebere. Ústavy chudých církvi nikdo nevnutil, ony povstaly v ní vzájemnou láskou křesťanů, kteroužto lásku, bra-

trství a pohostinnost oni za své heslo považovali od pradávna (Tertul.), v domácím a veřejném životě jemu platnosti zjednati se snažíce. — Vypravuje se o svatém Pachomiovi, že když ještě pod Konstantinem V. ve vojsku sloužil, stalo se, že oddíl vojska přišel kdysi do veliké nouze a nedostatku, i odebrali se někteří vojáci do jistého města, kde jich bídě s velikou úslužností odpomoženo bylo. Nad úslužností takovou pozastaviv se Pachomius, tával se, jací by to lidé byli, kteří takto o cizince pečují — a když se dověděl, že jsou to křesťané, jimž o chudé pečovati zvláštní povinnosti jest, zamiloval si křesťanství a stal se sám vyznavačem jeho. — Burkhard biskup ve Wormsu (okolo r. 1020) poučuje visitátory, aby při slavných kanonických visitacích mimo jiné též so tázali, zdaž ve farnosti se nalezají lidé, kteříž pocestným přístřeší odpirají. A víme, že hned v prvních stoletích křesťanství síně chrámové útočiště poskytovaly sirotkům, kterých se kněží ujímali. Řehoř V. zařídil pro opuštěné děti zvláštní ústav v Římě, a již v 8. století vystavěl kněz podobný ústav pro chudé matky a nalezence v Miláně. Pro děti buď z nouze neb hanby od rodičů opuštěné Innocenc III. zvláštní útulek založil. O sv. Vincenc z Pauly pro chudé dívky učinil a co družstvo jeho až podnes pro ně koná, jest vůbec známo. Připomínám těchto věcí jedině, protože se osvícenci domnívají, že dobročinné ústavy musejí církevní půdu opustiti, mají-li zdaru nabýti. Tak tomu rozuměli oni pánové v Opavě, kteříž 19. prosince 1866 se byli vyjádřili, že následkem konkordátu „katolickému duchovenstvu jest povolen vliv nad meze pravého účelu sahající a na vědecké vzdělání mládeže škodlivě účinkující, a zlorád tento ještě u větší míře by se prý u řeholí objevil, kdyby jim učebné ústavy ponechány byly.“ — Směšnějšího výroku nenadáli jsme se od těch, jenž od pradávna „patres patriae“ (otcové vlasti) služí. Katolické duchovenstvo a zvláště řehole arci škodlivě působí na vědecké vzdělání mládeže po náhledu těch, jenž se ani dočkati nemohou, aby církevních ústavů na prsto se zmocnili a budoucnost lidu od svých vlastních choutek závislou učinili. Takým lidem nezáleží na náboženství ani národnosti, na žádných zájmech národu, kterých jen potud zastávají, pokud se s jejich samolibostí a materialním prospěchem shodují. — Okamžitý prospěch jest nejmocnějším zá-

važím jich jednání. Jest to skutečně zvláštní druh proletářství našeho věku, které z přítomnosti tyje, bojíc se budoucnosti, a které za právo božské a lidské jen to prohlašuje, co nahodilým choutkám lidským lichotí. Proti tomuto časovému neduhu není jiného léku než náboženství, které člověka nejen na stupeň občanské, ale ještě více mravní svobody bylo povzneslo. Kromě církve není křesťanství, a právě křesťanství jest to, které vědu ode všech osobních záhad bylo osvobodilo.

Učební ústavy v církvi nižádnou světskou výsadou nepovstaly, aby opět na zďarbůh zrušeny býti mohly: ony spíše od počátku od církve zřízeny byvše církevním potřebám sloužily, nevylučující postupem času ani občanských známostí z oboru svého, pokud tyto křesťanům prospěšny býti mohly. Vlády se takových ústavů ujímaly, je všemožně podporovaly aneb samy návodem církve podobné ústavy učebné zakládaly. Nynější osvícenci však mudrují, že to „zlořád“, kterýž odstraněn býti musí, zvláště při řeholích. — Co se v Opavě tak vyřklo, nemusí býti ještě pravdou, nebo víme, že až do roku 1848 byly a snad posud jsou v Uhrích veřejné školy, učebné ústavy nejvíce v rukou řeholí a nikdo si na to nestěžoval. Ovšem že duchovní učitelové na těchto ústavech protestantských kněh zaváděti nebudou, aniž kdy na to pomyslili, že by lidstvu z nevěrecké kultury spása přijíti mohla; jim jde o to, aby církvi a státu veřejným vyučováním mládeže prospěli a to ne za peníze, ale z křesťanské povinnosti, když obce aneb sama vláda si toho přály. — O školném žádné řeči — a protož možno každému i nejchudšímu školy navštěvovati bezplatně — ano řeholní školní ústavy byly pravým dobrodinem chudých žáků, kterých i ve hmotných nedostatecích se ujímaly a jim takto další vzdělání usnadňovaly. Mluvím tu především o Uhrách. Nejednou jsem se nad tím pozastavil, kterak chudé františkánské kláštery mimo jiné tolika chudým žákům stravu poskytovatí mohou? Nesmím zde zamlčet, že mnohý studující i na vysokých školách Vídeňských jsa nedostatkem ovezdejší chléb sklíčen, ke dveřím klášterním a jinými chudými útočiště vzal, kteréhož, když řeholník zpozoroval, v síň pohostinnou uvedl a nasýtil. Směle mohu tvrditi: kdyby nebylo klášterů a s nimi spojených škol, mnozí ba přemnozí chudí by ani příležitosti neměli vědeckého vzdělání oku-

siti. Ti tam v Opavě mluvili jako slepi o barvách, když řeholím škodlivé působení na vědecké vzdělání mládeže vytýkali. Těm pánům také konkordát se přičí, an prý z něho zlořády plynou a týž na ujmu jest právům státu. Podle toho dalo by se soudit, že ani nevědí, co vlastně konkordát jest. Nebyloby třeba konkordátu, kdyby církve náležité svobody úplně požívala; konkordát nedává žádnou nadvládu církvi nad státem, on spíše církevní práva v jistý souhlas a shodu uvádí se zákony státními, aby zbytečných překážek a třenic na té neb oné straně nestávalo. Než naši osvícenci mají vše za zpátečnictví, cokoliv na církevní půdě spočívá: buďsi to ústav chudých neb vzdělavací aneb dobročinný; oni octnuvše se kromě církve neznají více křesťanství, které toliko v církvi se udržeti může, uchylují se k holým formám humanity, nechťce ani slyšeti o lásce křesťanské. Jestliže sv. Chrysostom v Cařihradě denně na tři tisíce chudých almužnou podílel, nečinil to zajisté z jiného ohledu, leč z lásky, jižto se přiučil v církvi sv., kteráž o chudé vždy co nejněžněji pečovala. (Dokončení.)

KRONIKA.

Z Prahy. Pastýřský list J. Eminence nejdůst. p. kardinála arcibiskupa k duchovenstvu a věřícím arcidiecése Pražské, daný v neděli I. postní d. 10. března t. r., uveřejníme v příštím čísle.

— Pobožnost 40hodinná bude se konati od 26—30. března u Milosrdných bratří, 31. břez., 1.—4. dub. u sv. Apolináře.

— Jednota Svatovítská zřídí ve prospěch dostavění metropolitního chrámu sv. Vítského věcnou loterii a žádá spanilomyslné obyvatelstvo Prahy a vlasti za podporu a přispění v tomto podniknutí. Jde tu o věc velikou, o dostavění našeho chrámu korunovačného, v jehož prostorách králové naši přisahu skládali, na jehož oltářích nástupce Arnoštův a dědic sv. Vojtěcha služby Boží koná; v němž se ukrývá koruna sv. Václavská a odpočívají svatí patronové naši a slavní králové. Dary všeho druhu k výhře určené se vděčně přijímají v kanceláři jednoty v radnici Staroměstská, v paláci hrab. Harracha, v obchodu p. Trenkwalda, v paláci hrab. Schönborna, u dvorního klempíře Amlera a u kupce Stüdlá.

— Zemský sněm království Českého svolán jest ke dni 6. dubna do Prahy.

— Nový chrám Páně bude stavěn v obci Niklasbergu (arcid. Pražské) a povo-

leno k tomu účelu 45.000 zl. z české náboženské matice v pěti ročních lhůtách.

Z Uher. Z cír. listů sestavili jsme sumy peněz, jež zesnulý primas Uherský, kardinál *Jan Scitovský* ze svých příjmů k dobrým účelům vynaložil: 1. Co biskup v *Rožnavě* od 11. října 1827 až do konce dubna 1839 na služby Boží 2197 zl.; na vychování 1580 zl.; kostelům a farám dal 3581 zl.; učitelům a školám 900 zl.; ústavům 11732 zl.; milodary 5007 zl. — 2. Co biskup v *Pečuhu* od 1. května 1839 až do konce r. 1849 dal na služby Boží 18.585 zl.; na vychování 12.803 zl.; kostelům a farám 19.357 zl.; učitelům a školám 37.258 zl.; ústavům 123.134 zl.; milodary 50.620 zl.; — konečně 3. co arcibiskup v *Ostřihomě* od 1. ledna 1850 až do 30. září 1866 dal na služby Boží 237.680 zl.; na vychování 43.862 zl.; kostelům a farám 117.320 zl.; učitelům a školám 257.906; ústavům 515.434 zl.; milodary 132.253 zl. — Úhrnem: na služby Boží (náradí a roucha církevní, misie pro lid, exercicie kněžské, synody, pobožnosti, poutě) 258.462 zl.; — na vychování (stipendia a příspěvky na vychování mládeže obojího pohlaví) 58.245 zl.; — na kostely a fary 140.258 zl.; — na školy a jich učitelstvo 296.064 zl.; — na ústavy (semináře, kláštery, spolky dobročinné, ústavy zemské, účely literární, umělecké) 650.300 zl.; — na milodarech (almužny jednotlivým osobám neb rodinám udělené) 187.880 zl.; — úhrnem 1.591.209 zl. K tomu-li připočteme 883.000 zl., jež zesnulý kardinál na stavbu *Ostřihomské basiliky* vydal, činí vše 2.474.209 zl.; tedy bez mála 2½ milionu. Byla to také „mrtvá ruka,“ kteráž církevní jmění k tak šlechetným účelům vynaložila a mimo to rok co rok 100.000 zl. daní státu platila.

V Německu si tajný spolek freimaurů vymyslíl nový hanebný prostředek k podkopávání pravé víry mezi lidem katolickým. Pokoutní kramáři od svobodných zedníků placení a do světa vyslaní vkrádají se do příbytků věrných katolíkův a nabízejí nejprv spisy opravdu dobré ke koupi, na př. *Legendy Svatých* dle Goffina, aneb spisy Albana Stolze atd.; když pak si tou měrou získali u lidu důvěry, přilísají se teprv s nevěreckými a nemravnými traktáty, brožůrkami, romány a podobným jedem na otravu duší upraveným, vybízejíce necvičených lidí ku koupi, čímž se stává, že mnohý jinak zbožný katolík nevědomky drahé spisy špatných sobě opatřiv bohužel pozdě nabývá přesvědčení, jak šeredně byl oklamán.

Z Vlašských Benátek. Za posledního pobytu vlastníka kozího ostrova p. *Garibaldiho* v Benátkách byl prý vedle některých jiných stavení také palác patriarchy-arcibiskupa slavnostně osvětlen! tak psaly kteréši listy Vídeňské, opomenuvše udati pravou příčinu toho osvětlení. Neboť každý rozumný člověk přisvědčí, že všecku tu hanu, jakouž *Garibaldi* *) obsypal kněžstvo a zvláště papeže Římského, patriarcha zajisté nemohl pochváliti dobrovolným osvětlením na počest toho starého revolucionáře. Do 7 hodin večer dne 27. února nebylo spatřiti ani jediné svíce v oknech sídla arcibiskupského. Po 7. hodině však vedrala se násilím nekáraná lůza až do druhého patra v paláci, volajíc: „Vyvěste prápory! rozžete světla!“ Nežli se ještě dostali buřiči do komnat patriarchy samého, podařilo se několika vážným měšťanům utišiti křiklouny a přiměti domácí služebnictvo k tomu, aby pro uvarování horších věcí okna osvětlili a prapory vyvěsili. Nicméně někteří z buřičů kameny vytloukli několik oken a zkazili mnoho nábytku v paláci patriarchově.

Literární oznamovatel.

* * * „*Zeměpis pro mládež národních škol.*“ Od Jana V. Poklopa, nár. učitele v Praze. Str. 64. Nákladem kněhk. I. L. Kobra.

* * * „*Povídky faráře ze Svatodolu.*“ Vydané od Viléma Podlahy, kněze pobožných škol. Přeložené od Frant. Poimona, kněze diec. Brněnské. Nákladem Dědictví sv. Václava. V Praze 1866. V c. k. kněhoskladu, v Karlově ulici č. 190—I. Stran 90. Obsahují dojemné poučení o trýznění zvířat.

Zápisky Dědictví sv. Janského.

K Dědictví přistoupili: z *Čech*: Štěpán Langer, Pražský měšťan a pán statku Bělé, co *spoluzakladatel* odkázav dědictví 100 zl., Jan Saska a Jos. Häusler, bohoslovci v Hradci Král., Magd. Janecká v Dol. Sloupnici, Anna Panochová v Brandýse nad Labem, škola fi-

*) Ve středu 13. března t. r. přijel *Garibaldi* do Verony, a v kavárně (!) v nádraží pokřtil demokracickým křtem devítiměsíčního chlapce, jež mu tam byl jistý krejčí přinesl. *Garibaldi* políbil totiž dítě, položil mu ruku na hlavu a promluvil slova: Křtím tě jménem Božím, že- hnej ti Kristus, zákonodárce člověčenstva. Do- spívá v muže svobodného a ctnostného, v ne- přítele pokrytců, ať si se zovou kněží (?) neb jesuité; prost předsudků nešetí své krve, kde vlast toho potřebuje; sesíl se a zmocni, vždy jsa hotov bojovati proti potlačitelům a proti cizím vetřelcům. Dej mi políbení a já tě po- zdravuji! — Pak dal chlapci jméno *Chiassi* a — lid řval radostí! Fr. D.

lialní Novoleská, Marie Klubalova v Těšnově, rod Marie Anny Tvarohové v Libíně, vel. p. Frant. Ulrich, kaplan v Zlaté Olešnici, škola filialní v Pravíkově, Marie Rejskova v Jičínovsi, František Špinler v Dol. Dobrouči, vel. p. Jan Klumpar, farář v Slivčích. — **Z Moravy:** Františka Nováčková v Bochovicích, † Viktorie Zlámalová v Dluhonicích, Jenovefa Bednářova v Uher. Brodě, Josefa Hrušáková v Bojanovicích, rod Petra Veseleho v Dobročkovcích, Josef Ručka v Nové Bělé, Engelbert Leopold Mareš a Alex. Petr Svítíl, bratří laikové řehole sv. Františka v Dačicích, rod Karoliny Hozové v Podvihově, škola v Mělčanech, rod Frant. Kurky v Prušankách, rod Floriana Cardy v Něm. Kýnicích, rod Marie Praksové v Silůvkách, Jan Horák v Újezdě, Antonia Macenaurová v Uher. Hradišti, Michal Jelínek v Hodoníně, Jan Zachoval v Jabloněanech, Jakub Babík v Kelčanech, Pavel Žiška v Hodoníně, Josefa Stařecká v Blánsku, Marie Tichoňová v Rejci, Frant. Kaluža v Prušankách, Isidor Pšovský v Prušankách, František Leska ve Věteřově, Anna Rumanová ve Vlkoši, Františka Vašíčková v Skoronicích, Františka Košťálová ve Chvalnově, Josef Krejčí v Nepěstichu, panna Dorota Rozina, úd 3. řádu sv. Františka v Brně, Šimon Večeřa v Hruškách, Josef Lekavý v Dol. Bojanovicích, Barbora Vašíčková v Skoronicích, Jan Škrhák v Archlebově, Josef Molínek v Kuňkovicích, Marie Kostihová v Brně, Ignác Křížka v Miloticích, Juliána Damborská v Břlovicích, Marie Anna Hetmanová v Drahanovicích. (Vklady 27 posledně jmenovaných údův zaslal sběratel Moravan Sebastian Kubínek). Rod Jana Gaje, výměnkáře v Ruslavicích, farnosti Holešovské.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

V Pánu zesnul:

- p. Vinc. *Labler*, jubil. kněz, býv. k. arcib. vikář a školdozorce v střídniectví Berounském, čestný rada k. a. konsistoře, k. arcib. notář, děkan a č. měšťan v Berouně, atd. 15. března, (nar. v Unhošti 29. led. 1791, vysv. 27. pros. 1814);
 P. Gabriel Jan *Güntner*, kněz ř. premonstr. v Teplé, dr. theol., c. k. prof. biblic. stud. Nov. Zákona na theol. fakultě v Praze, synodální examinator pro správu duch., čestný rada k. arcib. konsistoře, k. arc. notář, býv. rektor vys. škol Pražských, atd. 17. března (nar. 8. břez. 1804, vysv. 2. dub. 1830). Vydal spisy: „*Hermeneutica biblica*“ III. ed., „*Introductio*

in libros s. Novi T.“ a mnoho článků v listech církv. a vědeckých. Exegesi evangelia sv. Matouše zanechal v rukopisu. Slavný pohřeb konal se d. 20. t. m. za velkého účastenství z k. arcib. semináře na sv. pole Malostranské.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Jan *Suppan*, kněz na odpoč. za proz. kapl. do Uhřetěvsi;
 p. Vác. *Roštlapil*, polní kaplan II. třídy v Teresíně, stal se pol. kapl. I. třídy;
 P. Jos. *Kordík*, kříž., polní kapl. III. třídy v domě vysloužilců v Praze, stal se pol. kapl. II. třídy.

V biskupství Litoměřickém.

Vyznamenání jsou:

- p. Jan *Čermák*, os. děkan v Týně nad Rovenskem, jmenován jest skutečn. b. vikářem a školdozorcem stříd. Semilského;
 p. Jan *Faust*, admin. in spirit. děkanství v Kamenici, obdržel právo synodalí.

Ve správě duchovní ustanovení jest:

- p. Vavřinec *Hoentschel*, b. vik. a školdozorce, os. děkan v Jetřichovicích (Dittersbach), za far. do Drouškovic.

V biskupství Kralohradeckém.

V Pánu zesnul:

- p. Václav *Pirkkl*, far. v České Třebové, 15. března (nar. 8. pros. 1805 v Oustí nad Orlicí, kněz od 25. červce 1832).

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Václ. *Vojtíšek*, admin., za real. administ. v Třemešné;
 p. Jan *Růžička*, kapl. v Rokytnici, za koop. do Něm. Rybné.

Upřádněné místo:

Česká Třebová, fara pat. kníž. Lichtenšteina, od 16. března do 27. dubna.

V biskupství Budějovickém.

V Pánu zesnul:

- p. Ant. *Hatasch*, farář ve Volařích, 3. břez. (nar. v Týně uad Vlt. 12. června 1805, posv. 25. března 1836).

Upřádněná místa:

- D. *Nezdice*, f. patr. J. V. cis. Ferdin. do 7. dub.
Volary, fara patron. knížete Schwarzenberga, do 19. dubna.
Římov, fara patr. dědiců po † Vác. Lorencovi, do 1. května.
Zachotín, fara patr. kníž. arcib. Pražského, do 19. dubna.

Listárna redakce.

Milodary. Halíř sv.-Petrský: p. F. J. 10 zl. s heslem: „Svatý Otče! Požehnej Českou zemi a modli se za rakouské národy!“ — Spolku k stálému klanění se Nejsv. Svátosti a k ozdobování chudých chrámů: Chudé školní sestry u sv. Anny v Praze 5 zl.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
kníž. arcib. semi-
nář. číslo 190—I.

Expeditce:
v kat. knihkupectví
B. Stýbla,
na sv. - Václavském
náměstí, čís. 796—II.

Nedostala čísla rekla-
mujte nejdříve
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasy katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

**Předplácí se
v expedici
u všech řádných
knihkupců**
na rok: 3 zl. 50 kr.
na půlro.: 1 zl. 30 kr.
Po poště:
(jenom v expedici)
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1 zl. 55 kr.

Fredplaceni štvr-
le t n i se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bídné činí národy.“ (Přisl. XIV. 34.)

Pastýřský list.

BEDŘICH,

z Božího milosrdenství a apoštolské Stolice milosti
kardinal kněz sv. Římské církve,
kníže arcibiskup Pražský
atd., atd.

vzkazuje velebnému duchovenstvu a všem
věřícím své arcidiecése
pozdravení a požehnání ve jménu Páně!

Opět nám zavítal čas svatopostní. Jest to doba vážná; neboť nám připomíná důtklivě pravdy a ukládá důležité povinnosti. Mocně a pronikavě napomíná nás ku pokání a obrácení. Uváděje nám živě na mysl drahou cenu našeho vykoupení, přehořkou smrt Páně na kříži, chce nás pohnoti, abychom *smířili se s Bohem, jenž toho, kterýž hříchu neznal, učinil za nás obětí za hřích, abychom my skrze Něho učiněni byli spravedliví před Bohem.* (II. Kor. 5, 20. 21.)

Letošní však půst svatý napomíná nás mnohem důtklivěji; neboť těžký jest čas, bouřliví jsou dnové, v nichž žijeme. Duch nepokoje kráčí světem a kudy se běře mezi národy, jakoby se vše kvasilo a jitřilo; poměry se víc a více zaplétají; pohled na běhy časové, rozhled po světě naplňuje nás hrůzou, tak že jedenkaždý úzkostlivě se táže, kterak asi tento zmatek se utiší, kdy asi pokoj a pořádek opět se dostaví a ustálí; a na tuto otázku neví nikdo odpovědi, kterážby upokojila. Neboť odpověď jediné pravá na tuto otázku jest: *Spása člověčenstva jest v Kristu a v žádném jiném není spasení!* Avšak odpověď tuto nechťejí za pravou uznati synové tohoto světa.

Pročež čím více dnové naši se zasmušují, tím důvěrněji pohlíží církev Páně vzhůru, tím hlasitěji pobádá nás, abychom duše své spasil, abychom se obrátili k To-

mu, kterýž jediný jest původ a dokonatel spasení!

A hlasu tomuto neměli bychom, Nejmilejší, sluchu dáti? Neměli bychom sobě k srdci vzíti napomenutí, kterým nás pobádá těžká doba, v níž žijeme, i církev svatá, totiž abychom *spásu svou hledali v Bohu?* Zajisté, že pamětliví jsouce těch mnohých trpkých zkušeností za času právě minulého a na mysl i před očima-majíce nad míru vážnou přítomnost nezavřete srdcí svých hlasu milosti Boží. Nikoliv, to ne učiníte; nýbrž bohda v těchto svatých dnech věnovaných kajcnosti a obnovení se na ducha, shromáždíte se kolem kříže Spasitele našeho a vděčně uvažující neskonale milosrdenství a tu lásku, z které za nás trpěl, pevně učiníte předsevzetí, hříchu umřítí a již ne sami sobě živi býti, ale *Tomu, kterýž za nás umřel a z mrtvých vstal.* (II. Kor. 5, 15.) Ó kéž byste všichni tímto úmyslem oživeni přijímali sv. svátost pokání a nejsv. Svátost oltářní, abyste dle napomenutí Apoštolova všichni *slavili velikonoce v duchu upřímnosti a pravdy.* (I. Kor. 5, 8.)

To napomenutí v tomto svatopostním čase v otcovské lásce a z povinné péče o spásu duší Vašich čině k Vám, nemohu této vítané příležitosti pominouti, abych se nezmínil o utěšené události, kterouž obyvatelstvo Čech hned po dnech útrap minulého léta zavdalo příčinu vznešené radosti a na jevo dalo skvělý důkaz svého křesťanského smýšlení.

Když totiž drahocenné tělo sv. Jana Nepomuckého, patrona naší země, z tichého úkrytu v Solnohradě do Prahy veženo bylo, aby opět odpočívalo uprostřed milých krajanův: jaký to dojemný obraz věrnosti u víře naskytl se tu oku radostí zářícímu! Kdo sečte ty tisíce nábožných věřících, kteří v městech i vesnicích toužebně oče-

kávali předrahé ostatky tohoto světce našeho, aby jemu svou lásku a úctu osvědčili? A jakou to velkolepou slavností byl tento svatý klenot země České v královském městě Praze pozdraven a uvítán! V pravdě, přenesení těchto svatých ostatků ze starobylého Vyšehradu do velebného chrámu sv. Víta svědčilo hlasitě, že královská Praha posud se neodřekla víry předků svých, nýbrž že obyvatelstvo její podnes oživeno a proniknuto jest duchem věrné oddanosti k církvi Kristově!

Toto zbožné projevení křesťanského smýšlení naplnilo srdce moje radostí, tak že jsem z celé duše velebil Pána, jenž podivný jest ve Svatých svých a se svatým apoštolem Pavlem vzýval jsem Jej, aby podle bohatství slávy své dal vdm moci posilněnu býti na vnitřním člověku skrze Ducha svého, aby Kristus přebýval skrze víru v srdcích vašich. (Efes. 3, 16, 17.)

Radost moje, vzbuzená tímto slavným osvědčením Vaší víry, zakládá se na toím hlubokém přesvědčení, že křesťanská víra jest nejdražší poklad člověka a nejhojnější pramen pravé blaženosti.

Víra, pravím, jest nejdražší poklad člověka; onať jest počátek a základ našeho spasení, bez ní nelze se líbiti Bohu a společenství Jeho vyvolených dojíti; víra jest ono nadpřirozené světlo, kteréž osvěcuje temnosti tohoto života, a učí nás znáti Boha, cestu k Němu a k věčné blaženosti, tak že nemůžeme zblouditi jdouce za tímto božským, neklamným světlem; víra jest moc Boží, skrze kterouž přemáháme nepřátele našeho spasení a v dobrém setrvati můžeme až do skonání.

Víra jest však také hojný pramen pravé blaženosti; neb ona přináší pořádek a požehnání do všech poměrů vezdejšího života; tak že ten, kdož ji věrně v srdci chová a dle jejích vznešených zásad myslí a jedná, již zde na zemi nalezá pokoj, jehož svět dátí nemůže a raduje se z té klidnosti a utěšené spokojenosti, kteráž jej ve všech příhodách tohoto pozemského života posiluje a působí, že se s' myslí neohroženou, hrdinskou odevzdává do vůle svého Otce nebeského, tak že i v největším neštěstí, kteréž ho zastihne, i při nejbolestnější ztrátě, kterouž utrpí, věřící oko své k nebi pozdvihuje, řka s nábožným trpítelem Jobem: *Hospodin dal, Hospodin vzal, buď jméno Hospodinovo požehnáno!* (1, 21.)

A jakož jedině svatá víra člověku na zemi ve všelikých potřebách a důležitostech světla a útěchy podává, rovněž tak připra-

vuje mu i v životě budoucím blaženost, jakéž ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani srdce lidské nepocítilo. (I. Kor. 2, 9.) Proto chová křesťan víru v hlubinách duše své jako statek svůj nejvyšší a jako poklad ceny nesmírné.

K této svaté víře, kterouž Kristus s nebe přinesl, apoštolové po všem světě hlásali, kterouž katolická církev pod záštitou Ducha svatého co pravé evangelium Kristovo všem národům káže, za kterou ode dnů svatých apoštolů tekla krev mučedníků, kterouž oslavila neohroženost a vytrvalost vyznavačů a kteráž podnes jest nejdražším klenotem lidí nejslechetnějších, k této sv. víře dím, byli jste i Vy, Nejmilejší, povoláni v onom slavném okamžení, když jste skrze křest byli přijati do společnosti vyvolených bojovníků Kristových.

Však čím dražší statek jest svatá víra, tím větší musí býti také naše péče, abychom tento poklad sobě zachovali a vše odstranili, co by nám tento klenot mohlo poskvřniti aneb zcela vyrvati; *mámět ten poklad v nádobách klenotních*, praví Apoštol (II. Kor. 4, 8.) a dokládá: *Protož kdo se domnívá že stojí, hledíž aby nepadl.* (I. Kor. 10, 12.) —

Jakož jsem za povinnost pokládal vděčně uznati a pochváliti poctu od Vás našemu sv. patronu prokázanou a tím spolu na jevo danou víru a bázeň Boží, rovněž tak musím svou radost vysloviti nad tou bedlivostí, s jakouž se staráte o své vlastní a Vašich dítek duchovní vzdělání. Však vedle mnohých příčin radosti nalezám též ne jeden podnět obavy. Pročež nesmím opomenouti k opatrnosti vyzvati Vás, abyste hledajíce poučení a vzdělání nebyli v blud uvedeni a neuběhli v nebezpečenství utrpěti škodu na neskonale dražším statku sv. víry a ustydnouti u věrné, vroucí náklonnosti své k spasitelné církvi Ježíše Krista. Nebo každý z nás, komu pravé blaho bližního na srdci leží, nabývá za našich dnů toho truchlivého přesvědčení, že se krásného vynálezu umění kněžství lidského neužívá vždycky a všude tak, jak by kobecnému prospěchu bylo; nýbrž že naopak toho mocného prostředku k rozšiřování vzdělanosti a všeobecné osvěty bohužel ze zistnosti, lehkomyšlnosti a zlovolnosti namnoze se zneužívá a to ku škodě a zkáze čtenářův. Povázíme-li, Nejmilejší, že na zemi nic není tak dokonalého, aby toho člověk zneužitím pokaziti nemohl, smíme-li pak ještě za to míti, že všechno, co tištěno a psáno, dobré jest a prospěšné a nezávadné?

Proto musí každý bedlivě k tomu přihlížeti, aby snad ponenáhu nebyl nakloněn k náhledům a zásadám, jež *s duchem křesťanským* nikoliv se nesrovnávají, nýbrž spíše, kdyby všude byly rozšířeny a za obecné pravidlo života domácího i veřejného uznány, *křesťanství* by podkopaly a na lidstvo pouhou zkázu uvedly.

Že této opatrnosti za našich dnů nutně zapotřebí, neupřel nikdo, kdo nestranně pozoruje *všeobecnou touhu po čtení* a zároveň to veliké *množství plodů spisovatelských*. Všichni vidíme a víme, že nyní všude veliká panuje *čtení chtivost* a že přemnozí netoliko své prázdné chvíle, čas odpočinku, nýbrž i čas práce jí v oběť přinášejí. Čtou se různé knihy, spisky a časopisy, nejvíce však denníky čili noviny, kteréž, ješto všeliké události světové uveřejňují, o nahodilých otázkách časových a záležitostech veřejných mluví a rozmanité příhody denní vypravují, nejvíce obluby docházejí. Čte se v městě i po venkově, zřizují se knihovny a čítárny, kupují se knihy a noviny z celého světa.

Jindy se též čítávalo, ačkoliv ne tolik jako nyní, proto že nebyvalo knih leda takových, jež jednotlivci svou rukou napsali a jiní pak přepisovali. Jinak jest za dob našich, kdežto jednoduchými nástroji tiskárskými rovněž tak spis špatný jako dobrý ztisiceronásobněn a do světa hozen býti může. Nyní se stal tisk nejrozšířenějším prostředkem vyučovacím, nejrozsašlejší školou svobodnou, v kteréž učitelové ani svou spůsobilost ani svou mravnost dosvědčiti, ba ani jména svého udati nuceni nejsou.

Nyní ale také vše, co méně dobré jest, více se udržuje a rozšiřuje než jindy a přibývá ho co do počtu v té míře, čím větší jest počet těch lidí, kteříž *z nešlechetných úmyslů* píší v poměru k oném výborným k úřadu učitelskému v pravdě povoláním mužům, jimžto jde jen o *dobrou věc*.

Aby pak zlé horším bylo, čtou přemnozí bez náležitého výběru a soudu a odkládajíc knihu neb list netáží se, čeho asi namáhavým čtením pro ducha i srdce vyžískali.

Je-li vůbec zapotřebí veliké zkušenosti a hlubokého soudu a rozhledu, aby čtenář s prospěchem sobě čtení zvolil a bezeškodý četl, co máme říci o vplyvu neobežřelého a nespořádaného čtení na *mládež* čtení chtivou? Co bude nevyhnutelným následkem, zůstane-li slepé náhodě ponecháno, by Vaším synům a dcerám knihy všelikého druhu do rukou přicházely? — Nezkušenosti jsouce a tudíž vlastního úsudku neschopní,

mají všechno, co se leskne za zlato, a vše, co se pravdou býti zdá, za pravdu; pouhou možností činí jejich živá obrazotvornost hned skutečností. Vtipný nápad platí jim za důkaz a příjemné vypravování spisovatelovo mají za důkladné. Již pak dostane-li se jim nešťastnou náhodou, nepozorností rodičů, nedbalostí vychovatelů aneb nesvědomitostí půjčovatele neb prodavače do rukou kniha na zkázu víry a mravů zosnovaná a naplní-li se mysl jejich obrazy necudnými a vášním lícením zločinu, kdo medle ochránějí pak bezbranné srdce před násilou jejich vlastní otrávené obrazotvorností? Co vystavěla láska věrné matky, péče zbožného otce, horlivost svědomitého učitele práci dlouholetou, to vše zvrtné a zboří začasť kletba jediné knihy záhubné v několika hodinách.

Tažme se dále vrchností v církvích a státu, přednostů obcí a řemesel, hospodářův, otcův a matek starostlivých, jež si za těchto dnů tak často stýskají, že mezi dospívající mládeží není ani kázně ani bázně, že služební a podřízení nejsou více tak poslušni, pořádku milovní, spolehliví, počestní a mravní, jako bývalo ještě před nedávnými lety, ažme se jich, odkud tato nezvedenost, zpuřnost a znemravnělost pochází? A oni odpovědí nám: od pobuřování všelikých vášní, od křivých nauk, od neustálého hanobení všeliké vážnosti, všeliké důstojnosti v nesčíslných knihách a listech psaných od lidí nesvědomitých a na větším díle ani nejmenovaných.

Takové má čtení špatných spisů následky, které nad to z jednoho člověka na druhého přecházejí, byt by jich všickni sami ani nečetli.

Bylo-li kdy zapotřebí při čtení na pozor se míti, jest toho nevyhnutelně zapotřebí v časech, kdy jako za těchto dob, *ohromné množství nejrozličnějších knih, spisův a listů* koluje v milionech rukou čtenářů. Mezi těmi jsou ovšem spisy, kteréž důkladností, pravdou a užitečností vynikají a *pokroku k dobrému* slouží; ale vedle těchto hemží se spisy k tomu cíli vydanými, aby se oči čtenářův uzavřely světlou, srdce ctností a mysl spravedlností; spisy, které kletbu nevěry, nemravnosti, otupělosti ducha a zpustlosti srdce vůbec rozšiřují a tímto způsobem na svět uvalují *velikou část té bídě*, jakáž nyníšší poměry společenské tak neblahými a neutěšenými činí.

Kdoby o tom pochybovati chtěl, nechat pohlédne okem klidným, duchem nepředpojatým na ty spisy, kterými nyní obchod jest zaplaven.

Sv. Bernard zvolal při pohledu na četné knihy svého věku řka: „*Knihy přilétají se všech stran. V městech a všude uvádějí je. Všem podává se jed pod medem světské výmluvnosti. Od jednoho národu putují spisy k druhému, z jedné říše k lidu jinému.*“

Co by asi řekla *cudná mysl* tohoto světce o haldách těch *hanebných románů* plných holé *zřejmé nemravnosti*, které na cizí půdě jako jedovaté houby se rodí, v překladech se rozšiřují a tímto způsobem našemu lidu přístupnými činí, a v seznámeních knih a v časopisech vychvalovány bývají s takou horlivostí, jakoby šlo o nejvzácnější skvosty nevyhnutelné osvěty a vzdělanosti lidské? Skladatel neb překladatel shledá v panující nemravnosti prostředek, aby slovutným aneb co ještě častěji bývá, aby bohatým se stal. I napíše povídku — román; již název vzbuzuje podivení; dříve se v novinách velebí a opětně schvaluje, ohromnými návštěvami na domech nalepenými se oblažuje a nalezá hojného odbytu; spisovatel a nakladatel pochodí dobře. Však kdo vypraví všecku tu záhubu, kteráž z tohoto nečistého pramene se vylévá na čtenářstvo? Kolik nadějných myslí uvodí v propast divoké vášně a rozervanosti nezhojitelné?

Svatý Bernard nařikal též nad tím, že se dělá *nové evangelium*, nová víra. „*Kladou,*“ praví, „ *zcela jiný základ, než který pevně položen byl.*“ Co by jeho *věřící mysl* pocítila nyní při pohledu na bohaprázdné spisy složené *přímo na vyhlazení víry křesťanské*?

Či neviděli jsme ještě před nedávnem, kterak jeden muž svým spisem „*Život Ježíšův*“ opovážlivě odstraniti chtěl základ a úhlavní kámen křesťanského zjevení, aby Božskou stavbu křesťanství přivedl ku sesutí a rozpadnutí? kterak se snažil drzou rukou zničiti tajemství víry, kteréž v sobě chová to nejsvětější — Boha-člověka? A s jakým povykem bylo to jeho dílo přijato a roznášeno, ač pouze k tomu bylo určeno, aby celý křesťanský dějepis ze lži trestalo a Ježíše Krista, jenž na pravici Otce svého sedí, s trůnu jeho Božské velebnosti a tudíž s oltářů církve svrhlo a ze srdcí věřících odstranilo!

Nebývá-li nám dále v rozličných knihách a knížkách čísti a z nejedněch úst slyšeti výroky, jako: „*Není žádného Boha a žádného Krista, není nesmrtelné duše, není žádného života na věčnosti; — víra je pouhý klam, církev výmysl lidský, člověk narodil se toliko pro tuto zemi, aby jejích statků a rozkoší požíval, umrtím těla dojde*

veškerá jeho bytost svého cíle a konce?“ Hrozná to slova, kteráž veškerou důstojnost člověčí zničují, rozum a svědomí, ctnost a mravnost upírají, člověka k zvířeti snižují, hřích a nepravost za dovolené prohlašují a tím způsobem tělo i duši, časné i věčné blaho v záhubu uvádějí. Strašnou nauku tuto četné prostonárodní spisy a zábavné listy podávají a vykládají, a přemnozí čtenáři ji k vlastní zkáze přijímají.

Smíme-li potom se diviti, když takovéto nauky co bujný koukol uduší semeno sv. víry v srdcích přemnohých lidí? Smíme-li pak diviti se tomu, když každá kniha, každý list, jenž jenom poněkud o víře jedná, stranou se odkládá a nečte a v domě netrpí pouze proto, že *víry* se ujímá? Když naproti tomu všecko jest vhod a vítané, co náboženství a jeho sluhám jest na posměch; když se kupují a čtou denní listy, kteréž zjevnou nenávist proti katolické církvi vzbuzují a rozšiřují? Ovšem skladatelé i čtenáři na větším díle jsou a nazývají se syny katolické církve, ale necítí ani té nejmenší soustrasti, když tato jejich matka jest tupena a pronásledována, lhostejně to nesou, když římský papež, hlava církve, její kněží, její učení, její zřízení a náboženská společenstva v hanu a potupu se uvozují, když se jim na cti utrhá a veřejně se snižují. Tištěnému listu věří na slovo, anižby zkoušeli, co obsahuje, jenom pravdě nedávají žádného sluchu. Oni činí všecko, aby nevěřili, ale nečiní ničeho, aby věřili; kterak mohou pak ti a takoví poklad své víry zachovati?

V pravdě, Nejmilejší, rozhlížejíce se po náramné povodni spisů víře a mravům odporných, kterými v těchto dnech čtenářstvo jest zaplaveno; na myslí uvažující a zkoušející bezbožné učení a záhubné zásady, které nepřátelé křesťanství a protivníci katolické církve za našich dnů skoro ve všech vzdělaných zemích pomocí denního tisku rozšiřují a zastávají; vidouce, že tisíce tisíců z těchto nekalých zřidel svou zábavu, své poučení a vzdělání, svou denní potravu duchovní čerpají; nemusíme-li se hroziti a děsiti té nesmírné spousty, jaká tudy se uvozuje na obor náboženství, mravnosti a vážnosti, v domácnosti, církvi i státu? Kdo z Vás nevidí a nedočítá se toho, jak v těchto našich dnech i za nejprudších bojů politických a při každé příležitosti útokem se žene na církev, na její svobodu a nezadatná práva a jak v těchto na nejvyšší nepřátelských nájezdech svorni jsou a v nich jedni druhých předstihnouti hledí?

Kdož nevidí, kterak zneužívající tak řečeného veřejného mínění bez ustání proti katolické církvi ho popuzují; kterak poctivý cit katolických křesťanů proti jejímu učení, jejím zákonům a zřízením pobuřují, učení ono zpotvořující, kázání církevní co obludné strašidlo vyličující, mužné povahy mezi katolíky za nepřátelské zatemnělce prohlašující, církevními ústavy a společnostmi co přežilým a zastaralým zřízením pohrdající a nenávist a záští všemi prostředky rozsívající a to k tomu cíli, aby největší síla katolíkův, jejich bázeň Boží a pevná přesvědčenost v podezření byla uvedena a takto u *věře věrní* skrze svedené a pošetilé byli poraženi?

Kdo nevidí, kterak se bohužel pod lesklým nápisem *osvěty* slovem i písmem rozšiřuje jenom a pouze křivé učení *moudrosti tohoto světa*? Osvěty pravím a moudrosti, jejíž podstatu a cíl přátelé její v tom zakládají, že náboženství Ježíše Krista, jemuž člověčenstvo za všechno blaho, za vše, co velkého, vznešeného a krásného má, k díkům jest zavázáno, za temnost a pověry prohlašují, jím pohrdají a jemu se posmívají? Osvěty, dík, kteráž se honosí prostou bytí náboženských předsudků a pověr, což tolik znamená, jako že tito osvícenci o náboženství pranic nedbají a svou nevěrou se vychloubají a tím že nad *nevzdělaný*, to jest *věřící* lid vznešenými bytí se domnívají? Jakoby osvěta v něčem jiném záležela, leč v osvětlení světlem pravdy; jakoby stávalo pravdy vyšší nad tu, kterouž nám Syn Boží s nebe přinesl, a osvěty ušlechtilejší nad tu, kterouž nám svatá víra, pravda křesťanská podává! Oslepení a zavedení bludíčkami této světské moudrosti nechťejí někteří více znáti pravého živého Boha, *kterýž v Ježíši Kristu, svém jednorozeném Synu, vykoupil svět a nyní zvětšuje lidem, aby všickni pokání činili, protože uložil den, v kterémž souditi bude svět v spravedlnosti skrze Ježíše, kteréhož k tomu zřídil dávaje věru všem, vzkřísiv ho z mrtvých.* (Skut. 17, 30. 31.) Na těch se vyplňuje, co napsal svatý Pavel k Římanům: „*Poznavše Boha, neoslavovali ho jako Boha, ale marní učinění jsou v myšleních svých a zatímno jest nemoudré srdce jejich; pravíce se býti moudřími, učinění jsou blázný. Změnili pravdu Boží o lež.*“ (1, 21. a d.)

Z těch příčin naskytá se u prostřed světla naší vychvalované osvěty tolik temnosti; proto odvracejí se přemnozí od živého Boha k modlám tohoto světa, proto smyslnost a život labužný vždy víc a více

se rozplozuje a pozemského majetku drží se drahně srdcí jako svého Boha. Proto shánějí se mnozí jen po časných statcích a vedle nespokojené chudoby žije a tyje zatvrzelé bohatství. Proto ohrožují bezuzdné vášně a bujně náruživosti i zločiny bezpečnost majetku a života, veřejný pokoj a pořádek; svazky rodin a státu se trhají, celí národové stojí nepřátelsky naproti sobě, trůny knížat se viklají a velcí této země nevědouce si rady nevědí, kde by pomoci hledali. A přece jest tato pomoc velikého Boha nám na blízku; jsou však oči, které nevidí, uši, které neslyší, srdce, jenž pravdě přístupu nedají. *Spása světa spočívá v Kristu, a v Něm jediném, a mimo Krista není spasení.*

Vidouce tedy, Nejmilejší, mnohé lidi, ani od Boha a jeho pravdy, od Krista a jeho církve se odvracejí, neměli bychom puzeni býti ze vsí síly a z celé duše vyznávat i vyzývat v pravdě živého Boha, našeho Stvořitele, Spasitele a Soudce? Či neměli bychom v rozhodném boji mezi vírou a nevěrou zjevně a upřímně před celým světem dokázati, že jdeme s Kristem Pánem a nikoli s Belialem nepřítelem? — Nebo nyní, kdežto více než jindy víra mizí a na jejím místě nevěra v srdcích vévodí, platí heslo: *Kdo není s Kristem, proti Němu jest.* Kristus není rozdělen; *jediný jest iť Kristus, jedinou založil On církev, kterouž brány pekelné nepřemohou. Pročež nikdo nemůže jiného základu položiti, než který položen jest: Kristus Ježíš.* (I. Kor. 3, 11.)

Vy všickni, jak dí sv. apoštol, *jste děti Boží skrze věru, kteráž jest v Kristu Ježíši; neboť všickni v Kristu pokřtěni jsou, Krista jste oblékli.*“ (Gal. 3, 26. 27.)

A protož, Nejmilejší, držte se neodvratně Krista, jeho víry a jeho církve; neďte se žádnými klamnými řečmi, ať již jsou ústně pronášeny aneb tištěny, zmýlití, nedávejte oněm žádného sluchu a těchto nečítejte; nebo *kdo nebezpečností hledá, zahyne v něm, tak poučuje nás přísloví.* Čítejte raději spisy, kteréby Vás v učení spásitelném dokonale utvrdily, aby víra vaše byla pevná, poslušnost rozumná a vy počet vydati mohli každému žádajícímu ho z pravdy té, kterouž věříte, a radostně abyste s Apoštolem zvoliti mohli: „*Vím, komu jsem uvěřil!*“ (II. Tim. 1, 12.)

Špatné spisy sice nehrozí zkázou zdraví těla a jeho krátkému živobytí, ale jde při tom o věru, mravnost, pravdu a povinnost, tedy o nejvyšší duchovní statky člověka, o zdraví a věčnou blaženost nesmrtelných duší

nejprvé o prostředky k nim, o základy v církvi a státu. I neměl-li by jeden každý z nás, jemuž tyto statky posud jsou milé a drahé, v kruhu jeho péči a působení svěřeném horliti o to, aby čtení víře odpor-
ných a nemravných spisů i od jeho přinále-
žejících co možná nejvíce vzdalováno bylo? Čím méně za tohoto času veřejný zákon s
přísností zakročuje proti rozšiřování spisů
mravům nebezpečných, tím důrazněji příka-
zuje svatá povinnost Vám, křesťanští rodi-
čové, učitelové a představení, abyste o spa-
sení světců svých se starali a zhoubný
vplyv tisku od nich všemožně vzdalovali.
Vždyť pak co křesťané víte, že Bůh duše
dítěk z rukou rodičův opět požádá a že
každý představený ze svých podřízených
rovněž tak počet vydati musí, jako tito je-
mu k poslušnosti, k věrnosti a poctivosti
zavázání jsou. Mnoho zajisté dokáže Vaše
příčinlivost, vzděláte-li příslušně rozum i
srdce dítěk a mládeže, ohradíte-li ctnost je-
jich bázní Boží, tak aby tou měrou povstala
v nich přirozená nechuť ke všemu nešle-
chetnému, špatnému a podlému; dáte-li jim
dobré, potřebám jejich věku přiměřené kni-
hy sami do rukou, aby pak tím živější o-
šklivost v nich vznikla, až by něco špatné-
ho užřeli. Nad míru mnoho dovedou ve-
dle rodičů a učitelů též křesťanští mistři a
hospodáři, mají-li čtení mládeže rovněž
tak na zřeteli, jako její *společníky a druhy*.
Zlé spolky kazí dobré mravy; ale nad jiné
záhubnější společník jest *knih* nebo *list*,
jenž k bludům svého skladatele svádí a zá-
sady víry, mravů a počestnosti podkopává.
Co byste nedovolili *zlému společníku*, totiž
aby svobodně vcházel, bez dohlídky s Va-
šími dětmi žertoval, nemravně mluvil, ba
lhal, tupil, na cti utrhal a se rouhal, toho
nesmíte dovoliti ani tiskem vydanému listu;
nebo papír nad ničím se nezardí a čtenář
jej do ruky bere nic zlého ani netuše.

Jak ale Vy se ubráníte řečenému ne-
bezpečí, čtení mladí čtenářové, na něž ani
rodiče a učitelové, ani jiní představení do-
hlížeti a působiti nemohou, jenž na kluzké
cestě mnohého čtení světla a zdokonalení
hledáte, sami sobě zůstavení jsou? —
Vás může ovšem *dobrá rada* šlechetného
přítele k dobrému vésti; ale vždycky a všu-
dy má Vás provázeti cit přísné *povinnosti*,
kteráž nejprvé prikazuje *potřebné* a pak te-
prv, když tomuto dokonale bylo zadostuči-
něno, dovoluje *užitečné*. Budete-li tento
pořádek zachovávat, pak Vás práce Vašeho
povolání a jí s hůry propůjčené požehnání
na větším díle samo ochrání před oným

nebezpečstvím. Varujte se vždy i toho
nejzajímavějšího díla, jak mile o něm zvíte,
že předměty *nehodné* líčí a vykládá. Pod
takouto různou zábavou přecasto had jedovatý
se skrývá. Však milí jinochové a panny,
neuchrání-li Vás tato pevná vůle, kdo by
pak ještě byl s to zachrániti toho, jenž *sám*
sebe zachrániti nechce?

Nemůžeme-li, Nejmilejší, lhotejně na
to hleděti, ano mladí i starí s pravé cesty
a v blud svedeni bývají záhubnými spisy,
pak nepostačí nikoliv, abychom čtení spisů
záhubných sami se varovali a jak povinni
jsme i jiných od něho zdržovali, nýbrž my
všickni musíme též podle sil svých přispí-
vati k pravému vzdělání a duchovnímu po-
vznešení bližních svých *rozšiřováním* dobrých
kněh a časopisů, ochotně oběti přináseti ve
prospěch a na podporu takových užitečných
spolků, jejichžto jediným účelem jest: vy-
dáváním dobrých spisů pravou vzdělanost
a ryzou osvětu šířiti.

Nezbytným úkolem našich dnů jest,
aby lid důkladně byl poučen o důležitých
otázkách v církvi, státu a společnosti; pro-
čež vážné doráží především na svědomí
všech spisovatelů napomenutí, aby toto po-
učování prostředkem a pomocí tisku neslo
se vždy jen po spasné cestě *pravdy, práva,*
spravedlnosti a mravnosti. Kdo s těmito
nejvyššími statky člověčenstva jako kněz
s Nejsvětějším s povinnou úctou zachází,
jich stráž a ochraňuje, ten hoden jest jmé-
na pravého učitele, osvíceného vůdce svého
lidu, ten staví sobě slavný pomník v srd-
cích svých věčných spoluobčanů a u věr-
ném plnění svých povinností uvíjí sobě ko-
runu pravé slávy a pravdivé lásky lidu.

Kéž by tedy všichni ti, kdožkoli slovy
tištěnými den co den mluví k duchu a
srdci čtenářův a uvázavše se v nejrozsáh-
lejší úřad učitelský na povšechném vzdě-
lání a poučení lidu pracují, kéžby pamět-
livi jsouce svého vznešeného povolání a
spojení s ním těžké odpovědnosti, péra svá
vždycky a všude věnovali jenom *šlechetné*
službě pravdy! Kéžby v dnech tak pohnu-
tých, jako jsou dnové naši, kdežto pravda
a blud, právo a bezprávi vespolek bojuje,
vždycky a všude povznášeli silný štít *prá-
va a nezkrácené svobody*!

Však při všelikém podporování vzdě-
lanosti a osvěty nesmíme, Nejmilejší, nikdy
zapomínati, že *osvěta nejšlechtilejší* jest ta,
kterouž propůjčuje *svaté náboženství křes-
tanské*; že každá jiná vzdělanost a osvěta
rozumu, neplodí-li vznešené smýšlení a
ctnostné skutky — jalová jest a marná. Ne-

bo k čemu jest pak všeliká moudrost svět-
ská, nečiní-li člověka moudrým? K čemu
všecko světlo, nesvítlí-li po cestě k věčno-
sti? K čemu všeliká osvěta rozumu, jestli
se zároveň srdce neušlechťí?

Jakožto synové světla chodte, napomíná
Apoštol (Efes. 5, 8.) a tím nenaznačuje
nikoliv mnoho- neb polovědění, nýbrž *zbož-
né obcování* jakožto *pravé světlo osvěty*; i
uvádí co ovoce světla čili obcování v světle:
dobrotu, spravedlnost a pravdu. — Čistá
mravnost, pravá nábožnost, účinná láska k
bližnímu, zbožná nadšenost pro pravdu a
spravedlnost: ty jsou známky, po nichž po-
známe *pravou vzdělanost*, kteráž nás po-
vznéstí má.

Budiž tedy vezdy naší nejvyšší a nej-
vřelejší snahou, *abychom rostli v poznání*
Ježíše Krista, v němž přebývá všechna plnost
Božství tělesně, v němž skryti jsou všickni
pokladové moudrosti a umění (Kol. 2, 9. 3.),
kterýž jest nám učiněn od Boha moudrostí
i spravedlností, i posvěcením, i vykoupením,
(I. Kor. 1, 30.), *kterýž jest náš jediný*
prostředník, vysoký kněz a věčná blaženost.
— Jeho se držíme věrně a neodvratně ve
všech příhodách, v radosti i žalosti, po vše-
cky dny života našeho. Jakožto jeho po-
křtení a birmování bojovníci vyznávejme
Jej a Jeho evangelium neohroženě před
světem a před lidmi, abychom účastnými
se stali toho velikého štěstí, které slibuje
věrným vyznavačům svým, řka: „*Kdožkoli*
vyzná mne před lidmi, toho i já vyznám
před Otcem svým, jenž jest v nebesích.“ (Mat.
10, 32.) Toho popřejte mně i Vám všech-
něm milosrdný a všemohoucí Bůh Otec,
Syn a Duch svatý. Amen.

Dáno v Praze, v neděli první postní,
dne 10. března 1867.

Bedrich,

kardinal a arcibiskup.

Základy křesťanského vychovávání dítěte.

Dle B. Klerika vzdělal J. B. P.
(Pokračování.)

X. Allopathie nebo homeopathie?

Lékaři hádají se, je-li allopathie nebo
homeopathie pravý způsob léčení? *Home-
opaté* tvrdí, že se nemoc nejjistěji vyléčí,
když se *podobný* neduh v těle způsobí a
proto nemocným podávají léky, jimiž by
v těle zdravém povstala nemoc, kterouž
chtějí odstraniti. Představují si totiž, že
nemoc skutečně s nemocí příbuznou uměle
spůsobenou, se bude potýkati a jako sa-
mozvance z těla ji vyklidí; v boji tom že

pak sama zeslabena spolu zanikne. *Allo-
paté* naproti tomu staví zjevného soka do
boje, přemáhající zlo prostředky *odporný-
mi*: v nemocích horečných předepisují léky
chladivé, v zimnici pak horké, rozpalující;
v mdlobách dráždivé, v jitrění pak poti-
šivé, krotivé. Která z obou stran má pra-
vdu, co nelékař neosměluje se rozhodovati,
však přáti jest, aby věda lékařská brzo
tak pokročila, by jednou tento boj se roz-
hodl ku blahu člověčenstva. — V ohledu
duchovním jsme již dále. Tu máme lékaře,
jenž nám bezpečně může pověditi, který
je pravý způsob léčení v nemocích duchov-
ních. Onté rozhodný *alleopath*; nebo *první*
předpis (recept), který dává každému, kdo
ho chce následovati v svatosti, znít: „*Za-
při sebe sám.*“ (Mat. 16, 24.) K tomu do-
kládá sv. Řehoř: „Jako v lékařství horeč-
ka hojí se léky chladicími a zimnice roz-
palujícími, tak i *Syn Boží* proti zlým žá-
dostem a náruživostem předepsal prostřed-
ky opáčné, káže přemáhati pýchu pokorou,
lakomství dobročinností, smilstvo zdrželi-
vostí, hněv tichostí a laskavostí atd.“

Mnozí *svobodomyšlní* chtějí tomu, aby
při léčení duše u vychovávání měly platno-
sti *zásady homeopatické*. Dítě prý se má
obeznámiti s hříchem, aby s ošklivostí od
něho se odvrátilo, ano když časem ukojí
se žádost zlá, tu prý síly v boji se zkou-
šejí a dochází prý se ctnosti, neb alespoň
zkušenosti, rozumu se nabývá a dítě prý
bude příště střežiti se toho, co mu škodu
přineslo. — *Dábské to učení*, ježto svědčí,
jak daleko může člověk zblouditi, když
odloží víru. Mnozí rodiče nepřiznávají se
sice k němu v srdci svém, přece však při
vychovávání více méně podle něho se spra-
vují, ježto chtějí vykořeniti zlé žádosti,
tím právě jich vzbuzují, že vlohám neb
puďům a žádostem srdce jim příbuzným,
— jako jsou: žádost po cti, po statech a
rozkoších a p. příliš hovi a jim uzdu po-
pouštějí a takto k sesilení náruživosti a k
hříchům, ježto jim odpovídají — k pýše,
lakomství, smilstvu a t. p. nemálo přispívají.
Tuto je na svém místě *spůsob allopatický*,
kterýž ve smyslu duchovním schvaluje
pravidlo vychovatelské: „*Přemáhej hlavní*
náruživost dítěte, cvič ho záhy ve ctnosti
opáčné.“ —

Přiměříme zásadu tuto k prvním *dvoem*
hlavním hříchům, jež jsou pýcha a lakom-
ství. Spasitel náš napomínaje svých uče-
níků ku pokoře, představil jim dítě, řka:
„Kdo se pokoří jako toto malíček, větší
jest v království nebeském.“ (Mat. 18, 4.)

A v pravdě je slabým, bezpomocným dítětem pokora tak přirozená, že jen nemoudrým, přílišným hovněním ctižádosti zmáhá se v srdcích jejich *pýcha*, jižto Duch sv. nazývá „počátkem všeho zlého“ a „ohavností před Hospodinem“ (Přisl. 8, 13. — 11, 2.); o níž učí, že „kdo se jí přidrží, potupen bude přehovně a vyvrácen do konce.“ (Sir. 10, 15.) Zdaž se hloupá pýcha mocně nevštěpuje v srdce chlapců a dívek od nerozumných rodičů, kteří jako *loutky je strojí, krásu jejich obdivují* a co spanilé andílky domácím i cizím je představují? Dítětům nemělo by se nikdy mluviti o pěkných šatech, jen o slušném, čistém oděvu. Čistota má se obzvláště přestovati, již zanedbávati ani s pokorou se nesnáší. — Rodiče nemají hubovati a uštipkovati, nechť-li dítky roztrhaný šat nebo špinavé prádlo na se vzítí; nemají je haněti, že se často myjí a durditi se, že se zdráhají jísti neb píti z nádob nečistých; nemají jeviti nevoli, když chtějí zametatí a nábytek oprašovati atd. Naopak mají je k tomu ke všemu přidržovati; nebo smysl pro čistotu chrání čest a nevinnost a zachovává při zdraví.

Podobně jako marnivost v oděvu jest *hloupá i sprostá pýcha zakládati si na bohatství a na své urozenosti*. Rudolf, nejmladší syn bohatého statkáře, věděl již ve 4. roce svého věku, že bude dědicem velikého dvoru po svých rodičích. Všickni domácí ho titulovali „mladý pane!“ Otec sám žertem se s ním hádával, kdo že z nich je vlastně statkářem, a by hádka byla více zábavná, byli domácí z části na straně starého, z části na straně mladého pána. Později byl do města dán na studie a po dvou letech platil všude za moudrého, že stál mnoho peněz. Však s úzkostí na to pomýšlím, stane-li se jednou výbořem neb starostí obce! — Jiný hošík choval se ke svým soudruhům velmi pánovitě, drze, tak že se před ním bázně ukrývali. Otec jeho mu záhy vštípl, že není obyčejný sedlský hoch, ale syn statkářův. Když dorostl, cítil se velmi nešťastným, že přebýval na vsi. — „Až půjdu do města,“ tišila Chlubná svou Bětku, „koupím ti také klobouk. Kačenka sousedovic ať nemyslí, že je něco víc než ty!“ — Ty a podobné řeči jsou velmi pošetilé a směšné; však zpálal by člověk nad dítkami, jež takto se vychovávají. — *Tynavky své, aby byly skromné, ke každému zdvořilé, přívětivé a úslušné* jak k bohatým, tak k chudým, k vznešeným i spro-

stým. Netrp, aby se chovaly hrubě, vysokomyslně a nezbedně k čeládce; nezakazuj jim obcovati s jinými dítkami, protože jsou chudé a sprosté, spíše měj je k tomu, aby následovaly jejich ctnosti; neodpouštěj jim prostorekosti, ústípků a řečí drzých, tím méně jim takových do úst vkládej. Kárej u nich zvědavost, všetečnost a dotíravost; uč je, aby dospělých uctivě pozdravovaly, smekaly, osobám vážným se poklonily, v cizím domě zaklepaly. — „Zdvořilost,“ dí přísloví, „všude projde.“ — „Vlídností každému se zavděčíš.“ — „Zdvořilostí nezhrěšíš.“ —

Mnohý konečně se *honosí a pýchá buď skutečnými neb domnělými ctnostmi*. — Nejhorší je *pýcha duchovní*, když si kdo zakládá na dobrých vlastnostech, jakých se mu právě nedostává. A mnozí nemoudří rodičové dítkám takovou pýchu vštěpují; trpí, že se do všeho pletou i čemu nerozumějí; vychvalují jich, že jsou chytré, pobožné, pilné, zatím je to chytráctví, ošemetnost, hravost. — Však i opravdové ctnosti mají sloužiti ke cti a chvále Boží, ne pak marnosti. Proto nechvalte svých dítek nikdy před lidmi; neříkejte v přítomnosti jejich, že je nynější mládež mnohem moudřejší; netrpte, aby děti dospělým skákaly do řečí, aby komu se smály a či řeči opravovaly: dejte jim na srozuměnou, že je nespůsobilé mluviti o sobě, nebo ve společnosti stále slovo vésti; že to známka hloupé pýchy, nikdy nestoupiti, a vždy, v rozmluvě, ve hře i v každé zábavě na svém státí. Tak pokora, již *Šalomoun* nazývá pravou moudrostí a o níž v *Příslovích* praví, že „před slávou musí býti ponížení“ (15, 33.) bude vzdalovati marnou ctižádost, aniž by vylučovala šlechtného závodění. — „Dobře tak! — výborně! — Když bude úloha bez chyby, spůsobíš mně radost! — Budeš-li se dobře učití, budu s tebou spokojen!“ — Ta a podobná slova mají u dítek postačiti k povzbuzení činnosti. — Kde více třeba, není sprostnosti, ježto ochraňuje před pýchou. —

Sestra pokory je *tichost*, a proto *Spasitel* obě pospolu schvaluje, řka: „Učte se ode mne; neboť jsem tichý a pokorný srdcem.“ (Mat. 11, 29.) Také blahoslavi tichých a praví, že „budou vládnouti zemi, t. srdci lidskými.“ Proto přeje sv. *Pavel* Efezským: „Všeliká hořkost i hněv i křik i rouhání buď odňato od vás.“ (4, 31.) — „Ničím,“ dí *Seneka*, „nestává se člověk tak hněvivým, zlostným, jako choulstivým a

lichotným vychováváním. — Křivdy nikdy neodpustí, kdo se neučil z mládí něčeho se odříkati, komu starostlivá matka vždy stírala slzy a vychovatel stále byl hotov činiti mu po vůli. Přece však „nepopouzejte maličkých k hněvu.“ (Ef. 6, 4.) — Zvláště pak křivě si počíná, kdo škádlením, nemoudrými požadavky a nespravedlivými tresty chce zkoušeti dítek, zdali se nerozzlobí. Když děti v nevoli dveřmi bouchnou, šuple hurtem vytáhnou, něco vám kvapně z ruky vytrhnou, knihu, stoličci, náčiní odhodí, šat škubou nebo uzel násilně rvou atd., zavolavše jich v mírnosti, však přísně jim kažte, aby to vše ještě jednou, však tiche zkoušeti učinily. Začnou-li však dupati nohama, balit pěstě, blednou-li neb rdí se neb sinavěji: prvníkrát jim předložte zrcadlo, aby viděly své zohavení; to-li nespomůže, musí se užiti metly. Kárejte je konečně, když nadávají a klejí; avšak jich sami zlým příkladem k tomu nesvádějte. Pamětlivi buďte slov *Žalmisty* Páně: „Tak budiž oblečen v zlořečenství, jako v svůj oděv a ať vejde do vnitřnosti jeho jako voda a jako olej do kosti jeho.“ (108, 18.) „Běda, kdoby pohoršil jednoho z maličkých...“ (Mat. 18, 6.)

Na konec uvedu ještě povídku o *hodném Petříkovi, ne ale k následování*. Jistá kmotra navštívila přítelkyni. „Honem Petříčku, dej paní kmotře pac.“ Kmotra pravila přivětivě: „Aj, Petříček je pořád hezčí a hodnější!“ Mezi tím Petřík sahaje po kapse, táže se: „Co pak jste mně přinesla?“ — „Dnes nic,“ odpovídá kmotra, „až přijdu po druhé.“ — „Bekaná!“ di Petřík. — „Co povídáš, bohaprázdny klu-ku? — Paní kmotra,“ omlouvá matka, „nemějte mu za zlé!“ Na to di kmotra: „Vždyť je — dítě.“ Matka hrozí: „Počkej, Petříku, až přijde tatík!“ — Načež Petr, „Tys také é, é, bekaná!“ a utíká. — Matka směje se z plna hrdla praví: „Věřte, paní kmotra, ten chlapec je pro samý rozum tak zlý. Na všechno má hned odpověď, nic si nedá líbiti; chůva již dostala pár set ran od něho!“ — „Bude z něho chlapík,“ přisvědčila paní kmotra a rozloučila se. — Ubohý Petr! — (Pokračování.)

D O P I S Y.

Z Vysokého Mýta dne 26. března 1867.

(Obrázek z minulé války).

Jaktěživ viděl jsem již mnoho bíd a strasti, avšak den 4. července 1866 na Vysokém Mýtě byl jako souhrn všeho odpor-ného. Byl to útěk rakouského vojska po

Kralohradecké bitvě. Tisíce raněných a ještě více tisíců vyhladovělých a na smrt utmáčených vojnů a jejich nařikání, pláč a křik utíkajících občanů, kvap a chvat nově příšlých pluků k zachránění utíkajících vojnů; namáhavé opevňování okolních výšin, rachocení na svá vykázaná stanovi- ská uhánějících děl atd., to vše nikterak nepochopí, kdo to na vlastní oči ne- viděl. — A hned na to dne 7. července přišli ti nepřehlední zástupové nepřátel- ského vojska; i sužováno nás od těch ne- nasytých pruských žaludků; nastalo pu- stošení posvátných míst zajatými; — slo- vem ta zpupnost nepřátelská jest krvavým písmem v paměť naši zapsána. — I přišla metla Boží druhá. Jakoby na válečné voje byla upoutána, hned dostavila se hrůzyp- ná *cholera*. Kam jsi v posledních dnech července a v srpnu pohleděl, všudy jen rakve a máry. Chudšas a boháč, opuštěný i všemu pohodlí zvyklý, klesali jako zralé osení pod kosou chladné smrti. — Byla-li ale u nás v choleře bída a hrůza, byla mnohem větší v sousední Litomyšli. Tam měla úplavice hojnou žeň. Jedna čtvrt a více velikánského hřbitova byla jest na- plněna mrtvolami, ač ne jednoho, ale 3 zesnulé jeden hrob ve svém lůnu ukřívá. Z mnohých jen jeden lékař zbyl k oše- třování trpících, jenž se svíjeli v bolestech svých. Čtyři duchovní ulehli ve studený hrob, a jen 4 zbyli k dílu milosrdného Samaritána. Počet *domácích* zesnulých ko- látorníků dosáhl tam v minulém roce o- hromnou výši 999. Jindy klidný zámek proměnil se ve velikou nemocnici, též v prostranných školách ozýval se chrapot u- mirajících. Pruští lékařové obstarávali sice tyto nemocnice, ale duchovního tu nebylo. V této tísní, kde k p. biskupovi nebylo možná se dostat, obrátil se Litomyšlský p. děkan a b. vikář ku krajanovi svému a známému službovolnému knězi piaristovi Klementovi; avšak dříve než posel ho došel, byl dobrý kněz sám již také mrt- volou. I požádán byl vicerektor a učitel náboženství na gymnasium piarista *P. Achaz Dornkreil*, by duchovní správu v rozsáhlé nemocnici převzal. S ochotou uvázal se tento kněz v obtížný i nebezpečný úřad, a povinnosti na se vzaté dostál s hrdinnou statečností pravého křesťanského Samari- tána. Co duchovní tento pro ubohé trpící učinil, nebudu vypravovati — jen tolik podotknu, že učinil mnohem více, než po- vinen byl. Jako matka od lůžka k lůž- ku nemocných dítek, kráčel Achaz více-

kráte za den od lůžka k lůžku raněných a nakažených, těše a svátostmi umírajících přisluhuje, a zesnulých ku hrobu doprovázejí. — Na této pouti stanul jednoho dne u lůžka pruského vojína do nohy raněného, — nápis nad lůžkem zvěstoval, že to důstojník. Vlidným slovem tážal se ho Achaz po neřezu jeho; avšak místo odpovědi obrátil se trpící ku zdi. — To nevařilo, trpělivý kněz opět a opět k němu přicházel, nemohl si ale důvěry jeho získati. Po několika návštěvách tážal se ho, jen jako namátkou, netrápí-li ho dlouhá chvíle, a nechtěl-li by se některou knihou pobaviti? To vydalo. — „V noci bolestí sotva oka zamhouřím, a ve dne nemám, čím bych si času ukrátil,“ odpověděl žalostně raněný. Achaz přinesl mu knihu jednu, druhou, a hle — nemocný se počínal těšiti nad návštěvou vlidného kněze. — Zatím se dostavila zimmnice, a ta zlomila ostatek síly zbývající v žilách trpícího. Lékař vyznal bez obalu, že trvání jeho mezi živými nebude na dlouho. I upomenul kněz v důvěrné rozmluvě nemocného, aby sv. svátostmi se zaopatřiti dal; — ale nedostal odpovědi. Ani po druhé a po třetí nedostal odpovědi. Konečně po dlouhém rozmyšlení řekl raněný: „S radostí bych uposlechnul slova Vašeho, ale — já jsem protestant.“ — „Vyt za to nemůžete,“ vece Achaz, „že jste se v té víře narodil a snad příležitosti neměl, pravdu katolického náboženství poznati, nuže vzbudte alespoň dokonalou lítost nad hříchy svými a tu upřímnou žádost v té víře skonati, kteráž Bohem samým nám dána jest.“ A když odporu nenalezl, to k čemu vzbuzoval, věrlými slovy ubohému předfíkal. — Zrána ubíral se sluha Páně opět na místo bídy a utrpení. Sotva vstoupil do nemocnice, kyne mu raněný důstojník pruský. Achaz přistoupil a nechtěl sluchu svému věřiti, když nemocný žádal do lůžka katolické církve přijatu a sv. svátostmi zaopatřenu býti. V krátkosti vysvětlil mu Achaz nejhlavnější články víry sv., připravuje ho k sv. zpovědi a k sv. přijímání. Nemocný poslouchal dychtivě pravdy sv. a dříve než se slunce k západu sklonilo, stal se synem sv. katolické církve. — V svátostném rozhršení po vykonané správě Boží dostalo se mu odpustění; s příkladnou vroucností přijav Tělo Páně a sv. pomazání došel milosti k poslednímu kroku na své pozemské pouti. Téhož dne nalezl ho Achaz v hlubokém zamyšlení. Nevyrhoval ho; po chvíli nemocný vztáhnul ruku svou a za

ruku pojav duchovního přítele svého, slabě ji stisknul a mnohokrát opakoval slova: „Ach, kéž by to moje matka věděla!“ — Kněz táže se po příčině. — „Věztež,“ odpovídá umírající, „otec můj jest protestant, ale matka katolička; od dětinství mého mne vedla, vychovávala v katolické víře. Však lhostejnost, jakéž protestantismus hová, lehkovážnost mladého věku a bázeň, že bych důstojnosti žádné snad nedošel, nedopustily, abych slovům dobré matky srdce byl otevřel. Teprv kule do nohy a následků poranění musila prozřetelnost Božská použití, abych pravdu a její blahonosné ovoce poznal a zakusil. O jak jest mi blaze! Kéžby to matka věděla!“ — Snad že pohnutí mysle urychlilo návrat zimmnice. Rád by tuto změnu a toto obrácení Achaz byl matce jeho zvěstoval — avšak nemocný nepromluvil více. — Pohnut žehnal kněz umírajícímu, jehož o-milostněná duše po krátkém boji do stánků věčných se odebrala. Achaz doprovodil mrtvolu k hrobu a řečí pohřební oslavil zesnulého. — Zatím matka doma kvílí nad ztrátou drahého syna, nevědouc že druhou jest „Monikou.“ Za to zaplesá, až se shledá na věčnosti s dítětem, jemuž obrácení a spasení v slzách a na modlitbách vroucích byla vyprosila. Brasť.

Od Vysoké v březnu 1867.

(Péče o chudé v církvi. Dokončení.)

Chudých měl každý věk a také jich vždy míti bude a také v každém věku dle možnosti církev se ujímala chudých, ale proletářství ve smyslu tom, jak jsem v č. 9. podotkl, jest plod vyfintěné moderní kultury, kteráž chudého, *oloupivší ho o sv. náboženství*, proletářem učinila. Bohužel, že „nízká smyslnost a sprostý materialismus vedle mnohých nemravných zvyků a způsobů našeho dělníka především označují.“ Totéž zárodek moderního proletářství. Proletář pro mravní svou rezervu a nejistotu pohlíží do budoucnosti a také ji jiným nejistou činí. Nemaje čeho ztratiti, stává se nástrojem násilnictví a zhoubného překotu. Jaké tu pomoci?

Dejte chudým *školy, evangelium*, aby dítky chudých rodičů hned z mládí ve mravním vývinu nezakrňely, ale v práci a průmyslu na základě náboženského vzdělání prospívaly. Náboženství toliko jest sto dělníka od mravního a tělesného úpadku uchrániti. Chudým dejte školy zdarma, aby mohli a také museli je navštěvovati; škola buď nevyhnutelnou podmínkou občanské-

ho pokroku a společenského vývinu. Rozumí se, že školy ty nesměly by mimo církev se stavěti, nebo bez křesťanství není pokroku a církev sama jest tou nejvznesenější školou národů. Na sjezdu Ženěvském ve Švýcarských roku 1862 odbývaném dělníci srdečně toho želeli, že ženy a děti jejich pracující v továrnách a dílnách nebezpečí duše i těla vydány jsou. Oni touží po zákonu, kterýžby zapověděl ženám a dětem přístup do továren a dílen, nezdravotou a zkázou hrozících tělu i duši. Oni praví, že moderní vzdělanost jim život ztrpčuje a nejistým činí. Tuto slyšíme, že mimo mzdu dělníci i vyšší, mravní a duševní zájmy na zřeteli mají, oni nejen zkáže tělesné ale i duševní ubrániti se chtějí. Co tomu máme tedy říci, když u nás i v neděli nuceni jsou dělníci v továrnách ba i na polích pracovati? Tací dělníci musejí v neděli do práce, nemajíce žádné ochrany proti nekřesťanskému pánu svému, který jim vypovězením práce hrozí, nebudou-li nenasytnému jeho zisku sloužiti bez odmluvy. Zmiňuji se o tom, poněvadž třeba chudých všude se ujímati, aby na duši a na těle zkázu nebrali. Protož by se také ústavy chudých neměly od chrámu a fary odlučovati, neb tuto jich nejraději chudí křesťané hledají. Za dobré uznávám, aby každá farní osada jeden toliko ústav chudých měla, v jehož čele by byl duchovní správce s místními starosty, podílení chudých almužnou dílo by se duchovním správcem u přítomnosti starostů. Příspěvky a důchody pro chudé vedly by se pod dozorem správců duchovního; občanská vzájemnost by takto nabyla většího rozsahu, anby jednotlivé obce v opatrování chudých se podporovaly. Účty ústavů chudých buďtež k vyššímu místu podávány, aby se nemohlo státi, jak se nyní na mnohých místech děje, že se ani neví, není-li jmění chudých již dávno ztraceno. Tím, že se chudé a dělnické třídy vůbec pramálo pozornosti věnuje, ohrožuje ona každý majetek. Rozpory, násilnictví každého spolu jsou toho následek v obcích. Chudí jsou také majetek obce a ona povinna jest o ně se starati, jeť zapotřebí jen vzájemnosti mezi jednotlivými údy obce, aby se všem po právu stalo. Všickni náboženským citem oživeni sjednotí se snadno k výkonu křesťanské lásky, která nedopouští, aby kdo bezpráví trpěl aneb nouzi a bídou mezi majetnými zahynul. J. Dundálek.

KRONIKA.

Z Prahy. V neděli květnou bude u Všeck Svatých na hradě v 11 hodin svěcení ratolestí, jež vykoná JEmin. nejdůst. p. kardinal; pak bude zpívána mše svatá s pašijemi. — V cis. kapli na hradě bude svěcení ratolesti o 1/2 9. hod., v 9 h. pak zpívána mše svatá.

— Pobožnost 40hodinná bude se konati od 5.—9. dubna u sv. Bartoloměje v Konviktské ulici, od 10.—14. u nejsv. Trojice v Podskalí a dne 15., 16. a 17. t. m. u sv. Klementa.

— Zýtra o 10. h. před zahájením zemského sněmu bude JEmin. pan kardinal sloužiti u sv. Mikuláše tichou mší sv.

— Dnes o 9. h. ukončeny v cis. kapli duchovní cvičení pro paně. JEmin. nejdůst. p. kardinal podával přítomným Tělo Páně. — Duchovní konference pro mužské budou se letos opět konati v kapli zrcadlové v koleji Klementinské. Rozjímání jazykem německým bude od 7. dubna na každý den o h. 7. večerní. — Podobné cvičení v jazyku českém vykonal vp. Fr. Mašek, koop. u sv. Havla, s údy zdejší jednoty katolické obojího pohlaví, jež byl v nedělních odpoledních přednáškách svých ku přijetí sv. svátostí připravoval a jimž pak v neděli IV. postní u sv. Klementa Tělo Páně podával. Pobožnost tato trvala od 5—7 hodin z rána.

— Jednota k dostavění chrámu sv. Vítského uspořádá o letošní slavnosti sv. Janšské výstavu věcí k výhře darovaných. JEmin. p. kard. postoupil ochotně místnosti pro výstavu v paláci svém. Opravovací práce na západním křídle chrámu započaly dnem 1. dubna. Ve schránkách příspěvků na mostě vystavených bylo shledáno 103 zl. 15 kr. a asi 4 zl. ve stříbře. Jmění spolku obnášelo dne 1. března 39.550 zl. 79 kr.

— Spolek *Arimatejský* pochoval v bř. 124 chudé křesťany v Praze, letos již 321 osob.

— Představenou *Anglických panen* v Praze stala se sl. Zuzana Stirbova ze Stirbitzu, kteráž tuto hodnost půl leta prozatímně zastávala. V neděli dne 31. března představil vys. d. p. kan. Würfel co arcib. komisař novou vřehni sboru Anglických panen a sloužil pak v 8 hod. mši sv. v klášt. chr. Páně.

— Ve *Smidarech* budou od 6.—12. t. m. kněží Redemptoristé konati na pozvání tamějšího p. děkana a b. vik. i č. kanovníka Fr. Fialy renovaci sv. misie, načež se odeberou za toutéž příčinou do Nov. Bydžova.

Z Uher. Zesnulý arcibiskup Lono-vics odkázal ve své poslední vůli 70.000

zl. k dobročinným účelům. Část své vzácné obrazárny věnoval nár. museu v Pešti.

Ze Záhřebu. Dovídáme se, že co nevidět nejdůst. p. biskupa J. Strossmajera dojde papežské bréve, aby sestavil zvláštní odbor znalcův, jenž by se uvázal v revisi všech hlaholských kněh církevních. Péči J. Excellence mají z Prahy objednány býti matice hlaholských písmen, dle nichž sám sbor „De propaganda fide“ dá nalíti písmen, a až se takto zřídí tiskárna, chce Propaganda po pořádku tisknouti všechny spomenutým odborem revidované knihy. Zvěst tuto zajisté s radostí uvítá všechno naše kněžstvo, které buď užívá aneb užívati by mělo v liturgii kněh hlaholských, a často v nedostatku jich dost bídne, jak jen může, pomáhati sobě musí; ba zaraďuje se i celý učený svět náš. (*Zagr. kat. l.*)

Ze Švýcarska. V „svobodné“ zemi této katolická církev vždy ještě úpí pod jařmem nespravedlivých nátlaků republikánské vlády. Před nedávnem zapověděla pověstná vláda kantonu Argauského všem kněžím řádu kapucinského, vyslyšeti sv. *zpověď* katolických křesťanů! Bohužel neprojevují všickni biskupové Švýcarští onu apoštolskou neohroženost, s jakouž by se vším právem podobnému nátlaku opřítí měli. Tak zejména v kněžském *semináři* v Soloturně nesměl prý po několik let nikdo o Matce Boží ani hlesnouti; mimo protestantské a radikální listy nesměli nastavující kněží katoličtí ničeho čísti. Za předešlého biskupa zaveden v diecési Basijské nový katolický *katechismus*; ale protestantská vláda hned vydala *zápověď*: Tohoto katechismu užívati nesmíte! Veškeré duchovenstvo však osvědčilo slavně před biskupem: „Poručte nám, a my v této věci vytrvale hájiti budeme právo církve svaté.“ Ale biskup dal za odpověď: „Nemohu“ — a veta bylo po katechismu! — V Curichu marně se zbožné oko katolika ohlíží po obraze Rodičky Boží, nenít ho v celém chrámě; předešlý katolický farář Curijský za třicetiletého svého úřadování ani jednou o Marii Panně nekázal. — Vláda kantonu Tesinského vydala zákon, v němž katolíky, kněze i nekněze, ohrožuje přísným trestem, kdyby se o některých slavnostech církevních do kostela jíti odvážili; ani jeden biskup, ani nuncius apoštolský neprotestovali proti nelidskému zákonu tomuto; toliko dva katolické listy se proti němu ozvaly.

Z Pruska. Politické listy přinesly zprávu o úmrtí výtečného malíře *Cornelia*,

jenž dne 6. března t. r. skončil v Berlíně; z mnohých stran poukázáno na velikou ztrátu, kterouž smrtí jeho utrpělo malířské umění, ale nikde jsme nečtli ani zmínky o tom, zdali Cornelius umřel co pravý křesťan katolický, co věrný syn církve. Pročež si za povinnost klademe, laskavě čtenáře potěšiti zprávou, že se řečeným malířem honositi smí nejen umění, ale i církev katolická. Všecka díla svoje uměl Cornelius nadchnouti duchem pravé víry; nedlouho před smrtí svou dokončil ještě krásný obraz sv. Petra, — patrona svého — an v den seslání Ducha Sv. hlásá pravdu sv. evangelia shromážděným v Jerusalemě zástupům. Když poslední chorobou navštíven jsa cítil, že smrt blízka jest, požádal manželku svou, aby mu zavolala zpovědníka jeho, faráře Herrmanna, kterýž jej sv. svátostmi zaopatřil a několikráte v nemoci Tělem Páně jej posilnil. Až do posledního okamžení podržel Cornelius úplné sebevědomí; poslední jeho slovo bylo: „Modlete se!“ Obraz Spasitelův ke rtům svým tiskna zesnul v Pánu dne 6. března v 10 hodin ráno v 84. roce svého stáří.

— V Pruském státu nynějším čítá se *dvadct* apoštolů — biskupů katolických, a sice: V Rýně Kolíně, Vratislavi, Fuldě, Frauenburku, Hildesheimě, Limburku, Monastýru, Osnabruku, Paderborně, Pelplinu, Poznani a Treviru. — Nejnověji pomýšlí se též na zřízení biskupského sídla v Berlíně. Avšak učený biskup Mohušský Keteler se o tom úmyslu takto pronáší: „V lonském parlamentu pravil slovutný řečník Thiers, že po čas svého života seznal mnoho arcibiskupů Pařížských; byli to vesměs zasloužilí mužové, ale jednu velikou chybu prý měli všickni, tu totiž, že chrám Notre-Damský stojí příliš blízko Tuilerií. V Berlíně však ještě blížeji u zámku královského stojí kostel sv. Hedviky. Biskup u dvora Berlínského, kdyby si více uhlazenosti mravů hleděl než svatosti života, snadno může církvi katolické v Prusku uškoditi více, než všickni ostatní nepřátelé.“

— Z Hamburku. V průmyslových poměrech našeho věku panuje ta velká neshoda, že lidé nemajetní, dělníci musí všeliké síly své tělesné i duševní, ano i život nasazovati pro svého pána, majitele závodu, továrníka atd., kterýž ale o výdělek z práce vyzískaný velmi nespravedlivě se dělí s pracovníky svými, sám sobě téměř všechno ponechává, dělníkům svým však nepatrnou mzdou odbýváje. Tak se stává, že ti ubozí lidé ani nejdůležitějších tělesných

potřeb ukojiti s to nejsou, o duchovní pak své a dítek svých vzdělání již dokonce se nestarají. O vyrovnání křiklavé neshody této zasazují se od několika let jednotlivci i celé spolky, ale žádoucího výsledku nikdo z nich nedocílil. Nejmodřejší se té záležitosti ujala vláda města Hamburku a sice nejprve vzhledem *námořníků*. Roku 1866 vydán jest v Hamburku zákon, jímž se do podrobná vyměřuje, mnoho-li platu a potravy každý majitel lodí povinen jest dáti na den námořníkům, na jeho lodi zaměstnaným. Kapitán musí s sebou vzíti tolik chleba, soli, rýže, masa, slaniny, piva, vína, kávy atd., mnoho-li postačí k výživě všech matrosův, a sice jest až na lot vyměřeno, co každý z nich k snídani, obědu a večeři dostati má; kdyby nedostal, platí pán pokutu a kapitán se k výsledku pohání. Přejeme, aby i našim dělníkům v továrnách stejného zastání se dostalo.

Z Anglicka. V únoru t. r. zemřel v Londýně Msgr. Antonín O'Regan, bývalý biskup v Chikagu v Americe. Ze svého jmění odkázal 20.000 zl. semináři All-Hallowskému blíž Dublinu v Irsku k tomu účelu, aby se úroků z oněch peněz upotřebilo ku vzdělání misionářův pro diecési Chikagskou a Altonskou.

Z Anglie. Zpomenuťi hodno jest co známka času, že v těchto dnech arcibiskup Canterbury-ský předložil shromážděným biskupům katolickým prosbu od 209 duchovních anglikánských podepsanou, v níž žádají arcibiskupa a biskupy, aby radou svou pomohli jim sestaviti zákony pro život řeholnický. Při té příležitosti zmínil se arcibiskup v delší řeči své o znamenitém a divném výjevu tom, že v Anglii nastává vzkříšení řádův církevních, kdežto v Itálii v tutéž dobu hledí je zcela potlačiti. (Zagr. kat. list.)

— Královská společnost zeměpisná v Londýně zvolila učeného římského preláta Msgra Nardi za svého dopisujícího úda; nad tím se některé protikatolické listy francouzské (jako „Avenir national“) nemálo horší; katolická „Union“ jim odpovídá, aby si katoličtí Francouzové vzali příklad z protestantských Angličanů, kteří zásluhy o vědu získané uznávají na každém učenci, bytby i nepřináležel k jejich vyznání.

— **Z katolického života Angličanů.** Veliký díl Vašich čtenářů — tak se piše v „Augsburger Postzeitungu“ — zajiště zná velikolepé hnutí katolicismu, jakéž se jeví mezi Angličany v míře vždy

více stoupající. — Hnutí toto bere skutečně tak obrovskou rozsáhlost na se, že ten, který je na své oči nevidí, oceniti ho nedovede. Církev katolická sice nepřestala ve všech světa dílech dál a dále se rozšiřovati: přece ale nikde neslaví slavnějších vítězství než v Anglicku. Když kardinal Wiseman roku 1850 přistál na břehu britickém, aby anglickou hierarchii opět ve život uvedl, odvolal se na velkodušnost anglického národa těmito slovy: „Když nejvyšší soudní auktorita nás s předsudkem vítá, jaká pomoc, jaká naděje na spravedlnost zůstává nám? Jediná jen, v kterouž neobmezeně se důvěřujem, mužná mysl a cit poctivosti národa šlechetně smýšlejícího. Odvolávám se na jasný rozum a na citelné srdce tohoto soudce, a žádám pro sebe a mé spolukatolíky nestranný úsudek. Spoluobčané! Angličané! aspoň vy suďte spravedlivě a bez křivdy. Byli jste oklamáni a špatně zpraveni o skutcích a úmyslech Chci jednoduše, otevřeně, ale zároveň i vážně a statně mluvit.“

Tato přímost a statnost velkého kardinala nesly ovoce; nebo před svou smrtí viděl, jak dílo jeho již na všech stranách prospívalo a třistaletá podání za své brala.

Vždy více a více umlká křik no-popery-ů (těch, kteří navykli volati: „Pryč s papežem!“) Nástupce kardinala Wisemana, arcibiskup dr. Manning, při nastoupení stolice Westmünster-ské veřejně osvědčil: My bychom úlohu svou nepochopovali, kdybychom nižší cíl sobě vytknuli, než obrácení celého Anglicka. A vyřknutí toto jest výraz naděje, která se opírá o skutky a kterou s ním sdílají tisícové Angličanů. Anglicko, abych tak řekl, vzmužilo se již za doby té, aby se církvi katolické do tváří podívalo. Nezavrhne bez zkoušení a výsledku; přestalo na vše, co jest katolického, hleděti s opovržením; přestalo v každém katoliku spatřovati nepřitele ústavy; ono poprálo katolikům ta samá práva a svobodu, jakéž každý Angličan co občan požívá. Za touto příčinou hrabě Montalembert Angličany přirovnává ku starým Římanům. — Svobodně a bez překážky koná 13 biskupů anglických svůj úřad apoštolský; bez překážky scházejí se na synody provincialní, zakládají semináře, kolleje a ústavy, kolik a kde chtějí. Žádný jim nebrání školy stavěti a jim učitele ustanovovati. Na žádné straně nezávisejí od královského „placet“, at si kostely staví, at nové fary neb místa pro duchovního správce zakládají, at sbírky konají. Prá-

vo, spravovati jmění církevní a nakládati s ním dle libosti, nikdo jim neupírá a jsou v ohledu tom vázáni toliko na kanony č. zákony církevní. — Právem by se mohl každý diviti, odkud to jmění církevní pochází, z něhož angličti biskupové se svými 1400 kněžími žijí; jakým způsobem povstávají kláštery a kostely; nebo známo jest, že od vlády žádných k tomu příjmů ani podpory neberou. Však na cos takového mohli bychom se ptáti my obyvatelé pevniny; v Anglicku to leží na biledni. Více než jednou s poděkováním odmítli angličti biskupové podobná nabídnutí vládní. Učinili to ve prospěch svobody a neodvislosti. Jen ve dvou pádech přijímají vládní podpory: pro školy národní, s tou výminkou, že dohlížitel, jednou do roka školu navštěvující a od vlády ustanovený, katolik býti musí; a pro vězení okresní (Borough-Gaols), kde přímo o prospěch vlády běží. A vzdor tomu nepřicházejí biskupové nikdy do povážlivých nesnází. Jejich příjmy pocházejí ze šlechtnějšího pramene, ze srdcí anglických katolíků, o kterých až posud platí slova ze Skutků Ap. IV., 34. 35.: „Přinášeli peníze za ty věci, kteréž prodávali, a kladli je k nohám apoštolů. I rozdělovalo se jednomu každému, jakž komu potřebí bylo.“ V jisté dny kladou katolíci své podarky k nohám biskupův a ti zařizují jimi vlastní svou domácnost a potřeby svých kostelů, kollejí a kněží jimi kryjí, jak kde potřebí jest. Tu pak vycházejí na světlo nesmírné sumy, povážíme-li, že z toho vydržuje se 1400 kněží a okolo 1000 kostelů a stanovíšť misionářských, a že vedle 10 kollejí anglických i kolleje Římská, Douayská, Lissabonská, Valladolidská, Brüggeská a Gibraltarská, kamž biskupové své alumný posílají, velkého vydání působují. A to vše zahrnuje se pod název jediné sbírky: *Collectio annua pro expensis administrationis Episcopalis et pro clero instituendo*. Ale vše toto vydržuje se od katolíků anglických co celku, i nejsou v to počítány jednotlivé sbírky dobrodinné. Anglicko mělo na začátku r. 1865 (bez Irska) 187 klášterů a 58 společností klášterních (Religions-Communities of Men); 15 katolických gymnasií, 23 Schools for young gentlemen, 53 vyšších ústavů pro dívky pod vedením jeptišek a 6 takových od světských spravovaných. Připočteme-li k tomu ještě školy pro chudé, školy večerní, ústavy k polepšení a spolky dobročinné, které zvláště v Anglicku přehojné jsou, a pomyslíme-li, že

všecky tyto kláštery, školy a spolky založeny a vydržovány bývají jen prostředky katolíků, nabýváme jakéhosi obrazu obětivosti katolíků anglických. Jeden hledí předstihnouti druhého. Není to nic neobyčejného, že některá rodina ze svých neb stejné smýšlejících přátel prostředků založí nový klášter neb kostel; že vystaví obydlí pro duchovního neb staveniště zdarma poskytne k účelům církevním. Tak nedávno založila hraběnka z Clare, na viru křesťansko-katolickou obrácená, na ostrově Wight v městě Carisbrook klášter pro 18 dominikánek, když dříve katolický chrám a školy v Rydē na svůj náklad byla vystavěla. —

Jak změnilo se Anglicko, porovnáme-li je s minulostí! Sloužil-li dříve kdo mši svatou, nebo ji přítomen byl, trestán byl smrti. Nyní se obět tato po veškerém Anglicku koná a v místě, kde poslední katolický kněz usmrčen byl, v Dorchestru, staví se právě nový katolický chrám. Jest těžko, podati zevrubné zprávy o chrámech nově vystavených, neb o těch, které se právě dostavují. Dle Catholic Directory od r. 1865 čítal Londýn okolo 70 kostelů, z kterých téměř všechny teprve po r. 1850 zbudovány a otevřeny byly. Co platí o Londýně, platí téměř o všech větších městech, jako Liverpoolu, Manchesteru a Birminghamu. A přece není stavbám ještě konce, jest to jen skvělý jejich začátek. Velký počet kostelů se právě v Anglicku staví; k jiným novým kostelům jsou již prostory stavební získány. Jich seznam musel by se každý týden buď prohlédnouti neb změnit. Neuplyne tak snadno ani týden, aby základní kámen chrámový nebyl položen aneb chrám v té neb oné diecési vysvěcen. Pisatel rádků těchto přesvědčil se sám na vlastní oči otomto rychlém pokroku — a od té doby, co opustil Anglii, přináší Londýnský Tablet týden co týden nové skvělé zprávy. Vzdor rychlosti, s jakou se v Anglicku chrámy staví, nedá se upříti, že stavby ty nepostrádají ani krasochuti umělecké, ani slohu. Mnohé z nich staveny jsou v slohu gotickém a malbami na skle; jiné, jako kostel Oratorianů v Londýně, jsou zbudovány v slohu vlášském, oplývající mramorem a zlatem i na oltářích. Větší díl menších kostelů staven jest v zkažené gothice, s příměskem Anglii zvláštním; vzdor tomu však mohou mnohem lépe za dům Páně sloužiti, než mnohé naše kostely, při nichž darmo po slohu pátráme. Hledí-li se na vnitřek kostela,

vyrovná se on zcela zevnitřku a souhlasí úplně s důstojností místa. Panuje tam skoro úzkostlivá čistota. Podlahu presbyteria a stupně oltární kryjí nejkrásnější koberece, nikoliv však jen o svátcích. Oděv bohoslužebný, náčiní chrámové uspokojuje zúplna. Značí se právě v tom štědrost a bohatství Angličanů v nejsvrchovanější míře. Nejvíce zastoupen jest sloh gotický. Tak jest ornát velmi dlouhý a široký a spadá nad obě nadloktí. Také kalichy, monstrance, kaditelnice a svícny jsou obyčejně gotické. Zdá se, jakoby k pravdě navracující se Anglicko starý dluh minulosti splatiti hodlalo, a proto, poznavši bludy tří posledních století, sahá opět koněm tvarům uměleckým, které jasně označují článek víry, od kterého se bylo odloučilo. O oděv kostelní starají se zvlášť šlechticny, které za úkol si vytkly, aby bohoslužebný oděv nacházel se vždy v nejlepším stavu. Viděl jsem několik tuctů takových darů. Znáám jednu šlechticnu, která pro svého biskupa úplně ornát udělavši, ku dni vysvěcení jemu ho darovala.

Kněz potřebuje jen přání projevit, že chrám jeho něčeho potřebuje a za kratičký čas jest vyplněno přání jeho. Světským zádušníkům nenaskytuje se žádná příležitost, aby tam zaváděli josefinismus v bohoslužbě. Ze všeho toho vysvitá, že angličtí katolíci tvoří společnost, která honositi se může bohatstvím, úsilovností a ustavičným vzrůstem. Z toho, co katolíci angličtí činí, můžeme poznati, kdo že oni jsou. Pozorujeme-li veškeré obyvatelstvo Anglicka, nalezáme, že poměrně počet katolíků bohatých jest daleko větší nežli z *poor classes* (oněch z chudší třídy). Všecky třídy šlechticů, od barona začínaje až k vévodovi říšskému, jsou mezi katolíky zastoupeny. Tak patří rodina vévody z Norfolk, předního vojvody a bohatýra anglického, mezi nejhorlivější katolíky. Katolíci vznešenější nejvíce vyznamenávají se uctívostí k církvi. Nalezáme mezi nimi, kteří nehonosí se toliko jménem předků svých, mučovníků to pro starou víru, nýbrž i ctnosti jejich zdědili. Jsou katolíky i v těch nejpodrobnějších následnostech, chce říci, že jim netoliko pouhý článek víry jest svatým, nýbrž i vše, co z něho plyne a od církve pochází, růženec a úctu k ostatkům nevymíjaje. Jak potěšitelné jest to, když k jednoduchému růženci neb litaním při vystavené nejsvětější Svátosti (obyčejně Benediction of the Blessed Sacrament zvaným) více než 100

prekrásných povozů se sjede ku kostelům Londýnským neb Liverpoolským. (Dokoně.)

Z Italic. Mechitaristé Cařihradští vyslali zvláštní deputaci k vyslanci italskému v Cařihradě s prosbou za ušetření kláštera St. Lazaro (bliž Benátek Vlašských), kterých řečené kongregaci náleží. Mnich *Mechitar* vydal se na začátku 18. století ze Cařihradu a založil klášter v Modoně. Ve válce mezi Tureckem a republikou Benátskou roku 1715 vzniklé strokotán jest klášter Modonský; Mechitar se uchýlil do Benátek, kdež mu od senátu ostrov St. Lazaro co útočiště byl vykázán. V klášteře, jež tuto r. 1716 vystavěl Mechitar, nalezá se bohatá knihovna a proslulá knihtiskárna, z níž mnoho spisů zvláště ve východních jazycích na světlo vychází. Mimo to vychovává klášter asi 500 žáků jak z zemi Evropejských, tak i z krajin východních. — Vláda italská přislíbila, že tomuto klášteru ochranu svou v rovné míře propůjčí, jak byla dosavad Rakouská vláda činila. —

Z Číny. V hlavním městě Pekingu posvěcen jest dne 1. ledna t. r. nový chrám katedralní, vystavený ve slohu gotickém. Slavný obřad vykonal apoštolský vikář Msgr. Mouly u přítomnosti 2000 katolických křesťanů. Hlučnou střelbou z hmoždírů a ručnic byli též ostatní obyvatelé Pekingu na tuto slavnost upozorněni.

Z Ameriky. Biskupové lonského roku v Baltimore shromáždění nařídili v pastýřském listu svém, jež za tou příležitostí vydali, aby se žádná náboženská kniha netiskla dříve, pokud ji spisovatel nepředložil biskupovi svému a od něho schválení církevního neobdržel. Spolu však tomu biskupové chtějí, aby kněžstvo věřícímu lidu vyložilo, co se *biskupskou approbací* (schválením) rozumívá; že totiž biskup tímto schválením jen tolik praví: že v dotčeném *spise* nic obsaženo není, co by se katolické víře a mravům protivilo. Nikterak ale se biskupská approbace nesmí rozuměti v ten smysl, jako by biskup tudy všechny náhledy spisovatele vyprohlašoval za náhledy své vlastní aneb za učení církve katolické. Rovněž i v *časopise*, jež biskup za svůj „*organ*“ prohlásí, nevychází každý článek se schválením biskupským, nýbrž časopis ten jest jen potud *organem* biskupovým, pokudž v něm své pastýřské listy neb jiná úřední prohlášení uverejňuje.

Literární oznamovatel.

— „*České Dumy*.“ Vydal V. Š. K. Tiskem a nákl. dra F. Skrejšovského v Praze.

1867. V komisi kněhupectví F. Řivnáče, Stran 174. Vydání sličené. První báseň „Vydění“ začíná slovy: „Na posvátném Vyšehradě mezi rumy — usednul jsem na oměněném na kameni.“ Po tomto úvodu následuje třé oddělení. I. „Mezi mohylami“ zahrnuje v sobě 21 básní; II. „Z rolí-polí“ 41, a III. „Na ohradách“ 25, z nichž některé v listech těchto dříve byly uveřejněny a stou pochvalou přijaty, že je napsala láska k Bohu a lidu, církvi a vlasti.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

V Pánu zesnul:

- p. Frant. *Medlín*, prvofarář v Jažlovicích, 5. března. (nar v Plzni 16. ún. 1800, vysv. 14. srp. 1826);
p. Frant. *Ladetin*, jubil. kněz, prvofarář v Krašovicích, majitel zlat. zásluž. kříže s korunou 18. března (nar. v Plzni 11. července 1786, vysv. 26 září 1811).

Vyznamenán jest:

- p. Frant. *Ehrenberger*, k. arcib. vikář a škol-dozorec střídnicí Hořovického; farář v Mýtě, zvolen jest za čestného kanovníka kapitoly Vyšehradské;

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Jos. *Meloun*, kapl. v Postupicích, za faráře v Okrouhlicích;
p. Karel *Burka*, kapl. za admin. v Berouně;
p. Jan *Černohouz*, kapl. ze Zás muk do Liboce;
p. Frant. *Jirsák*, kapl. z Kouřimi do Zás muk;
p. Frant. *Jirák*, kapl. z Liboce do Kouřimi;
p. Frant. *Hejl*, kapl. v Mnichovicích, za admin. do Jažlovic;
p. Vác. *Čejka*, kapl. za admin. v N. Benátkách;
p. Jos. *Červenka* na výp. do Nových Benátek;
p. Ant. *Wenzel*, kaplan v Kladsku, za faráře do Langensbrücku.

Uprázdňená místa:

Jažlovice, fara patr. náb. fondu, od 20. břez.
Beroun, děkanství patron cí. kr. ap. Velič. a města Berouna, od 22. března.

V biskupství Litoměřickém.

Vyznamenání jsou:

- p. Ant. *Procházka*, vikar. sekretář a far. v Proboštově, obdržel collare can.;
p. Joachim *Jindra*, far. v Tuhani, jmenován jest os. děkanem.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Frant. *Černohouz*, kaplan v Bělé, stal se zámeckým kapl. v Klášteře;
p. Ant. *Baselt*, špit. kaplanem v Doksech.

Uprázdňená místa:

Libčeves (Liebshausen), f. pat. kn. z Lobkovic,
Verneřice, fara téhož patronátu,
Jetřichovice (Dittersbach), f. pat. náb. fondu,
Radičeves, fara patr. hrab. Černína, a

Weisskirch, fara patr. hraběte Clam-Gallasa, od 14. března.

V biskupství Kralohradeckém.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Ant. *Rajský*, far. v Samšíně, za far. do Vrsce;
p. Eduard *Wallouch*, zám. kapl. ve Varvažově, za far. do Třebonína;
p. Jan *Chmelík*, kat. a ředitel hlavní školy, za děkana v Pardubicích;
p. Jan *Vavřina*, koop., za adm. ve Zhoři;
p. Jos. *Leder*, kapl., za adm. v Č. Třebové;
p. Frant. *Novák*, admin. v Pardubicích, za admin. do Vosic.

Uprázdňené místo:

Samšina, fara patr. hrab. Šlika, od 27. bř.

V biskupství Budějovickém.

Vyznamenán jest:

- p. Josef *Šimek*, řed. hl. a nižší realní školy v Krumlově, obdržel nejvyšším rozhodnutím J. c. k. ap. Velič. od 25. ún. zlatý záslužný kříž s korunou.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Jos. *Fulín*, kapl. v Žumberce, za admin. v Římově;
p. Václav *Kordál*, kapl. v Rožmitále, za admin. do Zachotína;
p. Karel *Šperl*, kapl. v Březkovicích, za admin. do Dol. Nezdic;
p. Jan *Fanta*, býv. voj. kapl., za výp. kapl. do Chvojnova;
p. Frant. *Singer*, kapl., za adm. ve Volařích;
p. Karel *Konrád*, kooper. v Rudolfově, za kapl. do Lomnice;
p. Jan *Beran*, kapl. v Pacově, za adm. in spir. et temp. do Zhoře;
p. Ant. *Kloboučník*, býv. admin., za kapl. do Pacova;
p. Antonín *Pacovský*, far. v Pluhově Žďáru, vstoupil na proz. odpoč.

Listárna redakce.

Milodary. Ze Strahova sv. Otcí 2 zl., na chrám sv. Vitský 2 zl., na chrám Karlínský 2 zl. Na týž chrám obdrž. jsme ze *Lvo-va* 100 zl. Halič. oblig. vyzav. s kupony od 1. kvěť. 1867. — „Život v kraji“ (pokrač.) v příšt. čís. — Do Dobr: Paběrky a snůšky podobné výbor D. sv. P. odmítnul.

Oprava. Budiž libo v čís. 9. „Blah.“ na str. 134. na I. sloupci v 19. řádce z dola čísti na místě v „Uhrách“ ve *Valašsku*. Neboť ctihodný otec Klement, jak z listu zaslá-ného do Říma d. 4. říj. 1815 vysvítá, poslal kněze Forthubera, dva kleriky Libockého a Haetschera a bratra laika Matěje na snažnou žádost nejdůst. biskupa Ercolani do Bukare-stu, hlav. města ve Valašsku (Dacia), kdež v obci Ciopple asi 3/4 hod. od Bukarestu se osadili.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
kníž. arcib. semi-
nářt číslo 190—I.

Expedice:
v kat. knihkupectví
B. Stýbla,
na sv. Václavském
náměstí, č. 186—II.

Nedolá čísla rekla-
mujte nejdříve
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlas katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDINKO.

**Předplácí se
v expedici**
u všech řádných
knihkupců
na rok: 2 zl. 50 kr.
na půlro.: 1 zl. 30 kr.
Po poště:
(jenom v expedici)
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1 zl. 55 kr.

Předplacení čtvrt-
letní se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bídně činí národy.“ (Přisl. XIV. 34.)

Evangelium na pondělí velikonoční.

Obsah.

Třetího dne po smrti Páně brali se dva z učeníků jeho z Jerusáléma do Emaus, a rozmlouvali o ní vespolek. I přiblíživ se, šel s nimi Pán Ježíš, ale tak, aby ho nepoznali, a otázel se jich, o čem rozmlouvají, a proč jsou smutni? — Tu mu vyslovil jeden z nich, jménem Kleofáš, podivení své nad tím, že ničehož o tom neví, co za těchto dnů veřejně se stalo v Jerusalemě, ješto odtamtud právě přichází; a pak mu oba vypravovali, že byl Pán Ježíš prorok mocný, a že ho nejvyšší kněží a starší lidu na smrt odsoudili a ukřižovali, a že je veta po naději, kterouž sobě na vykoupení lidu israelského o něm dělali, i také to, co o jeho zmrtných vstání byli slyšeli. A když mu to všecko vypravili, pokáral je z jejich bláznovství a zpodílosti kvěření, a dokázal jim z písem svatých, že to, co se stalo, muselo se státi, že Kristus musel trpěti, a tak do slávy své vjíti. A když za řečí k městečku se přiblížili, dělal se, jakoby chtěl dále jíti, ale k prosbě jejich všel s nimi. A při večerí dal se jim v lámání chleba poznati, ale hned zase zmizel od očí jejich. Tu se rozpomenuli na to, a připomněli sobě vespolek, jak srdce jejich radosti v nich hořelo, když jim na cestě písma vykládal. A hned vstali a vrátili se k apoštolům do Jerusáléma, aby je o tom zpravili. A sotva že k nim vešli, již od nich slyšeli, že Pán Ježíš vstal právě a ukázal se Šimonovi. Potom také oni vypravovali, co se stalo na cestě, a kterak ho poznali v lámání chleba.

Výklad.

Za onoho času, dva z učeníků Ježíšových šli toho dne, prvního po sobotě, to jest v neděli, a sice velikonoční — doměstečka, kteréž bylo vzdáleno od Jerusáléma honů šedesáte — tři hodiny cesty — jmé-

nem Emaus. A ti rozmlouvali vespolek o těch všech věcech, kteréž se — těch dnů v Jerusalemě — byly dály. I stalo se: když rozmlouvali, a sebe — na to, co kdo z nich viděl a slyšel — se dotazovali, i sám Ježíš přiblíživ se, šel s nimi, — ó to bylo překvapení, to bylo radosti! ti mu asi k nohám padli a je objali a líbali! Ovšem, kdyby ho byli poznali, — ale oči jejich byly držány, aby ho nepoznali. A čím byly držány? novou, neobyčejnou způsobou, v kteréž se jim Pán Ježíš ukázal, a v kteréž ho ještě nikdy neviděli, způsobou příchozího — cizího, neznámého člověka. Jinak by ho byli na první pohledění poznali. A tak se děje také nám. I s námi jest Pán Ježíš, s námi jest více, než byl s nimi; nebo s nimi pobyl jen na krátkce, s námi pak jest bez přestání, dnem a nocí, z rok do roka. Ale jako jejich oči držány byly, aby ho nepoznali, tak jsou také naše oči držány, abychom ho nepoznali, s tím však rozdílem, jejich oči že byly držány způsobou příchozího, naše pak že jsou držány způsobou chleba. A není divu; nebo tento nynější věk není k tomu, abychom ho tělesnými očima viděli a poznali, nýbrž k tomu, abychom v něho věřili, věříce ho milovali, milující přikázání jeho plnili.

I dí k nim: Které jsou ty řeči, jež rozmlouváte vespolek jdouce, a jste smutni? — Hle, jdou ze slavnosti velmi radostné, kteráž se konala na památku vysvobození Židů ze země Egyptské, a jsou smutni: mají zkormoučené srdce, vybledlé tváře, uplakané oči. Jindy chodili z té slavnosti celí rozveselení, a tenkrát tak smutni. — Proč pak? snad to povědí Pánu Ježíši. — A odpověďv jeden, kterémuž jméno Kleofáš, řekl jemu: Ty sám jsi příchozí do Jerusáléma, a nepoznal jsi, které věci staly se v něm těchto dnů? — Kleofáš se divil tomu, že Pán Ježíš o věcech známých, veřejných,

kteříž před očima všech obyvatelů Jerusalemských a všech tam příchozích se staly, ničehož neví; protož mu řekl: Ty sám jsi příchozí do Jerusalema, a nevíš, které věci se tam staly? Jimž on řekl: *Které? Dobře věděl které a přece chtěl, aby mu je pověděli; tak také dobře ví, které věci nám scházejí, které nás obtěžují, které lekají, a přece chce, abychom mu je pověděli. Ó povídejme mu je, jako ti dva učeníci. Řekli: O Ježíšovi Nazaretském — z Nazaretu posléme, v něm vchovaném — jenž byl muž prorok, mocen v skutku i v řeči — jenž takové skutky činil, jakých nikdo jiný nečinil, a takové řeči mluvil, jakých nikdo jiný nemluvil, jenž slepým zrak, hluchým sluch, němým řeč, chromým rovné údy a mrtvým život dával pouhým slovem svým; mocen — před Bohem i přede vším lidem; nebo byl Bůh patrně s ním při všem, cokolivěk mluvil a činil, a lid, žádostiv ho viděti a slyšeti, se všech stran se hrnul k němu a trval s ním za celé dny; — a kterak jej vydali nejvyšší kněží a knížata naše — starší lidu pohanů, jmenovitě Pontskému Pilátovi — na odsouzení k smrti — a skrze ruce pohanské — ukřižovali jej. Tu máme to, co je tak smutny činilo: odsouzení, ukřižování a smrt Pána Ježíše. Oni jí buď sami přítomni byli a všechno na své vlastní oči viděli, anebo alespoň od očited svědků o všem zpraveni byli; a to jich tak dojalo, v mysl a srdce jejich tak se vstípilo, že s nimi všude chodilo, jim před oči se stavělo, všechny myšlenky jejich poutalo. — Pročž také na cestě o ničem vespolek nerozmlouvali, než jenom o tom. A vypravivše to, řekli: *My pak jsme se nadáli — byli jsme té naděje, — žeby on měl vykoupiti lid israelský — od nepřatel jeho, jmenovitě od Římanů, ode všech břemen a daní, ode všeho utiskování a potlačování, a že by měl království Davidovo obnoviti, upevniti, rozšířiti, na nejvyšší stupeň moci a slávy povzněsti, a nás v něm bohatými, šťastnými, blaženými učiniti; a zajisté, že by bylo k tomu přišlo, že by byla naděje naše se vyplnila, žeby bylo blaho naše ve království jeho květko, kdyby byl neumřel; poněvadž ale umřel, není najednou ze vši naděje naší nic; nebo jak bychom mohli se nadíti, že se stane po smrti jeho, co se nestalo za jeho živobyti? — A kdyby přece z naděje naší něco mělo býti, muselo by se to třetého dne ukázati, protože nám, jak se pamatujeme, řekl, že třetého dne vstane z mrtvých; — a nyní tomu všemu — právě — třetí den jest dnes, co se to stalo — co**

na kříži umřel; dnešní tedy den měl by rozhodnouti nad osudem naším. — *Ale i ženy některé z našich — Maria Magdalena, Maria Jakobova a Salome — zastrašily nás, které přede dnem byly u hrobu — chtějce vonnými mastmi pomazati tělo jeho, — a nenalezše těla jeho, přišly, pravíce, že také zjevení andělské viděly — dva anděly, kteřížto — o Pánu Ježíši — praví, že je živ. I odešli — na tu zprávu — někteří z našich — z apoštolů, totiž Petr a Jan — ku hrobu, a nalezli tak, jak ženy pravily — prostěradla položená, a rouchu, kteráž byla na hlavě jeho, obzvláště na jednom místě svinutou, — ale jeho nenalezly. A tak nevíme, na čem jsme, co máme držeti za pravdu, zdaliž to, že jest mrtev, anebo to, že jest živ. Když pomyslíme na to, že ukřižován a pohřben jest, přichází nám za těžko věřiti, že není mrtev; vzpomeneme-li si ale na to, co sám o sobě předpověděl, a co ženy a někteří z našich nám pravili, zdá se nám zase, že není mrtev. A tak jsme jako pomateni — vsamé pochybnosti a nejistotě. A co jim Pán Ježíš na to řekl? A on řekl k nim: *Ó blázni a zpozdilí srdcem k věření všemu, co mluvili proroci! Zdaliž — dle proroctví jejich — nemusel těch věcí trpěti Kristus, a tak — skrze utrpení — rjiti do slávy své? — Odpověď na to byla, že musel. A když musel, chtěl jim tím Pán Ježíš říci, kterak pak jste vy o něm mluvili, že nebude trpěti, že bez utrpení vejde do slávy své? Srovnávali-li jste se, mluvíce tak, s proroky? — V němčem jste se ovšem s nimi srovnávali — v tom, co o budoucí slávě jeho mluvili, nikoli ale v tom, co mluvili o jeho budoucím utrpení. A proč ne také v tom? Hned vám to povím: co proroci o slávě jeho mluvili, bylo vám příjemné, potěšitelné, radostné; rádi jste to slyšeli, věřili, v srdci svém nosili, na to se těšili; co ale o utrpení jeho mluvili, bylo vám nemilé, smutné, strašlivé; neradi jste o tom slyšeli, neradi tomu věřili, zamítali jste to od sebe jako nepravdivé. A přece nic na tom nezáleželo, zdaliž to radostné anebo bolestné bylo, nýbrž na tom, zdaliž to bylo slovo Boží, jako že bylo. Co slovo Boží měli jste jedno i druhé věřiti; k věření obého měli jste rychlí srdcem býti. Že jste ale rychlí srdcem k věření jednomu, a zpozdilí k věření druhému byli, ukázali jste své bláznovství. — A takových bláznů bylo až po dnes dost na světě. Slyšeli-li o pravdách jemnějších, jako o moudrosti, dobrotě, milosrdnosti Boží, jsou rychlí k věření; slyšeli-li ale o pravdách**

prísnejších, jako o všemohoucnosti, svatosti, spravedlnosti Boží, jsou zpozdití k věření. Slyší-li o nebi, o blaženosti, o odplatě věčné, jsou rychlí k věření; slyší-li ale o pekle, o mukách pekelných, jsou zpozdití ku věření. Slyší-li o andělech, o stráži andělské, o vnukání andělském, jsou rychlí ku věření: slyší-li ale o ďáblích, o pokušeních a úkladech ďábelských, jsou zpozdití k věření. Slyší-li o mši svaté, o svátosti oltářní, o svatém přijímání, jsou rychlí k věření; slyší-li ale o zpytování svědomí, o želení hříchů, o svaté zpovědi, jsou zpozdití k věření. Chceš-li ty, křestane, také takovým býti? — Kdyby takovým byl, týkalo by se tebe to pokárání, kterýmž pokáral Pán Ježíš ty dva učeníky své, řka: Ó blázni a zpozdití srdcem k věření všemu, co mluvili proroci! Zdaliž nemusel těch věcí trpěti Kristus a tak vjíti do slávy své? t. j. slavně z hrobu vstáti, na nebesa vstoupiti, na pravici Boží sednouti, s Otcem nebeským na věky kralovati?

Učeníci myslili, že Pán Ježíš do ve-z-dejší pozemské, světské slávy vejde, že v šarlat a kment se obleče, že královskou korunu na hlavě a zlaté žezlo v ruce pone-se, že na vznešený trůn se posadí a dra-hým kamením, zlatem a stříbrem se zastkví; a on všel zatím do slávy nebeské, božské, věčné, kterouž měl u Otce prvé, než byl svět! Ó přeutěšená, přezádoucí slávo! Jak pak my do tebe vejdemo? jinak ne, než jak Pán Ježíš všel do tebe, skrze utrpení — skrze utrpení, zapírání sebe samého, krocením zlých žádostí, s plněním křesťan-ských povinností spojené — skrze utrpení, ke zkoušení a napravení našemu od Boha na nás milostivě poslané — skrze utrpení, k dostiučinění za spáchané hříchy a k cvi-čení se v pobožnosti a v jiných ctnostech dobrovolně snášené. Ó kýž Bůh dá, aby-chom jistě a brzy vešli do tebe! —

A — na důkaz toho, co řekl, že totiž musel trpěti, a tak do slávy své vjíti — počna od Mojžíše a všech proroků, vykládal jim všechna písmena, kteráž o něm byla. Ti asi poslouchali, ti okřáli a obživěli, když z toho výkladu poznali, že se mu nic ně-stalo, než co dávno od Mojžíše a všech pro-roků napsáno bylo, že utrpení jeho od pou-hé zlomyšlnosti a ukrutnosti lidské nepošlo, nýbrž že Bohem ustanoveno, zařízení a vy-měřeno bylo, a že nevedlo k zahynutí, nýbrž k věčné slávě jeho. Ó zlatý to výklad! — Kdo pak asi tak dobře, jako Pán Ježíš, písmo svaté vykládá? Myslím, že církev sv., a to za tou příčinou, že je, jako Pán Ježíš,

v Duchu svatém vykládá. Ó blaze nám, jestliže výkladu jejího rádi posloucháme a jej v srdcích svých skládáme! Zajisté, že z toho nemalého užitku, nemalé radosti dojdeme!

I přiblížili se — za vykládáním písem — k městečku, do kterého šli; a on dělal, jakoby chtěl dále jíti. — Tím jich zkoušel, zachová-li to přikázání Boží, kterýmž k milování, obsluhování příchozích zavázání byli. On sice věděl, zdaliž je zachovají; ale na tom mu nebylo dost, on chtěl, aby to také jiní časem svým zvěděli, a z nich sobě příklad anebo výstrahu vzali. Nuže, zachová-li to přikázání? — *I přinutili ho —* ne že od toho nebyli, anebo že ho jen pobídli, nýbrž že ho mermomocí k tomu měli, aby s nimi zůstal — *řkouce: Zůstaň s námi, neb se připozdívá a den se již —* k večeru — *nachýlil.* Kam by tak pozdě šel? proč by se v noci trmácel? Pohověj, odpočiň si s námi. Z toho viděti, že oni přikázání Boží strany příchozích krásně pl-nili, že příchozí srdečně milovali, je do svých domů ochotně uváděli, o ně věrně pe-čovali; což v jich zemi tím větším dobrodi-ním pro příchozí bylo, protože se velikým parnem uhráli, upotili, unavili, a tudy od-počinutí, obsloužení, občerstvení pokrmem a nápojem velice potřebovali. Ó kýž z nich příklad sobě berou ti, jenž v stavu jsou, příchozím dobře činiti! Kýž jich alespoň nikdo nezarmoutí, nesouží! Zapověděl to Bůh, řka: „Příchozího nezarmoutíš, aniž ho sužovati budeš.“ (2. Mojž. 22, 21.)

Když učeníci Pána Ježíše nutili, aby s nimi zůstal, povolil nucení jejich. *I všel s nimi —* do městečka, i do domu jejich. Oni byli tomu velice rádi, a protož hned večeri připraviti a přinésti dali. *A stalo se: když seděl s nimi —* při večeření — *za stolem, vzal chléb —* do svých sva-tých rukou — *a dobrořečil —* děkoval Otci nebeskému — *a lámal a podával jim. —* Právě tak, jako při poslední večeři; a protož jim nepochybně *proměněný chléb* — tělo své svaté k požívání podával!

A když to jim podával, ó jak hoj-nou vzali odplatu za své pohostinství — za chléb pozemský chléb nebeský, anděl-ský — jej samého s Božstvím i člověčen-stvím! Ó jak jste dobře na tom učinili, že jste ho odejítí nenechali, když se dělal, ja-koby chtěl dále jíti, že jste ho snažně k tomu měli, aby s vámi zůstal. Vzali jste za to odplatu podivení hodnou. Ó jaké jednou podivení nastane, když on odpá-ceti počne za každé sousto chleba, za každou kapku vody! — Ale zdaliž pak ho učeníci

poznali? Snad v lámání a podávání chleba. Tak tomu jest.

I otevřiny jsou — mocí Páně — oči jejich, a poznali ho. Ó radost nad radost! radost nikdy nepocitěná, netušená, neočekávaná — neobyčejná, nová, nevypravitelná — nadpřirozená, nebeská, andělská — radost, kteráž podobně blasku v jednom okamžení duši i tělo veskrz a naskrz pronikla, — radost, kteráž v nebeské záři z očí a tváří jejich vysvitla, — radost, kteráž jedním rázem všeliký zármutek jejich přetrhla, — radost, kteráž v nich, co živi byli, se ožývala, jim z paměti nikdy nevyšla! Tak se někdy děje také nám. I naše oči bývají někdy otevřiny, abychom ho poznali, a to nejspíše v hodném svatém přijímání, ovšem jen oči vnitřní, duševní, ač neschází výminek u Svatých, jichž mnohdy kráté i tělesné oči otevřiny byly, aby ho poznali. Teprv v budoucím věku budou i zevnitřní, tělesné oči naše otevřiny, a užíme Jej tváří v tvář, poznáme ho dokonale.

Ale že ho učenci nepoznali hned s počátku? Bezpochyby, že by se jim byl dal hned s počátku poznati, kdyby byli všemu věřili, co proroci mluvili, obzvláště kdyby byli věřili, že musel trpěti, a tak do slávy své vjíti; ale oni právě opak toho věřili, že totiž bez utrpení vejde do slávy; oni ode vsí naděje pustili, když ho na kříži pníti a skonati viděli; — oni strany jeho z mrtvých vstání v samých pochybnostech trvali, i když jim ženy vypravovaly, co byly u hrobu viděly a slyšely; a protož by bylo nic neprospělo, kdyby se jim byl dal poznati; oni by byli vlastním svým očím nevěřili a z pochybností svých nevyšli; ale především bylo zapotřebí, aby je z písem svatých o svém zmrtvých vstání přesvědčil, a potom teprv mohl se jim dáti poznati; což také učinil: přesvědčiv je o svém z mrtvých vstání, dal se jim poznati, a oni ho poznali právě, a nesmírně se z něho radovali. A co učinili radostí? padli na tváře a klaněli se mu? uchopili nohy jeho, líbali a drželi je, aby od nich neodešel? — K tomu neměli času; nebo sotva že ho poznali, — a — ihned — *zmizel s očí jejich.* Bez pochyby, že nebylo potřebí, déle s nimi zůstat; nebo tenkrát se mu jednalo jenom o to, aby v jeho zmrtvých vstání uvěřili. A to se stalo; oni v ně uvěřili, když jim písmo vyložil. K čemu tedy déle s nimi zůstat? — Spíše bylo zapotřebí, aby zmizel s očí jejich, a to dílem za tou příčinou, aby o výkladě jeho přemýšleti, a tak ho v paměti a v srdci upevniti, dílem za

tou, aby hned k apoštolům jíti a radostnou zprávu jim přinéstí mohli. A obé jsou učinili: nebo sotva že zmizel s očí jejich, hned počali o výkladě jeho přemýšleti a mluvit. *I řekli vespolek: Zda-liž srdce naše nehořelo v nás, když mluvil na cestě, a otvíral nám písmo? — zda-liž nebyla řeč jeho jako žhoucí oheň? zda-liž nebyla v ní přepodivná, nadpřirozená, božská moc? — zda-liž nás dokonale nepřesvědčila o tom, že dle písem musel trpěti, a tak do slávy své vjíti, slavně z mrtvých vstáti? —*

A vstavše v touž hodinu, vrátili se do Jerusalema, a nalezli shromážděných jednácté — totiž apoštolů — i ty — učeníky — kteříž s nimi byli, ani praví: Vstalt Pán právě, a ukázal se Šimonovi. — Z toho viděti, že slovo Šimonovo platilo. Když ženy přišly a pravily, že těla Páně v hrobě nenalezly, zpěchovali se apoštolové i učenci jim věřiti. Když ale Šimon přišel a řekl: „Viděl jsem Pána Ježíše!“ hned mu všickni uvěřili, a to nepochybně za tou příčinou, že on hlavou apoštolů a veškeré církve svaté, na nejvyš hodnověrnou byl. A tak až podnes v církvi svaté. Slovo, učení Šimonovo, to jest nástupnicků jeho, římských papežů platí, za jistotnou pravdu všech pravověřících se pokládá, jako na př. učení o neposkvrněném početí nejblah. Panny Marie, kteréž nynější papež Pius IX. leta P. 1854 za článek víry prohlásil, a to za tou příčinou, že jest papež hlavou církve, Pánem Ježíšem ustanovenou, Duchem svatým osvěcenou, před bludem ochráněnou.

Sotva že onino vypravovati přestali, títo hned začali, jakož tu stojí: *I oni vypravovali, co se bylo dalo na cestě, a kterak ho poznali v lámání chleba.* Tak jedni druhým vypravovali, jedni s druhými své přesvědčení, svou radost sdíleli, jedni druhé u víře v zmrtvých vstání Páně utvrzovali. A tak to bylo dobře, tak to Pán Ježíš chtěl; za tou příčinou v rozličných dobách, na rozličných místech, brzy tomu, brzy onomu se zjevil. — Víra ve zmrtvých vstání Páně jest zajisté základ všeho věření, doufání, milování, poslouchání, bojování, prospívání, setrvání, slovem všeho dobrého. A protož nemůžeme nic lepšího činiti, jako v této víře hodně se upevňovati a rozhojňovati. Z ní v nás zajisté vykvétou křesťanské ctnosti, z ní nám vzejde věčné spasení. Amen.

J. Fellma.

O misálech čili knihách mešních.

V č. VIII. str. 120—122 těchto listův nalezá se dle časopisu „Kirchenschmuck“

sestavený seznam nejnižších cen, za něž se roucha posvátná kupovati mají. Nedej se nikdo lákati cenníky, kteréž snad ještě levněji roucha církevní nabízejí: neboť takové pralacíné látky nikdy dlouho nepotrvají, protož kupováním jich jmění církevní dobře nepochodí.

V jednom toliko ohledu radíme čtenářům „Blahověsta“ něco lacinějšího, než jak na str. 122 schváleno bylo, a to se týče *misálu*.

U Bedřicha Pusteta, papežského kněhtlačitele a rytíře řádu sv. Řehoře, vyšlo nedávno v *Řezně* páté vydání římského Misálu (Missale Romanum) v malém formátě foliovém. V dřívějších vydáních nedostávalo se formulářů těch mší, které pro Čechy obzvláště dovoleny jsou; avšak dne 23. června 1864 dostal Pustet povolení papežské, aby též „Proprium Missale Bohemicae“ vytiskl a k římskému misálu přidal. Prostřednictvím *konsistorní kanceláře Pražské* lze řečený misál dostati o pátý díl levněji, než jest cena krámská, a v skutku nepříjde Pustetův misál ani polovic tak drah, jako misál roku 1865 v Praze vydaný, ač se proslýchá, že cena tohoto misálu *Pražského* o 2 zl. r. m. snížena bude. Mimo to však vyniká misál *Řezenský* Pustetův také *zevnější* úpravou i *správností tisku*; tak že též sama kongregace sv. Obrádků v Římě schválila r. 1864 *správnost tisku* v misálech u Pusteta vydaných.

Při tom domníváme se, že vděk učiníme čtenářům, přičinujíc tuto několik poznámek o misále a užívání jeho.

1. *Vazba* misálu budiž co možná nejskvostnější dle příkladu staré církve křesťanské, kteráž velkou péčí na důstojnou úpravu kněh vynakládala. V chrámě sv. Zofie v Cařihradě bylo 24 svazků sv. evangelií tak bohatě zlatem ozdobeno, že každá 100 liber vážila; dle svědectví sv. Ambrože i schránky na knihy ty byly z ryzého zlata zhotoveny. V knihovnách podnes spatřujeme spisy s deskami uměle vyřezávanými ze slonoviny neb zlaté žesti (plechu). Obvyčejné misály nikdy nebudtež vázány v kůži barvy černé; toliko malé misálky k rekviám mohou býti černé, ačkoli slušnější jest i tuto barva fialová. Při mši svaté má vlastně misál zaobalen býti v pokryvku lněnou neb hedbávnou (integumentum čili camisia), kteráž aspoň čtvrt lokte přes misál vyčnívá a jejížto barva se podle barvy roucha mešního řídí. Předpis ten se však, pokud víme, nikde nezachovává, leč v Římě při mši, již papež sám slouží. K ušetření va-

zby nevyhnutelně potřebny jsou dvě sponky a kování na všech 4 úhlech misálu.

2. Každý misál opatřen buď *ukazadlem* (signaculum) z hedbáví neb drahého kovu, na němž přidělaný jsou hedbávné *stužky*, jimiž se založí ty listy, odkudž celebrant formulář mešní, kommemorace, prefaci atd. vzíti má. Stužek takových budiž 12, rozličné barvy, zšíří jednoho prstu a tak dlouhých, aby na tři palce z knihy vyčnívaly. — Tyto stužky si každý kněz *přede* mší sv. sám urovná, nežli mešní roucha obleká; pak si ruce umyje a kalich připraví.

3. Nikdy neukazuj kněz ministrantovi stužku, u které misál otevřítí má. *Otvírání* i *zavírání* misálu při oltáři jest výhradnou povinností a právem kněze mší sv. sloužícího.

4. Ministrant ať *nese* misál tím způsobem, že pravou rukou drží hřbet misálu asi uprostřed a levou rukou ořízku též uprostřed misálu.

5. Co podkladek misálu vyžadují rubriky *jeden polštář*, nikoli dva; polštář ten (cussinus) budiž z hedbáví neb jemné kůže, na 2½ pídí dlouhý, 1½ pídí zšíří, dobře vycpaný; na okraji ozdoben budiž zlatým neb stříbrným třepením, na čtyřech úhlech štrápcemi. Polštář co podložka svaté knihy se nikdy ani látkou ani formou svojí nepodobej polštáři na obyčejných pohovkách. Barva polštáře srovnávej se pokud možná s barvou roucha mešního. *Dva* polštáře jsou zbytečné a napomáhají brzké zkáze misálu; neboť kde se jediný polštář na oltáři nalezá, musí ministrant spolu s misálem též polštář přenášeti a tu se misálu skorem ani nedotkne a jej nepomaže. Někteří sice praví, že k vůli symetrii (soudměrnosti) mají dva polštáře ležeti na oltáři; ale kdyby toho bylo zapotřebí, tuť by rovněž také 2 misály měly býti na oltáři, dvě kazatelny, dvě křtitelnice, dvoje varhany v kostele atd. — Místo polštáře užívají v celé Italii i jinde v některých diecésích (v Rakousku, Bavorsku, Badensku) malého *podstavku* (pultu), jež také synoda provinciální Pražská dovoluje, nařizujíc, aby podstavek ten byl hlazený a třeba i slušným sukrem pokrytý.

6. Misál *uzavřený* ať leží na polštáři neb pultu mezi mší sv. v ten způsob, aby sponky hleděly ku kříži stojícímu u prostřed oltáře.

7. Kněz se pokud možná *nedotýkej* rukama svými vnitřních stránek misálu, aby skvrny na listech neutkvěly. Při obrácení listů uchop tedy hořejší okraj jejich a nesliň při tom prsty. K líbání po sv. evan-

geliu pozdvihni misál oběma rukama podloženýma a dotkni se ho pozorně ústy. — Také ministrant přenášej tam, kde jsou 2 polštáře, misál pokaždé otevřený, podloživ obě ruce pod desky jeho; nebo běda misálu, když ministrant umouněnými prsty svými listy přemítá.

8. Pokud celebrant nevytíkal celou oraci až ku slovu Amen, neotvírej jiné místo v misále.

9. Na listech *Canonu* lépe jest nehybná znaménka přidělati po dolejšku, nežli po dlece listu.

10. Stužky v misálu ponechejž celebrant vyndané tenkrát, jestli po něm téhož dne a z téhož misálu ještě jiný kněz mši sv. sloužiti bude; jinak všechny známky se zandají. —

O vojsku Pasovském.

Sepsal J. N. F. Desolda.

Mezi zúmyslné lži novějšího věku, které se zlomyslně rozšiřují a nesmyslné u mnohých víry nalezají, jest ohledem našich dějin vlastenských i ta, jakoby se bylo tak řečené „vojsko Pasovské“ na ponoukání Jesuitů najímalo a ku vpádu do vlasti naší povzbudilo. Člověk ani svým očím nevěří, vida taký nesmysl, an stojí černě na bílém a do světa se hlásá. S povržením pohodil by poctivý člověk takovým hanopisem,*) kdyby nepomněl, jak mnoho neučených a nezkušených lidí takovými výtvary ďábelské ošemetnosti v klam a blud zavedeno bývá, a to tím snadněji, čím méně se vlastenský náš dějepis ve školách pěstuje, jsa toliko jako pouhý přílepek k všeobecné historii odbýván. I doufáme, že nebude bez místa, když o té znamenité a záhadné události, která se vlasti naší tak truchlivě dotkla a téměř předcházejícím znamením byla bouře mnohem větší, již ona potom podlehla, hlavní děje sestaviti se pokusíme i na obeznámení se s trudnými osudy národa svého i na osvědčení pravdy. Za pramen nám hlavně sloužijž „Pavla Skály ze Zhoře historie česká,“**) svědka ohledem účelu našeho, kterýmž tento článek píšeme, zajistě nestranného. Klademe místem upřímo

slova jeho, aniž bychom po každé stránku udávali. K lepšímu pak porozumění potřebi jest nejprve uvážiti poměry věku tehdejšího zvláště v říši německé.

Císař *Rudolf II.*, sídlem v Praze, byl čím starší věkem, tím nedbalejším u vládě, zaměstnával se toliko hvězdopravectvím, alchymií a p. vědami a libástkami svého věku; zemi vládli jeho jménem dvořeníné. Za příčinou toho vzbouřily se Uhry vedením Štěpána Bočkaje. Aby zemi tak důležitou rodu svému zachovali, prohlásili údobě domu habsburského *Matiaše*, Rudolfova nejstaršího bratra, za hlavu rodu svého (25. dubna 1606), a ten pak slabého císaře donutil, aby mu arcivévodství rakouské a království uherské docela postoupil (1608), načež pak brzo k tomu připojena i Morava, tak že Rudolfovi nezbyvalo než Čechy, Slezsko a Lužice. *Matiaš* chtěl se u vládě udržeti, musel tu protestantům k úplné svobodě v provádění náboženství povoliti, a dle toho příkladu donucen byl i *Rudolf*, ač byl po celý život statně žádostem protestantů odíral, i v Čechách uděliti „stavům“ znamenitým „majestátem“ se svobodou náboženskou i právo k stavění nových škol a chrámů a zakládání konsistoří. (11. června a 20. srpna 1609).

Tyto neblahé různice mezi údy domu habsburského náramně škodily katolíkům nejen v Čechách ale i v říši, ani byli uvyklí rod ten vždy považovati za sloup a štít svůj. Neboť protestanté, ač mezi sebou i v učení i v politických směrech veskrze jsouce nesvorní, v nepřátelství proti katolíkům jako vždy tak i tehdáž sestoupili v jedno a založili *unii protestantskou* (4. květ. 1608), ku kteréž se brzo přidružila skoro všechna knížata a města říšská. To pohnulo biskupy, že si hledali pomoci u vévody bavorského *Maximiliana* a pak spolu s duchovními kurfiřty uzavřeli k své obraně spolek, nazvaný „*katolickou ligou*“ (30. srp. 1609), jejíž hlavou byl právě řečený vévoda *Maximilian*. Byla-li protestantská unie co do objemu rozšířenější a počtem údů četnější, mělať katolická liga do sebe mnohem více váhy a tužšího spojení.

Tak stály strany odporne proti sobě, čekajice na příležitost k styku nepřátelskému. Ta se udála úmrťm bezdětného vévody *Jana Viléma* z Julichu, Kleve a Bergu (25. břez. 1609). Se všech stran hlásili se nápadníci na tyto krásné země porýnské. Co saská knížata cestou práva

*) Viz „*Knížka o Jezovitech v Praze. V Praze. Mikuláš & Knapp v Karlíně.*“ O té se může říci, že moudrý za léta nevyvrátí, co blázen za hodinu namaže; neboť jest v ní téměř kolik slov tolik lží.

**) Vydána redakcí K. Tieftrunka v Praze, I. L. Kober. Díl I. Str. 264—322. — Použil jsem též: *Geschichte des österr. Kaiserstaates von J. Grafen Mailáth.*

na základě smluv cíle svého dosíci hodlala, předstihli je kurfiřt braniborský a falckrabě Neuenburský, osadivše země ty společně brannou rukou, aniž dbajíce zákazu císařova, an byl na dědictví to sequestraci uložil, svého strýce Leopolda, pána mladého a dobrodružného, určeného za biskupa Pasovského a Štrasburského, k vykonání svého rozkazu splnomocnil a správcem těch zemí ustanovil. Tento jal se hned sbírat k účelu tomu vojsko i v Pasovsku i v Štrasbursku, a Maximilian bavorský vyvolal katolickou ligu do zbraně proti neposlušným vasalům říše, tito pak obávající se, aby císař země ty co říšské léno k sobě nepotáhl a některému údu domu svého nezadal, učinili smlouvu k vespolečné obraně v Dortmundu (31. květ. 1609) a vyzvali unii protestantskou k pomoci, ba i Jindřich IV., král francouzský, vojskem přispěti jim slíbil. A však že tento náhle zavražděn byl, usmířili se obě strany. Arcikníže Leopold, an se byl v přestrojení do Julišských zemí dostal, nemaje podpory od císaře, utekl se napřed do Štrasburska a konečně i toto opustiti donucen byl, a odebral se do Prahy. Tu zatím byl císař pro tu výpravu do Julichu drahně lidu sebral, a poněvadž zatím země ta byla ztracena, téhož k jinému účelu proti Matiaši použiti umyslí, ač byl v umluvě slíbil, že je rozpustí. Chtěl Matiaše i k odstoupení vymožených zemí donutiti i za jeho nebratrské jednání potrestati. Tak bouře ta zažehnána sice byla na západu říše, aby tím mocněji a zhoubněji vypukla za několik let na východu. Neboť nesvornost v rodě habsburském trvala dále. Rudolf II. byl i na bratra Matiaše i na bratrovce Ferdinanda příliš zanevřel, nežli aby byl některému z obou přál obdržeti někdy po sobě samém království Českého. Umyslí si tedy dopomoci k němu arciknížeti Leopoldovi, an vládl biskupstvím Pasovským a Štrasburským. Tomu byl nejvíce láskou nakloněn, poněvadž on samojediný nepodepsal rodinnou onu smlouvu Vídeňskou proti němu od Matiaše sosnovanou a uzavřenou. K vyvedení téhož úmyslu nedal tedy císař vojska sebraného pro výpravu do Julichu jak právě řečeno rozpouštěti, ale kázal více ho ještě najímati a v Pasovsku držeti. Tento byl původ a účel tohoto lidu, kterýž jsa sebrán dle tehdejšího způsobu z dobrodruhů rozličné národnosti stál na pomezí horního Rakouska u Pasova počtem asi 9000 mužů pěchoty, 3091 jizdy, jonáků branných, kromě záškod-

níků a jiné sběře 2000 osob; vozů pak a kar do 269 a koní v nich 1273*); vůdce jich byl z prvu hrabě Althan, a když ten jich byl tajně opustil, *Vavřinec Ramée*. Dozvědévše se o tom i král Matiaš i stavové Čeští obávali se, aby to vojsko nebylo proti nim a napomínali císaře, aby je dle umluvy před Prahou uzavřené (1609) rozpustil. Stavěl se sice císař několikrát, jako by to učiniti hotov byl, zvlášť pak vyslal Jindřicha Julia, vévodu Brunšvického, aby s Pasovskými jednal, slibuje za ním poslati peníze na výplatu. Vévoda se tomu lidu svou cti zaručil, že vyplacen bude, ale nedostana od císaře slíbených peněz, odebral se opět do Prahy, aby od císaře jich vymohl. Ale marně. Císař nyní s jiným úmyslem se projevil, že totiž ten lid sebrati dal „k zachování náboženství a veřejného pokoje ano i své vlastní osoby při těch tak nepokojných časech,“ a odvolával se k slovu kurfiřta saského i jiných saských knížat, ani mu radili, aby ten lid „k jiné potřebě se choval.“ Tu ona chasa, nemajíc ani žoldu ani potrav, náhle vpadla do horních Rakous (19. pros. 1610) a vyloupila vše až po Linec, mnoho při tom neřestí stropivši. Část chtěla skrze Tyrolsko dostati se do předních rakouských zemí a odtud k druhému vojsku do Elsas; ale odražena jsouc v prosmyku Klaus řečeném, přešla s druhým vojskem přes Dunaj, vrazila přes příkaz císařův, „aby až na další resoluci z místa se nehýbala, ale na pomezí českém státi zůstala,“ dále do Čech a usadila se nejprve u Kaplice a Krumlova a zmocnivši se i lší i násilím města Budějovic s zásobou zbraně, prachu a špiže, to místo za své útočiště a základ brojení svého považovala.

Stavové Čeští na ten čas v Praze shromáždění zvěděvše o tom, sebrali sobě něco lidu pěšího a jízdného a osadili Prahu a Karlův Týn, kdež vyzdvihli korunu a jiná „regalia“ královská s privilegiemi zemskými a uložili je v kapli sv. Václava v Praze. Zatím Ramée opevnil nakvap Budějovice a osadiv je 800 muži hnul se s druhým lidem odtud a táhl dále ku Praze přes Tábor, vše pále a drancuje nemilosrdně, a dorazil dne 13. února 1611 do Berouna. Odtud vzkázali do Prahy, „že oni nepřítáhli v místo to jako nepřátelé ale jako přátelé, jsouce toho dokonalého úmyslu tou měrou do měst Pražských vtr-

*) Tak udává Skála I. str. 265.

hnouti a beze vši ujmy a skrácení stavův a obyvatelův císařské reputaci a zřetelu obhajovati pomáhati; nebo že oni vědí výborně, co by v té příčině a jak k tomu se chovati měli.“ Tu přijel mezi ně z Prahy arcikníže Leopold a zůstal při nich až se dostali do Prahy. Zde však stavové nevěříce osvědčování vojska toho soudice dle chování jeho, kteráž bylo i v horním Rakousku i v Čechách po celé své cestě prokázalo, opatrovali se proti němu na Pohořelci, ano již na Bílé hoře k bitvě i k útoku hotovo stálo (14. února).

(Pokračování).

Základy křesťanského vychovávání.

(Pokračování.)

XI. Mamonářství.

Jedenkráté jsem četl v novinách příběh tak *podivný*, že jsem tomu sotva uvěřil. Jistý chlapec, probořiv se při klouzání, byl v nebezpečení, utopiti se. Vidá to muž opodál stojící, skočiv do vody, šťastně ho zachránil a přivedl k otci na břehu hořekujícimu. A co řekl otec ochranci dítěte, zcela promoklému a zimou se třesoucimu? „Ach milý pane,“ dí mu, „ještě čepice zůstala pod ledem; když jste už mokrý, vytáhněte ji také.“ — „Pfuj, hanba!“ — zvoláš příteli. Ba může-li kdo hanebněji jednat? Ale *tak se stává, když kdo lakotě srdce otvírá*. Ohromná je tato nepravost; mimo to Bohu protivná a spasení velmi nebezpečná. „Nad lakomce nic ohavnějšího; neboť i duši svou na prodej mívá,“ dí moudrý *Sirach* (10, 10.). Vždyť jest *lakomství* jeden ze sedmi hlavních hříchů, již odtud své jméno mají, že z nich jako z pramene mnozí jiní hříchové vyplývají. Sv. *Pavel* nazývá kořenem všeho zlého milování peněz, a učí, že kteří chtějí zbohatnouti, upadají v pokušení a v osídlo ďáblovo a v žádosti mnohé nerozumné a škodlivé, kterých pohřžují lidé v zahynutí a ztracení. (I. Tim. 6, 9. 10.)

Ježto za našich časů mnozí rodiče hoví přirozené žádosti očí a vedení směrem materialním či hmotným, („Peníze slouží ke všemu,“ dí *Kazatel* 10, 19.) „mamone slouží,“ (Mat. 6, 24.) jaký div, že i děti jejich této modle se klanějí? — V mnohém domě, v mnohém hospodářství, zvláště na venku neslychají děti den ode dne *nic jiného, než o mamone*. Pracovat a těžit, pokládá se za cíl člověka; k zisku se bez konce jásá, ztráta se nemírně oplakává; každý příjem je velice důležitý a každé vydání bez patrného užitku velmi

pošetilé. Cena člověka ustanovuje se podle majetku; jednání a opominání váží se podle užitku: „Peníze jsou nade všecko! — Řemeslo zlaté dno! — Obchod má zlatý klíč! — Pole, luka, dům! Kdo pole má, všecko má! — Hodný to muž, hodně vydělá! — Má holka je v dobré službě: 50 zl. má na rok, o vánocích na šaty a o každém trhu nějaký dárek! — Mnoho-li dostane Lidka věna? — Kdybych byl tak možný, jako Bohata, byl bych si nevzal chudou Marii, by sebe byla hodnější! — Ten udělá terno, dostane s nevěstou deset tisíc! — Náš pán má ohromné příjmy: 200 měr polí, 50 sáhů dříví, 10 sudů piva mimo vše ostatní! Co to místo asi vynáší? — Zas vydávat peníze, vždyť tomu není konce! — Zlopověstný sobotáles! — Ty hrozné daně a veliké přírážky; jenom kdyby byly jaké výdělky! — Snadnoázat, že se nemá v neděli pracovat, když není co jíst! Kdo mi co v neděli dá? — Almužnu, příspěvek? Mám se sám o sebe co starat! Proč bych se na jiné dřel! Co mám z toho? Co mi do něho! — Co nám nesete dobrého? — Nic? — Mohl doma zůstat! — Za darmo ani smrt!“ — Však nepřišel bych ku konci, kdybych měl všechny řeči uvést, ježto ubohým dětem ihned od kolébky v uších se rozléhají; čím ale v srdce jejich se vštěpuje lakotnost a skrblictví, ač co křesťané mají následovati Božskou dobrotu a milosrdenství. (Řím. 10, 12.)

A kdyby jen při slovech zůstávalo; však *bývají k mamonářství zrovna sváděny*. Pro zisk ukládají se dětem práce, často síly jejich přesahující: musí dříví, vodu, travu a jiná těžká břemena nositi, že až shrbatí a schromnou: nebo sedět jako placky neskynulé; bývají posílány do továren, kde škodlivými výpary a mnohým sezením ochuraví a se zmrazí. Potřebují se k práci a proto nepřeje se jim času ani ke hraní a k zotavení, ani k učení; laje se na kněze a učitele, že nalehají na to, aby děti školu pilně navštěvovaly. — Záhy učí se děti hodnotu peněz znáti; dávají se jim ku hraní; jsou plísněny, když něco málo, třeba k dobrým účelům chtějí vydati; pro ztrátu jediného krejcaru bývají přísně trestány, když co našly, pochváleny. Služby a vykonané povinnosti odměňují se jim penězi. — Když rodiče dítěti něco dali, tážou se žertem: „Co ty mně za to dáš?“ nekárají jich z toho, když chtějí peněz za posloužení, nebo jim domlouvají, když komu zdarma jakou službu prokázaly. „Ty hlupáku, co za to

Pokračování v příloze.

máš? on ti také nic nedá, pro tebe nic neudělá“ atd. Vim, příteli, co si myslíš: Vždyť člověk nežije od větru; bez peněz se nic nespraví; bez peněz do města zbytečná je cesta! — „Každý člověk má být pilný, přičinnivý a šetrný: nechci vychováti lonocha a marnotravce“ atd. — Pravdu máš; ale já také. — Ovšem že *máš* *dítky mítí k pilnosti a pracovitosti*, avšak máš je učit, aby *pracovaly chutě, z lásky*, nemáš jim záhy říkati, že práce zisku přináší; nýbrž předkládati jim máš, že člověk stvořen ku práci jako pták k letu, že je hanba, běhati zahálčivě, marné věci dělati, od jiného se nechat krmiti, když „pokojně pracujice můžeme svůj chléb jísti“ (II. Tes. 3, 11. 12.); zahálka že „zlému uší a je počátek všech nepravosti.“ (Sir. 33, 29.) „Moudrý že chléb zahálčivě nejí: pevný a krásný že jest oděv pilného.“ (Přisl. 31, 27.) atd.

Mluv k dětem: „Kdo to a to chce udělati? — Kdo má k tomu chuti? — Kdo mi chce udělati radost? Kdo z vás chce býti hodným a mně pomoci?“ Slova tato mají stačiti k povzbuzení, *stejně působíce proti zahálce i proti nekřesťanské činnosti z pouhého zisku.*

Ovšem je dobře *dítky navýkati šetrnosti*; nebo kdo pohrdá maličkostmi, pomalu upadne. (Sir. 19, 1.) Když byli lidé nasyceni, řekl Ježíš k učeníkům svým: „Seberte drobty, které zůstaly, ať nezhynou“ (Jan 6, 12.); však rozdíl je v účelu, proč se šetří a šetřiti učí. Stává-li se to, abychom jen leskem peněz oči své pásli, by člověk s rozkoší v penězích se hrabal, a blaze se usmívaje jimi chřestil: je to špinavá lakotnost, „ježto se nenasytí, až vysuší duši jeho.“ (Sir. 14, 9.) — Rci tedy dětem slovy i příkladem, že dobýváme peněz, bychom si opatřili, čeho třeba tělu i duši; že z nadbytku něco ukládáme, abychom v čas potřeby, v nemoci, v neštěstí neměli nedostatku. „Pamatuj,“ dí *Sirach*, „na čas hladu v čas oplývání, na chudobu a nouzi v den bohatství.“ (18, 26.) Pověz jim, že máme hledět něco ušetřiti, „abychom měli z čeho udělati nuznému.“ (Ef. 4, 28.) Nepoddávaje *šetrnost* v službu lakotnosti, nýbrž ať se *štedrotou* ruku v ruce kráčí. — Obě ty ctnosti nejsou si nepřátelské, jak by se na první pohled zdálo, nýbrž dobře spolu se snášejí. Chráníš-li se věci zbytečných, bude ti vždycky zbývat něco pro jiné, vždyť „ruka štedrá sklad dobrý shromažďuje sobě ku dni bídy.“ (Tob. 4, 10.) Proto „nebuď ruka tvá jen

vztažena k vybírání a sevřena ku vydávání,“ (Sir. 3, 36) ale synům a dcerám svým záhy vštěpuj, že „*blahoslavenější jest dáti než bráti*“ (Sk. 20, 35.); a dokud dítky nemohou z vlastního výdělků co dáti, uděluj časem skrze ruce jejich almužny a jiné dárky k účelům dobročinným a nábožným. Časem nebude bez účinku pouhé vzdechnutí, jak otec slovutného biskupa *Sailera* mívál v obyčeji: „Kéžby celý svět měl dosti jako já!“ Schvaluji též, aby se staršímu dítěti dávalo ovoce a jiné věci potravní k podělení mezi ostatní bratři a sestry; ovšem třeba pozorovati, aby sobě nenechávalo nejlepšího podílu. Jistá matka dala Katince jablko, aby se s Karličkem poctivě rozdělila. „Co je to poctivě?“ tázala se dívka. — „Když bratříčkovi dáš větší půli a menší pro sebe necháš,“ odpověděla opatrná matka. „Tedy dej mamínko Karličkovi jablko, aby se *mnou* se poctivě rozdělil,“ odtušila Katka. — To bylo jednání chytré, není-li pravda? Nikoli, nýbrž lakotné. —

Pravdat, že musíme dbáti výdělků, abychom mohli býti živi; avšak čeho nám třeba k výživě, lze si opatřiti bez lakotnosti. Než ty smýšlíš vysoko, chceš se bohatším vyrovnati, chceš špekulacemi (obmyslem) se povznést: proto jsi grešlička, hrabeš jako kreček, všecko bys sám pohltal a každému do ruky koukáš, zdali peníze přináší! — Buď střdmý, s málem spokojený a nebudeš muset hrabat, lakotit, abys měl dosti. — Často říkávej domácím se sv. Pavlem: „Jestli zisk veliký, pobožnost s takovou myslí, která na tom, co má, přestati umí. Majice pokrm a oděv, na tom přestaňme, nebo nic jsme nepřinesli na tento svět, bezpochyby že také nic neodneseme.“ (I. Tim. 6, 6—8.) „Obcování vedte bez lakomství, dosti majice na tom, což máte.“ (Žid. 13, 5.) — Drž se vždy zásady: „Kdo není spokojen s tím, co má, nedostane ničeho.“ „Nechceš-li,“ — rci nespokojenci — „dej sem; nic není tvého!“ To působí! —

Ovšem, musíme peněz mítí; ale *peníze nesmějí mítí nás*; mají nám služby prokazovati, ne my jim. Proto nemáme srdce své na ně všet, nade všecko je pokládat, dobývati peněz nemá nám úlohou života býti; v penězích nemáme své blaho hledat: nýbrž máme stále býti pamětlivi, že jsou ještě vyšší statky nad zlato a stříbro a nade všecko bohatství, za něž máme vše obětovat; a užívajice časných statků podle vůle Boží, máme si za ně nebeských po-

kladů vyměňovati. — Chudí duchem neslouží mamoně a budou blahoslaveni. — Tuto chudobu duchovní musíš stále v domě svém kázat a místo zmíněných řečí o mamoně mluvívej s nábožnými muži starého a nového zákona takto: „Lepší jest málo, což má spravedlivý, než veliká bohatství bezbožníků.“ (Žalm 36, 16.) — „Zdraví a schopnost jest lepší než všeliké zlato.“ (Sir. 30, 15.) — „Co platno člověku, by všecken svět získal a na své duši škodu by trpěl?“ (Mat. 16, 26.) — „Neskládejte sobě pokladů na zemi, kdežť mol a rez kazí a zloději vykopávají a kradou; ale skládejte sobě poklady v nebi.“ — „Hleďte nejprve království Boží a spravedlnosti jeho a toto vše bude vám přidáno.“ (Mat. 6.) — „Čiňte sobě přátely z mamony nepravosti, aby přijali vás do stanů věčných.“ (Luk. 16, 9.) — „Skládejte sobě základ dobrý k času budoucímu, abyste dosáhli věčného života.“ (I. Tim. 6, 19.) — Když takováto chudoba duchovní bude panovati v rodině tvé, sotva se na dítkách dočekáš hanby, žeby se krádeže dopouštěly. — Aby se pak nepravost tato nevloudila v srdce jejich, šetři následujících prostředků: Starý *Tobiáš*, když žena jeho přinesla domů kozelce a zdálo se mu nepodobno, aby ho za svou práci dostala, napomínal ji, aby ho vrátila pánům, nebo, doložil, „není nám slušno požívatí něčeho kradeného.“ (Tob. 2, 21.) Podobně at i v domě tvém panuje přísná *poctivost*; netrp ani maličkosti cizí pod svou střechou. Pozorujete-li rodiče u dítek školní věci, hračky, ovoce, krmě, jichž jste jim nedali, hned se tažte: „Odkud to máš?“ Prohlížejte časem věci jejich, a pakli mají co cizího, hned at to navrátí, co nalezly, at ve škole oznámí. Však neskrbte i opatřte jim, čeho ve škole potřebují. — Nemají-li kněh, papíru na úlohy, kradou, aby ušly ve škole trestu. Tot uváděti dítky v pokušení; ano více to než pokušení, když se jim svoluje nebo káže, aby na cizím pásly, trávu trhaly, dříví sekaly . . . Je to maličkost! říkává se; však od maličkosti se počíná a s velkým se dokonává. „S poctivostí nejdál dojdeš.“ — „Cizí statek nedědi.“

Netrp také výměny a *šantročení* mezi dítkami; tím se učí lsti, klamu a podskokům, a že takovéto náchylnosti často při hraní jevívají, musíš je pozorovati a z toho kárati. — Dále jsou chlapi a holky, ježto po *mlslech* a lahůdkách se shánívají, přímo na cestě ku zlodějství. Také kost-

ky a karty často výrostků svádějí ku krádeži. — *Na prasto musí se zavrhnouti u dítek žebření.* Jestli vás tlačí nouze, sami hleďte lidi útrpných, milosrdných. „Chudoba cti netratí;“ ale u dítek žebrota cit pro čest otupuje; tak zvykají lenosti, přetváření a vychovávají se z nich zloději. Hanebná pak je to prohanost, když se dítky zvykají pod rouškou nábožnosti veřejně žebřati. Takové pokrytství nezasluhuje útrpnosti.

Učte konečně dítky záhy rozeznávati „mé a tvé.“ — Ani bratří a sestry nemají šatstvo, knihy, školní věci a hračky jeden druhému bráti. „Každý má své!“ — „Co není tvého, druhému nech!“ — „Bez dovolení at jeden druhému nic nebře!“ — Tak často opakuj. Aby pak zásady tyto nevedly k nelaskavosti a nepřevrhly se v sobectví, měj dítky k tomu, aby časem jedno druhému něco půjčily a si vyprošovaly. Aby poctivost a účta k rodičům se zachovaly, nemají synové a dcery své potřeby sami si opatřovat a brát, nýbrž rodiče o všecko prosit; protož nemají míti přístupu ku chlebu, přistole nemají si samy brát a samy o své ujmě něco kupovati.

Jeví-li se konečně u dítek *náchylnost ku krádeži*, musíš nejen svrchu udané prostředky se vši přísností zachovávat, nýbrž jak medle co spozoruješ, opravdově domlouvat, *kárat a trestat*; nebo sotva se čemu tak snadně a rychle přivyká, jako krádeži. — Kdysi byl přiveden do nemocnice *chlapec*, jemuž matka ruku přerazila, že nechtěl krádeže nechat. Dali mu ruku do desk; však druhého dne kluk vyprázdnil skříň svých soudruhů, a když i zdravou ruku mu svázali, vstana, vypil v noci pomoci úst všem nemocným léky z lahviček.* — Tak to bývá, když náruživosti této se neklade odpor dobrým vychováním! — (Pokračování.)

Život v kraji.

Od Fr. Pravdy.

III.

Muziky.

1.

Bylo po vojně, četli jsme v novinách, jak vypadá a člověku na hlavě až vlasy vstávaly hrůzou, když slyšel, co bylo krve

*) Spisovatel těchto článků vychovatelských udává, že se to stalo v Praze. Tak jsou političtí zarytí předsudky o našem národě v Němcích z nevědomosti a zášti, že všecken lid český nazývají dlouhým, zlodějským, že kněz dosti nepovážlivě a nelaskavě Čechy po-

prolito. Nebylo vesničky, která by tam nebyla měla vojáka a rodiče, příbuzní a známi zpomínali na něj a čekali na zprávy, je-li ještě mezi živými.

Přicházely listy, líčily ztráty a spousty, které naši vlast potkaly, dávaly návěští, že ten a onen je nebožtík, oznamovaly, že jiný byl těžce poraněn a leží někde ve špitále, dělily nás, že přijde k novým bojům a pak že porušení a zkázu vezme všechno, co jí ještě nevzalo. Koho jsi potkal a s kým jsi se sešel a zastavil, každý ti jen o vojně vypravoval, byla o ní řeč ve staveních i venku, na návsi stáli lidé v zástupech, shromáždili se na ulici, sestoupili dohromady na polích a cestách, a jen smutné a žalostné noviny si zvěstovali. —

Tu nařikal otec, že mu padl syn, tam o syna plakala matka; tu bědovaly sestry, že ubohý bratr přišel o ruku, o nohu a stal se mrzákem, tam jmenovali jich několik, co se již domů nevrátí, jsouce zbaveni života způsobem překrutným. Chudáci již odpočívají pod zemí, snad se ani neví kde, naházeli je do šachet, sto a více jich leží v jednom hrobě a nikdo nemůže navštívit a vyhledat si mrtvého miláčka, jako kdyby ho měl doma na hřbitově.

Je nesmírně mnoho zármutku po všech krajích a ten rozmnožují ještě zprávy o bídě, jaká panuje v místech popleněných. Vojsko pobralo, co našlo: pokrmu i dobytek, lidé nemají co jísti a nebudou nic kliditi, že i Boží úroda je zničena. Mnohým nezůstalo ani obydlí, celé vesnice lehly popelem a uboží jejich obyvatelé jsou učiněni žebráci. Již se na ně sbírá, již se dostavili sami a o milosrdenství volají, již tu jsou očití svědkové jejich nouze a strasti, věříš jim, trneš, soucít a útrpnost se zmocnily tvé duše.

Nepřítel je posud v zemi, postupuje, blíží se, nejsi jist, jestli i tvou otcinu neuchvátí. Kam přišel a kde se usadil, všude ho musejí živiti, musejí dáti, co chce, mají s ním velké obtíže a nesnáze.

Poranění vojínové rozvezli se do všech končin, jsou ti na blízku, snad jsi sám měl příležitost patřiti na jich utrpení a hoře.

K tomu všemu zavítala k nám také cholera, slyšeli jsme, jak tu a tam zuří a kolik životů lidských jí denně padá za obět. Již není daleko od tvého domova,

suzuje a Prahu svým krajanům za výstrahu na pranýř staví; budiž to rodičům našim výstrahou a pohnutkou, by měli své děti všemožně k spravedlnosti a poctivosti.

dopustí-li Pán Bůh, uhostí se i zde, nikdo jí nemůže vyměřiti a položití meze. Víš, že nedělá žádných rozdílů a že jí můžeš podlehnouti jako každý jiný člověk. Dnes jsi živ, zastihla tě a zejtra budeš nebožtík, jestli se Bůh nad tebou nesmiluje.

Myslím a nemýlím se, že v této trudné, strašné a hrozné době, kde válka a nemoc nás obkličovaly, nám nezbyvalo než utíkati se k Bohu, aby On nás přijal do své ochrany. To jsme ovšem také činili, v kostelích se konaly modlitby a každá osada šla někam s průvodem. Nařídili to vrchní naši duchovní pastýřové a je pravda, že mnoho nábožných křesťanů se v tom účastnilo. Však nesúčastnili se v tom všickni a z těch, co seúčastnili, nepoznal a nepochopil každý, oč se jedná a nebyl naplněn vážnými úmysly. Lehkomyslnost, svévolnost a nezbednost lidská je příliš velká a to se dokázalo i v tomto pádu. Nechci mluvit všeobecně, abych nebyl nespravedlivý, nýbrž uvedu příklad, za nějž mohu ručiti.

Na jedné osadě, kteráž sice vzdálena jest od bojiště, kde tolik krve a to i naší krve bylo prolito, kteráž ale také o tom věděla a o nesmírném soužení nešťastných spolukrajanů z mnohých stran byla zpravena a poučena, napadlo chase, aby si zřídila muziku, což tím více se nepatřilo a neslušelo, že se v krajině již zmáhala cholera.

Povolení k muzikám dávají nyní představení a u představeného se tedy hospodský ohlásil, že muziku chce dávat.

Představený ho z toho zrazoval říkají: že mládež dobře učiní, když si letos ten tanec odepře, poněvadž takové nehody a pohromy zasáhly naši zemi a ještě jí neopustily. —

Hospodský neposlechl a mermomocí o muziku stál vymlouvaje se, že musí platiti daň živnostnickou a musí tedy na ni vydělati, aby nezůstal pozadu ve svých povinnostech k císaři pán.

Představený jsa muž rozšafný a svědomitý, odporoval mu a když s tím hospodský nebyl spokojen, došel si k panu faráři, aby se s ním poradil.

Pan farář byl arcit také proti muzice a pravil, že bude-li muzika, snadno se u nich může rozšířiti cholera. Mladý lid na sebe nedá pozor, zahřeje se, vystydne, je nestřídmy v tanci a pití a to cholera způsobí a přitáhne,

Představený o tom i sám byl přesvědčen a maje nyní podporu na panu faráři,

oznámil hospodskému, že muziku zapovídá. —

I povstalo velké brojení ve vsi. Chasníci hospodského podpichovali a nutili a on jim rád byl po vůli. Zkracuje prý se jeho právo. Proč platí daň císaři? Berní úřad nic neodpustí, on ani nečeká. Když mu představený brání v živnosti, ať břemena jeho nese sám, on mu ani krejcaru již neodvede.

Stýskal si jiným hospodským na osadě a ti se vyslovili, že oni takové utiskování by netrpěli. U nich o muzice ještě nebylo řeči a nikomu ani jim se ji nezachtělo. Nebyl k muzice čas příhodný, citili a uznávali to všickni, ale nyní, když se tomu jednomu hospodskému zakázala, umínili si, že oni doma také o muziku zakročí, aby se svým představeným mohli postaviti, nebudou-li povolnější.

Stalo se tak a představení povolnější nebyli přidržující se svého pana faráře, jenž muziku v těch neblahých a truchlivých okolnostech měl za ohavnou, hanebnou a záhubnou.

Hospodští se spikli a že u svých představených po dobrém ani po zlém nic nebyli s to pořídit, šli žalovat do města a zanesli při svou na úřad. Arcit tam zase mluvili o císařské dani, o dani ze živnosti vůbec a z každé muziky zvlášť, nařikali a bědovali, že pan farář s představenými je utlačuje, jim škodí, je na mizinu přivádí, vojna je jen záminka, cholera také, ještě prý není zle, muzika nikoho nezkazí.

Nebylo vyšetřeno a známo, jak se na osadě věci mají a v skutku se soudilo, že se hospodským děje křivda. Když zaplatí, co ustanovuje zákon, mohou muziku míti bez překážky. Hospodští to zaplatili a povolení k muzice si přinesli domů.

Jinde představení povolení k muzice dávali beze všeho rozpaku a tančilo a hejřilo se, jakoby se ve vlasti naší nic krom obvyčejného nebylo přihodilo.

Tak učinili také na oné osadě, jižto jsme si vybrali za příklad a hospodští se svými muzikami dost dobře pochodili. — Chasa přišla v hojném počtu, přišla tak říkajíc na vzdor, že se jí muzika chtěla zmařiti a byla až tuze veselá. Ani starší lidé nescházeli, jenž sedívají za stolem, hledíce si sklenice, vejskalo, zpívalo, hulákalo se, celou noc trval ples a druhý den pokračovalo se v něm skoro až do poledne, že se s hudbou, s kořalkou a pivem nemohli rozloučiti rozvášnění třeštěnci.

Válkou skličená země trpěla a snášela,

nesčíslné rodiny oplakávaly zahubených údů svých, zmrazení vojinové trápili se a lkáli v nemocnicích a jinde, kde jim lítostiví dobrodinci poskytli útočiště; cholera řádila zle již na blízku a tlačila se na hranice osady a tu v hospodách ozývala se bujná hudba a mládež jako divá rozpustile skákala. Skákala jako okolo hrobů otevřených šlapajíc po hoři a zármutku a nevšímajíc si ani té smrti, která svou kostnatou rukou po ní sahala.

Můžeme si pomysleti, že jindy, když ani bolestné upomínky jí nevytrhují, ani nebezpečenství jí nehrozí, mládež bývá ještě nezbednější a prostopášnosti se oddává beze všeho rozvážení. Nejsme zajisté nepřátelé slušné a rozumné zábavy a ani toho tance nezavrhujeme, šetří-li se při něm mírnosti. Hudba opravdu zajímá a vzdělává člověka a kdo v ní má zalíbení, dobrou mysl a citlivé srdce tím dokazuje. Však jako v tanci tak i v hudbě jsou veliké rozdíly a někdy se hudbou jmenuje, což není než drnkání a pískání jemnější sluch urážející.

Takovou hudbu nalezáme obyčejně v kraji a jestli ti milí hudebníci na počátku se sebrali, hrajíce dost správně a obstojně, aby se chasa rozbouřila, dávají si na tom pořád míň a míň záležitosti, až konečně v bídné šumaření upadli. Tu to kvíká, hučí, brní, syčí a křičí, že si musí uši zacpat, kdo tomu není zvyklý, ale tanečníci nic nedbají, rejdice a točice se v kole, jenom když to jde do taktu.

Nemůžeš to nazvat vyražením a vida úsilí a namáhání všeobecné radši bysi to nazval tuhou prací. Z tanečníků se leje pot a mají-li na sobě kabáty, což vždycky nebývá, i tyto jsou mokré, jakoby je byli do vody namočili. Jen víc a jen dál, nemohou se toho nasytiti, jen hodně rychle, tělo je v proudu, nemůže a nechce přestat, zdě by prorazilo, stropem by vylítlo. I pachtí se, jako by je někdo honil karabáčem a myslíš, že se ti lidé pobláznili, tak pošetile si počínají. Tanec jim již nestačí, musejí vyskakovat a dupat a to dupání děje se tak prudce, že podlaha praská a se prohýbje. Chlapík dupá oběma nohama a čím větší to dělá hřmot, tím víc si na tom zakládá nedbaje o boty, pod nimiž pouští a se trhá podešev. Nuti ho to také, aby vydával hlas a proto vejská, což často zní, jako by kůň byl zařhtal. Zpívá-li, není to příjemnější a spůsobnější a podobá se víc hulákání a řvání nežli zpěvu.

O obsahu písní zde nemluvíme: ten věru není takový, aby se hodil do početné společnosti a nebyl urážkou a pohoršením přítomných ženských, z většího dílu svobodných. Nacházejí se tu i děti, výrostkové a nedospělé panny, na ty se nebere žádný ohled a rozkvašená chasa neklade slova na váhu, at si jsou proti mravnosti a proti studu. Ona to neumí ani rozeznati a domnívá se, že je hodně vtipná, žertovná a šprýmovná, když oplzle a necudně se zachovala.

Běda, nikdo jí to nemá za zlé, je to tak v pořádku, bývalo to vždycky, hospoda není kostel a člověk se tam nemodlí, nýbrž obveseluje a baví a to prý bez těch nečistých kudrlinek není ani možné. Staří, mladí se jim smějí a mnohý tatík, který tu vykládá své rozumy, ospravedlňuje svého prostořekého synka řka: „Inu, mládež je mládež a my jsme také byli takoví.“

Bohužel, jsou takoví ještě, sice by se neujimali ohyzdnosti a špiny na zkázu svých dětí, jenž lehkomyšlnost jejich znají a jí se také chytají. Vydrželi s nimi v hospodě až do rána a aniráno se jim nechce jíti domů, že se notně podnapili. Syn snad je již pryč a vyspává, ale otec si teprv dává hráti a pustil se i do zpěvu. — Snad již zpíval v noci nemoha odolati pokušení, jenž ho lákalo a ponoukalo. Slyšel zpívati chasu, zdálo se mu, že to umí lépe, vstal a protlačil se k hudebníkům. Všichni se shromáždili vůkol něho a oboustoupili ho, on zpívá a líbí se mu to, at je to hezké nebo nehezké. Jiným se to také líbí. Říkají: „Podívejme se, jak to ten dědek ještě dovede.“ Jestli někdo praví: „Mohl by toho radši nechat,“ praví to stranou, aby odpor nevzbudil.

Již je toho zpěvu dost, zdržuje chasu a překáží jí a pěvec musel ustoupiti, ačkoliv ještě mnoho písní měl za lubem. Zpívá si je sedě u své sklenice a sousedé ho poslouchají, nezpívají-li s ním, jsouce také zpěváci. Teprv ráno, když se tančiti přestalo, mohou a chtějí hudebníci sloužití výhradně jemu a není jim třeba při tom se mnoho namáhati. Jsou již unaveni, mnohý se přebral v pití, dávali mu a pil zadarmo a nyní odpočívá na lavici nebo pod lavicí. Strážlivější jeho druhové hrají, píská klariet, bručí trouba, víc se neřádá a vyprovádějí-li hudba někoho domů, již ani na návsi a na ulici není pořádnější.

S pivem a s kořalkou se zacházelo, jako by to byla voda a ačkoliv to nebylo

mnohem lepší nežli voda, přece se to draze muselo zaplatiti. Chasa nešetřila, lila do sebe sklenici po sklenici a muzikanti vidouce to zahráli ji ještě nějaké intrády, aby prý to lépe teklo dolů. Sklenice se vyprázdnila až na dno, tancem uhráté a horkem rozpařené tělo se ochladilo a chtěli se mu ještě většího občerstvení, nalezne je u otevřeného okna anebo venku ve větru a zimě. Pak se bujná rozkoš začíná znova a snadno vysvětlíme, že je a musí býti tělu i duši škodlivá a záhubná.

(Pokračování.)

D O P I S Y.

V Praze, dne 10. dubna 1867.

(O Naučném Slovníku. Odpověď.)

Článek „Od Řípu,“ obsažený v 9. čísle letošního „Blahověsta,“ naplnil mne nenadálým potěšením jakožto první s mností a důstojností pronesený hlas o „Slovníku naučném“ se strany velebného duchovenstva českého; kterýžto hlas prost vši vášnivosti vyslovuje pochybnosti své, žádaje způsobem zcela slušným a oprávněným za jich vysvětlení. Proti tak vážnému a ctihodnému hlasu nemůže se redakce „Slovníka Naučného“ zatvrzele haliti v mlčení, i podává tímto ochotně žádaného objasnění. — Především se musí redakce co nejrozhodněji ohrazovati proti domněni, jakoby vše, co obsaženo ve „Slovníku Naučném,“ pokládala za neomylnou pravdu; nevyjímát se ona ze všeobecných pravidla, že nic není dokonalého pod sluncem, tím méně spis takového druhu, jako jest „Slovník Naučný.“ Z toho pak, že dílo toto není a nemůže býti bez omylů, zdaž může slušně souzeno býti, jakoby redakce takové omyly z úmyslu tam vtroušovala? Nalezne-li na př. některý čtenář „Slovníka Naučného“ v některém jeho článku (obzvláště do oboru dějepisu nenáležitém) chybné datum historické, zdaž bude hned redakci vinit z falšování dějin? Theolog pak nemůže mítí žádného výmínečného práva, nalezne-li ve „Slovníku Naučném“ něco, co podle svého mínění za nesprávné pokládá, ihned viniti redakci ze směru protináboženského. Tolik k naznačení stanoviska našeho naproti úsudkům theologů. — Co se týče žádaných vysvětlení, předně odpověditi musíme na výčitku, že „Slovník Naučný“ nedostál slibu, učiněnému v návěští ku předplacení naň vyzývajícímu strany článků theologických. Pravda jest, že v této věci odstoupeno bylo v jisté míře od prvotního programu „Slovníka Naučného,“ avšak stalo se to, jako ve více jiných věcech, donucením neodolatelných okolností. Program „Sl. Nauč.“ v návěští onom položený byl plodem

idealistického názoru, který začav prakticky býti prováděn nalezal se na mnoze v neshodě s okolnostmi skutečnými, tak že postupem díla nutně se musil pozměniti, avšak, jak za to máme, nikoliv na ujmu jeho důkladnosti a úplnosti, an prvotní plán „Slovníka Naučného“ mnohem více byl rozšířen nežli obmezen. Mezi obmezení náleží ovšem odstoupení od slibu, že budou podávány také články od theologů evangelických, ale to obmezení nebylo činem redakce, nýbrž nastoupilo samo sebou, když články očekávané nepřicházely a k vůli nim vydávání „Slovníka Naučného“ přece zastaviti se nemohlo. Co se zas týče duchovních katolických, kteříž z počátku podávali články theologické (podotknouti sluší, že ne všickni, jichž jmena seznam přispěvatelů vykazuje, skutečně účastnili se doposavad prací „Slovníka Naučného“, pak že ne všechny duchovní osoby mezi jeho spolupracovníky přispívají články theologickými), litovati jest, že dílem první jich horlivost svým časem valně ochabla, dílem pak články od rozličných spisovatelů podané duchem svým tak značně od sebe se dělily, že kdyby beze změny se byly vytiskly, byla by vyšla na jevo neshodnost mezi nimi, jakou redakce nemohla nikdy připustiti. Že však sama sobě nemohla „in theologis“ osobovati žádně kompetence, což bylo přirozenějšího, nežli že (jak to učinila i s jinými obory, na př. botanikou, chemií a t. d.) přikázala celý obor theologie knězi katolickému vůbec váženému a na slovo vzatému, jehož jméno od počátku se vede v seznamu spolupracovníků „Slovníka Naučného.“ Všecky theologické články „Slovníka Naučného“ jsou od toho duchovního dilem přehlédnuty a schváleny, dílem původně sepsány, i neváháť on — ač k výslovné žádosti jeho články tyto žádnou šifrou nejsou poznamenány — vzíti na sebe odpovědnost za ně před každým náležitým soudcem.

Z toho jest patrné, že redakce „Slovníka Naučného“ nikterak nemůže viněna býti ze směru protikatolického, jakož tím samým v lichost se rozpadají všechny „pověsti o pouhém překládání z cizojazyčných nekatolických slovníků,“ které se nikdy v redakci nedálo a neděje. — Výčitku mně podepsanému osobně činěnou, jakobych vzdávaje slušnou chválu našemu vlastenskému duchovenstvu s českým kněžstvem koketoval, musím rozhodně odmítnouti, odvolávaje se na celé své veřejné působení, zdali kdy bylo takové, aby mohlo zavdati podnět ku podezřívání mne z nějaké lichometnosti. Zmínil-li jsem se pochvalně o vlastenecké horlivosti našeho duchovenstva, tím jsem jen vůbec uznané pravdě nové avšedctví vydal, k čemuž tím více oprávněným

se býti cítím, an jsem v obcování s kněžstvem českým prožil mnohé blažené doby svého života a ve ctihodném stavu tom čítám své neupřímnější přátele. — Dále mluví p. spisovatel článku „Od Řípu“ o „neslušném vyhrožování,“ že se odkrývati budou jinak příliš slabé stránky odporujícího duchovenstva, kteréž slavně odmítá. Litujeme velice, že vážený pán ten slova naše zcela mylně vztahuje na české duchovenstvo vůbec, kdežto my měli na mysli pouze jednotlivé osoby duchovní, od nichž máme v rukou listy ve příčině „St. Nauč.“ nám psané, jichž uveřejnění, ku kterému nám skutečně s více stran raděno bylo, nikterak nevypadlo by v jejich prospěch. — Konečně, jestli že jsme rozdíl činili mezi stanoviskem vědeckým a theologickým, činili jsme to s dobrým důvodem, poněvadž věda se zakládá na věděni, theologie pak na víře; protož však nikterak nejsme toho mínění, které se nám, jak se zdá, podkládá, jako by nutně vědecké bádání musilo odporovati theologickým vědám. Na opak pokládali bychom za věc velmi smutnou, kdyby tak skutečně bylo a věděni s vírou nikdy se srovnávati nemohlo. Chtěli jsme toliko říci, že jako věda theologii, tak i theologie vědou měřiti se nedá, a z toho tuším jasně jest neutrální stanovisté naše mezi oběma. — Když pak ještě jednou opětuje, že nižádný článek obsažený ve „Slov. Nauč.“ nepovažujeme za neomylnou pravdu, vidí se nám zbytečné šiframi opatřovati články v redakci pracované; prameny pak, odkud co vzato, uváděti nevždycky lze, an se v redakci pracuje samostatně a nikoliv pouze nepřekládá, jak se zdá býti domnění některých pánů; ovšem že se k tomu užívá pramenů hojných, ale se vši rozvahou. Čeho po tomto ochotně podaném objasnění s plnou důvěrou očekáváme, jest, že nebude více redakce „Slov. Nauč.“ podezřívána ze směru protikatolického, kterého při ní nikdy nebylo a nikdy nebude. Pokládal bych to sobě vysoko, kdyby toto mé vyličení pravého stavu věci klestilo cestu k srozumění odstraněním předpojatosti, jaká v duchovenských kruzích panovati se zdá proti „Slovníku Naučnému,“ tomuto dílu tak velikého trudu a při tom tak veliké důležitosti pro národ náš! — Za redakci „Slovníka Naučného“
Jak. Malý.

Z Treboratic dne 12. dubna 1867.

(Zpráva o sv. misi.)

V těchto našich smutných časech čteme málo potěšitelného ve veřejných listech; přece však můžeme něco radostného milému „Blahověstu“ oznámiti z naší tiché,

klidné dědiny, totiž: *měli jsme sv. misii*. Dne 23. března ve 4 hodiny odpoledne zavítali k nám vel. otcové Redemptoristé, a sice: P. Václav Göldner, P. Karel Nováček, z Litovelského (na Moravě), P. Frant. Krutil, a P. Jan Ondroušek, z Pražského kollegia. — Po slavném přivítání a vzývání Ducha sv. započal hned důst. P. Göldner, co superior sv. misie, apoštolskou práci svou úvodním kázáním. — Nechci slov šířiti o tom, v jakém pořádku sv. misie konána byla; vždyť laskaví čtenářové Blahověsta již několikráte čtli, co se vůbec při sv. misii děje; podotýkám toliko, že se přednášely věčné pravdy, které přede vším s to jsou mocně na rozum i srdce lidské působiti, a hříšníka ku pokání a obnovení života přivesti. Avšak jako každé dobré a bohumilé dílo jen s velikými obtížemi vykonati se dá, — tak i tato sv. misie. Co tu bylo překážek, co tu bylo obtíží! Již před příchodem vel. otcův misionářův chápali se nepřátelé obyčejné své zbraně, totiž: pomluvy, na cti utrhaní, podezřívání, a t. d. — Ano přibyli sem, buď náhodou, buď jiným způsobem, téměř zároveň s OO. misionáři kočující divadelní herci, kteří právě v těchto dnech pobožnosti a svatého pokání chtěli baviti lid uměním svým. Jakýž tedy div, že věrní katolíci stisnutí byli obavou nad pochybným výsledkem sv. misie. Avšak na vzdor všem těm překážkám, na vzdor nepříznivému, deštivému počasí byl chrám Páně po celou dobu sv. misie (od 23. března až do 3. dubna) zbožným, kajícím lidem přeplněn; a jaká zbožnost jevila se při obecném sv. přijímání rozličných stavů! Kdo spočte všechny ty slze lítosti, pravé kajivosti a lásky! Kdo se odváží důstojně popsatí city věřících při odprošení nejsv. svátosti oltární a při kázání o Rodičce B., při kterém nejméně 2000 posluchačů přítomno bylo! — Slovem, byli to dnové, které učinil Pán! Jakou vděčnost a lásku získali sobě tito neunavení horlitelé pro čest a slávu B. u našeho lidu, ukázalo se dne 3. dubna při odchodu jejich. Již na úsvitě hrnul se lid — ačkoli cesta takřka neschůdná byla — do chrámu Páně, by tyto dobrodince své ještě jednou viděl a slyšel. Když pak po sv. přijímání panen superior svaté misie O. Göldner na kazatelnu vstoupil, a dojemnou, srdečnou řečí s lidem se loučil a jemu žehnal; když konečně domácí duchovní pastýř vel. otcům za jejich těžkou práci, za jejich trpělivost a lásku několika upřímnými slovy děkoval, tu hlasitý pláč

a nářek ozýval se v prostorách chrámu Páně; ani jediné oko nezůstalo suché. — Ano, když se vel. otcové po skončené misii do fary odebrali, aby se na cestu připravili, tu věrně setrval shromážděný lid před chrámem Páně, by miláčky své ještě jednou spatřil. Když však vel. misionáři odjížděli, tu všechno množství, jako na pokynutí klekalo, žádajíc ještě jednou o sv. požehnání. V skutku, nebe slavilo skvělé vítězství, nevěra pak zuřila. Přál jsem z celého srdce, aby v tom okamžiku byli zde též shromážděni všickni nevěrci, všickni rouhači, všickni tupitelé církve Páně, křtění i nekřtění; tu by se byli zajisté naučili jedné pravdě: že navzdor jejich součení, navzdor jejich spisům jádro našeho lidu jest opravdu katolické! Dobré zajisté semeno slova Božího naseto bylo v těchto dnech do srdcí věřících; dejž svrchovaný Pán, aby též vzešlo a stonásobný užitek přineslo!

F. W.

Z Moravy, z diecése Brněnské, 11. dubna 1867.

(Ohlas posprečení past. listu v čísle 10.)

Pastýřský list Jeho Eminence nejdůst. pana kardinala arcibiskupa Bedřicha čtli jsme v předešlém čísle „Blahověsta“ s velikým zalíbením. Bylot toho zajisté velice zapotřebí, aby o veřejném tisku toto slovo v čas a od osob povolaných se promluvílo. Co nejhoršího vyrostlo na cizácké půdě přesazuje se od pilných v tomto směru dělníků do posvátné nám půdy Cyrillo-Methodějské. Zvláště pak jedna firma Pražská pěstuje takovéto prasiavé houby, pokud jdou na odbyt. Nedivíme se tomu, neboť i mezi nakladateli a spisovateli kněh jsou výdělkáři, kteří pracují ve všem, co nějaký peněžitý užitek přináší. Tomu ale se divíme, že se žádné strany proti tomu se nezakročuje, že se to trpí. Jed se nesmí od každého a každému prodávati, a takové jedovaté zboží, ano? — Není-li ono ve svém účinku záhubnější jedu? Neotravuje duše prostých a nezkušených? a přece se veřejně prodává. Toto zboží přirovnati lze k muchomůrkám na oko hezkým, v sobě ale jed smrtící obsahujícím, proto bychom ho nazvali mravní duchomůrkou.

Co divu, že následkem takovéto potravky, počet mravně a duševně otrávených zrůstá? Bohužel, že i některé naše denníky a časopisy podobnou nezdравou potravu podávají čtenářům svým! Kdyby si někdo vzal tu práci, vynal by z jistých listů mnoho, mnoho takového jedu. Kolik

duši se jim otrávil! — Na to se divati a mlčeti bylo by hříchem velikým. Avšak prospěje to, když se nyní nejvyšší kněz a pastýř církve české ozval proti tomu? U mnohých snad již bude pozdě. Bohužel, že tak daleko to přišlo. — V katolickém duchu psané listy nenalezaly podpory, činy se jim mnohé překážky a příkoří, až zanikly. Není-li to smutné, že katolické království České nemá katolického denníku v době tak důležité a rozhodné, v době, kde noviny jsou kazatelnami a redaktori kazateli? Kázání z těchto kazatelů novomodních vnikne do tisíců duší a přinese ovoce časem svým, podle semena, které se rozsívá. Velkou moc má v době naší, kdo umí pérem vládnouti, to vědí, toho používají nepřátelé naši. Synové tohoto světa jsou posavdě opatrnější, moudřejší čili vlastně chytřejší v pokolení svém. Učme se od nich. Používejme i my svobody tisku co protileku, bojujeme toutéž zbraní, kterou na nás dorážejí, totiž tiskem, jak to právě učinil nejdůst. pan kardinal vydaným listem pastýřským. Dovolují sobě prositi, aby častěji podobné listy od našich pp. biskupů se vydávaly, nynější doba to žádá. Tu stojí biskup co kazatel před celou diecí a vyhovuje povinnosti, která mu prikazuje kázati. Velice by prospělo, kdyby takové listy biskupské v mnohých výtiscích se posílaly farářům, aby je za levný peníz, jeden neb dva krejcare, rozdávali mezi farníky. — Pouhé čtení z kazatelný nestačí. V rukou musí míti farník list biskupův, sám musí opět a opět čísti a o tom přemýšleti, co jemu píše nejvyšší pastýř — otec duchovní. Tím způsobem by se dostaly pastýřské listy také těm do rukou, kteří do kostela a na kázání nechodí, a mnohý snad by se dal poučiti. Takové listy o časových otázkách by mohly občas vydávati též obě Dědictví naše.

Kukonci ještě něco. Stát má svého zástupce právního, který dle povinnosti zakročí hned, když se kdo tiskem prohřešil proti zákonům, proti státu. Nebyloby toho potřeba v naší době, aby i církev měla svých právních zástupců, ku př. každá diecése aneb aspoň každá církevní provincie jednoho? — Píše se mnoho i proti Pánu Bohu, proti učení a ústavám církevním atd. Kdo má zakročit? Nikdo se nechce páliti a špinit. Církevní právní zástupce by vedl nemilé pře z povinnosti jménem církve a biskupa. Obyčejné prostředky již nestačí. Spojme síly, spojme rady pro věc

Boží, pro blaho a spásu duší nám svěřených!

Fr. B.

KRONIKA.

Z Prahy. Pobožnost 40hodinná koná se od dneška u sv. Klementa, kdež pozejtří dne 17. t. m. ukončena bude ve 3/4 2 h. sv. požehnáním a započne opět až po uplynutí sv. téhodne u sv. Josefa na Novém městě, kdež se od 21.—24. t. m. konati bude a sice pořádkem letním, tak že od 21. dubna, t. j. od velikonočního hodu Božího po celé léto nejsv. Svátost vystavena bude na každý den od 8 h. z rána do 6 h. u večer.

— Pořádek služeb Božích u *Všech Svatých* na hradě ve službě. Ve *středu* o 4. h. odp. církevní hodinky (jitřní č. Matutinum). Na *zelený čtvrtek* v 8 h. tichá mše sv., (světící p. biskup) při kteréž Tělo Páně se podává c. k. úřadům, v 9 h. slavná mše sv. (J. Emin. p. kardinal), svcení olejí, sv. přijímání duchovenstva a lidu, přenešení sv. hostií na oltář sv. Prokopa; odpoledne ve 4. h. umývání nohou, latinské kázání (letos p. kan. Jandaurek), jitřní. Na *velký pátek* v 8 h. české kázání (kan. Tersch), v 9 h. sv. obřady, pašie, přímlyvy, líbání sv. kříže, mše „praesantificationum“, přenešení nejv. Svátosti do Božího hrobu, něm. kázání (kan. Bernard); odpoledne ve 4 h. jitřní; návštěva Božího hrobu. Na *bílou sobotu* o 1/2 9 svcení nového světla, pašálu, a v kapli sv. Václava křestní vody, pak u *Všech Svatých* zpívána mše sv.; odpoledne v 5 h. slavnost Vzkříšení Páně. Všecky tyto sv. obřady vykonává J. Emin. nejdůst. p. kardinal, jenž též v *neděli* velikonoční u *Všech Svatých* bude sloužit slavnou pontifikální mší sv., po kteréž udělí apoštolské požehnání spojené s plnomocnými odpustky pro všechny ty věřící, kdož z hříchů svých skroušeně se vyznali a nejsv. Tělo Páně přijali.

— Slavnost *Vzkříšení* (z mrtvých vstání) Páně bude se konati na bílou sobotu odpoledne o 4. hodině: u sv. Vojtěcha (u Prašné brány, c. k. vojsko), u Milosrdných bratří a na Karlově. — O 1/2 5. h. u sv. Josefa na Novém městě. — V 5 h. v Týně, u sv. Duha, u sv. Jindřicha, u sv. Ignáce, na Skalce, u sv. Apolináře, u sv. Mikuláše, u Karmelitek na Hradčanech, u *Všech Svatých*, u nejsv. Trojice v Podskalí, na Vyšehradě a na Smíchově. — V 6 h. na Strahově, v Loretě, u sv. Tomáše, u P. Marie Vítězné, u sv. Vojtěcha v Jirchářích, u nejsv. Trojice na Spálené ulici, u Matky Boží Sněžné, u sv. Štěpána, u sv. Petra, u sv. Havla, u sv. Haštala, u sv. Františka (křížovníků), u Dominikánů, v Karlíně, na sv. poli Malostranském, na Volše-

nech a v Bubenči. — O $\frac{1}{2}$ 7. h. u sv. Kaje-
tána na Malé straně. — V 7 h. u sv. Jakuba
a v Emausích.

— Slavnost narozenin J. Vel. císaře
Ferdinanda, kteráž letos na velký pátek při-
padá, bude se slaviti službami Božími u Vše-
ch Svatých teprv dne 24. dubna.

— Socha *Panny Marie* na náměstí
Hradčanském obnovuje se nákladem světic-
ho p. biskupa Petra Krejčího.

— U sv. *Jindřicha* učinila dne 11.
t. m. vyznání víry katolické Johanna W.,
rodem z Württemberska, vyznání evangelického.

— K Dědictví sv. *Prokopa* přistou-
pili co noví údové pp. Jan Balcar, farář v
Javornici, Vinc. Novotný, farář v Krupě, To-
máš Sedláček, koop. u P. Marie v Kromě-
říži, Karel Pittner, koop. v Jílovém, Ant.
Štěpnička, k arc. vikář a far. na Vepřku,
Jan Husička, dr. theol. a prefekt v arcib.,
semeništi pacholíků v Kroměříži, Emanuel
Mělnický, děkan a far. v Jedovnicích na Mor.
Michael Kobza, farář v Střelcích, Jan Be-
nedikt, far. v Trachtině, Josef Talásek, kaplan
v Bystřici, Teresie Smaženkova, hospodyně
na fare ve Veselém, Frant. Vyceník, boho-
slovec v Olomouci, Jos. Malík, farář v Jaseni,
Augustin Říha, kapl. v Kašavě, Jan Pitlíček,
fund. kaplan ve Štúpě, Frant. Srbecký, kaplan
v Příboře, Vilém Čoka, kooper. v Hranicích,
Augustin Pinkalský, far. v Kobylí, Kašpar
Andrle, rolník v Němčanech, Jan Vahala,
kooper. v Šaraticích, Martin Michna, duch
správce v Dolněmčl, Inocenc Střela, kooper.
v Hroznové Lhotě, Julius Jiří, kaplan v Sláv-
kově. (Vklady 17 posledních údů zaslal
Moravan Šeb. Kubínek.) Engelbert Janeček,
bohoslovec v Olomouci, Ant. Jiroš, kaplan
v Příchovicích, Gotthard Tesař, kněz ř. ka-
pucín. v Sušici, Vác. Tejkl, kapl. v Nekoři.

— Z *Budějovic*. JExc. nejdůst. p.
biskup bude udělovati svátost sv. břimování
dne 28. dubna v Lodheřově, 29. v Kostelní
Radouni, 30. v Novém Etinku, 1. května v
Těmicích, 2. v Kamenici nad Lipou a v Čas-
trově, 4. v Mnichu, 5. v Deštné, 7. v Plu-
hovém Ždaru, 8. v Kardašově Řečici a 9. v
Drahově.

Z *Moravy*. Knihkupectví Fr. Karfiata
v Brně vyzývá ku předplacení na vychova-
telské spisy známého pruského pedagoga *Die-
sterwega*. Z té příčiny nejdůst. ordinariát
Brněnský veškerému duchovenstvu i učitelstvu
v paměť uvádí výnos c. k. ministeria kultu a
vyučování ze dne 16. března 1852 č. 314,
jímžto se zapovídá přijetí pedagogického leto-
pistu Diesterwegova („Paedagogisches Jahr-
buch“) do školních knihoven. Mimo to byl

Diesterweg již r. 1847 od pruské vlády s úřadu
svého co ředitel učitelského semináře v Ber-
líně sesazen, protože ani protestantská vláda
trpěti nechtěla, aby učitelstvo a učitelstvem
školní dítky byly vychovávány zcela *bez ná-
boženství*, jak tomu učil Diesterweg. —
Naproti tomu schvaluje ordinariát pedagogické
spisy pruského vládního a školního rady L.
Kellnera, *Ohlerovu* knihu o vyučování a vy-
chovávání (Lehrbuch des Unterrichtes und der
Erziehung) a konečně „realní encyklopedii
vychování a vyučování“ od katolických farářů
Heřmana *Rolfusa* a i *Adolfa Pfistera* sepsa-
nou a nedávno dokončenou (v Mohuči a Kupfer-
bergu 1863—1864 4 díly.)

Z *Vídně*. Na ústavu technickém ve
Vídni bylo nedávno *pět* učitelských stolic pro-
půjčeno židům.

Z *Štýrska*. Nejdůst. kníže biskup
Otokar hrabě *Attems* (nar. 16. února 1815)
skonat v Št. Hradci dne 12. t. m. večer.

Z *Bavorska*. (Ten se přepočítal!)
Bavorský list „Landbote“ bavil do nedáv-
na své čtenáře tendenčním románem na-
depsaným: „Jan Guttenberg;“ mezi jiný-
mi věcmi vypravováno tam, že kapucín
byli nejzuřivějšími nepřáteli Guttenbergo-
vými; ano jistý kapucín prý pobouřil luzu
proti němu a sám v čele rozkaceného množ-
ství násilím se vedral do domu jeho. —
Podivná to věc; řád kapucínský byl zalo-
žen teprv r. 1528, a Guttenberg zemřel
již roku 1468; a přece kapucínů útokem
prý hnali na jeho dům — o 60 let dříve,
nežli první kapucín na světě byl. — Tak
se *dělá* historie pro lid!

Z *Pruska*. Synody protestantské pře-
dešlého roku v několika krajích odbývané
zanášely se především otázkou: Jak se
správcové duchovní mají zachovati při *smí-
šených manželstvích*, zvláště co se týká vy-
chování dítek? Synody zrazují takové
sňatky, dokládajíce, že tudy mnozí evan-
gelici svou netečnost u věcech spasení a
evangelického vyznání svého na jevo dá-
vají. Kdyby však nicméně evangelici i
dále v smíšená manželství s katolíčkami
vcházeti chtěli, má správce duchovní k to-
mu působiti, aby pojištěno bylo vychování
všech dítek, aneb aspoň synů v evangeli-
ckém vyznání. Kdoby těmto požadavkům
nevyhověl, budiž vyobcován, t. j. nebud
ani k večeri Páně, ani ku kmtrovství a
jiným čestným úřadům připuštěn. Konsi-
stoř velmi důtklivě vyzývá správce du-
chovních, aby se dítek posílých ze sňatků
smíšených ujímali s rovnou pečlivostí, jak
toho činí kněží katolíci, jelikož ze zpráv

statistických vysvitá, že v celé zemi počet katolíků roste u míře mnohem větší, než počet evangelíků. — Z toho seznáváme, že evangelici opět v jedné věci vstupují do šlépějí církve katolické, jak to již učinili v mnoha jiných ohledech, na př. v odbývání synod, konání misí, svěcení svátků, v nápodobení řeholí skrze diakonisky atd. Jak se časy mění! Jest tomu právě 30 let, co Pruská vláda vsadila do vězení arcibiskupa Kolínského, z té jediné příčiny, že věřícím své diecése uzavírání smíšených sňatků zrazoval a je toliko pod výminkami připouštěl; dnes pak pruské konsistoře bez trestu, ano se schválením vlády to samé nařizují, co se tehdy za veliký zločin pokládalo.

— **Z katolického života Angličanů.** (Pokračování a Dokončení.) Při takovýchto bohoslužebných shromážděních viděti nejlépe, kolik stoupenců církev sv. ve vyšších kruzích čítá. Nebo tu nalezáme vždy co Angličané *Choice Congregation* t. j. vybranou společností nazývají. Šlechticové také nejvíce přistupují ku svatým svátostem. V jejich salónech nepanuje mrav, kterýžby se štítíl náboženských rozprávek, oni tam ukazují svůj katolicismus právě tak rozhodně, jako v kostele. Tak na př. počítá se k dobrým mravům, že každý před a po jídle se pomodlí, aneb přítomného kněze vyzve, aby modlitbu předřikal. Přejde-li do kruhu takového biskup, vždycky prosí šlechticové o požehnání a velmi zhusta stává se to i jednoduchému knězi. Stůj zde podotknuto, že urození katolíci angličtí se zvláštní zálibou své kněze do svých kruhů přivádějí, výhradně salóny ty jsou to, v nichž kněz se volně pohybovat a některou hodinku na svobodě potrvati může. Jen povinnost jej ku třídám nižším uvodí. *)

Všude jsou vznešenější angličtí katolíci prvními, kde se jedná o katolické podniknutí. V salónech se ta věc rozebírá a připravuje a přijde na světlo na meeting-u. Meeting (shromáždění) takto povstává. V časopisech nebo návštěvami se oznamí, na jme se stavení nebo sál, volí se výbor, drží se řečí, přijímají se návrhy, přisvědčuje se jim pozdvihnutím ruky, otvírá se

sáček, aby se podniknutí platné ceny dodalo. Často bývá s tím i hudební zábava spojena. —

Kdoby se nad tím pozastavoval, že Anglicko honositi se může takovými katolíky, věz, že příčinu toho hledati sluší v jejich vychování. Rodinný ten život, jakéhož mimo Anglicka nikde krásnějšího nenalezněš, odstraňuje každý vliv různorodých zásad, které při stykání se se světem těžko odstraniti lze. Tak posílají rodičové své v pravdě nábožné a nezkažené děti do škol, aneb jak se v Anglicku říká, do kollejí (to College), v kterýchžto jsou zahrnuta netolická lycea ale i gymnasia v nejširším toho slova smyslu. Ráz kollejí těch jest ryze katolický; připodobniti možno kolleje ty našim seminářům chlapeckým jedině s tou výminkou, že ti, kteří by přebývali mimo ústav, nemají přístupu. Biskupové mají dohlídku nejvyšší a bdí se zvláštní péčí, aby jen horliví katolíci za profesory v ústavech těch dosazováni byli. Do tak zvaných smíšených gymnasií katolíci zřídka děti své posílají. Vědět proč! Poněvadž se v kollejích rozličným zásadám filosofickým a spolu i bohovědě vyučuje, nemusejí se katolíci studující báti nebezpečných svobod akademických, kterýmžto již mnohý duchovně nadaný za obět padl.

V Anglicku nepospíchá se tak se studii. Mnozí studující věnují zamilovanému předmětu 3 až 5 let nad ustanovený čas, jenom aby důkladně v něm vzdělání byli. A tak vracejí se s vědomostmi a nezměněnými zásadami náboženskými k své rodině. *) Pravím ku své rodině — nebo ani vysoká šlechta ani vznešenější rodiny nejsou pro své hmotné poměry poukázány na státní úřady. Žijí raději na skvělých sídlech venkovských a ve velkých městech ze svých příjmů, zachovávajice sobě tak neodvislost Angličanům nade vše milou. Naproti tomu nabízejí církvi své služby, lišice se tím od šlechty jiných zemí, kterouž od té doby, co pobrány jsou statky duchovní, nic k službě církevní více nevábí. —

Církev anglická kněze své bře nejvíce z *Higher Classes* (nižších tříd.)

Následkem vychování nehonosí se vyšší stavy toliko znamenitou úctou k církvi, nýbrž i hlubokou vědomostí jejího učení.

*) Aj! Tot hotový mrav středověký! I což pak ti lidé — a to Angličané — se ještě tak neosvětili a nepovznegli, aby se považovali za plemeno opičí a dle opic se řídili? na př. aspoň k tomu jídlu aby si přisedli beze všeho jako opice? aneb aspoň trochu se měli na pozoru, aby nebylo znáti, že dle křesťanského listu ku katolíkům připsány jsou. Nejsou-li zpátečníci?

*) I tiť jsou jako Jesuité! Tiť jsou měli tu zateňující zásadu: Non multa, sed multum! t. j. že mladý člověk nemá se učit všemu všudy — jen tak as na povrch: ale raději méně — tomu však až do hloubky! Pozn. překl.

Zhusta stává se, že laik odráží v novinách útoky na církev a učení její. *) Tak úd parlamentu Sir Georg Bowyer vytkl sobě úlohu, že chce opírat se všemu překrucování dějů a pojmů, kdekoli by se objevilo a církve se dotýkalo; a což zvláště je ku podivu, že sama Times (praanglikánský, tedy praprotestantský to časopis) dopřává tomu obhajování jeho místa ve sloupcích svých.

Pozorovali jsme až doposud katolíky anglické o sobě, neberouce ohled na poměr jejich k protestantismu a nesčíslným sektám a vyznáním. V ohledu posledním hlavní rozdíl mezi dřívějším a nyníjším časem leží v tom, že katolicismus proti dřívějšku ztratil téměř všecku nepopularitu (neoblíbenost). Sem tam pozorovati ještě rozhořčenost, ale celkem může se říci, že církev u svých protivníků požívá vážnosti a od nich aspoň za stejnorodou sokyni považována bývá. Protivníci jsou poctiví a brojí poctivou zbraní proti katolíkům. Veřejné mínění přestalo se již diviti, když ten neb onen ku katolicismu přestoupí; tím méně považuje se přestoupení takové, jakkoli od samých údů rodných přísně trestáno bývá, za jakou potupu neb hanlivou závalu. Soustava 39ti článků, (jež tamější anglické vyznání drží), ukázavši se hned z počátku býti shnilou stavbou, utrpěla v posledním čase vlastními zastavateli a přáteli a ti, kteříž soustavu tu udržeti chtějí, odkázáni jsou na hluboké studie. Studie ty vedou je ale daleko za 39 článků, a obyčejně k úsudku, kterýž sami zajisté nepředzvírali, aniž chtěli. Tak daleko aspoň to přivedly vysoké školy Oxfordské s dr. Pusey-em v čele a i velmi četná strana duchovenstva anglikánského, která se řídí vedením Oxfordské university. Za stranou tou stojí statisíce Anglikánů, toužících po pravdě, a panuje mezi nimi takoruka zimničné rozechvění. Tisícové z nich a mezi nimi znamenitý počet duchovních, přivedli to mnohem dále než mistr jejich dr. Pusey a obrátili se na víru katolickou. Zvláště v posledním čase děje se přestupování u velikém množství. Nedávno teprv navrátilo se k církvi 6 anglikánských duchovních, výnosná místa zaujímajících. Po tuctech přestupují laikové na každé faře k církvi.

Větší díl těch, kteří posud náležejí ku jmenované velmi četné straně, jest na té nejlepší cestě, kteráž do lůna církve svaté

vede. — V posledním čase jmenují se ritualisty (jako bys řekl: obřadníky). Co jsme všeobecně o Anglicku pověděli, tomu učí nás hnutí ritualistů lépe rozuměti. Nebo hnutí to není nic jiného, než bolestné vzdychání nad 39ti články, pohlédneme-li na záračný pokrok katolicismu, a není než jen milkování s upomínkami na staré katolické časy.

Na konci stůj zde slovo protestantského bohatýra Shaftesbury v listu „The Daily News,“ naznačující dosah hnutí ritualistů. Šlechtný lord žádá totiž, aby se do věci ritualistů vložili laikové anglikanští (laikové jsou ale zcela ritualismu oddáni) a obavy své, kdyby tak se nestalo, následujícími slovy vyjadřuje: „Zázrak jen a nic jiného může reformaci v Anglicku uhájiti.“ Zdaž nejsou slova tato zrovna jako ozvěnou slov arcibiskupa dra Manninga: „My bychom svou úlohu nepochopovali, kdybychom nižší cíl sobě vytknuli, než obrácení celého Anglicka?“ —

Přel. Vojt. Linhart.

Z Italie. Oznámili jsme svým časem, že Modenský hrabě Claudius Boschetti v novinách „Unità cattolica“ učinil návrh, aby ze 100 větších měst Italie podáno bylo sv. Otci k jubilejní slavnosti dne 29. června t. r. album s peněžitými dárky; (viz „Blah.“ č. 4.) Album toto ozdobeno bude uprostřed podobiznou papeže Pia IX. a znakem papežským, kolem do kola pak znaky 100 měst Italských; uvnitř se budou nalezati adresy oddanosti těchto měst spolu se seznamy dárků. Ze všech krajů Italie scházejí se hojně příspěvky, obzvláště od šlechty; mnozí se uvolili měsíčně (od ledna až do června) dávat 5, 10, 20, 50, 80 až i 100 a 200 franků. — Vévoda Modenský daroval 100 napoleondorů. —

— **Z Turína** se píše o návratu zbloudilého syna do lůna církve katolické. Bývalý jesuita učený kněz Karel *Passaglia* odstoupil, jak vůbec známo, před několika lety od církve a učení jejího a zdržoval se v Turině, kdež co odpůrce papežův po některý čas byl velevítaným hostem, pokud totiž neomrzel nových přátel svých. V poslední době však z posluchačů filosofických přednášek jeho jeden po druhém se ztrácel, na časopis *Passagliem* vydávaný nikdo více nepředplatil; posavadní přátelé a příznivci jeho na dobro jej opustili. *Passaglia* odešel z Turína i odebral se ku příteli svému, biskupu v Mondovi, kterýž vyžádal sobě u sv. Otce plnomocenství

*) Tak! — a u nás bílý to havran! —

Poznam. překladatele.

kajícího hříšníka od trestů církevních rozhřešil a do lůna církve katolické opět přijal. „Bohu buď chvála,“ zvolal Pius IX., když tato utěšená zpráva ho došla.

Z Říma. Úřední list „Giornale di Roma“ nedávno podal přehled obrazů a prací sochařských, jež umělcové v Římě žijící během roku 1866 do ciziny prodali. Obrazů nově malovaných prodáno bylo za 746.292 franků; starých obrazů s povolením vlády odvezeno do ciziny za 39.365 franků. Sochařských prací (skulptur) nových vyvezeno za 1.673.709 franků; starých se svolením vlády do ciziny odesláno za 64.326 franků; což vše dohromady činí 2,523,594 franků. Hle, tak se umění pěstuje v Římě za vlády papežské, kterouž nepřátelé ve jmenu prý „pokroku, vědy a umění i civilisace“ odtamtud vytisknouti bez přestání usilují.

Z Jerusalema. Nad chrámem svatého Hrobu se letošního roku zřídí ochranná prozatímní stavba a sice pod dozorstvím stavitele ruského. Francouzský stavitel mešká posavad v Paříži, kdež rozličné předměty, jichž ku stavbě střechy chrámové bude zapotřebí, zhotovovati dává. — Až se prozatímní stavba k ochraně rotundy dohotoví, započne teprv stavba střechy pod dohledem stavitele francouzského i ruského. Výlohy za všechny práce páčí se na 800.000 franků (asi 320.000 zl.), letos budou potřebné peníze poskytnuty od vlády ruské, přes rok pak od cis. francouzského.

Literární oznamovatel.

— „*Časopis katolického duchovenstva.*“ Ročník VIII. Svazek 2. Obsah: Co se u nás činí pro vědu, zvláště theologickou? O posedlosti evangelické. Materialismus a křesťanství s ohledem na přírodovědecké časopisectví české. V „Kronice“ vynikají články: Úvaha vyučovací rady o katechetice a methodice; — kněžstvo při volbě ve sboru velkých statků a — Manželství občanské před soudem katol. církve. Literární oznamovatel. Svazek 3. vyjde 17. května.

— „*Posvátná kazatelna.*“ Svazek 6. (květnový č. Marianský) obsahuje duch. řeči: Na slavnost Nalezení sv. kříže, na ned. II., III., IV. a V. po Velikonoci, na slavnost sv. Jana Nep., o vyzývání Svatých vůbec a sv. patronů zvláště; na slavnost Nanebevstoupení Páně; nad rakví učitele, na štědrý den, při svěcení školy, o prvotínách kněžských a před udělováním svátosti sv. břimování.

— Sklad něm. kněh modlitebních a vzdělávacích *C. Eklíngera* ve Würzburgu zakoupilo kněhkupectví B. Stýbla v Praze.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

V Pánu zesnul:

- p. Václav Vochoč, alum. I. r. v k. arc.sem. v Praze, 12. dubna (nar. ve Vinohradech 21. září 1846). Byl dnes dopoledne pochován ve Volšanech.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Frant. Schaeferna, kapl. za admin. v Přistoupíně;
p. Ant. Křížek, koop. v Bělé, za admin. do Krašovic;
p. Bernard Stára, koop. v Sázavě, za kapl. do Postupic.

Uprázdňená místa:

- Přistoupín, fara patr. kníž. Lichtenst. od 3. dub.
Krašovice, fara patr. p. Marie Pidoll baronky z Quintenbachu, od 3. dubna.

V biskupství Kralohradeckém.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Frant. Chaloupka, adm., za far. v Lučici;
p. Jan Vošoust, adm., za far. v Libštátu;
p. Frant. Šrámek, farář v zámku Žďáře na Mor., za far. v Borové u Něm. Brodu;
p. Ferd. Kopecký, kaplan v Kopidlně, za admin. do Samšiny;
p. Josef Vejcl, kapl. ve Věstarech, za admin. in spirit. do Velké Borovnice;
p. Frant. Dietrich, koop. ve Velké Borovnici, za kapl. do Věstar.

V biskupství Budějovickém.

V Pánu zesnuli:

- p. Josef Vozobule, farář v Cetorazi, 31. března (nar. ve Volyni 7. srp. 1818, vysv. 8. srp. 1844);
p. Jan Fastei, kons. rada, b. vikář a škol-dozorce, arcikněz a děkan v Domažlicích, 4. dubna (nar. v Domažlicích 19. června 1794, vysv. 24. srp. 1818).

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Vác. Řičák, kaplan v Přesticích, za řed. a katechetu na hl. a nižší real. škole v Klatovech;
p. Viktorín Fojtík, kapl. ve Vejprnicích, (arcidie. Pražské), za faráře do Hlávatece;
p. Karel Hájek, kapl., za admin. v Domažlicích.

Uprázdňená místa:

- Cetoraz, fara patron. kníž. Löwensteina, do 16. května.
Domažlice, děkanství patron. městské obce, do 22. května.

Listárna redakce.

Milodary. Halíř sv.-Petrský: v. p. Josef Meloun, farář v Okrouhlicích 1 zl. na stříbrě. Na chrám sv.-Vítský: d. p. Vác. Kavalír, far. v Přichovicích 5 zl., v. p. Ant. Jiroš, kaplan tamtéž, 1 zl. — D. p. J. K.: Bude zaaláno.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Bedakce:
kníž. arcib. semi-
náti číslo 190—I.

Expeditce:
v kat. knihkupectví
B. Stýbla,
na sv.-Václavském
náměstí, čís. 786—II.

Nedošlá čísla rekla-
mujte nejdříve
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasy katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

**Předpláci se
v expedici
u všech řádných
knihkupectvů**
na rok: 2 zl. 50 kr.
na půl: 1 zl. 30 kr.
Po poště:
(jenom v expedici)
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1 zl. 55 kr.

Předplacení čtvrt-
letní se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bídne činí národy.“ (Přís. XIV. 34.)

**Čtvero řečí o zpovědi,
jež k mládeži vyššího gymnasia
v Hradci Králové měl
Boh. Hakl.**

I.

„Kterýmžkoli odpustíte hříchy, odpouštějíť se
jim; kterýmžkoli zadržíte, zadržáni jsou.“
Jan 20, 23.

Jedna z nejnepohodlnějších a tudý nej-
nepříjemnějších povinností křesťansko-kato-
lického náboženství jest zajisté *zpověď*. Že
nemila, nepohodlna a smyslné přirozenosti
naší nepříjemna, netřeba teprv dokazovati;
nebo kdo medle rád žaluje na sebe? kdo rád
chyby své odkrývá, kdo rád k nim se při-
znává? Proti tomu použijí a přiči se ne-
pravá samoláska, převrácená přirozenost
naše. Proto protestanté (za doby tak zvané
reformace), činíce sobě křesťanství pohodl-
nější, *zpověď zavrhlí*. Proto dosud i sami
katolíci, ovšem že ne ti horliví a pravo-
věrní, rádi se jí *vyhýbají*, a chtějí býti
osvíceními, nemoudře po protivnicích ka-
tolické církve rádi opakují slova, že *zpověď*
kněžími samými (k jich vlastnímu prý zisku)
vynalezena a teprv r. 1215 papežem Ino-
cencem III. nařízena a zavedena byla. Avšak
že tomu tak není a že *sv. zpověď* od po-
čátku v církvi a samým J. Kristem usta-
novena a apoštolům nařízena byla, okázati
vám, j. dr., jakož i některé jiné *předsudky*
o zpovědi vyvrátiti, bude předmětem těchto
řečí mých. Uznal jsem za dobré, o tomto
svatém a důležitém předmětu k vám ob-
šírněji promluvíti, jednak abyste, přesvěd-
čení majíce sami v srdci svém, každou sv.
zpověď tím svatěji a svědomitěji, k většímu
prospěchu duše své vykonali, jednak aby-
ste, poučení jsouce o věci té, dovedli vy-
vrátiti všeliké bludy a předsudky, ježby se
vám v životě vašem někdy naskytly. —

Odpůrci katol. církve, kteří *zpověď* za-
vrhují, protože jim obtížna jest, nadarmo

se namáhali, aby mezi kněžími našli toho,
kterýžby byl *zpověď první vynalezl a za-
vedl*. Jen úplná neznámost dějin círke-
vních mohla toho neb onoho svěsti, že tvrdil,
jakoby *zpověď* teprv Inocencem III., a sice
na 4. sněmu Lateranském v Římě (1215),
kterýžto byl dvanáctý všeobecný, byla za-
vedena bývala. V aktách sněmu toho praví
ovšem Canon (pravidlo, rozkaz) 21.: „*Každý
katol. křesťan (věřící) má nejméně jednou
v roce ze všech svých hříchů nařízenému
knězi se zpovídati*, od něho pokání obdržeti,
a pokání vykonav pak o velikonočním čase
nejsvět. Svátost oltární přijmouti.“

Avšak slovy těmi zajisté není nikterak
dokázáno, že *zpověď* na sněmu tom teprv
nařízena a zavedena byla, ano spíše vysvítá
z nich, že dříve již býti musila, a že ká-
nonem tím stará povinnost kat. křesťanův,
kterou mnozí zanedbávali, obnovena a na
paměť uvedena jest byla. Mámeť zajisté
ty nejjasnější výroky sv. otcův všech sto-
letí, že *zpověď vždycky* v církvi byla a že
původ její u samých apoštolů a tudý u
Krista Pána hledati se musí. Tak r. 1072
téměř půl druhého sta let před výše řeče-
ným sněmem píše sv. Bernard: „*Co po-
může vám poloviční zpověď? kdo ve zpovědi
něco zatají, lže samému Bohu;*“ a jinde:
„*Proč se stydiš hřích svůj vyznati, an jsi
se nestyděl, jeho se dopustiti? aneb proč se
hanbiš před Bohem se vyznati, před jehož
zrakem nemůžeš se ukrýti? Jestliže se snad
stydiš, jedinému a to hříšnému člověku hřích
svůj svěřiti, co medle učiníš v den soudný,
kdež tvé svědomí před očima všechněch
zjevné a odkryté bude?*“ R. 847 nařídil
Rhabanus Maurus; arcibiskup Mohučský,
svému kněžstvu na provinc. synodě: „*Kněží
mají též umírajících zpověď slyšeti a jim
pokání ukládati a teprv po zpovědi a roz-
hřešení mají (nemocnému) nejsvět. svátost a
poslední pomazání udíliti.*“ Sto let před

tím nařídil sv. Bonifác, rovněž arcibiskup Mohučský, že u každého vůdce vojska má býti kněz, aby i v leženích i za času bitvy vojiny zpovídati mohl. A tím též časem nařídil Chrodegang, biskup v Metách ve Francii, „že každý třikráte do roka k zpovědi jíti má, kdo chce, i častěji; mnichové každou sobotu.“ An již tento biskup zřejmě třikráte do roka zpověď každému nařizuje, zajisté nebyla nalezena a zavedena teprv 500 let později na sněmu Lateranském (1215).

Avšak máme svědectví i nejstarších sv. otcův církevních; tak sv. Leo Veliký (441—460) napomíná řka: „Zpovídejte se, skládejte kněžím tajné vyznání všech hříchův svých; nebo jenom tím odpustění hříchův svých od Boha dosáhnete.“ A jinde: „Pád člověka předchází milosrdenství Boží mnohonásobným způsobem, tak že se nám naděje věčného života vrací netoliko skrze milost křtu svatého, nýbrž i skrze lék pokání; aby ti, kdož dar novorození v sobě zeslabili, svým vlastním soudem (ve zpovědi) se odsuzující, svých hříchův odpustění dosli. Takt milost Boží ustanovila jest, že odpustění od Boha ne jinak, leč prosbami kněží dosaženo býti může. Nebo prostředník mezi Bohem a člověkem, Kristus Ježíš (I. Tim. 2, 5.) udělil představeným církve tu moc, aby zpovídajícím-se zadostičinění pokání ukládali a blaživým zadostučiněním očistěných ku přijímání Svátosti, jakožto dvěma smíření připouštěli.“ (Epist. 91. ad Theodor.) Ve 4. století církevní otec Patianus co nejdůtklivěji toho těžkého hříchu varuje, kteréhožby se dopustil, kdoby z nepravého studu a bázně lidské těžký hřích ve zpovědi zamlčel a přece neostýchaje se, s poskvrněným srdcem k stolu Páně přistoupil. — V témže století sv. Ambrož, arcibiskup Milánský, opět a opět svým věřícím o potřebě zpovědi mluvil a sám vzorem všem zpovědníkům byl. O veřejné zpovědi a veřejném pokání dal rozkaz, že jen tu by mělo míti místa, kdeby toho třeba bylo, totiž, kdyby hříšník byl veřejně pohoršení dal. Sv. Augustin, jeho žák a světlo západní církve, odmítá některé tak zvané silné duchy (svo-bodomyslníky) těmito slovy: „Třeba, aby-chom pokání činili dle předpisů církve. Neříkej: činím pokání v srdci, zpovídám se Bohu, a Bůh, od něhož odpustění očekávám, ví, že v srdci mém pokání činím. Což pak Kristus Pán nadarmo apoštolům svým (kněžím) řekl: Co svážete na zemi, bude svázáno i na nebi? Či nadarmo jest dána církvi moc klíčů? Rusíte slova Kristova!“ — A již před sv. Augustinem, v 1. polovici

4. století, žádá sv. Athanasius, biskup Alexandr. v Egyptě na věřících, aby se zpovíдали i z hříchův, jichž se *myslením* neb *žádostmi* dopustili. — Sv. otec církevní a mučenský Cyprian, který r. 258 v Karthagině smrtí mučennickou sešel, napomíná křesťanů svých, aby ze svých i *nejtajnějších* chyb se zpovíдали a povzbuzuje jich k tomu příkladem těch, kteří, majíce být jen na okamžik myšlenku, aby bohům obětovali a tak smrti ušli (poněvadž v době pronásledování to bylo), v sprostnosti a s bolestí srdce kněžím se blížili, aby z tohoto hříchu se zpovíдали, svědomí své jim otevřeli, jeho tíži k nohou jim položili a za spasitelný lék k uzdravení prosili. A jinde jasně dí sv. Cyprian: „Milí bratři! jedenkaždý z hříchu svého se zpovídejme, dokudž co hříšníci na světě jsme, dokudž se zpovědi průchod dává, dokudž ještě k dostičinění a udělovanému skrze kněžstvo odpustění u Pána se přivoluje.“ (Tract. de laps.) Tertullian pak, ona auktorita církevní, píše na začátku 3. stol.: „Spatřuji však, že větš část tomu činu, jakož jest projevení svědomí svého, buď se vyhýbá, buď jím den ode dne odkládá, více své stydlivosti, než svého spasení pamětliva jsouc; jako ti, kdož v tajných místech těla trapný neduh majíce, vědomí léčiteli se vyhýbají a takto svou stydlivostí za své berou.“ (Lib. de poenit.) A sv. Irenej, bisk. Lugdunský v 2. stol. († 202), žák sv. Polykarpa, vypravuje o hříšnících, kteří následkem svého vyznání (své zpovědi) se obrátili, o jiných pak, kteří z nepravé stydlivosti vyznání hříchův svých neučinili, že si zoufali. — A bychom i do nejstarší doby, k žákům sv. apoštolův zašli, zmíním se o sv. Klementu, třetím to nástupci sv. Petra a spolupracovníku sv. Pavla v Římě, který r. 103 na Chersonnesu Taurickém (Krimu) ve vyhnanství za císaře Trajana co mučovník zemřel; mluví o zpovědi jako o věci vůbec známé a dí: „Kdyby nějaký hřích do srdce člověka byl se vloudil, tedy nemá se stydět člověk, pakli o spasení duše starostliv jest, představenému církve se zpovídati, aby od něho slovem Božím a spasitelnou radou uzdraven byl.“ A sv. Barnabáš, průvodčí sv. Pavla, dí ve svém listě (katol.): „Vyznávej se ze hříchů; nepřistupuj k modlitbě se zlým svědomím; to stezka světla.“ —

A tak hle jsme již u samého písma svatého a to ve Sk. ap. 19, 18. zřejmě vypravuje o věřících: „A mnozí z věřících přicházeli (k Pavlovi v Efezu), vyznávajíc a vypravujíc skutky své.“ Tím zajisté se

nepraví, že své *dobré* skutky vyznávali a zlých zamlčovali.

A tak hle, jasně a patrně dokázati se dá, že zpověď ne teprv ve 13. stol. vynalezena a zavedena, ale že vždycky byla, a že původ svůj zajisté bere ze slov samého *Krista Pána*, an po svém vzkříšení, v oně slavné době, když poprvé zase apoštolům svým se ukázal, na ně dechl (známka to duchovní moci) a řekl: „*Přijmětež Ducha sv.; kterýmžkoli odpustíte hříchy, odpouštějí se jim . . .*“ Zpověď jest tedy božského původu, od samého *Krista* ustanovena. Hle, kterak souhlasí historie po vše věky s písmem!

Čiňtež tedy, r. v Kr., jako rodiče, jako předkové naši činili, vyznávejme se z hříchův svých; vyznávejme se kněžím od Boha k tomu zřízeným; neboť jen apoštolům a jejich nástupcům udělil *Kristus* moc hříchů odpouštětí a z nesmírného milosrdenství Božího odpustění udíleti. Jinak řádným způsobem odpustění hříchův dosíci nelze. Pročež i vy, j. dr., přesvědčení jsouce, že sv. zpověď božské ustanovení jest, pochodící od samého *Krista Pána*, zajisté jen ku prospěchu a spasení duší našich, každou sv. zpověď s nábožným přesvědčením konejte, nebo (1. Jan 1, 9.): *Jestliže budeme vyznávat hříchy své, věrný jest Bůh a spravedlivý, aby odpustil nám hříchy naše a očistil nás od všeliké nepravosti. Amen.*

Základy křesťanského vychovávání.

(Pokračování.)

XII. Ještě jeden ze sedmi.

Snadno se domyslíš, milý čtenáři, že slovem sedmi míním *sedmero hlavních hříchů*, ježto mají rodiče vypuzovati ze srdcí dítek svých. O třech nebo čtyřech jsme již pojednali. Ukázal jsem vám, jak máte dítky střežiti pýchy, hněvu a lakomství; dnes chceme jinou vášeň vzítí na mušku, totiž *závist* se všim příslušenstvím. Mezi všemi nepravostmi jest *závist nejhloupější*. Při každém hříchu má člověk nějakého, byť jen zdánlivého poživku; kdo však nepřeje bližnímu dobra, má z toho jen zármutek, jenž ukracuje života. Protož ne nevhodné obrazy se *závist* v způsobě staré, bléde, vychrtlé ženy (baby), která vlastní srdce své ujídá. To chce vyjádřiti písmo svaté, mluvíc o „*závisti chřadnoucí*“ (Mdr. 6, 25.), ježto je „*hnis neb bnilotina v kostech*“ (Přisl. 14, 40), a „*blázna zabijí*“ (Job. 5, 2.). Co pak nejhroznějšího se o *závisti* říci může, čteme v knize *Moudrosti*: že „*závistí* *dábelskou smrt* přišla na

okršlek země, té pak okoušeji ti, kteří jsou s strany jeho.“ (2, 24. 25.) *Chraň se tedy, bys učil dítky, jež jsou obrazové Boží, této dábelské nepravosti!*

„Kdo by se to opovážil činiti?“ tážeš se příteli spodivením. Ba mnozí, *přemnozí rodičové navádějí dítky své k závistí, slovy i příkladem svým*. Mnohá na př. *vdova* se sirotky svými těžce se protlouká; však při vši nuzotě mohla by býti spokojenější, kdyby nebyla tak velice mrzutá a závistivá. Žádají-li dítky knihu, šat neb cos potřebného, hned se mračí, vzdychá, hořkuje: Ach děti, toho nemůžete míti, nemohu vám pomoci! Nouze a bída nás svírá! Kdybychom měli alespoň tolik, co ti a ti promarní! Ti lenoší oplývají hojností! Já i otec váš byli jsme vždy pilní, příčinní, ve dne v noci jsme pracovali a přece jsme nikam nemohli, že nemáme štěstí! — Kdybychom měli co ti a ti propíjí, prohýří, jinam bychom to obrátili. Než tak bývá na světě: zlý sedí v hojnosti a dobrý tře nouzi. — Ach Bože, jak s námi bude dále! — Takové lamentace (nářky) slýchati alespoň jednou za týden; při tom vzlíká a slzí, až i dítky se dají do usedavého pláče. — Ty ubohé! jak nelitostně jich *závistivá matka* o veselou mysl, o blaho časné a snad i o věčné připravuje.

Nezřídka se *závist* dítkám od nerozumných rodičův i *při jídle* vštěpuje. Či neslýchati často, že matky dítky syté, ježto se v jídle pipalají, donucují slovy: „*Nebudeš-li jísti, sním já to!* — Pojď, jez honem, sice to dám sestřičce! — Na, Bello, tu máš! — Mám to dát kočičce?“ atd. Časem se zavolá děvečka, jež se musí přetvářet, jakoby pokrm dítěti brala. A když se poštěstí, že *Baruška* neb *Karlíček* hltavě se do jídla dají a snad i talíř vyližou, jako pejsek nebo kočička, tu bývá chvála. Tak, milé dítě, teď hodně porosteš! — Zdá se, jakoby to bylo ctností, jisti ze *závisti*, aby se toho nedostalo jiným.

Třetí chyba, již bývají dítky popouzeny k *závistí*, je ta, že se některému z nich *přednost dává*, že se rozdíl činívá v jídle, v práci, v šatu, při hrách a zábavách, při chvále i haně, v odměnách i trestech. *Rodiče nemají míti zvláštního miláčka*, byt to byl i mrzák nebo posledníček. Kde jsou mazánkové, tam jsou i popelky. Taková strannost duší nejen dětinskou lásku, nýbrž i *závist* a mstu mezi bratřími a sestrami probouzí. Seznáváme to na *bratřích Josefových*.

Dvojnásobné bývá pokušení u rodičů

pástorůch; ti zvláště musí nad svým srdcem bdít, aby láska jednostranná k vlastním dítkám se v něm nezakořenila. — Svě tělo a krev svou milovat je pud přirozený, beze vši zásluhy, však lásku prokazovati pro Boha těm, kteří nám byli svěřeni bez našeho přičinění, totě milost a ctnost. — Kdo ví, zdali vám bude odplaceno, co jste činili dobrého svým potomkům z lásky přirozené? Snad že na věčnosti více odplaty vezmete za dobrodiní, jež jste prokazovali dítkám nevlastním, protože jste v této případnosti jednali světským přemáháním a z čistějšího úmyslu.

Konečně, křesťanští rodiče, jak medle pozorujete *první hnutí a výjevy závisťi, hned a nejrádněji postavte se na odpor*. Když dítky u stolu talíře nastavují, aby nebyly zkráceny, když ohlízejíce se hltavě jedí, aby nejprv byly hotovy; když ovoce nadělené počítají, krajíčky měří, šaty a školní věci si porovnávají: to vše jsou patrné známky srdce závistivého a musíte vědět co činit, jak byste ďábla toho vyhnali. — Ještě hloub jest ta nepravost vkořeněna, když dítky jeví nepřiznivě obavy, jako: „Vidte, že Pepík nic nedostane; to všecko je mé! — Anna nesmí s námi, musí doma zůstat!“ — Ano i to jsem slyšel, že taková stvořeníčka, když se jim závistivě řeči vytýkaly, odmítly, co se jim dávalo, slovy: „Když Václav dostane, já nechci nic!“ — Že takové chování zasluhuje trestu, samo se rozumí. — Aby taková zlomyslnost nepřišla do zvyku, dejte každému *své*, co jeden druhému nesmí bez vědomí bráti; zároveň ale přidržujte dítky k tomu, aby si věci své půjčovaly, dárky a věci potravní si dělily, jedno za druhé prosily; by se takto učily přízni a laskavosti.

Závisti rub je radost ze škody aneb *škodolibost*. Které dítě při trestání druhého se zlovolně směje neb se pošklíbá, zasluhuje, aby podobně bylo potrestáno. — Chraňte se však, byste sami dětem nedávali pohoršení škodolibými poznámkami, jako: „Dobře na tebe! Kdybys se byl zabí! Tak, jen si to natři! atd.“ Rovněž musí se trestati, když dítě jedno na druhé vinu stíká. Také *udávání* skutečných chyb musí se kárati, vychází-li ze závisti nebo ze msty. Vůbec smějí dítky nespůsoby druhů jen tehdaž vyjeviti, když byly ustanoveny k dohledání, nebo od představených na ně tázány; proto nemají se *žaloby* trpěti; nebo pocházejí obyčejně z nelaskavého, závistného srdce, a přivádějí k pomluvě a utrhaní.

Nejmocnější lék proti závisťi jest účinná láska. Učte své dítky slovem i příkladem, aby plakaly s plačícími a radovaly se s radujícími; by nuzným přispívaly ku pomoci, ke všem byly přívětivé, ochotny, úslužny; by k bližním byly shovívavy, jich chyby trpělivě snášely a vymlouvaly, křivdy jim učiněné by mile odpouštěly, co na nich jest, aby v pokoji žily, za přátely a nepřátely se modlily, dle příkladu našeho Spasitele. Kdo neví, jak velikou cenu přikládá křesťanství *lásce k bližnímu*? „Přikázání nové dávám vám, dí Kristus, abyste se vespolek milovali, jako jsem já miloval vás,“ (Jan 13, 34.) a hned přikázání toto lásky k bližnímu na rovno staví přednímu a největšímu přikázání lásky k Bohu (Mat. 22, 37—40.) i dokládá: „Potom poznají všickni, že jste moji učeníci, budete-li mítí lásku jedni k druhým.“ (Jan 13, 35.) Těž miláček Páně dokládá: že v lásce k bližnímu zjevní jsou synové Boží, a že „kdo nemiluje bratra svého, není z Boha.“ (I. Jan 3, 10.) Jak tedy lze vychovávání nazývati křesťanským, když dopouští, že v srdcích dětských povstávají *závistivé, nepřátelské, mstivé úmysly*, ano jich podporuje a vštěpuje od maličkosti?

Jak mnohé dítky vzrůstají vevzduchu nakaženém *pohrdáním a nenávisťi* k bližnímu? Snad že již po otci neb matce zdědily povahu hněvivou, úštěpačnou a nesnášenlivou, a po celý čas slychají a vídají jen nelaskavé, nepřátelské řeči a příklady; jak rodiče stále na Boha zehrají, svět přemilají, každému něco vytýkají, se žádným se nesnášejí, mezi sebou jenom v svárech a různicích žijí. — K tomu bývají často drážděny *k hněvu a pomstě*: „Ty kluku, proč jsi se lépe nebránil? — Po druhé to netrp! — Jen ho nech; však já mu dám! — Tak dobře, jen mu dej notně!“ atd. Ano i stůl, stolice, kámen, na něž dítě narazilo, neb přes ně upadlo, dožívají bití, že dítěti ublížily. Jaký div, že nenávisť, zášť, nepřátelství a msta s dětmi vyrůstají?

Jak často zapletány bývají dítky ve *sváry lidí dospělých*? Když mívají rodiče různice se sousedem nebo s příbuzným, hned zapovídá se i synům a dcerkám, aby s chlapci a holkami jejich nehráli ani přes práh nepřekročili, s nimi ze školy a z kostela nechodili a kdyby záporově přestoupili, hned hromy bijí a záda se maží, jakoby bylo hříchem smrtelným odpouštění těm, kteří nám ublížili. — Ba často bývají dítky samy příčinou mnoha nepřátel-

ství mezi sousedy. Vsadil bych se, že mezi desíti hádkami a bitkami domácích a sousedů alespoň sedm je pro nespůsoby a chyby dítek jejich. Jak zhoubně však musí to působiti na srdce dítěte, když pozoruje, že ačkoliv je vinno, přece dostává za pravdu! —

Konečně ještě některá pokynutí o *chování při hádkách a různých* mezi sourozenci (bratřími a sestrami). První tu pravidlo platí: At žádný sám sebe nemstí. — Kdo si nadávkami a bitím pomáhá, ztrácí právo k žalobě, ano sám zasluhuje pokárání a trestu. Žaluje-li dítě, že se mu křivda stala, měj je k tomu, aby se smířilo. Můžeš mu podle okolnosti odpovědět: „Kdo bude pro takovou maličkost dělat křiky? To nebylo tak zle míněno.“ A k obžalovanému se obrátiv dí: „Pravda, že to víc neudělalš? Podejte si ruce!“ — „Maminko, Dětrich mně nadával!“ — „Jdi Boženo, řekni mu, že bude hodný, když ti nebude více nadávat!“ a Dětrich byl od té doby svornějším. —

Jedná-li se tu však o věci důležitější, musí se spravedlivě rozhodnouti, a dítě, které je vinno, musí ustoupiti, byť i tvým miláčkem bylo. Při vyšetřování musí se brát ohled i na povahu dítek. Jsou mezi nimi škorpilové, potměšilci, nezbedové, jenž se žádným se nesnášejí, každou hru kazí, stále pŕtky vyhledávají. Takového napřed viní i podezření a shledá-li se, že byl rušitelem pokoje, nejlépe ho potresceš, když ho na čas ze společnosti vyloučíš a do komory zavřeš. Jestli obě strany chybily, vykaž jim místo v koutku, kde tak dlouho musí stát, až se naučí jeden druhého snášeti. Konečně má se při svárech i na to ohled bráti, zdali, když jednoho máš k tomu, aby se smířil, anebo když vinného potresceš, druhý tím, že na vrch dostal, nestane se svévolným, urputným. Kde se toho báti jest, neb kaže-li to opatrnost, na př. že je dítě méně vinno, zavolej starší na stranu a domluv mu laskavě: „Na to nemělo přijíti, měl jsi mlčeti neb odejiti; vždyť ho znáš; ty jsi starší a moudřejší, a moudřejší ustoupí“ atd.

Poslední slovo v této kapitole mējž *Jesus Sirach*: „Ve třech věcech má duše má zalíbení, kteréž schváleny jsou před Pánem i před lidmi: Svornost bratří a milování bližních a muž a žena dobře se snášející.“ (25, 1—2.)

(Pokračování.)

O vojsku Pasovském.

Sepsal J. N. F. Desolda.

(Pokračování.)

Co stavové s té strany se hájili a u deřiti dali „k šturmu po starém i novém městě“ lid ten (15. února) přitáhnuv úžabinou od Koširů zmocnil se Ujezdecké brány a tak dostal se na Malou stranu. Tu jal se brániti hrabě z Thurnu slidem stavovským; brzo nastal boj pouliční. Vystřeleno z jednoho okna, načež pak Pasovští zapálili jeden dům a probili se až na malostranské náměstí, roztavili pak všudy stráže a ubytovali se dílem po domech, dílem v podloubích a ulicích se rozložili. Boj ten pouliční trval asi 2 hodiny, tedy od 10. nebo 11. hodiny dopolední až do 12. nebo 1. odpolední. Práví se, že z obojí strany padlo osob asi 500; hrabě z Thurnu, náčelník stavovského vojska, byl při tom raněn.*)

Potom zakázal císař oboum stranám, aby nic nepřátelského proti sobě nečinili, nýbrž pokojně se chovali; i arcikníže Leopold, který byl při útoku tom u jiného oddělení téhož vojska na Bílé hoře trval, dostavil se k nim a postaveno ochranných stráží (*salva guardia*) k některým domům, jež znamenáno vytisknutým orlem.

Ale přes zákaz císařův anebo již mezi bojem na Malé straně hledělo oddělení téhož vojska prorazit přes most, jehož se byli též zmocnili proti skrovnému počtu měšťanů, i na Staré město; avšak náhlým vystřelením ze švihovky zastrašeno jest. Jenom *karnét Brendl* vrazil tam, a když za ním brána zavřena jest, probil se se svým lidem, z nichž mnoho při tom od měšťanů a vojska stavovského pobito jest, až na Nové město, kdež v široké ulici jat jest. Ale „vytočiv se chase městské,“ ujel na Vyšehrad a strmou stezkou pustiv se i s koněm dolů chtěl přes Vltavu přeplavati k svým na Malou stranu; ale od rybářů a plavců na čluních postižen, a lopat-

*) Co náš letopisec praví, str. 281, že „papeženci dodávali nepříteli i prachu a olova proti svým spoluměšťanům“ nezdá se srovnávati s tím, co tentýž dí hned na druhé straně (str. 282) o týchž, že „vyvěšovali z oken šátky bílé“ na znamení svého pokojného smýšlení. Sotva se asi ten cizí lid tak vyznal, aby na první vstoupení do města hned byl rozeznával katolíky od nekatolíků, a tyto byl zabíjel a oněch šetřil. — Jest to dávná již a stálá povaha „evangelické lásky, ličiti své stranníky co nevinné beránky, katolíky co dravou zvěř!“ Uvidíme ihned dále, jak se i v této truchlivé pro Prahu době skutkem taková povaha obojí strany dokázala.

kami ubit jest. To zavdalo příčinu k hroznému potřízce na Novém a Starém městě a ke krvavému ubití osob nevinných. Lid obecný totiž, nalezná jednoho z této kar-něty Brendlovy, an se byl utekl a uschoval v klášteře na Slovanech, domníval se, že jest jich více po jiných klášterích uschováno, a rozhořčen jsa řádním Pasováků na Malé straně, vzal si z toho příležitost, aby vůli svou nad kým bude moci provedl. Pročež zbouřiv se a shromáždív u velikých houfích učinil útok nenadále na některé kláštery, totiž u Matky Boží Sněžné, na Slovan, na Karlov, na sv. Kateřinu a na František a vybili je do čista. Co pak mnichů v nich zastihli, ty do na-ha svlékli a potom železnými cepy a jinými zbraněmi do smrti utloukli; ostatní, kteří se rozschovávali na krov, jako ho-luby dolů z ručnic sráželi, zvláště u Matky Boží žádného milosrdenství jim nepro-kazující a ani mrtvých těl v hrobích nic nešanující, mezi nimiž i tělo Ferdinanda z Donína, někdejšího nejvyššího hofmistra království Českého, ven z rakve vyvrhli a eo klenotů na něm našli, ty pobrali; sa-mého opata (jiní praví, že byl mnichspro-stý) Karlovského také na krchově stali, ač byli prvé od něho znamenitou výplatu 200 dukátů vzali, aby ho ušetřili; — „vše-cky dvěře, okna, kamna i jiné nábytky v týchž klášterích na drobné kusy potřískali; mříže i jiné železné věci ven ze zdi vyla-movali a s takovými kořistmi patrně sem i tam po ulicích se nosili a chlubili, tak že žádný jich snadně upokojiti a ukrotiti nemohl. Pakli kdo z měšťanův napome-nul jich málo, abysobě tišeji počínali, ta-kového každého za jednušku majice, podobnou traktaci a častováním mu hro-zili. Minili také učiniti útok na Židy a jesuitskou kolej; ale že Jesuité uměli hrát chytře a pouštěli pláště své po větru, u-tekli se časné k stavům pod ochranu a od-vedli jim klíče od kolleje své.

Pročež stavové myslíce na to, kdyby té neskokcené luze, aneb jak oni sami dá-vali sobě titul, stavu čtvrtému, nebyla ta svévolnost za času přetržena, že by napo-sledy pokusili se i o jiné obyvatele pokoj-né a náboženství evangelického, u kterých nadáli by se loupeže bohaté; na díle pě-knými slovy, na díle pak i pohrůzkami je ukrotili, že jsou se na různě rozešli.“

O upokojení luzy té pečovali zvlášť pání Václav Vratislav z Mitrovy, Václav a Vilém Kinský s vojskem stavovským a ozbrojeným měšťanstvem. Kolej pak je-

suitská byla osazena jistým počtem muš-ketýřův; Jesuité sami rozešli se z kolleje mezi přední patrony, nevěřice ani solda-tům stavův. Klášter sv. Jakuba na Starém městě chránili před tou luzou řezníci Sta-roměstští, jakožto přední patronové jeho. *)

Po upokojení té bouřky shledával ú-řad Novoměstský pomalu přední původ-y její, z nichž mnozí byli druhého dne z města vymrskáni, někteří i později na hr-dle trestání, po odtahení totiž lidu Pasov-ského „trestáno jest 14 osob z obecné cha-sy na hrdle při právu Staroměstském, kte-říž byli hlavní původcové téhož zbouření obce.“ —

Co obec i Staro- i Novoměstská o to pečovala, aby ani ona nepřátelská chasa z Malé strany nevtrhla do jich měst, ani sprostá luza žádného podobného výtržku a nevinným obyvatelům škodění neodvá-žila se, (i židé ozbrojili v svém městě 500 mužů svých vrchními i pobočními zbraně-mi), snažil se císař spolu s arciknížetem Leopoldem přemluvit měšťany týchž měst, aby toto vojsko tam přijali a u sebe uby-tovali, anebo peníze mu k vyplacení a pro-puštění jeho buď dali buď půjčili, jmenuje chasu tu lidem svým, který pro samé J. M. reputaci, moci a důstojnosti obhajování sem do měst Pražských přišel a v nich se až dosavade zdržuje. Avšak měšťané Staro- i Novoměstští všemu odepřeli, ba i ku poradě těch věcí na hrad jsouce obesláni, nešli; ale osvědčující svou věrnost a šet-tnost k J. M. králi a pánu svému nejmi-lostivějšímu nabízeli se pro lepší a spěš-nější propuštění téhož lidu J. M. 200.000 kop miš. nebo zl. z svobodné vůle a ne z nějaké povinnosti pomoci. Ale císař to-ho nabídnutí nepřijal.

Vojsko to zatím opanovalo i hrad.

*) Okázal se v této celé potřízce směr ducha doby tehdejší, v náboženských poměrech rozervané, rozčilené. Sprostý lid nemaje ani zdání o roz-dílu naukovém, o němž se jednalo, uchopoval se nenadálé příležitosti, z níž by celou jemu protivnou stranu vinil a proti ní nelidsky bro-jil. Kdo ho napomínal k mírnosti, jmná za jednušku a hrozeno mu s takovou traktací, kte-rá potkala jiných. Dle příkladu vyšších stavů práva svá v mnohem překročujícíci, i on cítil svou moc či sílu, jmenuje se stavem čtvrtým osoboval si právo trestati, kdo se mu postavil. Při tom se tu klamal, tu oklamati dal, nikdy však u vylití zvláše své míry neznal, až v zbě-silé krutosti vše v nivec obracel. Jaké škody zpáchal takový strannický duch v vlasti naší! A přec mnozí v nepochopitelné zaslepenosti odvažují se téhož ducha znova vyvolávat! Kdo chce v kaluu lovití, musí ovšem nejhlubším usedlým kalem moutiti.

Nebot stavovský lid pod vůdcem Linhartem Kolonem, svobodným pánem z Felzu, nejvyšším polním maršálkem českým, nevidá žádné pomoci od stavů, k tomu má veliký nedostatek v rozličných potravách, museli mu ho na jisté výminky postoupiti a potom podle něho vzdal s svým vojskem přísahu arciknížeti Leopoldovi, jakožto generálnímu komisaři císařskému. (17. ún.)

Tak sesílené vojsko Pasovské, aby anad záhuby karněty Brendlovy a odepření ubytování na Starém městě pomstilo, nabízel se zvláště vůdci svými hrabětem z Salou a Raméem házetí oheň do Starého města; avšak císař nechtěl jim k tomu žádnou měrou povolit, nýbrž skrze velikou chvíli v okně hleděl dolů na Prahu a některá lhostivá slova promluvil nad ní. (19. února). V jaké tísní císař sám byl, posouditi z toho, že (20. února) na zámku a na Malé straně provolati dal, aby žádný z rad a dvořanů jeho, jakého by koli řádu, stavu a povolání byli, bez jeho dovolení pod propadením povinnosti i hrdla svého neodjížděl, ale při J. M. věrně setrval. Počínali totiž obyvatelé nouzi trpěti, aniž pak byli jisti statků svých, i mimo to byli též velmi obtěžováni v příbytku svém, majíce po 10 až 40 vojáků v bytu.

I není divu, že mnozí sebravše co mohli utíkali, kde by snad nějaké bezpečnosti našli. Ženy pak, měštky Malostranské, sebravše se (2. břez.) s dětmi svými u velikém počtu, šly přímo na zámek do placu před pokoje císařské, plačíce a nařikajíce na ukrutnost toho vojska a prosíce na hlas, aby císař na nějaké prostředky k spomožení jim z bídy a neřestí takových tím časněji pomyslel. I bylo jim nařízeno, aby jen s pokojem domů se navrátily, že brzo to vše zastaveno a zjinačeno bude. —

Zatím vojsko z obojí strany, kde mohlo na sebe přes Vltavu střílelo; stavovské pak mužstvo, které prvé muselo přisahati arciknížeti, jak přiležitost byla do Starého města utíkalo. Dne 3. břez. přišlo jich takým způsobem asi 20 osob a ti oznamovali stavům v jistotě, kterak nejv. vůdce Ramée vypravil veliký poklad na zlatě a stříbře při vyslaných anglického krále a obce města Stádu, kteříž vraceli se zpátkem domů; a při těch že se nacházejí také kancléř a tajná rada arciknížete Leopolda, Franc Dengnagel. Doprovázel pak jich pán z Mekbachu až do Velvar. To zvěděvše stavové vyslali za nimi v noci některé kompagnie jezdců.

Ti dostihše jich u Velvar a dostavše se mocí do města, netoliko čeládku Raméovu i s pokladem zjímali, ale i svrchu jmenované posly i rady tajné s sebou do Prahy přivezli a stavům odvedli. (4. března.) — Vyslancové sice se vši šetrností propuštění a ochrannou stráží až na tři míle sprovazeni, Dengnagl pak a Mekbach uvězněni jsou. Poklad, který se tím způsobem stavům do rukou dostal, ceněn za 200.000 zl.

„Přes všecku opatrnost i stavů i městských obcí, aby se žádné potřízky nestalo mezi občanstvem, nebylo lze tomu odolati do konce. Již při odchodu poslů anglických a Štadenských lid nemaje za jiné, nežli že posel anglický jest sám vůdce Pasovákův Ramée, zlořečil naň a kdyby byl směl pro jezce, byl by konečně naň sáhl anebo kamením jej uházel. — Ale u večer téhož dne (5. března), když se bylo již po celý den od Pasovských do Starého a židovského města střílelo, padla rána z ručnice z okna domu Jana Plateisa, sekretáře kanceláře České, na Starém městě, blíž kostela sv. Martina; pravilo se, že ji vystřelil syn téhož Jana Platejsa, takéž Janem zvaný, řádu kanovnického. Tou raněn jsa jeden vojin stavovský v nohu, učinil pokřik a dostav veliký houf zástupců, kteřížto vědouce dobře, že v tom domě nad míru tuzí a jizliví papeženci bydlí, učinili naň v skok útok a dostavše se mocí do něho, všecko vřady v něm sebrali, vydrancovali a nábytky na drobné kusy roztřískali a okny na ulici vyházeli. Naposledy přišedše do sklepů podzemních, v nichž leželo piva ječného mnoho množství varův, uzdravovali se jím až do samé noci a provodivše opět vůli svou po své libosti, naposledy rozešli se jedenkaždý do příbytků svých.“

Při tom nejedni z dobrých lidí, kteříž v to místo, jakož se jim zdálo býti tehdy před Pasovskou zběří pro vzácnost hospodáře hrubě bezpečné, ukryli se s věcmi svými vzácnějšími, pocítili skrze tu bouři — na nich škody a ztráty nemalé.*)

Zatím Pasováci, nemohouce jednak nic proti městům Pražským, Starému a Novému poříditi a trpíce na všem nedůstatek a též rozmrzení nad nepodařením kradného odstranění jich loupeže, prosili císaře, aby je propustil. Ale tento nedal žádných peněz k vyplacení jich; nýbrž obrátiv se opět ku stavům o jistou půjčku, chtěl

*) Viz pozn. předešlé.

jim jisté osoby v zástavě a v rukojemství postaviti dotud, dokavad by týž lid z země vybyt nebyl. Ale stavové neukázali se nyní tak povolnými jako prvé, nesvolice nejen k žádné půjčce, ale i náhrady žádající za škody lidem tím v zemi učiněné. To učinili nejspíše nemile nesouce otálení císařovo a nabyvše myslí podařeným zajmutím kořisti Raméovy, snad — a bez snadu i naděje se pomoci, kterouž brzo od Matiaše očekávali.*) I zvolili též 30 direktorů po 10 z každého stavu, kteříž opět odeslali do Prahy k poradě obecných záležitostí z krajů po 9 osobách, z každého stavu, každého kraje po 3, a napomínali lid k bedlivosti a statnosti proti cizému nepřátelskému vojsku.

Důležité bylo mezi tím vyšetřování France Dengnagla. Tent byv k rozkazu stavův od zvláštních k tomu určených komisařů po třikrát tázán (4., 5. a 14. bř.), i puštěno na něho též útrpné právo (15. nebo 17. března**) vyznal, že byl od císaře poslán do říše k třem duchovním kurfiřtům a k biskupům Würzburgskému i Bamberskému, i k lantkrabí Ludvíkovi z Hess i k administratoru kuru falckého, žádat jich za pomoc císaři proti bratru jeho Matiaši; ale že od arciknížete Leopolda tehdaž žádného listu věřícího neměl. Lid ten t. ř. pasovský že byl najímán do Julichu; proti králi že prý se začali „puntovati,“ když viděli, že týž lid do Julichu dovésti byla by věc nemožná; i zavázavše se vespolek k tomu zvláštní přísahou, chtěli převzít sobě ku pomoci proti králi ten lid druhý v Elsasích se zdržující; a ač císařova ani Leopoldova vůle v tom nebyla, aby do Čech veden byl, však že Ramée přece s ním táhl. Arcikníže tento lid ještě u Berouna obrátiti chtěl; když se pak do Prahy dostal, že se chtěl s sta-

vy spojití a s nimi společně proti Matiašovi táhnouti, že jinak neměl toho účelu, aby se náboženství stavův pod obojí, majetát a jiná práva jejich rušiti měla, ale že sám on (Dengnagl) s obzvláštní pilností a prací od sjednocení a dekretu o ně vyšlého zejména ta slova dostavil: „Co k zachování J. M. C. důstojenství, též slavného království Českého a jeho připojených zemí poctivosti a štěstí přináleží, platné a prospěšné jest.“ — Dále vyznal, že na tom tažení nemá král španělský žádného podílu, an by prý se tomu zpěčovati příčinu měl, maje na mysli, po smrti císaře a Matiaše, jenž bezdětci jsou, sám o trůn Český se ucházeti, jsa příbuzenstvím bližší nežli Leopold. On sám t. Dengnagl vyslán prý byl od arciknížete Leopolda ke dvoru španělskému, ale jen aby královnu sestru Leopoldovu s tímto jejím bratrem smířil, což se mu i podařilo. Ostatně že mu povoleno toliko příspěvku pro katolickou ligu 100.000 zl., ač mu bylo prvé 300.000 slíbeno; to že přerušil s nějakými důvody arcikníže Albrecht. K dosažení oněch peněz odkázán prý byl k vyslanci španělskému v Praze. — O stavích že toliko Ramée arciknížeti radil, aby, zvítězili nad nimi, Matiaše z Thurnu, Linhartu Kolonnu z Felzu a Viléma staršího z Lobkovic, na nichž stavům nejvíce záležel, když se právě tomu sjednocení zpěčovati chtěli, napřed s cesty složili; čemuž pak on (Dengnagl) a arcikníže Leopold odpořoval právě, že tento proces u nás nyní není obyčejný, aniž by z toho svaté římské říši odpovídati mohli; arcikníže že jest ze Vlach do těchto zemí nepřišel. Na to rada jeho jest prý zavržena a zůstáno na tom, aby skrze dobrotivé prostředky a lásku jednomyslnost stavův, kterouž při náboženství mají, od arciknížete získána byla. V těch a takových poradách prý nebyval nikdo z Čechův, ale jen hrabě z Salzu, z Althamu u Ubeška; v jiných radách že býval též zpovědník arciknížete P. Heinrich Aquensis, (ale jen z počátku, posléze pak nic); Abraham z Douína, president komory české, Slavata a Smečanský. V kanceláři pak arciknížete že prý bývali: Václav z Vchynic, N. Berka, a též Slavata a Smečanský. Ti všickni prý na to šli, aby z Leopolda velikého pána učinili, aby ho za krále českého i římského s vůlí císařovou povýšili, při tom pak císaře namlouvali na to, aby buď do říše aneb do Pasova se všemi svými poklady ujel.

Tak se dozvěděli stavové nejtajnější

*) Byliť oni již hned po vtržení toho lidu do Čech krále Matiaše za pomoc žádali; ten pak v tom se chopil vhodné příležitosti, aby mohl v nesnázi bratrově vynutiti na něm postoupení Čech, Slezska a Lužice. „Čechové nás za pomoc žádají,“ psal Matiaš svému polnímu maršálkovi Herbersteinovi, „a my uzavřeli jsme této příležitosti nepronebat.“

**) Jméno jeho se píše též Tenknagl, Tennagl. Byl tajným radou arcik. Leopolda a žádným světským Jesuitou; to jest holý nesmysl. Při všem okázal pevného a statného ducha, tak že i odpovědi, které na útrpném právu vydal, nic neodporují tomu, k čemu se byl mimo to přiznal. — Když byl útrpným právem tázán v Daliborze, donuceni byli Vilém Slavata a Jaroslav z Martinic dostaviti se a „pod řebíčkem státi.“

úmýsly císařovy i Leopoldovy. I jest zjevné, že celý plán čelil proti Matiašovi a měl Pasovským lidem s pomocí stavův Českých vykonán býti. Jak by však tito k spoluúčinkování získáni byli, zdali po zlém či po dobrém, o tom sami rádcové císařští sjednoceni nebyli. *) (Dokončení.)

D O P I S Y.

V Praze, v pondělí velikonoční 1867.

(Věda a theologie.)

Kdožkoli o náboženství soud pronést chce, měl by se prvé o něm poučiti. Nemíníme, žeby každý vzdělanec měl tak s theologií býti seznámen, jako bohoslovec; ale znáti aspoň základní bohosloví (úžeji apologetiku) jest obzvláště za našich dnů jeho svatou povinností. Kdyby pp. spisovatelové povinnosti této zadost učiniti se snažili, nepravím, žeby si tím pojistili slávu nad vrtkavou přízeň zevnější leskem jejich písem oslněného lidu mnohem vznesenější a stálější, ale uchránili by se alespoň těch hrozitánských nesmyslů, jimiž tak často slávu svou zatemňují. Pánové! Vy myslíte, že jest věda vaše, ale při vši své vědeckosti nepozorujete, že vás předsudky zavádějí. Vám se zdá, že se musí činiti rozdíl mezi stanoviskem vědeckým a theologickým, poněvadž prý věda se zakládá na vědě, theologie pak na víře. (Srov. dopis v Blah. str. 178.) Taková nevědomost, nevíme, je-li více směšná či politování hodná. Vědy profání se zajisté rovněž tak mimo vědění zakládají na víře, jako theologie mimo víru se zakládá na vědě; či lépe řečeno: *víra jest základ všeho vědění*. Pohledněme na př. na vědy empirické (přírodopis, silozpyt, fisiologii a t. d.). Kdyby přírodopysce nevěřil svým smyslům — co určitého by mohl o přírodě věděti? — U věd historických ale jest víra v svědectví nejdůležitějším faktorem; bez víry této neměli bychom dějepisu. — Ale i vědy formální (logika, grammatika, matematika atd.) rovněž jako rationalné (filosofie) požadují jakési víry; ony schematisující své abstrakci vytěžené formy žádají uznání těchto schemat; tyto čerpají své pravdy z umu, musí konečně se spolehati na to, věřiti v to, co jim um podává, chtějí-li na základě toho dále sta-

věti. Teprv vírou nabývá každé vědění své jistoty, a jen jisté, spolehlivé vědění v soustavu uvedeno tvoří vědu. My zde nemůžeme vésti obšírný důkaz, že jest theologie vědou; toho nedovolují meze tohoto listu; nejlépe se to pozná studováním theologie samé. Theologie se nepřednáší skrytě neb vsoukromém ústavu, nýbrž na universitě, kamž má každý, kdož předběžnými vědomostmi se vykázati může, volného přístupu. Může-li na př. bohoslovec neb právník navštěvovati tu neb onu přednášku na fakultě filosofické, proč by nemohli posluchači jiných fakult slyšeti aspoň na př. fundamentální bohosloví na fakultě theologické? Vědeckých knih theologických se ovšem v naší literatuře posud nedostává (teprv Dědictvím sv. Prokopa se počíná theologie česky pěstovati); tím bohatší ale jsou sousedé naši, jichžto řeč každý vzdělanec u nás zná. — Musíme zde tedy se obmeziti jen na to nejnutnější. — Každá vědecká architektika či všeobecná encyklopedie kladé bohosloví mezi vědy *historicko-rationalné* (jako jest i právníctví). Co věda historická žádá ovšem theologie víru v svědectví, a co věda rationalná, dokazující metafysickou možnost aneb (tam, kde přirozené náboženství v dějinách daným t. j. zjeveným se stvrzuje) i úplnou s přirozeným náboženstvím shodu toho, co historie podává, též víru v pravdy, jichž um lidský sám ze sebe poskytuje. Ale víra tato jakož s jedné strany se nedá mysleti bez *vědění* jistých historických dat a filosofických názorů — kteréžto vědění pak vírou touto teprv oné jistoty nabývá, již jest zapotřebí, by mohlo vsoustavu uvedeno býti a vědu tvořiti: tak s druhé strany *není pranic rozdíl* od víry, již při každé vědě jest zapotřebí; není ještě tou vírou, která se zove ctností; není vírou láskou působící, záslužnou, křesťanskou, nýbrž pouze vírou, jakou každý člověk poznání jakémukoliv (empirickému, historickému atd.) přiložiti musí, nechce-li se vrhnouti v propast skepticismu, či prostě řečeno: nechce-li se vzdáti svého rozumu. K víře co božské ctnosti veškerých sil duchovních, a ne jen rozumu vyžadující, má theologie dopomáhati, má k ní čeliti, *nikoliv ale není zapotřebí takovéto víry co základu k theologii*. Co do formy se tedy theologie neliší pranic od věd profáních, a rozdíl mezi stanoviskem vědeckým a theologickým jest tudíž *ne-logický*. —

Tatáž nelogičnost obsažena jest i ve

*) Když po dobytí Malé strany arcik. Leopold navštívil raněného hraběte z Turnu a jal se ho přemlouvati k spoluúčinkování u vyvedení plánu proti Matiaši, odpověděl mu hrabě, že se v to odvážiti nemůže, an se modlí jako jeptišky: „Dejž mír, ó Bože, za dnů našich!“

věť, že „*věda theologů a theologie vědou měřiti se nedá*,“ (srov. Blah. str. 178 a N. Sl. seš. 133 na obálce), v kterýchžto slovech ještě jiná nepravda jest obsažena co konsekvence první, totiž že theologie nestojí v žádném spojení s vědami profánými. — Neb již z pojmu theologie co vědy historicko-racionální vysvítá její úzké spojení s historií a filosofií, a výsledky bádání v oboru věd těchto nemohou tedy býti bez důležitosti pro theologii; tato nesmí lhotejně pohlížeti na ony. Ale i empirické, ba i formální vědy v úzkém spojení s bohoslovím; na př. přírodopis, filologie s vědami biblickými; astronomie a jiné více méně racionálně pěstované vědy se základním bohoslovím a dogmatikou. —

Vědy tyto nemohou tedy nikoliv boheslovci lhotejnými býti. Když tedy na př. astronomie praví: „Nebe jest veškeren svět mimo zem, kde v nekonečném prostoru pohybují se tělesa nebeská“ (Nauč. Sl. čl. „Nebe“); aneb: „Předmět astronomie jest ze všech smyslných nejohromnější a vlastně nekonečný,“ (tamtéž, čl. „Astronomia“), aneb „Dalekohled bádání astronomického nový tvar dal, a za pole jemu nekonečnost vykázal“ (v tomtéž čl. str. 368) — theologie ale naproti tomu dovodí, že nekonečnost jest příznak jedině božské bytosti, svět ale že jest konečný, a že jen materialism může nekonečnost světa tvrditi: nemůže boheslovec výroku astronomie si nevšímati, nýbrž musí hleděti se přesvědčiti, že ne tato, nýbrž ona pravdivě dovodí; jinak by jeho vědění theologické postrádalo jistoty a tudíž theologie sama své vědeckosti. — Když bude chtíti vyvrátiti náhled astronomie, nesmí ovšem *per petitionem principii* přijíti s důvody, jichž theologie pro konečnost světa podává, nýbrž musí do astronomie samé se pohroužiti, by z ní pravdy se dopídl, chce-li onoho přesvědčiti. A tu již patrné, že známost počtářství a měřictví jest theologovi nevyhnutelná; ačkoliv v případech hlubší studia vyžadujících mu úplně postačí odvolati se pouze na auktority. V našem případě poslouží dobře čl. v 2. seš. Časopisu katol. duchovenstva: „Materialism a křesťanství s ohledem na přírodovědecké časopisectví české,“ ku kterémuž sobě dovolujeme připojiti následující velmi jednoduchý důvod, který ovšem konečně se zakládá na axiomu tam již prosloveném, že totiž nekonečnost nemůže býti souhrn veličin konečných, kterýžto axiom jsme ale oblekli v

roucho mathematické, vědouce, že čísla různěji do očí bijí než věty.

Vycházíme ode dvou nyní všeobecně uznaných vět:

1. „Astronomie s největší podobností dovozuje, že celé hvězdnaté nebe . . . obsahuje v sobě nescíslné množství sluncí (stálie) dílem jednoduchých (jako naše), dílem dvoj- a trojnásobných, planetami (nám ovšem neznámými) obkličiených.“ (N. Sl. čl. „Astronomia“ str. 367.)

2. O prostoru nemůže býti žádné řeči tam, kde není žádných těles; neboť „prostor jest onen vzájemný vztah všech předmětných bytostí, mocí jehož nám jedna vedle druhé a oddělená ode druhé se objevují; zároveň jedna ze dvou základních forem, v nichžto lidské poznání zevnější svět chápe.“ (N. Sl. čl. „Prostor“ str. 1006.) *Prostor jest tedy nekonečný, je-li množství těles nekonečné.*

Nazveme-li souhrn všech sluncí x a souhrn všech planet y , muselo by býti, aby nekonečný prostor utvořili:

$$x + y = \infty.$$

$$Z \text{ toho jest } x = \infty - y.$$

$$\text{Avšak } \infty - y = \infty;$$

$$\text{tedy } x = \infty$$

Patrné ale jest $y > x$; dle toho by muselo býti $y > \infty$, což jest nesmysl. Odkud se vzal? Odtud, že jsme množství nebeských těl měli za nekonečné. Jest sice nescíslné, ale konečné. Tam kde žádných hvězd více není, není též žádného prostoru více. *Svět jest tudíž konečný.*

Nechceme tímto snad úmyslně N. Sl. viniti z nedůslednosti, když navzdor onomu „nekonečnému prostoru, nekonečnému předmětu astronomie, poli nekonečnosti“ s námi souhlasiti se zdá, pravě, že „celé hvězdnaté nebe tvoří jediný veliký ostrov,“ (čl. „Astronomia“ str. 367) — ač skutečně-li souhlasí, diviti se musíme té vědecké mluvě, v níž „nekonečný“ jest pouhý tropus; však on sám „nižádný svůj článek nepovažuje za neomylnou pravdu.“ Aniž chceme tímto podezřívati redakci N. Sl. ze směru protikatolického, soudíce, že co nepravého se do N. Sl. vloudilo, *nevědomostí* se stalo, a nikoli zlou vůlí. Chtěli jsme toliko na tomto příkladě ukázati, že theologie se nejen dá, ale i musí s jinými vědami porovnávatí či „měřiti,“ theologie se musí podívatí jim na zuby, jimiž ji hlodati chtějí, jsou-li dobré čili nie, a zkoumati, nedají-li se vylomiti.

Křivdu by nám činil, kdoby se domníval, že vytýkáním vad chceme N. Sl. uško-

dití. Jiné listy naše i žert si z mnohých vad N. Sl. tropily, a přece jim nikdo nevytýkal zlých úmyslů, nýbrž každý věděl, že se tím hledí jen k tomu, by pozornost a pile dílu věnovaná se zvýšila. Tak i my máme, vytýkáme-li N. Sl. nedokonalosti neb chyby, jen jeho vytríbení na zřeteli, a to, oč se nám v každém boji jedná — pravdu.

My vám rozumíme, jen vy hleďte rozuměti také nám! J. Barták, bohoslovec.

V Praze o Velikonoci 1867.

(Druhý list utečence z ruského Polska.)

Velmi jsa tím potěšen, že mému dopisu dostalo se místa v milém „Blahověstu“, kreslím druhý, co do obsahu ještě smutnější, a činím to v přesvědčení, že vzácní čtenáři, poznávše aspoň částečně neblahý stav Polska, modlití se budou, aby Bůh další nebezpečnosti od vyznavačů víry katolické v oněch krajinách milostivě odvrátil ráčil.

Pronásledování víry katolické v Polsku není nové. Dějiny učí, že ruští odštěpenci nikdy nebyli přátelé pravé víry, že vždycky a při každé příležitosti starali se o její záhubu, ničili chrámy a kláštery, stavěli rozličné překážky hlasatelům sv. evangelium, a také připravili o život mnohé kněze, v jichž čele stkví se *bl. Josafat* (viz *Blah.* 1865, str. 421) a *Ondřej Bobola* z Tovaryšstva Ježíšova, umučený v Janově na Buhu roku 1657. — Knižata moskevská nemohli toho snést, aby sousední Polsko nebylo pravoslavným, — proto vysílali své popy a druhdy i zástupy divokého žoldnéřstva do pokojných krajin katolických, když tyto ještě byly pod žezlem králů polských. Později pak podmanivše je, veřejně a násilně potlačovali veškeren lid, jenž v otázkách náboženských odvolával se k papeži. Ano carové sami sebe jmenovali a posud jmenují hlavou církve. Tak činili: Petr Veliký (1688—1725), Kateřina II. (1762—1796), kterážto nejvíce usilovala o rozdělení a úpadek Polska. Mikuláš (1825—1855) ve své horlivosti ještě dále postoupil. On celé osady, druhdy celé okresy v Polsku i Litvě prostředkem knutu, žaláře a Sibíře vyrval z lůna církve katolické, — on nařídil, aby úředníci a šlechta polská mladé své syny posílali do „*korpusů kadetských*“, kde se z nich vychovávali vojáci. — Kterak ale pronásledoval kněžstvo unitské a v klášterích Bohu zasvěcené panny, o tom postačí vzpomenouti na *Makrynu Měroslav-*

sku s mnohými družkami řehole sv. Basílie, jichž utrpení známo věru všemu světu. Kolikrát se pokoušel o to, aby Polsko zbavil římského náboženství a i národnosti, toho jsou a na věky budou důkazem přemnohé jím nařízené zákony. Mnoho již o tom napsáno. Říká se vůbec, že krev a slze katolíků polských, kdyby byly pohromadě, naplnily by moře, mimo to míním, že jako královna Sabejská nevěřila vypravujícím o věcech a moudrosti Šalomouna, až přibývši do Jerusalema vyřkla, že sotva polovic jí o něm povídáno — tak dějiny ukáží, že skutečnost převyšuje všelikou pověst.

Car Alexander z počátku ukazoval se příznivým Polákům; mnohých (9000) v Sibíři uvolnil, jiným trest odpustil, a co se církve katolické týče, *konkordát* z roku 1847, jež Mikuláš tajil, uveřejniv, dovolil r. 1857 obsaditi uprázdňená místa arcibiskupa Varšavského i dvě biskupství *Kujavské* a *Podlaské*, několik sufragánů (světících biskupů) bylo posvěceno a konečně obsazeny kapitoly a fary; — krom toho něco zlepšeno ve vyučování, opravovaly se chrámy Páně, — slovem, na půdě kongresového království počal se objevovati nový život, ukazovala se volnost, svoboda. Ale byli to jen paprskové útěchy, po kterých se strhla krutá bouře protivenství. — Carští ministrové, totiž *Berg*, *Muchanov*, *Muravěv*, *Milutin*, *Kiselev* a j. popuzovali národ polský, aby žádal samostatnost, slabého pak panovníka přiměli k tomu, aby lid potlačoval a raději hned sami to v jeho jménu činili. Ano péči týchž pánův, lačných po krvi a pokladech polských, vypuklo povstání r. 1863 a s ním i ukruté pronásledování polonismu a katolictví; — konkordát zrušen, arcibiskup, mnozí prelátové i jiní kněží zavlečeni do vzdálených pustin studené Sibíře, kláštery jsou zavřeny, statky církevní skonfiskovány, mnohé osady zůstaveny bez správců duchovních, lid pak zbaven jsa svých pastýřů podává sluchu i srdce bludařským apoštolům rozkolu. Co dále bude?

Není pochybnosti, že Rusové, kdyby byli chtěli, bez namáhání ihned by byli učinili konec agitaci nemnohých povstalců zbavených hlavního vůdce i prostředků vojenských. Než ale povstání otvíralo leccakterým nápadníkům širokou cestu ku obohacení se, podávalo jim klíč k měšcům šlechty a kněží polských; náhonci přecasto skrze své špehouny dovídali se o přípravách ku povstání nových tlup, kterých ni-

kde nebylo; odkryty jsou zbraně v lesích velkostatkářů polských, zakopané tam ruskými vojáky, začez obdrželi odměnu na penězích i rádech. Povstání ani nemohlo mít valných úspěchů. Z počátku spoleháno na pomoc mocnářství západních, i na jádro národu, totiž na obecný lid, jenž dříve zanedbávaný nejen choval se pasivně, nýbrž činně přispíval straně protivné — byť přesvědčen, že šlechta válčí proti Rusům ne za volnost všeobecnou, ale k vůli pozemkům, jenž z nařízení cara měly se státí vlastnictvím sedláků. Odtud posla nedůvěra, tak že každý sedlák byl nepřítelem vlastních krajanů, radoval se a plesal, slyše o vítězství nad bratřími. Nešťastný lid zapomněl na své syny, odvedené co vojáky do Ruska, odkud se nikdy nenavrátili do své vlasti, — on snad nevěděl, že z království polského 4.500.000 hlav čítajícího mezi r. 1832 a 1856 odvedeno kruskému vojsku asi 500.000 mužů, a za celý čas od r. 1831 do 1862 navrátilo se jich domů 400 vesměs churavých, zmračených a k výživě docela neschopných. — Ale již navrátím se k poměrům církve. —

Car Mikuláš věda ze zkušenosti, že jak vůbec, tak i v otázkách náboženských nejsnadněji se něco pořídití dá kněžstvem nevzdělaným, jakové bylo a dosavade jest kněžstvo schismatické, úsilně staral se o to, aby duchovenstvo katolické postaveno bylo co nejnižěji v ohledu svého vzdělání a později aby zbaveno bylo všelikého vplyvu na lid. K tomu cíli kráčeje nařídil, aby do škol gymnasiálních nepřijímali se synové měšťanů ani šlechty, anaz *diplomu šlechtického* (erbu) nevykoupila. Tak zvané drobné šlechtě nebylo ani lze pomýšleti na zakoupení velmi drahého diplomu, údové rodin bohatších neměli povolání k službám církevním, — biskupové tudy viděli se pohnuty, přijímatí do seminářů jinochy, jenž sotva z 4. třídy vyšli, neb učili se soukromě u klášterníků. Aby pak světu ukázal svou lásku k církvi katolické, dal *hlavnímu semináři Varšavskému* čili fakultě bohoslovecké pozůstalé po zrušení univerzity Varšavské, titul „*Akademia duchowna*“ r. 1837, do níž každé biskupství každoročně vysílalo jednoho z výtečnějších kleriků III. nebo IV. roku. V dotčené akademii snažil se přemoudrý vladař naplniti mládež příznivými sobě zásadami a skrze ni započítí reformu kněžstva, kteráž chtěl mítí po své vůli a nakloněné k odštěpenství. Že se mu to ale nezdařilo, dokazují

mnozí žáci té akademie, kteří se nalezají dnes v Sibíři neb v emigraci. Ze 300 alumnů, jenž se tam vychovávali od roku 1837—1866, jediný toliko *Zaleský* uposlechnul hlasu miláčka carova *Budkevického*, rektora akademie od r. 1842—1862. Oba ti převrácenci jsou nyní členy komitétu, jenž podává návrhy k ukazům carským v záležitostech církevních. Podotknouti sluší, že *Budkevický* asi pětkrát byl nominován na biskupství, avšak pro svou nemravnost a nestálost ve víře nemohl býti potvrzen, — a když konečně sám odjel do Říma, aby tam hezkými slovy svého cíle došel, dal jej sv. Otec zatknouti a na hradě Svatoandělském uvězniti, kdež seděl čtyry léta (1852—1856). Člověk ten maje 20.000 zl. (12.000 rublů) ročního platu z prelatury, z fary a také služné biskupské (jakkoliv biskupem nebyl), bez míry byl zadlužen, až dobrovitý car věřitele uspokojiti kázal. Roku 1862, za časů Wělopolského, stal se rektorem akademie dr. Popěl, když ale on postoupil na Plocké biskupství, metropolita *Felinský* (1863) svěril té péči školy dru *Kosovskému*.

Car Mikuláš nařídil mezi jiným: 1. aby se ani ve škole, ani v chrámech nevyučovalo o rozdílech mezi pravou církví a rozkolem, jež *církví katolicko-východní* ve spisech a kalendářích zvátí přikázal; 2. aby se nestavěly chrámy Páně z dříví, nýbrž z cihel a velmi skvostné, k čemuž když stát ruky nepřiložil, ačkoliv urval množství statků církevních, osady pak byly chudé, konaly se a konaji služby náboženské na mnohých místech v bidných chalupách. 3. Pod pokutou vyhnanství do Sibíře zapověděl kněžstvu kázati proti sňatkům smíšeným katolíků s pravoslavnými. Dítka z nich rodilé musely v rozkolu se vychovávatí. — 4. Těm, kteří by se stali údy odštěpenství, ustanovil peněžitě odměny, osvobození od daní, postup ve vojsku a j.; — kdož by se ale navrátil do lůna katolické církve, ten byl uvězněn v žaláři, zbaven občanských práv a odveden do vyhnanství. Tak trestáni byli i ti, jenž jsouce katolíky unitskými, náhodou neb nevědomostí vzali někdy sv. přijímání od popa ruského, později pak toho učiniti se zdráhali. Aby kostely unitských katolíků staly se podobnými chrámům rozkolníků, nařídil car, aby v nich bylo vystavěno přepažení, oddělující hlavní oltář od lidu, kterýž se na kněze sloužícího mši sv. mohl podívatí jen přes dvěře zvané *carská vrata*; také vyklidil car z chrámů varhany, a nařídil,

aby se kázání a zpěvy stejné s odštěpenci konaly. —

Jeho nástupce Alexander stvrdil nařízení otcova, převýšil jej v skutcích svých. On a oddaní jemu úředníci páchali a páchají nejukrutnější tyranství, o nichž svědčí aspoň z části mnohé ukazy tištěné v novinách Varšavských. Podotknu jen to, co se týká náboženství a katolíků: 1. Arcibisk. Felinský, sufragan Řevuský a také dva administratorové arcidiecése Sěygelský a Demagalský, biskup z Chelma Kalinský a přemnozí prelátové a kanovníci, farářové i kaplani a řeholníci trpí nouzí ve výhnanství. 2. Ubozí klášterníci, zavření pohromadě při nesmírně malém platu (60 zl.) umírají bez chleba vezdejšího; kdežto lid v mnohých osadách žije bez pokrmu duševního. Tam nejen prositi, ale také přijímati almužnu se zapovídá. 3. Sebravše veškeré statky, desátky a jistiny církevní, kanovníkům a farářům dali po 500 zl. ročního platu, kaplanům pak po 250. Biskupové mají 7000 zl., to spolu musí stačiti na ceremoniáře, na visitace, kancelář atd. 4. Farářové nesmějí překročiti meze své osady, bytby i požádání byli kumírajícím v osadě vedlejší, zbavené vlastního pastýře; — uposlechneli kněz hlasu svědomí a zákona sv. církve, ztratí část platu. V minulém roce, když biskup visitoval kostely, sousední farářové přiblížili se se svým lidem k němu, a z té příčiny strženo jim 18 zl. na platu. 5. Titěž farářové jsou pod dozorstvím fojtů, předsedů, jmenovitě pak učitelů, jenž musejí znáti všecka jich tajemství, a běda těm, kteříž měli neštěstí těch pánů v čemkoliv uraziti. Jistý farář, obžalovaný proto, že jeho varhaník v čase prázdnin přiučoval dva mladíky ministrůvati, zaplatil 125 zl., jichž polovici obdržel žalující učitel. 6. Kněží, kteříž trestáni byli od svého biskupa, velmi se líbí Moskalům, a naopak čím hodnější a horlivější duchovní, tím víc pronásledován bývá. Administrátor fary, kde chrám byl beze střechy, paramentů i prádla, dítky a také lidé starší o katechismu ani neslyšeli, kde byli v osadě mnozí opilci, zloději, smilníci atd., byl od biskupa při visitaci pokárán. Rusové pak dali mu v odměnu 1000 zl., za něž pak měli radovánky při víně, hudbě a tanci. 7. V Plocke diecési mnozí farářové (víc než 20) byli trestáni na penězích a žalářem, poněvadž uvedli do svých osad jednotu, jejíž údové zavázáni byli zdržeti se pití kořalky, araku a j. (bratrstvo střidmosti). — Mnoho ji-

ných ukrutností na duchovenstvu spáchaných mohl bych uvést, avšak míním, že již z těchto lze poznati prostředky, jakých užívá Rusko ku potlačení svých spolubratří Poláků a jich sv. víry. ?—1.

Z Písečné, dne 14. dubna 1867.
(Svěcení nové křížové cesty.)

Zvěstuji vám radost velikou, kteráž se stala dne 5. března letos mně a všemu nábožnému lidu mému. Vzácné okrasy dostalo se totiž našemu chrámu Páně sv. Kateřiny v Písečné zřízením nové křížové cesty; a jako ona evangelická žena pro radost, že nalezla groš, svolala přítelkyně a sousedy, aby se s ní spolu radovaly, tak i já učinil pozvání a vel. pp. sousedé ke mně zavítali, a veliké množství lidí se sešlo 5. března do Písečné, aby se radovali se mnou. — Z neskončeného milosrdenství svého dočkati se mi dal všemohoucí Pán mnoha vzácných a slavných památek církevních v Písečné, jako: udělení svátosti svěcení kněžstva 4. června 1861, o němž jsem psal v Blahověstu 1861, čís. 24. str. 381, památky 25tiletého kněžství našeho r. 1865 v Blah. č. 27 str. 430, zřízení nové fary u bývalého filiálního chrámu Páně v Č. Libhávách, v Blah. 1864, č. 32 str. 511, při čemž mlčením pomijím slavení prvotin kněžských, zlatých svateb, svěcení či křtění zvonů o biskupské generalní visitaci, svěcení nových oltářů, křížů, a j. — Do první řady těchto památek stavím svěcení nové křížové cesty, kteréžto dle předpisu se vykonalo skrze kněze z řádu sv. Františka, a my tedy v chrámu Páně nyní vlastně horu Kalvarii a cestu Jerusalemskou máme.

Věděti sluší, že cesta, po níž Božský Vykupitel, nesa kříž, pro nás na smrt a k nejpotupnějšímu ukřížování šel, že vede ke kříži, proto křížovou cestou sluje, a že od té doby, co vtisknuto bylo pět ran sv. Františku Serafinskému, a co řád Františkánský jistě zvláštním řízením Božím posud co strážce Božího hrobu v Jerusalemě se udržuje, a co tentýž řád první byl, jenž počal ve svých kostelích vyobrazení nejznamenitějších výjevů z umučení Páně věřicím vystavovati; i zvláštní výsady nabyt k zakládání a svěcení křížových cest; a aby věřící ke konání této pobožnosti tím více povzbuzeni byli, prosili vel. otcové řádu sv. Františka u viditelné hlavy církve o odpustky. I vydal v skutku papež Klement XII. d. 16. ledna 1731 bullu, v níž odvolává se na příklady

svých předchůdců: Innocence XI., 5. září, Innocence XII. 5. pros. 1696 a Benedikta XIII. 1726, všem těm, jenž od vel. Otců Františkánů kdekoliv založenou křížovou cestu navštíví, a při tom sobě pobožně umučení a smrt Páně připomenou, týchž odpustků uděluje, jakýchž dosíci lze, kdyby osobně šťace ve sv. zemi navštívili. A odtud ta výsada pouze a jedině ř. Františkánskému příslušná, zakládati neb světití kříž. cestu, jakéž výsady, mimo misionáře, žádnému jinému knězi nepřisluší, leč by zvlášť oprávněn byl od sv. Otce. — Nazývá se pak Františkánským řádem posvěcená křížová cesta založenou, anot takových obrazů ani jinam přeložiti, ani přenéstí, ani přeměnití se nesmí pod zrádou odpustků. — Při té příležitosti připomínám, že dle Lucia Ferraise (o odpustcích) při 1., 2., 11., 12., 13., 14. zastavení plnomocných, při ostatních 7 let a 7 quadragen odpustkův získati lze. — Příčina, proč při všech stacích plnomocné odpustky se neudělují, jest nejspíše ta, že k. p. o setkání se s Matkou Páně, o třech pádech Kristových, o sv. Veronice, té nábožné matroně, která Pánu Kristu roucho k utření podala, písmo svaté mlčí, vyjímaje zastavení 13., kteréž s plnomocnými odpustky spojeno jest.

Měli jsme sice křížovou cestu od r. 1816, ale již velmi chatrnou, kteráž zvlášť od r. 1859, kdy novými, slušnými oltáři celý kostel nové, příjemné tvárnosti nabyl, tím víc urážela oko zbožných ctitelů umučení Páně, anot se lišili obrazy její od obrazů oltářních, jako noc a den. I shromazďoval jsem, kde a jak se mi dařiti dalo, až jsem, Bohu díky, 355 zl. r. čís. nashromáždil. Záduši na to dalo 150 zl. a já z rozmanitých pramenů 205 zl. r. č. — Předešla křížová cesta od r. 1816, téže velikosti jako nynější, stála 208 zl. vid. č., nynější stojí 355 zl. r. č. — Malbu obrazů nynějších, v slušných rámcích, s pozlacenou hůlkou kolem obrazů a pozlaceným loubím svrchu po obou stranách tabulky, s číslem zastavení a kanon. křížkem ozdobených, zdařile a důstojně provedl dle Führicha malíř na Kyšperku p. Jan Umlauf, tentýž, co maloval křížovou cestu ve skvostném chrámu Páně v Oustí nad Orl., jenž zde u nás na 5. zastavení vzadu na obraze pro památku napsal, že dne 5. července 1866, zabrán jsa do práce tak, že neznamenal, co se venku děje, toto zastavení maloval, právě o bitvě u Králové Hradce. Svrchu udaného dne o

9. hodině ráno (kteráž byla u Židů hodina třetí, když započalo se umučení Páně na kříži), byla slavná zpívaná mše svatá, při dobře vedené hudbě, a po ní bylo vzývání Ducha sv. a tím důst. kněz řádu svatého Františka P. Jos. Agapit Graubner, kvardian konventu Moravsko-Třebovského a definitor provinc. vysl. započal svěcení; nejprv všeobecně, prohlásiv chrám Páně za horu Kalvářskou, a pak od zastavení k zastavení, dle ritu církevně předepsaného, při plápolu 42 voskovic po kostele. — Významné bylo, že po posvěcení jedné každé šťace ihned se i v české řeči u téhož zastavení konala pobožnost sv. křížové cesty, a sice střídavě ode všech sedmi přítomných kněží, jednoho po druhém, čímž se zásluha a milost svěcení rozlila do srdcí všech. Po svěcení bylo slavné Te Deum, a udělením požehnání s nejsv. Svátostí skončila se pobožnost, při níž četně, jako o slavnosti, shromáždění byli věřící a vytrvali až do konce, ač po plné 4 hodiny, totiž až do 1 hodiny s poledne svěcení to trvalo. — Po ukončeném svěcení se důst. p. světitel pro dobrou a zbožnou památku s ostatními duchovními pány i s p. malířem do pamětní knihy podepsal a pod pečeti konventu Moravsko-Třebovského náležitě vyhotovený diplom o vykonaném svěcení podal, který se již i pod prvním zastavením v chrámu Páně v pozlaceném rámcí za sklem nalezá.

A že se této vzácné výsady, tohoto milostného práva dostalo i naší křížové cestě, za to povděčen jsem Ousteckému panu děkanovi a b. notáři, v. důst. p. Janu Cybulkovi, jehož dobrotivým prostřednictvím se stalo, že, jak jsme v kat. Hlase z Brna, letoš. č. 8. str. 59. čtli, v jeho chrámu Páně dne 3. března odpoledne, pak na to dne 4. též odpoledne, u sousedního mého p. faráře v Hnátnici, a pak dne 5., jak svrchu psáno, u mně takové svěcení se dalo, jakož i témuž p. děkanovi díky vzdávám za výtečnou řeč jeho, jakouž o zpívané mši sv. po evangelium, jak zde obyčej jest, o původu, důležitosti, způsobu pobožnosti a o výsadě svěcení řádem Františkánským z kazatelný lidu jadrně a zajímavě přednesl a ducha posluchačů ku Kristu Pánu unášel. — K závěrce připomínám, že pro všechny postní pátky, na ráno, od r. 1855 zde pobožnost křížové cesty nadána jest, kterou sám kněz vede, při níž se zpěv hrou na varhany provází a 14 voskovic hned ke mši sv. se rozžihá, jakož i postaráno jest o celoroční světlo

při té svatě křížové cestě, kteréž se o 10 slavnostech v roce rozsvěcuje, a to dle protokolu ze dne 7. září 1816 přifařené obce vydržuji. — I. Št. K.

KRONIKA.

Z Prahy. JEmin. nejdůst. p. kardinál arcibiskup vydá se na kanonickou generalní *visitaci* vikariatu *Křivoklatského*. — V sobotu dne 27. dubna přibude o 6. h. odpol. v *Nižboru*, kdež v neděli dne 28. t. m. v 8 hodin ráno bude kázání, mše sv., biřmování a *visitace*; odpol. křesťanské cvičení a zkouška farní školy. Dne 29. v *Bratronicích* v 8 hodin kázání, mše sv., biřmování, *visitace* a zkouška. Dne 30. v *Nižboru* v 8 h. mše sv., pak zkouška mládeže škol filialních. Dne 1. května v *Hudlicích* v 8 hodin kázání, mše svátá, biřmování, *visitace* a zkoušky, totéž dne 2. na *Velizí* a dne 4. v *Skřejích*; dne 5. ve *Zbečně* v 8 hodin kázání, mše sv., biřmování a *visitace*; odpoledne křest. cvičení a zkouška. Dne 6. na *Křivoklátě*, 7. v *Městečku* a 8. v *Nezabudicích* v 8 hod. kázání, mše sv., biřmování a zkoušky. D. 9. o 6. hodin. odpol. bude nejdůst. vrchní pastýř uvítán ve *Slabcích*, kdežto dne 10. a v *Rousínově* dne 11. bude v 8 hod. kázání, pak mše sv., biřmování, *visitace* a zkouška. V neděli dne 12. května ve *Velkém Oujezdě* v 8 hodin kázání, mše sv., biřmování a *visitace*; odpoledne křesťanské cvičení a zkouška farní školy. Dne 13. tamtéž v 8 hodin mše sv. a zkouška mládeže škol filialních. Dne 14. května navrátí se nejdůst. vrchní pastýř do Prahy k slavnosti sv.-Janské. — Průvodcem J. Em. p. kardinála arcibiskupa na této apoštolské cestě bude vd. p. kan. *Plézar*.

— Pobožnost 40hodinná koná se od 25.—28. dubna u sv. Štěpána, d. 29., 30. dubna, 1. a 2. května u sv. Jindřicha, od 3.—6. května u Věch Svatých na hradě.

— Na dnešním prosebném průvodu z kostela Věch Svatých do farního chrámu na Strahově, byl též JEmin. nejdůst. pan kardinál.

— Dr. Sales Mayer, prof. mravovědy, odebral se do Říma. Přibyl tam na květnou neděli, však teprv po svěcení ratolestí. Navrátí se až po slavnosti sv. ap. Petra a Pavla.

— V úterý 30. t. m. započne „*má-jová pobožnost*.“ U sv. Klementa bude toho a pak každého dne v měsíci květnu o 7 hod. večerní české kázání a litanie spo-žehnáním. Německým jazykem bude se konati tato pobožnost o 6. hod. odp. v ko-

stale ctil. panen Voršilek a u Anglických panen na Malé straně.

Ze Solnohradu. Zajímavý dodatek k historii přenešení ostatků sv. Jana Nepomuckého ze Solnohradu do Prahy, jež na podzim minulého roku se dalo, podává církevní list Solnohradský (Salzb. K. Bl.). Služka jedné vdovy po vyšším úředníku úplných 20 let byla stížena neduhem, jenž se přes všechny prostředky lékařské vždy více horšil a záležel v tom, že obyčejně po 2 neb 3 týdnech dostávala prudké vrhnutí, které se pak až i 20krát za den opakovalo. Její paní, majíc sama velkou důvěru k sv. Janu Nep., poradila služce, aby také ona k tomuto sv. mučenníku se utekla a za přimluvu u Boha jej prosila. Po celý ten čas, kdež ostatky sv. Jana Nep. v metropolitním chrámě Solnohradském byly vystaveny, chodila tam paní se služkou každodenně, i modlily se obě se vši důvěrou za vyslyšení prosby své. V poslední den, když tělo sv. Jana bylo opět na zpáteční cestu ku Praze vypraveno, modlila se služka s tím pevným přesvědčením, že prosba její zajisté vyplnění dojde. Po slavném průvodu, v němž tělo sv. Jana Nep. za město Solnohradské spolu vyprovodila, navrátila se domů kpaní své a necítila téhož dne žádných bolestí. Avšak z rána dne druhého nemohla ani vstáti a tak se rozstonala, že dlouho zcela bez sebe jako polomrtva ležela. Procitnuvši zase k úplnému vědomí, nabývala víc a více síly a ješto se choroba její více nevrátila, jest přesvědčena, že jí Bůh na přimluvu sv. Jana Nep. zdraví dal. Jen k výslovnému rozkazu svého zpovědníka odhodlala se událost tuto s jinými sděliti a jest hotova pravdu svých slov i přísahou stvrditi, když by toho třeba bylo.

Z Celovce dovidá se „Slov.“ že letos svěcení kněžstva tam bude mnohem dříve než jiná léta, jelikož nejdůst. p. biskup chce se odebrati k 18styletému jubileu sv. Petra do Říma.

Z Lublaně. Jako v Německu tak i v Krajině roziřují nepřátelé víry naší dle „Danice“ mezi lid knihy, jimiž pevnou jeho víru podkopati hledí. Knihy ty jsou beze jména spisovatelova neb mají jméno smyšlené, bez jména tiskárny i místa, kde tištěny byly; že setbě té satanášově schází svolení biskupovo, samo sebou se rozumí. Jedna kniha ta má nápis: Modlitby postní, vydané od papeže Klementa III. Lže své připisuje náměstku Kristovu, hrozie nad to ještě smrtelným hříchem každému, kdoby se o rozšiřování její nestaral. Poroučí 12 pátků se postiti o suchém chlebě, zač při-

slibuje hojnost věcí všelikých i to, že na 12 dní napřed doví se každý o smrti své, a m. j. — Druhá, ne tak pravdě nepodobná, ale přece škodlivá je knížka „o sedmi klenbách nebeských,“ jež prý zachránikaždeho, kdoby ji při sobě nosila předepsané modlitby se modlil, ode všeho zlého. Podobný amulet nosil i pověstný loupežník Udmanič, a přec jej zasáhla spravedlnost Boží. — Podobným šmejďům bylo by nejlepe odpomoženo vydáváním levných, dobrých kněh pro lid náš.

Z Asie. Lonského roku zavražděno jest ukrutným způsobem několik misionářů katolických na ostrově *Korea*, jenž k říši Čínské náleží. Následkem toho dostal francouzský kontreadmirál Roze od císaře Napoleona III. rozkaz, aby krále Korejského přísně potrestal. Dne 13. října 1866 přistál řečený admirál u ostrova s pěti válečnými loděmi a dvěma čluny dělovými. Druhého dne plulo francouzské vojsko na člunech po řece, u jejíhož ústí leží město Kang-Hoa, a bez odporu se zmocnilo výšin kol města se prostírajících. Dne 16. října postoupil admirál se vši zbrojnou silou svojí až ku hradbám města, jehož posádka se z počátku střelbou z ručnic nepříteli opírala, brzy však se vzdát musila, načež Francouzové slávu císaři svému provolávající města Kang-Hoa se zmocnili. Admirál vydal hned provolání k obyvatelstvu, jemuž účel příchodu svého vyložil; spolu pak zaslal králi Korejskému list, jímžto ve jménu vlády francouzské požaduje přísné zadostiučinění za vraždu namisionářích spáchanou. Dle nejnovějších zpráv přišlo několik vznešených obyvatelů ostrova do Kang-Hoy, chtěje s admirálem vyjednávat; leč Roze jich zkrátka odbyl, říka, že s nikým vyjednávat nebude, pokud král všech spoluvinníků vraždy dle zákona nepotrestá.

Z Ameriky. Apelační soud ve státu Kentuckém učinil v lednu t. r. pamětihodný výnos, že prý sňatky manželské od otroků uzavřené jsou zcela neplatné, což znamená tolik, že otroky ani mezi lidi počítati nelze, nýbrž spíše jich ku zvířatům připočítati sluší. Pěkný to důkaz o rovnoprávnosti americké!

— *Ve Filadelfii* odkázal dobrodinec jménem Mason Hutchins katolické nemocnici tamější u sv. Josefa 100.000 dolarů (asi 250.000 zl. r. č.).

Literární oznamovatel.

— „*Písne ku počtu P. Marie, blah. Rodičky Boží při pobožnosti Májové.*“ Ná-

kladem katolické jednoty v Praze. Šesté vydání. Stran 23.

— *Škola mé štěstí.* Povídka ze života velkoměstského. Vypravuje Karolina Světlá. Pro údy a nákladem *Dědictví Malíčkových* v Hradci Králové. Číslo 10. S mnohými dřevorytinami, z nichž jenom některé slouží k okrase knížky. Obsah naznačil d. p. redaktor D. M. v předmluvě slovy: „Či- tejte povídku tuto, abyste poznali, kterak zanedbání školy a neumělost člověku v životě překážá a škodí; — že bohatství není jediným pramenem štěstí, ano naopak že bývá zdrojem veliké nespokojenosti a zkázy tam, kde vzdělanosti není, — a že každé umění zasluhuje náležitého povšimnutí, mohouc člověka z nouze a bídý v pravý čas vytrhnouti. — Na rok 1867 připravuje se pro údy D. M. knížka: „Putování do sv. země.“ Vydávání nastane v říjnu t. r.

— „*Milionář.*“ Povídka pro každý věk od Frant. Hoffmanna. Přeložil Emanuel Koliha. S ocelorytinou. Stran 134. Nákladem kněhkupectví B. Stýbla.

— „*Knížka o zdraví lidském k seznání, zachování a uzdravení člověka.*“ Vydána od věrného přítele lidu. Heslo: „Ve zdravém těle zdravý duch.“ Stran 299. Nákladem kněhkupectví B. Stýbla.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

V Pánu zesnuli:

- p. Jos. Fenzl, jubil. kněz, os. děkan v Přistoupíně, 24. břez., (nar. v Praze 17. bř. 1793, vysv. 11. srp. 1816);
- p. Jan Girkovský, Zdislavický far. na odp., 19. břez. (nar. v Otročině 11. srp. 1790, vysv. 15. srpna 1817.)
- p. Frant. Noly, profarář v Boněnově, 14. dubna, (nar. 16. října 1809, vysv. 25 července 1833.)

Vyznamenán jest:

- p. Gust. Reschuh, far. v Oračově, jmenován tajemníkem vik. Rakovnického.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Jan Wolf, kapl. z Landeku do Kladska;
- p. Jan Velhartický, dr. theol., stal se suppl. prof. Nov. Zák. na fak. theol. v Praze;
- p. Frant. Kryštůfek, kapl. ve Velvarech, II. adjunktem při tétož fakultě.

V biskupství Budějovickém.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Jos. Stieglitz, kněz na odp. v Praze, za far. v Bělé (Weissensulz);
- p. Frant. Hraše, kapl. v Nové Cerekvi, za admin. v Cetorazi;
- p. Jos. Neumann, kapl., za 2. koop. v Táboře.

■ Přítí číslo bude se vydávati 4. května.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Hedakec:
kníž. arcib. semi-
náščí číslo 190—I.

Expedice:
v kat. knihkupectví
B. Štybla,
na sv. - Václavském
náměstí, č. 1786—II.

Nedostlá čísla rekla-
mujte nejdříve
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasý katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDINKO.

Předplácí se
v expedici
u všech řádných
knihkupců
na rok: 2 zl. 50 kr.
na půl: 1 zl. 30 kr.

Po poště:
(jenom v expedici)
Celoroč: 3 zl. — kr.
půlroč: 1 zl. 55 kr.

Předplacení čtvrt-
letí i se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bičuje národy.“ (Přisl. XIV. 34.)

Čtvero řečí o zpovědi,

jež k mládeži vyššího gymnasia v Hradci Králové měl
Boh. Hahl.

II.

„Pakli vyznáme hříchy své, věrnýť jest Bůh a
spravedlivý, aby nám odpustil hříchy naše
a očistil nás od všech nepravostí.“

Jan 1, 9.

Z předešlé řeči seznali jsme, že vši-
ckni v nepravdě jsou, kdož tvrdí, že zpo-
věď teprv za času papeže Innocencia III.
r. 1215 na 4. sněmu Lateranském zavede-
na byla, a že tvrzení takové svědčí o úplné
neznámosti církevní historie a spisů svatých
otců; mámeť svědectví ze všech století až
na časy apoštolské, že zpověď, *ústav to
spásy, a jediný prostředek k smíření-se s Bo-
hem*, vždycky v církvi byla. Tak vedli jsme
pro zpověď a Božský původ její *důkaz hi-
storický*. Pokusíme se dnes, r. v K., aby-
chom ze slov Kristových a z rozumu doká-
zali, že zpověď Božský ústav a tudý Bož-
ského původu jest.

Věříme-li, že písmo svaté tím jest, čím
nám býti má, totiž neomylným pramenem
našeho učení a naší sv. víry: za pravá mu-
síme uznati slova písma sv.: „*Přijmětež
Ducha svatého, kterýmžkoli odpustíte hříchy,
odpouštějí se jim; . . .*“ Slova tato pronesl
Kristus Pán k apoštolům svým v hodině
vázné, když vykonav dílo vykupitelské z
mrtvých vstal a poprvé po svém vzkříšení
apoštolům svým se objevil. Nikdo neupře,
že Kristus Pán těmi slovy dal apoštolům
svým moc, bližním svým hříchy odpouštěti
anebo zadržovati. On sám odpouštěje hří-
chy, neměl zapotřebí, aby hříchové jemu
vyznávaní byli, jemu, kterýž (jak dí písmo)
věděl, co by bylo v člověku.

Ne tak bylo s apoštoly; ti jsouce lidé
jako my, nebyli *vševědoucí*; ti nevěděli, co
by bylo v člověku; přece ale měli moc,
Kristem sobě *svěřenou*, vykonávati; *musili*

ji vykonávati, nebo takové bylo jejich *po-
slání*. Kterak ale měli odpouštěti, nevě-
douce, kdo by odpustění hoden, a kterak
zadržeti, neznajíce, kdoby odpustění neho-
den byl? Z toho patrno, že měli-li apošto-
lové tuto moc sobě svěřenou, totiž hříchy
odpouštěti anebo zadržovati, vykonávati,
věřící jim hříchy své vyznávati musili, nebo
zajisté jen těm, kdož v skroušenosti, s pra-
vou lítostí a kajcností, též s pravým úmy-
slem, života svého polepšiti, z hříchů svých
a sice všech se vyznávali, jen těm hříchy
odpouštěti směli, poněvadž jen ten, kdo s
takovýmto duchem přichází, odpustění ho-
den jest; kdo však s takovýmto úmyslem
nepřichází, aneb kdo pravého ducha nemá,
ten zajisté odpustění jest nehoden, a kdy-
by kněz zpozoroval, že kdo lehkovážně, ne-
připraven, anebo neupřímně sv. zpověď ko-
ná: tu ovšem (vedle slov samého Krista)
má právo, takovému nekajícímu hříšníkovi
rozhřešení zadržeti, poněvadž by tento v
lehkomyslnosti své svaté věci (jen ku zká-
ze své duše) nadužíval, a poněvadž kněz,
jemuž vykonávání té svaté moci svěřeno
jest, za to jest *odpovědným*, a sám těžce
by hřešil, jakož i cizích hříchů účastným
se stával, kdyby lehkovážně u sv. věci si
počínal. Patrno z toho, že již sama ta moc
hříchy odpouštěti aneb jich neodpouštěti,
vyznání hříchů a sice *zevrubné a zřejmé*
předpokládá a nezbytným činí, a tudý že
zpověď (ve smyslu našem) v oněch slovích
Kristových již zahrnuta jest.

Tím, odpouští-li kněz hříchy ve zpo-
vědi, aneb jich neodpouští, vykonává *úřad
kněze*; avšak mimo tento vykonává ještě
jiný trojí. Především *úřad učitele*; musí
hříšníka poučiti, *jak a v čem pochybil*, musí
mu ukázati, jak nešťastným sebe hříchem
činí, a žeby v konečnou záhubu uběhnouti
musil, kdyby v hříchu tom setrval. Jak ale
ho má poučiti, nevyjeví-li mu hříšník, v čem

a jak chybí? o čem mu kněz má mluvit? Ejhle, jak nezbytné, aby kajicník upřímně z hříchů svých se vyznal a srdce své zpovědníkovi otevřel!

Mimo učitelský úřad zastává kněz ve zpovědnici také *úřad lékaře*. Hříchů zajisté jsou *choroba duše*; jako lékař znáti musí nemoc, viděti musí ránu, má-li ji léčiti a přiměřených prostředků použiti: rovněž tak musí i kněz znáti chorobu ducha, aby prostředky k vyléčení jejím blahodárně působící udati a poraditi mohl. Jak má ale raditi a léčivých prostředků nabídnouti, jestliže hříšník rány duše zakrývá, nemoc duše své zatajuje a lékaři duchovnímu s ní se svěřiti nechce? Vyznání hříchů jest tedy nevyhnutelné!

Posléze zastává kněz i *úřad soudce*; nebo sedí tu na místě Božím, musí hájiti *mravný řád*, a proto, jestliže co ve světě mravném pokazeno bylo, má býti napraveno, musí činiti se *náhrada* anebo *pokání*; neboť uražené spravedlnosti Boží musí *zadost učiněno* býti, jakož i bližnímu, jestliže v čem, buďsi na duši neb na těle, mu uškozeno bylo. Mimo to zasluhuje hříšník, lehkomyslný to rušitel zákona Božského, i *pokárání*; to mu praví *svědomí*; kdo však má mu trest uložit? kdo určit? Kdo jiný, než ten, který sedí na místě Božím a vykonává rozkaz Kristův? Tresty ty však čili pokání neb skutky kajicné nemohou ovšem býti všecky stejné; rozumí se, že za těžší hřích tužší pokání, za lehčí hřích lehčí musí konáno býti. Což aby kněz určit mohl, patrně, že *hříchů kajicníka* znáti musí. — Ejhle, tak již z toho čtverého úřadu, jež kněz ve zpovědnici zastává, jest patrně, že Kristus Pán *zevrubně vyznání hříchův* předpokládal, a že tedy *zpověď jím samým* ustanovena a tudíž *Božského původu* jest.

Mimo důkaz tento máme ještě jiný z *praktického života*. Směšné jest věru tvrditi, že *kněží zpověď vynášeli* a to ve svůj prospěch aneb k svému časnému zisku. — Táhá se: kdo z vás kdy za zpověď co platil? či to snad rozkoš, celé hodiny na *jednom místě* jako přikovaný seděti, jen o samých chybách, hříších a slabostech lidských slyšati, ustavičně pozor dávat i zase mluvit, dobrá naučení a slova přiměřená vždy pohotově míti, tomu tak a onomu jinak? Či to rozkoš, nemilý zápach z těl a zvláště z úst lidí nemocných a neduživých čichati, se unaviti, ochraptěti (nebo šeptati horší jest, než mluvit hlasitě), a to vše z pouhé povinnosti a lásky, a tu chtěl by ještě někdo tvrditi, že kněží sami zpověď vynášeli?

Bláhovější a směšnější řeči nad tu zajisté není! Ptejme se kněží, co jest *nejobtěžnějšího* v jejich úřadě? Zajisté každý řekne, že *zpovídání*. A pak prý si zpověď sami zavedli? tuť by byli bláhoví sami proti sobě, sami by si byli to nejobtěžnější břemeno na sebe uvalili! Pročež směle můžeme říci: Nikdy by zpovědi v církvi nebylo, kdyby nebyla *Božského původu*!

I co se věřících týče, smíme tvrditi, že *zpověď Božského původu* jest; nebo jak předešle již jsme zmínili, máme-li v celém katolickém náboženství povinnosti trpčejší a nemilejší nad zpověď, zpověď totiž *pravou a upřímnou*? Zajisté ne; a tu libovali a novotu by si věřící byli dali líbiti od *kněží*? to ani mysliti se nedá. Zajisté, jestliže zpověď vždycky v církvi byla, jistě i věřící všickni vždy toho byli přesvědčení, že *zpověď Božského původu, Kristem samým ustanovena jest*.

Mimo to, hledíme-li k přirozenosti naší, i z ní důkaz věsti se dá. Kristus Pán, ustanoviv zpověď, učinil ve svrchované moudrosti své i jednomu z nejmocnějších pudů a potřeb našich *zadost*, totiž že vše, co vnitř nás tlačí neb tíží, i zevnitř vyjeviti chceme a dříve *nemáme pokoje*, dokud toho neučiníme. Toho zajisté zkusil každý sám na sobě. Ejhle, takovým *výlevem*, takovým *ulehčením* srdci jest *zpověď*; nebo hřích jest to pravé zlo, kteréž duši každého křesťana svírá, jenž vědom si jest víry své a své důstojnosti; kněz důvěrníkem jest a těшитelem; ano co více, kněz snímá tíži a *vlévá pokoj a útěchu do srdce kajících*. O jistě by zpověď v církvi nebyla, kdyby nebyla *původu Božského*; ona jest ten ústav spásy, který drží *mravný řád*, a kterýmž každá duše, která chce, ku spasení přichází. Proto dí římský katechismus: „Co koliv se v těchto časích svatosti, nábožnosti a svědomitosti z nejvyšší milosti Boží v církvi zachovalo, to z veliké části přičítati jest zpovědi, tak že nikomu nemůže býti s podivením, proč nepřítel pokolení lidského, chtěje víru katolickou z kořene vyvrátiti, skrze sluhu a společníky své bezbožnosti všemi silami právě na tuto jako křesťanských ctností ohradu útokem hnáti se pokoušel.“

Pročež važme si, roz. v Kr., toho ústavu spásy a užívejmež ho vždy vděčně a svědomitě ku prospěchu duše své a jistě budeme, že *jestliže upřímně a skroušeně, správnou lítostí a pravým úmyslem vyznávati budeme hříchů své, věrný jest Bůh a spravedlivý, aby odpustil nám hříchů naše, oči-*

stíl nás od všeliké nepravosti a poездеjším putování uvedl do slávy věčné. Amen.

Základy křesťanského vychovávání dítěte.

Dle B. Klerika vzdělal J. B. P.
(Pokračování.)

XIII. Pravdomluvnost.

„Člověk jest od přirozenosti dobrý.“ Zásada tato *Rousseau*-ova a jiných mudráků je dokonce křivá; neboť jak svrchu ve shodě s Božským zjevením jsme dokázali, je srdce lidské následkem hříchu dědičného od dětinství ku zlému náhylné, protož jest třeba, zlé žádosti dítěte pozorovati, jich přemáhati a držeti na uzdě. — Než dále pokročím, kladu vám otcové a matky znovu tu důležitou otázku: Znáte hlavní vady každého svého dítěte? Který z hlavních hříchů nad nimi panuje? Zdali ničím ani slovy ani skutky mu nedáváte posily? Zdaž od mladosti neopomínáte toho, coby napomáhalo ctnosti proti němu účelici? Na otázku sluší odpověď. — Nečtete tedy dále, než mi odpovíte! Jestli jste však zapomněli, co v té neb oné případnosti třeba činiti — čtete opět částku sem příslušící a majíce radu na paměti, podle ní se také spravujte.

Již pak jděme dále od *Rousseau*-a k *Lutherovi*, kterýž učil, že jest člověk od přirozenosti dokonce zlý a původem svým zcela zkažený, že rozum plodí jen blud, srdce zlou žádost a vůle jen hřích. Co se říkává o hrubém člověku ze zlosti nebo z žertu, že je trouh a hodné nemehlo, to tvrdí přísní *Lutherané* a *Kalvinisté* o každém synu *Adamově*. — Když přirozenost lidská takto se pojmá, jak bude s vychováváním? Ovšem neupírám, že u mnohých nekatolíků zdravý rozum vítězí v životě nad oněmi převrácenými náhledy a naproti tomu že mnozí katolíci dítky daremněji vychovávají, než víra jim káže.

Dle víry katolické dítě v hříchu dědičném počaté a zrozené ani není úplná dobré ani zlé, nýbrž duše jeho má bez ohledu na milost Boží dobré vlohy i dobrou vůli, jen že zlou žádostí nakažené a zeslabené. Proto má křesťanský vychovatel nejen zlé žádosti na uzdě držet a krotit, nýbrž i dobré vlohy a schopnosti podpírati, síliti, pěstovati; tedy na jistém základu dále stavěti, musí v zahradě duchovní nejen trávy daremně trhati, pleti, nýbrž i rostliny užitečné sázet, zalévat a bedlivě pěstovat. O tomto pěstování dobrých vlohy či schopností chceme dále jednati.

Pozorujíce dětské srdce, nalezáme, že zvláště trojí cit v něm napomáhá k dobru, a sice: cit pro pravdu, stud a bázeň Boží. Pán milostivý nedopustil, aby vlohy tyto prvotním hříchem byly zcela zmařeny, ba ani značně nebyly oslabeny, protože jsou podpory a chráněcí prostředky nejpotřebnějších a nejvznešenějších ctností. Nicméně ale otec lži, duch nečistoty a úhlavní nepřítel Boží, jako lev řvoucí obchází a stále nájedzy obnovuje svými náhončímí, kteří po všechny časy usilují o to, aby pozůstalé zárodky dobrého v člověku zcela zničili a tak záhubu jeho dokonali.

Vy rodičové jste od Boha za strážce a ochrance klenotů těchto ustanoveni; slyšte tedy, co máte činiti a čeho se vystříhati, byste dostáli své povinnosti.

Počínáme pěstováním *pravdocitu*. Cit pro pravdu jest každému člověku vrozen. Hned dítky táží se po pravdě a vše, co se jim praví, za pravdu přijímají. — „Dítky a blázni mluví pravdu,“ dí přísloví. Dítě se rdí, nejen když samo lže, nýbrž i když jiní nepravdu mluví. Za tento výborný dar nemůžeme Tvůrci dosti děkovati. Láska ku pravdě jest takoruka andělem strážným dvou nejznamenitějších ctností, totiž *víry* a *věrnosti*, ježto s Bohem i s lidmi nás pojí. Nesnadno oddá se nevěře, kdo není netečným ku pravdě. Lidé pravdomluvní bývají pravidlem také věřící, a co by lež a klam učinil z lidské společnosti, kdyby pravdocit ve všech srdcích měl otupěti? —

Duch lži nyní volně světem probíhá, i vedral se do všech poměrů života. Chci vám, milí rodiče, ukázati jeho stopy a sejmouti mu kuklu, byste ho poznali a bránili mu vejíti do srdcí dětí vašich. Všecky snahy vaše, byste jich uchránili lhaní, budou sic marné, bude-li lžiduch strašiti v domě vašem; nebude-li pravdou, cokoli vás obklopuje. Snadno mi porozumíte, jak to myslím.

Za našich časův jest nemálo otcův a matek, ježto se domnívají a před domácími se vyjadřují, že „nezáleží mnoho na tom, co člověk věří, ale jak žije.“ Tato netečnost ve víře jest hlavní lžiduch a prudký jed, který kamkoli vnikne, umrtvuje nejen věcku bohabojnost, nýbrž i lásku ku pravdě. Je-li Bohu jedno, ať máme jakýkoli pravý nebo křivý náhled o jeho bytosti, o jeho vůli a skutečích, proč by nemohl člověk, obraz jeho, býti lhostejným ku pravdě? Kdyby člověk, jenž svou vinou ne-

poznává a zatvrzele upírá Zjevení Boží, rovněž došel spasení, jako ten, kdo je za pravdu má a podle něho se spravuje: zdaž by mohlo býti velikým proviněním, lháti také ve věcech časných, v záležitostech světských? Neuznal-li Bůh za dobré, aby nám v nejdůležitějších věcech života pravdu pověděl; proč žádáte na lidech, aby vám i ve věcech nepatrných mluvili pravdu? Z toho poznáváte rodičové, jak lhostejnost náboženská udušuje i cit pro pravdu; již proto nedejte jí vzniku ani v srdcích svých ani v dětských; nýbrž buďtež slovem i skutkem věrní vyznavači pravé víry katolické. —

Duch lži zmocnil se dále i zeměsprávy neb politiky. *Diplomacie* neb umění vladařské byla povždy schytralá a skrývala alespoň své pravé úmysly, aby snáze neminula se s účelem svým; avšak ještě nikdy tak zřejmě a nestoudně podvodem a lstí nehleděla dojíti cíle, jako za našich časů. — Tu bez rozpaků se přetváří, klame, utrhá a smlouvy ruší, činy nespravedlivé za ctnosti vlastenecké se vyhlašují a kdo chce upřímně, poctivě jednati, s prázdnou odchází. Chcete-li, aby dítky vaše neměly citu pro pravdu a právo, jen vynášejte před nimi *skutky nepoctivé politiky*; pak i dospělí synové vaši budou za to mítí, že *lež a podvod jsou dovoleny, jenom když přinášejí — užitek*.

Co je nepoctivá diplomacie u státníků, to je *schytralost* u lidu; však nesmí se zaměňovati s *křesťanskou opatrností*, stězejnou neb hlavní ctností. Tato předpokládá křesťanskou sílu a vytrvalost, ježto nížádnými překážkami a obtížemi nedá se od dobrého odstrašiti a záleží v tom, bychom dobře užili času a všech okolností a tak věc, již jsme uznali za pravou a bohumilou, šťastně přivedli ku konci. — Naproti tomu člověk schytralý, úskočný, má jen svou osobu na zřeteli, bez ohledu na vůli Boží a nemaje pevných zásad, hledí na ujmu poctivosti všem vyhověti, jen aby všude došel chvály, nikde nedoznal hany. — Poněvadž ale při všech věcech *jen jedno je pravé a pravdy této mnozí buď neznají aneb nechťejí slyšeti*, možná jen tím způsobem všem zadost činiti, když kdo mluví dvojím jazykem, na obou ramenách nosí, a jak se říká, plášt po větru otáčí. *Chraň se takové schytralosti, nechceš-li citu pro pravdu v srdcích dítek svých zcela zničiti*. — Jen na jedno chci ještě zvlášť upozorniti, totiž na *přetvářené pokloňkování*. K lidem zvláště mocným býti do očí při-

větivým, za zády pak se jim vysmátí; jiných veřejně chválit, jim svou útrpnost, žal neb radost jeviti, v kruhu pak domácím je přetřepávati; přílišné poklony dělat, o nichž srdce neví, jen pro zevnější slušnost, neb abys dosáhl svého úmyslu ...: to vše je lichocení, pochlebování, pokrytství i na ujmu rázné povahy a dobrého vychování.

Konečně jeví se lžiduch také v životě obecném, když t. zboží se porušuje, práce se předražuje; mnoho se na úvěr bere a na odiv staví pro marnou chloubu a honosnost. U mnohých lidí, zvláště středního stavu, bývá vše co mají v pokojích, co na těle nosí, ba co do úst strkají, abych tak řekl, živoucí lež, že chtějí býti vznešenějšími a bohatšími, nežli jsou skutečně; chtějí užívatí, čeho se jim nedostává a tudíž co křestané by si toho měli odpirati. — Ty nedopouštěj, by takový zlořád, taková neřest se zmohla v domě tvém; netrp nic nepravé, křivě nabytého v pokoji, v kuchyni, ve sklepě; odlož s těla klamavý stín a marné tretky a drž se pořádného hospodářství, jako činili poctiví otcové naši. Málo, sprostě a dobře. — Potřebné ať předchází tomu, co je užitečné a toto příjemnému. „Láce za láci,“ dí přísloví, „peníze darmo.“ — „Ne jak chceme, ale jak můžeme.“ — „Oděv, stravu, podle stavu.“ — Blýskavé šperky na zedrané košili, svrchu ozdoby, uvnitř hadry; bohaté záslony se zlatým třepením a špinavé peřiny; klobouk na hlavě a zedrané punčochy, vycpaná pohovka a prázdná skříň; dorty ve společnosti, doma zemáky a černý chléb; zlaté náramky, prsteny a náušnice, a hliněné talíře, zlámané vidličky a nože: to vše jest prohanost a bídné hospodářství, ježto bez ohledu na jiné následky záhubně působí na pravdu a upřímnost tvých domácích.

Chcete-li pravdu a upřímnost u dítek, *musíte v celém chování svém mítí v ošklivosti lež a klam, pokrytství a přetvářenost, lichotu a potutelnost a jeviti v řečích a skutcích svých pravdu, upřímnost, otevřenost, šlechetnost a poctivost*. — Buďte, čím se zdáte, a zdejte se, čím jste; smýšlejte s každým upřímně, držte se hesla: „Slovo s to! slovo činí muže!“ *Sami jsouce otevření a pravdiví, mějte se podobně i k dítkám svým*. Věřte jim na slovo, pokud jste jich nedopadli na lži; nežádejte, aby se na pravdu Boha dokládaly nebo se dušovaly; spokojte se prostým „ano, — ne — učinil, neučinil jsem to!“ — Důvěra plodí

důvěru, a kde je důvěrnost, bývá také upřímnost. Máš-li příčinu ku pochybnosti, nedej toho hned na sobě znáti; přesvědč se povolně, mluví-li dítě pravdu; klame-li, hled naň ostře i přísně, však otcovsky mu domlouvěj: Pán Bůh zakázal křivě svědčit, On vševědoucí zná i nejtajnější myšleni naše a rty lživé jsou mu ohavné. — Dítě se zardí, přizná se a přistě se bude lži chrániti. Mluvíš-li konečně s dětmi o pravdomluvnosti Boží, jenž jest věčná neskončená pravda, o původu lži, jejíž otcem Pán Ježíš ďabla nazývá; učíš-li je často, že „ohyzda zlá na člověku jest lež, a ustavičně trvá v ústech nezvedených“ (Sir. 20, 26.): ty a podobné prostředky obyčejně postačí, že se přirozený cit pravdy zachová a sesílí a takto vychováš pokolení, jež „choditi bude v upřímnosti a činiti spravedlnost i mluvití pravdu ze srdce svého a žádnému neutrhne svým jazykem.“ (Žalm 14, 2. 3.) (Pokračování.)

O vojsku Pasovském.

Sepsal J. N. F. Desolda.

(Dokončení.)

Matiáš dozvěděl se o všem, jaké násilí se děje císaři a jaké škody trpí nejen Praha, ale i celá země Česká, netoliko ze zpráv od stavů poslaných, ale i jinými cestami, — bylť totiž stavové psali i stavům Moravským, prosíce za přímluvu u Matiáše, — nařídil ihned polnímu svému maršálkovi Herbersteinovi, aby do Moravy se vydal a v Jihlavě s moravským vojskem spojil, odtud pak dále ku Praze táhl, sám pak poslal 4. března lichotivý list stavům, v němžto se povinna cítí a slibuje i císaři i zemi České ku pomoci přispěti, císaři, jakožto svému bratru staršímu, odlože na stranu všech jiných „materii,“ zemi pak České, jakožto právní nápadník a čekanec důstojnosti královské, an nemůže dopustiti toho, „aby to tak slavné a spanilé království, — i také ten slavný národ Český, kterýž jest ozdoba domu rakouského byl a tak mnoho témuž domu v mnohých případech svými hrdly a statky dobrého činil, tak nevinně měl v spuštění přijíti.“

Stavové děkující Matiáši za tu jeho lásku a milostivou náklonnost, slibili mu, „že chtějí podle něho též rádi za jedno býti, státi i to vše činiti, což poctivým lidem a milovníkům vlasti své činiti náleží;“ — však při tom krále za to snažně žádají, aby je prvé, nežli by z pomezí a hra-

nic do království vyjel, reversem opatřil, že týž jeho příjezd nebude na ujmu, škodu a protřzení privilegií, řádů, práv a zřízení zemského.“

Zatím Pasovští ještě jako na rozloučenou vytáhli (9. března) s velikým množstvím z Prahy a postavili se na *Bílé hoře*, nabízejíce se k bitvě. Když pak se jim nikdo protivu nepostavil, vydali se na plnění okolních vesnic, z nichž dvě a několik sídel panských zapálili, a nadělali škody, jak dí Skála, asi na 30.000 kop. Sedláci srotivše se počtem asi 400 udeřili na ty škůdce a mnohé z nich pobívše zahabili je až k branám Malostranským. Tu však že nedrželi se v pořádku a neměli koní, obrátili se Pasováci proti nim a pobili z nich 40 osob a 40 zajali. To zvěděvše stavové, chystali se k útoku na ně. Oni pak znamenavše, že se tu udržeti nemohou a že by později, až by se Matiáš s stavy spojil, ani nohu odtud neodnesli, spokojili se s sumou 300.000 zl., kteréž byl císař na výplatu jich dal, a vyklidili se tiše a tajně ráno přede dnem 11. břez. z Malé strany počtem ještě asi 4500 s svými vrchními, t. arciknížetem Leopoldem, jehož sám Matiáš ne bez úštěpku „jich generalem“ nazval, shrabaty z Falcu a z Althamu a j. Ramé odjel před nimi napřed, aby cestu jim shlídl a ujistil. — Pustili se k Berounu, kamž přišedše most za sebou strhli, pročež i stavové zvěděvše až ráno, co se stalo, dále jich nestihali.

I táhli Pasováci bez odporu horními a pobočními cestami, berouce s sebou kde co mohli, zvláště koně. Proto si na ně počíhal v zásekách u Hlubočic Lukáš Tarnavský stavu rytířského a udeřil na ně s 800 sedláky a pobil jich na 300. Že pak sedláci bez jízdy byli a necvičení, dali se na útěk, tak že Pasováci opětně do nich vsadili a do 60 osob pobili. Potom pak nemalý počet vesnic popálili a do 1000 sedláků jatých zavedli do Budějovic, 14. března, kdež jim pak dělati museli šance. — Tak osvobozena jest Praha od škůdců těchto. —

Zatím byl již Matiáš se svým lidem, počtem 2000 jízdy a pěchoty, 8. března z Vídně vytáhl a 15. března do Jihlavy dorazil. Odtud poslal stavům nejen žádaný revers, ale i laskavý přípis, v němž však ne tuze bratrsky praví, „že jest jemu toho líto, že stavové vedle psaní jeho na konec teprva shledali to, čemuž prvé věřiti nechtěli, že týž lid proti nim sebrán jest, a že císař smlouvě s králem zadosti nečinil,

regiment pak svůj jiným osobám svěřuje s konečným téhož království Českého nádem a zavedením.“ Tak Matiaš stavy České proti vlastnímu bratru svému popouzel, zlé o něm mínění, jemůž se zpěchovali, v srdce jim vštěpuje.

Co Matiaš dále táhl, pouštěli stavové po odtažení lidu Pasovského zjiňané jím osoby na svobodu, jiné pak jim podezřelé věznili, mezi nimiž i dcery hraběte z Salcu a manželky hrabat Ladislava Berky a z Althamu, i zakázali, aby se, kdobykoli z onoho vojska tu pozůstával, nenajímal, ale všickni, co jich kde jest, za loupežníky považovali. To bylo příčinou, že ti, kteří za jakýmkoliv důvodem odtáhnouti nemohli nebo nechťeli, bez ohledu pobiti a do Vltavy od lidu házeni byli, kterýž ani raněných ani nemocných nic nešetřil.

24. března dorazil Matiaš ku Praze s vojskem výborného lidu na 6000 a slavně uvítán jest od stavův i měšťanstva. I císař Rudolf poslal k němu posly na přivítanou a nabízel se mu bytem na zámku; ale Matiaš zůstal na Starém městě, až pak 26. dubna přesídlil na Hradčany do domu Lobkovického.

Císař Rudolf hned po příjezdu Matiašově střežen jest na hradě co vězen vojskem všude rozestaveným, a nedovoleno mu ani do zahrady jiti. Musel na žádost Matiašovu a stavův svolati sněm generalní, kterýž se 11. dubna sešel. Na tomto se snažili volenci mohučský a saský, aby rozhořčené mysli Matiaše i stavův proti císaři ukonejšili; ale marně. Rudolf donucen jest prohlásiti, že „z lásky bratrské a pro dobro a prospěch království svoluje k tomu, aby již za živa jeho na tomto sněmu Matiaš za krále Českého prohlášen a řádně korunován byl.“ K tomu cíli i stavy České a Slezské i Lužické od povinnosti osvobodil a s poslušností k Matiašovi odkázal. Toto jednání nejvíce dojalo Rudolfa, tak že, když je byl podepsal, zlosti kloboukem o zemi mřítal a péro rozkousal. Povoleno mu, aby doživotně v Čechách přebýval a královského titulu užíval; mimo to vykázáno mu 300.000 zlat. ročního platu, opatření dvoru jeho jistými potřebami a užívání panství Brandýského a j. Matiaš za to musel stavům co žádali povolit, načež teprva slavné korunování nastalo (23. května). Hlučná radost dorážela až do vnitřních komnat knížete ssazeného bratrskou vládyčtivostí a nesmírnou vzdorností panstva.

Co se toto v Praze dalo, řádilo voj-

ske Pasovské ještě v jižních Čechách. — Došedše, jak řečeno, dne 14. března do Budějovic, tam se usadili, vši mocí opevnili a ozbrojili. Vůdce jich Ramé dal z zvonů liti hrubé kusy a rozestavil je po hradbách městských, potravu pak všeho druhu kázal z celého okolí na 3 mile vzdáli do Budějovic svážeti. Mimo to myslil i na to, jak by se zmocnil města Třeboně, kdež byl sídlem bohatý český pán Petr Vok z Rožmberka. Ale ten jsa zpraven o tom, nechal je přistoupiti až k valům městským, a pak ze záloh pustil na ně velikou i malou střelbu tak silně, „že jich tu veliký počet mizerně skapal.“ Ale tím se nedali ještě odstrašiti. Ukládali o to, jakby veliký rybník u Třeboně prokopali, a tak nejen bližší pole pokazili, ale i Prahu z dobré části zatopili. O tom se dozvěděv pán z Rožmberka, vzkázal rychle stavům do Prahy, aby mu 2000 lidu jízdného a pěšího ku pomoci poslali, což oni v skok velmi rádi učinili.

Mimo to docházely k stavům zprávy i od jinud, jmenovitě z celého kraje Bechyňského, zvláště pak z měst Prachatic a Tábora o zhoubném řádění té chasy. Protož když byly nejdůležitější věci mezi králem Matiašem a stavy s jedné a císařem s druhé strany vyřízeny, vypravil král (4. května) jisté komisaře do Budějovic, aby bylo vyjednáno s nimi, „na jaké záplatě chťeli by přestati a ven z země České vytáhnouti?“ Za těmi pak (15. května) na snažnou žádost stavův vypraveni jsou do Budějovic „císařští herolci s achtem“ na Pasovské, pokudž by se s komisaři krále Matiaše smluviti nechtěli. Tomu oni rozumějíce, že nebudou-li chtiti podání královského ujiťi a na milosti jeho a 17.300 zl. záplaty přestati, že naposledy netoliko nic nevezmou, ale i o to, což tak v Rakousích i Čechách naloupili a nakradli, dočista přijdou; i přistoupili k tomu, aby jim táž suma, kteréž dobrou částku Petr Vok z Rožmberka ze svých vlastních pokladů založil, odvedena byla a pas královský dán byl. — Prvé než složili zbraň museli se přísahou zavázati: že po 6 měsících pořád sběhlých proti králi nijakž sloužiti nechtějí, nýbrž že složice zbraně zámku Krumlova, Budějovic i jiných opanovaných míst prázdni aniž obyvatelům jakkoliv škoditi budou. To když vyplní, že je král opět na milost přijmouti a jim všecky výstupky a pokuty za ně odpustiti i všecky na poctivosti jich náležitě opatrovati ráčí.

Dostavše tedy svrchu udanou záplatu

a tento průvodní list složili zbraň a rozešli se kam kdo věděl; a tak se to Pasovské pozdvižení skončilo. Arcivévoda Leopold a Ramé nalezše hranice Rakouské dobře osazené a nemohouce tu prorazit, již dříve byli ten lid opustili a dostali se s malým počtem důvěrných ozbrojenců přes zlatou stezku*) do Pasova.**)

Ale ač byl nepřítel z země vypuzen, ač byly záležitosti obecné dle žádosti stavů vyjednávány a ač se bylo nekatolikům dostalo svobod, co si jich žádali: myslí přec nebyly upokojeny, nýbrž vášně neustále se proti sobě rozněcovaly. Hned po odtahnutí onoho lidu Pasovského z Prahy vytýkali Němci Čechům, že prý tento lid schválně „nechali tak pěkně s celou koží přecháhnouti jim na vzdor, nepřejíce jim nákych kořistí nabýti.“ — Potom opět když byl král Matiš již korunován a odebral se do Lužic a Šlezska, umyslí si císař Rudolf (18. září) písemně i ústně skrze hraběte z Salcu a Hegenmillera žádati stavův za povolení, aby směl „z nevyhnutelné potřeby díl toho lidu Pasovského na své Krumlovské panství a do Budějovic položití a je tu ještě nějaký čas podržeti.“ Ale to mu naprosto odepřeno s odvoláním se k sněmovnímu snešení r. 1606 a k zřízení zemskému, kteréž nedovoluje, „aby král Český bez povolení stavův jaký lid do země uvozovati anebo jemu v ní stálé ležení zarážeti měl.“ Když pak se o tom pověst roznesla mezi lid, bylo proslýchati zhusta, že arcikníže Leopold znovu čerstvý lid v Pasově najímá dáva. Z té příčiny i Pražané všech tří měst silnějšími strážemi své brány osadili.

Projevilo pak se zvlášt za té doby sočení nekatolikův proti katolikům. Luza jakoby toho želela, že Jesuité v onom vybytí klášterů, které bylo 15. února přibodilo, bez úhony byli ušli, počala je tím více podezřívati, hanopisy o nich rozšiřovati, potupné písně zpívati a t. p.

Slyšme, co o tom letopisec Pavel Skála sám praví a z toho suďme o duchu času tehdejšího i o spravedlnosti tak těžkého obviňování, kteréž podnes ohřívati jistě strana nepřestává.

„A poněvadž vůbec,“ di Skála, „v městech Pražských mluvilo se o Jesuitích, jako by oni o tom vpádu Pasovských dobrou vědomost měli, a jsouce jim ve všem všudyž nápomocni, v kolleji své nemalou sumu oštěpů, halaparten a sochorů i do 600 mušketův a 20 tun prachu sobě k té potřebě nashromáždili: pročez jmenovaní Jesuiti vyhledávali toho snažně při Henrichovi Matesovi hraběti z Turnu, genralajtnantovi, Linhartovi Kolonovi svob. pánu z Felsu, nejvyš. maršálkovi polním, a Janovi mladším z Bubna, nejv. vachmistru a Vilémovi Žakovcovi z Žakové, nejvyš. kvartýrmistru nad lidem zemským, aby jim v té příčině udělili dostatečného vysvědčení, žeby oni ničímž tím, což se jim tak vůbec přispuje, vinni nebyli. Kterížto učinili tak, a nevím, zdali pro nevinu jejich či z jaké jiné příčiny *) opatřili dotčené Jesuity Pražské d. 23. září léta přítomného vysvědčením takovým: „Že všechněm vůbec i jednomu každému obzvláště, jakého by ti koli stavu, řádu a povolání byli, na vědomí dávají tímto listem svým. Jakož jest netoliko před, ale i po tom zlém a království Českému vysoce škodlivém lidu Pasovského do slavných měst Pražských vpádu jakýsi k ujmě dobré pověsti vztahující se pokřik netoliko mezi lidem sprostým vůbec povstal, ale i od některých nenávisníků hanlivý spis proti ctihodným otcům Tovaryšstva Ježíšova vydán a zjevně nejednou vytištěn a roztroušen byl, jako by dotčení patres v Praze v kolleji své převelice hojnou sumu válečné munice ano i nemalý počet солдатův městům Pražským ano i celé vlasti jejich ke škodě a záhubě pospolu míti a přechovávatí měli; a oni svrchu jmenovaní generálové byli tudy přinuceni, že jsou jmenovanou kollejí prohledati a na pravdu všeho toho s náležitou bedlivostí vyptati se dali, a to rozličnými časy po tříkráte skrze zvláštní komisaře ze všech tří stavův k tomu zřízené. Kterížto nahledavše

*) Proč to ten náš letopisec neví, an přec tak zevrubně celé vysvědčení cituje, křivě obviňování udává, vyšetřování a důkladné po tříkrát — rozličnými časy učiněné, prohledání od krovu do gruntu líčí, svědky úřední, přísední jmenuje a t. d.? Žádá toho „evangelická“ pravda, aby se i přes taková vysvědčení na nevině křivě obžalovaných pochybovalo? Kdybychom tak jednati chtěli, pak bychom na poctivosti lidské vůbec zoufati museli. Zdravý rozum a láska křesťanská velí, aby každý za *dobrého* jmín byl, až by se okazalo, že *zlý* jest: pravidlo to v opak obracet jest zlomyslná ošemetnost!

*) Zlatá stezka šla od Prachatic přes bahna a močály šumavské do Bavor; dovážela se po ní nejvíce sůl.

**) Ramé vzal bídne za své. Zůstal ještě nějaký čas v Pasově a když lid jeho propuštěn byl, odebral se do Elzas, a tam k rozkazu arciknížete Leopolda v některé pevnosti jít a stát jest; proč? neví se.

pilně do všechněch té kolleje světlic, pokojův, klenutých i podzemních sklepův, krucht, i do kostela a věží jejich, a všudyž nad i pod zemí všechny místa a skrýše přehledavše, že jsou nic nejmenšího ani od dotčených mušketův, ani od prachu, ani od žádné jiné municí vojenské, jakbykoli ta jmenována býti mohla, mnohem pak méně soldaty nějaké v též kolleji nenašli; nýbrž že jsou to v jistotě a skutku poznali, že jmenovaným paterům na potupu, ujmu a úhonu to vše od jejich zavistníkův a sokův z pouhé nepřítelny vymyšleno a proti vši křesťanské náležitosti jim na vzdoru a k zármutku vůbec mezi lidi vtroušeno bylo.“

„I poněvadž často psaní paterové shledáni jsou v té příčině beze vši viny, proč že jsou týchž generalů za to prosili, aby jim takové nevinu jich otevřeného vysvědčení udělili a dopřáli. Čehož nemožnou a nechtějící jim jakožto ochránce pravdy a protivníci lži slušně odeprít, že tímto otevřeným listem oznamují a na vědomí dávají všechněm vůbec i jednomu každému obzvláště, jakéhoby ti koli stavu, řádu a povolání byli, že dotčení ctihoťovci Tovaryšstva Ježíšova v městech Pražských bydlící, jsou v té věci nevinní nalezeni, a všechny ty proti nim nesmyslné a roztroušené řeči i spisové nepravdivé a naskrze falešní jsou. Při tom že svrchu jmenovaní generalové dávají k tomu své dokonale povolení, aby toto jejich pravdivé vysvědčení od přísedního a obecného písaře zvidimováno a jeho pořádný výpis všudyž a na všelikém místě rovněž tak mnoho podstaty a platnosti nesl, jako by tento original jejich sám při kterémkoli právě předložen a ukázán byl.“

„A pro lepší všeho toho jistotu a bezpečnost že jsou svrchu psaní generalové království Českého své přirozené pečeti k témuž listu přitiskli a jej vlastním rukama podepsali, dožádavše se při tom pro hojnější toho Jich M. nejv. pánův úřed. a soudcův zemských, J. M. uherského a českého krále místodržících a rad v království Českém, že jsou i oni podle nich na svědomí k témuž listu pečeti své přitisknouti ráčili, jmenovitě Ad. z Šternberka, nejv. p. p. Adama z Waldšteina, Jiřího z Talemberka, Jaroslava z Martinic, Kristofa staršího Vratislava z Mitrovic a Tiburciho Žďárského.“

Takové vysvědčení své nevinu dostali Jesuité tehdyž, když veškeré okoličnosti té truchlivé události ještě byly v čerstvé pa-

měti a svědkové jich na živě, vysvědčení, kterého jim ani jich nepřítel nezatajil a tím mu ještě větší váhy dodal. Ospravedlnění stáli před soky svými, kteří nic jiného proti nim nezmohli, nežli hanebné podezřívání a potupy. Byť zlomyslnost i sebe černějšími mraky lži slunce pravdy zakryti usilovala, toto přec mocnou září svou proráží, až je i přemůže všechny, aby pak tím stkvělejším světlem vše znova oblažilo.

* * *

Z toho, co jsme posud seznali, s pravdou souditi lze:

1. že t. ř. lid Pasovský najímán byl k rozkazu císaře Rudolfa a původně určen, aby arciknížeti Leopoldovi k osazení zemí Julišských a Klevských dopomohl.

2. Když tyto země jinými opanovány byly, že proti zřejmému uzavření, aby rozpuštěn byl, dále držen jest k rozkazu císařovu, jak se podobá tím úmyslem, aby ho císař proti svému bratru Matiašovi použil.

3. Že nedostana ani výplaty a trpě nedůstatek všech potrav, bez příkazu císařova do Horních Rakous a potom proti příkazu císařovu do Čech vpadl a přitahna až ku Praze, Malé strany dobyl (15. února) a drže se tu do 11. března odtáhl a usadiv se pak v Budějovicích do 20. května konečně vyplacen a rozpuštěn jest.

Kdež jest tu jaké působení Jesuitů? Dějepis neví o žádném. Ani tajný rada arciknížete Leopolda, útrpným právem jsa tázán, nic takového neřekl, ač byl mnoho na tu událost se vztahujících úmyslů i císařských i arciknížecích zjevil. Zdali pak Jesuité svým za té trudné doby se chováním důvodu k tak krivému a utrhačnému domněnku zavdali? Snad tím, že hned před vtržením těch cizinců na Malou stranu svěřili se zcela stavům zemským? že se rozešli na čas těch nepokojů k svým příznivcům a u nich se až k konci té bouře tiše chovali? snad že potom na podlé podezřívání a hrubé úsměšky vyprosili si úřední vyšetřování své kolleje u vrchnosti vojenské i občanské a že po důkladném zkoumání dostali slavné vysvědčení své nevinu od nejvyšších úředníků vojenských i zemských? — Kdo by při tak zřejmých a svědky očitými stvrzených okoličnostech, při tak opatrném a upřímném se chování mírumilovné a povinností svým věrné kněze obviňovati chtěl, ten by zajisté nejurputněji zřejmé pravdě odpiral, což by nevim zdali pošetileji či zlomyslněji jednáno bylo. Člověk rozumný a spravedlivý

takovou ošemetnost s ošklivostí zamítne a nebude se ostýchati pravdu upřímně uznávati a ji statně osvědčovati.

Život v kraji.

Od Fr. Pravdy.

III.

Muziky.

2.

Jindy jsme po vesnicích mívali muziky jen as jednou, dvakrát a na nejvýše třikrát do roka; o posvícení, o masopustě a nejvýš také o obžinkách. Bývaly to muziky ještě jednoduché a neutratilo se při nich tolik, jako nyní, neb hrávalo míň muzikantů a nepily se nápoje za našich časů oblíbené: všelijaké rosolky a punče. Když z módy vyšly dudy, jichž ovšem neželíme, že by nám vřesk jejich byl zajiště odporný, záležel celý sbor hudební obyčejně ze čtyř osob, a přibral-li se pátý, bylo to zvláštní vyznamenání a oslavení. Ten pátý úd měl za nástroj basu a vypo-máhal také troubou, což za velmi důstojné a vzácné se pokládalo. Taková muzika sloula panská a když si někde panskou muziku zjednali, hned se o tom povídalo, aby nikdo nehádal na dudy.

Ta panská muzika arcit také za mnoho nestála a muzikanti nehráli z not, nébřž z paměti a mnohý mezi nimi not věru ani neznal. Za to výborně dovedli hráti písničky, co chasa zpívala stojíc před nimi, vyslechli první verš, klarinetista chytil nápěv a vpadli do toho všickni, doprovázejíce ho houslemi, troubou a basou. — Zpěv se střídal s hudbou a ať byl starý nebo nový, muzikanty nikdy neuvedl do rozpaků, že se spolehali a mohli spolehati na mistra klarinetistu. Byla to rozkoš, o níž nynější svět nemá ani tušení a museli bychom se vrátiti k dudám, abychom ji pochopili, neboť právě při dudech nejvíce zpěvy byly v obyčejí, což s panskou muzikou již hynulo a zacházelo.

S potěšením si vzpomínám na jednu muziku ze svého mládí, při níž jsem spolupůsobil co dobrovolník na houslích. Měla býti muzika u nás a přišel dudák bez houslisty, jenž mu byl někam jinam odešel. Byly obžinky, já trval na prázdninách a dudák mermomocí na tom stál, abych hrál s ním, poněvadž prý to umím a muzika je v našem domě. Nechtěl jsem, boje se, že mi to nepůjde, a matka také zrazovala, aby prý mi to neškodilo, kdyby se to dověděli páni profesori. Před profesory jsem ovšem neměl strachu, řekl jsem to matce

a upokojil jsem ji, aby mi nebránila. Svolila tedy a otec též, když jsem sám přestál váhati, nemoha vroucích proseb odepřiti dudákovi a po muzice toužící chase, jenž se k nám byla sběhla, aby mne obměkčila.

Učinili jsme s dudákem zkoušku a podařila se až na to, že jsem nedělal dosti smělých trylků. Jen to prý schází, pravil dudák a radil mi, abych hodně, víc a ještě víc trylkoval. Byl jsem mu po vůli, trylky se jen sypaly, a všickni jsme měli radost.

Odpoledne jsme spustili opravdu, já hrál pořád lip a lip, jak se dudákovi zdálo a druzí to také povídali. Babička dokonce tvrdila, že jak živa neslyšela ještě tak líbezně hrát a až k slzám byla pohnuta. Když to přišlo k zpěvu a já se nezarazil, že mne dudák vždycky vytrhl, byl-li jsem v nesnázi, dosáhla veselost babiččina nejvyššího stupně a začala písničku: „Nestůjte mládenci pod okny, pojďte radš do sednice,“ v níž pak celá společnost pokračovala. Náš starý pazderka nemohl slova pronést, aby nezakoktal a k vůli mně se dal do zpěvu: „Mně se, mně se, mně se všecko zdá,“ a provedl ho ani jednou nezakoktav. Hned na to se dal zase do koktání, že prý se vyrovnám všem houslistům a že bych snad nechybil, kdybych ty drahé studie pověsil na hřebík a přidržel se dudky, čímž bych si již vydělával. Zakládal si na mně, neboť mne kolíbal a mne, když jsem drobet povyrostl, na kolenou hejčkal. Že se dobře učím ve školách, to nikdy tak vysoko necenil a to nikdy ho tak neoblázilo, jako že umím hráti při dudech, jejichž on byl ctitелеm a milovníkem. Panská muzika není prý nic proti nim, nenáviděl ji a zastával dudy, když se zaváděla a zmáhala. Jen při dudech si prý člověk jak náleží může zazpívat a on při nich zpíval s velkým prospěchem a s velkou chválou, ačkoliv koktal, o čemž se u nás často mluvívalo.

Co pazderka řekl, bylo pravda: já si s dudákem v skutku mohl vydělávat. Házel mu grošáky a dvougrošáky do cim-bálu a když bylo po muzice, chtěl se o celý výdělek se mnou dělit, což jsem ale nedopustil a nepřijal. Rodiče arcit také bránili a babička byla toho mínění, že jsem hrál jen pro čest a tu že jsem si v hojné míře vydobyl. Dudák tedy shrnul všechny na stůl vysázené měďáky a poděkoval se nám srdečně a upřímně. I ptal se, nechtěl-li bych prý s ním v neděli zase

hráti, byl zjedнан do sousední vesnice a kdybych svolil, nestaral by se o jiného houslistu. Já do toho skoro měl chuť, ta sláva, co jsem si hned ponejprv získal, mne lákala, a přál jsem si, abych ji ještě rozmnožil. Však rodiče se určitě protivili a já také uznal, že by to k ničemu nedvedlo. —

Víc jsem s dudkou nehrál nikdy, ale jednou jsem hrál s vojenskou bandou — židům, jenž měli bál v blízkém městečku. Povolali ji, jeden z nich učil mne právě na málo známý nástroj čakan nazvaný a já se připojil. Byl jsem arcit zbytečný, ale chtěl jsem býti přítomen tomuto bálu židovskému a dostal jsem se na něj s bandou. Hrál jsem, dokud se mi libilo a viděl jsem, jak si při muzice počínají židé, mezi nimiž nebylo žádných křestanů. Ačkoliy tenkrát nedělali ještě takových pánu a nestrojili se tak nádherně a skvostně jako nyní, přece již chtěli býti vznešenější a vzácnější, ož ale marně se pokoušeli. I na tom bále se to dokázalo, vojenská hudba mu měla dodati skvělé pověsti a ostatní všecko svědčilo o sprostáctví a duchu kramářském. Smlouvali se s hospodským i shudebníky utrhuje jim a naposled, když je ten nucený mravpanský byl omrzel, dali se do skákání, vejškání a zpívání, jako při obyčejné muzice, což ale ani tak dobře nevypadalo, jako když se to stává ve vsi a jen smích to zbudilo u nás — hudebníků.

Od té doby se časy změnily a muziky a bály jsou jiné ve vesnicích i v městech. Židovské bály se již nedávají zvlášť a na našich bálech panských jsou nejpřednějšími hosty skoro všudy židé. Však o tom zde nechceme mluvit a já jen ještě připomenu, že jsem po té muzice doma, při níž jsem hrál s dudákem, musel často naši chasé hráti sám. Čekala již vždycky, až přijdu na prázdniny a u nás se shromažďovala, jsouc veselá s rodičemi, babičkou a pazderkou. Já byl neunavený a tak mne to bavilo, že jsem se i sám na to těšil. Zajisté ti, jimž jsem jednou na ty housle sloužil, jsou-li ještě na živě, na to ještě nezapomněli a vypravují si, že Pravdův František byl výtečný muzikant. Již jim není a divili by se tomu, kdyby to věděli, nemohouce pochopiti, proč si někdy nezahudám alespoň k vlastnímu vyrazení a k ukrácení dlouhé chvíle. Tak, jak oni již netančí, jak si myslím, tak také mně zašla chuť dělati lidem muziku, již se jim nadělá, že z ní ani nevyjdou.

Máme muziky nejen v městech, nýbrž i ve vsích velmi zhusta a kde je víc hospod, bývá někdy i víc muzik najednou. Muzikantů musí býti osm, deset a aby hodně vybrali, všelijak peníze na hostech vynucují. Platí vstupné, platí jim do ruky, platí, když jim zahráli zvlášť, platí, když jim zatroubili tak nazvaný tuš na zdraví, platí, když odcházejících počtili maršem, platí, když je vyprovodili ven, platí, když s nimi šli kousek cesty, platí, když je dovedli až domů. Když to dovolil anebo když si to poručil jeden, nechce druhý za ním zůstatí pozadu, a tak všickni utrácení, jako by nevěděli kudy kam s bohatstvím. Snad jim přibývá dluhů, snad mají doma nouzi, snad jim schází na ty nejdůležitější potřeby. V hospodě se o to všecko nestarají, sklenice se vyprazdňuje po sklenici a na tabuli rostou čárky, že v skutku mohou slouti řádem.

Ubohý soused nemá v kapse tolik peněz, aby se mohl vyrovnati s hospodským, ale na tom mu nezáleží, on s hospodským přece učiní pořádnost, ať je to dříve nebo později. Syn také má svůj rád a nešetří, kouří jako otec a dýmky z úst ani nevyndá. Hle, koupil si doutník a cucaje na něm rejdi a prohání se v kole. Popel se sype na tanečnicki, jiskry litají na šaty a vypalují díry, ale je švihák, že kouří doutník a nemusí ustoupiti pánu.

Doutník hoří jako sláma, zpotřeboval jich mnoho a ať kouří doutník anebo z dýmky, snadno si pomyslíme, jak to účinkuje na jeho prsa a plíce. Nemůže dobře ani oddychovati, políká kouř do sebe, vysušil si hrdlo jako komín, pak je zalívá a navlažuje, jsa uhrát, rozpálen a zapocen a ze světnice parou a parnem naplněné vybíhá ven do zimy a hledá chládek v průvanu. Není divu, když si ublížil na zdraví a musel by tělo mít ze železa, aby to vydrželo. Truchlivé následky se neukazují hned, ačkoliy dost často lidé již po muzice, ano již při muzice se rozstonali všelijakým zapáleninám podlehnou. Mnozí z ní opravdu měli náhlou smrt a jiní se stali mrzáky mezi mužskými i ženskými.

Ženská nejde k tanci, když chce, nýbrž musí čekati, až ji někdo vezme. Líbí-li se a je-li dobrá tanečnice, berou ji napořád, jeden ji pustil, druhý se jí chopil a ona litá bez odpočinku a bez přestání. Nechce nikoho uraziti a proto tanec neodepře a má to za čest a vyznamenání, že nestála a nezbyla na ocet jako jiné. Pošetilá, čest má, ale je to drahá čest, za-

platila ji zdravím. Snad to teprv vyjde na jevo, až ji přibude let, až se vdá, je-li k stavu manželskému povolána, chradne, nařiká na píchání, souží ji kašel, jednou by byla celý týden vytančila a vytančila v skutku celé noci, nyní je bídna a vy-záblá a nemůže učiniti kroku, aby dušnost ji nepřepadla.

Tak se děje také s mužským, přitáhl si souchotiny, trpí na játra, na srdce, na žaludek, má dnu anebo studený jed, jak on tomu říká a ti nejbujnější tanečníci a tanečnice v mládí jsou často v stáří ti nejmizernější chudáci.

Je dobře, mají-li jmění a statky, aby mohli žítí ze svého, nejsouce nikomu obtíží, ale to bývá málokdy, neboť oni jmění a statků zajisté nenabyli. Ba oni ani nezachovali, co zdědili po rodičích, pohltily to muziky a nyní sedí na holičkách.

Celedín u muzik utrácel mzdu, vybíral ji vždy napřed a když se rok sešel s rokem, byl rád, neměl-li přebráno. Snad se pořádně ani neošatil, jedna muzika ho stála víc než zač jsou nové boty a on staré své boty při ní ještě dotrhal.

Chudá děvečka muzice obětovala střevíce i šaty, jež si při ní zkazila, jedná to a jedná ono a po desíti- a dvacetileté službě nemá než ty nějaké hadry, za něž vydala všechny peníze.

Tovaryš řemeslník při muzikách promarnil své skrovné výdělky a když se chce státí samostatným, nemá žádné zálohy a začíná s bídou a nedostatky. Ani tu nevaruje se muzik, oženil se a chodí k nim jako dříve, až zcela přišel na mizinu.

Synkové a dcery bohatších rodičů vydírají na těchto co mají a připravují se o hojnější podíly. Co se na ně dostalo, snad také ještě rozházeli u muzik a na- posled jsou nuzáci jako jiní.

Běda všem, jež muziky připravily i o zdraví. Nemohou sloužit ani vydělávat a nezbyvá jim než aby žebraeli. Tu chodí od domu k domu bývalí tanečníci a bývalé tanečnice a když jim již nelze choditi, trápí se na lůžkách, až je smrt vysvobodí z toho pozemského údolí, jež si sami udělali slzavým. Ti, co živi jsou v rodinách ve svých vlastních příbytcích a mají na své potřeby, nesou sice lehčeji svou chorobu, ale také jim ruší štěstí, je- hož by mohli požívat, kdyby si jednou zdraví své lehkomyšlně nebyli porušili tancem. —

Ovšem každý neduh nemá v tanci počátek. Víme dobře, že nemoce povstávají

z rozličných příčin a pravíme to, aby se nezdálo, že na muziky svádíme i co ne- provinily. (Pokračování.)

D O P I S Y.

Od Řípu, dne 30. dubna 1867.

(Morálka pro lid.)

Svatojanské naše Dědictví postará prý se o populární apologetiku, o níž jsem ve dvou dopisech v těchto listech letos promluvil. Než vedle obrany víry jesti třeba dáti lidu do ruky též knihu o *křesťanském životě podle této víry*, aby víru svou nejen ústy vyznával, ale i ctnostnými skutky v životě dokazoval. Tomu učí morálka. A takové knihy *potřebujeme* taky pro lid. Jest ovšem pravda, že se podává lidu morálka v kázání, že se připojuje ku kázáním věroučným vždy také naučení mravné a upotřebení článku toho v životě; naše postilly podávají též mnoho z morálky — avšak lépe bude ještě, když mimo kázání lid si to bude moci doma přečísti, a když mimo roztroušené články o mravech křesťanských v Postille bude mítí všecko pohromadě v příruční menší knížce. — Jest to ovšem velmi *těžká* úloha, sepsati takovou knihu pro lid, jelikož musí býti co možná *dokonalá* i co do *obsahu* i co do *formy*, aby z ní lid měl největší užitek pro život a mohl jí v jednotlivých případnostech bezpečně upotřebiti. Především pak musí býti co do obsahu *důkladná a praktická*, an nemá venkovský čtenář vždy po ruce dobrého vykladatele, zvláště o některých věcech, o nichž lid buď dobrého ponětí nemá, nebo je ani za hřích nepokládá. Uvedu zde některé příklady. Jak často a jakoby to bylo bez provinění *kleje* a proklíná lid venkovský, když se mu něco nedaří, když mu někdo něco nedělá po vůli aneb na odpor se mu staví, aneb mu docela ukrivduje. Jak rád používá lid *neděle* k svým pochůzkám a pojíždkám, jež by se taky jindy vykonati mohly, a jak často při tom zanedbává služeb Božích! Tak ku př. od nás chodí v neděli vzdor všem překážkám našim velmi rádi lidé do Pražské porodnice pro děti, kravaří naši na pondělní trhy, a lidé již velmi často i na úřady; jindy pak lid máje, jak se říká, na spěch, myslí nedbalost („nemožnost“) svou dopolední, zvláště o poutích, posvěcení a o slavnostech nahraditi odpoledním jenom poženáním a upokojuje se zcela že světil den sváteční. — Pijáctví a karban ve svátek jest obyčejnou zábavou mnohých v kraji. Nemají dobrého pojmu ani

o významu dne svátečního, ani o hluboké ceně mše sv., ani o vážnosti služeb Božích vůbec, ani o důležitosti svěcení neděle v kostele i po domácku. — Kapitola o *výminkářích* zasluhuje opatrného a spravedlivého provedení. — *Samovraždy* zmáhá se již i na venkově z rozličných příčin. — *Smilství* vůbec a u snoubenců zvlášť i s častým abortem objevuje se zhušta. — *Krádež* na poli i v lese omlouvá se ano ospravedlňuje se (!) vtipem, že je tu ruka Páně všem otevřená; pytláctví a kupování kradených věcí, zvlášť od čeládky, nalezneš bez obalu; podvodné lže na trzích zvlášť s koňským a hovězím dobytkem vynášejí obchodníkům mnoho peněz tak vyzízených; šejdířství a lichvářství se směnkami páchá se veřejně; náhrada a navrácení opomíná se skorem vůbec. — *Lež* z nesnáze, z platu, k vůli domácímu pokoji a sliby na oko vyskytují se často; *svědčiti* se nechce, aby se jinému neuškodilo, anebo aby nebyly skrz to mrzutosti a pochůzky; *přísaha* polovičná nebo vlastně křivá sem tam očividně se skládá bez trestu, jelikož chytré takové obejití zákona trestu v paragrafech vytknutému se vyhýbá. — Zvláštní úvahy zasluhují venkovské naše *pomluvy* a na cti utrhaní, o nichž bez ohledu na osobu, na pravdu a na svědomí ovšem nemají velkoměstští občané ani pojmu. — A což náš církevní *půst*, v němž se ulevuje a ježž lid tím lehkomyšlněji přestupuje. Naše *zponěři* na venkově ledabylo od mnohých anebo s úplným vědomím svatokrádežně (zamlčují se hříchy) konané hrůzou někdy naplňují kněze svědomitého. — *Opilství* k vůli společnosti, pro „kuráž“, při hostinách zdá se býti výhradní výsadou venkova, kdežto na druhé straně žebrota z řemesla u chudších nedbalců jest obyčejná.

Na konec pak netečnost, lehkovážnost a *prodajnost víry katolické* s odpadlictvím a stydění se za ni jest jmenovitě u našich katolíků naproti chlubným našim evangelikům vši hany hodna. O těch a podobných věcech muselo by se důkladně, podrobně, všestranně a prakticky v takové morálce promluvit. Za pomůcku radil bych Remešského arcibiskupa Gousseta: „*Moralku pro duchovní správce* od Oischingra 2 díly, 1854 v Šafhousích 4 zl. 36 kr. s Kasuistikou Suppovu, 2 díly, 1857 v Mohuči, 6 zl. Co do formy — slohu a podání věci musí býti *zajímavá a populární*. Chceme, aby ji lid rád četl, a aby se z ní spolu poučil podle svých schopností a

svého vzdělání. Nechceme školní knihu, nýbrž knihu pro lid, aby jej sama ku čtení lákala, a aby mu něco nového a užitečného v skutku podala. Jinak by se mu zdála býti nudnou knihou, k níž třeba teprva katechety, aby ji oživil výkladem a slovem svým, a nebyla by mu nikdy milou knihou domácí. Forma nedá se ovšem předpisovati. — Jirsík použil s prospěchem v Bohumilu vypravovací formy, Haase ve Večerních Rozmluvách otazovací, Segur ve svých Odpovědích namítací. — Taktéž nelze napřed určovati, zdali by to bylo vhodnější dle katechismu anebo dle vědecké morálky, anebo nejspíše — bez přísné soustavy — v *jednotlivých odděleních* malých provésti; ku př. mohl by se začítí článek třeba nějakým příkladem ze života, nebo z písma svatého, nebo životem některého svatého, nebo výrokem biblickým nebo ze sv. otců, a k tomu připojití rozbor věci neb rozmluva a na konec bez velikého zbytečného moralisování rázně působiti i na srdce, aby čtenář již obsahem samým a jeho vyličením povzbuzen byl k té ctnosti. Nejlepší a nenucená morálka podává se ovšem v přibězích a povídkách, jež zvlášť náš Pravda takofka maluje, čímž vystříhá se spisovatel i školního suchoparství a kazatelského napomínání. Mistrovi však nesluší ani předpisovati, jak psáti má, co v srdci cítí.

Co do *vnitřního rozdělení* radil bych dle naší venkovské zkušenosti, aby vystříhal se školského rozdělování; neb pak by venkovan buď knihu odložil s nechutí bez přečtení anebo neudělá-li mu zase odstavce, některý by ji odbyl najednou bez užitku. At ho něco samo již nutí v knize, aby ji *najednou neodbyl*, jako to je v Postille, nebo Životech Svatých, nebo v Klinikáčově Legendě a učení víry. Mohly by to býti i takové *jednotlivé* obrazy — nebo i dle neděl *rozdělené* rozборы, z nichž by si nejspíše v neděli vždy jeden přečetl. Nám vzdělaným, obvyklým v knihách se to zdá býti titěrné, našemu venkovanu však je to nejen pobídkou ku čtení, ale i potřebou, přiměřenou docela jeho schopnostem. — Na konec přejíce pomoci Boží tomu, kdoby se do podobné práce dal, přiznáváme se upřímně, že neznáme vůbec žádné takové knihy, jež by těmto požadavkům venkovským vyhovovala, a že tudíž neobyčejné pile a zkušenosti — za to však i nedostitžné zásluhy by hodna byla. Kazatelská literatura bude při tom ovšem hlavní pomůckou.

Z Písečné, dne 29. dubna 1867.

(O mrtvé ruce.)

O „mrtvé ruce“ dá se říci, že to název pranepravý a nespravedlivý. Nepravý, anoť není pravda, že to ruka mrtvá, nespravedlivý pak, neboť žádný nenabyl svého jmění spravedlivěji, než tato „mrtvá ruka“, totiž dobrovolným darováním ze zbožného, dobrého úmyslu; kdežto jiný majetník své jmění sobě snad vysoudil, a nebo na něm spočívá slza těch, jimž chytrostí odňato bylo, atd., co se o „ruce mrtvé“ říci nedá. Dar svůj pak takový dobrodinec nebo nadatel dal na všechny budoucí a věčné časy a pod zřetel duše, kdo by se opovážil dar ten tomu, komu jej odkázal neb věnoval, buď ztenčiti neb odniti. — Tak by se ku př. statek sirotčí, anoť nemá zvláštního pána, nýbrž poručníka (kuratora), též „rukou mrtvou“ nazývati mohl — a což, když kdo má 2, 3 a více statků, a pouze na jednom přebývá, tu ostatní statky mrtvými nazvati lze, a přece žádnému nenapadá, tyto statky bez sídlících pánů bráti a nemajícím dáti. — Nespravedlivé jest pojmenování to i proto, že se ničeho nesleví „mrtvé ruce“, a že k dávání musí býti živá a rychlá. Veškeré daně a dávky vybývati musí na vlas, jako ruka nejživější, ba ani dávky z užitku či příjmu z prodeje vyplývajícího zproštěna není, neboť každých 10 let se „mrtvá ruka“ prodá a poznovu se koupí placením equivalentu a kolku, kdežto mnohdykráte syn po otcí teprv v 30 a více letech živnost ujímá a taxy platí. Slovem, vezměte movité nebo nemovité jmění, nikde mrtvá ruka s příspěvky nezůstává v pozadí. To likewise platí o pozemcích a jistínách obcí, kteréž by se tímž právem „mrtvou rukou“ nazývati mohly, a přece posud žádnému nenapadlo, *obecní jmění* za „mrtvou ruku“ vyhlášovati. — Že „mrtvá ruka“ tato živa jest, dokazuje Blahověst a jiné katolické listy dostatečně a často uveřejňováním četných milodarů, které tato mrtvá ruka kostelům, chorobincům, chudým, školám a rozličným ústavům veřejným i soukromým hojně a štědrě poskytuje. Poohledněte se jen po světě, co ta mrtvá ruka vystavěla budov, které se nyní dobře hodí a slouží za kasárny, nemocnice, káznice a k jiným účelům. Ta mrtvá ruka vystavěla klášter nebo kostel, nebo školu, — aniž by lid byl mnoho o tom zvěděl, kdežto nyní po celém světě se sbírky konati musí, když se někde kostel zbudovati má. — A co se v těch klášterích užívalo

nuzných a potřebných lidí, a chudíně úlevy dostalo! Až by to dostal soukromník, bude též tak ochotně otvírati ruku svou? — Jest to pouhá závist a nenávist ku sv. církvi katolické a sluhám jejím, když se neustále radi a hlásá, aby se majetek mrtvé ruky pobral, ti a takoví upokojí se a nebudou křičeti, jen když to jmění nebude mítí záduš nebo kněz. Nepomníť, že se sluší i této mrtvé ruce vzhledem na to, že veškeré povinnosti nejvěrnějšího státního občana plní, tolik práva popřítí, co jini soukromníci při svém jmění užívají. Dejte darem takovým závistníkům, co mrtvá ruka má, a zkusíte brzy, že od nich žádný ničeho nedostane; dovedouť svého práva hájit, užijí vše pro sebe, a kdyby se opovážil kdo sahati na jejich darovaný majetek, hned řeknou, že to právem jejich jmění, že to žádnému neukradli, a hned křičeti budou: „Nepožádaš domu bližního svého, aniž požádaš jeho statku,“ a že jsou na světě dráči a lupiči. — Co nechceš, aby ti lidé činili, nečin též. — Že ale oloupením té mrtvé ruky žádnému se neposlouží, zvláště ne zbožným katolíkům, jenž při všech nájezdech po chrámu Páně, po službách Božích, po služebnících Božích vždy toužiti budou, a že si nepomohou i pro to, že na tom spočívati bude kletba Boží, tomu dostatečně učí minulost a přítomnost tam, kde se tak dělo a děje. Svědčí katolický Hlas z Brna č. 8, str. 60, že ve svobodné Italii přináší loupění církve hlad, nouzi, bídu, nespokojenost, v míře nejsvrchovanější, a že lid nekřičí o Řím, ale o chléb. Avšak naši liberálové přec křičí: „Všem svoboda, jen katolické církvi poroba a konec!“ Pročež modleme se za svého císaře a krále, aby ve své zděděné zbožnosti a přízni k sv. katolické církvi setrval, nedávaje sluchu hlasům svůdným, a nedopustil, aby se v jeho zemích řádilo tak, jako v zemích jiných. J. Št. K.

KRONIKA.

Z Prahy. J. M. svěťci p. biskup Petr Krejčí vysvěti v neděli dne 19. t. m. nový farní chrám v Roztokách.

— Pobožnost *40hodinná* bude se konati od 7.—10. května u Matky Boží před Týnem, od 11.—14. u sv. Mikuláše, od 15.—18. u sv. Jakuba.

— *Májová* pobožnost koná se letos jazykem českým též u sv. Ignáce na Novém městě a sice každodenně o ½ 7 h. večer.

— *Z Budějovic.* J. Excel. nejdůst. p. biskup vydá se na visitační cestu a bude

udělovati svátost bířmování dne 19. a 20. května v Velešíně, Římově a u sv. Jana, 21. v Kájově a Slavkově; 22. v Boleticích a Polné; 23. a 24. v Chvalšínách a Vitěšovicích; 25. v Brloze; 26. v Kremži a Čakově; 27. v Zlaté koruně a Černicích; 1. června v Štěpánovicích; 2. v Mladošovicích; 3. v Borovanech; 4. v Ledenicích a Jilovicích.

Z Uher. Dle časopisu „1848“ zamýšlí primas arcibiskup uherský s biskupy tamějšími zaraziti veliký církevní časopis, ku kterémuž cíli se mají sbírky konati mezi věřícími. Má se zakoupiti „Idök-Tanuja“ spojití s „Hirnökem“ a pak má vycházeti nový časopis „Hannia.“ Za čas. „Idök-Tanuja“ chce majitel pan Lontay 20.000 zl. r. č. — Nebylo-li by u nás potřeba podobného podniknutí? — Primas arcibiskup Ostrihomský s kapitulou svou dal u značného umělce zhotoviti stříbrný drahými kameny ozdobený relikviář, do něhož uložiti se mají ostatky sv. Štěpána, Emerica, Ladislava a Alžběty, a poslati se má na důkaz oddanosti uherského duchovenstva sv. Otcí k 18stiletému jubileu sv. Petra, jež se slaviti bude v Římě 29. června b. r.

Z Pruska. Biskup v Paderbornu dr. Konrad Martin oznámil dne 19. břez. veškerému duchovenstvu své diecése, že na podzim t. r. hodlá svolati synodu diecesální.

Z Francouzská. V senátě francouzském strhla se dne 30. března prudká debata, když jakýsi p. Sainte-Beuve se odvážil veřejně vychvalovati bezbožné dílo Renanova. Se všech stran doráženo na řečníka; výtečný vojevůdce maršálek *Canrobert* prohlásil se v tato slova: Nikomu nedovolíme, aby na tomto místě hájiti směl muže, jenž upírá Božství Kristovo, a jenž se ukázal býti zatvrzelým nepřítelem víry našich otcův, kteráž doposud jest virou veliké většiny Francouzů. Co se mne týká, ponechávám na vůli každému, aby se svého stanoviska soudil o knize onoho spisovatele, avšak já výslovně protestuji proti zásadám v té knize vyjádřeným, a doufám, že se slovy mými souhlasí mnozí údové tohoto shromáždění (hlučná, dlouho trvající pochvala). Pan Sainte-Beuve byl od předsedy volán k pořádku, načež se v dalším rokování o nár. školách pokračovalo.

Z Paříže. V hlavním městě Francouzském zemřel dne 16. března t. r. princ *Bedřich Hesenský*, kterýž r. 1813 (byv dříve protestantem, jako Hesenská rodina vesměs) katolíkem se stal. Otec jeho,

velkovévoda *Ludvík 1.*, přinutil syna svého, aby se všech nároků na vladařství i jmění domu velkovévodského odřekl a Hesensko opustil. Bedřich odebral se do Paříže, kdež velmi skrovně žil z nepatrného platu ročního, jež mu velkovévoda posýlal; tudíž nezanechal po své smrti nic více než 20.000 zl.; polovici těchto peněz odkázal svému domácímu kaplanu, druhou polovici katolickému chrámu v Darmštadtě, hlavním městě Hesenském, kamž i tělo jeho přeneseno a pochováno bylo.

Z Anglicka. S jakou neopatrností se mnohdy skvostné obrazy a jiné umělecké předměty z kostelů za malou cenu prodávají, o tom podáváme příklad následující: Roku 1838 koupil jistý malíř na veřejné dražbě ve Frýburku (ve velkovévodství Badenském) za 25 *grošů* starý obraz, jenž do té doby v kostele visel, tehdaž však s jinými za zbytečně uznanými předměty prodán byl. Obraz ten byl s vrchu tlustým nátěrem pokryt, po jehož odstranění malíř seznal, že to obraz Matky Boží od některého z předních umělců zhotovený. V Paříži se mu podařilo prodati obraz za 6450 franků; i shledalo se, že to vzácné dílo výtečného malíře *Tician*a. Letošního roku pak týž obraz prodán jest markýzovi z Hertfordu v Anglicku v ceně 80.000 franků! —

Z Italie. Jmění církevní v Italii obnášelo koncem r. 1865 (když návrh zákona o zrušení klášterů byl parlamentu předložen) 134,888.000 zl. ročních příjmů. Od té doby zrušeny jsou kláštery, jichž roční příjem činil 19,056.000 zl. Biskupství bylo vesměs 229 s ročními příjmy 11,076.000 zl.; vláda zamýšlela ponechati toliko 69 sídel biskupských s ročním příjmem 1,972.000 zl., ostatní pak zrušiti, tak že by nad 9 milionů ročních úroků přibýlo do náboženského fondu, jež vláda k účelům církevním založiti chtěla. Farářů jest 16,330 s ročn. důchody 29,126.000 zl.; místofarářů a kaplanů 10,971 s ročními příjmy 7,048.000 zl.; jednoduchých (simplicia) beneficij jest 19,075 s ročními důchody 13,176.000 zl. Zadašné jmění poskytuje ročních příjmů v Italii 23,878.000 zlatých.

Z Říma. V březnu t. r. konalo se duchovní cvičení pro myslivecký pluk papežského vojska. Ku stolu Páně přistoupili dne 20. března všickni vojáci i s *důstojníky svými*. Podobným způsobem se také pro ostatní oddělení papežského vojska konají každého roku duchovní cvičení.

Z Říma máme zprávy o slavnosti, kteráž se konala dne 12. dubna na pamá-

tku, že sv. Otec před lety šťastně z vyhnanství se navrátil a pak v ssutinách domu u sv. Anežky zachráněn byl. Výroční slavnost tato nazývá se „tum reduci tum sospiti.“ Letos chtěl ji výbor revoluční použití k demonstraci proti papeži, však zmýlili se; výroční tato slavnost vynikla nad mnohé předešlé. Osvětlení města bylo slavné, tak že na jednom domě napočteno 20.000 plamenů. Cizinců příšedších k slavnostem velikonočním jest mnoho, více však hostí se očekává ku konci června k jubileu sv. Petra. Z Rakouska ohlásili již příchod svůj pp. biskupové Linecký, Šv. Hypolitský, Solnohradský, Brixenský a j. Bytem budou v ústavu „all'Anima.“*)

Z Asie. Další zprávy o francouzské expedici vojenské v *Koree* (viz Blah. č. 12.) jsou velmi zarmucující. Pro nedostatek vojenských sil a za příčinou mořských bouří musel prý admirál Roze ustoupiti, aniž by se mu bylo podařilo strestati vražedníky misionářů katolických. Biskupové Berneux a Daveluy se 7 kněžími utrpěli tam minulého roku smrt mučnickou. Domy misionářů jsou popleněny, jmění jejich urval král pro sebe; knihy náboženské jsou všude spáleny, knihtiskárny jsou úplně zničeny. Mnozí z křesťanův tamějších jsou zavraždění, ostatní se v horách a lesích ukrývají.

Pout do **Jerusaléma** nastoupilo letos 7 kněží a 2 nekněží; dne 28. března sešli se v Terstu, kdež na paroloď „Juno“ vstoupili; jest mezi nimi 5 poutníků z Rakouska, 2 z Bavorska, 1 ze Švýcarska; předsedou této společnosti jest kněz František Belica, infulovaný probošt a kanovník z Báňské Bystrice.

V Číně zemřel na počátku března t. r. profesor de Filipi, jenž co učitel přírodopisu na Turinském museu náležel mezi materialisty nejnižšího druhu, an v přednáškách svých sesnažil dokázati, že člověk z opice pochází. Před dvěma roky vydal se na vědeckou cestu do Číny, kdež co kajcník a věrný syn katolické církve zemřel, dvakráte posílněn byv v poslední nemoci své sv. svátostmi.

Z Ameriky. Zákonodárný sbor ve státu New-Yorském vykázal na konci března t. r. značné sumy peněžité k účelům výchování mládeže katolické; mimo jiné ustanovil, aby katolickým ústavům k ošetřování opuštěných dětí v New-Yorku (jenž se mají rozšířiti tak, aby se v nich

1000 chlapců a 1000 děvčat vychovávatí mohlo) z pokladnice zemské se vyplácely roční příspěvky 110 dolarů pro každé dítě.

Z Ameriky. Ve státu *Missoury* uloženy jsou před rokem všem katolickým chrámům, hřbitovům, školám atp. značné daně, kteréž zvláště chudším osadám katolickým velikou obtíž způsobily. Letos však v únoru byla církev od těchto daní výrokem vládním osvobozena. — Ve státu *Indiana* usnesly se obě zákonodárné komory na tom, že kongresu předloží důtklivou žádost za propuštění kněze Mac Mahona, jehož soud Kanadský bezprávně odsoudil k smrti, kterýž ortel ale cestou milosti na doživotní žalář změněn byl.

— Předseda spojených států Amerických, Johnson, ustanovil v 10 jižních státech pět vojevůdců, mezi nimiž nalezáme *tři katolíky*; jsou to generálové Ord, Sheridan a Sickles (bývalý protestant).

Z Ameriky. V měsíci březnu poslali katolíci obyvatelé města Baltimore (asi 20.000 duší) sv. Otci do Říma 20.000 zl. halíře sv.-Petrského. — Ze St. Louis-u se píše, že zastupitelstvo kraje Idaho (v biskupství Nesqually) věnovalo několika *katolickým školám* téhož kraje značnou podporu 30.000 dolarů.

— V *Americě* letos obchod vážne, pročež se bída a nouze zmáhá; přece však přiváží každá loď množství vystěhovalců. Ubozí, proč nehynuli bídou raději doma ve vlasti?

— V únoru t. r. konal kněz Weninger obnovení misie ve hlavním městě *Washingtonu*; 10 nekatolíků navrátilo se následkem misie do lůna církve katolické.

— *Navracování se do lůna církve katol.* Divná to věru věc, že kdežto v Evropě liberalism svobodných zedníků a jich spojenců všemožnými zbraněmi proti církvi sv. katolické brojí, ji vyvrátiti se snaží, naopak v ostatních dílech světa rozkolníci se k pravé církvi vrací. — Tak v *Americě*, ve *Washingtonu* misie kněze Weninger-a obrátila, jak svrchu praveno, 10 — v *Viksburgu*, v státu *Missisipi*, v témže měsíci 30 jinovců; v *Novém Orleanu* nejvážnější a nejslavnější mužové hlásí se valem ku sv. církvi katolické. — V *Malé Asii* zas rozkolníci *Armenští*, *Zejtunlové*, poslali v lednu t. r. poselství ku kat. patriarchovi *Hasun-u* s prosbou, by je přijal do lůna církve kat. *Zejtunlové* ti čítají nejméně 30.000 duší; s nimi však chtějí se přihlásiti k pravé a jediné matce všech křesťanů ještě obyvatelé v *Kosandayu*, celkem

*) Z Čech vydají se na tuto pout, pokud víme, 4 kněží. V. p. Redinger, farář v Libenstíně u Chebu hledá společníka.

25.000 duší, které též poslové zejtnulijši zastupují. Zásahu o navrácení toto mají Armenští katolíci, jichž je as 260.000 duší, kteří neustávajice v horlivosti své pro víru Kristovu od r. 1847 již as 30.000 bratří svých zbloudilých obrátili. Zdá se, jakoby Prozřetelnost Boží nejprve Armeny přivésti chtěla do jediného pravého ovčince Kristova, do něhož povolá pak snad Anglikany (londýnský „Register“ oznámil před několika dny, že v diecési Westminsterské as 1000, v Londýně samém v 3 kostelích 400 Anglikanů a protestantů se navrátilo do církve kat.), a po těch ostatní protestanty. Kdy Řeky a pravoslavné Rusy zavede na cestu pravou, kdy zvláště v Polsku ustane utiskování vyznavačů učení církve kat., nevíme, ale spojme modlitby své s modlitbami teď právě v diecésích: Rýnskolínské, Vratislavské, Poznaňské a Chelmské se konajícími, by Bůh tam chránil pronásledovanou nevěstu svou, a brzy učinil, aby byl jeden ovčinec a jeden pastýř.

Literární oznamovatel.

— „Návod k písemnostem,“ čili Cvičení se v skládání pro život nepotřebnějších listův a listin. Školám hlavním a dívčím, obzvláště nedělním a průmyslovým napsal Tom. Jos. Ronek, učitel při dívčí průmyslové škole sv. Ludmily v Praze. Stran 150. Nákladem kněhkupectví Mikuláše a Knappa v Karlíně.

— Tintéž nákladem vyšlo: „Básnictví ve školách národních.“ Návod, jak by se mohly básně ve školách národních vykládati. Pro učitele a čekatele škol národních sestavil Josef Jedlička, řídící a první učitel farní hlavní školy v Dobříši. Stran 47.

— „Krátká německá mluvnice v praktických cvičeních.“ Sestavil Josef Sokol. Nákladem kněhkupectví B. Stýbla. Stran 92.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

Vyznamenán jest:

p. Ant. Slaviček, děkan v Brandýse, stal se k. arcib. vikářem a školdozorcem střidnictví Brandýského na místě v. d. p. Jos. Hlaváčka, kanovníka kap. Staroboleslavské a far. ve Víně, jenž se z oné hodnosti poděkoval.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

p. Petr Maták, os. far., admin. v Slušticih, za faráře do Krut;
p. Josef Streichsbier, koop. u Sv. Ducha v Praze, za faráře do Stěbuzevsi.

Uprázdňené místo:

Boněnov (Punnau), fara patron. nábož. mat. od 26. dubna.

V biskupství Kralohradeckém.

V Pánu zesnul:

p. Vinc. Dejmek, kněz na odp., bývalý kaplan v Železnici, dne 30. března (nar. v Libštátě 5. srpna 1826, kněz od 25. července 1852.)

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

p. Josef Pekárek, koop. v Lomnici, za far. do Hrochova Týnce;
p. Jan Říha, duchovní správce v Kohoutově, za far. do Hradiště (Gradlitz);
p. Ant. Tomáš, kaplan v Oupici, za far. do Heřmanic u Jaroměře;
p. Placidus Středa, kněz ř. sv. Benedikta, koop. v Polici, za admin. do Šonova;
p. Ant. Šeps, kaplan v Čiňovsi, za kapl. do Lomnice;
p. Frant. Dietrich, kapl. ve Všestarech, za kapl. do Čiňovse;
p. Frant. Ehrenberger, koop. v Novém Hr., za koop. do Všestar.

Uprázdňené místo:

Kohoutov, lokalie patr. hrab. Sveřts-Sporka, od 23. dubna do 4. června.

V biskupství Budějovickém.

Vyznamenán jest:

p. Frant. Suchý, b. vikář, kons. rada a děkan v Horš. Týně, jmenován jest arciknězem v obvodu Domažlickém.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

p. Vác. Nachbar, far. v Žihobci, za faráře v Neurazi;
p. Jos. Bumba, katecheta na c. k. gymn. v Jindř. Hradci, za far. v Kam. Újezdě.

Uprázdňené místa:

Žihobec, fara patr. náb. fondu, do 3. června.
Místo katechety na c. k. gymn. v Jindřich. Hradci, do 14. května.

Listárna redakce.

Obsah dopisů nám zaslanych a pro nedostatek místa neuveřejněných: V Ousobí byl péčí d. p. faráře Jos. Hájka zakoupen nový Boží hrob asi za 300 zl. Jest — skleněný! — Z jihovýchodních Čech píše nám p. D. o volbě lékaře v městě N. Ucházeli se lékaři dva, jeden katolík, druhý žid. Přednosta schvaloval žida, duch. správce katolika; zvolen jest 12 hlasy proti 11 lékař žid. P. dopisovatel se táže, by-li by v stejných poměrech zvolen katolík v městě židovském. — Od Č. Kostelce chváli p. J. R. opravy a obnovy v chrámu sv. Ignáce v Praze, jež byl navštívil, aby seznal ty kněze, „pro které se strhl nehorázný křik v časopisech nekatolických a některých politických.“ Viděl Jesuity a nebal se jich, slyšel je, a naplněn jest úctou k nim. Dále uvádí slova jistého listu, jež uveřejnění zákon nám brání, proto že číslo ono bylo konfiskováno a mimo to se ostýcháme stavěti na odív zlomyslnost našich. — D. p. *: Později ano, ale stručněji, na způsob dopisu. Za milou odpověď díky. — V. p. P. P.: List, jenž uveřej. nařknutí, přijal též opravu; na tom budiž dosti. — V. p. V.: Práce nedok. se nepřijímají. — Nez.: Za 5 zl. na máj. pob. u sv. Kl. díky.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
kníž. arcib. semi-
nářní číslo 190—I.

Expedice:
v kat. knihkupectví
B. Stýbla,
na sv. Václavském
náměstí, čís. 786—II.

Nedostává čísla rekla-
muje nejdříve
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasý katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

Předplácí se
v expedici
u všech řádných
knihkupeů
na rok: 2 zl. 50 kr.
na půl: 1 zl. 30 kr.
Po poště:
(jenom v expedici)
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1 zl. 55 kr.

Předplacení čtvrt-
letní se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bidné činí národy.“ (Přisl. XIV. 34.)

Čtvero řečí o zpovědi,

jež k mládeži vyššího gymnasia v Hradci Králové měl
Boh. Hahl.

III.

„Mnozí z věřících přicházeli, vyznávající a
vypravující skutky své.“ Sk. ap. 19, 18.

Protestanté, kteří též křesťany se zo-
vou, neucínili dobře zavržené zpovědi; poru-
šili svatý řád a odňali stoupencům svým
znamenitou část duchovní útěchy a myslí
upokojení, jakéhož docházejí všickni ti, kte-
říž v sprostnosti ducha a v skroušenosti
srdce sv. zpovědi konají a tak svátost sv.
pokání důstojným způsobem přijímají. Ne-
boť jak jsme slyšeli, zpovědi sv. jest půvo-
du Božského, samým Kristem Pánem usta-
novena a v slovích k apoštolům pravených
již obsažena — a také vždycky v církvi
byla. Ti však, kteří ji zrušili, drzou rukou
sáhli na sv. řád a věřící připravili o vše-
cky ty milosti, jichž zbožné a skroušené
srdce ve správě Boží dochází. Však i mezi
katolíky slyšen bývá hlas: „K čemu jest
zpovědi a dokonce častá zpovědi?“ Pánu
Bohu samému se zpovídám, ten vidí do
srdce mého. — Že však řeč takováto jest
bláhová a nejvýš lehkomyšlná a že zpovědi
člověku nad míru jest užitečná ano potře-
bná, okázati vám, roz. v Kr., budiž před-
mět těchto slov mých.

Již to, že jsi křesťan, a že zpovědi (a-
nebo odpouštění aneb zadržování hříchův)
od samého Krista Pána, Spasitele našeho,
ku kterémuž se přiznáváš, ustanovena jest,
již to mělo by tě a každého bratra v Kri-
stu, pohnouti, abys o zpovědi tak lehko-
vážně nemluvil; nebo jsi-li křesťan a při-
znáš-li se ku Kristu, již pro to měl bys vše-
lidské ustanovení Ježíše Krista v nehlubší
uctivosti mít, a byť bys i rozumem svým
naskrz je nepronikal, a měl bys, nic neod-
mlouvaje ani nemudruje, jich byti poslušen,
důvěřuje se v Božskou moudrost Spasitele

svého, že tobě jistě ku spasení duše slou-
žiti budou.

Leč i z rozumu dokážeme, že zpovědi
nejen užitečná, ale i nejvyšší potřebná jest;
a užitečnost tu i z obecného života příklady
osvědčíme. —

Nikdo neupřel, že člověk jest bytost
morálná, kteráž dobrá anebo zlá býti může,
může tedy dnes býti lepší, zítra horší, může
dnes v dobrém prospívat, zítra uleviti; to
praví každému svědomí. Avšak poněvadž
člověk, jsa bytost svobodná, také dobrým
i lepším býti může, v tom leží již důkaz,
že dobrým býti má, a sice čím dále, tím
lepším. Nebo nikdo nebude tvrditi, že by
člověk zlým, anebo horším se stávati měl;
to by byl nesmysl. Člověk, jsa dobrého
schopen, k dobrému také vždy čeliti má.
Leč jak to učiní? v čem záleží to prospí-
vání v dobrém? Jistě v ničem jiném, než
v odkládání chyb a v osvojování si vlast-
ností dobrých čili ctností. Kterak to začne?
jak to učiní? nic jinak, než poznáváním
sebe, přemýšlením o sobě, pozorováním se-
be; nebo první krok k moudrosti jest znáti
sebe. Nuže a co jest poznávání sebe a pře-
mýšlení o sobě jiného, než zpytování svě-
domí? Ejhle, první krok k pokání! — A
však ty, poznáv chýbu svou, nepolepšíš se,
nebudeš-li jí litovati; nebo kde není lítosti,
tu zajisté není polepení. Kde však jest
pravá lítost, tu zároveň jest i pravý úmysl;
nebo kdo upřímně hříchu svého lituje, ten
zajisté bude chtíti, nikdy více se ho nedo-
pustiti. Ejhle, druhá i třetí část nezbytná
svátosti pokání, pravá lítost a pravý úmysl.
Avšak kdo má vědomí viny v srdci, bude
míti pokoje? kdy bude srdce jeho sladké-
ho požívatí míru? — Víme, že srdce naše
dotud pokoje nemá, dokud v něm vina jest.
Leč kterak viny se sprostiti? jak slyšeti
ubezpečení: „odpouštějí se tobě hříchy“ —
vina se srdce tvého jest smyta? — kam jíti?

Věřící srdce ví, *odpuštění viny* že třeba hledati u Boha a tudy že třeba jíti k těm, jimžto řečeno bylo: „Kterýmžkoli odpustíte hříchy, odpouštějť se jim,“ tu jen nabude srdce upokojení, poučení, útěchy, povzbuzení k dobrému a hle to zpověď — tu třeba *svěřiti stav srdce svého* náměstku Božímu! Vždyť v strastech a souzeních všelikých hledáme srdce útrpné, jemuž bychom se svěřili a tak sobě *ulehčili* — aj, což jest zpověď jiného? Snímát s nás tíži, břemeno to nejtěžší, *vínu hříchu*. Ejhle, jak *prospěšna, užitečná*, ano i *potřebna* srdci našemu a *přirozenosti* naší jest zpověď!

Avšak mnohem více prospěšnost a užitečnost její do očí bije, přihlédneme-li k praktickému životu. Ach, co dobrého, nescíslně dobrého zpověď už způsobila! — Odtud plyne *milost Boží na pokolení lidské*! — Jdi, taž se onoho řemeslníka, kterýž oddán byv lehkovážnému životu, to, co za týden pracně si vydělal, obyčejně v neděli, v den Páně promarnil a prohejřil, na Pána Boha nezpomněl, do kostela nešel, a když vše utratil, s hříchem obžerství domů se vracel, důstojnost obrazu Božího na sobě poskvňv? Aj, co se stalo, že nyní pořádným jest, v neděli na služby Boží chodí, že střídým jest, mravným a šetrným, a ne více návštěvou hospod, pitím a kartami, nýbrž čtením užitečné a vzdělávací knihy doma se baví? Toť ovoce zpovědi jest, Svátosti pokání! — Jdi, taž se sluhy onoho, který po dlouhá léta vrchnost svou tajně okrádal a peníze marně utrácel, odkud to, že nyní jest *spravedlivý a věrný*? Aj, to učinila zpověď! — Taž se onoho nedbalého otce, který marnotratníkem jsa, rodinu svou úplně zanedbával, odkud to, že nyní jest pořádným otcem a vši silou o rodinu svou se stará, co přeměnilo jej? — Zpověď. Viz onoho boháče, který vždy k chudině zatvrzelým býval, hle, nyní jest otcem chudých a štedře almužny uděluje, rei, co přivedlo jej k poznání a obměkčilo srdce jeho? — Zpověď. Taž se onoho muže, kterýž bližnímu svému statek, o němž on nevěděl, vrací, protože nespravedlivého statku podržeti nechce, co pohnulo jej, aby bližnímu vrátil statek, v jehož nepravém držení po dlouhá leta byl? — Zpověď! Pozoruj onoho jinocha, který tajně a své duši i svému zdraví velmi záhubné neřesti oddán byl, kterak prospívá nyní na duši i na těle, kterak v tváři rozkvétá, na duchu pak vesel jest a v srdci spokojen, kterak ve všem dobrém prospívá, kdežto dříve smuten byl a sklíčen na duchu, podobaje

se bylině vadnoucí? Aj, to činí *svatá zpověď*. Viz onoho jinocha študujícího, který již již se dával na cestu zlou, povinností svých zanedbával, práce se štilil, rozličných tajných přestupkův dopouštěti se počal; aj, co zachytilo jej, aby úplně neklesl a na věky nezahynul, jako nejeden z předchůdcův a spolubratřů jeho? Aj, to učinila sv. zpověď. A tak bychom mohli vypočísti celou řadu dokladů, kterak blahodárně v praktickém životě sv. zpověď působí. Pravda tedy jest, co římský katechismus dí, že *na snadě jest, proč nepřítel pokolení lidského chtěje víru katolickou z kořen vyvrátiti, právě zpověď, tuto křesťanských ctností ohra- du zboriti usiluje*.

Ano, zpověď jest *tajným prostředkem ctnosti*! Ona dává srdci pokoj a udržuje ho v něm; bez *vnitřního pokoje* není však štěstí a blažené chvíle na světě. Ona nesmírný počet hříchů a neštěstí zamezuje. Ona slabého a zemdlého spolubratra pozvedá a síly mu dodává; ona těší a posiluje, a co neocenitelné jest, umírajícího v hodině smrti, když poslední činiti má krok, a sice tam, odkud se více nevrátí, na věčnost připravuje a s Bohem směřuje. Jaká změna nastala by v člověčenstvu, kdyby každý upřímně a kajicně zpovídati se chtěl. Pak ovšem soudy málo by co činiti měly! V jediném příkázání tom: „Máš svému narozenému knězi nejméně jednou v roce se zpovídati“ leží mocný prostředek, aby svět se přeměnil, ze všech neduhů svých se vy- léčil. —

Po ovoci poznává se strom, po účincích zpovědi. Pročež jako náboženství vůbec, rovněž i zpověď nemá jiných nepřátel, než *zlých náruživostí*. Nuže, a jestli vůbec zpověď užitečná jest, pak jistě i *častější se zpovídaní* nebude neprospěšné. Jistě v domě tom větší čistota panuje, kde častěji se zamétá, než kde jen zřídka kdy. Ten útělejšího bude zajisté svědomí, a i menších chyb svých si povšimne, kdo častěji ku správě Boží jde, než kdo jen zřídka. A i to: „*Bohu samému se zpovídám*“ jest neplatné; nebo jsi-li katolický křesťan, musíš býti poslušen církve; nechťti poslouchati v tom, co k vlastnímu prospěchu jest, jest *nerozum*.

Tak hle nahlízíme, že sv. zpověď nejvyšší *užitečná* ano *potřebna* jest. I vy půjdete k správě Boží, i vy máte se státi účastní všech těch milostí, jež s svátostí sv. pokání spojeny jsou: odpuštění viny, upokojení myslí, útěchy srdce, posílení na cestu povolání svého, smíření s Bohem. Ó

jistě všeho toho velikého požehnání Božího účastni se stanete, jestli s pravým úmyslem, s pravou lítostí a skroušeností ku správě Boží pokleknete a upřímně, nelíceně před Bohem z hříchů svých se vyznáte, jako hned za časů apoštolských „věřící přicházeli, vyznávající a vypravující skutky své.“

Základy křesťanského vychovávání.

(Pokračování.)

XIV. Lež.

Co jistý zkušený přítel mládeže o mloucích praví, že se nerodí, ale vychovávají, zdá se, že platí také o lhářích. Dítě miluje a mluví pravdu, jak jsem v předěšlé částce ukázal; pokušení ku lhaní přichází z venčí, má původ v zlém příkladu.

Jsou ovšem také mnohé lehkovážné, zvěřilé dítky, které žvástají, co jim, jak se říká, slina na jazyk přivádí, pravdu i nepravdu. Nechválím toho; také nemíním, aby se mladým tlachalům takové žvástání trpělo, neb aby se mohli vymlouvat: „mně to tak z úst vyšlo,“ ale pokaždě jich notně zahanbí a přísně napomeň: „Styď se, mluvit něco, o čem bezpečně nevíš, žeby to byla pravda; po druhé si lépe rozmysli, co mluvíš; kdybych byl, hloupý žvástale, všemu věřil, co jsi namluvil, kamby to bylo přivedlo?“ a t. d. Však lhaní to vlastně není, *ke lži patří rozmysl a úmysl*. — Podobně *chloubá a honosnost*, které mnohdy u nejmenších dítek pozorujeme, nemůže se nazvati lží. Dítě chybí zprvu nevědomky proti pravdě, což stává se z *marnomyslnosti*.

Jako vlnící vody se pění, podobně z úst ješitných vycházejí přílišnosti. Takovému chvástavému synáčku a chloubné dečrušce se vysměj, ať poznají chybu svou; však nesmíš jako se lháři jednati a trestati je. „Říkej ještě jednou, co jsi ve škole tak dobře uměl!“ — „Ukaž, čím se chlubíš, jak jsi to vyvedl.“ — „Vidíš, neříká se nadarmo: hloupá pýcha!“ „Vlastní chvála páchne!“ atd. Takováto zahanbení bývají prostředky nejvhodnější k polepšení. — *Lhaní* však, t. j. vědomě a zúmyslně mluvit nepravdu, *mívá svůj původ v bázni a v nepravém studu*, nebo bý-
vdo toho příčinou *zlý příklad a svod*. — Mnohé dítky by nelhaly, kdyby rodiče moudře s nimi jednali a ku lhaní sami jich nenaváděli. Připomínám tu *některé chyby*, jichž budete-li se varovati, uspoříte si mnohého soužení.

Často dávají rodiče příčinu ke lži, že

se dítětek příkře, nevládně ptají a bez povážení hrozí. Mnohdy celí rozhorlení s metlou v ruce dotírají: „Kdo to udělal? Ty kluku, jestlis to udělal, zabiju tě! dám ti, co se do tebe vejde!“ Jaký div, že dítě v úzkosti lež vykoktá! — Ještě snáze dítě selže, jestli se mu lež s hrozbou takřka na jazyk vloží: „Ty jsi to snad neučinil?“ — „Jestli — Bůh ti buď milostiv!“ — Přirozeně odpoví dítě: „Ne, já to neudělal!“

Aby se dítě přiznalo k chybě, nesmíš mu napřed hroziti trestem. Když se něco nepravého přihodilo, zavolej dítky, pohleď na ně přísně, však ihned laskavě a reči vážně: „Dítky, mluďte hezky pravdu, Pán Bůh je tu přítomen, On vás slyší; kdo lže, nepřijde do nebe! — Kdo to udělal, ať sám to řekne; ostatní mlčte; — dítě upřímné je hodné, pravdomluvné!“ a t. d. — *Přizná-li se dítě, tážeš se, má-li se mu odpustiti trest? Ne vždycky; jen někdy, když věc je nepatrná*. Nebo kdyby se chyba na přiznání pokaždě prominula, bude z toho dvoji škoda. Za jedno dítě stane se lhostejným a že z užitku mluvívá pravdu, bude vždy lháti, když nebude z pravdy prospěch vyhlížeti. Je-li se toho co obávati, ulev trestu, řka: „Že jsi se přiznal, snáze vyjdeš!“ Naproti tomu lhář ať dvojnásob se tresce: „To máš za to a ještě za lež!“ — Ještě větší mírnosti šetři, když dítě bez výsledku samo se přizná, že chybovalo, zvláště stalo-li se něco jen z nepozornosti. Karel chtě mouchu zabít, z nenadání shodil láhev, ježto se rozbila. Ubohý hoch plakal hořce a vyhledav otce v zahrádě, vzlíkal: „Ach otče, chtěl jsem zabít mouchu a vrazil jsem do láhve.“ — „A kluku, rozbil jsi ji?“ — „Ano, otče, ale nerad jsem to učinil!“ — „Já ti dám nerad; počkej jen, dostaneš, že na to budeš do smrti pamatovat!“ To řka, uřízl prut a hochu notně vyštěhal. A když se stala podobná nehoda, udělala to kočka.

Také tehda, *když dítky skutečně selhaly z bázně neb z falešného, nepravého studu, musí se s nimi šetrně zacházeti*. „To jsem si nemyslel, že mne přelžeš,“ může se mezi čtyrma očima domlouvat. „Co řekne tomu tvůj anděl strážný? a jak se bude Pán Bůh na tě hněvati; nezapomeň se z toho zpovídati. Pro tenkrát ti to chci prominouti, však s takovou více nepřicházej; sice bych tě musel přísně trestati. Příslib mi, že nebudeš více lháti, a když půjdeš do kostela, pros Pána Boha za odpuštění atd.“ Tíží-li dítě svědomí tak, že se *hněd přizná*, může se 2—3krát nechat bez tre-

stu. Přísněji se musí jednati s tím, jemůž nestoudné lhaní stalo se zvykem. Mimo tělesný trest ustanov mu poručníka, který musí slova jeho potvrditi, než se mu věří.

Neméně přísně musíš zakročiti, *když dítě z nepřízně, ze zášti nebo ze nsty lže a na soudruhy křivě žaluje*. Tu a v každé případnosti, když ze lži přichází pohoršení neb škoda, musí to dítě odvolati a lež se musí u přítomnosti osob, jichž se týče, bez ohledu pokárati. To více působí, než dlouhé kázání, což i zákon křesťanský požaduje. „Ze slov svých ospravedlněš budeš, a z řečí svých budeš odsouzen.“ (Mat. 12,37.)

Ještě mám něco na srdci. *Mnozí rodiče* nejen že přísností nerozumnou ditky popuzují ku lhaní, ale přechasto *slovem i příkladem, vědomě a svévolně k ohavné této nepravosti je zavádějí*. Občejně se to stává, aby sobě nebo dítkám pomohli z neshody. „Řekni, že nejsem doma.“ „Když budeš o almužnu prositi, řekni, že ti otec zemřel.“ „Řekni učiteli, že jsi byl nemocen, žes neměl obuvi!“ „Když budeš tázán, řekni, že o tom nevíš — at mne nevyzradíš!“ „Hloupý kluku, ty ničemo, musels povídat pravdu?“ atd.

Vím, příteli, co si myslíš u sebe, co odpovídáš: „Vždyť se nemůže všem všechno vytroubit, jsou lidé nestydatí, kteří na dítkách všechno vyzvídají, co se v domě děje; co *tu činiti*?“ Na to odpovídám: Což musí ditky vždycky býti přítomny, když máš s někým co mluvit neb jednati, o čem každý nemá vědět? Pošli je někam, máš-li jaké tajnosti. (Šeptat tu nespomůže; děti tím více uší nastrkují.) Dozví-li se přece něčeho, o čem nemají jiní vědět, přikáž jim, at jsouce od cizích tázány, dají za odpověď: „Po tom mně nic není; o to se nestarám!“

Máš za to, aby se křiku ušlo a škody uvarovalo, že se musí někdy *výmluv* užiti. — Však výmluvy, vlastně vyhýbání, nesmí býti lživé. Z důležitých příčin smíme sice pravdy zamlčeti, ji pro sebe ponechat, však *nemáme nikdy nic nepravdivého vysloviti*. Smíme sice slov užiti dvojsmyslných, z nichž ale po bedlivém uvážení pravda vysvitá. *Svatý Tomáš*, arcibiskup Canterburský musel, jsa pronásledován, z Anglicka utíkat. Za mnicha přestrojen, sedě na koni bez sedla, potkal na útěku ozbrojené dráby, kteří se ho tázali, zdali je arcibiskup Canterburský? Sv. Tomáš odpověděl s úsměchem: „Sudte, je-li to potah arcibiskupský?“ Podobným způsobem ušel sv. Athanas, patriarcha Alexandrin-

ský, úkladům císaře Juliana. Ovšem, že takové vyhýbavé odpovědi, aniž by byly spolu lživé, vždycky a všem se nepodaří; pak jiného nezbývá, než se poddati; nebo lháti není dovoleno v nižádné případnosti.

Ještě něco na ukázkou, z čehož vysvitá, jak *nesvědomití rodiče ditky učí lháti, v tom domněné, že schytrají*. — Vilím jevil záhy zalíbení v úskocích; těšival se, kdykoli mohl své soudruhy v něčem podvésti nebo šibalské žerty si ztropiti. Rodiče měli to za chytrost, smávali se jeho žertům, a v nejhorším broživali mu prstem: Ty malá šelmo! Také někdy ze žertu mu lecos namluvili, jestli to uhodne, a když skutečně poznal úskok, spokojeně si to šeptali a svým známým pak vypravovali před Vilímkem, jaký to chytrý hošík! A skutečně byl v tom velmi vtipný, že brzo své rodiče klamal, své nespůsoby zastíral a lští si z nouze pomáhal. Když začal chodit do školy, měl ještě více příležitosti k schytralým kouskům. Neměl-li úlohy, neb se něčeho dopustil, vymyslel si lež a když pan učitel nevěřil a doma se ptal, stvrzovala matka nepravdivé výpovědi svého synáčka, aby ho uchránila trestu. „Ty jsi hodný partykár,“ bývala celá domluva matčina, jež tajně se radovala z chytrosti Vilímkovy. Když někdy svým šibalstvím působil mrzutost neb škodu, býval ovšem notně trestán; ale to ho jen rozhořčilo, ne napravilo, tak že v 20. roce svého věku byl odsouzen do káznice. Plačky žalovala skormoucená matka trpký osud svému sousedu. „Vy jste darebáká sama pokazila,“ dal jí moudrý muž za náhradu. — Netřeba připomínati, že se matka zpouzela proti takovému utrhaní a dobré chování dítěte do nebe vynášela. „Sapienti sat!“ dí latinské přísloví, po česku: „Moudrému napověz: moudrý vtipnou kaši jídá!“ (Pokračování.)

Život v kraji.

Od Fr. Pravdy.

III.

Muziky.

3.

Utratiti v hospodě u muziky zlatku a více není člověku mnoho, několik šestáků utratí často i když není muzika a nic jich nelituje. Mohlo by se mysliti, že takový člověk je velmi štedrý a přeje také chudým, jenž se k němu utíkají.

Mnohý z těch, co v hospodách peněz nešetří, šetří jich, když má někomu přispěti a nad svými příbuznými se nesmi-

luje. Je syn, je dcera, vydělává, slouží, bere plat a bere mzdu, má chudého otce, má chudou matku, ale nedá jim krejcaru, aby sám nemusel si činiti ujmu.

Když se zavádějí všelijaké sbírky k dobrým a šlechetným účelům, lidé se jim rádi vyhnou, a nemohou-li se vyhnouti, odbydou je maličkostí, bědujíce, že je zle o peníze a že by nevyšli, kdyby nespořili. Žádá se něco k okrášení kostela, ku prospěchu školy, tu pohořeli, tam jim bylo potlučeno obilí: není možná dáti mnoho, anebo se všechna pomoc odepře. Má se opravit cesta, má se opravit most, na jednoho souseda přijde maličko, ale přece se zdráhají, brání, soudí, drží schůzky a porady v hospodě, a při každé schůzce a poradě dávají si nalívat, což je stojí víc, než by stál celý příspěvek na tu potřebnou opravu.

Po osudné vojně Rakušanů s Prusy, jenž nejvíce vlast naši zastihla, sbíralo se v krajích od nepřítele ušetřených pro ty, jež válka o všechno byla přivedla. — Kam nepřítel nedorazil a kde neplenil a nevydíral, byli věru velmi šťastní a měli za to Pánu Bohu býti vděční. Mnohé obce nepříteli ani neviděly, zůstalo jim všechno a ani tu obtížnou přípěž nedávaly. Vděčnost za to všemohoucímu Pánu, jenž dává a bere, chrání a dopouští, nemohli zajisté projevit lépe, než když útrpností hnutí smílovali se nad ubohými krajany a bratry. —

V skutku to činili v městech i vesnicích, dávali hojně, dávali peníze i obilí, a z daleka to posílali a dováželi. Sláva jim, je to poznamenáno ve knize života, jsou to jistiny, jimž neujdou zasloužené úroky.

Bohužel nedělo se tak všude a tu a tam dali, jen aby dali, dali krejcaru a mohli dáti zlatky. Sedlák složil dvacet, třicet, čtyřicet krejcarů, málo který vystoupil výš a domkáři přinesli po šestáčku. Oběd pro jednoho Prusa nezaplatil bysi tím, co dal ten sedlák a kde jich v domě leželo deset a dvacet a živiti se muselo více dní anebo dokonce týdnů, tu ovšem bylo útrat, že se jich až děsíme. I koňům se poskytoval obrok, všelicos se poškodilo, vzalo a odvezlo, domácí potahy honěny světem.

Arcit byla slibena náhrada, ale ta se nedávala hned a o všechno oloupení ubožáci mohli zatím umřít hladem. Kde se svedly bitvy, tam zničeny jsou i příbytky i úroda na polích a pole pro nedostatek dobytka, jenž se odvedl a zabil, se nemo-

hly vzdělati a pro nedostatek obilí, jenž se nesklidilo, se nemohly zasít.

Tu se zaklepalo na srdce těch hospodářů, jenž nepřišli ani o vlas, oni otevřeli sáčky, vyndali zlatku, jestli neměli drobných, a víc než polovičku žádali nazpátek.

Byla první muzika, ta větší polovička tam padla, padla i celá zlatka a padlo i více zlatek, že také utráceli synové a utrácely dcery, jimž se zkazila paráda.

Což by nebylo šlechetné a hezké, kdyby ty peníze byli obětovali nešťastným bídákům a byli si odepřeli muziku, aby je uspořili?

Sláva těm, co to opravdu učinili, pravím ještě jednou, a je jich Bohu díky, přece víc než zhejřilých a nemilosrdných lehkomyšlníků, jimž však zajisté nepřejeme, aby sami jednou od spravedlivého Boha podobným křížem byli navštíveni.

Na muziky se věnují peníze, jenž by mohly sloužiti i k jiným bohumilým skutkům. Mohlo by se jimi ku příkladu přispěti na dobré vychování dětí a víme ze zkušenosti, jak ten a onen otec si stýská a se vadí, když má za svého školáka platiti učitele. Kdyby jen jednou nešel do hospody, měl by pohromadě, co potřebuje a kdyby to udělal častěji, mohl by ještě lépe o své děti se postarati. Jiný by si mohl opravit dům, zahradu, pole, louky, mohl by si zřídit potřebné věci a nástroje, by sebe a rodinu mohl ošatiti. Nedbá na nic a na nic nemá peněz, ale u muziky a v hospodě musí býti a hle, peníze jsou zde. —

Konečně se peněz nedostává i k těm muzikám. Právě muziky a hospody všechno, co tu bylo, pohltily, a někdy jsou pryč i domy a statky. Ti, co domů a statků neměli, k ničemu to nepřivedli, že výdělky své promrhali a utratili a když již nemohou vydělávati, scházejí zásoby, jenž by je živily. Schází-li také zdraví, o něž se přivedli, jest blaho jejich časné úplně zničeno a často i blahu věčnému hrozí nebezpečství.

Kdo jmění své rozpustile zmařil, již tím svým hříchem se dopustil a to tím většího, má-li rodinu, již je měl zachovati. I svévolné porušení zdraví je hřích a sice proti pátému přikázání, jak dobře víme. Však muziky i k jiným hříchům ponoukají a jsou tedy zkázou nejen tělu, nýbrž i duši. —

Těžko se člověk při muzice ubrání a uvaruje nestřídmosti. Je známo všem, co u muziky v kraji bývali, jak se při nich

přlýtvá s pivem i s kořalkou a jak již také se piji punče a všelijaké likéry sladké a hořké. Chasník si pořád dává nalívat, nechce míti sklenici prázdnou a netrpí ani, aby v ní bylo málo. Dopil zbytek, třebas ještě dost velký, vlil i sklenici do sebe, a nutil se k tomu, když se naň dívali. „To jsem chlapík,“ těší se, a i to děvče, s nímž tančí a jež si nadechází, se mu má obdivovati, je na svůj chlást pyšný. Drží sklenici v ruce, vyzdvihuje ji, točí se, skáká. Pivo šplíchá na zem a chce, aby šplíchalo. Má to za čest, za významení, za panský a vznešený mrav. Zachází s pivem jako s vodou, nic mu na něm nezáleží. Klepá a volá na hospodského, aby mu sloužil. Hospodský slouží rád. Již vypil sklenic, že sám neví kolik.

Vrhl se zase do kola a tančí. Tanec znova rozdráždil jeho chuť a žízeň. Kouří tabák, vypráhla mu ústa, musí opět pít a pije, jako by byl sud beze dna.

Napadlo mu, že by se snad slušelo a že by bylo slavné, kdyby pil i něco jiného než pivo. Již si poručil, již nese kořalku. Čím větší sklenice, tím větší sláva.

Pije kořalku a tančí, pije kořalku a kouří. Hlupák a pošetilec: oheň přichází k ohni, naplňuje ho plamenem a všechny vnitřnosti mu popálí.

S lítostí, bolestí a ošklivostí vidíváme tanečníky a kuřáky pít kořalku, vědouce, že jest jim záhubným jedem. Oni to nevědí a nechťi věděti. Vypili kořalku a pijí zase pivo; vypili pivo a pijí zase kořalku; tak se to střídá, až tělo podlehlo a kleslo. —

Ženským nechutná kořalka ani pivo, upejpají a zdráhají se. Mužští jim tedy dali sladkou rosolku a co ženské nevypily, vypili sami na jeden doušek, jak se říká, aby dokázali, že to umí lépe nežli ženské a že se to tak a nejinak má dělati.

Udělal se jim drobet zle. Nedivíme se tomu a nedivili bychom se, kdyby jim bylo třebas hodně zle. Vždyť již toho natropili, že je div, jak ještě mohou státi.

Aby si pomohli, nalil jim hospodský hořkou, po hořké pijí zase obyčejnou a sladkou, pijí zase pivo a jen když tu hořkou mají v žaludku, pak může následovati cokoli, ona jim žaludek vyčistí a napraví. Blázní, nařídili si také černou kávu, nařídili si punč, nařídili si čaj, jenž již také se vetřel do měst i vesnic. Nic nechce působit; je jim zle a zůstane jim zle: jsou opravdu opilí. Již ani ta sklenice vody, co do sebe vlili, nemá účinku. Skákají je-

ště a tančí, ale pletou a motají se jim nohy, zajíká se jim jazyk, dělají se jim před očima mžítka a všecko i stěny i strop i muzikanti se s nimi vrtí v kole. Táhne je to dolů k zemi; jeden se poddal, leží někde a spí; jiný odporuje, vydrží s druhými a nadělá nehezkých kousků, že by se sám měl za ně stydět, až vystřízlívi.

Po každé muzice je v hospodě několik na žmoch zpilých a těch, co mají špičky a dali si jen berdo, tak že přece zcela rozumu nepozbyli, je ještě víc a v pravdě střídým nezůstal snad nikdo.

Kdo se v noci neodebral domů, vrávorá po ulici ráno anebo teprva mezi polednem. Toho a onoho anebo víc najednou doprovází muzika. Vzali si pivo ještě na cestu, zpívají, zastavují se, dělají posuňky, ranty a šašky a lid se sbíhá, aby je viděl a aby se jim smál. Mezi lidem jsou i děti a často se již stalo, že dítě vidělo a slyšelo vlastního otce, když se opilý s hudbou vracel z hospody.

Děti leckdes i do hospod mají přístup a jsou svědky všech ohavností, co se tam děje. Ano rodiče je tam berou sami a je tu někdy děti u dveří a v síni, že je těžko skrze ně se protlačit. Prohánějí se v hospodě a před hospodou a zajisté si všeho dobře všimají. Vedou se řeči, zpívají se písně, provozují se šprýmy duší dětskou otravující. Mrzkost a ohyzdnost, již se poskvvrňují velcí, vštěpuje se do srdce i malým a hned v mládí je seznamuje s hříchem. Základ k němu jest položen a běda těm, co ho položili, neboť jsou vražedníci nevinných duší. „Kdo pohorší jednoho z těchto maličkých, kteří ve mne věří,“ praví Pán Ježíš, „lépe by bylo jemu, aby byl zavěšen kámen mlýnský na hrdlo jeho a byl pohřben do hlubokosti mořské.“

Při muzikách se mládež v skutku pohoršuje a proto by se k nim neměla bráti ani pouštěti, jak to i od úřadů duchovních a světských jest zakázáno. Hodní a bohabojní rodičové to zachovávají, ale rodičové nerozumní a lehkovážní se mládeže ještě ujmou, když ji hospodu zapovídáš, ji z hospody vyháníš.

I mládeži dospělejší jsou muziky zkázou, poskytuje jí příležitost k zlému a rodiče ji k nim nechávají choditi bez vši dohlídky. Dcera jde sama, vrátí se sama a zhejřilý chasník ji v noci vede domů. O matko, ó otče, kterak můžete spáti, když dítě vaše kráčí na kraji propasti? Mnoha do ní již upadla, a jsme přesvědčeni, že muziky, k nimž běhala nejsouc chráněna

od svých, ji přivedly o čest, o dobré jméno, o štěstí časné a snad i věčné. Běhala k nim, až se prozradila její hanba, již dosti dlouho skrývala snad kusem šatu. Nic na plat, přece se stala povrhelem a vinu mají i otec a matka, že si na ni lepší pozor nedali. Svůdce její ovšem také je poznamenán u Boha a u lidí a neujde spravedlivé pokutě. (Dokončení.)

D O P I S Y.

Od Radbuzy, 7. května 1867.

(Opat Marian Heintz.)

Duchovní ústav slavného a zbožného šlechtice Českého, ctihod. vladyky Hroznaty, na západu Českého království, jeden z hlavních sloupů víry katolické*) za bouřlivých dob vlasti naší, — klášter Teplánský utrpěl letos značnou ztrátu údů svých. Sotva jsme nastoupili tento rok, uchvácen jest nám velezasloužilý inspektor lázní Mariánských P. Norbert Antonín Spitzl smrtí náhlou (4. ledna); pak vysobozen z dlouhé již mnohá léta trvajicí a trapné nemoci mnohovážený bývalý farář Mariansko-Lázenský a první profesor církevního práva na ústavu domácím, P. Christian Josef Würl (28. února); potom odebral se na věčnost po dlouhé též a těžké chorobě veleslavný c. k. řádný profesor studií biblických N. Z. na vysokém učení Pražském P. Gabriel Jan Güntner (17. břez.), a nyní, sotva že byl měsíc od této poslední trudné ztráty uplynul, tu jest nám želeť nad brobem veledůstojného duchovního otce našeho, opata P. Mariana Josefa Heintza, an dne 4. května v noci o 11. hodině po krátké nemoci zánětem blány břišní v Krukanicích v Pánu zesnul. — Památce jeho buďtež tyto řádky věnovány.

Opat Marian Josef Heintz narodil se 23. ledna 1785 v Lokti; sliby řeholní složil 18. září 1808; po dokonání studií na kněžství vysvěcen jest 6. srpna 1809, a rok na to ustanoven katechetou na gymnasiu Plzeňském, kterýž úřad nastoupil 1. listopadu 1810. V tom stál úplných 21 let až do roku 1831, kdežto za faráře do Číhané dosazen jest. Nedlouho na to u-

stanoven jest převorem v klášteře Teplé a pak opět inspektorem statku Krukanického. Odtud zvolen po nenadálé smrti opata Melichara Mahra za opata Teplánského 30. března 1843 a byl dle pořadí opatem 45. téhož ústavu. V tomto veledůstojném postavení trval úplných 25 let a dosáhna věku svého 82 leta zesnul v Pánu, jak jsme byli svrchu udali. Mrtvé tělo vykropeno jest dne 6. května v Krukanicích a do Teplé odvezeno, kdež pak 7. května u slavném pohřbu a všeobecném účastenství bratří, c. k. úředníků a lidu všech stavů, na farním hřbitově pohrobeno jest.*)

V Pánu zesnulý opat získal si o klášter, bratry i jiné příslušníky, o církev i stát takové zásluhy, že povždy mezi nejznamenitější z představených starobylého ústavu Hroznatova náležitosti bude. Chtěli-li bychom všecky jeho zásluhy vyčísti, přesahalo by to meze těchto listů. Není snad a bez snadu ze všech 22 far patronátu Teplánského s 30 kostely a příslušnými školami ani jedné, kteráž by za jeho prelátství nebyla nějaké výhody v stavbě, v hospodářství, v zlepšení stavu i kněží bratří i učitelů nezakusila. Vyčtení všeho by požadovalo úplnou knihu a okázalo by i jeho péči, i jeho spornost, i jeho ve všem praktický náhled. Ze všeho toho nuceni se vidíme k jeho památce poukázati hlavně jenom k třem věcem: k stavbě kostela v Lázních Mariánských, k ústavu chudých Školních sester v Mnichově (Einsiedl) a k obnovení kostela klášterního.

Co dva z Marianových předchůdců hodlali, ale pro obtíže ani nezapočali, vyvedl on, že totiž na tom místě, kde Bůh každoročně léčivými vodami rozmanitého druhu zrušené zdraví přemnohým nemocným navrácuje a choré sílí, Jemu co dárci všeho dobra, a tudíž i zdravoty důstojný stánek vystavěl. S jakou péčí, s jakými obtížemi, s jakým nákladem takové dílo za krátkou dobu 5 let vyhotovil, skutek ukazuje všem, kdož uznalého náhledu schopni jsou.

Trváje, že kořen blaha lidského tkví v rodině, blaho rodiny pak že se zakládá na dobrém křesťanském vychování dítek, toto že opět docíliti lze hlavně zbožným srdcem a útlou péčí mateřskou, umyslil si opat Marian zůstaviti k tomu účelu celému

*) Když po zhoubné 30leté válce ubohé Čechy docela byly vysílány a mimo jiné i velikým nedůstatkem kněžstva víra skoro celá zašla, osazoval klášter Teplánský novými duchovními fary na celém skoro západě království až po Cheb, Hroznětín, Žlutice, Táchov, Haid atd. všude nejen věřící u víry upevňuje, ale i zbloudilé zpět do lůna církve přiváděje, chrámy stavě i školy. Mnohé z těch far podržel až do polovice 18. století.

*) V Plzni konány též slavné služby Boží za zemřelého opata a přítele mládeže, při nichž sbor studujících slavně „requiem“ vokální od Kemptera zpíval.

okolí ústav, jímž by o dobré křesťanské, zbožné vychování dívek postaráno bylo. Přesvědčiv se sám o blahém působení uvedených nedávno do vlasti naší chudých Školních sester,*) ustanovil je uvéstí též do krajiny Teplánské. S největší ochotností k tomu obětoval, co byl při své skromnosti po mnohá léta uspořil, k tomu přispěly též dary dobrodinců vyšších i nižších, účinnost měšťanů Mnichovských i obětí bratří, tak že v krátkém čase vychovací ústav chudých Školních sester v Mnichově vystavěn, založen, nadán a posvěcen jest. Přes 10 let již jest tomu, co tam skromné sestry v tiché samotě účinkují a z blízka i z daleka tam rodičové dcery své posílají, aby odloučeny jsouce od marnosti a hluku svědného světa, mysl i srdce své k vážnějším, vznešenějším věcem obrátily.

Neméně nákladné, důstojné a památné jest vyvedené péči opata *Mariana* obnovení chrámu Teplánského. Odkládal s ním opat *Marian* dlouho, ale s rozumnou rozvahou. Neboť byla celá budova během času mnoho utrpěla. Opravy důkladné bylo zapotřebí na střeše i zděch i věžích. O to bedlivě se postarav, aby velebná ta budova, k níž ctihodný vladyka *Hroznat* v hluboké pokoře své sám kamení na svých ramenou nosil, k jejímuž stálému na věčné časy trvání se věrností *Čechů* dokládal, kteráž skoro po celých 700 let hroznými bouřemi byla potrávala, znova byla upevněna, pečoval o to, aby k velebným službám Nejvyššího, co skrovné síly stačí, důstojně byla okrášlena. I povolání k tomu umělci vlastenští; dle návrhu výtečného akademického malíře Viléma Kandlera vše vyvedeno, ozdobeno a okrášleno, tak že první vkročení do té svatyně Páně srdce každého mocně dojímá. Slavným by byl *Marian* opat, kdyby nic nebyl ku památce po sobě zanechal jiného, leč obnovení kostela klášterního.

Ale i vědy byl pečliv. Maje na starosti osazování gymnasia Plzeňského, bedlivě pečoval o to, aby z mladších kněží vždy někteří připravili se z rozličných předmětů, jímž se na gymnasiu vyučuje. Bibliotéka obohacena za jeho vlády mnohými drahocennými díly, mezi nimiž jmenujeme toliko zjednaní Bollandistů, spisů sv. otců, jiné mnohé pro stručnost těchto

řádek mlčením minouce. Podporoval též mnohé chudé studující, jímž po 50—100 zl. ročního příspěvku dával.

Za takové zásluhy došel i spravedlivého uznání u bratří, u cizích, i na nejvyšších místech. Jeho Milost císař a král *František Josef I.* ráčil jej ozdobiti, když slavnost druhotin kněžských slavil, křížem komturním řádu *Františka Josefa*; Jeho Svatost Papežská obdariti ho ráčil právem při jedné mši sv., kterouž by sloužil, uděliti všem při ní přítomným věřícím plnomocné odpustky;*) Jeho Eminenci kníže arcibiskup *Pražský* při každé příležitosti objevil mu svou nejvyšší spokojenost a na jevo dal zřejmě, jak si ho váží; vysoké umění *Pražské* udělilo mu r. 1848 čestné doktorství v bohosloví; velkostatkáři zvolen byl do sněmu zemského, atd.

Jestli že jest dlouhý věk ve zdraví, cti a vážnosti darem zvláštní milosti Boží, smíme doufat, že ten, kterýž opata *Mariana* po tak dráhná léta svou milostí silil, aby tak mnoho ke cti a chvále Jeho a k blahu lidstva podnikl a vyvedl, i sám bude jemu tam v onom životě odplatou hojnou a že ho též oblaží v slávě věčné.

J. N. D.

V Hněvčevsi dne 1. května 1867.

(Zpráva o dodaných milodarech.)

Nevím, jakými slovy bych měl naznačiti radostné překvapení, jež jste mi způsobiti ráčil bohatou zásilkou, dne 30. dubna u večer mně dodanou. Rozevra skvostně vázaný „*Blahověst*“, tu vzácnou odměnu za dopisy z války lonské, pod názvem: „*Paměti o bitvě u Hradce Králové a jejích následcích*“, kterážto odměna mně povždy zůstane utěšenou památkou z doby tak kruté: nechtěl jsem svým očím věřiti, že tu skutečně šest desítek přede mnou leží. — Co to? — Vašnostin přemilý dopis mně to vyjevil, že těch 60 zl. rak. m. jest přebohatá úroda z několika těch nelicencovaných řádků, ježto jsem „*Blahověstu*“ a milý „*Blahověst*“ ctěnému čtenářstvu podal, že to jest snůška dárků od útlých duší, kterouž z křesťanského milosrdenství ubohým, válkou — beze vší své viny — v nouzi a strast uvedeným bližním podávají, a že mimo těchto 60 zl. ještě 15 bude jinam posláno. — Neznám ty dobrodince, ale s okem slzou zalitým volám: „Zaplat jim Bůh dary zemskými i nebeskými!“ Jest to slza vřelá a radostná, vždyť ji vynutila bohatost lásky křesťanské

*) Nesmrtelnou zásluhu o uvedení téhož řádu k nám má nedávno též v Pánu zesnulý P. *Gabriel Schneider*. Viz *Blah.* č. 7 str. 113.

*) Sloužil svěcený opat tu mši sv. na den Neposkvrněného početí bl. Panny Marie, 8 prosince 1859.

a upřímnost drahých krajanův. — Co tu již bylo darův ze všech končin milé naší vlasti na místa bojištěm blízka rozesláno, a hle, nepřeborná láska našla opět dárky nové a ochotně podává příspěvu snad s mnohým sebe zapřením naschráněnou co milosrdný Samaritán ubohému bližnímu. Nezaznamenalo Písmo jméno Samaritánovo, ale skutek jeho chválen a k následování poroučen bude, dokud o něm Písmo vypravovati bude; takť jest i tuto: nezvedí snad nikdy obdaření jména milých svých dobrodinců, avšak těch dobrodinců milých památka ani se životem obdařených nevyhasne, nýbrž vypravování potomků ponese tu památku i pozdním věkům a bude o těch šlechetných dobrodincích vypravovati zvláště farní pamětní kniha v Hněvčevsi. — Račtež, prosím, tomuto mému dopisu dopřáti místečka v Blahověstu, aby šlechetní dobrodincové zvěděli, že milodary jejich odevzdány jsou a kam. — Přičiním se bedlivě, aby těch milých obětí dostalo se skutečně potřebným a vděčným — a bohdá o tom zprávu podám.

J. Just.

Z okolí Píseckého v květnu 1867.

(Slavnost kněžská, Velikonoc, Obnovení chrámu P. u sv. kříže.)

Ke dni 10. dubna byli jsme pozváni důst. p. vikářem našim na kněžskou pobožnost, již zmíněný p. vikář před několika lety v našem střidnictví byl zavedl a ku prospěchu našemu i věřících co rok obnovuje. — Ač počasí v ten den bylo dosti nepřívznivé, sešlo se nás valný počet i ze vzdálí ku 9. hod. do děkanství. Odtud v rochetách brali jsme se při hlaholu zvonů do děkanského chrámu, kdež po modlitbě žalmů kajících vykonal jsem u svých zpovědníků sv. zpověď. Po menších hodinách obětoval v. důst. kmet konsist. rada Bezděka mši svatou. A když byl sám přijal nejsv. Tělo Páně, přistupovali jsme i my, jakož i veškeré učitelstvo zdejší, ano i mnoho přespolních učitelů k stolu Páně s horícími svícemi v rukou, a po nich konečně i žáci 4. třídy hl. školy. Doufám pevně, že nemalý užitek duchovní a radost přehojnou srdci jednoho každého přináší takový výkon společný, ale nejvíce miám, že bude blahodárně působiti na útlá srdce naší mládeže, jižto dojista den takový utkví v paměti. Netřeba dodati, že i mnoho věřících v týž den přijímalo, aniť se naši s námi těší na ten den a s námi podíl berou vřelý. — Po mši sv. držel p. celebrant krásnou řeč, obrav sobě za předmět svědomí, pověděl, jak se otupuje a kterými prostředky se svědomí pravé uchraňuje. A takto posilnění vra-

celi jsme se s radostí opět ku své práci. — Po mnohých chmurných dnech zasvitlo na zelený čtvrtek slunečko tak utěšeně, že jsem se odhodlal blízkou Čížovou navštívit. Tamní horlivý správce duchovní hledí k tomu, aby na zelený čtvrtek co nejvíce osadníků přistoupilo k stolu Páně. Pročež zve i cizí duchovní k slyšení sv. zpovědi. Kostelíček na krásném vršíčku, čistý, vkusně ozdobený naplněn jest zbožnými osadníky pějícími písně k uctění nejsv. Svátosti. V tom počíná velká. Tamnímu p. učiteli sluší veliká chvála, že o zpěv kostelní velmi dbá, ano i těžší zpěvy se svými žáky provozuje. Když se přiblížilo přijímání duchovních, ustály varhany a v tom veškeren lid počal se modliti společně a hlasitě „obecnou zpověď“ v jazyku mateřském. Věru, to učiní na člověka dojem nesmírný; viděl jsem přemnohé, ani až k slzám byli pohnuti. — Po mši sv. učinil p. vikář k lidu přiměřenou řeč o nejsv. Svátosti. — Nápadný byl mi v sluneční záři třípytici se křížek na jedné části střechy kostelní. A tu dozvěděl jsem se, že tento křížek okrášlen z vděčnosti k Pánu Bohu, jelikož z této veliké osady na 40 synů v lonské válce, ano i v boji bylo, a ni jeden nebyl ani poraněn. Nechat jim je zaštitou i v bojích proti nepřátelům neviditelným!

Již před 2 roky vybilén a okrášlen byl děkanský chrám Písecký; a pomýšleno na to, aby i bývalý dominikánský kostel u sv. Kříže byl obnoven a upraven. Náboženská matice co patrona a částečně i sbírka osadníkův umožnily toto předsevzetí. Lonského leta započaté dílo blíží se téměř ke konci a ty stěny čisté, a ty oltáře nově natřené upomínají bezděky na slovo žalmisty: „Miloval jsem okrasu domu Tvého!“ — Na stěnách tohoto chrámu Páně byla křížová cesta, ale bohužel dosti bídna. Ač dosti peněz stála, nicméně nebylo dílo ani vkusné — ať nedím neumělecké. — A tato bude nahrazena novou, velmi krásnou. Zavedená sbírka již hezké pomoci poskytuje; a doufáme, že v brzku vše ku konci se přivede. Dežž Bůh, aby duch křesťanský vždy více se množil, čím více nepřátelé naši hledí lid připraviti o nejdražší klenoty: o víru a nábožnost.

B . . .

Z Husince, 6. května 1867.

(Nová křížová cesta, Ozdoba chrámu, Odvod učitelů.)

Náš chrám Páně nabyl opět znameňité okrasy, mámet novou křížovou cestu. Obrazy 30“ široké a 40“ vysoké dle Füh-

richa zdařile vyvedl akad. malíř v Radlicích u Prahy, p. Jakub Ströminger; přiměřené dubové rámy, svrchu vysokou gotickou řezbou opatřené a pozlacené zhotovil v oboru chrámového truhlářství proslulý p. Václav Rachač, mistr truhlářský v Třeboni. Dilo toto stojí úhrnem 425 zl. rak. čísla. — A kdo tak znamenitou sumu obětoval? Sešlo se to vše sbírkou, příspěvky dobrodinců osady Husinecké. Zásluhu nevšední o celé to krásné dilo si vydobyl horlivostí svou Husinecký p. kaplan Jan Straboch. Již před dvěma roky zasadil se o velké to podniknutí. S p. Ant. Šebellem, kupcem zdejší, chodil dům od domu sbíraje příspěvky. Nemožnou po práci rozptýlené osadníky za dne doma zastati, chodili večer až do noci, prosíce na křížovou cestu. Za 2 leta sešlo se tolik, že se mohla křížová cesta již zakoupiti. Díky Bohu a důst. p. redaktoru listů těchto, že jsme našli malíře, jenž za cenu velmi levnou pěkně to dilo vyvedl! Příchozí obdivují se naší křížové cestě, jízto ve vůkoli rovné není.

V našem chrámu Páně jest viděti, co může osada třeba chudá, ale zbožná, obětivá pro svůj chrám Páně učiniti. Oltáře, obrazy jsou nové, podlaha čistě dlážděna, lustr, 3 krásné postříbené lampy, svícny, a veškeré chrámové náčiní vkusné a bohaté. Toto všechno obětovala osada Husinecká péčí horlivého v Pánu zesnulého duchovního pastýře svého a vikáře střidnictví Prachatického, p. Jak. Mráčka. A nyní horlivostí pana kaplana přibyla nám nová křížová cesta. Osada záleží pouze z městyse Husince a z 2 malých vesniček. Větší část dali tedy Husinečtí, kteříž byli za 20 let čtyřikrát vyhořeli. — Bůh jim to odplat, i všem, kteříž jakýmkoliv způsobem přispěli k zvelebení svatyně zdejší, zvláště pak k zřízení nové naší křížové cesty! — Na velký pátek pobožnost tu poprvé před novými obrazy konal vel. p. kaplan J. Straboch, jenž o ni tak snažně se zasadil. — Podávám též zprávu pro školy velmi smutnou, že v okresu Prachatickém 7 (sedm) učitelů při posledním odvodu k vojenskému stavu odvedli; mezi nimi z jednoho městečka i farního učitele spolu s podučitelem.

J. Š., f.

KRONIKA.

Z Prahy. Slavnost sv. Jana Nepom., muč. a hlavního patrona království Českého, koná se tímto pořádkem: Dnes ve středu 15. května slouží se v metrop. chrámě u hrobu sv.

Jana v 6 h. ráno mše sv. s pobožností českou, v 8 h. slavné requiem za zemřelé údy Dědictví Svatojanského, pak do poledne tiché mše sv. Odpoledne bude u *Všech Svatých* o 3. h. konati nešpory a slavnostní jitřní J. Emin. nejdůst. p. kardinal, načež u hrobu sv. Jana budou od 1/2 5 h. české zpěvy, v 5 h. litanie české a sv. požehnání, pak libání sv. jazyka; v 7 h. pobožnost německá. Zítra o slavnosti bude u hrobu sv. Jana první mše sv. v 5 hod., v 6 h. mše sv. s českou pobožností, v 7 h. zpívaná ranní, pak tiché mše sv., při každé podává se Tělo Páně. Poněvadž za příčinou opravy stoličného chrámu sv.-Vítského hlavní lož posud jest uzavřena, bude letos opět u *Všech Svatých* o 1/2 9 německé a v 10 hod. české kázání, načež tamtéž v 11 h. J. Emin. nejdůst. p. kardinal sloužiti bude pontifikální mši sv., po kteréž udělí apoštolské požehnání spojené s plnomocnými odpustky pro všechny přítomné, kdož svátost pokání a nejsv. Svátost oltářní hodně přijali. Odpoledne bude o 3 1/2 h. po slavných nešporách v nádvoří před chrámem sv.-Vítským české kázání a německé u *Všech Svatých*. Za nepříznivého počasí bylo by české kázání u sv. Jiří. O 4. hod. povede J. Emin. p. kardinal z kaple sv. Zikmunda průvod ku hrobu sv. Jana, kdež udělí požehnání. U téhož hrobu budou pak od 1/2 5. české zpěvy, v 5 h. české litanie a sv. požehnání, pak libání sv. jazyka, konečně v 7 h. pobožnost německá. — V pátek d. 17. t. m. budou u hrobu sv. Jana mše sv. opět od 5 hod. z rána do poledne; mše sv. v 6 h. s českou pobožností a v 7 h. zpívaná ranní budou se konati po celý oktáv: o 1/2 9. bude v týž den slavné requiem za t. zakladatele Dědictví sv.-Janského, kněze Ant. Hanikýře; odpoledne o 5. h. české zpěvy, v 6 h. litanie a modlitby české, pak sv. požehnání a libání jazyka sv. Jana, v 7 h. táž pobožnost v řeči německé. Obě tyto večerní pobožnosti konati budou po celý oktáv pp. kanovníci. Dne 23. v poslední den oktávu bude sloužena výroční mše sv. za dobrodince velechrámu sv.-Vítského a za údy jednoty k dostavení téhož chrámu, založená vysoce důst. p. prelátém Dittrichem. — Na mostě u sochy sv. Jana Nepom. koná se večerní pobožnost jazykem českým v 7 h., německým pak v 8 h. Dnes, zítra, v neděli a v poslední den oktávu (23. května) budou ji odbývat pp. kanovníci pod infulou, v ostatní dny farní duchovenstvo od sv. Tomáše. — Na sv.-Václavském náměstí slaví se oktáv sv. Jana Nep. u sochy téhož světce v 8. h. večerní pobožností, kterouž odbývají pp. kaplani od sv. Jindřicha. — U sochy sv.

Jana na *Františku* koná se též v 8 h. več. pobožnost po celý oktav panem farářem od Sv. Ducha. — V kostele sv. Jana Nep. na *Skalce* slaví se pouť tímto způsobem: O slavnosti sv. Jana Nep. bude v 7 h. ranní mše sv., v 10 h. kázání české, v 11 h. zpívaná mše sv., odpoledne o 4 h. kázání německé, v 5 h. nešpory. Po celý oktav bude v 7 h. tichá, v 10 h. zpívaná mše sv., a ve 4 h. odp. požehnání.

— Pobožnost *40hodinná*, kteráž od dnešního dne do 19. t. m. se koná u sv. Jakuba, bude se konati od 18.—22. u sv. Petra na Poříčí, od 23.—26. na Strahově.

— Dnes přibývá každou hodinou a všemi branami poutníků k slavnosti sv. Janšké. Pořádek chrámové pobožnosti udali jsme svrchu. Dodáváme, co kde znamenitého na odív vystaveno jest: V kníž. arcib. paláci na Hradčanech vystaveny jsou od 15.—19. t. m. od 8 h. z rána do 6. na večer věci darované ve prospěch dostavení chrámu *svato-Vítského*. Vstupného platí se 10 kr. — Spolek „k stálému klanění se nejsv. Svátosti a k ozdobování chudých chrámů Páně“ uspořádal letos opět výstavu paramentů v Teresianském ústavu šlechticů na Hradčanech. Vystaveno tam 60 rouch namnoze skvostných a mnoho chrámového náčiní. Výstava otevřena od 9—6 h. až do 17. t. m. — Zítřa o 11. h. bude se konati na Staroměstském náměstí a v chrámě Matky Boží před Týnem svěcení praporu Pražského sboru hasičského, na němž vyobrazen jest patron hasičů sv. Florian. — Na Žofíně obdává se bazar a uměl. výstava, za sv.-Václ. branou hospodářská výstava.

— Valná schůze jednoty k dostavení chrámu *sv.-Vítského* bude se odbývat 23. t. m. v radnici Staroměstské.

— Spolek *Arimatejský* pochoval v dubnu 143 chudé v Praze zemřelé křesťany, letos již 464 osoby.

— V kostele sv. Cyrilla a Methoděje v *Karlíně* staví se lešení k tomu cíli, aby malíř p. Trenkwald malovati mohl slíbené obrazy na obmíte. — V tomto chrámu Páně sloužil JExc. nejduš. p. biskup Strossmayer dne 5. t. m. mši sv., jsa na cestě do Paříže.

— Z *Písku*. Porada učitelské vikariatu Píseckého usnesla se s dorozuměním učitelstva Vodňanského, aby se založila „*Jednota učitelská*“ k vespolečnému podporování se v nemoci a úmrtí. Spolek tento, jehož stanovy jsou už od slav. c. k. místodržitelství potvrzeny, sestává z katolických učitelů duchovních i světských, učitelé i ředitelé kůřů, kteříž v obvodu kraje Píseckého skutečně ustanoveni jsou, a postavil se pod ochranu sv. Josefa, pěstouna

Páně. Účel, který sobě spolek tento vytкнуł, jest velmi blahodárný. Bude totiž udělovati údu v jejich nemoci okamžité podpory peněžitě; po smrti chce pozůstalé vdově okamžitou peněžitou pomocí přispěti a konečně oběti mše svaté za údy živé a mrtvé dát sloužiti. Kdo k tomuto spolku chce přistoupiti, musí mimo malého vkladného se zavázati, že k účelu tomu chce měsíčně 20 kr. r. č. přispívati. Jednota má mimo skutečné údy též zakládající a čestné. Zakládajícím údem jest každý, kdož jednotě aspoň 5 zl. daroval. Kdyby některý z úduv do jiného kraje za svým povoláním odešel, může v jednotě ostati. Tato jednota zastoupena jest diecézním vrchním školdozorcem a výborem z 9 úduv, jenž společně tvoří hlavní jednatelství sídlem v Písku. Volby tohoto výboru obdávají se každý třetí rok. Pokladnice jednoty opatřena jest dvěma zámky, od nichž pokladník a kontrolor klíče mají. — Ostatní vnitřní i zevnitřní zřízení této Jednoty jest velmi domyslně a spravedlivě uspořádáno, a vyměřuje se dosti zřejmě v 49 člancích tištěných stanov, jichžto sděleno bude každému, kdož by do nich nahlédnouti chtěl. O této Jednotě dť JExc. nejduš. p. biskup Budějovický v Ord. Listu svém č. 9: „Uděluje této blahodárné *Jednotě* biskupského svého požehnání, a žádajíce na Pánu Bohu, aby jí popřál hojného zniku a zduku ku rozmnožení blahobytu milého učitelstva, kteréž tak spojic síly své i tímto způsobem může sobě v čas největší bdy a nouze aspoň nějakou pomůcku zaopatřiti, vybízíme veškeré učitelstvo všech vikariátů, aby v nejbližší příští poradě učitelské vzalo tuto otázku v zralé uvážení, a dle příkladu v Písku daného o to se zasadilo, aby i v jiných krajích a vikariátech naší milé diecése podobné spolky utvořeny byly. Prozatím mohly by se dva neb tři vikariáty k tomuto účelu spojit i a nic nepochoybujeme, že by podniknutí toto všady utěšený mělo výsledek. Důstojným a ctěným pánům školdozorcům ukládáme za povinnost, aby v budoucí učitelské poradě o této důležité záležitosti učinili přiměřenou řeč.“

— Z *Budějovic*. Nejduš. pan biskup Jan V. Jirsík za příčinou generalní visitace letošní nařídil mimo jiné, aby ani při jeho příjezdu ani při odjezdu nebylo střeleno z hmoždířů. Zpěv „Ecce sacerdos“ k uvítání biskupa jakož i „Te Deum“ při ukoučení visitace ať se raději zpívá při průvodu varhan v takových místech, kde hudba chrámová nedospěla k té dokonalosti, aby vždy jen ku vzdělání věřících sloužila; zejména chvalozpěv „Te Deum“ ať se v řeči mateřské i jindy při společných službách Božích zpívá v chrámu Páně. — Před visitací oznamtež farářové

věřícím, jakých odpustků a jakým způsobem při biskupské visitaci dosíci lze. — Dlouhé řeči žáků před a po zkoušce nebudtež nikde činěny, aby se drahý čas k lepším věcem vynaložiti mohl. — Konečně se vši určitostí p. biskup nařizuje, aby faráři nečinili zbytečných výloh na vystrojení slavných hodů, jelikož on sám skromným obědem za vděk vezme a té naděje jest, že i ostatní účastníci visitace větších nároků činiti nebudou.

Z Vidně. Valná konference katolických jednot ve Vídni usnesla se na tom, podati kněžím i nekněžím příležitost, aby se mohli účastniti ve slavnosti, jež dne 29. června t. r. konána bude v Římě. Ti, kdož by se na tuto pout vydati chtěli, mají se nejdéle do 25. května ohlásiti u valné konference katol. jednot ve Vídni. Přihlásí-li se důstatečný počet poutníků, oznámí valná konference po 25. květnu veřejně v novinách, že se řečená pout opravdu podnikne. Každý poutník povinen jest nejdéle do 1. června v kanceláři valné konference složit 600 franků čili 40 napoleonů (asi 240 zl. ve stříbre); z těch peněz zapraví se útraty za cestu, stravu, pobyt v Římě a zpáteční cesta přes Terst nebo Benátky. Poutníci odjedou z Vídne večer o 10. h. dne 10. června a přibudou dne 18. června do Říma, kdež pomeškají až do 1. července.

Z Italie. (*Upomínka na rok 1809.*) V městě Savoně v severní Italie r. 1809 v tuhé zajištění držán jest papež Pius VII. a to z rozkazu Napoleona I., jenž násilím hlavu církve sv. utiskoval, když byl dříve papeže o všeliké území jeho oloupil. V Savoně střežila Pia VII. část vojska francouzského pod velením jistého generála, který ze Savony psal svému příteli, důstojníku to Uherskému, takto: „Žádal jsi mne, milý příteli, abych ti psal o papeži; ale což ti mám povídati já, ježto jsem nikdy nebyl přítelem kněží? Nyní však, lépe jsa o pravdě přesvědčen, vyznávám, že jsou to praví sluhové Boží. Od té doby, co zde vidím papeže v nouzi, seznal jsem vzor pokory, vřidnosti, mírnosti a všech ctností společenských. On se modlí téměř bez ustání, často hlavu až k zemi maje skloněnou. Někdy píše, jindy v komnatě své udílí slyšení, aneb žehná četným zástupům lidu, jenž sem z Francouzské, Švýcarské, Piemontu, Savoyska a hor Janovských přichází a o požehnání papežské prosí. Ješto ze zástupů těch nenalezají všickni v městě přístřeší, zbudovaný jsou před palácem papežským stany, v

nichž lidé ti i za nejhoršího počasí dnem i nocí čekají na papežské požehnání. Jaké to divadlo, když tito tisícové lidu, katolíci i protestanté klekají na kolena volajíce: „Svatý otče, uděl nám a dítkám našim požehnání! My víme, že nevinně trpíš pronásledování, jako i Kristus trpěl. Kristus tě vysvobodí a zahanbí nepřátele tvé.“ — Toto volání, milý příteli, jež na každý den slyšíme, vniká do hlubin srdce našeho a celou stráž — 2000 to vybraných vojinů — bázní naplňuje. Chudí horalé přinášejí papeži darem ovoce, vejce, drůbež, mouku i maso, a my jim nesmíme brániti, nechceme-li vyvolati vzburu. Papež sice přijímá dary tyto, ale hned je pokládá velí uvařit a rozdávat mezi chudé, tak že se může říci: papež sám se postí a nasycuje chudých. Peněz, jež mu zvláště šlechta Janovská obětuje, přijímá papež co almužny. Mnozí připuštění jsou k políbení nohou jeho, kladou váčky zlatem naplněné nebo poukázky peněžité pod jeho trůn; mnozí si vyprošují co vzácnou památku střežíce papežovy, tak že si téměř každého dne nových zaopatřiti musí. — Nikdo není s to pochopiti, odkud papež všechno ví, co se děje v Římě i v Paříži; onť o tom vyprávěl Francouzům noviny, že se jim všickni divili. — Když se Napoleon vrátil do Paříže, poslal několik maršálů, rad i senátorů k papeži, kterýž stoje návštěvu jejich přijal, avšak už po několika minutách všecky uzardělé zase propustil. Dostali jsme rozkaz, abychom papeže do Francouzské dopravili, a již bylo vše k tomu cíli uchystáno. Avšak zpozorovav lid, co se děje, začal volati: „Papež nesmí odtud odejti!“ Brzy vedrali se zástupové do paláce a přemohše odpor francouzských vojáků dostali se do přibytku Berthiera i jiných důstojníkův, kteříž celí ulekání pospíšili do komnat papežových, na kolenu jej prosíce, aby vzburu mnohých ukonejšil. Sotva že se papež lidu objevil, tu všecken zástup, asi 30.000 lidí, kteříž právě v největší nevoli prosbami až i násilím na vojáky francouzské byli doráželi, celý zástup, pravím, v témž okamžení utichnul; načež oči i ruce k nebi maje pozdvižené, papež k nim promluvil, řka, že toto „pronásledování i zajiť jeho s nebe naň dopuštěno jest co pokuta za jeho hříchy, že ale vše ku prospěchu církve i ku zduhu sv. náboženství se skončí; pročť aby se upokojili a nečinili žádného vzburu.“ Po těch slovech udělil papež lidu hlasitě plačícímu své po-

žehnání, a vojáci se navrátili do svých bytů. Nicméně nepřestali lidé i dále volati: „Papež odtud nepůjde!“ a dnem i nocí drželi stráž před jeho palácem. — Beze lsti a podvodu sotva se podaří papeže jinam odvésti. A zdaří-li se podvoden, co se pak stane ve Francouzích? — Napoleon nikoho se nebojí víc, než papeže.“

Z Afriky. Z města Kairo v Egyptě píše misionář z řádu sv. Františka ze dne 21. ledna t. r., že tamější vláda velmi vlivně se chová ku katolíkům. Tak zejména před 16 lety dal mistokrál egyptský ku stavbě Františkánského chrámu místo a 1 milion cihel. — Jistý španělský kněz chtěje vystavěti kapli ke cti Rodičky Boží, šel k pašovi, žádaje o příspěvek. — „Kapli stavíte ke cti Madonny?“ pravil paša, „dám vám na ni půldruhého milionu cihel, ale modlete se za mne k Madonně.“ Když ku kapli té základ kladli, vyslal paša sbor hudebníků ku zvýšení slavnosti a 40 vojáků k udržení pořádku. — Klášteru Františkánskému o každé slavnosti mohamedánské posílá paša značné dary. — Řádu Klarisek, jenž v Kairu mají ústav pro dívky, dává mistokrál všecko obilí, co do roka spotřebují, a říkává: „Kdykoliv budete něčeho zapotřebí míti, přijďte ke mně, jsem otcem vašim.“ Ku každé zkoušce dívek a rozdávání odměn posílá vlastní syny své do kláštera, kamž spolu s konsulem francouzským chodívají. Na železnici jezdí Františkáni zdarma a sice po 2. třídě.

***—* Požehnání z reformace.** Při- jde-li nám která protestantská kniha do ruky, aneb některý jejich časopis: tuť obyčejně o samém „čistém evangeliu, o samém světle“ na protiv nám „zatemnělům“ mnoho se dočítáme. Na nejvš ale usiluje se, aby „světlo to a čisté evangelium“ zář svou rozlévalo o slavnostech tak řečených reformačních, při kterýchž o přítrž horlivá se o to, aby se jen rázné dokázalo, jaké že blaho prý vzešlo lidstvu slavnými těmi muži, jenž byli vymanili věrně své z té pravé služebnosti egyptské. — Jak „Videňské církevní noviny“ vypravily, nedávno obzvláště dva horliví protestantští kazatelové (jeden v okolí Vídeňském) v tom se vyznamenali, až ku podivu vypravují, jakého prý „požehnání z reformace lidstvu se urodilo.“

My katolíci ne k Wittenberku, aniž ku Ženěvě a ba ani k tomu českému bratrstvu, ba po všem úsilí ani k tomu Košutovi — nýbrž jen pořád ještě tam za ty Hory

(ultra montes) hledící — *zatemnělci* — slyšíme a pozorujeme ovšem rokování taková. Avšak, že v krajinách našich převahu velikou máme *my na počet*: nic tak rázné blahoplnost světla toho vyhlášeného až dosavad nepoznáváme; vyjma některé z nás, jenž věříce na slovo, dívá se a sem tam i přisvědčují.

Tam však, kde ryzí, přesný protestantismus perutě své byl rozestřel, aniž by jakýs odstín zůkolní té jisté temnoty mu více na závadě byl: tam září on světlem svým jemu vrozeným tak skvěle a paprsky jeho do duše člověku tak šlehají rázně, že se až otrásá.

Pohnut jsa horlivostí oněch dvou blíž Vídně a Mnichova kazatelů, o minulé výroční slavnosti, kterouž protestanté na památku blahonosné reformace konají, prokázanou: podal jest muž, katolík soudný a věrný, ze severních Němec, z pravého to tedy středu protestantismu, o zářícím světle tom naznačeném zprávy do „Videňských církevních novin,“ jež tuto klademe. Z nich to jde na jevo, jak valně my katolíci přece jen chybujeme, nechťice sobě protestantismu dle pravé ceny jeho vážiti.

„Již před několika lety sešel jsem se s katolickým knězem, který po delší čas vedl duchovní správu v katolické obci, ležící jako nějaká oása u prostřed veliké té země, kdež Luther nejprvé „světlo“ rozžehl. Z úst jeho slyšel jsem za naskytlou příležitostí, jak že v tomto ráji protestantském i kazatelové i lid svou křesťanskou víru potrácují. On sám znal více protestantských kazatelů a stál s nimi z většího dílu důvěrně. Dle zpráv jeho strana těchto kazatelů, valnou převahu mající, nejhrubšímu racionalismu (rozumářství) jest oddána. Počítají si za trápotu, že v neděli musejí podle bible a sv. evangelium kázati, aby nepřišli o svůj a své rodiny chléb, a aby sobě u konsistoře mrzutosti neutržili. Pročez pokud se to dělat dalo, obcházel se články víry a vykládaly se všeobecné lidské zásady mravní a ctnosti společenské. Přírodopis, dějepis světový, včelařství atd. byly *všim všudy* těchto „bohoslovců,“ kteréž naučil se znáti. Největší pak obtíží působila těm pánům visitace kostelů, při které vždy visitator dle vysokého rozkazu předpisoval přísně věroučné látky ku kázáním a vyzýval obec veřejně, aby spokojenost neb nespokojenost s pastorem svým na jevo dala. Jeden z těch pánů, aby svou pravověrnost dokázal, měl jednoho dne před visitatorem o Božství

Ježíšově kázati. Tento článek víry ale dávno již mu z mysli vypadl. On však proti vůbec známému přesvědčení svému pojednou se postaviti a na druhé straně o chléb připravit se nechťeje — smělým obratem jal se dokazovati „božství křesťanstva“ místo Božství Ježíšova. — Visitor byl podveden; podařilo se to! Toto a tomu podobné věci známy nám byly z požehnání z reformace — až konečně dostali jsme se na samé hranice „zaslíbené země.“ Tuto pak, aj! — vzešlo nám světlo ve svém celém překypujícím množství, z kteréhožto páni u Vidné a jinde jen slabé as toliko paprsky zachytiti mohli, poněvadž příliš daleko od ohniska vzdálení jsou. — Ovšem, komu *zde* požehnání z reformace plynoucí by se neprojevalo, tent musel by slepotou raněn býti! Pronárodek ten kazatelův — jest zde na dvě strany rozdělen. Jedna drží se jakés jejich pobožnůstkářské pravověry a co taková si počíná; druhá oddána jest celým srdcem úplnému rationalismu a nevěře. Obě strany stojí velmi napnutě proti sobě: avšak dobře srovnávají se v tom křiku: Pryč s Římskými! Větší díl těchto pánů „bohoslovců“ obírá se mimo trochu novinářské politiky a jiných zamilovaných předmětů (včelářstvím, přírodopisem atd.) obyčejně potřebami rodin a čtením románů. O věcech bohovědeckých čerpají oni v nejlepším ještě případu nějaké drobtý z obíhajících časopisů. O *katolickém* učení a z něho vyplývajících obyčejích, o stavu katolicismu nevědí oni obyčejně praničeho. Pud jen vede je ku protivení se Římu.

O církvi Římské nevědí ničeho a zhola nedbají, aby se o ní čeho dozvěděli. Právem můžeme říci, že požehnaní z reformace jest u těchto kazatelů, zvlášť na venku a v malých městech, až hrubě makavé. Četná rodina, těžké domácí starosti, omrzlost v studování a prázdné kostely — tot jsou blahosti těchto pánů „bohoslovců.“

S tímto posledním stojí to až k ustrnutí. Protestantský lid v sousedním Sasku v průměru zhola do kostela nejde. — Jestliže v obci 6000 duší čítající v neděli při hlavních službách Božích 20 až 30 odrostlých, nejvíce starších paní se vynajde, na ty nemůže se tak valný ohled bráti. Víme pak z delší zkušenosti a i z úst službu konajících kazatelů, že na některých místech služby Boží často zcela odpadnouti musí, poněvadž mimo kostelníka žádný, aneb 2—3 osoby přítomny jsou. Kazatel v jisté osadě, čítající okolo 4000 duší,

pravil k nám před nedávnem v neděli na večer: „Dnes ráno měl jsem 19 a odpodle 5 posluchačů — a to samých paní.“ A byl to kazatel na slovo vzatý. V skutku, vkročíme-li do měst saských, honosících se vysokými a do nebe sahajícími věžemi, zdálo by se nám, že budovy tyto honosné jsou tu jen samým sobě na posměch; kdybychom ihned nevzpomněli, že jsou to samé pozůstatky katolicismu. Věže pnou se k nebi, zvony zvoní, co jen mohou: ale žádný nemá za to, že na něj to volá. Sem tam vylézá některá „předospělá,“ pobožnůstkářstvím načichlá panenka anebo přežilá stařenka ven a putuje osamělá k prostorné modlitebnici: *apparent rari nantes in gurgite vasto* (velmi malý to počet ploucích v šíře ve propasti.) Prázdnota v chrámech jest jedna z hlavních požehnání reformace.

Jiné požehnaní záleží v tom, že lidé často bez modlitby a náboženství, bez kazatelů a bez duchovního zaopatření umírají. A proč to? Nekonaají kazatelové svou povinnost? Ovšem známe také pády, kdy v čas cholery kazatelové rozhodně se vzpírali, uposlechnouti hlasu volajícího k lůžku na choleru onemocnělých, odvolávajíce se na to, že 1. konsistoř nepožaduje toho v nakažlivých nemocích, a 2. že prý mají oni také ženu svou a dítě. Ostatně málo kdy se stává, aby umírající protestant žádal sobě přítomnost pastora a jeho zaopatření. To se stává jen zřídka! Jakož lidé žijí bez chrámu a duchovního: tak i zároveň domýšlejí se, že bez nich i smrt odbydou. Zajisté, mohutné to požehnaní plynoucí z reformace.

Další požehnaní leží v tom, že kazatelové připravili se o všecku svou vážnost a o svůj vliv na osadách svých. Nezabývali se kazatel vedlejším jakýmsi odvětvím, váhu dodávajícím, ku př. politikou, agitacími při volbách, křikem o pokroku v shromážděních lidu: pak jest a zůstane po celý svůj život světlem pod kbelec postaveným; leda že by peníze měl, dobročinným se prokazoval a hojnými dary vybědl z holého a pouhého nepovšimnutí. Jeho duchovní úřad — postavení jeho kazatelské — kázání samo — to věci jsou dávno již překonané. Zajisté, požehnaní to pro ty pány, které bychom mohli jim záviděti a jež oni sami sobě udělili.

Jiné požehnaní z reformace jest holé nesevěcení a zlehčování neděle na poli pravdivelného protestantismu. V Sasku, kde v pravém smyslu slova protestantismus

doma se nalezá, začíná neděle včsměs teprv o polednách. Až do té doby sedí paní v ranním obleku při kávě, pán při novinách nebo v účtárně, nádeník v továrně, řemeslník v dílně. Aby se šlo do kostela, na to není ani pomyšlení. Také ale na domácí modlitbu, pobožnost a jakousi slavnost nepomyslí tu nižádný. To přísluší jen katolíkům, kterým se vysmívají, a pobožnístkářům, kterým se vyhýbají. Teprv o poledni začíná pro obyčejné protestanty neděle. Teprv nyní obléká se vše v oděv skvostný a hrne se do kaváren, divadel, na procházku atd. Tam svítí se neděle. Opět to „požehnání z reformace.“ — A v jaké míře svědomí a náboženský cit ve pravidelném protestantismu bývají utlumeny, na důkaz toho sloužíž, že se i rodiny *kazatelovy* neostýchají, v neděli konati práce své ženské. Před nedávnem ještě přihodilo se nám, že jsme byli v neděli podvečer k protestantskému kazatelovi na čaj pozváni. Paní kazatelová sedla si po naší straně a při tom spravovala roztrhané šaty dítek svých. Takový cit a taková chuť v rodinách kazatelských — zajisté veliké to požehnání z reformace. —

Kdybychom měli přejíti k ostatním příkázáním, zvlášť 7. a 6. bychom vybrali. My jsme v dobré katolické krajině zrozeni a vyrostli jsme tam. Smíet tedy s bezpečností státi na tom, že v jisté velmi známé krajině protestantské nalezne se na vlas tolik poctivých a rozšafných mužů — kolik nalezne se v naší katolické vlasti podvodníků a zlodějů.

Nepřeháníme, ale otevíráme oči kamkoli přijdeme a zkoušíme bedlivě. Nalezáme však, že skutečně tomu tak. Cit pro právo, poctivost a rozšafnost tak „požehnáním z reformace“ ustydl, že ani nejvážnější kupci a obchodníci z toho si svědomí nedělají, když přeužkostatlivě váží a měří, přetahují, a špatné zboží za dobré prodávají. Všeobecná důvěra vymizela a ani dle jména není známa. Co přes noc bez vady venku se zapomnělo, to netroufá si ráno nikdo na svém místě a v té míře nalézt. Obecenstvo pak uvyklo tomuto hospodaření proti 7. příkázání tak, že dosti často a dosti mnohý ani tím se neurazí, dá-li se na srozuměnou, kterak že se pochybuje, zdali se tu 7. příkázání zná. Mluvíme z vlastní zkušenosti.

Že za takových okolností nepozastavoval se nikdo nad krádeží aneb nespravedlivým přivlastňováním některé země, ano, že toto i za přirozené a jako samo-

rostlé uznáno bylo, rozumí se samo sebou. (Uhlich, jeden to z nejproslulejších, ten veřejně ve svém „nedělním listu“ k tomu se zná, že loupež, vražda a lidojedství pro lidi jistě vzdělanosti jest věci zcela přirozenou.) Že pak se to 7. příkázání Boží takto z mysli vypustilo, aj! toť opět požehnání z reformace.

Nyní přicházíme k 6. příkázání a tedy k hlavnímu předmětu. Zde počíná se péro trásti a zpěčovati. Tu ty dny, mluvě o zemi, kde kolébka protestantismu stála, kde „světlo čistého slova“ poprvé bylo vzešlo, pravil mi jistý velmi zkušený pán, „že stala se ona, dobytčí stáji!“ Kdo nesedí jako Lot v Sodomě uprostřed tohoto nahnílého pokolení, ani zdání o čem takovém nemůže míti. O domech neřádných, celé ulice tvořících, o strašném množství nemanželských dětí, nechceme ani mluvit. Jen život společenský a všeobecný máme na zřeteli. Ten pak patrně na mysl nám uvádí, že obecenstvo v celku jen jidlem, pitím a ukájením žádostí tělesných se obírá. To bije do očí každému, kdo uvečer jen jednou ulice těch měst a vesnic prochází, jež „požehnání z reformace“ tíží. To bije do očí, an slyšíme lidi mluvití pospolu v obyčejném životě a pospolném obcování. — To bije do očí, kdykoliv na obrazy za sklem popatříme, před nimiž množství diváků najdeme, a kdykoliv na knihy pohledneme, které na stolku pracovním se nalezají; to bije do očí, když povážíme netoliko dívku o sobě ale i stav dívek v porodnici se ubytovávších; to bije do očí, když jen s tíží najdeme vůbec za nevinné uznané snoubence; to bije do očí, když jen poněkud pohledneme do vysokých kruhů a uvážíme tu nesmírnou rozervanost ve svazku manželském; to bije do očí, zrak-li obrátíme na továrnické chýže, kdež tak zhusta v jediné světlici vdova s dítkami svými a vedle nich 2 i 3 tak zvaní „noclehnici“ rozloženi jsou tábořem; a at bychom o divadlo a neřád tam od tisíců s libostí hltaný ani nezavadili, bijet to „požehnání“ do očí, když na děti pohledneme a jejich rozmluvy posloucháme.

Byli jsme v třech rozličných krajinách, kde protestantismus převládá, po delší čas, pilně se obírajíce studováním „požehnání z reformace;“ a musíme vyznati, že dle naší zkušenosti největším požehnáním z reformace vyplývajícím v mnohých krajinách jest emancipace žádosti těla z vazeb rozumu a příkázání Božích. — Nikde jsme ale nenašli požehnání to v

míře tak velké a právě obrovské, jako v zemích okolo kolébky Lutherovy ležících. Zde cit stydlivosti a počestnosti tak jest otupělý, že nejhrubší provinění proti 6. prikázání netoliko za žádný poklesek se nepočítá, nýbrž i za cos přirozeného se má. Nam do očí pravila jedna stařena: Dívka, kteráž žádného dítěte nemá, není zde na venku vážena.

O tomto „požehnání“ měl byste pá-nům bohoslovcům — od Vídně a Mnichova — co vypravovati. Ti páni znají jen požehnání z církve katolické se prýstící a nenaskytla se jim snad ještě příležitost, aby sami konali studie na poli pravodat-ného protestantismu. A to jest to zlé! — Ovečky jejich vzbuzovány bývají příkladem katolíků ku konání dobra o závod. Kde daří se ale protestantismus samostat-ně, bez ohledu na sokyni katolickou, tu dá se jeho „požehnání“ zrovna i makati.

V sousedním Sasku obrátilo se úplně „protestantské křesťanství“ v nevěru a „společnost přechází v hnilobu. Mnozí ka-zatelové, kteří mysl přímou mají a po pravé vědě jen málo baží, sami to přizná-vají a mají za to, že posléz jim nezbyde nic jiného, než aby k církvi katol. pře-stoupili. Známe jich více takových. Články víry katolické oni zcela pochopují, cír-kevní pořádek libují a neplatnost od mno-hých rationalistických kazatelů udělova-ného, tak zvaného křtu uznávají a nesou tyto věci trpce.

Proč pak ale „zůstávají“ přece? „Kdy-bych neměl ženu a děti — vim, co bych učinil,“ — tak před nedávnem vyjádřil se jeden ku katolickému faráři. Tu tedy pes zakopán! Za času právě tohoto přičiňuje se tak řečená „evangelická církev“ na se-veru, aby odtrhla se od státu. Dejž to Bůh! Spadne-li s hlavy „koruna“ chránící protestantismus: pak jest zcela dodělán. Bůh popřej žádoucí samostatnosti „církvi evangelické;“ jistě pak dožijeme se toho, jak bublina ta se rozplyne a na sta no-vých církviček se rozdělí. Sejměte z mrt-voly pruský královský plášť: a uvidíte, jak daleko hniloba pokročila a čítejte dny za kolik se rozpadne. At potom aspoň páni od Vídně a Mnichova dají se na stu-dia o „požehnání z reformace plynoucím: ale nejen v katolických zemích, nýbrž především tam, kde stála kolébka Luth-erova.“ —

Přel. V. I.

Osobní věstník duchovenství.

V arcibiskupství Pražském.

V Pánu zesnu li:

P. Marian Josef *Heinl*, inful. zemský prelát,

jubil. kněz, opat premonstr. v Teplé, 3. května (viz dop. „Od Radbuzy“ str. 223.)
p. Jan *Mašek*, far. u sv. Matěje v Šárce, 3. května (nar. v Křteticích 8. květ. 1835, vysv. 29. července 1860).

Vyznamenání jsou:

p. Jan *Schrecker*, far. ve Vlňovsi, jmenován k. arcib. notářem;
p. Jordan *Rozum*, far. v Citově, obdržel ex-posit. canonic.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

p. Jan *Šrámek*, admin. v Roztokách, za far. do Malotic;
p. Ondřej *Mayer*, kapl. v Chebu, za faráře do Nebanic;
p. Matěj *Bláha*, admin. v Krutech, za adm. do Sluštice;
p. Jiří *Schön*, adm., za exp. v Kladrubech;
p. Ant. *Malec*, kapl. v Předním Ovenci, za admin. u sv. Matěje v Šárce;
p. Josef *Píza*, prozat. kapl. ve Vlašimi, za koop. u sv. Ducha v Praze;
P. Vojtěch *Lexa*, kněz redemptorista, na vý-pomoc na Sv. Horu.

Uprázdňené místo:

Fara u sv. Matěje v Šárce, patr. p. probošta metrop. kap. Pražské, od 3. května.

V biskupství Kralohradeckém.

V Pánu zesnul:

p. Jan *Novotný*, jubil. kněz a farář v Rovni, dne 26. dubna (nar. v Chrudimi 28. li-stop. 1783, kněz od 30. srpna 1807).

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

p. Josef *Rameš*, farář v Liberku, za faráře do Rychnova;
p. Josef *Týl*, farář v Sopotech, za faráře do Vojnoměstce;
p. Josef *Janeček*, kaplan, za adm. v Rovni;
p. Jan *Barták*, vikarista při kathed. chrámu, za kazatele při chrámu Matky Boží v Hradci Králové;
p. Josef *Hulata*, admin. v Heřmanicích, za admin. do Kohoutova;
p. Vinc. *Kleperlík*, admin. v Rychnově, za admin. do Liberku;
p. Fr. *Knob*, adm. v Borové, za adm. do Sopot.

Uprázdňená místa:

Liberk, fara patr. hraběte Kolovrata, od 26. dubna do 7. června.
Sopoty, fara patr. hraběnky Clam-Gallasové, od 30. dubna do 11. června.

V biskupství Budějovickém.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

p. Josef *Hoffmann*, ředitel a katecheta na hl. škole v Soběslavi, za síd. kapl. v Mlaci;
p. Kajetán *Turek*, kapl. v Katovicích, za ad-min. v Žihobci.

Uprázdňené místo:

V *Soběslavi* místo ředitele a katechety na hl. škole do 15. června.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
kníž. arcib. semi-
náři číslo 190—I.

Expeditce:
v kat. knihkupectví
B. Štybla,
na sv. - Václavském
náměstí, č. 786—II.

Nedostává čísla rekla-
mujte nejdříve
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasy katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

**Předplácí me
v expedici
u všech řádných**

Knihkupeců
na rok: 2 zl. 50 kr.
na půlro.: 1 zl. 30 kr.

Po poště:
jenom v expedici
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1 zl. 55 kr.

—o—

Předplacení čtvrtle-
te t i se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bidné činí národy.“ (Přís. XIV. 34.)

Čtvero řečí o zpovědi,

jež k mládeži vyššího gymnasia v Hradci Králové měl
Boh. Hakl.

IV.

„*Hříchové musejí těm nevyhnutelně býti vyje-
veny, jimžto svěřeno jest posluhování Božími
svátostmi.*“ (Sv. Basil.)

Jsou lidé, kteří v hlavních městech denně chodí vedle pomníků nejvzácnějších, vedle maleb nejdokonalejších, vedle budov a staveb nejznamenitějších; avšak kdybychom se jich dnes zeptali, jak ten anebo onen skvostný obraz, jak ta neb ona památka a nádherná stavba, jak ten neb onen důležitý, historický pomník vypadá, nebudou vědět, ač denně kolikrát kolem chodí; a takových jest velmi mnoho. A těm podobní jsou z křesťanů ti, kteříž neustále duši svou, ten drahý obraz Boží, s sebou a v sobě nosíce, přece stav její neznají a nevědí, jaká jest, a kteříž rádi pronášejí slova: „Já se nepotřebuji zpovídati; já si nemám co vytýkati; já nekradu, já nikoho nezabil, já žádnému nic zlého neučinil, ba já ani nevím, co bych ve zpovědi povídal.“ Jak nerozumná řeč taková jest a jak velice o úplném nedostatku náboženského vzdělání svědčí, okáží vám, j. kř., buďž předmětem této 4. řeči mé o zpovědi.

Svrchu zmíněná řeč jest velmi nerozumná a sprostá; nerozumná tak, že svědčí o člověku úplně nevzdělaném; nebo který rozumný a moudrý člověk bude o sobě tvrditi, že sobě nemá čeho vytýkati, že jest zcela bez chyby, že nenalezá nic nedokonalého na sobě? — a sprostá je taková řeč proto, že jen lidé v náboženství nejzanebanější a nejnevzdělanější tak ve zpovědi se vyjadřují a zpovídají; duše, v nichžto není vnitřního duchovního života a které do pozemské této hroudy zcela zahrabány jsouce, jen k časnému zisku, ku statkům a bohatství mysl svou obrácenu

mají a tudy na stav duše své ani nevzpomenou.

1. Leč co bychom takovým mohli odvětit? Mohli bychom jim říci: To-li jest ovoce tvého zpytování svědomí, milý příteli? Dle toho buď jsi zvláštní vzor dokonalosti, aneb jsi velmi nedbale nahlédl do svého svědomí. Že to prvé stěží pravda jest, totiž že bys zvláštním úkazem svatosti byl, sám připustíš; tedy platí to druhé, t. j. že buď docela nic, anebo velmi nedbale jsi nahlížel do svého svědomí.

Díš, že nemáš, co bys sobě mohl vytýkati? Poslyš: Jaký jest poměr tvůj k Bohu? Neupřeš, že mu za to neb ono dobrodiní děkovati máš, že ti to ono dobré prokázal. Věřís-li v Boha, víš, že jest tvým stvořitelem, tvým otcem, tvým pánem, tvým posledním cílem. Nuže pověz, zdali se mu klaníš, zdali denně, ráno i večer, obět díků, nejhlubší úcty a prosby u vroucí modlitbě mu vzdáváš? zdali přikázání jeho plníš? zdali nade vše jej miluješ? zdali, kdykoli přikázání jeho přestoupíš, za odpustění žádáš?

On, Pán a Otec tvůj, měl by býti tvou duší, tvým citem, tvým tlukotem srdce, všecko ve všem! On jediným a hlavním cílem tvého všekerého myšlení, chtění a jednání! — A přece jak málo v celém činném svém naň pomýšlíš! Viz, ten pohan a ten divoch sklání kolena svá před modlou; ty však, který nesmrtelného Boha, laskavého Otce všehomíra poznáváš, ty žiješ tak, jakoby Boha ve světě ani nebylo! Hle, tu máš hned něco, cos dobře nerozvážil, sice bys byl neřekl, že si nemáš co vytýkati, a že bys přišel do rozpaků, maje se zpovídati, nevěda, co zpovědníkovi říci.

2. A což povinnosti tvé k bližnímu? Jsi jim práv? polož ruku na srdce! Ach, i tu nenedostává se chyb a poklesků! Upřímná, účinná, bratrská láska k bližnímu, o-

chotná obětovnost za blaho jiných, útrpnost k chudině, trpělivost s chybami bližního, úcta k jeho dobré pověsti, ochotnost chyby mu odpouštět, dobrý příklad, povinnosti občanské a rodinné co syn neb bratr, povinnosti dobrého přítele, povinnosti pilného pracovníka v kterémkoli stavu, hle, plníš-li všechny tyto povinnosti? — Jistě i tyto poskytnou ti látky dost ku zpovědi!

3. Co se pak povinností k sobě samému tkne, i o těch jsi náležitě nepřemýšlel. Máš duši, která se staráš o spásu její? Nežiješ-li tak, jako bys žádné neměl? Činíš-li, co spravedlivě jest, a jaké *pohnutky* tě vedou? vždyť víš, že všechno záleží na *úmyslu*! Úmysl zlý činí každý skutek, byť na oko sebe lepším byl, *zlým*. Ty pak činíš-li to dobré, jež činíš, z pravého přesvědčení, že to tvá povinnost, abys plnil vůli Boží a Bohu se zalíbil, anebo tě světský nějaký úmysl vede, snad časný zisk, anebo čest a chvála před světem?

Jak se to má s tvou střídmostí? jak se zdrželivostí? jak s čistotou? kdyby jsi viděl svého bratra, svého přítele tak jednati, jak ty jednáš, co bys o něm soudil? neměl bys ho za hříšníka, snad za velkého hříšníka? Nuže, co u jiných hříchem jest, není-li též u tebe a na tobě?

Takovýmto způsobem mohli bychom u zpytování svědomí ještě dlouho pokračovati; nebo ještě mnoho zbývá, než bychom na dno svědomí přišli. Avšak na tomto budiž dosti, abychom těch, kteří se za nevinné a bezhříšné pokládají, přesvědčili, že dostatek látky mají k dlouhé a důkladné zpovědi. Uvedli jsme tuto z hříchův jen ty nejobyčejnější, avšak také *nejtěžší*. Kdo tedy dobře se zpovídáti chceš, nahlédni takovýmto způsobem do svého srdce, vyhledej si kněze, ku kterému důvěru máš a ve vši upřímnosti, pokoře a skroušenosti jemu, co náměstku Božímu, se vyznej. On laskavě zajistě a s ochotností tě přijme, tě poučí a na místě Božím rozhršení tobě dá. Buď dobré myslí a bez bázně a ostýchání na cestu se dej! Jen *první* krok stojí namáhání, brzy zmizí všeliké obtíže a radost a útěcha potrvá v srdci.

Seznali jsme, že nerozumná jest řeč těch, kteříž praví, že nevědí, z čeho by se zpovídali; ba právě to svědčí, že náramně otupělo jejich svědomí, tak že ani nejtěžší a časté hříchy jím neotrásají; nebo čím jemnějšího srdce člověk, tím pozornější bývá na každou chybu, a tím více se vynasnažuje, aby každé, i malé chyby se uvaroval; a tak má *neustále na sobě* co napra-

vovati a sebe obviňovati; nebo *níc dokonalého pod sluncem*. „Kdo dří, že chyby nemá, sám sebe svodí a pravdy není v něm.“

Avšak, namítne jiný, *jižťe tomu dávno, co jsem nebyl u zpovědi*. — Aj, o důvod více, že toho tím více potřebuješ; anebo, uznávaje to, snad zase řekneš — „*ach, já toho mám příliš mnoho*.“ Neboj se, zpovědník má i velikého hříšníka rád, má-li jen *pravou* lítost a přichází-li s pravým úmyslem. — „*Ale, ještě jedna námítka, snad mi všechno nenapadne!*“ Na tom nezáleží; řekni, co ti po pilném a dobrém zpytování svědomí napadne, a *lituj všeho, všech hříchů*, i těch, na které si snad ani nevzpomeněš. Zpovědník ti pomůže a Pán Bůh ti odpustí, máš-li *dobrou vůli*; neboť hlavní věcí jest *pravá lítost*.

Takto všeliké námítky o zpovědi, jež by neupřímní a chladní křesťané činiti mohli, v nivec se rozpadají, a vždy zůstane svatou pravdou, že svatá zpověď Božské ustanovení jest a jedno z největších *dobrodiní*, jež Kristus Pán pokolení lidskému prokázal. Hajmež sv. ústav tento co pravověrní synové církve proti všem útržkám a bláhovým řečem nemoudrých lidí, ukazujmež blahodárnost a nesmírnou užitečnost svatého zřízení toho, a jako tyto dny i *budoucň*, vždy s radostí a ochotně pospěšme k správě Boží, věduce, že, *budeme-li vyznávati hříchy své, věrný jest Bůh a spravedlivý, aby odpustil nám hříchy naše a očistil nás od všeliké nepravosti*. Amen.

Základy křesťanského vychovávání.

(Pokračování.)

XV. Stydlivost.

„Ó, jak krásné jest čisté pokolení; nesmrtelná zajisté jest památka jeho, neboť u Boha známo jest i u lidí.“ (Moudr. 4, 1.) Nepochybuji, milí rodičové, že této výpovědi Ducha Sv. z celé duše přisvědčíte. — Ano v pravdě, *krásná jest čistota, tato ctnost andělská*; jeví se na velebném čele, stkví se z jasného oka, zachovává sílu těla a vnaďu dává lidské postavě. Jest v milosti u Boha, neboť je kořenem lásky, jež ze vsí síly se mu oddává. Také u lidí je v počtě; neboť je základem štěstí a blaha rodin i státu. Nesmrtelná jest památka její; nebo „*blahoslavení jsou čistého srdce*,” di Kristus, „*oni Boha budou viděti*.“ (Mat. 5, 8.)

Proto napomíná sv. Jan Zlat. otce i matky: „*O nic tak nepetřujte, než abyste dítky zachovali v čistotě a stydlivosti*.“ —

Praví „zachovali;“ nebo mladý věk honosí se známkou nevinnosti. *Stud je dítkám přistvořen; jen třeba chovati ho a pěstovati*, aby nabyl živosti a síly, by se později probouzející tělesnosti mohl opíratí a vítěziti. —

Právě proto, že Bůh ve své moudrosti a lásce dal dítěti hned při narození stud k ochraně nevinnosti, mají rodiče tím větší odpovídání, když zanedbavše ho, stávají se příčinou, že ochábně, zvlčí, ztupí se neb docela zmaří, tak že tělo i duši synův a dcer jejich zachvátí kletba ohavné nepravosti, ježto nemá ani jmenována býti mezi křesťany. Kletba tato — což dobře rozvažte, než dále čísti budete — padne i na hlavu vaši. Nebo Božský přítel, kterýž maličkě žehnával a ruce na ně skládal, rodičům strašně hrozil, řka: „Běda světu pro pohoršení! Kdoby pohoršil jednoho z maličkých těchto — věřících — lépe by mu bylo, aby zavěšen byl žerem osličí na hrdlo jeho a pohřben byl do hlubiny mořské.“ (Mat. 18, 6. 7.)

Sotva lze uvěřiti, jak v té případnosti nemálo důležité, *rodičové naši bývají neopatrni a nedbalí*. — Chci vás pozorny učiniti, jak často tu *chybujete*, doufaje v Boha i v dobrou vůli vaši, že nebudu mluvit nadarmo. Nejsem přítelem marného žvaní podle noty: „Třesky plesky, láry fáry, tintili vantili, krákoře bez potřeby!“ Také řeč obecná, ani sladká slova tu nepomohou. Kdybych vám stále přimlouval: Buďte počestní a vychovávejte dítky ve stydlivosti; zajisté byste mi odpověděli: „Ovšem toho třeba, ale to bez toho činíme!“ a zůstalo by při starém. Jen z poučování praktického, jež zejména na skutečné poměry v životě se obrací, lze se nadíti nějakého výsledku. Říkáva se, že se mravný cit uráží, když se o tak choulostivých věcech mluvívá; nicméně časem třeba mluvití bez obalu; odkazují na přísloví: „Čistým všecko je čisté.“ — Již pak přikročme k věci. —

Praví se, že *réva má jedovaté hrozny, když svým kořenem jedu se dotkla*. — Zdaž se tedy co diviti, že se při dětech jeví veliká náchylnost k požívání vůbec a zvláště k tělesným rozkošem, uvážíme-li, jak *mnozí rodičové v neskrocené tělesnosti a prostopášnosti žijí*, jak mnohé dítky od necudných osob bývají kojeny, od mrzkých služek chovány? K tomu nejen v domech vznešených nýbrž i sprostých bývá *vychovadní rozmarilé*, choulostivé, bujné; dávají se dětem pokrmy kořeněné a příliš živné,

nápoje ohnivé, rozpalující; vtěsnají se v úzký šat; spávají v teplém loži a dlouho se povalují: jaký div, že se záhy smyslnost probouzí a zlé žádosti se rozněcují? — Že ale nanešený troud nečistoty snadno chytá a plamenem zhoubné nepravosti zahoří, k tomu nemálo přispívá *neprozřetelné a nestydaté jednání mnohých rodičů*, jež před očima dítek bez ostýehání se oblékají a svlékají, mnohé matky před dětmi svá nádra rozhalujíce ne dosti stydlivě své malé koji a m. j. Naši počestní předkové dítkám od 3—4 let, zvláštní ložnice připravovali, neb alespoň manželské lože záslonami zastírali; a že církevní sněmové zapovídali dítky k sobě do postele bráti, nebyla toho jediná příčina nebezpečení, že by je mohli zalehnouti, i důvod mravný je tu nepochybný. — Bez ohledu na hříšnost, jest to k nemalému pohoršení, když otec neb matka u přítomnosti dítek dvojsmyslné, nepočestné řeči vedou, nemravné příhody vypravují, neslušné žerty tropí, o padlých osobách a o manželských záležitostech hrubě se rozpouštějí, neb dovolují, že se to stává u přítomnosti nedospělých. — Ještě záhubnější jsou takové řeči, jestli se k dítkám samým obracují; když se s nimi o ženitbě a o vdavkách mluví a žerty se tropí.

Prohledněte dále příbytek, nevísi-li kde obraz, nestoji-li kde soška, na niž ani dospělý počestný člověk bez zardění nemůže popatřiti. Také když kupuješ písanky, marcipán, cukrátku atd. podívej se, není-li na tom nic urážlivého. Ano když i vaše dítky večer těkají neb s chůvami vycházejí, snadno že něco vidí neb slyší, co by mohlo čistotě býti nebezpečno. Konečně i na blízku dobytka může stud dítek vzíti úhonu. Co všecko se neděje na pastvách? — Nenamítejte: „*Toho dítky málo dbají, tomu nerozumí!*“ Latináři měli přísloví: „*Reverentia pueri habeatur*“ to j. po česku: „*Před chlapcem měj se na pozoru!*“ — Dítky pozorují všecko i když hrají; a byť i všemu co vidí a slyší, nerozuměly, přece to nápodobují, z prvu nevědomky, potom z obyčeje toho následují. Či nedívíte se časem, že vaši maličtí opakuji řeči, nápodobují věci, ježto v neostražitě době vám vyklouzly? Dále co dítky slyšely a viděly, třeba tomu neporozuměly, hluboko si do paměti vstípi. *Tělesné dojmy za mladosti*, byť i nejasné, *přivádějí k předčasněmu poznání pohlavních poměrů*. Tak dítky záhy dospívají, že v 12. ba v 10. roce znají věci, o nichž naši předkové ani v 20.

nevěděli, proto byli *věhlasni svou čistotou*, v níž abyste dítky své zachovali, buď i vám křesťanští rodičové chloubou, ač mají-li vám býti k radosti a v stáří podporou vaší.

A co, řeknete, vždyť to později bez toho zvědí! — To je námitka nerozumná. *Není zajisté jedno, kdy a jak nabude mládež vědomosti o věcech pohlavních.* Táž krmě, ježto tělo dospělé živí a posiluje, by ho za mládí oslabila a zmařila. Podobně se to má ve věcech duchovních. Co v pravý čas věděti prospívá, to záhy věděti škodivá. Ovšem je lépe, když se toho dospívající dítky dozvědí z úst bohabojných rodičů, než od prostopášných soudruhů; však i od rodičů mají zvědět jen tolik, co v tom věku mohou snést. Nikdy nemají rodiče o těch věcech mluvit žertovně a lehkomyšlně, nikdy hrubě a nestoudně, nýbrž vždy povážlivě, krátce a slušně v duchu pravé křesťanské pobožnosti.

Na dotyčné *všetečné otázky* odpovídej pravdivě sice, nebera útočiště ke lži a ke všelikým bájím, však co možná se vyhýbej úplnou pověditi pravdu. Jak mnoho se má povědět, řídí se podle stáří a zkušenosti dítěte. Dětem nevinným stačí poukázati na Boha, jakožto původce a stvořitele všech věcí. Těch, ježto jinde byly poučeny, nesmíš zhola odbyti, neboť by zvědavostí puzeny dále u jiných pátraly. Vysvětlí co třeba opatrně a vážně, k čemu biblické dějiny nejlepší dávají pokynuti; však připomeň na konec, že Bůh o takových věcech s jinými mluvití zapovídá pod těžkým hříchem, z něhož se musíme zpovídati.

Druhý prostředek k zachování dětské nevinnosti jest ostržhati a siliti cit stydlivosti. Slyšel jsem jedenkrát o čtyřletém děvčeti, ježto lékaře od té doby, co — ovšem z potřeby — se jí dotýkal, nenáviděla a všudy se mu vyhýbala; — znal jsem chlapce 10letého, kterýž nikdy nevstával, aniž si lehal, když bratr nebo sestra byli v ložnici. Blah. *Petr Fourier* ve svém dětském věku nedopustil, aby ho kdo celoval, ani sestra, ba ani matka. Sv. *Stanislav Kostka*, kdykoli uslyšel nepočetné slovo, do mdloby padl. — Blaze vám, křesťanští rodičové, jestli pozorujete u dítěte takové stopy utlé stydlivosti, již se vši bedlivostí ošetřujte. — Dábelské to počínání, kdož takové líbezné květy nevinnosti s posměchem šlape nebo lehkovážně drtí! Cit se bouří, slyšíme-li, an otec neb matka dítě stydlavě plisní: „Jen

se nedělej tak hloupým! tváříš se jako panenka, neboť upejpává jako nevěsta!“ Lépe žernov oslíčí na krk, než takové pohorlivé řeči z úst rodičů. — Jistý mladý kajicník vypravoval, že vida ve škole, jak spolužákyně jeho byla neslušným způsobem trestána, odtud pozbyval stydlivosti, což bylo počátkem mravních poklesků jeho. —

Zdaž tedy není se co báti, že chyby, které stud mnohem více urážejí, než takovéto neprozřetelné trestání, že podobné budou mít následky? — Proto jdi do komory nebo zastři se, matko, když nemluvně myješ; před očima dítěte nikdy ho nerozvinuj; nepřevlácej dítky před druhými; nedopusť, aby byly doma polonahé, neb aby vycházely na ulici v košili. Dbej, aby bylo v domě nebo na dvoře místo, kde by velcí i malí mohli slušně konati svou potřebu, a mimo vykázané místo at nikde se to neděje a vždy at vycházejí po jednom. — Nedovol chlapcům koupati se na místech veřejných a jinak jen v spodkách koupacích neb v slušném zastření. Nezdob mazlíka šaty, vlastně hadry, v nichž by počestně nemohl vyjiti. Když se dítě nestoudně staví, hned mu domluv; když svévolně se obnažuje, hned přísně ho pokárej a t. d.

Však ale, diš; malí si při tom všem nic zlého nemyslí; domlouváním se teprv upozorní! — Co se týče upozornění, nemyslim na dlouhé výklady. Několik důrazných slov s nevolí pronesených dětem nezkaženým postačí. „Přuj, hanba! nestydiš se? nevíš, že tě Pán Bůh vidí a tvůj andílek taky?“ — Brzo-li se dítě nepolepší, musí se bez okolků přísně potrestati. „Což jsem ti neřekl, že to nemáš dělat, že to je neslušné. Jestli to ještě jednou uvidím neb uslyším, měj se na pozor, pak trest bude přísnější!“ — Takovým způsobem *záhy poznají dítky, že každé provinění proti stydlivosti jest hříchem*, aniž se nevinně prostotě ublíží. Jen když vědomě a zlovolně dítě jedná proti počestnosti, obšírněji a důvodněji se napomíná i káře. — Časem snad opravdu dítě na nic zlého a neslušného nepomýšlí, přece však mravní útlocit jeho se otupuje a později, když nestoudně se chová, také na nic si nepomyslí, kde by právě mnoho mělo mysliti. Ješto zvyklo hrubostem a nečistotě, snáze podlehá pokušení a spíše svůdci se podává než tehda, když přirozený stud tak je čilý, že při každém dvojsmyslném slově se zapýří, při každém nečistém pomy-

slu se třese a když samo je proniknuto svatou, spásitelnou bázní.

Bděte konečně kř. rodiče hned nad maličkými, aby nebyli svedeni k skutkům nečudným. Výstraha tato není zajisté zbytečná. Stává se nezdárka bohužel, že děti v nejútlejším věku znají hříchy, ježto ani mezi dospělými nemají býti jmenovány. — Mnohá hrozná poblouzení vycházejí hned z dětince, kde chlapci i holky mívají společné lože. Chybu tu již sv. Karel Bor. a papež Benedikt XIV. kárají slovy: „Ani chudoba ani těsný příbytek tu neomlouvají; nebo lépe aby spaly děti na půdě nebo pod širým nebem, než pohromadě.“ — „Děvče,“ píše sv. Jeronym, „má se stydětí hrát si s chlapci.“ Ano, dokládám, když i děti téhož pohlaví se baví, mají rodiče často k nim dohlédati. Slyšíš-li mezi soudruhy tvých dětí řeči nespůsobné, pozoruješ-li drzé, nestoudné chování; jsou-li všeteční, štěbetaví; není-li při nich skromnosti, tichosti a prostoty, — odlesk to čistých, nevinných duší — zapověz svým synkům a dcerkám neprodleně všeliké obcování s takými nebezpečnými tovaryši. Dále střeží sv. Řehoř před čeládkou, jejížto nevinnost, bohabojnost a ctnost je pochybna. „Pozor dejte,“ praví, „aby služky vaše u přítomnosti dětí nescházely se a nežertovaly s mladými lidmi druhého pohlaví.“ Nedejte svým malým spát s chasou, zvlášť je-li pochybna její mravnost. Netrpte, aby chuť dětí, jež myjí, strojí a nosí, nepočestně se dotýkaly, je lehtaly, by neplakaly, neb aby spíše usnuly; ovšem toho i sami se střežte. Krátce, *chráňte své malé dívky osob, míst a příležitostí, jež jsou nebezpečny jejich nevině.* Snadno padá v srdce jiskra, již nesnadno je uhasit a která při nejmenším zavanutí tělesné rozkoše rozmáhá se v požár záhubný. —

Konče vážnou tuto a důležitou částku, již prosím vás, křesťanství rodičové, abyste k srdci si připouštěli, připomínám ještě neřesti, o níž jistý slovutný vychovatel píše takto: Jsou výstupky, ježto nejen nevinnost zabijí, nýbrž i ducha otupují, síly tělesné otravují, maří a předčasný hrob mládeži připravují. Nebudte rodiče zcela bez starosti; nebo dítěti, jež v *tajný hřích* (v samoprzeň, onanii) upadlo, často může jen rychlá pomoc zkušeného lékaře zachovati život. Mnozí vychovatelé a lékaři vypravují o smutných zkušenostech, zvlášť ve větších městech mezi mládeží. Máte-li nešťastní rodiče takové

dítě — což po jistých známkách poznáte — nemeškejte ani na okamžik a tažte se svého duchovního pastýře, nebo bez upřímné rady jeho sotva dítě své uchráníte časné a věčné záhuby. (Pokračování.)

Život v kraji.

Od Fr. Pravdy.

III.

Muziky.

4.

Není třeba dokazovati, že muziky často podnět dávají k hádkám, jest to věc známá, a každý, kdo žije a bývá v kraji, nabyt v ní zkušenosti. V některých dědinách a obcích muzika bez hádky se neodbyde, ano kdyby bez hádky se odbyla, měli by ji za slabou a mdlou, tak říkajíc za nezdařenou. Chasníci a mužové schválně hádky vyhledávají a již napřed na někoho mají nastrojeno, s nímž se chtějí hašteřiti a potýkati. Někdy jsou dvě strany, snad každá z jiné vesnice, mají na sebe hořkost a zlost a umluvily se, že se tu neb tam budou mstit a vyplácet. Připravili se na to, vzali hole a Němci na hranicích ozbrojili se železnými prsteny. Snad v kapsách mají také nože zvlášť k tomu dělané, vytáhli je, když se dostali do sebe, bodají a píchají, následují poranění a nejednou již následovala vražda.

I když hosté do hospody nepřišli se zlým úmyslem, svedla je kolikráte náhoda, krev je rozpěněna a maličkost je popudí a rozdráždí. Jeden o druhého zavadil, šlápl mu na nohu, vystrčil ho z kola, divku mu odvedl k tanci, řekl mu nemilé slovo: je uražen, durdí, bouří se, podlehl hněvu, přichází ve větší a větší vztek, již nad sebou není pánem. Protivník také nemlčí, nadávajíc si, haní, tupí se, dorážejí na sebe, až padla první rána. Padla snad pěsti na stůl, druhá padla sklenicí na zem, třetí padla odpůrci do obličeje. Vrhli se na sebe, jako litá zvíř, házejí po sobě sklenicemi, lámají stoly a židle, mlátí do sebe jejich nohami.

Kdo mohl, utekl ven, mnozí stojí na lavicích a divají se, mnozí chtějí chlácholit a krotiti a rozvádějí a roztrhují bojující. Již teče krev, opuchlá tvář se zalívá a červená, rozcuchané vlasy se divoce ježí na hlavě, z roztrhaných šatů dolů visí hadry: je to ošklivý a děsný pohled.

To jsou také lidé, jsou to lidé stvoření od Boha, aby se vespolek milovali a oni by se mohli probodnouti, uskrťtiti, zabiti a v tom okamžiku by to ani necítili.

Hanba jim, že se snížili k dobytku se stíhajícímu, s sebou zápasícímu, po své krvi žíznicímu!

Vysápali a vykřičeli se a tu teprv je viděti spoustu způsobenou. Na zemi jsou krvavé skvrny, leží střepy, nábytek porouchán, okna vytlučena, přítomní si ukazují boule, k nimž přišli, ačkoliv byli jen diváci. Hospodský cení škodu, má svědky, od koho ji utrpěl, bude žalovat a bude se soudit, nevynahradí-li se mu dobrovolně. Ztřískaní a poražení sokové také půjdou k soudu, aby se jim stala spravedlnost. Někdy musí povolán býti lékař, přichází pak častěji a útraty ponese škůdce. Obvykle ale podrží každý co dostal, zpouzí se, hrozí ještě po druhé a po třetí začal různice. Nepodařilo-li se mu dnes, podaří se mu jindy, doufá, odkládá, vyvede pomstu při jiné mizice.

Chasa byla vytržena ze své veselosti, nastal pokoj a ona v ní, jako by se nic nebylo přihodilo, zase pokračuje.

Každá rozepře se arcit tak ukrutně nerozhodne, ale sváry a pátky bývají vždycky a povstale z toho nepřátelství trvá někdy mnoho let, snad až do smrti a obnovuje se při každé příležitosti. Ten si dal zahrát a onen si dal zahrát, ten chce dívku a onen ji také chce, již to je příčina k nesvornosti a dává podnět k trpkým protivnostem.

V spořádaných obcích spory a prance u muzik se netrpí a jakmile povstaly, hned důrazně zakročí míru- a ctimilovní představení a sousedé. Mnohé obce ale již ode dávna špatnou pověst požívají v tom ohledu, a ještě se to v nich nelepší. Muzika bez toho žádá mnoho obětí a přivedla-li k soudům a k pokutě za učiněné škody na těle a na statku, tím spíš lidé skrze ni se octnou na mizině.

Hospodář si dluží a vrhl se do rukou židovi: Syn okrádá otce, čeledín pána. Cizí si vyšel do lesa, aby odcizil a prodal strom, vyšel si na pole, aby odcizil a prodal obilí. Potřebují peníze k muzice a chtějí hejriti v hospodě. Muzika a hospoda je učinila zloději a ona zavedla i tu ženu, že obrala muže a vystrojila si dcery, aby při tanci vynikly parádou.

Synové a dcery k muzice chodí dřív, než by jim to rodiče měli dovoliti. Chlapec sotva odrostl škole a již se směle žene do hospody, když tam zazněla hudba, ne aby se koukal a čuměl, nýbrž aby se také trdoval. Otec a matka si na tom často zakládají, když Honzik a Frantík

záhy se přidružili k velkým, hopkující s nimi v kole a když Kačenka a Pepička s velkými se vyskákaly. Patří ještě do opakující hodiny, ale to nic nedělá, opakující hodinu mohou vynechat, kdykoliv chtějí a zakazovati jim něco nesmí se opovážit pan páter ani pan učitel.

Jest ovšem zakázáno i zákonem, aby mládež nedělní školu navštěvující a mládež učící se řemeslu do hospod k muzikám se nepouštěla, ale nikdo jí nebrání a ve vesnicích si kolikrát zřídí a uspořádá muziku sama. Vždy se najde některý soused: sedlák, chalupník, domkář, jenž jí propůjčí světnici, ví o tom celá obec, ale neozve se pan radní ani pan představený. Již si i školní děti muziku udělaly a také se jim to trpělo, ačkoliv se při ní chovaly dost nezdárně. Šumař jim vrzá na housle, jsou tu hoši i děvčata, počínají si, jak to viděly u velkých, berou se k tanci, žertují, křičí, někdy dost rozpustile a nečudně, a běhají k židovi pro kořalku, že je jim pivo tuze drahé. Neschází mezi nimi ani opilec a i to se stává, že se mezi nimi strhnou třenice a rvačky, v nichž se pak na ulici pokračuje. Rodiče tu nejsou, nejsou tu ani jiní dospělí příbuzní, není tu žádných lidí hodných a moudrých a mládež je ponechána svévolnosti a nekázní.

Těžko uvěřiti, že někdo opravdu jest tak lhostejný, bezstarostný a lehkomyšlný, aby děti své nepochybné, pravím, jisté zkáže vydával, ale mluvím ze zkušenosti a ta mne o takových strašných neplechách poučila. Dokážu to příkladem.

Mládež měla muziku zvlášť, když ji měli velcí a nosila si kořalku od žida. — Přišel jsem k tomu náhodou, bylo to v noci, venku se ozýval křik, děti klusaly k židovi. Ačkoliv ke škole nestojím v žádném poměru, přece jako každý člověk svědomitý jsem byl oprávněn, ano povinen přesvědčiti se, co se děje zlého a zameziti to všemožným způsobem.

Poslouchám a vstoupím po chvíli k židovi, kde, nastojte, asi dvanáct chlapců sedí okolo stolu, majíce skleničky s kořalkou před sebou. Větší hráli v karty a ovšem se všickni hned pozdvihli, když mne spatřili. Byly to děti osmi- až asi patnáctileté a měly kořalku nalitou i do láhvic, jež si chtěly vzíti k muzice.

Arcit jsem jim kořalku odebral a jim hodně domluvil stoje u dveří, aby nikdo nemohl uprchnouti. Naposled museli po jednom ven a každý na památku dostal — pohavek. Nejstarší takové památky

nechtěl přijmouti a žid ho zastával, že prý již není kluk, nýbrž selský synek. Dal jsem mu tedy památku dvojnásobnou, totiž pohlavky dva a věru mi ruka otekla po takové robotě.

Děti již k muzice nešly a ty, co tam ještě byly, se rozutíkaly, slyšíce o výplatě u žida.

Žid i soused, co dětem muziku ve své světnici povolil, byli ode mne obžalováni a museli se dostaviti na obecný úřad. Žid se nedostavil, nýbrž poslal ženu a ta se vymlouvala, že prý je masopust, ta naše velká slavnost křesťanská, a tu prý si mysleli, že dětem mohou nalívat kořalku, do níž prý dali přes polovičku vody, aby se neopily.

Soused poznal chybu a slíbil, že se již nikdy neproviní. Žid musel slíbiti to samé, víc tomu ani onomu se nestalo nic a mně ani jeden z těch rodičů, jejichž děti jsem na záhubné cestě zastavil, za to — nepoděkoval. Nebylo jim to milé ani důležité, míchám se jim i jindy do špatného jejich vychování a hledím mládež od zlého obrátiti k dobrému, zač člověk málo kdy získá vděčnost, ale tajnou pomluvu i zřejmý odpor velmi často.

Že takové dětské muziky nepřinášeji leč zkázu, jest na bíledni a zajisté se proti nim vždycky a všude má zakročit. I když nedorostli hejskové se přidružují k velkým, prohánějí se spolu s nimi v kole, kouří a pijí, má se protiviti, komukoliv blaho jednotlivců a blaho obce leží na srdci. Tělo jejich se ještě vyvinuje a sílí, to hejření mu v tom překáží, je v tom zdržuje, musí zakrňeti a zmrzačiti. I duch zakrní a zmrzačí a tak přibude na světě bidných a daremných lidí.

Naši mládenci a naše panny neznají nic hezčího a příjemnějšího nad muziku a tanec. Když jim to není k žádné škodě, ze srdce jim to přejeme. Náruživost a vášeň v tom musíme ale haněti a kárati, že vede k zlému časnému i věčnému. — Kým si zatouží po ušlechtilějších zábavách, z těch by měli prospěch a zasloužili by slouti vzdělanými. Dokud jen hrubé, smyslné, bouřivé a zhoubné rozkoše budou vyhledávati, nepozdvihnou se k vyšším záměrům a jsou útrpnosti a politování hodni. —

Muziky patří do řady takovýchto rozkoší a neubývá, nýbrž přibývá jich, což nám nedělá žádné naděje na lepší budoucnost. Kde je velká vesnice a schází se víc lidí, již chtějí mít muziku skoro ka-

ždou neděli a kde jsou dvě hospody, tancují často v obou. Ani neděle jim již nestačí, je-li příležitost, dávají se do tance ve všední den a příležitost se jim leckdy naskytne. Přišel kolovrátkář a musí jim hráti, přišel komediant a po komedii jim slíbil muziku, aby se hojně dostavili. Po komedii je pozdě, že se pozdě začala, aby mohli býti přítomni, co napřed doma poklizejí dobytek a večeri si chtějí odbyti, pak se hejří a tančí třeba až do rána, je skutečná muzika a nikdo k ní nedal ani povolení. Na to by se také mělo dbáti, neboť mládež a nemládež tu vyvádí své neplechý a rejdy a ziskuchtivý komediant a ziskuchtivý hospodský ji k tomu lákají.

O muzice při svatbách se nezmiňím, na svatby přijde řeč jinde a jen to ještě podotknu, že muziky i těm hudebníkům, co při nich hrají, jsou na zkázu.

Otec dal synka vyučiti na ten náký nástroj a těší se, když ho po mnohých zkouškách přijali do sboru. Přinesl si první výdělek a doufá, že nyní peníze se mu pohnou a že budou mít na vedlejší své potřeby. V hospodě se mu líbilo, dostal pít, co chtěl a pil dost vida, že starší a zkušenější druhové to také dělají. Nedá se od nich šiditi, hraje jako oni, patří mu podíl jako jim, proč by si ho nevypil! Na počátku se musí nutiti a nutí se, až si na to zvykne. Dokáže brzy, co dokáže jiní a ponenáhlu se stává pijákem. — Troubí-li anebo piská-li, je prý zapotřebí, aby hodně pil, zachází-li se smyčcem, pije k vůli rovnoprávnosti. Arciť musí vydržeti v hospodě, dokud muzika trvá a namáhá se celou noc, prach mu padá na plíce, pára ho dusí, již by spal a zapadají mu víčka, ale nic naplat, ještě ráno se požaduje jeho služba. Je utrmácen, hraje kolikráte dvě, tři noci po sobě a ve dne také nemá pokoje, pak leží a vynahrazuje si spání, co za ten čas proměškal.

Muzikanti v kraji jsou obyčejně řemeslníci a řemeslo se jim nedaří, že si ho pilně nehledí. Nechají ho tedy radši být a přidružují se jen hudby, která je ale sotva užíví. Jsou chudásové, chtějí pít i když není muzika a pijí na své útraty. Aby víc vydělali, chodí muziku dělat lidem, kteří o ni snad ani nestojí. Je svátek někoho, je nový rok, první květen: dostavili se k zastaveničku a dům od domu vyhrávají. Když se jich nasýtí v otčině, vyšli si do světa a potloukají se skoro jako žebráci. Málo komu jsou ubozí vhod, každý je odbývá a vedou život mi-

zerný. Konečně ten milý muzikant jest pravý bidák, podkopal si zdraví, k práci se nehodí a i mravy jeho utrpěly zdržováním se po hospodách.

Národ náš sluje hudbymilovným a hudbyznalým a pěkná hudba, kdekoliv ji ve vlasti nalezáme, se nám zajisté líbí. — V kostele ji málokde jest slyšeti, neboť ti naši šumaři kostelní hudbu nedovedou provozovati a vyhýbají se jí, že se jim za ni neplatí. Špatné hudby v kostele není škoda a vzácnější je nám hezký zpěv, když se mu naučili nábožní osadníci. Přece si přejeme, aby i pěkná hudba se zachovala v zemi naší a vycvičili se v ní krajané, jenž ji nepovažují za pramen výděleční, nýbrž za prostředek povyraziti, ušlechtiti a vzdělati sebe a posluchače.

D O P I S Y.

V Praze v květnu 1867.

(Třetí list utečence z ruského Polska.)

Mezi mnohými a neunavenými reky sv. víry, jenž ve válce duchovní s převrácenými Rusy ukrutně trpěli a také o život přišli, bezpochyby první drží místo sv. Josafat Kuncewicz, a po něm bl. Ondřej Bobola. Práce a smrt onoho vypsány jsou v Blahověstu roku 1865, o tomto pak podávám těchto několik řádků.

Ondřej Bobola narodil se v Polsku blíž Krakova v kraji Sandomirském roku 1592 z rodičů proslulých veškerými ctnostmi křesťanskými, horlivých o sv. víru, a při tom vlastníků velkých statků. Již v mladistvém věku pro andělskou nevinnost, pilnost a vroucí pobožnost představován byl spolužákům ve školách Sandomirských za příklad a vzor k následování. Jsa 19 let star vstoupil do noviciátu Jesuitů ve Vilně (na Litvě) v den sv. Ignáce, a v den sv. Vavřince, mučeníka, oblékl jejich roucho, které svou krví skropiti měl.

V Braunsberku, hlavním to městě biskupství Varminského, na kterémž seděl veliký Hosius kardinal, i v Poltavě na Malorusi vykládal gramatiku, později ve Vilně učil se bohosloví a byl posvěcen na kněze r. 1622. V tomtož městě svými kázáními a životem ctnostným mnoho působil dobrého, jmenovitě po čas moru tam se opakujícího po několik let; později pracoval co rektor koleje v Bobrujsku, konečně od roku 1655 co misionář na Polesí, kraji to ležícím na Bělorusi. V jednáni svém byl neobyčejně sladký a laskavý, svým učením utvrdil mnohé katolíky u víře, a víc ještě odštěpenců do jejího lůna

vedl, čímž rozkolníkům tak se znelíbil, že jmenujíce ho *dušechvatem*, umínili jej připravit o život. — Učinivše tedy útok na městys Janov, na řece Bugu, kdež druhdy byl kolegiatní chrám biskupství Luckého, a od roku 1818 katedra diecése Podlušské v království kongresovém*) zavraždili veškeré katolíky (1657), a uslyševše od Židů, že Bobola jest v Peredilně, tam pospíšili, jali jej při mši sv. i začali ukrutně mučiti. Jeden bodnul sv. muže dvakrát dýkou do ramena, jiní přivázavše jej poloobnaženého k stromu, biči mrskali, jiní pak otočili hlavu větvemi, jež kroucením tak stáhli, že tvrdé pruty vtiskly se v kosti až do mozku. Po takových utrpeních zavlékli jej do Janova ku svému náčelníkovi, jenž mu hrozil novým mučením, neodstoupí-li od katolictví. Ale muž Boží neohroženě stoje při sv. víře vyzýval hrubé bludaře, aby se navrátili k pravé církvi, i osvědčil jim, že pro Krista a pravdu hotov jest nejen trpěti, nýbrž i umříti. — „Nemyslete,“ řekl, „že to, co pravím, jsou holá slova bez vsí síly a odvahy, — hleďte a poznáte, co může Bůh ve mně.“ Tu rozkolníci v své rozkacenosti porubali sv. misionáře meči, vyloupili mu oči a páčili mu boky i prsa, — odřeli kůži s hlavy a rukou, posvěcených na kněžství, to pak páchajíce pořád usilovali přiměti jej k zapření *falešně*, jak dosavad říkají, *latinské a lešské* (od lach = Polák) víry, pak tloukli jej po obličeji tak, že mu zuby vypadaly a tvář napuchla. — Dále svlékli mu kůži s ramen a lopatek, za nehty pak vbíjeli ostré třísky. Poněvadž ale vzdor tomu všemu sv. muž posilován láskou Boží pořád prosil Spasitele za stálost i za divoké katany své, protož ti tyranové odřezali mu nos i ústa a udělanou v týle ranou vytáhli mu jazyk. Konečně vrhli jej do bláta na ulici, a když ještě několik hodin byl živ a tichou modlitbou šeptal, přistoupiv k němu vůdce oné chasy, probodnul mu bok, čímž i přetal poslední nit života. Stalo se to dne 16. května roku 1657.

Po tom strašném zločinu vztekli schismatici shlednuvše jasnou záři nad svatými ostatky své oběti přehli z Janova, katolíci pak sebravše tělo mučeníka Kristova pochovali je v městě Pinsku pohřbem jednoduchým, ješto za oné doby ani jinak

*) Tuto psal dějiny Polska historiograf biskup Naruszewicz † 1800, — tu pracoval slovník Gutkowski, jenž pro svou horlivost vyhnán Mikulášem (1839) sídlil ve Lvově do smrti.

býti nemohlo, aby veřejným prokazováním cti hrdinnému mučnickovi nepobouřili zuřivých vrahů proti živým. — Po 50 letech, když z rozkazu Martina Godebského, kn. z Tovaryšstva Ježíšova, jemuž se muž sv. objevil, odkryta rakev, tělo a krev byly zcela čerstvé, příjemnou vůni vydávající.

Poněvadž Pán Bůh oslavil svého sluhu mnohými a velkými zázraky, Stolice apoštolská prohlásila jej za *blahoslaveného*, a máme naději, že za nedlouhý čas přistoupí k samé kanonisaci. — Bude to nový důkaz vítězství pravdy nad hmotnou silou nejrozsáhlejší v světě říše, kteráž nyní podporuje Kandyoty jest prý podporou křesťanů proti Turkům, a která staví chrám na hrobě Kristově, v Polsku ukrutně si počíná proti milionům živých chrámů Páně. Pročež, jak se dovidám, Rusko náramně se bojí kanonisace sv. Josafata, při čemž prý sv. Otec ukáže veškerému světu, jakové zbraně užívali a dosud užívají schismatici Rusové proti vyznavačům pravé církve. Konsul moskevský, kterýž nedávno mimo jiné směl říci sv. Otci: „*katolictví jest tolik co revoluce*,“ a proto se musel vzdát svého úřadu, opět navrátiv se do Říma při audienci objevil, že car Alexander přeje sobě papežova poslance míti v Petrohradě, a následovně že bude příznivě sobě počínati s katolíky, pakli se zanechá svatořečení arcibiskupa Kuncewicze. Ale hlava církve tolikráte hladkými slovy oklamána, může-li věřiti slovům rozkolníků, jenž zrušivše dávne smlouvy, prolomivše konkordát z roku 1856, rozličnými spůsoby vštěpují schismu v katolickém Polsku.*)

Od Roztok dne 21. května 1867.

(Posvěcení nového chrámu Páně v Roztokách.)

Bez mála tomu 1000 let, co apoštol Slovanů sv. Methoděj zarazil první kotev nebeské naděje na půdě vlasti naší, posvětit na Levém Hradci chrám katolický ke cti sv. Klementa, papeže a mučnicka, a táž slavnost opětovala se v neděli d. 19. května v blízkých Roztokách u téhož Levého Hradce. Toho dne totiž posvětil J. Mil. svěťci pan biskup Petr Krejčí nový

chrám v Roztokách ke cti sv. Jana Křtitele. O vzniku a zdaru chrámu toho přinesl Blahověst svým časem zprávu, toliko dlužno doložit, že se zde patrně slovo korunovaného Žalmisty Páně vyplnilo: „Nebude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo pracují, kteříž staví jej.“ (Žalm 126, 1.) Neboť takměř s holýma rukama přistoupil ku stavbě vel. správce duchovní pan Jan Šrámek, a hle, po dvou letech stojí chrám nad Roztoky v úpravě, která každého překvapila. Domu tedy tomuto stalo se spasení v neděli 19. máje.

Již od úsvitu vše bylo na nohou v Roztokách, neboť v srdcích zbožných osadníků ozývala se slova: „Tot jest den, kterýž učinil Hospodin; veselme se, a radujme se.“ (Žalm 117, 24.) Každý se přičiňoval, by dle své síly přispěl k oslavení toho památného dne: rozvěšovaly se koberce, věnce, praporky, ano ta nejchatrnější chýška zdobena jest ratolestmi. Před sedmou zavítal J. M. p. biskup s vys. důst. kn. arc. kancléřem, p. V. Hronem, by po malém oddechu cestu na výšinu a tam dílo posvátné vykonali. Mezi tím vzrůstal počet věřících z vůkolních osad. Po chvíli hnul se průvod z farního příbytku; v čele školní mládež, pak počestní pořádkové s hudbou, velký zástup nevinností se stkvících družiček, J. B. Milost s četnou assistencí a valný zástup věřících. Na prahu farního příbytku předstoupilo před J. B. Milost švitořivé děvčátko, přednášejíc tu vroucí prosbu, by nejdůst. Otec duchovní ráčil dovršiti dílo církevním požehnáním a osadníky Roztocké oblažiti toužebně žádaným chrámem Páně. Po té bral se průvod k určenému cíli. Slavnost započala v blízké škole, kde již od předešlého dne sv. ostatky v upravené k tomu světnici se chovaly. Když byl nejdůst. p. biskup sedm kajících žalmů před těmito sv. ostatky pro hlavní oltář určenými v pokoře se pomodlil, přistoupil k chrámu samému, by konsekraci vykonal. Z delšího obřadu celého svěcení zejména dva momenty zvláštní dojem na shromážděné učinily. Míním trojí obcházení okolo chrámu a jeho svěcení zevnitř, pak průvod se sv. ostatky. — Hrobové ticho panovalo mezi oběma těmito posvátnými cestami; bezděky každý vrhal se na kolena oddávaje se hlubokému dojmu, jaký na něho nevidaně ty obřady učinily. K zvýšení celé slavnosti nemálo přispěla ta okolnost, že pp. alumnové kníž. arcib. semináře zpěvy obřadní ryze zpívali. Když pak J. B. Mil.

*) Podle věrohodných seznamů Polsko od roku 1862 ztratilo přes 150.000 osob. Z těch 37.000 skončilo život v boji a na šibenicích, 7000 v emigraci, — 106.000 pak oplakává své neštěstí při hladu, chladu a těžké práci na Sibiři neb ve vězeních. Kněží umučeno asi 100, ve vyhnanství žije přes 2000. (Kéžby vláda ruská, kteráž nyní velkou přízeň projevuje Slovanům, slitovala se i nad katolickými Poláky! Red.)

mnohým svěcením a žehnáním oltář uspůsobil, by se státi mohl důstojným hrobem sv. ostatků, vloženy tyto ve vytesaný hrobek oltářního kamene. Na to když i zdě chrámové na místech křížem naznačených sv. křížem byl pomazal a obět zápalnou z vonných zrn kadidla na oltáři právě posvěceném přinesl: byl oltář ustrojen, posvěcená náčiní rozestavena, aby se první nekrvavá obět mše sv. na něm konala. — Prvé však vystoupil vel. pan V. Nejedlý, duchovní správce ve všeobecné nemocnici v Praze, na kazatelnu a vysvětloval četné shromážděným zástupům způsobem prostonárodním, jakých milostí dostalo se posvěcením biskupovým chrámu tomuto, že totiž se stal domem Božím, a jaký duchovní užitek z něho vyplývá věřícím, zejména osadníkům Roztockým. Zvláštní váhu kladl kazatel na to, že se stal chrám Roztocký farním chrámem osady, a že po celý rok dnešní slavný den v to zavíraje stane se každý katolík účastným odpustků, jestliže sv. zpověď pokorně vykoná, nejsv. Svátost oltářní hodně přijme a určené modlitby pobožně se tu pomodlí. Na to slavil Jeho B. M. pontifikální mši sv., při níž pp. učitelové vokální mši do C od Horáka provedli. Hlavní odstavce mše sv. oznamovaly hlučně se rozlíhající rány z hmoždířův. A teď nezbyvá, než chvalně připomenouti, v jakém pořádku vše udržovali pp. pořadatelé slavnosti, že nešetřili žádných obětí, žádného namáhání, aby naskytujícím se potřebám všestranně vyhověno bylo. — A tak již odevzdán dům Páně veřejným službám Božím, kdež každý věřící vyprositi si může všelikých milostí jak pro duši tak pro tělo, jak pro sebe tak pro bližního. „Dům Páně jest dům modlitby.“ (Mat. 21, 13.) „O nechat oči Páně bdí nad tímto domem ve dne i v noci; chrám tento ke cti svatého Jana Křtitele posvěcený rač, o Bože, nejdobrotivěji požehnati, milosrdenstvím svým osvětit a velebností svou oslavit. Každého člověka, jenž přijde tobě se klanět na tomto místě, přívětivě přijmi, milostivě naň pohledni a pro vznešenost svého jména, pro sílu svého ramene, pro velikost pravice své ochraňuj všechny, jenž pokorně v příbytku Tvém Tobě se klaní. Račiž je vyslyšeti a zachovej je navždy v ochraně své, aby v ustavičném blahobytu radující se ze služby Tvé, Tebe trojediného Boha stále vyznávali a věrně v katolické víře setrvali.“ (Modlitba při svěcení oltáře.)

F. L.

Od Radbuzy, 16. května 1867.

„Tak svět činí často jako děti,
do studnice, z níž se napili,
házejíce kamení a smeti.“ Kollar.

Jak často užíváme mnohých věcí ku svému prospěchu duševnímu i tělesnému, aniž bychom si vzpomněli, odkud pocházejí? — jak mnoho práce, namáhání, nebezpečí až k smrti to stálo jiné, než se nám známosti těch věcí dostalo, nežli se užívání jich ustálilo, zobecnělo, rozšířilo? — Však nepomněti toho, to by ještě prošlo, ano se snadně vysvětliti dá, že každodenní užívání sebe lepší věci se nám ověšduje; „*quotidiana vilescunt*“, dí latiník; ale když se na muže o blaho lidstva velezasloužil a o prospěch svých bližních i mezi ledovými krami moří polárních, i pod kolmopadajícími plamennými paprsky žhavého slunce rovníkového bedlivě pečující tu z nevědomosti, tu z zlomyslnosti hana a potupa kydá, — tuť se spravedlivý lidumil nemůže obrániti podivnému citu, aby se nezastyděl, nezarděl nad zaslepeným nevděkem lidstva, a nepřipomenul si s bolestí svrchu položená pravdivá a tak krásně pravená slova našeho výtečného básníka.

Kam s tím úvodem? Řeknu ihned; ač pravověrný katolík snadno by uhodnouti mohl, kam má řeč směřuje a koho že myslím. Neboť koho stihá za dnů našich černý nevděk více nežli církev katolickou? a koho v církvi více nežli kněžstvo? koho pak mezi kněžstvem více nežli — Jesuity. Ti, zdá se, že usouzením Božím mají snášeti dle nejsvětějšího jména, jímž se zovou, i spolu utrpení téhož Božského mistra svého, čínice téměř přední stráží církve rytěřující, ale i okazující svým utrpením, na koho že totéž postupem času dojde. — Neboť kdo za našich dnů jest více haněn, tupen, pronásledován nežli Jesuité?

A přec slyšte, co se o nich nalezá v letopisech, jak prospěli nejen pro rozšíření víry, pro ušlechtnění mravů, ale i pro tělesné blaho lidstva a pro — *průmysl*.*)

„Jesuité byli na svých blahověstných cestách nejen učiteli víry divochům, nýbrž i dobrodinci svým krajanům, v vzdálenosti od svých vlastí vždy k tomu hledíce, jak by jim prospěli, umění povznegli, blahobyť vlastenský zvelebili. Ač se věnovali účelu čistě lidskému, všechny lidi v jedno pojí-

*) Viz J. Cretineau Joly Dějiny Tovaryšstva Ježíšova. IV. 4. ke konci.

majícímu, účelu hlavně k věčnému blahu směřujícímu, nezapomínali na své zvláštní vlasti, z nichž byli rodilí, nezanedbávali prospěchu tělesného, ani svých svěřenců, ani vzdálených vlastenců. Tu jedni seznali a vyzkoumali blahé účinky *Kinky*, zaslali ji do Evropy, odkud se brzo po celém světě co mocně působící lék rozšířila*); jiní sbírali v Tatarsku kořínky Rhabarbaru a přesadili tuto přeužitečnou bylinu do Evropy, tak že tu brzo dokona zdomácněla. V lesích Guayanských a jiných jihoamerických krajinách vynalezli kaučuk, vanilku, kopahuský balsam a uvedli je v obchod světový. Pater Lafitau přivezl kořínky gisengové, jichž léčivé vlastnosti P. Jartoux byl lučebními zkouškami vyšetřil, z Kanady do Francie, kdež i zdomácněly. — Podobně pamatovali jiní Jesuité v Číně na své vlasti evropské zasláním jiných užitečných věcí; tu zaslal jeden indianské krůty, jiný opět kaštanový strom do Evropy k svým rodákům k rozplemenění a rozšíření. — Daleko ve východních zemích svému apoštolskému povolání se věnujice, pamatovali na domácí řemesla a průmysl svých krajanů; tak byli jsou oni prvními, jimiž se dostala známost o vydělávání zámišových kůží a barvení bavlněných látek na červenou nejprve do Francie, a odtud potom do jiných zemí evropských. Jistý Jesuita žije v Indii východní mezi svými novokřtělci co správce duchovní pozoroval spolu způsob, jak se na pestro barví a tisknou látky lněné, bavlněné i jakých louhů a leptadel se k to-

mu užívá a sdělil to své vlasti. — Porculánové zboží dostávala Evropa druhdy jenom z Číny za drahý peníz. Jesuita P. Xav. d'Entrecolles usadil se schvalně a bydlel přes rok v městě King-te-Čing kraje King-si-ckého, kdežto nejznamenitější práce z porculánu čínského se zhotovují. Uprostřed svých novokřtěnců, umělých porculáníků, vyskoumal a seznal potřebné k tomu mísení a sdělávání rozličných zemin, nakreslil a udal způsob peci, získal si vzorky kaolinu a petuntseje, jichž řádným smíšením se porculánovina vyrábí, naučil se způsobu vypalování a rozličného polévání, a to vše důkladně a zevrubně popsané zaslal do své vlasti vládě francouzské, která po dlouhý čas mnoho užítu z toho vytěžovala.“

Tak praví letopisy. I dalo by se při pilném dalším pátrání ještě více takových prospěchů vyskoumatí, jimiž se vzdělanost naše honosí a které svůj počátek u těchto horlivých, obezřetných, veskrze praktických mužů mají. A svět je přec buď tupí a haní, buď krutě pronásleduje anebo mlčímím udusiti hledí. Ta jest odměna světa, ten kus novověké rovnoprávnosti — svobody — jakové však prováděti anebo se účastniti nesluší žádnému ani poctivci ani vzdělanci. Zavírám, jakož jsem začal opět památným slovem Kollarovým: „Sám svobody kdo hoden, svobodu zná vážit každý; v pouta kdož jímá otroky, sám jest otrok.“ J. N. D.

KRONIKA.

Z Prahy. JEmin. nejdůst. p. kardinál arcibiskup odjel za příčinou říšské rady do Vídně, odkudž se, ne-li dříve, nacistoj k hodům Svatodušním navrátí; budeť udělovati v Praze svátost birmování.

— Pobožnost 40hodinná bude se konati 27.—30. května u Matky Boží Sněžné čili u Františkánů, 31. května 1., 2. a 3. června v kostele na sv. poli Malostranském, 4—7. u Panny Marie Vítězné čili u Karmelitánů na Malé straně.

— *Prosebné pravdy* o nastávajících dnech křížových povedou se na Hradčanech z kostela u Věch Svatých po mši sv. v 7 hod. ráno v pondělí do chrámu v Loreť, v úterý do chrámu panen Karmelitek a ve středu do hl. chrámu sv. Víta. Na Starém městě vedou se průvody z farního chrámu Matky Boží před Týnem, na Novém městě od sv. Jindřicha a na Malé straně od sv. Mikuláše na každý den do jiného chrámu dotýčného okresu.

*) *Kína* slovo Peruanské — kůra. První Evropanka kinou uzdravena, byla hraběnka Chinchon, manželka královského náměstka v Peru (1638). Jesuité již znali uzdravující moc kiny a poslali ji do Evropy. P. Jan de Lugo, potomně kardinál, přinesl ji do Říma; P. Annat do Francie, kdežto užíváním jí Ludvík XIV. na životě zachován. Týmž časem od jiných Jesuitů uvedena do Číny, kdež císař Kang-hi v nebezpečné zinnici jí s prospěchem užíval. Slula po hraběnce Chinchon ve Španělských „*hraběncím práškem*“ (Pulvis Comitissae), v Italii „*práškem kardinálovým*“, poněvadž kardinál Lugo, dostav (1646) znamenitou jí část od Jesuitů, chudým darmo ji rozdával, od bohatých pak draze si jí platiti nechal; ve Francii a Anglicku vůbec „*práškem Jesuitským*“, protože Jesuité od prvního počátku ve svých domcích mnoho jí zvlášť chudým rozdávali. Přejdouc později v obchod obecný buď z nevědomosti buď z ziskčnosti jinou korou falšována jsouc, v povržení a zanedbání přišla. R. 1679 přinesl ji anglický lékař Robert Tabor jako tajemný lék do Anglicka, a jím opět takové slávy nabyla, že Ludvík XIV. témuž za sdělení téhož tajemství 2000 luisdorů vyplatil.

— V pátek 31. t. m. bude ukončena „*májová pobožnost*“ ve všech čtyřech chrámech Páně, v nichž se letos koná, chvalozpěvem sv. Ambrože „*Te Deum laudamus*.“ U sv. Klementa na Starém městě započal ji slavným požehnáním a ukončí ji J. M. světící p. biskup. V tomto chrámu Páně měli letos o májové pobožnosti večerní rozjímání a požehnání vel. kněží, pp. Blanda, Borový, Honejsek, Hrádek, Knobloch, Kryštůfek, Láska, Mašek, Srđinko, Tichovský a Vinklář. Alumnové arcib. semináře oslavili počátek a oslaví konec pobožnosti čtvero zpěvy. O prvním požehnání stáli před oltářem s hořícími voskovicemi v rukou chovancové arcib. konviktu, k poslednímu dostaví se družičky. Účastenství lidu bylo takové, že nejednou větší býti ani nemohlo.

— Na cestu do Říma k jubil. slavnosti sv. Petřské vydal se 21. t. m. d. p. dr. Vendelin Voborník, převor konventu křižov. v Praze s bratrem svým Severinem, farářem Křečovicským. Nesou a odevzdají sv. Otcí též halíř sv. Petřský složený od čtenářův Blahověsta.

— O slavnosti *Nanebevstoupení Páně* (30. t. m.) bude se konati na hřbitově *Malostranském* v Košířích letos již po 61té výroční slavnost *vzkříšení z mrtvých*, při níž se poprvé zvonití bude dvěma zvony, jež hřbitovnímu chrámu nejsv. Trojice v ceně 2000 zl. r. m. daroval p. Václav Dousek, měšťan Pražský s manželkou svojí. V 8 hodin bude kázání české na hřbitově a německé v kostele; v 9 h. slavná mše sv., pak průvod po sv. poli; po návratu do chrámu „*Te Deum*.“ Odpoledne o 4 h. bude v kostele české kázání a požehnání. Bude-li počasí nepříznivé, odloží se tato májová slavnost ke dni 16. června, nejsv. Trojice.

— *Milosrdné sestry* dají ještě letos vystavěti nákladem svým na *Smíchově* dům, v němž zřídí školu a opatrovnu. Rovněž tak učiní v městě *Chebu*, kamž pomocí vznešeného dobrodince uvedeny budou, a v *Budějovicích*, kdež zakoupily za 19.500 zl. dům, v němž bez pomoci města pro město zřídí opatrovnu, školu pro dívky a sirotčinec.

— V nemocnici *Milosrdných bratří* v Praze bylo r. 1866 ošetřováno 3209 nemocných, a ve všech nemocnicích téhož řádu v Rakousku 16934 nem. Mezi nemocnými u Mil. bratří v Praze léčenými bylo katolíků 2934, protestantů 86 a židů 32.

— Valná schůze jednoty k *dostavění hlavního chrámu sv. Víta* bude se odbývati teprv v pátek dne 31. května o 5. hodině

odpoledne ve velké zasedací síni v staroměstské radnici. Předměty rokování: 1. Podání zprávy roční a zprávy pokladniční. 2. Návrh ředitelstva na přijetí plánu od stavitele Jednoty pro dostavění hl. chrámu sv. Vítského. 3. Zpráva ředitelstva o návrhu v loňské valné hromadě ředitelstvu k poradě přikázaném, aby se vydávaly městčnický na místě nynějšího ročníku Jednoty. 4. Volba předsedy a čtyř členů na místě pánů dle stanov vystupujících. 5. Volba tří komisařů zkušebných ku počtu z peněz. 6. Volba tří komisařů zkušebných ku počtu ze staviva. 7. Další návrhy. — Plány a nákresy pro dostavění chrámu budou veřejně vystaveny dne 29., 30. a 31. května b. r. od 9—12 hodin dopol, a od 3—6 hod. odpoledne ve velké zasedací síni radnice staroměstské.

— *O loterii ve prospěch dostavění hl. chrámu sv. Víta.* Čtenářům našim jest známo, že jednota pro dostavění hl. chrámu sv. Víta na hradě Pražském v prosinci 1865 uspořádala bazar ve prospěch dostavění téhož chrámu. Čistý výnos tohoto podniknutí obnášel 6000 zl. r. m. Mezi dary nalezalo se též mnoho drahocenných příspěvků cis. dvoru, vysoké šlechty a jiných příznivců téhož podniknutí, které však pro znamenitou cenu svou kupců nenalezly. Byloť tudy zapotřebí jiných prostředků vyhledávati, jakž by se nejlépe tyto věci zpeněžití daly. Za nejvhodnější prostředek byla uznána *loterie* věcí movitých, jejížto základ další sbírkou dobrovolných příspěvků se doplniti, a která na celé Čechy rozšířiti se má. Loterie ona jest již povolena, věci k výhře určené byly na odív vystaveny v residenci arcibiskupské od 15.—19. t. m. Tah odbývati se bude v Praze dne 29. září 1867 za přítomnosti c. k. komisaře. Počet losů ustanoven jest na 50.000, které na 500 řad po 100 číslech rozděleny jsou. Počet výher jest na 5000 předmětů ustanoven; při čemž předměty, od nejvyššího dvoru milostivě darované, první výhru tvořiti budou. Každá řada vyhraje. Cena jednoho losu jest 20 kr. r. m. Dary k výhře určené přijímají a losy po 20 kr. vydávají jednatele jednoty sv. Vítské. Venkovským pp. čtenářům našim zašleme milerádi tolik losů, kolik by žádali, t. j. kolikrát 20 kr. by nám zaslali.

— *Z Hradce Králové.* JExcel. nejd. pan biskup vykoná visitaci a bude birmovati od 3.—15. června v Broumovském vikariatu.

— *Z Budějovic.* JExcel. nejdůst. p. biskup vydá se v červnu a červenci na *třetí* visitační cestu a bude udělovati svátost birmování dne 23. a 24. června v Radomyšli, 25. a 26. v Strakoniciích, 27. a 28.

v Katovicích, Volenicích a Hošticích, 30. června a 1. července v Hradešicích, Horách Nalžovských a v Zámlekově, 2. července v Krašnovicích a Velkém Boru, 3. v Kasejovicích a Kotouni, 4. a 5. v Blatné a Žabohři, 6. a 7. v Lnářích, Kádově, Budislavicích a Chanovicích, 8. v Bělčicích a Hvožďanech, 9. a 10. v Rožmitále a Bohutině, 11. v Březnici, Bubovicích a Tochovicích.

Ze Sedmíhradska. Na počátku dubna t. r. navrátilo se ve sv. Jakubu, kteráž obec byla doposud zcela protestantská, 13 rodin do lůna církve katolické; biskup Sedmíhradský jim za duchovního pastýře ustanovil kněze Jana Viganda, jenž dne 7. dubna tyto nové údy do církve katolické přijal, načež — po několika stoletích zase poprvé — nejsv. obět mše sv. se konala v řečené obci.

Z Varšavy. Jak „Dz. Pozn.“ píše, zřízeny jsou ve Františkánském kostele ve Varšavě, jehož správcem jest kan. Feliński, který v úředním listu polském „Dz. Warsz.“ psal proti ústavům katolickým — tři oltáře, a sice jeden katolický, druhý řecký sjednocený a třetí pravoslavný, a prosí, aby se, že tak zříditi se mají oltáře ve všech katolických kostelích.

Z Berlína. Katolická obec v *Moabit*, předměstí Berlinském, po mnohá léta toužila po zvláštním chrámě, v němž by služby Boží se konaly uprostřed obce, tak aby více nemuseli obyvatelé předměstí choditi do vzdálených chrámů katolických v samém Berlíně. Letos konečně vyplněna jest touha jejich; na květnou neděli (14. dubna) byl nově vystavený chrám posvěcen a první mše sv. v něm obětována.

Z Francouzsko. Na květnou neděli t. r. byly ve všech chrámech Pařížských i jinde po celém mocnářství činěny sbírky halíře sv.-Petrského. V Paříži sbíral v metropolitním chrámě generalní vikář, v ostatních faráři; všude dáváno hojně zlata i stříbra; i nejhudší lidé obětovali stříbrný peníz sv. Otcí. V ostatních katedrálních chrámech arcibiskupové a biskupové sami halíř sbírali; v městě Blois sebral tamější biskup při službách Božích 11.000 franků.

Z Paříže. O biblické společnosti, jež by ráda celý svět biblemi svými, ovšem nekatolickými, zaplavila, a proto se i tu vítané jí příležitosti chápe, píše se z Pařížské výstavy: „Když přes Jenský most vstoupíš na Marsovo pole, uvidíš na pravé straně řadu malých prostých budek, seřa-

děných na způsob kiosku, z jichž oken hledí na tebe množství oněch kněh, a nevšímneš-li si jich, hned uslyšíš: „Pojďte a vezměte si, nestojí nic.“ — Domýšlejí-li se ale, že neumíš francouzsky, otevrou se i vedlejší okna a z těch to pak zní: Italiano? Deutsch? Espaniol? Lašon hakodeš? Danske? atd. — Když se tě konečně doptali, dostaneš malou, modře neb červeně vázanou knihu — bibli. Je to v skutku všennárodní výstava evang. biblické společnosti se sv. písmem v těchto 15 řečích: ve francouzské, anglické, španělské, německé, holandské, italské, novorecké, portugalské, hebrejské, polské, ruské, dánské, švédské, arabské a turecké. — Dosud rozdala společnost ta přes 100.000 biblí. — Zle by to zajisté dopadalo s křesťanstvím, kdyby nebylo této papiromorné společnosti! — (Zagr. kat. list.)

— Ve Štrasburku stal se nedávno předsedou protestantské konsistoře farář Leblois, týž, kterýž před několika roky v kázání novoročním nazval katolíky „modloslužebníky“, neb prý se klanějí (!) Marii matce Boží, spolu však v témž kázání (později v tisku vydaném) i protestanty za modloslužebníky vyhlásil, ježto se prý Ježíši Kristu klanějí; tento rouhač, jenž tedy ani to, co protestanté za pravdu uznávají a věří, za pravé nemá, ale i Božství Kristovo naprosto upírá, jest nyní — předsedou protestantské konsistoře!

Z Říma. O *zuavech* papežských píše noviny francouzské, že pluk tento z rozličných národů ze všech dílů světa jest sebrán. Nejdříve v něm Belgičanů a Holanďanů, pak Francouzů; něco málo Němců, Angličanů, jeden černoch z Nového Selandu, a jeden princ z Indie, jenž doposud jest sprostým vojákem a obyčejnou stravu s ostatními požívá. Mezi šikovatelí (seržanty) zuavskými nalezá se k. p. pan z Montesquieu, hrabě z Alkantary (strýc krále španělského), svobodní pánové z Turku, z Villele, z Faille atd.

— Ku slavnosti sv. apoštolů Petra a Pavla chystá hudební spolek „Società dantesca“ v Římě velkolepý koncert, k němuž na prvním místě přispěje slovutný skladatel Frant. Liszt svojí skladbou na slova: „Ty jsi Petr a na té skále vdělám církev svou“ atd.; provozovati se bude též velké oratorium „Kristus“ složené od téhož umělce na slova sv. evangelií.

Ze Španělska. Obecní rada města Toledo pozvala uctivým listem svým papeže Pia IX., aby se do tohoto města u-

chýlil, pakli by nucen byl odejiti z Říma. Pius IX. velmi vlídným listem své díky za to pozvání projevil. Když papežská odpověď do Toleda jest přinesena, přečetl ji alkaď (purkmistr) shromážděné radě městské; všickni radové povstali a se skloněnými hlavami pokorně naslouchali slovům vrchního pastýře církve svatě; když alkaď počal čísti poslední slova, v nichž sv. Otec uděluje radě své požehnání, poklekli všickni na kolena a tak přijali žehnání papežské; konečně každý z nich s úctou políbil vlastnoruční podpis Pia IX.

Z Turecka. *Gregorianští Armeni*, jichž obrácení se k církvi katolické pro východ jest teď důležitou událostí, byli ve svém rozkolnictví velikými nepřáteli bratří a apoštolů svých, katol. Armenů. Po bitvě u Navarinu 1827 opustili křest. ochranci Cařihrad a katoličtí Armeni zůstali bez pomoci. Gregorianci očernili je u sultána, že jsou nepřátelé Turků, a sultán je za to krutě pronásledoval. Za 10 dní měli se vystěhovati do Asie. Někteří nejbohatší z nich byli uvrženi do vězení a tam udáveni. Tak jednoho z dvou bratří, kteříž veliké jmění měli (jen v předměstí Pera měli 10 domů) Turci do vězení uvrhli; druhý utekl. Dověděl se ale na útěku o losu bratrově, vrátil se druhého dne a prosil Turky, aby mu bratra vydali. Za nesmírné výkupné slibili mu vydati bratra. Když pak s pomocí přátel svých sehnal žádané peníze a je Turkům přinesl, dali mu tito — mrtvolu bratra. Zadávali jej ve vězení. Tak nakládal sultán s křesťany, kteří pak po tisících opouštěli Peru a Galatu, předměstí v Cařihradě, a vystěhovali se do Asie. Mnoho jich tu ale zhylo na moři, jiní na zemi podlehlí zimě a hladu. — Tato utrpení však nezničila národ ten katolický, nýbrž více utvrdila jej u víře a národnosti jeho, že všickni k sobě stáli a výrost se nespustili. Katolických Armenů je v Cařihradě 20.000; mají tu veliký kostel a i sídlo patriarchy bylo sem z Bezumara u Libanu přeneseno. V Asii je Armenů 100 000. — Tak se rozmnožil národ ten od r. 1828, třikrát skoro větší nyní než tehda silou ducha svého přemohl nepřátelské bratry své, a uvedl je do lůna pravé církve svatě. (Danica.)

Z Indie. Několikrát již podal „Blahov.“ truchlivé zprávy o náramném hladu, jenž lonského roku zuřil a z části posud zuřil ve východní Indii, kdež Angličané vládnou. Nyní jsme sto, z obšírné zprávy od misionáře Saint-Cyra z Madury zaslané

do Evropy oznámiti také *příčiny* onoho neštěstí. Uhlavní příčinou jest veliké *sucho*, kteréž v Indii hned nastává, kdykoli v čas dešťů jen slabě prší, a tudy rybníkům, jezerům a potokům se nedostane tolik vody, co jí k zdaru rýže zapotřebí jest. Nicméně i pro takové případy se prozíratelnost Božská postarala o Indii tím způsobem, že největší řeky tamější každého roku vystupují z břehů svých a po vsi zemi se rozlévají jako Nil v Egyptě. A protož předešli králové Egyptští všelikou péčí k tomu hleděli, aby v uměle založených rybnících nashromážděná voda četnými kanály na všechny strany se rozbíhala a zemi zúrodněovala. Ve válkách proti Turkům svedených, zvláště pak následkem nešťastných událostí, jež se během minulého století v Indii přihodily, byla většina oněch rybníků a jezer jakož i kanálů zrušena, tak že mohutné řeky indické nyní bez prospěchu probíhají krajinami obrácenými v pouště, kdežto dříve pobřeží jejich byla plna bujné vegetace a takměř poseta vesnicemi, v nichž dosti zámožní obyvatelé se nalezali.

Anglická vláda ponechávala druhdy všelikou správu Indie tak řečené „indické kompanii“, kteráž toliko o vlastní obhacení pečující úplně zanedbávala opravu starých kanálů a rybníků. Až když se shledalo, že daní rok od roku méně se odvádí, tu podnikla kompanie aspoň některé a to nejlacnější stavby; teprv lord Ellenborough a později lord Napier rázněji té záležitosti se ujavše dali část kanálů s velkým nákladem opravit, ačkoli větší část staveb těch doposud v zříceninách leží.

Druhou příčinu hladu hledati sluší ve velké *nedbalosti* Indův. Byť žeň byla sebe hojnější, nestará se obyvatel Indie o budoucnost, nýbrž vše to, co sklídl, buď stráví anebo prodá ještě téhož roku. Indičtí panovníci za starších časů vybírali daně od svých poddaných v plodinách přírodních; polovic veškeré rýže a třetinu ostatní úrody musel každý dáti králi; v tom však jednali velmi moudře panovníci tito, že zakládali nesmírná zásobisti obilí, odkudž v čas hladu se obilí buď za skrovný peníz neb i zcela zdarma lidem vydávalo. Indická kompanie však vybírala poplatky peněžitě; následkem toho každý z Indův pospíšil si s prodejem plodin, aby daní zapraviti mohl; vláda nechala obilnice prázdné; když pak přišel neúrodný rok, vystoupily náhle obilní ceny na takovou výši, že obecný chudý lid umíral hladem.

Jindy panoval hlad toliko v té nebo oné krajíně indické, tak že přece z krajín vůkolních se mohlo obyvatelstvu rychle přispěti. Avšak hlad, jenž od lonska trvá v Indii, rozšířen jest po veškeré zemi, tak že 150 milionů lidí hladem tím navštíveno jest. Vláda anglická již od desíti let pozorovala, že hlad nastane; nebo již od 10 let bývala žen tak skrovná, že lidem sotva jen k obhájení života stačila; když pak r. 1865 se žně úplně nezdařily a r. 1866 žádoucí deště nepřišly, dosáhla obecná nouze nejvyššího stupně. Však i tu Anglická vláda z počátku nechtěla si ani všimati zpráv z Indie, jenž zněly v ten smysl, že tam na sta lidí hladem umírá; teprv od několika posledních měsícův se poněkud aspoň odpomáhá bídě; nezaplacené daně jsou dlužníkům prominuty; na útraty vládní započaly se veřejné stavby, při kterých mnoho lidí obživu nalezá; potrava se rozdává mezi nejchudší obyvatele, bohatším se prodává obilí z dalekých krajín sem přivezené; rolníkům půjčují se peníze, aby si mohli domácí dobytek zakoupiti. Neboť následkem ustavičného sucha padl nesmírný počet dobytka, tak sice, že v jediné provincii ve 2 okresech padlo 100.000 hovězího dobytka. Jelikož pak v Indii jediné pomocí volů a bůvolů se role vzdělávají, zůstalo v posledním roce v jediné provincii Salemské 320.441 jiter polí ladem ležeti.

Mnoho-li obětí v celku již ukrutný hlad požádal, na jisto určití nelze, ješto se v Indii žádné seznamy zemřelých nečiní. — Celé rodiny vymírají, vesnice zůstávají bez obyvatelů, vše spěchá do velkých měst, aby tam nalezli pomoci — ale na místě pomoci nalezají smrt. Po několik měsíců žíví se tisíce lidí jediné listím a kořínky stromů; celé řady vyzábých mužů, žen a dítek putují od místa k místu marně potravu hledajíce; kudy kráčejí, všady naznačena jest stopa jejich mrtvolami těch, kteří umdlením zemřeli na cestě.

Církev Kristova jako všude tak i v Indii obzvláště mezi chudými čítá vyznavače své; jsouť tedy *katolíci* v Indii všemi řečenými pohromami stíženi velmi, ale oni je snášejí trpělivě a s pevnou odevzdankou do vůle Boží. Kněží misionářové s hlubokým zármutkem srdce musejí na to pohlížeti, kterak obce křesťanské hladem, nemocemi a stěhováním vždy více se ztenčují; ale oni útěchu velikou nalezají v té naději, že po těch zkouškách sešle Bůh opět papslek své milosti na ubohou Indii.

Z Ameriky. Dne 7. dubna ukončena jest v městě *Filadelfii* misie kněží z Tovaryšstva Ježíšova; 10.000 věřících přistoupilo ku stolu Páně; 50 protestantů přijato do lůna církve katolické. — Arcibiskup z Baltimore, Spalding, udělil ve Washingtoně svaté birmování 1500 věřícím, mezi těmi bylo 131 konvertitů. Tvrdí se, že ve spojených státech Amerických se každoročně 15—20.000 jinověrců hlásí ku katolické církvi.

Paběrky.

25. května. Nejeden z čtenářův našich, zvláště kněží, měl v rukou breviář, v němž některé řádky jsou zalepeny neb začerněny. Tak zejména i na dnešní slavnost sv. papeže Řehoře VII. v některých breviářích zalepena, z jiných docela vypuštěna jsou slova, jež klade Breviář Římský na konci 5. lekce: „*Contra Henrici Imperatoris, impios conatus fortis per omnia athleta impavidus permansit, seque pro muro domui Israel ponere non timuit, ac eundem Henricum in profundum malorum prolapsum, fidelium communione regnoque privavit atque subditos populos fide ei data liberavit.*“ (Proti bezbožným snahám císaře Jindřicha co rek statečný neohrožen se opřel, a bez bázně stál co hradba domu Israelského (církve sv.); téhož pak Jindřicha v hloubi nepravostí zabředlého z církve vyobcoval, z vladařství sesadil a národy jemu poddané z přísahy věrnosti propustil.) K objasnění příčiny, proč ono místo v breviářích zalepeno bylo, uvádíme zde v krátkosti nařízení, jež vydal císař Josef II. dne 20. června 1782: „Již 7. května r. 1774 bylo poručeno, aby se v breviáři bílým papírem zalepila lecke o papeži Řehoři VII., v kteréž vysloveno *bludné a nebezpečné* učení o papežově moci, sesazovati vladaře. — Ješto však dle doslechu toto pohoršlivé a moc vladařovu nanejvýš *urážející* místo o slavnosti Řehoře VII. se doposud v mnohých breviářích, obzvláště v klášterích, naskytuje, ráčí J. Veličenství nejmilostivěji nařizovati všem pánům biskupům, aby světskému i řeholnímu duchovenstvu přísně rozkázali, by dotčené místo zalepili (dass sie der sämtlichen Saecular- und Regulargeistlichkeit die allerhöchst anbefohlene *Verpickung* der in Frage stehenden Stelle ernstlich einschärfen). Mimo to museli biskupové vyslati zvláštní komisaře, aby se všady přesvědčili, zdaž tento rozkaz císařský se také bedlivě plní, a to tím spíše, jelikož se později za každý breviář, v němž ona slova zalepena nebyla, peněžitá pokuta 50 zlatých úřadu politickému zapraviti musela

(und wenn bei zu seiner Zeit beschehender *Nachspürung* von Seite der politischen Stellen ein Brevier, in welchem diese Stelle *nicht verpicket* wäre, zum Vorschein kommen sollte, alsdann eine Geldstrafe von fünfzig Gulden ohne mindester Nachsicht eingebracht werden würde.) Jelikož pak žádný duchovní se k placení tak znamenité pokuty příliš vábena necítil, bylo ono nebezpečné místo brzo ve všech breviářích zalepeno. — V breviářích později v Rakousku vytištěných se zmíněná slova docela vynechati musela. Ještě r. 1848 v „Breviarium Romanum“ vydaném v Inomostí (Oeniponte, ex officina Fel. Rauch) táž slova pohřešujeme.

Literární oznamovatel.

— „*Jednání a dopisy konsistoře katolické i utraquistické.*“ K vydání upravil dr. Klement Borový. Dílu I. sešit 1. Stran 80. V Praze 1867. Nákladem kněhupectví Kobrova. Spis tento činí zvláštní, čtvrté oddělení historického díla: „Staré paměti dějin českých“ (Monumenta historiae bohemiae), jež vydává prof. Ant. Gindely. V I. tomto sešitu pětiarchovém nalezá se 111 listin. a regest nejvíce českých vedle některých latinských z první polovice XVI. věku (1525—1533). Zejména jsou tu obsaženi důležití *artikulové strany pod obojí*, pak zajímavé zprávy o konsistoři, o farářích *utraquistických* neb kaplanech, jakož i osadnících z 58 míst v Čechách. Některé listiny podali jsme r. 1864—1866 v „Blahov.“ na ukázk, a proto nevidí se nám zapotřebí šířiti slov k čtenářům našim o důležitosti a zajímavosti díla tohoto. Přejeme, aby horlivost odběratelstva se vyrovnala neunavenosti p. vydavatele.

— „*Časopis kat. duchovenstva.*“ Sv. III. vydaný 17. května obsahuje tyto články: Sněm církevní v Jerusalemě. O manželských překážkách ve zpovědnici objevených. O náboženském vyučování mládeže na školách národních. V *Kronice* nalezá se „Oprava některých článků Nauč. Slovníka.“ Kéž by si jí povšimnul „na slovo vzatý“ censor in theologicis v redakci Nauč. Slovníka!

— Pedagogického časopisu „*Škola a Život*“, jehož redaktorem od nového roku jest p. Jan Šťastný, profesor na cis. kr. českých vyšších realních školách v Praze, vyšel 15. května sešit III.

— V Brně počal vycházeti měsíčný list „*Škola Božského srdce Páně.*“ Jest to dle programu, jenž nás co příloha „Olomouc. Novin“ došel, časopis pro bratrstva, nejprve sice pro bratrstvo nejsv. Svátosti oltářní a Božského srdce Pána Ježíše, pak ale i pro

bratrstva vůbec. Účel toho časopisu jest: bratrstva oživiti, spojití a poučiti o duchovním životě, o dokonalosti křesťanské. Časopis tento vydává P. Placidus J. Mathon, kněz z řádu sv. Benedikta v Rajhradě.

— „*Amalée*“ aneb: Kdo pravdu hledá, také ji nalezá. Vypravuje volně dle německého od Alf. Ig. Stelziga P. K. H. S o celorytinou. Stran 156. Tiskem a nákladem B. Stýbla v Praze. V knížce této dí překladatel v. p. katecheta K. H. v předmluvě, že nalezla u sousedního národu, ano i mezi Angličany a v Americe hojného rozšíření, takže v krátkém čase třetího vydání se dočkala.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

Vyznamenán jest:

p. Jos. *Petráš*, fundatista v Brandýse n. L., zpovědník cis. Vysosti, arcivévody Toskanského Leopolda II. obdržel nejv. rozhodnutím J. c. k. ap. Velič. d. 13. t. m. titul c. k. dvorního kaplana.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

p. Frant. *Vítek*, farář v Nižboru, za faráře v Skřejích; odkudž administr.

p. Frant. *Zrůbek*, za admin. do Nižboru;

P. Benedikt *Frisch*, premonstr., far. v Hodušíně (diecése Budějovické) za faráře v Radonicích.

Uprázdněné místo:

Nižbor, fara patron. p. Max. Egona kníž. z Fürstenbergu.

V biskupství Kralohradeckém.

Vyznamenán jest:

p. Eberhard *Kallmünzer*, ředitel polní konsistoře, jmenován nejv. rozhodnutím J. c. kr. apošt. Velič. 11. t. m. čestným kanovníkem katedrálního chrámu v Hradci Králové.

V biskupství Budějovickém.

Vyznamenáni jsou:

p. Jan *Bakula*, far. v Rudolfově, jmenován b. vikar. sekretářem v stříd. Hlubockém;

p. Ant. *Hrdlička*, far. v Kard. Řečici, osobním děkanem, a

p. Bedřich *Kamarýt*, far. v Deštné, b. notářem a obdržel spolu expos. canonic.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

P. Edmund *Kulich*, premonstr., kaplan v Jihlavě, za faráře do Hodušína;

p. Stanislav *Panní*, far. v Korytě, vstoupil na stálý odpočinek, pročež

p. Tomáš *Leyrer*, kooper., stal se administr. v Korytě;

p. Josef *Frankl*, polní kaplan II. třídy pěst. pluku hrab. Crenville, stal se kapl. voj. nemocnice v Prešpurku.

Uprázdněné místo:

Koryto, fara patron. náb. fondu, do 7. červce.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
kníž. arcib. semi-
náři číslo 190—I.

Expedice:
v kat. knihkupectví
B. Stýbla,
na sv. - Václavském
náměstí, čís. 786—II.

Nedobrá čísla rekla-
maje nejdéle
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasy katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

Předplácí se
v expedici
u všech řádných
knihkupectví
na rok: 2 zl. 50 kr.
na půlro.: 1 zl. 30 kr.

Po poště:
Jenom v expedici
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1 zl. 55 kr.

Předplacení č. tvrt-
letní se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bidné činí národy.“ (Přís. XIV. 34.)

Evangelium v pondělí svatodušní.

Obsah.

Z pouhé, neskončené lásky poslal Bůh Syna svého jednorozeného na svět, aby spasen byl lid skrze něho. Spasen* bude ale jenom ten, kdo věří v něho; kdo v něho nevěří, bude, ba jest již k věčné smrti odsouzen. Za toto odsouzení nemůže Bůh, nýbrž lidé, proto že, když Pán Ježíš přišel, milovali zlé místo něho, zlými jsouce. Žádný zajisté zlý nemiluje Pána Ježíše, ale nenávidí a vzdaluje se ho, aby za zlé, co v ďáblu učinil, nebyl trestán od něho. Jenom dobrý miluje Pána Ježíše a jde k němu, aby od něho odplatu vzal za to dobré, co byl v Bohu učinil.

Výklad.

Za onoho času řekl Pán Ježíš Nikodémovi — jednomu z vysoké rady židovské, a z tajných ctitelů svých mimo jiné i to: Tak Bůh — Otec — miloval svět, že Syna svého jednorozeného — v Božství sobě rovného, věčnou láskou milovaného, na svět — dal, aby žádný, kdo věří v něho — na duši — nezahynul — věčnou smrtí nezemřel, do pekelných muk nepřišel — ale měl — v nebi — život věčný — vždy trvající blaženost. A když Bůh svět tak miloval, mohl-li ho ještě více milovati? — Kdyby ho byl měl ještě více milovati, bylby byl musel někoho, sobě ještě milejšího na svět dáti; ale měl-li koho? — A kdyby ho byl měl ještě více milovati, bylby ho byl musel na svět dáti, aby lidem něco ještě lepšího vydobyl, než jest život věčný; ale jest-li co lepšího? — Z toho viděti,

že nemohl Otec nebeský světa více milovati, než jak ho miloval, láskou *nej-svrchovanější*. A za takovou lásku jakou láskou zasluhuje od nás milován býti? Zajisté, že největší, že láskou z celého srdce našeho, ze vši duše naší, ze vši mysli a síly naší.

Ó milujme ho láskou největší! Ale nezapomeňme na to, že láska k Otci nebeskému nedá se oddělit od víry v jednorozeného Syna jeho a od lásky k němu. Jedna jest s druhou v nerozlučitelném spojení. Protož milujice Otce, věrme v jednorozeného Syna jeho, a milujme jej. Vždyť ho Otec právě proto na svět dal, abychom v něho věřili a jej milovali, a abychom, věřice v něho a milujice jej, nezahynuli, ale měli život věčný.

Než mohl-li Otec nebeský Syna svého za jinou příčinou na svět dáti, u př. za tou, aby soudil a trestal svět? Mohl zajisté, a to vším právem, proto že hříchy jeho těžce uražen a rozhněván byl; ale neučinil toho. *Neboť neposlal Bůh Syna svého na svět, aby soudil — trestal — svět, ale aby spasen — z hříchů do ctností, z pokut do milostí, z vin do zásluh, z bolestí do radostí, z smrti do života věčného přenesen — byl svět skrze něho.*

Ó štěstí naše, že neposlal Bůh Syna svého na svět, aby soudil svět; nebo, kdyby ho byl za tou příčinou poslal, co by z nás medle bylo? — Ó strach a hrůza na to pomysleti — zá-

huba věčná bylaby podílem naším. Ale štěstí naše, že poslal Syna svého na svět, aby spasen byl svět skrze něho! nebo můžeme nyní spasení skrze něho dosáhnouti, jestliže chceme; a co pravím, že *můžeme*? my *jme* ho již *dosáhli* skrze něho: na *křtu* svatém dostali jsme odpuštění prvotného hříchu, svatosti a spravedlnosti duše, naděje života věčného; v *svátosti pokání* dostali jsme odpuštění hříchů po *křtu* sv. spáchaných, posvěcující milosti a pokojného svědomí; v nejsvětější *Svátosti oltářní* dostali jsme pravého Těla Páně, a v něm posily k přemáhání nezřízených žádostí, a závdavku slavného z mrtvých vzkříšení; v *svátosti břimování* dostali jsme Ducha Svatého, sedmera darů jeho a zvláštní milosti k vyznávání víry a k přemáhání světa; v *oběti mše svaté* dostáváme milosti k zelení hříchů, k varování se zlých příležitostí, k zachovávání přikázání Božích a církevních, k činění dobrých skutků; na *kázání* a na *křestanském cvičení* nabýváme známosti o Bohu, znáti se učíme pravidla života, prostředky proti zlým navyklostem. V tomto spasení kýž prospíváme a setrváváme až do konce! Dojista, že se pak nemineme s blaženou věčností.

Když neposlal Bůh Syna svého na svět, aby soudil svět, bude-li pak přece lidi souditi? Přijde na to, věří-li v Syna Božího, čili nic. *Kdo věří v něho, nebude souzen*, — ovšem, jak by byl souzen, když v něho věří, v něho doufá, když ho miluje, když z lásky k němu dobré činí a zlého se varuje? — A dejme tomu, že by z křehkosti lidské v něčem pochybil, něčím se prohřešil, proto přece nebude souzen; neb on hříchu svého oželí, za něj dostiučiní, a Bůh mu ho promine. A dejme tomu, že by na čas souzen a trestán byl, na věky zajisté trestán nebude. A dejme tomu, že by od veškerého světa souzen, trestán, mučen byl tak, jak svatý

Petr neb sv. Pavel, od Boha nikolivěk souzen a mučen nebude. Ó to jest nad míru radostné! On bude sice souzen, ale nebude na věčné muky odsouzen. On bude hned po smrti souzen, ale jenom proto, aby za víru a dobré skutky hojnou vzal *odplatu*. On bude po vzkříšení z mrtvých po druhé souzen, ale jenom proto, aby před veškerým světem byl korunován a oslaven.

Ty, milý křesťane, nechceš býti souzen a trestán; aby ale nebyl, víš-li co musíš činiti? víš-li, že musíš v Syna Božího věřiti, jej milovati, z lásky k němu bližním dobře činiti a hříchů se chrániti? — Činíš-li tak, nemusíš soudu a trestu se lekat, spíše můžeš na soud se těšiti, proto že ti přinese *odplatu věčnou*. —

Jak pak ale, kdo v Syna Božího nevěří? *ale kdo nevěří, již jest odsouzen*, — nebude teprv odsouzen, nýbrž on již *jest* odsouzen; byť třebaš bohatstvím oplýval, kmentem se odíval, skvostně hodoval, na hlavě korunu nosil; na věčné muky jest odsouzen, byť třebaš od veškerého světa ctěn, chválen, oslavován byl. Ó hrozné to odsouzení již zde na zemi, — odsouzení to *tajné* před Bohem! Ale na tomto odsouzení není dost; on bude hned po smrti na *soukromém* soudu odsouzen, když duše jeho ortel smrti uslyší a hrůzypna v jednom okamžení na místě odsouzení se octne. A ani na tom nebude dost; on bude na posledním soudu *před veškerým světem* odsouzen, a s duší i s tělem do věčného ohně uvržen.

Ó hrozné to odsouzení, jak na soudu soukromém, tak na soudu obecném. — A proč jest již odsouzen? pro nevěru svou; *neb nevěří ve jméno jednorozeného Syna Božího*. A když v něho nevěří, může-li skrze něho spasen býti? — na opak: on bude, ba již jest od něho na věčné zatracení odsouzen. Ty, milý křesťane, se strachuješ takového odsouzení. Rád ti věřím; máš

se co strachovati; ale poslyš, co ti řeknu: Místo odsouzení strachuj se *nevěry*; strachuj a varuj se lidí, kteříž k nevěře svádějí, knih, kteréž nevěře vyučují, domů, kteréž nevěrou zapáchají; nebo považ, žeby na věčné zahynutí odsouzen byl v tom okamžení, v kterémž by věru v Syna Božího, Spasitele světa, ztratil. Budeš-li ale nevěry a lidí a věcí k nevěře vedoucích se báti, nebudeš míti odsouzení se co lekati. —

Ale kdo pak za to odsouzení může? kdo jest jím vinen? Bůh zajisté ne; nebo nechce odsouzení, nýbrž spasení lidské; patrný toho důkaz jest ten, že neposlal Syna svého na svět, aby soudil svět, ale aby spasen byl svět skrze něho.

A když Bůh jím vinen není, kdo jest jím vinen? nikdo jiný, než *lidé sami*, a to za tou příčinou, že spasení podávané zamítají, jakož toho tu následujícím způsobem se dokazuje: *Ten toť pak jest soud* — tatof pak jest příčina soudu a trestu — *že světlo přišlo* — že Syn Boží, Ježíš Kristus, přišel — *na svět* — a na světě v nesčíslných divech slávu a velebnost svou — Božství své zjevil, a lidem všecko, co k spasení jejich sloužilo, v učení a příkladě svém předložil, — *a* — že — *milovali lidé více tmu, nežli světlo* — více blud, nežli pravdu, více pošetilost, nežli moudrost, více nepravost, nežli ctnost, více rozkoš, nežli kajcnost, více smrt, nežli život, více zahynutí, nežli spasení, více beliala, nežli Krista; to jest, ne že milovali tmu a spolu světlo, ač světlo méně, nežli tmu, nýbrž že milovali jenom tmu, a o světle že nechtěli ani slyšeti. Ovšem, jakby byli mohli tmu a spolu světlo milovati? — Tma se nesrovnává s světlem, milování tmy s milováním světla, a na opak; jedno jest proti druhému, jedno vylučuje druhé. Tím samým tedy, že milovali tmu, nenáviděli světla a zamítali

je. Kdyby byli měli světlo milovati, byli by museli tmy nenáviděti. A to platí vůbec: Kdo miluje světlo, má v nenávisti tmu; kdo miluje Krista, má v nenávisti beliala; kdo miluje sv. evangelium, má v nenávisti falešné proctví; kdo miluje pobožnost, má v nenávisti bezbožnost; kdo miluje upřímnost, má v nenávisti faleš; kdo miluje spravedlnost, má v nenávisti zlodějství; kdo miluje čistotu, má v nenávisti nestoudnost. Bez milování dobrého nikdy se nepřijde k nenávidění zlého, a bez nenávidění zlého nikdy se nepřijde k milování dobrého. Protož obé v srdci svém vzbuzujme, jak lásku k dobrému, tak nenávisť zlého.

Světlo přišlo na svět, a lidé místo toho, majíc je milovati, nenáviděli ho. Za jakou asi příčinou? tu stojí: *Nebo byli skutkové jejich zlí* — a nejen skutkové, ale i řeči, žádosti, myšlenky jejich; *oni sami* byli skrz na skrz zlí; nebo jaké ovoce, takový také strom. Ach, co až po dnes lidí na světě, kteříž světla — církve svaté, kněžstva, služby Boží, pobožnosti, počestnosti atd. jenom proto nenávidí, že se opíjejí, že kradou, smilní, cizoloží, sváry a různice tropí, slovem, že skutkové jejich jsou zlí. I na mnohých dítkách již viděti, že začínají světla — křesťanského cvičení, dobrého napomínání, spasitelné kázně atd. — nenáviděti, protože začínají se toulati, se zlými soudruhy se scházeti, podle nich se řídit; slovem, že skutkové jejich začínají býti zlými. Ó kžby zlých skutků nebylo! Nebyloby pak nenávisti světla; nebo ti ji s sebou nesou. *Každý zajisté, kdo zle činí* — kdo krade, smilní, cizoloží, křivě přísahá, se opijí a rouhá, — *nenávidí světla* — Syna Božího, Ježíše Krista, nenávidí-ho právě proto, že zle činí, a tak dlouho, dokud zle činí — *a nejde k světlu* — dílem z nenávisti, dílem z strachu, *aby nebyli trestáni skutkové jeho*. Světlo ne-

návidí zlého, jmenovitě zlých skutků, a proto je také tresce — kárá, odsuzuje, zavrhuje. Kdyby tedy zlý k světlu šel, bylby jeho skutkové od světla trestáni, odsouzeni, zavrženi; čehož také zasluhují, protože v ďáblu učinění jsou. A když by trestáni byli skutkové jeho, bylby trestán on sám, čehož také zasluhuje, proto že od něho v ďáblu učinění jsou. Ale trestu se náramně bojí, a proto nejde k světlu, vyhýbá se mu, vzdaluje se od něho, utíká před ním, někdy je i zapírá. A jak pak to stojí s jeho spasením? veta jest po něm; nebo kterak může býti bez světla — bez Spasitele spasen? — Kdyby měl spasen býti, musel by ze tmy k světlu vyjít, ze zlých skutků pokání činiti, jich se odříkati, před nimi se chrániti. Ale to jest právě to, o čem nechce ani slyšeti, k čemu nechce nikterak se odhodlati; a protož nemůže mu nic jiného za podíl se dostat, nežli věčná tma — věčné zahynutí. —

Ó bdi, milý křesťane, nad sebou, abys zlým nebyl! Působilo by to na tebe ten účinek, žebyš světla — Krista Pána nenáviděl a k němu nešel, abys nebyl trestán od něho; žebyš služeb Božích — mše sv. a kázání zanedbával, abys proti sobě nepobouřil svědomí; že bys duchovním pastýřům, nábožným křesťanům se vyhýbal, abys od nich výstrahy nedostal; že bys dobré knihy do ruky nevzal, abys v ní o soudu a o pekle se nedočetl. A lehko by to s tebou tak daleko přišlo, že by soud, peklo, věčnost atd. zapíral, abys neměl po smrti čeho se báti. A tak bys pořád z hříchu do hříchu, z temnosti do temnosti padal, až bys konečně v nejhroznějších temnostech se ocetl, kde jest pláč a skřípění zubů. Protož bdi nad sebou, aby zlým nebyl!

Kdo zle činí, nenávidí světla a nejde k světlu — *ale kdo činí pravdu* — spravedlnost, dobrotu, ten mi-

luje světlo, a — *jde k světlu* — dílem z lásky k němu, dílem z žádosti a touhy, *aby zjevení byli skutkové jeho, protože v Bohu učinění jsou*. Kdo dobrý jest, činí dobré skutky v Bohu pomocí milosti jeho, ke cti a chvále jeho, a proto sobě nemálo přeje, aby za takové — v Bohu učiněné — uznání, co takoví schválení byli a odměny došli.

A kde může to tak dobře se státi; jako u světla? kde mohou jistěji uznání, pochvaly a odměny dojiti, jako u Pána Ježíše, kterýž co vševědouce dobré zná, co svatý dobré miluje a co spravedlivý dobré odměňuje? — Protož také každý dobrý nejvíce po světle touží, k světlu spěchá, u světla se zdržuje. Hle, jaký to rozdíl mezi zlým a dobrým! Zlý ničeho více nenávidí, jako světla; dobrý ničeho více nemiluje, jako světlo; zlý ničeho se více neleká, nežli světla, dobrý na nic se více netěší, nežli na světlo; zlý od ničeho se více nevzdaluje, nežli od světla, dobrý po ničem více nelne, nežli po světle; zlý před ničím se více neskrývá, nežli před světlem, dobrý v ničem více nechodí, nežli ve světle. Jaký to rozdíl! — Ó blaze tomu, kdo dobrý jest! neb on si v světle — v Pánu Ježíši a v jeho Otci, a v jeho Duchu, a v jeho církvi, a v jeho evangeliu, a v jeho svátostech a v jeho milostech a vůbec ve všem dobrém velice libuje; a u něho hojně pochvaly a odplaty dojde. Dojde pochvaly a odplaty na soudu soukromém, kdyžto Pán Ježíš na duši jeho milostivě pohlédne, srdcem svým ji obejmě a k ní řekne: *Vejdi v radost Pána svého!* a dojde pochvaly a odplaty na soudu obecném, kdyžto jej Pán Ježíš na pravici své postaví, přede všemi anděly a svatými vyzná a pochválí, a k němu řekne: *Pojď, požehnaný Otce mého, vládní královstvím tobě připraveným od ustanovení světa*. Amen.

Základy křesťanského vychovávání.

(Pokračování.)

XVI. Těžký hřích z opomenutí.

Prorok *Ezechiél* napsal slova, ježto by měli všickni představení, tudíž i rodičové každodenně čítat a bedlivě uvažovat. „Synu člověčí,“ tak asi volá Hospodin k otcům a matkám, „*strážným učinil jsem tebe domu israelského (synův a dcer tvých)*. Jsa tedy na stráži, pátrej po nepřátelích spasení jejich. A uziš-li meč (vojsko nepřátelské) přicházející na zemi, zatrub na troubu a zvěstuj lidu, aby slyše zvuk trouby, opatřil se (měl se k obraně) neb duši svou (útěkem) zachoval. Pakli by strážný uziřel meč a nezatroubil by na troubu a lid by se neostřehl a přijda meč, vzal by z nich duši: ten zajisté v neopatrnosti své jat jest, *ale krve jeho z ruky strážného vyhledávati budu.*“ (Ez. 3, 3—7.) Strašlivá hrozba! Každý hřích dítek bude Pán rodičům přičítat a mstít, nebudou-li nad nimi bdíti, nebudou-li jich před nebezpečnostvimi ostříhat a chránit.

Marná bude výmluva: „Nechybili jsme; nebo *neměli jsme jich k zlému.*“ — Snad je to patrná lež, snad jste byli „pastýři, kteří jste zavedli stádo“ (Jer. 50, 6.), a proto bojte se těžké pokuty. Však dejme tomu, že jste nebyli sami svědčové, kteří by slovy kázali činiti zlé, nebo sváděli jich příklady: přece však neujdete soudu, jestliže nebdíce, byli jste vinni, že synové a dcery byli od jiných svedeni. Vyť jako strážcové jste trestuhodni nejen kdyby město zradili, nýbrž i že nedělali pokřiku, když nepřítel se přibližoval; vy jste jako pastýři, kteří zasluhují býti zavrženi, nejen kdyby ovce vlku sami předhodili, nýbrž také když nedbali ho zaplašiti; vyť jste jako majitelé domu, kteříž jsou odpovědní, nejen kdyby sami zapálili, anobř i že ho před ohněm nechránili.

Planá bude také omluva: „*Měli rozum svůj, věděli sami co činiti!*“ Což ale nevíte, že často rozum jasný k vůli slabé se druzívá? Člověk není jako zvíře, ježto pud chrání všeho, co by mu škoditi mohlo. Proto neohlížejí se dlouho staré po mladých, a mladé neptají se po starých. Vám pak nechává Pán 20leté hochy a 18leté holky doma i káže, by také v tom věku plnili rozkazy vaše a podrobovali se vaší kázní, patrně proto, že třeba mají vašeho poučování, dohledu a vedení, aby se nestali obětmi nezkušenosti a slabé vůle své. Ostatně řekněte mi upřímně, jakže vy jste

strávili mladost svou? Snad že jste sami tehdaž hloupé kousky prováděli, jichžto želíte nyní. Kde pak jste vy zůstavili rozum? Nevěděli jste snad, co vám sluší činiti? Ovšem, vzdycháte; ale člověk jest křehký! Kdyby byla matka více na mne pozor dávala atd. — Aha! Tedy . . ! — Nebo, nemáš-li si z mladých let co vyčítati, a zachoval-li jsi nevinnost, víš také, že tě nezachránily jenom rozum a dobrá vůle, nýbrž že i bedlivé oko rodičů mělo nemalé v tom účastenství.

Však *nemožná dětem všudy být za pátama.* Zdaž i tu námitku dovedu zvrátit? Pravdatě, že nemůžeš mladé lidi stále míti na očích, stále jich za ruku vodit; ale snad můžeš lépe dohlížet než dosavad činíš. A vědí-li že jsou pozorováni, střeží jich bázeň; myslí, že jsou viděni i tam, kam okotvé nedohledne. „Matky se musím chránit,“ říkají, „ona za rohem pokukuje;“ — nebo: „u nás i zdi mají uši!“ Snadno říci: „Nemám si co vyčítati, *konám svou povinnost*, bdím co mohu!“ — Ano, konáš povinnost! jest ale také povinnost, ježto do pekla vede! Jsou rodičové, jichžto svědomí podobá se širokému a k tomu bezednému pytlí, do něhož mnoho se vejde, však i propadá. Chci tudíž krátce vyložit, jak se dle rady moudrých a zkušených mužů máš chovat, abys povinnosti své dostl a zachoval pokojné svědomí.

„*MLádeži,*“ dí *Plutarch*, „nesmí se dopouštět obcovati se zlými, nebo vždy podrží něco z jejich nezbednosti.“ „*Zlá společnost*,“ dí přísloví, *kazí dobré mravy.*“ „S kým kdo postává, takým se stává.“ — „Kdo často do mlýna chodí, zmoučí se.“ — „Kdo smolou zachází, od ní zkalen bývá.“ — A jiná udávají, jak rychle se záhuba množí: „Jedna ovce prašivá celé stádo nakazí.“ — „Jeden čert deset jich do pekla strhne.“ — Proto dí sv. *Jan Zl.*: „Rodiče, kteří si nevšímají vycházek a obcování dítek svých, nemohou se nadíti u Boha odpuštění.“

Ku *příležitostem*, kde výrostkové přicházejí mezi daremné soudruhy a nejspíše svedeni bývají, patří především *hospody*. Mimo to, že „ve víně (v pivě a kořalce) jest prostopášnost (Ef. 5, 18) a podnět k všeliké rozmařilosti,“ a že „bouřlivé jest opilství“ (Přisl. 20, 1.), zvyká tu mládež daremným řečem a dvojsmyslným žertům; hrou v karty svádění bývají mladíci ku krádeži; kouřením kazí si zdraví a dělají furty; v chlastu o závod a v oplzlých zpěvech docházejí mistrovství a tím vším se

jim chrám, služba Boží a modlení zošklivuje. Protož i světská vláda zapovídá mládeži do 16 let, dokud školu nedělní navštěvuje, navštěvovati hospody a čemu sama policie brání, můžeš a máš i ty zakázati, bytisi nebylsvatouškem ani modlářem. — Co jest hochům hospoda, to jsou *holkám návštěvy a přástky*, jichž svědomiti rodiče mají své dcery vzdalovati.

Než, odpovídáš, *mladí lidé chtě alespoň v neděli míti nějakou radost*. Nemám nic proti tomu, ale proč by to muselo býti právě v hospodě nebo na přástkách? — Poslyš můj návrh. Když byl tvůj Václav nebo Lidmila ponejprv u stolu Páně (u sv. přijímání), nečekej, až si sami společenstvo vyvolí; jsouce nezkušení mohli by daremně voliti; nýbrž ohlednuv se sám mezi příbuznými a sousedy po některých hodných chlapcích nebo holkách, rei k svému dítěti: Hle, to bude pro tebe společnost, od nichž budeš moci získati atd. — Pozvi pak vyvolených v neděli po pozeňování do svého příbytku, uvař děvčatům dobrou kávu; jsou-li to hoši, dej jim nějaký nápitek a chtějí-li, dovol jim zahrati si na kucibabu (slepou bábu), šňukačku, prstýnek, domino, loterii aneb jinou nevinnou hru o ořechy, švestky, boby neb jiné maličkosti. — Někdy můžeš přisednouti k nim a vypravovat jim něco užitečného nebo zábavného. K večeru at se společnost rozejde, a příští neděli sejde se u soudruha. — Není to pěkná zábava pro srdce nevinná?

Nejzáhubnější společnost pro mládež jsou daremné knihy, proto že se může s nimi častěji a déle zabývat, spíše je uschovati, rodičům zatajiti, než živé tovaryšstvo. Vůbec není dobře, když mladí lidé *pro zábavu* mnoho čítají. Dlouhá chvíle tu nerozhoduje; nebo pro čilou mláď jsou věru lepší a užitečnější zábavy, než čas mařiti čítáním povídaček a báchorek. Zvláště školní mládeži k čítání nezbyvá času, máť co dělati s úlohami. K tomu čtení zábavné snadno přechází v náruživost a zrovna vzteklost po čtení, že co tištěno, mladí hltavě polykají; a počátku spokojí se s nevinnými povídkami, později pak ku spisům záhubným sahají. „Proto třeba mládeži,“ di pohan *Plutarch*, „spíše při čtení vůdce, než k chůzi, aby nezbloudila.“ A svatý *Liguori* napomíná rodiče: „Zapovězte přísně dětem svým, čísti povídky milostné (romány), ježto v srdci mladých lidí zůstávají necudné dojmy, dráždí je k hříchu a o ctnost a pobožnost je

připravují.“ „Chraň se,“ píše hrabě *Stollberg* svému synu, „chraň se čtení nešťastných románů, což ukrádá čas i nevinnost; jsou to spisy prázdny, jalové, a čtení dobrých, nábožných kněh znechutí.“ — Křesťanští rodiče a vychovatelé neměli by nikdy synům a dcerám svým do rukou dávatí neb u nich trpěti knihy, jichž sami dříve nepřečetli neb jinak se nepřesvědčili, že v nich pro mládež není nic závadného.*) Také *kalendáře*, jichž kupujete, at psány jsou v části zábavné bez ublížení mravnosti, v duchu katolickém.**)

S nemenší opatrností třeba čítati *politické noviny a zábavné časopisy*; zvláště pak ty neměly by mládeži býti přístupny, ježto odpírají katolické víře a mravům.***)

Divadla jsou na větším díle romány pro jeviště upravené, ježto živým očitým líčením tím více působí na mysl divákův a posluchačů. „Čemu vás učí tragedie (smutnohra)?“ tázal se církevní učitel *Tertullian*. „Jen smyšleným, přehnaným dobrodružstvím, a připomínají samé ohavnosti, ježto by spíše měly přijíti v zapomnutí! A co vám veselohra poskytuje? Samé výjevy nevěrnosti a nepočetnosti, neslušné žerty, podvod, klam a lidské křehkosti. A pantomima nebo ballet ukazuje očím vašim neslušné obrazy lidské lehkovážnosti a bujnosti; vše tedy, čeho křesťan nemá ani z úst svých vypouštěti.“ — To pak namnoze až dosavad o našich divadelních představeních platí; suďte tedy křesťanští rodičové, máte-li svým synům a dcerám dovolovat, aby navštěvovali divadlo? Školním dětem nižádným způsobem, dospělým pak jen zřídka dopouštějte, když se představují kusy mravné, nejspíše do zpěvohry (opery) neb slušné činohry; veselohry jsou na větším díle povahy závadné neb alespoň dvojaké. Jako nemají ro-

*) Bez rozpaků mohou se dáti mládeži spisy náboženské a mravné ze starších, n. p. od Hybla, Javornického, Sychry, Vrány, Zahradníka . . . a novějších pak od Douchy, Jirsíka, Pravdy (Vojt. Hlinky), Štulce, Vinařického a j. Z německých ke katolickým náležejí spisy od Alb. Stolze, Ad. Kolpinga, Bern. Wernöra, Krist. Schmidta, Alb. Werfera a j. Protestantické, bezzávadné povídky jsou Glacovy, Hofmanovy, Hornovy, Niericovy a některé jiné. Vůbec sluší se střežiti katolíku kněh náboženských, ježto vycházejí v Berlíně, v Lipsku, v Hamburce, též i románů francouzských; méně škodné bývají povídky anglické.

**) Jako jest „Moravan“ vyd. od Dědictví sv. Cyrila a Meth. v Brně.

***) Každá zámožnější rodina naše měla by si držeti církv. časopis „Blahověst“ nebo „Hlas Brněnský.“ P.

díče vůbec v rukou dítek trpěti knihy, o jejíž mravné stránce nejsou přesvědčeni; podobně nemají také jim dovolovati do divadla, o němž by nevěděli, že není na škodu mládeži.

Co se dále týče *jednání s osobami druhého pohlaví*, třeba, by v tom rodiče své dítky moudře obmezovali a bedlivý pozor měli na ně i tehdy, když by neměli příčiny k podezření; neboť píše moudrý *Sivach* vůbec: „Máš-li dcery, opatruj tělo jejich,“ (7, 26.) a jinde: „Dcera jest tajné otce bdění (otci k veliké starosti) a péče o ní odjímá sen, aby snad nebyla porušena,“ (42, 9. 10.) a slovučný *Bergamo* připomíná: „Snad myslíš, že tě učím nedůvěrovati všemu lidu, když tě napominám, abys na dítky bedlivě dohlížel? Zdaž ale nezavíráme peněz a skvostův, aniž máme všecky lidi za zloděje? Můžeš o každém dobře smýšleti, každého míti za mravného a počestného a přece na svojata můžeš pozor míti, tak jako nikomu nečiníme křivdy, když své poklady v bezpečnost uvádíme.“ — Tudíž *netrpte* otcové a matky *známostí nedovolených*.

K hříchu přivádí a proto nedovolený jest důvěrný poměr mezi osobami rozdílného pohlaví, kde by nebylo naděje, že budou moci za nedlouho vstoupiti v stav manželský. Jest tedy povinností rodičů, aby bedlivě své syny a dcery pozorovali a bránili takovým známostem, ježto by patrně nesměřovaly k manželství, anebo kdeby překážky nepřemožitelné se naskytaly, nebo že by se toho teprv po letech mohlo docílit. „Z počátku,“ dí bl. *Linhart z Porto Maurizio*, „taková zdoluhavá láska mladých lidí může býti nevinná, duchovní, však postupem času ztělesní. Zprvu se zalíbením na sebe patří, laškují, zahrávají; však zábava stává se znenáhla náruživostí, ježto v bezednou uvrhuje propast.“ Snad že vaše vlastní zkušenost potvrzuje pravdu této výstrahy! Buďte tedy na pozoru a chyby mladosti své alespoň na dítkách svých napravte, zamezující jim příležitost k podobným výstupkům. Však i tehda, když dcera vaše v mravnou a dovolenou známost vešla a počestnému jinochu se zasnoubila, mějte pozor na jejich obcování. Cirkev, znajíc křehkost lidskou, nařídila, aby zasnoubenci nikdy nebyli sami spolu. Jak to chcete zodpovídati, rodičové, když je zúmyslně necháváte o samotě, když se sešli, jim se vyhýbáte, večer je necháváte bez dohledu pospolu stát, po nocích tékat a přes pole k tanečním zá-

bávám je propouštíte? Jak se snáší taká vaše lehkomyšlnost s pravidlem, jež *svatý Jeronym* vám na srdce klade, řka: „Hled matko, aby dcera tvá nikdy bez tebe z domu nevycházela, a když tě sprovází, ani na píď od tebe neustupovala. — Nedovol jí samotné ani putovati k hrobům mučedníků, nebud hrostejná, když se na ni vyšňořený panák při potkání usmívá.“ — Tedy *ani na pout nemají choditi dcery vaše bez dohledu*, a vy jim dovolujete navštěvovati *nebezpečné tančírny* bez vaší přítomnosti! Když se na ně švihák usmívá, nemáte hrostejná, na to patřiti, a ony chodí bez vás k muzikám! — Pečliví rodiče nemají pokoje, když nechali dceru bez dohledu v hospodě; ale svěriti ji mladíku je hříšná nedbalost. Jak často se plní výstražná slova *sv. Jeronyma*: „V tančírně bledne nevinnost a na cestě domů bývá její hrob.“ Také nezůstávej se svými dlouho při zábavách a v plesích. Po půlnoci počínají se hlavy osvětlovat a při také iluminaci upadají mladí lidé snadno v hřích temnosti. Od 4 do 12 hodin mohou se dosti vyskákat; přes tu dobu člověk zmalátní a spíše je náchylen k hříchu. *Dítky školní a mládež opakující nepatří do hospody*. — Také nepřisluší rodičům, by svých dospělých synův a dcer nutili k tanci. — Nevíš, zdali svědomí jim nebrání účastniti se v zábavách, o nichž vědí, že poskytují příležitosti k zlým myšlenkám, žádostem a skutkům. A jestli že z lásky k Bohu radost tuto si chtějí odríci, kdo ti dal právo, ahys jim obět nábožného srdce odjímal? Kdyby rodiče a představení bedlivě povážili, co zkušenost všech věků a mnozí blaha lidského pečliví muži o *mravném nebezpečnosti tance* svědčí, museli by dítkám a podřízeným svým každé účastenství v takové zábavě spíše zrazovati, nežli je k tomu pobízeti. *Sv. František Sales.*, jenž zajisté nejmírněji soudí o tanci, praví: „Má se to s tancem jako s houbami; po nejlepších mnoho není; aby pak neškodily, musí se jich mírně požívat s mnohou opatrností.“ —

Buďtež tedy křesť. rodičové bedliví a „utvrzujte těch, jež by měli umříti“ (neslechetnosti života hynouti. Zjev. 3, 2.) — Nepochybně, že by duše synů a dcer vašich zahynuly, smrti věčně propadly, nebudete-li bedlivě na ně dohlížeti a přísnou kázní slabou vůli jejich síliti. Proto „bděte každého času“ (Luk. 21, 36.) hned za dětinství a ještě více ve věku dospívajícím. Napodobujte ženu pečlivou, o níž

Duch sv. di v Příslovích (31, 18. 27.) „že neuhasne v noci svíce její, by spatřila stezky domu svého.“ (t. obcování dítek a čeledi své.) — „Buďtež opatrní a bděte na modlitbách.“ (I. Petr. 4, 7.) —

(Pokračování.)

Láska matčina.

Obráz ze života od Fr. Pravdy.

1.

Paní Boleslavská je hodná a svědomitá matka a zajistě všechny své děti upřímně miluje. Má čtyry zdravé, silné a hezké dítky, a sice dva syny a dvě dcery. Opravdu se jí zdařily, vynikající bohumilými ctnostmi a dělající rodičům radost a potěšení. Zvlášť k matce chovají se s velkou náklonností a úctou a synové a dcery lichotí a tulí se k ní víc než k otci. Arcit, ona je jim přístupnější, zvykly si na ni od nejprvnějšího mládí, ošetřovala je, hrávala si s nimi, ukazovala jim oddanost a lásku.

Otec byl chladnější a mihn se s nimi zabýval, že skoro všecken čas svůj musel obětovati práci. Jsa kupec a obchodník vydával se často na cesty, doma vedl účty, seděl v pisárně a děti ho nesměly vytrhováti. Ani do krámu nepřicházely za ním, vědouce, že mu tam překážejí a tak jich u sebe neměl leč mezi jidlem a někdy večer, když ho přátelé neodvedli do společnosti.

Matka naproti tomu je a žije s nimi vždycky, ji žádají o pokrm, když vyhladověly, k ní se utíkají, když jim něco schází, u ní hledají pomoc, když se rozstávaly. Nemrzí ji nikdy sloužití jim, je k tomu hotova ve dne i v noci, nehledí na své pohodlí a jen zdar a prospěch jejich jí leží na srdci. Rostou tak říkajíc jí před očima, každá rozkoš a každá žalost jejich je jí známá, rozumí jejich potřebám, dobře posuzuje jejich povahy, vede je k dobrému, dává na ně pozor, odvrací od nich chyby a hříchy.

Nemůže se říci, že by některému z nich dávala přednost a činila mezi nimi rozdíly.

Nikoliv, má je stejně ráda a ony si na tom zakládají, že všeměs jsou miláckové maminčiny. Potřebují maminku, ale jeden jí nepotřebuje víc než druhý a jestli mladším se víc propůjčuje, jest to milost, již jí starší jednou požilali.

Rodině Boleslavských dal Pán Bůh ještě páté dítě, přibyla jim dcera a matku

zase oblažila. Je jí drahá a vzácná jako ostatní a malé robátko ovšem na matku je odkázáno a na péči její závisí.

Nastojte, matka podlehla nebezpečné nemoci a bez mála by život svého novorozence svou smrtí byla zaplatila. Přece nepřestala o něj se starati, nosily ji ho k posteli, brala ho do svého náruči, dávala se na něj, žehnala mu, obírala se s ním v myšlenkách, i když ho u sebe neměla.

„Co dělá Vincencie?“ ptala se každého, kdo k ní přišel. „Nepláče, nestůně, je dobře opatřena?“

I ve snách se jí o ní zdálo, vykřikovala její jméno, děsila se a bránila své dítě, jemuž hrozila rozličná zkáza a záhuba. Když nemoc její dosáhla nejvyššího stupně, počala i blouzniti a mluvila pomateně. Tu zase zvlášť její nemluvně ji znepokojovalo, bála se o něj, viděla je hynouti, pospíchala mu ku pomoci.

I zpamatovala se, sebrala své smysly a nicméně měla za pravdu, co jí sen a šilenost byly představily.

Kde je Vincencie? Bože, snad je již mrtva, snad umírá a ona nic pro ni nečiní.

Museli jí Vincenku ukázati, aby neařikala, netesknila a netrápila se a pak bylo těžko milé dítě jí zase vzíti.

Ubohé, je útlé a slabé, každý praví, že neobstojí a to tím méně, že matka mu neposluhuje. Když umřelo, může to smutný následek mít i pro tuto, neboť na něm visí celým srdcem a ztráty jeho by snad nepřechkala. Je skličena chorobou a přijde-li k tomu ještě žel a zármutek, zhorší se její stav a možná, že nejmladšímu děcku svému v smrti bude následovat. Ona mu v smrti může také předejíti, již sám lékař o ní pochyboval a nařídil, aby byla zaopatřena svatými svátostmi.

Stalo se tak a ubohá matka lituje jenom svých dětí, že z nich budou sirotci. Však již povyrostly, jsou zdravé a silné, dovedou odporovati nehodám, samy si ve světě pomohou. Jen Vincencie ještě k ničemu není schopna, není schopna ani k životu, zůstane opuštěna, vezme porušení, zvadne a zajde, nemajíc matky, jenž by ji zachovala. Bídny holeček se narodil, aby čerstvě zase pominul, neví o sobě, nezná rodičů, bratrů, sester, přišel a odejde, aniž by byl lásky jaké zakusil. Pokřten je, té milosti se mu dostalo a matka sama chtěla, aby mu dali jméno Vincencie.

Snad Vincencii bude nejlip, když ji Pán Bůh povolá do nebe, umře bez poskvrny, bude andělem a jestli se na věč-

nost odebere s matkou, spojí a poznají se tam jejich duše.

Běda jí, děvince, ponechá-li ji Pán Bůh na zemi bez matky. Otec se o ni nemůže starati. Bratři a sestry jsou k tomu ještě nedospělé. Kdo by se jí ujal, kdo by ji opatroval, kdo by ji vynahradil matku?

„Ach, nikdo, nikdo,“ běduje matka u velikém strachu a nechce ji tu ostaviti cizým. I libá jí, vine ji k sobě a loučí se s ní, modlí se za ni a uděluje jí své požehnání. Udělila je všem dětem, ale žádné ji tak nepohnulo a nedojalo jako to nemluvně, jenž mlčky si nechalo žehnat, kdežto druhé plakaly, nemohouce se udržeti slzi.

Ano, blahoušek dceruška spala, netušíc ani, co se s ní děje a matka se s ní dělí o lásku a srdce.

Staň se vůle Boží! Musí odevzdati a odevzdala ji Bohu a i sama se Mu odporučila. At s nimi učiní, jak se Mu líbí. Podrobí se všemu. Zajistě jim to prospěje, a prospěje to nejenom jim, nýbrž i celé rodině, jenž by ráda obětovala nejdražší co má, aby matku zachránila.

Bůh se smiloval, nemoc paní Boleslavské se počala kloniti k lepšímu a lékař prohlásil, že vyvázla z nebezpečení. — Jestli se nic nepříhoda, co by jí znova mohlo škoditi, bude se znenáhla zotavovat a v brzkém čase se docela uzdraví.

Nepříhodovalo se, Bohu díky, ničehož a naděje lékařova ku potěšení všech přátel a příbuzných se vyplnila. Matka pookřála, přibývá jí síly a již jí dovolili míti u sebe malou Vincencii.

Vincencie je bídna, churavá, neduživá jako byla dříve a pořád víc k smrti se blíží nežli k živobytí. Všickni hádají, předzvidají, očekávají, že dokoná, že shasne a jen matka tomu nevěří, chtějí jí smrti mermomocí vyrvati.

I hledí a ošetřuje ji, slouží jí ve dne a bdí u ní v noci, říká, že musí napravit, co zanedbala, když byla nemocna.

Ubožátko bylo první dny na světě tak říkajíc bez matky a proto tak zeslablo a zmalátnělo.

Nikoliv, matka zapomněla, že slabé a křehké bylo již od narození a chce mu vrátiti, co nikdy nemělo.

Nebylo to možná, k zdraví mu nepomohla, ale to se jí podařilo, že mu zachovala život, jenž na polo již byl ztracen.

Hle, Vincencie se zmáhá, ona přichází k sobě, vykřísala se, jak to jmenujeme, a

matka se těší, matka plesá, že o ni nepřišla. —

Zdráva není, toho se matka nesmí domnívati a nedomnívá se, ale zdraví může nabyti, to doufá, to si přeje a k tomu se přičiňuje.

Vidouc dceru se lepšiti, lepší se i matka sama, nemoc ustoupila, ona povstala z lůžka, vykonává zase obyčejné své práce, již jí nic neschází, je čilá a čerstvá, jako byla jindy. I stará se o celou domácnost, o velké hospodářství, o všechny své děti, jichž zajisté nepřestala milovati. Ony ji milují také, jsou rády a děkují Bohu, že jí nepozbyly a dokazují skutky, jak velice si jí váží. Dokazují to synové i dcery a ona je laskava ku všem, ale nejvíce milosti má k malému Vincencii. Neberou jí to za zlé. Vždyť ubohá sestřička matku zvlášť potřebuje a jim to není na ujmu.

(Pokračování.)

Osyka.

(Přírodopisná bájka.)

Když za doby letní celá příroda pod žhavými paprsky slunečnými umdlévá a ani větérek se nehýbe, tu chvílemi hrobové to ticho přerušuje zádumčivé šelestění osyka a jen chvílemi zašumí krajinou listí její dumnou píseň.

Slyšte příčinu toho.

V oné hodině, když Pán a Spasitel náš za hříchy naše na kříži pněl, a slunce jako ze smutku se zahalilo v hustý závoj mraků, truchlila celá příroda. Člověk s tesknou duší očekával věci, které přijíti měly. Zvířata dravá zalezla do doupat svých; žádný ptáček nešveholil, žádný cvrček necvrkal, ani moucha nebužela. Vše jakoby bylo oněmělo.

Jen květiny, křoviny a stromy šeptem vypravovaly sobě události tohoto svatého času.

„Není ho více!“ šepotala tiše smutková vrba, sklóníc hluboko k zemi své truchlící větve.

A cypřiš v hlubokém smutku zašustěla:

„K upomínce této hodiny ode dneška zdobiti budu hroby zemřelých.“

Vinař šel vinicí a užířel, jak réva slzela. Když pak užířela a víno z ní připraveno bylo, nazval je: Lacrymae Christi! Okolo Golgoty rozšiřoval se vonný zápach. Vysílala ho ze svého úkrytu noční viola vzhůru k ochlazení Syna Božího.

Tu povstal tichý vánek. Byl to Astaroth, anděl smrti, který ku kříži se ubíral. A když s kříže Spasitel zasténal: „Bože,

můj, Bože můj, proč jsi mne opustil? tu trásly se všechny haluze, všecko listí a všechny květiny. Jen topol, vysoký a hrdý to strom, nepohnutě stál na Golgotě.

„Co je nám — pravil — do Tvého utrpení? Vždyt jsme my čisti, my stromy, květiny a rostliny nehřešily jsme!“

Tu Astaroth, anděl smrti, na slova ta svým zhoubným dechem dotkl se pyšného topole a všečen život zmizel z nešťastného stromu. Listí jeho sklonilo se a nikdy více nevešel pokoj do větví jeho; a když vše vysílono odpočívá, tu počne listí jeho se třásti a od té doby se nazývá „topol třesutý čili *osyka*“ (*populus tremula*.)

Přel. T.

DO P I S Y.

V Praze 20. května 1867.

(Čtvrtý list utečence z ruského Polska.)

S radostiplným srdcem díval jsem se na nesčíslné zástupy věřících i při nepříznivém počasí shromážděných v starověké Praze ke cti sv. *Jana Nep.* S radostným účastenstvím děkoval jsem Bohu, jehož řízením dostalo mi se viděti tuto slavnost, tento utěšený obraz národního, katolického svátku, jenž dřív jen poněkud mně znám byl z popisů. Slavnost tato jest radostná pro Čechy, avšak nejen pro Čechy; neboť ji znají a sdílí i jiní kmenové slovanští, a nejvíce věru *Polsko*. Ačkoliv v mé drahé vlasti kromě svatých krajanů v úctě jsou i jiní cizí světcové, přece jen o sv. Janu Nepomuckém říci možno, že on nejbližší po Rodičce Boží Marii Panně od Poláků oslavován bývá; jej prosí za přímluvu u Boha, jemu stavi chrámy, kaple i oltáře. Není tam knihy modlitebné, v kteréž by nebyly prosby, písně a litanie k tomuto patronu dobré pověsti, — není skoro jediného domku, kdeby se mezi jinými nestkvěl na stěně obraz pětihvězdný. Jako sochy sv. Pavla prvního poustevníka stavi se v krajinách písčitých a neúrodných, tak sochy Janovy viděti lze na blízku vod v místech katolického Polska. Jedny z nich představují předchůdce Kristova, jiné pak (a těch jest více) Jana Nep., jenž dokonav život svůj ve vodě, chrání své čtitele od nehod vody, totiž utopení, zmijí a j. Kamkoli se obrátíš, všudy viděti můžeš památky po zbožných předcích: uprostřed vesnice nad rybníkem vypíná se kaple, anáž kromě kříže Kristova, vedle obrazu Panny Marie Čenstochovské chová sošku, neb aspoň obraz tohoto svatého; při mlýnech i mostech, v městech, vesnicích a u prostřed bezlidných lesů, na rozcestích,

na jezerách, řekách i potocích stojí na pahorku stinný strom a pod ním na sloupu socha, anáž, jak viděti po kříži, biretu a hvězdách, představuje hajitele pečeti zpovědní. Krajané moji, nosíce na prsou vedle penize s obrazem Matky Boží též medaili sv. Jana Nepom., zpívají ku cti jeho píseň „Witaj Janie . . .“ krásnou slovy i nápěvem. Je-li kdo zarmoucen nějakou pomluvou neb na cti utrhaním, stará se o to, aby sloužena byla mše sv. na jeho oltáři, anebo aby po modlitbách za zemřelé kazatel s přítomnými pomodlil se za něj k sv. Janu Nep., jakožto hájiteli dobrého jména, dražšího nad poklady. V Polsku rodičové při křtu sv. rádi svým dítkám obojího pohlaví dávají jména „Jan — Joanna“, aby prý v dalším životě toho svatého v ctnostech a skutečích následovaly a pod příznivou péčí toho, jenž se dal umučiti pro zachování dobré pověsti, osvobozeny byly od krivých soudů lidských; — dospělejší pak dne 16. května v bílých šatech s věnci na hlavách navštěvují aspoň někdy sochu svého patrona, okrášlenou libovonným kvitím, anebo jdou do chrámu Páně, vzdávajíce vroucné díky za ochranu a prosíce Boha skrze sluhu svého Jana za pokoj v budoucnosti, ten pokoj, jehož svět dáti nemůže. — Odkud ale to přichází, že Polsko, majíc své vlastní krajaný mezi svatými, s takovým zalíbením cti a velebí sv. Jana? Lid polský si vysoce váží dobrého jména a cti mezi sousedy, on hotov bývá ztratiti všecko co má, druhy i sám život, nežli trpěti škodu na své dobré pověsti: pročť jsa poučen od kněží vypravujících na kázáních a cvičeních křesťanských, že zpovědník nesmí vyzraditi tajemství sv. zpovědi, bytby mu přišlo trpěti s Janem sv., jenž jest uznán za *obhájce cti a dobrého jména*; lid, pravíme, o tom poučen jsa, jej vzývá za pomoc a přímluvu před všelikým zahanbením světským, jemu ke cti stavi sochy a chrámy. Kýž by Bůh dal, aby Poláci, jenž následují Čechů v oslavě sv. Jana Nep., mohli jich následovati i v jiných prospěšných věcech, a sice aby v Polsku založili *spolek literární* dle vzoru Svatojanského Dědictví, a tím způsobem se starali o vývin pravé osvěty a pobožnosti mezi lidem, jenž dosaváde vězí v nevědomosti a slepotě a všeliké duchovní bídě. . . ?

Od Řípu, dne 1. června 1867.

(Potřeba polemičských kázání pro kněze a symboliky pro lid.)

Od Řípského dopisovatele lze očeká-

vati zpráv, ježby poněkud osvětlovaly postavení katolíků a evangeliků ve víře i společenském životě se stanoviska náboženského, neboť my zde žijeme ve středu jejich, a máme je tu i ve větším počtu než kde jinde a i v obou vyznáních. A nad to je *prý* náš okres „nejpokročilejší“ v celých Čechách, snad právě jen pro toto četnější sídlo protestantů, jimž se (ač mylně) od lidí neznajících pravý stav věcí, větší „vzdělanost“ připisuje. Podáváme zde na příklad jeden takový obrázek k úvaze.

Naši *evangelici* udělali *prý* zde *pokrok* ve svém vyznání náboženském — ač tuším nikoli proto, že by se tím *snad* chtěli přiblížiti ku katolíkům, jak mnozí méně soudní to vykládali. Na novém jednom chrámu helvetského vyznání vidíš tu kříž na věži postavený; jinde vyzývají se *prý* osadníci, aby chodili i o sváticích „Panny Marie“ k službám Božím, zavedly se tam i svíčky, chodí se k správě Boží a k večeri Páně; avětí se jim „kněží od biskupů“ jejich, aby venkovští „důstojní páni faráři“ mohli míti i „kaplany“, jenž by nejen vypomáhali jim ve „filiálkách“ a ve škole, ale také při „zaopatřování nemocných“, ano i na to pozdravení katolické uslyšíš někdy odpověď „na věky amen.“ Nemluví zde o lidu — ale spíše o hlavnějších zástupcích a vůdcích jeho. My ovšem, kteří zapisujeme odpadlíky katolíky, jenž to učinili k vůli vdavkám a výdělku, pohlížíme jinak na tuto věc, považujeme ji za nenepatrný příspěvek k rozšiřování *katolické netečnosti*, a k *podporování evangelického proselytství*. Nevidíme do srdce a neodsuzujeme tedy ani úmysly jejich napřed, neznajíce jich ještě na jisto — avšak nám se zdá ta věc ciliti k tomu, aspoň *měla již takové účinky* u nevědomých a lehkomyšlných našich katolíků, že pravili: „vždyt si budeme hnedle stejní ve víře, není *tak velkého rozdílu* mezi námi, Krista Pána a jeho víru vyznáváme všickni.“

Nedivím se mnoho takovému lichému úsudku; vždyt tu opravdu máme ještě katolíky, kteří v *nevědomosti* své myslí, že od evangeliků se nerozeznávají leda tím, že tito nedělají kříž, nectí matku Boží, neklekají, nemodlí se k Svatým a Zdrávas a Anděl Páně, ani za mrtvé, nesvěti svátky Mariánské a patronů Českých (zvláště sv. Jana Nepom.), nepostí se a přijímají z kalicha. Ovšem ještě v *některých vedlejších maličkostech* se lišíme, ale ty jsou *buď od kněží jen ustanoveny*, anebo bude bez nich člověk také spasen. Sem počítají celé

učení o svátostech a zvláště o mši sv. a o zpovědi a celé učení o církví.

Pozoruje tuto nevědomost a nepravdu, obrátil jsem zřetel k tomu, abych přivedl osadníky naše k vědomí, že jsou katolickými křesťany, kteří se nikoli nepatrnými věcmi neb obřady, ale *hlavně četnými a důležitými články víry* od evangeliků liší, a že to není jedno, aniž možno se sblížit a sjednotit, an katolická církev sleviti nemůže, a evangelici naše články víry přijmouti nemíní. Proto kázal jsem půldruhého roku dogmaticko-polemické kázání (okolo sedmdesáti) *orozezdvacích článků víry*, odpovídaje vždy na otázku „*Proč jsem katolíkem?*“ slovy: „*Protože s církví věřím, že to a ono je článek víry.*“ Bylo to ovšem lopotné snášení látky ze *všelikerých dogmatických, symbolických kněh*, především proto, an vyjma katolicko-dogmatická kázání jsem z polemických *ani dle jména žádných* v literatuře německé nenalezl, vyjma Greithovy dvojce apologie (v Šafhousích u Hurtra vyšlé). Mimo to dělalo obtíže i *zvláštní nynější evangelické stanovisko u víře vůbec*.

Marná by to byla práce lidu vyvracetí učení reformátorův a symbolických jejich knih (Katechismu Lutrova, Augsb. konfese, České konfese od r. 1575), jež ovšem je na pravém místě ve vědeckých symbolikách, kde se jedná o vyvrácení hlavních zásad (principů) evangelických zakladatelů. Lid evangelický nyní však je dilem nezná, dilem jim nerozumí a odbyl by nás lehce, „to my nevěříme, my udělali pokrok ve víře, řídíce se zásadou Lutrovou, dle níž on počátek jen učinil a zdokonalujeme se ve víře, přibírajíce neb zamítajíce jisté články víry dle potřeby a uznání našeho na základě písma svatého a *našeho rozumového vzdělání*.“ Proto bylo třeba sáhnouti k nejnovějším katechismům evangelickým, jež jsou i v Čechách rozšířeny, jako Kubšův 1848, Nördlinský 1844, Duisburský 1862, o nichž Blahověst svým časem dosti obšírně v dopisech od Řípu jednal. Bylo pak to tím nutnější, an na př. Kubšův je i ve školách zaveden a *nynější víru evangeliků českých opravdovou vykládá*. Nad to bylo nevyhnutelné, hleděti i na všechny *lži a klepy a pomluvy* o katolické církvi a učení jejím, ježto se zvláště v Nördlinském a Duisburském s okázalou pýchou a pohrdáním této katolické pověry a sprostnosti vyličují. V tom směru posloužily nám v ohledu poučném (nikoli v kazatelském) *Jirsíkův* Bohomil a 20 listů k evangelikům, *Neumannovy* Ve-

černí rozmluvy; Kdo má pravdu, katolíci či nekatolíci?; Lutrovo katolické vyznání víry; O zpovědi; *Lukše*: Jak to vypadá s naší církví katolickou? — Z německých pak měli jsme rádi *Stoevekena*: Welche ist die Kirche Christi (proti Duisburskému katechismu); *Ginzla* Unterscheidungslehren a *Noirlieu* Beweggründe der Bekehrung eines Protestanten. Avšak byli bychom si velice přáli mít (ač marně jsme jich hledali) i *Bossueta* Učení katolické o rozeznávacích člancích víry (i česky r. 1778 vydané), jelikož obrátilo jednoho protestanta, o němž tu *Noirlieu* píše; jakož i *Gothera*: Der verkannte und der wahre Katholik (v Anglicku 26krát vydané) od nebožtíka kanovníka a dějepisce Ritter-a r. 1845 podruhé v němčině vydané. I upozorňujeme tudíž české naše pány spolubratry spisovatele, že by se víře i lidu u nás velmi zavděčili překladem a vzděláním jejich.

Druhou nesnázi nám dělal *naš zvláštní nadzor o způsobu takových kázání polemičských* (apologetických). Nám se nejednalo jen o jasný výklad katolického článku víry, a o určité rozeznávání jeho od učení evangelického; při čemž nechťeli jsme o všem zaváditi výslovně o evangeliky, aniž uváděti zřejmě jejich učení odchýlné, ač toho věc sama sem tam nutně k jasnosti požadovala. Nám se však hlavně jednalo také o to — (a tu jsme neměli opět pomůcek vhodných a již přichystaných) — abychem ukázali *posloupně historickou cestou*, že ten neb onen rozeznávací článek víry není nový, od kněží vymyšlený, jak zvláště *Nördlinský* lživý spisek to u jednotlivých článků s drzou lživostí a neumětostí neslýchanou katolíkům vytýká, ale že byl již od Krista Pána ustanoven, od apoštolů a nástupců jejich v církvi vždy učen a věren, a i od evangelických reformátorův časem vyznáván; jakž o tom písmo svatá, svatí otcové a sněmy církevní, historie dogmat a haeresi posloupně od apoštolských časů ve všech stoletích zřejmě svědčí. Při tom však neuváděli jsme ty *mnohé theoretické* texty písmo a citáty sv. otců, jež ovšem v symbolice ku čtení dobré a vhodné jsou, ale těžce se lidu pamatují. Proto vzali jsme útočiště, kde jen možná bylo, k *příběhům a událostem* ze života svatých Otců, z církevního dějepisu, ze sněmů církevních a životů Svatých, jež *ten neb onen článek víry osvětlují a znázorňují a lehce a pevněji do paměti posluchačů se vsítávají*. — Na příklad jmenujeme

prozatím doklady takové při primátě římského papeže, při svátostech, při mši sv., přijímání pod jednou, vzývání Svatých, očištcí atd., kdež jsme z jednotlivých příběhů praktičtější nežli abstraktními výroky věc provedli. Toto pak hledání a snášení takových roztroušených fakt z rozličných kněh stálo největší práce, ale bylo tak nám nejzajímavější a lidu nejprospěšnější. Řehákova Patristika, Eusebiova Historie, Legendy Svatých, Životy sv. otců, Dějepis církev. sněmů a církevní historie *podrobně* podávaly k tomu doklady, ač sporé. Z té příčiny upozorňujeme velebné pány kazatele vůbec na tento způsob, jenž se aspoň nám, ač jestli to nepřeceňujeme, prospěšným ukázal, a žádáme snažně, aby se někdo z pánů spolubratří a spisovatelů bohosloveckých do podobné apologetiky *speciální* čili *historicko-polemické* dogmatiky pro lid pro Svatojanské Dědictví dával ráčil. My pak prozatím uveřejnili bychom v Blahověstu themata těchto kázání pánům kazatelům, čili oněch 40 rozeznávacích článků víry, ponechávajíce si provedení jejich na jiný čas. III.

KRONIKA.

Z Prahy. JEmin. nejdůst. p. kardinál arcibiskup bude udělovati svátost *bířmování* v sobotu 8. t. m. v 10 h. u sv. Klementa na Starém městě studujícím vysokých a středních škol Pražských, všem jiným pak věřícím v hlavním farním chrámu u sv. Mikuláše na Malé straně téhož dne a v neděli svatodušní o 4. h. odp., pak v pondělí a v úterý svatodušní v 9 h. ráno a 4 h. odp. — V neděli svatodušní bude sloužiti JEmin. u Věch svatých o 11. h. slavnou pontifikální mši sv., o slavnosti Božího Těla povede průvod na Hradčanech a vydá se 22. t. m. na generální visitaci vikariátu Sedlčanského a Votickeho.

— Pobožnost *40hodinná* bude se konati od 8—11. června u sv. Salvatora v semináři, od 12—15. na Volšanech.

— Pořádek visitace, bířmování a zkoušek ve vikariátu *Sedlčanském a Votic-kém*. Dne 23. června na Chlumu, 24. v Nařovicích, 25. v Dublovicích, 26. v Skryšově, 27. v Podčepicích, 29. na Krásné Hoře, 30. června a 1. července v Sedlčanech, 2. července ve Vojkově, 3. na Kosové Hoře, 4. v Nechvalicích, 6. v Klušenicích, 7. v Petrovicích, 8. v Jesenicích, 9. v Prčicích, 10. v Střesmíři, 11. a 12. v Sedlci, 13. v Červeném Újezdě, 14. v

Arnoštovicích, 15. v Janovicích, 16. a 17. ve Voticích, 18. v Ouběnicích, 19. v Olbramovicích, 21. v Šlapanově a 22. v Jankově. Na této visitační cestě bude JEminenci nejdůst. p. kardinála arcibiskupa provázeti opět vys. důst. p. kanovník Fr. X. Plauzar.

— *Svěcení kněžstva* vykoná JEmin. nejdůst. p. kardinál letos d. 26., 28. a 31. července.

— Zítra v 8 h. ráno bude skládati v kostele sv. Karla Bor. pod Petřínem osm novic kong. *Milosrdných sester* slavné sliby.

— Na cestu *do Říma* k jubilejní slavnosti vydal se důst. p. Jan Klein, rektor b. semináře v Hradci Králové s bratrem svým knězem Josefem, fundatistou v Cerekvici.

— *Z Písku*. Zvláštní výbor stará se tu o zřízení sirotčince, i vydal 1. května t. r. toto svolání: Veliké jsou oběti, které podává obec Písecká rok co rok na podporu příslušných, bídou sklíčených občanů; avšak všacka ta dobrodiní mají účinku jenom pro okamžik a nejsou nijak s to vytrhnouti schudlé rodiny z jich nouze. — Obyvatelstvo se množí a s ním množí se i bída a nouze v poměru věru strašném! — A co jest příčinou tak povážlivého výjevu? — Nemýlíme se snad, rceme-li, že nejhlavnější příčinou jest nedokonalé, špatné, ba abychom upřímně mluvili, docela zanedbané vychovávání dítek buď osiřelých, buď rodičů zchudlých a materialně, ano bohužel i namnoze mravně skleslých. — Což nevidíte množství dítek bosých, rozedraných po ulicích toulati se žebrem od domu k domu? — Dítka, které sotva modlitby Páně znají, a místo co by měly do školy choditi a na duchu prospívati, otupují se již v nejtůlejší mládí, stávají se nepřístupnými ušlechtilějším citům, a nejsouce pobízeny ku práci, kterou by se jich duch třbil a tělo posilovalo, upadávají v zahálčivost — počátek to vši nepravosti — a jsou-li Vám, spoluobčané, zprvu jen břemenem, budou Vám v pokročilejším stáří i hrůzou! — Toto vše uvážíc pomýšlelo sl. zastupitelstvo kr. města Písku na prostředky, jakby se aspoň poněkud takovýmto nesnáším odpomoci dalo, jakby se položila hráz zrástajícímu zlu, kterak by se podkopaly kořeny jeho. K účelu tak důležitému vidělo se sl. zastupitelstvu kr. města Písku zříditi ústav, do něhož přijímány budou jak dítka osiřelá, tak i spustlá, dány pod přiměřenou dohlídku a svěřeny takřka otcovské ochraně, aby, zaopatřeny životními prostředky, byly cvičeny a vychovávány jak ve škole tak mimo ni za řádné, k práci schopné a pilné občany státu, kteří by s to byli

v dospělém věku svém poctivě se živiti. — Památným bude pro krajské město Písek den 2. dubna 1867, kdež ctěné zastupitelstvo jeho se usneslo na tom, aby zřízen byl v Písku *sirotčinec*. Slavná obec i zde vystoupila v popředí se známou štedrostí pro šlechtitný účel, věnujíc na zařízení ústavu toho pro tento rok 2000 zlatých rak. čísla. — Velmi značná to částka — avšak nepostačí k tak důležitému a velikému dílu. — A protož obracíme se k Vám, vážení lidumilové! Přispějte, pomozte i Vy, co síly Vaše stačí, abychom nekladli vše jen na dobročinnost obce; vždyť jest to i k vlastnímu prospěchu vašemu. Podejte, co Vám možno ustrádati, neb i ta nejmenší maličkost přijme se s vděčností. Vaší pomocí bude nám možno, vyvinovati a pojistiti život a působení ústavu nejšlechtetnějšího. „Co činíte pro tyto maličké, učinili jste pro mne.“ S těmito slovy Spasitele našeho voláme k Vám, otevřete štedrou ruku svou, přispějte buď peníze, buď prádlem, šatem, náčiním domácím atd. Za vše se bude volat: „Zaplat Vám to Bůh!“ — Z malého semínka vyrůstá mohutný strom a nese hojně dobrého ovoce. — Jaký to pocit blahý, kdož řici může: „I já přiložil jsem ruky k dílu tak krásnému, i já vytrhl jsem dítka nešťastná ze záhuby a uvedl je k spáse.“

Ve Vidni obžalován redaktor církevního listu („Wiener Kirchenztg.“) kněz Albert *Wiesinger* a s ním *Choleva rytíř Pavlíkovski* za příčinou článku nadepsaného: „Židovský lékař a katolický farář,“ v němž se praví, „že v našem krásném Rakousku katolíci a kněží katolíci nejen sprostým nájezdům novinářů židovských, ale časem i každému jednotlivému židu k libovolnému útisku v šanc vydání jsou.“ Soudcové prohlásili, že se od obžaloby proti redaktoru Wiesingrovi upouští, ješto soukromý žalobník (židovský lékař Pollak) od ní upustil; rytíř Choleva-Pavlíkovski pak za nevinného jest uznán.

Ve Frýburku v Badensku slavil d. 13. května stařícký arcibiskup Heřman z Vicari své narozeniny, jsa 95 let star. — Paní a panny města Frýburku přinesly důstojnému kmetu co dar ke dni tomu skvostný čaloun pro arcibiskupský dům určený; na čtyrech úhlech čalounu vyšity jsou obrazy symbolické z lozetanské litanie s nápisy (latinskými): „Hvězdo jitřní,“ — „dome zlatý“ — „věže z slonových kostí“ — „archo úmluvy: oroduj za nás!“

V Badenském velkovévodství v hlavním městě Karlsruhe se počátkem května t. r. konala generalní synoda protestant-

ská, při kteréž 40 hlasy (proti 15) zvolen jest za předsedu tajný rada dr. Bluntschli, profesor práv na universitě v Heidelbergu. Tou volbou většina duchovních i světských zástupců protestantského vyznání dala zřetelně na jevo smýšlení své, učení protestantskému ovšem nepřiznivě; neboť jmenovaný dr. *Bluntschli* nedávno ve veřejné přednášce v městě Karlsruhe neostýchal se prohlašovati víru v Božství Kristovo za hellenistickou pověru a o bibli pravil, že prý nynější vzdělaný svět četl již příliš mnoho knéh, než aby u něho ještě některá kniha — a byť i sama bible byla — vážnost a podivení vzbuditi mohla.

Z Pruska. Obyvatelstvo království Pruského (nepočítajíc v to země lonskou annexí získané) čítá dle posledních seznamů z r. 1864 v celku 19,254.649 lidí, mezi nimi jest 7,201.911 katolíků; 11,113.596 protestantů. Nejvíce katolíků jest v Porýnsku, Slezsku a Poznaňsku. *Katolíci* mají 4092 far, 1456 filiálních chrámů, 2567 jiných službám Božím zasvěcených míst, jmenovitě chrámů řeholních a kaplí. V celém Prusku jest 6706 katolických kněží ve správě duchovní; mezi těmi 3952 farářů, 2754 kaplanů (vikářů); počet duchov. od r. 1861—1864 vzrostl o 232, počet věřících o 377,192. Klášterů a kongregací jest v Prusku 243 (o 58 víc než r. 1861). — Protestanti mají 5421 far, 2980 filiálék a 1113 jiných místností bohoslužbě věnovaných. V duchovní správě účinkuje 6405 „ordinovaných“ kazatelů a 126 katechetů. Počet duchovenstva protestantského od r. 1861—1864 vzrostl o 72, počet věřících o 523,138. — Škol jest v Prusku 128.434 se 47.786 učiteli a učitelkami a 3,154.969 žáky a žákyněmi. Gymnasii jest v celku 148, mezi nimiž 110 protestantských a toliko 38 katolických, tak že jedno protestantské gymnasium průměrně přichází na 106.667 protestantů, jedno katolické na 189.524 katolíků.

V Berlíně odsouzen jest na týden do vězení redaktor humoristického listu „*Kladderadatsch*“ za příčinou článku, v němž dle uznání soudců se nalezalo opovrhlivé vyjádření o článku víry katolické, týkajícím se *neposkvrněného početí Marie Panny*. Redaktor Dohm se odvolal k druhé instanci; totéž učinil i státní zástupce. Dne 28. května prohlásil senát berlínského soudu komorního rozsudek svůj, jímžto výnos první instance co do viny redaktora Dohma stvrzen, vězení pak

na 14 dní prodlouženo jest. — Tato nestranost, kterouž *protestantský* soud pruský v záležitosti katolického dogmatu osvědčil, zajisté všelikého uznání jest hodna.

V Treviru zemřel dne 3. května t. roku biskup Leopold *Pelldram*, kterýž sotva dva roky diecési onu řídil, ale za ten krátký čas lásku všech duchovních i světských sobě získal; pročež i účastenství při jeho pohřbu dne 7. května bylo neobyčejně veliké; mimo jiné byl tu nejvyšší předseda vlády porýnské; také berlínské ministersvo osvěty vyslalo svého zástupce ku pohřbu; rovněž i několik oddělení pruského vojska doprovodilo zesnulého ku hrobu.

Z Říma. Dne 29. dubna doručena jest licenciátem Svientkem sv. Otci Piu IX. adresa katolických spolků *studentských*: z university *Vratislavské* (spolek „*Winfrieda*“), z Tubinek („*Westfalia*“), z Bornu („*Bavaria*“) a z Braunsberku (akademický spolek). Adresa jest velmi sličná a skvostná a přiloženo k ní 700 franků halíře sv.-Petrského.

— Pius IX. jest 257. papež na stoliči svatého Petra. Narozen 13. května 1792 čítá 75 let věku svého a 21 let jest papežem. Kardinálův jest 55, 15 jmenováno Řehořem XVI. a 40 nynějším Piem IX.; 2 jsou in petto (budou jmenováni) a 13 stolic kard. jest uprázdněno. Římsko-katol. hierarchie čítá 961 patriarchů, arcibiskupův a biskupů, neosazených míst jest 131. Nynější papež zřídil 4 arcibiskupství, 99 biskupství a 13 biskupů povýšil za metropolity; 120 čítá se apošt. vikariatů, delegací a prefektur, z nichž 24 ustanovil Pius IX.

Z Ameriky. V městě *Milwaukee* koupili katolíci *Čechové* dne 4. května t. r. krásný, v slohu gotickém vystavený a barevnými okny opatřený chrám, jenž následkem rozbrojů mezi vyznavači německo-reformovaného učení do prodeje přišel. — Dne 16. května posvětil biskup Henni chrám tento ke cti sv. Jana Nep.

— V diecési *Pittsburské* sbírali farářové o velikonočních t. r. z rozkazu biskupova ve všech chrámech halíř sv.-Petrský pro sv. Otce. Ze výnos této sbírky byl znamenitý, seznaní lze z jediného příkladu: Obec *Johnstown*, čítající as 400 duší (z větší části uhlířů a dělníků v továrně) obětovala sv. Otci 387 dolarů (977 zl. r. čís.) — V jiné obci americké, městě *Brooklyn*, dalo 3000 katolických rodin sv. Otci 2738 dolarů.

— **Někdejší misie v Paraguay-i*)**
v Jižní Americe. *I. Počátek misie ta-
 mější.* Země Paraguay, v Jižní Americe
 ležící, obdržela jméno své od řeky Para-
 guay, která zem tu protéká.

Slovo „Paraguay“ znamená v řeči o-
 byvatelů tolik, co „korunovaná řeka,“ a
 poslo as odtud, že jezero Harayes, z ně-
 hož řeka ta svůj počátek bere, jaksi její
 korunou jest. Ostatně zem ta bohatá jest
 na mnohé vody, jakož i na velké lesy a
 vrchy, kteréž zemí tou jako řetěz se tá-
 hnou, jsouce skoro vesměs znamenitě vy-
 soké. Roviny bývají zaplavovány, namno-
 ze ale jsou úrodné a zdraví příznivé, vy-
 jma toliko kraje bahnité. Obyvatelé, zá-
 ležející z více kmenů, bývali divochové,
 lidé to nestálí, liní a obžerliví. Dobytek
 a koňstvo, které zanechali v zemi té po
 vynalezení jejím Španělové, v krátkém
 čase tak se rozmnožily, že do celých stád
 divokého koňstva a dobytka tam se nale-
 zalo. Kůže ze zvířat těchto a čaj hlavní-
 mi staly se plodinami a obchod v nich
 znamenitě se rozšířil.

Roku 1516 vynalezena byla tato země
 Španělem Janem de Solis. Ku konci roku
 1537 převezly tam španělské lodě 6 misi-
 onářů z řádu sv. Františka, kteříž, dostavše
 se na zem, r. 1539 počali misie své. —
 Z počátku nebylo jim žádoucího výsledku
 popráno. Teprv za místodržitelství Don
 Alvarez-a r. 1541 na Paraguay poslané-
 ho, muže to náboženství i lidu nad míru
 milovného, počalo křesťanství utěšeněji
 zkvétati. Poznával totiž Alvarez, že ná-
 boženství křesťanské nejvýbornějším, ano
 jediným prostředkem jest, aby divochové
 stali se krotšími a jemnějšími. I povolal
 tedy více kněží do Paraguay-e, podělil je
 krásnými kostelními rouchy, ozdobami ol-
 tárními a posvátným nádobím, kterýchžto
 věci velké množství ze Španěl přiveženo,
 a co jen mohl, misionáře podporoval.

*) Kdybychom se od nás k západu vydali, pře-
 ředše pevninu Evropy, dorazíme k velikému
 šírému moři Atlantickému, kteréž se od sever-
 ního konce (točny) země naší až k jižnímu
 rozprostírá. Za mořem tímto na spodní země
 straně leží 4. světa díl Amerika, tak že kdy
 u nás den, tamější obyvatelé noc mají a na-
 opak. My pak od naší strany, pořád k zá-
 padu míříce, přišli bychom do Ameriky se-
 verní. Odtud se obrátme k jihu a berouce se
 v tu stranu, až i rovník musili bychom přejíti.
 Jest pak rovník as co smyšlená obruč, kteráž
 celou kouli země právě u prostřed obejmá a
 ji na severní a jižní polovinu dělí. A tam dále
 za rovníkem, v jižní tedy Americe, rozprostírají
 se krajiny, o nichž tuto řeč se činí.

Otcové z řádu sv. Františka s pomocí
 Boží mnoho lidí obrátili. V popředí ale
 o rozšiřování sv. evangelia zásluh sobě vy-
 dobyl sv. František Solánský, jakož v
 krajinách jižní Ameriky vůbec, tak i zvláště
 mezi obyvateli této země. Velkým svým
 přičiněním jakož i příkladem bohumilých
 ctností a ovšem i milosti Boží zážračných
 výsledků se dopracoval; pročež i bytostí
 nadpozemskou jím jest. Z jedné strany
 ale bylo neustálé bouření se divochův, na
 druhé pak straně ukrutnictví a nepravosti
 mnohých do země té přišedších Španělů
 na překážku, že křesťanství nemohlo se
 volněji rozmáhati.

Toho času pracovali Jesuité od něko-
 lika již roků se znamenitým prospěchem
 na obrácení Indiánů v Brasílii a usadili se
 na nějaký čas i v blízkém státu Peru zva-
 ném. Biskup Paraguayský, nemaje s do-
 statek misionářů, povolal do Paraguaye
 tyto muže, jichžto ctnosti daleko široko
 zářně se stkvěly.

První misionáři Jesuité přišli r. 1586
 do Jucmannu v Paraguayi, kdež od ta-
 mějšího biskupa a španělského místodrží-
 tele co nejsrdečněji a co nejslavněji uvítání
 byli a kde jim biskup dům k obydlí a
 chrám vykázal.

Počali své apoštolské dílo mezi Špa-
 něly samými tam se zdržujícími. Neboť
 ti měli, jsouce sami křesťané, tuzemcům
 svým ctnostným životem do očí svítiti. —
 Potom přišla řada na Indiány. Bůh že-
 hnal jejich práci. R. 1595 dokonali stav-
 bu kollegia v hlavním městě, kteréž slulo
 Assumption.

Než — nikoli bez tajného záští po-
 hliželi penězochtiví Španělové v Paragu-
 ayi žijící na pozeňnanou činnost misioná-
 řův těchto. Neboť když císař Karel V. a
 jeho nástupce Filip II. král španělský mi-
 sionářům co nejprísneji přikázali, aby ob-
 čanskou tuzemců svobodu dle sil svých
 chránili, a oni rozkaz ten na vlas plnili,
 zlořádům a násilnictví mnohých Španělů
 statně na odpor se stavíce: misionáři ti
 nemálo sobě nepřátel z těchto Španělů
 načinili, jelikož tito Indiánů co otroků k
 vlastnímu zisku používati v úmyslu měli.

Jakmile Jesuité v jistém vyhlídnutém
 okolí více Indiánů získali pro viru kře-
 stanskou a s nimi ustavičným vyučováním
 vzhledem na náboženství i občanství po-
 někud jen pokročili: hleděli všemožně,
 spojití je v obce, aby tak odvrátili je od
 divého, kočujícího života a přivedli k pra-
 vému křesťanskému životu. Každá obec

a místa takto povstala jmenovala se obyčejně redukce (závod duchovní). V krátkém pak čase podařilo se více redukcí založiti, ano mnoho takových redukcí spojeno v křesť. republiku, kteráž do těchto zemi nejskvělejší obdobu rozvíjejícího se křesťanství zpět uvéstí měla, kdežto před nedávnem neskroceně barbarství panovalo. Dle všeobecného uznání i těch největších nepřátel Jesuitů provedli jsou otcové z Tovaryšstva Ježíšova v krajinách těchto podivuhodný čin mistrovský a to v ohledu náboženském i občanském. Francouzský učenec a spisovatel z Chateaubriandu nazývá tento křesťanský stát jedním z nejskvělejších děl, kteréž kdy z ruky lidské bylo vyšlo.

(Pokračování.)

Zápisky Dědictví sv.-Janského.

K Dědictví sv. Janskému přistoupili: z Čech: Anna Možná v Dol. Beřkovicích. Veronika Čermáková a Alžběta Závorková v Křivenicích, Josef Rezka ve Vlkově, Kateř. Vaňkova v Samšíně, Josef Michálek v Týně nad Vltavou, Alžběta Ryndova ve Volešniku, rod Vavřince Macana v Sedlci, Alžběta Čížkova v Vršecích, Františka Husova v Brandýse nad Labem, školní knihovna fary Pcherské, Josefka Pálkova v Drozdově; Marie Kučerova v Ředhošti, František Wildmann v Kamenici nad Lipou, Karel Kodydek v Star. Kestřanech, Barb. Morávkova v Žamberku, Antonín Decker v Třeboni.

Z Moravy: František Winkler v Dřevohosticích, Vincenc Vaizar v Radkovech, Anna Svobodova v Brně, M. Aloisie Vyslouzilova v Brně, rod Matouše Chrobáčka v Jaktaři, Veronika Smolkova v Kylešovicích, Jan Číkl v Doubravicích, Ignác Býček v Babicích, Magd. Müllerova v Kunerově, M. Anna Kurcova v Chorýnské Lhotě, Anna Chládkova v Hrachovci, Barb. Zavadilova v Chropíně, ctih. p. Florian Petr, bohoslovec v Olomúci, Škola Přaslavická, M. Anna Havelkova v Kovalovičkách, Teresie Krejčova v Zlíně, Marianna Koutná v Lubčenicích, rod Františka Dudy v Bolaticích, Anna Suchánková v Přerově, Františka Petrova v Nedácheblicích, rod Ig. Snášela v Budětsku, Petronilla Gadasova v Rakovci, rod Františka Mlčocha v Hradištku, Anežka Kunčíkova v Nov. Ptění, Josefka Mrtvá v Troubkách, František Zatloukal v Nov. Ptění, Karolina Hrubá v Nov. Ptění, Josefka Velelova v Polním mlýně, Pavel Hřebáčka v Prušankách. Z Prus. Slezka: Martin Němec v Pazdárně. Z Uher: Martin Ovesný a Johanna Zitova v Pečenidě, Barbora Vrabellova v Ottentálu, ctih. p. Pavel Krupa, klerik v Báňské Bystřici.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

V Pánu zesnul:

- P. Bohuslav Josef *Schmida*, kněz, ř. premonstr. na Strahově, k arcib. notář, býv. farář v Kmetňovsi, 1. června (nar. v Náchodě 11. červ. 1801, posv. 10. srp. 1825).
- Ve správě duchovní ustanovení jsou:**
- p. Josef *Siráček*, farář Vřetovický, za far. do Rapic;
- P. Ondřej *Hüttisch*, kněz ř. františk., koop. v Leskově, za administr. do Boněnova;
- p. Ferd. *Čejka*, koop. v Rapicích, za administr. do Vřetovic;
- p. Augustin *Fischer* potvrzen co skutečný katecheta na vyšší realní škole Plzeňské.

Upřádněné místo:

Vřetovice, fara patron. J. Vel. císa. Ferdinanda, od 25. května.

V biskupství Litoměřickém.

V Pánu zesnuli:

- p. Ambrož *Ressel*, farář v Neustadtlu, 1. dub. (nar. ve Fridlandě 20. března 1806, vys. 28. září 1842);
- p. Ant. *Henke*, fund. kapl. ve Vartenberku, 28. dubna (nar. 24. srp. 1838, vysv. 27. července 1865);
- p. Jos. *Neumann*, farář na odpoč., 30. dub. v Praskovicích (nar. v Kostí 6. prosince 1806, vysv. 29. pros. 1829);
- p. Jos. *Hauschild*, farář v Bořislavi, 18. května (nar. v Litoměřicích 17. listop. 1813, vysv. 3. srp. 1840.)

Vyznamenání jsou:

- p. Theodor *Eschler*, kons. rada, os. děkan v Radoušově (Grabern) stal se opět biskup. vikářem okresu Ouštěckého;
- p. Jos. *Heller*, farář v Markvarticích, stal se tajemníkem vikariátu Kamenického.
- Ve správě duchovní ustanovení jest:**
- p. Václ. *Nekolla*, farář v Metikalově (arcidiec. Pražské), za faráře do Radčevsi (Reitschoves).

Upřádněné místo:

Bořislav, fara patron. knížete Claryho, od 6. června.

V biskupství Budějovickém.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Eduard *Böhm*, I. kaplan v Budějovicích, za faráře v Řimově;
- p. Norbert *Procházka*, kaplan v Lidicích (arcid. Pražské) za faráře v Dolních Nezdicích;
- p. Petr *Špelina*, profesor na theol. ústavu v Budějovicích, povýšen 23. března t. r. na vys. školách Vídeňských za doktora v bohosloví.

Milodary. Spolku „sv. dětství Páně“ z osady Lstibořské 1 zl.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
kněž. arcib. semi-
nální číslo 190—I.

Expeditce:
v kat. knihkupectví
B. Stýbla,
na sv. Václavském
náměstí, č. 786—II.

Nedostlá čísla rekla-
muje nejdříve
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasy katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

**Předplácí ne
v expedici
u všech řádných
knihkupectv**

na rok: 2 zl. 50 kr.
na půlro.: 1 zl. 30 kr.

Po poště:
jenom v expedici
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1 zl. 55 kr.

Předplacení čtvrt-
letní se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bidné činí národy.“ (Přís. XIV. 34.)

Evangelium na den svatě a neroz- dílne Trojice Boží.

Obsah.

Pán Ježíš dostal všeliké moci na nebi i na zemi, a protož před svým na nebevstoupením rozkázal apoštolům svým, aby do světa šli a všechny národy učili, křtili, spravovali, a přislíbil jim, že s nimi a s nástupci jejich zůstane až do skonání světa.

Výklad.

Za onoho času — před svým na nebe vstoupením — řekl Pán Ježíš — na hoře Olivetské — učeníkům — apoštolům — svým: *Dána jest mi* — co člověku za mé poslušenství až k smrti kříže od Otce mého — *všeliká* — neomezená, svrchovaná — *moc na nebi i na zemi* — moc vstoupiti na nebe, seděti na pravici Boží, vyliťi Ducha Sv., kralovati na věky; moc, všechny národy v dědictví přijmouti, jim evangelium hlásati, je na věru obracet, k pokání vzbuzovati, od hříchů očistovati, milostí posvěcovati, k synovství Božímu povyšovati, ku plnění přikázání Božích přidržovati, hojnou odplatu v nebi oblažovati. Ó slyšte to, národové, jásejte radostí nad tím, že dána Pánu Ježíši moc spasiti vás na věky! Slyš to i ty, duše má, raduj se a vesel se, vzdávej chválu Bohu z toho, že dána Pánu Ježíši moc, tebe z smrti do života, z slzavého údolí do rozkošného ráje přenést! A to tím více, protože Pán Ježíš této moci své k spasení tvému a všech národů opravdově užívá a užívati bude.

Jako bych ho slyšel apoštolům díti: Všeliké moci své budu k spasení všech národů užívati: budu je svému evangeliu učiti, do své církve přijímati, od hříchů očistovati, k zachovávání všech přikázání svých přidržovati, ovšem ne osobně, protože odcházím a na nebe vstupuji, ale skrze vás,

apoštoly své; vy mne budete zastupovati v učení, křtění a vedení národů.

Protož jdouce, učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého; učte je zachovávatí všecko, co jsem koli přikázal vám. Dle těchto slov Páně měli apoštolé jíti, ne zase jen do krajín židovských, jako až dosavad, nýbrž do všeskerého světa, a měli učiti, ne zase jenom národ židovský, jako až dosavad, nýbrž všechny národy světa a měli ty, jenžby uvěřili, křtíti ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého, to jest v jednom Bohu a ve třech Božských osobách, a nejináč. Arciť nejináč, protože jen jeden Bůh ve třech Božských osobách jest, a proto že jen jeden Bůh ve třech Božských osobách při křtu svatém na duši věřícího působí — ji očisťuje, posvěcuje, jí nezrušitelné znamení vtiskuje. Za tou příčinou musel ten, kdo sv. křest přijmouti chtěl, věru v trojjediného Boha vyznati. A konečně měli pokřtěné učiti, všecko, co Pán Ježíš přikázal, zachovávatí, anebo jinak řečeno, měli je zavazovati, přidržovati, povzbuzovati k zachovávání všech přikázání jeho.

Toho bylo také potřebí; nebo pokřtění měli sobě milosti křtu sv. až do smrti zachovati, a na jich základě nových milostí sobě zasloužiti, a jimi čím dále, tím více bohatnouti. Ale to nebylo jinak možná, než když všechna přikázání Páně věrně zachovávali. Kdyby byli jenom jedno těžce přestoupili, byli by tím Pána Ježíše velice rozhněvali, a milost jeho ztratili. Což aby se nestalo, měli apoštolé pilně dohlížeti a k zachovávání všech přikázání Páně napomínáním, vedením nápomocni býti.

Trojí tedy úkol měli na starosti: národy učiti, křtiti a řídit. Naproti tomu ale bylo povinností národů učení jejich věřiti, křest sv. přijmouti, řízení jejich se podrobovati. Nebo když Pán Ježíš rozkázal

apoštolům, aby národy učili, křtili a řídili, rozkázal také národům, aby věřili, křest sv. přijali a říditi se dali; sic by učení jejich bylo marné, ke křtění a řízení by ani nepřišlo. Kteržž tedy apoštolům se protivili, tiť zajisté hněv a klatbu Páně na sebe uvalili, jako zase ti, co se jim podrobili, lásky a milosti jeho účastnými se stali.

Ale nyní namítá se otázka, na jaký asi způsob apoštolé rozkaz Páně plnili? — Že nemohli do všeho světa, do všech krajin, měst a vesnic jíti, a všechny národy všech století učiti, křtiti a říditi, jest z toho patrné, že jich jen málo bylo, a že jen kratičký čas živi byli, že skoro všickni v brzce v rukou pronásledovníků násilnou smrtí zemřeli. Na jaký tedy způsob rozkaz ten plnili? Skrze své *nástupníky* — biskupy a kněží; skrze ně učili, křtili a řídili národy, skrze ně je až podnes učí, křtí a řídí, a budou učiti, křtiti a říditi i budoucně. A národové pořád jsou a budou povinni, učení jejich věřiti, křest sv. přijímati a jejich správě se podrobovati. Ti, jenž tak činí, zajisté Pánu Ježíši nemálo se líbí; ti pak, jenž tak nečiní, shromažďují sobě hněv ke dni hněvu.

I vás, milí křesťané, pokřtili apoštolé skrze nástupníky své; zajisté, že milosti křtu sv. před všelikým hříchem ostříhati, a ji sobě až do konce zachovati chcete? — I vás zjevené pravdě učí apoštolé skrze nástupníky své; vidíte, že ji věrně přijímáte a v srdci svém skládáte hotovi jste? — I vás řídí apoštolé skrze nástupníky své; vidíte, že k podrobování se řízení jejich odhodláni jste? — Ó blaze vám! Přijde zajisté hodina, kdezto Ježíš Kristus vám řekne: Že jste věřili jim, věřili jste mně; že jste poslouchali jich, poslouchali jste mne. Za to vejďte v radost Pána svého.

Apoštolové měli všechny národy učiti, křtiti a říditi. Ale to bylo velmi těžké; nebo kromě židovského byli všickni národové pohanští neměli pravého Boha, neznali přikázání jeho. Místo Boha měli dřevěné, kamenné, kovové modly, kterým se klaněli, se modlili a oběti přinášeli. A místo přikázání Božích znali jen zákon nezřízených žádostí, kterýmž ve svém jednání se řídili. A takoví že se dají od model ku pravému Bohu obrátiti? že se dají k polámání, rozsekání, spálení model a k obětování živému Bohu pohnouti? Nížádné čáky k tomu. A takoví že se dají k pohrnutí zákonem hříchů, v němž sobě nade všechno libovali, a k podrobení se zákonu Božímu navští? Nížádné k tomu naděje. Snáz by bylo z

tohoto kamení, nežli z takových pohanů ctitele Boží vzbuditi. Sotva k nim apoštolé přijdou a o Pánu Ježíši promluví, oni se rozvzteklí a pobijí je, a hned bude vyučování konec. A byť se to nestalo, byť jich na pokoji nechali, co to spomůže, když nikdo křesťanské víry nepřijme? A byť někteří víru přijali, co to bude u přirovnání k tolika a takovým národům? A protož by nebylo divu, kdyby byli apoštolé rozkazu Páně se ulekli, kdyby byli do hlasitého pláče se dali a řekli: Co nám, Pane, rozkazuješ? kam nás posíláš? co tam budeme platni? Když židé se neobrátili, ješto Boha i zákon znali, jak pak se obrátí pohané?

Pán Ježíš věděl, že mají se čeho lekati, a protož k rozkazu svému potěšitelné zaslíbení připojil, řka: *A aj, já s vámi jsem* — a budu; budu vám pomáhati, řeč vaši potvrzovati, srdce pohanů otvírati, tak že s radostí uvěří, křest sv. přijmou a vás co duchovních pastýřů a otců poslušni budou. Ó to jest nad míru potěšitelné, to vlévá naději, dodává srdce, zbavuje lékání. A jak dlouho budeš s námi? snad ne jen krátký čas? *Po všechny dny*. Ó díky tobě! ó pokoj nám; ó blaze národům! po všechny dny, ale snad nejen života našeho, nýbrž také nástupníků našich? — *Až do skonání světa*. Ó pokoj též nástupcům našim! S nimi tak dobře bude Pán, jako s námi, s nimi nejpozdnějšími, jako s námi nejprvnějšími. A byl zajisté, především s apoštoly, jakž toho tím dokázal, že mezi pohaný neštěsné divy na slepých, hluchých, němých, nemocných, mrtvých skrze ně jest učinil; a pak také s nástupci jejich, jakož toho zase tím dokázal, že neštěsné množství pohanů v běhu století skrze ně na víru obrátil. Kde s počátku byli pohané, tam povstali křesťané, a rozmnožili se pohnáhu tak, že naplnili a opanovali celé země. V naší u př. zemi byli jednou také jenom pohané, a hle, od více století nejsou zde než křesťané. což patrným toho důkazem, že i s nynějšími nástupci apoštolů — s nynějšími biskupy a kněžími — Ježíš Kristus jest. Ó jak milí musejím být! Jak milé musí nám být jejich vyučování, napomínání, řízení! Milé zajisté proto, že s nimi Ježíš Kristus jest.

J. Fellzna.

Základy křesťanského vychovávání.

XVII. V cizině.

Dítky nemohou povždy, než budou zaopatřeny, zůstatí pod dohledem rodičů; jedno neb druhé musí dříve neb později, alespoň na čas z domova, do ciziny. Chla-

pec, sotva škole odrostl, musí do učení, a po několika letech vypraví se do světa, aby se v řemesle zdokonalil; později bývá ten onen odveden k vojsku. Má-li dobrou hlavu a jsou-li rodiče s to, odchází z domova na studie. Holky mívají lepší osud, mohouce déle zůstat u matky; však i ony musí nezřídka uzlík svázat a jíti do služby, že by krajíčky doma pro šest i sedm dítek malé vypadaly. Někteří rodičové — ne z těch svědomitých — mají za to, že se holka v cizině spíše dostane za muže! — Zkrátka, nastává loučení a tu nebývá veselo v domě, ronívá se mnoho slzí z důvodů rozličných. Dobří rodiče truchlivají při takových příležitostech zvláště proto, že pomýšlejí na mnohá nebezpečnoství, ježto hrozí mládeži nezkušené bez dohledu rodičů. Abych tu rodičů potěšil, *chci jim přispěti radou, jakby také na dítky vzdálené mohli dohlížeti.*

Než starý *Tobiáš* syna z domova propustil, vyhledal mu *věrného společníka, bezpečného vůdce.* Tak i ty, otče, máš činiti, musíš-li dítě z domu vypraviti. Tvůj hoch nebo tvá holka nejsou snad jediní z obce, jenž musí do světa; často jich více kroky své zaměřují k jednomu městu; mnozí tam už jsou ve službě nebo v práci. Nuže ohlédni se, je-li mezi nimi některé povětivě duše. Když jsi vyhledal hodného hocha neb holku, zapros je k sobě, pochval jejich dobré chování, řekni, že máš k nim důvěru, že si přeješ, aby tvé dítě s nimi se sdružilo, by se ho ujali a často napomínali. Přimlouvěj oběma dále, aby také jiné hodné krajany k sobě vábili, by drželi dohromady, vzbuzovali se k dobrému; jeden k druhému by dohlíželi, když třeba se napomínali a za sebe vespolek se modlili. Zvláště holky měj k tomu, aby mezi sebou vešly v spolek, by společně mravních knihy čítaly, o náboženských, mravních a užitečných věcech rozmlouvaly a časem se vespolek modlily.

Pro učedníky bylo by záhodno, aby byly alespoň ve větších městech takové spolky, jako jsou ve Francii a zde onde i v Němcích, t. *spolky sv. Vincencia*, kde se učí číst, psát, počítat, kreslit a zvláště důkladně známosti nabývají o sv. náboženství. Chlapci chudi, vyznamenávají-li se pilností a dobrým chováním, docházejí také přiměřené podpory. — Dokavad nebudou naši rodičové sami o své dítky pečliví a mistři nebudou jako otcové dbát o své učedníky, budou u nás hodiny opakovací, tak zvané školy nedělní, málo pro-

spívati. Je-li syn tvůj tovaryšem, ať přidrží se *tovaryšského spolku*, jakéž i u nás ve větších městech jsou zřízeny, na př. v Praze, v Plzni, v Budějovicích, v Chrudími, v Olomouci, v Brně, ve Vídni, v Štýrském Hradci a jinde. Takováto bratrstva řemeslníků poskytují mnohé výhody. Tu má tovaryš příležitost nabyti mnohých potřebných vědomostí, způsobem nevinným se pobaví, v případě nemoci dochází ošetření; dokud nenašel práce, má zdarma nocleh, a když odchází na jiné místo, dostává příspěvek na cestu a doporučení.

Smutno jest mladíku, když na vandrovce přijde do města, je tu cizý, samotný, zcela opuštěný. Toho nezakusí, je-li členem spolku tovaryšského. Kamkoli přijde, nalezne soudruhy a dobré, upřímné, věrné přátele.

Mezi druhy a vůdce tvých dítek patří také *mistr, hospodář a domácí*, u nichž se zdržují. Mnozí rodiče i vzhledem toho chybují. Starý *Tobiáš* zevrubně se vyptal mládence, než mu svěřil svého syna. Ale mnozí rodiče neznají pána nebo mistra, jemužto dítě, nejdražší klenot svůj, svěřují; zanechávají to osudu nebo na vůli dítek, jedno jim je, u koho syn neb dcera přebývá, učí se nebo slouží a mají-li jakou starost, bývá to jen o věci časné. — Však dobrý otec má stále věděti, komu jsou svěřeny duše dítek, jichžto Bůh jednou požádá z rukou jeho a nemá jich svěřovati nikomu, kdo v náboženském ohledu není stejného s ním smýšlení a nemá stejných zásad mravních. — Hospodářové a mistři mají zastupovat u dítek místo rodičů; toho však činiti nebudou, pakli nevěří, nesmýšlejí, nemluví a nejednají v tom duchu, v kterém děti byly vychovány. Tys jich otče vychoval po katolicku; proto musíš právě katolické pány a mistry jim volit, ne pak lidi bohaprázdných, nemodlených, nectných; také u jinověrců nemají býti ve službě nebo v učení, zvláště pak ne u židů. „Druh k druhu, rovný k rovnému.“ — Otcové, kteří si v té věci nevědí porady, měli by se, dokavad nemáme spolků, o nichž jsem svrchu se zmínil, na moudré a zkušené muže obracet. — *Zvláště co se týče holek služebných, je nám třeba spolků, které by se staraly o služby ne z výdělku, ale z lásky křesťanské.* *) Také

*) Zakládání takové spolky byla by zajisté důstojná úloha klášterů ženských, a mám za to, že by cti. panny sv. Voršily a Školské sestry toho nejspíše docílily, ježto dle svého povolání dobře znají schopnosti a mravní vlastnosti

mají mladí lidé, tiež z domova odcházejí, rozloučiti se se svým *farářem*. To žádá nejen slušnost a vděčnost, nýbrž i vlastní jejich prospěch. Nebo každý duchovní pastýř ochotně přispěje svému svěřenci radou a všemožnou pomocí.

Ostatně nesmíte křesťanští rodičové svůj dohled na ditky v cizině jen na to obmezovati, co svrchu bylo udáno; nýbrž máte i zpřímá působiti na jejich mravné a nábožné chování. *Dejte jim dobré rady a své požehnání na cestu*, to pak často opakujte v dopisech. Jestli jste jich dobrou kázní od maličkosti navykli poslušnosti, nebude zajisté napominání vaše bez prospěchu. Ovšem máte se také někdy *přesvědčiti osobně*, zdali je zachovávají. Navštivte ditky časem, může-li to býti; ptejte se při té příležitosti pánů, jak se chovají, drží-li se doma, nemají-li tajných známostí a daremných společníků, jsou-li pracovití, věrní atd.? To zajisté bude lépe, než abyste, jakž často se stává, syny a dcery své popouzeli proti pánům a mistrům, jich naváděli, aby se pánům nedali, po vůli své vycházeli a když co potřebují, směle si brali atd. — Takto byste na dětech jen hanby se dočekali. — Vaši synové a dcery přicházejí časem také domů. Jak tu bývají vítáni! Především jim prohlížíváte ruce a oblek; a když nějaký groš přinesli a pěkných hadrů na sobě mají, býváte s nimi velmi spokojeni: chlubitě se mezi přátely a sousedy, jak se vašemu Jeníkovi nebo Andulce v městě daří. Avšak neptáte se na listek zpovědní, neprohlížíte jim modlitby; netážete se: chodí-li pilně do kostela, řádně-li vykonávají své modlitby? . . O tom všem nebývá ani řeči, a přece divíte se, že máte za hříchy svých dítek býti odpovědny? —

Na konec táží se tvého svědomí: *Modlíváš se denně za své ditky v cizině?* poroučíš je ochraně andělů strážných? *vzýváš za ně svaté patrony jejich?* pamatuješ na ně v kostele . . ? Starý Tobiaš to jistě činil; nebo propouštěje syna svého žehnal mu řka: „Jdi šťastně, Bůh budiž na cestě tvé a anděl jeho jdi s tebou.“ (*Tob. 5, 21.*)

XVIII. Vychování pro Boha.

„Vezmi pachole toto a odchovej mi je;

děvčat, jichž nedávno vyučovaly; tudíž by jich s dobrým svědomím nejen za služby mohly schvalovati. nýbrž i o příhodné jim služby v domech větších i menších, u paní a hospodyní, jež bývaly jejich zákyněmi, snadno by se mohly postarati.

i dám tobě mzdu tvou.“ (*II. Mojž. 2, 9.*) Těmi slovy odevzdala dcera Faraonova dítě, jež nalezla v ošitce na břehu řeky Nilu, (*Mojžíše*) vlastní jeho, ačkoli neznámé matce. „Vezmi dítě a odchovej mi je, a dám tobě mzdu tvou.“ Tak volá král všech králův ústy dcery své církve sv. ku každé katolické matce, když jí dítě její z vody znovu zrozené a na křtu sv. z duchovní smrti vybavené, do náručí vrací. A za několik neděl šťastná matka kráčí dle příkladu blahoslavené Panny k chrámu, by přisvědčila Pánu k jeho rozkazu. Když ji kněz byl požehnal, kleče u oltáře, vynáší slib z vnitř srdce svého, jako druhdy *Anna*, matka *Heliho*: „Plesá srdce mé v Hospodinu: neboť jsem se rozveselila v spasení tvém. Za toto pachole modlíla jsem se a dal mi Hospodin žádost mou. Protož i já oddala jsem ho Pánu; po všechny dny, v nichžto živ bude, oddán buď Hospodinu.“ (*I. Kr. 1, 27. 28. II. Kr. 2, 1.*) — To tedy křest. rodičové žádá Stvořitel a Pán všech věcí na vás, to jste mu slavně přislíbili, že chcete *dítě své pro Boha a pro nebe vychovati*. Nemyslíme, že byste v této svaté a čestné povinnosti v nejmenším pochybovali aneb ji málo vážili! Kdybyste nechtěli dle příkladu matek evangelických ditky své voditi ku Kristu, ani byste jména křesťanských rodičů nezasloužili. Vychováním dítek svých pro svět, „kterýž je nepřitelem Božím“ (*Jak. 4, 4.*) obětovali byste, jako bezbožní národové, o nichž *Žalmista Páně* (105, 37.) píše, syny a dcery své ďáblu. —

A toho zajisté nechcete; vím, že nechcete duše stvořené podle obrazu Božího, duše křesťanské vychovávatí bez Boha, bez Krista a násilně z nich pohanů nadělati; nechcete onen pud lidského srdce, jehož sám Stvořitel po pádu ušetřil a zmocnil na křtu svatém, totiž touhu po Bohu a po blaženosti věčné sklamatí a potlačiti, což by snadno se stalo, kdybyste jim štípili lásku k světu, ježto s láskou k Bohu se neshoduje.“ (*I. Jan. 2, 15.*) — Chraň Bože, v tom se zajisté snášíme; vy spíše chcete dítkám svým býti pravými zástupci Božími, jimžto spása duše je nade všechno, o něž chcete neunaveně pracovati a za ně se obětovati; vy chcete jako andělé jejich strážní nejen o tělo pečovati, nýbrž i duši vám svěřených přiváděti na místo, ježto jim vykázal Pán v království svém, řka: „Nechte maličkých přijíti ke mně, neboť jejich jest království nebeské.“

Vizme již, v čem *vychování pro Boha vlastně záleží*. Nejedni rodičové jsou toho mínění, že učinili svou povinnost, majíce děti k tomu, by se modlily, učily se katechismu, do kostela chodily a sv. svátosti přijímaly. Ovšem jsou to věci důležité, na něž se má přede všemi dbáti. — Ačkoli *Samuel* nebyl určen ku kněžství, odevzdali ho přece rodiče — *Elkana* a *Ana* — *Helimu*, nejvyššímu knězi, aby byl chován při chrámu a matka opásala ho efodem (Iněným rouchem levitským. I. Kor. 2, 18.). Tak i ty křesťanská matko máš dbáti o to, aby děti tvoje — alespoň v smyslu duchovním — byly pěstovány při chrámu a oblekati je v roucho kněžské, t. by důvěrně obcovaly s Bohem a horlily pro jeho čest a chválu. Proto nevychováví rodiče děti své pro Boha, bojí-li se, že jsou příliš pobožnými, když konají své křesťanské povinnosti.

„Pomyslete si, dnes jsme chtěli vyjít z rána pro vyraženou; a naše *Ludmila* vstala před pátou, aby dříve mohla na mši sv.: ach, ta holka je příliš pobožná!“ — „Co je to za kříž s těmi dětmi! Láda přišedši ze školy domů, nechce jíst maso, že je dnes pátek; ještě bude stonat pro samé vrtochy!“ — „Naše *Bětuška* je celá blázen po knížkách modlitebních; pořad by v nich vězela; jen aby si oči nezkazila; obávám se, aby se nestala modlářkou!“ — Tak to slýchati v městě i na vsi, zvláště mezi tak zvanými vzdělanci. Než o tom nechci slov šířiti; vždyť jich beztoho nenapravím. Ty ale příteli, chraň se škody své. —

Dbát o zevnější poctu Boží doma i v chrámě patří tedy ovšem k nábožnému, bohabojnému *vychování*; však tím ještě není vše odbyto. Jako mnozí křesťané, ačkoli často se modlí, mravní knihy čítají a pilně chrám Páně navštěvují, přece nejsou právě pobožní: tak mnohdy *vychování*, ač nemálo na pobožnost hledí, přece nemůže nazývati se zbožným. Jenom tehda je zbožné, bohabojné, když se dítě od nejtělejšího věku hluboko vštěpuje *pravdy věčné o povolání člověka i o poměru či závazku jeho k Bohu*, jakým křesťanská víra nás učí. Čím jasněji kdo pravdy ty poznává, čím živěji je má před očima, čím hotověji se podle nich spravuje, tím jest pobožnější. Každé dítě je pravdám těm přístupno, které když v srdce dětská vštěpujeme slovem i příkladem, učením i cvičením, co nezvratná pravidla života, právě zbožně je *vychováváme*.

A které jsou ty *zásady či pravidla víry*, ježto jsou obsahem, *jádrem* vši *pobožnosti*, jimiž srdce dítek musí býti naplněna, mají-li se státi bohabojnými, právě nábožnými? —

První a hlavní pravda, již dítkám při každé příležitosti máš opakovati, jest: „Nic zlého neb hříšného; ale *všeliké dání výborné shůry jest, sstupující od Otce světél.*“ (Jak. 1, 17.) Když tedy děti tvé žasnou nad jasností nebes; když těší se z kvetoucích stromů, když obdivují, jak všecko pučí, roste, žije na zahradě, v poli i v lese: neklábos jim učené věci o mocné a dobrotivé matce přírodě, vše to nám dádoucí; nýbrž rei jim s *matkou Machabejskou*: „Pohled synu, na nebe i na zemi a na všecky věci, které v nich jsou a poznej, že z ničeho Bůh učinil je i vše pokolení lidské.“ (II. Mach. 7, 28.) „On dává všechněm život i dýchání i všecko.“ (Sk. ap. 17, 25.) „Kterak by co zachováno bylo, kdyby Bůh nechtěl?“ (Moudr. 11, 26.) „Kdo jest, ježto řekl, aby se stalo, an Pán nerozkázal?“ (Pláč Jerem. 3, 37.) — Strež se užívati pohanského slova „náhoda;“ nenaříkej na „osud,“ nestav pozemskému „štěstí stůl (oltář) v domě svém, abys obětoval na něm oběti.“ (Isai 65, 11.) Uč raději s *Davidem a Šalomounem* synů svých taktó: „Losové metají se do klinu, ale od Hospodina bývají řízení.“ „V rukou tvých losové moji.“ (Přisl. 16, 33; — Žlm. 30, 16.)

Při radostných událostech vzdávej Bohu čest. „Pomoc v pádu jest ten, kterýž povyšuje duše a osvěcuje oči, dává zdraví, život i pozhnání.“ (Sir. 34, 20.) — Když se první vůz obilí do stodoly přivezl, když šťastná zpráva tě došla neb záležitost nějaká se ti zdařila, zvolej radostně: „Bohu díky!“ aby celý dům to slyšel a s tebou zaplesal. Každý bocheň chleba náčinej znamením kříže; když novou nádobu, nové náčiní stolní do rukou bereš, nový šat oblékáš, neopomeň říci: „Pán Bůh požehnej!“ — Před jídlem i po jídle necht s tebou děti se hlasitě modlí. *Před jídlem*: „Přiď Pane Bože k nám, že-hnej, co jsi poskytl nám!“ — *Po jídle*: „Díky, Pane, za ty dary, jichž jsme právě požívali.“ (Srov. V.)

Stane-li se něco odporného, shromáždí domácích, potěš jich slovy nábožného *Joba*: Jak se Pánu líbilo, tak se stalo; buď jméno Páně požehnáno! (1, 21.)

Konečně ještě něco. Nezavádej novomódních *prání a pozdravení*, zůstaň při

starých, křesťanských. Když někoho potkáš, řci: Pochválen buď Ježíš Kristus! — Dej Pán Bůh dobré jitro, dobrý večer! K pracujícím: Pomáhej Pán Bůh! anebo Zdar Bůh! Když odcházíš: Opatruj Pán Bůh! K odcházejícímu: Sprovázej Pán Bůh! S Pánem Bohem! Když někdo kýchne: Pozdrav Pán Bůh! — Po jídle nebo za dar dítky at děkují: Zaplať Pán Bůh! nebo: Naděl Pán Bůh! načež ty: Požehnej Pán Bůh! Když něco důležitého podnikáš, vzdechni: Ve jménu Páně! S pomocí Boží! Něco-li očekáváš: Dá-li Pán Bůh (t. zdraví neb toho dočekati) a t. d. — Tak vše s Pánem Bohem počínej, konej a dokonávej. —

Druhá základní pravda křesťanská, ježto se má dítkám vštěpovati, jest: „Povolání člověka jest věčná blaženost; proto má hlavně pečovati o spasení duše své.“ — Jako cizinci a poutníci na zemi „nemáme zde místa zůstávajícího, ale onoho budoucího hledáme.“ (Žid. 13, 14.) Konec pak — náš je — život věčný. (Řím. 6, 22.) „Co prospěje člověku, aby celý svět získal, na duši pak škodu trpěl?“ (Mat. 16, 26.) —

Aby o pravdě této, ježto světu jest bláznovstvím, dítky nabyly pevného přesvědčení, mají všecy řeči a skutky rodičů k ní směřovati. — Však již sv. Jan Zlat. žaloval na otce a matky, že svým synům a dcerám jen těch lidí připomínají, jen těch vychvalují, kteří něco znamenitého ve světě vykonali, z nízkého rodu k důstojnostem se povznesli, statků dobyli, bohatě se oženili, pěkné domy vystavěli; však o věcech nebeských, o statech věčných jen zřídka rozprávějí anebo nikdy nemluví, ba když někdo o tom zmínku činí, mlčeti mu velí, aby nekalil radosti a rozkoši jejich. Měj se příteli na pozor, aby podobné výčitky také tebe se netkly. Nechval před dítkami člověka jen proto, že je bohatý, vznešený; sličný; že šťastně a vesele žije; aniž mluv potupně o kom, že je chudý, sprostý, osklivý, nespůsobný, v podnikání nešťastný atd., nýbrž uč dítek svých, aby soudily o každém člověku podle vnitřní jeho ceny, jak je bohobojný a ctnostný. — Připomínej jim v šťastných případech podobenství Kristovo o člověku bohatém, jenž pravil sám k sobě: „Duše má, máš mnoho dobrého složeného na mnohá léta: odpočivej, jez, pij, hodu! I řekl jemu Bůh: O blázne, této noci požádám duše tvé od tebe, a to, co jsi připravil, či bude?“ (Luk. 12, 18. 19.) Pro-

spívají-li chlapeč tvoji ve škole, jsou-li holky způsobné a obratné v hospodářství, těš se z toho; však pamětliv jsa výstrahy Páně, di: „Milá dceruško, jednoho jest potřeba; pro věci časné nezanedbávej věčných! — Maria nejlepší stránku vyvolila.“ (Luk. 10, 42.) Je-li ti zle, musíš-li se nu-zovat, nehořekuj příliš, nebuď malomyslným, nýbrž potěšuj svých domácích slovy starého *Tobiáše*: „Neboj se, synu můj, chudý sice život vedeme, ale mnoho dobrého miti budeme, jestli že se báti budeme Boha, jestli že odstoupíme od všelikého hříchu a budeme-li dobře činiti.“ (Tob. 4, 23.) „Co je po všem, když Boha nemám přítele? — Co škodí, máme-li dobré svědomí! — Co škodí, při tom při všem můžeš přijíti do nebe! — Vše na čas, Bůh na věky! — Jen když Boha neztratíme! — Hlavní je spasení! — Šťastný jest jen bohobojný! — Jen ctnost a pobožnost jsou pravá, trvalá dobra! — Ctnost nejdražší zboží! — Ctnost nejlepší urozenost!“ — Ty a podobné zásady máš při každé příležitosti na jevo dávat, však i podle nich se spravovati. — „Jediná z takových průpovědek, připomíná sv. *Liguori*, může duši dítěte hnouti a navždy ji zachovati v milosti Boží.“ (Pokračování.)

Láska matčina.

Obraz ze života od Fr. Pravy.

2.

Vincencie Boleslavských zůstala na živu, ale je dítě malomocné a choulostivé, jemůž ustavičně se nedostává zdraví. Vše na ni nepříznivě působí, nesnese zimy ani horka, škodí jí mokro a déšť, odstoná to, jakmile ji ofoukl vítr, i pokrmy jí přitahují nemoc, z nemoci klesá do nemoci a tak nazvané nemoce dětské hrnou se na ni jedna po druhé. Ano každá nemoc ji zachvacuje prudčeji, vždy se jedná o život a směle můžeme říci, že by již dávno hnula v hrobě, kdyby ji matka opět a opět nebyla vysvobodila.

Matka je jejím ochrancem a pomocníkem, hlídá, pěstuje a ošetřuje ji, nikdy ne-tratí trpělivostí, žádná obět jí není těžká. Již se s ní mnoho nasoužila, smíme-li to tak nazývat. Ona to za soužení nepokládá, nýbrž slouží jí ráda a všecko s největší ochotou k vůli ní by podstoupila. — Trpívá na psotník, dostává křeče, nebezpečně se roznemáhá k zubům, podlehá spále a osutinám, pořád jí něco schází. Je při tom nevrlá, dává se do pláče, neumí lichocením získati si přízeň jako jiné děti,

nesměje se, nehraje si, neprojevuje radosti ani vděčnosti: choroba ji učinila mrzutou a divnou.

Otec málo dbá o svou nejmladší dceru, přišel, podíval se na ni, zeptal se, jak jí je: víc pro ni nečiní a sotva by mohl činiti. Netěší a nezajímá ho, že není veselá, nebaví se s ním, neodpovídá vtipně, nerozumí žertům.

Bratři a sestry Vincencii nepochopují, je jim dlouhá chvíle v její společnosti a nic jí nedělají dobře. To jí ponouká k hněvu, protivuje se jim, odstrkuje, haní je a oni jí to splácejí dráždice a škádlice se s ní. Jsou mezi nimi často rozepře a matka vždy zastává Vincencii, když se o nich dověděla. Je churavá a nemocná, nemůže za své vrtochy, musí se jí vyhověti.

Děti nejsou dost silné a stále, aby dle rady a dle domluvy matčiny se zachovaly a že jim obcování s Vincencii nedělá leč mrzutost, vystříhají se jí a pryč od ní utíkají. Jediná matka jí neopouští, má ji u sebe ve dne i v noci a ještě nikdy se jí nenabazila.

Někdy se zdá, že tělo ubohé dcerušky nabývá síly, že je zdravější a v skutku se spravuje. Naučila se mluvit jako druhé děti, vstala a začala chodit a již se také cvičí v modlitbě. Není obmezena na duchu, nikoliv, má rozum dobrý, paměť skoro výbornou a úsudky její se obyčejně zakládají na pravdě. Ani srdce její není zlé, ozývají se v něm ušlechtilé city a již často o nich matku přesvědčila.

Ano, matka ji zná, každý pohled její vyzrazuje jí vnitřní myšlenky, každé hnutí k ní mluví: nemůže si stýskati, žeby snad její dobroty a lásky si nevážila.

Ó váží si jí; matka to ví a nežádá, aby jí podávala veřejné důkazy. To chudás nemůže pro neduživost, pro slabotu a mdlobu a pro špatný rozmar, do něhož ji nemoc uvádí.

Musí se tedy jinak posuzovati nežli zdravé děti, to umí a činí jenom matka a druzí jí v tom ohledu ubližují.

Vincencie to tuší, ona se dovtipila a proto je jí matka nejmilejší. Utíká se k ní v každé potřebě, následuje ji v patách, kamkoliv jde, je s ní v kuchyni, je s ní v špižirně a jen ven s ní nevychází, že nemůže udržeti se dlouho na nohou. Není ani s to sejíti dolů po schodech a nosí ji chůva, když někam mimo dům matku doprovází.

S matkou Vincencie také vyjiždí a když matka při tom není, nechce vykro-

čiti ani ze dveří, nechce býti ani v zahradě. Matka ji musí i vyrážeti a povídá a vypravuje jí, má-li chuf a vůli ji poslouchati. Bývají vedle sebe, matka pracuje, dceruška se dívá na obrazy, co jí předložila anebo nedělá nic a s matkou jen mluví.

Unavila se a omrzelo ji, co jí chvíli těšilo a musí se drobet vyspat, aby zase okrála. Někdy usne a matka o tom ani neví a někdy ji musí uspávat, kolíbá a hejčká ji, drží ji na klíně a zpívá, až ji spaní přemůže. Jakmile se probudila, již zase touží, zase se ohlíží po matce a u jiného býti nechce, nežli u ní.

Bratříčkové a sestřičky se jí posmívají, že nemůže býti bez maminky a cizí lidé ji mají za rozmazlenou, myslice si a říkajíce, že je dítě věru nevrhlé. Ta ubohá paní prý s ním má velký kříž, ano ona si ho sama připravuje, že s tou holkou zachází příliš citlivě a úzkostlivě. Kdyby si jí mň všímala, zvykla by si i na jiné a pak by nebyla tak choulostivá.

Vyjevili to paní Boleslavské i do očí a ona pravila, že Vincencii zná nejlépe a že ji tak musí pěstovati, aby ji neumřela.

Minili, že by snad nebylo neštěstí, kdyby si jí Pán Bůh vzal, ale matce se s tím nesvěřili, vědouce, že by jí to tuze zkormoutilo.

Pán Bůh udělá, jak se mu bude líbiti a hle, opravdu zase na Vincencii poslal nemoc — nebezpečnou i silným, tím více slabým dětem. Byl to tak řečený záškrt anebo zánět hrdelní, jemuž často padá za obět, koho zachvátil.

Vincencii je přebídně, matka se nehne od její postýlky a lékař musí udělati, seč je, aby jí život obhájil. Podařilo se mu to konečně, Vincencie vyvázla, ale nastojte, nemoc se vrhla na starší jednu dceru a hned na to zastihla také staršího jednoho syna.

Matka poručila Vincencii Bohu a celou svou péči a lásku věnovala svým nemocným a trpícím dětem. Má je ráda, má je nesmírně ráda a nebylo by jí líto vlastního života, aby život jejich vykoupila.

I slouží jim ještě starostlivěji, než sloužila Vincencii a hledá pomoc u všech lékařů, co jsou v městě.

Děti věděly, že je matka miluje, ale přece jim kolikráte napadlo, že miluje víc sestru Vincencii. Nyní je přesvědčila, že to není pravda, nabyly důkazů, že je všechny stejně chová v srdci a radovaly se z toho. Když jsou zdravý, není třeba, aby

Jim matka tak přispívala, Vincencie není zdráva nikdy a proto ji matka víc opatruje nežli je. Je to tak dobře, je to tak v pořádku. Uznávají to, jsouce poraženy těžkou chorobou. Matka je jejich útěchou, je jejich útočištěm, chtějí ji mít pořád u sebe, vinou se k ní, kladou si hlavičky na její klín, berou ji okolo krku horkýma ručičkami. O jak jim to lahodí, jak je to silí, jak to umírňuje jejich bolest, když je matka pohládila, je přitiskla k sobě, k nim sladkým slovem promluvila. Činí to ustavičně, je u nich, nejlí, nespí, na ničem a na nikom jí nezáleží, nežli na nich. Podává jim léky, podává jim nápoje a pokrmy a když se drobet utišily a když na chvíli usnuly, modlí se za ně a prosí Boha, aby se nad nimi smiloval.

Bůh se smiloval, ale jináč, než ubohá matka žádala a chtěla: On dcerušku její povolal k sobě ze světa.

Matka jest ve velkém zármutku, běduje, pláče, hrozí a děsí se, aby také nepřišla o syna. Musí všechno podstoupiti, aby ho zachránila, a vynasnažuje se vši silou, aby mu pomohla. Lékaři přicházejí a odcházejí, ona věrně plní a vyvádí, co předepsali a ustanovili, hlídá své dítě, bdí nad ním, pozoruje každé jeho vzdychnutí.

Nesmí jí umřít, nedopustí toho, vyrve je smrti z náručí.

Nemohou ji dostat od jeho lůžka, bojí se, že by jiný něco zavinil a pronebhal, tak jako ona nikdo ho neobstará a neošetří. Již sama je nemocna, tvář její vybledla, zmocnila se jí nesmírná skleslost, sotva chodí, sotva stojí a přece si neodpočine.

S chlapečkem se to nelepší, běda, je mu pořád hůř, není možná a nemůže býti, aby si ho Pán Bůh také vzal.

Matka, když již nic jiného jí pro něho nezbyvá činiti, klečí na kolenou, volá k Bohu, chce ho vysvoboditi modlitbou.

Nic naplat. Cesty a soudy Boží jsou nevyzpytatelné. Musíme se jim podrobiti, třeba by jim, krátkozrakost naše nerozuměla; musíme je přijmouti, třeba by byly přezalostné. Bůh ví, proč nás jimi vede, proč je dopustil a na nás seslal. Vůle Jeho se musí státi, a když se stala, je a prospívá to k naší spásce.

I druhé dítě Boleslavských vypustilo nevinnou duši a pečlivá matka nemohla ji zadržeti v sešlém těle žádným násilím. Moc naše není nic proti moci Boží. Klač se jí, člověče a buď spokojen, Bůh dává a bere a vždy dává a bere z lásky k tobě!

Paní Boleslavská nebyla schopna povážiti to v přítomném okamžení, syn skonal v jejích rukou, ona upadla do mdlob a když ji zkršili, nemohla povstati, cítilo slabost ve všech údech. (Pokračování.)

D O P I S Y.

Z Lošan u Kolína 13. června 1867.

(Posvěcení nového kříže.)

Občané Malološanští, povzbuzení sládkem p. Emanuelem Kellerem usnesli se, „na poděkování Bohu za ušetření jejich obce před krutou válkou a zhoubnými následky jejími v minulém roce a za ochránění před cholerou“ postaviti u samé obce nákladný kříž na místě dřevěného, hlodajícím zubem času značně již poškozeného. Usnešeno — provedeno. Kříž byl objednán v Praze u p. Webra, kamenný podstavek a schody vyhotovil kameník p. Trancibudek z Kolína — kříž byl postaven a posvěcení jeho na druhý svátek svatodušní odpoledne ohlášeno. V hodinu ohlášenou shromáždil se valný zástup nábožných věřících domácích i přespólních k farnímu chrámu P., z něhož mělo procesí vyjíti a ku kříži se odebrati. Ó jak se zaradovali občané Malološanští vidouce, že sám veledůst. pan vikář a děkan Novokolínský Jan Lindner si neobtěžoval, se svým panem kaplanem Janem Svobodou k svěcení kříže se dostaviti! Po posvěcení kříže držel veledůst. pan vikář k lidu dojímavou řeč, v níž vysvětlil význam kříže, oznámil: na jaký úmysl byl kříž tento postaven a jak prospěšný bude pohled nejen pro občany Malološanské, nýbrž pro všechny tudy cestující, zvláště ale pro vdovy a sirotky po vojázech v boji padlých, po manželích a rodičích na choleru zemřelých. K závěrce řeči vybízel k odpuštění nepřítelům, k svornosti a lásce. Výborná řeč krásně přednesena dojala mocně posluchačů; nebylo snad jediného, jehož oko by se nebylo mezi řečí zarosilo. Na to poděkoval místní představený Jan Kruliš veledůst. panu vikáři, místnímu p. faráři a p. sládkovi Kellerovi srdečnými slovy za všechno, čím přispěli k postavení kříže a k zvýšení slavnosti jeho posvěcení. Po litaních k uctění sv. kříže navrátilo se procesí do chrámu P., kdež bylo uděleno požehnání. P.

Z Hradce Králové, v červnu 1867.

(O něčem z 11. čísla letošních „Květy.“)

Všímám si rád literatury, čítám i „Květy.“ Leč v 11. čísle letošního ročníku nalezl jsem článku, který mne velice pohoršil; jsem učitelem náboženství na gymnasiu a vím, že žáci ústavu našeho

rovněž Květy odebírají a čítají. I nemohl jsem jinak, než o věci té k mládeži vyššího gymnasia promluvití a křivé, ba hrubé a rouhavé náhledy ty objasnití. Promluvil jsem asi takto:

Směr naší doby jest hlavně *materialistický*, anebo jak se vůbec svět vyjadřuje, chtěje zlé poněkud zakrýti, *praktický*. K tomu směřuje snažení většiny člověčenstva za dnů našich. Kdo jenom poněkud oči otevřel, jen poněkud pokrok a vyčerpávání věd přírodních a jich používání sledoval, zajisté bez rozpaků mi přisvědčí. Ta snaha mnohých po zbohatnutí, ty peněžité špekulace, ty společné závody, to vynalézání nových a nových strojů k uspořádání pracovních sil, ta konkurence ve výrobcích, to utlačování druhého: vše to jest toho důkazem. — Pokud snaha tato se drží v mezích jí vykázaných a jí příslušících, pokud totiž na zřeteli jest *dobrý cíl*, a bytí pouhé tělesné blaho a pohodlí vezdejšího života bylo, dobře jest, ničehož proti tomu nenamítáme, ano počínání takové i schvaluje; nebo může, ano má člověk vezdejší život učiniti si příjemným; k tomu mu Pán Bůh dal rozum, a k tomu stvořil i věci kolem něho; též mu dal ruce k práci, a člověk má pracovatí a má i mysliti. — Avšak jestliže snažení toto překračuje meze rozumné a jemu příslušící, jestliže vyšínuje se z kolejí vykázaných a zabíhá i do světa duchového a na *pole náboženské*, kazíc, hyzdic, bořic a otravujíc: s tím dokonce se nesnášíme; poněvadž děje se na záhubu člověčenstva, na záhubu národu, ne ku blahu a spasení, ovšem ale ku zkáze a utracení duše.

A s takovým úkazem potkáváme se i v jednom českém časopise, který si dává krásné jméno „Květy“, ale jediným tímto článkem pokazil všechnu tu vůni, kterou snad některá jeho kvítka dříve byla rozšířila. Dočítámet se v časopise tomto, který chce býti prostonárodním, tedy *pro lid*, nikoli pro učence, ale i *pro mládež*, v čísle 11. letošního ročníku o *opici Mandrilu* od jakéhosi p. *Ladislava Jenčovského* doslovně takto: „*Když Bůh tvořil svět, učinil z hlíny tělo člověka a vdechl v ně duši, a Adam, tak se nazýval živý ten kus hlíny, vstal a byl živ. Tak povstal, jak nám Mojžíš ve své bibli vypravuje, první člověk, a jelikož jest Mojžíš všestranně uznávanou auktoritou, musí se tomu věřiti. Ovšem argumentaci tuto věšci lidé neuznávají; ano jsou mezi nimi i mnozí, kteříž zdravý rozum za jediné platnou auktoritu uznávají. Lidem*

těmto, jimž zdravý rozum více váží, než třeba tisíciletá auktorita, rozličně se spílá: jsou to rouhači, neznabozi, kacíři, cynikové, některé z nich již upálili, a některé by rádi upálili. V novější době žije mnoho takových kacírů, kteří se osmělili pochybovat o tom, že člověk z hlíny stvořen jest, ano některé z nich hleděli i dokázat, že člověk v pokolení opičím kořen svůj hledati musí, a že nikoliv nebyl stvořen, nýbrž že se vyvinul z tvora jemu nejbližšího, z opice. Je-li tomu tak neb onak, necheeme zde rozebírat; podobknouti však můžeme, že v tom nespatrijeme žádný zločin, hlásí-li se člověk spíše k živému tvorů, než k hroudě.“ Tak p. Ladislav Jenčovský.

Avšak hrubý tento materialism, jimž se člověk klade na roveň s ohyzdnými opicemi Mandrilem a Gorillou, na první pohled nevolí a hořkostí naplniti musí, tak žeby rozumný člověk na nesmysl ten ani neodpověděl: přece pokusili jsme se o věci té bližší promluvití a nesmysl theorie té, jakož i záhubnost její, zvláště hledíce k lidu a mládeži, okázati, poněvadž jak jsme pravili, povinnost co učitele náboženství a svědomí naše, jakož i upřímná láska k lidu toho na nás vymáhá.

Jest *záradou rozumu* (stavíme se tedy rovněž na stanovisko rozumu) od věků uznanou, že všechno, co jest, *příčinu svou*, čili, jak se říká, *svůj původ* (svého původce) míti musí. A bychomť šli nazpět až k prvním bytostem, anebo prvkům (atomům), hovíce jistému materialnému náhledu o povstání světa, i tyto svou příčinu anebo svůj původ míti musí. To rozum uznává a toho žádá. Avšak *kde tu první příčinu hmoty* (č. prvního původce jejího), řekněme na př. naší zeměkoule, hledati sluší, toho nám rozum a celá materialistická filosofie až dosud nerozluštila, a s jistotou můžeme říci, že *asi sotva kdy rozluští*. A co platí o hmotě naší země, to zajisté u míře mnohem větší platí též o ostatních *tělech nebeských*, která rovněž z hmoty jsou.

Avšak *duch lidský*, pozoruje a zpytuje od sta ba tisíciletí tu pravidelnost *soustavy světové* (z nížto přece jen malinkou částíčku poznává), tu pravidelnost, ten lad a pořádek v soustavě tvorů na tváři země: nemohl jinak souditi a musil dospěti k tomu *resultatu*, že to vše, poněvadž tak rozumně uspořádáno jest a pravidelně se děje, musilo míti svého *nejvyššího moudrého a rozumného původce*, který svět stvořiv, každé bytosti, ať si rozumné neb nerozumné, jisté místo vykázal, s něhož

hnouti se nesmí a také nehne, a kteráž v řadě tvorstva na věky věkův (dokud totiž vůle jeho jest) zachovávatí musí a také zachovávatí bude. Nebo Hospodin Bůh stvořiv svět, t. j. bytosti, dal jim *zákony* a sice *všem*, od největšího počínajíc až k nejmenšímu. A zákony ty jsou svaté, stále a věčně věkův nikdo na nich ničehož nezmění. *Tak* musí slunce býti v tom poměru k planetám, kroužícím kolem něho a ony k němu, *tak* musí měsíc býti v poměru k zemi a ona k němu, *jak* jest. — A rovněž tak v říších tvorstva malinkého na zemi. Věčně věkův nebude diamant krystalisovat jako granat, a granat jako sůl, nýbrž každý kov a každý prvek hlátí se a hraní *svým způsobem* a na věky tak hraniti bude; ani nikdy se nestane jiným, železo zůstane železem, zlato zlatem, měď mědí na věky věkův. — A jako tuto, tak i v *říši bylin* a *živočichův*. Právěť Hospodin Bůh: „*Zplodě země bylinu zelenou a čitící směr a dřevo plodné nesoucí ovoce podle pokolení svého.*“ (I. Mojž. 1, 11.) A od těch dob, co Hospodin Bůh zákonem toto učinil, jak živ nebude z jablka ořech, ani z ořechu broskev, a nebo ze sosny jedle a z jedle javor; každé věčně věkův růsti bude a se ploditi podle semene svého. — A jako v bylinstvu, tak zajisté i v živočišstvu, k němuž (dle těla) náleží i člověk; a jako věčně věkův nebude, aby zvíře zplodilo jiné různého druhu, byt jen zvíře, tím méně bude, aby zvíře zplodilo člověka. Or zůstane ořem, skot skotem, opice opicí, člověk člověkem věčně věkův. — A i když lidé se snažili, různé druhy spojití, a nová plemena živočichův vyvoditi, víme, že pozbývají tito další síly plodící, jakoby příroda sama odkazovala je do mezí, kam náležejí a jich nepřekračovali; aby nevyházeli s místa, jež jim ruka Páně v řadě tvorstva vykárala.

Proti této rozumné, na každodenní zkušenosti se zakládající theorii, která i se zjevením Božím úplně se srovnává, přece neostýchají se mnozí zvířecky smýšlející tvrditi, že *člověk z opice pošel*. Ne Bohu chtějí se rovnati, ale zvířeti; ne toužiti po zdokonalení duchovním, ale za prapůvod a ideal kladou člověku zvíře. Kdež zůstane potom ona nám vrozená touha po dokonalosti? komu se máme připodobňovati, v kom duchem svým se zhlížeti? — Avšak každý rozumný a soudný dobře ví, že obraz Boží v duši své nese, že praoobrazu svému, Bohu se přibližovati a jemu se připodobňovati má ctnostmi a životem

nábožným a že rozum a svědomí mu to káže a hlásá. Kdeby se octlo pokolení lidské, kdyby těchto zásad držeti se mělo?! kdyby, odtrhší se od Boha, ne v něm, ale ve zvířeti původ svůj hledalo? Což pak to není *hřích*, který člověka *zvířeti* podobným činí a mu známku zvířectví, nerozumnosti a porušenosti vtiskuje? Došloby lidstvo touto dráhou k ušlechťení mravův, k lásce a ctnosti a zdokonalení sebe, čehož všickni žádáme a si přejeme? Ejhle jaci to apoštolové! — Hle, jaký to *těžký*, ba *přetěžký hřích*, brátí lidu jeho víru, odtrhovatí jej od Boha a vésti na cestu zvířeckosti! Jaké to prohřešování se na celém člověčenstvu a zvláště na svém národě, ať nic nedíme o tom, že jest to *drzé rouhání-se* Bohu.

Avšak nerozumným mudrováním takovým sami ti a tací se dělají *směšnými*. Říci, že člověk pochází od opice, tím nic není dokázáno; neboť *odkud opice?* v čem ta má svůj původ? Jestliže člověk v opici původ svůj hledati musí, tedy opice rovněž v jiném tvor, a ten zas v jiném, až na prvního; avšak víme, že *není nesmyslu, jehožby byl některý filosof nezastával*. — Jsou ovšem proměny v přírodě, na př. housenka se mění v motýla, avšak ty věčné věkův *stejně*, dle zákonů věčně platících dítí se musejí a dítí se budou. — Jestliže ale pochází člověk od opice, tedy *předky své* někde na rovníku hledati musíme a pak nesmíme zabijeti ani ovce a jiná zvířata a jich pojídati, nebo mnohými proměnami snad od nich jsme pošli a tak zabijíme *své bratry* a zuříme proti vlastní krvi. A jdeme-li ještě dále v rozumování tomto, jest vůbec s podivením, že *ještě opice jsou*, a že se z nich dávno již *nějací mudrcové nestali*! Hle, k jakým nesmyslům a směšnostem theorie tato vede! — Pročež ponech opici místo v řadě tvorův, kteráž jí Bůh vykázal a nedělej opici člověkem ani člověka opicí.

Nyní ale slovo *vážné*. Jestli učenci myslí, že bádání ve vědě jest svobodné a že všeliké hypotese (byť i nesmyslné a nedokázané) klásti mohou: musíme jim říci; ať si ty věci nechají *pro sebe* a ať jimi *neotravují lid*; tím méně, aby dávali je do časopisů prstonárodních a zábavných, které lid čítá a které i *mládeži* do rukou přicházejí, řku *mládeži, na níž blaho budoucích věkův spočívá*. Proti jednání takovému *rozhodně* vystupujeme a se ohražujeme, my *vychovatelé* a *odpovědní strážcové* mládeže. Toho nikdy nepřipustíme, aby nevěra tak

veřejně hlášána, články sv. víry naší tak v posměch uváděny a ubohý národ náš již v zárodku svém, v mládeži otravován byl. A ti a tací chtějí být *apostoly a oblažovateli* lidu, tím a tak chtějí šířit *osvětu*, berouce lidu to, co mu nejdražšího jest, a co *jedině* v strastech a utrpeních *úspěchy* mu poskytuje, *víru*, uvádějíce ji v lehkost a posměch? To *provinění jest těžké a hrozné!* Lid a každý národ jen potud se udrží, pokud zachová víru a ctnost; jak mile těch pozbyl, přestává býti. Národ náš, vždy nábožností se vyznamenávající, jen proto se udržel a život uhájil, že zachoval víru otcův, a o poklad ten usilují jej někteří falešní učitelové připravit. Chtějí národu uchystati *slavnou budoucnost* a nepozorují, že sami pod ním půdu podrývají. Pročež opět pravím: Nechte si takovou učenost pro sebe a neotravujte ji lid; dávejte lidu potravu dobrou, zdravou; dostiť jest dobrého a užitečného, o čemby se lidu našemu psalo.

Bob. Hákl, uč. náb. na gymnás.

KRONIKA.

Z Prahy. Dnes slaví se památka sv. Víta muč., patrona země České v metrop. chrámu tímto pořádkem: V kostele Všech Svatých bude v 7 h. ráno zpívána (matura), v 8 h. školní mše sv. v 1/2 9. německé a v 10 h. české kázání, v 11 h. pontifikální mše sv., o 3. h. odp. budou sl. nešpory. — Zítřa bude se konati *pout a)* v chrámu nejsv. Trojice na Spálené ulici, kdež JEmin. nejdůst. p. kardinal v 8 h. ráno sloužiti bude mši sv., načež bude v 9 h. zpívána (matura), v 10 h. něm. kázání, v 11 h. zpívána velká, odp. o 4. h. české kázání, pak nešpory a požehnání; *b)* u nejsv. Trojice v Podskalí a *c)* v kostele na sv. poli Malostranském. — Za příčinou výročního dne *zvolení* sv. Otce papeže Pia IX., kteréž připadá na 17. t. m., bude dle ustanovení provincialního koncilu a synody Pražské zítřa ve všech stoličných, kolegiatních, konventualních a farních chrámech slavná mše sv. s chvalozpěvem „Te Deum.“ Na den sv. Aloisia (21 t. m.) připadá výroční památka *korunovace* téhož sv. Otce Pia IX., jehož Bůh chrániti, siliti a zachovati račiž.

— Pobožnost *40hodinná* bude se konati od 16—19. června u sv. Jiří na Hradčanech, od 20—23. u sv. Jiljí čili u Dominikánů, od 24—27. u sv. Haštala.

— O slavnosti *Božího Těla* bude JEmin. nejdůst. p. kardinal sloužiti u Všech Svatých v 7 hod. ráno zpívánou mši sv., ponese pak velebnou Svátost v

slavném průvodu k čtyřem oltářům na náměstí Hradčanském a udělí po „Te Deum“ v kostele Všech Svatých sv. požehnání. V neděli na to povedou průvod Božího Těla v ostatních městech Pražských pp. kanovníci metrop. kapitoly.

— JEmin. nejdůst. vrchní pastýř udělí letošním svěcencům d. 26. července podjahanství, 28. jahanství a 31. kněžství. Tito dnové *svěcení kněžstva* budou věřícím od správců duchovních ohlášeni v neděli VI. po Sv. Duchu (21. července) s povzbuzením k modlitbám za svěcence. Jména všech svěcenců budou ve farních chrámech Pražských prohlášena v neděli III. po Sv. Duchu (30. června), po venkově jenom tam, odkud některý svěcenec pochází, ohlásí se jméno jeho v neděli po dodání úředního seznamu svěcenců nejbližší příští. Dá-li Pán Bůh, bude letos svěcenců 35, totiž 28 alumnů arcib. semináře a 7 kleriků řeholních a sice 2 prem. ze Strahova, 1 benediktin z Břevnova, 2 piaristé a 2 františkáni.

— (Pout do Říma.) V listech italských dočítáme se zpráv o zmírnění cen na železnicích pro ty, kdožby od 10. až do 26. června do Říma putovati chtěli k slavnosti jubilejní. Za 50 franků (nyní 25 zl. r. m. v bankovkách) může se cestující dostat po třetí třídě od hranic císařství Rakouského aneb od hranic Švýcarska do Říma a nazpět (po druhé třídě platí se asi o třetinu více); může celý měsíc zůstat v Itálii a použiti každého vlaku, tak že po libosti v Bolonii, Florencii, v Assisi a Foligno pomeškati může. Také výlet do Neapole a jiných míst lze s poutí touto spojití, ovšem že na vlastní útraty. Bude-li povozné i na železnicích mimo - italských pro putující do Říma zmírněno, není nám povědomo, avšak i kdyby se to nestalo, nestojí cesta z Čech do Říma k slavnosti sv. Petrské a nazpět více než 70 zl. v bankovkách, k čemuž podotýkáme, že v Itálii se jede všude po železnici, tak že zmožknutí netřeba se obávati. Našincům schvalujeme cestu na Plzeň, Řezno, Mnichov, Inomostí, Trident, Veronu, Benátky, Padovu, Ferraru, Bolonii, Florencii, (odtud výlet do Sieny, Pisy, Lukky) na Arezzo, Perugii, Assisi, Foligno (odtud do Loretty), do Říma a komu libo do Neapole s příslušenstvím, jež jest: Pompeji, Nocera, Cava, Salerno, Pesto Amalfi, Castellamare, Capri s modrou jeskyní, Ischia, Caserta a Monte Cassino. Cestu k domovu radno nastoupiti přes Milán, Splügen a jezero

Bodamské. Komu libo, může ve Švýcarsku poodpočinouti, v Paříži se sultánem světovou výstavu navštívit a bez něho pak gothickým chrámům v severním Francouzsku, v Londýně, Belgicku, na Rýně se obdivovati a přes Würzburg, Bamberg a Norimberk v stověžatě Praze zavítati. — Spolek sv. Michaela v Praze upravil pro sv. Otce nadšenou adresu oddanosti v jazyku latinském, českém a německém, skvostně vázanou v červeném hedbáví s vkusnými okrasami ve zlatě, kterouž s 4000 franky halíře sv.-Petrského s sebou vezmou poutníci, kteří se nyní na cestu do Říma vydají a tam ji vedeni jsouce p. prof. dr. Mayerem, jenž jak známo od svátků velikonočních v Římě mešká, sv. Otcí odevzdají. Kéžby poutníků těchto mnoho bylo, aby království naše v hlavním městě křesťanstva o slavnosti sv.-Petrské slušně zastoupeno bylo!

— **Z Budějovic.** Svěcení kněžstva vykoná JExc. nejdůst. p. biskup d. 16., 19. a 21. července. Vysvěceno bude 27 alumnů bisk. semináře.

Z Tyrolska. Z Inomostí odebral se před několika týdny kněz kapucín Vendelín Gaim po třetí přes Řím do *Brasílie*, kamž před 22 lety byl poslán, aby převzal duchovní správu německých přistěhovalců tamějších. Osadníci jeho v Brasílii byli rozptýleni tak daleko od sebe, že farní okrsek jeho byl stejně veliký jako celé království Bavorské. Dlouhá léta přebýval kněz Vendelín v chýši vystavené z bambusnice, až se mu podařilo z příspěvků vlády a z dárek svých osadníků postaviti chrám a skrovnícký klášter. Brzy i vůkolní kmeny Indianské nabýly důvěry k misionáři, tak že se jich několik tisíc na víru obrátilo. Kněz Vendelín po čase odebral se do Evropy a odtud s sebou přivezl dva jiné kněze kapucíny do Brasílie, sám pak po některý čas v Tyrolsku pobyl, až nyní opět k výslovnému přání brasílianské vlády a k snažným prosbám osadníků svých do Ameriky se navrátil, kdež až do konce svého života zůstati miní.

Z Uher. V sobotu před hody letničními, 8. t. m. byl v Budapešti slavně korunován korunou sv. Štěpána za apošt. krále Uherského J. Vel. císař a král náš František Josef.

Z Německa. „Tisk a kněz katolický.“ Pod tímto názvem uveřejnil známý spisovatel, Alban Stolz, v německých listech článek, jenž zasluhuje všeobecného povšimnutí: „Ve dnech našich rozvinula se

mohutná propaganda, kterážto pod záminkou novin a zákonitých i jiných oznamování usiluje buď denně aneb nejméně každého týhodně vstípniti v lid zlé, někdy i dobré náhledy. Mnoho ze kněží, pečlivých jinak strážcův duší sobě svěřených, zůstává lhostejných a nečinných ohledně tisku, jakoby žili v době, kde tisk nebyl ještě vynalezen. Příčinou toho jest, že v našich dosavadních příručných spisech o mravovědě a o theologii nenalézá se ničehož, co by se vztahovalo ku velmi těžké zodpovědnosti knězově ohledem tisku. Všechna ta pojednání utvořena jsou podle starých spisův, v nichž nemohlo býti řeči o tisku periodickém (občasovém), protože ho tehdy nebylo. Jest valně mužův výborně vyučených a nábožných, jenžto nevšímají si jistých zlořádův, nenajdou-li jich naznačených některou auktoritou aneb nějakým církevním spisovatelem. A přece jisto, že jest to v nynějšku nevyhnutelnou povinností každého kněze duchovnísprávu majícího, aby bděl nad novinami, ježto se čtou mezi farníky. Jakby se směl domnívati kněz, že plní povinnosti mezi svými věřícími, nevšímaje si toho, čtou-li se ve veřejných místech a ve příbytcích jeho farnosti časopisy, jenž rozrušují nedůvěru k církvi a rozšiřují nemravnost způsobem více méně záluďným; a kdyby nerozšiřoval sám dobré spisy v lidu? Nechut, ba zjevná zášť tolika úředníkův, lékařův, profesorův a měšťanův proti církvi má z větší části původ svůj ve čtení svobodomyšlných novin, jmenovitě listův, rouhajících se Bohu a církvi, a zároveň plázcích se před polobohy berlinskými. Jestliže to zajisté neodbytnou povinností každého kněze, přičiniti se všemožně o to, aby zamezily se špatné časopisy, i aby rozšiřoval časopisy dobré, byt i na svůj groš. Nad to potřeba jest, aby ve farnosti, kdež obíhají špatné listy, kněz usiloval přesvědčiti věřící s kazatelnou, že každý, jenž takéto časopisy čte a rozšiřuje, stává se mravním vrahem i ohledem sebe i ohledem bližního, že páše tou měrou mravní otrávení, jehož následky trudno pak vyhladiti. Vyzývám usilovně všechny, jmenovitě pak duchovní čtenáře článku tohoto, aby přemýšleli o tom, čehož v jich oboru činiti třeba, aby se překazilo šíření zlých a usnadnilo šíření dobrých novin a časopisův.“ (Hlas zem.)

Ze Švýcarska. Dne 12. února zemřela v Mnichově sl. Emilie Lindnerova, rodem z Basileje ve Švýcarsku, největší dobroditelka obce i biskupství Basilejského. Již

za živobytí svého mnoho dobrého učinila pro katolické obyvatele rodiště svého; nyní pak v stáří 70 let na věčnost se ubírajíc odkázala biskupu Basilejskému 280.000 franků, a městu Basileji 46.200 franků.

Z Říma. (*Králové v Paříži a biskupové v Římě*). Úřední list římský „Giornale di Roma“ ohlašuje každodenně příchod patriarchů, arcibiskupů, biskupů a vikářů apoštolských do Říma; „Moniteur“ a jiné listy francouzské zase oznamují, že do Paříže přibyl car Ruský a Pruský král, že tam zavítá brzy i sultán turecký, ano i císař Čínský. Krásná to příležitost k prospěšnému porovnávání, praví „Unità cattolica.“ Biskupové jdou do Říma, puzei jsouce sv. náboženstvím, oddaností a vděčností k sv. Otcí Piu IX.; — králové jdou do Paříže z příčin politických a snad proto, aby jeden zvítězil nad druhým. Biskupové jdou do Říma, by tam vyznali víru ve velikou zásadu společnou, ve vykoupení člověčenstva, jež Kristus dokonál vysláním apoštolů svých do celého světa, aby hlásali sv. evangelium všemu stvoření; — králové jdou do Říma, aby se obdivovali výrobkům hmotným a vítězoslávě oné osvěty, která pod rouškou pokroku činí národy vždy bídňějšími. Biskupové jdou do Říma, aby se pomodlili u hrobu sv. Petra, kterýž vítězství své vydobyl smrtí, již pro Krista podstoupil; — králové jdou do Paříže, aby ve světové výstavě si prohlídli vynálezy nástrojů k válce a k zabití lidí uchystané. Biskupové jdou do Říma a žádný národ nebude za ně platiti útraty té cesty; — králové jdou do Paříže, ale jejich pokladny těžce pocítí okázalost, s jakouž cestují a nádhery, kterou v cizině na jevo dávají. Biskupové jdou do Říma, aby tam utvrdili sjednocenost svou s apoštolskou Stolicí a nikdy se biskupové ti nezprotiví nástupcovi sv. Petra; — králové jdou do Paříže, a možná že několik dní po návratu svém do vlastní říše některý z králů těchto vypoví válku Napoleonovi, jenž je k sobě pozval a u sebe pohostinnu přijal. Biskupové jdou do Říma a tam vyznávají budou jednu a tutéž víru a mluví všickni tímž (latinským) jazykem; — králové jdou do Paříže srovnávajice se ve svém smýšlení asi tak, jako turecká mluvnicka s čínskou anebo německá s ruskou. Biskupové jdou do Říma, onoho města pokoje a lásky, kde vládne modlitba, naděje, slitovnost, láska; — králové jdou do Paříže, tohoto nového Babylona, kde heslem jest:

jistí, klítí, nenávidětí, tančítí. Biskupové jdou do Říma, onoho sídla mocných císařů, jež chudý rybář zázraky svými a smrtí svou mučnickou přeměnil v sídlo náměstka Ježíše Krista; — a králové jdou do Paříže, kteráž nyní jest úplně městem, jímž byl Řím za časů sv. Petra. Biskupové jdou do Říma, kamž i předchůdce jejich po celých 19 století chodívali, aby tam pravdu našli, aby vyslechli rozkazy nejvyššího pastýře církve sv.; — králové jdou do Paříže, aby se dvořili Napoleonu III., kdežto před 50 lety předchůdce těchto vládařů táhli do Paříže proto, aby svrhli Napoleona I. a konec učinili císařství francouzskému. Biskupové jdou do Říma, nemajíce účelu jiného leč oslavení Boha a obhájení zájmů církve sv.; — krále však jen zájmy světské volají do Paříže. Biskupové jdou do Říma a všickni se shromáždí okolo jediného oltáře; — králové jdou do Paříže, a každý z nich se modlí na jiném místě; ten kráčí do modlitebny protestantské, onen do chrámu rozkolnického; jeden pospíchá do (turecké) mešity, druhý do (pohanské) pagódy! Biskupové zastupují v Římě pravou katolickou civilisaci; — králové v Paříži nám připomínají poslední události snahami revolučními způsobené. O pořádek a pokoj v Evropě, o bezpečnost říši nebude bezpečně postaráno potud, pokud králové v Paříži nebudou sjednoceni právě tak jako v Římě biskupové.

Z Ameriky. Dne 5. května t. r. posvěcen nový chrám katolický v *Syrakuse* v státu New-Yorském ke cti Nanebevzetí bl. Marie Panny. — V městě *New-Yorku* jest katolíků 450.000, kteřížto vesměs nemají více než 34 chrámů, což ovšem pro tolik lidí nestačí, tak že asi 15.000 rodin v neděli a ve svátek zůstává bez služeb Božích. Již ale staví se tam opět 2 nové chrámy: chrám biskupský a chrám kněží kapucínův.

— **Někdejší misie v Paraguayi v Americe.** (Pokrač.) II. *Vnitřní pořádek redukcí.* Každá redukce (místo a obec nověobráncených) měla jako španělská města svého vlastního úředníka světského, korregidora nazvaného (první to zeměpanská osoba místa neb obce), kterého Indiáni sami sobě zvolili; potom regidory (přiseďící korregidora) a alkady (nižší soudce), které sobě také volili. Každé místo mělo také jednoho vojvodu (kazíka), který rozuměl umění válečnému a se svým nejstarším synem osvobozen byl od daně

z hlavy pro krále Španělského. Volby tyto musely od místodržitele provincie potvrzeny býti. Mimo těchto byli v každé redukci 2, dle okolností také 3 Jesuité, kteří hlavně o duchovní záležitosti Indiánů péči měli. Pokud z Indiánů zvolení úředníci vycvičení nebyli, podporovali je Jesuité v oboru jejich. Jeden z těch 2 Jesuitů byl farářem, druhý knězem výpomocným. K službě chrámové bylo 6 chlapců na faře, kteráž podobala se klášteru a kde vše dalo se dle zvuku zvonce. Tresty, jakými úředníci světští trestali poddané své, obmezeny byly na modlitbu, posty, vězení a někdy na bič: neboť nověobráncenci žádných přečinů se nedopouštěli, které by byly větších trestů zasluhovaly. Dříve než odváděni byli do vězení, vložily se jim jejich přečiny s mnohou vlídností a bez velkého namáhání bývali přesvědčeni o trestu zaslouženém. Tresty takové s pokorou přijímali a není příkladu, aby nověobráncenců Indiánů byl chtěl se pomstít na svém soudci. Dále uznalo se za nutné, postarat se o to, aby žádný z těch nových křesťanů se Španělů neobcova; ano, aby Španělům se ani nedovolovalo, vcházeť do redukci, leč jen v průvodu místodržitele. Ale tato pečlivost, jak Ulloa praví, zavdala příčinu k mnohému podezřívání Jesuitů: ačkoliv každý rozumný schvaloval důvody, které je k takovému jednání pohnuly. Nebo Indiáni, kteří žili v největší nevinosti a žádných náruživostí i vůbec panujících neznali, nebyli by bez této prozíratelnosti brzy ani k poznání bývali.

Ačkoliv z počátku se za to mělo, že Indiáni pro obmezenost rozumu schopni nejsou, aby učení křest. pochopili, přece za dosti krátkou dobu nabyli takové přesvědčenosti o věcech Božích a takovou čistotu srdce a vysokost v myšlení, jakou mezi Evropany tu a tam marně bys hledal. Pochopili také umění a řemesla s podivuhodnou hbitostí. „Spatřili-li, praví P. Charlevoix, k. p. kříž, svícen, nebo něco podobného a dostalo-li se jim látky k tomu: věru muselo oko naše býti dosti bystré, abychom práci jejich od vzoru a předločky rozeznali.“ Prozatím učili se uměním potřebným, aby nemuselo se sahati k cizí pomoci. Shotovovali rozličné hudební nástroje a hráli na ně; shotovovali varhany sebe složitější, jen když je byli dříve viděli; shotovovali koule zemské a nebeské, turecké koberce a vůbec vše, co jen těžkého nalézá se v dílnách ručních. Ryli

rozličné podoby, když jim je někdo nakreslil, do kovů, kteréžto kovy dříve samy leštili. Majíce od přírody dobrý sluch, lásku k hudbě a líbezně znějící hlas, spojili se na radu misionářů, aby ve svých kostelích hudební sbory prováděli. Věděliť misionáři, že nic tak srdce k pobožnosti nepřivodí, jako duch. zpěvy a přiměřená hudba. Proto také vkládali učení křest. do písní a na ten způsob je Indiánům nejlépe vpravovali.

V každé redukci byla škola, kde děti byly vyučovány. Všude měli pozlačovači, malíři, zlatníci, hodináři, zámečníci, tesáři, truhláři, tkalci, slévači, zkrátka všichni užiteční řemeslníci své dílny. Jakmile dospěly děti u věk, v kterémž k práci způsobné býti počaly, vodiny byly z jedné dílny do druhé a vyučovány byly nápotom tomu umění neb tomu řemeslu, ku kterému největší náklonnost projevíly. Prvními mistry, kteří Indiány uměním a řemeslům těmto vyučili, byli bratři laikové Jesuitští, kteří k tomu cíli a konci sem přivedeni byli. Někdy museli i misionáři sami orati a neb rýč sami do ruky vzíti, aby Indiáni navedeni byli ku vzdělávání polí a patrně se jim ukázalo, jak zem se vzdělává, jak se sítí a žítí má. Konečně stávali tito noví křesťané i chrámy dle vzoru jim předloženého, a chrámy tyto vyrovnaly se nejkrásnějším chrámům Španělským co do stavby i co do krásy okrasách a nádheře. —

III. Spůsob života Indiánského v redukcích. Vzdělávání polí. Obchod. Umění válečné.

Jakkoli chrámy od nověobránců Indiánů v redukcích vystavěné byly krásné: přece vlastní jejich obydli po dlouhý čas byla velmi jednoduchá a chudičká, jsouc stavěna z rákosí a hlinou ovržena. Nebyla v nich ani okna, ani komíny, ani židle, ani postele. Spali na lůžku, které ve dne zase odstranili. Oheň hořel uprostřed světnice a kouř nenalézal jiného východu, než dveřmi. Sedělo se na zemi, z domácího nářadí málo bylo viděti. A přece byli při tom obyvatelé velmi spokojeni a šťastnějšími se cítili než mnozí jiní v krásných palácích. Později vystavěli své domy z cihel a opatřili řádným nábytkem domácí. Na počátku každého téhodne byla jistá část vlny a bavlny mezi ženy rozdávána, kterou u večer posledního dne v témdni upředanou zpět přinést musely, z čehož látky na šaty a t. d. zhotovovány byly. I jisté práce v poli zastávaly ženy.

Poněvadž nověobráncenci zapotřebí měli

mnohých věcí takových, které ve své zemi neměli: museli si je obchodem zaopatřiti. Vedli ale jen obchod s ovocem a výrobky svými na výměnu.

Z počátku, pokud Indiáni v redukcích nebyli s to potřeby své práci svou sobě zaopatřiti, muselo mezi rodiny jejich rozdááno býti to, čeho k výživě měly zapotřebí, ale brzo dostalo se každé rodině kus země, která postačovala k jejich výživě, pokud byla vzdělávána dle návodu, jim daného. (Pokračování)

Literární oznamovatel.

— „*Posvátná kazatelna*.“ Svazek 7. (červnový č. letniční) obsahuje duch. řeči na ned. IV. po Velikonoci, na slavnost sv. Norberta; na hod Boží Svatodušní: Duch svatý jest dokonatel našeho spasení; na pondělí Svatodušní: Kterak Duch sv. uhašuje se; na slavnost nejsv. Trojice Boží o tajemství nejsv. Trojice: Každá z tří Božských osob jest pravý Bůh, nejsou však tři boží, nýbrž jeden toliko Bůh; na slavnost sv. Víta: Hříchem jest více milovati svět, nežli Krista Ježíše; na slavnost Božího Těla: Co má katol. křesťan dnes činiti? Na ned. II. po Sv. Duchu: Čeho dosáhne křesťan častým a hodným přijímáním nejsv. Svátosti oltářní v životě, v smrti a na věčnosti; na slavnost sv. Petra a Pavla: Jako druhdy i nyní zvítězí církev. Po kázání na ned. III. po Sv. Duchu o polepšení se následuje promluva při první pastorační konferenci v střídnictví Sedlčanském a slovo k raněným vojínům okresu Sedlčanského.

— „*Missae propriae Sanctorum in provincia Pragensi celebrandae*“, jež jsme v 11. čísle „*Blah.*“ ohlásili, vyšly již u *Pusteta* v Řezně; na 20 stránkách jest tu obsaženo vše, co v *Proprium* v Praze vydaném r. 1865 úplných 72 foliových stran zaujímalo. Na počátku některých mešních formulářů nalézají se krásné iniciálky, představující pěkný obrázek; také písmo, jsouc více okulacené, příjemný pohled poskytuje. Na konci přidáno mimo jiné „*Calendarium perpetuum*“ a sice jen pro Čechy (s vynecháním kalendáře pouze římského). Cena obnáší 90 kr. r. č. „Spolek státního klanění se nejsv. Svátosti.“ v *Teresiánském ústavě* pro šlechticny na Hradčanech učinil opatření, že v témž ústavě aneb v *kn. arcibiskupské kněhstárně* lze dostati tyto „*Missae propriae*“ od *Pusteta* za 69 kr. r. č., jakož i celý *misál* *Pustetův* vázaný nebo nevázaný prostřednictvím řečeného spolku objednat lze.

— „*Škola Božského Srdce Páně.*“

Měsíční list apoštolátu modlitby. S povolením duchovní vrchnosti vydává P. Placidus J. Mathon, kněz řádu sv. Benedikta v Rajhradě. Tiskem Jos. Šnaidra v Brně. Vychází měsíčně o dvou arších. Došlo nás číslo I. a II. Obsah jest vzdělávacelný pro čtenáře nábožného čtení milovné, v duchovním životě pokročilé a po dokonalosti toužící. Listu tomuto přejeme zduar a valného rozšíření.

— Knežkupec a obchodník ve věcech uměleckých Mikoláš *Lehmann*, jenž nákladem svým vydal v listech těchto ohlášený obraz sv. Václava a dříve již obraz „*Tvář Kristova z Edessy*“ dle originálu, jehož majetníkem jest papež Pius IX., vydal právě podruhé obraz postranní k vyobrazení tváře Kristovy, totiž svatou tvář *Marie matky Boží*, dle originálu od Josefa z Führichu. Vyveden ve velkém olejovém barvotisku, 18 palců zvýší a 14½ z šíří, na plátně natažen a pokostem natřen za 6 zl. Spanilá tvář tato bude slušnou okrasou příbytků křesťanských.

— Mezi *časopisy* německými mají dle nejnovějších statistických zpráv největší počet odběratelů listy *zábavné s ilustracemi*, tak na př. *Gartenlaube* 230.000 (bohužel!), *Bazar* 200.000, *Über Land und Meer* 55.000, *Kladderadatsch* 40.000. Mezi *politickými* denníky nejvíce odběratelů čítá *Berliner Volkszeitung* 36.000, *Vídeňská stará Presse* 25.000, *Köln. Zeitg.* 20.000, *Kreuzzeitung* 10.000, *Neue freie Presse* 10.000.—Mezi *katolickými* časopisy a denníky *politickými* čítá *Augsburger Wochenblatt* 16.000, *Münchener Volksbote* 7500, *Breslauer Hausblätter* 3770, *österr. Volksfreund* 1800, *Tiroler Stimmen* 1000.—Z listů *poučných* má *Berliner Gerichtszeitung* 18000, *Westermanns Monatshefte* 10.000, *Literar. Handweiser* (v Monastýru) 5900, *Prediger und Katechet* 5000, *Philothea* 4600, *Pastoralblatt z Monastýru* 2500, *Österr. Schulbote* 1500, *Katholik* 1200, *Bonner theol. Lit.-Blatt* 1100, *Oesterr. Vierteljahrschrift für Theologie* 1000, *Archiv für Kirchenrecht* 800, *Zeitschrift für österr. Gymnasien* 500.

— *Upomínka na učitelské exercicie v Praze* r. 1865. Všem váženým pánům podílníkům tehdejších exercicií uvádí se tímto v známost, že již pro každého úda čistě fotografovaný exemplár památného obrazu za cenu 1 zl. v ředitelství c. k. české vzorní hlavní školy na Novém městě v Praze dostati lze. Také jiní přátelé exercicií a katolického školství vůbec mohou takové exemplary obdržeti. Jestli na tom obrazu asi 124 podobizen učitelů toho času sestaveno a sice kolem větší podobizny Jeho Eminence nejdůst. pana arcibiskupa Pražského, nad nímž se na-

lézá představení pahrbku Sionského s Beránkem vítězným a odkudž i kolem paprskové světla vycházejí, aby osvitily všech nejen vyučovavších duchovních představených, ale i všech posluchačů. Pod vyučovavšími představenými stojí nápis z Kristových slov: „Kdyby ti to nemluvíli, kamení bude křičeti.“ Mezi paprsky ze Sionu vycházejícími viděti podobně uspořádané učitele, a skoro všudy skrze paprsky viděti rozličné chrámy světa. V pozadí celého obrazu viděti jest poněkud naznačeného ochranného orla rakouského, jakožto znak nejen císaře rakouského, ale i spolu krále Jerusalemského, jehož osudy od časů Gottfrieda z Bouillonu, prvního krále Jerusalemského, na vždy mají zůstati co nejoužejší spojeny s osudy církve katolické. — Pod celým obrazem stojí dole nápis ze žalmisty Páně zvolený: „Sliby své Hospodinu splním přede vším lidem jeho, v síních domu Hospodinova u prostřed tebe Jerusaleme!“ Podobně, jakož jsme již v těchto listech oznámili, sestavíme obrazy ostatní nad a pod, i v levo a v pravo okolo prvního a středního obrazu. Mnozí páni učitelové již podobizny své k tomu cíli nám poslali a konečně budeme-li laskavě v tomto podniknutí zajistě přátelským podporování, sestaviti hodláme i podobizny veškerého učitelstva arcidiecése Pražské, což-li nám Pán Bůh dopřeje, viděti totiž v jedno snáté všechny toho času pomahatele učitelské kolem svého arcipastýře, přistoupí se snad i v ostatních diecích našeho království, ba i celé české koruny, aby tím spůsobem podobizny všech hortitelů učitelských našemu potomstvu zachovány byly.

Udání jmen jednotlivých osob, pánů představených i p. učitelů, stane se později na zvláštním tištěném listu.

Dr. Karel Amerling,

ředitel c. k. české hlavní vzorní školy v Praze.

— V čís. 6. „Blah.“ r. 1866 na str. 99. uveřejněna jest zpráva o podivném, záračném uzdravení těžce nemocné panny ve Filipisdorfu, farnosti Georgswaldské. Událost tato a co se později přihodilo na místě, kamž nyní lid četně putuje, vše to obšírně vypsáno jest v zajímavém spisku: „*Maria, das Heil der Kranken.*“ Darstellung der ausserordentlichen Vorfälle und wunderbaren Heilungen, welche im Jahre 1866 zu Philippsdorf in Böhmen sich ereignet haben. Von P. Franz Storch, Seelsorgspriester. Nákładem vlastním. Stran 127. Cena 30 kr. Právo překladu vyhraženo. Čistý výnos věnuje se k vystavení chrámu v obci Filipisdorfu. — Citelům Mariánským schvalujeme dále knížku: „Bericht über das uralte

Gnadenbild Unserer Lieben Frau von der immerwährenden Hilfe, welche nach einer langen Verborgenheit in der Kirche des heil. Alphons in Rom wieder der öffentlichen Verehrung ausgesetzt wurde. Ein Auszug aus dem ausführlichen Berichte des P. Ernst Bresciani aus der Congregation des allerheil. Erlösers, welcher in italienischer Sprache in Rom mit kirchlicher Approbation erschienen ist.“ Stran 50. Sklad Redemtoristů.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

V Pánu zesnul:

P. Jos. Dvořák, kněz ř. křížov., farář v Ounošti, 13. června (nar. v Hloupětíně 29. listop. 1803, kněz od 15. srp. 1829).

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Frant. Řezníček, I. kaplan a senior v Staré Boleslavi, za faráře do Jazlovic;
- p. Jan Bernard, kooper. v Železném Brodě (dioc. Litoměř.) za faráře do Černoušku;
- p. Jakub Švehla, admin. v Maloticích, za administr. do Roztok.

V biskupství Kralohradeckém.

V Pánu zesnuli:

- p. Josef Jirounek, jubil. kněz, Studenecký far. na odpoc. ve Studenci, dne 8. květ. (naroz. v Lomnici 25. dubna 1787, kněz od 22. srpna 1810);
- p. Frant. Štěpánek, koop. v Klášterci, d. 2. června (naroz. v Lukavicích 21. června 1826, kněz od 25. července 1854.)

Vyznamenán jest:

- p. Jos. Gabriel, dr. theol., prof. na bohosl. ústavu a rada manž. soudu v Hradci Králové, jmenován od J. c. k. apošt. Velič. čestným kanovníkem v Hradci Králové.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Leopold Kotrbelec, dr. theol., c. k. gym. prof. v Jičíně, za děkana do Poděbrad;
- p. Matěj Kopista, admin., za faráře v Mikulovicích;
- p. Frant. Vondáčka, farář v Slatinanech, za faráře do Potěch;
- p. Maxmil. Patsch, farář v Čenkovcích, za faráře do Damníkova;
- p. Josef Semerad, koop. v Žamberku, za admin. do Slatinan.

Upřádněné místo:

Čenkovice, fara patron. kníž. Liechtensteina, od 7. června do 26. července.

 Přístím číslem skončí se I. pólletí „Blahověsta.“ Činíme pozvání ku předplacení na pólletí druhé podobytka, že i I. pólletí v expedici na skladek jest.

Vydává se

5., 15. a 25.

každého měsíce.

Medaice:

v kníž. arcib. semi-
náti číslo 190—I.

Expedice:

v kat. knihkupectví

B. Štybla,

na sv. - Václavském
náměstí, č. 196—II.Nedostává čísla rekla-
mujte nejdříve
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasy katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

Předplácí se

v expedici

u všech řádných

knihkupech

na rok: 3 zl. 50 kr.
na půl: 1 zl. 30 kr.

Po poště:

celom v expedici

celoroč: 3 zl. — kr.

půlroč: 1 zl. 55 kr.

—o—

Předplacení se tvrt-
letní se nepřijímá.Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyňuje národ, ale hřích bidné činí národy.“ (Přís. XIV. 34.)

Jubileum v Římě.

(Ke dni sv. apoštolů Petra a Pavla.)

„Ty jsi Petr, t. j. skála, a na té skále vzdělám církev svou a brány pekelné nepřemohou jí!“ Tak říci ráčil před 18 věky Pán k knížeti apoštolův dávaje mu klíče království nebeského. Osmnácte věků uplynulo od té doby a co za ten čas ustavěli lidé, to sesulo se, však církev, kterou založil Bůh sám, trvá posud a trvati bude až do skonání světa. Národové a říše, trůny a rodové panovníkův povstali a zanikli, povznesli se a klesli, jedno jen nebylo ztroskotáno: Stolicе apoštolská, stolice sv. Petra, ta skála, na kteréž Bůh sám založil církev svou. Nejedni doráželi na ni krutě a zlostně, nejedni poranili, rozrazili se o ni a vyznali malomocnost svou řkouce: Proti Bohu nic nemohu!

A k této skále spěchají nyní biskupové a kněží z celého světa, jako druhdy apoštolové do Jerusálema k Petrovi. K nástupci téhož sv. Petra, utíkají se vedeni jsoouce vírou, poslušností a láskou. Shromažďují se z celého světa, aby společně a slavně díky vzdali Bohu a Pánu a Spasiteli našemu Ježíši Kristu, jenž na Petrovi církev svou založil a ji po věky způsobem zázračným chránil a řídil.

Sjednávají se, aby veřejně poctu vzdali onomu velikému apoštolovi, jehož Pán vyvolil a učinil základem církve, prvním viditelným zástupcem svým na zemi, hlavou a prvním vrchním pastýřem všech pravověrných, prvním pape-

žem, počátkem oné veliké nepřetržité řady otcův křesťanstva, kteříž byli, jsou a budou středem jednoty u víře. Slavná to zajisté řada popředníkův a bohatýrův církevních, velikánů duchovních, neboť od sv. Petra až k Piu IX. čítá se 257 papežův a mezi těmito ctí církev sv. 80 světců, totiž 35 mučovníkův a 45 vyznavačů!

Biskupové a kněží chvátají do Říma k slavnosti sv.-Petrské, aby před celým světem na jevo dali tu nezvratnou věrnost, kterouž všichni biskupové a s nimi celé jejich diecése, duchovenstvo i věřící lid, pastýřové i stáda, strážcové i svěřenci oddáni jsou a na vždy zůstanou Stolicі apoštolské, sv. Otcі, aby veřejně osvědčili, že pevná páska víry, lásky a poslušnosti spojuje hlavu s oudy, pastýře se stády. Soustřeďují se, aby ve věčném městě před tváří celého světa svědectví vydali o své víře, o své horlivosti, o pravdě katolické, aby svědectví vydali, že co katolíci vědí kdo v právu jest a na čí straně spravedlnost se nalezá, ta totiž, kteráž spočívá na zásadách věčných. Přicházejí ze všech zemí a národů společně a pokorně vzývat Otce nebeského, by ukřátiti ráčil dny trpkého protiventství a těžkého utrpení, kterým za těchto dob sv. Stolicе a veliká část církve Boží navštívěna jest v rozličných zemích, zejména v Itálii, v Polsku a Rusku.

Dostavují se do Říma, aby uslyšeli slavný výrok, kterým sv. Otec Pius IX,

o vznešené slavnosti sv. knížat apoštolských jako před pěti lety opět prohlásí o jasném sboru mučovníků, vyznavačů a panen, že mezi svaté Boží v nebi počtení jsou a katolickému světu je představitel ku počtění, k následování a za orodovníky ve všelikých potřebách a důležitostech.

Míníme devatenáct mučovníků příjmím Gorkumských v Holanďech, jejichž utrpení vypsáno jest v „Blah.“ r. 1865 na str. 261—309, a bl. Josafata Kuncoviče, arcibiskupa Polockého na Bílé Rusi, jehož životopis nalezá se v „Blah.“ r. 1865 na str. 421—554. Dále dojde výrokem sv. Otce pocty na oltářích bl. Petr de Arbues, kanovník v Saragosse, jenž l. 1485 od najatých zákeřníků zavražděn byl; též dva vyznavači kněží: bl. Pavel od kříže, zakladatel řádu Passionistův čili nejsv. utrpení Ježíše Krista, a bl. Leonard a Portu Mauricio z řehole sv. Františka, jenž zřídil první bratrstvo, nejsv. srdce Páně, pobožnost křížové cesty a stálého klanění se Kristu Ježíši v nejsv. Svátosti oltářní co nejvřeleji podporoval a pro svou požehnanou činnost co kazatel a misionář jméno apoštola města Říma a Italie sobě zasloužil; konečně dvě panenské nevěsty Páně: blah. Marie Františka od pěti ran z III. řádu sv. Františka, kteráž v Neapoli andělský život vedla, a bl. Germana Cousin, chudá pastýřka, kteráž ve Francii nevinností, pokorou a podivuhodnou láskou k bližnímu proslula.

Tito jsou ti šťastní, jenž po přísné zkoušce vezdejšího obcování, ctností, jimiž se stkvěli a zázraků, které Bůh na jejich přímluvu učiniti ráčil, za blahoslavené prohlášení. jsou byli Stolici apoštolskou a povoleno, poctu jim vzdávati a veřejně jich za přímluvu prositi v těch zemích, kdež smrtí svou mučnickou aneb svými ctnostmi a pracemi Boha oslavili. Nyní však bude po opětné zkoušce a po těch zázracích, jimiž je Bůh zvelebil, pravomocí úřadu

apoštolského způsobem slavným prohlášeno, že tito blahoslavenci s Kristem v nebi kralují, od Něho ctí a slávu korunováni a protož hodni učiněni jsou, aby je veškerá církev Boží na zemi pobožně ctíla, veřejně velebila a důvěrně o přímluvu prosila. — Tentě jest v krátkosti*) význam 18stýleté jubilejní slavnosti v Římě.

Základy křesťanského vychovávání. (Pokračování.)

Příслови dí: „Za Bohem-li půjdeš, pravou cestu najdeš!“ Však i světáci domnívají se, že jsou na pravé cestě k blaženosti; proto je třeba dítky slovem i příkladem učiti třetí zásadě křesťanské, jež zní: „*Není jiného prostředku k spasení, než věrně plniti vůli Boží.*“ „Kdo chce za Bohem jíti, musí co Božího jest činiti“ praví Rusové. „Chceš-li vejti do života, zachovej přikázání.“ (Mat. 19, 17.) „Kdo se Boha bojí a činí spravedlnost, příjemný jest jemu.“ (Sk. ap. 10, 35.) Nespravedlnost, nesvědčovitost jest hlavní neduh našeho věku. Mnozí činí jen to, co okamžité prospívá a střeží se toho, co patrně škodivá. Zřídka tážou se lidé, co činiti slušno, nýbrž co libo, příjemno? na nejvyš: co tomu lidé řeknou, když tak a tak se budu chovati? A přece na tom závisí blaho časné i věčné, abychom činili, co Bůh velí, byť i nebylo k naší libosti a zdánlivě nám mělo škoditi; abychom nečinili, čeho Bůh zapovídá, byť nás to stálo i přemáhání a nepřinášelo časného prospěchu. — *Navykej tedy své dítky hned od maličkosti, aby vždycky jednaly dle víry a svědomí „s Bohem a s poctivostí.“* — Vášna povídal, že se tak nemusí dělat (smekat před křížem), stydím se to činit (křížem se znamenat veřejně), děti se mi posmívají! — Ferda pravil, že to není žádný hřích (dušovat se, klít)! a t. d. Ty a podobné výrazy bázně lidské přinášivají dítky z ulice, ač jestli se jim hned doma nenaučily. Bďte tedy rodičové, aby takové silhání v pravo i v levo u dítek vašich nemělo vzniku, by neporušilo svědomí jejich a nesvedlo jich s cesty Boží. Proto se chraňte dítky chvátati a odměňovati pro činy, ježto jsou sice užitečné a příjemné, ale nikoli ctnostné; nehaněte a nekářejte přísně, co vám sice způsobilo škodu a mrzutost, ale není hříšné.

*) Dle pastýř. listu nejđ. p. biskupa Řezenského,

Jen před hříchem smíš stříci dítě: „Toho nečín, sice bys přišel do pekla!“ jen za dobré skutky můžeš slibovati nebe. — Hrozná to zaslepenost, tresceš-li citelně poklesky proti spůsobnosti a chyby z nepozornosti, a hrubě-li urážky proti Bohu a bližnímu bez trestu promíjíš. — Než o tom budeme později jednati obšírněji.

S tím souvisí *čtvrté pravidlo*, ježto se má dítkám často a důrazně na srdce klásti, totiž, že *hřích smrtelný*, čili dobrovolné přestoupení zákona Božího ve věci důležité, je *největší člověka neštěstí*, ježto nás zbavuje milosti Boží a věčného života. — Pohnutlivo jest, co čteme v životě *bl. Blanky*. Když totiž svého malého *Ludvíka*, potomního krále francouzského, jenž svatým se stal, celujíc na srdce tiskla, často říkala: Ach, milý synáčku, varuj se bedlivě hříchu. Volila bych tě vidět mrtvého než smrtelným hříchem poskvrněného! *Origenes*, církevní spisovatel, vypravuje o svém otci, mučedníku *Leonidovi*, že se ho jako pacholete často tázával, je-li v stavu milosti a kdykoli se vyznal že je, radostně prsa mu celoval, jako chrám Ducha svatého. O kéžby tito svatí rodičové měli mnohých následovníků, kteříž by dítkám hlásali od maličkosti: „Kdo činí hřích a nepravost, je nepřitelem duše své!“ (*Tob. 12, 10.*)

Mnozí však rodičové, když dítky přistupují k sv. zpovědi, bývají bez citu, vlažní, studení, ani slovíčkem se nezmiňují o ošklivosti hříchu a k lítosti jich nevzbuzují. Jak hluboký dojem muselo by v takovém okamžení vřelé napomenutí matčino učiniti! Proto mějte dítky záhy k tomu, aby každodenně večer zpytovaly svědomí své, což k lítosti jich bude vzbuzovati a hříchů jich chrániti. Nábožný *Job* budiž vám v tom vzorem, který každodenně dítky své kolem sebe shromáždil a za ně obětoval oběti zápalné, říkávaje „aby snad nebyli zhřešili synové moji a nedobrořečili Bohu v srdcích svých.“ (*Job 1, 15.*) A proto by měly v každé rodině býti *Životy svatých*, ježto nám vesměs hlásají pravdu, že není většího zla nad hřích a proto že máme raději všechno opustiti ano i život obětovati, než abychom Boha zapřeli, víry a ctnosti se odřekli, a tak nebe ztratili. *)

Přicházím k věci důležité, jež prosím

aby se nepřehledla. — Chceš-li otče, matko, dítky své opravdu zbožně vychovati, musíš je *záhy učit, aby vždycky jednaly z pohnutek nadpřirozených* pro Boha a pro nebe. Chrániti se zlého a činiti dobré pouze z obyčejné, ze světské opatrnosti nebo z lidských ohledů, není konati ctnost křesťanskou, ježto by se líbila Bohu a vedla k spasení. Taková přirozená počestnost neb lidskost (učení jí říkají *humanita*) je ctnost jen zdánlivá a nemá u Bohu ceny, ježto nepochází z milosti a neobstojí v pokušeních. „Spravedlivý, di *Duch sv.*, z víry živ bude“ (*Rím 1, 17.*) t. j., před Bohem jen ten jest spravedlivý, kdo k skutkům vzbuzován bývá důvody, ježto má z víry, kdo ctnostně a pobožně žije veden tím úmyslem, aby Boha ctil, jemu se líbil, Krista následoval a tak došel spasení. Proto navykej své dítky, aby často vzbuzovaly dobrý úmysl a modlily se za milost, aby všechno činily ke cti a chvále Boží. Jestli chybily, nekárej jich jako činí světáci: „To je nespůsobné, tak se nesluší chovati mezi lidmi; s tebou kam jít, musí se člověk stydět; to není hezké; tím se cti nedochází!“ a t. d., nýbrž napomínaje užívej slov pobožných: „Pán Bůh na tebe se hněvá! Ježíšek tě nebude mít rád! tvůj anděl strážný tě vidí! jak se tak můžeš chovat u přítomnosti Boží? tak nepřijdeš do nebe!“ — Velmi prospívá, když dítky v něčem se provinily, nebo když jsou v pochybnosti, odkážeš-li je ku *katechismu*: ať jmenují příkázání, které přestoupily, ať naleznou a přečtou si v katechismu částku, proti které jednaly; což je velmi příhodné a spravedlivému životu z víry, jak káže apoštol Páně, velice napomáhá. Slyšel jsem kdesi, ana jistá *bohabojná matka* onu pravdu, že máme dávatí almužnu pro Boha, své dcerušce takto s prospěchem vykládala: Na skříní stál Ježíšek za sklem, před nějž postavila košíček, do kterého každý pátek vkládala, co ustanovila chudým a takto Spasiteli obětovala. (*Mat. 25, 40.*) Také slavnosti lze důmyslně užiti ku cvičení dítek v dobrých skutech. „Dnes jest Navštívení Marie Panny,“ řekni svému dítěti; pročž navštívíme spolu odpoledne sousedova nemocného chlapce!“ „Co chceš Jeničku udělat Ježíškovi k radosti dnes o jeho narození?“ — „Pfuj, kdo by se hádal a pral za dnů, kde Spasitel za své nepřátele se modlil a umřel!“ — „Dnes jest den ku počtě Matky Boží ustanovený, musíte se dítky dobře chovati!“ a t. d. Zůstáváš-li blízko kostela, můžeš při modlitbě, při

*) *Životů svatých* máme kolikero vydání: „Život Svatých na každý den roku“ v Brně 1821, „Popisání života Svatých dle Sinzela od Pohořelého“, „Životy Svatých od H. J. Karlika — nákladem S. J. Děd.“ „Legenda čili čtení o Svatých od dr. Bilého“, a j. po různu.

každém nespůsobu dítek . . . připomínati o velebné Svátosti a byl-li kněz v domě u nemocného s Pánem Bohem, jaká tu příležitost k mnohým spasitelným naučením! Naše kat. víra má zajisté hojnost prostředků posvěcujících k dobrému vychování, když jen rozumíme, jak jich používat! Kéž bych nemluvil do větru! Budeš-li těchto připomínek bedlivě užívat, snad ještě mnohé jiné ti přijdou na mysl. —

Konečně, jak víme, *nelze bez milosti Boží žiti pobožně; proto uč své maličké zdhy modliti se Otčenáš!* zvlášť aby rozuměli prvním třem prosbám, jimiž žádáme pomoci k pobožnému životu. — Také jim vštěpuj rozličné zbožné *průpovědky a přísloví*, n. p.: „Pane Bože, uč mne zbožným být, abych mohl do nebe přijít.“ — „Především jím hleď nebe, Bůh pak neopustí tebe!“ — „Chceš-li vjít do nebe, zapírej tu sám sebe!“ — „Jak ty k Bohu, tak Bůh k tobě!“ — „Bez Boha co dobře činiti nelze!“ — „Čiň dobře a bude dobře!“ — „S dobrými skutky žije se dobře a dojde se do nebe!“ a t. d.*)

Než, co pomohou všechny rady, nejsou-li rodiče sami bohabojní, pobožní? *Zřídte kř. rodičové své smýšlení, řeči, skutky, celý život svůj podle svrchu uvedených zásad*, pak snadno jich svým dítkám vštěpíte, drahými učiníte. Zvlášť na vás kř. matky to záleží. —

Vroucnou pobožnost matky nelze dost oceniti! Od ní nabývají dítky mysl pobožnou dříve než na svět přicházejí, jak sv. Augustin o sobě praví, že „soli božské moudrosti okusil již pod srdcem sv. Moniky.“ Z očí pobožné matky čtou dítky bázeň a lásku Boží; nebo jinaký jest pohled její než ženy světačky. Ústa-li otvírá k spasitelnému napominání, je hlas její vábný a pronikavý, čehož vychovatelka nedbalá, nepobožná nedovede ani nápodobiti. Pokora a skromnost, tichost a laskavost jí září v tváři; v celém chování jeví se zrcadlo spravedlnosti, od něhož obraz pravá bohomyšlnosti neb zbožnosti v srdcích dítek jejích se odráží. — Dobrý Bože, dejž všem matkám ducha svaté bázně a pravé pobožnosti: tak naplní se nebe a tvář země se obnoví! —

*) „Písň a průpovědi na celé učení kř. kat. náboženství od Kr. Fryčka; Mudrosloví národu slovanského ve příslovích od Fr. Lad. Čelakovského. Česká přísloví a pořekadla od Liblinského; Kytka z průpovědek a z přísloví pořádkem katechismu vázaná pro mládež a pěstouny její od J. B. Podstránského.“

XIX. Svěvolnost a poslušnost.

Jakkoli jsou náhledy rodičů rozdílné, v tom ale všickni se shodují, že chtějí mít *dítky poslušné*. Nevěřcům a netečnickům přání to vychází ze srdcí pyšných a cti žádostivých: chtějíť nade vším, cokoliv se podle nich hýbe, panovati; těší jich to pomyšlení, že jim celá rodina na oči hledí, a lahodí jim, mohou-li se chlubit syny a dcerami poslušnými. Samozřejmě, že takové smýšlení není ctností, aniž jaké ctnosti plodí. Takoví hrdopýškové vychovávají jen zpupných troupů, svěvolných darebů neb ničemných pokrytců. Rodiče bohabojní žádají od dítek poslušnost ve jmenu Božím, po zákonu jeho. Uznávají pokorně, že rozkazující nejsou páni, než služebníci, kteří jednají z vůle nebeského Otce, jemuž jsou odpovědní za své rozkazy; žádají poslušnost, ne snad aby svou samolibost ukojili; nýbrž proto, že je poslušnost bohumilou ctností a prostředkem, jenž napomáhá všelikým ctnostem.

Jako všeobecné jest přání, aby dítky byly poslušny, tak obecná jest žaloba za našich časů, že poslouchati nechť. Pravda jest ovšem, že toho poněkud duch času jest vinen, ježto jest duch nezbednosti a vzpoury. Zlý příklad může nakazit i nejlepší dítky a vetřít se v nejhodnější rodiny; přece však nestává se to bez viny rodičův, otcův a matek, jenž k tomu jsou povoláni, aby zlému bránili a proti daremnému směru úsilovně působili. Než právě v tom se často chybuje. *Mnozí rodiče křivou svobodou uchvácení*, všeliký řád směle posuzují; otec tváří se jakoby mu žádný neměl co poroučeti, nezřídka chce být i matka uvolněna (emancipována); domnívá se, že smí činiti co chce, že netřeba ani muže se tázati. Sám Bůh mnoho musí zakoušet káže-li: to smíš, to nesmíš! Jestli se jemu nezlořečí, pomlouvají se jeho sluhové, posměchy se tropí z kněžského žvástání a laje se duchovnímu ztročování. — Jaký div, že mladí švitoří, jak starí zpívají, že i dítky chtějí mít svou vůli, úplnou svobodu? Chcete-li si poslušných synův a dcer vychovati, buďtež i vy ve všech věcech poslušni Božích i církevních příkazů; též i zákonů vrchnosti světské a rozkazů svých představených. „Dávejte co jest císařovo císaři, a co jest Božího Bohu.“ (Mat. 22, 21.) — Ovšem král králů, Pán pánů také káže: „Ti kteří právo ustanovují, ať spravedlivé věci nařizují.“ (Přisl. 18, 15.) Než tato bezuzdná svoboda našeho věku, kde každý chce poroučeti a nikdo poslouchat,

není jediná vada, že krátkozrací rodiče sami v dětech pěstují ducha neposlušnosti, na nějž trpce žalují: *jest také mnoho jiných chyb* vychovatelských, jež dětskou neposlušností zavinují, neb alespoň ji napomáhají. Těch abychom poznali, chceme uvažovati *tré zásad*, ježto velmi často se přestupují. Pravím totiž: Kdo chceš mít poslušné dítky, *musíš záhy a) přemahati, krotiti svévolnost jejich; b) musíš jim vlévatí uctivost a c) umět si získati jejich lásku.* — Mezi mocnostmi duše naši je nejhlavnější vůle. Onať určena nad člověkem panovati a kdyby první rodičové naši ji nebyli zneužili k přestoupení zákona Božího, my potomkové jejich mohli bychom činiti co chceme; neboť bychom co je pravé a dobré poznávali a dosti bychom měli síly ku konání. Že však zrozeni jsme v hříchu, je vůle naše často nemoudrá a slabá. Ovšem že vírou osvěceni víme co činiti a čeho se varovati; však vůle naše nemá dosti síly, aby, co rozum poznává a srdce si přeje, také opravdu vykonala; neboť zlá žádost se jí protiví. Člověk podobá se stromku, ježž přirozeně vzhůru se pne; však mocná vichřice k zemi ho shýbá. Nemá-li se zlomit, zkaziti, musí především býti přivázán ke kolíku; pak vzduch, světlo i teplo znenáhla jej budou silit a zúrodnovat. Kolik tento *jest vůle představených*, ježto když se ji podrobíme, nám síly dá a ke všemu dobrému nás uspůsobí. Záhubný je to klam, že zapření své vůle a poslušnost k představeným *sníží* člověka a otročí ducha lidského, spíše se pomáhá slabosti, předchází se bludu a hříchu. Nebo co vlastní vůli jmenujeme, nebývá sklonnost k dobrému, nýbrž mámení a vábení tělesnosti, ježto dotírá na slabou vůli naši. Stromek tento (samovůle) musí se o cizí ovšem dobrou vůli opřít, aby se v bouři nezlomil a nebyl poražen, nýbrž aby znenáhla sesílil a opíratí se mohl bouřlivým návalům zlých žádostí a záhubnému vlivu zvůle své. — Kdyby pravdě této třeba bylo důkazů, podala by nám jich zkušenost, ježto učí, že lidé svévolní pravidlem bývají nestálí, chabí; poslušní však pevní a činní. Proto napomíná moudrý *Sirach* k přemáhání svévole říka: „Po žádostech svých nechoď a odvrát se od vůle své.“ (18, 30.) — Zvláště pak vzbuzuje rodiče, aby krotili svévole dítek svých. „*Nedávej mu vůle za mladu a nepřehlíděj obmyšlení jeho. Shýbej šíji jeho z mládí a bij boky jeho, dokudž jest nemluvně, aby nevydul se v neposlušnosti.*“ (30, 11. 12.) „Nebo pachole, kterému

se dopouští vůle jeho, zahanbuje matku svou.“ (Přisl. 29, 15.) „Nedávej mu vůle za mladu“ praví se. Biskup *Sailer* dí: „Přemáhání dětské svévole je nejtěžší při vychování;“ a *Hirscher* píše: „Zvláště poslušnosti učíme se navykáním; proto záhy počínej.“ Již v kolébce dává nemluvně vůli svou na jevo *pláčem*. Tu je pravidlem: Křičí-li dítě z potřeby, že má hlad nebo žízeň, že horko, zimu nebo bolest cítí: nenech ho dlouho křičeti, rychle ho uspokoj. — Také větších dítek nenech dlouho prositi za to, čeho jim moudrým způsobem nesmíš odepřít. O potřebný oděv a školní knihy, o písanku, papír, černidlo, tužku, kamínek . . . nemají dlouho skuhrat; to vzbuzuje zpuřnost a zarputilost. Mnohé dítky bývají plačtivé, zamračené, což pochází z tělesné neduživosti. Taková fňoučata hled rozveselit, hračkami je bav, na zdravý vzduch s nimi vycházej. Rovněž je chyba s brekouny odporně zacházet, jako se s nimi mazlit a je zchoullostivit. — Jiné strůny třeba natáhnout, je-li brekot z rozmaru a ze svévole: tu sladce mluvit, připovídati, konejšiti, povolovati bylo by od místa. Nech klazana řvát, nevšímej si ho; však on přestane, vida, že brekotem nic nesvede. Budeš-li s ním mnoho dělat a povolovat jeho rozmarům, bude pak často hlavu si stavět a všecko křikem dobývat. — Jistá *holčína* žádala s pláčem mléka, jak byl lékař poradil. Že ho tu hned nebylo, křičela pořád více. Když konečně matka s ním přišla, holka šálek zlostně odstrčila, až se mléko rozlilo. Matka šálek tiše postavila stranou a děvče z novu počalo křičet: „Já chci, dejte sem!“ Matka dala — já bych jí byl v tu dobu nedal ničeho. — Větší nezbeda byl *Petríček*. „Totě hodný chlapec, říkávala matka, jen když se mu dělá všecko po vůli.“ Zde příklad jeho hodnosti a nemoudrého s ním zacházení: Petříček chtěl jednou dvéře zavřít; v tom právě děvčeka vcházejíc za sebou zavřela. Petřík začal hrozně křičet, jako by mu šlo o život. „Ubohé dítě, zvolala babička za stolem, ty jsi přišel pozdě? Pojď sem, já ti dám kávu.“ „Nechci kávu“ kluk ječel. „Kátlo jdi, velel otec a zase otevři! Tak Petříčku, teď ty zavři!“ — „Teď nechci už!“ zněla odpověď. — „Pojď já ti dám cukru,“ chlácholila ho matka. „Nechci, nech si ho!“ křičel Petřík a opřev hlavu o zeď, počal hlasitě řvát. „Ach Bože,“ naříkala bába, „on na to nemůže zapomenouti!“ — Z toho vezměte si příklad, jak nemáte činiti, —

Jako se nemá dítkám odepírat, zač spravedlivě a slušně prosí; takť *chyba ve všem vůli jejich vyplňovat*. Nehledě ani k tomu, že dítky často něco škodlivého, nesuslušného, nemožného žádají, můžeš mít také jiné moudré příčiny, že jim něčeho odepřeš a byt jen proto, abys jich cvičil v zapírání. Nesmíš se tedy rozpakovat a říci: „ne!“ když to za dobré uznáš a co jsi jednou vyřkl, to buďž jako zeď, o níž dítě hlavu naráží, kdyby se mu nezlibilo. Nenech si nic vyvzdorovat, vynutit, sice svět se brzo převrátí, že bude chtít poroučeti, kdo poslouchati má. — Bude-li se synek neb dceruška kabonit, šklebit, durdit, zes jim neučinil po vůli, nedbaje na to neukazuj přívětivě tváře, až se ukážou poddajnými. — Je-li dítě k rozkazům tvým tvrdošíjně, vzdorné, pohodí-li věci mu podávanou, na zem-li se převálí, dupá-li zlostně nohama: dej mu pocítit metly nebo zavři ho, pohled na ně hněvivě, a nedej mu přistoupiti, dokavad se nesklonilo. Jednou-li se ukážeš slabým a poddajným, budeš s ním mít kříž po celý život svůj. — Ještě musím něco připomenout, čeho si dobře povšimni. Buď vždy pamětliv výstrahy moudrého *Siracha* řkoucího: „Když jeden staví a druhý boří, co prospěje jim práce?“ (34, 28.) Nic neposiluje vzdor a svévoli dítek tou měrou, jako když co jeden z rodičů haní, druhý chválí; co jeden dovoluje, poroučí, druhý zapovídá, jeden dítěti přizvukuje, druhý odporuje. — Když malý s pláčem přichází k matce, žaluje na otce, že mu nechtl na příklad dýmku dát a matka — třeba jen žertem. — hubuje, nebo opravdu se durdí, že se nestalo dítěti po vůli; nebo když moudrý papínek matku na oko herduje, že něco dcerušce odepřela; ano děvčeti metlu podává, aby zlou mámu bacalo; nevím věru kdo více pohany nebo bití zasluhuje! — Však i na to se musí hledět, aby se ani příbuzní, bratří, sestry, přátelé nebo služební do toho nemíchali a nepřekáželi rodičům, když vzdor a svévolnost dítek — ovšem rozumně — přemahají.

Nemoudře, *pošetile* bys jednal, kdybys své dítě sám k svévoli vyzýval; což stává se, když mu něco podáváš a zase bereš, aby se poškádlilo; aneb když často a bez potřeby se tážeš po jeho přání: „Co pak chceš? Dobře tak? Jak to mám udělat? Půjdemě táčky (vyjdeme si)? Mám to položit tam? Chceš jít spat?“ a t. d. Taková přívětivost a úslužnost se nehodí, zvláště u malých, jižto mají být spokojeni s tím

co a jak rodiče zařídili. Také netrpě, aby děti bratřím, sestrám neb služebným rozkazovaly. Dítky si nemají poroučeti, ale za vše prositi. *Vy* jste páni v domě; děti nemají tu vládnouti. Potřebují-li nějaké služby, ať se obrátí na vás, vy pak rozkažte čeledi. — Dosti to trpké, když kdo musí sloužit, a tím bolestnější by bylo, kdyby k tomu rozmáry a svévolnost dítek musel snášeti.

Chraňte se také, když se děti mezi sebou hašteří, abyste v čem svému miláčkoví bez vyšetření dali za pravdu: Můj drahousku, zas tě nenechají na pokoji? — Počkej kluku, budeš-li mého milouska škádlit! Hned to dej Jarouškovi! — Ty klacku, nejmladšímu se má vždycky ustoupit a t. p. — Zase příklady, co a jak se nemá činiti. — Tak ohýbajice vůli dítek, svou vůli přivádějte k platnosti; *zvykejte jich záhy poslouchati ochotně beze všeho odkládání*: Ať nevycházejí nikam bez vašeho dovolení, ať nikde nezůstávají přes čas, nic si neberou bez vašeho přivolení. — Než cokoliv velíte, dříve dobře rozvažte, abyste nerozkazovali co by bylo nespravedlivé, příliš obtížné nebo směšné. Pakli jste z překvapení dali rozkaz pošetilý, odvolejte hned, možná-li dříve než dítky odmlouvají; alespoň zbavte ho platnosti, jak medle jste se pokornými námitkami dítek přesvědčili, že jste mnoho žádali. — Není-li příčiny k odvolání, stůjte na tom, aby co jste kázali, hned tu chvíli se vyplnilo. Dítě-li nespůsobně odmlouvá, prodává-li nebo vzdoruje, nepovolujte. „Hodné dítky, rcete, poslouchají na slovo, nedají si dvakrát říkat, — už jsem řekl, při tom zůstane!“ Pravidla tato musí se jim často na paměť uváděti při každé příležitosti. — Konečně dbejte, aby rozkazy vaše také skutečně se plnily, sic čini svévolné dítky potají, co se jim líbí. — Pakli dítky něco opomenuly, připomeňte jim nařízení: „Už nevíš co jsem řekl? Tedy z čerstva, honem!“ Shledáte-li později, že se vůle vaše přece nenaplnila, odbuďte jich, když za něco prosí nebo k stolu sedají: „Dřív udelej, co jsem ti kázal, potom přijď!“ Tak pevně na svém stůjte. Vůle, jež vůli dítěte má na uzdě držeti a posilovati, nesmí sama se kolísati, musí býti pevná a rozhodná. — (Pokračování.)

Láska matčina.

Obráz ze života od Fr. Pravdy.

3.

Sotva pochovali deuru, již čekal hrob na syna a matka ničeho si nevšímala, co

se dělo v domě. Byla až tuze bídná a ztrápená, šetřili ji a nemluvili s ní o milých nebožtících a ona se po nich sama neptala. Otec obstaral jejich pohřby, s manželkou měl útrpnost a všemožně se přičinil, aby od ní nemoc odvrátil. Lékaři s ní nic neporídili, že stonala víc na duchu nežli na těle a prostředky jejich neměly účinku. Tělo potřebovalo jen odpočinutí a poklidu; bude zdrávo, až okřeje. Duch se musí vytrhnouti z ochablosti, aby nabyl síly, a to dokážou spíš domácí nežli cizí.

Otec činil, co mohl, všecken svůj prázdný čas věnoval manželce, nevycházel na procházky, nechodil do oblíbených společností, nezdržoval se déle než musel v pisárně ani v krámu.

Děti, jenž Boleslavským zbyly, Václav a Justina také o matku se staraly a jen malá Vincencie nic pro ni nemohla podstoupiti jsouc sama mrzák ubohý. Nepouštěli, nevodili a nenosili ji k ní, aby ji nebyla obtížná a schválně se jí o ní ani nezminili, aby ji nepobouřili a nerozčilili.

Václav a Justina již byly starší a větší a zachovaly se u matky dle rady otcovy vystříhajíce se všeho, co by jí škodilo. Ačkoliv samy nebyly nemocné a matka jich nemusela opatrovat, přece o lásce její jsou přesvědčeny: dokázala ji na zemřelé sestře a na zemřelém bratrovi. I je tak miluje a kdyby je Bůh navštívil nemocí, zajisté by se jich ujala a sloužila by jednomu jako druhému. Vincencie není jediným jejím miláčkem, jak se posud domnívaly, jsou jí drahé všechny a to vážností a vroucností k ní je naplňuje.

Jsou u ní, lichotí se k ní, předcházejí si ji a pečují o ni jako ona pečovala o sestru a bratra, když stonaly. I donášely jí jísti a pít, rovnaly jí podušky pod hlavou, hleděly, aby v pokoji bylo příjemno a čisto, zamezovaly šramot a hluk, četly z knihy, modlily se z paměti.

Je jí to milé a je jim za to vděčna, ale vyrazuje malé účastenství zůstávajíc lhotejnou a nevšímavou.

Přijdou-li k ní přátelé a známí, nechce s nimi mluvit, bolestně se jí dotýkají jejich řeči a je ráda, když může býti zase sama.

Divná věc, že hořem stížená paní na svou Vincencii si ještě nezpomněla? Vždyt není bez vědomí, není bez smyslu, nikoliv, je při sobě, pozoruje a pochopuje, rozeznává a soudí. Duch její je skličén, ale není zatemněn a přece nejví touhu po nejmen-

ším dítěti. Co se to stalo? Jindy bez něho nemohla býti, nikomu je nesvěřila, jen sama dbala o jeho potřeby. Nyní dělá, jako by ho na světě nebylo, nechce věděti, kde je a jak se má, nepronáší o něm slova.

Nešťastná matka na Vincencii zpomíná ustavičně, ale nejmenuje ji, že ji nejmenují druzí v domě. Tuší, že se tomu schválně vyhýbají a to ji přivedlo na zvláštní myšlénky. Hádá: „Vincencie je také nebožka a oni to přede mnou tají, aby mne nepolekali.“

„Ano, Vincencie umřela,“ domnívá se a jednání příbuzných ji v tom potvrzuje. Proto se s ní otec pořád obírá, aby Vincencii nepohřešila, proto se k ní děti pořád vinou a tulí, aby se jí po ní nezastesklo. Že dvě dětičky jsou v Pánu, to nemohou zapřít, byla svědkem jejich smrti, ale že přišla o třetí, to skrývají, aby se stav její nezhorsil. Čekají zajisté, až bude silnější a pak teprv ji svěří truchlivou novinu, jenž rozmnoží a dovrší její ztrátu.

Arcit má ještě naději, že se snad mylí, ale naděje by pominula, kdyby ji museli říci, že Vincencie již opravdu není mezi živými. Mlčí radši a neptá se, však je jí to na škodu, trápí a souží se v srdci a to jest hlavní příčinou, že choroba její se nezmenšuje, nýbrž roste a povážlivěji se stává.

Jak se daří Vincencii?

Vincencii se nedaří lépe než matce a od té doby, co ji matka nemá pod svou ochranou, věru v ničem neprosperá. Je ještě důtklivější než dříve a nikdo ji nemůže a nedovede vyhověti. Otec míní, že je věc marná zaměstnávat se s ní a nezdrží se dlouho, když ji navštívil. Bratr a sestra s ní nemají útrpnosti, přišly a baví se s ní, ale netěší jich to ani jí, že si nerozumějí. Služky dokonce pokládají za břemeno býti u tak choulostivého dítěte, nechají je skuhřati a lkáti a všelijak je odbývají.

Vincencie je tedy bez matky dost špatně opatřena a jde to s ní nazpátek. Slabé tělo její byne, tváře má pruhledné, ruce jako hůlčičky, na nohou se sotva udrží. Celý den nepřestane plakati, chce k mamince, volá ji, posílá pro ni, zlobí se a vzdoruje, že nepřichází, jiných ráda nevidí. Mají s ní velké obtíže a již často se vyslovili, že Pán Bůh místo bratra a sestry, jenž byly děti zdařené a povedené, si měl vyvoliti ji. Cizí to také říkali a kdo na zřeteli měl prozřetelnost Boží, pravil: „Bůh ví, proč to učinil. Nějaký pro-

spěch z toho zajisté vyplyne. Člověk si něco může přát, ale nemůže si to poručiti. Vládné vyšší řízení, to vládné dobře a je třeba poddati se mu s důvěrou.“

Však Vincencie snad také neobstojí a podobá se, jako by měla odejít za bratrem a sestrou. Strachují se toho a to nejvíc k vůli matce, od níž je nyní oddělena. Jak jí to povědí a jak jí to vymluví, jestli umře? Zoufá si, že jí naposled již ani nespátřila a nikdy jim to neodpustí.

Nezbývalo než ukázati matce Vincencii a dej Bůh, aby to nemělo zlých následků. Otec sám převzal úkol připravit ji na to a odebral se k manželce s těžkým srdcem. Neprozradil hned, proč přichází, mluvil všelicos a konečně se zminil jako bez úmyslu, nemá-li od ní nic vyříditi — Vincencii.

I dívá se a poslouchá, jak to slovo na matku bude působiti a skoro se zarazil, když spěšně se k němu obrátila vykřiknouc: „Bože, Vincencii?“

„Ano, Vincencii“, pravil pokojně, „již dlouho jste se spolu neviděli.“

Řekla bolestně: „A nebudeme se viděti nikdy, viď milý otče?“

Nerozuměl, proč se tak vyjádřila a myslil, že pochybuje o svém uzdravení a smrt očekává, jenž ji s dcerou rozloučí. Odpověděl jí tedy: „Doufejme, že zase bude líp a Vincencii můžeš viděti hned, až budeš chtít.“

„Jestli umru, uvidíme se v nebi“, vzdychla si.

Těšil ji: „Jste ještě obě zde a dá-li Pán Bůh, zůstanete zde; nesmíš si dělati takových myšlenek; kdykoliv si pro Vincencii zkážeš, přijde k tobě; až posud jsi neprojevila přání míti ji u sebe a my se bojíme, že by ti překážela v potřebném pohodlí.“

„To jste mi neměli dělati,“ kárala ho a slzy jí tekly po tváři. Byly to slzy radosti, on se lekl, že ji zarmoutil a chtěl se ospravedlniti. „Má drahá, byla jsi velmi slabá,“ chlácholil ji, „a že jméno Vincencie jsi nikdy ani nevyslovila, i my jsme o ní mlčeli, nechťce tě znepokojiti.“

„Já byla toho míněni,“ přiznala se ubohá matka, „že Vincencie je již snad — nebožka.“ „O není,“ tvrdil otec a že to matka nedomyslela, žádala, běžel bez prodlení pro Vincencii a matce ji odevzdal.

Tak tedy zase byly u sebe a věru jim to neškodilo. Matka dceru vine a tlačí k sobě, dcera se k ní tulí a objímají se bez ustání. Vincencie již nepláče, již

není nevrlá, již se neprotivuje, má svou matičku a matička má ji, jsou obě spokojeny.

I všimla si paní Boleslavská, že Vincencie špatně vyhlíží a lekla se toho řkouc: „Chudáčku, spadla jsi se, co pak ti schází?“

Muž odpověděl místo ní, že po nemoci, co přestála, ještě se nespravila a ona pravila: „Však ty se správis, až tě zase opatrovatí bude maminka!“

Opatrovala ji od té chvíle a již si ji nedala vzíti, ačkoliv jí domlouvali, že by jí to bylo prospěšné. Nikoliv, zůstanou pospolu a brzy se ukázalo, že jim to svědčí převýborně. Matka v krátkém čase nabyla síly, mohla povstati a zdraví její se den ode dne lepšilo. Vincencie se také sebírala a zdraví jí sic neoblažilo, ale opravdu přece nestonala. Jsouc dítě slaboučké a skrovníčké nesměla se namáhati a nesnesla žádné obtíže. Když dosáhla předepsaný věk, ani do školy ji neposílali, že k tomu nevystačila. Mnohem mladší děti byly větší než ona a ve všem ji předčily. Jen rozumem a schopnostmi vyrovnala se jim, ale nebylo lze dáti ji vyvíčeti od učitelů. Matka byla jediným jejím učitelem, naučila ji znáti Boha a modliti se k Němu, naučila ji čísti a počítati a již s ní také začala psáti. Však v psaní Vincencie nejmiň dovedla, že ji nechtěly sloužiti ručičky a proto také nebyla schopna konati tak nazvané ženské práce. Nešila, nepletla, nedělala nic, k čemu potřebovala rukou a konečně jí ruce zcela ochromly, tak že se sama ani neoblíkala.

Hodná matka neztratila trpělivosti s ní a tím více se starala o jejího ducha, čím méně vzdělati mohla její tělo. Jednalo se jí především o to, aby jí do srdce vstúpila víra a vychovala z ní pravou křestanku. Podařilo se jí to a tím i sama utvrdila se ve svatém náboženství a v živé bohabojnosti.

(Pokračování.)

D O P I S Y.

Od Černého Kostelce, dne 18. června 1867.

(Úroda. Kořalečníci. Nové školy. Ev. ill. Věstník.)

Po mnohých neúrodných, strastiplných letech potěšil nás Bůh letos požehnáním svým na rolích našich. Kéžby nás uchránil krupobití a popřál nám jasných dnů! Jest však také neobyčejné úrody třeba, nebo lidé jsou již ve veliké nouzi.

Na blízku požádala tu kořalka dvě o-běti, dva bývalé rolníky. Jeden zemřel způsobem hrozným, bylť nalezen strašně zohaven zabit. Oba se dříve připravili na mizinu a byli by se zajisté za čas stali

žebračky, kdyby je smrt nebyla sklátila. Však též radostnou musím připojit zprávu, že se totiž na osadě Vitické i farní i filiální škola stavěti počala. Byla toho již potřeba nevyhnutelná, an staré školy všemu spíše se podobaly, jen školám nikoliv. Kéžby nové ty školy lépe a pilněji byly navštěvovány, než se to posud dělo.

Dostav opět několik čísel „Ill. Ev. Věstníka“ do rukou, sděluji co jsem v 16. čísle nalezl. V čísle tom nalezá se článek „Učitel — presbyter.“ Věstník tu čte levity některým ev. učitelům, kteří baží po hodnosti presbyterů v církvi a se vyjádřili, že se až dosud spíše každý švec státi může presbyterem, nežli učitel. Dává jim radu, aby po hodnosti té netoužili, an mnohem větší hodnost, učitelskou, honositi se mohou. V tomtož článku polemizuje Věstník s nějakým českým listem (s Hlasy ze Siona), v němž prý obsažen byl článek „Smí-li laik neb nekňez býti kazatelem?“, a povídá tu věci, nad nimiž by člověk zaplakal, kdyby se smáti nemusel. Podávám některé ty úvahy doslovně: „Což učitel evangelický ještě ani to neví, že v církvi evangelické rozdílu mezi laikem a nelaičkem, mezi knězem a nekňezem ani nestává? Školní děti vědí u nás, že Kristus zrušiv kněžství tělesné obětující krev hovádek, učinil všechny kněžstvem duchovním, k obětování obětí duchovních? U nás jest tedy každý knězem, jak mile pokřtěn jest.“ (Tedy i každé nemluvně!) Potom: „Chtít dokazovat: Že křesťan nemuse zabíjeti býky, ovce a telata k obětování, již tím samým jesti hlavou učenou, bylo by, že lucerna svítící temnotou nočním, také může posvítit slunci ve dne. Kněžství duchovní jest v říši církevní (ovšem jen evangelické) tak všeobecné, jako v říši světa každé řemeslo všeobecným jest.“ (Brávo). „Žádný zákon nezakazuje občanům, že si nesmějí sami pro svou potřebu ušít kabát neb obuv, aneb *zbudovat* pluh neb jiné náčiní. Ze svobody této ale nenásleduje, že to, co si smím udělati pro sebe, také někdo jiný si dá u mne udělat, dobře věda, že nejsem k tomu učený a způsobný. Jináč vypadá kabát od krejčího mistra, jináč od krejčího hudlaře, a jakým právem si smí občan pro své potřeby volit řemeslníka, takým právem si smějí posluchači volit svého kazatele.“ Jsou to argumenta, že ne? Bylo by myslím těžko posouditi, zdaž moudrost tu na papír vnesl kazatel nebo řemeslník; avšak — vždyť prý to kdesi jedno. Dle toho mohla by být žen-

ská kazatelkou (a nejedna jí jest), dle toho nebylo by ani pp. pastorů třeba, a jeden evangelík mohl by druhému v duševních potřebách posloužit, jen když by se to využil. Ať slouží ke zdraví! J. K. R.

Z Říma, dne 13. června 1867.
(Přípravy k jubilejní slavnosti.)

K nastávající slavnosti sv. apoštolů Petra a Pavla konají se zde velkolepé přípravy. Obrovský chrám sv. Petra ve Vatikáně bude s takovou nádherou okrášlen, jakéž nebylo ani r. 1862; veškeré sochy se obnovují, a mimo jiné ozdoby jsou zvláště čalouny, kytky, svícny a lampy upraveny v nevidané kráse a rozmanitosti. Celé sloupopradí hlavní lodě chrámové ověšeno jest draperií ze zlata a stříbra; hlavice sloupů ozdobeny jsou strojeným květim rozličných barev. Na vnitřních stěnách chrámových nalezájí se četné nápisy, vzaté z písma sv., vztahující se vesměs na sv. Petra; nápisy ti vzdělány jsou v modré barvě na zlaté půdě a sice na způsob mosaiky. Na sloupech stojí andělé s věnci a pochodněmi. Blíž kazatelny stojí vzorek malého chrámu, z něhož vycházejí nesčíslné paprsky zlaté, mající uprostřed obraz nejsv. Trojice. Na čtyřech rozích velkého oltáře postaveno osm ohromných svíců, až ku podivu pěkně zhotovených. Právě se, že v den sv. Petra bude ve Vatikanském chrámě hořeti více než 30.000 světél! Odtud si aspoň z části lze představit kouzelný dojem, jakýž v onen den učiní chrám sv. Petrský na všechny přítomné. — Kaple jsou ozdobeny červeným sukem se zlatými hvězdami a v každé kapli zavěšeno jest čtvero obrazů představujících závažné události, jenž se staly na přimluvu oněch *blahoslavenců*, kteříž dne 29. června za Svaté prohlášení budou. Obrazy ty zhotoveny jsou vesměs od výtečných malířů římských. — Nemohu popsati do podrobnosti veškerý přípravy k oné slavnosti, jen tolik říci, že se způsobem pokud možná nejskvělejším konati bude. Jednoho však ještě dotknouti musím, a sice *hudby*, kteráž se dne 29. června při papežské mši provozovati bude. K tomu cíli složil ředitel papežské kapely Sixtinské Mustafa zvláštní mottetto k *Offertorium* o slovech: „Ty jsi Petr a na té skále vzdělám církev svou a brány pekelné nepřemohou ji.“ Rozděleno bude řečené mottetto na tři sbory. První sbor nedaleko hlavního oltáře řízením kapelníka Mustafy bude representovati *písmo sv.*, jež Petra hlavou církve býti hlásá, kterouž ani pe-

kelné brány nepřemohou; — druhý sbor bude se nalezati na hořejším pavlanu nad hlavním vchodem chrámovým, řízen jsa kapelníkem Cappoccim, jenž zastupovati bude církev záležející ze všech věřících, kteříž souhlasně vyznávají slova písma sv.; — třetí konečně sbor, z větší části z mladých hochů složený, státi bude v kruhu pod ohromnou bání sv. Petruskou co representant *andělů*, kteříž v zvukné ozvěně totéž zpívají, co pismo sv. hlásá a co církev na zemi pje. — Také město Řím činí velkolepé přípravy k nastávající slavnosti. Mimo girandolu a osvětlení bání sv. Petruské chystají Římané národní slavnost u krásné villy Borgheské; mimo to i hudební produkce i jiné zábavy, loterní hry atd. se chystají. Senátoři římsí též velkou počtu učiniti zamýšlejí biskupům v Římě shromážděným.

Některými novinami byla roztrušována živá zpráva, jakoby v Římě byla vypukla cholera. Bohudíky, že tomu není tak; ani jediný případ té nemoci se zde nepříhodil. — Rovněž živá jest zpráva, kterou listy revoluční rozšířiti se snažily, jakoby papež Pius IX. byl povážlivě onemocněl. O svatodušních svátcích sice nesloužil mši sv. v kapli Sixtinské, jsa nepatrnou churavostí žaludeční držán v komnatách svých. Avšak již dne 10. června sloužil opět mši sv. v obyčejnou hodinu a uděloval četné audience, a jest opět úplně zdrav. XX.

KRONIKA.

Z Prahy, K adrese oddanosti, kterou spolek sv. Michaela archanděla sv. Otci do Říma zaslal*), přiloženo 4000 franků halíře sv.-Petrského. Mimo to doručil JEmín. nejdůst. p. kardinal dne 20. května papežskému nunciovi ve Vídni sbírku halíře sv.-Petrského a sice z arcidiecése Pražské: 5000 zl. v bankovkách, 3. obligace pap. půjčky po 100 franků, 1 cis. dukát, 1 cis. dukát s ouškem, 1 zlatý peníz ražený na památku korunovace Marie Teresie za královnu Uherskou, 1 pap. dukát, 1 pamětní peníz v ceně 12 zl., 2 zl. r. m. ve stříbře, 2 stříb. dvacetníky, 5 pětníků, ozdoby z dobrých perel se zlatou sponkou, v kteréž jsou 3 dýmanty v ceně 300—430 zl., české granáty v ceně 3—6 zl.; z diecése Kralohradecké: 405 zl. v bankovkách, 1 zlatý peníz, 2½ skudů, 10 zl.

*) Vezou ji do Říma vel. p. Jos. Trapp, senior a Frant. Herold, kaplan v Plzni, kteříž d. 18. t. m. na pouť se vydali. Z Prahy odjel do Říma též dp. Karel Kellner, rektor u sv. Jiří.

r. m. ve stříbře, a 1 zl. konv. m. ve stříbře. — Ku sbírce v arcidiecési Pražské přispělo nejvíce hrabství Kladrské.

— V neděli 30. t. m. bude se konati na sv. polích (hřbitovech) *Volšanských* výroční slavnost *vzkříšení* z mrtvých tímto pořádkem: V 7 h. bude mše sv. s požehnáním, v 8 h. kazání české na druhém a německé na čtvrtém hřbitově. V 9 h. pontifikální mše sv. v kostele a mše sv. u oltáře na 2. a 4. hřbitově. Po slavné mši sv. bude průvod po všech sv. polích, kdež u oltářů modlitby se konati budou, při čemž měst. sbor granátnický bude čestnou stráží; po návratu do kostela bude „Te Deum.“ O ½ 12. bude tichá mše sv. na 1. a 5. hřbitově. — Odpoledne o 4. h. bude opět slavný průvod po všech hřbitovech; v 5 h. české kazání na 2. a německé na 4. hřbitově. V 6 h. litanie a „Te Deum“ v kostele a zároveň na 2. sv. poli.

— V sobotu 29. t. m., v slavný den sv. ap. Petra a Pavla, bude se slaviti výroční pouť na staroslavném *Vyšehradě* a u sv. Petra na Poříčí. Na hřbitově u chrámečku sv. Klementa v Bubnech bude se v týž den konati výroční slavnost *vzkříšení* z mrtvých.

— Ve čtvrtek 4. července bude se slaviti u Věch Svatých výroční památka sv. Prokopa, patrona vlasti naší. V 8 h. bude zpívána mše sv., v 9 německé kazání, v 10 pontifikální mše sv., odpol. v 5 h. nešpory, jakož i ve středu před slavností. U hrobu sv. Prokopa bude v ten den obětována mše sv. za údy Dědictví sv. Prokopa. — V pátek na to, 5. července, v den sv. Cyrilla a Metoděje započne osmidenní slavnost v chrámě Karlínském.

— Pobožnost 40hodinná bude se konati od 28—30. června a 1. července v kostele Milosrdných sester pod Petřínem.

— K Dědictví sv. Prokopa přistoupili p. Pavel Krupa, bohoslovec v Báňské Bystřici; Ferd. Kment, kaplan na Petrově v Brně; Jan Křivý, kněz diec. Brněnské.

— *Bírmovanců* bylo letos u sv. Mikuláše na Malé straně od 8.—11. června 2730 a sice 1074 mužského a 1656 ženského pohlaví; z nichžto 934 mužských a 1386 ženských, úhrnem tedy 2320 z Prahy a 140 mužských a 270 ženských, celkem tedy 410 z rozličných farností *venkovských*.

— Tyto dni mešká v Praze kněz z Persie Jan Bar-Babiš. Druhdy Nestorin stal se katolíkem a po příkladu jeho, jak dť, 50 rodin přilnulo k církvi katolické. Před rokem vyšel do světa sbírat almužny k vystavění katol. chrámu v Urmii. Mši sv. slouží

v jazyku chaldejském. Z našich řečí evropských neumí leč toliko něco po rusku, což mu posud stačilo.

Ze sv. Hipolyta v Rakousku odebral se tamější biskup dr. Fessler s dvěma faráři své diecése a s advokátem dr. Zillichem do Říma. Též ze *Solnohradu* vydal se p. arcibiskup na začátku června na cestu do Říma; jakož i ostatní biskupové Solnohradské provincie, zejména Tridentský, Brixenský, Gurecký a Lavantský se na tuto pouť vydali.

Z Tyrolska. Valný sjezd katolických jednot německých bude se letos odbývat v *Inomosti* od 9. do 12. září.

Z Uher. Slavnost korunovací, která se v sobotu 8. t. m. konala v Uhřích, upomíná zcela na starého ducha, jenž tak rád se kochal v symbolických výkonech. Podáváme, co následuje, v překladu Brněnského „Hlasu.“ Nejdůležitější úlohy mají při tom arcibiskup Ostrihomský, biskupové a světští říšští baronové. Děj koná se v chrámě. Zde objevuje se král v kroji maďarském uprostřed dvou biskupův před hlavním oltářem; praporečníci a říšští baronové nesou říšské odznaky před ním. Na to činí král přísahu na evangelium v ruce arcibiskupovy a připovídá spravedlnost konati a mír zachovávatí ohledem lidu vůbec, zvláště pak ochranu a úctu církvi a služebníkům církevním. Zanoť se litanie o Všech Svätých, král maže se na pravém rameni a na prsou olejem křtěncův a obleče pak rouchy sv. Štěpána. Nejd. knížepřimas Jan Simor dal pro korunování krále Františka Josefa I. zvláštní nádoby ve způsobě vížky pro sv. olej ten zhotoviti známým architektem J. Lippertem. Zevnějšek vížky spočívá na podnožce šestihranné jako u kalicha. Uvnitř nádoby té stříbrné a bohatě pozlacené a drahokamy vysázené nalézá se nádoba druhá, zcela ze zlata, ježto se dá zvláště uzamknouti a ustanovena jest ku chování oleje k mazání. Na podnožce jest znak uherský a v emailu tento nápis: Ave s. Oleum, quo unguuntur Hungariae reges et reginae a rediviva constitutione sub Franc. Josepho I. et Elisabetha (vítěj sv. oleji, jímžto maží se králové a královny uherští od obnovené konstituce pod Frant. Josefem I. a Alžbětou); uvnitř podnožky stojí: f. f. (fieri fecit) Joann. Simor Aeppus Strigon. (zhotoviti dal Jan Simor, arcibiskup Ostrihomský). Po mazání následuje slavnostná mše sv., ote se epištola, arcibiskup a biskup jeden vedou krále k oltáři; arcibiskup z Kaloče králi přistojící oslo-

vuje latinské pontifikanta primasa takto: Nejdůstojnější otče! Svátá katolická církev požaduje, abyste přítomného nejjasnějšího císaře rakouského a krále českého k důstojenství krále uherského povýšil. Primas táže se: Máte ho za prospěšného a k tomuto důstojenství hodného? Odpověď: Víme a domníváme se, že jest hoden a prospěšen církvi Boží a pro vládu tohoto království. Po té podává primas novému králi obnažený meč sv. Štěpána, hned na to vsadí se mu arcibiskupem a palatinem (nyní prezidentem ministerstva) koruna na hlavu a pak posadí se korunovaný král na trůn mezi prozpěvováním *Te Deum laudamus* a Eljen pokřikováním a střilením z děl, drže v rukou žezlo a říšské jablko. S trůnu sestupuje, když se bylo odzpívalo evangelium a credo, líbá kříž a evangelium a přináší obět ve stříbrnou zvláště k tomu zhotovenou misku, a po malé chvíli opět vede se s trůnu k sv. přijímání u hlavního oltáře, mezi zvláštními modlitbami a antifonami. Po církevních obřadech jde král pěšky v četném průvodu stavův, obklopený tisíci a tisíci divákův, mezi vyzváněním všemi zvony a střilením z děl po cestě červeno-bílo-zeleným sukem potažené, ozdoben diademem, pláštěm sv. Štěpána a ostatními říšskými klenoty, mezi tím co komorní prezident na koni dává metati peníze na pravo i na levo, a sukno, po němž král kráčí, dává se lidu na kořist, do jiných blízkých chrámův, kdež se s trůnu značná část zemanův říšským mečem na rytíře (*equites aurati*) pozdvihuje. Odtud pak následuje nejskvostnější okázalost celého průvodu k lešení trojbarevným sukem okrášlenému, na němž král rukou k nebi povznešenou vůči bezčetných davův skládá přísahu dekretální. Pak jede ku pahrbku rukama lidskýma na blízku upravenému a máchá obnaženým říšským mečem ve způsobě kříže na čtvero stran, na znamení, že bere říši ve vlastnictví jsa hotov ji proti vrahům ze všech čtyř uhlův obhajovati. Slavnost končí se královskou hostinou, při nížto říšští baronové konají služby arcidřadův.

— *Korunovační dar* 100.000 dukátův věnovali J. Vel. císař pán a císařovna vdovám a sirotkům honvédův, jakož i zmíračelým honvédům.

Ze Švýcarska. Předseda církevní rady v kantoně *Argavském* dovolil farářům katolickým, že mohou kteréhokoli kněze světského na výpomoc si přibrati odjinud, pakli v kantoně samém nikoho najíti nelze.

Avšak řeholních kněží — kapucínů — nikdo k výpomoci povolávací nesmí! — Mnohem nestranněji jedná vláda kantonu *Curiského*, kteráž se netáže, má-li zpovídací kněz na sobě roucho černé anebo hnědé a tedy ani kapucínům nebrání u vykonávání úřadu kněžského.

— Opatrná vláda kantonu Soloturnského vydala dne 22. května t. r. rozkaz, že katolíci mají příště slaviti jen následující svátky: Nový rok, Nanebevstoupení Páně, Božího Těla, Nanebevzetí Marie Panny, sv. Ursa a Viktora (patronů Švýcarských), Všech Svátých a Vánoční Hod Boží. Ostatní svátky, jež katolíci tamější doposud slavili, mají se od nynějška považovati za dny všední, kdež dítky povinny budou choditi do školy a ve všech kancelářích se bude úřadovati.

Z Říma. Sv. Otec dal ve Vatikánu a Kvirinálu přípraviiti obydlí asi pro 100 biskupů, nejvíce pro chudé biskupy z Itálie a z církevního státu; pro každého biskupa (i s průvodčími) určeny jsou 3 pokoje. — Vesměs přes 300 biskupů opovědělo příchod svůj do Říma; pročež očekávati lze, že 29. června 1867 ve věčném městě bude shromáždění knížat církevních ještě četnější, než byly schůze dne 8. prosince 1854 a dne 8. června 1862. Cizinců očekává se do Říma asi 50.000.

— *Chrám sv. Petra* v Římě náleží mezi nejskvostnější a nejmohutnější stavby celého světa. Předstíh jest 224 střeviců dlouhá; uvnitř má chrám ten 592 střeviců délky; prostřední loď má z výši 148 střeviců, z šíři 136. Od dlažby až k lucerně v báni chrámové obnáší výška 380 střeviců, a ku špičce kříže 436. V báni vypodobněno jest prací mosaikovou čtvero sv. evangelistů a to v takových rozměrech, že péro sv. Lukáše jest 8 střeviců dlouhé! Na stavbu chrámu sv. Petrského bylo již v 17. století vydáno 125 milionů zlatých. Papež Pius VI. stavěl sakristii nákladem 2,250.000 zl. Na nevyhnutné opravy chrámu vydá se každého roku 75000 zl.

— Zpravu kterýchsi novin, jakoby sv. Otec zamýšlel vydati se do Paříže na světovou výstavu, prohlašují listy Římské za nepravou. — K slavnosti sv. Petrské přibude královna španělská Isabella. Cizích kněží jest tu na tisíce, biskupů již 200.

— (*Zklamavý básník.*) O cenu vypsanou od akademie věd v Amsterdámě na rok 1867 ucházel se též kněz z Itálie latinskou básní, v kteréž Rómu jáma papežského zproštěnou velebil a oslavoval. Soud znalců o zaslaných básních vyšel

tiskem v spisku: „Certaminis poetici ab Academia regia disciplinarum Nederlandica indicti, an. MDCCCLXVII“ a o básníku z Itálie pronáší se v tato slova: „Octavum carmen scriptum videtur ab homine italo, . . . sed etiamsi pauciores maculae inessent, quam quae insunt, tamen quod infamiam facit flagitiumque Principi (Pio IX.) non posse edi videtur. Itaque Ordo decrevit praemium nulli tribuere, schedulasque additas combussit,“ t. j. Osmá báseň psána jest, jak se zdá, od člověka z Itálie. . . . však byt v sobě chovala méně vad, než které v ní se naleznají, přece poněvadž hanu činí a potupu vládci (Pio IX.) nevidělo se vydati ji tiskem. Pročež soud uznal cenu nikomu nepřirknouti a přiložené listky spálil.

Z Itálie. Vláda italská oloupila letošního roku církev katolickou o 600 milionů franků. A v též roce 1867 vydali národové Evropejší 500 milionů franků k tomu účelu, aby si za ty peníze opatřili 10.000 děl a 3,000.000 pušek dle nejnovějšího systému zhotovených, kterážto zbraň snad v krátkém čase tisícům rodičů odejme nadějně syny, tisíce žen učiní vdovami, tisíce dítek opuštěnými sirotky! Vypočítalo se, že za tu sumu peněz, kterou letos vynaložila Evropa na zdokonalení smrtelných zbraní, by se bylo mohlo vystavěti 10.000 škol, bylo by se bezplatně mohlo vyučovati 20 milionů dítek po 10 let, a mimo to ještě 100.000 nemocných a k práci neschopných lidí by se bylo řádně z těch peněz vyživiti mohlo.

Z Paříže. O slavnosti Nanebevstoupení Páně sloužil v chrámě Nanebevzetí *horvatský* biskup Štrossmayer mši sv., *český* kanovník Štule a *polští* kněží asistovali při mši sv. Chrám naplněn byl četným shromážděním, kteréž zpívalo nábožné zpěvy v jazyku polském. Kazatel mluvil jazykem polským o vlasti nebeské, kamž Spasitel vstoupil, a o cestě tam vedoucí, totiž o následování Pána Ježíše, jenž rozpjat na kříži modlil se za nepřátele své. Po kazání doručili posluchači řečníkovi 126 franků co další příspěvek Poláků na oltář sv. Vojtěcha v chrámě sv. Cyrilla a Metoděje v Karlině. Tři národové slovanští sešli se v Paříži v chrámě katolickém. Kéžby Bůh všecky ty národy v jednotě víry shromážditi ráčil.

— Korunní princ Anglický (prince z Walesu) přišel na počátku června do Paříže k výstavě pozván jest, aby v neděli se účastnil v jízdě o závod, kteráž se na veřejném místě odbyvati měla. Princ pře-

mýšlel, má-li se k jízdě dostaviti aneb raději den sváteční křesťanským způsobem slaviti. Nevěda si rady, telegrafoval matce své, královně Anglické, co by činiti měl. Královna Viktorie odpověděla, aby na jízdě podílu nebral; a zdárný syn uposlechl rozkazu matky své.

Z Polska ruského. Carským úkazem zrušena jest diecése, konsistoř a seminář v Podlachii a spojena s diecézí Lublinskou. Biskup diecése Podlašské nesmí dále vykonávati úřad svůj.

Z Belgie. Kterak v této zemi, kdež sekty freimaurovců a podobného druhu lidé vévodí, se zákonu rovnoprávnosti a svobody rozumí, dokazuje následující příklad: Jistý dobrodinec (pán z Verhégen) odkázal *katolické* universitě Lovanské 100.000 franků; avšak ministr spravedlnosti, freimaurovec Bara nepotvrdil odkaz ten. Jiný dobrodinec chtěl universitě darovati 60.000 franků, ale ani těch nesměla universita přijmouti. V katolických chrámech sbírali faráři almužny pro tutéž universitu; ale p. Bara to prohlásil za věc protizákonní a rozkázal, aby příště výnos podobných sbírek byl skonfiskován pro státní pokladnici!

Z Ameriky. Na počátku května vybral se Msgr. Spalding, arcibiskup v *Baltimore*, na cestu do Říma, ač o dva týdny dříve byl na smrt nemocen. V listu svém pastýřském, jež vydal na rozloučenou ku svým věřicím, vyzývá jich, aby laskavě se ujímali černochů a opuštěných chlapců katolických, pro kteréž zřízení jest ústav od bratří školních na 50 chovanců, jichž počet ale dle vůle biskupa na 400—500 rozmnožen býti má, pročež žádá, aby každý i sebe chudší katolik 1 dolarem přispěl. — Sv. Otcí do Říma bylo za půldruhého roku z Baltimorské arcidiecése posláno 39000 zl. r. č. (ve zlatě) halíře sv. Petřského.

— Katoličtí Čechové přebývají v Americe obzvlášť v následujících místech: V *St. Louis* (v státu Missouri) jest jich 4000, mají zde chrám ke cti sv. Jana Nep. a vlastního svého kněze; *Milwaukee* s chrámem gotickým (viz „Blah.“ č. 16.); *Cooperstown* a *Wishicot* (v státu Wisconsin, kdež také v Caledonii, Racine, Rochester Čechové bydlí); *Chikago* (v státu Illinois), *Spillsville* (v státu Iowa), *Nová Praha* (v státu Minnesota), kdež mají chrám zasvěcený sv. Václavu. — Katoličtí Poláci z větší části se usídlili v státu *Texasu*, kdež v *San Antonio* jest asi 4000, v Ban-

dera 2000 Poláků; *Panna Maria* (městys) čítá 3500, *Hallettsville* 2000, *Martinez* 800, *Yorktowe* 500, *Murray* 400 polských obyvatelů.

— Ve *Filadelfii* zřídily sestry třetího řádu sv. Františka novou nemocnici (ke cti bl. Marie Panny) pro 300 chorých.

— Biskup Wood z *Filadelfie* nastoupil ku konci května t. r. cestu do Říma a nese sv. Otcí 80.000 zl. r. č. (ve zlatě) halíře sv.-Petřského od katolíků tamnějších, ačkoli jeho diecése čítá jen asi 300.000 věřících se 180 chrámy.

— Ze spojených států Amerických súčastní se prý *sedmnácté biskupů* v jubilejní slavnosti dne 29. června v Římě. Vedle dvou svrchu jmenovaných přijdou též arcibiskupové z *Cincinnati*, *Nového Orleanu* a *St. Louis*, biskupové z *Chicaga*, *Gavestonu* a j.

— V *Louisville* konal se dne 16. května t. r. pohřeb tamějšího biskupa; účastenství bylo valné; mimo 2 arcibiskupy (z *Cincinnati* a *St. Louis*) a 5 biskupů (z *Vincennes*, *Nashville*, *Fort Wayne*, *Covington* a *Columbus*) i 70 kněží, doprovázelo asi 40—50.000 lidí zesnulého k hrobu; pohřební řeč měl arcibiskup z *Cincinnati*.

Z Austrálie. V šesti koloniích čili provinciích Austrálie nalezají se následující biskupství katolická: 1. V západní Australii diecése *Perth*, s klášterem benediktinův národnosti španělské a italské. — 2. V jižní Australii diecése *Adelaide*, jejímž biskupem jest dr. Vavřinec Sheil, z řádu františkánského. Katolické chrámy jsou v těchto místech: *Adelaide* (má 2 chrámy); *Salisbury*; *Gavler*; *Virginia*; *Hectorville*; *Kapunda* (2 chrámy); *Gilbert*; *Morfet Vale*; *Marion*; *Villunga*; *Vankallilla*; *Port Elliot*; *Mount Barka*; *Penola*; *Robe*; *Mount Gambier*; *Sevenhill*; *Clare*; *Mintaro*; *Undalya*; *Wakefield*; *Laddleworth*; *Burra-Burra*; *Vallaroo*.*) Kněží čítá tato diecése 23; počet věřících se pácí na 25—30.000 (všech obyvatelů kolonie jest 160.000). V *Sevenhillu* jest vychovávací ústav pro mládež katolickou spolu se seminářem kněžským. — 3. V kolonii *Viktoria* leží biskupství *Melbourne*; v hlavním městě *Melbourne* žije 30.000 katolíků, v celém biskupství jest jich 160.000 (všech obyvatelů kolonie čítá se 500.000). — 4. V kolonii *New-South-Wales* nalezá se arcidiecése v *Sydney* (arcibiskup dr. Polding) a biskupství v

*) *Duchovní správce* se nalezají jen v těch místech, jež jsme ležatým písmem vyznačili.

Maitlandu, Goulbourné, Bathurt i Armidale.
— 5. Kolonie Queentland s diecézí *Brisbane*, — konečně 6. kolonie *Tasmania* s biskupstvím v *Hobartstown*. Mimo Benediktiny pracují v Australii též Jesuité a Redemptoristé v úřadě misionářském.

— **Někdejší misie v Paraguay-i v Americe.** (Pokrač.) Důstatek, snadno k bujnosti a ku zkáze mravů vedoucí, Indiáni neznali a neměli ho také nikdy poznati. Mimo pozemků, každému jednotlivému hospodáři patřících, měly i celé obce své pozemky. Výtěžek z nich uschováván byl ve veřejných skladištích a byl odhodlán buď na čas nepředvídané nouze buď k vydržování chrámů a služby chrámové, buď na podporu vdov, sirotků a nemocných. I ti, kteří při oltářích přísluhovali aneb k válce svoláni neb ku práci pro krále potahováni byli, potom i úředníci světsí a, nuzní v případě špatné úrody byli z nich vydržováni. Ano, dle možnosti byly i jiné osady v nouzi se nacházející z toho podporovány. Zbytek pak přišel do obchodu a z výtěžku jeho platila se králi Španělskému daň z hlavy, kupovaly se potřeby válečné, také zlato, stříbro, železo, měď a ocel na zbraň a na okrasu chrámů a oltářů.

Z redukci staly se znenáhla dosti velké obce, silnice byly rovné a stavení na jeden a týž způsob stavěná. Veřejné náměstí nalezalo se uprostřed místa. Tam stál chrám a zbrojnice, kde uloženy byly všechny zbraně a potřeby válečné. Každý týden cvičeno se ve zbrani; každá obec měla dva prapory vojska, pěšího i na koni, jehožto důstojníci nosili krásnou, zlatem a stříbrem posázenou uniformu dle důstojnosti své; nosili pak ji jen buď při cvičení neb ve válce. Bylo třeba, aby byli ozbrojeni a ve zbrani vycvičeni, poněvadž bylo jim často vpády sousedních národů odrážeti. Palcát, luk, šípy, praky, meče, pušky a piky byly jejich zbraní. Ze zbraní tě nesměli sobě doma nic ponechat, leč když obávají se bylo přepadnutí, neb když v ní cvičiti se měli. „Nepřeháníme, píše P. Charlevoix, když tvrdíme, že vojsko redukci bylo nepřemožitelné, jsouc stejnou zbraní napadnuto.“ Nověobrácení Indiáni vyznamenávali se udatností a jako zeď stáli proti nepříteli, kdežto dříve, dokud nebyli přijali víru křest., jako plachá zvěř před nepřítelem se rozutíkali. „A tyto udatní bojovníci, píše tentýž P. Charlevoix, kteří hájili svou svobodnou zem a často věnci okrášleni zpět se vraceli, byli se zbraní v rukou jiným národům pravým

vzorem pro svou pobožnost a poslušnost.“
IV. Kázeň a pořádek v redukcích. Nábožnost a láska k bližnímu. Veřejná vyrazení.

Jesuité, co jen bylo možná pečovali, aby dokonalá kázeň a pořádek udrženy byly v svobodném tomto státě. V jistou hodinu museli všickni doma býti. K tomu vybráni jsou muži, na něž docela spolehnutí se lze bylo a ti každou třetí hodinu se střídali. Tím mělo se zameziti dilem, aby za doby noční žádný nevycházel, aniž by se vědělo proč a kam; dilem chtělo se tím předejiti nepředzvídanému přepadnutí nepřátelskému.

Ti pak, kterých hodlalo se užiti ke službě církevní aneb občanské, pozorováni byli již od mládí; vlohy jejich se skoumaly a dostalo se jim k tomu náležitěho výchování. Předěšlé náruživosti ustoupily po obrácení jejich srdečnosti, tichosti, jednotě a lásce; kteréžto ctnosti pravý ráj učinily z tohoto divokými lidožrouty obývaného státu. Zvláštní radost obrácených Indiánů záležela v tom, když mohli nové vyznavače Ježíše Krista najíti a můžeme směle tvrditi, že rozšiřování království Ježíše Krista stalo se jim náruživostí.

Veřejných vyrazení svým časem jim dopřávají, vidělo se býti věci potřebnou, aby dilem jejich zdraví neutrpělo, dilem aby udržena byla ona veselá mysl mezi nimi, která ctnosti nikoli neškodí, ano i k tomu přispívá, že ctnost ochotněji a s větší libostí konána bývá. Sloužila pak tato veřejná vyrazení i k tomu, aby oudy republiky oužeji se spojovaly. Poukazovalo se vždy při takových vyrazeních na vlast nebeskou a mnohem větší a čistější radosti její: zároveň pak nad tím bděno, aby meze slušnosti se nepřekročovaly. To nejmenší zprovinění bylo pokáráno a potrestáno.

Jakou že pak lásku svým misionářům prokazovali tyto občané, může každý snadno sám posouditi. Patnot ze všeho, že nedalo se najíti větší blaženosti mimo tuto novou církev, tak že Muratori, spisovatel to znamenitý, který tento ondy tak šťastný kat. svobodný stát poznal, právem stát tento mohl nazvati „blaženým křesťanstvem.“

V. Chrámý, nábožnost, pokání, pobožnosti a bratrstva v obcích Indiánských.

Jelikož Indiánům lehkovážnost a vrtkavost takorka byla přirozena a mnohdykráte za těžko přicházelo odloučiti srdce jejich od náruživosti, jimž byli privykli: uznalo se za prospěšné, aby zavedlo se u nich veřejné pokání na způsob, jaký za prvnějších křest. dob panoval. K tomu

účelů byli vybráni nejjetuostnější, aby nad mravností ostatních bděli. Postihli-li někoho v chybě, veřejné pohoršení působící, zahabili jej v oděv, kající a vedli jej do chrámu, kdež veřejně svůj hřích vyznati musel. Odtud veden jest na veřejné místo a tam okolnostem přiměřeného dostalo se mu trestu. Takto potrestání nejen že sná-želi trest bez reptání, oni za něj i podě-kovali. Nebylo téměř ani příkladu, aby kdo upadl zpět do té samé chyby. Aniž bylo to cos neobyčejného, pakli nověobrá-ccenci i takový hřích vyznali veřejně, o kterém jen Bůh věděl, a prosili za pokání. Muselo však se velké opatrnosti při tom užívat i nesmělo se to bez dovození uč-initi, jakéž jen v jistých pádech se udělilo.

Mnoho dbalo se na chrámy, vesměs prostranné a z husta stávalo se, že jedna obec nad druhé v tom předčítí se snažila. Některé obce zbořily chrám starý, aby nový vyrovnal se jiným. Všecky chrámy ozdobeny byly obrazy, představujícími ta-jemství našeho sv. náboženství a rekovné skutky Svatých. Obrazy ty byly souměrně rozděleny a vždy čerstvými věnci od sebe odděleny. Na dny sváteční byla i podlaha posypána květinami a celý chrám vodou voňavou pokropen. Tam to nespůsobilo žádných výloh, protože měli po celý rok čerstvých květín, nad to pak milují Indi-áni vůni nad miru. Obyčeje toho pak používali misionáři k tomu, aby nověobrá-cceným do srdce vštěpovali, že pro svou nevinnost a mravnost jsou dobrá vůně Bohu a že jsou chrámy Ducha sv., kteréž svými ctnostmi zdobiti mají. (2 Kor. 2, 15. — 1 Kor. 3, 16.)

A v skutku nedbali věřící tito jen o krásné chrámy a jejich ozdobu, co nejvíce mohli, nýbrž i o pobožný a ctnostný život se snažili. Plni jsouce skromné mravopo-čestnosti, hluboké pokory a něžné pobož-nosti, přítomni bývali bohuslužebným vý-konům a poslouchali křest. vyučování s pozorností, která všecku o tom řeč převy-šuje. Poněvadž služby Boží vždy končily se vzbuzováním lítosti, hlasitě pronášeným, bývalo viděti a slyšeti při tom výmluvná znamení co důkazy hlubokého pohnutí srdce. —

Tím způsobem podařilo se v státu tom mnohé náruživosti, zvláště opilství, ku kterémuž náklonnost skoro nepřemožitelnou měli, vykořeniti a svědomí nověobráccených k takové jemnosti povznést, že jen nepa-trné chyby do zpovědnice přinášeli. Proto Don Pedro, tehdejší biskup Buenos-Ayresský,

oznámil králi Spanělskému, že nevěří, aby v osadách těch za celý rok jediný smr-telný hřích spáchán byl. A přece tito ctnostní křesťané přistupovali k sv. zpo-vědi s takovou živou skroušeností srdce svého, že obyčejně i slzy prolévali. Bázeň, aby se Bohu neznelíbili, hluboko do srdce byla jim vryta; ale zároveň s největší pečlivostí vše odstraněno, co by jejich ne-vinnosti ku pohoršení dost malému býti mohlo. Proto zbudovány byly domy o-chranné, kamž odebíraly se vdovy a man-želky těch, kteří po delší čas vzdáleni byli, a pro ty, které doma žádných dětí k vychovávání neměly. Tam vydržovány byly z obecních důchodů, jestli že byly neschopny k práci aneb-li práce k výživě jim nestačila.

V chrámu byl skoro ustavičně přítomen velký počet osob, kteréžto osoby skoro celý prázdný čas svůj tam trávily. Jak mile ranní červánky se ukázaly, shromáždily se tam děti na hlas zvonu a po modlitbě ranní zpívaly naučení křest. až slunce vyšlo. Potom přicházivali odrostlí, mužové i ženy, aby přítomni byli mši sv., načež všichni po práci šli. U večer navrátili se děti opět do chrámu, poslouchaly výklad katechismu, načež následovala modlitba ve-černí, při kteréž dle možnosti všechny osady se vynášly. V neděli a ve svátek přišli všichni hned před východem slunce do chrámu, kde nejdříve zpívali křest. naučení, načež služby B. jako u nás následovaly. Po službách B. pátralo se, zdaliž žádný nescházal, neb neporádek se neudál, kte-rému by se odpomoci muselo. Odpoledne odbývaly se i u nás obyčejné pobožnosti.

V jisté dny odbývali shromáždění bratrská (kongregace) způsobem skoro ve všech domech Tovaryšstva Ježíšova ob-vyklým. Jedna kongregace zřízena byla pro mladý lid od 12—30 let a byla pod ochra-nou sv. Michaela; všechny ostatní pod ochra-nou Matky Boží. Do kongregací jen tací byli přijímáni, kteří vyznamenávali se lá-skou k bližnímu, horlivostí o pořádek a mravnost, obrácením nevěřících a častějším přijímáním sv. svátostí. Již sama bázeň, aby snad z listiny kongregační vymazání nebyli, dostačovala, aby vždy ve slušných mezích se drželi. Nestřídmost a byt by jen jedinkráte byla prokázána a jen malé pohoršení byla způsobila, dostačovala, aby trestuhodný z kongregace vyloučen byl. A to byl nejlepší prostředek, jímž nešle-chetnost ta úplna byla vykořeněna. Ano posléz takovou jevíli ošklivost před opil-

stvím, že přišedše do města, vína na okus jim podaného neprijali, říkajíce: že vino jest jim jedem. — (Pokračování.)

Literární oznamovatel.

— „*Posvátná kazatelna*.“ Svazek 8. (červencový) přináší duch. řeči: na slavnost sv. Cyrilla a Methodia: 1. Kaply a studánky apoštolské, 2. Příčina tisícleté slavnosti a) na Moravě, b) v Čechách, 3. Vznešený úřad apoštolský konali sv. Cyrill a Method, a velikou slávou za to od Boha poctěni byli; na ned. IV. po Sv. Duchu; na slavnost Navštívení bl. Panny Marie; na ned. V. a VI. po Sv. Duchu; na slavnost sv. Jakuba: 1. Kalich utrpení, 2. V čem záleží radosti nebeské; na ned. VII. po Sv. Duchu: Kdo jest lichým prorokem a co činiti máme, bychom nebyli svedeni. Následují promluvy: při pohřbu Vojtěcha Maršálka, arcikněze, při pohřbu správce duchovního za času cholery a při svěcení nové školy.

— „*Svatost břimování* v stručných odpovědích vysvětlená.“ Břimovancům k poučení a na památku podává František Bezloja, kooperátor v Dřevohosticích na Moravě. Prodává se po 6 kr. v kněhkupectví Ed. Hölzela v Olomouci a J. Guseka v Kroměříži. Stran 16.

— V čísle 11. uveřejnili jsme zprávu, že kněhkupectví B. Stýbla zakoupilo sklad modlitebních knih F. Etlingera ve Würzburgu. První kniha téhož skladu u B. Stýbla v Praze nově vydaná slove: „*Jesus unser Meister, Herr und Gott.*“ Vollständiges Gebet- und Andachtsbuch für fromme Katholiken. Von Jos. Burger, Weltpriester. Mit bischöflichen Approbationen. Smnohými obrázky. Stran 416.

— „*Dřevěné hračky*.“ čili: Cesty prozřetelnosti Páně. Povídka pro mládež i dospělý věk. Dle vypravování od G. Nieritze vzdělal dr. Josef Pečírka. S ocelorytinou. Stran 108. Nákladem kněhkupectví B. Stýbla.

— „*Knížka o hmyzech*“, neboliž Naučné vypravování o motýleích, včelách, chroustech, komářích a jiných, s příklady paměti nejhodnějšími pro dívky československé od Karla Amerlinga, doktora v lékařství, ředitele c. k. české vzorní hlavní školy a t. d. Čistý výnos obětuje se jednotě k podporování vdov a sirotek po učitelích. S rytinou. Stran 127. Nákladem kněhkupectví B. Stýbla. Bude pokračováno.

— „*Stručné navedení k písemnosti* pro žáky a žákyne opakovacích škol nedělních.“ Sestavil Josef Jedlička, říd. a první učitel far. hlavní školy na Dobříši. V Praze 1867. Nákladem kněhkupectví Em. Petříka. Stran 68.

— „*Počátkové počítání*.“ Ku prospěchu nár. učitelstva, rodičů a vychovatelů napsal Josef Poklop, učitel při c. k. hlavní škole v Českých Budějovicích. Díl II. (Obor čísel od 10. do 100.) Nákladem spisovatelovým. (Viz. „*Blah.*“ čís. 8.)

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

Vyznamenání jsou:

- p. Eman. *Schöbl*, dr. theol., sekretář ř. křižov., jmenován radou k. arcib. manželského soudu.

Ve správě duchovní ustanoven jest:

- p. Ignac *Wildner*, za kaplana do Nebanic.

V biskupství Kralohradeckém.

Vyznamenání jsou:

- p. Josef *Pittermann*, protokolista b. konsistoře a sekretář manž. soudu, jmenován bisk. notářem;
p. Josef *Arnošt*, vicedirektor Boromea, stal se direktorem téhož ústavu.

V biskupství Budějovickém.

V Pánu zesnul:

- P. Jan *Spora*, farář v Jarošově, 5. června (nar. v Domažlicích 4. srp. 1794, vysv. 24. srp. 1818).

Vyznamenání jsou:

- p. Bartoloměj *Sládek*, farář v Zlaté Koruně, jmenován osob. děkanem a obdržel exposit. canon.;
p. Augustin *Křeněk*, farář ve Velešíně, jmenován b. notářem a obdrž. exposit. canon.;
p. Josef *Raumbousek*, farář v Jilovicích a
p. Josef *Huber*, far. v Ledenicích, obdrželi exposit. canon.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Karel *Hájek*, admin., za děkana v Domažlicích;
p. Martin *Zátka*, prvofarář v Čluňku, za faráře v Horní Pěně;
p. Vác. *Kuděj*, kapl. za admin. v Jarošově;
p. Jos. *Čermák*, koop. za admin. v Čluňku;
P. Leo *Schneedorfer*, cist. kapl. v Rychnově, za kapl. do Dobré Vody;
P. Maxm. *Schínko*, cist. ve Vyšším Brodě, za kapl. do Rychnova.

Uprázdňená místa:

- Čluněk (Hosterschlag), fara patron. nábož. fondu, do 24. července.
Jarošov, fara patron. studij. fondu, do 25. července.

Tímto číslem skončilo se I. půlletí „*Blahověsta*.“ Činíme pozvání ku předplacení na půlletí druhé. Novým předplatitelům poslouží expedice všemi čísly I. půlletí. Z předešlých ročníků jsou na skladě úplné výtisky r. 1864, 1865 a 1866.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
v kníž., arcib., semi-
náti číslo 190—I.

Expedice:
v kat. knihkupectví
B. Stýbla,
na sv.- Václavském
náměstí, čís. 186—II.

Nedostlá čísla rekla-
mujte nejdříve
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasý katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDINKO.

Předplácí se
v expedici
u všech řádných
knihkupců
na rok: 3 zl. 50 kr.
na půl: 1 zl. 30 kr.
Po poště:
jenom v expedici
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1 zl. 55 kr.

Předplacení čtvrt-
letí se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bidné čini národy.“ (Přís. XIV. 34.)

Jubileum a dům pro chudé poutníky z Čech v Římě.

Léta po narození Páně 64. navrátil se sv. Petr do Říma, kteréžto město byl opustil, když tam církev založena jest byla. Však po návratu jeho, bylo to za panování císaře Nerona, vypuklo kruté pronásledování křesťanů. V nesmyslné pýše své zamýšlel Nero město Řím znovu vystavěti, aby je pak jménem svým nazvali mohl městem Nero-novým „*Neropolis*.“ Této choutce přičítali současníci strašný požár, který z 14 okresů města tři v prach a popel a sedm v zříceniny obrátil. Šest dní a sedm nocí zuřil požár!

I roznesla se pověst, že Nero jest původcem té hrozné pohromy. Aby toto podezření od sebe odvrátil, vinil z žhářství křesťany, o nichžto věděl, že i jinak u lidu v nenávisti jsou. Najatí svědkové mluvili proti nim viníce je z zločinu, jehož se nikdy nedopustili. I nastalo kruté a neslýchané pronásledování mladistvé církve. Krev mučedníků napájela půdu města Říma, poslední vzdechy skonávajících vyznavačů Kristových nebyly slyšány pro ďábelský posměch pohanských katanů. V zahradách Neronových na Vatikáně, tam kde nyní sídlo papežův a velechrám sv. Petřský k nebi ční, bylo tehdejších křesťanů bez počtu utraceno způsobem nejukrutnějším. Byliť v zahradách těch v kožích zašiti a smolou natřeni za temna večerního co pochodně rozsvěcováni. V mukách

hrozných skonávající byli zběsilým zalepencům kratochvilným divadlem; však v mukách svých Krista vyznávající byli lidem dobré vůle světlem ku poznání pravdy.

Protivenství toto soužilo mladistvou církev v Římě až do smrti ukrutného Nerona.

Aby stádo zahubil, vztáhl ruce na pastýře. Petr vsazen jest do Mamertinského žaláře na Kapitólu, avšak i tam pokračoval v hlásání víry a obrácení nevěřících jako dříve Pavel, jenž jsa u vězení na Široké ulici (Via Lata) a povždy k jednomu z hlídačů svých přikován přece neustál hlásati Krista. Z tohoto vězení byl pak dán do žaláře Mamertinského na Kapitól, tam kdež i Petr uvězněn byl, jenž vězen jsa, důstojníky, kteříž u něho na stráži byli, a 47 jiných na víru obrátil. Po devítiměsíční vazbě veden byl k smrti. Popraviště těch, kdož ukřižováni býti měli, bylo blíže města na Janikulu či pahrbku Vatikánském, místo pak popravné, kde k smrti odsouzených mečem stínáno, bylo dále. Sv. Petr byl ukřižován, sv. Pavel stat. Šel tedy Pavel dále za město po cestě Ostienské. Tu kde se cesta dělí, naznačeno to nápisem, že se tu loučili knížata apoštolů jdouce na smrt. „Ty následuj mne!“ řekl Pán k Petrovi a Petr následoval Mistra svého věrně v životě i v smrti. Skonalť na kříži ukřižován, jak nábožná pověst dí, po vůli své hlavou dolů. Stalo se to r. 67, jest tomu tedy právě 1800 let.

K hrobům mučovníků a zvláště k hrobům sv. knížat apoštolských putováno hned za prvních dob křesťanských a později tím více, čím více křesťanství se rozšiřovalo po oboru země a křesťanů na všech stranách přibývalo. Také z naší vlasti putovávali věřící do Říma, tak že otec vlasti císař Karel zřídil v Římě dům pro chudé poutníky z Čech tam přicházející, kterémužto hospitalu bratři Petr, Oldřich a Jan, páni z Rožmberku l. P. 1378 velké důchody věnovali.

Věnovací listina latinská ddo. 8. března 1378 nalezá se v „Balbini Lit. publ.“ a otištěna jest ve Frindově „Kirchengeschichte Böhmens“ II. str. 424. V překladu uvádíme toto: Arcibiskup Pražský Jan dí v úvodu, že mu výše řečení bratři zaslali listinu na pergamenu psanou a jejich pečeti opatřenou ku schválení a církevnímu potvrzení jistých důchodů, jež darem dávají hospitalu poutníků v Římě, císařem Karlem zřízenému. Věnovací list zní v tato slova:

Ješto k městu Římu, jež blah. apoštolové Petr a Pavel krví slavného mučeníctví Kristu Pánu zasvětili, tak že městem kněžským i královským a svatou věrou blah. Petra hlavou veškerého oboru země se stalo, z rozličných světa stran věřící křesťané na usmíření zločinů a pro spasitelné hříchův odpuštění jako k matce se utíkají, mezi nimiž mnozí se nalezají slabí a nemocní a časného zboží zbavení, což nejjasnější kníže pán Karel, císař Římský a král český, jsa panovník katolický, zbožný, nuzných a ubohých těšitel, spolu s manželkou svou Alžbětou na mysli přemítaje a k skutkům milosrdenství všude hotov jsa, jeden dům v Římě ležící blíž kostelů a ve farnostech sv. Štěpána prvomučovníka a Blažeje pro všechny slabé a nemocné z krajů Českých přichozí za jistou sumu peněz zakoupiti dal a ten dům hojnější milosti v úmyslu maje, ke cti a chvále Boží těmtěž chudým odkázal, odevzdal a daroval.

Však jelikož týž vládce pro rozličné starosti o svatou říši a vlast tento žádoucí úmysl vyplniti nemohla další jeho vyvedení nám svěřil, my . . . ze statků našich rodinných od Boha nám propůjčených 14 kop ročního a stálého důchodu z našich dvorů či vesnic *Oltína* a *Bezetic* blíže Příběnic témuž hospitalu určujeme, darujeme a listem tímto odstupujeme.

Spanilomyslní dárcové ustanovili, aby v domě chudých poutníků z Čech v Římě zřízen byl oltář ke cti *bl. Václava a sv. Marty* hostitelky Páně; strážcem domu aby byl kněz, jemuž z řečených důchodů 10 kop ročního příjmu za jeho práci a péči vykávali a jež po nich a jejich dědicích jmenovati měl vždy probošt kolegia řeholních kanovníků v *Třeboni*. Týž kněz strážce byl zavázán sloužiti za zakladatele každý týden tři mše sv. na oltáři sv. Václava.

Ten jest obsah listiny z r. 1378. Náleží mezi historické památky, svědčící o slavné minulosti katolické země naší. Zřejmoť z listu toho, že za časů, kdy k pouti do Říma bylo třeba více dní, než nyní hodin, brávalo se tam poutníků tolik, že zapotřebí se vidělo zříditi pro chudé z nich zvláštní dům, kteréžto potřebě křesťanská láska pánův Českých ochotně a štědře pomohla. Dům poutníků Českých stojí prý v Římě po dnes. Nese na sobě nápis: „Carolus imperator IV. rex Bohemiae me fecit et H. Roraw procurator hospitalis praesentis et nationis Boemorum ruinosam refecit anno 1457, t. j. Císař Karel IV., král Český mne zřídil a H. Rorav tohoto hospitalu národa Českého správce před sesutím opravou zachránil l. 1457.“ Důchody domu u sv. Václava během času ovšem ztenčené přiřknuty jsou velikému špitálu u Sv. Duchy (S. Spirito) v Římě na tak dlouho, pokud by český hospital u sv. Václava nebyl znovu zřízen. Kdy se to asi stane? Kýžby se opět našel pán, jenžby 1800letou památku muče-

nictví sv. ap. Petra a Pavla oslavil znovu zřízením domu pro chudé poutníky z království Českého v Římě! Nejednomo i knězi bylo by pak lze putovati k hrobům sv. knížat apoštolských, spatřiti nástupce sv. Petra tváří v tvář, kdyby věděl, že v Římě nalezne přístřeší a opatření.

Základy křesťanského vychovávání.

XX. Šetrnost neb úcta a vážnost.

Základ poslušnosti jest úcta a vážnost. Snadno před tím se kloníme, jehož převahu pocítujeme. Přirozenoť sice, že díky vysoce smýšlejší o rodičích; mladší vždy pohlížejí k starším, protože jich převyšují silou i podstatou, vědomím i zkušeností. K tomu velí čtvrté přikázání dítkám, aby ctily otce i matku na místě Božím, že z vůle Prozřetelnosti nad ně jsou povýšeni a ustanoveni v domácím kruhu za hlasatele, strážce a vykonavatele zákonů božských. Než jak jsme my lidé sporádání, nemáme-li vznešené vidy (představy) rozumu a víry před sebou jako ztělesněné, pak znenáhla prchají, blednou, mizí a jen slabě nás pobádají k činnosti.

Přirozený cit praví sice dítěti: „Rodiče jsou více než já, nesmím jich lehce vážit“; ale sotva jich bude mít v uctivosti, jestliže titěrně, sprostě, pošetile neb hříšně si počínají. Kněz učí ovšem dítě: Rodiče jsou zástupcové Boží; proto musíš tak s nimi mluvit, tak jich poslouchat, jakoby sám Bůh byl přítomen a s tebou rozmlouval; přece však bude mu za těžko tuto vážnost nadpřirozenou zachovávat, jestliže otec a matka nemají nic do sebe vznešeného, božského, ano plní jsou lidské sprostoty a bídý.

Proto chci vám *rodičové* nakresliti obraz, z něhož byste seznali, jak se máte chovati, aby synové a dcery vaše měli k vám pravou úctu a vážnost. Vy chcete jako zástupcové Boží u dítek býti ve vážnosti, nuže slyšte: *Bůh* jest přede vším *svatý*. Věčné „sanctus“ andělů vykládá i ospravedlňuje nadšené „gloria“ svatých. Čím svatější je vůle vaše, tím svatější budou dítkám i slova, rozkazy vaše. V slovech poznává se vůle, *dobrý příklad* ale působí, že se vůle šetří a naplňuje. Proto napomíná Apoštol Páně všech představených v listu k Titovi: „Ve všech věcech sebe samého vydávej za příklad dobrých skutků.“ (2, 7.). Zlý příklad ale nutí, jak sv. Tomáš Aq. se vyjadřuje, že dítky hříchů,

jež vidí, následují, ano že i rodiči pohrdají. Jmenovitě *připravují rodiče o všecku vážnost* u dítek následující hrubé vady:

Přede všemi jmenuji nešetrné, *hrubé zacházení s vlastními rodiči*. Tam, kde děd nebo bába musí za kamny seděti, nesmí se hnouti, nechť-li si utržití nadávek; tam kde se sprostě o rodičích mluví a laje se jim, jistě to i vnukové pozorují a snadno zapomínají na čtvrté přikázání. — Tak se i stane, když *otec a matka v svárech* a různicích spolu žijí, často svědomí si zpytují, klejí, nadávají si nebo se právají. Patříte jen, jak dítě stojí povzdálí, oči boulí, uši natahuje, celé splašené se schovává neb pláče a vás roztrhuje! Po takovém výstupu něžná úcta dítěte je tatam! — A jestliže taková podívaná často se opakuje, jestli ani týden neuplyne bez vady, jestli jedna strana na druhou dětem žaluje a jich podněcuje, brzo zmizí všecka šetrnost k rodičům. V domě, kde je často slyšeti výčitky: „Ty jsi taková coura, jako máma; jdi k tátovi, ať ti to ukáže, on chce všemu lépe rozuměti! Vždyť vim, to je způsob tvé matky! a t. d.“ tu je konec vši vážnosti a poslušnosti. — Také svou prostořekostí a nečasnou otevřeností škodivají mnozí rodiče své vážnosti, když t. *chyby a pošetilé kousky z mladosti své u přítomnosti dítek vypravují*: „Za našich časů jsme se málo učili; — také jsme lépe nedělali a t. d.“ Abych slov nešířil, připomínám ještě v krátkosti některých vad, jako jsou: opilství, nepořádné hospodaření, lenivá toulka a žebrání, posmívání se svatým věcem, necudné žertování, lhaní, krádež a j., čehož by se rodiče také proto měli chrániti, že v srdcích dítek všecku zbožnou úctu a vážnost a něžný cit udusují. — Mnozí se ovšem vymlouvají: „To neb ono není hříchem.“ Než tím si nepomůžete; nebo malí, učíce se ve škole katechismu, slyší a vědí, co jest dobré a zlé; a kdybyste proto chtěli knězi láti, takovým úskokem sami si škodíte, nebo dítě pak mu neuvěří, ani když bude čtvrté přikázání vykládati.

Druhá vlastnost, jižto rodiče co zástupcové Boží na zemi mají následovati, jest *velebnost Hospodinova*, tak že andělé třesou se před jeho trůnem a lidé mlknou před jeho oltářem. K moudrému vychování *třeba jakési důstojné vážnosti*, ježto při vši něžné lásce nedá vzniku prosté důvěrnosti. Pochybují, zdali zvyk nyní obecný, že *dítky svým rodičům tykají*, napomáhá vážnosti; myslím se ji spíše ujímá, zvláště kde to odporuje dosavadní-

mu obyčejí. — Vždy se má k tomu hle-
děti, aby dívky, mluvívce s otcem a s mat-
kou, uctivé se vyjadřovali; by když oni
mluví, mlčely, v řeč jim neskákaly; by
napominání a rozkazy jejich pokorně vy-
slyšely. Nesmí se trpěti, aby dívky, když
jim rodiče co rozkazují, neb je kárají, sem
tam běhaly, ve dveřích stály, hlavou ký-
valy, krčily rameny neb jinak zpuřně se cho-
valy. „Tu se postav a hleď na mne, když
s tebou mluvím.“ Tak hned poprvé naříd.
Ani si dej co nevlídně, drze vynutit. „Tak
se nemluví s rodiči! Nevíš jak se říká,
když se za něco prosí?“

Hrubá a vážnosti velmi nebezpečná
chyba jest s dítkami žertovati. „Pohrávej
se synem, píše moudrý Sirach, a zarmoutí
tebe, neusmívej se na něj, abys nebolestil.“
(30, 9, 10.). Nechci tím říci, že bys ně-
kdy nesměl si dovoliti nevinného žertu, však
mezi někdy a často je velký rozdíl. — Jsou
lidé lehkomyšní, kteří ze všeho žerty si tro-
pí; také při trestání ano i v zármutku ne-
včasně vtipkují. K takovýmto šaškům ne-
má nikdo pravé úcty, ani dívky jejich.
Komu celý den se smějí, toho se nebojí. —
Chyba je také, když otec malým tajrlíka
neb harlekyna provádí. Nedopouštějte ni-
kdy, aby si dívky posměch z vás tropily,
aby vás za vousy tahaly, laškující (vás bi-
ly, drze, nezdvořile odpovídaly, však ani
sami jich neškádlete, neklamte a bubákem
nestrašte a t. d. Nemusí člověk právě
svěšeti hlavu, ani se nadýmati neb sprostou
mudrovat, a přece se může vážně a spů-
sobně chovat. Již postava a tvářnost ro-
dičů má při vši přívětivosti a laskavosti
dětem kázati vážnost.

Sv. evangelium dí, že syn Boží „mlu-
vil jako moc maje.“ Podobně mají zníti
slova rodičů jako od pánů, kteří jsou si
vědomi své vážnosti a proto má každý
rozkaz jejich býti *dobře rozvážený a mou-
drý*, ne z rozmaru a libovolný, ne krutý
a nespravedlivý. Co si má ubohé dítě
myslit, když mu matka v dobré chvíli
všecko povolí, co si jen přeje, zítra však
v mrzutosti, začkoli prosí, mu odepírá?
Jaký to zmatek, když se dítěti v poledne
chválí, co se mu ráno zapovídalo, když
dnes káře se z toho, co včera s úsměchem
se přijímalo? Nemusí-li vážnost rodičů
trpěti, když při tak rozmarném chování
dítě si pomyslí: „Dnes ničím nemohu otcí
přijíti vhod! — Dnes matka zase třeští;
zase jí něco v hlavě vězí, musím se míti
na pozoru! Zas mají něco na mysli; co z
toho pojde? Dnes tak, zítřka jinak: ani

nevím jak se zachovati!“ a t. d. Ovšem mají
dívky také křehkosti rodičů snášeti; než
takové rozmarné velení jistě nepomáhá k
vážnosti a čím menší jsou dívky, tím více
to bude škoditi. Proto než co rozkazujete,
dříve si vše dobře rozvažte, abyste nežá-
dali buď příliš mnoho nad síly dětské, ne-
bo co by se neshodovalo s jinými povin-
nostmi. — Jistá *nemoudrá matka* poroučela
dcerušce, když měla jít do školy, aby do-
nesla na pole otcí snídani, protože nemo-
hla jíti děvečka. Byl to nemoudrý, hloupý
rozkaz. Když měla dnes holka na pole
jít, proč ji matka o půl hodiny dříve ne-
zbudila? Nebylo by to ovšem příjemno;
však takové zapření sebe mohlo se na ní
žádati, ne pak aby zanedbala školy. —
*Nekažte dále příliš mnoho najednou a ne
často.* — Co bývá zřídka, více se váží, než
co často přichází. To stálé kantorování a
nekonečné se hryzení činí dívky lhostejné,
málomyslné a mrzuté. Co dítě samo činí,
bez pobídky, nemusí se nařizovat. Často
postačí na otázku: „Dobře tak? tak to
mám dělat?“ odpověď: „Ano, tak dobře!“ —
Dětem dospělým může se nechat více sa-
mostatnosti; však co je důležitého, nemají
na vlastní vrub dělati; nýbrž dříve se mají
s rodiči poraditi, neb alespoň musí věděti,
že k tomu mlčky svolují. Nevrlé odpoví-
dání a zpupné vzdorování ovšem zasluhuje
přísné káry. — Také nemysli, v tom že
jeví se vážnost neb autorita, když žádáš
a velíš vše naopak, než jak dívky si přejí
a navrhují. Vždyť i ony mohou míti dobré
náhledy. Nemáte-li co vytýkati, dejte svo-
lení. Odpíratí ze vzdoru neb svěhlavosti
nepomáhá rodičům k vážnosti.

Aby rozkaz snadno se plnil, *musí být
krátký a jasný, tedy beze všeho dlouhého
odůvodňování.* Čím menší jsou dívky, tím
více jsou důvody nemístné. Táže-li se dítě
proč? rei: protože máš poslouchat, že tak
chci mít. Ba i dospělí mají nařízení, byť
i příčiny nechápali, dříve vyplnit; později
za vhodné příležitosti můžeš co třeba do-
ložit. „Rozkaz, dí *Basedov*, je projevení
vůle a nic jiného. Důvody uvádět třeba
jen tehdy, když se dává rada a poučení.
Také jsem se domníval, že se má s dětmi
co nejdříve o příčinách nařízení rozumovat,
však přemýšlením a zkušeností jsem po-
znal, že se tím ochotná poslušnost jen zpo-
zdíje.“ — Ještě větší chyba je, když se
k rozkazům připojují sliby lichotivé aneb
když stále tresty se vyhrožuje. „Udělej
to a to! nech to! psť!“ neb pouhé poky-
nutí a zahrožení prstem má obyčejně po-

stačiti. Obširná, rozvláčná nařízení podobají se řídké omáčce na dobré pečeni; nic potom! — Konečně *buďte rodiče v rozkazování také jednomyslní*. Dítě musí vědět: co řekl otec, je i matce zákonem a rozkazy matčiny nabývají moci také u otce. Nic tak poslušnosti nepřekáží jako dvojí vláda v rodině. Rozchází-li se v něčem vaše mínění, dříve shodněte se soukromě; u přítomnosti dítěte má vůle vaše vždy se shodovati; jako z jedné úst máte veliti i zapovídati. Táhne-li jeden za rukáv pravý, druhý za levý, kabát snadno se rozpáre: tak veta je po vážnosti v srdcích dětí, když rozkazující otec „hat!“ matka „čehy!“ volají. Příkázání Boží i církevní proto snáze se zachovávají, že stejně z úst kněží po celém katolickém světě zavznívají: tak i dítky nařízení rodičů tím spíše budou šetřiti, čím oni víc spolu budou souhlasiti, čím jednomyslněji si budou počínati a shodovati se ve svých rozkazech.

XXI. Láska.

Rozeznáváme poslušnost dvojí, t. nucenou a dobrovolnou. Při nucené poslušnosti poddává se člověk cizí vůli jen proto, že se bojí větší moci a síly; podrobuje se, že musí, že jinak nelze. Tak poslouchá otrok svého velmože, kterýž ho koupil, že ho k práci bičem dohání; tak poslušny jsou čínské dítky svých rodičů pohanských, k jejichžto žalobě císařský úředník dítky potrestati musí beze všeho vyšetřování. Neupírám, že si časem i křesťanští rodičové poslušnost zpurného syna neb svévolné děrky mohou a mají vynutit; avšak je to vždycky zlá věc a smí býti jen výmínkou. Stane-li se nucení pravidlem, poslouchají pak dítky jen z bázně, stanou se tvrdošíjnými a s netrpělivostí očekávají doby, až obtížné odrostou kázní a sprostí se uzdy.

Moudří *rodiče* musí tedy dbáti o to, aby jich dítky poslouchali ochotně, s radostí; proto si musí umět *získati důvěru a lásku*. Miluje-li dítě rodiče, poslouchá jich, ne že se obává hněvu a trestu, ale by jich nezarmoutilo. Tato *poslušnost z lásky* prokazuje se přirozeným způsobem *jen milujícím a milovaným*. Že někdy dítky i nelaskavých rodičů poslouchají, je zvláštní milost, na niž nesmíš počítat; obyčejně platí přísloví: „lásky za lásku.“ —

Křivá je tedy zásada, již někdy slyšíme, že by rodiče neměli dáti dítkám ani znáti, jak jich milují. Citlivé (sentimentální), rozmazlené, jak se říká, opičí lásky nemají ovšem ani jevit ani mít; ale náklonnost něžnou, upřímnou, srdečnou mají na jevo

dávat a taková nedá se ani utajiti. Proto nezavrhujeme *útlunost a celování* mezi rodiči a dítkami. V tichém, přívětivém oku matčině vznikají v dítěti první jiskřičky lásky, jež vroucností srdce a dechem rtů jejich v plamen se rozněcují. Takové výlevy lásky, jak jich sdílíte, tak i přijímejte na vzájem; jimi povrhovati bylo by srdce urážeti. Ovšem i tu, jako ve všech věcech, škodí přílišnost. Je-li dítě přívětivé, laskavé ze zistných ohledů, n. p. aby své chyby ulahodilo, vůli svou provedlo; slovem, je-li jevení lásky pouhé lichocení, nesmíš ho přijímati, a sice tak dlouho, dokud dítě trvá v svém nespůsobu. „Jdi, řekni mu, nechci s tebou nic mít, až budeš hodným! — Tak to činívá kočička, líže a drápe zároveň!“ Když se dítě polepšilo a tulí se zase, přijmi to, ale vhodně je napomeň.

Hleďte dítkám často učiniti nějakou radost; netrapte jich přílišnou, obtížnou prací, přejte jim času ku hře a k vyrazení, rozmlouvejte s nimi často, nejspíš v tmavé hodince — pod večer; — časem jich něčím překvapte, zvláště v den jmenovin, o vánocích, na Mikuláše . . . Skormoutil jsem se velice, když tázaje se o vánocích hodné dívčiny, co jí Ježíšek naložil, uslyšel jsem: „Nic!“ Měla macechu; — však to neomlouvá; za to měl být otec citelnějším. Nebuďte lhotejnými, když vám také *dítky* chtějí nějakou radost působiti; n. p. když vám první výrobek své pilnosti vázaného podávají. Děláte-li, jakoby vám na tom nezáleželo, smějete-li se bláhovým, spíláte-li jim za to marnotratníkům, zasadíte srdci jejich ránu, ježto snad nikdy se nezacelí. — Jistá matka zahodila kvítka, ježto dceruška pro ni natrhala, do bláta, zašlapala je a bila ji, že si při tom botky umáčela. — Možná-li, aby laskavá matka tak nemoudře jednala?

Nebuďte dále rodiče neteční ku štěstí a neštěstí dětí; naopak buďte *starostliví* o ně, aniž byste jich však rozmazlili. Vezměte si za příklad kvočnu, jež svá kuřátka pod křídla skrývá, aby je uchránila v nebezpečenství; ano když zásoba došla, nalezší zrnko, sama si je od huby utrhne a svá pysklata na ně volá. — Otče, nepodávej svým malým chleba mrzutě; nýbrž raduje se, že jsi v potu tváře ho dobyl, nevyčítej jim, že si ho pro ně sám utrhnouti, že sám strádati musíš. Uzmi si matko spíše poslední sousto od úst, než aby dítky tvé hlad trpěly a nežaluj, jaký kříž ti působí. — Dbej, ať se synové a dcery řádně vyučí, aby se ve světě snadno

uživil; však *nečín vysoké plány*, abys jich nemusel v polovici cesty zanechat. Sotva vám co srdce dítě tak odcizí, jako když vidí, že vám při všem, cokoli pro ně volíte, nezáleží tak na jejich štěstí a spokojenosti, ale byste ukojili svou ctižádost, a nic tak nekali jejich radost, nic srdce tak nekormoutí, jako když z lakotnosti a z pouhého sobectví vpravili jste jich v poměry, v nichžto nemajíce prostředků nebo dobré vůle, jich opouštíte. — Kdo dá syna na studie, nevěda, jak je dokoná; kdo dceru po panskou vychovává, jež sotva za boháče neb hraběte se vdá, málo užije vděku a také ho nezaslouží; nebo není to láska, ale samolibnost, vysokomyslnost, pýcha.

Prokazujte také dětem vždy upřímné účastenství, srdečnou útrpnost, poskytněte dle možnosti *radu i pomoci* v chorobě i v žalosti. Nenechte malých, když se jim něco zlého přihodí, dlouho plakati a hořekovati; pomozte možná-li rychle a nelze-li, alespoň jich potěšte, vyražte jich, myslí, srdce dodávejte a napomínejte k trpělivosti. Sami tak snadno nenaříkejte, neděste se, nepřehánějte, když spolu bědujete; to více dívky jen poděsí, zchoulostí, ale nepomůže. — Starosti své jim záhy nesdělujte, nežalujte jim svou bídu, nekalte jim samým hořekováním nad svým trpkým osudem jaro života. — Bůh sám se o to stará, že i malí svůj křížek mají; učte jich, aby ho nesli trpělivě; ale váš kříž je pro ně dosud těžký. Byť i lev, páde pustinou na lup neb bojuje proti nepříteli, rozkacen strašlivě řval; jak medle blíží se k svému mláděti, ztíší se a vchází pokojně v doupě. — Byť vás i starosti hnětly, byť jste mnohé nesnáze a nepříjemnosti v světě zakoušeli, nesplácejte za to dítkám, zlost si na nich nevylévejte; odložte mrzutou, kyselou tvář; ukroťte prudkost a hněv, jak medle mezi dítky vstoupíte a důvěrným pohledem, přítulnou laskavostí jejich nabudete opět tichosti, bodré a veselé myslí.

Hleďte si srdce dítěte získati, *upřímně a šetrně* s nimi zacházejíce; netrapte jich krivými domněnkami a podezříváním; neříkejte n. p. dětem: „Když přijdete s očí, tropíte co chcete! Kdo ví, co jsi zas ztropil! Jistě nemáš nic dobrého na mysli! To bude zas notná lež! Ty mne chceš jen usoužit!“ . . . Takové bezdůvodné a přehnané úsudky děti boli a mohou vám snadno jejich srdce odvrátiti. — Neklaďte jim potměšilé léčky, nevzbuzujte v nich důvěry, abyste jich snáze mohli lapnouti. Bedlivé oko a přímé oslovení *také* se dopátrá pravdy.

— Nepřipojujte k rozkazům trpké poznámky a k záповědím kousavé úštěpky; haníte-li nenarážejte, nešpincujte; trescete-li, čiňte to bez úšklebků a nadávek. Zapovídejte zlé opravdu, přísně, ne ale příkře; kažte dobré přívětivě, ne lichotivě; řeč vaše buď pevná ale mírná, hlas přirozený, ne sladkavý ale srdečný; postava buď důstojná, vážná, ne jakoby v zuřivosti chtěli děti rozsápati. — Myslete si srdce Boží, v němž potkaly se spravedlnost s milosrdenstvím; — představte si velebnost Kristovu, sdruženou s přívětivostí a laskavostí. — Zpřítomněte si tvář Marie Panny, v níž obrazi se bolest zmírněna obětavou láskou, a vzory tyto dle okolností věrně následujte a chování vaše k dítkám bude takové, že jich vážností od sebe neodstrčíte, ani laskavostí příliš k sobě nezblížíte; že jich přísností neučiníte bázlivými, ani shovívavostí drzými; že jich starostlivostí nezraníte, ani milostností neotupíte.

Lásce nedá se učiti, aniž ji lze prikazovati, nýbrž třeba si jí získati a zasloužiti. Proto *musí rodičové dívky vzájemně k sobě přivádět*, ano přitahovat; otec je musí vzbuzovati, by se klonily k matce a matka nabádati, by si vážily otce. Ty otče, nechlub se před dětmi, co jim dobrého prokazuješ, nýbrž vypravuj často a důtklivě o lásce a pečlivosti matčině; naopak ty matko, připomínej jim často mnohá dobrodiní, práce a starosti otcovy, uť je jak mají z rána otce pozdravovati; domů příchozího vítati, jak mu mohou radost působiti, n. p. o jmenovinách nějakou průpovídkou, listkem, kytkou nebo vlastním výrobkem; jak se mají za něj modliti v nepřítomnosti, na cestách, v nemoci, jak se s ním loučit a přátí mu šťastné navrácení a t. d. Tak učí se dívky lásce právě, nezištně. —

Neblahé to počínání, když si obě strany dívky jen k sobě přitahují a *jedna od druhé jich odvrací*. „Či pak jsi? Jsi můj? Táta je zlý, ošklivý, nehleď na něj! Ty jsi můj zlatoušek, po jiném ti nic není, ani po mámě!“ Takové bloupé žvatláni dívky kazí, učí je lži, obojetnictví a pretváře a podvrací úctu a lásku k oběma rodičům. Hříchem ale jest, když otec dívky proti matce popouzí, nebo naopak; když chyby jeden druhého odkrývá, jeden na druhého před dětmi hubuje, žehrá, žaluje a v rozepřích je za soudce ustanovuje. Dosti je trudno, mají-li muž a žena sváry a různice mezi sebou; ale potahovati syny a dcery v takovou svízel, je pošetilost, ježto se

trpce mstí, jak už Spasitel vyhrožuje, říká: Každé království proti sobě rozdělené spustne a dům proti sobě rozdělený nestane. Mat. 12, 25. Také nemůže zůstat bez následků, když rodiče trestání dítek strkají jeden druhému, když matka z choulivosti trest poodkládá až přijde otec, a otec z netečnosti matce ho zůstavuje. „Počkej, až přijde tatík, však on ti dá! — Co mně do toho, kárej si nezbedy sama!“ K čemu takové řeči a jednání? Každý tresci zlé, co vidí a slyší sám. Zasloužená důtka a trest spravedlivý nikdy nerozhoří, ovšem ale nemilým, odporným se stává, kdo se k službě nelaskavého biřice snižuje.

Krátko-li vše obsáhneme, co v této i v předešlých dvou částkách bylo řečeno, záleží umění vychovati si poslušných dítek v tom, aby se věrně a ustavičně zachovávaly následující pravidla: 1. Plňte rychle a ochotně moudré prosby svých dítek, ne dbajíc na rozmarné jejich nápady, však pokojně, pevně a neustupně odbývejte požadavků neslušných a žádostí zpurných i nalehejte na správnou, neodkladnou poslušnost. 2. Domáhejte se náležitě vážnosti chováním neuhonným, důstojnou přisností, jakož i rozmyslným, včasným, krátkým, jadrným poroučením. 3. Dobývejte si lásky dítek šetrným, upřímným, soucitným, účinným a přívětivým s nimi zacházením. 4. Tomuto svému jednání dodávejte ráznosti a moci manželskou svorností a láskou i počestným souhlasným spolupůsobením. 5. Konečně vydávejte se sami za příklad pokory a poslušnosti k svým představeným, prostě za pomoc všem nám společného Pána a Otce v nebesích. Tak mějte naději, že vám bude žehnatí a těšiti se budete z dítek poslušných. — (Pokračování.)

Láska matčina.

Obraz ze života od Fr. Pravdy.

4.

Vincencie překročila rok dvanáctý a ještě je dítě nedorostlé a nedospělé. Nemůže se říci, že by byla zevnitř zmrzačena a že by pohled na ni byl snad odporný. Nikoliv, má údy souměrné a když jsi ji spatřil, myslíš si: „Je mladá, malá, churavá, ale líbí se mi,“ nic oko tvé neuráží. Teprv, když jsi slyšel, kolik je jí let, když jsi viděl, jak je neobratná, ke vši práci nespůsobná, zmocnila se tě lítost nad ní a obdivuješ se matce, jenž ji za svůj poklad považuje. Má ještě dvě dítky zdravé a silné, vzdělané a hodné a hle, na těch si tak nedá záležitosti jako na tom ubožátku,

ačkoliv je stejně miluje, jak již jsme předsvědčeni.

Vincencie otevřela ústa, mluví moudře, nábožně a skoro tě obešel mráz, že to dítě nepatrné povědomost má o věcech, o nichž povědomost mívají jen velcí lidé. Arciť, matka ji sama učí, ji sama pěstuje a již i v jiném ohledu velmi mnoho s ní dokázala. Byla nedůtklivá a popudlivá, divná a nevrlá, plačtivá a šklebivá, mimo matku nikoho nechtěla mítí okolo sebe a nikoho neposlechla a nyní, popatřme, je tichá jako beránek, je volná a trpělivá, přívětivá a vřelá, s každým se snáší a každému je vděčna, když ji třeba jen maličkou službu prokázal.

Matka ji tak obrátila a předělala a může se říci, že jen od matky závisí, jenž bdíti nad ní a chrániti ji nepřestává a nepřestane, dokud živa bude.

I druzí v domě podporují a opatrují chudáka lazara, ale není jim dáno činiti to s takovou vroucností a láskou jako matka a vytrvati v tom tak neomrzele jako ona. S nimi Vincencie není spojena tím duševním svazkem, co ji poutá na matku a co matku poutá na ni. Žili by pokojně a svorně, kdyby matky nebylo, ale tak by si přece nevyhověli. Matka se Vincencii obětuje, toho by neučinil nikdo z nich, postarali by se o ni, ale odríci se k vůli ní vlastního blaha a štěstí, k tomu by se sotva odhodlali.

Dobře, že u Boleslavských mají jmění a že Vincencii očekává dědictví, jenž ji až do smrti uživí. Tak alespoň doufá matka a těší se tím, když povází, že snad umře dřív než dcera. Však ona již také povázila, že jmění je nestálé a nejisté a proto zdravým a schopným dětem svým často klade na srdce, aby neopustily bídné sestru svou, kdyby sama neměla prostředků k živobytí, jež si ony budou moci vydělávat.

Nevěřily, že by někdy bylo zapotřebí, aby vydělávaly jako jiní lidé a zajisté se toho nenadály. Matka by snad také nebyla přišla na takové myšlenky, kdyby nebylo bývalo Vincencie a jen starost o tuto je v ní povzbudila. At se stane, jak se Bohu líbí, ona Vincencii setrvá věrná a již napřed na vše se připravila. Blaze jí, šlechtě paní, Bůh v skutku na ně dopustil nehody, jež nepředzvídali a ona v nich, když se dostavily, obstála a zvítězila.

V městě, kde rodina Boleslavských přebývala, byly domy tenkrát z většího dílu jen šindelem kryty. Často leckdos pronesl obavu, že by bylo zle, kdyby vy-

pukl Boží oheň a čeho předlouho se strachovali, to je konečně přece potkalo.

Jednoho dne v zimě ulehli večer milí obyvatelové bezpečně na svá lůžka a zabrali se do tvrdého spánku. Minula půlnoc a tu po ulicích strhl se shon a křik, že hoří. Již se také zvonilo na poplach, lidé skákali z postelí a vybíhali ven, dívali a tázali se, kde nebezpečný živel počal zuřit. Celé město osvětlovala záře, okna se leskla, zdě se stkvěly, jiskry lítaly vysoko do povětří. Nejvíce světla padalo na kostel a na věž, mohl jsi rozeznati jako ve dne, kolik hodin ukazuje ručička na ciferníku a již se ozývaly hlasy, že se snad chytil chrám Páně.

„Nikoliv,“ volali jiní, „hoří u pekaře na náměstí a vedlejší domy již také zachvátí požár.“

Nejbližší soused pekařův byl kupec Boleslavský a tam se hnaly zástupy, aby pomáhaly. Městská střikačka tryskem jede za nimi, lidé nesou putny, vědra, hrnce, koše, budou nabíratí vodu, nesou řebříky a háky, budou trhati střechy.

Na náměstí panuje velký zmatek, mnohý se doma pořádně ani neoblekl, je bez kabátu, je bos a tu teprve se přiodívá kusem šatu, jež si byl vynesl. Běží zase nazpátek a hledí zachrániti, co mu padlo do ruky, popadl věc bez ceny a utíká s ní a to, co snad má cenu velkou, v pomatečnosti své nechal ležet.

Na zemi jsou hromady nábytku, peřin, šatsů, podává se to pořád dál a dál a kde je dobytek, vyvádí se na místa bezpečná.

U pekařů a u kupců se již nic nedá dělat a zachovat, boří se krovy, na půdách je plno ohně, na dvůr nikdo nemůže. Snad již také propáleny jsou stropy a kdyby nebyly, nikdo by nevydržel v pokojích produsivý kouř a horoucí parno.

Jestli pak již všichni se dostali ven, co v těch domech bydlejí?

Ach ano, pekař je tu se svou rodinou a ještě pořád vyhazuje, vystrkuje a vytahuje, k čemu může doraziti a kupec rádi ve svém krámu se synem, aby odstranil, co se ještě dá odstraniti a domácí a cizí se s ním přičiňují. Spouštějí do sklepů zboží, ukládají do klenutých komor sudy, balíky a truhlice, již je zaráží dým, již se horkem mohou zalknouti a mnohý již vyskočil ven, boje se záhuby uvnitř.

Kupec nechce ustoupiti, jedná se o jeho jmění, bez toho dost velkou ztrátu a škodu utrpí; kdyby přišel o všecko, byl

by žebrákem. Domlouvají mu a volají ho, nadarmo, neposlechl jich, museli ho přinutit a odvést, již mu hrozilo největší nebezpečí.

Byl čas, krov se sesypal a prorazil strop, plamen se rozšířil po pokojích, na dvoře, ve skladech a zálohách, šlehá do chodby k vratům, i tam zapálil všechny zásoby a jsou mezi nimi, jenž velmi snadno chytají a nedají se uhasiti.

Ve sklepech je i prach a kdyby ten se znal, stala by se zpousta, již si nelze ani představit. Nejen dům Boleslavských až do těch nehlubších základů by byl vyvrácen, zastihlo by to i jiné domy a možná, že by zkáze a zhoubě podlehla velká část města.

Však tolik prachu tam není, jak se povídá, Boleslavský to dotvrzuje a praví, že do sklepa, kde je, oheň zajisté nevnikne.

Proto přece dělají, co mohou, všichni lidé přítomní a dům se zalívá a je již zaplaven vodou, že potůčky vytékají. Hoří pořád, hoří nejen u pekaře a u kupce, oheň pokračuje od domu k domu a nezastavil se, až na obou koncích této strany náměstí, kde ji oddělují ulice.

Lehlo popelem deset stavení a jen vytrvalé práci a všeobecnému úsilí se podařilo, že oheň nepřešel na druhou stranu ulic a meze se mu zde položily. Nicméně byla škoda náramná a ačkoliv si každý mnoho zachránil sám a mnoho mu zachráněno bylo od lidí z města a ze vsí, přece přišly na zmar sta a tisíce.

U Boleslavských utrpěli nejvíce, že měli nejvíce bohatství a zkazilo se a shořelo jim zboží. Ani nábytek, náradí a šatstvo nemohli odkliditi a uhájiti, že dům jejich již stál v plamenu, když se probudili a každý utíkal s tím, na čemž si zvláště zakládal. Otec popadl peníze a papíry, syn vzal zlato a stříbro, dcera nabrala do náručí své nejmilejší skvosty.

A matka?

Matka nemyslela na nic než na svou ubohou Vincencii a tu sama jedinká z hořícího domu vysvobodila. Běžela s ní na vzdálené předměstí a tam v chalupě našla útočiště u chudé prادلény, jižto často k službě najímali. Justina ji doprovodila a pak se zase vrátila k otcovi, aby mu zprávu dala o matce. Učinila to a vidouc, že pomoc její k ničemu nevystačí a opravdu je zbytečná, odnášela aspoň co bylo jejich a leželo tu na hromadě a dobří přátelé a známí i neznámí jí při tom pomáhali.

Matka se zabývá s Vincencií, již jí

připravila lůžko, mluví s ní, těší ji, pláče a modlí se.

Muži pracovali celou noc a ani ráno si nepřáli odpočinku přehlížejíce a ukládající zbytky svého vlastnictví.

Oheň byl přemožen, ale sutiny a zbořeniny ještě doutnaly a bylo třeba je uhašovat.

Teprv pozdě odpoledne navštívil unavený kupec svou rodinu a když zase chtěl odcházeti na spáleniště, aby v práci pokračoval, cítil, že nemůže. Bylo mu zle, lomcovala jím zimnice, píchalo ho na prsou a ačkoliv ještě nic byl nejedl, přece neměl hladu. Musel ulehnouti, ale nespál a když v noci stav jeho se zhoršil, poslali pro lékaře a slyšeli, že se mu zapalují plíce.

Rozstonal se nebezpečně, lékaři, manželka, děti učinili, co mohli, aby ho zachránili, ale vše bylo marné, přijal svaté svátosti a za týden byl nebožtík. (Dokončení.)

D O P I S Y.

Z Roudnice, 4. července 1867.

(Z bojiště na Dobeníně u Nov. Města nad Methují).

Listy politické ohlašovaly obecnstvu, že o výročních dnech bitev lonských na bojištích církevní slavnosti konány budou. Myslím, že nebude od místa, když i Blahověst svým čtenářům poví, kdy, kde a jak se ony slavnosti na rozličných místech konaly, aby nejen potoky krve ale i výjevy lásky křesťanské v dějinách zaznamenány zůstaly. Dopisovateli z Roudnice dostalo se laskavosti veleváženého souseda toho potěšení, že mohl také býti přítomen slavnosti té první na Dobeníně na den 27. června, výroční to den srážky levého křídla armády pruské s vojskem našim rakouským, čili na den bitvy u Náchoda.

Bitva vlastně byla svedena na Dobeníně. Dobenín jest osada na západ od Nového města nad Methují, jižně od Náchoda u tak zvané „branky“ ležící, místo i v dějinách církve české již z r. 1067 památné; neb se tam odbyval sněm za příčinou volby nového biskupa, když Šebřir zemřel po 37letém znamenitém svém biskupování. Tehda, jak čteme v Zapově kronice, odebral se kníže Vratislav se svými bratřími a celou ostatní knížecí rodinou za vojskem k hranicím zemským a tam před „zemskou branou,“ kudy se ze země (české) vycházelo lesem pomezím, u osady Dobeniny, nedaleko nynějšího Nového města Hradiště nad Methují v polním ležení sněm položil k volení nového biskupa Pražského. Tu posadil se kníže u prostřed, bratří jeho: Konrad, Ota a Ja-

romír seděli na pravé, největší úředníci zemští, župani a ostatní páni na levé straně: kanovníky a kněží všude okolo sebe dlouhým kruhem kníže posadil a za nimi všechny sněmovníky postavil. A jak víme, byl tehda Lanec, probošt Litoměřický, rodilý Sas podáním prstenu a berle od Vratislava na biskupa Pražského, pastýře lidu Českého zvolen. Volba ta ale ani bratří knížete ani mnohých neuspokojila; zvláště Kojata Všeborovic to byl, jenž zjevně proti té volbě hlasu svého pozvedal tvrdě, že i mezi rozzenými Čechy mnoho učených a biskupské důstojnosti hodných kněží se nalezá. A tak dlouho se proti té volbě na Dobeníně mluvilo a jednalo, až přec konečně Jaromír, jeden ze tří bratří Vratislavových, co tuzemec na hradě Pražském biskupem byl jmenován a za takového ustanoven a vyhlášen. — To zdálo se mi zapotřebí předslat, abych dilem historickou minulost Dobenína v paměti obnovil, dilem ihned spolu mistrovský obraz svat. Václava na hlavním oltáři Dobeninského chrámu vysvětlil, jenž mimo milostnou tvář sv. Václava co vévody i ten sněm na Dobeníně odbývaný nám představuje. A sice po pravé straně jak Vratislav Lancovi klečícímu prsten a berlu biskupskou podává a po levé jak Kojata nespokojenost svou na jevo dává. Práce to našeho Hellicha, kteráž svou výtečností, věrností a živostí barev obdiv v každém vzbuzuje a svého původce nejoblíbenějším umělcem naší doby činí.

Tento obraz, pravá to ozdoba chrámu, lonského roku při srážce našeho vojska s Pruským veliké pohromy utrpěl a sice granátem, jenž z voje nepřátelského apsidou do chrámu Dobeninského vletěv se roztrhl a obraz na kousky rozdrtil. Toho litovala osada Dobeninská velice a šlechtetný dárcce obrazu důst. děk. Budynský Rojek neměl pokoje, až pro Dobenín nový s předešlým zcela stejný obraz u Hellicha objednal (v ceně 600 zl.) a do dne do roka na vykázané mu místo dopraviti dal. Dne 27. června byl posvěcen a osadníkům Dobeninským odevzdán. Posvěcení vykonal dárcce sám, osloviv dříve své bývalé osadníky krátkou ale jadrnou řečí, v níž nejprve se zmínil o osudech obrazu samého, který ač již r. 1852 byl zhotoven, pro politické náhledy a poměry teprv až r. 1859 směl býti vystaven, vybízejí jich, by jeho v modlitbách pamětlivi byli a sv. Václavským národem zůstali, pravý pokrok milující, jenž ve víře a ctnostech si libuje; hříchu ale a nevázanosti se chrání.

Po tomto církevním výkonu ubírali jsme se teprv v průvodu na pole u hřbitova Dobeninského ležící, kdež šachta vedle šachty se nalezá a každá veliký počet bojovníků zde padlých v sobě skrývá. Kráčeli jsme ku kříži u jedné z těch šacht postavenému, na němž rozstřílený obraz sv. Václava visel a oltář k oběti zádušní byl připraven. Dojat byl každý již pouhým zde pohledem a dojem ten zrostl, když před celým shromážděním důstojný Novoměstský p. děkan Pelhřim Novák vystoupil a po textu „Misto, na kterém stojíš, země svatá jest“ výmluvnými slovy, památnost Dobenína vůbec (již z r. 1067) a z minulého roku zvlášť připomínal, jenom ochraně sv. Václava zachování naší vlasti a národu přičítaje; jak již Kosmas byl tvrdil, že národ český nezahyne, dokud za něj sv. Václav oroduje. Po přiměřeném napomenutí a vroucí modlitbě sestoupil dolů a sloužil u přítomnosti asi 10 duchovních zpívané requiem, při němž též zpěvácký spolek Náchodský v průvodu sem přišlý působil.

Z toho vidno, že Dobenina zažila v ten den dobu *radosti*, potěšivši se darem svého býv. pastýře, dobu *smutku*, připomínajíc si utrpení, jaká v ten den byla snášela a ty životy českých synů, které tu za obět padly.

Potěšení jsme byli všickni vroucí pobožností, jaká v tomto kraji mezi lidem panuje. Mimo tento krásný obraz viděli jsme v chrámě Novoměstském i tři jiné rovněž od důst. p. děkana Rojka tam darované.

R.

Z Říma, dne 25. června 1867.

(O slavnosti Božího Těla, z Salz. Kirch.)

Průvod *Božího Těla* konal se letos v Římě s neobyčejnou slávou. Napřed kráčely dítky ze sirotčinců v oděvech bílých, po nich údové řeholí starších: Augustiáni, Kapucíni, Jarolymité, Paulínští, Františkáni, Minorité, Karmelité, Servité, Dominikáni, Olevitáni, Cisterciáci, Valumbrosiáni, Kamaldulensští, Benediktíni a řeholní kapituláři (novějšího původu řádové, jako: Jesuité, Redemptoristé, Piaristé, Pasionisté, Lazaristé atd. nejsou zastoupeni při tomto průvodu Božího Těla, jelikož pořádek téhož procesí od času sněmu Tridentského se v ničem nezměnil). Za řeholemi kráčeli chovanci chlapeckého i alumnové kněžského semináře římského, kněží 54 far římských, 9 kolegiatních kapitol, 4 menších basilik, 3 basilik patriarchálních (S. Maria Maggiore, S. Petra ve Vatikáně a s. Jana v Lateráně);

kanovníci vesměs měli na sobě kožíšky a v rukou hořící voskovice, jakož i každý jiný účastník průvodu měl v ruce voskovou svíci. Před každou basilikou nesen jest veliký slunečník se zvonce, na němž se vždy po chvíli dalo znamení. Dále kráčeli úředníci papežští ve fialových klerikách, manteletu a mozetu; 19 prokurátorů řeholí; papežští komoří a kaplani; za nimi nesený jsou 3 papežské tiary (koruny); jednu dostal papež Pius VII. od císaře Napoleona I., cena její páčí se na 234.900 franků; ozdobena jest mnohými diamanty, smaragdy a rubíny; druhou v ceně 153.000 franků darovala španělská královna Isabella papeži Piu IX.; třetí v ceně 21.000 franků dostal sv. Otec od Quardie Římské. Následovali římsští advokáti, referendáři, auditori a jiní preláti; uprostřed nich nesená jest čtvrtá tiara, které užíval předešlý papež Řehoř XVI. Dále nesli jednoduchý stříbrný kříž, za kterým kráčeli zpovědníci z chrámu sv. Petrského (z Rakouska jest mezi nimi jeden polský, jeden slovinský, pak uherský a německý zpovědník z řádu Minoritů) v mešním rouchu; za nimi mistr špitálu sv. Ducha, dále opatové, biskupové, arcibiskupové a patriarchové v počtu 296, písně a žalmy říkající; biskupové obřadu latinského měli v jedné ruce bílé jednoduché mitry, biskupové východních krajín měli koruny neb černé klobouky, fialovým závojem zastřené, někteří (jako Armenští, Syrští, Melchité) měli skvostné mitry zlatem a drahokamy ozdobené; patriarcha z Indie měl na mitře hvězdu ze samých diamantů; také jeden černoch se nalezal mezi biskupy; biskupové z řádu kapucinského neb františkánského vzati měli dlouhé vousy. Za biskupy kráčelo 40 kardinalů; jahnové v dalmatikách, kněží v mešním rouše, kardinalové-biskupové v pluviálech. Za těmi následovali římsští konservatoři a senátoři v purpurovém rouše středověkém, gubernátor města a knízkata římská, načež assistující dva kardinalové-jahnové (jeden z nich byl Antonelli), dva preláti s kadi-telnicemi, dva papežští ceremonáři a konečně sv. Otec sám, nesen jsa na trůnu od 12 mužů červeně oděných; papež kleče držel v rukou vel. Svátost v malé monstranci. Kol trůnu papežského kráčeli důstojníci tělesné stráže, Svýčarí v brnění a prilbicích s ohromnými meči v rukou; dva sluhové papežští nesli vedle trůnu veliké vějíře z pširosích a pavích per zhotovené. — Přes celý průvod ozýval se zpěv písní „Lauda Sion“ a „Pange lingua“; všemu

tomu blahol všech zvonů, vojenská hudba a himění děl velkolepého dodávaly dojmu. Za velebnou Svátosti kráčeł děkan Rotae Romanae (nejvyššího soudu Římského), papežský sbor hudební, vyšší dvořaninové, komorníci v pestrém oděvu španělském, četnictvo, dělostřelectvo a jiné vojsko papežské. Průvod trval celé 3 hodiny. Lidstva bylo nejméně 100.000 přítomno; ale nicméně zbývalo ve vedlejších čtyřech lodích sv.-Petrského chrámu ještě místa; neboť jen do hlavní lodě téhož chrámu pohodlně se může 70.000 lidí vměstnati.

KRONIKA.

Z Prahy. Pořádek slavnosti *Cyrillo-Methodějské* v Karlíně. Dnes 5. července: v 6 a o 1/2 8. hod. mše sv.; v 10 hodin slavná mše sv.; odpoledne ve 4 hodiny české nešpory s požehnáním. Zítra 6. t. m. v 6 hodin a o 1/2 8. mše svatě, ve 4 hodiny litanie s požehnáním. V neděli 7. ranní služby Boží s kázáním v 6 hodin, v 7, 8, a 9 hodin mše svatá; v 10 hod. kázání, v 11 slavná mše sv., odpoledne ve 4 hodiny kázání a po něm české nešpory s požehnáním. Dne 8. a 9. července v 6 a o 1/2 8 hod. mše sv.; ve 4 hodiny litanie s požehnáním. Od 10.—13. t. m. 40hodinná pobožnost; vždy v 7 hodin ráno bude zpívána mše sv.; pak výstav nejsv. Svátosti, o 1/2 6. hod. odp. pobožnost a požehnání. Dne 13. o 1/2 6. ukončení slavným průvodem a „Te Deum laudamus.“ Dne 14. t. r. v neděli: svěcení praporu Karlinského zpěváckého spolku (prapor má na sobě obraz sv. Cyrilla a Methoděje). O 1/2 10. kázání, po něm svěcení praporu; v 11 hodin slavná mše sv. Vokální mše bude provozována od zpěváckých spolků. Odpoledne ve 3 hodiny české nešpory.

— Pobožnost 40hodinná, kteráž od 2—5. t. m. se koná u sv. Havla, bude se konati od 6—9. u sv. Ducha, od 10—13. u sv. Cyrilla a Methoda v Karlíně, od 14—17. v Emausích.

— Dovidáme se, že *exercicie kněžské* v Praze budou se letos odbývati od 16. do 20. září.

— Spolek *Arimatejský* pochoval v červnu 134 chudé křestany v Praze, letos již 710 osob.

— Město *Měno* navštívil strašný požár, jimž více než 60 stavení popelém lehlo, mezi nimiž kostel, fara a radnice. Zvony se rozlily, několik lidí přišlo o život. Bída jest náramná. Kdo můžeš, přispěj ubohým pohořelým ku pomoci!

— *Z Hradce Králové.* D. p. Šrůtek, zakladatel a redaktor „Dědictví maličkých“ zaslal do Říma k 1800leté slavnosti tento letoznam:

AVE AC LAETARE PIE, PII PETRI SVCCESOR DIGNISSIME!

Učinil to z vděčnosti za milostivé vyslyšení prosby J. Em. p. kardinalem Schwarzenbergem v Římě přednesené — t. za udělení plnomocných odpustkův pro účastníky Dědictví Maličkých roku 1862.

— *Z Písku.* Na den sv. Antonína, 13. června, otevřen jest způsobem slavným sirotčinec v Písku. Chovanců jest 10, 8 hochů a 2 dívky.

— *Z Budějovic.* Od 16—18. t. m. byla tu v bisk. residenci *výstava mešních rouch*, kteréž „Jednota pro ozdobování chudých chrámů“ letos kostelům v diecési Budějovické darovala. Vystaveno bylo 14 kasulí, 3 pluvialy, 2 dalmatiky a mnoho jiných věcí k službám Božím potřebných, vše v ceně 1500 zl.

— *Z Litoměřic.* Nejdůst. p. biskup udělil dne 12. června alumnům IV. roku první vyšší svěcení, *podjahanství*, 15. téhož měsíce *jáhenství*, a dá-li Pán Bůh, udělí jim 15. července poslední sv. svěcení na kněžství. Budeť pak vysvěceno 19 alumnů a 1 kapucín. Připadát právě na den 15. července památka rozeslání sv. apoštolův (*divisio Ss. Apostolorum*); jak významné to pro svěcence, aby i oni naplnění Duchem sv. šli hlásat *evangelium* do všech částí diecése naší! Horlivý náš vrchní pastýř dli na visitační cestě ve vikariátu Semilském, odkudž se as 12. července vrátí. Bůh zachovejš ho; jestiť *pastýř dobrý*. —j.

Z Moravy. „Před volbou“ napomíná dopisovatel z Černovýra v „Olom. Nov.“ č. 52 občanů: Nevolte žádného za představeného obce, kdo nemá *náboženství*; kdo nemá náboženství, nemá ani svědomí. Komu není víra svatá, tomu ani láska občanská není věci svatou; kdo neplní povinnosti co křestan, nebude jich plniti co občan, tím méně co představený. Kdo myslí, že náboženství jest jen pro sprostáky, ten také myslí, že oklamat tyto sprostáky není žádný hřích. —

Z Vidně. Alumnové kn. arcib. semináře poslali sv. Otcí skvostnou adresu spolu se značným halířem sv.-Petrským co znamení nejhlubší úcty své; adresu odevzdá konsist. rada Ludvík Donin, jenž se k jubilejní slavnosti do Říma odebral.

Z Uher se vydali na cestu do Říma arcibiskup primas Ostřihomský, arcibiskup

Koločský, biskup Sedmíhradský, biskupové Vesprmský a Čanadský, řecko-katolický biskup Velko-Varaždinský a arciopat benediktinův na hoře sv. Martina.

— Od J. Veličenství císaře a císařovny obdarování jsou všickni *biskupové*, kteříž se při slavné korunovaci v Pešti účastnili, zlatými, drahokamy hojně posázenými křížemi. — Před korunovací dne 7. června požádali obě Veličenstva sv. Otce Pia IX. o *požehnání*, kteréž jim po telegrafu téhož dne také uděleno bylo.

Ze Záhřebu. Za příčinou nutných oprav na semináři rozpuštění jsou alumnové koncem června na prázdniny.

V Šlesviku se od r. 1864 daří církví katolické lépe, než bývalo před válkou. Spojená vláda rakousko-pruská prohlásila tam r. 1864 úplnou svobodu náboženství katolického, načež ihned založena jest katolická fara ve Flensburgu a brzy potom druhá fara v Novém Monastýru. Mezi obyvatelstvem Šlesvicko-Holštýnským i Danským se navzdor protestantismu násilně zavedenému nicméně mnohé upomínky na někdejší katolickou víru obyvatelstva zachovaly, což novému rozkvětu církve v oněch krajinách velmi prospěné jest. Tak n. př. v mnohých chrámech protestantských doposud lze spatřiti oltáře a obrazy Svatým Božím věnované; obzvláště živá jest mezi lidem důvěra v přímluvu Svatých.

Z Říma. O slavnosti Božího Těla 20. června konal se průvod s vel. Svátostí na Petřském náměstí způsobem velmi slavným. Sv. Otec Pius IX. nesl monstranci s nejsv. Svátostí provázen jsa 348 kardinály a biskupy a velkým počtem kněží, jichž se v celku asi 30.000 v Římě nalezá. Všickni biskupové přinášejí sv. Otci dary; na penězích již se sešlo nad 1 milion tolarů; skvosty však od biskupů přinešené činí mnohem větší sumu. Biskupové kandiotti n. př. přinesli sv. Otci stříbrnou loď, tři stopy dlouhou, naplněnou zlatými penězi; stežně, lanoví a tyčky lodní ověšeny jsou místo plachet bankovkami rozličných barev a z rozličných zemí. Jeden biskup anglický položil k nohám sv. Otce poukázku bankovní na 100.000 liber šterlinků (1 milion zlatých).

Z Itálie. Ministr financí Ferraris chtěl s Rothschildem uzavřítí smlouvu o prodeji církevních statků v Itálii. „Unità cattolica“ přináší dopis z Florencie, jenž udává příčinu, proč v posledním okamžení Rothschild od zamýšlené smlouvy ustoupil. Kdyby se bylo jednalo toliko o nějaký

poplatek z církevního zboží, byl by zajisté splnomocněnec Rothschildův, žid Landau, ku smlouvě svolil. Avšak předloha zmíněného zákona zněla v ten smysl, že církev úplně jmění svého zbavena býti má. Tu si peněžník Pařížský myslel, že prodej všech statků církevních ani za čtyři leta úplně ukončen nebude; v tom čase ale že se lečjaké změny s vládou italskou státi mohou; a kdyby v Itálii jiná vláda nastoupila, bylyby peníze Rothschildovy v největším nebezpečí. Proto chtěl Rothschild smlouvu jen pod tou výminkou uzavřítí, pakli *papež římský k ní udělí své svolení*; tím tedy způsobem sám žil uznal, že statky ty náležejí církvi a že vláda světská nemůže jimi libovolně naložiti; a když italská vláda, jak samo sebou se rozumí, k lupičství svému nemohla papežského svolení se nadíti, upustil Rothschild od dalšího vyjednávání.

— *Jakou výživu poskytuje Itálie kněžím vyzdvížených klášterů?* Na tuto otázku čteme zřetelnou odpověď v listu „Unità cattolica.“ Kněz Vincenc Ricca, řeholník vyzdvíženého kláštera dominikánského v Osimo dostává od 1. září 1861 pensi 57 franků a 90 halírů na rok; na *jeden den* tedy 5 *krejcarů* r. č. a z těch peněz již celých šest let se musí živiti. Podotknouti sluší, že na těch denních 5 *krejcarů* musí dotčený kněz celý čtvrt roku čekati; mezi tím časem jest na dluh živ a když po čtvrt letě mu „svobodná Itálie“ vyplatí 14½ franku, má mu to stačiti nejen na zaplacení dluhů za předešlý čtvrt leta, ale ještě nový čtvrt roku má z toho, co mu zbyde, živ býti! Není nad svobodu!

— *Divné soudy Boží* se během minulých rokův projevíly na pěti mužích, kteříž byli úhlavními toho původci, že oloupen jest sv. Otec o většinu majetku svého. První z nich byl Kamil Cavour, jenž 7. září 1860 odeslal poslední ultimatum kardinálu Antonellimu; druhý Manfred Fanti, ministr války a nejvyšší vůdce vojska, jež vpadlo do státu církevního; třetí Karel Farini, kterýž ve své proklamaci k Vlachsům dne 9. září 1860 napsal takto: „Rozkázal jsem svým vojákům, aby osadili Umbrii a Marky papežské a spolu aby rozeznali tu ze všech zemí shěhlou holotu“ (myslil tím vojsko papežské); čtvrtý Karel Persano, jenž kázal strílet do Ankony a se vychloubal, že za 3 hodiny z jediné lodi 1600 ran vyslal; pátý konečně Cialdini, jenž dne 11. září 1860 v rozkaze k vojsku vydaném nazval udatné vojsko papežovo

„rotou opilýých cizozemců.“ — Než ejhle! sotva uplynul rok a hrabě Cavour zemřel náhlou smrtí; po obědě kouřil ještě doutník, najednou připadla naň choroba, kteráž v několika dnech konec učinila životu jeho, aniž by se byl smířil s Bohem, jehožto náměstka tak hrozně byl urazil a klatby od něho vynešené si nevšimal. — Brzy po jeho smrti roznemohl se Fanti nemocí nepochopitelnou, a po dvou letech, jež v ukrutných bolestech strávil, zemřel. — Farini stal se předsedou ministerstva, náhle však pozbyl rozumu a zemřel v blázninci. — Karel Persano následkem lonské války vzat jest ve vyšetřování, a dne 15. dubna 1867 odsouzen k ztrátě důstojnosti admiralské i senátorské; od velitelů lodních počínaje až k nejnižšímu vojáků námořníku všickni vydávali svědectví o hanebných skutečích jeho. Předsedou soudu byl též senátor Marzuchi, jenž v říjnu 1860 vyzval komoru, aby Persanovi vyslovila díky své za dobývání Ankony! — Jediný Cialdini posud žije pokojně, ačkoli i on před dvěma roky postihán byl těžkým neduhem, kterýmž značně ochábla síla jeho; a kdož může říci, jaký jemu konec nastává?

Z Paříže. Císař Napoleon III. procházej se v místnostech výstavy světové spatřil převora Trappistův, kterýž s dvěma bratry svého řádu předměty hospodářského oddělení si prohlížel. Císař již předtím několikráte měl s převorem co jednati, svěřiv mu co výtečnému hospodáři značné sumy peněz k vzdělávání půdy ladem ležící; nyní pak ve výstavě spatřiv převora hned jej poznal a po některou chvíli s ním rozmlouval. Odcházejce pravil k němu: „Bylo mi velmi milé, že jsem Vás tu zastal; rád bych s Vámi promluvil více; přijďte zítřka v 11 hodin ke mně do Tuilerii!“ Císař radil se s ním druhého dne o způsobu, jakby se v jedné části departementu Ainského dala orba zvelebiti a propouštěje převora podal mu papír, na němž bylo vlastní rukou císařovou toto napsáno: „Zavazuji se, že v lhůtách vyplatím velebnému knězi Augustinovi 350.000 franků.“

Z Francouzská. Senát Pařížský radil se dne 26. června o petici obce St. Etienne, kterážto žádala, aby z knihovny tamnější vyloučeny byly nevěrecké a oplzlé spisy Voltaira, George Sand-ové, Rousseaua, Renana, Micheleta, Eugena Sue, Pelle-tana i Proudhona. Zpravodaj senátor Suin učinil návrh, aby petice odevzdána byla vládě s tím doložením, aby zákonem

se zapovědělo přijímati do národních knihoven spisy, kteréž lid otravují. Návrh ten podporoval též senátor svob. pán Dupin; proti němu mluvil senátor Saint Beuve; konečně však většinou hlasů přijal senát návrh zpravodaje Suina.

— Úřední list „Moniteur“ uveřejnil zprávu ministra Duruy-e o stavu národních škol francouzských roku 1864 a 1865. Počet škol byl znamenitě rozmnožen; zejména přibýlo 8000 nových škol pro děvčata a zlepšen jest plat učitelek na těchto školách. Bylot ale již nejvýš zapotřebí rozmnožení škol v té zemi; neboť ze statistických zpráv vysvitá, že roku 1866 bylo mezi 100 ženichy 26 a mezi 100 nevěstami 41, jenž neuměli podepsati jméno své do kněh kopulačných; ano v některých krajinách mezi 100 ženichy 67, mezi 100 nevěstami 98 se jich podepsati neumělo.

Z Belgie. V Bruselách vyšel tiskem u kněhkupce Lacroix „*Katechismus pro matky*“, a je to katechismus podivný. O Pánu Bohu, o Kristu, o sv. náboženství není v něm ani zmínky. Za to však se v něm nalezá množství kapitol o masitých a moučných pokrmech, o přípravování ryb, o nápojích, kovech, o zemi a moři, o těle lidském a částech jeho. Na místě otázek: Kdo tě stvořil? Kdo lidstvo vykoupil? Kolik jest svátostí? čteme v tomto novém katechismu otázky tyto: „Co jest slunce?“ načež dítko odpovídá: „Slunce jest veliká ohnivá koule, která tolikrát větší jest nežli země naše, kolikrát dům větší jest než — jablko.“ Jiná otázka: „Z čeho se zhotovují klobouky?“ načež dítě odpovídá: „Klobouky ženské zhotovují se z rozličných látek, zvláště ze slámy, která se rozřeže na úzké proužky“ atd.

Z Hollandska odebrali se do Říma ku slavnosti 29. června biskupové Haarlemský a koadjutor arcibiskupství v Utrechtu s množstvím kněží i laikův, nesouce sv. Otcí skvostné album od katolíků nizo-zemských a co halíř sv.-Petrský 117.075 zl. r. č.

Z Ameriky. V státu Louisiana účastnilo se při poslední volbě r. 1860 celkem 50.000 voličů bílé barvy. Letos pak následkem emancipace černochů zapsáno jest v listinách úředních 27.439 černochů co voličů, kdežto voličů bílých jest toliko 11.555; pročež kandidát černochů zajisté bude míti většinu hlasů, až v září t. r. odbývati se budou volby. Jak se věci nyní mají, má v jižních státech spolkových velkou převahu strana republikánská, kte-

ráž černochů co nástrojů k záhubným účelům svým užívá.

— V městě *Cincinnati* stala se na počátku března t. r. událost, kteráž u mnohých veliké pohoršení způsobila. Služby Boží v jednom z *protestantských* chrámů řečeného města byly na neděli 3. března ohlášeny těmito slovy: „Za příčinou nepřítomnosti pastora rev. Tomáše Bikerse bude kázati rev. Max Lilienthal; sedadla jsou zdarma.“ A tento Lilienthal byl — *židovský rabín!* První v případě, kdež ve sváteční den křesťanský v křesťanském chrámě kázal žid. Za thema si obral náboženskou snášelivost čili toleranci a chválil Ameriku co nový Jerusálém, co sídlo kosmopolitické lásky. — Bylo to v *masopustní* neděli.

— Biskup Domenec z Pittsburku v Pennsylvanii přinesl sv. Otcí do Říma co halír sv. Petřský ze dvou diecézí Pittsburku a Erie (čítajících 150.000 věřících) 34.172 zl. r. č.

Z Asie. V krajině Armenské zmahá se co den počet vyznavačů katolické víry. Vláda turecká dala místodržitelům přísný rozkaz, aby se svobodě náboženské nikterak v cestu nestavěli, naopak aby kněžím katolickým poskytovali všemožnou ochranu proti všelikým nespravedlivým nátlakům. V kratičkém čase vzrostl počet katolíků Armenských ze 130.000 na značnou sumu 300.000 věřících; největší jest počet jejich v Cilicii, vlasti to sv. Pavla apoštola.

Z Mexika došla truchlivá zpráva, že císař Ferdinand *Maximilian*, bratr našeho císaře pána, od republikánů, s nimiž v boji byl, zajat, k smrti odsouzen a dne 19. června zastřelen byl.

— **Někdejší misie v Paraguayi v Americce.** (Pokračov.) Ženské pohlaví stkvělo se takovou čistoty milovností, že nechalo se raději od pohanů zabiti, než aby tuto svou ctnost poskvřnilo. Netrpělo se, aby oboje pohlaví pospolu pobývalo, i v chrámu mužové byli na jedné, ženy na druhé straně. Ano byli dle stáří rozděleni na rozličné třídy; každá pak třída měla svého dohlizitele, kterýž nad tím bděl, aby žádný meze přísné mravnosti ni v nejmenším nepřekročil. Konečně byly v chrámu po obou stranách dvěře, aby mužové i ženy zvláštní svůj vchod i východ měli.

Poněvadž Indiáni, jak již podotknuto, vlohy ukazovali a náklonnost k hudbě, vpravili misionáři celé křesť. učení do zpěvu a cvičili v tom nověobracené. Ano v každé redukci založili zvláštní školu pro

zpěv, v které mimo zpěv i těm nástrojům vyučováno bylo, jichžto v chrámu užívání dovoleno jest. Brzy Indiáni zhotovovali sami beze všeho dalšího návodu nástroje ty hudební a brzy tak v tom pokročili, že nebylo více třeba nástrojů takových z Evropy přivážeti.

Hřbitovy Indiánů nacházely se vždy blíže chrámu. Byly to velké, čtverhranné prostory, obehnané nízkou zdí a kolem palmami a cypřišemi posázené. Po délce své rozděleny byly v krásná stromořadí, citrony a oranžemi ohrazená. Prostřední stromořadí vedlo ku kapli, ku kteréž každé pondělí průvodem se šlo a za zemřelé mše sv. obětována byla. Také v jisté vzdálenosti od osad vystaveny byly kaple, kamž obvyklé průvody prosební i mezi rokem neb za času všeobecných útřap konány bývaly.

VI. Biskupský list na obranu misionářů.

Ve Španělsku vytýkáno bylo Jesuitům, jakoby samostatné království založiti, sebe v jeho čelo postaviti a tak tovaryšstvo své obohatiti chtěli. Proto r. 1693 objevil se královský visitátor, mající od krále přísný rozkaz, aby vše dokonale vyšetřil. Tento na své vlastní oči přesvědčil se o tom, jak že ničemná jest předhůzka Jesuitům činěná a uznal vše za dobré, co oni v redukcích ustanovili. Poněvadž pak pomluva neustávala, procestoval několik roků na to biskup Buenos-Ayresský Petr Faxardo všechny redukce Indiánů, vzal před se přisnou prohlídku a napsal o tom r. 1721 králi Španělskému Filipovi V. takto:

„Sire! List, který jsem z hlavního města Paraguaye obdržel a v kterém osoby mé šetřeno nebylo, pohnul mne k tomu, abych Vaši Majestátnosti psal. Málo sice leží na tom, co proti mně se mluví. Přece však nesmím zamlčeti žádným způsobem, že list ten přetýká křivým a pomluvačným obviňováním misionářů této provincie. Poněvadž se tam podotýká, že obsah listu toho sdělí se královskému radovi záležitosti Indiánských: právem muselo by se mně vytýkati, že jsem opomenul odkrýti bezbožnost těchto pisalů a zpravití Vaši Majestátnost o moudrém a rozumném vedení těchto skutečně apoštolských mužů, proti nimž s takovou básností se jedná. Ubezpečuji, že nesmyslná ona lež bolestně se mně dotkla. Není to poprvé, Sire, že podobné žaloby proti misionářům podány byly králi radům. Tito otcové ale, nevyhledávající nic než slávu Boží a vzrůst vzkvétající misie, snášeli všecko toto týráni

s takovou statností a oddaností, že mne udivením naplnili. Více ještě zasluhuje obdivení mého ta tichost jejich naproti všem na potupu jich mířícím pokusům, a to, že na všechny takové urážky novým dobrodiním odpovídají. Kolik chudých hlavního města Paraguay-e žije jen z jejich milodarů! S jakou to horlivostí slouží oni obyvatelům tohoto města! Těší je v jejich trpkostech, hlásají jim pravdy spasitelné, v nemoci jim pomáhají, vyučují jejich děti, rovnají jejich rozepře, smiřují nepřátele a vždy pohotově jsou, aby lidem dobré věci prokazovali.

Tyto však ctnosti, místo co by jim úctu a náklonnost zjednatí měly, slouží jen k tomu, aby mohli býti pomluveni. Lze mi říci, že tyto otcové méně nepřátele by měli, kdyby méně ctnostnými byli. Navštívil jsem vícekrát jejich misií a mohu Vaší Majestátnosti dosvědčiti, že nikde většího pořádku a dokonalejší nezištnosti jsem nespatriil, než u těchto mužů, kteří ničeho, co nověobráceným náleží, sobě nepřivlastňují, ani na šat ani na výživu. Panujet mezi těmi mnohými národy z Indiánů sestávajícími a od přírody k rozličným nepravostem nakloněnými taková nevinnost, že jsem přesvědčen, že ani jediný hřích smrtelný se tam nespáchá; poněvadž duch. pastýři, kdekoliv by sebe menší chybu předvídali, ihned předejít ji se snaží. Pročež není divu, že nepřítel lidského spasení tolik bouří uvodí proti takovému dílu a všemožně se snaží, aby ho zvrátil. Jest sice pravda, že se zvláštní pozorností misionáři o to dbají, aby Indiáni neobcovali se Španěly. Však k tomu mají své příčiny. Byloť by toto obcování pravou morovou ránou pro nevinnost obrátců a jen prostopášnosti a zkáze by u nich vzniku zavdalo. Také to jest pravda, že prokazují Indiáni úplnou oddanost svým duchovním otcům: a zázrak jest to, že nalezáme u těchto barbarů více vděčnosti než při těch, kteří v lůně církve se rodí; ač o tam těch před obrácením se za to mělo, že prý ani rozumnými lidmi nejsou.

Což pak se dotýká domnělého bohatství misionářův, věru nemohlo nic nesmyslnějšího býti vymyšleno. Co prací svou vydělají, ani na to nestačí, aby sobě kus masa, trochu rýže, nějaké zeleniny, špatný a hrubý oděv a nejdůležitější potřeby chrámové opatřili. Kdyby misie tak velkých výhod Jesuitům byly poskytlly, byly by as jejich kolleje tak chudické, že tam stěží bídně živi jsou?

Já, kterýž o všem na vlas zpraven jsem, co v misiích se děje, nemohu jinak, než na Tovaryšstvo Ježíšovo tato slova věčné moudrosti obrátiti: „O jak krásné jest čistotné plémě v stkvělosti“ — kteréž z tolika pohanů učinilo dítky sv. církve, je v bázni Boží vchovalo, v křest. ctnostech vycvičilo a nejšerednější pomluvu snášeti naučilo, aby v pobožnosti udrženi a od zhouby nepravosti uchráněni byli. „Nesmrtelná zajisté jest památka jeho, neboť i u Boha známé jest i u lidí“ — zvláště pak u Vaší Majestátnosti, od něhož tato provincie tak velkých dobrodiní obdržela.

Ve jmenu těchto Indiánů, Sire, pokládám to sobě za čest, že smím Vám předložiti list tento, takovou též prosbu Vám přednésti, jakouž na římského císaře Domitiána vznesl jeden poddaný jeho. „Mám nepřitele — vece poddaný ten k císaři — který žere se nad každou milostí, kteréž se mi od tebe císaři dostává. Já ale prosím co nejvroucněji, udělujž mu ještě více milostí, aby jeho mrzutost tím větší byla.“ — A to očekávám i já od Vaší velikomyšlnosti pro tyto ubohé Indiány a prosím Pána, aby Vás k dobrému země zachovati ráčil.“ Bueonos-Ayres 20. května 1721.

VII. Mučeníci pro víru.

Redukce každým dnem se množily, tak sice, že až do r. 1629 již 21 jich bylo založeno. Ale zřizování jich bylo spojeno s mnohou obětí se strany zakladatelů. Nad míru horlivý misionář P. Gonsalez z Tovaryšstva Ježíšova vnikl do ohromných lesů indiánské provincie Caro, a získav tam více divochů pro víru, zanášel se myšlenkou, aby tam založil redukci pod jménem Assumption t. j. Nanebevzetí Panny Marie. Shromáždil tam na 500 indiánských rodin, naskrze poddaných jistého Niezu-a, nejvyššího tam pohlavara. Niezu sám přijal víru křest., ale nadmut jsa marnivou pýchou, opět odpadl a žádal, aby božská úcta mu vzdávána byla. Jiný odpadlík z redukce sv. Františka, hoře nenávisť proti misionářům, jaké jen odpadlík schopen jest, Niezu-ovi tu sběsilost vpravil, aby pomstil se misionářům, protivníkům to jeho zbožňování. Niezu vše připravil, aby P. Gonsalez-a a jeho společníka P. Rodriguez-a úkladně o život připravil; což se také 15. listop. 1628 stalo, an právě tito otcové budováním kostela zaměstnáni byli. Barbarští vrahové oddali se nápotom všem prostopášnostem, vrhali kříže na oheň, znesvěcovali nádobí kostelní a dopouštěli

se ohavných skutků, jakýchž jen od lidí takových lze se obáhati. Jeden stařec, jsa ještě katechumenem, osmělil se, že zločinů těch je kárati, tázaje se jich, co že mohlo pohnouti je k zavraždění tak nábožných mužů, kteříž jen dobrých věcí jim prokazovali? A horlivost ta upravila starci tomu křest krve a on spolu s nimi vydobyl si korunu mučnickou.

Když nověobrázcenci se dozvěděli o smrti mučnické těchto nábožných otců, chtěli jsou smrt tu pomstiti na vrazích způsobem strašným, ale misionář jejich zradil je z toho, rka: „že křest. náboženství za krev mučníků žádné jiné pomsty nežádá, než obrácení pronásledovatelů a vrahů. Křestané uposlechli; ve zbroji ale došli sobě pro drahé pozůstatky mučníků těch a se slzami v očích je pohřbili.

Žízeň toho bezbožného odpadlíka Niezu-a po krvi nebyla ještě uhašena. On strožil úklady životu i jiných misionářů. Odpadlík Potirava úlohu tu s jinými ještě divokými náčelníky na se vzal. I vyhledali především misionáře P. Castillo. Tento vida je přicházeti, domýšlel se, že by to byli nověobrázcenci, kteří přišli, aby se dali pokřtiti. Přijal je tedy s radostí, jakoby samo nebe mu je bylo poslalo; objímal je, podělil malými dárky — an najednou pocítil, že svázán jest. A nyní strašně jej mučili a když všechny muky byl již vytrpěl, prokláli jej šípem, vyloupali mu oči a kyjem ho docela usmrtili. Misionář ten byl teprv 38 let star a podstoupil smrt mučnickou 27. listop. 1628. Niezu brzy také krácel po šlépějích služebníků svého vzteku, dal chrámy v těch místech, kde se misionáři zdržovali, zapáliti, sv. nádoby roztlouci, oblekl se do kněžského roucha a žádal pro sebe božské pocty. Ano i pokřtěné děti dal předvésti, umýval jejich hlavy teplou vodou, jazyk jejich solí stíral a skořápkou seškraboval, mysle že tím křest zruší.

Napotom rozkázal, aby se šlo do redukce sv. Mikoláše, tam aby usmrceni byli 2 misionáři, od nověobrázcených v bezpečí uvedení. Když pak misionáře nenalezli, jako vztekli bořili příbytky nověobrázcených a oheň házeli do chrámu, který ale neshořel. Míra však jejich nepravostí byla doplněna. Křestané vyrazili co ozbrojený zástup a zahnali barbary ty, dříve je dvakrát porazivše; při čemž mimo velký počet nepřátelského vojska i krvelačný vzteklivec Niezu i odpadlík Potirava zahynuli.

(Pokračování.)

Literární oznamovatel.

— „*Časopis katolického duchovenstva*.“ Svazek IV. vydaný 5. července obsahuje tyto články: Pronásledování církve katolické v Rusku a Polsku. — K úvahám o školních katechismech. — Allokuce sv. Petra a účinek její. — Jméno „Křestané.“ — Sv. Petr přišel již v roce 42. po Kr. do Říma. — V *Kronice* nalezá se další „Oprava některých článků Naučného Slovníka.“ — Filologie mocným jest odpůrcem materialismu. — Kam směřují „Nár. Noviny?“ — Literární oznamovatel. Pátý svazek vyjde 17. srpna.

— „*Jednání a dopisy konsistoře katolické i utraquistické*,“ atd. Dílu I. sešit 2. Str. 81—160. Sešit tento podává zajímavé zprávy z 117 míst vlasti naší, Viz. „*Blah.*“ č. 15.

— „*Pokrok*“ v Jihlavě přestal vycházeti.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

V Pánu zesnuli:

- p. Jan Seeling, býv. polní kaplan, v Praze 23. června (nar. v Praze 18. led. 1802, vysv. 14. srp. 1826);
- P. Leonard Frant. Lenz, kněz ř. premonstr. v Teplé, prof. a rektor kolleje prof. na gymn. v Plzni, 2. července (nar. v Teplé 28. listop. 1801, vysv. 28. břez. 1825).

Vyznamenáni jsou:

- p. Jos. Gübitz, jubil. kněz, os. děkan v Ořechu,
 - p. Vojtěch Kinzl, jub., děkan v Plaňanech a
 - p. Jan Kinzl, jub. os. děkan v Tuklatech, obdrželi nejv. rozhod. J. Vel. d. 18. června zlatý záslužný kříž s korunou, a
 - p. Frant. Tränkler, farář a vikář na Zbraslavi a čest. kanovník koleg. kap. Vyšehradské, rytířský kříž řádu cis. Františka Josefa.
 - P. Jan Mayer, kněz ř. kříž., real. administr. v Lokti, jmenován os. děkanem.
- Ve správě duchovní ustanovení jsou:**
- p. Jan Staněk, koop. v Plané u Plzně, za faráře do Křasovic;
 - p. Frant. Micka, far. u sv. Kyliána, za faráře v Noutonicích;
 - P. Jan Kostelecký, kříž., kapl. za administr. v Unhošti;
 - P. Frant. Hoppe, kříž., za kapl. do Unhoště.

V biskupství Budějovickém.

- p. Jan Fanta, kaplan v Trhových Svínkách, stal se pol. kapl. 3. třídy při kyrynském pluku čís. 8.

Listárna redakce.

Milodary: p. F. J. ústavu Leopoldinskému 20 zl. a spolku Dětsví Pána Ježíše též 20 zl. Do Lit.: Stane se. Žád. o dopisy.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
v kníž. arcib. semi-
náři číslo 190—I.

Expeditce:
v kat. knihkupectví
B. Stybla,
na sv. - Václavském
náměstí, č. 1786—II.

Nedostává čísla rekla-
mujte nejdříve
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasy katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

**Předplácí se
v expedici
u všech řádných
knihkupečů**
na rok: 2 zl. 50 kr.
na půlro.: 1 zl. 30 kr.
Po poště:
Jenom v expedici
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1 zl. 55 kr.

Předplacení čtvrt-
letní se nepřijímá.
Jednotlivá čísla s
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bidné činí narody.“ (Přís. XIV. 34.)

O nepomijitelnosti Církve.

Reč kn. Hieronyma Kajsiewiće.
(V Paříži v kostele Nanebevstoupení Páně.)
(Mat. 8, 23—28.)

Nejednou připomínal jsem Vám, milí bratři v Kristu, že Kristus Pán a Spasitel náš v Kafarnaum nad jezerem Tiberiáským hlavní stan působení svého založil. Tam, kde dnes nouze o člun ku převozu, tisíce křižovalo se lodí za časův Kristových a později ještě stírali se tu židé s trojeslovkami římskými. Tak kde vládla počne Islam, ten roj hněvu Božího, ticho hrobové rozestírá se na moři i na zemi. To však nevadí, aby tvrdili zaslepení přívrženci pokroku, že jako Kristus po Mojžíšovi, tak Mahomet po Kristu pokrok přinesl zemi: těch ale nyní ostavme a hledejme Ježíše, jenž jest všelikého pokroku pravého dárce.

Po uzdravení setníka zhojil i svekruši Petrovu (Mat. 8, 14. 15.) a jelikož odevšad naň doléháno, vstoupil na loďku Petrovu, aby v ní divem kázal, co později slovy naznačiti chtěl, totiž, že založí církev svou na skále víry Petrovy, a že „brány pekelné nepřemohou jí.“ (Mat. 16, 18.)

Rozvažujme dnes, N., nábožně zázrak ten nejprve ve smyslu jeho doslovném, pak ve významu přeneseném a dějovém: aby-
chom v nebezpečnostech přítomných občerstvili víru svou a na hrozič nám srdnatě se připravili. Vzávejme pomoci Nejvyššího slovy modlitby církevní: Bože, který víš, že my v tak velikých jsouce postavení nebezpečnostech z křehkosti lidské odolati jim nemůžeme: račiž uděliti nám zdraví těla i duše, aby-
chom, co snášíme za hříchy své, přemohli s pomocí Tvou. Skrze Ježíše Kr. atd.

I.

Na jezerách či mořích středozemních neméně strhují se vztekly bouře než na širém oceanu, ba tím nebezpečněji, čím

blíží se ze všech stran břehy a stroskotání možnější. Když tedy Ježíš plavě se na lodi Petrově „v zadu na podhlaví podepřen“ (Mar. 4, 38.) usnul (Luk. 8, 23.) a když již byli uprostřed moře „aj, bouře veliká stala se, tak že se lodička přikrývala vlnami.“ Nebyly však šťastnější i jiné lodě učeníkův, neboť se „naplňovaly a byly v nebezpečnosti“ (Luk.). Pozdvihli tedy všickni hlasů svých volající: „Pane, zachovej nás, hyneme!“ „Co to znamená, táže se Jan Chrysolog, že totéž moře, které jindy (Jan 6) proudy usedlé jako v kámen proměnilo a hřbet svůj nohou Ježíšovým nastavilo, nyní zuří?“ (Serm.) „O nedivme se! odpovídá Origenes, poslouchalot rozkazujícího, který větry vyvádí z úkrytův jejich.“ (Hom. VI. in div.) „Spí, který lid svůj má pod věčnou stráží, ale proto nezaspí strážce Israele.“ (Žalm.) Spal tělem, ale cítil božstvím, jakož byl řekl: „Já spím, ale srdce mé cítí“ (Cant.) Spánek Kristův, dí sv. Augustin, jest znamením tajnosti. Spánek Jeho pro nás jest užitečný. Mnoho jest a divných věcí, jež byl vykonal na zemi, dokládá Origenes; chtěl se však i Pánem moře, to jest živlů všech ukázati.

Když se tedy probuditi nechtěl a učeníci „nevidíš-li Pane, že hyneme,“ volali (Mar.), povstav Ježíš konečně řekl: „Co se bojíte, malověrní?“ Nezove jich nevěrnými, neboť se modlili a pokud se kdo modlí není úplně pozbaven víry; s takým však modlili se skormoucením, že malou ještě na jevo dávají víru; člověk zajisté víry pevné nikdy netratí pokoje a důvěry v Boha.

Napomenuv je tak vlněné, „pohrozil větrům a přikázal moři: umkni, utiš se! I přestal vítr a stalo se utišení veliké.“ (Mar.) „Všecko tu veliké, volá Origenes, po velikém větru a bouři veliké i veliké ticho: slušelot se zajisté Velkému Tomu veliké a divné činiti věci.“

Div ten viděl v duchu David, když

volal: Užřely Tě vody, o Bože, užřely a ulekly se. Ty panuješ moři a toky vln jeho Ty krotíš.“ Poslouchá moře, neboť „Jeho jest a On stvořil je.“ Z toho poznáváme, rozjímá sv. Jeronym, že stvoření cítí Tvůrce svého . . . nikoliv dle domyslův různověrcův (pantheistův nynějších), všecko za živé kladoucích, nýbrž následkem majestátnosti a moci Stvořitelovy, neboť věci bezživotné a bezcítěné cítí Ho a poslouchají“ (Com. in Math.).

Učenici, vidouce moc slova Mistra svého, ulekli se bázní velikou: i pravili jeden k druhému: I kdo jest medle Tento, že Ho i vítr i moře poslouchají? (Mar.)

Divná věc, volá Origenes, rozkazuje Pán stvořením nerozumným a poslouchají Ho . . . samo jen pokolení lidské, poctěné obrazem Božím a podobenstvím — toliko člověk staví se mu na odpor a pohrdá jím. O! následuj za větry a mořem, volá sv. Aug., buď poslušen Tvůrce svého; neboť věz, že přijde čas, kdy povstanou proti tobě živlové všickni a za Boha válčiti bude okruh země proti nerozumným!“ (Sap.) Či neděje se tak již z části? Zda nezměnily části roku pořádku svého? Zdaž moře i řeky nevystupují z mezí svých? Zdaž netřeše se země? Či neodpirá plodnosti role tvá? Či nenavštěvují divné nemoce zpupné smrtelníky? A nechť i zbouření to déle lidí potrvá, mocnější ještě bouři užíme všelikého tvorů proti člověku.

II.

Ačkoliv veliký byl zážrak Kristův, když utišil bouři na moři, daleko větší ještě předpověděl Pán. Loď ona Petrova, v níž plavil se Kristus Pán s apoštoly a učeníky svými, loď ona vyobrazuje, jak dí sv. Augustin, církev svatou. „Moře, dokládá Origenes, značí svět, rozličnými hříchy a pokušeními jako vlnami vroucí. Větrové — toť nepravosti duše naší a duchové nečistí, rozmanitými světa tohoto pokušeními, jako bouře, církví otrásají, aby se rozpadla, ztroskotala. Praví pak se, že Pán spí, dopouští-li dle učení víry, aby trpěla církev utiskování a pronásledování. Proba učeníkův značí modlitby spravedlivých, kteří jak mile bouře a pronásledování nastává a satanáš zuřiti počíná, trpělivost Páně jako ze sna budí: aby posilou svého milosrdenství vzepříti ráčil třesoucí se ze slabosti lidské. Ale církev, ať v zápasu s vrahem pekelným, ať s bouří světa tohoto, vždycky chráněna nemůže, vlnami natírajícími rozbita býti: Syna zajisté Božího má za kormidelníka. Div zachování lodi Petrovy od rozbití u prostřed

bouře mořské jest tudíž událost předobrazná, trefně líčící nebezpečnost a zmitání církve během věkův, spolu pak slavným a zřetelným potvrzením slibu Kristova daného Petrovi, že „brány pekelné nepřemohou jí.“ Uvedme sobě na mysl toliko hlavní a nejtěžší boje, v nichž nalézala se církev Kristova až na naše dny.

Církev zrodila se na Golgotě z probodnutého boku Spasitelova. Na dřevě kříže plavil se On jako na lodi. „On, dí velebný Běda, vytrpěl muky, které písmo sv. s rozbouřeným porovnává mořem: „Veliký jako moře žal Tvůj!“ (Pl. Jer.) Spánek pak Kristův na podhlaví lodi té smrti Jeho jest, jakož sám byl řekl skrze Žalmistu. „Usnul jsem, dí, a rozveselil jsem se.“ O! jak strašná bouře strhla se u paty kříže, když sotva několik věrných v církvi zůstalo duší. Již loďku není zřít! Již nevolají: Pane, hyneme! nýbrž spíse „Pane, my jsme zhynuli!“ Než učenici pamětliví zaslíbení Kristových horoucň modlí se za vzkříšení.

A v pravdě, jakož byl o sobě pověděl Pán: „Usnul a odpočal jsem,“ tak nyní dokládá a „z mrtvých jsem vstal, neboť Pán přijal mne“ to jest, že člověčenství Jeho vždy podstatně sloučeno bylo s božstvím. „A vstav, rozkázal větrům a moři a stalo se utišení veliké.“ „Neboť ukojila se srdce učeníkův spatřivších vzkříšení Páně“ (Běda); a Petr pouští loď svoji na širé moře, ku Římu.

Běda ale! jaká tam čeká ji bouře; tři věky trávajíc jak strašných deset způsobila pronásledování! Za Diokleciána již nezřítí ni stopy po církvi Páně: pobiti biskupové, kněží i věřící. Již pomník stavěti káže a peníz raziti s nápisem: „Božskému Dioklecianovi: po vyhubení křesťanské pověry na celém světě.“ (D. Diocleciano christiana superstitione ubique deleta.)

A tu za nedlouho rozbijí se veliký koráb římský a z katakomb vyplývá loď Petrova a v ní ochrany hledají roztráštěné zbytky lodi císařské. Nástupce Diokleciánův kříž Kristův na korunu svou staví a rychle nový sobě buduje Řím, starý velebnému nástupci rybaře zůstavuje. „Vstav Ježíš rozkázal větrům a moři a stalo se utišení veliké.“

Dlouhého však pokoje peklo církvi nedopřívá. Nemohouc přemoci ji přesilou panovníci a mukami tělesnými, otravuje ji jedem falešného učení. Místo vrahův těla povstali vrahové duše. Boj vře v lůně církve samé, v lodi Petrově. Kacířové ze stran rozličných všickni však svorně naráželi na Krista Pána, pravého Boha, spolu pak člo-

věka. Bludové ti měli i biskupy své, chrámy pod ochranou císařův, a celé národy strhli do svého víru. „Byla doba, dí sv. Jeronym, kdy divil se svět, vida se náhle arianským.“

Byl čas, kdy nebylo ni jediného panovníka katolického a severní barbarstvo zaplavovalo Evropu; Islam z kořene mýtil katolictví v Africe, v Asii a vtíral se do Evropy; a císařové byzantští, místo co chrániti měli Itálii a Řím, vězili papeže a bažili po bezživotí jejich, jediných to Itálie a Říma obrancův. Strašná to byla, dlouhá a temná bouře věkův těch, kde surovost a mrzkost barbarská až do lodi Petrovy se vetřela. V ní ale uloženo bylo *arcamum* (tajemství) světa a civilisace křesťanské. A hle! nástupce rybářův pomazal vychovaného u sebe potomka barbarův, opásal ho mečem na obranu církve proti půlnoční a arabské divokosti a — podivil se svět a zaradoval, užřev se katolickým a panujícím. Neboť „vstav Ježíš, přikázal větrům a moři a stalo se utišení veliké.“

Největším pokušením, N., pro despotism panovníků jest panovati duším. Papežové učinili císaře biskupy zevnějšími, ti ale chtěli býti i vnitřními. Domáhání se císařův byzantských o nejvyšší kněžství trvalo bez ustání a vzbudilo se i v císařích německých. Téměř tři věky bojovali bezbranní nástupcové Petrovi s císařstvím novověkým a ploužícím se strašidlem republiky římské; konečně zvítězili a za pokutu posílali císaře, aby osvobodili hrob Kristův. „A vstav Ježíš přikázal větrům a moři, a stalo se utišení veliké.“

Strašnou dopustil Bůh bouři na církev svou, když papežství, vyrváno z ohniska svého přirozeného, ode hrobu Petrova, hříčkou bylo nepoctivou vášní královských a politických, za časů zajetí onoho babylonského papežův v Avignoně.

Tehdáž vídati bylo po dvou, třech papežích najednou a kněží sami nevěděli, koho poslouchati; bylo to veliké schisma (roztržka) západní. Ó tehdáž volali všickni: „Pane, zachovej nás, hyneme!“ Tu však jako ze sna probudí se Pán. Svatá Panna doprovází v triumfu papeže do Itálie. Ulice římské pusté a travou zarostlé zalidňují se na novo; po třetí staví se Řím. Schisma západní se rozpadá; schisma východní jednotí se a kory; a brzy zaslapaný zbojný Cařihrad kopytem Islamu. Papežové požívají přes 4 století osobního bezpečí! „A vstav Ježíš, přikázal větrům a moři, a stalo se utišení veliké.“

Jako utíkající Part vypustilo za sebou schisma východní střelu zkázonosnou. Řekové v outěku hledající spásu přinášejí do Evropy a jmenovitě do Itálie literaturu, filosofii, starožitnou politiku. Evropa začíná se styděti za mladou svoji, nedospělou sice, ale bujnou civilisací a zamilována v uhlazenost forem po 4 století pije jed ducha pohanského. První ovoce nezdравé potrawy té užřel věk šestnáctý v bouři náboženské v přepychu rozumu. „Otevřela se studně propasti, vychrlila ze sebe nešvaru kacířství a dým zatemnělých myslí.“ Odpadly celé kraje, půl Evropy — a veškeré hrozila zkáza. Zdálo se na chvíli, že již stala se protestantskou. Skoro půldruhého věku trval boj myslí i zbraní. I volali věřící: „Pane, hyneme!“ A když zmizel kouř válečný, užířela církev, že jest světější, učenější a horlivější a na místo krajů odpadlých přijali Amerika, Indie, Čína a Japánsko evangelium. „A vstav Ježíš, přikázal větrům a moři, a stalo se utišení veliké.“

Než to bylo pouze příměří, odložení zbraní následkem vzájemného vyslení. Boj rozhodnut nebyl. Jed pohanství působil ustavičně vychováváním, písemnictvím, uměním, politikou, zákonodárstvím. Dospělá nevěra spojila se v tajné spolky, bouřlivcové nazvali se zedníky (Freimaurer) — a všickni to buřičové proti katolictví. Revoluce francouzská prohlásila „práva lidská“ naproti „právu Božímu;“ toto však pomíjející rozum lidský káže zbožňovat. Krví zalila Francii, bojovnými hordami zaplavila Evropu. Papež vlečen od města k městu četníky. Pius VI. umírá u vyhnanství volaje: „Bože veliký, jaký los čeká církev Tvou!“ Bezbožnost všelikého stupně a druhu tleskala v dlaň, hlásajíc už konec papežství a v zápětí i církvi Kristově. Mezi tím nový papež vstupuje na trůn, brzy ale chycen a vězňem učiněn výbojce Evropy. Malověrným zdálo se lidem, že již tu poslední hodina; volali — ale z ticha jen: „Zachovej nás Pane, hyneme!“ Ó moci a moudrosti božské! — jediným dechnutím klesá strašná síla ta. Sama haeresis a schisma přičinují se, aby rozehnala bouři hrozící lodi Petrově. „A vstav Ježíš, přikázal větrům a moři, a stalo se utišení veliké.“

Než duch pohanství zůstal ve školách, písemnictví, umění, v politice a zákonodárství. Nevěra potlačena ukryla se na čas pod zemi v černém oděvu uhlířův. Sídlo své založila v Itálii, co nejbližší lodi Petrovy, ustanovivši, že neupustí dříve, pokud nevyhubí s církví a křesťanstvím i loď Petrovu.

Zkusila sil svých r. 1848, kdy na dané heslo současně ve mnohých městech hlavních i sídelních bořily se trůny. Pius IX. vyhnán z Říma . . . veliká to opět naděje pro všeliké bezbožnosti. A hle! čtyři mocnářové katoličtí najednou přivádějí ho na stolicí papežskou a nečinnějším v obnovení tom byl druhý Napoleon, dědic to strýce svého a nové republiky francouzské. „A vstav Ježíš, přikázal větrům a moři, a stalo se utišení veliké.“

Nežli dovolíme sobě věstiti o událostech nynějších, zaujímajících zmatek všech myslí, slušno, abychom prvé u výťahu podali zápisky dosvědčené devatenácti skoro věky.

(Dokončení.)

Základy křesťanského vychovávání.

XXII. Trest, metla.

V druhé polovici minulého století, kde o vychovávání mládeže mnoho se mluvilo a psalo, mnozí učenci, zvláště tak zvaní *filantropové* či přátelé lidu *chtěli tomu, aby se vychovávali ne křesťané, ale pouze lidé* a to způsobem jen laskavým a něžným; beze všeho nucení, bez slzí, hravě měli se štěpiti dětem všeliké vědomosti a ctnosti. — Tak vrátili se k zásadám, o nichž *sv. Jarolím* psal úsměšně: „Druhdy, jak medle se narodilo dítě, třelo se solí, nyní pak halí se v cukr a med.“ Vůdce německých filantropův *Badesov* činil návrh, aby se pro mládež pekly písmena z těsta, aby jídajíc způsobem příjemným se učila čísti. Takto polykáním písmen domníval se učený paedagog, že za měsíc několika groší dojde se cíle! —

Že taková citlivůstkáři nechtěli o *trestání tělesném* nic věděti, snadno se domysliti. Jakkoli takováto filantropie třesťi dosud v mnohé osvícené hlavě našich otcův a matek, a vězí v srdci mnohého pokroku milovného učitele, nicméně chvála Bohu! již celkem zdravý rozum zavládá a *metla zase nabývá svého práva*, ježto jí ode dávna moudří a nábožní mužové přirklí, jak čteme v *písmě svatém*: „Kdo šanuje metly, nenávidí syna svého; ale kdo ho miluje za času jej tresce. — Bláznovství přivázáno jest k srdci pacholete, ale metla vyžene je z něho. — Neodjímej od pacholete kázně: bude-li je mrskati, neumře; metla duši jeho z pekla vysvobodí. — Metla a kárání dává moudrosti; ale dítě, kterému se dopouští vůle, zahanbuje matku svou.“ (*Prís. 13, 24. 22, 15. 23, 13. 14. 29, 15.*) — „Kdo miluje syna svého, často jej mrská, aby se radoval v posledním čase.“ (*Sir. 30, 1.*)

Také v novém zákoně píše *sv. Pavel k Židům*: „Který jest syn, jehož by nestrestal otec?“ (12, 7.) Aby se pak nemyšlelo, že je kázeň na újmu úcty a lásky, dokládá: „Tělesné otce měli jsme, kteří nás trestali, a měli jsme je u vážnosti.“ (12, 9.) — Kdo nechce býti moudřejší Šalomouna, rozumnější Pavla a osvícenější Ducha Svatého, neodhodí docela metly. — Ovšem že bývají některé dítky dobromyslné, u nichž tresty mírné, pouhé napomínání postačí; ale nedá se upříti, že s mládeží vůbec, zvláště s chlapci v prvním věku bez bití nic nepořídíš. — *Písmo sv.*, ježto ve všelikých případnostech dobře radívá, uvádí zevrubně, *když má dítě metly pocítit*, a sice: „když bláznovství přivázáno k srdci pacholete;“ t. j. když nespůsob vychází ze zlé vůle; když dítě zatvrzelé vzdoruje a lháti má v obyčejí; když po mnohém napomínání chová se nestoudně, když byvši poučeno cizí věci opět si přivlastňuje neb krade; když vzdor svůj urputnými jeví slovy a neslušným tvářením; když rodičům, představeným, učitelům nadává, ruky proti nim pozdvihuje, jejich rozkazům a trestům se protíví, když nestoudných a daremných slov komu dává; když zlostí řve, nohama kopá; co se mu podává odstrkuje, zahazuje, po zemi se válí, když bratry a druhy své zlostně napadá nebo slabších trýzní; když přísně byvši napomenuto, kleje a zlořečí. Kde ty a podobné náruživosti se jeví a mírnějšími prostředky dítě nelze skrotiti, tu třeba trestů tělesných a těžce by hřešil proti své povinnosti, kdoby tu trestati opomenul. — Za takovou chybu *Heli* těžce byl pokutován; že bezbožné, drzé syny přísně netrestal, nýbrž jen v dobrotě napomínal. „Proč činíte takové věci? říkával. Nechtějte toho činiti, synové moji; nebo není dobrá pověst, kterou o vás slyším, že odvracíte lid od Hospodina.“ (*I. Král. 2, 23.*) Tak ovšem je napomínal; ale to nestačilo, měl se ucho-piti přísných trestů. Protože z nevhodné, opičí lásky toho opomínal, Hospodin přísně ho káral. Oba synové jeho, *Offny* a *Finees*, padli v boji; starý pak otec, když to uslyšel, padna se stolice, zlomiv šíji umřel. (*I. Kr. 4, 11. 18.*)

Než, jakkoli zastávám a schvaluju tělesné tresty, jsa v odporu proti zle porozuměné lidskosti, nicméně vyslovuju se rozhodně proti nemoudrému a nelidskému *trýznění* a bití, jehož se často zlostní rodičové dopouštějí. Toho jich Apoštol Páně střeže říka: „Otcové nepopouzejte k hněvu

dítěk svých.“ (Ef. 6, 4; srv. Kol. 3, 21.) Ukrotlost, trýzeň jest, když nástroji nevhodnými, v místa nebezpečná bez míry se bije. — *Písmo sv.* mluví jen o metle, ježto u malých je dostatečná; větší, když třeba, trestají se prutem nebo důtkami; nikoli ale klackem, býkovcem, štěpinou neb co bývá po ruce. Tlouci do hlavy neb pohlavkovati, rváti za vlasy, třískati do zad (buchtovati, herdovati) nebo do prsou, kopati nohama . . . je nebezpečno, hříchem; i políčky (facky) a zašijky jsou nemístné; také taháním neb krákáním za uši může se dětem ublížiti. Častým otloukáním cit se otupuje a marné bývá trýznění. *Bíti* se má jen pro *hrubé výstupy*, k čemu jako k poslednímu prostředku má se bráti útočistě. Bij zřídka ale tak, aby to dítě pocítilo. Třeba jednou za vždy notně vypráskat, a přistě stačí pohroziti metlou. „Modřina, rána, dí *Salomoun*, zčišťuje zlost a bití i vnitřnosti srdce.“ (Přisl. 20, 30.) To *stálé otloukání* při každé maličkosti je *daremný návyk* a svědčí o správě ničemné. Při dobrém vychování jde všechno jako po šnurce samo od sebe, co se jinde vymáhá křikem a bitím. Jak směšno je, když od rána do večera je slyšeti: „Půjdeš-li pak?“ pác! „Co jsi zas udělal?“ pác! „Já ti dám brečet!“ pác! „Co jsem ti neřekl?“ pác! „Kde jsi běhal?“ pác! „Brzo-li to bude?“ pác! „Zase šat roztrhaný?“ pác! „Přestaneš-li pak?“ pác! „Já tě naučím!“ pác! pác! pác! — Těm, v jejichž domě takto se děje, připomínám *rozmluvu dvou otců*: Jak to vedete sousede, že synek váš je stále tak čistotný a pořádný? Já kážu po celý den, kleju, zlořečím až se hory zelenají, fackuju a pohlavkuju svého kluka, až mne ruka brní a přece je pořád zamazáný, rozpustilý; ano čím dál tím hůř! Řekněte, jak to počínáte? „Já, odtuší soused, nevím co tu pomáhá; jediné snad, že sám v pořádku a čistotě si libuju!“ — Pamatujte si také podobenzví, jímž *sv. Jarolím* to stálé tlučení odsuzuje, řka: S ditkami musíš zacházeti jako umělec, který máje vyvésti obraz neb sochu, kov nejen tluče, nýbrž i hladí!“ —

Což není jiných trestů než tělesných? Máš-li citelně trestati, zkus to dříve s *postem*, jenž mírně a v pravý čas užitý je účinný; neb potlačuje, jak se při mši v praefaci pje, všeliké nepravosti (vitia comprimí). — Půst již mnohého svěhlavce skrotil, mnohého lenocha k práci pobídl. — Schvalujeme, *aby se dítě zavřelo* (ovšem bázlivé ne v temnosti), když hrubě se pro-

vinilo proti lásce, když bylo svárlivé a chovalo se potměšile neb ze zlosti někomu ublížilo. V samotě naučí se lépe vážiti společnosti a bude tiché, snášenlivé, laskavé. — Za trest hodí se také, že se *nesmí provinilec účastnit v společných radostech*, nesmí s dětmi hrát, přátel navštívit neb si někam vyjít, ač je-li to dle povahy jeho skutečně trestem. Zahanbení dítěte nebudiž hledané a příliš potupné. — Jistý chlapec oběsil se, že ho matka k oknu postavila za trest se peřinou promočenou. — Mnohdy postačí, když postavíš dítě do kouta, vystrčíš ho před dvěře, neb jisti mu dáš u zvláštního stolku. Mnohdy u dítěte citlivých bude dosti, musí-li napravit, co byly pokazily. Dobrému dítěti již nemalým je trestem, že si ho nevšímáš. — Když Fenelon potomní biskup francouzského prince, jehož vychovával, chtěl přísně pokárat, nemluvil s ním, až se umoudřil a sám přišel prosit. — Však nikdy nesmíš trestati tím, čehož si ditky povždy mají vážiti a co je beztoho povinností, n. p. aby se učily, modlily se, musely do chrámu a t. d.

Nejmírnější trest je napomenutí, *domluva*, jež se má krátce odbyti. — Několik vážných, dojemných slov více prospěje, než dlouhé kázání, čím se kárající zbytečně rozhorlí, dítě pak se ohluší a otupí. — Každý přečin má za sebou trest přirozený i nadpřirozený; na to krátce upozorni. „Co jsi to učinil? což nevíš, že by tě Bůh musel trestat? kdo takové věci páchají, že nepřijdou do nebe? — Co z toho máš? vždyť ti svědomí dělá výčitky! — Podívej se do zrcadla, jak zlostné dítě vyhlíží! — Vidiš, to je následek lži, že se lháři více nevěří! Pfuž, hanba, to dělají uličníci! — Vidiš, tak přichází tomu, kdo neposlouchá! Co jsi to za nespůsobné dítě! To jsem o tobě nemyslel! Styď se! Co nevíš, že mne to rmoutí? Chceš mne stále hněvati?“ atd. — Zvláště při tělesném trestání nemá se mnoho slov dělati. — Čím více při bití křičíš, tím méně ono prospěje; čím tišeji se odbude, tím lépe. — Jmenovitě střež se všeho nadávání a klení: „Jest trestání marné v hněvu hance,“ (kteréž pochází z hněvu toho, jenžto rád haní) píše *Sirach* (19, 28). Pošetilý jest, kdo myslí, že chybou chybujícího napravit; tof by bylo dábla vymýtat dáblem; však satan není tak hloupý, aby hubil svou říši. — Sem patří i *hrozba*. — Nemá-li se pohružkami vždy pohrdati, musí se, když třeba, také vyplniti; proto musí býti možny. Tresty, jež vykonati bylo by hříchem, nemá se ani

hroziti, n. p. „Já tě zabiju, skolím, zmrzačím, že neodlezeš; hnáty ti přelámu; já ti nos rozbiju, hubu nabaňkám, roztrhnu, vlasy vyškubu.“ . . . K čemu takových počitelostí a nesmyslů? Tak jen směšným se činíš! Rovněž pošetilé jest hroziti bubákem, kominíkem, strašidlem, čertem, a přivádí rodiče u dítek o všecku víru. Nepravda a přemrštěnost nikdy neprospívá, povždy škodivá! —

XXIII. Krivé svědomí.

Co se má trestati? Podivná to otázka! mnohý si pomyslí; o tom netřeba poučení. Co jiného se trestává než zlé vady, nespůsoby, hříchy? Ale odpověď není tak snadná. Má se to podobně jako s výpovědi: „Všickni věříme v jednoho Boha!“ Tážeš-li se pak: Co jest Bůh, co činí, co žádá? tu jsme v koncích; každý má jinou odpověď. Tak jest se slovem, „zlé, hřích“; i o tom jsou rozličné náhledy. Co jeden má za hřích, druhý zaň nepokládá; slovu, jehož tento se děsí, onen se posmívá. Dosud platí, co *Isaáš* píše: „Běda vám, kteří říkáte zlému dobré a dobrému zlé, kladouce tmy za světlo a světlo za tmy, pokládajíce hořké za sladké a sladké za hořké.“ (5, 20)

Takovýmto *krivým svědomím*, jak bhoslovci toto zmatení pojmů zovou, bývají mnozí rodiče nakaženi, tak že za nespůsob kárají dobré, co vlastně zasluhuje chvály, skutečné vady nechávají bez trestu, že chyby nepatrné přísně, citelně trestávají a t. d. Jiní rodičové sice právě po křesťanskou soudí o tom, co je dobré a zlé; přece však jednávali bez rozvahy podle svých rozmarův a vášní trestajíce více méně, přísně neb mírně, jak v tom okamžení mysl je nastrojena, jak jich popuzují žádosti a náruživosti. Jakkoli se tito od oněch myslí a vůlí rozeznávají, nicméně se jim v jednání na vlas podobají. Účinek tentýž: tu i tam krivé svědomí a vychovává se potomstvo, ježto nepravé a vrátké mívá pojmy o ctnosti a hříchu, o počestnosti a bezbožnosti a podle nich se také spravuje.

Tytéž daremné následky i tehda dopadají, když otec a matka, nejsouce v trestání důsledni a usjednoceni, buď že se rozcházejí v úsudku, má-li se co trestati a má-li se přísněho neb mírného trestu užiti; nebo když jeden rozhněván přísně trestati chce, co druhý pochvaluje neb omlouvá. — Kdo by uvěřil, že třeba je napominati, *aby se netrestalo — dobré!* Po hříchu, výstražka tato není zbytečná. Tu hošík, jda k pekaři přináší sousedce na požádání chléb

se vši ochotností, za čež ho matka notně peskuje, protože se sousedkou v nevoli žije. — Tam dítky v komoře uzavřeny pletou starostlivě věnec, jimžto chtějí matce k jmeninám působiti radost; však otec jich dopadna z hněvu všecky na pořád bije, že ten neb onen nebyl hned po ruce, když ho při práci potřeboval! — Mařenka nechce na se vzít šat roztrhaný, proto ji matka z nevole poličkuje. Nábožný Bohuslávek nechce jít spát, až se s ním někdo pomodlí; za to hodí se do postele, až kosti v něm třestí. „Když říkám o peníze na katechismus, hubuje otec,“ tak mnohý chlapec se nesměle ve škole vymlouvá, že knihy nemá. „Když tolik a tolik peněz nevyprosím a nepřinesu domů, budu bít!“ pláče mnohdy stydlivá holka. — Řekněte, nebývá tomu tak? — Zdaž mnozí rodiče nekárají dítky za upřímnost, spůsobnost, zdvořilost a lásku? Jaká je to pošetilost, jaká převrácenost! A kdyby skutečně dítky něco nepravého, zlého učinily, což ale za dobré měly; proto nezasluhují trestu, nýbrž třeba jich poučiti.

Není-li to hrubost, surovost, ukrutnost *trestati dítky za chyby* přirozené nebo náhodou, neštěstím způsobené? „Ty troubo, křičí otec, do tvé ježaté palice žádný nic nevtluče!“ a ve zlosti hocha pohlavkuje. „Mluv zřetelně, nekoktej, sice ti hubu roztrhnu“ tak matka pošetilá děvče hubuje. — „Což jsi z perníku? však já ti doložím!“ a na chlapce dríví se nakládá, až pod tíží klesá. „Ty troupe!“ a již ruka povětřím fíčí a tvář ubožáka se bolestně zardívá. — „Jdi daremná děvko, krávo!“ a dceruška strkem se potácí, že nepochopila, co jí nedostatečně bylo ukázáno. — Či nadsazuju, přeháním? Či se dítky neschopné, slabé, zmrzačené pro chyby nezavinělé mnohdy netrýzní, s nimiž by se právě mělo šetrně nakládati a jež by se laskavě měly napominati? —

Často mívají dítky více méně zavinělé *nespůsoby*, ovšem nehezke, neslušné, jimžto mají odvykati, ale nikoli přísnými tresty, jakýmiž nemoudří rodičové jich stíhají. Mnohé takové chyby věkem a zkušeností samy odpadají, pomíjejí. Třeba tu ovšem napomáhati, ale spíše napomináním, domlouváním, zahanbením než citelnými tresty. Je-li n. p. dítě plaché, roztržité, dej mu práci, při níž třeba mnohé pozornosti; dohlídej k němu aby pod marnou záminkou od práce neupouštělo. Rádo-li na něco zapomíná, sam mu to připomeň; ať to vykoná třeba tehdy, když by mu ne-

bylo milo, n. p. mezi jídlem nebo přede hrou. Je-li při práci nezapné, ukaž mu to trpělivě, nechat opět a opět zkoušit, až to dovede. Za řeči nepředložené, tlampavé z ostra mu domluv a na zlé následky upozorni. Neopatrnost obyčejně sama se tresce. Daremné návyky v mluvení, v sezení, v chůzi přísně zapověz nebo v posměch uveď. Proto však nemusíš se rozhorlit ani bit. —

Zlé není tolik co škodlivé a potupné; nebo mnohé slovo, mnohý čin může způsobit škodu, připravit hanbu a přece nemusí býti hříšný. Na rozdíl tento má se i při trestání dbáti, zvláště pak za našich časů mělo by se ho šetřiti, ješto ctnost světská a mravouka křesťanská hlavně zámenou těchto pojmů se od sebe liší. Hluboko vštěpte si kř. rodičové zásadu: „*Jen co před Bohem je hříchem, zasluhuje trestu.*“ — Rozbijte-li dítě nádobu, provinil-li se proti slušnosti a dobrému tónu, je-li svévolné, rozpustilé, v řeči neprozřetelné, to vše může mít daremné následky a zasluhuje pohany; také k tomu rodičové nemají mlčeti, nýbrž mají děti naváděti, aby vždycky jednaly opatrně, by byly působné a zdvořilé. Avšak odporuje sobě takové počínání rodičů, když, co časnou škodu přináší, přísně trestá, a patrné hříchy nechávají bez potrestání. Tak se stává přirozené, že děti, posuzující velikost přestupků podle velikosti trestu, necíť hanby a škody tohoto světa více se bojí než hříchů.

Nejméně patrné, okamžité škody mívají *prohřešky proti Bohu*. Z toho jde, že za našich časů, kde přemnoží smyslnosti hoví, jen hmotě se klaní, po statcích a rozkoších se shánějí, málo se dbává, aby se zachovávala tři první přikázání a když je děti přestupují, mnohým rodičům sotva za řeč to stojí; z čehož pak děti soudí, že povinnosti k Bohu nemají do sebe veliké důležitosti. — Již sv. Jan Zlat. vytýká svým posluchačům vadu tuto řka: „Jestli že Bůh v starém zákoně křivdy, jež děti činí rodičům, kázal trestati smrtí (II. M. 21, 17.), jak bychom netečně mohli patřiti na hříchy svých dětí proti Bohu? — Bůh hrozí, že bude smrt, kterýž ti ubližuje, trestati peklem, ty pak toho, jenž přikázání Boží přestupuje, nechceš zarmoutit ani slovíčkem. Ty vidíš, že syn hřeší proti Stvořiteli; však se nehneš, nehroziš, netresceš, dobře věda, že takovou povolenost, netečnost Hospodín zapovídá. Považ, že kdo Bohu se protiví, snadno i proti otci hřešiti bude!“ — Tím ovšem nechci říci, aby se

děti holi doháněly k modlení, stačí tu příhodné naučení a když třeba přísná domluva, ač vychází-li sama z nábožného srdce a podporuje-li se dobrým příkladem. —

Trestu citlivého zasluhují *nespůsoby*, jež povstaly ze srdce zkaženého, ze zlovolnosti a napřed byly *promyšleny*, jako jsou: lež schytralá, hněv, vzdor, nestydatost, drzost, svévole, msta, časté kleny a rouhání a j. Vůbec čím promyšlenější, svobodnější a těžší bylo provinění, tím citlivější a přísnější má býti také trest. Proto chybují rodiče, kteří všecko jedním a stejným trestem odbývají. *Jak způsob, tak i velikost (stupeň) trestu má se řídití podle velikosti provinění:* za hřích smrtelný nastup trest přísný, za všední jen mírný; menší trest předcházej, když třeba, následuj těžší.

Připadá-li trest k zásadám svrchu uvedeným, a je-li v pravém poměru ku provinění, jest *spravedlivý*. K spravedlnosti ještě dvě věci se požadují, o nichž se tuto jen krátce zmiňuju. Nesmíš t. dříve trestati, než jsi o vině dokonale přesvědčen. Nic tou měrou neodcizuje srdce dítěte, jako když musí *trpěti nevině*. Nespolehej se na udavače, nýbrž skoumej sám bedlivě, co se přihodilo. Máš-li nejmenší pochybnosti, raději netresci. V takové případnosti můžeš n. p. říci: „Pakli jsi to učinil, nedá ti svědomí pokoje, až se vyznáš. Bůh, jenž všecko ví, tresce tě sám, když ono rodiče šálí!“ Jestli jsi někdy dítě potrestal nevině, netaj toho; však dolož, jak se to stalo, že jsi uvěřil v jeho vinu z nedorozumění. — Konečně *nebuď při trestání nikdy stranným*: nešetři miláčka; nebuď přísnější k dítěti, jehož povaha se ti nelíbí; zvláště pak buď opatrný k dětem pastorním. Máje trestati nedbej na vzácnost osoby; nečin rozdílů, zdaž se děti provinily proti tobě nebo cizím, proti příteli nebo nepříteli, proti bohatému nebo chudému. — Bude-li tvé trestání spravedlivé, neboj se nikdy, že by srdce dítek se ti odcizilo, ano zkušenost dokazuje, že dítě přísně ovšem i spravedlivě vedené, osobitě se kloní k tomu, jehož Bůh nejvyšší moudrý a milosrdný vyvolil za nástroj k jeho napravení. —

(Pokračování.)

Láska matčina.

Obraz ze života od Fr. Pravdy.

5.

Pani Boleslavská stala se vdovou v okolnostech velmi nepříznivých. Nemá v tom okamžení ani svého domova, děti jsou nedospělé, jedno churaví, obchod je zasta-

ven a není tu nikoho, kdo by ho mohl obnoviti a dále vésti. Bude muset stavěti, neví, kde k tomu vezme prostředky, hotové dědictví po otci nestačí a zbývající zboží kupecké jim asi málo vynesou.

Sama těm věcem nerozumí a nemůže si jich vzít na starost jsouc nezkušená ženská a nechtíc zanedbat dítě přebídné. Zase je s ním hůř, leknutí při ohni mu ublížilo, zastudilo se na cestě k pradeně a u pradeny nemá a nemůže mít pohodlí, jaké mělo doma.

Matka dost pečuje, aby se mu ničeho nedostávalo, ale špatný byt nemůže udělati lepším, je v něm vlhko a chladno, schází čerstvý a zdravý vzduch, schází světlo a to všecko protivně působí na důtklivou Vincencii. Nemají pro ni ani vlastních peřin, ani vlastního prádla a vlastních šatů, ztrávil je požár a co si prozatím vypůjčili od pradeny a od jiných, není takové, aby jim to vynahradilo, nač jsou zvyklí.

Vincencie to nejvíce pohřešuje a nejvíce pod tím trpí, je nespokojena a cítí se býti nešťastnou.

To matku pohnulo najmouti jiné obydlí a zjednat do něho, po čemž se stýská politování hodnému dítěti. Přestěhovali se brzy po smrti otcově a dům svůj nechali, jak byl, že nebylo lze, pracovati na něm v zimě a učiniti se musely teprv přípravy.

Zboží zachráněné ve sklepích a bezpečných komorách převzali jiní kupci, co ostatně pozůstalo, bylo z většího dílu zkazeno a ani potřebovati se nemohlo. Kam nevnikl oheň, tam vnikl kouř a kam nevnikl kouř, tam vnikla voda a všecko porušila.

Neztržilo se tedy mnoho peněz a to tím méně, že paní Boleslavská se musela dát zastupovati cizími lidmi, jenž nehájili vždycky a všude její prospěch. Dům odevzdala staviteli, nemohouc sama na něj dohlížeti a se stavitelem vyjednala, že na jaře počne stavěti a postará se zatím o zásoby.

To nebylo všecko, co sklíčenou paní trápilo, ještě větší soužení měla, když musela pořádati účty mužovy a vyrovnati se s jeho věřiteli. Se všech stran přicházely dopisy, obchod jejich byl přerušen, snad se již znova nezřídí, každý chtěl přijíti k svému, hlásil se a když hned nebyl zapraven, vystupoval urputně. Mnozí se báli, že se nebude dostávat, dům Boleslavských učiní bankrot, upadne v nemohovitost a proto pospíchali, aby o nic nepřišli. Ti, co sami byli dlužní, chovali se tiše a čekali, až je někdo bude upomínat.

Boleslavská neměla času ani schopnosti hledati v knihách a zkoumati, co komu je povinna a co kdo povinen je jí a spolehala se na syna Václava, že ji zastane. Zastal ji, jak dalece mohl, ale byl ještě mladý a ve všem se nevyznal. Museli i v tom použití cizí pomoci a přece se nevyhnuli žalobám a soudům, jenž se odbývají na úřadě. Bylo jim třeba právního zástupce, tomu dali plnomocenství a se vším se mu svěřili. Arcit jim nesloužil zadarmo a když se záležitost ukončila, ukázalo se, že musejí víc vyplácet než budou přijímat.

Nezbylo jim tedy než dluhy a aby těch se zbavili, prodali i to spáleniště a sice samému staviteli, jenž na ně již dělal nároky, že ku stavbě se byl přichystal.

Čelé jmění paní Boleslavské záleželo nyní z několika zlatých a ty jí zůstaly z peněz za spáleniště, když poslední věřitel byl upokojen. I pohřeb otcův stál mnoho, že ho chtěli mít slavný nevědouce ještě, jak to s nimi stojí a lékaři také hodně požádali.

Co budou nyní dělati a jak si pomohou?

Ubohá matka to sama nevěděla a o nikoho ani sebe se tak nebála jako o Vincencii. Zapověděla druhým dětem, aby jí nic neříkaly, nesmí poznati bídu, v kteréž jsou a nedostatky, jenž se k nim brzy dostaví.

Seděla, přemýšlela a rmoutila se, od nikud nepřišla útěcha, musela se spolehnouti na sebe a uzavřela, že chce a že bude pracovati rukama svýma, aby dítě své před nouzí zachránila.

Paní, jenž dříve sama práci poskytovala chudým lidem, nyní práci hledá po městě, vzkazuje a posílá, šije, přede, plete, dere, třepí, podstoupila by i těžší díla, kdyby síla její k nim vystačila a kdyba je mohla konati u své Vincencie, od níž ani na chvíli se nevzdálí. Je pilná, deera Justina se přičiňuje s ní, den je jim krátký, nastavují noc, však tolik přece nevydělají, aby uživily sebe a dobře opatřily Vincencii.

Známe takové výdělky; jsou přeskrovné a sotva hladu se uvaruje, kdo jen na ně je odkázán. Tu z nich měly žít tři osoby a nedivíme se, že špatně pochodily, když jedna ničímž k nim nepřispěla jsouc churava a potřebující sama všecko, co vyžískaly.

Syn Václav odešel a v jiném městě bohatý kupec ho přijal do krámu za pomocníka. Arcit pamatoval na matku a když obdržel první mzdu, neváhal rozděl-

iti se s ní o ni a jen to si nechal, co nevyhnutelně mít musel na vlastní vydání. Pomoc jeho matce právě přišla vhod, neboť již měli nouzi a nechtíce ujímati Vincencii ujímaly sobě a věru se ani nenajedly. Matka se zapírala, matka tajila hlad, aby dětem víc zbylo a dlouho by to zajisté nebyla vydržela, kdyby se nad nimi syn byl nesmíloval.

Hodná dcera těšila se z lásky bratrovy a aby matce také mohla býti nápomocna, žádala, aby ji propustila do služby. Nedostávalo se práce pro obě a přemálo jim vynášela, proto matka dceru nechala jíti, a ona si vyhlídla dobrou službu. Mzdu posílala domů jako bratr, něco vydělala matka sama a tak o Vincencii bylo postaráno a mohlo se jí uleviti v její bídě.

Vincencie nikdy nenabyla zdraví, zůstala chorobná a malátná, nohy a ruce tím víc jí tuhly a chromly, čím byla starší, nemohla chodit a nemohla pracovat. Matka jí neopustila a nyní neměla jiné úlohy a jiného povolání na světě, než činiti jí život snesitelnější.

Lidé ustavičně hádali, že Vincencie již dlouho nevydrží a kdo ji viděl, myslil, že se to s ní blíží ku konci. Zatím utíkal rok po roce a ona pořád žila, můžeme říci, matce k útěše.

Boleslavská přišla o všechno, co blaho vezdejší zakládá a lidem jest příjemné. Byla dcera zámožných rodičů, jenž ji vychovali ve vši hojnosti, provdala se za bohatého muže, měli dům, byli váženi, Bůh jim dal schopné a hezké děti. Teprv to poslední bylo, jak se praví, dítě bolesti, narodilo se smrti bližší nežli životu a matka sama příchod jeho skoro životem svým by byla zaplatila. Bůh jim je zachoval, ale je ubohý mrzák a neobstálo by bez jejich bedlivého ošetřování. Nemůže jim dělati žádné radosti, nemůže jim v ničem přispěti jako druhé děti, nemůže nikdy býti neodvislé a samostatné, nemůže nikdy starati se samo o sebe a hle, přece je matčin miláček, matčin poklad, matčino potěšení.

Umřely jim dvě děti zdravé a silné, Vincencie stonala na tu samou nemoc. co ony a neumřela. Shořel jim dům, otec z toho měl smrt a ztratili ho, Vincencie to přečkala a žije ještě mnohá leta. Přišli o všechno hohatství a ani prostředky k živobytí jim nezbyly, Vincencie jediná mezi nimi si nemůže vydělávati a Bůh jim ji nechává, aby se o ni starali.

Mají starosti o sebe dost, syn a dcera opustili matku chtějí ji podporovat, Vin-

cencie je u ní a velké obtíže jí způsobuje. Ó nejsou to obtíže pro lásku matčinu, slouží jí ráda, obětuje se jí, děkuje za ni Bohu. Je chudák, potřebuje pomoci, je její dítě, je její krev, musí jí přispívati.

I přispívá jí ochotně a radostně, brání nedostatům, utrhuje si, odvrací každý zármutek, taji, že jsou chudé a že i sama na ni pracuje. Pracuje jen pro pouhé zaměstnání, tak říká dceři, když chce, aby se šetřila, a dcera má pohodlí a ani neví, jak těžce je matka, bratr a sestra vydobývají.

Ví to Pán Bůh, myslili si, Vincencie se to také doví, až se duše její octne na věčnosti a bude vděčna svým dobrodincům.

Matka si přeje, aby ji Pán Bůh tak dlouho ponechal na světě, dokud Vincencie živa bude. Bůh vyslyšel její přání a vzal si Vincencii dříve než ji. Byla již ve vysokém věku a zatím provdala se dcera a oženil se syn na dům, v němž si sám kopecký obchod byl zařídil. Chtěli oba matku mít u sebe a byla u nich hned u Justiny, hned u Václava a jako ona opatrovala Vincencii, tak nyní v stáří opatrovaly ji hodné děti.

„I nás by tak byla opatrovala hodná matka,“ říkávaly, „kdyby nám byl Bůh vykázal smutné místo sestřino, musíme se jí odměnit, jako by to na nás byla vykonala.“

Odměnily se jí a Bůh se odměnil jim požehnáním po všecken čas života a ještě větší odměna čekala na ně v nebi. Ji ovšem také neminula.

D O P I S Y.

V Oustí nad Orlicí, 9. července 1867.

(Pout na Velehrad k slavnosti Cyrillo-Methodějské.)

Touha, spatřiti posvátný Velehrad — kolébkou naší víry — vedla mne opět na místo toto velepamátné o letošní slavnosti našich sv. věrověstů Cyrilla a Methoděje. Na své pouti navštívil jsem nejprve své známé, v domě vel. otců Redemptoristů v Litovli, z nichž jeden byl mým společníkem na cestě k Velehradu, i prohledl jsem si jejich čistě držený, mistrovským obrazem sv. Alfonsa ozdobený kostel, a druhý den v úterý 2. července z rána, ano slavila Morava slavnost Navštívení Panny Marie, putovali jsme na *svatý Kopeček* u Olomouce, kde se slavila výroční pout, neboť tamější chrám zasvěcen jest památce Navštívení Panny Marie. Když dorazil průvod z Olomouce, kázal v chrámě důst. pan Ignác Wurm, vikarista při stoličném chrámu Olomouckém jazykem německým, rozbíraje vznešenost a důstojnost Marie Panny co

Matky Páně a v kapli za chrámem se nalezající sv. Anně zasvěcené hlásal slovo Boží jazykem českým jeden z kněží premonstrátských na sv. Kopečku přebývajících. Po kázání následovala pontifikální mše sv. sloužena prelátem kapituly Olomoucké, sv. pánem z Königsbrunn. Chrám Páně na Kopečku jest velmi skvostný, malbami freskovými v kupli, na stropě i po zděch ozdobený, svatostánek i trůn na hlavním oltáři, na kterém umístěn jest milostný obraz, jsou stříbrné, obrazy na hlavním oltáři jakož i na postranních jsou umělecké; polovice chrámu jest péčí pana probošta velmi nádherně obnovena a na obnově druhé polovice se právě pracuje. Až bude obnova celého chrámu ukončena, bude chrám na sv. Kopečku jeden z nejpeknějších na celé Moravě. Průčelí chrámové ozdobeno jest obrovskými sochami sv. Norberta, zakladatele řádu premonstrátského a jiných Svatých z téhož řádu. Téhož dne u večer došli jsme do *Kunovic*, kdežto od pana faráře Josefa Ptáčka, rozeného Čecha, velmi vlnidně přijati, celou středu jsme strávili. Vypravoval nám důstojný pan farář, jak lonského roku strašně zuřila cholera v osadě jeho i v celém okolí, neb ze 4000 duší zemřelo 350, jak zuřivě řádl nepřítel v úrodné krajině této, vypravoval nám lid, jak Prusové hospodařili ve vinných sklepech, kde nemohouce všechny zásoby vína vypítí, je ze sudů pouštěli. Jak jim chutnalo na požehnané Hané, snadno jest se domyslet. Zato ale těší se Morava letošního roku na bohatou žeu, neboť jmenovitě na požehnané Hané stojí obilí velmi krásně, tak že rány lonského roku Moravě zasazené poněkud se zacelí. V *Kunovicích* byly při samém chrámu Páně od dobrodince letošního roku postaveny sochy sv. Cyrilla a Methoděje s křížem u prostřed, a na slavnost sv. Petra a Pavla posvěceny. I socha sv. Jana Nep. jako i více křížů bylo letošního roku ve městysi tomto nově zbudováno, což jest důkazem, že nábožnost a obětavost pro věc posvátnou v osadě této panuje. Ve čtvrtek o jedenácti hodinách ráno dojeli jsme šťastně cíle pouti své, posvátného *Velehradu*, a složivše věci své u pana faráře, spěchali jsme do velebné svatyně, která již důstojně přistrojena byla k slavnosti zítřejší. U přeskvostného hlavního oltáře skví se po obou stranách červený damašek, na všech šestnácti oltářích spatřiti lze čistá antipendia s pěknými poduškami, celý chrám jest velmi čistě upraven.

Laskavostí pana faráře Velehradského Josefa Vykydala, jakož i pana kaplana z *Kunovic* Františka Martilika, okazána nám byla skvostná mešní roucha darovaná svatyni Velehradské k roku jubilejnímu, i divili jsme se kráse a skvostnosti, kterými vynikají vkusná roucha tato. Jsou tu přeskvostná roucha mešní darovaná od nejd. velepastýře Bedřicha a mnohých šlechtických rodin na Moravě, jak to znaky na ornátech dosvědčují. Mnohé ornáty jsou buď zcela vyšívané aneb mají alespoň prostředek vyšitý, na čemž ruka šlechtné dárkyně sama pracovala, mnohé ornáty mají na zadě vyšitý kříž s vhodnými nápisy, jako: Kázeme Krista ukřižovaného; In cruce salus et spes nostra. (V kříži naše spasení a naděje.) In hoc signo vinces (V tomto znamení zvítězíš) a těm podobné. Všecky barvy liturgické jsou zde zastoupeny překrásnými ornáty. Rovněž velmi skvostná jsou i vela, jedno z nich darováno svatyni Velehradské od královny Saské. Též darováno Velehradu veliké množství kostelního prádla, jako trojí antipendie na všechny oltáře, alby, rochety, polštáře, tak že zbožnosti a štědrosti šlechtných paní a panen Moravských sakristie svatyně Velehradské byla velmi obohacena. Chrám Velehradský má též tři monstrance, dvě stříbrné, tři ciboria, patnáct stříbrných kalichů, z nichžto jeden ozdobený obrazy sv. Cyrilla a Methoděje, darovaný Velehradu od nejdůstojnějšího arcipastýře Bedřicha a Sušilův kalich jsou nejskvostnější. Při pohledu na tyto drahocenné věci, jmenovitě na parament, který se bere ke mši sv. o slavnosti sv. Cyrilla a Methoděje, na který se zlata nešetřilo, na větší monstranci darovanou od sboru paní, za úkol si obravších svatyni Velehradskou opatřiti potřebnými mešními rouchy, na menší monstranci darovanou nej. arcibiskupem, musí každý příznivec posvátného Velehradu zvolati: Zaplať Pán Bůh všem štědrým dárcům a dárkyním přeskvostných darů těchto! Stolic, kde někdy cisterciáci své modlitby vykonávali, jsou od Brněnského řezbáře a sochaře Břeňka nákladem jedenácti set zl. r. č. též opraveny. Jsou na nich sochy Spasitele a Jeho matky, mnohých andělů, sv. apoštolů, církevních Otců a některých Svatých z řádu cisterciáckého; všechny tyto sochy jsou v pravdě umělecká řezba. I celý zevnějšek velebné svatyně Velehradské byl lonského roku nákladem 3666 zl. r. č. obnoven. Zde zevnější místy velmi zašlé byly zomitány, odražené kamenné částky

na římsách přidělány, celý pak chrám obílen a barvou do žluta padající oličen. I sochy Svatých, v průčelí kostela ve výklenkách umístěných, totiž sv. apoštolů Petra a Pavla, sv. Cyrilla a Methoděje, sv. Jana Evangelisty a sv. Jana Křtitele, sv. Benedikta a Bernarda a svrchu mezi věžmi sv. Bohorodičky dostaly nové bělo-skvoucí roucho, koruny a obruby jejich odevů skví se nyní zlatem. Hlavní dvěře chrámové jsou z dubového dřeva zcela nově zhotovené, mramorový portál, na kterém skví se znak moravský a český, očištěn a ozdoben, nad portálem barevné okno zasazeno, a jiné menší částky chrámu, jako okna, prahy u dveří, střecha, krov, věže byly poopraveny. Zvony Velehradské, z nichžto největší přes 68 centů váží, jsou pro svůj libozvučný hlas daleko široko známy. A nyní, když jsem čtenářům Blahověsta pověděl, jak svatyně Velehradská vnitř i zevnitř k slavnosti Cyrillo-Methodějské byla přiozdobena, chci v krátkosti nastíniti, jak letos zbožná Morava slavila památku svých svatých věrověstů na místě tomto posvátném. Již večer před slavností vítal velebný hlahol zvonů Velehradských četné davy nábožných poutníků, ku kterým Velehradský pan farář asi o půl deváté hodině večer z kazatelny několik upřímných slov promluvil. Nato následovaly litanie k svatým věrověstům a požehnání s velikou assistencí. Druhý den o slavnosti samé ozval se největší zvon o půl čtvrté hodině ranní ku klekání a tu počaly se již ohromné prostory chrámové zbožným lidem moravským naplňovati. Ve čtyry hodiny započaly mše sv. V šest hodin bylo dvojí kázání, jedno v chrámě a druhé před chrámem. Před chrámem řečnil bývalý kaplan Velehradský nyní kaplan ve Vracově p. Jan Šneider a v chrámu byl jsem já tak šťasten, zbožným Moravanům hlásati slovo Boží. Mluvil jsem o drahocenném daru, který nám přinesli naši ti věrověstové, o sv. víře, o jejich nepřátelích i bohužel v národě našem, podotkl jsem lásku, úctu a oddanost našich sv. věrověstů k stolici apoštolské v Římě, jakož i zásluhy, které si získali papežové římsí o člověčenstvo vůbec a o křesťanstvo zvláště. Po ranních službách Božích začaly teprv nepoččetné davy poutníků hrnouti se k svatyni Velehradské. Od osmi hodin až do desíti ani neumlkly zvony, vítající vždy nové a nové zástupy zbožných Moravanů, doprovázené duchovními pastýři, svým libozvučným hlasem.

Byl to unášející pohled, pozorovati před

svatyni tyto průvody zavítavší i z odlehlějších končin moravských na Velehrad. Každý průvod vyznačoval se jiným krojem slovanským.

Zdráv buď Velehrade, hvězdo skvoucí, moravský náš milý Betleme, zde Pán zjevil se nám všemohoucí, Jehož obraz v srdci neseme. Tady první oběť čistá k Bohu vznášela se za nás nad oblohu, odtud po tisíc již po roků ze svátostných pijem potoků.

Slova tato našeho básníka z tisícerych a tisícerych úst zbožných zástupů zaznívala před svatyní Velehradskou. Když jsem pozoroval tyto nepoččetné davy zbožných Moravanů, ten pořádek, který ve svých průvodech zachovávali, tu rozmanitost jejich národních krojů slovanských, jejich zpěv, plynoucí ze srdce nábožnosti a radostí naplněného, nemohl jsem se ani slzi zdržeti. Slyšeti ten nábožný zpěv ze všech stran doprovázený hudbou, k tomu libý zvuk zvonů Velehradských, viděti na tvářích tisíců nábožnost, úctu a lásku k místu tomu posvátnému, toť by tuším každým muselo pohnouti. O půl desáté hodině byla již prostranná svatyně naplněna, ačkoliv již hned po ranních službách Božích mnohé průvody Velehrad opustily, a tisíce nábožných poutníků museli zůstat před chrámem. Když již všechny průvody dorazily, započaly hlavní služby Boží kázáním v kostele i venku. Bylo mi popřáno několik slov promluvit k zástupům před kostelem, mluvil jsem v ten smysl, jak ráno. Myšlenka všech kázání držených na Velehradě byla tatáž, aby lid jmenovitě v naší době držel se víry nám sv. Cyrillem a Methodějem hlásané. Zpívanou mši sv. při velmi četné assistenci měl veledůstojný pan vikář z Napajedl František Fádrus, hudbu na kůře řídil pan Karel Marek, učitel z blízkých Buchlovic. Po slavných službách Božích sešli jsme se téměř všickni přítomní kněží k přátelskému obědu u pana faráře Velehradského, kde bratr bratru povídal strastiplné zkušenosti minulého roku, jeden druhého těšil a povzbuzoval i připitky proneseny jsou na šťastné panování sv. Otce Pia, nejd. arcipastýře Bedřicha, na zdraví pana faráře Velehradského, který se tak vřele Velehradu ujímá, všech přítomných kněží a ponevadž významuplná slavnost Cyrillo-Methodějská letošní byla od židovské žurnalistiky Videnské podezřívána, navržen a do Uherského Hradiště i dovezen telegram

v ten smysl: Svému nejdůstojnějšímu arcipastýři vzkazují všickni přítomní kněží, jakož i 20.000 poutníků na Velehradě o slavnosti Cyrillo-Methodějské shromážděných, úctu nehlubší, lásku k jeho osobě i poslušnost a oddanost k sv. Stoliči římské. Ve dvě hodiny odpoledne loučil se Velehradský pan farář se zbožnými poutníky. Řeč jeho byla v každém ohledu výtečná. Velmi trefně kreslil směr naší doby, vždy víc a více k holému materialismu se chýlící. Vezměte člověku víru, tak asi mluvil nadšený řečník, že má duši nesmrtelnou, vezměte mu víru, že stává odplaty anebo trestu po smrti, a tu máte člověka co tvora nejbídnějšího, který schopen jest i těch největších zločinů. Důkazem toho jest francouzská revoluce na konci minulého století, kde sta tisíce lidí padlo za obět krvežíznivosti lidské. Než tyto bohaprázdné spisy, kde se upírá nesmrtelnost duše lidské, obraz Boží v člověku, nepovstaly v národě našem slovanském, ale berou svůj počátek v cizině a tu několik literárních nádenníků dalo se najmouti za jidašskou mzdu ku překládání těchto cizojazyčných, nesmyslem oplývajících škvárů, a podávají tento jed ve mluvě Cyrillo-Methodějské nábožnému lidu našemu slovanskému. Než my kněží, odchovanci a žáci sv. věrověstů Cyrilla a Methoděje — budeme na stráži, budeme bdíti nad pokladem nám našimi sv. věrověsty přinešeným, nedopustíme vyrvať za jidašskou mzdu najatým písálkům drahocennou víru lidu našemu slovanskému, vždyť i my kněží jsme z lidu, jeho potřeby známe, též něčemu jsme se učili, snad více víme, nežli daremní překladatelové tito. Kdo bere lidu Krista, jeho sv. víru, ten mu bere i národnost, neboť národ bez Krista, bez jeho víry nikdy neobstojí; taková písálková, kteří brojí proti Kristu a proti víře, jsou tedy zrádové naší národnosti, oni ji zaprodávají za ničemnou mzdu jako Jidáš prodal božského Mistra svého. Na tyto zrádce našeho národu, na tyto lupiče přicházející k vám v rouše ovčím, musíme vás my kněží, kteří jsme z vás povstali, vaše potřeby známe a vás též milujeme, upozorňovati, musíme odhalovati jejich drzost a špinavost. Nebojíme se jich, náš prapor jest kříž Kristův, naše zbraň pravda Kristem nám zjevená a upřímná láska k tobě, milý lide slovanský! — Loučil se potom se všemi srdečně, přál jim, aby svatá víra Kristova, dar to Cyrillo-Methodějský, byla jejich útěchou a posilou v životě i smrti, střežil posluchače, aby nedávali slu-

chu nepřátelům kříže Kristova, kteří vinici štipenou sv. Cyrillem a Methodem zničití hledí. Veliký učinila ta řeč dojem na posluchače. Pak následovalo slavné *Te Deum laudamus* a požehnání s nejsvětější Svátostí držené od veledůst. pana Karla Mikulky, děkana v Bílovicích. Po ukončených službách Božích loučili se zbožní poutníci s Velehradem, loučili jsme se i my kněží vespolek. — Zbožný, hodný jest ten lid moravský, jest lid slovanský, to hlásala opět letošního roku slavnost Cyrillo-Methodějská na posvátném Velehradě, kde mezi těmi dvaceti tisíci nábožných poutníků panoval ten nejlepší pořádek, ta největší nábožnost! Kéž by si toho povšímlí ti, kteří perem pracují na národu roli dědičné, a urážejí ten zbožný cit našeho lidu slovanského. Dobře pravil pan farář Velehradský ve své řeči: Kdo bere lidu Krista, Jeho víru, bere mu i jeho národnost. Národ bez Krista nemůže prospívat i ti, kteří zlehčují víru a nešetrně se dotýkají náboženského citu lidu našeho, ti pracují o zkázu našeho národa. Navštívivše ještě Cyrillku a rozloučivše se co nejsrdečněji s panem farářem Vykydalem, opustili jsme drahý Velehrad s myšlenkou: Tot byla velebná slavnost, kterou připravil nebes Pán hodnému svému lidu slovanskému. F. K.

V Římě, dne 3. července 1867.

(Halič sv.-Petrský. Apošt. požehnání.)

Jak jsem již 30. června*) t. r. stručně vyličiti se vynasnažil, velikolepá slavnost *kanonisace* čili svatořečení nebo za „svaté prohlášení“ bez překážky se slavila a dokončila. Svatý Otec při té kanonisaci radostně si počínal a vesele vyhlížel. *Deo sint laudes!* Jelikož v zvláštní audienci milodary čtenářův „Blahověsta“ odevzdati možno nebylo, doručil jsem je dnešního dne státnímu ministru Jeho Eminenci Antonellimu, což týž kardinal Antonelli Jeho Svatosti papežské u vědomost uvedl a spolu žádal, bych díky a spolu apoštolské požehnání všem čtenářům „Blahověsta“ oznámil. „*Coelestium omnium munerum auspiciis et praecipuae Nostrae caritatis pignus*,“ — tak sv. Otec pravil, „*Apostolicam Benedictionem ex intimo corde profectam Vobis, et fidelibus vestrae vigilantiae commissis peramanter impertimur. Insuper veniam perlibenter tribuimus, ut die a proprio eiusque vestrum Episcopo designanda, quicumque ex vestris regionibus profecti hic adestis, Apostolicam Benedictionem cum*

*) Dopis tuto zmíněný nás nedošel.

applicatione Plenariae Indulgentiae fidelibus spirituali vestrae curae concreditissimè impertire possitis, dummodo fideles ipsi sacramentali confessione expiati et sacra Synaxi refecti pro S. Matris Ecclesiae exaltatione ac triumpho ferventes ad Deum preces effuderint.“ (Všech nebeských darů a obzvláštní Naší lásky závdavek — apoštolské požehnání z hloubi srdce vycházející přelaskavě udělujeme Vám a věřícím Vaší péči svěřeným. Nad to milerádi dáváme povolení, abyste jeden každý, jenž z cizích krajů sem přišedše zde přítomní jste, v den, kterýž by vlastní každého z Vás biskup ustanovil, apoštolské požehnání spolu s plnomocnými odpustky věřícím duchovní Vaší správě svěřeným jednou uděliti směli, když by totiž věřící svátostnou zpovědí očištění a svatým přijímáním posílnění za povýšení a vítězství sv. mátere církve vroucně k Bohu se modlili.) Přemnoho bych měl ještě psáti. Času mi však nezbývá. Toliko podotýkám, že budoucí neděli ještě mnoho mučovníků a vyznavačů za „*blahoslavené*“ prohlášeno bude. S Bohem! Na shledanou!

Dr. V. J. Voborník,
převor rytířského řádu křižovníků
s červ. hvězdou.

KRONIKA.

Z Prahy. J. Velič. císař Ferdinand Dobrotivý daroval na hlavní oltář v Karlickém chrámě sv. Cyrilla a Metoděje 500 zl. a perskému knězi Bar-Babišovi na stavbu chrámu v Urmii též 500 zl.

— Dnes slaví se výroční pouť u sv. Jindřicha na Novém městě. V 6 a 8 h. budou tiché mše sv., v 9 h. zpívaná ranní, po té něm. kázání, v 11. h. pontifikální mše sv. Odpoledne o 4. h. budou nešpory, pak české kázání a požehnání. Po celý oktáv bude v 10 h. zpívaná mše sv., o 4 h. odp. nešpory a v 6 h. večer požehnání.

— Pobožnost 40hodinná bude se konati od 18—21. července u sv. Josefa či u Anglických panen na Malé straně, od 22—25. t. m. u Voršilek.

— Včera vykonali členové jednoty katolické vedení hrouce vp. koop. Maškem pouť na Levý Hrádec u Roztok.

Z Vídně. Říšské radě předložil poslanec advokát dr. Mühlfeld opět svůj náboženský edikt. Těšme se rozjímáním slov v čele tohoto čísla položených.

Z Říma. Dne 26. června konalo se v Římě slavné mimořádné čili veřejné sezení papežské konsistoře. Přítomno bylo

450 biskupů ze všech končin světa. V řeči své, kterouž papež Pius IX. toto shromáždění oslovil, pravil mimo jiné toto: „Ničeho si toužebněji nepřejeme, leč toho, aby z Vašeho spojení se Stolicí apoštolskou vzešla svoboda, kterouž pro veškerou církev za velmi prospěšnou a spasitelnou považujeme. Již dávno předtím jsme pomýšleli na svolání svatého oekumenického a všeobecného sněmu (concilium oecumenicum et generale) všech biskupů světa katolického, aby skrze jejich radu a společné přispění pomozeno bylo s milostí Boží oněm přemnohým strastem, kteréž nyní na církev nalehají.“ — Dne 29. června konala se jubilejní slavnost v Římě s převelikou slávou u přítomnosti více než 100.000 cizincův. — Biskupové podali sv. Otci adresu od zvláštního výboru sestavenou; ve výboru tom byli z rakouských arcipastýřů arcibiskupové: Tarnoczy ze Solnohradu, Wierzechlejski ze Lvova, Haynald z Koloče a biskup Papp-Szilagyi z Velkého Varždína. V řečeném výboru nalezal se též arcibiskup Ledóchowski z Poznańska a slovuťný biskup Mohučský Ketteler.

— Služby Boží o slavnosti dne 29. června, jež sv. Otec konal, trvaly od 7 do 1 hodiny a přece sv. Otec neumdlel. Tímtež silným hlasem, kterýmž ráno zanotil hymnus „Ave maris stella,“ četl po 6 hodinách bullu proti těm, kdož statky církevní urvali. V 7 h. ráno přišel sv. Otec do kaple Sixtinské a o 1/2 8. počalo slavné procesí, jakéž se konává před kanonisací; a vedlo se v témž pořádku, jako o Božím Těle. V průvodu bylo 408 cizích, zde přítomných biskupů. Král Neapolský, jeho bratr, královna vdova a Maria Isabella, infantka portugalská byli zástupci korunovaných hlav, vyslancové a ministři zde sídlící zastupovali katolické i protestantské dvory. Dne 17. června vydal sv. Otec breve, jímžto všechny biskupy za příčinou 1800leté slavnosti v Římě přítomné přijal v počet a sbor biskupů trůnu papežskému přistojících „pontificio solio assistentes.“ I měli tedy všichni právo státi hned vedle trůnu sv. Otce. Poněvadž to ale při tak velikém počtu nemožno, zvoleno 12 biskupů rozličných ritů, kteříž blíže trůnu stáli, ostatní pak seřadili se dle hierarchických stupňů a dle stáří v úřadě svém hned za kardinály. Dojemné bylo obětování hrdliček, holubiček a jiných ptáků, ozlacených a postříbených chlebů, vína a voskovic; vznešený byl papež při pozdvihování, velebný při přijímání a posledním požehnání.

Dary obětí nesou mimo jiné též příbuzní aneb bratři toho řádu, jemuž světec přináležel. Veliký dojem učinil zpěv skladby „Ty jsi Petr,“ nemensi však přebohatě osvětlený chrám. Památná slavnost dne 29. června ukončena velkolepými nešporami, při nichž dva sbory překrásně zpívaly slavný hymnus „O felix Roma,“ pak girandolou na Monte Pincio a bohatým osvětlením celého města.

— („*San-Petrini*“ v chrámě Vatikánském). Ve vnitřních prostorách sv. Petrského chrámu usadil se hlouček lidí, kteříž zaujímají zvláštní místo v životě či vlastně nad životem římským. Bylo to — tak vypravuje feuilletonista Víd. novin — bylo to jednou na večer, když ohromná baň chrámu sv. Petrského byla slavně osvětlena. Celé odpoledne a několik hodin z večera stálo nepřehledné množství lidí na náměstí Trinità de Monti, zrak majice upřený na velebný chrám sv. Petra. Jako ohnivý velikán skvěla se osvětlená baň nad věčným městem, kteréž dole v čirou tmou zahaleno bylo. Již se zdálo, jakoby tisícera světla v bání vždy slaběji a slaběji kmitala, až i hasnula. „Nyni se to změní“ volali Římané. A v skutku, v jediném okamžení se opět zářil celý velechrám novým ohněm; ale nebyly to tytéž plameny jako dříve, nébrž jiné, mnohem jasnější a živější. Ve dvou minutách se udála tato podivuhodná změna. „Což v té bání hoří plyn, že se tak rychle vše změnit mohlo? či jsou nahoře čarodějové?“ tak se cizinci udivení tázali. „Jsou to Petrini,“ odpovídá Říman, jemuž ta chvála nemálo lichotí: „výborné se jim práce zdařila; ale tak to pokaždé!“ — Uvnitř v bání se jen hemží těmito Petriskými; každému sveneno jest toliko 4—6 plamenů, jež on dle rozkazu řídí a spravuje. Ti, jenž v noci mají po bání sem tam lézt, po celý den předtím zůstávají přísně uzavřeni k rozkazu svého přednosty, ježž oni sami sobě zvolí, jenž ale papežské vládě k poslušenství jest zavázán. Celý den sedí Petrini jako mnichové ve svých celách, ani krůpěje vína se jim nepodá i jinak se všeho rozčilení varují. Tot nad míru důležitě; nebo kolik hodin má Petrin zdržeti se v bání, tolik hodin vězí v ustavičném nebezpečí okamžité smrti. Neunaveným cvikem dovedli toho Petrini, že zřídka kdy potká některého z nich nehoda. Přijde-li cizinec do Říma za takové příležitosti, jakáž se letos o slavnosti sv. Petra a Pavla naskytla, spatří již několik dní před slavností Petriny, kte-

rak se jako pavouci na provazech po celém chrámě sv. Petrském sem tam soukají; když někteří z nich na vnitřních galeriích chrámu pracují, tu teprv může cizinec změřiti výšku ohromné té stavby; nebo se mu Petrini v té výšce nezdají o nic větší než brouci, kteří po stropě lezou. Jako laštovčí hnízda visí množství malých lešení na provazech podle zdí, zvláště uvnitř bání; bezpečně koná ve skrovné skřínce své uzavřený Petrin vykázané sobě dílo a dav lidí, kteříž do chrámu přicházejí, zdá se mu jen mravenišťem býti. Rodiny Petrinů nejraději jen mezi sebou vespolek vstupují v svazek manželský, tak že již od několika pokolení oni tvoří zvláštní třídu obyvatelstva Římského. Baň svato-Petrská jest nejmilejším jejich domovem, jest jejich zábavou a lékem v nemocích a sami o sobě svědčí lidé tito, že když se některý z nich z ciziny zase do Říma vrátí, jediný pohled na baň sv. Petrskou má proň více ceny a větší slasti srdce jeho naplňuje, nežli veškerý památnost celého světa.

V Paříži byl na počátku července sultán turecký návštěvou. Ačkoli nynější vladař francouzský již několikráte zval do Paříže sv. Otce Pia IX., nicméně dosavad se mu nepodařilo uvítati nejvyšší hlavu církve katolické v městě svém. Za to má letos náhradu, ježž se těšil nejprv z návštěvy krále Viléma pruského, ježž protestanté štitem svým nazývají; — dále navštívil jej *schismatický* car Alexander ruský, tento krutý protivník katolické církve; a nyní konečně sultán *mahomedanský*!

Z Petrohradu přinesl pruský list „Köln. Ztg.“ zprávu, že „zamilovaný pes cara Alexandra posel“ (v oněch novinách stojí „zemřel!“) Jaké to krásné ovoce nese humanita našeho věku! tak volá „Augsb. Postztg.“ Se slzou v oku hlásají nám, že scipla mrcha v domě carově; ale bez nejmenšího pohnutí, bez útrpnosti pohlížejí na ono strašné divadlo, kde umírá celý národ *Polský*, nemilosrdně jsa k smrti odsouzen. Od r. 1863 až do nynějška bylo vypovězeno do Sibíře 18.682 Poláků; zavezeno do vnitřního Ruska 12.556; do pustin Uralského pohoří zavlčeno 33.780; násilně do ruského vojska vřadeno 2.416; uvězněno a pak do Sibíře vyvezeno 31.500; v žaláři zemřelo 620; na bojištích padlo 33.800; oběšeno neb zastřeleno 1468; do ciziny se vystěhovalo 7060; — což vše úhrnem činí 141.882 obyvatelů Polského království!

Z Ameriky. Od 9—12. června t. r.

konala se v městě *Pittsburghu* valná schůze *katolických jednot.* Dostavili se četní poslancové 115 jednot ze všech krajin spojených států amerických; vesměs čítají tyto jednoty přes 20.000 údů. Předseda Almend ze St. Louis poukázal v řeči své, jižto valnou schůzi ukončil, na zázračný rozkvět církve katolické v Americe; kdežto před 20—30 lety se nesměl katolický kněz ani na ulici objeviti, aby nebyl pronásledován a kamenován, požívá nyní táž církev katolická úplné svobody a získali sobě úcty i samých jinověrců; počet pak údů jejich každým dnem zrůstá. — Zvláštní péči věnovala tato valná schůze *přistěhovalcům* z Evropy, kteříž do Ameriky přišedše přechásto stávají se obětí nesvědomitých spekulantů. Naproti tomu se zavázali všickni v *Pittsburghu* shromáždění údobé jednot katolických, že v přístavních městech radou svou přispívati budou každému z cizinců tam nově přišedších, aby nepadl do rukou nepoctivých lidí, nébrž aby se dostal do krajiny, kdeby nalezl katolický chrám a školu, do níž by dítky své posílali mohl. K tomu cíli zřízeno zvláštní komité, jehožto údobé bezplatně, z pouhé lásky křesťanské, přistěhovalých Evropanů ujímati se budou v těchto městech: New-York, Baltimore, Pittsburgh, Buffalo, Rochester, Syracuse, Erie, Dunkirk, Albany, Cleveland, Columbus, Cincinnati, Chicago, Milwaukee, St. Louis, Fort Wayne, St. Paul, S. Francisco, Indianapolis, Newport, Dayton, New-Albany, Louisville, La Crosse, Detroit, Kenosha. Ještě během tohoto roku vypraví se kněz Stoller do Evropy, aby se s biskupy zvláště v Německu dorozuměl a jich požádal, by všechny vystěhovalce svých diecézí vybidli, aby po svém příchodu do Ameriky této zdarma propůjčené pomoci katolických jednot ku vlastnímu prospěchu svému použití neobmeškali. — Příštím rokem bude se odbývati valná schůze katolických jednot v *New-Yorku*.

— **Někdejší misie v Paraguay-i v Americe.** (Pokrač.) *VIII. Osočovní misionářů.* Jakkoliv mnohé a těžké boje proti nepřátelům vnitřním i vnějším přestáli musely, zkvétaly přece redukce v Paraguay-i vždy utěšeněji a požehnaněji. Ale nebývá na zemi ani jednotlivci, ani národům práno štěstí nezkaleného. Se závistí hleděli peněz a vlády chtívi Španělové na rozkvět tohoto nového křest. státu. Zvláště to nemohli přes srdce přenést, že misionáři dle rozkazu krále Španělského netrpěli, aby Indiánů co otroků od jednotlivých penězov-

chtivých Španělů užíváno bylo. Proto (okolo r. 1658) rozšiřovali lživé pověsti, jakoby misionáři byli vynalezli doly na zlato, což prý velmi tají a čímž netoliko svou společnost obohacují, nýbrž ponenáhlu i neodvislými náčelníky národa indiánského učiniti se chtějí. Než brzo vytratily se zlaté báně a mnozí se styděli, že takovým pověstem víry přiložili. (Až do dnešního dne nebylo možná, v Paraguay-i zlata nalézt.) Nebo přísné vyšetřování, zavedené od král. rady Španělské patrně ukázalo, jak směšné pověsti to byly; a to tím více, když poběhlý mnich, jenž byl udával, že i místo i počet a známky zlatých baní dokonale zná, vyšetřovacího radu k těm zlatým baním veda, na poloviční cestě uprchl. Zloba světská však přece neustála na cti-hodné zakladatele tohoto rajskeho státu křest. hanu kýdati a je pronásledovati. Veřejné spisy, plné na cti utrhaní proti nim byly vydávány, ano i učení, kteréž Indiánům vpravovali, bylo podezříváno. Vyšetřování děla se ustavičná. Při nich ale vždycky otcové Tovaryšstva Ježíšova nejen že se ospravedlnili: ale vyšetřování ta ten užitek nesla, že moudrost jejich u zacházení s národy indiánskými, jejich ctnosti tím krásněji před celým světem na světlo vyšly a vážnost jejich tím více vzrůstala. Potom nastal pokojný čas, ač jen na chvíli trvajici. Byl ale předchůdcem tím větší bouře a pronásledování. Po vládě a penězích bažící přední Španělové neustáli dříve, až podarilo se jim spůsobiti povstání, kteréž trvalo od r. 1717 až do r. 1735 a redukcím nesmírných škod nadělalo. Že přitom bylo misionářům nejvíce vytrpěti, rozumí se samo sebou. Častěji byli od povstalců trýznění, vyhnaní a všemožným spůsobem pronásledováni, ačkoli král. špan. dvůr soudní co nejprísněji přikázal, aby žádné příkoří se jim nečinilo. Konečně ale jakýs Antequerra, z předních Španělů, vůdce povstání, odboj svůj smrti zaplatil a veřejně před smrtí odvolal všechna na cti utrhaní a křivdy Jesuitům učiněné. Přece však jeho smrti neutišilo se pronásledování, až konečně v několika bitvách povstalci poraženi jsouce, původce museli spravedlnosti vydati.

R. 1735 byl pokoj zjedнан král. mistodržitelem Zavalou, mužem to moudrým a udatným; načež vyhnaní Jesuité dosazeni byli do svých kolejí za jásání lidu. Pokoje opět darovaného k tomu použili, dílem aby zbloudilé křest. Indiány, kterým velkodušně odpustili, k povinnostem zpět

přivedli, dílem aby mezi vzdálenými divochy křesť. víru rozšiřovali. (Pokračování.)

Literární oznamovatel.

— „*Posvátná kazatelna.*“ Svazek 9. (srpnový). Obsah: Na slavnost porciunkuly: Bez pravého úmyslu polepšení života není žádného odpuštění. Na ned. VIII. po Sv. Duchu: Jak máme statků Bohem svěřených vynakládati. Na slavnost P. Marie Sněžné: Maria může a chce pomoci nám. Na sv. Vavřince o vlažnosti ve víře. Na ned. IX. po sv. Duchu: Kterak dosáhneme pokoje s Bohem? Na slavnost Nanebevzetí Marie P.: 1. Člověk již na zemi může najíti nebe a připravit se na nebe věčné. 2. Zásluhy Rodičky Boží a jejich odplata. 3. Žalost a radost Marie Panny. Na ned. X. po sv. Duchu o marné chloubě. Na sv. Bartoloměje: Církev katolická jest samospasitelná. Při svěcení nov. chrámu sv. Bartoloměje o našem vnitřním posvěcení.

— „*Budečské Jesličky*“ nazývá se divadelní hra vánoční, v Praze od mnohých let chvalně známá, kteráž nyní na světlo vyšla z lith. útavu Fr. Sandtnera v Praze co „jmění porad Budečských.“ Záleží ze tří jednání, z nichž I. a III. sestavil K. Amerling a v hudbu uvedl J. Horák, II. akt sepsal Štěpán Bačkora, v hudbu uvedl Hejtmánek; redigoval Jos. Věnc. Neudörfl. Obsahuje v illustrované obálce 25 listů textu a not pro zpěv i hudbu, a sice pro Violino I. et II., Viola di Alto a Violoncello. Osoby jsou: prorok, básník, anděl, pastýř, dudák, tři pastýři, tři pastýřky, tři králové, chudá dívka, 12 malých děvčat, pastýři a pastýřky. Na ukázkou uvádíme z textu slova prorokova (basso) z I. jednání: „Lupičové, dravci, svatokrádci, jenž lid olupují o víru, horší pekelných jsou upírů, horší vlka nebohému stádcí. Jímí zblouzen lid se popotácí jako uštknut od zlých od štírů, hlouběj a hlouběji do hýru a vám nad tím srdce nekrvácí?“ Cena díla tohoto jest levná, totiž 1 zl.

— „*Kalich krve,*“ aneb: Pomsta náleží Hospodinu. Historická povídka z časů krále Vladislava II. Jagellonce. Pro mládež dospělejší původně sepsal Václav A. Crha. S ocelorytinou. Stran 143. Nákladem kněhkupectví B. Stýbla v Praze.

— „*Škola Božského srdce Páně.*“ List tento dospěl k číslu 6.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

Vyznamenán jest:

P. Maximilian Ant. *Liebsch*, provisor ř. premonstr. v Teplé, zvolen 11. t. m. za *opata* a 14. t. m. infulován jest.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- P. Václ. *Srb*, farář v Mladé (diec. Litoměř.) za děkana v Nov. Benátkách;
- P. Ignác *Chlumecký*, býv. katecheta na hl. dívčí škole u sv. Anny v Praze, psalterista při metrop. chrámu, za faráře do Prahonína (diec. Kralohrad.);
- P. Frant. *Blážko*, kapl. za administr. u sv. Kiliána;
- P. Frant. *Riedel*, kapl. v Doupově, za administr. v Metikalově.

Uprázdňená místa:

U sv. *Kiliána*, fara patron. p. Ludvíka Korba ryt. z Weidenheimu od 3. července.

Metikalov (Meckl), fara patron. p. Eugena hrab. Černína z Chudenic od 3. července.

V biskupství Kralohradeckém.

V Pánu zesnul:

- P. Jan *Brož*, jubil. kněz, Kněžický farář na odpoč. v Lomnici, dne 3. července (nar. v Košťálově 16. března 1785, kněz od 16. srpna 1809).

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- P. Alois *Němeček*, katecheta dívčí školy v Kutné Hoře, za faráře do Třebosic;
- P. Jos. *Svoboda*, farář v Pěčíně, za faráře do Kunwaldu;
- P. Eduard *Appel*, administr. v Damníkově, za administr. do Čenkovic;
- P. Frant. *Zinnecker*, koop. v Čenkovicích, za kaplana do Damníkova.

Uprázdňená místa:

Kněžice, fara patron. hraběnky Cavriani, od 4. července do 15. srpna.

Pěčín, fara patron. nábož. matice, od 10. července do 21. srpna.

V biskupství Budějovickém.

Vyznamenání jsou:

- P. Karel *Hájek*, děkan v Domažlicích, jmenován bisk. vikářem a školdozorcem střídání Domažlického;
- P. Václav *Machník*, farář v Mrdákově, jmenován osob. děkanem.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- P. Frant. *Jany*, kaplan v Krumlově, za faráře ve Volarech;
- P. Jan *Beran*, administr. ve Zhoři, za faráře v Cetorazi;
- P. Šimon *Zwettler*, koop. v Černicích, za kaplana do Bílé Hůrky;
- P. Frant. *Sachl*, kaplan v Bílé Hůrce, za kooper. do Černic.

Listárna redakce.

Milodary. Pohořelým ve Mšeně: Nemenovaný z Prahy 3 zl., vp. Kohlruss, zpočívající při metrop. chrámu 1 zl. (Odesláno do Mšena dnes 20 zl.) D. p. F. P. Pros. o pokrač.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
v kníž. arcib. semin-
náři číslo 190—I.

Expeditce:
v kat. knihkupectví
B. Stybla,
na sv. Václavském
náměstí, čís. 786—II.

Nedostává se reklama-
mujících nejdelší
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasý katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

Předplácí se
v expedici
u všech řádných
knihkupečů
na rok: 2 zl. 50 kr.
na půl: 1 zl. 30 kr.

Po poště:
(jenom v expedici)
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1 zl. 55 kr.

Předplaceni štve-
letní se nepřijímá.
Jednotlivá čísla s
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bídné činí národy.“ (Přís. XIV. 34.)

Homilie sv. Otce Pia IX.

v basilice Vatikánské dne 29. června 1867
mezi slavnou mší sv. u příležitosti 1800leté
památky sv. apoštolů Petra a Pavla, jakož
i kanonisace (svatořečení) 21 mučníků, vy-
znavačů Pavla s Kříže a Linhartu z Portu
Mauricio i panen Marie Františky z pěti
ran Pána Ježíše Krista a Germany Cousin:

Zavítal již, ctihodní bratří a milení syn-
nové, toužebně očekávaný den, kdežto z ob-
zvláštní milosti Boží nám popráno konati
1800letou památku vítězství blah. Petra kní-
žete apoštolského a jeho spoluapoštola Pav-
la, a úctu Svatým náležitou přiřknouti mno-
hým rekům naší božské víry. Pročež vzple-
sejme v Pánu a radujme se z té útěchy
duchovní, kteráž pro nás vyplývá z pa-
mátky tohoto dne, jenž s převelikou rado-
stí a úctou slaví se po celém oboru kato-
lickém, obzvláště však v tomto městě našem.

V tento slavný den zajisté Petr i Pa-
vel, tato světla církve, tito mučeníci pře-
slavní, učitelové zákona, přátelé ženicha
Božského, oči svaté nevěsty jeho, pastýřové
stáda, strážcové světa, přeblaženým svým
mučnictvím na nebesa vstoupili. Toť jsou
ti mužové, skrze něž tobě, ó Říme, zaslí-
tlo evangelium Kristovo, tak že ty byvši prvé
učitelkou bludů stals se učněm pravdy. Oni
to byli, kteříž mnohem lépe a šťastněji tě
vzdělali pro království nebeské, než ti, jenž
položili základy prvních zdí tvojich na zemi.
Oni jsou to, jenž tě pozdvihli ku slávě, ja-
káž náleží pokolení svatému, národu vyvo-
lenému, městu kněžskému a královskému;
kteříž mnohem dále rozšířili panování tvé
mocí božské víry, nežli pozemským vladař-
stvím. Toť jsou ti mužové spojení, oble-
čení v roucho skvělé, lidé milosrdní a praví
otcové a pastýřové naši, jenž nás zplodili
ve sv. evangeliu. Kdo jest slavnějším nad
Petra, jenž světlem Božským jsa osvěcen
první ze všech poznal a přede všemi vyznal

hluboké tajemství velebnosti Božské, řka,
že Kristus Pán jest syn Boha živého, kte-
réžto slovo pevným jest a nezvratným zákla-
dem naší víry. On jest ta pevná skála, na kte-
réž Syn Otce věčného s takou bezpečností
vzdělal církev svou, že ani brány pekelné
jí nepřemohou. Jemu svěřil Pán Ježíš klíče
království nebeského, na něho přenesl nej-
vyšší moc a správu, aby pásł ovce i berán-
ky, aby utvrzoval bratří, aby řídil církev
obecnou. Kdo jest blaženější nad Pavla,
ježto zvolil Bůh, aby nesl jméno jeho před
pohany i krále i syny Israelské (Sk. Ap.
9, 15.); kterýž v odměnu ctnosti své vtržen
do třetího nebe viděl tajemství nebeská, aby
maje býti učitelem národů, mezi anděly se
naučil tomu, co hlásati měl lidem. Tito
světlové přeblažení, Petr a Pavel, s celým
úsilím hlásající tajemství nového Zákona,
všelikého druhu nebezpečí, nátisky, proná-
sledováui, tresty i muky vytrvale snášejíce
pro Boha, rozšířili mezi národy jméno a víru
Krista Ježíše, zvítězili nad filosofií pohan-
skou, otráslí trůnem modloslužby a svými
svatými spisy i skutky na všech stranách
rozšířili světlo pravdy evangelické; i napl-
nila se země zvukem jejich a až do nej-
zazších končin země hlásáno jest slovo i
utrpení jejich a rekovná smrt, ješto vlastní
krví stvrdili učení to, jež byli hlásali. Pro-
čež, ó ctihodní bratří a milení synové, ob-
řady slavnými a s nejvyšší radostí zvele-
bující slávu těchto apoštolů a pozůstatkům
jejich všelikou úctu prokazující plesejme
v tuto hodinu, ohlašujme spolu se slovy i
přeslavné činy jejich a snažme se všelikým
úsilím následovati jejich ctností!

Nad míru velikou radostí naplnění jsme
též za tou příčinou, že nám Bůh popráł v
tento přeblažený den veřejnou poctu v cír-
kvi přiřknouti svatým a nepřemoženým mu-
čenkům Kristovým: Josafatu Kuncevičovi,
arcibiskupu Polsko-Rusinskému; Petru Ar-

buesovi, a Mikuláš Pichi s osmnácti sou-
druhy jeho; dvěma slavným *vyznavačům*
Pavlovi s Kříže a Linhartu z Porto Mauri-
cio; a konečně dvěma šlechtitným *pannám*
Marii Františce z pěti ran Pána Ježíše Kri-
sta a Germané Cousin. Ejhle, kterak tito
všickni, ač lidskou křehkostí naší byvše ob-
klíčení a jsouce poutníci na zemi této, i
mnohým soužením a nebezpečím podrobeni,
nicméně rozniceni byli neohroženou věrou
v Boha, pevnou nadějí a převelikou láskou
k Bohu i k bližnímu; nesouce na těle svém
utrpení Kristovo a podobní učinění jsouce
obrazu Syna Božího snášeli v těle tomto
strasti veliké z lásky Ježíšovy, dobyli skvě-
lého vítězství nad ďáblem a světem a září
svatosti své i záračných skutků svých osvi-
tili církev katolickou a zůstavili nám k ná-
sledování překrásné příklady všelikých ctno-
stí. Nyní pak učinění jsouce přátely Bo-
žími v nebeském Jerusalemě, oděni v roucha
bílá plesají v slávě své a napojeni jsou hoj-
ností domu Božího, ješto jich Hospodin ob-
veseluje patřením tváří v tvář a naplňuje je
blažeností; pročež se lesknou jako slunce
a koruny na hlavách majíce v rukou drží
palmu a kralovati budou s Kristem na věky
a za nás orodovati, neboť sami o nesmr-
telnosti své ubezpečeni jsouce také o naší
spásu se starají.

Pokorně tedy díky, ó bratří ctihodní a
milení synové, Bohu vzdejme za všecku tu
útěchu, že uprostřed tolikerých nehod a ne-
bezpečí církve i společnosti občanské, kte-
ráž nás obklíčují, tyto přeslavné mučelníky,
vyznavače a panny ráčil církvi své dáti za
spomocníky a věřícímu lidu za příklady ctno-
stí. S veškerým úsilím krácejme v šlépějích
světců těchto. Den ode dne vždy více roz-
něcujeme v srdcích svých pevnou víru, na-
ději a lásku k Bohu, opovrháme statky
pozemskými a jedině po nebeských bažme,
krokem rychlým nastupmež cestu Hospodi-
novu a odřeknouce se všech světských žá-
dosti živi budme strizlivě, spravedlivě a po-
božně; všickni se vespolek snášejme, budme
milovníci bratrstva, milosrdní, mírní, po-
korní (1. Petr. 3, 8), povzbuzující sebe, aby-
chom prostředkem dobrých skutků naplnili
povolání a vyvolení své.

Konečně nám dovoleno budiž ve vši
pokoře pozdvihnouti oči svých k Tobě, ó
Pane Bože náš, který zjevně důkazy boha-
tého milosrdenství svého nám podáváš, an
ve všemohoucnosti své nám odpouštíš a se
nad námi smilováváš. Shlédniž okem slito-
vným na svou svatou církev, na všech stra-
nách tolika bouřemi zmítanou, a na společ-

nost lidskou, tolika převraty znepokojo-
vanou, a pro zásluhy svých apoštolů Petra a
Pavla i těchto mučelníků, vyznavačů a pa-
nen odvrát od nás hněv svůj a rozmnož nad
námi milosrdenství své, i učíš všemohoucí
silou svou, ať církev Tvá zvítězí nad nepřá-
tely svými, ať po celé zemi den co den
vždy více se rozširuje ku zdaru a blahu člo-
věčenstva, aby všickni národové, odřeknouce
se všech bludů a odloživše nepravosti svých
shromáždili se v jednotě víry a poznání Syna
Tvého a Pána našeho Ježíše Krista, a bož-
skou pravici svou račiž obhájeti a ochrániti
toto město ode všech úkladů a od všeli-
kého násilí nepřátel jeho.

O nepomijitelnosti Církve.

(Dokončení.)

Když republika polská nad Dněprem
vystavěla strážnou tvrz Kudak, hetman Ka-
linovský ukazuje ji Chmielnickému, tázal
se, co by o ní soudil. „Myslím, pravil, že
co člověk vystavět mohl, člověk dobyti a
zničiti může.“ A dobře tak. Stavby nej-
pevnější, nejmocnější, panství nejlépe zří-
zená zhynula — proto jen, že byla díla
lidská. Rovněž tak dobře soudíme, že co
člověk, ba všickni lidé vespolek zničiti ne-
mohou, to dílo lidské není. A tak má se
věc s církví sv. římsko-katolickou. Věkové
pronásledování nejkrvavějších vládů moc-
ných, věkové bludařských nájezdů, věkové
náválů barbarských, věkové bojův mahome-
dánských, věkové otravování se Evropy o-
živeným pohanstvím; koalice (spolčení se)
konečně bludů všech, vši pýchy, všeliké
mrzkosti, koalice nejučenějších schytralostí
a útržek ničeho nemohly dokázati více, leč
očistění od času do času v krvi, slzách a potu
šlépějí církve pokálených dotýkáním se po-
vrchu zemského. Bouře všechny očisťují to-
liko palubu lodi Petrovy. Sloužit církvi
jako větrové setřásající mrtvé listí a ovoce,
jako srp podtínající neplodné haluze vinné
révy; jako oheň slouží zlatu a kladivo oceli.
„Církev, dí Chrysolog, u prostřed bouří a
pronásledování více slávy a síly dochází,
mocná-li zůstává a nerozdílná.“

Ovšem přemohla církev všechny utisko-
vatele. O kovadlinu tu roztráštěly se a roz-
tráštějí neustále všechna opovážlivá kladiva.
A proto církev není dílo lidské, nýbrž dílo
Boží, dílo Toho, kterýž řekl Petrovi: „Ty
jsi skála a na té skále vzdělám církev svou
a brány pekelné nepřemohou jí.“

Dále — všechno, co počátek bere z mozku
a rukou člověka, nese známku slabosti jeho
a netrvanlivosti. Člověk, sotva se zrodí,

již umíratí počíná; neboť nejen smrtelným, nýbrž i chorým se rodí. Z hrobu života mateřského již ubírá se v rakev. Všeliké dílo lidské, jako šat nový, který oblékáme a od té chvíle stárnouti počíná (Žalm). Západy mohou se prodloužit, zvěčnití nikoliv; i bez vrahův jiných sám toliko čas jako mol, aniž bychom cítili, všeliké dílo lidské hryže. „Stárne a nikne s člověkem vše, co od člověka počátek má.“ Protož jest-li dílo takové, které nešediví s tokem věkův, netratí zevnitřní síly a krásy, znamená to nemýlné, že dílem jest Toho, „který vždy jest tentýž a jehož leta nemají konce“ (Žalm). A dílo takové jest církev. Uprostřed rozvalin vlád, systémův náboženských, filosofických, politických, u nohou jejich nahromaděných sama jediná stojí neporušena, jako pyramida u prostřed pohybného písku pustiny. Po dvou tisících letech tutěž má sílu u přesvědčování myslí, dojmání srdce i vůle; udržuje totěž poslušství, nadšení, tytéž oběti a posvěcování. Ona *jediná* vládne ještě, neboť se netáže těla vláda nad duší. Nemá nedostatku dnes, jako za mládí svého v apoštolech, mučenicích, vyznavačích. V boji trátí někdy vojíny, bitvu však nikdy neztrácí a bojovníky nové rychle tu i tam opět najde. V celosti své tedy vždy tatáž, vždy jedna, vždy silná, vždy úrodná, vždy svatá.

Toť pak tím divnější jest, ješto i sekty rozličné a školy slavné měly někdy počátky, náhlý vzrůst a dosti dlouhé trvání; jednou však strávené, zužité, nikdy více ku prvotní síle vrátiti se nemohly. Galvanizováno, podpíráno, bíleno — ožíviti se nedaly; bylat to díla lidská. Ani Julian odpadlík, ani Novoplatonikové pohanstvo nevzkřísili. Rovněž děje se i s Islamem, se schismem, s kacířstvem XVI. věku; odejměte jim podpory vlády světské a sřítí se. Jedině mladost církve obnovuje se jako mladost orlice (Žalm), neboť v sobě chová zárodek božský, chránící ji před stářím a záhubou. Jedině loď Petrova zbudována ze dřeva nehnijícího ani ve sladkých vodách smyslnosti, ani ve slaných a hořkých vodách protivenství — jediné církve zbudována na skále, „jižto brány pekelné nepřemohou.“

A proto jest trvání církve spolu i činem neupřítelným, na odpor stojíc všem podmínkám počínání a trvání děl lidských. Církev tedy není dílo lidské, nýbrž Boží. A hle — div tento všemohoucnosti, zřejmý po dnešní den, potrvá až do konce. Jižté církve „od mladosti své ve strastech zkoušena byla všech a všim:“ již satanáš všech

užil prostředků proti ní a jen opakovati je může ohavně do konce, jakož nyní již opakuje. Jako tudíž církev zvítězila nade vším a vše přečkala v minulosti, tak vítěziti bude a potrvá v budoucnosti; vítězství zajisté svá neděkuje příčinám lidským, pomíjejícím, nýbrž pouze všemohoucnosti Nejvyššího, která nikdy se nevyčerpá a jejíž zaslíbení neklamná jsou. Protož církev netoliko že zaujímá čas veškerý a naplňuje, nýbrž ona *věčná* jest.

Sv. Augustin krásně dí a hluboce, že všechny věci dokonalejší jsou v Bohu, než samy v sobě. Církev zajisté myšlenka jest Boží o pokolení lidském, jež nestvořil ani pro zájmy osobní, ani rodinné, ani národové, nýbrž toliko pro slávu svou a spasení duší. Církev tedy tak věčná jest, jako myšlenka Boží. — Církev Boží — to myšlenka jeho uskutečněná v čase. Jakož Kristus jest „včera, dnes a na věky“ (Hebr. XIII.), tak i církev mystické jeho tělo. Vyplynulaf z oceánu minulosti (v pojmenování našem), jako řeka teče po všecken čas a opět se vleje do oceánu věčnosti. Bylat ona v Adamu, byla v Evě předobrazu svém, ona oba těšila pod kajicným přístřeším svým; vyplynula ze všeobecné potopy v korábu Noachově, s Abrahamem přišla do země zaslíbené, s Josefem a Jakubem vstoupila do Egypta, s Mojžíšem v zemi Chanaan se uvázala, putovala do zajetí babylonského, vrátila se s Esdrášem — pod křížem stála s Evou druhou, byla ve večeradle na zelený čtvrtek. Zapustivši kořeny v Římě rozepnula větve své po celé zemi: matka, chůva, učitelka, sestra milosrdná a anděl strážný člověka.

Jakož tedy církev rodící se lidstvo v náruč pojímá, je kolíbá, tak i doprovází je ku hrobu. Jako přežila všechny vyslance, všechny typy antikrista, tak pohřbí antikrista samého, zničeného dechnutím úst Páně. Dítka to galilejské jako jiným odvážlivcům, tak i posledním hrob vykope. Církev žijící v myšlence Boží před stvořením světa i zkázu jeho přežije. Z rozvalin světa učiní sobě podnoží, až vyplní úkol svůj na zemi, pějíc píseň triumfu a díkyčinění vzletne k nebi, aby tam s Kristem Pánem kralovala na věky.

N.! První křesťané věřili zaslíbení Kristovu o trvání a nepomíjelnosti církve jeho; my netoliko věříme, nýbrž i přesvědčení jsme o uskutečnění jeho. Osmnácte století dějin církevních zřejmým jest důkazem slov Spasitelových: „Na té skále vzdělám církev svou a brány pekelné nepřemohou jí.“ Vznešená byla to myšlenka napsati

slova ta Římu pro arcidělo staré a zavěsiti je v povětří v Římě novém, v basilice Petrově, jako propor vítězný vlající nad celým světem. O! jaké to štěstí, náležeti k církvi té a podíl míti v zaslíbeních jejích!

III.

Každá jednotlivá duše jest, N., malou církví, jako loďkou připnutou k velikému korábu církve. Pokud se od něho neodštěpí hříchem, a co horšího, tvrdošijným v hříchu trváním, podíl má v zaslíbeních Božích pro čas i pro věčnost. Nejdívočeji mohou se vztekati bouře, věřícím, kajícím hrozí sice, ale neuvíznou v nich: lodičky naše doplavou do tichého, pokojného kraje věčnosti.

Na pozemské pouti církve obklopují národové katoličtí jako loďky veliký koráb církve. Nemajíť takých zaslíbení, z jakých raduje se církev sv., pokud ale věrně při ní stojí, zázračný berou podíl tu v čase nepomíjitelnosti její. Jaké plyne pro nás z toho naučení? To, bychom vši silou drželi se církve sv., matky naší, nedadouce se zavěsti ni šalebnými sliby, ni útržkami odrodilých synů jejích. Dostí důkazů vynalezli a vynalézají nepřátelé naši, aby ospravedlnili podíl náš a naše nevolnictví. Žalujete, že jiní jim věří, a vy věříte tak snadno, tak zhola nepřátelům církve sv.?

N! Vyzývám vás k tomu ne snad pro zisk církve sv., neboť mimo modlitbu, čím můžete jí nyní pomoci? Nýbrž vyzývám vás pro vlastní dobro vaše, abyste unikli kletbě a ohyzdě nevděčnosti: neboť an žádný z mocnářů nemá soustrasti s námi, toliko sv. Otec, odevšad sám utiskován, těší nás a chrání jak může. Trvám na tom, že bych se nelekal o osud církve a sv. Otce — o nikoliv! Žel mi umenšené slávy Boží, žel mi míst svatých, žel mi duší tolik pohoršených a tonoucích, žel mi věcí posvátných, které snad už roznášejí se po trzích evropských, žel mi sv. panen, vyplašených z utěšené samoty, žel mi kněží šedivých, zůsta-vených bez chleba a útulku; žel mi podpor nastrádaných pro sirotky a vdovy. Žel mi slz přehojných, krve potoků, řady požárů! Žel mi toho všeho, strach a bázeň Boží svírá mi proto prsa stísněná! Ale o církve se nelekám, neboť „brány pekelné nepřemohou jí!“ A Otec sv., byť by i Řím opustiti musil, vrátí se tam v triumfu slavnějším — jako vraceli se předchůdcové jeho, jako on sám již jednou se vrátil. Dopouštíť Pán, aby povstávaly bouře, pokud záměry Jeho trestu a milosrdenství nejsou vyplněny. Zjevně dím, že nespolehám na žádnou po-

moc lidskou; zdá se, že Pán spí a volání dětí skormoucených neslyší; věřím však pevně, že za nedlouho vstane: „přikáže větrům a moři, a stane se utišení veliké,“ neboť církev „brány pekelné nepřemohou.“

Bratří milí! Připomínám Vám časem pravdy ty na svědectví, ku potěše jedněm, pro upamatování druhým, ač vím, že ne jeden již neprohlédne, až při svalu měsíce, až uzří poslední následky skutečněné zásad falešných, zjevných nyní a jasných. Nyní nechť každý radí sobě sám, já vinen nejsem krví nikoho. Nechť jedná každý dle vůle své! Co mne se týče, podepřen o skálu církve a o slovo Páně, o Slovo tělem učiněné, před bouří se blížící zazpívám s lidem věřícím (polským) hymnu Davidovu: „Bůh útěcha naše i pomoc, On pomocník v souzeních, které dorážejí na nás velmi. Protož se báti nebudem, když pohne se země a přenesou se hory v srdce moře. Šuměly a zakalily se vody jeho, a zatřásl se hory před silou jeho . . . Ale posvětil přibýtek svůj Nejvyšší, Bůh u prostřed něho a nebude pohnut: zachová jej Bůh ráno při svítání . . . Zdesili se národové a nachýlili se království: vydal hlas svůj a pohnula se země. Pán zástupův s námi . . . Bůh Jakubův ochrance náš!“

Patřte u víře v budoucnost: „Pojďte a ohleďte zřízení Boží, jaké učinil divy na zemi: odejmuv válku až na kraje světa. Zkřivil luk a rozdrtil zbraně: a terče ohněm popálí. Buďte pokojni a pohleďte, že já jsem Bůh! Povýšen budu mezi národy a povýšen budu na zemi. Pán zástupův s námi! Bůh Jakubův obrance náš.“

„Lidé malé víry, proč jste pochybovali?“ Přikáže Pán moři a větrům a stane se utišení veliké v církvi i ve světě a dá-li Bůh, i v duši každého věřícího a kajícího za živa i v hodině smrti, úplně pak dokonale na věčnosti šťastné. Amen. Přel. F. V.

Základy křesťanského vychovávání.

XXIV. Účel a důvody trestání.

Jak často už bylo vám kř. rodičové řečeno, že *dětky nemají se trestati v hněvu*. Mezi důvody, na nichž se tato výstraha zakládá, patří přede vším ta, kterou sv. Jakub udává: „nebo hněv nepůsobí muže spravedlnosti“ (1, 20.) Hněv jest dle výroku sv. Řehoře V. „ducha opojení, jímžto rozum se zastiňuje, soud se mate a vůle vlády pozbývá; proto člověk hněvivý jednává bez rozmyslu, z pouhého rozmaru a trestává velmi krutě, nespravedlivě.“ — Hlavní pak příčina, že se nemá ve zlosti

trestati, jest ta, že obyčejně tu *nebývá dostatečné příčiny*, pravých důvodů k trestání. —

Člověk hněvivý trestává v rozhorlení, ze *msty*, že mu bylo ublíženo. Samoláska cítí se uraženou, že se kdo opovážil ji se protiviti; to ji zlobí a hněte. — Hněvivý chce splatiti křivdu mu učiněnou, proto chvějí se rty, ústa srší slova hanlivá a ruka třesoucí do všeho tříská, cokoli se jí namítá. — Než moji milí! *trestání otcovské nemá býti mstou, nýbrž skutkem milosrdenství; jediný účel trestu jest napravení, důvodem pak a pohnůtkou má býti láska.* „Chcete-li syny a dcery své dobře vychovati, di *sv. Anselm*, musíte s přísnou kázní pojití otcovskou lásku.“ Když tedy dítě tvé zavíní, nesmíš především na sebe mysliti, že tě svévolností, neposlušností urazilo; nýbrž *mysl tvá má býti hned obrácena na Boha a na duši provinilce*; máš nejprv v srdci svém cítiti nevoli, že zákon Nejvyššího v tvém domě byl přestoupen, máš toho srdečně želeť, že tvůj syn, tvá dcera Boha rozhněvali a jemu se znelibili, a v úzkostlivé péči boje se, že by na cestě nastoupené dále mohli kráčet i tak časné i věčné zahynouti, nelze-li jinak, máš chopiti se trestu jen tím úmyslem, abys od zlého je odstrašil a zlých následkův ochránil. Jako vinař tekoucí révu ořezává, aby jí pomohl k zrůstu; jako lékař hořký, odporný lék nemocnému podává, aby ho vyléčil, tak i ty, otče, trestem máš působiti dítěti bolest, abys přispěl k jeho napravení. „Chlapec nechce býti trestán, di *sv. Cyprian*; ale vůle té matka nedbá, že hledí k jeho prospěchu; proto je kárání její laskavé a milosrdné.“

„*Mám-li bít, musím se zlobit,*“ říká mnohá matka citlivá a domnívá se, že tak svou dobrotu osvědčila. — Však blíže-li přihledneme, seznáme, že domnělá dobro-srdečnost není než ukrytá *samoláska*. Hrdá, citlivá paní máma nemůže trestati dříve, než až cítí se uražena, až se rozhněvá, že nedbáno jejích rozkazů, potom teprv se mstí. Kdyby měla pravou mateřskou lásku, nečekala by, až srdce se zbouří, nýbrž by cítila bolest, jak medle zlé pozoruje, byt i srdce mělo krváceti, že se musí chopiti trestu co prostředku hojícího.

„*Já trestám docela chladně,*“ praví otec, mlátím do toho, aniž čela svařím; praskám kluka, aniž srdce se hne. Tot podobně *jednání převrácené*; i tu jeví se *msta*, tím krušnější, že je *promyšlena*. Ty nemáš trestaje zůstatí bez citu, nýbrž máš se

rmoutit, že spáchán hřích, máš mít útrpnost s dítětem a jeviti horlivost, aby se polepšilo. Šlechtné *rozhorlení*, výraz hněvu spravedlivého a bolest nad činy trestu hodnými *dobře se zajisté snáš s káráním křesťanským*. Toté spravedlivý hněv, (vlastně horlení), vyplývající z lásky k Bohu i k dítěti chybujícimu, ježto tresce z povinnosti, aby ho uchránil hříchu a napomáhal k časnému i věčnému blahu jeho. „Všeliká kázeň přítomná nezdá se nám býti radostná ale smutná; než potom velmi rozkošné ovoce spravedlnosti přináší těm, kteří skrze ní pocvičeni byli“ (*Žid. 12, 11.*). Naši nábožní předkové mívali uschovanou metlu za obrazem Krista ukřižovaného a kdykoli po ní sáhali, rozpomínali se, že Pán Ježíš se slzou útrpnosti předpovídal pokutu Jerusalemu a že Otec nebeský pro naše spasení těžký kříž na svého Syna vložiti ráčil.

Z té zásady, že trest nemá býti mstou, nýbrž prostředkem k polepšení, vyplývají některá *pravidla*, na něž chci ještě pozorná tě učiniti. Cítíš-li, když se dítě provinilo, že hněv srdce tvé opanoval, tedy hned netresci, nýbrž *trest odlož*; přenáhleně nehroz, odejdi na chvíli, hled prací nějakou mysl ukojiti; vzezří k Bohu, až hněv se utiší a ty sebe budeš mocen. Však utišení nesmí přejíti v netečnost, ježto by váhala trestati, nýbrž proto trestu odlož, abys ho vykonati mohl s mírou a opatrností. —

Za tou příčinou *nesmíš také trestati slepě*, jak ti napadne, nýbrž bedlivě rozvážití máš, jaký trest v pádu přítomném by byl nejvhodnější, aby prospíval. Při tom, kromě způsobu a velikosti trestu, — o čem svrchu pověděno, — máš vzhledati také na povahu, stáří a pohlaví dítěte i v účet bráti, čeho jsi druhy docílil tresty podobnými. Trest, kterýž jednomu dítěti může býti spasitelný, druhého by popudil k tvrdošijnosti, a co se hodilo jednou, po každé se nehodí. Vůbec však prospěje u dítek držeti se pravidel, ježto *Kristus* ustanovil o *bratrském kárání*, t. tehdy trestej veřejně, když kára v soukromí byla marná nebo když bližnímu dáno bylo pohoršení. Často jsem pozoroval, že u dítek něžného citu, zvláště u dívek, stačilo kárání soukromé s pohrožením, že budou podruhé zahanbeny veřejně.

Záleží nemálo na tom, *jak se pohrožení trestem přijímá*. — Jestli dítě vzdorně uteče, nikdy ať mu to neprojde; ano tím citelněji má býti potrestáno. Nikdy však prchajícímu nenadávej, nehroz a za nim neběž; buď tichý a vyčekej trpělivě; — dítě chce

jíst, přijde zas, pak budeš vědět co činit. — Chlapci potměšili a holky schytralé někdy se tváří, jako by jim bylo na nic, cupají, zlíkají, na zemi se vrhají a křičí jako by se jim ublížilo. Ukáže-li se, že je to *potměšilost*, úskočnost, musí se příkladně potrestati. Tu metla již často pomohla. —

Jak se chovati, *když malý provinilec snaží se trest odvrátiti prosbou a hořekováním?* — Trest spravedlivý nesmí se prominouti, sice bude se zdát, že jednáš dle rozmaru a libovůle a provinilec, kterýž tak proklouzl, stane se lehkomyšlným, drzým. Než tresceš, prvé rozvaž a trest směle vykonej. Podle okolností můžeš trest zmírniti, však neradno ho zcela pominouti. „Já to více neudělám!“ „Také doufám, to však není trest za to, co bys chtěl udělat, ale co jsi učinil!“ — Druhdy můžeš v takové případnosti trest proměnit a dítěti, o jehož kajcnosti jsi přesvědčen, ponechat na vůli, jak chce učiniti za dost. — „Nemravý se musí trestat, tak tomu chce Bůh: jaké chceš ale pokání činit?“ — Blaze rodičům, pakli na takovou otázku slyší odpověď, anáž jeví pravou kajcnost! —

Záhodno jest časem, zvláště při prvním ostřejším trestu, dítě *poučiti o pohnůtce* asi takto: „Netrestám tě rád, však musím; Bůh to poručil, sice bys stal se zlým a nešťastným! Častokrát jsem tě napomínal; jaké hoře mi činiš! Tvé jednání je velmi ošklivé! Zarputilé děti, ježto nechti poslouchat, musí citit! Kéžby to bylo posledně! Bůh ti pomoz, abys opravdu se polepšil.“ . . . Takové přípravné napomenutí působí, že dítě trest ochotně přijme, což třeba, aby spasitelně účinkoval.

Také *po trestání je třeba s dítětem moudře zacházeti*. Že dítě pláče, jest přirozeno, ze studu a lítosti; proto bylo by nemoudré velet, aby přestalo. Než, je také pláč ze vzdoru a zloby, brekot, ježž dítě ze sebe vynucuje. Takový musí se zamezit; nepřestane-li, nejlépe vřeštala zavřít; to slzy zlosti brzo usuší. — Moudrá matka cití v kterém okamžiku má zvolat: „Už dost! tiše! sice ti dám, že budeš mít proč plakati!“

Po trestu se dítěti nevysmívej, aniž dopust, aby druzí potrestanému se smáli a dělali si úštěpky. — „Dobře tak! měl jsi více dostat! ukaž modřinu! já ti přidám!“ — Takové řeči jsou nelaskavé, rozhořčí a nenapraví. — Však dítě potrestané také nelituj, nekonejši; aniž dovol, aby to druzí příbuzní a služební činili. — Na dítěti jest, aby tě po trestu odprosilo, neb

alespoň kajcně a pokorně se k tobě přiblížilo. Dokavad nejví lítost, chovej se chladně. Pakli se důvěrně blíží a pokorně odprošuje, neodstrkuj ho, nýbrž pokojně a laskavě je přijmi a dej mu přiměřené napomenutí. — Když se dítě polepšilo, raduj se s Kristem, že jsi našel ovcí zbloudilou; však dlouho ještě bdi a modli se, aby opět nekleslo a poslední věci aby nebyly horší než první. — Končí slovy *sv. Jana Zl.* „Tehdáž jen dovedeme jiných napraviti, když své útočiště béřeme k modlitbě; nebo *napravení je milostí.*“ — (Pokračování.)

Dva listy z Ameriky.

V St. Louis-u Mo. 25 června 1867.

I. Misionářský výlet.

As šedesát angl. mil od St. Louisu v zdejším státu Missouri nalezá se malá osádka česká (bohemian settlement), záležející z více jak 20 rodin, jenž se tam as před 12 lety byly usadily. Ohledně služeb Božích jsou velmi opuštěny, nemajíce kam by se uchýlili. Šest mil od nich jest městečko Tr., kdežto jsou dva methodistické kostely, žádný však katolický. Chtějí-li přece někdy v některý větší svátek na mši sv. přijíti, musejí 10 angl. mil do irského kostela v Milwood, ale cestou zlou přes hory a doly putovati a k tomu ještě přes říčku, která po deštích bývá náramně prudká a nebezpečno přes ní se pouštět. Jak obtížné jest takové navštěvování kostela, zvláště pro starce a ženy! A mimo to, i když se tam s těžkostí dostanou, stává se často, že buď jest již po mši sv. aneb kněz není doma, odbýváje služby Boží někde jinde; neboť není to zde na venkově nic neobyčejného, že jeden kněz má více kostelů od sebe vzdálených k obstarávání. Aby přec někdy vyhověli přání svého srdce, vyžádají si onino krajané někdy irského kněze, by k nim dojel a mši sv. jim sloužiti mohl. Z počátku shromažďovali se v příbytku jednoho z nich, kde byla prostrannější světnice a tam bývala mše sv. sloužena, před 3 roky však si vystavěli dřevěný kostelík, v němž se v neděli a ve svátek k modlení scházejí a kdežto, když kněz je navštíví, služby Boží se odbývají.

Loňského roku v čas velikonoční požádal mne onen irský kněz, jenž jim tam někdy přísluhuje, bych je tam přijel vyzpovídat. Ochotně jsem přijal pozvání toto, jelikož jsem se mohl domyslit, že toho tam bude nutná potřeba. V určitý den vydal jsem se na cestu. Ze St. Louisu jsem jel přes 40 mil po železnici, na kteréž cestě

jest to znamenité, že se tu přes řeku Mississippi celý železniční vlak na velké pární lodi převáží. Opustiv železnici sedl jsem na poštovský vozík, který mne dovezl do výše zmíněného městečka Tr. a odtud teprve šlo to koňmo k „bohemian settlementu.“ Naši krajané věděli o mém příchodu a tudíž se shromáždili hnedle všickni, jsouce velmi potěšeni z mé návštěvy.

Kostelík jsem shledal ještě nedohotovný, scházely strop, zpodobnice, oltářní obraz, — jen několik malých domácích obrazů bylo rozvěšeno po stěnách. Avšak jakž jsem se teprve podívil, slyše, že tam ještě nikdy českého kněze neměli, jak jsem ustrnul, anoť jsem shledal, že veškerá menší i větší mládež sv. svátosti ještě nikdy nepřijala! Byli to hoši 18 — až 20letí, z nichž někteří již na vojně sloužili, byla to dospělá děvčata již na vdání, ano jedna mezi nimi byla již vdaná a ještě nebyly u sv. zpovědi. Příčina byla ta, že kněz, jenž tam někdy dojíždí, jest pouhý Irčan, naši však pouzí Češi. Se starými to bylo rovněž tak; z většího dílu nebyli u správy Boží po celý ten čas, co tam usazení jsou, leč že některý — přijeda na trh do St. Louisu — svou zpověď zde byl někdy vykonal.

Zděsil jsem se nad tou duchovní opušteností, a po těch několik dní, co jsem se tam zdržel, přičinil jsem se, abych mládeži aspoň to nejhlavnější vysvětlil a připravil je k sv. zpovědi. Stalo se tak; přípravu pak k sv. přijímání nechal jsem — nemoha se tam déle zdržeti — až na druhý rok, ač bude-li mi možno tam opět přijíti. Vložil jsem jim všem na srdce, aby se v neděli a ve svátek pilně scházeli do kostela k modlení, aby některý z těch starších vzal si na starost vyučování mládeže v katechismu, a pak aby si svůj malý kostel dle možnosti uvedli v dobrý stav. Slíbili mi to a pak jsme se rozloučili.

Letos tedy po velikonoce vydal jsem se k nim opět, dorozuměv se s nimi, který den mne čekati mají. Psali mi, bych se sebou vzal toliko víno ku mši sv.; to ostatní čeho ke mši sv. zapotřebí jest, že budou mít přichystáno, že totiž toho irského kněze, který jim tam měl na den sv. Jana Nep. mši sv. sloužit, požádají, by jim tam mešní roucho pro tu dobu ponechal, anto svého vlastního ještě nemají. Spolehnuv se na to jel jsem a abych je překvapil, vzal jsem pro jejich kostel hotový obraz Rodičky Boží, by chrámeček svůj na její jméno zasvětili. Šťastně jsem se i s obrazem

dostal do Tr., kde jeden z Čechů již na mne s koněm čekal. I ptám se ho hned: „Máte-li pak doma mešní roucha?“ „Nemáme, odpověděl mi, protože nám kněz na sv. Jana Nep. nepřijel; dnes však do Milwood jeden občan pro ně jel a bez pochyby jest s nimi již doma.“

Ač mne to poněkud zarazilo, upokojil jsem se přec výpovědí tou, načež sednuvše na koně jeli jsme k Čechům. Obraz zůstal prozatím v Tr. Měli jsme však na pilno; neboť se nebe zatáhlo a začalo silně pršet, a sotva že jsme dojeli k stavení hospodáře, jenž mne vedl, strhl se náramný víchr a liják. Byl jsem tomu povděčen, že jsem pod střechou; prál jsem si jen, aby příští dny bylo pěkné počasí a lid se sejíti mohl.

Však druhého dne z rána viděli jsme, že prší zase a dle všeho nedalo se očekávat, že se tak hned vyjasní.

V tom přichází občan, jenž včerejšího dne do Milwood pro šaty byl jel a s mrzutostí oznamuje mi, že konal cestu nadarmo a šaty že nepřivezl.

„A proč?“ ptám se ho celý ustrnulý.

„Kněz není doma, odpovídá mi, je prý někde na sbírce pro nějaký nový kostel a ti, co mají klíče od kostela, nechtěli mi šaty vydat; za jedno že prý nemají žádné právo bez svolení kněze něco z kostela půjčovat a za druhé, že ani nevědí co všecko k tomu patří. Všecko mé domlouvání bylo marné a naposled mi řekli: „My šatů nevydáme, lečby si váš kněz sám pro ně přijel; tomu svěříme klíče od kostela, ať si pak vypůjčí, co se mu bude líbit, — jinému však nedáme ničeho.“ — Teď jsem se nalezal ve veliké nesnáz. Co tu počít? Vrátit se s nepořízenou domů a nechat toho všeho, to mi srdce nedalo udělat; jeti však opět 4 hodiny cesty pro šaty, do toho se mi hrubě také nechťelo. Kdyby to bylo bližší a cesta lepší, aneb aspoň kdyby nepřešlo!

Posláz ustanovil jsem se, že pro šaty přec sám pojedu, a když se polední obloha začala jasnit, sedl jsem si s tím hospodářem, co již předešlého dne v Milwood byl, na vůz a jeli jsme.

Na večer chtěli jsme být opět zpátky.

Co nám však dělalo ještě starost, byla řeka. Právě než jsme vyjeli, přicházela cestou ke kostelu jedna Češka z druhé strany za řekou a na otázku: jak velká jest voda? odpověděla nám, že ještě není příliš velká, ale že jí silně přibývá. Dorazivše k říčce, viděli jsme ji již hodně

vysokou, tak že se nám při přejiždění nabíralo do vozu. „Nevím jak se dostanem zpátky, pravil můj vozká; bude-li vody takhle přibývat, nebudem moci na večer přejet na naši stranu. Znáš to dobře, jednou bych se zde byl i s koněm bez mála utopil. Budem bez pochyby muset přenocovati na této straně u jednoho farmáře a ráno teprv, až voda opadne, budeme moci domů.“

To byla sice malá útěcha pro mne, ale co bylo dělat než jet dále? Nechci vypisovati cestu, kterou jsme jeli; byla sice jak se říká — proražena, ale šlo to přes kameny a kořeny, přes kopce a strouhy. A přece dříve než jsem se nadál, byli jsme v Milwood.

Ochotně dali mně klíče od kostela a já shledával potřebné věci. Dalo mi to hledání, než jsem měl všechno pohromadě; teď jen ještě kalich, ten jsem však živou mocí nemohl nikde najít a již jsem myslel, že i má druhá cesta jest marná, an jsem posléze po dlouhém hledání našel, co jsem si žádal. Zatím se již bylo připozdilo.

Na zpáteční cestě rozvažovali jsme, co máme činiti, — máme-li se pustit k řece či máme-li zůstat noclehem u krajana farmáře, a teprv ráno domů se odebrati. Posléz rozhodli jsme se, že zůstanem pohostinu na farmě; neboť dle všeho se dalo soudit, že bychom přes řeku se nedostali, a kam potom v noci v pustině? „Jest sice dolů po řece loďka, pravil můj průvodčí, kde se převážíme, ale já tam v noci netrefím; a mimo to jest loďka na druhé straně, a kdo ví, zdaž nás kdo uslyší, aby nás převezl. A což pak s vozem a s koňmi? Zatočili jsme tedy k farmě. Přívětivě uvítala nás hospodyně, zvláště když zvěděla, kdo jsem. „Kde pak máte hospodáře?“ tážem se. „Není doma, odpověděla nám, právě as před hodinou jel tam na druhou stranu, by přezvěděl jak to zejtra bude s kostelem; rádibychom se tam též všickni podívali, budeme-li moci pro vodu. Nevím však, zdaž se můj muž ještě dnes vrátí čili až zítra ráno.“ Čekali jsme, přijede-li.

Byloby mně to velmi milé bývalo, kdyby se byl farmář téhož večera domů vrátil. Znalť jsem ho, navštívil mne totiž před rokem v St. Louisu a hlásil se ke mně co krajan můj z Piseckého kraje; jest všeobecně znám co věrný katolík a co rozšafný muž. Nepřijel však.

Druhého dne časně z rána byli jsme už zase na cestě; k mému potěšení uka-

zoval se den velmi pěkný. Byli jsme však opět na rozpacích, kudy se dáti máme, zdaž cestou, kudy jsme přijeli aneb k přivozu. V tom vidíme ze zdáli jeti proti nám našeho krajana, který se teprv teď domů vracel. Podivil se tomu, že anto na nás čekal na druhé straně, my zatím u něho byli noclehem. Ptáme se jej, jak vysoká jest teď voda, a zdaž bychom byli včerejšího dne přejeli. „Ztěžší, praví on, voda šla vysoko a ani teď nepřejedete. Měl jsem já sám co dělat, bych se sem dostal a přec má můj kuň jak náleží velikou výšku. Radím vám, jeďte na přivoz.“

Rozloučivše se s ním, jenž slibil, že zejtrejšího dne se svou celou rodinou se dostaví, obrátili jsme tedy k přivozu.

„Nevím ale, pravil můj vozká, jestli tam dobře trefím. Jel jsem sice jedenkrátě tady, ale tomu již několik let a zde si člověk cesty nemůže pamatovat, ježto buď brzy zarostou aneb každou chvíli se změní. Není ale jiné pomoci, musíme tedy hledět, abychom nezbloudili.“ To však bylo snáze říci než vykonati; nebo sotva jsme krátký kus cesty ujeli, seznali jsme, že jsme zbloudili v lese. Co dělat? Jeli jsme na zdařbůh. Byla to jízda divoká přes hory a doly, huštiny a strouhy. Posléze přijeli jsme k odlehlé farmě a tu se upamatoval můj vozká, že tam přebývá německý farmář, který jest též katolík.

Vyvolal ho ven a vyptával se ho po anglicku na cestu. Byl to starý šedivý muž, i ukazoval nám, kudy se bráti máme. Když pak slyšel, že jsem katolický kněz a že mluvím německy, tu bylo překvapení jeho a potěšení z toho veliké. Ptal jsem se ho, zdali už odbyl svou velikonoční zpověď a nabídnul jsem mu, žeby mohl druhého dne přijít do českého kostela a sv. svátosti přijmout. Tu bylo potěšení jeho tím větší a oči se mu zalily radostnými slzami. Vypravoval mi, že jest rodem z Bavor a že již po mnoho let u zpovědi nebyl, anto anglické řeči tak mocen není, by se v ní zpovídati mohl a německého kněze že už dlouhá leta v tamější krajině neviděl. I nabídl se, že nás pro větší jistotu až k samé řece dovede. Velmi rádi jsme přijali jeho nabídnutí. I klusal ochotný stařec před naším vozem, nechtě si přisednouti k nám, a opět to šlo s kopce do kopce, přes pařezy a křoví, jízda to, jakou toliko pevný americký vůz se širokou nápravou vydržeti může, aby se nerozbil aneb každou chvíli nepřekotil. Konečně jsme šťastně dorazili k řece,

kdež se náš německý průvodčí s námi rozloučil se slibem, že druhého dne s chlapcem přijde, což také skutečně učinil.

Loďka byla na druhé straně, i volali jsme o přívaz. Na štěstí byli dva Češi na blízku, z nichž jeden i hned pro nás ploul a nás jednoho po druhém na druhou stranu převezl. Poprvé jsem tu viděl kanoe čili indiánskou loďku z pouhého vydlabaného kmene záležející. Jelikož nebylo možno s vozem přejeti, nechali jsme ho na druhém břehu, koně však převozník — znaje tam mělčí místo — brodil za námi.

Teď jsme opět sedli na koně a pospíchali k českému kostelíčku, kde lid již nepokojně čekal, nevěda, kdy přijedu aneb zdaž nás nějaká nehoda nepotkala.

Další pobožnost se šťastně odbývala. Při odhalení a svěcení obrazu Matky Boží, který byl mezi tím z Tr. přivezen, zalily se hnedle všechny oči radostnými i žalostnými slzami. Jinoši a dívky byli v ten a následující den připraveni k prvnímu sv. přijímání a rodiče též očistili a posilnili svou duši sv. svátostí.

Že se při takové příležitosti mezi mnohými vyskytne vždy jeden neb druhý, který se k sv. svátostem nedostaví, tomu se není co diviti; najdeť se na každém stromu červivé jablko, kteréž odpadne se stromu, — to už jináče nejde. V celku jsem byl s výsledkem své cesty dosti spokojen.

Přimluvil jsem rodákům našim, aby si hleděli zaopatřit svá vlastní roucha bohoslužebná, aby již konečně upravili strop, který ještě nebyl dohotoven a nenechali rozbrojem zaniknout započaté dílo. Slíbili teď s tím větší opravdivostí, že co síly stačí budou činit svou povinnost.

Rozloučiv se po skončené pobožnosti s milými krajany a poručiv je do ochrany Boží a přimluvy Marie Panny odebral jsem se koňmo ku železné dráze, po které jsem do St. Louisu zpět se dostal.

II. Náboženské poměry našeho lidu v Americe.

Když jsem ještě v Čechách čítával zprávy misionářské o Americe, vydávané ústavem Leopoldinským ve Vídni, tu jsem často, stala-li se v nich zmínka o zdejších Čechách, nalezl to podotknutí: „Co se však kat. Čechů dotýče, ti jsou zde zcela opuštěni.“ A bohužel tak tomu jest. Náš ubohý lid podobá se zde v náboženských poměrech nešťastnému sirotku, jenž nemaje otce ni matky aniž upřímného přítele vyrůstá beze vši dohlídky a právě proto upadá v mnohé nectnosti a poblouzení, a z té samé příčiny ode všech odstrkován a

tupen bývá. Nemůže však to jináče býti než jak jest; jesti to přirozený následek okolností, v jakých se náš lid zde nalezá.

Pozorujme jen jeho příchod do této země a jeho pozdější sociální poměry. Většina lidu našeho přichází sem zajisté s tím nejpevnějším úmyslem, věrným setrvat sv. víře otců svých a v ní též vychovat své děti; jest mu však zápasiti zde s tolikými obtížemi a tolikým nebezpečím, že nejjeden zpronevěří se slibu svému a v nebezpečení utone. Hlavní záhada pro náš lid jest ta, že přichází sem z většího dílu beze všeho jmění a beze vši znalosti zdejší řeči. Ješto va'ná část našich přistěhovalců přichází sem s holýma rukama a tudíž vlastní pozemek si zakoupiti nemůže, nezbývá jim nic jiného než uchýlit se do měst a žít se ruční prací. Jak ve velkých městech ohledně mravnosti a náboženství vůbec bývá, jest každému povědomo; zde však přichází k tomu ještě ta okolnost, že jest zde smíšenina kolikerých náboženských vyznání; a pak že má zde volné zednictvo se všemi odvětvími svými nejvíce svých přívrženců. Když pak do takového velkého města přijede nový přistěhovalec, tu z počátku trne nad tou nevázaností mravů a zkázou náboženskou; je-li však sám lehké zboží, netrvá to dlouho a již zpívá tu samou píseň, jako ti, nad nimiž před nedávnem byl ruce spínal. Drží-li však na náboženství, tu se ovšem ohlíží po katolickém kostele, jakých tu v každém větším městě nalezne. První čas navštěvuje dost pilně služby Boží, však ponenáhlu počíná ochabovat, a víte proč? Cítí se osamělým mezi cizým národem; slyší sice kázat slovo Boží ale nerozumí tomu a proto ho to do kostela mnoho nevábí. Mezi tolika městy v Americe jsou toliko čtyry, v kterých slyší Čech slovo Boží hlásat ve svém mateřském jazyku, jinde však jest v kostele cizincem, lečby rozuměl některé jiné řeči. A toho se může domyslit každý, jak to dopadá s člověkem, který po celý čas slovo Boží neslyší, za to ale slyší, vidí a čte mnoho daremného. Byť z počátku byl sebe hodnější, přec později ustydne u víře a náказu běře.

Nač si každý rozšafnější zde stýská, jsou české hospody zdejší; ty — s malými výminkami, — nesou též velkou vinu zkázy našeho lidu. Shledá-li se v některém městě zdejším přiměřený počet českých rodin, vynajde se i hned špekulant, obyčejně člověk ve víře poklesklý, který na outraty ostatních chce se dobře míti. Zařídí si

tedy „český hostinec“ a tu k sobě zve a vábí své milé krajany tak horoucně, jakoby mu byli k srdci přirostli a jakoby s nimi na světě žádný tak upřímně nesmýšlel jako on. — V sobotu u večer zde obyčejně dostávají dělníci výplatu za celý týden; toho se musí použiti a sice dokud mají kapsu plnou. Zařídí se tedy v sobotu na večer bál, vychválí se hudba, pokrmy a nápoje a zvou se „všickni věrní a svobodomyšlní národovci“ k „národnímu plesu.“ Ptáci jdou na lep; nebo nač se v svobodné Americe mnoho připravovat na den Páně, zvláště když jsou peníze v kapse a výdělky dobré? Tak se tedy při hudbě a zpěvu vesele hejří často až do bílého dne, a když se nábožný lid časně z rána ubírá do chrámu Páně, setkává se s opilci, jenž od nočního hejření se vracejí domů a nadávají těm hlupákům, co ještě kněžím věří a do kostela peníze zanášejí. Místo služeb Božích se pak vyspává, a odpoledne se zase veselá společnost schází, by se opět pobavila. A není-li v sobotu na večer bál, ohlásí se na neděli ráno „výborný lunch,“ to jest po česku „něco dobrého na zub“ aneb jak němec říká „Gabelfrühstück.“ To bývá v 9 neb 10 hodin dopoledne, právě když mají začínat velké služby Boží, tu se tedy zasedá k hodování a popíjí se obyčejně celý den, při čemž se od těch osvicených hlav hodně hubuje na jezovity a ty zatemnělce, co ještě na ty kněžské báchorky něco dají. Čím více takových hospod, tím více se lid znemravňuje a ve víře kazí.

Se školní mládeží jest to zde rovněž tak smutné. Byť rodičové i nebyli odpadlíci od víry, bývají z počátku v těsném stavu, tak že jim to přicházíva za těžko, posílat děti do kat. škol a platit školní plat. Snáze jest jim nechat děti chodit do svobodných škol, kde se nic neplatí, ale také žádné nábožensví nevyučuje. Považte, co pak bývá z mládeže bez náboženského vychování zvláště ve větších městech! Mnozí rodiče neposílají děti zcela nikam do školy, nýbrž posílají je do fabriky, aby se jim pomahaly živit; nu a ve fabrikách, tam se taková mládež ctnosti nepřiučí. Jsouť sice také rodičové, kteří na vycvičení svých dětí mnoho vynakládají a velké oběti přinášejí, přec je ale těch vlašných a nesvědomitých rodičů vždy valná část.

Obratme se na venek, jak to tam vypadá. Také smutně dost. Není tam sice tolik příležitosti a pokušení k zlému, zase však málo příležitosti k dobrému. Kdyby se naši krajané usazovali vždy v jedné

krajině vedle sebe a mohli si zaříditi své kostely a školy, pakby to šlo jistě dobře; to vidíme na těch obcích, které mají svůj vlastní kostel a řádně navštěvují služby Boží. Však takových samostatných českých obcí na venkově jest zde až posud velmi málo; co já vím, toliko tři neb čtyry.

Na mnoze jsou naši Češi roztroušeni po veškerých státech a okresích severní Ameriky po 2, 3, 5, 10 i 20 rodinách a jelikož když pozemky kupují mívají málo peněz, starávají se jen o to, kdeby je laciněji dostali. A protože je u měst a městeček půda dražší, vyberou si obyčejně pozemky vzdálenější a lacinější, tak že mívají ku kostelu 10, 15, 20 i více anglických mil a k tomu ještě cestu špatnou.

Z počátku sice hořekují, že nemohou přijíti do kostela, stýská se jim po službách Božích; avšak čím dále tím více chladnou u víře, až posléz kostelu zcela odvyknou a svatému náboženství znenáhla odumírají. Jak to s dětmi jejich dopadá, naznačil jsem v prvním listu; vyrůstajíf bez kostela, bez sv. svátostí a náboženského cvičení, podobny jsou ratolestem, které na zpukřelém kmenu vyhánějí, však sotva že vyhnaly již opět usychají.

Když pak takovéto opuštěné ovce na venkově uzří a uslyší kněze svého jazyka, zmocní se jich neobyčejné pohnutí; srdce jejich se chvěje radostí, žalostí a ouzkostí. Radují se, neboť se v nich ožívají starodávné svaté city a zvuky, které jindy blážívaly duši jejich; hořem se jim svírá srdce, neboť vidí, že už mnoho ve víře popustili a vzhledem na budoucnost trnou ouzkostí, jak nad sebou tak nad svými dětmi. Proto tak mnohý nařiká a běduje: „Zlatá česká země! Co bude zde z našich dětí? Kéžbychom byli Ameriku nikdy nepoznali!“ A odtud ta jejich žalostivá prosba: „Pro Boha vás prosíme, neopouštějte nás!“ Co však může kněz pro ty ubohé učiniti? Často je navštěvovat nemůže a nějaké to ponapomenutí, které jim dal, se zase během času vytratí. Přichází mi to, jako když na hasnoucí uhel se zafouká; vydá ze sebe jiskru, oživne drobet, ale pak zase hasne až zcela uhasne.

Když jsem doma ve vlasti slýchal a čítal, že většina zdejších obyvatelů je beze vsí víry, nemohl jsem pochopit, jakby to mohlo být; teď však to nahlížím. Dělá to ta přílišná roztroušenost obyvatelstva na té převeliké prostore a následkem toho nedostatek kostelů a náboženského cvičení ve školách. Všim právem se dá souditi,

že i nyní nejvíce nevěřící Američané jsou potomci křesťanských rodičů, však z nedostatků náboženských ústavů přišli o tu nejdražší památku po předcích svých, o svatou víru. A co čeká na naše katolické krajany aneb spíše na děti a potomky jejich? Dle toho, jak se věci nyní mají, může se říci, že polovice jich zcela přijde o víru, že potomci jejich v třetím a čtvrtém kolenně nebudou věděti, že pocházejí z katolických předků. Jest již svrchovaný čas, aby se něco dělo pro naše zdejší krajany, by škoda nestala se ještě větší a to zvláště teď, kde tisícové nových přistěhovalců si zde hledají časné stánky své. Nejnnutnějším ze všeho ukazuje se býti katolický český časopis, kterýby spojoval rozptýlené české katolíky — kněze i nekňezy — v jednu rodinu, kterýby oživoval a opevňoval víru v srdcích jejich, poukazoval na duchovní potřeby jakož i na nebezpečí, podněcoval zvláště k zakládání kostelů a škol, a stal se tak duchovním budičkem, rádcem a vůdcem našeho lidu v Americe.

Máme zde sice dva české politické listy; víme však, žeby víra u nich marně hledala podpory. Musíme se tedy ohlížeti po vlastním listu, a již také činíme přípravy k zaražení katolických novin pro Ameriku. Není to práce snadná, neboť jest k tomu kapitálu zapotřebí a až posud českých kněží jest zde pramálo; však nevyhnutelná potřeba to žádá a proto se dlouho rozmýšleti nemůžeme. Budeme spolehat na pomoc Boží a na pomoc aspoň duchovní našich horlivých a vlasteneckých vel. pp. spolubratrů v Čechách a na Moravě.

A nyní ještě něco. Nebylo-li by slušno a spravedливо, aby se ty peníze, které se každoročně z Čech a Moravy odvádějí k ústavu Leopoldinskému do Vídně a kterými se až posud podporovali kat. Irčané a Němci, kdežto našich Čechů si zde nikdo nepovšimnul, aby se, pravím, ty peníze věnovaly na podporu zdejších kat. krajanů našich? Podotknul jsem svrchu, že náš lid zde se podobá ubohému sirotku, jenž opuštěn v záhnbu klesá; kéžby nejdůstojnější episkopát Český a Moravský milostivě uvážil věc tuto a i ve vzdálenosti otcovskou starostlivost věnoval bývalým ovečkám svým! Kéžby dobrotivý Bůh sám vzbudil této tak důležité věci mnoho šlechetných příznivců a podporovatelů! Josef Hesoun.

D O P I S Y.

Z Prahy 17. července 1867.

(Pout na Levý Hrádek. Sbirka pro pohřebce.)

Od několika let vešlo v Praze v obyčej

jednou v roce vykonati pout též na Levý Hrádek, kdež první křest. chrám byl vystavěn. Velký počet zbožných křesťanů těšívá se na tento výlet a již před časem se dotazují, zdali se letos zase půjde a kterou as neděli. Letos jsme vyšli 14. července čili v neděli V. po sv. Duchu, poněvadž dříve pro mnohé jiné slavnosti to možná nebylo. Jedno si každý přál, totiž aby bylo počasí příznivější než bylo n. př. lonského roku, kdežto deštěm na cestě jsouce překvapeni neměli jsme, kde bychom se ukryli.

Letos však nás taková nehoda nestihla, a nad to nám větříček přílišně horko ochlazoval. Vyšli jsme po mši sv., kteráž o 5. hodině sloužena byla u hrobu svaté Ludmily na Hradčanech a šli jsme v krásném pořádku po cestě se modlíce a posv. písně k tomu účelu od p. kanov. Štulce zvláště sestavené píjce. Po 9. hodině jsme přišli do Roztok, kdež nás vel. p. administrator Jakub Švehla v církevním rouchu a v průvodu několika družiček očekával a nás sprovedil na Levý Hrádek, kdež hned po příchodu vůdce náš, vel. p. Fr. Mašek měl kázání, obrav si za předmět úvahu, žeť sláva naše posvětit Krista Pána v srdcích svých. Po kázání sloužil vys. důst. p. kanovník Bradáč s asistencí mši sv. propůjčiv se laskavě k oslavení celé té pobožnosti, zač jemu ode všech srdečné díky tuto vzdány buďtež. Odpoledne o 3. hodině byly české nešpory, po nichž jsme se opět do Prahy ubírali v též pěkném pořádku, jako když jsme tam šli. K 8. hodině přišli jsme do Prahy a v chrámu sv. Klementa kratinkým díkůčiněním a požehnáním celá ta pobožnost se dokončila. Při této pobožnosti nebylo zapomenuto na ubohé požárem v bídu uvvržené obyvatele Mšenské. Učinili jsme sbírku, která, uvážil-li se, že v průvodu tomto byli lidé namnoze nezámožní, dojista za velmi skvělou se považovati musí, neboť obnáší 26 zl. 50 kr. r. č., zač nemůžem dárcům jiného říci, než srdečné: Zaplat Pán Bůh! M.

Z Tuklat u Č. Brodu 23. července 1867.
(Odevzdání záslužného kříže p. děkanovi.)

Dne 21. července odbývala se tu vzácná slavnost. Důst. p. děkan, bývalý vikář a školdozorce okresu Českobrodského Jan N. Kinzl obdržel za své mnoholeté zásluhy o školu a církev od J. Velící. císaře a krále našeho zlatý záslužný kříž s korunou. Ctihodný kmet, jemuž 78. rok věku brzy nastane, a který ještě horlivě, ač 53 let knězem jest, v správě duchovní

pracuje, ve své skromnosti uhnul se všeliké okázalosti a nedal tuto slavnost v širších kruzích oznámiti.

O 3. hod. odpůldne přibyl sem c. k. přednosta okresu Českobrodského p. H. Nettwall, učinil krátkou řeč o příčině toho vyznamenání a připnul p. děkanovi záslužný kříž na prsa u přítomnosti důst. p. okres. vikáře Jandy, 3 sousedních p. farářů a 3 jiných vzácných a milých hostů. Důst. p. vikář přednesl blahopřání nepřítomného okres. duchovenstva i učitelstva, ku kterýmžto sborům vyznamenáný po čas úřadování svého stál v poměru otcovským. P. děkan odpověděl, že všeliká čest náleží Bohu, který mu dal vysokého věku se dočkati, a pakli co dobrého vykonal, že se to z milosti Jeho stalo; kříž pak že mu bude další pohnutkou Bohu vzdávati čest a koruna na záslužném kříži upomínkou, že u vysokém věku chce doufalivě očekávati korunu spravedlnosti, kterou Bůh připravil těm, kteří jej milují. Při následující svačině byly pak proneseny připitky na zdraví J. Veličenstva, J. Eminence, místodržitele království Českého, pak na zdraví stejně vyznamenaného bratra důst. pana děkana Plaňanského, jenž pro churavost se dostaviti nemohl. By se všeliké okázalosti a také pohnutí myslí oslaveného kmeta předešlo, nebyla ani přifařeným obcím o tom žádná známost dána. Téměř v posledním okamžení se to přece domácí obec Tuklatská dozvěděla a tajně se usnesla, že oslavi ten den střelbou z moždířů k vůli pastýři duchovnímu svému milému, jenž co kaplan i co farář a č. děkan mezi nimi dlouho žil a pracoval. Když mu ve faře provoláno zdraví, zahřměly rány z moždířů a nejeden domácí se teprv dozvěděl, co se děje. Pak přišli 3 zástupcové obce složit svá blahopřání, jimž i celé osadě vyznamenáný p. děkan na vzájem přál hojnost požehnání Božího, jak časného tak i věčného.

Fr. P.

Od Kyšperku dne 16. července 1867.
(Štesky z venkova.)

Račte mítí strpení se mnou, když osměluji se požalovati si na ty veliké nátlasky a křivdy, kteréž se dějí naší sv. Boží církvi za nynější osvicené doby. Zachvěl jsem se, čta v Tagesbotu z dne 12. července 1867 č. 190, že, když se provedlo lonskou povědomou porážkou odtrhnouti Rakousko od Německa, vinu toho prý neštěstí nese náboženská nesnášlivost, anot prý se jednoduše pouze vyznání práva přiřikají, a

jinověrci týchž práv za hodné se nepokládají. Ani jsem posud nevěděl, či vinou to jest, že jsme vloni utrpěli porážku, až nám to nyní p. dr. M. vysvětluje. Bezděky napadá mi zde, kterak císař Nero, zapaliv Řím, svedl vinu na křesťany, jakoby to byli oni učinili, zač i trýznění byli. A tak i takovéto řeči, kdyby bylo lze, i v blud uvéstí by mohly jinověrce, a poštívati je proti nám katolickým křesťanům. Na štěstí ale sami nepředpokládají jinověrci tomu nevěří, jsou poučení a přesvědčeni, že co do rovnoprávnosti nikterak nejsou zkráceni, a že požívají neli větších, aspoň týchž práv, co katolíci. Necht se p. dr. M. dá poučiti pojednáním o „právních poměrech katolíků a protestantů v říši rakouské“ v Časop. katol. duch. roč. II., 1861, sv. 4. a 5; str. 284—295; a 351—360, a nabude docela jiné vědomosti o té domnělé nerovnosti náboženské, a jiného ponětí o té vykríčené nesnášlivosti a pozná, že vzhledem na jmenování biskupů, osobní patronát církevní, správu zádušního jmění a příspěvky ze státní pokladnice domněle zkrácení protestanté nás v právech předčí a že ta prožluklá nesnášlivost jest vlastně požadování na katolických práv jejich církevních nezadatných, a toužení po nadvládě nad nimi. Mám za to, že tu slovo vede jenom kyselost a zášť proti církvi katolické. Aspoň vrchní p. vojevůdce B. nebyl katolík, neznal žádných náboženských překážek, které, když takové se byly naskytly, byl by dovedl odstraniti; žádný žádnému, buď si přítel, buď si nepřítel, náboženskou nadvládu neb nesnášlivost nevytýkal, mužstvo i katolické, aspoň jak to zde u mne bylo, kde jsem měl na svém poli tábor, ani v neděli, v kterou byla spolu výroční památka sv. Jana Křtitele, nešlo do kostela, neslyšelo mši sv. ani v kostele, ani v poli, ač dlelo v ležení až do poledne — a při tom všem přece nesnášlivost náboženská byla příčinou, že jsme prohráli. Nesloveliz to přitáhnouti příčiny za vlasy? —

Právě tak, jako když nyní p. dr. M. neostýchá se tvrditi, jak čtu v Tagesbotu z dne 14. července, že se má škola osvoboditi od zhoubného vlivu klerikálního! Pro Bůh! hory padněte na nás, a pahrbkové přikrejte nás. My kněží myslili, že školy vedeme tou cestou, kterou jiti mají, ku Kristu, pramenu všeliké osvěty a blaženosti, anot On sám dí u sv. Jana 8, 12: „Já jsem světlo světa; kdožt mne následuje, nechodí v temnostech, ale budeť mítí světlo života;“ zatím světe, slyš, my prý kazíme,

hubíme tvou mládež! — Nevím vskutku ani co bych na to odpověděl, ale spíš slzeti mi jest nad tou nevděčností k služebníkům církve. Kněží to byli, jenž založili školy, a podporovali učence, aby se stali tím, čím jsou, a za to se jim nevděkem splácí! Vyšší vzdělání, šlechtetnější smýšlení, ctnosti, jsou výkvět víry, ne pak osvěty tohoto světa, kterýž ve zlém postaven jest, neboť dle sv. Pavla 1 Kor. 8, 1. umění nadýmá, ale láska vzdělává; a láska Boží k nám rozlita jest v srdcích našich skrze Ducha sv. (Řím. 5, 5.); tělo žádá proti duchu, duch pak proti tělu (Gal. 5.) neboť láska, pokoj, trpělivost, dobrotivost, tichost, mírnost, zdržlivost, čistota jsou ovoce ducha, kteréž oblažuje veškeren svět, proti kterým věcem není zákon; a tomu učí kněží, služebníci Kristovi. Skutkové pak těla, jenž jsou cizoložství, smilství, nečistota, nepřátelství, svárové, nenávisti, hněvové, různice, roty, závisti, vraždy, opilství, ti hubí a kazí člověčenstvo, těm pak neučí, aniž kdy učili učitelové klerikální. Já se nenadál, že by kdo nestyděl se vyznati, že se školy mají vymknouti z vlivu Toho, jenž řekl: „Nechte maličkých přijíti ke mně a nebraňte jim,“ že by kdo si přáti mohl, aby vychovávání lidu dělo se v duchu nekřesťanském, a aby tím vzrostlo pokolení bez víry, jako ta nemá tvář, která Boha, Stvořitele svého nezná; zatím objevili se tací „osvícenci.“ Bůh to naprav! J. Št. K.

Od Šumavy, dne 17. července 1867.

(Školní poměry. Renan. Arcibiskup Holovinský v Mohilevě. Časopis politicko-církevní.)

Odbyty jsou opět pro letošní rok veřejné zkoušky v národních školách Nýrského okresu a výsledek jest, co se týče učitelů a mládeže, ne jenom uspokojící, ba tu a tam i skvělý. Však poukazující na stránky skvělé upozorňujeme též na stránky smutné všady se vyskytující. První jest mezeza učiněna ztrátou několika mladých a statných podučitelů, jenž byli k vojsku odvedeni. Dále ztrpčuje učitelům jejich postavení to, že i povinné dávky k. př. dríví se jim od obcí upírají a zadržují, a uboží takto neustále se o své nepatrné příjmy hašteřiti musí. Konečně že i školní plat vázne, ač dle nejnovějších ustanovení v arcidiecési vydaných i farářové všemožně se ujímati mají učitelů, nemusíme teprv podotýkati; věc se musí se stanoviska sociálního pojmouti, jinak veškeré posavadní rozkazy neúplně ostanou, — ba beze všeho účinku. Mezi nejskvělejší zkoušky letošního roku čítáme opět

zkoušky u Školních Sester v Híršově a v Bystřici. Zkouškám byl přítomen tajemník strídnictví tamějšího p. Josef Hausmann. Vyslovujeme opět přání, aby více děvčat na vychovávání se těmto ústavům svěrovalo. Letošní tiseň všeobecná i zde se v malém počtu schovanek pocítila. Protož přejeme, aby alespoň letošním rokem ztráty předešlé se vynahrady, a prosíme veškeré pp. spolubratry, aby pečující o zdárné vychování ženské mládeže, veškerým rodinám tyto ústavy — jenž krásnou a zdravou polohou u paty Šumavy se odporučují — schvalovali. — Od té doby, co vyšly neblahé spisy Renanovy, jsme upozorňovali na jalovost a nevědeckost jejich. Došel nás tyto dni spisek: „Renan und der Judaismus“ von Dr. A. Sulzbach. Frankfurt a/M. 1867. Přečtli jsme práci tuto, a skutečně jsme překvapeni byli: Již i rabinové veřejně Renanovi vytýkají, jak povrchně biblické vědy pojímá, ba upírají mu v mnohých věcech s mnohými doklady veškerý zralý úsudek. Těší nás spisek tento tím více pro svou vědeckost, an Renan dříve profesorem byl orientálních jazyků na Sorbonně, pročez by přece jakousi autoritou v tomto oboru býti mohl. Odporujeme spis tento zvláště pp. bohoslovcům a veškerému kněžstvu, mnohé myšlenky zde vyslovené překvapily nás svým parallelismem ku věcem křesťanským; k. př. str. 41. a násl. Zde spisovatel mluví o řeči hebrejské co liturgické u Židů atd. — Náhodou se stalo, že v čase, když někteří našiinci v Moskvě v Petrohradě dleli, nám do rukou přišel dopis P. Holovinského, arcibiskupa Mohilevského dd. 10. května 1861 k sv. Otci do Říma (Archiv für kath. Kirchenrecht 1867. III. sešit str. 419—451.) Zde líčí ubohý stařec poměry církve latinské v Rusi před uzavřením konkordátu, a v časech následujících. Srdce naše krvácelo, čtouc veškeré nátlisky a útrapy, které se na sklonku XIX. století ještě v lůnu církve katolické v Evropě diti mohou. „Archiepiscopus in Russia (str. 447 a násl.) prae se fert speciem continui martyrii“ volá ubohý kněz, hledaje útulku a potěchy u sv. Otce rovněž tak skličenoého a zarmouceného. Budiž tento spis veškerým pp. spolubratrům doporučen, a jestli i u nás vše v žádoucích poměrech se nevyskytuje, učme se svatě trpělivosti, vidouce, jak v Rusi právě kněží nejdokonalější a nejspravedlivější násilí trpí pro království nebeské, a modleme se, aby utrpení tato zkrácena, a pravá svoboda

církevní i v říši této na celém světě nejmohutnější se uhostila. — A což ještě nic nevyjednáváno stranu vydávání listu politicko-církevního? Boje nastávají, — ba jsou již velmi prudké, zjevné i ukryté, — a nebude ani listu, abychom odpovídali? Máme v časech rozhodných úplným mlčením nepřátelům se v šanc dati? Máme ruce v klín položiti, kde nečinnost nám za nejapnost a nevědomost se vyčítati bude? Protož videant consules!

II. II.

Z Vysokého pod Krkonoši, 24. července 1867.
(Udílání sv. biřmování.)

Od 4. do 12. července udílel nejdůstojnější pan biskup Litoměřický Augustin Pavel Vahala svátost biřmování ve vikariatu Semilském. Od r. 1851 nebyla svátost tato udílána, i vzrostl tudíž počet biřmovanců téměř k 12.000.

Na Vysokém pod Krkonoši meškal právě ve svátek Navštívení Panny Marie dne 7. července a ráčil osadníkům připravit neobyčejnou, vznešenou radost tím, že vystoupil na kazatelnu a hlásal slovo Boží. Nejdůstojnější řečník obral sobě předmět tento: Kterak blahoslavená Panna Matka Maria navštěvuje nás a kterak my ji můžeme a máme navštěvovati. Osadníci Vysočtí tak velice obradováni a obdarováni jistě volají z hloubi duše za vrchním pastýřem: Bůh dlouho zachovej biskupa o své ovčičky tak vysoce starostlivého! —

KRONIKA.

Z Prahy. JEmin. nejdůst. p. kardinal arcibiskup udělí letošním svěcencům zejtra 26. t. m. *podjakenství*, v neděli 28. t. m. posvěti je za *jahny* a ve středu v den sv. Ignácia 31. t. m. za *kněze* a sice v seminářském chrámu Páně u sv. Salvatora vždy v 8 hod. ráno. Na večer před každým svěcením o h. 7. učiní JEmin. nejdůst. vrchní pastýř k svěcencům v domácí kapli seminářské řeč o povinnostech stavu. Ke dni svěcení kněžstva a sice již 29. t. m. sejdou se do Prahy vel. kněží, kteříž před 25 lety 31. července v den sv. Ignácia v Praze na kněžství posvěceni byli. I budou v arcib. semináři konati společnou pobožnost, aby opět vzbudili milost, kterouž přijali skrze vzkládání rukou před čtvrtstoletím. Po vykonané sv. zpovědi budou s letošními čekatelé důstojnosti kněžské poslouchat řeč vrchního pastýře, s nimi budou z jeho rukou přijímati Tělo Páně, a na ně též ruce vzkládati. První mše sv. (primicie) budou někteří posvěcenci sloužiti hned 1. srpna

v seminářském chrámu Páně a sice o půl 7, v 7, 8 a 9 hodin.

— *Výroční slavnosti církevní:* Dnes koná se pouť u sv. *Jakuba* čili u Minoritů na Starém městě (v 10 h. kázání, v 11. slavná mše sv.), zejtra církevní památka sv. Anny, v témž klášteře v kapli sv. Anny (kázání v 6 h. ráno); ve středu 31. t. m. pouť u sv. Ignácia na Karlovu náměstí, (v 10 h. kázání, v 11 zpívaná mše sv.); v pátek 2. srpna slavnost porciunkule, t. j. plnomocné odpustky ve všech chrámech řehole sv. Františka, v Praze tedy u Kapucínů na Hradčanech i na Novém městě, u Františkánů, u Alžbětinek a u Sester III. řádu sv. Františka čili u Šedých sester; téhož dne slaví se památka sv. Alfonsa u Redemptoristů na Karlově; v neděli 4. srpna sv. Dominika u sv. Jilji či u Dominikánů (v 9 h. kázání, v 10 zpívaná mše sv.) a v pondělí 5. srpna pouť u P. Marie Sněžné, či u Františkánů, (v 9 h. kázání, v 10 zpívaná mše sv.)

— Pobožnost *40hodinná* bude se konati od 26—29. července u sv. Ignácia, 30., 31. července, 1. a 2. srpna u Kapucínů na Hradčanech, od 3—6. srpna u sv. Markéty v Břevnově.

— Slavné zádušní služby Boží za zvěčnělého císaře *Maxmiliána* budou k nařízení J. Eminence p. kardinala arcibiskupa konány v pondělí dne 29. t. m. o 9. hod. ranní v chrámu Páně u Věch Svatých.

— V kollegiatním chrámu sv. Petra a Pavla na Vyšehradě sloužil dne 24. t. m. o 9. hod. ranní slavnou zádušní mši za císaře Maxmiliána veledůst. p. probošt Vojtěch Ruffer; do chrámu se dostavili též cechové města Vyšehradu s prapory.

Z Brna. Infulovaný prelát a opat kláštera Augustiniův na Starém Brně *P. Cyrill Napp* skonal 22. t. m. po delší nemoci v 75. roce věku svého.

Z Bavorska. Typograf apoštolské Stolicě Bedřich *Pustet* v Resně tyto dny obdržel od sv. Otce Pia IX. nové vyznamenání a sice zlatý peníz památný. Mimo to vyslovil se papež o knihách u *Pusteta* vydaných takto: „Po delší čas užívám výhradně jen breviáře ve čtvercovém formátu u Vás vydaného, i seznal jsem, že vydání to výborně jest uspořádané, pročež jsem si je také nad jiné oblíbil.“ Tato slova spojená s pochvalou, již se na výstavě Pařížské liturgickým spisům u *Pusteta* vytištěným dostalo, jsou zajisté nejvydatnějším doporučením téhož kněhtlačitele.

Z Říma. K jubilejní slavnosti konané v Římě dne 29. a 30. června přibyli

z ciziny tito hosté: 15 kardinálů, 465 biskupů, 10.000 kněží italských, 8000 kněží z jiných zemí křesťanských, 1200 řeholníků, 85.000 nekněží — nepočítaje v to nepřehledné řady lidí, jenž bez pasu ze všech končin státu papežského za 1 frank po železné dráze do Říma a odtud zase domů došli. V průměru bylo asi 100.000 cizinců déle než jeden měsíc v Římě; a dejme tomu, že každý z nich za den toliko 2 skudy utratil, činí to za onen čas hezkou sumu 5 milionů skudů neboli 15 milionů zlatých r. č. (čili 30.000.000 franků)! Ta suma celá se dostala do rukou onoho lidu římského, jež revolucionáři italští „nešťastným“ lidem nazývají! Italské vládě nebyla ovšem schůze biskupů v Římě příliš po chuti; pročež aspoň poněkud se msti na poutnicích domů se navracujících, podrobujíc je obtížné a přece směšné desinfekci vykuřováním pod tou záminkou, že prý v Římě panuje cholera. Následkem tohoto opatření vládního konají mnozí zpáteční cestu svou raději na francouzských lodích než po Italii, a tudy vláda sama olopila poddané o několik milionů zlatých, ježby jinak pocestní byli v svobodné Italii zanechali. Nevíme najisto, zdali cholera skutečně v Římě vypukla čili nic; tolik ale víme, že již v měsíci květnu jinde v Italii panovala cholera a sice v místech od Říma velmi vzdálených, n. př. v Sicilii a v severní Italii, na úpatí Alpských hor, v Bergamo, Brescii a j. Slovo „cholera“ (collera) značí v italském jazyku věc dvoji: nejprve onu nemoc asiatskou, kteráž vůbec pod tím jménem jest známa; pak ale znamená collera též žluč, zlost; — a proto rozeznávají nyní katolíci italští nejprv onu asiatskou cholera a pak tak řečenou „collera del Centenario“ t. j. zlost italských revolucionářů a nepřátel sv. Otce nad tím, že se slavnost v Římě dne 29. června konaná tak výborně zdařila navzdor všem snahám Garibaldiho a jeho soudruhův. Vypravovaly ovšem některé listy o vraždě, která prý spáchána byla v chrámě Vatikanském; na tom však není pravdy leč tolik, že jistý rolník jsa lesemk světel a okázalostí celé slavnosti všecek oslněn a bezmála na rozumu zmaten, sám sobě chtěl krk podržnouti se slovy: „V takový překrásný den mne sv. Petr dojista pustí do nebe!“ K. J.

— V předvečer slavnosti sv. Petra a Pavla dne 28. června vystavena byla v sv. Petřském chrámě k uctění tak řečená *katedra sv. Petra*, t. j. dle podání po sv. Petru zděděný starý římský prestol, ze

dřeva zhotovený, stříbrem a slonovou kostí vykládaný. Prestol ten byl k rozkazu papeže Alexandra VII. obhalen bronzovým oltářem, a nyní po 200 letech zase poprvé věřicím ve zvláštní kapli k uctění vystaven. Čtyři kanovníci nesli katedru na skvostných nosítkách, pokrytých čalouny, zlatem protkanými, jichžto okraje nesli čtyři biskupové v plném ornátě oblečení jsouce.

— V Italii panují teď povážlivé poměry. Poslancové v sněmovně se radí o prodeji duchovenských statků a Garibaldi se chystá k útoku na Řím. O obmyšleném tomto útoku a účinku jeho pronáší se časopis „Reform“ těmito slovy: „Kdežto Garibaldi se chystá k dobytí Říma a panství papežovo ve věčném městě v tomto okamžiku skutečně od dneška do zítřka trvati se zdá, slaví katolický svět v tomto nebezpečím obklopeném a zmiataném Římě uchvacující slavnost. Slavnost tato ukázala, že svět katolický jest velmi veliký. Skutečně, i onino, kteří nejsou katolíky, ano kteří katolickou církev zavrhuji, musí aspoň uznati, že slavnost v Římě jest velkolepou demonstrací katolické strany. Pakliže Garibaldi skutečně Říma dobude a papež před něho vstoupí, pak všechny řady revolucionářův klesnou na kolena, aby svatý Otec jich požehnal, ano možná, že Garibaldi sám tak učiní. Odvede-li papeže co zajatého, pak všude lid italský bude se sbíhati, ne ale aby Garibaldiho, nýbrž papeže se poklonil. Posměšným popíráním, hmotnou silou nebude papežství nikdy otřeseno. Pohledněme jen nazpět do dějin. Luther, jemuz světská moc tak účinně pomáhala, Luther myslel, že papežství navždy konec učinil; co by nyní řekl, kdyby teď, po 300 letech, byl spatřil slavnost osmnáctistileté památky sv. Petra v Římě!“ P. D.

Z Turecka. (*Turecký sultán jest příkladem pro leckteré vladaře křesťanské.*) Praví se, že jeden biskup z východních krajín, přišed ku slavnosti 29. června t. r. do Říma, padl sv. Otcí k nohám, volaje: „Svatý Otče! ať žije sultán! Posud jest na světě kníže, který ctí církev katolickou a zákony její i sluhý její, a ten jest sultán turecký.“ A v skutku vydobyl si sultán turecký *Abd-ül-Aziz* velkou zásluhu o církev katolickou, an dne 8. října 1866 vydal berat (rozkaz), kterýmžto katolickým obyvatelům *Syrie* úplné svobody u věcech náboženských popřal.

Zmíněný berat psán jest zlatými literami a poslan od císaře patriarchovi Antiochenskému, Ignáciovi Filipu *Harkusovi*. Z počátku di sultán, že po smrti Antonína

Sámhiri, patriarchy Syrského, Filip Har-
kus byl za hodna uznán státi se jeho ná-
stupcem. Jelikož papež jej uznal za hodna,
má na tom i sultán dosti, a nařizuje, aby
všickni katolíci, kteříž podlehají jeho prá-
vomocnosti, patriarchy *poslušni byli*; žádný
pak úřad turecký nesmí jemu klásti ani
té nejmenší překážky neb obtíže aniž si
osobovati nějakého práva *nad chrámy neb
kláštery*, jenž k antiochenskému patriarchátu
přináležejí. Dále rozkazuje sultán, aby v
celém patriarchátu se bedlivě zachovávaly
církevní zákony o *manželství* a nikdo aby
se neodvážil proti nim jednati. Uč se tedy,
císaři Napoleone III. — tak volá „Unità
cattol.“, — uč se od sultána ty, prvoro-
zený synu církve, kterýž v říši své trpíš
manželství *občanské*; učte se i vy, kdož
jste v *Itálii* podobné manželství zavedli!
Hle, turecký sultán rozkazuje aby všechny
rozepře, týkající se nerozlučnosti manžel-
stva, rozvedení aneb za neplatné prohlá-
šení, souzeny byly toliko od patriarchy a
jeho vikářů. — Abd-Úl-Aziz nařizuje, aby
nikdo se *neprotivil* rozsudku patriarchy An-
tiochenského; aby nikdo nebyl *pochován*
na posvátném místě, kdo toho hoden není;
žádný úřad světský nesmí kněžím katoli-
ckým rozkazovati slovy: Pochovejte toho
neb onoho. Přísně rozkazuje dále berát
tureckého císaře, aby nikdo nespůsobil
chrámům aneb klášterům ani té nejmenší
škody na *jmění* jejich. Ó blažení faráři,
kněží a mnichové, kteří žijete pod žezlem
sultánovým! — Kdykoli některý katolík
Syrský zemře, *zanechav církvi* podíl ze svého
jmění, má se úřad politický postarati o to
aby poslední vůle náležitě vyplněna byla.
Kdykoli zemře některý kněz katolický,
neustanoviv dědice, má veškeré *jmění* jeho,
připadnouti *chrámu*. Sláva sultánu! —
Svědectví před soudem vydávejtež kato-
licí Syřští dle předpisu svého náboženství.
— Žádný z úředníků — tak rozkazuje
dále sultán — nesmí žádati od patriarchy:
„Dej tohoto kněze na jiné místo; své
správu onoho chrámu knězi tomuto atd.“
Ž věci zasvěcených bohoslužbě žádné *daně*
nebudtež požadovány. Žádný kněz ani
řeholník nesmí od policie světské *uvězněn*
býti leč s povolením patriarchy. Rovněž
nařizuje sultán, aby poddaní náležitě od-
váděli *desátky* v celém patriarchátu; žádný
pak aby se nevkládal při chrámech, klá-
šterích neb kaplich v právomoc patriarchy,
jakož nikdo se nesmí protiviti *svobodnému
vykonávání* náboženství katolického aniž
smí kdo rozkazovati kněžím: „Takto neb

onak musíte konati pohřeb a zádušní mši
sv. tak neb onak musíte zpívatí.“ — V
Itálii přinuceni jsou teď řeholníci svlékati
oděv svůj; naproti tomu Turek je obliká
v předepsaný jim šat, an dí v berátu svém,
že nikdo nemá znepokojován býti, ať nosí
roucho kroje tohoto neb jiného kteréhokoliv.
— Ať zkrátka povíme, berat sultanův jest
slavným důkazem, že vláda turecká ctí
zákony církve a ohled spravedlivý běre
na svědomí katolických občanův.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

V Pánu zesnuli:

- P. Vít Jos. *Hlava*, kněz ř. františk. v Praze
18. července (nar. v Praze 31. července
1797, posv. 20. července 1830);
- P. Restitút Karel *Langer*, kněz ř. kapuc.,
zpovědník na Hradčanech v Praze 18.
července, (nar. 28. říj. 1794, vysv. 12.
srp. 1824).

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Ant. *Glask*, os. farář, říd. a katecheta hl.
a niž. realní školy v Kolíně, za děkana
v Kouřimí;
- p. Maxmilián *Vodrážka*, kaplan v St. Bo-
leslavi, za zámec. kapl. na Zbítově;
- p. Matěj *Smoleňský*, kněz diec. Plocké v
Polsku, za proz. kapl. do Hradeštna.

V biskupství Budějovickém.

Vyznamenání jsou:

- p. Tomáš *Podlaha*, far. v Dolní Cerekvici,
jmenován radou b. konsistoře a skuteč.
vikářem i školdozorcem okresu Pelhřimov-
ského;
- p. Jos. *Hynek*, farář v Březnici a
- p. Frant. *Schwuger*, far. v Kasejovicích jme-
nování jsou osob. děkány;
- p. Frant. *Bosch*, farář v Rožmitále a vikar.
sekretář, jmenován bisk. notářem;
- p. Václav *Jindřich*, farář v Hradešicích
- p. Ondřej *Mašek*, farář ve Hvožďanech ob-
drželi exposit. canon.

Listárna redakce.

Milodary. Na pohořelé ve Mšeně: pout-
níci na Levý Hradec 26 zl. 50 kr., p. F. P.
kapl. 1 zl., p. Javůrek, kapl. 1 zl. (úhrnem
48 zl. 50 kr., odesláno do Měna 46 zl. 50 kr.)

Na opravu chrámu sv.-Vítského: N. alu-
mnové arcib. semináře v Praze 18 zl. 31 kr.,
p. kapl. Javůrek 1 zl.

Na hlavní oltář chrámu Cyrillometh. v
Karlíně: Nejmenovaný 4 zl.

P. M. D.: Dodáno. P. J. P.: Přijato. P.
N. J. D.: Bude uveřejněno. P. Fr. P.: Došel
Vás náš list?

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
v kniž. arcib. semi-
náři č. 190—I.

Expeditce:
v kat. knihkupectví
B. Stýbla,
na sv. - Václavském
náměstí, č. 786—II.

Nedobrá čísla rekla-
mujte nejříve
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasý katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDINKO.

**Předpláci se
v expedici
u všech řádných
knihkupectvů**
na rok: 2 zl. 50 kr.
na půl: 1 zl. 30 kr.

Po poště:
jenom v expedici
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1 zl. 55 kr.

Předplacení čtvrt-
letí se nepřijímá.
Jednotlivá čísla s
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bídné činí národy.“ (Přisl. XIV. 34.)

O probabilismu.

Sepsal J. N. Desolda.

Odvažujeme se tímto článkem podati čtenářům našeho „*Blahověsta*“ z přísné mravovědy trest co nejvíce populární a stručnou záhadné posud soustavy, která po více nežli dvě století mezi učenci veliký spor působila a dostavši se časem zvlášť ve Francii i v obecenstvo hlavně mezi vzdělané vrstvy lidu, vášně nejpodlejší vzbudila a roznítila, při čemž nížádné ani pravdy ani lásky nešetřeno, až konečně všecka toho vášnivého a pošetilého bouření vina na jediné *Tovaryšstvo Ježíšovo* uvržena a toto vydáváno za původce a pěstitele i rozšiřovatele té soustavy, jížby co nástroje k porušení, ba úplnému převrácení vši mravnosti použilo a k zisku svému vytěžilo. A však od té doby již i přísná věda i nestranná dějprava *Tovaryšstvo Ježíšovo* důkladně těch křivých nároků ospravedlnily; jenom u nás se spory, jinde na západu dávno již odbyté jako nějaké zbytky od hojných hodů znova ohráte a čpavými jíchami a perným kofením podlých vtípů a hrubých lží zadělané a přistrojené našemu nezkaženému lidu na pochoutku — či otravu duchovní předkládají a za čerstvé krmě vydávají.*) K takovému málo poctivému počínání a duševnímu hubení lidu našeho docela mlčeti byloby dobře, kdyby se tím mlčením nezavdávalo příčiny k mínění, jakoby to, co protivná strana do světa hlásá, čirá byla pravda — vždyť prý jest to tištěno! — a kdyby se to mlčení nepodobalo tomu, jakobychom my nic na to odpověditi nemohli a nevěděli. Protož uznáváme nejen za prospěšné ale i za potřebné, abychom okázali těm, kteří jsouce „dobré vůle“ a pravdy milovní rádi se pře-

svědčiti dají, 1. co jest *probabilismus*, 2. jak se časem vyvinul.

I.

Probabilismus není, jak mnozí se domnívají a jiní křivě a utrhačně hlásají, ta pošetilá nauka, kterouby se provedlo, žeby dobré i zlé, ctnost a nepravost na rovni byly. Člověk jest od Boha svobodnou vůlí obdařen; zákon nepoutá svobody jeho k nějaké povinnosti, dokavade není *jistý a řádně oznámený*. Zákon nejistý a všelijak neznámý není žádný zákon a tudíž neváže i vůle člověka a neodnímá mu jistého jeho práva k svobodnému jednání. Má-li tedy člověk rozumnou a důvodnou pochybnost o zákonu anebo o nějaké z něho ve zvláštním pádu a poměru vyplývající povinnosti, a objeví-li se mu proti ní i vážné pohnutky, podporované nad to i výroky věhlasných mužů, jimiž lze *dokázati*, že tu žádné povinnosti není; tu lze se i domnívati, že člověk smí právem jednati dle své svobodné vůle, aniž by byl vázán příkazem, kterýž nemá vlastnosti zákona. *A toto mínění proti nějakému zákonu nejistému, anebo proti nějaké z něho vyplývající povinnosti, jež důvody rozumnými a vážnými dokázati lze, jest v mravovědě opinio probabilis, probabilismus vůbec, jakobychom řekli po česku: mínění dokazné, dokaznost, kteréhož slova týmž smyslem i tuto užívati hodláme; zvlášť pak jest probabilismus v oboru mravovědy to učení, že v pochybnosti o nějakém zákonu nebo povinnosti člověk nehřeší, jednaje dle pravidla pouze dokazného, byl i jiné tomu protivné dokaznější bylo.*

Abychom tomu náležitě porozuměli, potřebí jest hleděti k pojmu *svědomí*, poněvadž na tom hlavně záleží, zdali a jak nějaké mínění dokazné jest.

Svědomí jest praktický úsudek jednající osoby, zdali se skutek nějaký srovnává s pří-

*) Viz časopis „Svoboda,“ číslo kterékoliv a po zaničnutí toho „Pravda,“ která tím jménem sluje jako „*lucis a non lucendo*,“ neb jest, aspoň co náboženských článků se týče, jedna jediná lež.

kazem, dle něhož člověk jednati má čili nic. Při tom výkonu okazují se nám na nejzazších koncích jednak *pochybnost*, jednak *jistota*, mezi nimiž pak jest tolik stupňů možná, že je ani vyčísti nelze; *střed* pak mezi oběma téměř zaujímá „*pravděpodobnost*“, když totiž svědomí naše namítající se pochybnosti tak bylo překonalo, že ve svém úsudku pravdě se blíží, majíc již pro sebe nějaký vážný důvod co základ, na němžby v jednání svém pevně stálo. Tato pravděpodobnost čím více dále k pravdě postupuje, přechází k tím větší a větší *dokaznosti* (*probabilitas*) t. j. k takovému mínění, které více méně důvody *dokázati lze*, a vlastnost ta přenáší se pak v náuce na svědomí samé a praví se, že člověk, který takto soudě jedná, má svědomí „*pravděpodobné*“, při čemž však patrně jest, že v tom stavu mravnosti činů svých nemůže tak jist býti, aby opaku toho se neobával.

Přirozeno pak jest i dále, že tato *pravděpodobnost* a *dokaznost* (*probabilitas*) bude tím větší a tudíž mravnost činu tím jistější, čím *vážnějšími* a *četnějšími* důvody podporována bude. Důvody ty jsou buď *vnitřní*, zakládající se ve věci samé, v rozumnosti její, t. ve větším — menším souhlasu jejím s rozumem naším; anebo *zevnitřní*, záležející na výroku vážných a na slovo vzatých mužů. Při tom se pak vůbec, vždy a přísně předpokládá, že žádné mínění dokazné nesmí nikdy odporovati hlavním, všeobecně uznaným pravidlům mravním, ani zjevným výrokům písem svatých, ani prohlášenému a uznanému učení církve svaté.

Mimo tyto *záporné* (*negativní*) známky dokaznosti, žádají se i *kladné* (*positivní*) a ty záležejí v větší — menší srovnalosti některého mínění s zákonem buď dle ducha a smyslu jeho, anebo dle jiných zvláštních určení jeho. Tak tedy nejen to, co nijak s zákonem se nesrovnává, — *nedokazné* (*improbabile*), ale i co toliko *skrovně* k němu se nese, — *slabě dokazné* (*tenuiter probabile*), v obor *pochybného* a *zákonu odporného*, tudíž *nedovoleného* — *hříšného* se vylučuje.

Přirozená však povaha rozumné mysli lidské s sebou to přináší, že tato dokaznost rozličné stupně má, tak že se od *slabě dokazného* mínění *vzhůru* postupuje míněním *dokazným* a *dokaznějším* (*opinio probabilis* — *probabilior*) k *nejdokaznějšímu* (o. *probabilissima*.) Ba duch lidský ve všem svém rozumovém bádání dokonalosti dosíci se snaže, ani tu nepřestává, ale *mínění jistého* (op. *tuta*) se domáhá všude, zvlášť pak co se mravního jednání jeho týče. Jest pak

jistota v poměru k dokaznosti to *mínění*, dle kterého *jednající osoba více* — méně *ubezpečena jest mravnosti svého činu*, že *jin ani nehřeší ani se neklame, aniž právu něčemu ubližuje*. V tom pak jest ten základ, že to mínění za *jistější* (o. *tutior*) se bere, které jest *pro zákon*, a za *méně jisté* (op. *minus tuta*), které jest *proti zákonu*, *pro svobodnou vůli*.

Ty jsou tedy hlavní zásady veškeré sporné soustavy a nauky probabilismu. Na těchto vyvodili učenci bohoslovné mravovědy zvlášť v 17. a 18. století tato rozličná náuková odvětví, a zastávali je proti sobě s obvyklou tehdejší i svobodou i horlivostí, v kteréž, bohužel! — mnohdy u výstřednosti semo tam zabíhali. Jsouť pak odvětví probabilismu tato:

1. *Probabilismus* vlastně tak řečený, t. to učení, že není potřebí řídit se v jednání mravním dle dokaznějšího a jistého mínění, ale že se dovoluje jednati i dle pouze dokazného — pravděpodobného, ba i dle *méně jistého* mínění. Tomu však odporuje

2. *aequiprobabilismus*, trvaje, že z dvojího sobě odporného mínění jen tehdejší jednající osobě na vůli se ponechává buď to, buď ono si voliti, když oboje *rovně* anebo aspoň *skoro rovně dokazné* jest, když obě dle své pravděpodobnosti na témž skoro stupni stojí. — Proti tomu však

3. *probabiliorismus* žádá, aby se člověk v mravním jednání svém vždy řídil dle *dokaznějšího*, a

4. *tutiorismus*, aby se vždy jenom *jistého* a *jistějšího* mínění držel. —

Avšak přísnosti některých mravoučenců ani toto nedostačuje, ale stavějí se proti všem těmto druhům probabilismu, nedopouštějíce dle žádného ani sebe dokaznějšího mínění jednati, leč by spolu naprosto *jisté* bylo. Ale jak by obtížné, ba mnohdy až nemožné bylo mravní jednání člověka, kdyby tato zásada vůbec platnost měla, jest na bifledni. Protož i svatá stolice apoštolská, jízto jedině přináleží rozhodnouti ve sporech náukových, víry a mravů se týkajících, zavrhl a za nepravou prohlásila větu učební, že *by se nesmělo jednati ani dle mínění nej-dokaznějšího mezi dokaznými**; čímž však nikoliv nepotvrdila ostatních soustav probabilismu, ba završíc mnohé odvážné věty jeho, rozličným způsobem ho obmeziti a zmírniti hleděla. Zřejmě zakázala *dle pouze*

*) „Non licet sequi opinionem probabilissimam inter probabiles.“

jenom dokazného mínění jednati, jde-li o přijetí pravé víry, o platnost sv. svátostí a vůbec v věcech věčného blaha se týkajících, v rozhodnutí soudním, v léčení nemocných a vůbec všude, kdeby právo bližního ztenčení nějakého utrpělo.

Ty jsou tedy zásady a odvětví probabilismu, jak jim přísná mravověda učí. A tak jest probabilismus vůbec a každé jeho odvětví zvlášť, kdo jej zdravě pováží a důkladně mu porozumí, soustava důmyslně filosofická, která při vši svobodě jednání mravnost podporuje a hájí. Zakládat se na té nezvratné pravdě, že jen zákon jistý a řádně známý člověka svobodného váže; nejistý pak a neznámý že nemůže nikoho vázati. Lzeť ovšem raditi — napomínati k zachování mínění dokonalejšího, jistějšího, — lze jednotlivci tak se i rozhodnouti; ale vůbec každého a vždycky k tomu vázati byla by přísnost nerozumná, která nestojí v žádném zákoně, ani lidském, ani božském.

Z toho nyní soudí rozumný čtenář, jak převráceně, jak křivě a lživě se posuzuje probabilismus v „Svobodě.“ Není on náuka, která se hodí k rozmluvám pouličním, k hovorům v krčmě za sklenicí; ale tam, kam náleží přísná mravověda, do škol a učilišť, kdež se vykládáním nejdůmyslnějších věd filosofických kladou zásady k pochopení umění Božského, a k rozsuzování padů nejzáhadnějších, které se v rozmanitých života poměrech udávají, k vedení duší rozličného i nejvolnějšího i nejtěsnějšího i úzkostlivého svědomí. Tam patří k probírání, jelikož jej církev nikdy nezavrhlá; každý učitel mravovědy může se rozhodnouti buď *pro* něj anebo *proti* němu.

II.

Jako každé v poměry lidské mocné zasáhající učení má i „probabilismus“ své dějiny poukazující k *původu, vývoji a působení* jeho.

První výjev „probabilismu“ padá do posledních let scholastické doby. Na osudném sněmu Kostnickém přišla (1415) mezi jinými záležitostmi k posouzení i vražda, spáchaná na vévodě Orleanském, ježž vévoda Burgundský (23. listopadu 1407) v Paříži najatými zákeřníky zavražditi dal, aby místo něho sám vlády dosáhl. Jean Petit (Jan Malý č. Johánek), mnich z řádu sv. Františka a profesor bohosloví v Paříži, jal se k žádosti vévody Burgundského zavraždění to ospravedlňovati v jednom sněmu francouzských šlechticů v Paříži (8. března 1408), ale nadarmo; důkazy jeho, jimiž toho dovésti hleděl, byly působením Gersona, kan-

cléře university Pařížské, od též university i od biskupa pařížského zavrženy. Když pak věc ta i na sněmu Kostnickém se přednesla a Martin Porée, biskup Arraský, aspoň to provést se snažil, aby žádného odsouzení proti Janovi Malému se nevyneslo, poněvadž prý s jeho míněním mnozí učenci souhlasají, vystoupil proti tomu Gerson a přesvědčil všechny tak, že se všeobecným usnešením sněmu v 15. sezení prohlásilo učení, „*žeby tyranovražda dovolena byla*,“ za bludné a kdožby se ho držel, za kacíře. Ten byl první výjev probabilismu, ačkoliv jenom praktické zneužívání jeho, k jednotlivému pádu směřující.

Co zvláštní náuka jeví se *probabilismus* nejprve u Bartoloměje de Medina, španělského Dominikána, an ve svém vysvětlení „*Summy*“ sv. Tomáše Aquinského*) pronesl a hájil tuto učební větu: „*Jest-li nějaké mínění dokazné (op. probabilis), dovoleno jest jednati dle něho, byť i jemu protivně mínění bylo dokaznější (probabilior)*,“ a tak probabilismus ve školu uvedl (1572.) — Jeho následovali mnozí údové řádu Dominikánův, vesměs stoupenci sv. Tomáše Aquinského, mezi nimiž zvlášť jmenováni býti zasluhují: *Alvarez, Bannes, Ledesma, Martinez, Lopez* a j. — První tedy, kdo probabilistického mínění k ospravedlňování zločinu použil, byl *Františkán*; první, kteří mu učili, byli *Dominikáni*; kdo tedy odvažuje se trvati, žeby *Jesuité* byli původci probabilismu, může tak drze trvati jenom před neznalci, sám jsa buď neznalec, anebo — činí-li to vědom jsa své nepravdy, — podvodník a lživý utrhač.

Pravda ovšem, že *Jesuité* k rozšíření probabilismu mnoho přispěli, majíce hned brzo po založení řádu svého skoro všechny znamenité školy osazené učenci svými a užívající svobody, která v otázce otevřené se povoluje a k vypátrání pravdy a položení vážných základů vědeckých nevyhnutelně jest potřebná, při čemž docela přirozená věc jest, že z velikého počtu těch učenců mnozí k výstřednostem učení toho se odvážili a je zastávali; což však celému řádu, a netoliko týmž jednotlivcům přičítati byla by hrubá nespravedlnost, zvlášť pak povážíme-li jednak, jak mnozí jiní *Jesuité* sobě přísně u mravovědě počínali, a jak opatrně představení řádu vždy proti všelikým výstřednostem i v tu i v onu stranu zakročovali, což ihned objasníme.

*) Comm. ad summ. Theol. quaest. 15. art. 6. concl. 3.

Co víme, byl Vasquez, znamenitý moralista, z Jesuitů první, an (1598) k probabilismu zjevně se přiznával. Ale sotva znamenali učenci téhož *Tovaryšstva* poblouzení jeho, vyskytli se ihned mnozí z Jesuitů samých, kteří proti tomu učení všemožně se opírali,* jako *Ferd. Rebelle* v Portugalích, *Comitolus* Perusinský v Itálii a jiní.

Sám pak generál *Tovaryšstva Ježíšova*, přísný *Mutius Viteleschi*, znamená toho poblouzení některých svých údů, vydal mnohé a vážné příkazy k nim, napomínaje k prozřetelnosti a k přísnému držení se svatých ustanovení církevních. Zvlášť pak žádal, aby u vyučování mravům neužívali vyjádření takových, která by k pouhé dokaznosti směřovala, jako: „to a to lze též dokázati;“ — „to a to též dokazné jest;“ — „to a to není bez důvodu;“ a t. p. ale „aby veskrze přiznávali se k větám, které jsou jistější (tutiores) a přísnější, a slavnějšími učenci potvrzené; které k dobrým mravům slouží, zbožnost podporují, jí prospívají, ale nikoliv jí nekazí a neruší.“ — Tak též opřela se tomu i *Sorbonna* (1620**) i universita *Lovaňská* v Belgii i generální kapitula řádu *Dominikánů*. Iz *Jesuitů* vystupovali neustále učenci, kteří proti svým vlastním spoluúdům, tuze svobodně o probabilismu smýšlejícím a jemu učícím, psali a v přednáškách svých jim veřejně odporovali.

Tak stály věci probabilismu, když povstale *kacířské učení Janseniovo* proti svým odpůrcům, *Jesuitům*, zbrání málo čestnou, lžemi a nactiutrháním brániti se a proti církvi pokrytecky brojiti počalo. *Blažej Pascal* sepsal z vět semo tamo z jednotlivých spisů *Jesuitů* vytržených, přehnaných, převrácených a všelijak překroucených své pověstné pasquily „provinciálními listy“ nazvané,***) v nichž probabilismus se všemi výstupky jeho téměř řádu co zvláštní „mravovědu“ předstírá. A ten jest ten nekalý pramen, z kterého se shnilá již dávno jácha uměle nyní a ošemetně i v náš lid zavádí a zdravá židla nábožnosti a mravnosti v našem lidu se otravují. Za kanál k tomu účelu slouží časopisy „*Svoboda*“, a po něm „*Pravda*“, jimž oběma ty krásné názvy slouží toliko za larvu, jížby svou vnitřní šerednost zastírely. Hnuší se člověku poctivému čísti, jak zúmýslně původové článků proti ná-

boženských v „*Svobodě*“ a „*Pravdě*“ ve vymyšlených anebo aspoň přehnaných nepravostech s pravým „haut gout“ — s pravou labužnickou pochoutkou se probírají a si pochutnávají. A tací lidé — a však nechejme osobností takových, ty — „naprav sám *Pán Bůh*!“ my zůstaňme u svého předmětu a vizme objektivně, co se dále stalo s probabilismem.

Proti probabilistickým výstřednostem ozvali a opřeli se papežové *Alexander VII.* (1665), *Innocenc XI.* (1679), *Alexander VIII.* (1619). Největší pak odpůrcové jeho byli *Jindřich* od sv. *Ignáce*, *Karmelitán*, *Daniel Concinna* a *Vincenc Patuzzi*, *Francoja* a *Petr Bullerini*. — *Jesuité* na svém pátém generálním sněmu slavně se prohlásili a osvědčili, že „probabilismus zvláštním učením jich *Tovaryšstva* není a za takové vydávati se nemá,“ ponechávajíc ostatně na vůli jednotlivým učencům svého řádu jakožto v „otevřené a od církve nezavržené otázce“ svobodně se buď k tomu neb k onomu mínění dáti a je zastávati. Ješto pak sám generál *tovaryšstva Ježíšova*, *Oliva*, v listu svém daném dne 3. února 1669 probabilismus podporoval, napsal španělský *Jesuita Tyrus Gonzales* co nejprudčeji proti němu spis, kterýž byl od papeže *Innocence XI.* schválen, a v němž zvlášť *probabiliorismus* zastával trvaje, že má člověk vždy dle svého svědomí jednati tak, jak by se jednání jeho nejlépe s pravdou srovnávalo; nelze-li pak pravdy docela se dopátrati, že se jí má co nejvíce přiblížiti (1684). Nalezl stoupence svého mínění a sice: *Gisberta*, prof. mravovědy v *Toulouse* a *Camarga* v *Salamance* na začátku 18. století. Tento zvlášť v jednom spise svém provedl, že *probabilismus* nemá ani starších spisovatelů církevních pro sebe, ale má i mnohé novější proti sobě.

Ano se takto jednak *probabilismus* vždy více a více stenčoval, *probabiliorismus* pak více a více se vzcháhal, hleděl sv. *Alfons Liguorský* († 1787) pravou střední cestou kráčet, aby ani oním svévoli dráha se neotvírala, ani tímto svědomí se neobtěžovala, a zastával své „mínění střední“ (*sententia media*), uče jako již *Gonzales*, že máme vždy toho pečlivě býti, abychom své činy s pravdou srovnali, anebo k ní co nejtěsněji se přiblížili. Jestliže tedy z dvou mínění jedno svobodně vůli nadržuje, druhé pak pro zákon mluví i spolu dokaznější jest, tuž že máme vždy druhého se držeti; pakli obě jsou stejně anebo skoro stejně dokazné, tuž lze i onoho následovati. Toto mínění na- bylo tím velmi mnoho váhy, že *sbor ritů*

*) Týmž rokem se i řád *Theatinův*, jenž byl prvé jako jiní probabilismu vyučoval, toho učení zřekl. (*Wetzer Kirchen-Lexicon. Probabilismus.*)

**) Viz *Blahověst* ročník let. (XVII.) č. 4. str. 59. pozn. †††

***) Viz *Blahověst* tamž číslo 9, str. 135.

(*congregatio rituum*) ve zvláštním dekretu prohlásil, že se v spisech sv. Alfonse nic nenalezá, coby pokárání zasluhovalo (*nihil censura dignum*), a že „*poenitentiaria*“ římská zvláštním, od papeže Řehoře XVI. (1831) schváleným výnosem oznámila, že se smí všem náhledům vyučovati i v jednání dle nich se řídit, které sv. Alfons Liguorský zastával a hájil.

Ale ačkoliv mínění to co do theorie veliké výhody má, tím těžší se okazuje v praxi. Neboť zdali pak to není pouhý výmysl, aby důvody dvou sobě odporných mínění byly *stejně* anebo *skoro stejně* platnosti? A potom jak těžko se rozum lidský o stejné platnosti důvodů „*pro*“ a „*proti*“ dá přesvědčiti? —

Z toho všeho tedy jde, že celý spor o probabilismu není a nebude v vědě tak brzo ukončen, aniž pak by rozsudek vypadl „*proti němu*“ tak přísný, jak by se snad mnohý tím spíše domníval, čím méně celému sporu rozumí. Nejsnazší práce jest arci vzíti si pověstné „*Pascalovy provinciální listy*“ do ruky a z nich dle libosti úryvky vypsati, jak se tam zpotvořené nalézají, a celou vážnou nauku prohlásiti za ošemetné pokrytství zlého svědomí a za původce její manímy a utrhačně vykřikovati Jesuity,**) jakoby se bylo celé Tovaryšstvo Ježíšovo od svého zakladatele až do dneška spiklo, aby způsobem právě ďábelským všecku mravopoctnost podvrátilo a hříchy nejšerednější ne-li za šlechetné aspoň za dovolené, — lhostejné činy prohlásilo.***) Zdali pak by to nebylo proti všemu zdravému rozumu, ať nic nedáme ani o dějinách, veřejně před námi ležících, ani o tak nesčíslných živých důkazech v jednotlivých údech toho svatého Tovaryšstva, vynikajících uměním, počestností, mravností, zbožností — ano i svatostí nad mnohého ne-li každého z jich utrhačných nepřátel?***)

Končíme s upřímným vyznáním výteč-

ného Jesuity *Gonzalesa*, an trvá, že spolu-bratří jeho svatého Tovaryšstva, kteří probabilismu vyučovali, dalecí byli toho, aby si tím přízeň lidskou získali anebo vášním lidským lichotili, ale jediné ten účel že při tom měli, aby křesťany obojí výstřednosti i příliš volného i příliš těsného — úzkostli-vého svědomí, — i laxismu i rigorismu u-varovali.

Základy křesťanského vychovávání. XXV. Odměny. (Co a jak se má odměňovati?)

Jistý zkušený vychovatel, jsa tázán, *co se má odměňovati?* odpověděl krátce a trefně: „Jen takové dobré skutky zasluhují odměny, ježto z dobrého úmyslu a zvláštní vůle dítěte pocházejí a třeba-li k nim také povzbuzení.“ Slova ta když bedlivě uvážíme, shledáme v nich mnohá důležitá pokynutí.

Jen *skutky dobré* mají se odměňovati. To se samo sebou rozumí a přece se velmi často proti tomu chybuje. — Jak často se dítky za zlé pochvalují, n. p. když se pomstily, drze komu odpověděly, chytrácky cos vyvedly, potměšile někoho oklamaly, lži si pomohly a t. d. Také nezasluhují chvály skutky mravně lhostejné, n. p. marné umělůstky, půvabná hnutí, smělé skoky, veselé kousky a j.

Za zásluhu má se počítati, *co z dobré vůle pochází*, ne tedy: šťastné nadání, bystrý rozum, dobrá paměť a jiné zjevnější přednosti. Patrně tudíž, co o tom máme souditi, když pošetilí rodičové jeví zalíbení, že je dítě jejich jako svíčka rostlé, boubelaté, spanilé, jako růže červené, že umí libezně zpívat, vtipy dělat, pěkně deklamovat. . . Jako Bůh tak mají zástupcové jeho, rodiče, jen takové skutky odměňovat, ježto vyplývají z *dobrého úmyslu*. Co ze zlého úmyslu, z nekalých pohnutek se stává, jest a zůstane zlým, byť se i zdálo dobrým. Tatě zásada křesťanská, ježto se má neustále dítkám vštěpovati, chceme-li z nich dobrých, hodných lidí vychovat. — Nemáme

*) To není nic ani nového ani originalního; ta praktika se provádí na západě již dávno a až podnes. Tak pověstný arcibiskup nihilistického mudráctví *Hegel*, tak střizlivý ostatně *Staudin*, tak *Reinhard* a j. soudí, snad že mimo ty pověstné *pasquilly* *Pascalovy* nic jiného mečtli. A nařinici, ti se domnívají Bůh ví jak že jsou originalní, a jak k osvěcení lidu napomáhají, ano se jenom nevědomky po západních svých sousedech opičí, satyrické jich úšklebky napodobující, co však by dobrého od nich přimouti měli, tím pošetile a hrdě povrhující.

**) Jak o takovém nactiutrhání sám pověstný nevěrec *Voltaire* soudil, o tom viz pojednání v *Blahověstu* letošním č. 9, str. 135, sverhu již podotknuté.

***)) Nevýslovný zajisté bol pojímá duši každého věrného katolíka, čtoucího, jak v listu *lživě* „*Pravdou*“ se zovoucím neslýchaně rouhavým způsobem se zpotvořuje život svatého otee *Ignáce Loyolského*, jednoho z největších mužů, co jich země kdy nesla, muže duchem Božím nadaného. — Mimovolně tu napadá člověku bájka vypravující, jak jednou hnusná ropucha jed svůj vystřikuje na lesknoucí se v temnu večerním světlušku; a když tato oně se táže, proč ji nevinnou tak hubí, ana jí jak živa neublížila ničím, tu onano jedovatým dechem naduřelá odpovídá: „*A proč ty tak se leskneš?*“ — Takové jednání suď Bůh sám!

tedy nikdy dítě chválit, víme-li že bylo pilné jen z marnosti, že z přetvářky bylo pobožné, že pracovalo z lakotnosti, šetřilo zeskouposti, z lichoty že bylo poslušné, aby se přimínilo, že útrpnost jevílo, dobře činilo, aby chváleno bylo. — Máme-li pochybnost o dobrém úmyslu dítě, učiníme je pozorny na vnitřní cenu skutků lidských, tážíce se: *Proč jsi tak jednal? k čemu to? cos tím chtěl docílit?* Učinils to z dobrého úmyslu? Myslel jsi při tom na Pána Boha? —

Také se nemá přehlednouti, že jsou odměny jen tehda vhodné, *když k činění dobrého třeba bylo povzbuzení*. Ctnosti, k nimžto má dítě přirozenou náklonnost, k čemu má zvláštní schopnost, kde tedy stačí poučení, napomenutí a příklad: tu netřeba zvláštního podnětu. Naproti tomu napomáhati se má odměnami, když nedostatečná schopnost nebo zlá náklonnost ctnosti a dobrému skutku činí obtíže. Proto daremně jedná, kdo při dobrém prospěchu schopného dítěte mnoho hluku nadělá; za to by poloviční chvála slabého žáka nemálo k pilnosti pobídla. — Mnohé dítě je poddačné již dle své povahy; takové by byla chyba odměňovati, že je snáselivé a poslušné; za to prudkým, tuhým povahám třeba odměny ku přemáhání.

Odměna má býti jen pobudkou, z čeho následuje, že se nemá totéž dobré stále odměňovati, jen pokud dítěti za těžko přichází a přestati se má s odměnami, jak medle v tom nabylo hotovosti. Pošetilé jest dítky pilné, tiché, poslušné pro tyž ctnosti bez konce odměňovati, hled' jich spíše pobádati k tomu, čeho se jim ještě nedostává.

Konečně nemá se odměňovati za jediný dobrý čin, nýbrž za mnohé skutky po sobě následující; neboť jen trvalá snaha je ctnostná a chvalitebná. Nechval chlapce k lenosti náchylného pokaždě, když se pilně učil; stalo se to snad toliko z rozmaru a nebylo mu třeba přemáhati se; ale naději mu na odměnu dej, pakli setrvá a dobré vysvědčení přinese. Možná, že holka svévolná nenadále bude ochotnou, když něco za lubem má; proto nepřenehli se, počkej až do neděle; tu rei n. p.: „Že jsi byla po celý týden hodná, půjdeš s námi dnes k babičce, k tetě; však musíš být ještě hodnější!“ Dodatek tento není zbytečný, neboť odměna má býti spíše pobudkou pro budoucnost než odplatou za minulost . . . „Dělejte dílo své před časem, píše moudrý Širach, a dát vám mzdu vaši časem svým.“ (51, 38.)

Přikročme k odpovědi na druhou o-

tázku: *Jak se má odměňovati?* Především nemá se odměňovati takovými věcmi, na něž dobré, zvedené dítky *nemají klásti ceny*, jako jsou: mlsy a marné titěrky, prázdnění (zahálka) a nebezpečná vyražení. Nikdy neříkej: „Budeš-li hodným, nemusíš do školy! pěkně se ustrojíš, půjdeš do hospody! dostaneš krejcar, cukrátku!“ a t. d. To jsou marnosti, ničemnosti. Co má býti odměnou, musí mít opravdovou cenu a má snahy býti hodno. Takto zajisté i děti soudívali.

Jsou-li rodiče u dítěte v patřičné vážnosti a lásce, bývá dostatečna pochvala, jeví-li svou spokojenost a zalíbení. Vhodným prostředkem dobrého vychovávání bývá také, když se cit pro čest opatrně probouzí. Ovšem co je nad míru, i tu škodivá. — Abys k marnosti nepobízel, méně pochvaluj co se stalo, spíše jev, čeho se má snaha vytrvalá nadíti. „Budeš-li tak pokračovati, může z tebe něco býti! — Ty jsi spůsobný, zdořilý, když chceš! — Máš dobrou vůli, Bůh pomůže, dá zdaru! — Tak dlouho jsi byl hodným, buď i dále.“ — Vhodná je také chvála, když se na přirozené i nadpřirozené následky dobrých skutků upozorňuje, n. p. „Hle, jak jsi veselý a spokojený, žeš byl pilný a přičinlivý! — Takto mám radost z tebe! Což se otec zaraduje, až mu to budu vypravovati! To tvůj anděl strážný jistě Pánu Bohu donese! — Poslušné dítky přijdou po smrti do nebe!“ „Bůh odplatí každému podle skutků jeho.“ (Řím. 2, 6.) „Radujte se a veselte se; neboť odplata vaše hojná jest v nebesích.“ (Mat. 5, 12.)

Dále mohou býti odměnou všeliké *nevinné radosti*; ano již příslibem dětem nemalý vděk učiníš. „Přineseš-li dobré vysvědčení, vykážu ti záhonek pro květiny! — Až to uděláš, budeš si moci zahrát! — Že jsi v tom týdnu nebyl svévolným, půjdeme dnes k dědečkovi!“ — Také na vycházku do polí, na povídky a báchorky těšivaji se dítky; protož i takových připovědi můžeš časem užiti co podnětu k dobrému. V pobožných rodinách bývá dětem k nemalé radosti, když mohou jít ku kapličce do kostela, na pouť, podívat se na Betlem . . . ; což se dobře i za odměnu hodí. —

Co se týče *darů*, chraň se, abys dítě jimi nepřeplnil, nepředráždil. Hezký obrázek, poučná, mravná neb pobožná knížka, růženec, křížek, nový peníz do pokladničky, nějaká hračka . . . bývají nejobyčejnější, nejprůměrnější dárky pro dítky. Aby se

takové dary nescházely najednou, mohou se podávat i v čas, kde bývá v obyčeji, že se dobré děti mile překvapují, t. na den jmenovin čili o svátku, o Mikuláši, o vánocích, na nový rok . . . Tu dar u dítěte neztrácí ceny, spíše mu přibude půvabnosti, třeba však říci, že mu dárek co odměnu za to a za to podáváš. Takovým způsobem i věci potřebné stávají se dárky povzbuzujícími. — Dítě prostě vychované raduje se a za odměnu považuje, když mu koupíš tabulku, barevné písátko, psací knížku, šátek, čepici . . . a podáš mu to s tím doložením, že to má přičítati svému dobrému chování: „Na dobré dívky se nezapomíná, dává se jim s radostí čeho potřebují.“

Konečně nebude zbytečno připomenouti, že *odměna má pravidlem předcházeti trestu*. Trestu se sluší chopiti, když s odměnou jsi nemohl nic pořídit. Totéž pravý výklad přísloví: „Dobré slovo všude má místo! — Dobrotou všechno pořídíš, i poslušnost vyprosíš! — Ne holí přes kosti, ale duchem tichosti!“ —

XXVI. Škola.

Škola jest rodiny pomocnice, ježto má úlohu, aby rodiče jak u vyučování tak u vychovávání podporovala i doplňovala. Učitel má za jedno dětem podávati vědomosti pro život, jakých by doma nenabýly, buďto se rodiče nemají času, aneb že nejsou k tomu dosti působiví. Mimo to má učitel zároveň s rodiči dítkám vštěpovati takové zásady, aby se z nich stali lidé svědomití, dobří občané a nábožní křesťané. Škola tedy není proti rodině, spíše obě směřují k jednomu cíli. Ona nemá rodičům jednati na odpor, nýbrž má jim ve všem dobrém býti nápomocna; zvláště pak nemá protivit se přesvědčení a zvykům náboženským, v jakých dívky doma se vychovávají, spíše má v tom domácímu vychování statečně po boku státi. Proto mají katoličtí rodičové právo, ano povinnost žádati, aby učitelové dívky jejich vychovávali v duchu katolickém. — Právo to katolických rodičů u nás věrně zastávají biskupové a jejich zástupcové kněží, jsouce představeni školám národním. Rodičové mohovitější, aby dítkám svým opatřili dobré vychování, posílají je do škol soukromých čili do ústavů privátních; třeba však, aby takový ústav zvolili, jehož ředitel i učitelové jsou nejen muži bez úhony, nýbrž i dobří kat. křesťané. Již pohan Plutarch hani otce, „kteří své dívky svěrují k vychování lečjakému ničemovi.“ Stává se to časem z nevědomosti, však i

z lakotnosti, marnosti, neb z jiných daremných ohledů. Takový otec připadá mi jako churavec, jenž nedbaje moudrého lékařského svěruje se mastičkáři, kterýž snadně o život ho připraví; neb podobá se pocestnému či poutniku, jenž opustiv vůdce zkušeného, přidrží se poběhlíka, tuláka.

Mnohý snad řekne: *Co na tom, jaké má učitel smýšlení náboženské?* vždyť učí jen číst, psát, počítat, a v tom ve všem není náboženského rozdílu; o náboženství stará se duchovní! Avšak nedá se upříti, že se i předmětům světským může učiti způsobem víře odporným a proto není lhostejno, jak učitel smýšlí ve věcech náboženských. Pečliví rodičové svěrují své dívky jen takovému ústavu, kde se v pravém duchu Kristově vychovávají a kde příklad nábožných vychovatelů mocně působí na srdce chovanců, jimžto po celý věk jako anděl strážný bude státi po boku.

Třeba se ještě zmíniti o jedné věci, jež rodiče vzhledem vychování dítek často na krivou cestu uvádí, t. o *vzdělanosti* neb osvětě. Tu běže otec synka ze školy farní, aby v některém ústavě nabyl vyššího vzdělání neb osvěcení; tam matka vyhlídla pro dcerušku institut, o němž slyšela, že v něm docházejí dívky výborného cviku neb vzdělání. Slovo vzdělanost, osvěta, má za našich časů význam rozličný, dobrý i zlý, tak že nevíme jak hned souditi, když se mluví o vzdělanosti. Aby se nám v té věci vyjasnilo, třeba rozeznávati *vzdělanost trojí*, t. zevnější vzdělanost podle těla, pak osvěcenost rozumu, a ušlechtilost srdce.

a) Přední a hlavní jest *vzdělanost srdce*, jež záleží v šlechtění lidské povahy prostředkem víry a ctnosti. Bez té je všechno ostatní vzdělání člověka toliko zastřená lidská mdloba a pouhé vycpávání hlavy světskou učeností, ježto přivádí k záhubě. Svět třeba má především lidí, kteří by pevně stojíce k zásadám práva a dobra, mocně opírali se proudu hříchu a mrzkosti, kteří by nedbajíce těžkých obětí, šlechtně smýšleli a jednali, jen aby ctnost zachovali. — Je-li kde ústav, že by vzděláváje ducha, kazil zároveň mravy, nechť se raději zruší; nebo menší je zlo, když pobožný zůstane nevědomým, než aby učený stal se nešlechtným. Viktorin z Feltre, slovučný vychovatel, dí: „V pravdě nevinná sprostota nespůsobí ve světě tak mnoho zkázy, jako zlé užívání vědomosti lidských.“ — Kř. rodičové nemají tedy dívky posílati do ústavu, kde se nábožnost a vzdělávání srdce

zanedbává, byť sebe více byly vyhlášeny. — Toho třeba bylo připomenouti, než jednati budeme o druhých způsobech vzdělanosti.

b) Slovem „vzdělání“ míní mnozí jen *zevnější působnost a uhlazenost v obcování*, jen tělesnou cvičenost a hotovost, že údobné způsobně se staví a pohybují. — Takové způsobné chování nechceme naprosto zamítati; máť ono nejen společenskou, nýbrž i mravní svou váhu a velmi se mylí, kdo má za to, že neokřesanost a hrubost více s pobožností se snáší. Zevní působnost jest poutem tělesnosti, uzdou svévole a zlých žádostí, jhem pýchy a závadou hněvivosti. Proto napomíná *sv. Augustin*: „V chůzi i v stání, v sezení i pohybování nemá u vás býti ničeho, co by koho uráželo; všechno má shodovati se s čistotou mravů, po niž toužíte; v oděvu i v tváření, v řeči i požívání má se jeviti působnost.“ — Z toho jde, že i mužové církevní zevnější vzdělanosti si váží; však vystříhají tak zvané politury čili uhlazenosti, jež nemajíc za základ prostotu, skromnost a upřímnost, není vlastně nic jiného než umění se přetvářeti. Proto *sv. Řehoř V.* kárá ji s úsměchem řka: Taková jest vzdělanost tohoto světa, již znají mladí lidé z vlastní zkušenosti a které učí se chlapci za drahé peníze! — A dosud pohříchu zasluhují mnozí rodičové této výtky. Kéžby dříve než dítky své do některého ústavu zavedou, také zkoušeli, zdaž se tam učí právě kř. pokoře a skromnosti, čili jen zmíněnému lichocení a přetvařování. Ostatně není dobré znamení, musí-li se dítky zevní vzdělanosti učiti mimo domácnost a dá-li zámožná rodina svou 12—14letou dceru do některého pensionátu, nebudiž to na ujmou prostotě a ženské skromnosti, ani pilnosti a pracovitosti.

c) Přistupují konečně ku *vzdělání ducha neb rozumu*. Aby nepřišli rodiče na záhubné bezcestí, mějtež na paměti, že *nezáleží na tom, aby dítky měly mnoho, nýbrž aby, čemu se učí, naučily se dobře, dokonale*. Vizme, jak si tu počínati! Od 6 do 12—13 let má cvičení školní k tomu směřovati, aby dítě tolik základních vědomostí nabylo, co jich člověku v každém stavu za našich časů je třeba. V tom věku o to hlavně se jedná, aby se děti naučily náležitě číst, co čtou aby dobře rozuměly, aby dovedly své myšlenky srozumitelně a pravopisně napsat; aby dobře znaly čtvero způsobů počítání v životě obvyklých, aby uměly počet vydati z nejbližších jim po-

měrů čili svazků přírodních, země- a dějepisných. — K tomu ke všemu dobrá škola obecná či tak zvaná národní zúplna může postačiti. Poté třeba pomyslit na *příští povolání*; proto musí rodiče, dříve než o dalším vzdělání syna rozhodnou, — ohled berouce na svůj stav a majetnost, i na schopnost a náklonnost dítěte — dobře uvážiti, co má a může se z něho státi. Ustanoviti dítě k vyššímu vzdělání na bůh-zdař, bez ohledu na tyto okolnosti, je povážlivé, nerozumné jednání a může míti následky velmi smutné. Nemoudré n. p. jest chlapce poslati na gymnasium čili do škol latinských, o němž víš, že se nebudě dobře učiti, nebo ho dát na vyšší reálku, bude-li jak pravdě podobno, kráčet za pluhem. To stává se, aby soused sousedu se vyrovnal, nebo studentem se honositi mohl. — Také může učení škodit, není-li tu schopnosti a chuti, prostředkův a příležitosti, aby co započato se i dokonalo. — Požívá-li někdo krmě nepřiměřené nebo více než snese, zůstane v žaludku nestrávená, činí obtíže, kazí štávy ano i nemoc může působiti. Tak mnohému země-, děje-, přírodopis, jinému latina neb počtářství zůstanou nestrávené. Mnohý, když k studiu několik běhů byl voněl, a domnívá se, že je trochu učeným, poměry nucen musí přestati; má trochu nezáživých drobtů povrchní učenosti a následek všeho je nespokojenost, vysoké o sobě domnění, chvástavost, nevěra a mravní pustota. Takovým způsobem povstávají oni mnohovědové a nedoukové, již bývají sami sobě k obtíži, rodičům k zármutku, k soužení obcím; na zkázu a záhubu vlasti i církve katolické. Nechceš-li k rozmnožení této třídy lidu napomáhati, než dáš syna na vyšší studie, polož si tyto dvě otázky: a) Bude to k jeho příštím povolání prospívati? b) Bude se moci ve vědách dokonale vzdělati? — Dosti ví, kdo umí co potřebuje; a příliš mnoho ví, kdo má jen povrchní známost toho, čemu že dobře rozumí, se domnívá. —

Prostředek přirozený, jímžto vzdělanosti, osvětě se napomáhá, je řeč mateřská. Bez pomoci řeči by se člověk sotva povzněl nad zvíře a jen zvuky záhy uvyklými — v řeči mateřské — dítě znenáhla pojmu nabývá. Člověk má co dělat, aby v jedné řeči tak mnoho vědomostí pro život potřebných nabyl a tím chatrnější bývá vzdělání, čím více se podstata, věc rozličností tvaru neb formy — řečí — obtěžuje. Proto je zásada uznána ode všech moudrých vychovatelů, aby se vzdělávání mládeže jak

doma tak ve škole — pomocí jedné t. mateřské řeči dalo. Teprv když dítě dosta-
tečných vědomostí nabylo, vidí-li se toho
potřeba, může se také jiné řeči přiučovati,
ovšem na základě řeči mateřské. Nevzdě-
lává-li se mládež způsobem přirozeným,
řeči mu srozumitelnou, mateřskou, pak celý
národ jen živoří, pustne a kdo takto vzdě-
lanosti překážky klade, těžce se proti člo-
věčenstvu i proti Prozřetelnosti provinuje.
Proto *kr. rodičové dbejte o to, aby děti
vaše nejen doma, nýbrž i ve školách a v ú-
stavech způsobem přirozeným, řeči mateřskou
byly vzdělávány a nedopouštějte, aby národu
ku škodě a hanbě byly odcizovány!* —

(Pokračování.)

Život v kraji.

Od Fr. Pravy.

IV.

Svatby.

1.

Byly jednou časy a není tomu dávno,
co minuly, že lidé chtějí vyličit, co všecko
přestáli a vykonali za svého hospodaření
aneb panování, jak se říká, jmenovali také
svatby, co prý vystrojili synům a dcerám
s velkými útratami.

Otec pravil: „Když jsem převzal sta-
tek, brozil chlév a hrozila stodola spadnu-
tím, musel jsem stavěti. Dále jsem do po-
řádku uvedl světnici, strop je nový, pod-
lahu mi položil tesař a dveře a okna mi
udělal truhlář z prken z našeho vlastního
dříví nařezaných.“

Matka přidala: „Na poli nám potlouklo
několikrát, i voda nám často uškodila a
když mor dobytčí panoval v zdejší krajině,
přišli jsme o několik kusů dobytka.“

Jinde zase utrpěli Božím ohněm, voj-
nou, ubytováním, příprežemi a velkými
platy, co jim rozličné nehody působily.
A k tomu všemu tu i tam ženili syny,
vdávali dcery, dali jim hojné výpravy, sta-
rali se o bohatá věna a nelitovali útrat na
svatby.

Ano, byly to svatby! Otec vypravuje,
že ku každé zabil mimo jednu krávu ještě
dvě telata, dvě ovce a kozla a matka se
chlubí, že ani není možná spočítati husy,
slepice a kachny, jimž před každou sva-
tbou krky podřezaly. I vykrmený vepř
padl vždycky svatbě za obět a nebyl-li
dost statný, vydali se dva, aby nescházelo
na mase ani na jitrnicích. Koláče, buchty,
koblihy a šišky ležely v komoře na hro-
madách a když se všecko rozdalo a roz-
neslo, nezbylo jim samým ani co by do
úst vešlo. Chleba se rozkrájelo mnoho

bočníků a po svatbě neměli co jísti a mu-
seli si vypůjčovati, až jim mlynář zase
semlel.

Takové svatby již vyšly z módy a co
nyní svatbou jmenujeme, nestojí prý za
řeč, že se to odbývá krátce a skoupě.

Jindy trvala svatba celé tři dny a sešlo
se k ní hostů třebas sto a více. Muzikantů
nebralo se sice tolik jako nyní, ale vyhráli
si, že si tolik nyní zajisté nevyhrají. Se-
zvala se celá krajina a dva družbové, jeden
starší a jeden mladší chodili, jak mile se
v kostele odbyla první prohláška, ode vsi
ke vsi, od domu k domu a vyřizovali dlou-
hou řeči a prstonárodními promluvami, od
koho jsou posláni a proč přicházejí.

Starší družba byl obyčejně nějaký
domkář, jenž ten úřad při všech svatbách
zastával a to nejen doma nýbrž i ve vù-
kolních vesnicích. Uměl mluvit, byl o-
bratný, znal obyčeje a pořekadla, jimiž se
svatby oslavovaly a snad se jim naučil od
otce, jenž již také tou samou službou se
zabýval.

Mladší družba byl hoch výrůstek, tře-
bas bratr ženichův anebo domácí pastavec
a nemluvil a nedělal nic, než v čem ho
starší společník vycvičil.

Oba měli v rukou pruty a za klobou-
kem rozmarýny různobarevnými pentlič-
kami a blyskavou pozlátkou ozdobené.
Všudy je uctili bílým chlebem a když své
poselství byli vyslovili, museli si chvíli po-
seděti, aby o té nastávající svatbě a o tom
budoucím manželství ještě něco bližšího
pověděli.

Vidím je v duchu před sebou ty dva
družby, sedí na lavici u okna, ale jen na-
polo, aby se nezdálo, že se na delší náoku
dobu uhostili, mají na sobě dlouhé kaputy
a velmi rozšafně si počínají. Na stole leží
bočník, na bočniku leží nůž a matka
pořád donáší a podává bočník i nůž po-
bízejíc a nutíc, aby si krájeli a aby jedli.
Krájeli si a jedli, ale tak tenké skyvky
jako papíry a jestli nikde do chleba neza-
jeli hloub, zajisté zůstali hladovi, ačkoliv
jim krájet dali v každém domě.

Však nikoliv, hladovi nezůstali, matka
sama jim ukrojila po krajici a museli ho
vzít, ať chtěli nebo nechtěli a když přišli
před obědem, sedli si s námi k stolu a
před nimi se jídlo zvlášť omastilo.

Již se zdvihli, již dávají s Bohem a
pozvání a prosbu opakují, pentle a pozlátky
šustí, jdou pod okny, jdou po návsi a já
toužil a přál si dorůst a státi se alespoň
tím mladším družbou.

Starší družba o svatbě sloužil hostům, nosil na stůl misky a odřikával při tom vážné a žertovné průpovídky. On nevěstu i ženicha odváděl od rodičů, děkoval jim za dobré vychování, žádal je o svaté pozeňání, loučil se s nimi, jakož i se sestrami a bratry a činil to tak důtklivě, že všechny příbuzné i cizí rozplakal. Jemu také příslušelo starati se o pořádek, přichozím dělati místo, odstrkovati, co do společnosti nepatřili a choditi pro ty, na něž se ještě čekalo.

S každým hostem uživilo se a mělo se dobře mnoho nehostů, jenž stáli pod okny, leckdes stranou ve světnici a čuměli pod stoly, jestli se tam vešli jsouce ještě děti. Nikdo se za to nestyděl, nejen chudí, nýbrž i dost bohatí se dostavili a u nás se o nich říkalo, že přišli na potrhavačku. Žebráci měli hojné žně a dokud se jedlo, ani neodcházel.

Hostů pořad přibývalo a ještě večer shromáždili se k muzice, co nechtěli přítomni býti hostině. Však i v hospodě častovali se svatebníci a několik vyvolených hospodyň přinášely dary v nůších a po stolech rozestavovaly misky s chutným pečivem. Bral si, kdokoliv k brání právo měl a ti, co toho práva neměli, čekali, až jim některý příznivec vzácnou pochoutku podstrčil.

Všeho bylo dostatek a kdyby přátelé, sousedé a známí nebyli přispívali a pomáhali, byl by otec, jenž svým dětem více svateb vystrojil, ještě větší ztrátu utrpěl.

Již před svatbou se všech stran se hrnuly nadělky a pocty, posílali je i z přespolních vesnic a matky nestačily přijímati drůbež a jiné věci. Ovšem to zase museli opláceti, když jinde se k svatbě chystali, ale jim samým se přece ulehčilo, že nedali všecko najednou. Proto přece působila jim každá svatba útrat převelkých a měli v skutku příčinu odvolávat se také na svatby, když vypravovali, co na statcích svých již snesli a podstoupili.

Za našich časů se při svatbách již tak neplýtvá a nerozhazuje, ačkoliv ještě vždycky víc než jest slušné a zapotřebí, se při nich utrácí. Peněz je málo, na hojnosti v jednotlivých rodinách schází, co se sklídí, musí se prodati na daně a platy, co se kupuje, musí se drazě zaplatiti. Bohatství již nemá nikdo mimo podnikavé obchodníky a spekulanty a obecný lid chudne, třebas by to zakrýval marnou a lehkou parádou.

Právě proto mu to máme za zlé, že obětuje na svatby svou poslední zásobu a

k vůli nim ještě do dluhů se vrhá, jenž dlouho ano snad vždycky mu budou život ztrpčevati. Jedná se v tom ohledu velmi pošetile a lehkomyšlně a vinni jsou nejen ženichové a nevěsty, nýbrž i jejich rodiče.

(Pokračování.)

D O P I S Y.

Z Kounie u Čes. Brodu, dne 28. července 1867.

(První mše sv. nového kněze.)

Radosti naplnily nás kněžské prvotiny, které novovysvěcený kněz diecése Budějovické p. Jos. Popp, jehož rodičové v Kounicích usedlí jsou, dne 28. července o pouti sv. Jakuba slavil. Kromě domácího faráře spolu vikáře důst. p. Fr. Jandy sešlo se devět přespolních duchovních. Tito se v průvodu ubírali do domu primiciantova, aby jej uvedli do chrámu Páně ku konání první oběti mše sv. On čekal uprostřed svých rodičů, přátel a příznivce svého, zemského advokáta dr. Danička z Prahy. Po srdečné promluvě důst. pana vikáře a pozeňání rodičů ubíral se průvod při zbožném zpěvu a střelbě z mozdířů do kostela. Paměťhodno bylo, že mladého kněze provodili dva kmetové kněží, opření o berle křížem a kvitím ozdobené: d. p. Vojtěch Kinzl, děkan z Plaňan a d. p. Jan N. Kinzl č. děkan z Tuklat. Jsou bratří a oba ač již před 53 roky vysvěceni, posud v duchovní správě činní, oba nedávno vyznamenáni od J. Velič. zlatým záslužným křížem s korunou. Bylo to jako vyzváním pro p. primicianta, aby jako oni v prácech duchovních setrval, by pak — dočká-li se vysokého věku, šediny stáří také nosil se ctí. Kázání měl děkan Českobrodský d. p. Jos. Zimmermann, v kterém posluchačstvo uvedl v mysl na horu Golgotu, kde Ježíš Kristus dokonal obět krvavou a pak je upozornil, že novovysvěcený kněz ponejprv na oltáři nekrvavým způsobem tuto obět konati bude. Myslím, že řečník domácí obyvatelstvo nejvíce dojal, když primicianta vyzval, by při své první oběti mše sv. Pána Boha prosil, aby dal cestu spasení poznati člověku žhář, který ve dvou letech již 4 neb 5krát v Kounicích zlovolně zapálil, takže krom hospodářských stavení asi čtvrtina domů popelem lehla, mnoho zásob pohorelo a který na pohozených cedulkách vyhrožuje na dále vypálením. Dež Bůh, aby dáběl se vystěhoval ze srdce žháře a ruka jeho aby místo páčení hrozného zločinu kajicně se bila v prsa se slovy: „Bože, buď milostiv mně hříšnému.“ Po vykonané první sv. oběti uděloval primiciant po-

žehnání svým rodičům, duchovenstvu, přítomnému c. k. přednostovi okresu Česko-brodského atd., pak přátelům a konečně shromážděným věřícím.

F. P.

V Střesmiří 25. července 1867.

(Arcibiskupská visitace; dar.)

Slavnostní dnové, kdežto první kardinal s. římské církve naši osamělou osadu navštívit a kostel i školu visitovati ráčil, jsou ovšem ti tam, ale památka jejich nikdy nevyhyne v srdcích našich. Jeho Eminence, náš milovaný vrchní pastýř vida nedůstatky našeho dosti prostranného a světlého chrámu Páně, jehožto klenutí v presbyterium se jemu líbilo, nahlížeje spolu potřebu nového druhého zvonu na místo onoho roku 1847 ukradeného a do Uher odvezeného — jakož mnohé jiné v zdejších okolí ukradeny byly — darovati ráčil 10 zl. k tomu účelu s tím přáním, aby tímto darem více dobrodinců povzbudil; což se jemu díky Bohu i poštěstilo! Dále slíbiti ráčil na řádné vyzlacení a upravení všedního kalicha již tuze sešlého a špatně sletovaného 30 zl. darovati, začez jemu celá osada vřelé díky vzdává, přislubuje, že za to vzácné dobrodini se svým otcem duchovním modliti se bude k Odplatiteli všeho dobrého.

H.

Od Šumavy, z okresu Nýrského 31. července 1867.

(3 primice; počasí; nemoce. Porada kněžská a učitelská.)

Šumava se dočkala radostných dnů, neb během jednoho téhodne slaveny byly tři primice letošních novovysvěcenců Budějovických. Na den sv. Jakuba apoštola byla první primice slavena v Dešenících. Novovysvěcenec p. Alois Pinl tohoto dne v četném průvodu kněží sousedních, děvčat školních co družiček a nepřehledného množství lidu ubíral se do svatyně sv. Mikuláši, sv. Prokopovi a sv. Vojtěchovi zasvěcené. Nebylo pomoci; kazatel p. Karel Florian, kaplan Nýrský, musel pod širým nebem kázati, aby posluchačstvu vyhověti se mohlo, neb ačkoliv byl den všední, nicméně tolik lidu ze všech sousedních osad a z Bavor se nahrnulo, že nastala tlačeňice až nebezpečná. Panujet zde všady a v sousedních Bavorích přísloví, že se musí pár podešví třeba železných roztrhati, jen když možno, požehnání novovysvěcence dojiti. Po kázání teprv průvod do chrámu Páně se odebral, a zde slavná mše sv. se konala. Jak příhodným ukázal se tu hřbitov okolo chrámu se prostírající! Lidstvo do chrámu se vtěsnati nemohouc, nicméně se vši možnou pobožností službám Božím obcovalo, a dříve se nerozešlo, až požehnáním novovysvě-

cence oblaženo bylo. Větší váhu než na slavnost tohoto dne klademe na přípravy k slavnosti této. Neboť nejhudší takřka z osadníků po krejcařích skládali, aby krásná socha Bohorodičky růžencové se zříditi a v presbytáři svatyně postavit mohla ku slavnosti této. Socha v Bavorích obstarána a již na den sv. Prokopa do chrámu přenesena byla. Mimo to celá osada již po 3 leta stavěla na kapli ke cti svaté Anny založené. Vše se stalo dobrovolnými dárky a dobrovolnou ruční prací a potahem, a již tedy se stkví kostelík na pahrbku a věž na mnoho hodin krásný pohled poskytuje. V neděli dne 28. t. m. slaveny zároveň 2 primice, a sice v Podsinovicích, a v městysi Eisensteinu. První místo jest ryze české, tam slavil své prvotiny p. Veselák, nastávající kaplan Domažlický; druhé ryze německé, a tam byl p. Wolf slavně v chrám Páně svým slohem památný uveden. Ačkoliv liják po celý den strašil a bouřlivý vítr zimu únorovou zvěstoval, přece i zde opět množství lidu se všady nahrnulo. V krajině, kde kněžstvo po různu roztroušeno, zajisté za slavnost velkou počítati lze, když se 10—12 kněží k oltáři shromáždí. Celá naše krajina opojena jest trojí touto zde tak vzácnou slavností a protož činíme otázku, nebylo-li by záhodno, aby *vázání* byli všickni pp. novovysvěcenci první mši svatou ve svém rodišti sloužiti, a poněvadž mnohý pro nemajetnost se k tomu odhodlati nemůže, neměli by se najíti dobrodincové, jenžby fundace k tomu účelu zakládali, aby nastávající dělníci na vinici Páně tento svatý obřad důstojně vykonati mohli? Jestli slavnost podobného druhu spolu i stkvělý prostředek, víru v osadě znovu probuditi, duchovní život v ní udržeti. Počasí máme neustále deštivé a mrazivé. Bůh pomoz na dále, aby ku žnám lepšího počasí nám se dostalo; sic jinak i toho, čeho Bůh popřál, neužijeme. — Mezi dětmi již na třetí rok nešťovice zle řadí. Snad i počasí k tomu prospívá. Žita pro velké mokro se kazí, a četný náměš (Mutterkorn) se všady okazuje. Dne 29. srpna bude v Dešenících porada kněžská a učitelská, o které zprávu podáme.

H. H.

KRONIKA.

Z Prahy. J. Emin. nejduš. p. kardinal odjel po vykonaném svěcení kněžstva do Liběje k bratrovi svému knížeti ze Schwarzenbergu, odkudž se d. 14. t. m. do Prahy navrátí, aby d. 15. o výroční pouti

u Matky Boží před Týnem v 9 h. ráno sloužil slavnou mši sv. — Dne 31. července posvětil JEmin. p. kardinal na kněžství 26 alumnů arcib. semináře, 2 premonstráty ze Strahova, 1 benediktina z Břevnova a 2 piaristy, celkem tedy přibýlo 31 nových kněží. — K tomuto dni sjelo se do Prahy 18 kněží před 25 lety v týž den vysvěcených. Mezi nimi byl též náš milý František Pravda, i slíbil, že dá-li Pán Bůh schůzi tuto vypíše v Blahověstu pod nápisem: „Po pětadvaceti letech.“ Zatím napovíme jen tolik, že JEmin. nejdůst. p. kardinal promluvil k shromážděným kněžím na uvítanou i na rozloučenou, a že rozjímání s nimi činil kněz Mastalíř, rektor na Karlově.

— *Břimovanců* bylo letos v arcidiecési Pražské 20.208. Břimovalt JEmin. nejdůst. p. kardinal na své visitační cestě ve vikariatu Křivoklátském od 28. dubna do 12. května: v Nižboru 728 osob, v Bratronicích 283, v Hudlicích 535, na Velizi 391, v Skřejích 244, v Zbečně 482, na Křivoklátě 314, v Městečku 581, v Nezabudicích 379, v Slabcích 497, v Rousínově 262, ve Velkém Oujezdě 927. V Praze bylo břimovanců o hodech svatodušních u sv. Klementa studujících 320, u sv. Mikuláše 2730, ve vikariatu Sedlčanském a Voticém od 23. června do 22. července 11.854 a sice na Chlumu 580, v Dublovicích 446, v Skřýšově 273, v Poděpčicích 593, v Krásné Hoře 522, v Sedlčanech 949, ve Vojkově 314, na Kosové Hoře 539, v Nechvalicích 448, v Klučenicích 289, v Petrovicích 795, v Jesenicích 714, v Příchích 429, v Střesmíři 431, v Sedlci 910, v Červeném Oujezdě 213, v Arnoštovicích 612, v Janovicích 500, ve Voticích 967, v Ouběnicích 390, v Šlapanově 437 a v Jankově 503.

— Pobožnost *40hodinná* bude se konati od 7—10. srpna u sv. Františka či u křižovníků, od 11—14. t. m. u sv. Gottharda v Předním Ovenci či Bubenči, od 15—18. u sv. Jana Nep. na Skalce.

— V kolegiálním chrámu Páně na Vyšehradě byl včera slavně *instalován* nový čestný kanovník d. p. Fr. Ehrenberger, farář v Mýtě a k. arcib. vikář. V témž chrámu Páně bude 15. t. m. slaviti *druhotiny kněžské* vys. důst. p. probošt, prelát Vojtěch Ruffer.

— V *Litoměřicích* konati se budou kněžské exercicie od 27—30. srpna t. r.

Z Vídně. Na začátku července byla ve sněmovně poslanců v přetřes vzata o

tázka o zrušení *trestu smrti*. Mnozí poslancové byli toho mínění, že se má trest smrti zrušiti z té příčiny, jelikož odporuje zásadám lidskosti (humanity); jiní zase dosti nešetřně poukazovali na usmrcení císaře Maxmiliána Mexického, řkouce, že trest smrti musí zrušen býti proto, že Juaristé usmrtili šlechtetného císaře. Podivná to zajisté logika těch, kdož odvozujíce všelikou zákonodárnou a soudcovskou moc od lidí, ne pak od Boha, arci s trestem smrti si nevědí co počíti. Kdokoli lépe zná učení katolické, ten také ví, že všeliká moc od Boha jest, a jelikož Bůh pánem jest života i smrti, tudíž ovšem ve jmenu autority Božské každý pravomocný vladař může trestem smrti stíhat zločince. Konec hlasování v sněmovně byl ten, že většina se vyslovila (79 hlasy proti 56) *pro ponechání trestu smrti* s tím podotknutím, aby trest ten stínáním se vykonával. — Také hornorakouská komora *advokátů* zadala letošního roku petici o zrušení trestu smrti a sice z následující příčiny: „Smrt“ praví páni advokáti, „jest dle náhledu jedněch přechodem k vyššímu žití, dle mínění jiných však toliko ukončením vezdejšího života, jelikož nikomu povědomo není, co se dále (po smrti) díti bude. Nemůžet tedy stát za trest ustanovití onu katastrofu (t. j. smrt), kterouž jedni považují za vítané osvobození z vezdejších strastí, kdežto druzí s hrůzou a strachem na ni pohlížejí.“ Ubozí! oni se tedy doposud nedověděli ničeho o budoucím životě člověka, oni neznají učení víry křesťanské o věčné odplatě a věčném trestu a pro jejich nevědomost v těchto životních otázkách člověčenstva — má zrušen býti trest smrti. „Nechť si tito pánové přečtou,“ tak jim radí „Wiener K. Ztg.“ „nechť si přečtou několik listů z fundamentální theologie prof. dr. Jana Ehrlicha, a pak zajisté zvědí, kterak o budoucím životě smýšletí sluší; jsou-li však neschopni knihu tu čísti, pak ať mlčí a nevyslovují požadavky, jež za nerozumné a neoprávněné považovati musíme.“

— V jednom listu Vídeňském nalezala se dne 20. června t. r. zpráva, že jistý městský rada při prosebném průvodu v den sv. Marka se zastudil a z toho pak onemocněl. Načež „Wiener Kirch. Ztg.“ odpovídá: My jsme od několika let ani v den sv. Marka ani při jiných průvodech prosebných nespatriili žádného z otců města Vídně a nepochopujeme nikterak, žeby ono zastuzení p. rady městského z pouhé nábožnosti pocházelo. Co zástupcové obce

Vídeňské chodívají s průvodem toliko dva magistrátní *sluhové*; a jestli některý z nich se v den sv. Marka nastudil, pak se bezpochyby městská rada od něho nakazila.

Z Německa. V *Cáchách* byly dne 9. července k veřejnému uctění vystaveny ostatky po celém křesťanstvu proslulé. Sv. ostatky neseny byly od kanovníků v průvodu purkmistrů a městské rady ze sakristie do chrámu množstvím věřících přeplněného. Nejprv se konala pontifikální mše sv., načež slepý kněz Jesuita Huiklenbrok měl uchvacující kázání.

Z Vratislavi v Prusku. Nejd. biskup dr. Förster posvětil dne 26. června 56 kněží, mezi nimi knížete Edmunda Radziwilla; doktora práv Theodora Balve; Karla Thamma, jenž r. 1866 v bitvě u Králové Hradce bojoval a vyznamenán byl; tři z novosvěcenců jsou v arcidiecési Pražské zrozeni.

Z Říma. Biskupové, kteříž se ku slavnosti 29. června v Římě sešli, zastupovali skvělým způsobem veškeren svět; neboť 1. z *Evropy* dostavili se biskupové z Itálie, z Francouzsku, Rakouska, Španělska, Portugalska, Anglicka a Irska, z Německa, Švýcarska, Turecka, Belgie, Řecka, Holandu; 2. z *Asie* biskupové z Palestiny, Syrie, Cypru, východní Indie, Ceylonu, Chiny, z Tonkingu, z ostrovů Filipinských; 3. z *Afriky* biskupové z Alžiru, Egypta, Abysinie, Senegambie, z mysu Dobré Naděje; 4. z *Ameriky* a sice ze Spojených Států, ze západní Indie, Kanady, Kuby, Brazílie, Mexika, Venezuely, Nové Granady, Hayti, Uruguay, Peru; konečně 5. z *Australie* a sice biskupové z Adelaidy, Melbourne, Port Victoria. V celku bylo v Římě 382 biskupů evropských, 42 asiatských, 7 afrikanských, 4 amerických, 4 austrálských.

— Krásný příklad obětavosti a lásky k sv. Otcí Piu IX. projevil duch. panny „dobrého Pastýře“ z diecése Limoges ve Francouzsku; nemajíce žádných příjmův, z nichž by halíř sv. Petrský do Říma byly zaslati mohly, ustříhaly sobě vlasy a prodaly je vlásenkářům; utržené za to peníze přinesl duchovní správce jejich dne 22. června sv. Otcí, kterýž se slzami v očích ušlechtilý dar tento přijal.

Italie. Král Viktor Emanuel jest prý od některé doby velmi zasmušilým a to následkem některých smutných událostí, jenž se v královské rodině sběhly. Druhorozený syn jeho pojal nedávno kněžnu z Cisterny za manželku; matka nevěstina, ovdovělá kněžna z Cisterny, byvší úplně

zdráva, nenadále onemocněla a podnes ještě se nepozdravila. Několik dní před svatbou jela nevěsta na procházku; najednou koně se splášily a jen zázrakem uchráněna jest kněžna od pohromy. V den svatby samé jeli novomanželé na letohrad Stupinigi, doprovázeni jsouce tajemníkem královým, hrabětem Verasio, kterýž jel koňmo podle vozu jejich; z nenadání však raněn mrtvicí spadl s koně a zůstal mrtev. Na manželské smlouvě syna krále byl co první svědek podepsán general Sonnaz; týž se po svatbě v úplném zdraví navrátil do svého příbytku, v noci však se roz nemohl a do rána zemřel. A té samé noci komorná princezny skočila s okna paláce na dlažbu a v okamžení byla mrtva. Zdali vše to byla pouhá náhoda?

Z Francouzsku. Mezi řeholemi, jenž se v posledních listech obzvláště ve Francouzsku zmáhají, pozornosti naší zasluhuje řád „*Bratří z Vézelse*“, jichž povolání jest konati při větších chrámech všechny služby a práce, jež nekonají kněží sami; především tedy služby *kostelníka*, *zvoníka*, *varhaníka*, *zpěváků* atd. V řeholním domě ve Vézelse nabývají údobí téhož řádu potřebného vzdělání a poučení o povinnostech svých; oni nosí zvláštní roucho řeholní a jsou zavázáni modliti se breviář. V celku jest již 500 bratří, jenž při několika velkých chrámech Pařížských, pak při několika stoličných chrámech ve Francouzsku svrchu dotčené služby konají. Bratři tito ovšem pečlivěji dbají o důstojné konání a oslavení služeb Božích nežli obyčejní kostelníci a hudebníci, kteříž bohužel často po řemeslnicku si počínají a mechanicky bez náležité vážnosti a účtivosti své práce odbyvají; mimo to konají jmenování řeholníci všechny práce laciněji, a tudíž od nezámožného obyvatelstva jen nepatrné poplatky vyžadují, kdežto od světských sluhů kostelních lidé začasť přehnanými požadavky utiskováni bývají.

V Strasburských novinách čteme, že jistá zbožná ctitelkyně ctihodného sluhy Božího *Klementa M. Hofbauera* vsadila do velké loterie s tím úmyslem, pakli by vyhrála, že přispěje k zapravení útrat spojených s kanonisacním procesem téhož ctihodného kněze. A v skutku před nedávnem vyhrála na velký los 350.000 zl. r. č.

Z Anglicka. Ve sněmovně vyšší učinil dne 25. června Lord Russel návrh, aby příjmy protestantských duchovních v Irsku (kteříž nemají žádných osad) o polovici byly sníženy a tato polovice aby se

mezi kněžstvo *katolické* rozdělila. Sněmovna přijala návrh Russelův, aby totiž ihned se zřídila komise, kteráž by k zmíněnému cíli vyšetřila obnos příjmů všech chrámů v Irsku.

Z Ruska. Nového násilnictví dopustila se vláda ruská v červenci r. t. na Podolí. V chrámu Páně sv. Žofie v Polocku nalezaly se ostatky mučenika Božího, sv. *Josafata Kunceviče*, jenž dne 29. června od papeže Pia IX. za Svátého prohlášen byl. Před několika dny přišla komise ruská do chrámu, strhla pečeti z rakev sv. mučenika a přesvědčivši se, že sv. ostatky jsou v ní, vzala celou rakev s sebou do Petrohradu, aniž by se vědělo, co vláda s tělem sv. Josafata obmyslí. Jednání to vzbudilo mezi katolíky Polockými nesmírné rozhořčení.

Z Ameriky. V *Novém Yorku* mají katolíci 34 chrámů. Mimo to je tam velký počet bohoslužebných míst pro rozličné sekty, a sice: Baptisté mají 42 chrámů; Reformovaní (Reformed Dutch) 28; Afrikan-Methodisté 3; Episkopal-Methodisté 51; Presbyteriani 73; protestantští Episkopalisté 78; Universalisté 6; Kongregacionalisté 9; Friendisté 5; Luteráni 12; United-Presbyteriani 6; Unitáři 3; reformovaní evangelici němečtí 1; Wesleyan-Methodisté 1; Disciples Church 1; Evangelican Church 1; tak nazvaní „křesťanští židé“ (Christian Israelits) mají 1 (chrám či synagogu?); konečně židé mají 28 synagog.

— Docházejí zprávy o započatých stavbách chrámů katolických, zejména ve Woodsoketu, Fussville, v Louisville; v Omaha položen jest 2. června základní kámen ku chrámu biskupskému. — V New-Yorku konali nedávno OO. Dominikáni misii, při kteréž 14.500 věřících přistoupilo k stolu Páně a 95 jinověrců přijato do lůna církve katolické.

— **Někdejší misie v Paraguay-i v Americe.** (Pok.) IX. *Vyzdvižení Tovaryšstva Ježíšova a jeho vyhnání z Paraguay-e.* Mezi tím, co Jesuité s novou horlivostí a s mnohým sobě činěným násilím pracovali o obrácení indiánských národů a o zdokonalení obrácených křesťanů v redukcích: stahovala se nad rozkvétajícími osadami a nad jejich hlavami silná bouře. Misionář P. Pauke, kterýž byl toho očitým svědkem a vše také spolu trpěl, vypisuje nám tuto bolestnou událost ve svém cestopisu takto:

„Pokojně žili zde misionáři (v redukcii sv. Františka) a doslychali toliko, kterak Španělé a Portugalci staré misionáře pro-

následují. Častěji vypravovalo se nám, jako bychom byli my Jesuité měli říši v Paraguay-i a krále jakéhos Mikuláše. Ukazovány nám byly stříbrné peníze, jaké prý dal raziti tento Jesuitský král v Paraguay-i. Tyto smyšlenky tak byly rozšířené, že i v mnohých městech Paraguayských víry jim přikládáno. My smáli se takovým bájím, jichžto bezdůvodnost na bíledni ležela, nemohouce věriti, že by pád náš byl již věcí uzavřenou, o níž pochybováno býti nemělo. My plnili povinnosti své i dále a pracovali jsme na obrácení pohanů. (Roku 1765 a 1766). Mezi tím blížila se zkázonosná bouře. Jesuité byli z Francie a Portugalska již vyhnáni; my Paraguay-ští pevně jsme důvěřovali, že král Španělský nedopustí, aby podobně i nám se stalo.

16. července 1766 však o 4. hod. z rána náhle obklíčili vojáci kollej Jesuitskou v Santafé (město to v nynějším jižním amerik. svobodném státě Argentina). Vyslaní úředníci přišli k vchodu, žádající, aby P. rektor této kolleje rychle odebral se k nemocnému; když přišel, jali jsou jej i vrátneho, vrazili do domu a do každého příbytku. Tam našli některé, ani se modlí, jiné, ani se oblékají: všechny pak vehnali do jídelny, kdež tak dlouho byli držáni, až veškeré pokoje byly vyklizeny. Odpoledne museli otcové svůj dům opustiti. S obrazem Ukřižovaného na krku visícím, s brevírem pod páží, opustili město, aniž by s Bohem dáti mohli svým přátelům. Celé město Santafé bylo na nohou, když se toto neočekávané trpké nakládání s nimi rozhlásilo.

21. července (téhož roku) seděl jsem se svým spolubratrem právě při obědě, když přišel španělský chlapec a zprávu nám přinesl o osudu našich bratří v Santafé. Nůž vypadal mi z ruky. Nemohase příčiny takového násilnictví domysleti, vrátil jsem nevěře hlavou — až můj přítel, důstojník Dom Franc. de Andino s 4 vojáky a s listem komandujícího do mého pokoje vstoupil. Jeho tvář, jeho slzy zvěstovaly naše neštěstí. List komandujícího zněl v ten smysl, že na vysoký rozkaz Jesuité z kolleje odvedeni jsou do Buenos-Ayres, a ještě nic není ustanoveno, co se misionářů dotýká. Důstojník nařídil, abych zastával úřad svůj jako před tím, a Indiánům o tom, co se stěho, ničím se nezmiňoval. Odešel po čtvrt hodině a mohl toliko as za vsi býti, když sténání nověobrácených do pokoje mého vráželo. Hned

na to doslechl jsem, že mužové i ženy s dětmi chtějí se vydati na pustý. Běžel jsem za nimi. Jednoho jsem těšil, druhého jsem musel násilím s koně strhnouti, aby neodtáhl. Náčelníci byli nejvýš ulekáni. Domlouval jsem jim, aby byli jen poněkud trpěliví, poněvadž ještě nic není rozhodnuto. Ale oni sami vyslali několik mužů do Santafé, aby pravdy se dozvěděli; ti pak ujišťovali, že v městě žádného kněze více se nenalezá. Nyní strojili se opět k odchodu. Podařilo se mi ale, že jsem je přemluvil.

Následujícího téhodne oznámil mi komandující, že i misionáři z redukce sv. Františka musejí se pryč odebrati a prosil mne, abych v jistý den několik dobře ozbrojených a věrných Indiánů do Santafé poslal, aby v jejich průvodu král. komisaři do mé redukce bezpečně přijíti mohli; jinak bylo se co obávat, aby nebyli na cestě zavražděni od Indiánů, událostmi nynějšími proti Španělům nanejvýš rozhořčených. — Nařídil jsem Domingovi, zvláště hodnému a věrnému vojvodovi, aby s 25 dobře ozbrojenými Indiány do Santafé jel, a král. komisaře sem doprovodil, kteříž také po několika dnech přišli. Někteří Španělové postavili se co svědkové. Na neštěstí měli za sloužící hochy, kteříž mé spíše vyprázdnila a zahradu poplenili. Obec se nad tím horšila a nespokojenost tak hlasitě se jevila, že jsem se obával násilí. Nebo vidouce, jak služebníci s mým majetkem zacházejí, domnívali se, že pak přijde řada i na majetek jejich. Uvodil jsem komisařům na mysl, že nejvyšší jest čas, aby zamezili služebníkům počínání takové, nechť jí-li hlad trpěti aneb násilí vyvolati. Brzy se toho ulekli a prosili mne, abych obyvatelům vesnice oznámil, že jsou oprávněni, každého příchozího dle libosti potrestati, kterýž nepraví by jim učinil. Žádal jsem, aby sami to lidem řekli, na důkaz, že majetek jejich není v nebezpečí; a když se tak stalo, hrozící mračno se přeneslo.

První prací král. komisařů bylo zapisování mého skrovného majetku. Ano i nepatrné domácí nářadí bylo sepsáno, jak dlouhý a široký jest stůl, z jakého dřeva atd. Když prohlídli všechny skříně, tázali se po penězích. Vysvětloval jsem jim, že redukce žádných peněz nemají, že jsme potřeby své vyměňovali za plodiny jiné, a ukázal jsem své jmění, obnášející 3 zl. a několik krejcarů. Mělt jsem přísahati, že více nemám. Dosvědčoval jsem pravdivost svých slov cti kněžskou, neboť věru mi nestálo těch několik zlatých za to, abych

pro ně přísahu složil. Španělové byli tím pohnuti a nejvyšší komisař zvolal se slzami v očích: „To-li jsou ty velké poklady, které u chudých misionářů hledají? Podržte tyto peníze pro sebe, budete jich snad potřebovati, abyste si na cestě své mohl chleba koupiti. Máme toliko přikázáno, abychom od redukce peníze požadovali, nikoliv ale vaše vlastní.“ Bohdejž by byli i s ostatním mým jměním tak učinili! Měl jsem mnoho kněh, které jsem dílem z Evropy přivezl, dílem zde koupil a od dobrých přátel darem dostal; dále 3 krásné dalekohledy, hudební a počtářské nástroje a rozličné jiné náčiní. Všecky tyto věci před mýma očima vzali ti páni pro sebe. Mně nenechali nic, než obraz Ukřižovaného, brevíř a 2 malé duchovní knihy. (Pokračování.)

Literární oznamovatel.

— „Živé stíny.“ Dárek mládeži slovanské. Vydal Jos. R. Vilímek. Tento skvostně vydaný, zajímavý spisek obrázkový obsahuje na 32 stranách řadu stínových obrázků, objevujících se na bílé stěně neb též takové zásloně, jakmile mezi touto a nějakým světlem sestaví kdos svoje prsty a případně i ruce, šat a tělo tak, jak výkresy do podrobnosti naznačují. K docílení zdařilých „stínů“ třeba dříve v pořádné prstův trochu cviku; avšak ten-li jednou dosažen, pak zajisté každý nejen že všech 29 v spisku vykreslených „stínů“ dovede pěkně nápodobit, nýbrž on i sám všelikým skládáním a napřimováním kloubů svých vymyslí postavy nové, jimiž nejen sebe ale i přítomné diváky příjemně pobaví. Vydavatel opatřil výkresy podpisy v pateru hlavních řečech slovanských, totiž vedle názvů českých také bulharskými, polskými, ruskými a srbsko-horvatskými. Cena „Živých stínů“ jest 28 kr.

— „Deklamátor.“ Milé mládeži naší podává Václ. A. Crha. Stran 128. Nákladem kněhkupectví B. Stýbla v Praze.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

Vyznamenání jsou:

- P. Vojtěch Ruffer, inful. probošt kapitoly Vyšehradské, jmenován skuteč. radou. kn. arcib. konsistoře;
- P. Karel Schwarz, katecheta na c. k. vzorní hl. a nižší realní škole Malostranské i prof. katechetiky a pedagogiky, obdržel expositorium canonic.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- P. Frant. Xav. Havránek, kříž. farář v Dobřichovicích, za faráře do Unhoště;
- P. Jos. Macháček, kříž. far. ve Velk. Mašovicích na Mor., za far. v Dobřichovicích;

- P. Frant. Hoppe, křiž., za kapl. do Dobřichovic;
 P. Ant. Stössl, kněz ř. Maltez., za kapl. u P. Marie Vítězné v Praze;
 p. Jan Bína, kaplan z Nečtin do Plané;
 p. Amand Kolbe, za kapl. do Landeku;
 p. Robert Spittel, za kapl. do Ullersdorfu, (oba v hrabství Kladském.) Místa let. neomystů přístě.

V biskupství Kralohradeckém.

V Pánu zesnuli:

- P. Blažej Jos. Prosser, kněz řád. sv. Františka, kvardian v Hostinném, dne 15. června (nar. 7. března 1818 v Třebové na Moravě, kněz od 31. července 1844);
 p. Jos. Macháč, farář v Moravanech, dne 22. července (nar. 28. srpna 1798 v Choči u Pardubic, kněz od 24. srpna 1824.)

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Ignác Bilek, adm. za far. v Bartošovicích;
 p. Václav Rezek, koop. v Lipnici, za faráře do Keblova;
 p. Jan Růžička, koop. v Něm. Rybné, za admin. do Pěčina;
 p. Jan Kukla, n., za koop. do Německé Rybné;
 p. Frant. Koblischke, n., za kap. do Rokytnice;
 p. Jos. Zajíc, koop. v Novém Hradě, za koop. do Nového Hradce;
 p. Ignác Matouš, neom., za kapl. do Oupice;
 p. Ant. Vitvar, neom., za kapl. do Kopidlna;
 p. Jos. Brožek, kaplan v Královu Městci, za kaplana do Kalné;
 p. Jos. Hamerle, n., za kapl. do Nov. Hradu;
 p. Jan Saska, n., za proz. kapl. do Rychnova;
 p. Ant. Svatoš, n., za kp. do Vysokého Mýta;
 p. Karel Weidenhoffer, kapl. v Libici, za kapl. do Borové u Něm. Brodu;
 p. Jos. Tichý, neom., za kaplana do Libice;
 p. Jan Ehmer, neom., za kapl. do Svojanova;
 p. Karel Vosyka, neom., za kapl. do Libčan;
 p. Ignác Lhota, kaplan v Chrasti, za kapl. do Vejvanovic;
 p. Jan Štípek, n., na výp. do Nov. Bydžova;
 p. Ignác Unzeitig, neom., na výpomoc do České Třebové;
 p. Frant. Proschwitzer, neom., za koop. do Pilnikova.

Uprázdňené místo:

Moravany, fara patron. nábož. matice, od 23. července do 3. září.

V biskupství Litoměřickém.

V Pánu zesnuli:

- p. Ant. Fiedler, býv. farář ve Flöhavě, 9. července (nar. v Ehrenbergu dne 15. února 1782; vysv. 31. srpna 1807).
 p. Karel Vlček, jubil. kněz v Dolním Slivně, dne 29. července (nar. v Jičíně 4. února 1790, vysv. 7. srpna 1813).

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Ant. Procházka, farář v Proboštově, za faráře ve Verměřicích (Wernstadt);
 p. Ant. Langhans, farář v Mrzlicích, za faráře do Libčevsi;
 p. Jos. Hoffmann, admin. za far. do Kostelce;
 p. Václ. Krug, farář z Wetzwalde za faráře do Neustadlu (blíž Friedlandu);
 p. Ant. Hoffmann, za skutečného řiditele hlavní školy v Liberci.

V biskupství Budějovickém.

Vyznamenán jest:

- p. Kajetan Turek, kaplan Katovický, nyní admin. v Zihobei, obdržel právo nositi farní synodalie.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Václ. Koral, admin. za faráře v Zachotíně;
 p. Karel Rypáček, kaplan v Záhoří, za sídel. zámec. kaplana ve Varvažově.

Listárna redakce.

Milodary. Na opravu a dostavění metrop. chrámu sv. Víta v Praze: kněží r. 1842 v témž chrámě vysvěcení, jenž po 25 letech v k. arcib. semináři v Praze se shromáždili, 14 zl. P. Pavel Tejrovský, far. z ř. sv. Bened., jenž pro churavost přijíti nemohl, zaslal 10 zl. — Č. novovysvěcení Pražští 94 zl.

V předešlém čísle uveřejnili jsme v *Kronice* pod nápisem „Z Turecka“ z ital. listu *Unità cattolica* překlad článku: „Turecký sultán jest příkladem pro leckteré vladaře křesťanské.“ Uznali jsme za povinnost, aby list náš, jenž nejednou se zmínil o krutém utlačování křesťanů v Turecku, nyní též svědectví vydal pravdě, že sultán turecký výnosem daným 8. října 1866 katol. obyvatelům Syrie svobodu dal u věcech náboženských. Tím jsme dali pohoršení „Národním Listům“, jimž by více po chuti bylo, aby se o svobodě církve pomlčelo. Dotčený denník, jenž v Praze již na sedmý rok vychází a jehož redaktorem na ten čas jest dr. Robert Nápravník, počítá nás v čísle 122 s velikým zalíbením mezi „obdivovatele sultána Tureckého“ což aby učinili mohl, otisknul z výše jmenovaného článku co by se jen poněkud proti nám vykládati mohlo a vypustil, co by byl uveřejniti měl a to písmem tučným. Vypustil mimo jiné tato slova: „V Itálii přinuceni jsou teď reholníci svlékati oděv svůj; naproti tomu Turek je obliká v předepsaný jim šat, an dť v beratu svém, že, *nikdo nemá znepokojovaln býti, ať nosí roucho kroje toho neb jiného kterékoli.*“ (Místo toto nebylo přijato snad proto, aby nebyli uraženi ti páni, jenž vytloukali v Praze kdesi okna.) Aby místo toto též přijato a vytištěno bylo: toho na „Nár. Listech“ ovšem žádati nesmíme, i nezbývá nám než těšiti se myšlenkou, že na ten čas lépe jest katolíkům v Turecku než n. př. v Rusku a než by bylo u nás, kdyby námi vládnouti měli obdivovatelé jistých náboženských ediktů. Po našem zdání lépe jest býti obdivovatelem sultána tureckého, když toho zaslouží, než býti obdivovatelem na př. násilnictví ruského, jež v pouta jímá katolíky co otroky. Kéž by „Blahověstu“ brzy bylo možná býti obdivovatelem též jiných vládařů a i „Nár. Listů!“ *Avšak „Ben Akibo: to zde ještě nebylo!“*

 Příští číslo bude se vydávati 14. t. m.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
v kníž. arcib. semin-
náři číslo 190—I.

Expedice:
v kat. knihkupectví
B. Stybla,
na sv.-Václavském
náměstí, čís. 786—II.

Nedošlá čísla reka-
mujte nejděle
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasy katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDINKO.

Předplácí se
v expedici
u všech řádných
knihkupců
na rok: 2 zl. 50 kr.
na půl: 1 zl. 30 kr.

Po poště:
Jenem v expedici
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1 zl. 55 kr.

Předplacení čtvrt-
letní se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bidné činí národy.“ (Přísl. XIV. 34.)

Evangelium na den na nebe vzeti blahoslavené Panny Marie.

Obsah.

Když Pán Ježíš jednou do Bethanie přišel, přijala ho Marta do domu svého. A v tom, co sestra její Maria poslouchala slovo jeho, pečovala Marta o dobré pohostění jeho, a vidouc, že Marie ku pomoci potřebuje, hlásila se o pomoc u Pána Ježíše. Již on řekl: Milá Marto, ty pečuješ o tělo, ale mnohem více jest potřebí pečovati o duši, jako Maria o duši svou pečuje, a ji tím k životu věčnému nastrojuje.

Výklad.

Za onoho času — na své cestě do Jerusalema — všel Pán Ježíš — s učenci svými — do jednoho městečka — blíž Jerusalema na patě hory Olivetské ležícího, jménem Bethanie. V tom městečku přebývala jedna rodina, kteráž Pána Ježíše velmi milovala a od něho zase milována byla. Byl to Lazar a dvě sestry jeho, Marta a Maria. U nich pobyl Pán Ježíš, kdykoli do Bethanie přišel. I tenkrát šel rovnou cestou k nim, — a žena jedna, jménem Marta — domácí paní, hospodyně — přijala ho — s náramnou radostí — do domu svého. Jak jinak? vždyť ho dlouho znala, na něj často zpomněla, na něj se těšila, o něm rozmlouvala. Nejednou, myslím, že ho oknem aneb dveřmi vyhlížela, a na něho se ptala; a když o něm zvěděla, že se nemálo potěšila, že celá okrála. Jak pak teprv, když ho najednou v domě svém spatřila. Ó jaká to byla radost, jaké uvítání, jaké přijetí! I vy, hospodáři a hospodyně, přijímejte Pána Ježíše s podobnou radostí, láskou a uctivostí do domů svých! Snad-li jste mým slovem překvapeni? snad-li myslíte, že to možná není, že se to nikdy nestane? že Pán Ježíš do domů vašich nikdy nevejde? Věřte, že vejde, a že dost často. Vejde lačný, žíznlivý, nemocný, nahý, hladem, zi-

anou zmořený, a bude vás o halěr, o skyvu, o oděv, o nocleh aneb o něco jiného prositi, čímž říci chci, že v osobě chudých do domů vašich vejde, a že vás bude o almužnu prositi. A když ho užíté, ne abyste pak na něho se zamračili, na něho se utrhli, nevlídně ho odbyli, ale přijměte ho jako Marta, a dejte mu.

Někdy vejde Pán Ježíš také osobně, životně v rukou kněžských pod způsobou chleba, co pokrm duše, do domů vašich, a přinese vám ulehčení, posilnění, pozdravení duše i těla, a ne-li těla, alespoň duše a to tenkrát, když vy budete stonati, aneb někdo z vašich domácích. Ó pak jej přijměte s živou vírou, s pevnou nadějí, s vroucí láskou, s hlubokou pokorou, s opravdovou kajcností; pak jej přijměte, v prachu se mu koříce, na kolenou klečíce, v prsy se bijíce, a bolestně pravíce: Bože, milostiv buď mně hříšnému! A pak často zřbejte to místo, kde sv. tělo jeho leželo, a pamatujte dlouho na ty milosti, kteréž vám přineslo. —

Pán Ježíš vejde, co neviděti, také do srdcí vašich, vejde do nich s Otcem i s Duchem sv., složí v nich předrahý poklad svých milostí, ozdobí je krásným kvítím všelikých ctností, zvolí je sobě za libý, stálý příbytek, a to, když se vám podá v nejsvětější Svátosti oltární! Ó přijměte pak jej s největší láskou, uctivostí, radostí, děkujte mu za tu neskončenou milost, kterouž vám tím prokázal, že k vám ráčil přijíti, klanějte se mu, obětujte se mu, prostě ho o stále s vámi přebývání, a vyjevte mu všechny duševní i tělesné potřeby!

Ostatně, necht k vám tak aneb onak, dříve anebo později zavítá, přijměte jej vždycky tak, jak jej Marta přijala. A ta měla sestru, jménem Marii, kteráž také sedíc u noh Páně, poslouchala slova jeho. Sotva totiž že Marta Pána Ježíše do domu svého přijala a do pokoje uvedla; sednul Pán Ježíš

a počal vyučovati; a mezi vyučováním seděli dle tehdejšího způsobu učenici jeho a nepochybně Lazar a mnozí jiní u noh jeho; i Maria, sedíc u noh Páně, poslouchala slova jeho. Ó jaké to podívání na Pána Ježíše — na jeho čelo svatým studem se lesknoucí, na jeho oči nebeskou čistotou zářící, na jeho tváře Božskou láskou květoucí, na jeho ústa moudrostí neslýchanou přetékající, na jeho celou postavu nejlíbeznější vůni všelikých ctností vanoucí! A jaké to podívání na jeho učeníky, tiše a pokojně u noh jeho sedící, a napnutou myslí, pozdviženým srdcem, upřeným na něj zrakem slova jeho poslouchající! A jaké to podívání na Marii, v poslouchání slova Páně tak pohříženou, že ani nemrká, ani nedýchá, ani údem nehybá, že se zdá býti bez sebe! A jaké to podívání na zástup andělů, okolo nich na způsob krásného věnce seřaděných a s vyšší, nebeskou pobožností slova Páně poslouchajících! Mně se zdá, že vidím hlavy jejich sehnuté, oči sklopené, ruce sepiaté, kolena skloněná. A jaké to podívání na Otce nebeského, an s velikým zálibením na ně dolů vzhledá, a jim pravící svou uděluje požehnání! Jestli pak kde cos podobného viděti? Myslím, že jen v kostele, když shromážděný lid na kazatele čeká, a když najednou kazatel na kazatelně se objeví v bílém rouse, v ruce sv. evangelium, jako anděl s nebe přicházející a když kleče s lidem se modlí, a pak vstane čte a vykládá sv. evangelium u přítomnosti Pána Ježíše a andělského zástupu, a když Duch sv. nad věrným lidem se vznáší, a milostí svou jako klíčem srdce jeho otvírá, a když lid svatého evangelia i výkladu jeho pozorně poslouchá, a jej co drahý klenot v srdci svém skládá, a když Svatí v nebi za ně orodují, aby slovem Božím, čím dále, tím více posvěceni byli, a když jim k tomu Otec nebeský požehnání dává. A v takovémto shromáždění ať nikdy nescházíte, a ať nikdy očima semotamo neházíte, ústy nešeptáte, rukama nehrajete, nohama nešustíte, tělem nevrťte, ale ať slova Božího posloucháte, jak ho poslouchala Maria.

A co Marta? také-li poslouchala slova Páně? *Ale Marta byla pečlivá při mnohé službě*, — aby Pána Ježíše a všechny, co s ním byli, pokrmem a nápojem co nejlépe obsloužila; běhala semotamo po domě, sháněla, snášela, kde co mohla; pořád měla ruce plné práce, a pořád na pospěch; a není divu, neb byla ke všemu sama a ráda bylaby také slovo Páně poslouchala. A že nezavolala Marii na pomoc? ráda bylaby

ji zavolala, ale bála se, aby Pána Ježíše z vyučování a ostatní z poslouchání nevytrhla. Proč jí tedy alespoň mlčením nějakého znamení nedala? i dost často na ni okem i prstem zakynula; ale všechno nadarmo. Maria si toho ani nevšímalá, majíc oči upřené na ústa Pána Ježíše. Co si tedy ubohá měla počítí? tím více pospíchala, běhala, chystala. A vidouc konečně, že samojediná všeho nezmůže, že Pánu Ježíši jak si toho přeje, neposlouží, že své láске, vážnosti, uctivosti k němu zadost neučiní, byla donucena k hlášení se o pomoc. *Tat přistou-pivši — k Pánu Ježíši — řekla: Pane, ne-dbáš-li, že sestra má nechala mne samu sloužiti? nezáleží-li tobě na tom, aby mi při mé mnohé práci pomohla? já bych tě sice nejradši sama obsloužila, protože tě miluji; ale vidím, že sama nestačím; protož řci jí, ať mi pomůže.* Ó jaké to, ač přílišné vynasnažení, aby Pána Ježíše nejlépe obsloužila, na nejvyš počtila! jaká to až tesklivá pečlivost, aby ho ničím nerozhněvala! O pomoc se sice hlásila, ale ne z hněvu, z nenávisti, z netrpělivosti, nýbrž proto, že ji k tomu její láska, uctivost k Pánu Ježíši mocně doháněla; o pomoc se sice hlásila, ale s jakousi mírnou šetrností, aby nikoho, ani sestry své neurazila. Protož také sestra její ani necekla, ani se nezamračila, ale pořád tiše a vesele u noh Páně seděla. Ó to byly dobré sestry! Mnohé jiné na jich místě coby byly dělaly, jakby byly na sebe se sápal, jakby byly sobě nadávaly. Křikem bylyby snad celou ulici a celé město pobourily bez ohledu na přítomnost Pána Ježíše a učeníků jeho, jakož až po dnes v mnohých domech viděti a slyšeti, že bratří a sestry pro maličkost aneb pro nic vespolek si nadávají, vespolek se tepou, proklínají bez ohledu na Pána Ježíše, že na blízku jest, že je vidí a slyší, a bez ohledu na domácí a sousedy, že se na ně dívají a nad nimi se horší. Takoví ať od Marty a Marie se učí vespolek se milovati, jeden s druhým míti strpení! —

Maria, jak jsme slyšeli, ani necekla, ale čekala až co Pán Ježíš řekne; řekne-li, myslila si, abych šla a sestře pomohla, půjdu a pomohu jí; řekne-li ale, abych seděti zůstala a slova jeho dále poslouchala, zůstanu seděti a budu dále poslouchati. Toto bylaby ovšem nejradši uslyšela, protože slovo Páně nade všechno milovala; ale i tomu prvnímu bylaby z lásky k Pánu Ježíši se podobila. A co jí Pán Ježíš řekl? jí nic, ale Martě. *A odpověděv řekl jí Pán: Marto, Marto! pečlivá jsi a rmoutíš se o mnohé věci,*

— jakoby na nich kdo ví co záleželo, jakoby jich kdo ví jak zapotřebí bylo. Vím sice, že to všechno z lásky ke mně činíš, že z lásky ke mně o mnohé věci pečuješ a se rmoutíš, se znepokojuješ, aby mne a ty co tu se mnou jsou, nejlépe poctila, obsloužila, pohostila; a však k tomuto pohostění, vyčastování není tesklivého pečování, náramného rmoucení, znepokojování, trápení se potřebí; a jest také duši velmi škodlivé, protože ji od poslouchání slova Božího odvrací, jakožto nyní sama na sobě vidíš; hle, sama slova Božího neposloucháš, a sestru z poslouchání ho vyvrážíš. Pročež tak škodlivého pečování a rmoucení, znepokojování, trápení se zanechej. Ale rozuměj tomu dobře; já nepravím, aby zanechala milosrdenství, pohostinství, pracovitosti, úslužnosti, obětavosti; ty podrž, v těch se cvič, v těch prospívej, v těch setrvej, nýbrž pravím, aby zanechala zbytečného, škodlivého pečování a rmoucení, znepokojování se o mnohé věci; nebo nemnohých věcí — *ale jednoho jest potřebí* — totiž slovo Boží slyšeti, v srdci svém skládati, pobožně rozjímati, podle něho život svůj zříditi, jím svou duši očisťovati, posvěcovati, zdokonalovati, Bohu sloužiti, jej oslavovati, a tak na věčnost se připravovati; jednoho jest potřebí, totiž toho, čehož si Maria tak hledí, na čemž si nejvíce zakládá. A nemysli, že kdo to jedno činí, vše ostatní zanedbává, že si ničeho jiného nevšímá. Na opak, kdo to jedno plní, ten plní všechno ostatní, ba mnohem lépe, dokonaleji, vytrvaleji, nežli kdyby toho jednoho neplnil. Plnění toho jednoho vede k plnění všeho ostatního, a protož ho ke všemu ostatnímu jest potřebí.

Milování slova Božího a tím samým milování Boha samého vede jistotně a vždycky k milování bližního, k smilování se nad ním, k obsluhování ho, k pomahání mu, k plnění všech povinností k němu, ale ne jistě a vždycky na opak: milování, obsluhování bližního nezavírá vždycky v sobě milování slova Božího a tudíž i Boha samého, alebrž mnohdykrát odvrací od něho. Každý, kdo jest Marií, jest také Martou, ale ne každý, kdo jest Martou, jest také Marií. *Maria nejlepší stránku vyvolila* — tím, že slyšení a plnění slova Božího, očisťování a posvěcování duše, milování Boha a sloužení mu, připravování se na věčnost vyvolila — stránku, *kterážto nebude odjata od ní* — kterážto jí na věky zůstane; neboť nejlepší stránka, to jest, nejlepší, nejdokonalejší, Bohu nejmilejší způsob vezdejšího života nekončí se smrtí, nýbrž teprv

vlastně se počíná, upevňuje, zdokonaluje; nebo co medle činí Svátí v nebesích? není-li pravda, že v Boha svého se pohřbívají, že v něm se kochají, že mu prozpěvují? — a není-li to totéž, co činí Maria? — Ty jsi sice dobrou stránku vyvolila, vyvolivši milování bližního, smilování se nad ním, pomahání mu, přinášení obětí, snášení těžkostí za něho; a však ne nejlepší, ne takovou, jako Maria, a to za tou příčinou, že dnes neb zejtra od tebe odjata bude; nebo dlouho-li budeš moci přichodit do domu svého uváděti a jím sloužiti? nejdéle do smrti; po smrti bude tomu všemu konec. Pak nastane jen zaměstnání Marie. Protož pravím tobě: Nespokojuj se s dobrou stránkou, ale tuž po nejlepší, přičiň se o ní, spoj jednu s druhou, to jest, miluj přede vším Pána Boha svého z celého srdce svého, ze vši duše, myslí a síly své, a pak miluj bližního svého jako sebe samou. A co pravím tobě, pravím všechněm.

Nyní obrátíme sv. evangelium na nejblahoslavenější Pannu Marii.

Pán Ježíš všel jednou do Bethanie, a Marta jej s radostí přijala do domu svého. Syn Boží všel jednou do lůna blahoslavené Panny Marie, a ona jej s nevypravitelnou radostí přijala, řkouc andělu Božímu: „Aj, děvka Páně, staniž mi se podlé slova tvého.“ — Pán Ježíš učil, a Maria sedíc u noh jeho, poslouchala slova jeho. Ó kolikrát asi blahoslavená Panna Maria seděla u noh jeho, a s největší pozorností, pokorou a pobožností slova jeho poslouchala, a v srdci svém skládala! — V tom, co Maria slova Páně poslouchala, byla Marta pečlivá o Pána Ježíše, aby ho dobře vyčastovala. Ó jakou teprv péči měla o něj blahoslavená Panna Maria! jakou péči, než ho porodila; jakou péči, když ho porodila; jakou péči, když s ním do Egypta utíkala, když s ním v Egyptě meškala, když s ním z Egypta domů se vracela; jakou péči, když s ním v Nazaretě bydlela, když s ním do Jerusalema putovala, když ho v Jerusalemě ztratila; jakou péči, když ho na další cestu od sebe pouštěla, když ho s očí ztratila, když o nepřátelích jeho zvěděla; jakou péči, když hodina utrpení jeho se přiblížila a odbila! Ó té srdečné, věrné, trvanlivé, právě matěřské péče! A tato péče její ani s životem jeho na kříži se neskončila; neb potom novou zase péči o duchovní tělo jeho, to jest, o sv. církev a všechny údy její — pravověřící křesťany vedla. A vede ji již přes osmnáct století, a povede ji až do skonání světa. Ó té věrné, trvanlivé, nejvěrnější,

nejtrvanlivější, právě materské péče! — Pán Ježíš miloval Martu a Marii, a dal jim odplatu za jejich pečování. A kdo pochopí a vysloví, jakou teprv láskou miloval blahoslavenou Pannu Marii, a jakou teprv odplatu jí za její věrné, trvanlivé pečování dal! Hle, jak ji vzal na nebe, jak ji v nebi slávou přiodil, korunou spravedlnosti ozdobil, na trůn velebnosti posadil, na důstojenství královny nebeské povýšil! Ó raduj se, blahoslavená Panno Maria; nebo přehojná jest odplata tvá v nebesích! J. F.

Základy křesťanského vychovávání.

XXVII. Rodiče a učitel.

Až posud ohledali jsme jednu stranu té zásady, že škola je pomocnice rodiny, i uzavřeli jsme z toho, že má učitel všechny snahy rodičů vzhledem dobrého vychování dítěte podporovati.

Chceme ještě na druhou stranu té pravdy popatřiti, dle níž i rodiče jsou povinni, napomáhati všemu, cokoli učitel k duchovnímu vzdělání a zdokonalení svých žáků podniká. Jen tehda, když škola i dům svorně spolu působí, lze očekávati cos prospěšného a trvalého; kde však mezi rodiči a učiteli není svornosti, zmaří se mnoho dobrého.

Vzájemné to působení má započítati hned v letech, když dítě ještě do školy nechodí; to jest tolik, že *mají rodiče své děti záhy připravovati ke školnímu cvičení*, budice duševní jejich síly a přiměřeně jich zaměstnávajice. — Přehlížíme-li na počátku roku školní nováčky, shledáme na první pohled veliký rozdíl mezi nimi. Jedno hledí bystrým zrakem moudře a rozumně, řeč jeho je smělá a srozumitelná, celné chování je boдрé a statečné, že učitel s radostnou nadějí přistupuje k cvičení. Vedle sedí hoch s nízkým, obrostlým čelem, mrzutě, zasmušile neb plačtivě se tváří, tak mluví odporně a blbě se pohybuje, že se učitel bezděky škrábe za uchem, pomýšleje na budoucnost. — Ovšem jsou děti rozdílné, čehož příčinou nebývá jen přirozenost; nemalou část přičísti třeba *domácímu vychování*, které síly nejen probouzí, nýbrž i *zmatlatňuje*.

Jak nemá dítě *zhloupěti*, jež pochází od rodičů hrubých, zhovadilých, pití oddaných, ježto hned v klíně matčině patřilo v oko zmrtnělé, nepokojné, nestálé; anož němým nebo urputným zacházením stává se bojácným, nevlídným? Jak nemá *zblběti*, když vyrůstá beze vši duchovní pobídky, doma nic jiného neslyší než o pluhu, o

hrncích, jen sprostoty a pošetilé tlachy? když zvědavě tážajíc se, hrubě se odbývá, z kouta do kouta se postrkuje? když buď zcela zaháletí se nechá nebo tělesnou prací příliš se obtěžuje? Jak mnohdy se duševnímu vývinu překáží, že se prudce hází a kolebá, že se lekáním, děšením mozek a čivy (nervy) jeho otfásají! Jak mnohá slabá hlava se tím ještě více otupí, že ji za hloupou vyhlašují! Vždycky mne bolívá, slyším-li jak uvádějí rodiče své dítky do školy: Josef se dobře učí, ale v Jeníkovu hlavu nemožná nic vpraviti, ten zůstane hňupem, volem, oslem do smrti! „Málo která lidská hlava je naprosto tupá, zcela neschopná; z každého člověka lze něco učiniti, když jen z pravého konce se chopí jako každá role je úrodná, byt i každá neplodila pšenice,“ dí *Viktorin z Feltre*. Ano zkušenost učí, že lidé nadaní, schopní nebývají vždycky nejmoudřejší, aniž nejvíce k potřebě; spíše hlavy prostřední, byly-li jen k činnosti přiměřeně povzbuzovány, stávají se nezřídka nejužitečnějšími členy společnosti lidské. Mají-li tedy dítky své jen skrovné schopnosti, nebud malomyslným, neodstrkuj jich potupně; síly, byt i nepatrné, musíš probouzeti, každou snahu se jevící musíš uznat, každý zdar pochválit, pilnost a pokrok dvojnásob odměnit. Z mnohé slabé ratolistky stal se časem užitečný stromek, že bedlivě byla pěstována; a naopak s mnohým chytrým dítětem leckdo se již oklamal. — Co se má za chytrost, bývá mnohdy jen prostorečnost a chvástání. — „Přečasto, dí *Fenelon*, kazí rodiče způsobné dítky, že mívají rozkoš v jejich žvahlání. Trpívá se jim, že do všeho hubu strkají, a o věcech mluví, jimž nerozumí, aniž jich mohou posouditi. Návyk tento drží se jich po celý život, a činí, že duch jejich nepříznivě se vyvinuje.“ Chceš-li mít *dítky čilé*, pokud to záleží na tvém spolupůsobení, stráž se nejen chyb nadzmiňených, nýbrž šetri také následujících prostředků — jak upřímně ti radím:

Jak medle nemluvně na předměty vůkol sebe bystře pohlíží a ručky po nich vztahuje, usmívá se a poskakuje, je to znamením, že duch jeho se probouzí, počíná býti činným: tu již musíš ku pomoci přispívat a všelijak ho zaměstnávat. Ober nejprv z rozmanitých předmětů jeden, po němž touží, který před oči mu stav, by naň déle tiše a bedlivě hledělo. Tak povstávají první názory a pojmy. Nesmí se mu sprvu mnoho a mnohé najednou a hned po sobě ukazovat, čím by se položil základ

k povrchnosti a náhledům zmateným. — Hned jak dítě počíná mluvit, klade rozličné otázky. Zvědavost tato je pud přirozený, kterýž učení cestu razí; pročež moudře se jí musí používat. Všecky otázky dítek chtit bez ohledu zavrhnouti, byla by rovněž chyba, jako na každou bez okolků dáti odpověď. Dítě at ví, že mnohé věci nemožnou nebo neschůdnou se mu vyložit, n. p. jisté náboženské a mravné pravdy, — však má i zakusit, že touha po vědění je dovolena a my vychovatelé máme mít na paměti, že zvědavost — v mezích řízena, — je jako lávkou ku všelikým pravdám, již sám Bůh ráčil položit. Pročež odpovídej dětem bez omrzení, když se tážou, k čemu je to neb ono, doma i na venku, ano voď je zůmyslně na dvůr, do chléva i do stodoly, do kuchyně i do sklepa, na ulici, do kostela, do zahrady i na pole; k řece i na hory, do dílen i továren a poučuj je ochotně o všem, cokoli tam shledají. — Dej jim příhodné hračky, obrazy zvířat, rostlin, výrobků a řemeslníků i rozličné nástroje a vzorky v malém rozměru. — Necht (v písku) orou, vaří, pekou, staví a t. d. Tak nebudou doma nebo ve škole bez účastenství a blbě na jedno místo pohlížet. Jak dítěti věku přibývá, může se pokračovat a ke škole čím dál tím více se připravovat. *Komenský* dí ve své škole mateřské, že do šesti let má býti položen základ všemu vědění. Také *Pestalozzi* vydal knihu matkám, v nížto jim dává návod k prvnímu domácímu cvičení. Jsou to důležitá pokynutí, ač stoupenci jeho v mnohém přehánějí. — Nemyslim, že by se měly z dítek přemoudrá *raňátka* vychovávat, ježto v 10—12. roce co mladí páni a slečny všemu chci rozuměti, o všem klábositi. — Při vyvinování schopností duševních nesmí se náhliti a uměle napomáhati. Přílišné napínání nejen ducha oslabuje, nýbrž i zdraví ubližuje, ano právě vzdělanosti a dobrým mravům škodí. — Však i mírnost nesmí se přeháněti. Dítě 4—5—6leté má ducha, je muž záhy třeba pokrmu a cviku, ač nemá-li zakrtněti. Tím zajisté neschuraví, když ho budeš učit počítati oči, uši, ruce, prsty, okna, dvěře, stolice, slepice, krávy a t. d., když mu několik pěkných průpovědek budeš předříkávat neb vypravovat o kočárce a pejsku, o ptáčku a jeňhátku (jen o žádných strašidlech a loupežnicích), dáš-li mu do rukou tabulku, aby dělalo rozličné čáry a j. p. čímž hravě se učí. — Velice napomáhají rodiče škole, když učí své dítky dobře vyslovovat hlásky

i slova, aby nešíšlaly, nešepřaly, nekoktaly. Jak *Cicero* pohan, tak i *sv. Jeronym* nelibě nesou, že otcové a matky dopouštějí dětem spotvořeně mluvit. „Proč se má, *di sv. Jeronym*, dítě v útlém věku učit, čemu se musí později odučovat?“ A co to stojí učitele namáhání, než vypudí hatlaninu, jakou si mnohé dítě z domu přineslo. — Když dítěti udáváš jména věcí, po nichž se táže, mluv zvolna a zřetelně; dítě at hledí na tvá ústa a po tobě opakuje, n. p. huba (ústa), oko, ucho, noha, ruka, prst a t. d. od lehčího k těžšímu. Žádá-li něco, nedávej mu toho dříve, až to dobře vysloví. Uče ho modlit, hleď aby slova i věty nepotvořil, nemodrchal, nepřidával . .

Dále nesmyslné jest dětem naháněti strachu před školou neb učitelem jako bubákem hrozit. — Dítě se má těšit, když jde po prvé do školy, jako na hody. Když se přiblíží den toužebně očekávaný, uveď otce dítě do školy a slovy přívětivými představ je učiteli, kterýž je také důvěrně a laskavě přijme. Tak vpraví se brzo do života nového a čím dále tím více si školu zamiluje a nerado pak doma zůstane. — Že mnohé *dítky školy zanedbávají*, toho obyčejně rodiče bývají vinni. — To-li často se stává, nelze učiteli s prospěchem vyučovati. — Pro nepatrný, okamžitý zisk, že musí dítě pást, někam doběhnout . . . , nedá se dítěti do školy a tak pomáhá se mu k lenosti, nepořádku a nevědomosti; však tato lehkovážnost se rodičům strašlivě mstívá. — Ani stýskati nebo žehrati nemáte na to, že musí dítě do školy, že máte platit školné (sobotales), kupovat knihy a jiné školní potřeby; sic bude škola i dětem brzo k obtíži. — Stanislav, syn zámožných rodičů, chtěje vzácné byliny sušit, žádal otce, aby mu dal několik krejcarů na rezný papír; však lakomý otec rozhorliv se, huboval: „K čemu takových daremností, o nichž za našich časů jsme nevěděli. Katechismu se učit, výklady, diktando, předpisy psát a teď ještě kameny sbírat a byliny sušit: tak to chodí z jednoho do druhého. Což myslí učitel, že není doma jiné práce? To přestane. Řekni učiteli, že ti nemá co poroučet. Šťěstí, že chodíš poslední rok do školy; sice bych mu pověděl, kdo je pá-nem!“ — „Tu máš sobotáles, osopil se otec na svou dcerušku, než tě učitel upomíná; bez toho na to hladově čeká.“ — „Ti učitelové jsou blázni! durdil se jiný tatík, jehož synek prosil o peníze na linovaný papír. K čemu ty titěrky? Učitel at linuje sám; za to je placen; má času dost, at ne-

sedá v hospodě a t. d. — Ty a podobné výšplechy (tlachy) přivádějí k naučení, *jak se mají rodiče vůbec chovati k učitelům*. Vzhledem osoby mají rodiče býti k učiteli vlnidni, *zdvořilí a vděční*; co se pak týče působení, mají mu všemožně býti *nápomocní*. Především nemají v přítomnosti dítěte o učiteli ani hanlivého slova vypouštět. Učitel co člověk má snad své vady, které však nejsou ani tak mnohé ani tak znamenité, jako ti je v hněvu rozdrážděná obraznost líčí. Máš-li v některé věci jiný názor, domníváš-li se od něho býti uražen, míníš-li, že jednal nespravedlivě, že tvé dítě tuze přísně potrestal a t. d. promluv s ním soukromě, řekni mu pokojně mínění své, dohodni se s ním; ale doma mlč, nedej znáti svou nevoli, abys zároveň s vážností učitelovou nepodkopal svou vlastní. Tože příkázání, ježto velí ctít a milovat rodiče, žádá také na dítěti úctu a lásku k učiteli. Tu vzbuzovat a množit má býti tvá největší snaha. Uč své dítky slovem i příkladem, by si vysoce vážily povolání učitele; za jeho namáhání chovej se k němu uctivě; při každé příležitosti zmiňuj se pochvalně o jeho snaze; i zkouškám býváš přítomen. Takovým účastenstvím v záležitostech školních nejen že uznáváš zásluhu učitele, nýbrž pobádáš i dítky, že se přičinují z lásky k učiteli. — Když má dítě tvé ze školy vystoupit, zajda s ním k učiteli, srdečné díky mu vzdej. Kéžby vůbec platilo, co pohanský mudrc *Cicero* o svém věku napsal: „Kdo mezi námi došel šlechtetného vychování by nevzpomínal svých vychovatelův, učitelův a vůdcův? Komu by samo místo, kde duch jeho byl sycen a vzděláván, netrvalo u vděčné památce?“

Abyste *cvičení školní* bylo účinné a trvalé, musí *rodiče spolu působiti*. Ptej se tedy dítěte každodenně na úlohy; at je pracují pod tvým dohledem a nedej jim hráti, až je dokonaly. Pomahej jim při tom dle potřeby; však sám jim úlohy nedělej, aniž dovol, aby jich od spolužákův opisovaly. Pomaheš-li v čem, dítě musí spolu myslet a samo pracovat; říká-li a píše-li po tobě, jen duch jeho se moří. Dávej časem i doma podobné úlohy, jež se školními stejným postupují krokem, aby dítě častým cvičením nabylo větší hotovosti neb zručnosti. Ptej se často dítěte, čemu se ve škole učily, at z toho počet vydají; jev radost z toho, když prospívají a nelibost, když pozadu zůstávají; odměňuj pilných a pořádných, kárej a trestej nedbalých. Však nebuď zase přes příliš horlivým; nepřetěžuj

dítěte duchovními pracemi; nenechávej jich stále u knih a za kamny sedět; popřívej jim času k oddechnutí, k vyrazení a k práci tělesné; vzbuzuj jich k horlivosti více napomináním a pravidelným dohledem, než násilím, nadávkami a bitím, aby se jim učení nezhnusilo, a jak *sv. Jeronym* dí, „aby nebylo robotou ale rozkoší, ne mušením, ale chtěním.“ — Podporuj také *školní kázeň*, dbaje o to, aby v čas se vypravily do školy; venku by počestně se chovaly, se spolužáky se dobře snášely, ve škole aby byly tiché a pozorny, by šetřily kněh a školní věci by stále měly v pořádku. — To všecko i vás se týče, neboť je vám k nemalému prospěchu.

Rodiče, jimžto dobro dítěte na srdci leží, dbají o to, aby synové a dcery, i když škole odrostli, nezapoměli, čemu se ve škole naučili, aby nabývali nových vědomostí. K tomu cíli jsou zřízeny *školy nedělní* neb hodiny opakovací, školy průmyslné, obchodní. Takových příležitostí nesmí rodičové zanedbávati, nýbrž mají pilně své dítky tam posílati; ano pokud možná, mají jim také doma hodinku přát, aby opakovaly, čemu se naučily.

V těch letech mládeži velmi škodivá *obcování* s hrubými a tupými soudruhy, kteří nemajíce smyslu pro dobré a užitečné vědomosti, ostýchají se mluvit, že se ničemu nenaučili, a proto tím spíše oddávají se všelikým marnostem a pošetilostem. Těch a takových se chrániti musí. —

Co se konečně týče *čtení k dalšímu vzdělání*, mají rodičové o to dbát, aby ani dospívající synové a dcery nedostali do rukou kněh nemravných, bezbožných a proticírkevních. Zvláštní opatrnosti třeba míti na německé spisy přírodovědecké a dějepisné. V mnohých cestopisech věci náboženské uvádějí se v posměch a v potupu, a v mnohých knihách dějepisných (opět francouzských, anglických a německých) hemží se tisícero zlovolných lží a pomluv o církvi katolické. — Čtení spisů básnických aby neškodilo duchu i srdci, náleží věku dospělejšímu, jak už *Konfucius*, *Plato* i *Locke* soudili, kteří zajisté nebyli pošmurníci a svatáčekové. — Ostatně o čítání kněh viz co předchází v článku XVI. (Pokračování.)

Život v kraji.

Od Fr. Pravdy.

IV.

Svatby.

2.

Žení se syn, vdává se dcera z velkého

a na velké hospodářství, to jest: polí a luk a třebas i lesů je při něm mnoho, ale jmění na hotovosti tu není a je-li tu, mohlo a mělo by se ho použiti k prospěšným účelům.

Půda málo nese, že se špatně vzdělává; les je v bídném stavu, že se jen poráží a nikdy nevysazuje; stavení hynou, že se neopravují; nářadí je špatné a nedokonalé, že se na ně nic nechce vydávat; děti se ničemu nenaučily, že se litovalo peněz na jejich dobré vycvičení.

Rodičům záleží jen na tom, aby se synové oženili a dcery vdaly a když se to stalo, domnívají se, že je zadost učiněno všem povinnostem.

Chlapec si odbyl odvod a šťastně ušel službě vojenské, děvče přestalo chodit v neděli do školy anebo snad do ní nikdy nechodilo, již se myslí na svatbu a sahá se ku všem prostředkům, aby to brzy k svatbě přišlo.

Děti hned v mládí na myšlénku si zvykly, že se budou ženiti a vdávati, domáci i cizí jim to dost často oznamovali. Ano oni jim již dávali ženichy a nevěsty a říkali jim do očí: „Ty s tou a ty s tím vstoupíš jednou do manželství.“

Nerozumní je tím také pokoušeli dělajíce si z nich žerty, že Honzik má milou a Kačenka milého. Dítě si to pamatuje a vidouc a slyšíc, že větší na milencích si zakládají a před nimi o milencích mluví, již záhy se podává náklonností, jenž by se v něm neměla podněcovat, nýbrž potlačovat.

Dospělo a povyrostlo a rodiče je strojí a fintí, aby prý zbudilo pozornost a líbilo se druhému pohlaví. Je věru směšné, často i ničemně a hloupě, čím se někdy má zalíbiti.

Hoch si koupil dýmku, tatík mu dal hodinky, žid mu podstrčil blyskavý řetízek k nim, matka mu zjednala hedbávnou vestu a košili z koupeného plátna, ačkoliv sama plátno prodává dost pěkné a tenké.

Dívka chce míti ku každým svátkům něco nového na sebe, chodí s matkou na trhy, vybírá si, přeplácí zboží a že ničemu nerozumí, obyčejně se hodně ošidí.

Šátek si obroubila snad sama, ale víc chudšas sotva dovede a musí ji sloužiti švadlena a krejčí.

I prikazuje jim, aby nezapomněli na ozdoby: šňurky, tkaničky, korálky a krajky, musí jich míti více než mívají jiné a nebude spokojena, jestli jí neudělají něco zvláštního.

Ovšem se jí chtějí zachovati, aby k nim

zase přišla a hle, přinesli jí šaty, že z nich i matka má potěšení, ačkoliv nařiká, že tuze mnoho stojí. Otec ani nesmí věděti, mnoho-li krejčí požádal, obelhaly ho a řekly o polovičku míň a polovičku samy doplatily anebo ji prozatím zůstaly dlužny.

K šatům se přikoupil velký šátek na hlavu, u ševce se objednaly botky nebo střevíce, kramář se smluvil o rukavičky a dívka zkouší, chystá a připravuje se, že co nejdřív se ukáže ve své slávě a nádheře.

Učinila to o svátcích, byla pouť, bylo posvícení, šla do kostela, šla k muzice a vystavila na odív svou těžší a svou lehčí parádu. Rodiče ji sami do hospody poslali anebo dovedli a arcíť se jim zdá, že mezi všemi je nejhezčí a nejvzácnější. Musí prý se starati, aby ji chasníci viděli a v skutku si jí všimal ten a onen.

Nyní se počnou dělati rozdíly, kdo by se jim za ženicha nejlíp hodil. Dcera snad s rodiči nesouhlasí a dává přednost jinému než oni. Musejí ji poučovat, musejí jí domlouvat a když neposlechla, bývá často plísněna.

Snad jim vzdoruje anebo před nimi tají a skrývá svou přízeň a lásku, aby ji nechali na pokoji. Oni zkazují sem, ona zkazuje tam, schází se, slibuje, rodiče prý se musejí poddat.

Často se poddají a často se poddá ona a jedná se jim i jí jen o jednoho ženicha. Všeemožně si ho chtějí získati, lákají ho, prohlašují, co za věno dcera obdrží, vychvalují a dávají vychvalovati její ctnosti.

Snad hledí k nim a snad hledí jinam, kam ho srdce nebo zřítnost táhne. Možná, že také jest v rozepři s rodiči, jenž se pro něj sami o nevěstu ucházejí zavrhujece tu, již si namlouvá proti jejich vůli.

Kuží se pletichy, povstává odpor, začíná nepřátelství a to se udržuje, když jedna strana zvítězila nad druhou. Rozhodl časný prospěch, ačkoliv velmi pochybný, smlouvalo a přidávalo se a brzo můžeme říci, že se někdy chodí od domu k domu. Pro sto zlatých, jež jinde podávají víc, nechá se děvče třebas dost hodně seděti a děvčeti nehodnému se chyby a vady prominou.

Rodiče, aby dceru odbyli, slíbili jí podíl snad větší, než se s poměry jejich srovnává a tím druhým dětem svým i sobě ublížili. Často jí ho nemohou ani vyplatiti a zůstalo to věru při slibu. To příčinu dává k nespokojenosti, následují hádky, třenice a soudy a veta jest po manželském štěstí.

Zvlášť za našich časů hází se s tisíci-
cemi jako jindy se sty, ačkoliv se těch
tisíců nedostává a bída jest o hotové pe-
nize. Je bída i o věci, jaké jindy nevěsty
dostávaly a ty truhly s plátnem, se šerkou,
kanafasem a lnem a ty hromady peřin již
nevidíváme na vozích, jenž je přivázejí.
Za to snad mají řáký prázdný nábytek
pěkně leštěný a ostatní vše prodává se,
aby nescházely peníze.

Velmi často, ano z většího dílu tu
není ničeho, peněz ani věcí, co by nevěsty
ženichům mohly zanesti. Tito jsou také
bez všech prostředků a rodiče jim nepřis-
pívají, že sami nemají žádného jmění.
Živí se prací rukou svých a děti slouží ne-
mohouce se spolehati leč na sebe. Je zná-
mo, jak si v službě počínají a málo kdo
z nich něco uspořil. Mužští všecko pro-
kouřili a utratili při muzikách, ženské
mzdu obětovaly na parádu a zjednaly si
hadry, jež při muzikách roztrhaly. Není
zásob na té ani na oné straně, však to
jim nepřekáží, oni přece kvapem pospíchají
do manželského stavu.

Pověděli jsme, jak dcerky, jenž mají
řáké věno, si na tom dávají záležeti, aby
se vdaly a nyní nezatajíme, že dcerky, jenž
se narodily v chudobě a posud v ní trvají,
stejně ano snad ještě více touží po vdavkách.

Ať chasník třebas za nic nestojí, on
přece najde ženskou, která si ho vezme,
a často si ještě může vybírat, že se jich
hlásí víc o jeho ruku. Snad je nemotorný,
líný a špatný dělník, snad ani neumí pra-
covati a nikdy tolik nevyzíská, aby mohl
zaopatřiti rodinu; snad je útrata, piják a
kuřák, všecky příjmy promrhává a ještě
zůstává dlužen; snad je surový a hrubý,
rád se hádá, hašteří a rve a každý před-
zvidá, že bude ženu trýzniti a bití, až se
ožení; snad se o něm ví, že je nepoctivý
a již trestán byl pro zlodějství; snad již
podvedl jednu dívku anebo víc uvrhnuv
je do hanby a do neštěstí: to všecko mu
neškodí, lehkomyslně je na světě dost,
jenž neváhají, spojití se s ním pro život.

Mnohá již napřed zadává svou čest,
aby se vdala a v některých krajinách to v
skutku mají za prostředek vdání se říka-
jice: „Dítě mi k manželství pomůže.“

Pomůže anebo nepomůže, je to vždy-
cky velká ohavnost a bezbožnost a nemůže
z ní vyjiti nic dobrého.

Jestli nerozumné a nesvědomité matky
dcery v ní podporovaly, jak nám to do-
kazují mnohé příklady, je to jednání ni-
čemné a podlé a když je Bůh nejsvětější

netrestal hned zde na zemi, podrobí je
spravedlivému trestu zajisté po smrti, ne-
smíří-li Ho platným pokáním.

Často je dcera moudřejší a hodnější
než matka a není to nic neobyčejného, že
matka dceru pobízí, přemlouvá, nutí, ano
bitím dohání, aby pěstovala známost s cha-
sníkem snad nepořádným a lehkovážným,
jenž se jí nelíbí. Nesmí prý všimati si
maličností, aby nemusela zůstatí svobodnou.
Bude sloužiti do smrti, nevdyde-li si
ženicha a každý s ní bude opovrhovati,
že ji nikdo nechtěl ani dokud byla mladá.

Není možná posouditi, co asi jí víc
prospěje: stav svobodný nebo manželský,
ale na jiných jsme se již přesvědčili, že
by jim bylo líp, kdyby se nebyly vdaly.
Vdaly se, ale souží je nouze, vdaly se za
nešlechetníky a mají ještě jiné soužení a
největší jest, když i samy svědomí si po-
skvrnily a na duši se zavedly.

Často je věc patrná, že manželství ji-
stých dvou osob se nemůže podařiti a že
jen k zlému povede.

Kdo je smí a může zameziti?

Rodiče na děti své ztratili právo, když
dospěly a neprotivují se ani svým dětem
nedospělým jsouce rádi, že na nich niče-
hož nežádají. Ano snad doufají, že je nyní
budou zakládati, když pro sebe začnou
hospodařiti a jestli druhá strana s řákým
věnem se vykávala, těší se, že i jim pro-
spěch z toho vyplyne. Obvykle ale bý-
vají při tom skoro lhostejní a kdyby ne-
byli, děti by si od nich sotva daly porou-
četi odvolávajice se, že jim nepomáhali
před svatbou a ani po svatbě jim pomáhali
nebudou.

Obce by arcit mnohokrátě odepřely
povolení k sňatku, kdyby věděly, že se to
nezvrhne. Lecjaký člověk se chce ženiti,
představení ho odbyli a on se obrátil na
vyšší úřad. Zde mu neodporují a tak ka-
ždým rokem množí se počet chudých a
zpuštěných rodin, jenž nejsou s to, aby se
samy užívaly.

Někdy ovšem je zapotřebí, manželství
takovému se neprotiviti, aby netrpěla mra-
vnost a odvrátilo se pohoršení. Však tu,
co je zlé, zlé přece zůstane a jen proto se
dopouští, aby nepovstalo zlé ještě větší.

(Pokračování.)

D O P I S Y.

Od Řipu dne 10. srpna 1867.

(„Katolickém“ Novinám.)

Mluvími o „katolických“ novinách v
Čechách, nemíním tu ovšem noviny takové,

ježby v katolickém duchu psaly, anebo aspoň katolických veřejných záležitostí řádně si všímaly, a v čas je také spravedlivě zastávaly. My takových novin k vlastní škodě naší nemáme a tak brzy jich ani mítí nebudeme; ano my jsme sami jednou zrazovali v našich nynějších poměrech od zaražení takových novin — z příčin, jež tuším zavinuje nejen nesmírná převaha katolického obyvatelstva v Čechách vůbec, ale i částečná netečnost duchovenstva (v tomto ohledu) v Čechách zvláště. V dnešním dopise narážíme jen na takové „katolické“ noviny v Čechách, jež se od katolíků a pro katolíky v Čechách vydávají, avšak katolických poměrů a otázek veřejných buď zcela se netýkají, anebo promluví-li o „touhách katolíků“ nejraději jen o „opravách“ (ovšem v jejich smyslu) katolických zařízení a ustanovení mluvívají. My tedy k tomu některé poznámky k laskavé úvaze čtenářů Blahověsta dodáváme.

„Politické“ noviny ovšem mají se zanášeti politikou a záležitostmi jejími; avšak my nemáme čistě politické noviny ani jedny v Čechách, a také jich nepotřebujeme; rozumíme tu totiž takové, kteréby se jenom politickými záležitostmi zanášely a pro čtenáře jenom politikou se obírající se vydávaly. Naše noviny a i jiné noviny přinášejí obvykle mimo politické i jiné zprávy, obchodní, literární, a všímají si také zvláště u nás práv a záležitostí národních, školních, spolkových a často i sociálních otázek se dotýkají. A v tom je chválíme, že chtějí se starati o všechny potřeby čtenářů svých, aby jim k „blahobytu a k vzdělání“ dopomohly. Ale právě proto můžeme a máme i právo žádati od nich, aby si všímaly taky zpráv a udalostí církevních; a hájily práva a výhody politické, národní a sociální, aby taky nezapomínaly na práva a poměry i potřeby náboženské, tím spíše, ješto čtenářstvo jejich z ohromné většiny katolické jest. (Dle úřední statistiky jesti v Čechách 50krát tolik katolíků co evangelíků a 53krát tolik katolíků co Israelitů). My tu hned některé doklady a stesky i přání svá k tomu dodáváme.

Noviny zrazují lidu stěhování do Ameriky, protože prý by tam kromě nejistého blahobytu v roztroušenosti své i české národnosti pozbyli. A my v tom s nimi docela souhlasíme. Avšak napadlo-li kterému novináři (vyjma katolické časopisy, jmenovitě Blahověst), aspoň slovem zmíniti se i o tom, jaké nesnáze víře i náboženskému životu českých katolíků tam překážejí, jež

zvláště horlivý náš d. p. farář Hesoun tak dobře nám popsal v dopisech svých v Blahověstu? — Noviny radí spíše tedy vystěhování do Ruska a do Srbska; avšak učí-něna-li tu ta nejmenší poznámka, že naši katolíci vystěhovalci Čeští přijdou mezi pravoslavné (řecké) sousedy, kde buď nestává katolických kněží anebo jen velmi pořádku? Ať nic nedím o tom, že nezmínily se a vůbec nevšímají si násilných kroků v Rusku proti katolickým Polákům zvláště a proti katolické církvi vůbec, ač katolické listy a i Blahověst v kronice své dobrých a spolehlivých zpráv o tom přináší. Či neváží víra aspoň tolik co národnost, anebo nepřispívá taky aspoň tolik k spokojenosti a blahobytu lidu? — My nežádáme ani od politických listů, aby výslovně neschvalovaly anebo odsuzovaly takové násilné a protiprávní kroky, ale můžeme snad žádati, aby vedle všelikých, i nepolitických a nedůležitých zpráv i o takových událostech, jež hýbají katolickým lidem v Rusích, jednoduše se aspoň zmínily. A to obvykle nečiní. — My chválíme to, že zastávají listy tyto samosprávu a rovnoprávnost v obci, v zemi i státu, že se ujímají i zákonitě neodvislosti a volnosti spolků, že hájí a zastávají historická práva a ujímají se zvláště diplomu od 20. října 1860: avšak nepotřebuje taky církev samosprávy, nezaručuje jí rozkřičený konkordát — (také smlouva právní —) bez ublížení někomu jinému, kdyby se ovšem teprv provedl v životě, trochu té samosprávy? Či promluvíly noviny aspoň jednou o tom tak, aby byly vyložily lidu, co vlastně v konkordátě obsaženo jest, jako při jiných národních a sociálních věcech toho neustále a se vším právem činí?

Politické noviny brání z povinnosti i s právem historická práva a samostatnost koruny České, a my s nimi v tom ohledu souhlasíme: avšak nemá i papež církevní stát z historického práva, a nehlásají nám neustále listy ty, že ho musí Italíáni dobyti a i Říma se zmocniti, ač nemá v nejnovější době Řím v ohledu politickém té důležitosti, jaké měl v středověku, a ač mají Vlaši již 6 hlavnějších měst v království svém (Benátky, Milán, Turin, Florencii, Neapol, Palermo)? Ovšem že tu ani nemluvíme o právu, nebo morálka v politických našich novinách, ohledně udalostí světových, bývá zcela zanedbávána. — Anebo upozornily snad noviny na neoprávněnost vlády italské a na násilné zrušení klášterů, čímž celá třída vzděla-

ného a mravného obecnstva do bídy klesla, a na protiprávné sněmovní usnešení o prodeji statků církevních? O *úředním* prodávání a *vládním* hospodářství v království Polském se statky velmožů odsouzených nebo zadlužených dobře si tohoto *právního* stanoviska povšimly, ovšem jen z ohledu *národních*.

Jaké dopisy všelijaké viděli jsme v novinách proti řádným *misím* katolickým, jaké škandály a lže proti Jesuitům: a když nevěrec *Renan* uveřejnil svůj i od evangeliků odsouzený *Život Ježíšův*, ohlašováno to nejen v inserátech, ale i v denních zprávách s neobyčejnou ochotou, a *Naučný Slovník* dovršil to životopisem *Renanovým* a zcela nekritickou úvahou evangelika (*Šjk.*) v článku o provincialních listech *Paskalových*, o nichž letos již *Blahověst Arsakovu* úvahu historickou přinesl. Než proč asi nepřinášejí ty noviny také zprávy i o jiných sebe znamenitějších katolických bohosloveckých (náboženských) dilech, ač mnohdy i o malém spisku a brožurce, jež není politická, se zmiňují?

A tak ovšem litujeme, že naši novináři tak málo všímají si zevnitřních katolických poměrů a udalostí, ač jsou sami katolíci a katolickému čtenářstvu pišou. Až snad jednou nastane ještě větší potřeba samostatného, politického, katolického denníku v Čechách, a až polepší se čtenářstvo katolíků a sjednotí se v politickém ohledu i duchovenstvo: pak dočkáme se snad i pravých „katolických“ novin, jež se udrží a výborne působiti budou ve prospěch národu a i ve prospěch víry katolické v Čechách.

III.

Z Plzně 8. srpna 1867.

(Po návratu z Říma I.)

Po všechna leta, co jsem knězem, bylo mým nejrůznějšími přáním, viděti Řím. Slyšel-li jsem kdy mluvit o jiných znamenitých městech světových, poslouchal jsem sice, ale nehnulo to mnou; však slyšel-li jsem kdy o Římě, vždy ve mně hořelo srdce žádostí, bych také já jednou v mém živobytí tam přišel. Nezáviděl jsem nikomu, že byl v Paříži, v Londýně, ve Vídni atd., ale za šťastného jsem vždy pokládal toho, kdo viděl Řím. — A letos o památné slavnosti sv. Petra a Pavla dostalo se mně té milosti, že jsem mohl býti na slavnosti té; mé nejrůznější přání se vyplnilo: byl jsem v Římě s vel. p. Jos. Trappem, seniorem v Plzni. Nedávno jsme se navrátili. Poněvadž jsem z Říma *Blahověstu* zprávy zaslati nemohl, chci nyní aspoň o

těch nejhlavnějších věcech zmíniti se, ač vím, že již přede mnou jiný p. popisovatel některé momenty vyličil; avšak doufám, že i mé dopisy laskavé čtenáře poněkud pobaví. — Cestovali jsme přes Bavorsko a Tyrolsko. V Tridentu přisedli k nám dva italsí kněží, což nám bylo velmi vhod, ješto jazyka italského mocni nejsme, i prosili jsme jich, aby nás přijali do své společnosti, což oni velmi ochotně a přívětivě učinili a také vykonávali až do Říma. Bůh jim tuto přátelskou službu zaplať. — V Iností jsme čtli v novinách, že sv. Otec těžce se roznemohl; ulekli jsme se toho, a počali jsme se obávat, že ho snad ani nespátíme, avšak ve Vicenze jsme slyšeli, že 25. června chce sv. Otec řeči přivítat a oslovit veškeré příchozí duchovenstvo. Za tou příčinou jsme spěchali k Římu. V pondělí na sv. Jana Křtitele ráno vyjeli jsme z Florencie a večer o 1/2 11. hod. byli jsme v Římě. Dostali jsme byt na Monte Pincio v 3. poschodí, odkud jsme ráno doufali míti vyhlídku na město. A naděje naše nás nezklamala. — Ráno v úterý vyšli jsme na pavlův a před očima našima ležel — Řím. Nemohu vypsati, co jsem při tom v srdci svém cítil; rozličně ozývalo se to v útrobach mých. Panorama to bylo překrásné. Hostitel vykládal nám, kde co pamětihodného leží a stojí; v pozadí konečně ukázal nám velebnou svatyni Petrskou, vedle ní Vatikán. Nemohli jsme se pohledu toho nabažiti, až nás z pavlánu zahnal hustý dešť. — Odpoledne na 6. hodinu byla na rozích ohlášena allokuce sv. Otce. Avšak již dávno před čtvrtou hodinou přicházelo ze všech stran, ze všech čtvrtí duchovenstvo k andělskému mostu a přes něj k Vatikánu. Ohromné chodby vatikánské naplňovaly se víc a více, tak že konečně nebylo lze učiniti kroku; stáli jsme jeden těsně vedle druhého. Konečně otevřeli Švýcaři sál, v němžto sv. Otec měl allokuci čisti, a jako mocný proud hnulo se celé naše shromáždění a ubíralo se do sálu. Jen tomu, že síně jsou hodně vysoké, lze připsati, že jsme tam mohli vydržeti. Horko bylo nenesitelné, k tomu ta tlačence, takže by věru jablko nebylo propadlo (mohlť nás býti k 10.000), nad to více než dvě hodiny dlouhé čekání unavilo tak, že mnozí museli odejiti. Konečně přišla hodina šestá a s ní toužebně očekávaný sv. Otec. Jakmile objevil se první gardista, nastalo hrobové ticho; každý se napínal, aby viděl přes ty, jež měl před sebou. Průvod se

ukončil: ve dveřích objevil se Pius IX. Jako elektrická jiskra nás všechny to proběhlo; já sot a radost jevil se na našich tvářích, že vidíme toho, o němž nám lživé noviny psaly, že je těžce nemocen, že vidíme toho, jehož všichni hluboce ctíme, jemuž oddání jsme co otci svému, že vidíme toho, pro něhož jsme hlavně tak dalekou cestu vážili. Jako na dané znamení zní po celé ohromné síni: „Vivat,“ „Eviva,“ vedle nás: „Živio,“ a my spustili „At žije“ — v provolávání tom došel sv. Otec k trůnu, jeho kaplan podal mu allokuci; opět ticho, vše naslouchá. Sv. Otec čte, a to hlasem tak jasným, tak zvuchým, že je ho slyšet po celé dlouhé síni; já jsem stál téměř až na konci a slyšel jsem dobře hlas jeho, i slova; při čtení velmi živě si počínal. Čtení jeho několikrát bylo přerušeno provolávaním. Když dočetl, udělil nám všem sv. požehnání a průvod jeho ubíral se v tomtéž pořádku nazpět. Byl jsem tak šťasten, že jsem stál na místě, kudy celý průvod šel; viděl jsem velmi dobře sv. Otce. Jeho vzezření má do sebe cosi zvláštního; ta libeznost, ta přívětivost, ta lidumilnost a ta jeho důvěra v Boha a z toho pocházející vnitřní spokojenost, to vše jako v zrcadle se obráží v jeho obličejí a dodává mu takového kouzla, že člověk bezděky je pohledem tím unešen, ano v pohledu tom šťasten. Věřím tomu, co napsal Šuselka ve svém listu „Reform“ o slavnosti svatopetrské; že totiž dobudou-li Garibaldi Rím, a spatří-li sv. Otce, že kleknou na kolena a budou ho prosit o požehnání; myslím, že jeho pohledem led okolo srdce muselby se rozehráti. Došed konce síně stanul, obrátil se, aby ještě jednou přehlédl celé to množství cizích kněží, kteří po zemi i po vodě připutovali na jeho vyzvání; byl tím patrně pohnut, ústa jeho se milostně pousmívala a rukama kynul, jakoby chtěl utišiti to hlučné provolávání, které sálem zahřmelo. Byl oblečen bíle, v rochetě, přes ní červený mocet a červenou, širokou, zlatem vyšívanou štolu, na hlavě bílou čepičku; teprv ve dveřích posadil si na hlavu větší červenou čepičku, v níž se obyčejně papežové vyobrazují.

Po jeho odchodu zanotoval jeden duchovní: „Modleme se za nejvyššího biskupa našeho Pia IX.“ A my všichni na to odpovídali jsme obvyklým responsoriem: Hospodin zachovejž ho, atd. Dokončivše modlitbu šli jsme domů; ale přes čtvrt hodiny to trvalo, než prostrannými dveřmi jsme všichni dostali se ven, každý oblažen

tím, že viděl sv. Otce; každý vypravoval, co pozoroval, co ho nejvíce dojímalo, co se mu nejvíce líbilo.

Naše obávání zmizelo; sv. Otec vyhlížel velmi dobře, a když člověk pováží vysoké jeho stáří, všechna ta utrpení, která již přestál; ty nátky, jakých mu nastrojili nepřatelé jeho; ten vnitřní bol, který pocítil již nad několika zrůdci svými, nemůže to jinému připisovati, nežli že Bůh patrně ho sílu a zachovává. Dejž mu Bůh ještě mnohá léta! Ad multos annos! Fr. H.

Z Lomnice v Jičínku 10. srpna 1867.

(Hora Tábor. — Tři primice najednou.)

Malé a nepatrné jest město Palestinské ležící na úpatí hory, na nižto se Spasitel náš Kristus Ježíš u přítomnosti učeníků Petra, Jakoba a Jana proměnil; a přece jméno města toho známo po celém světě křesťanském, protože v něm Pán náš prožil nejdelší část života svého. Co do velikosti rovná se asi městu tomu městečku jedno v severn. Čechách na úpatí hory, jižto předkové naši podlé té hory Palestinské horu „Tábor“ pojmenovali. Neproměnil se sice na hoře té Kristus Pán tím způsobem jako tenkrát na hoře Tábor v Palestině, avšak každého pátku, čítajíc od jara až do svátku Věch Svatých, spěchají tam zástupové z blízka i z daleka, aby tam svědky byli jiného proměňování a útěchy duchovní nabyli z tajemství, k jehož učení tam první kostelíček od prvního arcibiskupa Pražského Arnošta z Pardubic založen byl; jest to tajemství, jež se událo na hoře Tábor v Palestině. U veliké uctivosti chová se tam Kristus, kterýž dle zbožného podání rukou nábožného Arnošta z lípového dřeva vyřezán a tomu kostelíčku věnován byl. Podobně neprožil také Kristus Pán v těle lidském nejdelší část ba ani chvíle života svého v městečku pod horou ležícím, avšak přebývá tam ve svátostním těle hned od prvních dob křesťanství v krajinách severních země České, zvláštní zalíbení jakoby jevil nad tím místem tím, že přemnohé syny města toho za služebníky a rozdávače nebeských tajemství sobě vyvolil. Neuplyne ani desetiletí ba ani pětiletí, aby nepřibýlo z místa toho služebníků na vinici Páně. Obzvláště pak památným zůstane pro celou osadu a pro celé okolí rok P. 1867; neb toho roku dosáhli opět tři synové z městečka toho důstojnosti kněžské; dva skládáním rukou Jeho Em. Bedřicha kardinála a arcibiskupa Pražského, jeden pak skládáním rukou Jeho Exc. Karla biskupa Kralohradeckého. Bylo to

všelé přání veledůstojného p. děkana Lomnického, dra. Aloisia Schalka, aby všickni tři vysvěcení téhož dne a touž hodinou v tom chrámu kněžské prvotiny své slavili, v němžto všickni jedním rokem skrze vodu a slovo Boží k novému životu znovuzrozeni byli. Ale tu ovšem nezbývalo pomoci jiné, než aby toliko jeden zpívanou, ostatní tiché mše sv. sloužili. Stejnou láskou miluje d. p. děkan tyto tři novosvěcence, jako dobrý otec syny své, i nechtěl rozhodovati sám, kdoby měl zpívati a proto tedy losem mělo se to státi. Los padl na p. Arnošta Kubáta. Pro slavné odpolední služby Boží ustanoven losem p. Ant. Štěpánek a na slavnost na hoře Tábor devátou neděli po Sv. Duchu p. Václav Hlavatý.

V neděli tedy dne 4. srpna na modlitbách trvající čekali tři novosvěcení ve farním domě, ažby veledůstojným p. děkanem a ostatním četně shromážděným duchovenstvem do chrámu Páně uvedeni byli. Po krátkých, vážných a pohnutlivých slovech veled. p. děkana vyžádali si novosvěcení od rodičů zde přítomných požeňnání, načež se průvod počal ubíratí ulicemi na náměstí a odtud do chrámu Páně vedoucími. Před farou shromážděny byly davy lidstva, cechové s prapory a hudbou, aby provázeli novosvěcence, těšíce se z toho, že dočkali se tak vzácné slavnosti. S velikou tíží bylo se dostatí skrze zástup shromážděný v domě Božím, kterýž, ač prostranný dosti, nebyl s to pojmuti ty, kteří z blízka i z dále přišli, aby přítomni byli trojím prvotinám kněžským.

Po krátké modlitbě vystoupil velectěný duch. pastýř osady Lomnické a řečník na slovo vzatý na kazatelnu, aby proslulou svou výmluvností slavnost tuto zvýšil a spolu tři novosvěcence co kněze nov. z. věřícím představil. Obral si k tomu cíli slova písma oslavující působení kněze Šimona. „Šimon, syn Oniášův, kněz veliký, který za života svého opravil dům . . . který pečoval o lid svůj a vyprostil jej od zahynutí . . . jako hvězda jitřní u prostřed oblaků . . . a jako slunce stkvoucí . . . jako oheň plápolající a kadidlo hořící v ohni“ (Sir. 50, 1. 4. 6. 7. 9.) Po těchto slovech líčil řečník působení kněžské i obtíže a povinnosti vůbec, dobrou radu uděluje třem novosvěcencům, jakou cestou držeti se mají, aby nebyli svedeni pletichami nepřátel Kr. tajných i zjevných, lidu pak na srdce kladl povinnosti někte-

ré ku knězi, zvláště pak horlivou modlitbu za ně. — Konečně přiblížila se ona chvíle, kde všickni tři vešli k oltáři Páně, aby poprvé v životě svém přinášeli nekrvavou obět nov. z. Po skončené zpívané přišli ti dva, kteří tichou mší sv. sloužili, k hlavnímu oltáři a tu každý podal rodičům svým a příbuzným nejsv. Svátost oltářní. —

Nebylo však dosti na tom, že tak vznešenou duchovní radost připravil veled. p. děkan, vystrojilť novosvěcencům a rodičům jejich též hostinu, při nížto seděli rodičové po obou stranách synů svých, kněží. Ku konci oběda pronesl p. děkan připítek na počest sv. Otcí Piu IX., Jeho Emin. kard. arcib. Pražskému Bedřichu knížeti ze Schwarzenbergu a Jeho Exc. Karlu biskupu Kralohradeckému, na paměť uváděje, že oni vlastně jsou původci dnešní radostné slavnosti mocí jim od Krista Pána svěřenou; napotom v. p. Hlavatý ve jménu ostatních dvou novosvěcenců děkoval veled. p. děkanu za všecku péči a lásku i oběti, které pro ně po celý čas studií až do tohoto dne přinášel a vynesl připítek na dlouhé zdraví a blahodárné působení jeho. Pak se odbyvaly slavné nešpory, jakož napřed losem ustanoveno bylo. Tak uplynul den památný pro novosvěcence, rodiče jejich a celou osadu, den totiž 4. srpna 1867. J. L.

Z Dačic na Moravě 5. srpna 1867.

(Slavnost Porciunkule.)

Ve františkánském klášteře, který zdejší měšťan Matěj Kapeta, pomocí hrabat z Vrby, před 200 lety byl založil, slavila se jako každoročně také letos 2. srpna slavnost odpustků z Porciunkule. Ačkoli byla pilná práce v polích, totiž žně, sešlo se přece veliké množství nábožného lidu obou jazyků zemských, z okolí Dačického, Slavonického a Teleckého, aby klidili duchovní snopy odpustků, ze setby sv. Františka. — Již v svatvečer před slavností zpovídalo se až do noci, pak od bílého rána do poledne. O slavnosti samé střídaly se mše sv. od 6 do 9 hod. V 9 hodin počalo kázání německé, které činil v. p. Jos. Springer, kaplan z Cickrajova, druhý zakladatel a obnovitel Montseratu Moravského, o němž časem svým také „Blahověst“ utěšené zprávy přinášel. Kázal o horlivosti sv. Františka a o vlažnosti nynějších mnohých křesťanů. — Po něm vystoupil na kazatelnu v. p. Frant. Bystrický, nadační kaplan a ranní kazatel z Telče, který také při XII. valné schůzi katolických je-

dnůt v Praze r. 1860 řečnil o duchovních potřebách Slovanův ve Vídni. Obrav sobě za heslo slova slavnostného evangelia: „dnes stalo se spasení domu tomuto“ mluvil o spasení, štěstí a blahoslavenství, po němž každé srdce lidské touží. Ale jiné jest to spasení a blahoslavenství, které slibuje svět a po němž touží synové světa, jiné, které hledal a nalezl sv. František. Řečník dokázal, že úplného štěstí a blahoslavenství zde na zemi není lze dojíti, každý, i ten nejbohatší člověk má přes vše, co má, vždy ještě nějaké přání, nějakou touhu po něčem, o čemž se domnívá že by úplně byl šťasten a spokojen, kdyby toho dosáhl. Však i tenkrát by se neupokojil, kdyby se vyplnilo přání jeho, proto že srdce lidské vůbec pozemskými věcmi upokojeno býti nemůže, neboť jest od Boha a pro Boha stvořeno a proto, dle slov sv. Augustina, nepokojné a nespokojené, pokud nespočívá v Bohu Spasiteli svém. Z té příčiny ani v palácích a residencích není blahoslavenství, spokojenost a štěstí takové, jak mnohý se domnívá. Co doklad tohoto výroku uváděl kazatel nehody, jaké potkaly v poslední době rodinu naši císařskou: totiž: nešťastné vojny, uhoření mladistvé a vůbec milované arcivévodkyně Mathildy, smrt mladého knížete svata císaře pána, pomatení na mysli císařovny Charloty, a zastřelení jejího manžela, nešťastného Maximiliana v Mexiku. Podobně uváděl kazatel kříže a utrpení nejvyšší hlavy církve, sv. Otce papeže Pia IX. v Římě. Každý tedy člověk má svoje soužení, neboť jsme v slzavém údolí, vyhnaní synové Evy. Za příklad, kam člověka zavede nemírná touha poездеjším blahu, a po prostředcích k tomu, po statech, uvedena byla Kateřina Petržílkova, pocházející z Bolikova v okrese Dačickém, která pro vraždu a loupež zpáchanou na své přítelkyni Kolbové ve Vídni právě v ten den (2. srpna) stála před soudem Vídeňským při závěrečném trestním jednání. Pozemské statky nepomáhají člověku k blahoslavenství, ano právě opak toho se stává u mnohých, neboť stojí psáno v písmě sv., že ti, kteří chtějí zbohatnouti, upadají v osidla ďáblová. Rovněž dokázal řečník, že ani svoboda, rovnost a bratrství, jak to učí a kážou tak zvaní přátelé a oblažovatelé lidu, nevedou k dosažení úplné blaženosti, štěstí a spokojenosti zde na zemi. Důkaz toho Francouzsko v minulém, Mexiko a Itálie v našem století. Tenkrát, když nejvíce se mluví o svobodě, rovnosti a bratrství, nej-

méně je nalezáme. Svobodu přinesl a rovnost a bratrství učil Kristus Pán. Svoboda panuje jenom tam, kde člověk jest pánem svým, t. j. kde vládne sám nad sebou, nad svými žádostmi a náklonnostmi, kdežto hříšník jest služebníkem ďáblovým a otrokem hříchu a nepravosti. Svobodu, rovnost a bratrství nalezáme toliko v církvi sv. a v klášterích, které tím jsou, čím býti mají. Po čem tedy svět touží a co nikdy neprovede, to provedl sv. František v řeholi, kterou byl založil. Kdo tedy kážou svobodu, rovnost a bratrství a učí, že se i zbouřením lidu, revolucí dosáhnouti musí, nejsou praví přátelé lidu, proto že lid do největšího uvrhují neštěstí, kterého se jim místo slibovaného blahoslavenství v hojné míře dostává. Dějiny to dosvědčují. Kristus Pán jest pravým přítelem lidu, který může a chce všechny oblažiti a spasiti, neboť přišel, aby hledal a spasil, což bylo zahynulo, a není v žádném jiném spasení, jedině v Kristu Ježíši Pánu našem. Kdo tedy chceš skutečně blaženým a spaseným býti, Pánu Ježíši věř a Jeho se drž. Víra živá, bohabojné křesťanské živobytí, čisté srdce a pokojné svědomí, úplná odevzdannost do vůle Boží, naděje v život věčný, to jest, co člověka blaženým a šťastným činí. — Takový asi byl obsah kázání českého. Kostel prostranný byl jak se říká nabitý posluchači. Slavnou zpívanou mši sloužil při četné asistenci v celém okolí ctěný a milovaný veledůst. p. Arnošt Šírek, opat Novoříšský. Na choru provozovala se mše Horáková. Graduale velmi krásně zpíval solo v. p. Eduard Höchsmann, kaplan Dačický. Slavnými nešporami, které o 4. hod. měl kazatel český s asistencí, ukončila se milá slavnost odpustků z Porciunkule v Dačicích. X

KRONIKA.

Z Prahy. Výroční slavnost u Matky Boží před Týnem koná se tímto pořádkem: Včera 14. t. m. byly o 4 h. odp. slavné nešpory; dnes ve čtvrtek, v slavný den Nanebevzetí P. Marie v 5 h. ráno první mše sv., po ní hned druhá, pak ranní kázání, v 7 h. zpívaná ranní (matura), v 8 h. něm. kázání. V 9 h. bude sloužit slavnou pontifikální mši sv. J. Emin. nejdůst. p. kardinal arcibiskup, jenž dnes slaví výroční památku nastolení svého za arcibiskupa Pražského; v 10 h. bude kázání české, o 1/2 12. pak poslední mše sv. Odpoledne o 4 h. budou slavné nešpory, po nich kázání, pak průvod na náměstí k so-

še Marie Panny (bez poškvrný počaté a posléze požehnání s nejsv. Svátostí. Po celý oktáv bude na každý den v 10 h. velká mše sv. (vyjímaje neděli 18. t. m.), v kterýžto den za příčinou narozenin J. Vel. císaře a krále Frant. Josefa slavná mše sv. v 11 h. sloužena bude, odpoledne o 4. h. nešpory a v 6 h. litanie a požehnání. Ve čtvrtek 22. t. m. ukončí se osmidenní pobožnost nešporami ve 4 h. a chvalozpěvem „Te Deum.“

— Dnes odpoledne o 5. h. bude mít v kostele OO. kapucínů na Hradčanech slavné požehnání J. Emin. p. kardinal, v neděli pak 18. t. m. v den narozenin J. Vel. císaře pána v kollegiatním chrámě u Všech Svátých v 9 h. slavnou zpívanou mši sv., za kteroužto příčinou nebude v témž kostele toho dne ani české ani německé kázání.

— V kollegiatním chrámu Páně u sv. Petra a Pavla na Vyšehradě slaví dnes kněžské *druhotiny* své vys. důst. p. probošt a zemský prelát *Vojtěch Ruffer* pontifikální mši svatou. Kapitola věnovala mu k tomu dni krásný kalich.

— Spolek *Arimatejský* pochoval v červenci 118 chudých v Praze zemřelých křesťanů, letos již 828 osob.

— *Exercicie kněžské* budou se konati od 16. do 20. září. Účastníci mají se přihlásiti nejdéle do 10. září u ředitelství k. arcib. semináře.

— Pobožnost *40hodinná* bude dále slavěna od 19—22. srpna u sv. Tomáše, od 23—26. srpna u sv. Petra a Pavla na Vyšehradě.

— Ve všech kostelích řehole kapucinské v Čechách a na Moravě bude se konati od 18—20. t. m. třídní pobožnost, při kteréž plnomocných odpustků získati lze. Děje se to na oslavu bl. sluhý Božího a kněze řehole kapucinské *Benedikta z Urbino*, jenž d. 10. února t. r. za blahoslaveného prohlášen byl.

V Inomostí zemřel dne 1. srpna t. r. proslulý kanonista, svob. pán Arnošt z *Moy de Sons*, komandér papežského řádu sv. Rehoře, c. k. profesor církevního práva na universitě Inomostské a vydavatel časopisu „Archiv für kath. Kirchenrecht.“

Z Haliče. Na úpatí Karpat leží městys Kenty, kdež se r. 1389 narodil sv. *Jan Cantius* (Kentský), kterýž r. 1473 co profesor na universitě Krakovské zemřel a r. 1667 za svatého byl prohlášen. Letošního roku konala se 100letá památka kanonisace tohoto patrona země Polské.

Příčiněním nejdůst. biskupa Tarnovského se stalo, že sv. Otec udělil úplné odpustky všem, kdož se od 15. června do 16. července t. r. v slavnosti té zúčastnili. Dne 15. června započal sám biskup Tarnovský svob. p. Josef Alois Pukalski jubilejní slavnost nešporami; dne 16. června sloužil p. biskup pontifikální mši sv. a zůstal ještě 7 dní v Kentách, kdež 3000 věřicím udělil sv. birmování. Ze všech stran přicházelo velké množství poutníků; každého dne bylo dvojce kázání; kněžstvo pilně přisluhovalo věřicím svátostí pokání, tak že 27.000 lidí přistoupilo k stolu Páně.

Z Německa. V Treviru v západním Prusku zvolen jest dne 16. července za biskupa dr. *Matěj Eberhard*. Narodil se v Treviru r. 1815; posvěcen byv r. 1839 stal se biskupským tajemníkem, později profesorem dogmatiky a rektorem semináře; od r. 1862 byl světicím biskupem v Treviru.

— V Cáchách se k uctění sv. ostatků ke dni 21. července dostavilo bez mála 100.000 poutníkův; úhrnem od 10—24. července 900.000.

Z Badenska. Vláda Badenská utiskuje katolické obyvatele tou měrou, žeby v žádném jiném státu protestantském tolik trpěti nemuseli, jako ve „svobodomyslném“ Badensku. Katolické kněze považuje vláda téměř za psance a nařizuje četníkům, aby bedlivě pozor dávali na kázání kněží jakož i na rozmluvy jejich s občanstvem; cokoli kněží o politice a poměrech Badenských promluví, vše to musí četníci vládě oznámiti. Jistému úředníku poštovnímu pohroženo přísným trestem, zůstane-li místopředsedou tovaryšské jednoty a nevypoví-li faráři katolickému přátelství.

Z Italie. Co důkaz bezhožnosti, k jaké již dospěli údové poslanecké komory ve Florencii, může sloužiti ten jediný příklad, že letos nejen v den sv. apošt. *Petra a Pavla*, ale i v slavný den *Božího Těla* komora odbývala svoje sezení. Ano jeden z poslanců byl tak nestydatý, že se jal veřejně posmívati se poslanci D'Ondes-Reggio, kterýžto v den Božího Těla nebyl v sezení. Načež D'Ondes-Reggio před celou komorou zmužile dal tuto odpověď: „Včerejší nepřítomnost svou ospravedlňovati nikterak povinen nejsem. Jestli však, ctění pánové, chcete znáti příčinu mé nepřítomnosti, vězte, že proto jsem nepřišel do sněmovny, poněvadž jsem katolik. Nenutím nikoho, aby také katolíkem byl, ale rovněž ani mne nikdo nepřinutí, abych katolíkem nebyl.“

— V městě Mantově vypovězení jsou

dne 7. června řeholníci Kamiliáni, tři kněží s 9 bratry, kteříž doposud ošetřovali nemocné v městském špitále. V říjnu 1866 obsluhovali tito řeholníci 273 mužů vojska italského, kteříž následkem nakažlivé nemoci ve špitále leželi. Za to se jim Itálie odměnila vyhnáním a pensí denních 5 krejcarů r. m.!

Z Francouzská. Jaké zásluhy o zvelebení půdy si získal přísný řád *Trappistů* ve Francouzích, o tom podává jasné svědectví obec Plantay, kteráž leží v nejnezdávější části departementu des Dombes. Tu, kde dříve byly samé toliko močály, rozprostírají se nyní úrodná role a zelené lučiny; více než 60 kněží a bratří jest tu zaměstnáno setím, hnojením, oráním a klizením; jiní zhotovují v dílnách rozmanité předměty ze železa, mědi, dřeva atd.; ustavičným mlčením, jež při tom zachovávají, ještě se zvyšuje jejich pilnost.

— Ve Francouzsku zavodí jedna diecése s druhou, ješto by každá ráda hodně mnoho mužů vojska papežského ze svých příspěvků živila. Jediná diecése Cambrai vydrží každoročně 100 papežských vojáků; z jedné věsnice této diecése, jmenem Cambon-u, vstoupilo již 22 mužů do vojska Pia IX.; nedávno se odtamtud odebrali opět dva mužové k dělostřelstvu papežskému do Říma; jeden z nich již dříve sloužil po 3 leta sv. Otci; druhý má doposud syna mezi papežskými zuavy. Za každého vojáka platí diecése Cambrai-ská ročně 500 franků. Diecése Nantes-ská vyživuje ještě o něco více papežských vojinů, než Cambraiská. Duchovenstvo jediného města Perigueux platí ročně 1500 franků na výživu tří vojáků. Diecése Metenská vydrží 8 mužů vojska papežského. (Také z Prahy zaslal kdosi 250 zl. na vydržení jednoho papežského vojína.)

V Dánsku počíná církev katolická utěšeně vzkvátati, dříve po 300 let potlačována byvši. V Kodani přistoupilo letos o velkonocích 650 věřících k stolu Páně, kdežto jich dříve bývalo 150. Během roku 1866 navrátilo se více než 400 protestantů do lůna katolické církve.

Z Anglicka. Mnoho hluku způsobily v Anglicku následující dvě události, kteréž jsou novým svědectvím o pokroku, jakýž v této zemi činí církev katolická. *Anglickanský biskup* ze Salisburie konaje visitaci v Bridportu měl dle obyčeje řeč k duchovenstvu a ku starším církve; za předmět řeči své obral sobě učení o *přepodstatnění* (transsubstantiaci) chleba a vína ve svátosti

ollární jakož i učení o *zповědi*. Tudíž se není co diviti, že řeč jeho mezi anglickanskými protestanty způsobila velké pohnutí, tak sice, že dva ze starších sboru již mezi kázáním z chrámu vyšli, ostatní pak rovněž zjevným způsobem svou nevoli projevovali. Druhého dne byla biskupovi podána adresa s 35 podpisy starších, kteří poukazujíce na praotce své, jenž „před 300 lety se odřekli bludů římské církve,“ protestují proti všem novotám a proti všelikému se sblížování s církví katolickou. — Druhý případ týká se faráře St. Albanského, Rev. Makonochie, kterýž ve chrámě svém počal zaváděti některé *obřady katolické*; pročež jej anglickanský biskup Londýnský obžaloval z následujících „zlořádů:“ 1. Pozdvihování pateny a kalicha; 2. užívání hořících svící; 3. užívání kadidla; 4. míšení vody s vínem při oběti mešní. Nejvyšší dvůr soudní rozhodne o tom, zdali tyto obřady se srovnávají s učením anglickanské církve čili nic. Biskup si obral k provedení žaloby 4 advokáty, farář též 4 zástupce k obhájení svému.

Z Ameriky. V městě *Filadelfii* byl dne 15. července nově vystavený chrám sv. Bonifacia slavně posvěcen. Rovněž posvěcen nový chrám v Skeneantles v biskupství Albany. — V městě sv. *Pavla* ve státu Minnesota učinila dne 7. července jistá protestantka se 4 dítkami svými slavné vyznání víry katolické; téměř každým týdnem navracejí se v též městě bludaři do lůna pravé církve Kristovy.

— V *Novém Orleans* byly dne 9. července konány zádušní služby Boží za císaře Maxmiliana. Chrám byl uvnitř ověšen černým sukmem; po obou stranách katefalku hořelo na sta svíce. Přítomni byli všickni konsulové cizích mocností jakož i rakouští důstojníci námořní. Mezi obyvatelstvem *spojených Států* panuje velká rozhořčenost proti republikánům Mexickým za příčinou zavraždění šlechtetného císaře Maxmiliana. V New-Yorku byly na ulicích vyvěšeny plakáty, vyslovující ošklivost nad hanebným zločinem Juarezovým a vyzývající k válečnému tažení proti Mexiku.

— V *New-Yorském* biskupství konala se dne 19. května sbírka pro sv. Otce ve všech chrámech diecése, jichž jest 88 a 29 kaplí; v celku sebráno 57.270 zl. r. m. Na jaře byla sbírka pro sirotky, kteráž vynesla 48.000 zl.; mimo to vystaven jest katedrální chrám a jiné 3 velké chrámy s dvěma kláštery (Dominikánů a Kapucínů).

Literární oznamovatel.

— „*Posvátná kazatelna*.“ Ročník IV. Svazek 10. (na měsíc září) přináší tyto duch. řeči: na neděli XI. a XII. po Sv. Duchu, na slavnost sv. andělů strážných, na ned. XIII. po Sv. Duchu o vděčnosti k Bohu, na slavnost Narození P. Marie: Maria vznešená byla při narození i životem svým; na ned. XIV. po Sv. Duchu: Proč nemáme přílišné starosti se o věci tohoto světa; na slavnost jména bl. P. Marie: a) Maria .P. pomocnice křesťanův, b) Čím Maria milost u Boha nalezla a čím my ji naleznouti můžeme; na ned. XV. po Sv. Duchu: Proč se nemáme oddávati přílišnému zármutku; na slavnost sedmibolestné Marie Panny; na slavnost sv. Václava: a) Láska k národu a vlasti jest Bohu milá, b) Království Božího hledání je spolu nejbezpečnější cestou k nabytí blahobytu vezdejšího; na ned. XVI. po Sv. D. Co jest den nedělní?

— Nákladem kněhkupectví Mik. Lehmann v Praze vyšla modlitební knížka: „*Maria Unsere Liebe Frau* zu verehren durch würdige und fromme Weih- und Opfer-Gaben. Für Gebildetere. Von W. A. Ahne, Welt-priester und Seelsorger in Töschchen.“ S approbací nejdůst. bisk. konsistoře Litoměřické. Věnována Její Excell. uroz. paní Marii hrab. z Waldsteinu a Wartenbergu roz. kněžně ze Schwarzenbergu. S ocelorytinou, stran 176.

— „*Maximilianův podvrácený trůn v Mexiku*.“ Zevrubné vypsání bouřlivých i krvavých událostí Mexických, jakož i poučení o zemi Mexické, jejím obyvatelstvu a o jejích dějinách od dobytí španělského až na naše časy. Seřadil V. A. C. V Praze. Nákladem kněhkupectví B. Stýbla. Stran 88.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

V Pánu zesnuli:

- p. Michael Werner, far. Těchomyslský (Schönfeld) na odpoč. 17. července, (nar. 29. led. 1800, vysv. 10. dub. 1823);
- p. Ant. Tausch, farář v Lukách, k. arcib. vikář a školdozorce okresu Žlutického, 3. srpna, (nar. 19. srp. 1807, vysv. 20. července 1830);
- P. Klem. Klaudis, jubil. kněz ř. pobož. škol, dr. filos., vysl. rektor Teres. akademie ve Vídni, na odpoč. v Praze 5. srpna (nar. v Neveklově 7. srp. 1789, vysv. 7. říj. 1819).

Vyznamenán jest:

- p. Jos. Streer, os. děkan v Plasích atd., obdržel nejv. rozhodnutím J. c. k. ap. Velič. 1. srpna zlatý zásluž. kříž s korunou.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Jos. Teplý, kapl. z Kladna do Kouřimi;

- p. Felix Bica, za kapl. do Noutonic;
- p. Jos. Barták, neom. za I. kapl. do Velvar. (Pokračování přístě.)

V biskupství Kralohradeckém.

V Pánu zesnul:

- p. Frant. Xav. Gruss, kanovník v Hradci Králové, rada bisk. konsistoře atd. 4. srpna (nar. v Jabloni 13. květ. 1820, vysv. 25. července 1845).

Vyznamenán jest:

- p. Frant. Pelikán, inful. arcijahen kathedr. kapitoly v Hradci Králové atd. obdržel nejv. rozhod. J. c. k. ap. Velič. 24. července rytířský kříž řádu Františka Josefa.

V biskupství Budějovickém.

V Pánu zesnul:

- p. Jos. Fischer, děkan v Třeboni, b. vikář a školdozorce, majitel zl. zásluž. kříže s korunou, 31. července (nar. v Nové Kdyni 1. dub. 1814, vysv. 25. července 1837).

V biskupství Litoměřickém.

V Pánu zesnul:

- P. Isidor Josef Porazil, rektor kol. piarist. ské, admin. far. v Hajdš dne 6. srpna (nar. v Kelči na Mor. 10. března 1812, vysv. 26. července 1843.)

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Josef Novák, dr., kapl. v Teplicích, za faráře do Bořislavi.

Neomysté:

- p. Fr. Czakert, za kaplana do Mimoně;
- p. Ant. Donat, za kaplana do Valkeřic;
- p. Ludv. Haumer, za kaplana do Přisečnice;
- p. Jos. Ivanov, za kaplana do Warnsdorfu;
- p. Jan Korinek, za kaplana do Libáně;
- p. Ant. Kühn, za kaplana do Mergenthalu;
- p. Ant. Langhans, za kapl. do Šluknova;
- p. Adolf Lerche, za kooperátora do Benešova;
- p. Vil. Müller, za kooper. do Kalicha;
- p. Ant. Neumann, za kapl. do Maffersdorfu;
- p. Jos. Pirtzkall, za kapl. do Lindavy;
- p. Jan Šicha, za kapl. do Nymburka;
- p. Jindřich Sommer, za kooper. do Raspenavi;
- p. Václ. Tesař, za kapl. do Držkova;
- p. Ferd. Ullrich, za kooper. do Jablonce;
- p. Stan. Vlašimský, za kapl. do Mšena;
- p. Ign. Vogl, za kapl. do Svebořic.

Upřázděná místa:

Dolní Slívno, fara patr. hraběte z Kolovrat-Libšteinských.

Mladá, fara patr. hrab. Leopolda z Thunů.

Wetzwalde, fara patr. hrab. Eduarda z Clam-Gallasu.

Milodary. Na opravu a dostavění metrop. chrámu sv. Víta v Praze: ze Sloupnice 10 zl.

Pohořelým ve Mšeně: Ze Slivice sbírka 10 zl. (Zasláno do Mšena 58 zl. 50 kr.)

➤ Přísti číslo bude se vydávati 24. t. m.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
v kníž. arcib. semi-
náři číslo 190—I.

Expedice:
v kat. knihkupectví
B. Stýbla,
na sv. - Václavském
náměstí, č. 786—II.

Nedostává se reklama-
mujt nejdele
v měsici.

BLAHOVĚST.

Hlas katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDINKO.

Předplácí se
v expedici
u všech řádných
knihkupeců
na rok: 3 zl. 50 kr.
na půl: 1 zl. 30 kr.
Po poště:
Jenom v expedici
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1 zl. 55 kr.

Předplacení čtvrt-
letní se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bidné činí národy.“ (Přisl. XIV. 34.)

Proč jsem katolíkem?

čili

Rozeznávací články katolické víry.*)

I. Učení o katolické víře a církvi.

1. Katolíci přijímají od církve svaté celé a úplně a neporušené písmo svaté, jaké bylo od počátku v církvi Kristově. Mají tedy 45 (46) knih starého a 27 knih nového zákona, jež jsou všechny Božského původu, a nejsou tedy mezi nimi žádné podvržené čili apokryfy (pouze lidského původu), k jakýmž dříve mylně chtěli počítati mnozí: Juditu, Tobiaše, Barucha, knihu Moudrosti a Siracha, a ještě i v nejnovější době chybně k nim počítají 1. a 2. knihu Makabejskou a poslední kapitoly (13. a 14.) Danielovy o Susaně, Belovi a draku, vyhlašující je pouze za vzdělavatelné a užitečné nábožné knihy. — Církev také nezapovídá svým věřícím míti, čísti a vydávati bibli, ale stará se jen a starala se vždy od správný text, dobrý překlad a o patřičnou přípravu i zbožný úmysl čtenářův.

2. Katolíci mají toto úplně a celé písmo svaté za neomylné slovo Boží, sepsané od mužů Duchem svatým osvěcených (inspi-
race), jak v starém tak i v novém zákoně. I není tam tedy žádný chybný článek zjevení Božího, jenžby víře a pravdě Boží aneb bohumilým mravům byl odporný anebo dle potřeby a smyslu lidského někdy snad pravdivosti Božské pozbyti mohl.

3. Katolíci mají za to, že si nemohou věřící sami, a tím méně každý jednotlivec sám, písmo sv. vykládati, bytby i písmo svaté bylo všude jasné, a každý si k tomu dostatečných vědomostí zaopatřil, — jelikož nemají u výkladu dar neomylnosti Ducha svatého, a tudíž rozličně a často i převráceně a sobě i zcela odporně je vykládali.

4. Katolíci mají písmo svaté ve víře

sice za Božský pramen, ale věří a jsou přesvědčeni, že není dostatečný a že všechnu víru zjevenou v sobě neobsahuje, vědouce, že se na počátku víra Páně jen ústně rozšiřovala, a teprv později a to jenom příležitostně a dle tehdejší potřeby písma svatá byla sepsána, anižby byli svatí spisovatelé vůbec měli úmysl celé učení sepsati, nad to pak se i částky písem svatých ztratily.

5. Katolíci drží se proto ve víře své kromě písma svatého i církevního ústního podání, tradice čili svatých Otců, kteří písmo svaté a učení Páně vykládají a doplňují, a mají jejich podání tehdy za neomylné, s písmem svatým stejně platné, a za apoštolské učení, když uznání jsouce od církve, všickni opírajíce se o písmo svaté a tehdejší obecné učení církve, o nějakém článku víry jednomyslně svědčí a souhlasí.

6. Katolíci však netvoří si víru svou sami z písma svatého a z církevní tradice — ale majíce biskupy jakožto nástupce apoštolské s římským papežem, nástupcem sv. Petra, vrchního mezi apoštoly, za ředitele, představené a učitele věřících — přijímají celé, neomylné a neporušené učení Páně a sv. apoštolů — jedině od této učící církve, jež byla od Krista Pána k tomu splnomocněna. I věří tedy všechno to, co jim církev tato za zjevenou víru Boží (Kristovu) předkládá, ať již je to zaznamenáno v písmě svatém, anebo bytby to bylo jen v církevní všeobecné, od církve uznané tradici (ve svatých otcích napsáno). Nepředkládá jim k věření tedy církev „lidské učení a vynálezy kněžské,“ ale zjevené učení Páně, ovšem pak nedovoluje jim, aby si sami dle rozumu, uznání a učenosti své z písma svatého víru sestavovali a i v samých těchto článkách víry si ještě vybírali, rozdělujice si je na hlavní (podstatné) a vedlejší (méně důležité), k spasení a k věření lhostejné či nepotřebné.

*) Viz v Blahověstu letošním dopis od Řípu č. 16. (str. 259.)

7. Církev tato, řádně shromážděná v Duchu svatém (biskupové s papežem společně) na všeobecných církevních sněmích nebo jiným podobným způsobem, jest neomylná dle zaslíbení Páně u výkladu písma svatého, církevní tradice a předkládání Kristova učení, a s vážností Božskou tedy předkládá články víry a mravů, jež každý věřící, chce-li spasen býti, věřiti a konati musí. Dává pak dle potřeby a času i jiné zákony kázně, pořádku a nařízení církevní ku správě a spásě věřících, jichž mají všickni, kdo chtějí k viditelné církvi Páně patřiti, z nařízení Kristova zachovávat. Nemůže se tedy uchýliti církev tato od učení Páně, aniž mohla kdy něco bludného učiti.

8. Kristus Pán založil na zemi na věčné časy a pro všechny lidi církev Boží (Kristovu), ježby všechno učení jeho všude stejně a vždycky nezměněně chovala a hned od apoštolů jeho pocházela, zřízení jeho církevní věrně podržela a věřící jeho k svatosti a spasení, učením i svátostmi a životem křesťanským přiváděla. A pravda tato církev Kristova na zemi od něho založená jest církev římsko-katolická, jež po 1800 let neomylně ouplně jeho učení a svátosti, a zřízení církve v řádných posloupných, nepřetržitých nástupcích sv. apoštolů (papeže s biskupy) zachovala a obhájila a také proto mnohými zázraky po celé své trvání od něho za jeho vlastní prohlášena a potvrzena byla. Nejsou tedy jiná křesťanská vyznání, jež se církvemi Kristovými nazývají, pravými církvemi Páně, a vydávají se jen mylně za to; ani nemají potřebných znamení a osvědčení.

9. Katolíci uznávají tedy a to vším právem jenom církev římsko-katolickou za jedinou pravou církev Kristovu, v níž s jistotou a neomylně spasení dojíti lze, a jmenují ji proto dobře *samospasitelnou církví Kristovou*, ač o spasení jiných k církvi této nepřátelích křesťanů nikterak nerozsuzují, ponechávající soud jedině Bohu, jenž i neviditelné oudy — (bezvinné) svaté církve své sám vidí a odměňuje. (I. Kor. 5, 12.). Nelze tedy v každé (křest.) víře s jistotou spasení dojíti, aniž jsou všechna kř. vyznání — pravdivá — spasitelná — a sobě rovná.

10. Kdo však z věřících chce v církvi spasení dojíti, musí také kromě celé a neporušené zjevené víry Kristovy, i podlé ní po křesťanskou živ býti čili dobré skutky z víry Kristovy nařízené konati, a to nikoli jen snad na osvědčení víry své, ale proto, poněvadž jsou k odpuštění hříchů a k získání posvěcující milosti Boží (k ospravedl-

nění) a k věčnému spasení nevyhnutelně potřebné. Tím ovšem nikterak nezmenšujeme vykoupení Páně, jakoby snad bylo nedostačné bývalo, ale konáme bohumilé skutky tyto jenom z milosti a nařízení Páně, abychom si vykoupení toto přivlastnili, seč naše síly vírou a prostředky Kristovými jich získati mohou. (Pokračování.)

Základy křesťanského vychovávání.

XXVIII. Desatero přikázání.*)

Dříve než se rozloučíme, ještě vám, milí rodičové, krátce opáčíme základy křesťanského vychovávání, ježto jsme ve všech 27. článkách byli seznali, a byste si vše snáze pamatovali, uvedu je ve způsobě desatera přikázání, jež přál bych, abyste často čítali a rozvažovali. Vždyt, co jsem vám předkládal, je skutečně vůle Boží, kterou sice Pán neoznámil jako desatero přikázání skrze Mojžíše na dvou kamenných deskách, ale žádá toho na rozličných místech Písma sv. a tudíž je to skutečně, alespoň svým obsahem, přikázání Boží, k čemu vás ve jménu Jeho pobízím, totiž:

1. Učte dítky své podle možnosti všemu, co jim pro časnost a věčnost věděti třeba i prospěšno a sice od dětinství až k dospělosti.

2. Vypuzujte ze srdcí dětských především samolibost, ježto jest kořen — pramen — přemnohých hříchův, otuzující tělo, mrtvice žádosti jejich a navykající jich strídmosti a zdrželivosti.

3. Skoumejte a v uzdu pojímejte zlé žádosti dítek svých, zvláště pak náruživost hlavní, kterou neskrotíte-li, všechny ostatní snahy vaše budou marné.

4. Bedlivě ošetřujte dobré vlohy a náchylnosti dítek, zvláště pak náklonnost k pravdomluvnosti, studu a nábožnosti.

5. Dávejte dobrý pozor nejen na dítky malé, nýbrž a zvláště na dorůstající, doma i mimo dům, aby nebyly svedeny zlými příklady a společníky.

6. Přidržujte dítky své k poslušnosti pro Boha, kterouž jim usnadňujte svým vážným a laskavým k nim se chováním.

7. Odměňujte dítky, třeba-li jich pobídnouti a třešcete je, nelze-li jinak nadíti se polepšení; však obě číňte spravedlivě, skrovně, právě otcovsky.

8. Počínejte záhy u dítek přemáhati zlé a zvykati je dobrému, pomnice že první šestiletí na vychování nejvíce působí.

*) Dva poslední články XXVIII. a XXIX. byly sice už vloni v Blahověstu otisknuty; přece však se k vůli celku opět uvádějí.

9. Nikdy nejednejte libovolně, liknavě, jsouce rozdvojeni, z pouhého rozmaru; ale číňte všechno svědomitě, svorně s bohomyslnou a setrvalou horlivostí.

10. Konečně, můžete-li dítkám svým voliti školu, hleďte na víru a bohabojnost učitelovu, k němuž se chovejte se vši uctivosti a láskou podporující jak učení tak i kázeň a všechny dobré snahy jeho.

Tat jsou v krátkosti základní pravidla, na nichž spočívati má pravé křesťanské vychovávání.

XXIX. Kletba a požehnání.

Na konec chci vám ještě milí rodičové připomenouti dobré i zlé následky, ježto nevyhnutelně vás stihnou dle toho, budete-li svrchu uvedená přikázání zachovávat nebo přestupovati. — Mluví ve jmenu Páně slovy Hospodinovými: „Hle já předkládám před obličejem vašim požehnání i zlořečení. Požehnání, budete-li poslouchati přikázání Hospodina, Boha svého, kteráž přikazuju vám; zlořečení pak, jestli že byste neposlouchali — a sešli byste s cesty, kterouž ukazuju vám“ (V. Mojš. 11, 26—28.) *Požehndní nebo zlořečení přede vším na vaše dítky!* Aj chlapec, jenž učiteli působí hrozný kříž, všem dětem je ku pohoršení, ku posměchu a dospělým povrhelem! Aj jinoh, jehož hrubý ryk rozléhá se po ulicích, jehož jméno při každé prostopášnosti se vyslovuje, ježž zlé svědomí z místa na místo, od úmyslu k úmyslu pudí, jehož nalezáš jen ve spolku zlopověstných padouchů! Aj muž, jenž podvodem a krádeží se živí, z něhož mládež posměch sobě strojí, jenž chřadna v bídě zavinělé obci je za obtíž a zlořeče hodině svého narození, v nejlepším věku umírá! Aj žena (osoba ženská), jež z dcery Boží stala se otrokyní ďábla a místo chrámu Ducha svatého pelesí divokých žádostí a náruživostí, jež nepravostmi zmitána žije bez milosti Boží a umírá věčnou smrtí! Patříte ty dcery Kainovy a syny Heliho, to farisejské plemeno ještěřcí a všechny ty ohavníky pokolení lidského, o nichž nám minulost vypravuje a jež přítomnosti jsou ku pohoršení: co jsou a co byli, stali se na větším díle daremným vychováním!

Strašlivé to pomnění pro rodiče, když bídu svých dítek sami zavinili; zvláště považíme-li, že přirozenými svazky lásky k nim jsou připoutáni. — Ale jak blažený to cit pro otce a pro matku, když si vychovávali syny a dcery, na jejichžto čelech stkví se obraz Boží, z jejichž očí září tichá rozkoš ctnosti a kolem rtů lahodná zbo-

žnost si zahrává, ježto šťastnými se cítí v přítomnosti Boží a vše vůkol sebe oblažují, jež spokojeně z rukou práce se žíví a zemírají v radostném pomnění nevinné mladosti, jichž účta a láska spolubližních ku hrobu provází, jež křestní roucho své neposkvrněné donášejí před soudnou stolicí Boží a korunou věčné slávy ozdobeny, stojíce na pravici svého Spasitele, zpívají chvalo zpěvy a písně na poděkování za dobré rodiče! Jaké to rozkošné divadlo nebi i zemi je člověk dobrý, pobožný ua př. Seth, Josef Eg., Tobiaš, Jan Křt., sv. Alois a všeliký svatý církve katolické! Nikdy nezapomínejme, že, *aby byli lidé šťastni a věčně blaženi, záleží hlavně na dobrém vychování.*

Požehnání neb zlořečení lidskému pokolení! Na dobrém vychování záleží nejen štěstí a neštěstí, spása a záhuba jednotlivců, nýbrž působení jeho dosahuje na souvěk i potomstvo. Každý člověk, i sebe nepatrnější, je kvas současníkům přimísený, jenž více méně lidí zušlechti neb zkazí, podle toho, jak byl sám vychován, dobře nebo zle. „To právě, — zehrá již sv. Jan Zlat. — celý svět v zmatek uvádí, že své dítky daremně vychováváme, že nedbajíce o duši, jen o statky časné pečujeme.“ — „Není lepšího prostředku, dí blah. Ludvík z Gran., vyhojiti mravy chorobné a pomoci státům křesťanským, aby kvetly, než aby všickni rodičové v tom jednom se shodovali, t. aby své syny a dcery dobře vychovávali.“ — A opět sv. Jan Žl., nazíraje do budoucnosti dokládá: „Vychováš-li syna ctnostného, i on ploditi bude dítky ctnostné a takto jako řetěz a řada dobrých mravů všechno obklíčí; jako řada stromoví úrodného, jež od tebe počínajíc, hejné ponese ovoce.“ — *Písmo sv.* dokládá, že spravedlivý a nábožný Tobiaš viděl až do pátého pokolení syny synů svých; — všechno pak přibuzenstvo jeho a všecken rod jeho v dobrém životě a v svatém obcování trval, že příjemni byli Bohu jako lidem i všechněm bydlícím na zemi.“ (Tob. 14, 15. 17.) — Považte, kř. rodičové, jak důležité je vaše působení v společnosti lidské, bytste i na nejnižším stupni byli postaveni! Aby církev blahodárnou moc svou rozvinula, nebo v působení svém byla omezena; jsou-li království (říše) šťastny, nebo spějí-li ku zkáze; obce-li se daří nebo upadají . . . to vše nezávisí jen na představených, ale také a nejvíce na vás, otcové a matky, ježto státu občany a církvi křesťany vychováváte. *Mravní zkázu našeho věku nenapraví ani věda, ani*

přimysl, ani ústava, ani spolky, nýbrž pouze dobré křesťanské vychovávání. — Vše dobro časné jen tehdy je dobré, jestli se ho právě užívá; v rukou člověka zlovolného stává se i dobrá zbraň jedem napuštěnou, všem ku záhubě. Však lidé dobří i zlí vznikají, rostou a kvetou v půdě rodinné, na jejíž povaze všecko záleží.

Požehnání nebo zlořečení konečně i na vás rodičové! „Kdo vitr seje, co může žít, než vichřici?“ (Oseáš 8, 7.) — Proto netěš se z dítek bezbožných, aniž se kochej v nich. Raději bezdětek umři, než abys zůstavil dítek, není-li bázně Boží při nich. — Nevěř životu a nespolehej na práce jejich.“ (Sir. 16, 1.) „Syn bláznivý zármutekem jest matce své.“ (Přisl. 10, 1.) Tak líčí *Duch sv.* zlé následky daremného vychování, ježto se mstí už zde časné na vychovatelích. Opuštěnost a zlořečení, posměch a potupa, žalost a zármutek, ruce mdlé bez pomoci, stárí choré bez podpory, trpká smrt a hrob bez slzí: totéž pomsta časná, jež stihá daremných vychovatelů. — A což teprv na věčnosti? jak ti bude, až soudce ti ukáže poskvnné roucho křesťanů a tázati se bude: „Je to roucho tvého dítěte? Proč se nestvík svou bělostí? proč je zbroceno krví? co jsi s ním učinil?“ — Ach, jak se budeš trásti, seznam, že pravdu mluvil *sv. Jan Zlat. rka*: „Kdo je nedbalý ve vychovávání dítek, nemůže se nadíti odpuštění.“ A když užříš své dítě nešťastné a uslyšíš, ano ti bude zlořečení: „Ne rodišti, ale kaziteli, nedal jsi mi život, ale vzal!“ ach hrozná budou muka tvá, ježto jsi na se uvalil, že jsi nedbal své nejpřednější a nejkrásnější povinnosti! — Však nechci končiti tak strašlivou vyhlídkou; raději poukážu na štěstí a požehnání, ježto vás očekává, kř. rodičové, budete-li věrně konati své povolání, ježto dobrému srdci je příjemné, sladké a usnadňuje se božskou milostí. Slyšte slova sama Otce nebeského, kterýž nejlépe ví, jakou zasluhuje mzdu, kdo s ním dělí se o hodnost, že rozumné tvory spolu vychovává a rodí k blaženosti: „Kdo miluje syna svého, častěji jej kárá, aby se radoval v posledním čase svém a on aby nemakal dverí bližních (nežebra). Kdo cvičí syna svého, bude chválen a mezi domácími chlubit se bude jím. — Umřel otec a jako by neumřel, nebo podobného sobě pozůstavil po sobě. Za života svého viděl jej a veselil se z něho a při smrti své není zarmoucen, aniž zahanben jest před nepřáteli; nebo pozůstavil obrance domu proti nepřátelům a

přátelům kdo by se dobrým odplácel.“ (Sir. 30, 1—6.) — Osud však dobrých rodičů na věčnosti líčí *Duch sv.* takto: Žena spasena bude v plození dětí, jestli že by zůstala u víře a lásce, v posvěcení a v středmosti.“ — „Kdo se slzami rozséval, s prozpěvováním žiti bude; přijde s plesáním snášeti bude snopy své.“ (I. Tim. 2, 15. Zlm. 125, 5. 6.) (Pokračování.)

Život v kraji.

Od Fr. Pravdy.

IV.

Svatby.

3.

Překážky se odstranily a ženich s nevěstou se chystají ku svatbě. At jsou bohatí nebo chudí, nákou slávu si musejí opatřiti a není jim líto žádného nákladu. Napřed si jednájí nové šaty, pak zvou hosty a starají se o jídlo a hudbu. Bez hudby se málo která svatba vykoná a čím je hlučnější, tím víc si na ní lidé zakládají.

Hrdopýškové již večer před svatbou si dávají vyhrávat a ráno přivádí hudba ženicha k nevěstě třebaž až z jiné vesnice. Ovšem to nebývá záhy, nýbrž bezky pozdě, že se u ženicha opozdili. U nevěsty se také musejí pozdržeti, jdou pro družbu a pro družičku a je-li jich víc, všickni s hudbou přicházejí. I svědkové a vzácnější hosté čekají, až pro ně pošlou a pak si teprv připijí kořalky, rosolky a likérky, jenž všudy, kam přišli, se jim podávají.

Hudba se pořád ozývá po vsi, čas utíká, ještě schází ten a ještě onen, již není daleko do poledne. Ženské nemohou býti hotovy se strojením, ačkoliv začaly již než slunce vyšlo a třebaž až z města osoby v tom zběhlé ku pomoci povolaly. Nesmí se déle váhati, sice uhodí dvanáctá, než se dostanou do kostela a pan farář se s nimi hodně vyvádí. Není-li kostel v místě, je tím víc třeba, aby pospíchali a hle, již se hrnou z domu nevěstina.

Hudba kráčí napřed, celá ves se sběhla, aby svatební průvod viděla, šeptají a povídají si, posuzují a činí poznámky, vždy víc pomlouvají a tupí než velebí a chválí. Kdyby člověk všecko slyšel, co se tu pronáší a vyjevuje, poznal by všecky skvrny a vady, jenž lpí na ženichovi a nevěstě, na rodičích a příbuzných jejich, na živých a mrtvých až do posledního pokolení. Snad by se také dověděl o mnohé jejich ctnosti, ale musel by přistoupiti k zástupu, jenž si víc všímá dobrého než zlého, nelaje, nehanočí a neutrhuje, nýbrž přikrývá a tají

slabosti a viny a jen přednosti a zásluby na světlo vynáší.

Trompety a klarinety hučí a pískají, padají rány z pistol, někde stranou vystřelili i z flinty, aby si udělali žert anebo aby svatbu pocítili, kdo umí a může vejská, panuje veselost a musí panovati, má-li svatba býti pořádná.

Z mužských leckterý snad již má v hlavě, miluje kořalku a napil se jí víc než měl. Je tedy až příliš veselý a nejednou se stalo, že již na cestě do kostela prováděly se rozpustilosti a neslušné šprýmy.

O to se vůbec málo dbá, že se sňatek manželský uzavírá v kostele a je věru pravda, že se k němu ženich a nevěsta skoro ani nepřipravují. Arcit byli den před ním u svatě zpovědi a u svatého přijímání, ale to je všechno, co učinili.

Při oddavkách se také uděluje svátost, svátost stavu manželského, však k té oni se nechystají, jak se sluší a patří. Ztrávili všecken čas světskými a marnými starostmi, věnovali péči svou šatům a šperkům, dbali o jídla k satební hostině, čistili a uklízeli, zvali hosty a posílali k nim, sháněli hudbu a přijímali dary: na svátost, již v kostele přijmou, snad ani nepomyslili.

Možná, že zkoumali, co a jak knězi na otázky jeho mají odpovídati, ale to jim nenapadlo, že by měli duši svou v milosti Boží zachovat, modlitbou a rozjímáním povzbudit a pozdvihnout, aby svatý obřad v kostele neminul se s pravým účinkem.

Když vidíme, jak se k němu lidé ubírají s vejskotem a jásotem, jak se napřed kořalkami rozdráždili a rozpálili, jak často i před oltářem chovají se nezhledně mluvíce, smějíce se, strkajíce do sebe, tahajíce se o věnce a jak z kostela rovnou cestou pospíchají do hospody, kde se v pití pokračuje a již tanec začíná: nemůžeme se domnívati, že by svátosti stavu manželského rozuměli a vážnosti a úctou k ní byli naplněni.

Víme sice, že se dostavili na faru ku zkoušce a na cvičení, ale víme také, že se toho báli a že byli rádi, když to měli za sebou pokládajíce to za zbytečné soužení a za mrzuté břemeno. Jestli se jich kněz vyptává, buďto mlčí anebo řeknou něco, co srdce jejich necítí a co rozum jejich nepochopuje; jestli jich kněz poučuje a napomíná, vyslechnou ho lhostejně a tupě a pro sebe si z toho nic nevyberou.

Ubožáci nejsou ani schopni, aby posvátné pravdy pojali a vyvolili si je za základ a za pravidlo svého jednání. Mnozí

z nich snad nenavštěvovali ani školu anebo ji navštěvovali nedbale a špatně a pak již ničemu se nenaučili. Šli do služby, stěhovali se od hospodáře k hospodáři, zacházeli pořád s dobyt看 a zdívočeli a zesurověli. Chrám Páně jim nebyval milým stánkem a kázání slova Božího se vyhnuli, kdykoliv mohli. Za to milým stánkem jim bývala hospoda, nescházeli při žádné muzice, počínali si bujně a prostopášně. O jakési mravnosti a počestnosti u nich se nemohlo mluvíti, jednali, jak tělo ráčilo a jak se mu líbilo a ničím se nedali odstrašiti, leda mocí a trestem. Ani vlastní prospěch jich nezdržoval, jich nevázal a nepoňoukal, utráceli výdělky, hubili si zdraví, kazili si čest a dobré jméno, podkopávali si štěstí a škodili své budoucnosti. Oni na budoucnost ani nepamatovali, nevycvičili se v práci a nezamilovali si ji, nevzdělali a neupevnili se ve svém stavu a povolání. Nejprřednějším účelem na světě jim byly rozkoše a kratochvíle, největší laskominou jim byla zahálka, nejvyšší blaženost jim způsobovalo požívání tělesné.

A nastojte, takoví lidé se chtějí ženiti a vdávati a v skutku si svou vůli vyvedou! Jak pak se budou žít? Jak pak se budou snášet? Jak pak budou vychovávat děti, jimiž je Pán Bůh snad obdaří?

Povinnosti manželské nejsou lehké, když je člověk zná a svědomitě je naplňuje. Kdo jich nezná, nemůže jich naplňovati a o mnohých mládencích a pannách se opravdu může říci, že jich nepoznali.

Stal jsi se manželem, můžeš zaopatřiti sebe, ženu a celou rodinu? Stala jsi se manželkou, můžeš zastati, co ženám a matkám přísluší?

Muž je líný a nevědomý, žena nic nerozumí hospodářství. Snad neumí ani vařit, neumí ani šít, neví co je pořádek a čistota,

Běda, oba nejste s to k dobrému vésti děti a před zlým je chrániti! Co z nich bude? Budou ještě větší chudáci než jste vy a zakrní na těle a na duši.

Dostavila se nouze, přestali jste se na sebe spolehati, jste obtížni jiným, žebrota je vašim útočištěm. Leckterý snad ještě něčeho horšího se přichytí a bere, co mu lidé nedají dobrovolně. Nejednen opustil ženu i děti a toulá se po světě, aby se nemusel starati o jejich potřeby. Ten onen ženu i děti si vzal s sebou a vede s nimi ve světě život cikánský.

Tak nám pořád přibývá ničemu a poběhlíků a blahobyť v zemi klesá, že k ně-

mu hejno lidí ničím nepřispívá, nýbrž jiným ho ruší a ujímá.

To platí i o těch, jenž se učili, ale nedoučili řemeslu.

(Pokračování.)

D O P I S Y.

Z Vyšehradu dne 15. srpna 1867.

(Kněžské druhotiny v. d. p. probošta Ruffera.)

Nebudu líčiti průvod s pochodněmi, jimž včera u večer před slavností svých kněžských druhotin počten byl vys. důst. p. probošt *Vojtěch Ruffer*, aniž vypisovati slávu, s jakouž uveden byl dnes do chrámu a k oltáři, aby po 50 letech kněžství svého opět konal obět nejsvětější, mlčením pominu, že ho došlo mnoho dopisů, básní a blahopřání, že dnes mezi lid rozdáno bylo mnoho vkusných obrázků a výtisků modlitby vydané od jeho ctitelů: podávám toliko adresu, kterouž vzácně ozdobenou překvapilo vys. důst. jubilanta vděčné město Vyšehrad. Zní v tato slova:

Nejdůstojnější Pane Probošte! Vaše Milosti! Šedesáte rokův minulo, co jste ráčili zavítati na posvátný náš Vyšehrad: ruka Boží Vás vedla sem, abyste tady stal se dobrodincem, pastýřem, vůdcem a otcem lidu Páně.

Mláděček, podobný Samuelovi, odrůstali jste na památné hoře této, jež byla před věky kolébkou víry svaté v milované vlasti naší a stala se květnicí, v které svatý Prokop a Jan vykvetli na oslavu nebes a národu našemu za ochránce u Boha.

Vedle řádu Melchisedechova posvěcený kněz, před padesáti lety počali jste na Vyšehradě sloužiti Hospodinu a pro Boha veškeren život ráčili jste věnovati Vyšehradu. Chrám, škola, osada staly se tehdy požeňnanou rolí apoštolské lásky Vaší; zpovědnice a oltář na Vyšehradě učiněny jsou magnetem, jenž vábil zástupy k živým pramenům slitování Božího.

Znali Vás dědové a otcové naši: slova svatého učení, skutky bohobojného života, neunavená horlivost ve službách kněžských, moc neochablé modlitby a síla obětovné útrpnosti zaněcující světlo víry a oheň svaté lásky, byli jim pramenem potěchy v soužení, svící na cestách k nebesům a podnětem k následování Krista Ježíše.

Známe Vás, Otče milostivý, Pane nejdůstojnější, známe Vás i my; vroucí pobožnost, nepřetržitá útrpnost, neustávající dobročinnost, klidná trpělivost, blahoslunná dobrota, známého učinily Vás široko daleko, den po dni dražšího Vás činí Vyšehradu, rozmnožující slávu starobylé kapitoly, jejížto důstojnou jste hlavou, oblažující obec, jejímž prvním nad jiné zaslouží-

lejším občanem a pravým otcem býti ráčíte. Všemohoucí pravice Hospodinova, ježto před šedesáti roky uvedla Vás na Vyšehrad (a po celou půli století blahoslavlila činům Vaším na pouti kněžského života), vede a dovede Vás k oltáři, u něhož jste před padesáti lety poprvé obětoval nekrvavou obět Beránka Božího, jenž snímá hříchy světa.

Veškeren Vyšehrad s živoucí touhou čekal a s neličenou radostí vítá den veliký, kterýž Vám, velebný kmete a nejdůstojnější Otče, učinil Hospodin, na oslavu šedin Vašich. Děkující Pánu nebes i země za milost, které se tudy dostalo i nám, velebíme pravici bohatou milosrdenstvím, oslavujeme srdce, umějící plakati s plačícími, radovati se s radujícími se a dobrořečiti zlořečícím, líbáme ruku, která žehnala otcům, žehná i nám, hotova jest žehnati potomkům našim.

Nemáme, čím bychom se my a obec naše náležitě zavděčiti mohli nesmrtelnému dobrodinci svému. Jméno Vaše, Nejdůstojnější Pane, zapsavše na zlatý list nejzasloužilejších občanův Vyšehradských, srdce svá klademe do rukou Vašich otcovských, na závazek, že chceme dbáti o to, aby Vyšehrad nepozbýváje slávy, o kterou ráčili jste horliti, po Vašem slovu a příkladu vždy více byl utěšeným sadem víry, počestnosti, pobožnosti, spravedlnosti, lásky na oslavu nebeského pastýře.

Dobrotivý Otec, velebný kmet, korunou tolikýchž zásluh věnčený sluha Páně a nad jiné větší dobrodinec náš, nepohrdne srdci vděčného Vyšehradu, a my nepřestanem budoucím pokolením ohlašovati, čím byl katecheta, kanovník, děkan, probošt *Vojtěch Ruffer* po padesáti let dědům a otcům našim, i nám, i potomstvu našemu. Bůh Otec nebeský přidej dnův ke dnům Vaším, abyste co pravý Simeon viděl na své oči, že umíme a hledíme plniti svaté sliby, jimiž se vděčně zavazujem v den veliký, ježž slaviti dal nám Pán s velebným kmetem a Otcem našim.

S díkyčiněním před padesáti lety přijímali dědové a otcové naši první požeňnání kněžské z rukou Vašich. S důvěrou vděčných duší prosíme, abyste při druhotinách svých modle se za nás požeňnáním svým dovršil blahoslavenou památku svoji v obci naší na vše budoucí časy.

Z rady a obce města Vyšehradu.

V Marianských lázních 18. srpna 1867.

(Slavnost narození J. Vel. císaře pána.)

Dnešní slavné narozeniny J. V. císaře a krále našeho slavily se zde církevně dů-

stojným způsobem. Mši svatou sloužil v zdejší architektonicky znamenitém chrámu Páně nedávno zvolený veledůstojný P. opat kláštera Teplé, *Maximilian Liebsch*, s asistencí zdejšího farního duchovenstva. Včetně shromážděném obecenstvu zastoupeny byly nejen veškeré třídy i velebného duchovenstva i slavného důstojnictva i úřednictva, nýbrž i četně též se v pobožnosti té účastnili cizinci za příčinami zdravotními zde meškající. Velebné duchovenstvo zvlášť zastoupeno bylo Jeho Excellencí p. biskupem Budějovickým *Janem Valerianem Jirsíkem* a veledůstojným p. biskupem Přemyslovským, *Antonínem* rytířem *Monastýrským* i veledůstojnými pp. kanovníky Pražskými *Plaucarem* a *Bradáčem*, mimo jiné kněze tuzemské i cizí. K důstojné slavnosti velmi přispěla hudba provozem slavné mše od Kroha, kapelníka Teplického, přísně v církevním slohu držené a vyvedené přispěním cvičených sil orchestru lázeňského. — Všemohoucí Bůh račíž vyslyšeti prosby národů za blaho milovaného zeměpána a dejž i Jemu i celé osvěcené rodině Jeho dožiti se po strastných dobách štěstí úplného, neskaleného v míru a pokojí nezrušitelném!

KRONIKA.

Z Prahy. Vys. důst. p. kan. Ad. Würfla, co předsedy bratrstva sv. Michaela, došla tyto dni následující *odpověď sv. Otce Pia IX.* na adresu bratrstva sv. Michaela podanou za příčinou 1800leté památky mučeničství sv. Petra v Římě:

Milovaní synové, pozdravení a apoštol-
ské požehnání.

Radujeme se, milí synové, že ani pohoršení ani znepokojení nejste bezbožným pronásledováním Církve a této svaté Stolic, aniž odpadnutím mnohých synův Našich, jenž nepamětliví vyznání svého k protivné straně jsou přešli; nýbrž že všim tímto u víře se utvrzujete, pozorujice, že to a podobné Božský Mistr předpověděl knížeti apoštolův, o jehožto nejskvělejší vítězství svědčí zázračné oboru země obrácení a jeho 19stiletou historií potvrzená stálost. Tuto Vaši u víře věrnost Nám velice milou, zajisté ne bez důvodu přičítáme orodování knížete zástupů nebeských (sv. Michaelovi), k němuž obzvláštní úctu v sobě chováte a kterýž, ačkoliv k ochraně všechných věřících ustanoven jest, přece, jakož věříme, mocnou záštitou svou více přispívá těm, kdožkoliv obzvláštním způsobem jemu se oddali. A poněvadž jisto jest,

že archanděl, jenž mocí Boží ozbrojen zpurné duchy svrhl a zahnal, i nyní bezbožné jejich snahy toutéž mocí zlomí, přijímáme s velikým potěšením přání Vaše doufající od modliteb Vašich pomoci nemalé. Pročež vzdávajíc Vám díky za projevené city synovské Vaši lásky a oddanosti, přejeme Vám zároveň štěstí, že jste si umínili, vždy pevněji a oddaněji této svaté Stolice se držeti. Toto předsevzetí královna andělů ve vás zachovejš a rozhojňujš, tak aby i na jiné přešlo a bratrstvu Vašemu nových údů stejného ducha získalo. Toto předsevzetí ochraňujš ve vás sv. Michael archanděl, abyste až do konce zápasu v boji silni setrvali. Prosíce Boha, aby Vám hojnou pomocí přispíval, udělujeme co závďavek nebeských milostí a co rukojemství Naší otcovské blahosklonnosti a vděčnosti Vám a všem členům spolku a celé Čechii, jakož žádáte, milerádi apoštolské požehnání.

Dáno v Římě u sv. Petra dne 24. července 1867, papežování Našeho roku 22. Pius PP. IX. (Vlastnoruční podpis.)

— Král. koruna Česká a ostatní klenoty zemské budou z úkrytu svého ve Vidni opět do Prahy převeženy. Deputace, kteráž pro ně pojedě, přibude s nimi v Praze ve čtvrtek 29. srpna ráno v nádraží severní dráhy, odkudž za hlaholu všech zvonů veženy budou řadami měst. sborů a c. k. vojska do chrámu Páně u sv. Mikuláše na Malé straně, kdež JEmin. nejdůst. p. kardinal arcibiskup slavné „Te Deum“ vykoná; pak budou dotčené klenoty do velechrámu sv. Vítského dopraveny a tam až do večera na odív vystaveny, načež se v korunní komoře v kapli sv. Václavské uloží a uzavrou.

— J. Vel. císař pán ráčil povolit na opravu a dostavění *metrop. chrámu v Praze* roční příspěvek 10.000 zl. ze státních důchodů na další tři leta.

— Pobožnost 40hodinná bude se dále konati od 27—30. t. m. u sv. Bartoloměje v Konviktské ulici, 31. srpna 1—3. Trojice na Karlově, od 4—7. září u nejsv. Trojice na Spálené ulici.

— Z 56 chovanců kn. arcib. konviktu studujících v Praze obdrželo letos 18 chovanců vysvědčení první třídy s vyznamenáním; z nichžto 11 zaujalo ve svých třídách místa od 1—6, 6 pak místa od 6—10. Z abiturientů dostali dva maturitní vysvědčení první třídy s vyznamenáním, tři vysvědčení první třídy. O 12 uprázdněných míst hlásí se přes 60 žadatelů.

— *Úmrtí.* Dne 4. t. m. skonal v Eich-

valdu u Teplice p. Klement hrabě *Deym*, jenž r. 1866 co alumnus k. arcib. semináře v Praze odbyl II. rok studií bohosloveckých a na školní rok 1867 co novic vstoupil do koleje Jesuitů u sv. Ondřeje v Korutansku, odkudž neduhem plicním stížen odvezen byl do jižního Francouzka, pak do Meranu a konečně v červenci do Čech. — Téhož dne zemřela v Praze zakladatelka kongregace šedých sester k ošetřování nemocných, Maria Xaveria *Plaňanská*.

Ve Vídni zesnul v Pánu dne 12. srpna t. r. prelát a kanovník u sv. Štěpána dr. *Josef Scheiner*. Naroděn dne 13. března 1798 v České Lipě byl po delší čas profesorem theologie v Litoměřicích, později profesorem biblického studium St. Z. se Vídni. Roku 1861 počal společně s tehdejší prof. theol. dr. J. Ehrlichem z Prahy a jinými učenici vydávati časopis: „Österr. Vierteljahresschrift für kathol. Theologie.“

Z Německa. Ku konci července t. r. konala se v Berlíně valná schůze *katolických spolků studentských* za tím účelem, aby se docílilo pevnějšího spojení mezi jednotlivými katolickými spolky vysokých škol německých. Sešli se zástupcové katolického studentstva z Berlína, Monastýru, Bonnu, Würzburgu, Vratislavi a Mnichova.

— **Z Frankfurtu** došla truchlivá zpráva, že dne 15. srpna císařský velechrám (Kaiserdom) požárem popleněn byl, tak že vnitřek chrámu a věže dokona vyhořel.

Z Říma. (*Přípravy k obecnému sněmu církevnímu.*) Prefekt s. kongregace Concilii, kard. Caterini, rozeslal ke všem biskupům katolickým list ze dne 6. června 1867, jenž takto zní:

„Sv. Otec Pius IX., jenž nám ve svém nejvyšším úřadě apoštolském dán jest co strážce domu Israelova, užívá moci své ku blahu křesťanstva, kdykoli se mu naskytá příležitost, aby pravé štěstí lidu křesťanského rozmnožil, utrpené pohromy zahojil neb následkům jejich předešel. Zvláštní milostí Boží bude J. Svatosti popráno, prostředem nemalých tísní nynějších poměrův o jubilejní slavnosti sv. apoštolů Petra a Pavla a při svatořečení mnohých reků křesťanské víry spatřiti netoliko kardinály sv. římské církve, ale též velký počet biskupův ze všech zemí, kteří se shromáždíjí okolo trůnu jeho. Sv. Otec se na tom ustanovil, že použije blahé přítomnosti a spolupůsobení biskupů těchto. Pročež mi rozkázati ráčil, abych biskupům v Římě shromážděným předložil některé otázky týkající se důležitých předmětův *kázňě církevní*, by

sv. Otec, o pravém stavu věcí poučen jsa, dle časových a místných poměrů vše ustanoviti mohl, co před Bohem za potřebné uzná. O kterých předmětech kázňě tato kongregace Concilii jmenem Jeho Svatosti za odpověď žádá, poznáte ze *seznamu* přiloženého k tomuto listu. — Jsou-li snad ještě jiné věci, při kterých se zlořády neb nesnáze vzhledem zachovávání sv. canonů (zákonů církevních) naskytají, buďtež i tyto vysvětleny a objasněny, jelikož sv. Stolicе po zralém jich uvážení ustanoví to, cožby poměrům časovým bylo přiměřeno. K sepsání té zprávy jsou Vám tři až i čtyry měsíce ponechány.“

Otázek v dotčeném seznamu se nachází 17 a jsou tyto: 1. Zdali se zachovává předpis církevní, aby bludaři a odpadlíci nebyli připuštěni ku *kmotrovství* při křtu? 2. Kterak dovozují ti, kdož manželství uzavřítí hodlají, *svobodný* svůj stav? Zdali by se vzhledem k instrukci Klementa X. (21. srpna 1670) některé změny v tom učiniti měly? 3. Kterými prostředky dají se odvrátiti zlé následky vyplývající z *občanského* (civilního) manželství? 4. Zdaž se zachovávají podmínky, za kterými římská Stolicе připouští manželství *smíšená*? 5. Kterak se z *kázání* vyhostiti může vše světské a malicherné aneb to, co ani v písmě sv. ani v ústním podání základu nemá? 6. Kterak by se odpomoci mělo zlu, jakž odtud pochází, že na mnohých místech *školy* zcela jsou neodvislé od autority církevní? 7. Jaké předpisy se vydati mají k tomu cíli, aby *klerikové* náležitě se vzdělali a literárním, filosofickým i theologickým vědám v seminářích se přiučili? 8. Jakými prostředky lze působiti na *kněžstvo*, aby toto po odbytých školách theologických i dále s horlivostí se bohoslovným studiím věnovalo? 9. K jakému prospěchu to poslouží, když se bude naléhati na zachovávání předpisů, obsažených v 16. kap. XXIII. sezení sněmu Tridentského de reform. (de *clericis inutibus et vagis*)? 10. Vidi-li se prospěšnějším býti, aby *kongregace* (řády) od církve stvrzené rozšířily se raději, než aby ustavičně rozmnožován byl počet těch kongregací, jenž toliko prosté (jednoduché) sliby mají? 11. Zdali kapitola biskupská v případě upráznění stolicе biskupské požívá nezkrácené právo volby *kapitulárního vikáře*? 12. Kterak se prohlašuje a odbývá *farní konkurs*, jenž jest nařízen Trid. XXIV. de ref. cap. 18. a bullou Benedikta XIV. ze dne 14. prosince 1742? 13. Je-li prospěšno zvýšiti počet příčin, pro kteréž fa-

rárové *sesazení* býti mohou a zdali užitečno se vidí, aby *kanonický proces* s větší rychlostí a důrazností před se šel? 14. Kterak se vykonává nařízení sněmu Tridentského (sess. XIV. cap. 1. de ref.) vzhledem *suspense ex informata conscientia*? 15. Jakým způsobem vykonávají biskupové svoji pravomocnost u věcech církevních, obzvláště vzhledem rozepří *manželských* a kterak si při procesu a při apelacích počínají? 16. S jakými neshodami to spojeno, když *jinověrci* slouží v rodinách katolických a kterak neshody tyto odstraniti možná? 17. Zdali panují zlořády vzhledem posvátných *hřbitovů* a kterak takovým zlořádům přítrž učiniti lze?

— Když byla cholera v Římě samém poněkud ulevila, vypukla náhle v papežském městě *Albano*, asi 15 mil od Říma vzdáleném, kdež se v letě mnoho cizozemců i Římanů zdržuje. Dne 7. srpna onemocnělo kolik set lidí, z nichž někteří náhle skonali. Také manželka krále neapolského Františka II., královna Marie Teresie podlehla nemoci té dne 8. srpna, a po několika dnech zemřel též syn její Januarius hrabě Caltagirone. Papežská vláda učinila co mohla k ulevení bídě, odeslavši lékaře, léky i ošetřovatele nemocných do Albana. Kardinál-biskup Albanský *Altieri*, jenž v Římě sídlí, pospíšíl mezi ovečky své; když zpovědník královny, kněz Gallo, uděliv jí sv. svátosti, náhle též na cholera onemocněl, dokončil šlechetný kard. Altieri modlitby u lůžka umírající královny; ale již dne 12. srpna stal se sám obětí svého apoštolského úřadu. Jedno oddělení papežských zuavů žádalo, aby bylo vysláno do Albana k ošetřování nemocných; stateční vojíní tito věrně ošetřovali nemocné, kopali hroby a pochovali zemřelé, jelikož domácí hrobaři ze strachu vesměs byli utekli. V celku zemřelo asi 200 osob, načež mor se opět umenšovati počal.

Z Italie. V parlamentě italském ve Florencii vynadal dne 9. července poslanec Romano všem katolickým farářům, nazýváje jich „prvními četníky římské Stolicé, sluhami absolutismu, slepými nástroji reakce z Říma vycházející“ atd. Divná náhoda tomu chtěla, že právě téhož dne v úředních listech byly uveřejněny celé řady jmen purkmistrů, notářů, lékařů atd., kteříž od vlády *sesazení* jsou se svých úřadů proto, že se dali na útěk, jakmile se cholera k jejich krajině přiblížila. Naproti tomu *ani jediný fardář* katolický před cholerou ne-

tekl; naopak právě v tomto nebezpečí projevují kněží italští hrdinnou vytrvalost, bdíce po celé noci u lože nemocných a umírajících, tak že jiný úd parlamentu Petr Ambrož Curti v sezení dne 13. července veřejně pochvalu vyslovil katolickému duchovenstvu.

— *Italie* čítala před několika lety 18 vysokých škol, kteréž ale nyní po „osvobození“ Italie se až na 6 universit sešly. Seminářů jest 344, gymnasií 452; národních škol 24.998 se 1,037.829 žáky; soukromných škol 6805 se 140.914 žáky. Z 100 Italianů jest 73 takových, jenž ani čísti ani psátí neumí.

— (*Jak se zprávy novinářské leckdes doplňují.*) O zatknutí Dominikánského mnicha „Carnelli-ho“ píše římský dopisovatel do „A. A. Z.“ (a ty noviny zajiště katolické církvi nikdy nestranivají) dne 3. srpna takto: „O zatknutí Dominikána „Carnelli-ho“ ličily se, aspoň co já vím, důvody tak, že jsou vůbec od prvního až do posledního neznámy. V celé věci jde o udělení tiskového „imprimatur“ apologie (ospravedlnění) kardinala d'Andrea, že se totiž zde v tiskárně „forense“ vytiskla. Rukopis téže apologie pochází z Neapole; dva nebo tři advokáti římsští posléze jej k tisku připravovali a proto i sami též zatčeni jsou. Avšak vina Carnelli-ho tím se zvyšuje, že se, jak se mi hodnověrně dotvrzuje, *opětne poklesků proti mravnosti dopustil*. Jsa uzavřen v místnostech „*Madonna delle Grazie*“, má též nabyti prázdně církevnímu právu důkladněji se přiučiti. P. Gigli, „Magister sacri Palatii“, rodem Sicilian, jest sice ještě v úřadě svém, ale bude prý co nevidět odstraněn, že svému kolegovi Carnellimu příliš mnoho prohlédl, a místo jeho obdrží prý Dominikán Sachieri z Genuy.“ — S tím srovnej zprávu o témž v „Nár. L.“ č. 129, a podivíš se, jak se tam i „zasmušilá děsná budova“ inquisiční, i ti uboží „Jesuité“, co věčně strašící příšery dostali. J. N. D.

Rusko neustává se strašnou důsledností pracovati na počatém díle úplného odtržení katolíků ruských a polských od hlavy církve, od římského papeže. Z rozkazu cara Alexandra zřízeno nyní v Petrohradě „*římsko-katolické duchovní kolegium*“, kteréž zcela odvislé jest od ruské vlády. Ve všech případech, kdežto biskupové katolíci dle zákonů církevních povinni jsou dovolávati se výroku papežské Stolicé, nesmějí se rušti ani polští biskupové přímo obrátiti do Říma, ale povinni jsou (po roz-

kazu císaře) záležitost tu odevzdati „římskokatolickému kolegiu“ v Petrohradě, kteráž rozhodne o otázce, zdali zapotřebí jest psáti do Říma čili nic. Každá papežská bulla, breve neb jakákoli listina z Říma došla musí se nejprv předložiti *ministrowi vnitra*, aby seznal, zdali se uveřejnění smí čili nic; jestli dotýčná listina se protíví „základním zřízením ruského státu“ t. j. není-li panu ministrowi po chuti, nesmí se uveřejniti a kolegium rozhodne samo, co se dále státi má. Totéž kolegium také rozhodne o všech záležitostech týkajících se volby arcibiskupů a biskupů. Každý rozkaz papežské stolice, který se jiným způsobem (mimo prostřednictví řečeného kolegia) do Ruska dostane, prohlašuje vláda ruská za neplatný a hrozí přísnými tresty všem, kdož k vykonání takového rozkazu napomáhati se odváží. — Zkrátka ruská vláda usiluje nejhrubším násilím provésti úplné oddělení katolíkův ruských od papeže, což znamená tolik jako přinutiti katolíky k přijetí rozkolu řeckého. Takového násilí se věru ani Turek nedopouští.

— Od polských hranic píše se „A. A. Z.“ dne 6. srpna takto: „Spor mezi Petrohradem a Římem jest zdá se blizek svému ukončení, ale nikoliv takovému, jakového by si svatá Stolica žádala, neboť tehdež se musí neustupnost římská poddati ruské. Obě zajisté strany na Rusi, totiž i staroruská i pokročná v tom se již dávno shodují, že *k podmanění a uspokojení* Polska (jsou snad tyto dvě slova po rusku synonyma!) nevyhnutelně potřebí jest vliv duchovenstva zlomiti a katolickou církev v zemích žezlu ruskému podrobených od vlivu Vatikánu co nejvíce vymaniti. Za tou příčinou budou nyní všechny chrámy katolické v říši ruské podrobeny arcibiskupství Mohilevskému a arcibiskupství Varšavské bude zrušeno; duchovenstvu se všeliké přímé spojení s Římem zakáže a všechny církevní záležitosti přijdou výhradně v područí arcibiskupa Mohilevského, jenž opět jenom s povolením ministerstva Petrohradského s Římem vyjednávatí smí. Takovým způsobem má se katolická církev v Rusku znenáhla od sv. Stolice co možná odtrhnouti. Bez pochyby se též duchovní akademie Varšavská do Petrohradu přeloží.“ — Takové růže kvetou katolíkům na východě.

Z Anglicka. Noviny „A. A. Z.“ mají od 7. srpna z *Londýna* tuto zprávu o zrušení starodávných zákonů, jimiž se biskupům katolickým zakazovalo nazývat se dle

sidel svých biskupských. „Komitét ustanovený k prozkoumání návrhu zákona „o titulích katol. duchovenstva“ skončiv své porady ve své zprávě k nižší sněmovně na tom se snášá, aby zákonitě panující posavadní určení zrušena byla, jimiž se řečeným biskupům zapovídá titulů svých biskupství užívati. Zpráva toho komitétu uznává vládu církevní toho nevyhnutelnou potřebu, aby si místo dřívějších apoštolských vikariátů jistou a stálou hierarchii (svatovládu) ustanovila. Poněvadž tedy akta parlamentární mlčky jistý stav arcibiskupův a biskupův uznává a jim i příležitostně jisté hodnostenské postavení propůjčuje i přes ona dřívější určení jistý obyčej v té věci se již již ustálil, v ničemž žádných zlých následků nepůsobí; a poněvadž by naproti tomu přísné provedení oněch dřívějších zákonných ustanovení práva katolických obcí v záležitostech pouze duchovních v vážné nebezpečí uvedlo, jelikož by se katolíci preláti na tom rozcestí octli, aby buď aktu parlamentární přestoupili, anebo své náboženské povinnosti zanedbali: — proto tedy se komitét k tomu náhledu chýlí, že dovolením k užívání duchovních titulů, jen když se nestýkají s tituly církve státní, mnohé příčiny k sporům a ničemným hádkám se odstraní, anižby se tím jednak biskupům jakés moci světské dostalo, aniž jinak nějakému stenčení a poškození církve státní nedopustilo.“ — Tak co se na východu církev všemi způsoby Machiavelismu a Neronismu umoruje, na západu jedna hradba po druhé padá a moudrým liberalismem se odkluzuje, jimiž drůhdy církev katolická dílem stěsněna dílem vyloučena byla. J. N. D.

— Před několika téhodny vzniklo nemalé vzbouření v městě *Birminghamě*. Jakýsi Murfy, jenž se zval „agentem protestantské unie v Londýně“, přišed do Birminghamu ohlásil veřejně, že hodlá konati několik přednášek proti „bludům římského katolicismu.“ K tomu cíli dal postaviti boudu as na 3000 posluchačů a v neděli ve 3 h. odpoledne začal vykládati učenost svoji u přítomnosti četné shromážděné obecnosti. Plnými ústy sypal hněv svůj proti „smrtnelnému jedu papežství“ a při tom do nebe vynášel protestantism dokládaje, že hotov jest pravdu slov svých obhájití proti všem kněžím katolickým, „počínaje od biskupa Ullathorne z Birminghamu až dolů k nejnižšímu padouchu.“ Mimo to nazýval „misionář“ tento protestantský biskupa a kněží jeho „lotry, taškáře a vražedníky“ a projevil žel svůj nad „ošizeným

a svedeným lidem katolickým,“ zvláště nad Irčany. — Brzy však se kolem boudy shromáždilo mnoho set katolických Irčanů, kteříž nevoli svou napřed slovy, pak ale i násilnými skutky projevovali; s velkým namáháním podařilo se policii zjednatí pokoj v městě; mnoho osob jest poraněno. Kněží katoličtí a úředníci museli ještě pozdě do noci všecku výmluvnost vynaložiti, aby rozjitřený lid ukonejšili.

V pondělí večer bouře opět začala i muselo přivoláno býti vojsko; přece však rozkacená lůza protestantská rozbořila katolickou kapli. — Nemají-li protestanté angličtí počestnější zbraně mimo sprosté nádivky, nedivíme se, že katolická církev ve velké Británii se tak rychle rozšiřuje.

— Korespondent New-Yorského denníku „Tribune“ se koncem června nashvál odebral z Londýna do Říma, aby odamtud mohl podati „autentické“ zprávy o slavnostech, jenž se za příčinou 1800letého jubilea ve věčném městě konaly. Jedna část těchto autentických zpráv zněla doslovně takto: „Příčina nynějšího shromáždění (biskupů) jest patrně slavení *stoleté* (!) památky mučnické smrti sv. Petra a Pavla, kteříž dne 29. června budou *svatořečení* (kanonisováni), načež dne 1. července za *blahoslavené* prohlášení budou.“ Podotýkáme, že onen korespondent jest protestant, jenž se odvažuje psáti o katolických slavnostech, ač nevědomost jeho jest tak hrubá, že se 1. domýšlí, že sv. Petr a Pavel teprv *před 100 lety* byli umučeni; 2. že teprv r. 1867 byli dne 29. června za *svaté* a pak 3. dne 1. července teprv za *blahoslavené* prohlášeni! Konečně pan korespondent ještě přivěsil novinku, že prý papež „dne 29. června prohlásil opět jedno *nové dogma*.“ — Věčná škoda peněz, jež tento abderitský učenec na svou pouť z Londýna do Říma vynaložil! Podobný nesmysl by si zajisté v Londýně byl laciněji zakoupiti mohl.

Z Gibraltaru se píše, že tamější anglikanský biskup Trower konal před nedávnem cestu do Paříže a do Říma; navrátil se opět do Gibraltaru stal se údem katolické církve.

Z Turecka. (*Řádění turecké na Kandii.*) — Jak se křesťanům na ostrově Kandii proti svereposti turecké postavším vede, souditi lze dle dopisů „A. A. Z.“ z Athen ode dne 31. července a 1. i 3. srpna. Vlády francouzská i ruská vyjednaly diplomaticky s vládou tureckou, aby směly každá s některými loďmi plouti z Athen

k nešťastnému tomu ostrovu naložit a odvest pozůstalých křesťanských rodin, které se byly buď do skalných jeskyň pomořních utekly, buď po horách v největší bídě se zdržují. První byl ruský kapitán Butakov, jenž přes všecken odpor vyslance tureckého za tou příčinou odplul do Sfakie a tu sdělil účel svůj *Omerovi* bašeti stolicimu s obrněnou fregatou v malém přístavu Foinikos. Ale tento poturčenec rakouský všelijak tomu lidumilnému počínání odporoval, řka nejprvé, že tam žádných takových rodin není, že se již vzdaly a do svých dědin odvedeny jsou; potom když Butakov řekl, že bude sbíratí jiné rodiny, kteréby na pobřeží našel a kteréby z nešťastné vlasti odebrati se chtěly, vymlouval se *Omer*, že jich vydati nesmí, nemaje k tomu povolení od svého vrchního Ali-Bašete. Když pak se Butakov hotov ukázal vyčkati, až by takové povolení došlo, tu teprv *Omer* zřejmě vynesl barvu, že ani odvážení křesťanských rodin z Kandie, ani delšímu prodlévání evropských lodí u břehů téhož ostrova dopustiti nesmí, poněvadž by se prý tím povstalci v odporu svém utvrzovali. Tak se Butakov s nepořízenou do Athen vrátil. Ruští dopisovatelé vypravují, že východní části ostrova jmenovitě okres Sfakia jsou v rukou Kandiotů. *Omer* baše pokoušel se několikrát útokem proti „Agia Rummelia“ ale byl vždy odražen. Ukruťství nedávno v Heraklioně spáchaná opakovala se v Rhethymnu. Tam byli turečtí dobrovolníci svoláni pod tou záminkou, aby byli přehlednuti. Obyvatelé, jimž se bezpečnost slíbila, zůstali v bytech svých. Tu náhle se na ně svolaná ta sběr vrhla, obydlí jich vydrancovala i vypálila a co živého zastihla povraždila. Tato krutost byla by se dál a dále rozšířila, kdyby nebyli Kandioté se všech stran přikvapili a ty loupeživé rotty rozehnali. U vsi Galatonu i pacholici, zanechání k strážu na hranicích, pobiti byli.

Lépe nežli Butakovi podařilo se francouzskému kapitánu Simonovi. Ten se nedal *Omerem* tak odyti, nýbrž plul po východních okresech ostrova za svou lidumilnou sbírkou. Nebylat snadná. Neboť kdož se z nešťastných Kandiotů na pomůci utekli, byli od tureckých děl šmahem smetení, kdo se na rovinách drželi, od turecké sběře pobiti. Pročež plul kapitán Simon od místa k místu, dáváje úskokům po horách se toulajícím všelijak znamení své přítomnosti a nakládal těch opuštěných kde a kolik mohl. Tak se mu poštěstilo, že na 2 párnících 1. srpna 2200 osob z

Kandie do Athen dopravil, pro které řecká vláda již ji prkenné příbytky i nejnutnější potravu pohotově měla. Řecké lodí rozvezly pak nešťastníky po severních ostrovech egejského moře; 200 jich zůstalo v Athenách. 3. srpna přivezla pak i ruská fregata 500 žen a dětí z Kandie do Athen.

Jak se při takovém řádění dávnověkým křesťanským památkám daří, toho důkaz budiž osud zamenitého kláštera *Arkadionu*, ztečeného a ztroskotaného 20. listopadu 1866. Vyjímáme zprávu o tom z „*Indep. belge.*“ — Arkadion byl pradávňý nejznamenitější klášter na ostrově Kandii, neboť již císař Leo Moudrý (886—911) zmiňuje se o něm, jakožto třetím biskupským sídlem, založeném od císaře Heraklia ke cti sv. Konstantina a věnovaném nejen zbožnému životu, ale i k pěstování věd a umění křesťanských (dítky v něm byly darmo vyučovány) a konání skutků lásky křesťanské, zvlášť opatrování nemocných i všeobecné pohostinnosti. V knihovně shromáždil se časem znamenitý poklad literární.

Ve všech dřívějších válkách šetřili i Arabové i Benátčané i Turci z úcty toho kláštera, považující jej mlčky co půdu svatou, nedotknutelnou. V tomto přesvědčení i v posledním povstání Kandioté sem své ženy a dítky uschovali počtem osob asi 300. Mimo tyto bylo tam jenom několik mnichů a starců a asi 15 řeckých dobrovolníků raněných, tak že docela nepravá jest výmluva tureckých zpráv, žeby se tam byly tlupy cizích dobrodruhů uzavřely. Ve všem všudy nebylo v klášteře Arkadionu nic více nežli 540 osob obojího pohlaví i se starci i s dítkami, jenž se byly vzdaly v ochranu Gabriela igumena (představeného, opata) starečka as 80letého. *)

Proti této hrstce bezbranných úskoků podnikl Mustafa [baše hroznou výpravu, aby se na křesťanech vymstil. 8. (20.) listopadu 1866 přitáhl s 15,000 mužstvem a 30 děly z Bethymnu a sevřel klášter Arkadion. Byv při prvním útoku odražen, poslal pro více mužstva i střelby. Tři dni a tři noci odporovala hrstka ta 540 osob záležejíc z bezbranných mnichů a žen a starců i dětí celé turecké armády. 1200 bomb a koulí všeho druhu vystřeleno do toho kláštera; konečně protřena jest zeď a útokem hnáno na klášter. Všecko se uteklo dílem do velikého dvoriště, dílem

do komnat mnichův. Tak ještě 6 hodin odporovali Řekové všemu násilí tureckému, v těsných řadách bojujíce kdo mohl v zoufalé zuřivosti proti nepříteli, jehož všechny návrhy k vzdání se odmítli. Sestoupivše se konečně vůkol igumena Gabriele usnesli se na tom, že raději celý klášter prachem v sklepích uschovaným do povětří vyhodí a tak sami pod zříceninami zahynou, nežli by se sverpému nevěrnému nepříteli vzdali.

Igumen Gabriel sám sobě vštípil ten slavný čin, aby uschovaný v sklepích prach zapálil, řka: „Žití mého již jest na mále; pročež velebil tu milost Boží, že mohu tak slavným činem pro sv. víru a pro vlast s tohoto světa sejít.“ Požehnáv pak svým společníkům odeslal ženy s dětmi počtem as 103 osoby a rozkázal jim, aby se k nejzazšímu konci kláštera odebraly. Vezma pak sv. kříž do jedné a hořící svíci do druhé ruky, sešel do sklepa, kde byl prach uschovaný. Když útok nepřátel nejvíce zuřil, — tu najednou se strhl hrozný výbuch; polovice mohutné té stavby klášterní vyletěla do povětří a pak pohrblila pod zříceninami svými i Řeky i Osmany.

Více než 1200 Turků zůstalo na místě. Úžasným strachem ohromeni stáli Turci po několik hodin co němí na kouřících se krvi a požárem zříceninách slavného Arkadionu. Zpamatovavše se potom řtili se dále na 60 žen a 40 raněných, kteří se byli zachovali. 400 mrtvol řeckých leželo po troskách. Aby se přesvědčili, zdali kdo mrtev, pálili Turci padlým hořícími loučemi pod chrípě; kdo sebou dost málo trhl, byl co nejohavněji umučen do smrti. Několik žen s dětmi zavřeno do kaple a tam hladem umořeno. Poklad klášterní, bohaté roucho bohoslužebné, drahocené rukopisy knihovny klášterní v plen ponechány jsou rozlícenému vojsku; 6 raněných dobrovolníků bez milosti povražděno. Konec tomu barbar-skému tažení učiněn vyplněním a vypálením okolních vesnic.“ — Zdaž-li pak se v Evropě ještě někdy křesťanské vědomí tak rozmůže, aby se takového sverpému řádění úhlavního nepřitele křesťanstva překazilo?

J. N. D.

Z Ameriky. Ve spojených státech se ustavičně zmáhá počet chrámů katolických. V jediném biskupství *Wisconsin* vysvětil biskup Henneš šest nových chrámů a položil základní kámen k sedmému. V Rio Janeiro staví se nový chrám v městě *Providence* slohem gotickým; v státu *Minnesotě* též se staví chrám v *Chatfieldu*

*) Gabriel igumen bojoval za svého mládí v povstání hellenském proti Turkům.

a *Mantorville*; taktéž ve *Warrensburku* (St. Louis); v *Carlyle* (Illinois) bude vystavěn chrám slohem byzantským z cihel. — Nedaleko *Hamiltona* jest město *Oxford*, kdež (podobně jako v anglickém městě téhož jména) se nalezá univiersita; doposud však měli tam jen Puritáni svá místa bohoslužebná. Teprv letos položen i zde základ ku chrámu katolickému. V *Rochestru* (stát New-Yorský) byl dne 21. července posvěcen nový chrám nejsv. Vykupitele, kdež kněží Redemtoristé konají duchovní správu. — Mimo to čteme v nejnovějším čísle novin Baltimorských ještě o dvou nově posvěcených chrámech; ku čtyřem jiným chrámům položeny jsou základní kameny.

— V červenci t. r. přišli čtyři bohoslovci z *Virtemberka* do Ameriky, kdež po dosažení sv. svěcení ustanoveni budou za duchovní správce německých osad v diecési Covingtonské.

— Ve spojených Státech se nyní čítá něco přes 1400 škol a 74 kněžských seminářů.

— President spojených států, *Johnson*, náleží sice do počtu svobodných zedníků (freimaurů), nicméně však svěřil přece vlastního syna svého k vychování Jesuitům v kollegi *Georgetown* nedaleko hlavního města *Washingtonu*. Letos přišel president (jak už po několik let činívá) k celoroční zkoušce do *Georgetownu*, kdež sám rozdával odměny mezi žáky a krátkou řečí je oslovil.

Z Mexika. Novo-Yorský „*Morning-Herald*“ píše o truchlivém stavu nešťastného Mexika takto: „Jsou-li kteří žurnalisté genialní, jsou takovými zajisté žurnalisté američtí, a nicméně potřebí by bylo vškeré jich obraznosti k tomu, abychom si mohli představití hrůzy strašlivější těch, které se nyní dějí v nešťastném Mexiku. Zprávy hodnověrné odtamtud nás docházející nelíčí než samé vraždění a násilí a loupeže i ohavnosti, které se napořádě páchají v zrušování této zemi, že málokdy, ba nikdy nebylo divadla hroznějšího nad to, jakým se stala země tato.“

V městě *Queretaro*, jež bylo svědkem i zahynutí krátkodobého císařství Mexikánského i ohavného zavraždění šlechtěného a rekovného císaře *Maxmiliána*, bylo od 15. května asi 2000 osob odsouzeno, t. j. vězněno, žalářováno, popraveno, šmahem bez procesu, bez žaloby, bez důkazů, bez zastání — bez viny. Za jakou příčinou? — Pouze za tou, že byli pro císařství a tím

pro upokojení, uspořádání rozbourané své vlasti. Oběti té krutovlády byly z Angličanů, Němců, Francouzů, Amerikánů. Kdo s životem ušli, jsou o všecko své jmění oloupeni, uvězněni anebo odvedeni k násilným robotám v poutech na veřejných silnicích. — Žádný tedy div, že cizinci nemohouce utéci z nešťastné země spěchají naléztí útočiště pod prapory *Ortegových*, doufajíce, že se jim snad nějakou válečnou operací téhož proti *Juarezovi* konečně přece spásy dostane. Jisto jest, že si tímto krokem svým nikdo z nich o nic stavu svého nezhorsil.

Pomsta *Diazova* zastihla nejprvé a zvláště duchovenstvo. Kněžím násilně zabráněno, ukázati se veřejně v klerikalním oděvu; kdokoliv se toho odváží, tomu se dostane přísného potrestání od tak zvaného svobodomyšlného důstojnictva. Kláštery jsou vesměs zotvirány, vyloupeny, vydrancovány; více než tisíc řeholníků a řeholnic jest doslovně vyhozeno na ulici. Stav jeptišek, těch ubohých stvoření slabých, nezvyklých a dilem i neschopných práce hmotné, již by si výživu získaly, jest skutečně k politování, zvláště povážíme-li, že jsou v šanc vydány hrubé zvůli a zpupnosti vojska vítězného.)*

Peněz v celém Mexiku dokonce není a přes to svobodomyšlná vláda uložila daň 10 ze sta na všechny pozemky a příkázala, aby každý, kdo něčím podporoval vládu císařskou, tolikéž i odváděl vládě republikánské. To nejlepší, co se nyní v Mexiku děje, jest, že i cizinci i domácí obyvatelstvo (ale to v části praskrovné z bázně před krutovládou) dovolávají se co nejsnažněji zakročení cizích mocností, prosíce aby Anglicko, Francie i Spojené státy Americké o Mexiko se rozdělily, jen aby jednou k upokojení přišlo. — J. N. D.

— **Někdejší misie v Paraguayi v Americe.** (Pokračování.) Z obydlí mého šli, aby sepsali i věci kostelní a dále — k dobytku, aby co možná jej sečtli. Odevzdal jsem 24.000 kusů hovězího dobytka, 1200 klisen k plemenění mezků, 1000 koňů, 1700 ovec a 500 tažných volů, vše to jmění redukce. Moji Indiáni smutně na to hleděli. Aby nezmálomyslněli, vzal jsem veselou tvář na se, ač mi ovšem za těžko přicházelo.

*) První příkaz guvernéra *Baeza* čelil též k zničení církve, neboť velel, aby se za 24 hodin vyprázdnily všechny kláštery, čímž veliký počet mnichů a 800 jeptišek v největší bídu uvrženo. — Ta jest ta spasitelná svoboda revolucionářská!

Srdečná útěcha avšak s náramnou bolestí spojená pronikla srdce mé, když osadníci jali se žádati, abych ještě jednou smířil je s Bohem sv. zpovědí. Ztrávil jsem celý čas v zpovědnici; zatím však komisaři všude slidili a mne volati dávali, když kde jim závala v cestu vešla. —

Z redukce sv. Františka odebrala se komise do redukce sv. Petra, kamž 25 mužů pro jejich ochranu je doprovodilo. Nutili i mne, abych s nimi šel a vida, že jen pod ochranou mou mněli se bezpečnými býti, odevzdal jsem lid svůj novému faráři a svému zarmoucenému spolubratru Raimundu Wittermayrovi, jenž neustále plakal. Bylť totiž místo Jesuitů nyní ustanoveni jiní duchovní za faráře. Kněze světského pro redukci sv. Petra ustanoveného vzali jsme hned s sebou. Sepisování trvalo zde 4 dny, potom se šlo do redukce sv. Jarolíma. Tam ale vzdor jejich prosbám jsem je více neprovázal, ale přece jim 40 mužů k ochraně dal.

Když byli práce své dokonali v redukci sv. Jarolíma a sv. Petra, vzali s sebou jejich misionáře a přišli do redukce sv. Františka, aby i mne a společníka mého odvedli. Srdce chtělo mi puknouti, když jsem viděl, že loučení se s milovanými ovečkami nezbytné jest. Abych umírnil bolest neustálého loučení, dal jsem jim znáti, aby žádný z nich mne nedoprovázal. . . . Ale marně; když jsme se již skutečně od tud ubírali, doprovázeli nás drahý Domingo s 25 Indiány koňmo. Celá osada lomila rukama plačíc, tak že to hluboce došlo komisarý. Ze všech úst ozývalo se volání: Jděte a šťastně cestujte otcové a přijďte brzo zas!

Dorazivše do Santafé, museli jsme zastaviti. 6 vojáků přišlo, aby střežili 6 misionářů. Zde konečně po mnohém úsilí přemluvil jsem věrného Dominga, aby odebral se zpět, ač rád byl by šel s námi až do Buenos-Ayres, chtěje mistodržitele k tomu pohnouti, aby mne redukci opět navrátil. Vysvětlil jsem mu, že neleží to v moci mistodržitelově a teprv potom sedl na koně. Přiblížili se k mému povozu, sesedli, bezpočtukrátě zlíbali mé ruce, slzy prolévající. Jen oko Domingovo nezarusilo se. Mlčky tu stál — bez slova — pojednou zbledl a počal se na rukou i na nohou trásti. Španělové rychle přiskočili, domnívajíce se, že jej mrtvice ranila. Po dlouhé chvíli přišel k sobě. „Viz otče, řekl pak, všichni tvoji synové tě oplakávají, jen já jediný nepláču. Nemohu pla-

kati. Nikoliv snad proto, jako bych bolest necítil v srdci svém, nýbrž proto, že příliš velká jest bolest má nad tím, že nás opouštíš. Zdá se mi, jakoby ani dobře dýchat nemohl. Otče! zaplat ti Bůh za to, čemu jsi nás naučil, co jsi u nás přetrpěl a nedej, abys kdy zapomněl, že jsme tě jako otce milovali.“ Udělil jsem jim požehnání a oni odjeli.

4. října 1766 po 9. hodině přijeli jsme do Buenos-Ayres k tamější kolleji Betlehem zvané. Dva prapory španělského vojska očekávaly nás s nasazenými bodáky. Šběh obyvatelů města byl tak veliký, jakoby poprava největších zločinců měla se díti. Dva misionáři zemřeli; nesmělo se zvoniti, my museli bratry své v tichosti pochovati. Ano i přátelé naši a příznivci byli pronásledováni. Denně střídala se stráž a na dané znamení byli jsme i my prohlíženi. Jako vojáci museli jsme se do řady postavit. Počítali nás a scházeli kdo, byly všechny kouty prohledány až se našel.

Nyní vypravuje Pauke, že po jejich odchodu věrní Indiáni jedni skutečně od táhli do pust, jiní od sousedních divokých národů přepadeni byli a jak marně usilováno o jejich návrat. Potom pokračuje dále:

Za našeho pobytu v Buenos-Ayres velice dojal srdce naše osud mladých bratrů, kteří v Evropě na loď se odebrali, v tom nábožném úmyslu, aby se sv. horlivostí pracovati mohli na vinici Páně v našich misích. Po 10 měsících byli na moři bouří zmitáni, mezi tím co jiné bouře, nepřátely vyvolané, hrozily celému řádu. Aniž by co zlého tušili, radovali se při pohledu na město a na přístav Monte-Video, že po tak dlouhém čase na zem vkročití mohou. Zakotvili loď, spěchali z nich — tu však došel ohromující rozkaz: žádný Jesuita nesmí na zem vstoupiti; loď musí zpět do Španěl; neb celý řád jest zrušen.

Několik Jesuitů nebezpečně nemocných leželo na lodi. Prosili, aby aspoň ty mohli na zem vynésti; obdrželi ale potupnou, nelidskou odpověď: že to jedno, zdaž na moři neb na zemi zemrou; na lodi nemají prý ani hrobaře zapotřebi, kterýž by musel kopat hrob. Avšak, když byl kapitán té lodě jim na mysl uvedl, že nemocní Jesuité mohou i ostatní nakaziti, převeženo bylo 9 nemocných Jesuitů na lodičce, aby v kolleji Betlemské v Buenos-Ayres umístěni byli. Při první noční plavbě jejich přirazila bouře loď na skálu a vlny

mořské pohostinně přijaly ty, kterým na zemi popráno nebylo odpočinku. Mrtvola jednoho novice nalezena byla na břehu del Sagrament-ském (v jižní Americe) a tam na rozkaz mírněji smýšlejícího Portugalského místodržitele slavně pohřben. Španělský místodržitel v Buenos-Ayres dal mrtvoly Jesuitů na břeh vyhozených beze všeho zpěvu a zvonění do země zahrabati, což všechny obyvatele těžce rozmrzelo. Ale ještě více byli pobouřeni, když zazdíván byl chrám velké jesuitské kolleje a náčíní chrámové, zlaté a stříbrné, odnášeno bylo do příbytku místodržitele. Nevole nad jeho jednáním jevila se hlasitě. On nám toto přičítal, pročez zdvojnásobil naši stráž a dal nám vědět, pakli s obyvately města jen dost málo stýkati se budeme, že nás dá na veřejném náměstí pověsiti. (Dok.)

Literární oznamovatel.

Dovoluje-li církev užívati pohanských klasikův ve školách? Tato otázka byla za posledních let častěji v přetřes vzata a sice zvláště za příčinou spisu „Der nagende Wurm der heutigen Gesellschaften oder das Heidenthum in der Erziehung“ od proslulého abbé J. Gaume (německý překlad v Řezně u Manzer. 1851). Ve spisu tom vyslovena tato hlavní myšlenka: Vychování mládeže jest nyní pohanské a příčinou toho jest užívání pohanských klasikův; slušit tedy do škol uvéstí křesťanské spisovatele na místě pohanských.

Vedle mnoha dobrých myšlenek, jež Gaume v řečeném spise vyjádřil, pochybil přece celým směrem knížky té, jelikož nehledal příčinu chybného vychování mládeže tam, kde ji hledati služno, totiž v nekřesťanském způsobu *vykládání* klasikův, nikoli pak v klasikách samých. Pročez se brzy někteří mužové ozvali proti Gaume-ovi, jmenovitě jesuita Ch. Daniel (ve svém spise: *Des études classiques dans la société chrétienne*. Paris. Julien 1853). V témž roce vydal také prof. J. Auer svůj spis „Die Kirchenväter als zeitgemässe Lectüre an den Gymnasien“ (Wien 1853) a Dr. Krabinger o též otázce spis: „Die classischen Studien und ihre Gegner“ (München 1853). — Nicméně zůstala u nás řečená hádka jen theoretickou otázkou, nebo v praxi se doposud čtou díla klasiků pohanských ve školách jako dříve.

Avšak nejnověji se v *severní Americe* tato otázka stala předmětem sporů mezi duchovenstvem, a to nejvíce v Kanadě, což nejdůst. biskupu z Iloa, spolu administrátoru arcidiecése Quebecké podnět zavadlo, že listem svým dne

23. listopadu 1866 rozhodnutí o té věci *vznesl* na Stolicí Římskou. Načež kongregace „*sacri Officii*“ skrze svého prefekta, kardinála Patrizi, dala dne 15. února 1867 odpověď následujícího obsahu:

1. Ti kdož za to mají, že čtení pohanských klasiků ze škol zcela *vyloučiti* třeba, jsou příliš úzkostlivi a *marně se znepokojují*.

2. Jistá věc a zkušeností prastarou a ustavičnou dotvrzená jest, že jinochové — ať laikové nebo klerikové — se ryzému a ušlechtilému slohu buď ze spisů sv. Otců, buď ze spisovatelů pohanských, pokud z těchto všechna závažná místa jsou vypuštěna, *bez všelikého nebezpečení* přiučiti mohou.

3. Užívání klasiků pohanských (řeckých i latinských k tomuto cíli církev katolická netoliko trpí, ale i zřejmě *dovoluje*, jak o tom svědčí Encyklika papeže Pia IX. k biskupům Francouzským daná dne 21. března 1853.

4. Práví ovšem sedmé pravidlo „Indexu“ (seznamu zapovězených kněh): Ze knihy, které naschválně jednají o *neslušných a oplzlých věcech*, se zapovídají; spisy pak starých pohanů, ač jich pro krásu a zvláštnost slohu užití lze, že se nikterak *chlapcům* předčítati nemají; (Libri, qui res lascivias seu obscenas ex professo tractant, narrat aut docent, omnino prohibentur. Antiqui vero ab Ethnicis conscripti propter sermonis elegantiam et proprietatem permittuntur: nulla tamen ratione pueris praelegendi sunt). Avšak pokud spisy klasikův buď taková oplzlá místa ani neobsahují aneb tato z nich vypuštěna jsou (editiones purgatae, emendatae), smí se spisů těch i *ve školách* užívati.

— „*Časopis katol. duchovenstva*.“ Ročník VIII. Svazek pátý, vydaný 17. t. m. obsahuje tyto články: O katechismu od prof. Skočdopole. Materialismus a křesťanství s ohledem na přírodovědecké časopisectví české — od prof. Mat. Procházky. Společnost statků v prvotní církvi. V Kronice nalezá se povšimnutí hodná výtka o úpravě seznamů duchovenstva (diecesálních katalogů).

— „*Těsnopisná čítanka* dle Těsnopisu českého vydaného od I. spolku stenografů gabelsbergských v Praze.“ Sestavil Ferd. Fidler, technický učitel při realní škole Příbramské a dopisující člen spolku. III. sešit. V komisi u kněhkupce Mík. Lehmannu v Praze.

— „*Otavan*“, dosud třikrát za měsíc v Plsku vydávaný, bude nyní vycházeti po sešitech v dobách neurčitých.

— „*Jednání a dopisy konsistoře katolické i utraquistické*.“ K vydání upravil dr. Klement Borový. Dílu I. sešit třetí,

obsahuje na str. 161—240 dalších 128 listin konsistoře utraquistické.

— Nákladem kněhupectví B. Stýbla vyšla z bývalého skladu Etlingerova ve Würzburgu chvalně známá modlitební knížka: „*Die Braut Christi*.“ Ein vollständiges Gebet- und Andachtsbuch für das fromme katholische Frauengeschlecht. Von J. S. Albach.“ Vydání sličné s 3 ocelorytinami; stran 416.

— Nákladem Dědictví sv. Prokopa tiskne se u K. Bellmanna v Praze podíl údů na letošní rok: „*Evangelium sv. Jana*; přeloženo a obšírně vyloženo od prof. dr. Františka Sušila.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

V Pánu zesnul:

- p. Karel Jílek, kaplan v Charváteci, 10. srp. (nar. 13. listop. 1831, vysv. 31. července 1855).

Vyznamenání jsou:

- p. Vojtěch Ruffer, probošt kolleg. kap. na Vyšehradě a inful. zemský prelát, rada k. arc. konsistoře, obdržel nejv. rozhodnutím J. c. k. ap. Velič. z dne 11. t. m. komandérský kříž řádu Františka Josefa.
- P. Hugo Jan Králík, kněz ř. premonstr. v Teplé, far. v Uherci, atd. jmenován skuteč. k. arcib. vikářem a školdozorcem střídnictví Plzeňského.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Frant. Janda, far. v Kounicích a k. arc. vikář, za faráře v Přistoupíně;
- p. Frant. Zrůbek, admin. za far. v Nižboru;
- p. Vavř. Vokurka, kapl. za admin. v Lukách;
- p. Ferd. Kalous, kapl. v Přecích, za II. kooper. u sv. Havla v Praze;
- p. Frant. Vávra, kapl. z Noutonic do St. Boleslavi;
- p. Frant. Pelikán, k. z Lišnice do Kladna;
- p. Josef Dyškant, k. z Litně do Přistoupína;
- p. Josef Janský, k. z Dyšiny do Lochovic;
- p. Karel Malina, k. z Bězdědic do Dyšiny;
- p. Jan Brož, k. z Manětína do Bězdědic;
- p. Jan Brichta, k. z Všerub do Manětína;
- p. Alois Klecan, k. z Kraslic do Ondřejova;
- p. Tomáš Harant, k. z Žlutice do Sázavy;
- p. Vojtěch Vaněk, k. z Tejnice do Vejprnic;
- p. Josef Špaček, k. z Rakovníka do Městečka;
- p. Josef Pracner, k. z Čížkova do Prusin;
- p. Arsen Weller, k. z Hostouně do Lidic;
- p. Fr. Blažko, k. od sv. Kiliana do Hostouně;
- p. Mat. Dušek, k. z Chrástina do Charvátee;
- p. Jan Erlebeck, k. z Čeliva do Krsova;
- p. Mik. Martin, k. z Tráseker do Liebensteinu;
- p. Arnošt Stein z Nordensteinu, k. z Klinghartu do Tráseker;

- p. Jiří Koppmann, k. z Platu do Č. Wiesenthalu;

- p. Ludvík Zihlarž, k. z Star. Sedliště do Oudrče;

- p. Pavel Haberl, k. z Donavic do Čeliva.

Novovysvěcenci:

- p. Jan Císař za kapl. do Star. Sedliště;
- p. Vojtěch Dvořák za II. kapl. do Velvar;
- p. Frant. Herzog za kapl. do Všerub;
- p. Vác. Hlavatý za proz. koop. do Kolečovic;
- p. Karel Hrdina za koop. do Hbit;
- p. Václav Koukl za kaplana do Čížkova;
- p. Jos. Kuchynka za fund. kapl. do Rakovníka;
- p. Klement Markrab za kapl. do Přec;
- p. Ignác Matějovský za proz. koop. do Velké Pečice;
- p. Frant. Meindl za kaplana do Žlutice;
- p. Vác. Reissner za koop. u sv. Kiliana;
- p. Jan Rosner za kapl. do Kraslic;
- p. Ignác Salát za fund. kapl. do Nečtin;
- p. Jos. Schneider za koop. do Platu;
- p. Konrad Siha za koop. do Klinghartu;
- p. Jiří Stingel za kapl. do Donavic;
- p. Ant. Visek za kapl. do Vrbna u lesů;
- p. Vác. Vlček za fund. kapl. do Tejnice;
- p. Jan Weber za koop. do Litně;
- p. Jos. Zbejval za proz. koop. do Lišnice.

Uprázdňené místo:

Luky, fara patron. p. Jindř. Küstnera od 16. srpna.

V biskupství Kralohradeckém.

V Pánu zesnul:

- p. Vác. Pelikán, děkan v Chrudími, rada b. kons. 16. srp. (nar. v Týništi 18. září 1797, vysv. 24. srp. 1821).

V biskupství Budějovickém.

Vyznamenán jest:

- p. Josef Šulák, dr., pap. čestný komoří, polní kaplan c. k. pěš. pluku bar. Reischacha č. 21., majitel zl. zásluž. kříže pro piis meritis, rytíř bavor. řádu sv. Mich. I. třídy atd. stal se radou manž. soudu a prov. referentem pti c. k. apošt. polním vikariatu.
- Ve správě duchovní ustanovení jsou:
- p. Jan Cori, os. farář, b. duch. rada v Mohuči, polní kaplan c. k. I. dělostřel. pluku, stal se kaplanem ve voj. nemocnici Solnohradské;
- p. Kajetán Prchal, c. k. špitální kaplan v Celovci, stal se polním kaplanem 21. pěš. pluku bar. Reischacha;
- p. Vác. Petrlik, kaplan v Volenicích, za faráře v Žihobci;
- p. Jos. Vačkář, koop. za admin. v Třeboni;
- p. Frant. Sedivý, kaplan v Blatné, za koop. v Rudolfově.

Uprázdňené místo:

Třeboň, děkanství patron. kníž. Schwarzenberga do 1. října.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
v kníž. arcib. semi-
nátní číslo 190—I.

Expeditce:
v kat. knihkupectví
B. Štybla,
na sv. - Václavském
náměstí, čís. 786—II.

Nedostává čísla reklama-
mujte nejdříve
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasý katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

**Předplácí se
v expedici**
i u všech řádných
knihkupečů
na rok: 2 zl. 50 kr.
na půlro.: 1 zl. 30 kr.
Po poště:
(jenom v expedici)
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1 zl. 55 kr.

Předplacení čtvrt-
letní se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyňuje národ, ale hřích bídně činí národy.“ (Přís. XIV. 34.)

Proč jsem katolíkem?

čili

Rozeznávací články katolické víry.

(Pokrač. a dokončení.)

II. Učení o svátostech.

11. *Svátosti*, jichž je a bylo vždy v cír-
kvi sedm od Krista Pána ustanovených, jsou
viditelná znamení, jež přijímajícím posvěcu-
jící milost Boží skutečně buď znovu dávají
nebo ji v nich aspoň rozmnožují. Nevyzna-
menávají tedy jen snad něco nadpřirozeného,
aniž nás jen snad o něčem neviditelném
ubezpečují, ale z ustanovení Páně *řádným*
tímto jenom způsobem člověku milost Boží
udělují, nejsouce pouhým obřadem neb vý-
znamným jen úkonem, ale pramenem této
milosti Boží k spasení nevyhnutelně potřebné.

12. *Křest* svatý jest první skutečná
svátost Kristova, kdežto se odpouští křtěn-
cům *dědičný hřích* a všechny hříchy před
křtem svatým zpáchané i s *časnými* tresty,
a posvěcující milost Boží se jim vlévá. Není
to tedy pouhý zevnitřní obřad, jímž se při-
jímají do církve noví oudové.

13. *Břmování* jest též svátost Kri-
stova, kdež se posvěcující milost Boží roz-
množuje v břmovancích, kterým se dle řádu
církve uděluje. Není to tedy pouhý jen o-
byčej církve, jímž vzrostlá mládež obnovující
slib křestní nyní vědomky a dobrovolně k
církvi Kristově se přiznává.

14. *Pán Ježíš* je celý v *Nejsvětější Svá-
tosti* skutečně přítomen ve způsobách chleba
a vína, an se tyto podstatně proměňují při
posvěcení (mezi mší sv.) v tělo a krev Páně,
protož se mu také v ní *klaníme*. Nevyzna-
menávají tedy jen tělo a krev Páně, neu-
jišťují mne jenom, že přijímáme chleba obdr-
žím s nebe, kdež je tělo Páně, nějakou mi-
lost při tom, nepotvrzují mne jenom v tom,
že budu mítí oučastenství ve vykoupění Pá-
ně, když víru jeho zachovám, nečiní jen ve

mně mravní proměnu (srdce) — ale pro-
měňují se zcela a jsou tělo a krev Páně a
s nimi přijímám tedy skutečného Pána Je-
žíše do srdce svého.

Pán Ježíš je však i v *jedné způsobě*
celý skutečně přítomen, a proto může cír-
kev dle potřeby a uznání pod jednou neb
pod obojí *podávat*, jakž to i konala, anižby
tím byli věřící skrácení anebo přítomnosti
Páně bylo ublíženo.

15. *Mše svatá* je pravá oběť Kristova
(nového zákona), od Pána Ježíše ustanovená,
jenž se tu za nás jako na kříži ač nekrva-
vým způsobem obětuje; anižby se tím však
nějaká ujma děla oběti Páně za nás na Kal-
varii vykonané, ale ovoce její se nám tu
teprv jednotlivě přivlastňuje. Může se obě-
tovat za živé i za mrtvé a na jiný dobrý
úmysl, ano i k účtě Svatých, nikdy se však
nepřináší Svatým — ale jedině Bohu. Není
to tedy ani pouhý obřad, ani pověra, ani
modlářství, ale pravá a nejvzácnější účta
Páně, a obnovení oběti na kříži.

16. *Pokání* jest svátost nového zákona,
v němž se nám od kněze mocí Kristovou
řádným způsobem hříchy *odpouštějí*, když
skroušenou litostí nad nimi, upřímným jich
vyznáním knězi a dostatečným zadostučině-
ním za ně pokání činíme. Patří tedy k po-
kání z ustanovení Kristova nevyhnutelně
zpověď svátostní, spojena jsouc ovšem taky
nutné s kněžskou *mlčenlivostí*. Není tedy
pokání jenom pouhou povinností křesťan-
skou, hříchů se odříci a od Boha odpuštění
si vyprositi, aniž je kněz tady jen k tomu,
aby k potěšení lidem jenom ohlašoval, že
se kajícím ve jméno Božím hříchy odpouštějí
— ale částky pokání od Krista ustanovené
musí se vyplniti, a kněz v skutku rozhře-
šuje (soud pronáší). Proto taky není zpo-
věď libovolný obřad od kněží neb církve
zavedený k opanování svědomí lidského —
ale předpis Páně a nutný díl svátosti Kri-

stovy a nevyhnutelná výminka odpuštění a našeho smíření s Bohem.

Za hříchy musíme však *kajícími skutky* dle možnosti a velikosti hříchů *zadostučiniti*, jelikož se nám v svátosti pokání časné tresty neodpouštějí, sice by bylo pokání neouplné. Tím se však nikoli zásluhám vykoupení Páně ceny neužívá, jelikož Pán Ježíš jen to za nás na kříži Bohu Otci vykonal, co jsme my sami v stavu nebyli vykonnati.

17. Přijímají však i katolíci *odpustky* (mimořádné odpuštění *časných* trestů od římských papežů a z části i biskupů), jež se od církve svaté na místě Božím skrze neskončené zásluhy smrti Páně a i z přebývajících duchovních pokladů církve svaté (zásluh Svatých) kajícím při jistých příležitostech za horlivé vykonání určitých kajících skutků udělují. Neodpouštějí se tedy v nich hříchy ani minulé, tím méně budoucí, aniž se udělují za peníze nehodným bez kajícího ducha a úmyslu církve.

18. *Poslední pomazání* jest svátost církevní pro nemocné, v nichž hlavně rozmnožuje posvěcující milost Boží. Není to tedy jenom křesťanská povinnost návštěvy a modlitby za nemocného, ale viditelné znamení z ustanovení Páně milost Boží podávající.

19. *Svěcení kněžstva* jest svátost Kristova, v níž se schopným k tomu zvolencům ve jménu Páně od biskupa církve zvláštní církevní moc a svátostní milost k stavu tomuto uděluje a posvěcující milost Boží v nich rozmnožuje. Jsou tedy kněží, jež se *podstatně od biskupů rozeznávají* mocí i svěcením, *zvláštní stav*, od věřících (laiků) tím rozdílní, že jsou svěcením tímto uspůsobeni a *nevyhnutelně* potřebni k vykonávání oběti a udělování svátostí pro spasení věřících. Nemají tedy moc svou od světské vlády, aniž od lidu (osady), ale v církvi od Krista Pána, a nejsou tedy, jak mylně mnozí učí, pouze zvolení mužové k vůli vyučování slovu Božímu a pořádku a obřadům v církvi ustanovení.

20. *Manželství* jest svátost Kristova, jež rozmnožuje posvěcující milost Boží a uděluje zvláštní svátostní milost manželům k tomu stavu a vyžaduje nevyhnutelně *nerozlučitelnost*. Není to tedy pouhá smlouva občanská, bez církve uzavřená, ježby se ostatně jen i na čas uzavírali mohli.

III. *Učení o obcování Svatých, a církevních příkázáních.*

21. Jest *obcování svatých* (společnost a vzájemnost všech křesťanů v nebi, na zemi i v očistci), která jest nejenom jedno-

tlivým oudům církve prospěšná, ale i některé články víry (vzývání svatých — modlitby za mrtvé — odpustky) podmiňuje.

22. *Svatí v nebi* za nás u Boha *orodují*, nám pak je prospěšné a spasitelné je vzývati (o přimluvu tuto prositi). Neklaníme se jim tedy, cožby bylo modlářství, aniž jich jako o smilování a pomoc Boží (všemohoucí) — ale jenom o přimluvu u Boha prosíme. *Címe* je však, majíce jich i za patrony a zvláštní jim zasvěcující svátky a následující příkladný život jejich; — ale Božskou úctu jim nikdy nevzdáváme, aniž jí tím nějakou ujmu činíme, ale skrze ni ještě více Boha oslavujeme. *Papež* římský pak *prohlašuje* některé zvlášť dokonalé a *dázraky* osvědčené zesnulé křesťany za hodné, aby se jim veřejná úcta Svatých vzdala.

23. Katolická církev zvláštní úctu vzdává však *Matce Boží Marii Paně*, učí o ní: a) že byla zvláštním způsobem ochráněna od *dědičného hříchu*, kdežto všickni lidé s ním na svět přicházejí; b) že jsouc matkou Boží, byla a ostala *vždy pannou* (neměla žádných jiných dětí, aniž měl tedy Pán Ježíš bratry); c) že se v životě nedopustila ani *žádného osobního hříchu skutečného*; d) že, vzata jsouc po smrti do nebe, *požívá* pro tyto přednosti *přední úcty* mezi anděly a Svatými, a že je tedy i její přimluva u Boha mocnější. Nevzdáváme jí tedy Božskou úctu, aniž jí máme za Božskou osobu, aniž jí vlastnosti Boží připisujeme — aneb modlářství konáme, ale jen jí po Bohu mezi Svatými nejvíce podlé její zásluhy *címe* a *vzýváme*.

24. *Očistec* jest a dušem zemřelých v něm dobrými skutky, zvlášť mši svatou, modlitbou, almužnami atd. *pomáhati* můžeme.

25. Konečně přijímáme od církve *posvátné obřady* při mši svaté i při svátostech a jindy (kouření kadidlem, žehnání křížem, mazání sv. olejem, kropení vodou, určité modlení atd.); od ní přijímáme i církevní *svěceniny* čili žehnaniny (kostela, oltářů, kříže, obrazů, zvonů, hřbitova a jiných stavení; tříkrálové a svěcené vody, soli, křídý, kadidla, hromničných svíců, paškálu, popelce a ratolesti); — od ní přijímáme i mnohé církevní *zvyky* a *obyčeje* a *pobožnosti* (dělání kříže, kropení svěcenou vodou, líbání kříže) — pozdravení katolické, Anděl Páně, litanie, růženec, křížovou cestu a procesí (na sv. Marka, v dny křížové, o vzkříšení, na Boží Tělo); — od církve přijímáme i *církevní rok* se *všemi výročními slavnostmi* a některými zasvěcenými svátky (Páně, Panny Marie a Svatých); — jakož i od církve

přijímáme pět přikázání církevních (světíce svátky zdržováním se práce a v neděli i ve svátek jsouce při mši svaté, zachovávající posty církevní, jakož i přikázání o výroční sv. zpovědi, velkonočním sv. přijímání a o zapovězeném (kajicím) času). — To jsou rozdíly katolické víry od ostatních vyznání křesťanských stručně naznačené. Tomáš Novák.

Základy křesťanského vychovávání.

XXX. Modlitby rodičů.*)

1. Modlitba manželky požehnané (těhotné).

Dobrotivý milosrdný Bože, kterýž člověku život dáváš, vše moudře řidiš a spravuješ, Tvé Prozřetelnosti se zalíbilo, požehnati našemu manželství! Chvála, díky Tobě Pane všemohoucí! Dejž, abych tvou moc a lásku vždy jasněji poznávala a Tvou nejsvětější vůli věrně se spravovala. Dokonej prosím, co Tvá láska ve mně započala a přispěj milostí svou, abych všechny obtíže, které nynější stav můj s sebou přináší, k Tvé cti a chvále trpělivě snášela. Chraň mne dobrotivě vši bázně i úzkosti a síly mi dej, abych ochotně všeho se oddělala, co by plodu života mého mohlo škoditi, abych bedlivě se vystříhala lehkomyšlnosti a všelikých výstupků, hněvu, zármutku a jiných náruživostí. Posiluj mne svou milostí, abych v tomto čase více než jindy byla tichá, zdržlivá, skromná, do tvé božské vůle oddaná, počestná, střízlivá a pobožná. Když pak ó Bože přiblíží se čas ustanovený Tvou moudrostí, dej abych šťastně porodila; popřej síly slabé služebnici své a ukrouj její bolesti. — Dej mi ó Pane dočkati se té radosti, aby dítě zdravé a sličné uzřelo světlo tohoto světa a v svátosti křtu svatého milosti duchovního znovuzrození dosáhlo. Za to Bože a Spasiteli můj budiž Ti obětováno po všechny dni svého života, Tobě všemohoucí Pane, kterýž jsi je stvořil a krví svou na kříži vykoupil! Tvé jest o Ježíši, Tvé bude na věky! Ano již nyní zcela je Tobě obětuju, abys jím tvou moudrostí a láskou vládl, a pokorně je Tobě odevzdávám, aby v srdci Tvém přebývalo a milostí Tvou bylo chráněno těžkých hříchů. Pevně minim ó Bože vychovati je ke cti a chvále Tvoji a podle sv. vůle Tvé srdce jeho vzdalovati světu i jeho marnosti a vštěpovati mu lásku k Tobě a vroucí touhu po státcích nebeských. Osvět nebeský Otče mysl mou a uděl mi pravou moudrost, abych pamětlivá

byla předsevzeti svých a věrně je zachovávala. Za to všechno Tebe prosím pro Tvou neskončenou dobrotu a milosrdenství Tvé a pro nevýmluvnou lásku, jižto jsi nám svého jednorozenného syna dal v způsobě dítěte. Požehnej mně ó Bože i žehnej dítěti pod srdcem mým; zachovej je pro zásluhy své milé matky, již jsi za hodnou uznal, že Tě co nejsvětější Panna pod srdcem nosila — ode všeho zlého těla i duše! Amen.

2. Modlitba matky při úvodu.

O Bože, s nejsvětější úctou a vděčností vstupuju do Tvého chrámu. Ty jsi mne vysvobodil z nebezpečení smrti, z milosti Tvé zdráva s milým dítětem představuji se Tobě. Jak se raduji z toho štěstí a jakých diků jsem Ti za to povinna vzdávat! Z celé duše Tě velebím, celým srdcem děkuju Ti znova za všechna dobrodiní. Všemocný Otče, Ty sám jsi tomu chtěl, aby Syn Tvůj co dítě na rukou matečinych Tobě byl představen v chrámě a skrze Simeona co světlo světu byl oznámen. Ejhle, i já, děva Tvá se představuju se svým dítětem v chrámě Tvém, přináším je Tobě, jenž jsi ho stvořil a mi daroval a obětuji službě Tvé. Ó, přijmi je milostivě, vzhledni se zalíbením na tuto obět a požehnej mu. Naplň dítě mé, na křtu již posvěcené Duchem svatým, aby jen Tobě žilo, cestami Tvých přikázání po všechny dni života svého kráčelo a Tobě věrně až do konce sloužilo. Ježíš Kristus, pravé světlo tohoto světa, budiž mu pravdou, již by následovalo, cestou, po níž by kráčelo a životem, k němužby se dostalo. — Račiž nebeský Otče, pro zásluhy Ježíše Krista, Svého milého Syna a na přimluvu Rodičky jeho, Marie Panny a svatého patrona N. račiž mi popříti té milosti, abych je slovy i příkladem v bázni Tvé vychovala, ochránila je hříchu a zkázy tohoto světa a jednou říci mohla před soudnou stolicí Tvou: Aj Pane, dítě, jež jsi mi svěřil, zachovala jsem, kteréž Ti s radostí odevzdávám! — Svátá Maria, Matko Páně, s veselím připomínám si dnes doby, kde jsi svého milého Synáčka v chrámě Bohu představila! Duchem svatým bylo ti skrze Simeona zvěstováno, že ti porod božského Syna mnoho radostí i žalostí působí, že bude světlem k osvětlení pohanů, duši pak tvou že pronikne meč bolesti; však jsi ochotně vůli božské se podrobila. Ó vypros mi u Boha té milosti, abych i já vždycky se odevzdávala do vůle Boží, abych příhody, jež dítě mé očekávají, trpělivě snášela, a se vši snahou

*) Modlitby tyto jsou jako třeš a ohlavení všech předcházejících článků o vychovávání.

lásce k Bohu a bližnímu je učic, k věčné blaženosti vodila! Amen.

3. Modlitba rodičů za dítky vůbec.

Ó Bože, cit otcovské (mateřské) lásky, též i zákon Tvůj připomíná mi povinnost, abych dítky své dle pravidel křesťanských pro ctnost a pro nebe vychovávala. Jsouť spíše Tvoje než moje, z rukou mých jednou jich požádáš. — Co by mi prospělo, kdybych jen o časný blahobyt svojat pečoval, ne pak o vzdělání a posvěcení jejich duší? K tomu, abych z dítek dobrých lidí a pravých křesťanů vychovával, třeba mi Tvé pomoci. Osvět mne tedy, abych poznal, co činiti mám, abych to vždy ochotně a horlivě vykonával. Uskrovněj ve mně přirozené lásky k dětem mým, aby se nezvrhla v milůstkovaní, ježto mnohé rodiče zaslepuje, že chyb, nespůsobů a zlých náklonností dítek nevidí a k nemoudré restuhodné shovívavosti je zavádí. — Dej mi poznati Pane, abych kde třeba užíval přísnosti, však i mírnosti, kde stačí laskavost a shovívavost. — Přispěj mi ku pomoci, aby život můj jim nikdy nebyl pohoršením, spíše by ku vzdělání byl a za příklad ve všem, co je dobré, pravé a chvalitebné. Dítky mé ale posvěcuj duchem svým, aby se naučily záhy Tě milovati a báti se Tebe, vštěpuj v srdce jejich poslušnost, aby nikterak nemařily snahy mé. — Nežádám bohatství pro ně, ale popřej jim síly a chuti ku práci a přičinlivosti, aby v povolání, v které je postaviš, nalezly dostatečné výživy. Uchovej srdce jejich zlých žádostí a ochraň nevinnost jejich před osidly svůdníkův. Dejž, aby hřích, co největší zlé vždy měly v ošklivosti a jim bály se poskvřiti srdci svých. — Přivozuj jim lidí dobrých, kteří by je svým příkladem vzbuzovali k pilnosti, k pobožnosti a mravnosti. Dej, aby se střehly lehkomyšlných a držely se způsobných a ctnostných. — Vševedoucí Pane, předvídáš-li, že by se časem zvrhly, zlé páchaly a bezbožnými se staly, již raději vezmi jich k sobě, dříve nežby ztratily nevinnosti své. — Vidíš-li však, že budou počestnými, přidej jim dnů, aby světu dlouho prospívaly. K tomu konci, pakli se Ti líbí, zachovej také život můj, abych mohl dokonati jejich vychování, však nechci býti málomyslný, pakli jsi jinak usoudil. Vždyť je odevzdávám Tobě Otci nejhlavnějšímu. Ty budeš jejich ochranou a spásou. Ty jsi měl o mne péci, vim, že také jich neopustíš. Chci v srdce jejich vštípití úctu a lásku k Tobě a poslušnost k zákonům

Tvým, aby hodny byly Tvoji milosti, již jsi zvláště bohabojným zaslíbiti ráčil. Rozmnož jimi na zemi počet dobrých, ctnostných, užitečných lidí a zástupy vyvolených na věčnosti. Posilň mne již tuto radostnou nadějí, že budu moci jednou zvolati: Pane, z těch, které jsi mi dal, žádného jsem neztratil! Amen.

4. Modlitba za dítě nezdárné.

Bože neskončeně milosrdný a Spasiteli náš nejvyšší dobrotivý, před Tebou na tvář padám, oplakávaje nebezpečný, nešťastný stav mého dítěte a vroucně Tě žádaje, abys potěšil srdce mé skormoucené. Rozpomínám se, že jsi se slitoval nad matkou zarmoucenou, jež oplakávala smrt časnou svého syna, i že jsi ho zázračným způsobem z mrtvých vzkřísil a skormoucené matce zase navrátil. Pamatuju se, že jsi v podobství o ztraceném synu živě zobrazil otcovskou bolest a něžnou lásku rodičů k dítkám zbloudilým, ježto zlým žádostem a naruživostem se oddaly; také na paměti mám, že jsi setřel vřelé slzy sv. Moniky obrácením syna jejího sv. Augustina a protož povzbuzen těmito příklady se vši důvěrností Tě prosím, abysi milostivě vyslyšel i moje vzdychání a smiloval se nad nezdárným dítkem mým, bysi milostí svou ze smrti hříchu povolal je k novému duchovnímu životu, vyvedl je z cesty záhuby a na cestu pravou je obrátil. — Ó litostivý Spasiteli, nedej, aby krev Tvá na dítěti mém byla zmařena. Odpust mi vinu, mám-li jakou na jeho poblouzení. Želim toho skroušeně a seč jsem chci pomáhati k jeho polepšení — spasitelným napomínáním, dobrou radou a svatým příkladem. — Pakli jsem ale zasloužil tvého pokárání, tresci mne Pane podle vůle své v tomto životě; vše ochotně přijímám z ruky Tvé; jen uchovej dítě mé: osvět rozum jeho zaslepený, obměkči srdce zatvrzelé a obnov je svou milostí, aby kajicně zplakalo nad hříšným, nešťastným stavem svým a vrhlo se opět v náručí Tvého božského milosrdenství! — Ó Maria, nejbláh. Panno, Matko milosrdenství, potěšení všech zarmoucených a útočiště hříšných, podporuj prosby mé svým mocným orodováním a vyjednej mi u svého milého Syna té milosti, za níž prositi se osměluju! — A ty anděle strážný mého dítěte, odpust jeho nevědu a neustávej laskavou horlivostí chrániti a přiváděti ho na cestu spasení. Amen.

5. Modlitba rodičů za dítě, když ponejpru k stolu Páně přistupuje.

Laskavý Spasiteli, jenž jsi obcuje na

zemi dítky k sobě volával, jim žehnal a zástupy napomínal, by duším nevinným nedávali pohoršení: koho by láska Tvá mohla více pohnouti než srdce otcovské (materské)? koho Tvá výstraha více se tknouti než rodičů? Ejhle, také já dnes dítě své k Tobě přivádím, abys mu žehnal a sílil je Tělem a krví svou na cestách vezdejšího života plného nebezpečností. Tuším, že dosud srdce mého dítěte je nevinné, rozum jeho vírou osvěcený poznává zlé, jež vůle k dobrému zřízená má také v ošklivosti, anot přesvědčeno o ceně ctnosti pojalo pravdu. Než, Spasiteli můj, děším se toho pomýšlení, kdyby dítě mé mělo zvládněti v náboženství, nevšímáti si hlasu svědomí a státi se nešlechtným. Uchovej je toho božský Příteli mládeže, za to snažně tě prosím. — Tobě odevzdávám nevinnou duši jeho, zachovej ji v své milosti, posvěcuj ho a řiď náklonnosti jeho k dobrému, skrocej náchylnosti jeho k zlému a nedej, by zlé žádosti v srdci jeho se vkořenily, zrůstaly a staly se navyklostmi. Nechciť svatý úkon, k němuž dnes dítě mé ponejprv se chystá, za to považovati, jako by Tvé božské učení jím bylo dokonáno; spíše mám nyní za svou povinnost, abych mu pravdy víry a základy ctnosti tím hlouběji v srdce vštěpoval. Co cvičením zapačato, nechť skutky dozrává. Příklad horlivosti v službách Božích a v konání všech křesťanských povinností, jimž že budu předcházeti, jsem se zavázal, nechat v tom ho upevnit, by celý život věnovalo nábožnosti a ctnosti. — Žehnej Pane, dobrým předsevzetím svým a přijmi dítě, jež Ti dnes zcela odevzdávám, pod mocnou ochranu svou! Amen.

6. *Zvláštní požehnání, jež časem rodiče dít-kám svým udělují.*

Dávny to obyčej, že rodiče svým dít-kám žehnávají. Příklady toho máme v Starém zákoně. Tak na p. patriarchové: Abraham, Isak, Jakob žehnali svým synům a starý Tobiaš mladému Tobiaši. Také první křesťané to činili a obyčej tento zachoval se dosud v mnohých křesťanských rodinách. Nemá se toho opomínati, zvláště když jdou dítky poprvé k sv. přijímání, když nějaký stav nastupují a když otec neb matka k smrti se přibližují. Hospodin tento krásný, nábožný mrav zvláštní milostí provází, že dobré, spasitelné ovoce přináší. — Požehnání rodičů mají dítky přijímati klečíce a možná-li u přítomnosti celé rodiny; i může zníti takto:

Požehnaný budiž Hospodin Bůh otců

našich, jenž mi té útěchy popřál, že patřím před sebou dítě (dítky), kteréž mi dal. Tobě Pane je obětuju a prosím, bys mu dal srdce dobré, dokonalé, aby vždy hotovo bylo, ochotné Tebe poslouchati. Milé dítě, měj Boha před očima po všecky dni svého života; chraň se přestupovati zákon Páně a svolovati k hříchu. Služ věrně Bohu, miluj Ho nade všecko a hled se jemu ve všem zalíbiti. Pamatuj, že všecko dobré pochází od Boha, děkuj mu za všechna dobrodiní a poznávej ve všem jeho laskavou Prozřetelnost. Cti vždycky a poslouchej sv. církev katolickou; přijímej často sv. svátosti, abys zůstával v milosti a chovej povždy něžnou uctivost k nejblah. Panně Marii. Buď vždy spravedlivý a nečiň žádnému, co nechceš, aby ti jiní činili. Měj útrpnost s chudými a pomáhej jim dle možnosti. Cti, miluj, poslouchej rodiče (otce, matku) i představené, a nezarmucuj jich; neboť zastupují místo samého Boha. — Dříve než počneš něco důležitého, pros vždy Pána Boha, aby tě osvětil a porad se s dobrým přítelem, s moudrým a nábožným člověkem. Žij v bázni Boží a buď ujištěn, že ti bude pomáhati a starati se o všecky tvé záležitosti. — Žehnám tě tedy milé dítě z celého srdce, jak jen mohu, a prosím Boha trojjediného, Otce † Syna † a Ducha svatého † jedině pravého Boha, aby ti udělil plnost svého požehnání a ostříhal tě všeho zlého, bychom se po tomto životě časném shledali v království nebeském, kde bychom mu díky vzdávali, jej chválili, velebili a s ním se radovali na věky! Amen. (Dokončení.)

Život v kraji.

Od Fr. Pravy.

IV.

Svatby.

4.

Chasník se udělal tovaryšem, vystoupil od mistra, jenž ho špatně vycvičil, že sám málo uměl, odešel na zkušenou a za krátký čas se vrátil domů.

Ptáme se, jestli pak nabytí tu jaké zkušenosti?

Nikoliv, on snad v práci ani nebyl a byl-li v ní někde, neváží si jí a chce býti samostatný.

Samostatný je i tenkrát, když nezávisí od mistra a nemusí se v službě jeho pachtiti, jak to nazývá. Opustil ji tedy a chodí od města k městu, ode vsi ke vsi. To se mu líbí, dostává jísti, je dotíravý, otupil se, ztratil stud a již si nic nedělá

z hanby. Snad zůstane poběhlikem, roztrhal šaty, co měl, zvykl si na hadry a živi se holdem.

Snad to s ním tak daleko nepřišlo, vyučil se, odchází a přichází, nikdy není dlouho pryč, všem svátkům, slavnostem a poutím chce býti doma přítomen anebo se doma zdržuje pořád zastáváje otce, jenž koná to samé řemeslo, stojí v práci u jiného mistra.

Často u otce jenom lenoší a řemeslo zanedbává, že ho otec neprovozuje. Pomáhá mu drobet co dobrovolník v jiném díle a leží mu na krku dáváje se od něho krmiti a šatiti a vydíraje na něm peníze k rozličným zábavám.

Pracuje-li v dílně a bere-li mzdu od mistra, není věru velká a sotva mu stačí na potřeby. Mají-li jmění rodiče, musejí mu přispívati a nemají-li ničehož, on sám jim zajisté nepřispěje. Kouří, tančí, pije, to tráví jeho příjmy a koupí-li si náky lehký kabátek, v němž pak dělá furianta a pána, je to div, že tak mnoho uspořil a již se chlubí, že prý mnoho vydělává. Ožení se a bude vydělávat ještě víc, známost s děvčetem již bez toho má a s tím výborně budou hospodařit.

Oženil se tedy a nedal si brániti, v městečku anebo ve vsi přibyl zase nový mistr: krejčí, švec, zámečnick, truhlář a nemohli se uživiti ti, co tam již byli. Ani on se neužíví, každý to předzvídal a v skutku se to ukázalo brzy po svatbě.

Nový pan mistr nezná se v práci, dal si k němu udělati něco ten a něco onen, nezachoval se, je k tomu ještě drahý, ten i onen se od něho zase odvrátili.

Paní mistrová by raději zahálela nežli pracovala a práce jí opravdu nejde od ruky. Sloužila u mnohých paniček a nyní chce paničkou býti sama. Chodila někam do fabriky a umí snad dělati sirky, ale domácí práce dělati neumí. Byla doma u rodičů a nechali jí ve všem vůli, nyní nechce býti obmezena a vyhledává blaho-byt a pohodlí.

Na počátku nebylo tuze zle, přinesla se náká zásoba, vyplatil se náky podílek a milí manželé si přilepšují doma i v hospodě.

Proč by si nepřilepšovali, vždyť jsou mladí a světa se proto neodřekli, že stav proměnili!

Užívají tedy světských rozkoší jako dříve, chodí k muzikám a vyražejí se v společnostech.

Však krejcary docházejí, není odkud

bráti, výdělky vážnou, manžel nemá na pivo a na tabák, manželka nemá na kávu, již velmi ráda pije.

Přibývá děti, musejí se živiti a šatiti, co tu bylo se zpotřebovalo a otec již ani pro sebe a ani pro ženu nemůže něco zjednat. Dotrhávají své staré šaty, paráda se trati a milá paní mistrová, jenž jednou límce a krajky a škrobené mantily nosila, nosí nyní vybledlé, sražené a zmačkané sukničky a nepoznáš na ní, že byla strojilka a fiflena. Pan mistr svůj svatební kabát má nyní za sváteční, ale již ho obnosil, pustila barva a otrely se na něm knoflíky.

Že nevystačí na pivo, dochází si ubožák na kořalku a zajisté je zkažen a ztracen, jestli se jí přichytil.

Často nechá řemesla, že mu málo vynáší a hledá si jiné výdělky. Musí třebas nádeničiti a při tom si pro sebe vzdělává kousek pole, jež si pronajal od sedláka. Drží si snad krávu anebo dvě a ty zapřáhá do vozu a do pluhu, aby nemusel platiti za cizý potah. Manželka již chodí do lesa sbírat dříví, že si ho nemohou kupovati, děti se na ulici povalují v hadrech a tak sklíčená rodina rok po roku pořád víc schází a chudne. Konečně si útočiště vzala k žebrotě a je břemenem a obtíží obci, v níž se usadila. Ona je břemenem a obtíží i vůkolním krajinám, do nichž vychází, a zpusťla tělesně i duševně.

Litujeme jí, že nenalezla štěstí, jež ve světě hledala, ale nemohla ho naleztí, že je hledala prostředky nepravými.

Když se ten chasník chtěl ženit a když se ta panna chtěla vdávat, měli napřed povážiti, jsou-li schopni chleba vezdejší si vydělávat a jsou-li schopni, spasení věčné svým sňatkem si pojistit.

Drazí rodičové, vedte své děti hned v mládí k počestnosti a bohabojnosti a zvykejte je na práci a pilnost. Je třeba, aby horlivě navštěvovaly školu a ve všem, co se tam učí, se pořádně vycvičily. Když ze školy vyšly, posilejte je do opakovací hodiny a má-li syn býti řemeslníkem, dejte ho k hodnému mistru a nespóрте na něj nákladu. Bylo by mu to zkázou, kdybyste ho doma nechali dlouho lenošiti, jak se to často stává pod tou záminkou, že je mladý a slabý a musí se šetřiti. Je-li to pravda, ať dělá, k čemu vystačí, učí a připravuje se a schopností si vydobývá.

Máme rozličné školy hospodářské i průmyslné, můžete-li, užívejte jich pro své syny, ponese to vám i jim hojně úroky.

Když si povolání pro život již byli vyvolili, ať se mu oddají se vši silou a ať v něm pevně a stále vytrvají. Nenechávejte jich doma, když vyšli z učení a když se vrátili z krátkých cest svých, jež podnikli na zkušenou, nemohou-li doma se přičinit a zdokonalit. Starejte se jim o práci, zajisté ji najdou, když jsou pořádní, ve světě se moudrý a zachovalý člověk nikdy neztratí.

Musejí pořád pokračovati ve svém umění a teprv, když jistotou výživu si byli opatřili, mohou a mají se ženiti, aby je podporovala, domácí hospodářství jim vedla, radosti i žalosti s nimi snášela věrná společnice.

Kdo všechno prohejtí, co si vydělá, těžko se samostatně živiti počne, že mu budou scházeti potřebné prostředky.

Ukládej milý mladíku ty vydělané krejcare a zlatky, nemusíš-li jich obracet na své důkladnější vzdělání. Jen ty útraty ti rádi odpustíme, co ti dělá šat slušný a čistý, stavu tvému přiměřený. I na nevinnou zábavu si můžeš přispívat a ta stojí méně než chlasy a tance v hospodě. Varuj se lehkomyšlných ženských, neboť k vůli těm bysi se snadno zavedl. Poznal-li jsi dívku šlechtickou, važ si její ctnosti a jen takovou, až odstraníš překážky, pojmi za manželku. Ona také marně neutrácela a že ví, co stav manželský ukládá za povinnosti, připravovala se k němu svědomitě, chtěla oblažiti muže, děti i sebe. Je pilná a pracovitá, umí co se od hospodyň požaduje, zapírá se a hledí vyhověti každému přání. Budeš s ní šťasten a aby vám Bůh dal milost k tomu, uzavřete spolu sňatek důstojně. V kostele se vám udělí svátost a doma a v hospodě a na cestě budete toho pamětlivi, abyste blahé účinky její nerušili. (Pokračování.)

D O P I S Y.

Z Plzně, 30. srpna 1867.

(Po návratu z Říma II.)

Kdysi přinesly téměř všechny noviny zprávu, kterak sv. Otec při zvláštní jedné příležitosti prorokoval, že rok 1867 bude pro církev a Stolicí římskou rokem vítězství. — A v skutku rok letošní přinesl slavnému Piovi skvělý triumf. Oloupený, potupený, v liberálním světě nenáviděný papež pozval k slavnosti svatopetrské do Říma biskupy a na jeho pozvání spěchají k věčnému městu věhlasná knížata katolické církve, s nimi množství duchovenstva, tisíce věřících. Staří i mladí, stateční i slabí

konají dalekou cestu, nebojice se obtíží a nehod všelikých; ze všech končin světa přicházejí do Říma věrní synové církve svaté a shromažďují se kolem svého Otce. Byli jsme skutečně „ze všelikého pokolení a jazyku, i lidu, i národu.“ (Zjev. 5, 9.) Hlavní moment celého toho skvělého triumfu byl 29. červen, slavnost sv. *Petra a Pavla*. Průvod do chrámu ohlášen byl na 7. hodinu ranní; ale dlouho před 6. hod. již ze všech ulic spěchalo všechno do chrámu sv. Petra a my přišedše okolo 6. hod. k ohromné svatyni Petrské nalezli jsme ji téměř již naplněnou. Co tam bylo lidu! Chrám uvnitř byl vyzdoben tak skvostně, tak bohatě, že jeho velebná jednoduchost téměř zmizela; vše bylo přeplněno okrasami a voskovými svícemi (vosku k slavnosti toho dne spotřebovalo se, jak nám praveno, 1000 centů). Právě začalo několik set lidí rozsvěcovat světla po kostele a brzy celý chrám plynul jako v jednom moři světla. Bila sedmá hodina. Průvod se hnul z Vatikánu po náměstí svatopetrském, a levou stranou zase do chrámu. V předštině stála garda s hudbou. My jsme ulovili místočko hned vedle této gardy, okolo nás šlo celé procesí. Průvod započali domácí řádové duchovní: kapucini, františkáni, passionisté, trinitáři, premonstráti, cisterciáci a jiní, každý měl v ruce velkou hořící voskoviči: množství jich bylo veliké; za nimi nesly se ohromné umbelly hlavních chrámů římských; po těch veliké obrazy blahoslavenců, kteří toho dne byli za svaté vyhlášeni; za nimi dlouhá řada biskupů vždy dva a dva oblečení v červené pluvialy, bílé, jednoduché mitry majíce na hlavách, Řekové skvostné koruny; dva mezi nimi byli oblečení v černé, řádné roucho se širokými rukávy, na hlavách nesouce černé, podlouhlé čepice, z nichž visely černé závoje až k zemi (nemohli jsme nikterak zvědět, odkud tyto pánové byli); všech biskupů napočítali jsme 420; za nimi šlo duchovenstvo papežské oblečeno jako ke mši sv. v červených kásulích; pak se nesly na polštářích 3 tiary papežské a tři infule; jakmile první tiara se ukázala, vzdala garda vojenskou poctu, hudba začala hráti. Potom šel sbor zpěváků svatopetrských; za nimi napočítali jsme 39 kardinalů, mnozí z nich opět oblečení jako ke mši sv. v červených kásulích a bílé infule na hlavách, jen poslední dva (mezi nimi kard. Antonelli) v dalmatikách; za nimi vykračovala si statečně přeskvostná „guardia nobile“, čestná to stráž sv. Otce, která jen při slavnostech se ukazuje a ze

samých mladých šlechticů římských se skládá, před ní švýcarská garda ve svém středověkém, malebném kroji; konečně komornictvo papežské, a naposledy objevil se *svatý Otec*. Dojem, jaký na mne způsobilo jeho objevení se, do smrti nezapomenu; a ještě teď, když po měsících na to zpomínám, trne ve mně srdce. Sv. Otec sedí na vysokém trůnu, jenž upevněn jest na nosidlech; odevšad může ho každý v zástupu viděti; nad ním nesou se nebesa co ochrana proti palčivému slunci, po obou stranách veliké vějíře z štrosích per, oblečen byl v červený, zlatem bohatě vyšíváný pluvial, máje na hlavě zlatou infuli. Jakmile se ukázal, všechno množství vypuklo v radostné jásaní a provolávání; vše jako jeden muž padalo na kolena svá, a stříbrovlasý Pius dával nám své požehnání a to tak dojemně, tak přívětivě, tak milostně a při tom tak pokorně a zároveň velebně, že nás to všechny k zemi jako přimrazilo; myslím, žeby nikdo v takovém okamžení nevydržel před ním státi rovnýma nohama; do své smrti cosi takového sotva kdy uvidím a pocítím. Průvod okolo nás přešel, vojsko na konci udržovalo pořádek a my neradi ovšem odcházeli jsme od chrámu svatopetrského domů; nemělť jsme ani trochu naděje, žebychom se v chrámě někam blíže hlavního oltáře protlačili; všude bylo plno; také jsme ještě sami ani nesloužili mši sv., kterou jsme na tak slavný den a k tomu ještě v Římě vynechati nechtěli. Se sloužením mše sv. byly velké obtíže při tom množství kněží; v každém chrámu (a Řím jich má dle obyčejného udání na 400) bylo množství duchovních, kteří čekali jeden na druhého, aby se mohli vystřídati, při tom velkém návalu snadno se přihodilo nejednomu, že ač přišel hned v 6 hodin ráno do kostela, ještě třeba v 9 hodin musel čekati, až na něho došlo sloužit mši sv. K tomu bylo sloužení mše sv. obtíženo tím, že každý cizí kněz měl míti zvláštní k tomu povolení generalního vikariatu římského, což když se povází, že tam bylo na 18000 duchovních, bylo pro úředníky vikariatu dost obtížná práce, a pro nás s několikerym do kanceláře chozením spojeno. Po celém městě vypravovalo se odpoledne o krásné hudbě a výborném zpěvu, který se toho dne při slavnosti provozoval.

Ve středu na to 3. července dostalo se nám té milosti, že jsme byli připuštěni k audienci u sv. Otce. Každý pan biskup uváděl k němu své diecesány; my jsme

připojili se k Paderbornskému p. biskupu, věhlasnému dr. Martinovi. Okolo o 1½2. společně byli jsme od komorníka skrze dvě předsíně uvedeni do komnaty sv. Otce. Komnata není ani příliš široká ani dlouhá; po jedné straně jsou dveře a vedle nich tři okna; hned vedle dveří je malý stolek a u samé zdi trůn sv. Otce; u prostřed pokoje opět dlouhý stůl, na němž narovnané byly pamětné věci pro poutníky uchystané. Sv. Otec byl v bílé, ouzké klerice na způsob Premonstrátů, přes ni okolo pasu podobné cingulum jako tito, na hlavě bílou čepičku, na nohou červené střevíce se zlatými, vyšívánými křížky. Jiných odznaků důstojenství svého na sobě neměl. Když jsme k němu vešli, postavili jsme se podle oken do řady, sv. Otec šel k prostřednímu stolu, pravil nám, že nám dá něco na památku a rozdával nám každému po velkém *brancovém penízi*, jež dal k upamatování na letošní slavnost raziti. Na jedné straně jsou vedle sebe hlavy sv. Petra a Pavla, okolo nich latinský nápis: „S. Petrus, S. Paulus Romae Parentes. Arbitrique Gentium“ (sv. Petr a Pavel, Otcové Říma a Soudcové národů) — na druhé straně: „Pio IX. Pontifice. Maximo. Saecularia Solemnia. Triumpho. Petri. Et Pauli. Apostolor. Recolendo. Acta. Romae. III. Kal. Julii. An. Chr. MDCCCLXVII.“ (Za Pia IX. papeže na památku jubilejní slavnosti vítězství sv. apoštolů Petra a Pavla dne 29. června 1867.) Památka to zajisté pro nás vzácná a drahocenná. Za ním jeden z duchovních jeho podělil nás tištěnou *allokucí*, kterou sv. Otec dne 25. června byl držel. Když jsme všickni obdařeni a v srdci potěšeni byli, pravil nám Pius: „Teď vám udělím požehnání.“ My jsme klekli a sv. Otec nám žehnal i všem věcem, jež jsme měli sebou; jako: křížky, růžence, penízky atd., pak pravil: „Požehnání toto provázej vás na cestě vaší k domovu, provázej vás po celý život, i v hodině smrti. Požehnání to přinese domů i přátelům vašim a příbuzným, dobrodincům, vaší diecesi i osadníkům i nepřátelům.“ Po slovech těch přívětivě pokynul a my potěšeni a posilněni odebrali jsme se domů. — Že sv. Otec, jak u něho jest v obyčeji, při audienci s každým zvláště několik blahosklonných slov nepromluvil, tomu se nikdo diviti nebude, pováží-li, že z těch 18000 přesporných duchovních každý chtěl té milosti účastným býti a k němu se dostat. Audience tak mnohé vy-máhaly mnoho času a byly zajisté pro sv. Otce nemalou obtíž; neboť den co den

od devíti hodin z rána až do čtyř odpoledne, a pak od pěti někdy až do osmi ba někdy až do devíti večer udivileti audience, jest zajisté pro pět a sedmdesátiletého starce nemalou obtíž. Téhož dne u večer loučili jsme se s Římem. Po hodině 8. večerní nastoupili jsme svou zpáteční cestu.

Fr. II.

Od Černého Kostelce, 29. srpna 1867.

(Převezení král. koruny České.)

Chtěje počtu vzdání klenotům korunám odebral jsem se dne 28. do Ouval. U večer vzplanuly ohně kolkoem na všech výšinách a byly tak mohutné, že rudou září zbarvily oblohu. Velmi krásný byl oheň za Přisimasy tvořící z více než jednoho sta plamenů ohromnou velikou korunu. Za jitra dne 29. zavzněla hudba a v Ouvalch zavítal průvod z Přisimas; pak z Tuklat a Brežan, pak ze Škvorče opět s hudbou. Prapory a korouhve vesele vlály ve vzduchu. Na nádraží postaven byl vkusný jehlanec, okrášlený zelením, prapory v barvách národních a českým lvem; na podstavci jehlance stála živá alegorická figura Čechii představující. Po obou stranách jehlance stály družičky, zelené plence v rukou držíce, dále prapory a korouhve, Škvorečtí s pochodněmi a lucernami a všude po nádraží množství lidstva s vůkolním vel. duchovenstvem.

Tu pojednou zahřměly rány z hmoždirů, blížíci se vlak oznamující. Jak mile ho viděti bylo vjížděti v nádraží, zavzněly fanfáry a věnci a prapory ozdobený vlak pomalu a tiše jako labuť po hladině jezerní se blížil. Ze všech hrdel ozval se hřímavý jásot „Sláva koruně Svato-Václavské, Sláva Českému králi,“ průvodci koruny z vozů vlídně děkují, hudba hraje hymnu národní a volání slávy trvá, až vlak opět rychleji dále se žene. Pak se shromážděné lidstvo veškeré ubírá ku chrámu, by tam díky vzdalo Bohu a dědici Českému, aby blaho vyžádali koruně i zemi České. Chrám se naplnil; okolo hlavního oltáře postavily se malé družičky, pak Škvorečtí s hořícími pochodněmi a v lodi chrámu všechny korouhve, prapory a lucerny. Slavnou mši svatou s asistencí ostatních kněží sloužil důstojný pan děkan Tuklatský, jenž pak po mši svaté intonoval „Te Deum“, načež následovalo požehnání. Na kůru zapěli staročeský choral: „Svatý Václave,“ s čímž slavnost památná se ukončila. Končím i já dopis tento slovy písně: „Nedej zahynouti, nám ni budoucím svatý Václave!“

J. K. Řezáč.

Od Kyšperka v srpnu 1867.

(Pomni, abys den sváteční světil.)

Jest Boží neděle. Dalo by se mysleti, že jedenkaždý křestan v hluboké přemýšlení se pohrží o stavu své duše a o budoucím svém životě, neboť „nemáme zde města zůstávajícího ale budoucího hledáme,“ (Žid. 13, 14.) že jedenkaždý bedlivě ostríhati se přičiní příkázání Boží: „Pomni abys den sváteční světil,“ a že když po celý týden se naklopil, sobě odpočine v neděli a v den sváteční. Však — jdi do mlejna, uvidíš, kterak se tam pilně nasejpá na koš a mlynář své měřičné vybírá, jdi k řemeslníkovi, uvidíš ho u jehly neb u šídla, řezníka u špalku, kupce v krámě; jdi zvlášť do továren, kde se vyrábí cukr, lih neb tkaniny, uvidíš všechny tak pilně zaměstnané, jako by to šlo o krk, a co teprv v dílnách na železnici, slyšíš kladivý tlouci, na kolečkách — voziti jako o závod, aniž toho potřeba káže. —

Tolik se mluví a píše o zrušení nevolnictví a otroctví, o zamezování trápení zvířat, ano těchto se zvláštní společnosti ujímají, jen v továrnách nevolnictví se zavádí, tam nemají dělníci svou vůli, a nedopřívá se jim oddechu ani tolik, aby v neděli a ve svátek mohli se potěšiti s Bohem Spasitelem svým, odpočinouti od práce své, posilniti se k novému dílu, srdci svému ulehčiti a vzdechy své vyslati v chrámu Páně k Stvořiteli svému. A žádný se jich neujímá, a oni odevzdáni jsouce pracem jak nad zemí tak podzemí, ochabují, zakrňují, hynou na těle i na duši. Ať to zkusí jen jednou jejich pán, jenž mívá obyčejně napořád neděli, ať se zapráhne do práce se svými dělníky a zkusí, jak potřebí sobě oddechnouti a bude se těšiti na neděle a svátky tak jako pracovníci jeho.

Či snad Pán Bůh odvolal své příkázání: Pomni abys den sváteční světil? To nikoliv; ale pokročilci, liberalové a osvícenci tohoto světa klaní se jinému Bohu, svému totiž měsci a nešetří onoho příkázání, ač i vládní zákon totéž prikazuje. Vědouce že je nestihne trest časný, kteréhož jedině se poněkud ostýchají, na věčný trest ani nespominají, a jako by Boha nebylo, směle zákon Páně přestupují, zapominajíce, že mine-li je žalář časný, zajisté je stihne žalář věčný, odkudž nikdy nevyjdou.

V katechismu se učíme ve čtvrtém příkázání Božím, že povinny jsou dítky poslušny býti svým rodičům, a čeledinové

svých hospodářů, *ve všem co není proti Božským příkázáním*. Pročež myslím, že, jako sluší více poslouchati Boha, než lidi (Skut. 5, 29.), jako k. p. kdyby mělo ditko od rodičů neb čeledín od hospodáře svádění býti ku kradení; i v tomto pádu se zachovati sluší, když se to týká pohánění k práci bez potřeby a náležitého povolení na ujmu cti a chvály Boží; neboť posud v platnosti trvá sv. slovo Páně, Exod. 20, 9—11: „Šest dní budeš pracovati a konati všechna díla svá, sedmého pak dne sobota Hospodina Boha tvého jest. Nebudeš dělati žádného díla v něm, ty i syn tvůj, i dcera tvá, služebník tvůj i děvka tvá, hovado tvé i přichozí, kterýž jest v branách tvých; nebo požehnal Hospodin dne sobotního a posvětil ho.“

Ovšem že tu mnohdykráté nastává obtíž nemalá pro dělníka; neboť buď v neděli se mu poskytuje větší mzda, a on se vřem nouzí a bídou, za peníz Boha prodá a nebo jak se v blízkém zde popluží stalo, řekne pán svým dělníkům, nepřijdou-li dělat v neděli, že je víc nepřijme do práce, a dělník při nynějších časech málo práce na vybranou máje, poslouchá hlasu pána svého a jde, aby pomahal u vyplnění té převrácené zásady tohoto světa: „Služba panská předchází služby Boží“ docela proti učení Pána Krista, jenž dí (Mat. 6, 25): „Zdalíž není život více nežli pokrm a tělo více nežli oděv?“

A tento převrácený pokrok do svých tenat zapletl již i *rolníky*. I tito vidouce nyní, kterak příkázání Boží nohama se šlape, že se žádnému takovému nic nestává, že se žádný na to neohlíží, ano ještě to pochvává, že prý člověk nezahálí, vidouce boháče, jimž proto již, že jmění mají a v kment se obléčejí, rozumnost, vzdělanost, osvícenost připisují, kterak nic nedbají na neděle a svátky, a že jim jest pátek jako svátek — i rolníci, pravím, nedbajíce na příklad zbožných předků, jenž po celý týden pracovali a urovnali vše tak, aby žádná práce nepřišla na neděli, — nyní napořád vymýšlejí si práce, které prý se na neděli odložití a v neděli až vykonati mohou. Kolik lidí jde do kostela pouze pro modlitbu? Obyčejně jdou, aby nakoupili potraviny pro dům, aby se sešli s obchodníkem, aby vyjednávali kupy a prodeje, aby provozovali kuplířství, šejdy; služby Boží mají za záminku a věc mimořádnou, které buď chvílkou stáním před kostelem, buď i v krémě odbýti lze, a mají za to, že Bohu sloužili a církevnímu při-

kázání zadost učinili. Rolníci napořád si berou nyní do zvyku v neděli sušit sena, vázat a svázet obilí do stodol. Ondy se řídili aspoň dle katechismu, „když toho bylo třeba a s náležitým dovolením,“ ale nyní se na potřebu nehledí, nyní jest ustavičná potřeba, a nikdo o povolení nedbá, povoluje si sám. Zpomínám si nyní na své zbožné rodiče, co by tomu řekli, kdyby viděli ty nynější rejdy rolnické, kde rolník nevychází na pole své v neděli, aby se tam pomodlil za ourodu zemskon, ale aby klidil? Pršívávalo tehdáž třeba po 3 týdny; přišla neděle Páně, ale žádnému ani nenapadlo, aby při výsvitu slunce počal kliditi, oni uvrhli svou starost na Boha, jenž má péči o ně, nebáli se, nejsouce malé víry. Mnohdykrát kněz ohlásil s kazatelny, že se dovoluje mandele vázat a vozit, a ne sici nebo žnouti, ale málo kdo toho dovolení užil, bylo slyšeti spíše: „Také to nemusil p. farář ohlašovati, však on Pán Bůh o nás ví, když nechal zmoknout, nechá též uschnout, a jsme-li toho hodní, zachová nám vše, nejsme-li hodní, ani ve stodole žádné jistoty nemáme, a na poli nezkazilo se nám tak často, jako ve stodole,“ — a tak se poroučeli ve všem do vůle Boží.

A mají snad nyní za tu nedělní práci hospodářové víc jmění? Zajisté nemají, a z toho poznati může svět, že Hospodin jest, Jehož slovo neklame, jenž řekl v II. kn. Mojš. 16, 26, 27: „Po šest dní sbírejte; v den pak sedmý sobota jest Hospodinova, protož nebude to nalezeno v sobotu. I přišel den sedmý: a vyšedše někteří z lidu sbírat, nenašli.“ A dále řekl Hospodin v 28. 29: „Dokavadž nechcete ostříhati příkázání mých a zákona mého? Viztež že Hospodin dal vám sobotu, a proto dne šestého dal vám pokrmu dvojnásobně: ať zůstane jeden každý sám u sebe, žádný ať nevychází z místa svého dne sedmého.“ A tak jako Israelitům manna, tak i podnes nedělním a svátečním živnostníkům kazí se a utiká užitek, aby se dokázalo, že nedělní a sváteční práce *odvrací požehnání Boží*. — Co se člověk mnohý naklopotí, co potu vylije, umokne, nastará a napracuje se v neděli a ve svátek, ve dne v noci, za hrst zrni, za trochu peněz, a když se týden s týdnem, rok s rokem sejde, přece musí zvolati: Pane! přes celou noc pracovavše, nic jsme nepopadli. Luk. 5, 5. Kdo ale k slovu Ježíšovu rozestírá síť, t. j. kdo se modlí a pracuje, ten zahrne množství veliké ryb, t. j. dochází žádoucího výdělku,

on zakouší tu sv. pravdu, že na pože-
hnání Božím všechno záleží, a že nejsme
dostateční mysliti něco sami ze sebe jakožto
sami z sebe, ale dostatečnost naše že z Bo-
ha jest (2 Kor. 3, 5.) a že ani ten, kdož
štěpuje, jest něco, ani ten kdož zalévá, ale
Bůh, kterýž zrůst dává. 1. Kor. 3, 7. Rok
od roku se víc a více znesvěcuje neděle,
ač žádný nemůže říci, že by mu byla na
překážku jeho blahobytu, nedá si brániti
ani církevními, ani zemskými zákony, a
přece nikdy nepamatujeme tolik oupadků
(bankrotů), jako nyní, neboť kdo bez Boha
zbohatnouti chce, upadá v osidla ďábelská.
Při tak hojném a pilném pracování by se
ovšem měl blahobyť zdvihati, chudiny by
mělo ubývati, zatím jí přibývá a proletář-
ství se zmahá. — V neděli k. př. pro sa-
mou práci až do poledne *řemeslník* není
s to se vypraviti do kostela, tak má na
pilno — ale odpoledne se vystrojí na pro-
cházkou, zasedne si v hospodě, a to až —
přes pondělek, až z toho, co za týden vy-
dělal, nemá ani halíře. A tím nic nepro-
nedbal, jen když dle zásad nynějších osví-
cenců nevšiml si odpoledních služeb Božích,
a nešel se sprostými lidmi na požehnání,
nýbrž co osvěcený seděl u sklenice a kar-
banu. A proč vše to dělají? Pro samou
svobodu, aby se mohli honositi, že jim ani
církev, ani zemská vláda nemá co porou-
četi. Každý ví, že mu pro nesvěcení ne-
děle nehrozí trest časný, a bázně Boží ne-
máje žije, jako by ani Boha, ani věčnosti
nebylo. Zpomínám na to, co praví věčná
pravda: „Neříkej: Kdo mne podmaní pro
mé skutky? nebo Bůh mstítel mstíti bude.
Neříkej: Hřešil jsem, a co se mi z toho
přihodilo smutného? Nebo Nejvyšší jest
shovívavíci odplatitel, náhle přijde hněv
jeho, a v čas pomsty rozptýlí tě.“ Eccl. 5,
3. 4. 9. Náhle uslyší hlas: „Blázne, této
noci požádají duše tvé od tebe, a to, cožs
připravil, či bude?“ Luk. 12, 20. a teprv
pozdě pozná, že pravdivé jest svaté slovo
Páně: „Ne samým chlebem živ jest člověk,
ale každým slovem, kteréž vychází z úst
Božích.“ Mat. 4, 4. Stesků a nářků dosti
slyšíme: Ach kdypak se nám navrátí staré,
dobré, blahé časy? Navrátí se, ale teprv
tehdy, až nastanou taky staré, dobré *mravy*,
až se vrátí bývalá *nábožnost* vážných před-
ků, až panovati bude opět staročeská po-
ctivost a upřímnost, až rozkvete stará, do-
brá Svato-Václavská víra, tenkrát se vrátí
i Karlovy a Arnoštovy zlaté časy. Protož
synové lidští slyšte: Dávajíc co jest císa-
řovo císaři, dávejtež i dle Mat. 22, 21. co

jest Božího Bohu. Pomněte, abyste den
sváteční světili! Nebývejte neopatrní, ale
rozumějice, která jest vůle Boží. Viztež
aby ste nechodili jako nemoudří, ale jako
moudří, vykupující čas, nebo dnové zlí
jsou.“ Efes 5, 15—17. J. Št. K.

Od Bezna, dne 28. srpna 1867.

(Co se zdá „Pravdě“ o papeži a opravách církevních.)

Náhodou dostal jsem do rukou jeden
politický časopis český, jenž mi sice dle
jmena znám byl, nikoliv ale co do směru
svého a obsahu. Avšak již po přečtení
několika řádků poznal jsem, že toto kvítko
na roli politické naší literatury není tím,
čímž by býti mělo dle krásného jmena
svého „Pravda.“ Jakož mnohá zchytralá
ženština se šperkem a skvostným rouchem
pokrývá, aby tím snadněji zevnějším leskem
přilákala do tenat svých obět vyvolenou:
tak i časopis „Pravda“ zastírá jmenem svým
zrak lidu našemu, aby tím lehčeji jedem
lži a nepravdy jej otrávil, na duchu a
srdci zkazila. — Myslil jsem na počátku,
žeť nejlepší odpovědi na ty nesmysly jest
mlčení a opovržení; než věda, že neumí
každý vždy rozeznati pravdu ode lži, a že
mnohý věří, co v „Pravdě“ psáno, jakož
také proto, aby někdo se nedomýšlel, že
na to odpověděti nemůžeme: chci alespoň
čtenáře Blahověsta upozorniti, že není vše
pravda, co v „Pravdě“ se píše.

V čís. 2. jmenovaného časopisu nalezá
se článek, nadepsaný: „Světská moc pape-
žova v posledním tažení.“ — Není mým
úmyslem rozbíratí celý článek větu za vě-
tou: toť byla by práce příliš nevděčná a
neprospěšná, toliko pokynuti chci dáti, jak
takové a podobné výplody chorobných du-
chů politických posuzovati sluší. —

Že světská moc papežova „nad hrobem
svým stojí“ — o tom často slyšíme. Jedni
radují se z toho a plesají, druzí truchlí nad
smutnou touto událostí, a k těm náležíme
i my vědouce, že jest to skutek násilí, sku-
tek bezprávi a nespravedlnosti, vyvedený
od lidí nesvědomitých a sobeckých na po-
tupu práva nejsvětějšího. — Kdo jen po-
někud se zná v dějinách, ví, že světská
moc papežova má základ svůj ve vážných
událostech historických, že spočívá na prá-
vu nejsvětější. Neboť kterého znalce dě-
jin je tajno, že základ světské moci pape-
žovy položil Pipin, král Frankův, uděliv
darem sv. Otci Štěpánu II. onu část ital-
ského území, kterouž byl po druhé výpravě
své Longobardům odejmul, ještě bezprávně
si ji byli přivlastnili a obyvatelstvo římské
utiskovati si dovolovali? Kdo jsa znalcem

dějin neví, že Pipinův nástupce, Karel Velký, s papežem Hadrianem I. smlouvu učinil, skutek předchůdce svého obnovil a potvrdil slavným způsobem, aby tato část území italského zůstala na vždy dědictvím Stolicе papežské? Pročež zemi tu i pod ochranu sv. Petra poručil, odkud i jméno „patrimonium st. Petri“ (dědictví sv. Petra) státu církevnímu dáno. Jak se během časův z tohoto daru Pipinova a Karlova vyvinul bývalý církevní stát, nyní od krále „pocivce“ oloupený a ztenčený — o tom jednati vedlo by příliš daleko. Tolik historicky dokázáno a jasno jest, že nezbudoval si papež trůn svůj nějakými pletichami diplomatickými, aniž rukou výbojnou, ani revolucními převraty, nébrž cestou práva a spravedlnosti, veřejnými smlouvami, dědictvím a vůbec způsobem docela bezúhonným. Jen nedouk a cizinec ve vědách historických, aneb zlomyslný vodvodník může jinak tvrditi. — Z toho však jde, že kdo Stolicі papežskou o majetek její právem nejsvětějším stvrzený, okrádá, země její za jakoukoliv příčinou jí odmíná, právu historickému přikofí čini, všemu právu a vši spravedlnosti na potupu jedná. A kdož takové násilí schvaluje, ano velebí a oslavuje, i k němu vybízí, tenť béře podílů na hrozném tom zločinu. A hle! toť čini i pisatel jmenovaného článku v „Pravdě.“

On raduje se z toho, že loupežnická rota Garibaldianů chystá se k poslednímu útoku na Řím, on velebí tu bohaprázdnou chátru co osvoboditele Italie a přeje si, aby svržen byl papež s stolicе své a oloupen o „nepatrnou“ ještě část své moci, aby tím lehčeji tak zvaná „strana činu“ v Italii mohla prováděti rejdy své nedbajíc ani práva, ani spravedlnosti, ani dějin tisíciletých. — Podivno zajisté, že lidé, jenž na jedné straně s duši s tělem zasazují se za právo *historické*, na druhé straně práva toho neuznávají, je tupí a všeliké naň útoky za oprávněné a svaté vyhláší. Divná to jistě důslednost! Než co záleží nepřátelům církve na důslednosti? Důslední jsou tací pánové jen dotuď, pokud se jedná o zájmy a prospěch jejich, když to ale platí církvi a jejím zájmům, tuť je po důslednosti, tuť si počínají jako šílení nedbajíc toho, shoduje-li se mluva a jednání jejich s právem a spravedlností čili nic. — A že se onomu pánu jedná o církev vůbec a nejen o nepatrnou světskou moc papežovu, to dosvědčuje jeho článek dosti jasně slovy: „Světská moc papežova nalezá v nynější době obhájce toliko v středu diplo-

matických kejklřů, kteří v silné hierarchii římské vidí nejpevnější hradbu proti *utvořování se církvi národních* ovšem že demokratických, anebo v středu lidí pobožnůstkářských, jižto o ničem nepřemítajíc výroky kněžské berou za neomylná zjevení Boží.“ Nuže toť dosti zřejmé vyznání, oč se tu jedná nepřátelům moci papežovy. Pád *Stolicе římské*, pád neodvislosti papežovy bude pádem také *církve* Kristovy, tak aspoň rozumují naši protivníci; každý *národ* bude mít svou církevní jednotu, své církevní obřady, své „národní duchovenstvo“ atd. a nám se vrátí staré, blahé, zlaté časy husitismu. Tak si to aspoň přeje náš učenec v „Pravdě“, ani dí: „Národ český má poměr svůj v záležitosti této označený.“ A tento poměr není jiný než který vyznačil nám „slavný náš mistr Jan Hus,“ když za doby, „kdy osvěta nerozlévala plnou září ještě tak jako nyní, rozžehl pochodně pravdy vůči hierarchii římské.“ ... Stanovisko husitismu, stanovisko kacífství jest tedy ono, s kteréhož národ náš záležitost tu rozvažovati má.

Krásné to přání! Než my kojíme se tou nadějí, že zůstane jen pouhým přáním. Nebo lid náš dobře ví, jaké ovoce přinesl husitismus drahé vlasti naší, on ví, že nebyla tehdá vlast naše zemí zaslíbenou, kdež tekou potoky mléka a medu, ale že tekly potoky krve — leč nechceme otvírati všechny ty hluboké rány husitismem vlastní naší zasazené, kteréž na mnoze dosud nejsou zhojeny. Tolik ale dovolujeme si vysloviti, že národ náš pilně bude se varovati takových rádců, kteříž by uvrhli jej opět do podobných svízeli; a že raději uposlechne „výroků kněžských,“ třebaž je nebral „za neomylná zjevení Boží.“

My katolíciť křesťané víme, že církev Kristova nezvratná jest, vystavená na skále pevné, tak že brány pekelné nepřemohou ji. My víme a věříme, že Pán řídí osudy církve své, a protož pevně doufáme, že v čas příhodný osvobodí církev svou, jakož vícekrát již se stalo. Neboť víme z historie, že nebylo by poprvé, žeby papež svržen s trůnu, oloupen, uvězněn byl: dějepis vypravuje nám podobných případů více. Kdož neví o 70letém zajetí papežův v Avignonu? koho jest tajno počínání si Napoleona I. proti Stolicі papežské? Nejasali-li tenkrát nepřátelé církve Kristovy, neodzváněli-li tenkrát již umíráčkem církvi katolické? A hle! církev katolická stojí dnes ještě nezvrácena v moři rozbouřeném: nepřátelé její však jaký konec

vzali? O tom vypravuje dějepis na svědectví, žeť marná vzpoura lidská proti všemohoucímu Bohu!

Dále di se v učeném článku v „Pravdě“ že, ačkoliv svět již vymařen úplně ze státní nadvlády římské, přece „přese všechno byla v nynější době i nepatrná světská moc papežova vždy ještě *pokroku lidskému* záhubnou a na závalu.“ Nevím v skutku, mám-li se diviti více té nevědomosti a nebo horšiti se nad drzostí, z kteréž tato slova pocházejí. — Ovšem záleží tu na tom, co kdo osvětou a pokrokem vyzoomívá. Mluví-li zde náš článkopisec o pokroku a osvětě, kteráž shoduje se s nevěrou a vrcholí v nenávisti proti katolicismu, myslí-li on takový pokrok a takovou osvětou, jejíž apoštolové jsou Mazzini, Garibaldi a podobní lidé, míní-li pokrok a osvětou, jejíž hlavní zásadou je „kdo s koho ten s toho:“ pak rádi připouštíme, že Stolice papežská takovému pokroku byla na závalu, že jej vždy zavrhovala a lid křesťanský před takovou osvětou varovala všemožným způsobem. A možno-li, aby církev katolická shodla se s takovým pokrokem, kterýž znamená nevěru, podvod, klam a násilí? kterýž podkopává nejhlubší kořeny pravého blahobytu? — Platí-li ale slova p. pisatele pokroku pravému, osvětě, která národy vede k skutečnému blahu pozemskému i věčnému, kteráž povznáší ducha k ideám vyšším a životu vznešenějšímu: tuť rozhodně odmítáme domněnku, žeby Stolice papežská takovému pokroku, takové osvětě záhubnou byla kdys bývala aneb dosud byla. Radíme panu článkopisci, aby si opatřil dříve ze statistických dat vědomosti o tom, co pro pravý pokrok a skutečnou osvětou vládla římská kdy vykonala. — My víme z dějepisu, že Stolice papežská vždy pokrok pravý vši mocí svou podporovala, že osvětou pravou vždy rozšiřovala, a že dosud upřímně o to pečuje, aby světlo pravdy a osvěty zasvítilo i oněm národům, kteříž ještě úpí v okovech modloslužby.

Dalo by se ještě více zajímavých věcí vybrati z jmenovaného článku v „Pravdě“, kteréž by v pravé světlo postaveny býti měly: než my upouštíme od toho, a jen něco málo ještě chceme pověditi. — Náš diplomat v „Pravdě“ vidí před sebou celé hejno nutných prý, času přiměřených oprav katolicismu, kteréž následovati mají po pádu světské moci papežovy, a činí se jaksi tlumočnickem citů a přání duchovenstva. My nevíme sice, kdo k tomu oprávnil pana pisálka, tolik ale víme, že duchovenstvo

naše, když uzná nějaké opravy za nutné, najde si cestu samo k projevení přání svých, a že netřeba mu bráti rady tam, kdež by se dojistá se špatnou potázalo.

Ostatně ví naše duchovenstvo, že světská moc papežova nebyla nikdy v cestě opravám nutným „shodujícím se s nezbytným pokrokem času“, a že se takové opravy vždy v lůnu katolické církve „v duchu evangelia Kristova“ daly a dějí a vždy diti budou; ne však „v duchu evangelia Kristova“ tak, jak tomu náš článkopisec rozumí, nébrž jako svatá církev tomu vyučuje. První oprava prý bude odstranění *liturgie latinské* z bohoslužby, která nahrazena bude jakousi „*liturgií národní*“, aby lid v bohoslužbě své měl *cit oživený a rozum vyjasněný*.“ Co se dotýče toho, o to již nyní dosti a dobře postaráno. Kdo chce a o to dbá, může již co dítu školní porozuměti celé bohoslužbě katolické, neb se tomu ve školách vyučuje, jakož i v cvičeních křesťanských a kázáních v chrámu Páně, anižby se byla ukázala potřeba, odstraniti liturgii latinskou. Jestli nemá náš pan článkopisec *cit oživený a rozum vyjasněný*, a v čtení „Pravdy“ toho nenabyl: pak jej srdečně litujeme, že by rád dal jinému co sám nemá. Ostatně bychom mu radili: Sutor non ultra crepitam.

Mimo to padne za obět „dílu tomuto opravnému“ jak di „Pravda“ „*zrušení klášterů a řeholí*“ nemajících v dobách našich již nijakých podstatných účelů, ješto kláštery a řehole zbytečně odvracují tisíceroi činnost lidskou od práce člověka šlechtící a jemu Bohem a přírodou vykázané, zabývající řeholníky buď pouhou zahálkou na nejvyšší pobožnou, již ani *Bůh ani příroda nebyla člověčenstvu vytkla za úkol*, aneb prikazující jim práce jinak za dozoru světského vydatněji a levněji konané.“ — Myslim, že tato slova nepotřebují žádného vysvětlení, anaf jsou dosti jasná. Ostatně se tomu nic nedivíme. Řehole a kláštery jsou za našich osvícených dnů terčem i té poličené chátry, která jim okna vytlouká, — jak by se mohla „Pravda“ obejiti bez podobných pikantních nájezdů na řeholníky, vždyť to patří k „bon tonu“ naší doby.

„Konečně padne za obět dílu opravnému i *coelibát* katolického duchovenstva, týž výmysl papežský na udržení neženaté armády kněžské, kteráž nemajíc s národem bližších styků, nemajíc pro potomstvo svoje a osudy národů nijakých obav a nijakých nadějí, stavěla se vyjma chvalné výjimky vždy nepřátelsky proti všelikému

pokroku a plné nezávislosti a samostatnosti národů.“ — Zdalíž celibat katolického duchovenstva jest jen výmyslem papežským, anebo má-li svých hlubokých základů v písmě sv. — o to se hádati nebudu s naším diplomatem. Jak bychom mohli mysliti, že jej o něčem jiném přesvědčíme, když on stojí na svém, že tomu nejlépe rozumí? Kdož by však z našich čtenářů o té věci lépe a obsírněji se chtěl poučiti, toho odkazujeme na spis: „Coelibat katolického duchovenstva zvláště v Čechách a na Moravě“ od Jana Krbce. —

Co se však toho dotýče, že naše duchovenstvo nebralo vřelého podílu ve slastech a strastech národa svého, žeby se bylo stavělo na odpor pokroku a samosprávy, je drzá lež a na cti utrhaní, a prozrazuje hrubou nevědomost pisatele. Neboť kde jest jaké vlastenecké podniknutí, aby duchovenstvo naše vřelého podílu v něm nemělo? kde jaký dobrý vlastenecký čin, jež by duchovenstvo naše nebylo spolu vykonalo? kde jediná piť role národní literatury a národního pokroku našeho, již by to „neženaté duchovenstvo“ naše nebylo pilně vzdělávalo? Ano řekněme to bez obalu, kdo zachoval národnost naši a jazyk náš, ne-li ta „neženatá armáda papežská?“ Jen hrubá nevědomost může předstírat duchovenstvu našemu národní lhostejnost, protinárodní záměry a jednání. — Kdo se chceš lépe o tom poučiti, viz „Časopis katolického duchovenstva“ od roku 1865. — Pevně doufáme, že lid náš pozná, kdo lépe s ním smýšlel, kdo více proň vykonal, zdalíž duchovenstvo naše, anebo „Pravda“

x.

Z jižních Čech, dne 25. srpna 1867.

(Slavnost blah. Benedikta z Urbino v Sušici.)

Tyto dny konala se utěšená slavnost v klášteře ctih. OO. kapucínů v Sušici. Dne 10. února byl v Římě od sv. Otce Pia IX. za blahoslaveného prohlášen ctih. služebník Boží *Benedikt z Urbino*, z řádu kapucinského. I bylať k oslavě nového blahoslavence toho veledůst. p. provinciálem ustanovena třídní slavnost ve všech klášterích téhož řádu v Čechách na den 18. 19. a 20. srpna a konala se tudy jak výše podotknuto i v Sušici způsobem velmi slavným a tklivým. — Slavnost sama započala hned v svatvečer v sobotu, a sice byla o 1/2 hod. konána modlitba sv. růžence, na to následovalo kázání a po něm slavné požehnání. Pořádek ten se zachoval i po ostatní tři dni. Kázání měli kněží z vůkolí, nazvice též terciáři. Ráno o 7. hod.

byla vždy slavná zpív. mše sv., před kterouž a po níž vždy více mši sv. slouženo bylo od přítomných při slavnosti kněží. S pobožností tou byly i spojeny *odpustky* na způsob milostivého leta a věřící vůkolních osad, kdež o tom měli vědomost, hojně účastnili se v získání těch milostí, tak že počet komunikantů vzrostl téměř na 3000; byl by ale býval nejméně jednou tak četný, kdyby slavnost ta ve všech vůkolních osadách se byla ohlásila a kdyby byla nepadla do doby v této krajině pro velmi pilné žně velice nepříznivé. — Překrásný pohled poskytoval v ty dny zvláště hlavní oltář; za tabernákulem byl postaven pěkný obraz, představující blah. Benedikta z Urbino, malovaný od slovutného malíře Plzeňského p. Herzoga; celý pak oltář velmi důmyslně okrášlen byl květinami, což zvláště v době večerní, kde četné svíce jej osvětcovaly, poskytovalo obraz čarovný. Slavnosti touto osvědčil p. kvardian Sušický P. Alois Ježek opětně příkladnou horlivost svou a snažnou snahu o rozmnožení cti a chvály Boží a prospěch věřících, takže mu buďtež ve jmenu věřících a kněží světských na slavnosti se účastnivších tisíce díky! Horlivostí svou a výtečnými duchovními řeči získal si jmenovaný p. kvardian veliké zásluhy o celé zdejší okolí. Rovněž blaze působí ve vůkolí zdejším výborným vedením *třetího řádu* sv. Františka, tak že počet údů tohoto řádu v posledním čase nejen velice se rozmnožil, ale že i více kněží světských oudy jeho se stalo. K těmto zásluhám svým připojil p. kvardian slavnosti kratičce tuto nastíněnou zásluhu novou a přejeme mu ze srdce k dalšímu blahodárnému působení milosti Boží a zdraví!

J. L. D.

KRONIKA.

Z Prahy. Dva klenoty země České musely se lonského roku před nepřátelskými Prusáky za hranicemi země České ukrýti. První z klenotů těch má velké důležitosti pro život náboženský v Čechách; jesti to tělo sv. mučenika *Jana z Nep.*, tohoto ochrance naší vlasti, tohoto ušlechtilého příkladu křesťanských ctností; — druhý z klenotův oněch má především význam politický, týkající se slavných dějin naší země; jesti to *koruna* sv. Václavská, kteráž zdobila a posud zdobí má skráně českých králův. Již ale tím pojmenováním „svatováclavské“ koruny se naznačuje, že i tato památka úzce souvisí s církevním životem našim; což se nám ještě v jasnej-

ším světle ukáže, pomníme-li na slavný akt *korunovace*, kterýžto především co obřad církevní se nám jeví, bytby i jiné účely politické se k tomuto církevnímu, liturgickému významu spolu družily. — První z klenotů svrchu zmíněných hned na podzim roku minulého se k nám navrátil, i vypsal jsme tehdyž obširně k potěšení každého katolického Čechoslovana onu okázalou slávu, s jakouž všude a obzvláště v Praze vítáno bylo posvátné tělo Jana mučeníka. — Spůsobem podobně slavným byla v Čechách i na Moravě vítána *koruna královská*, kteráž teprv letos dne 29. srpna z úkrytu svého ve Vídní opět do Prahy se navrátila. Po celé cestě byly zejména stanice železné dráhy oděny v slavnostné roucho a na četných návrších plápolaly jak v noci z 28. na den 29. srpna, tak i u večer dne 29. ohně; na mnohých místech konaly se slavné služby Boží i jinak všemi spůsoby jevíli krajané naši radost z toho, že posvátný symbol moci královské opět v středu našem se nalezá. Největší sláva ovšem se konala v král. hlavním městě Praze. V nádraží očekávali četní a vzácní hosté příjezd vlaku slavnostního; byl tu J. Exc. staříčský p. biskup Kralohradecký se světicím p. biskupem Krejčím a p. prelátém Hronem i opatem Zeidlerem, někteří údové šlechty, mnozí poslancové čeští, purkmistr dr. Bělský. Korunní klenoty v skleněné skříní vezeny jsou v starobylém nádherném voze arcibiskupském ku chrámu sv. Mikuláše, kdež u vchodu čekal J.Eminence nejdůst. p. kardinal arcibiskup Pražský. Když klenoty byly vnešeny do chrámu a blíž oltáře postaveny na stolci červeným aksamitem potaženém, sloužil J.Eminence tichou mši sv. v průvodu figurální hudby. V prebyterium mimo četnou asistenci se nalezali J. Exc. p. biskup Kralohradecký v mozetě a pp. faráři Pražští v pluvíálech; v lodí chrámové byli údové c. kr. místodržitelství s J. Exc. p. bar. Kellersperkem a generalita s knížetem z Montenuovo v čele; pak zaujali celou řadu lavic údové konservativní šlechty v slavnostná roucha oděni; dále tu byli radové c. kr. soudu zemského, výbor zemský, zastupitelstva kr. města Prahy a okresů venkovských, údové university Pražské, četné důstojnictvo atd. — Po mši sv. zapěl J.Eminence chvalo zpěv „Te Deum“ s přiměřenou orací, načež korunní klenoty ve slavnostném voze dovezeny jsou do chrámu sv. Vítského. Tam již čekal J.Eminence (jenž v povozu svém Chotkovými sady

průvod byl předejel) s kapitolou metropolitní a přijav klenoty provodil je k oltáři sv. Víta, kdež byly až do 6. hodin veřejně vyloženy. Zastaviv se J.Eminence u oltáře sv. Jana Nep. pomodlil se s duchovenstvem přiměřený k této slavnosti žalm 20: „Domine in virtute tua laetabitur rex“ (Hospodine v síle Tvé radovati se bude král) a modlitbu ku sv. patronům země české. Po 6. hodině večerní uloženy jsou klenoty v korunním archivu (vedle kaple sv. Václavské), do něhož vedou dubové, železem pobité a sedmi zámky opatřené dvěře. Protokol o skutečném uložení klenotů podepsán jest od sedmi ochránců klíčů; jsou to: J.Eminence p. kardinal-arcibiskup; J. Exc. p. místodržitel; nejvyšší maršálek; děkan kapitoly sv. Vítské; purkmistr Pražský; zemský výbor (jehož jménem hr. Zikm. Thun); stavové království českého (na místě nich rytíř Bohuš).

— Pobožnost 40hodinná bude se dále slaviti od 8—11. září u sv. Kajetána, od 12—15. u Alžbětinek.

— *Exercicie kněžské*, kteréž od 16.—20. t. m. konati se budou v k. arcib. semináři, řiditi budou vel. kněží P. Lukáš, karmelita v klášteře Lineckém, a p. Ant. Hanika, spiritual v k. arcib. semináři Pražském. První bude míti meditace, druhý konsiderace.

— Spolek *Arimathejský* pochoval v srpnu 100 chudých v Praze zemřelých křesťanů, letos již 928 osob.

Z Vídně. V hlavním městě rakouské říše konala se na počátku srpna t. r. v jednom domě šlechtickém porada mužů, kteříž do roku 1848 byli spoluúdy *freimaurovské* lože „u sv. Josefa“ i usneshli se na tom, že požádají velkou lož v Berlíně o svolení, aby Vídeňská lože „sv. Josefa“ opět otevřítí se směla; doufajíť zajisté svobodní zedníci tito, že nynější ministerstvo proti veřejnému vystoupení lože jejich ničeho namítati nebude. Řečená lože Vídeňská povstala za císaře Josefa II., za císaře Františka k rozkazu vlády byla uzavřena a teprv r. 1848 obnovena, při obnovení Vídně však opět zavřena. Podivuhodno jest, že o dovolení k otevření lože Vídeňské se žádati musí až v Berlíně; odtud plyne, že německé lože podlehají vlivu Pruskému a v skutku svobodní zedníci lonského roku velmi horlivě pomáhali Prusům k dosažení cíle od Bismarka vytknutého; tak zejména o království Hanoverském a městě Frankfurtu jisto, že tam freimaurové Prusům cestu klestili.

Z Bavorska se mimo jiné poutníky vybralo ku slavnosti sv. Petra a Pavla též 150 rolníků, kteříž modlice se a zbožné písně pějíce z většího dílu pěšky vykonali dalekou a obtížnou cestu do Říma, aby jim tam poželna ruka ctihodného kmeta, sv. Otce Pia IX.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

V Pánu zesnuli:

- p. Václ. *Perschel*, farář v Křečově, sekretář vikar. Kralovic. 12. srp. (nar. v Plzni 6. břez. 1817, vysv. 1. srp. 1841);
- p. Augustin *Bott de Pierrot*, jubil. kněz, os. děkan Valečský na odp., býv. vikář a školdoz. Žlutický, čest. rada arcib. konsistoře atd. 26. srp. (nar. v Schillingsfürstu v Bavor. 7. břez. 1791, vysv. 12. srp. 1814);
- p. Vác. *Sigmund*, sídelní kanovník na Vyšehradě, býv. spiritual a vicerektor v k. arcib. semináři, 4. září (nar. v Kostelíku 18. srp. 1803, vysv. 14. srp. 1826).

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Frant. *Převrtil*, kaplan v Hostivicích, za faráře do Vřetovic;
- p. Frant. *Švehla*, far. v Milavčích (diec. Buděj.), za faráře u sv. Matěje v Šárce;
- p. Jos. *Zuleger*, far. v Paulusbrunnu, za far. do Boněnova;
- p. Vác. *Slavík*, administr. děkanství v Kouřimi, za katech. na hl. a niž. realní škole v Kolíně;
- p. Frant. *Schaeferna*, admin. v Přistoupíně, za admin. do Kounic;
- P. Ondřej *Hüttisch*, ř. františk., za admin. do Paulusbrunnu;
- p. Václ. *Fortner*, kapl. v Rabštejně, za adm. do Křečova;
- p. Jos. *Trapp*, koop. v Haslavě, za kapl. a katech. do Chebu;
- p. Arnold *Mokříž*, kapl. z Frauenreuthu do Haslavy;
- p. Jos. *Pixa*, koop. u sv. Ducha v Praze, za koop. do Chrástína;
- p. Ferd. *Kalous*, kapl. v Prčicích, za koop. u sv. Ducha v Praze;
- p. Vojtěch *Linhart*, kooper. v Hbitech, za kapl. do Budyně;
- p. Jos. *Slavík*, koop. v Stupně, za kapl. do Kornouzu;
- p. Václ. *Dědina*, defic., na výpomoc do Hostivic;
- p. Frant. *Janků*, neom., za kapl. do Frauenreuthu;
- p. Arnošt *Kubát*, neom., za kapl. do Rabšteina;
- p. Jos. *Sašek*, neom., za koop. do Hor. Stupna;

P. Aurel *Lábler*, ř. August., za koop. u sv. Dobrotivě.

Uprázdňená místa:

- Kounice, fara patr. p. Jana knž. z Lichtensteinu od 21. srp.
- Křečov, fara patron. p. Prokopa Al. hraběte Lažanského od 28. srp.
- Misto katechety na hl. škole Smichovské do 15. září.

V biskupství Kralohradeckém.

V Pánu zesnuli:

- P. Ant. *Weis*, kněz řádu sv. Františka, v Hostinném dne 9. srpna (nar. v Oberdorfu 17. ún. 1810, kněz od 9. srp. 1836);
- p. Jos. *Musilek*, kaplan v Sezemicích, dne 21. srpna (nar. v Kunwaldu 23. července 1827, kněz od 25. července 1853).

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Vojtěch *Nettyk*, administr., za faráře ve Viklanticích;
- p. Frant. *Moravec*, koop. v Kaňku, za kapl. do Přibislavi;
- p. Jos. *Červenka*, neom., za kaplana do Kruceburku;
- p. Jan *Císař*, kněz na odpoč., za kapl. do Dolních Kralovic;
- p. Engelbert *Starý*, koop. v Svojanově, za koop. do Žumberka;
- p. Fr. *Hajzler*, neom., za kapl. do Pardubic;
- p. Frant. *Novák*, koop. v Nové Pace, za adm. in sp. do Nēm. Bělé;
- p. Fr. *Sedlatý*, neom., za kapl. do Sezemic;
- p. Ant. *Dvořák*, neom., za kapl. do Nebovid;
- p. Ant. *Holub*, kapl. v Nebovidech, za kapl. do Poniklého;
- p. Frant. *Vanihálek*, neom., za kaplana do Králova Městce;
- p. Karel *Pablásko*, neom., za koop. do Lipnice;
- p. Ant. *Štěpánek*, neom., za kapl. do Králova Dvora;
- p. Jan *Dobrkovský*, neom., za kapl. do Žiželic.

Uprázdňené místo:

Chrudim, děkanství patron. J. V. císařovny Alžběty co královny české, od 17. srpna do 28. září.

V biskupství Budějovickém.

V Pánu zesnul:

- p. Ant. *Schiel*, bisk. vikář a děkan v Svinech Trhových, dne 21. srpna (nar. v Táboře 17. června 1811; posv. 25. července 1836).

V biskupství Litoměřickém.

V Pánu zesnul:

- P. Ubald *Kahl*, rektor kol. piar. a ředitel vyš. gymnasia v Mostu, b. notář, majitel zlat. zasl. kříže s korunou, 27. srp. (nar. 16. pros. 1796, vysv. 12. srp. 1823).

 Příští číslo bude se vydávati 14. t. m.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
v kníž. arcib. semi-
nářní číslo 190—I.

Expeditce:
v kat. knihkupectví
B. Štybla,
na sv. Václavském
náměstí, čís. 786—II.

Nedostává se reklama-
mujících nejdelší
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlas katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDINKO.

Předplácí se
v expedici
i u všech řádných
knihkupců
na rok: 3 zl. 50 kr.
na půl: 1zl. 30kr.

Po poště:
(jenom v expedici)
Celoroč.: 3 zl. — kr.
přilož.: 1zl. 55kr.

Předplacení č. tvrt-
le t ní se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bídné činí národy.“ (Přisl. XIV. 34.)

Boje Církve.

Od Fr. Musila, kooperatora v Hrubém Jeseníku.

Není říše, kteréž by bylo přemáhati tolik bojů, jako říši Kristově, Církvi. Ta nemá nikdy pokoje, ustavičně činí se na ni útoky a to nemalé, neboť to „není bojování proti tělu a krvi, ale proti knížatům a mocnostem, proti správcům světa této temnoty, proti duchovním zlostem v povětrí“ (Efes. VI. 12). Jest to kníže temnoty, jenž se svou družinou neustává kouti spouří proti Bohu. Brány pekelné jsou to, odkudž se metají střely na tvrz Hospodinovu; odtud štvání bouří se národové a lidé vymýšlejí marné věci, sestupují se králové země a knížata scházejí se v jedno proti Hospodinu a proti Pomazanému jeho říkajíce: „Roztrhejme svazky jejich a vrzme od sebe jeho jejich“ (Žalm II. 1—3.). Všeříkající prostředky vedou nepřátelé boj proti Církvi. Nebude od místa popatřiti na ně.

I. Nepřítel vrhá se na soka násilím, má za to, že převaha vojska a zbroje musí ho učiniti vítězem. Rovněž počínají si nepřátelé Církve, snaží se utlačit ji násilím. Tak činila hned nejvyšší rada židovská v Jerusalemě. Sotva začali apoštolé Duchem sv. naplnění kázati evangelium, povolavše jich přikázali jim s výhrůžkou, aby nikoliv nemluvili ani neučili ve jménu Ježíšovu. Herodes propůjčil se jim za spojence. „Vztáhl ruce, aby sužoval některé z Církve, i zabil Jakuba, bratra Janova, mečem. Vida pak, že se to líbilo židům, umínil zajmouti i Petra, kteréhož vzav vsadil do žaláře, chtěje po Velikonoci vyvésti jej lidu.“ To dodalo smělosti rozvzteklým židům. Ukamenovali Štěpána, načež stalo se veliké protivenství v Církvi, kteráž byla v Jerusalemě, a všickni se rozprchli po krajinách žúdských a samáříských, kromě apoštolů. Nelépe vedlo se apoštolům, když rozešli se po zemích pohanských. Nedá se mysliti protivenství,

jaké by se bylo nečinilo apoštolům i jejich nástupcům a přívržencům od panovníků a jejich vladařů. „Zkusili posmívání a bití, nad to i vězení a žaláře, kamenování jsou, rozsekání, pokoušeni, mečem usmrcováni.“ (Žid. XI. 36. 37.) *Laktanc* o pronásledování, kteráž se děla za císařů Diokleciana a Galeriana Maximiana, takto se vyslovil: „Kdybych měl sto řečí, sto jazyků a kovový hlas, nemohl bych přece vyličiti všecky ukrutnosti, aniž toliko jména všech mučedníků vyjmenovati, jaké soudcové v zemích páchali na nevinných a spravedlivých.“ Násilně obořují se posud na Církev někteří velmožové, když jí zabírají konati bohoslužby, překážejí se rozšiřovati a zdárně působiti, ujímají práva, berou jmění, nesnesitelná břemena ukládají.

Kterou a jakou zbraní opírá se Církev těm útokům? Učením a trpělivostí. Na zá-
pověď nejvyšší rady odpověděli apoštolé: „Zdali to spravedlivé jest před obličejem Božím, abychom vás více poslouchali než Boha, sudte; neb nemůžeme nemluvití toho, co jsme viděli a slyšeli.“ (Sk. Ap. IV. 19. 20.) Vsazení jsou do obecného žaláře, ale anděl Páně otevřel jim v noci dveře žaláře a vyvedl je řka: „Jděte a stojíce mluvte lidu v chrámě všechna slova života tohoto.“ Z chrámu přivedeni jsou před radu; byli zmrskáni a propuštěni s rozkazem, aby více nemluvili ve jménu Ježíše; oni pak šli ze shromáždění radující se, že hodní učinění jsou trpěti pohanění pro jméno Ježíše. A nepřestávali na každý den v chrámě i po domích učiti a zvěstovati Krista Ježíše. Těšili se židé na popravu Petrovu, zatím však vyveden jest Petr v noci ze žaláře andělem, aby dále konal dílo apoštolské. Zuřivost nepřátel shladila neohroženého Štěpána a hle! ten, kterýž hlídal oděv kamenujících, Šavel, nejlítější pronásledovatel křesťanů, obrácen jest v Pavla, nejčinnějšího apoštola. Všeříkající činěné od židů i od pohanů

nebyly s to zabrániti, aby apoštolové a náměstkové jejich nerozhlašovali evangelium, počet křesťanů valně se rozmnožoval. Právě ta protivenství přispívala k utužení křesťanství. „Množíme se, kdykoliv od vás požíráni býváme, čímž jestiž krev křesťanů,“ psal *Tertulian* vladařům. Tento spisovatel vysvědčil: „Kterí přijali křesťanství, věděli co jim nastává; i radovali se více, když byli odsouzeni, než když byli propuštěni.“ *Sulpicius Severus* vyjádřil se takto o pronásledování za Diokleciana: „Ještě nikdy nebyl svět jakou válkou tak vyhuben, aniž jsme my kdy slavnějším triumfem zvítězili, než tuto, kdež destitilejším porážením nemohli jsme býti přemoženi.“ Jaké skvělé svědectví vydal sv. *Jan Zlatoustý*! Jeho slova jsou: „V bouři nachází se Církev, a však nepadá; vlny na ni se valí, ale ve vlnách se nepotápí; šípy na ni se sypou, a však ji neprorážejí; nástroje k řícení s mnohých stran se přičinují, ale věž pevně stojí. . . Představ sobě ukrutníků, zuřivých králů, naostřených mečů, zubů šelem smrti hrozcích, ohnivých pecí, žežavých pánví, trhacích háků a všech mučicích nástrojů pohotově. Celý svůj toul vyprázdnit dabel, však v nejmenším neranil Církev. Brány pekelné nepřemohou ji. Jak velicí a mocní proti ní bojovali, a žádný nevítězil. Ano protivníci v umlknutí a zapomenutí svrženi jsou, Církev pak den ode dne v moci a slávě se zmáhá.“ Neosvědčue-li Církev po dnes takovou rekonnou odhodlanost a vytrvalost? Pohledme tam, kde působí katoličtí misio-náři, jako v Indii a Africe. Všelike obtíže a protivenství nejsou s to, aby je zdržely v apoštolském díle. Ti, co padají v obět svízeli a ukrutností, nahrazují se jinými. Není prázdné pochyby, že i nyní odolá Církev zbraní slova Božího a nezlomné statečnosti všem násilným nájezdům. Necht zuří svět, vzteká se peklo, nic nesvedou proti té tvrzi vzdělané na skále a řízené Tím, jemuž dána jest všeliká moc na nebi i na zemi, a jenž jí zaručil, že brány pekelné nepřemohou ji. Střely na ni metané na střelce se vrátí, nezůstane nesplněno vyřčení Kristovo: „Každý, kdo na ten kámen padne, rozrazí se; na koho pak by on padl, potře jej“ (Luk. XX. 18.). Ne nadarmo mluvil ústy královského proroka: „Já pak ustanoven jsem od Hospodina králem na Sionu, hoře svaté jeho, jenž ohlašují přikázání jeho. Hospodin řekl ke mně: Syn můj jsi ty, já dnes zplodil jsem tě. Požádej ode mne, a dám ti národy v dědictví tvé a ve vladařství tvé končiny země. Spra-

vovati je budeš prutem železným a jako nádobu hrncářskou roztrfíš je“ (Žalm. II. 6-9).

II. Kde znamená nepřítel, že by násilím nezvítězil, užívá *klamu* a *lsti*. Nejinak počínají si protivníci Církve. Vrhají se na její učení, upírajíce mu pravdu. Nevěru roztrušují v rozmluvách, ve veřejných spisech a novinách, zaobalují nevěrecké zásady své v roušku učenosti i náboženství a dobročinnosti. Staví se, jako by nebrojili proti Církvi, ale jakoby na nutné opravy k rozkvětu Církve a spáse lidu naléhali. Nepřetrásají učení Církve, ale její řízení, vědouce, že tím odejmou lidu vážnost k Církvi, odkudž k nevěře není daleko. Říkají, že nejsou to podstatné předměty víry, jejichž změna se žádá; ale jsou to články, jichž rozražením celý řetěz znenáhla by se rozpadl. Tvrdí, že nepotřebuje papež míti světskou vládu, bez ní že by Církev lépe prosperovala. Ovšem mohl by sv. Otec rádně spravovati Církev i co poddaný, kdyby ti, co usilují o vládu oloupiti ho, nebyli zjevní nezabohové, kteříž by mu v řízení Církve sotva tolik volnosti dopřáli, co mívají jeho předchůdce v žalářích. Nebude li ani tu šetřiti se božských přikázání: Nepokradeš! A Nepožádáš statku bližního svého, které medle božské a lidské právo ostojí? Pošlápán bude božský zákon a s ním víra. „Nač potřebují kněží statků? Ať jsou chudí, jako byli Kristus a apoštolé jeho. Království Boží není z tohoto světa:“ tak říkávají ti, kdož o království Boží nejméně dbají. Není ovšem ze světa království to, ale je ve světě, zvelebue se i světskými prostředky, hmotným jméním, k jich nabývání pak nemají kněží moc zázraky konati, jako měli Kristus a apoštolé. K tomu účelu byly ty prostředky uděleny od dobrodinců, a jen loupeživá ruka může na ně sáhnouti. Chtějí, aby odloučena byla škola od Církve, by snad pod dozorem světských správců mohly se dítkám vštěpovati všelijaké víře a mravům odporne zásady. Usilují o zrušení konkordátu, ješto nemají pojmu, co jest konkordát; nevědí neb nechtějí věděti, že konkordátem Církvi nejsou udělena, nýbrž jsou navracena neprávě zadržovaná práva. Házejí hany a potupy na jednotlivé kněží neb duchovní řády a říkají, že ti nejsou Církev, vědí však, že lid pro poklesky církevních služb horšívá se na Církev i na víru. Rozumějí té praktice: „Bí pastýře a rozprchnou se ovce.“ (Zach. XIII. 7.)

Opatrně počínají si tito synové světa v roztrušování nevěry mezi nezkušeným lidem. Sv. Pavel o nich napsal: Takoví falešní a-

poštolé jsou lstiví dělníci, proměňující se v apoštoly Kristovy. A není divu, neb i satan se proměňuje v anděla světla. Není tedy veliká věc, jestliže služebníci jeho proměňují se, jako by byli služebníci spravedlnosti“ (2. Kor. XI. 13—15.).

Proti takovým úkladům ohraňuje církev věřící své napomínáním k opatrnosti, volajíc: Pilně se varujte falešných proroků, kteří přicházejí k vám v rouše ovčím, vnitř pak jsou vlci hltaví, po ovocích jejich poznáte je“ (Mat. VII. 15. 16.); a: „Střízliví buďte a bděte, nebo protivník váš ďábel jako lev řvoucí obchází, hledaje, koho by sežral, jemužto odpírejte silni u víře“ (1. Petr. V. 8. 9.); a opět: „Ne každému duchu věřte, ale zkoušejte duchy, jsou-li z Boha, nebo mnozí falešní proroci vyšli na svět“ (1. Jan 10. 1.). Dává jim výstrahu, aby přijímáním nepravých zásad nevsáli jed bludů, aby s pevnou věrou hleděli vstříc budoucím událostem. Proti liché učenosti staví církev učenost pravou, důkladnou, žádné vědy se nehrozí, ale opírá se o vědy co svědectví, že učení její jest pravé. Učení to nejen rozum bystří, ale i srdce šlechtí a blaží, ješto nevěra potácí se v nesmyslech, pustoší mravy a plodí nepokoj duše. Před moudrými a opatrnými světa zůstává skryto, co zjeveno bývá maličkým (Mat. XI. 25.). „Slovo kříže jest těm, kteří hynou bláznovstvím, ale těm, kteříž spasení docházejí, jest mocí Boží, nebo psáno jest: Zničím moudrost moudrých a opatrnost opatrných zavrhu. Kde jest mudrc? kde zákonník? kde zpytatel tohoto světa? Neučinil-li Bůh moudrost tohoto světa bláznivou“ (1. Kor. I. 18—20.)? To vědomí máje nedá se věrný křesťan zvíklati ve svaté víře ani lichými námitkami ani jakým obmezováním církve. Víť, že slunce nebeské může býti mlhami na čas zakryto, nikoliv však zatměno, že „slovo Boží není upoutáno“ (2. Tim. II. 9.), a „pravda Hospodinova zůstává na věky“ (Žalm CXVI. 2.).

III. Zhusta vyhledává nepřítel i *zrady*, aby se dočínal vítězství. Toho prostředku chápse se i nepřítel království Božího. Vyhledl si apoštoly, aby je třbil jako pšenici (Luk. XXII. 31.), ale nepodařilo se mu uloviti než Jidáše Iškariotského, jež svedl, aby odpadl od Mistra a za třicet stříbrných ho zradil vraždychtivým nepřátelům. Nedlouho trval jásoť světa a pekla, že Kristus jest ukřižován. Tento třetího dne vstal z mrtvých co slavný vítěz, zoslal apoštoly do všeho světa, aby kázali evangelium všem národům. Odpadlec Jidáš nahrazen jest

Matějem, a napotom přibyli do sboru apoštolského Pavel a Barnabáš. Znamenaje, že apoštolé nedají se odvrátiti, hleděl satan mezi náměstky jejich učiniti zrádci i učinil, jakož sv. Pavel předpověděl v Miletu shromážděným kněžím Efesským, mezi jiným řka: „Já vím, že po mém odchodu vejdou mezi vás vlci hltaví, kteříž nebudou šetřiti stáda; a z vás samých povstanou muži, jenž budou mluvití převrácené věci, aby obrátili učenínky po sobě“ (Sk. Apošt. XX. 29. 30.). Rovněž sv. Petr věstil: „Byli falešní proroci v lidu, jakož i mezi vámi budou učitelé lživí, kteříž uvedou sekty zatracení . . . a mnozí budou jejich prostopášnosti následovati, skrze něž cesta pravdy v porouhání dána bude“ (2. Pet. II. 1. 2.). Drak veliký, ryšavý, jež viděl sv. Jan v zjevení, táhl ocasem třetí díl hvězd nebes a svrhl je na zem (Zjev. XII. 3. 4.). Toť obraz nesmírné spousty, jakou způsobí takový zrádný sluha, zpronevěřilý syn církve, co duší odvrátí od sumospasitelné pravdy. Ariany byl skoro celý svět naplněn. Co bylo přívrženců bludů Husových, napotom Lutherových, Kalvinových a jejich soudruhů, kdož vypraví? Velmi prudké bouře shrnuly se na církev, ale nepohnuly jí. Jako za dnů Eliáše, když nařkl tento prorok, že opustili úmluvu Hospodinovu synové israelští, oltáře jeho zbořili, proroky jeho pobili mečem, on že zůstal sám a hledají života jeho, aby ho odjali, ujistil ho Hospodin, že pozůstalo v Israeli ještě sedm tisíc mužů, kteříž kolena svá neskláněli Bálovi: rovněž při každé otřáse od církve vždy zůstalo mnoho věrně oddaných tomuto domu Božímu, sloupu a utvrzení pravdy. Vyvátá jest pleva z pšenice, odloučena škvára od ryzeho zlata, suché ratolesti ulámány jsou, aby jiné užitečné vypučily z neporušeného kmene. Na místo odpadlých svůdců postavili muži Duchem sv. naplnění a apoštolskou horlivostí nadšení, kteří utvrdili věřící a mnohé ze zbloudilých uvedli na pravou cestu. Velmi mnoho bylo by vypravovati, jak výdatně k. p. sv. *Athanas* působil proti Ariovi, sv. *Cyrill Alexandrinský* porážel bludy Nestoriovy, na vyvrácení bludů protestantských pracovali sv. *Karel Boromejský*, sv. *Ignác z Loyoly*, a mnozí jiní. Jakýmto požehnaným lovem mohl se vykázati sv. *Řehoř Divotvůrce*! Umíraje otázel se, kolik jinověrců nachází se v jeho biskupské osadě. Odpověděno mu: „Sedmnáct.“ Izvolal: „Díky Bohu! tolik též bylo pravověřících, když jsem nastoupil biskupství.“ Jakou to hojnou žeň měl sv. *František Saleský*, jenž 72.000 kalvinovců, mezi

nimi mnohé učeností proslulé a stavem vznešené, vrátil Církvi katolické! I podnes co navrárenců přibývá, jak znamenitě se zmáhá Církev i tam, kde byla téměř na celo utlačena a posud trpí protivenství, k. p. v Anglicku! Tak jest s tím vinným kmenem, jímž jest Kristus Ježíš v Církvi. Uřežou se z něho ratolesti jalové, a hle, on vypouští tím více úrodných. I nemůže nesplněno zůstatí jeho předpovědění: „Všeliké štípení, jehož neštípil Otec můj nebeský, vykořeneño bude“ (Mat. XV. 13.). Necht potrvají sebe déle ti sborové od Církve odtržení, přijde doba, kdež zmizejí s tváře země, jakož zmizeli jiní, tak že jen v dějinách památka jejich se nalezá.

Nepřemožitelnou posud osvědčila se býti Církev; jistojistě bude takovou až do konce světa. Stojí co strom, kterýž nehyne, ale pořád více se rozšiřuje a sílí, k vzdorování všelikým bouřím se utužuje. „Dokud ještě malická byla, nikterakž jí ublíženo býti nemohlo; a nyní, kdežto až k nebesům dospěla, myslil by kdo, že může ji přemoci? Za časů, kdy jedenácte bylo apoštolů, žádný překonati je nemohl: než několik lidí zajalo celý svět. A nyní, kde země i moře, všechn obor světa, všechny obytné krajiny, všechna města, všechny končiny země osviceny jsou náboženstvím, nyní myslíš-li, že by Církev mohla býti porušena? Však nikoli. Neboť Kristus propověděl: Brány pekelné nepřemohou jí. Lehčeji nebe vyvráceno býti může a země pomínouti, než aby Církev co zhoubného trpěla.“ Tak mluvil sv. Jan Zlatoustý. Co my řekneme po tolika stoletích? Zardi se peklo za svou malomocnost! Ustaň světe od boje marného, tobě záhubného! Král všemocný dejž Církvi překonati brzy i nynější boje a nám s ní bojovati statečně proti nepřátelům spasení, abychom dosáhly koruny slávy věčné!

Svato-Václavská o mši sv. *)

Vchod.

Kdo to s utěšenou tváří
chvátá z rána v Boží chrám,
slouže knězi při oltáři
k svatým horám kyne nám?
Jasný je to sluha Páně
Václav český vojvoda,
našeho květ národa —
zve nás na kalvarské stráně.

Na kříž tady poztrejme,
na němž Kristus dokonal,

o mši svatě rozjímajme,
kterak za nás život dal;
věnuj se mu s duší, s tělem,
kdož jsi jeho učeník,
jako Václav mučeník
kráčež za svým Spasitelem.

Sláva.

Slávu Boží v české vlasti
šířil zbožný panovník,
národ z bludův, ze propasti
vyved Kristův bojovník;
pějme my též slávu Boží,
pějtež s námi nebesa,
celý svět ať zaplesá:
necht se sláva Páně množí.

Evangelium.

Vizte, kterak vnuka učí
slávu Páně Ludmila —
a to slovo též nám zvučí,
jako hudba spanilá, —
s pobožností naslouchejme,
co nám káže Hospodin,
a co Kristus jeho Syn
hlásá církvi, zachovejme.

Věřim.

Věřou v Krista, věrou vroucí
záříš svatý Václave,
korunou tou zlatoskvoucí
svítilš milé vlasti své;
my touž víru vyznáváme,
s Cyrilem a Methodem,
ó kéž s celým národem,
v Kristu život věčný máme.

Obětování.

Václav na hostie chystá
vlastní rukou pšenici,
a táž jeho ruka čistá
obdělává vinici;
k oběti mše nejsvětější
připravuje dary sám —
upravme též srdce chrám
v dar to Bohu nejmilejší.

Svatý.

Svatý Bože, třikrát svatý,
jenžto v nebi obýváš,
kdežto stojí trůn Tvůj zlatý,
kde Tě patron chválí náš —
sešli k prosbám téhož sluby
Syna svého na oltář,
ať jej zříme tváří v tvář,
aby smazal naše dluhy.

Po pozdvihování.

Již se Kristus snížil s nebe,
jenž byl za tě křížován,

*) K nápěvu Svatojanského kancionálu číslo 736.

v chatrný šat ukryl sebe
převelebný nebes Pán;
otevři mu srdce svoje
jako Václav činíval,
za vlast svou se modlíval,
vyslyšíš on touhy tvoje.

Shledni na nás přebohé
Kriste králi národů,
odpuť naše viny mnohé,
přiď k nám v slávy průvodu,
aby po Václavské vlasti
hvězda Tvá vždy zářila
a nás silou dařila
vítězíci nad vši strastí.

Beránku.

Beránku náš milostivý,
jenž jsi objal celý svět,
nedej, by vrah krvechtivý
zmařil Boží lásky květ,
kterým Václav kníže zdobil
srdce drahé otčiny,
milé české rodiny,
sám pak věncův rajských dobyl.

Závěrka.

Nuže požehnej nám Pane
s trůnu nebes jasného,
odkud rosa hojná kane
do údolí časného;
by se na Václavské roli
leskla zlatá pšenice,
zvětala Tvá vinice,
pomínuly naše boly.

Neopouštěj lidu svého
Cyrillem a Methodem
Tobě Bože získaného,
jenž Tě vzývá v želu svém,
svatý Václave náš kníže,
při dědictví při svém stůj,
přimlouvej se za lid svůj,
ať nám vzejde spása z kříže.

Jan Soukop.

Základy křesťanského vychovávání.

Přídavek podobenství a připodobnění*).

1. *Právo rodičů.* — Jako vladař v zemi, správce na lodi, vůdce ve vojskě poroučejí a podle rozkazů jejich se všechno řídití musí: tak mají rodiče právo rozkazovati svým dítkám, cožkoli za dobré uznávají k jejich prospěchu.

2. *Rodiče mají přirozenou náklonnost k dítkám.* — Co štáva rostlině, to je člověku

láska. Jako rostlinný původ a vzrůst mají v hmize, tak lidé plodí a množí se láskou. Štáva vstoupá vzhůru od kořene, — nikoli na opak — tak nese se láska rodičů k dítkám a dítky jak zdá se šetří ji pro své potomstvo.

3. *Rodiče mají se vši horlivostí pečovat o dítky nedospělé.* Jako kvočna starost má o svá kuřátka a chrání je přede vším nebezpečenstvím, tak mají rodiče starati se o malé dítky, ježto více než kuřata cizí pomoci potřebují. — Ptačí matka, ani když lační neopouští hnízda, aby plodu nezastudila a když mláďata se vylihla, ne dbajíc o sebe, jim ode všad potravu snáší: od ní učte se kř. rodičové starati se o svoje dítky.

4. *Rodiče mají dbáti přede vším o duši spasení svých dítek.* — Jak mile slepice uzří dravého ptáka, svolává kuřata svá, jež pod křídla ukrývá a pakli které nedospíšilo, jistou kořistí dravce se stává: tak mějte rodiče své dítky na zřeteli. — Veliký a drahý poklad obdrželi jste v dítkách, proto s velikou chovejte je pečlivostí, aby vám jich nevydral ďábel, lupič chtivý. — Je-li loď v nebezpečnství utonouti, všickni plavci se namahají, aby ji zachránili a když duši dítěte vašeho hrozí záhuba, nic byste rodičové nechtěli činiti? Co bys soudil o rodičích, kteří by vlastní dítě dali vrahovi neb katanu? Však ukrutnější si počínají rodičové, kteří své dítky učí hřešiti. Vrah zabijí tělo, ale hřích vraždí duši na věky. — Když dítě tvé zemřelo, naříkáš, hořekuješ a když hřeší, usmíváš se, kde bys plakati měl! — Napomínáte domácích, aby opatrně zacházeli se světlem, že by snadno mohli zapáliti: tím spíše jich napomínejte, aby oplzlými řečmi a nestoudným chováním nevtroušeli jiskry do srdcí nevinných dítek vašich. —

5. *Rodiče mají své dítky hledět slušně zaopatřiti.* Jako staří ptáci učí své mladé lítat a potravu hledat, podobně mají rodiče o to dbát, aby svým dětem opatřili slušnou výživu. — „Kdo z vás, chtěje stavěti věži, prvé sedna nepočel by nákladu, má-li to zač by ji dokonat?“ (Luk. 14, 28.) Tak volice dítkám povolání, zabezpečte jim také prostředků, jimiž by mohly cíle dosíci. —

6. *Jakým způsobem mají rodiče své dítky vychovávat?* a) *Počíněj záhy.* Nečekej až dítě zmoudří, sice bys podobal se hospodáři, jenž pole nechal zarůst bodláčím, dříve než nasil dobrého semene. — Do měkké hmoty snadno obraz se vtláčí, s těžší pak do tvrdé. — Jako sádra rychle

*) Sebrané z rozličných spisů, hlavně z knihy: „Gleichnisse und Sinnbilder zur christkathol. Lehre v. A. Kotte, Priester der Diocese Münster.“

v tvořidlo se musí lit, dříve než ztuhne, tak záhy se musí mládež vzdělávat, dokud vzdělávání je schopna. — Mládež ohebná co vosk snadno každý tvar přijímá; proto záhy v ctnosti ji cvič. — Železo žhavé se kuje; jak medle stýdne, je tuhé, tvrdé, nedá se ohýbati. — Mladý stromek lehce se poddá v ruce zkušeného zahradníka a přitažen ke kolíku v rovný strom vyrůstá; později marné je všecko ohybání; starý, křivý strom spíše se zlomí, než by se narovnal. Tak je to s vychováváním. Z vosku se dá vytvořit podoba anděla i ďábla: tak útlu duši dětskou buď v andělskou neb ďábelskou vypěstíš. —

b) *Vychovávej dle zásad víry křesťanské.* — Jako strom nevyroste bez kořene, tak se nezdaří vychování bez náboženství. — Ze školy Kristovy vycházejí nejmoudřejší a nejužitečnější občané.

c) *S mnohou trpělivostí a setrvalostí.* S mnohou snahou cválají se koně a psi: nemení péči sluší mít o vychování dítě. — Jako umělec s mnohou pilí tah po tahu přičiňuje, až má obraz pravou podobu: s takovou pečlivostí a trpělivostí pěstuj dítě až se svatému, jehož jméno má, zcela podobá. — Jako rolníka neomrzí práce polní, pomní-li na hojnou žeň; tak kř. rodičové neunaveně vychovávají dítky své v naději na hojnou odplatu.

d) *S moudrou laskavostí, ne z rozmaru a svévole.* — Vínem se rány čistí, olejem hojí: tak při vychovávání má se družiti láska s přísností. — Vychovatel buď horlivý bez hněvivosti, mírný bez slabosti (srv. Ef. 4, 26.).

e) *Rodiče mají dítkám jen dobrých a užitečných vědomostí podávat.* — Moudrý hospodář osívá pole semenem vhodným, prospěšným; toho pravidla mají také rodiče i učitelé při cvičení mládeže šetřit. Viz tam ohromnou lípu, jejíž vrchol vysoko k nebi strmí a větve široko se rozprostírají; byl to z počátku nepatrný stromek! Tak vyrůstají dítky a činí užité pokroky, když se jim dobrého učení dostává. — Z malého semene horčičného stává se strom, v jehož ratolestech ptactvo nebeské se ukrývá. —

7. *Prostředky k dobrému vychování.* a) *Cvičení.* V kameni a v oceli spočívá jiskra; však bez rozkřísnutí zůstane utajena: podobně marné by byly vlohy dítěte, kdybys jich nehleděl vzbuditi a vyvinouti cvičením. Kůň nepoběhne po cestě pravé, jestli ho jezdec neřídí, a člověk při nejlepších schopnostech nebude kráčetí dráhou pravdy a

ctnosti bez vedení. — Život podobá se proudu vše uchvacujícímu, musíš tedy ošitku, v níž své dítě vkládáš, dobře opatřit, t. j. dobře ho vycvičit, by ho vlny života nepohltily.

b) *Odměny a tresty.* V arše starozákonní spočívala vedle munny také hůl Aronova; tak i ve svatyni domácnosti vedle lahodnosti třeba přísnosti. Co nůž révě, to metla dítěti, jež odstraňuje, co zdaru překáží. Stromek, aby pěkně rostl, musí se ke kolíku uvázat a v patřičný čas ořezávat: tak mají rodiče chyby a vady svých dítek kárat i trestat. Drsný pilník rez železu odnímá; ostrá štětka suknu hladkosti a lesku dodává; kladivo ocel utvrzuje: podobně trestání dítky zdokonaluje.

c) *Dobrý příklad.* — Příklady rodičů jsou nejdůležitější školou pro dítky. — Skutky rodičů jsou knihy, z nichž se dítky nejsnáze učí. — Jako drobné ryby táhnou se za většími, tak činí dítky, co vidí na rodičích. — Od starého mladý rak lézt se učí opak. — Útlý věk dětský podobá se zrcadlu, v němž se obrazí, cokoli se mu představuje; nebo dítky puzyen přirozenosti činí, co shledávají na rodičích.

8. *Vady a překážky dobrého vychování.* Rodiče, jižto dítky pečlivě živí a šatí, však o spásu duše nedbají, podobají se pštosům, kteří majíce křídla, přece nemohou se povznést. — Pštos klade vejce na zemi, nepomna, že se mohou snadno rozlépnouti neb jinak zmařiti: tak mnozí rodičové nedbají, že dítky samy sobě zanechány snadno se mohou zkazit. —

Otec, jenž strádá dětem poklady, nehledě na dobré vychování, podobá se hospodáři, jenž okolo spustlého stavení rozkošné sady zakládá; aneb člověku, jenž promrhav zdraví, skvostné šaty si jedná.

Rodiče, kteří své dítky marným a hříšným rozkošem navykají, kladou je jako Molochu, pohanské modle do náručí, a vini jsou jejich zkazy.

Jako opice cackáním svá mládata uskrucují, tak matky hubívají dítky samou laskavostí. — Jako když svička často se utírá, jen bliká a snadno zhasne: tak když rodiče stále bez příčiny kárají, spíše lásku k ctnosti v srdcích dítek udušují.

9. *Blahé účinky dobrého a škodlivé následky daremného vychování.* a) *Pro rodiče.* Pečlivý zahradník za mnohé práce a namáhání raduje se, že květiny spanile kvetou a libou vůni vydávají: tak rodiče za všecky starosti na zdárných dítkách hojných se dočkají radostí. — Jako umělec

nejvíce těší, když dílo dokonat bez úhony, tak rodičům bývá největší rozkoší patřiti syny a dcery dobře vychované (srvn. Přisl. 10, 1.). Kůň divoký často jezdcе schromí neb zcela o život připraví: tak syn daremně vychovaný otce nedbalého strhne do propasti pekelné.

b) *Pro dítky.* — Plánata se ušlechťují štěpováním a mládež dobrým vychováním. — Jako jablko kyselé rukou tlačené sládně, tak mládež se napravuje v rukou dobrého vychovatele. — Vínо mladé kysá a znenáhla se usazuje, tak mírní se povaha dítěte následkem dobrého vychování. Jako símě zkažené choré byliny plodí, tak daremní rodičové mívají dítky nezdrárné. — Jablko nepadne daleko od stromu, ač někdy se přece zakutálí. — Pole nevzdělané nejen že užítky nepřináší, nýbrž trní a bodláčí plodí; tak pustnou dítky od rodičů zanedbané.

c) *Pro obecnstvo.* Jsou-li kameny pravidelně otesány, bude z nich dokonalé stavení, tak dítky zdárně vychované utěšené se řadí k obecnému prospěchu. Dítky nemravné jsou vůbec škodlivy jako houby jedovaté. — Jako nepatrné símě plemenitého bodláku neb jiného plevele může znenáhla celé pole zaneřádit a zkazit tak lidé daremně vychováni jsou na škodu celé společnosti lidské.

10. *Rodiče nemají pro ztrátu dítěte proti Bohu reptat a příliš hořekovat.* Jistým rodičům umřelo jediné dítě, z čehož velice se rmoutili. Duchovní pastýř, jehož se tázali, kterak jim Bůh milovaného jedínáčka mohl vzíti, odpověděl: Laskavý Bůh chtěl mít také jednoho z rodiny vaší v nebi. Vám starým se tam ještě nechce a své dítě byste tam také rádi nepustili. Slyšte podobenství! Byl jednou dobrý pastýř, kterýž připravil ovčím výbornou píci v ovčinci. Otevřel vrata, však ovce tam nechťely vjíti, stále obcházejíce kolem ovčince. Vezma tedy beránka do rukou, nesl ho napřed do ovčince, a hle, ovce staré se o překot hrnuli za ním! Dobrý pastýř jest Kristus, otevřený ovčinec jest nebe; beránek jest vaše dítě; máte-li srdce citné, spějte za svým dítětem do nebe! Pán nosívá často beránky napřed, aby starší spěchali za nimi! —

Poznámka. Tím jsme ukončili tuto rukověť křest. vychovatelství. Pripomínáme, že na žádost mnohých čtenářů listův těchto za nedlouho vyjde též o sobě co zvláštní knížka.

Život v kraji.

Od Fr. Pravdy.

IV.

Svatby.

5.

Je věru pošetilé, že si lidé na hluku a pohoršlivých veselostech při svatbách tolik zakládají. Nesrovnává se to se svatým obřadem, vyplývá z toho mnoho zlého a stojí to vždy více méně peněz, jež by po svatbě novomanželům dobře prospívaly. Sehnali z těžka několik zlatých dohromady a ty svatbě padly za obět, že při ní chtěli mít slávu. Jedlo a pilo a tančilo se a půl stotky i celá stotka se utratila. Bohatší si udělali útraty ještě větší a věru bychom to mohli dotvrditi příklady.

Ženil se syn ševcův a sám švec, bydlí s otcem v nájmu, vzal si dívku, jenž někde v městě sloužila a sto zlatých si uspořila a celých sedmdesát zlatých z toho věnovali na vystrojení svatby.

Co se ta dívka napravovala a napačtila, než sto zlatých si byla uložila a jak se musela přemáhati, aby jich nevydala na parádu, na niž jiné dívky všecko, co vysloužily, vydávají! Víc než polovička jejího jmění za jeden den byla tatam a neměli z ní ničeho leda hloupou chválu, že hejno zvaných i nezvaných hostů pohostili.

Ženil se chudý nádeník a vzal si chudou děvečku a hle, i on si objednal muziku a dal hostům jisti a píti, aby prý oslavil den, jenž jest předůležitý v životě a připravil sobě i jiným náké vyražení.

Co se ten člověk nadělá a napotí, než tu svatbu zaplatí a někdy by snad děkoval Bohu, kdyby alespoň měl tolik krejcarů, co ho ta svatba stála zlatých.

Tak se děje i u jiných a rodiny, třeba by slouly zámožné, svatbami se zavádějí obětující na ně víc, než poměry jejich dovolují.

Kýž by rodiče raději víc obětovali na dobré vychování svých dětí, aby v manželství mohly býti šťastnější! Nestarali se o ně, nedbali o školu, nechťeli platit učitelovi, ani potřebných knih jim nekoupili. Když odrostly a do školy měly choditi jen v neděli, neposílali jich; ba oni jich neposílali ani do kostela na kázání a na cvičení. Měly ve všem vůli, toulaly se, hejřily, páchaly hanebnosti, nenaučily se otce a matku ctiti a poslouchati a říditi se Božím zákonem, nýbrž následovaly svou tělesnost a smyslnost a ničehož k vůli Bohu ani k vůli lidem si neodepřely.

I žení a vdávají se a milí rodiče jim

postupují domy a statky, jim dávají věna, jim vybývají svatby. Podělili je všim, co měli a pro sebe si nic nenechali leda ten náký výměnek.

Svatba je hlučná, muzika hraje, chasníci i muži vejskají, ozývá se smích, panuje veselost.

Nevěsta se přistěhovala anebo odstěhovala a ženy na vozech ji doprovodily.

Průvod ten ze všeho při svatbách bývá nám opravdu nejprotivnější a nejhnusnější.

Vůz je plný žen a mezi nimi sedí uprostřed vystrojená nevěsta. Snad jsou tu také družičky, nejsou-li na jiném voze, a kočí jede tryskem, tak že se ženy až otrácejí. Je také ozdoben rozmarinou a pentličkami a i koně na hlavách mají ozdoby. Muzikanti šli snad napřed pěšky, s nimi se ubírali chasníci a muži, jenž na vozech místa nenalezli anebo jedou všickni a muzikanti po vozech se rozdělili.

Ženy mají klarinetistu a trumpetistu, však musejí je překřičeti a zpívají, že až uši zaléhají. Je to zpěv žen divokých a diváš-li se na jejich posunky, zdá se ti, že jsou posedlé. Jsou posedlé a jsou často i opilé, drží baňky s kořalkou v ruce, přihýbají si, točí se, vyskakují a při tom z plného hrdla hulákají. Jsou tu ženy mladší i starší, jedna nechce za druhou zůstatí pozadu a která nemá dost hlasu a síly, musí se nutit, musí se namáhat, aby tu nebyla tak říkajíc nadarmo.

Ubohé ženy, jenž jste spolu také matky, přál bych vám, abyste se viděly, když si tak poběsile počínáte. Však vy jste viděly již jiné, jež stejně s vámi si počínaly a nedáte se odstrašiti jejich příkladem. Snad v tom nenalezáte nic neslušného a ošklivého, snad se vám to líbí, snad si na tom zakládáte.

Bohužel ano, mnohá si na tom zakládá, že nadělá nejvíc povyku a umí a může nejvíc povyku nadělati a je proto vážena a hledána při všech svatbách. Zvou ji jen k vůli tomu a ona si tu čest chce zasloužiti hejsajíc a vřeštíc jim své písničky. Zalívá si chrtán kořalkou, druhé to činí s ní, plíce pracují až do unavení, již ochraptěla, již sípá, již si odkášává, již ji bolí v krku i na prsou, ale přece nepřestane, musí se vykřičet a vyzpívat.

Nastojte, ty ženy také vejskají a ačkoliv se tomu lidé smějí, je to zajisté víc k pláči nežli k smíchu. Mnohá si tím křikem, tím zpěvem, tím vřeskem a vejskotem skutečný neduh přitáhla anebo as-

poň zárodek k němu položila. Nyní to ještě necítí a neví, nemoc její se teprv bude vyvinovat, je dušná, vadne a chřadne, dočkala se brzké smrti anebo chorobného a malátného stáří.

Běda jí, při svatbách si uškodila a se pokazila a při svatbách uškodila i jiným, snad svým vlastním dětem, špatným příkladem. Viděly matku rádití lehkomyšlně a nerozumně, bylo jim to divné, smály se snad a matky si již neváží jako dříve. Vždyť byla rozpustilá a prostoreká, bouřila a povykovala jako mužští anebo ještě hůř než mužští a zavdávala si kořalku!

Matka dětem má býti obrazem, jim má býti svatým obrazem a nyní klesla mezi ženy obyčejné a sama před nimi se ponížila. Je to věčná škoda a ty, křesťanská matko, nikdy ji nemáš dopustiti a způsobiti. Pamatuj, že tvé tělo bylo jednou stánkem jejich a mělo býti a má býti stánkem posvěceným. Ty jsi je nosila pod svým srdcem a Bůh ti je dal, abys je ve svatosti zachovala. Nesmíš tedy s tím svým tělem zacházeti nedůstojně a to činiš, když hejření, bujnosti a prostopášnosti se oddáváš. Buď svědomitá, měj se sama v uctivosti tělesné i duševné a tím svým dětem prospěješ, jenž pak budou ctíti v matce i sebe.

Je po svatbě, počítají se útraty, zapravují se dluhy, zde se nedostává, tam se nedostává, mysl vystřízlivěla a připouští si starosti.

Snad je slyšeti pomluvy, snad se povídá o urážkách a kde prvé byla dobrá vůle, nastaly snad rozepře.

Také se přihodily škody, mnoho se ztratilo, mnoho se roztlouklo, mnoho roztrhalo a pokazilo, nejednou přišli lidé k úrazu nepozorným střelením a rychlou jízdou a skoro vždycky se někdo po svatbě rozstóná, jenž se příliš oddal rozkoši a nyní lehčí anebo těžší nemocí a často i smrtí to musí zaplatiti.

Netrvá to dlouho a mezi novými příbuznými se počíná kaliti svornost a spokojenost. Otec nevěstin slíbil víc než může vyplniti anebo nevyplnil v čas, že je toho tuze mnoho. Chtěli dceru odbýti a proto nešetřili, když se jednalo jen o slovo a dávali jí sta a tisíce, ale nyní, když se jedná o skutek, jsou v nesnázi a rádi by jí něco strhli.

Přišlo to k hádkám a až k soudům a doma nevěsta má vady a třenice s mužem a vespolek si činí předházky a pohany. Vždyť se k sobě snad ani nehodí a svedli je dohromady přátelé proti chtění a náklon-

nosti jejich anebo se dali omámiti velkým jméním. Srdce jejich mířilo jinam, měli známost s hodnějšími než si vzali a nyní toho trpce litují.

Není to nic neobyčejného v přítomných časech, že manželé brzy po svatbě se roz-
dvojili a že manželky utekly od svých mužů.

Zůstanou-li u nich, vedou život svár-
livý, stíhají a pronásledují se, není mezi
nimi lásky.

Nejvíce trpí starší rodiče buďto od je-
dnoho anebo od obou, jsou odstrčeni na
výměnek a musejí si od nich všecko mocí
vydobývat. Nejsou-li dobře pojištěni, ne-
dostanou ani co jim patří anebo dostanou
něco špatnějšího a nemohou se bránit!

Jsou poslední v domě, i čeládka jim
předchází, každý jimi opovrhne a vlastní
syn anebo vlastní dcera ponoukají k tomu
svým příkladem.

Není divu, když i děti jejich dědečka
a babičky si neváží a jim činí vzdory, že je
k tomu rodiče byli navedli.

Ubohý děd a ubohá bába se nyní mají
zle a snad si to sami způsobili a snad k
tomu sami přispěli, že své děti nevychovali
líp a že lehkovážně je oženili a vdali.
Schází jim šlechtetné srdce a útlé svědomí,
nemají živé víry a bázně Boží, nenaučily
se ve svobodném stavu rodičům být poddáni
a přemáhati náruživosti a vášně.

Manželství jejich se nepodařilo a z to-
ho zkáza vyplývá i potomkům, jenž budou
a musejí býti ještě horší nežli rodiče.

Otcové a matky, buďte moudří a buďte
hodní! Jak si děti vychováte a jak se o
vychování jejich postaráte, tak je mítí bu-
dete. Dejte a zanechte jim třebas miň bo-
hatství. Když budou k práci schopni a
když se v práci dobře budou znáti, jsouce
pilní a šetrní a svatým náboženstvím pro-
niknutí, bude jim i vám blaze a nedočkáte
se na nich zármutku. Ať se pak žení a
vdávají anebo ať setrvají svobodní, stane
se to s Bohem a pro Boha a způsobem
křesťanským. Svatby zajistě nabudou jiné
povahy a budou výrazem svátosti, na níž
se zakládají a jež se jimi má oslaviti.

D O P I S Y.

Od Vysoké, dne 3. srpna 1867.

(„Edikt náboženský“ a co s ním spojeno.)

Už dříve jsme slyšeli o jakémisi nábo-
ženském ediktu p. Mühlfeldem ve Vídeňské
radě předloženém: nyní pak na říšské
radě a v novinách rozborně o tom ediktu
mluvějí, chtějí aby manželské sňatky to-
liko občanské právomocnosti podřízeny

byly; škola aby od církve odloučena
byla; náboženská pak vyznání aby byla
úplně na roveň postavena. Páni ti mlu-
ví také o nutnosti těchto návrhů, jichž
prý neodkladné vyřízení blaho státu po-
žaduje. Řekněme těm pánům bez obalu,
že lid si něco jiného přeje, než oni svými
návrhy zamýšlejí. Jest to veliká opová-
žlivost přání neb mínění několika za přání
všeho lidu vydávati, kterému onino právě
smýšlením svým, mravy a obyčejí svými
na prosto se protivují. Ještě jest Austria
katolická a lid nemůže nikdy tak podle
o manželství smýšlet, jako oni moderní
osvícenci, kteří věrou a životem už docela
propadli a křesťanství vůbec na prosto se
odcizili. Křesťanství — mimo církev žá-
dného křesťanství není — člověka vnitř i
zevně v povolání posvěcuje, ono jej takřka
k nadpřirozené výši povznáší. Proto také
v církvi manželství jest svátostí, skrze kte-
rouž manželé netoliko tělesného blaha, ný-
brž i duševního zdokonalení dosíci mají.
Manželství jest svátostná jednota muže a
ženy, ono šlechtí jich život a činí je oprá-
vdivě, jak se Tertullian vyjadřuje, šťast-
nými. Křesťanům hned od prvních časů
bylo manželství „svátostí v Kristu a v cír-
kvi“ (Eph. 5.), obrazem totiž tajemství pl-
ného spojení Krista s církví, aby muž a
žena pamětlivi vzájemného poměru Krista
k církvi s toužé důstojností, oddaností, lá-
skou a věrností k sobě též se měli, jak
toho v onom tajuplném obrazu spatřují.
Všimněme si oněch nejstarších hrobních
nápíšu — jak je v katakombách nalézáme
— ony velmi dobře poměry křesťanských
manželů osvědčují. „Žil (a) se mnou v sva-
tém manželství — s podivuhodnou cudností,
neviností, moudrostí a věrností — příklad
to čistoty, pln kázně a lásky.“ Jistý man-
žel takto napsal na hrobě své manželky:
„Své svaté a v Kristu nejsladší manželce,
Felicítě, nepřekonatelné v pilnosti a do-
mácí správnosti.“

Z toho patrné, že křesťanům sňatek
manželský nebyl nikdy pouhým kontraktem
aneb jakousi holou smlouvou, která podle
zdání jednoho neb druhého aneb také obou
by se zrušiti mohla. Nekřesťanští osvícenci
mluvějí o občanském manželství, ku kte-
rému prý církve nepotřebují, poněvadž v
něm žádné svátosti neuznávají. Takého
občanského sňatku nezná křesťanský pra-
věk a jest také státu na nejvyšším zho-
ubným, ježto svévoli a libovůli jednoho a neb
obou manželů dvěře dokořán otvírá. Co
dnes kontraktem neb smlouvou jest, pře-

stává snad už zejtra platiti, poněvadž se jednomu neb druhému jinak zazdalo. Mravní rozpoutanost a rodinná zhouba jdou v zápětí, když nadzminěný občanský sňatek za náhodou a libovůli se rozpadnouti může. Kdo blaho státu vyhledáváš, počniž od rodiny, zasnětiž ji předně ve vnitřní spokojenost, věrnost a oddanost, aby na základě těchto ctností tím jistěji vezdejšího blaha vyhledávati mohla. Naši osvícenci mluvívají o blahu státním, že prý jim na srdci leží, a přec ho už v zárodku v rodinách podtinají, zničívají. Rodina jest mikrokosmos státu, nemůže se v státu dobře dařiti tam, kde rodina na duši i na těle churaví. Tomu rozuměli i pohanští Římané, když „censorům“ uloženo bylo též k rodinným poměrům přihlížeti, nebo právem měli za to, že mravní spousta rodin počátkem jest záhuby státu. Což nenahliží toho naši vzdělanci, že se tak úsilovně toho občanského sňatku domahají? Nepřeje si takového sňatku 28 millionů katolíků v Rakousku bydlících, proč tedy oni sami naléhají na to, co se myslí a mravům všeho lidu protíví? Protestantské státy samy té trpké zkušenosti nabýly, že libovolnému rozpadání tak zvaných občanských sňatků zvláštními zemskými zákony brániti musily, naši pak osvícenci stůj co stůj zavéstí usilují tytéž občanské sňatky, kterých církev hned od počátku zavrhovala a posavad zavrhuje, poněvadž v nich zárodek mravní rozpoutanosti a rodinné zkázy položen jest. Nikdo ty pány neoprávnil, aby ve věcech náboženských rozhodovali, jelikož jedině církvi samé přináleží právo vydávati zákony o svátosti manželství. Tak hrubé argumentum, jakým jest slovo: „stet pro ratione voluntas“ (vůle stůj na místě práva) v mravní říši žádné platnosti nemá, protože sluší více Boha poslouchati než lidi. Co se pak té emancipace školy od církve týká, považuju ji za směšnost a pošetilost dotud, dokud nepovolani reformátoři mezi církví a státem určitého rozhraní nenaznačejí. Církev na odkřesťanění škol svého jmění nikdy nepropůjčí. Jestli žeby k tomu kdy přijiti mělo, žeby národní školy církevního dozoru naprosto zbaveny byly a jim se proticírkevní směr vštepoval: tu by bylo na čase, aby církev své *vlastní školy* zarázila, aby onino vzdělanci, když už hřešiti chtějí, na svou vlastní zkázu hřešili. Naš lid sotva zaplatí ten „sobotales;“ což pak aby ještě politické komisary, visitatory, dozorce platil při školách národních. A ty „interkonfessiální“ poměry (poměr jednoho

náboženského vyznání k druhému) jak mají vypadati? Naši synové Abrahamovi na potkání vespolek se dotazují: „Četl jsi? Přijde prý revise konkordátu!“ Oni si při tom myslí, že katolíci ze svých osad za humna se vystěhují, oni pak že zaujmou jich místo a vládnouti budou jich dědictvím. Konkordát značných práv přiznal státu, kterých on si také osvojil, co zatím znamenitá práva církve zůstala toliko na papíře. Vzpomeňme si, že když před několika lety český episkopát správy *církevního jmění* se dovolával, tu stal se veliký pokřik v Israeli. Sešlo z toho, a správa ta zůstala při starém způsobě. Věru, že lidé jiných vyznání požívají v Rakousku větších práv, než my katolíci, a přec onino volají, že tito jim kalí vodu. Než řekněme zrovna, křtěným i nekřtěným nepřátelům církve hlavně jde o církevní jmění. Tohoto jmění chtějí oni církev pozbaviti, je na lecjaké své libůstky rozšantročiti a na stát dvojnásobné neštěstí uvaliti. Kdo neuznává práva cizího, násilník jest, a kterak mohou ti o právu mluvití, ježto oltáře olupují? Kdo na chrámy svatokrádežně sahá, anarchista jest. Jisté židovské noviny také vypravují, že Řím dostal na rozmyšlenou lhátu 4 nedělní, a jestli v tom čase k reformám ohledně konkordátu nesvolí, tu že říšské radě volno bude, časové reformy provéstí. My katolíci voláme: Proveďte nejprv konkordát a uvidíme, čeho ještě nám a vám zapotřebí bude, aby právo na obou stranách obstáti mohlo.

Dundálek.

Z Broumova, dne 8. září 1867.

(Mísle v městě Polici.)

V posledních dnech srpna a prvních dnech září l. P. 1767 konali OO. Tovaryšstva Ježíšova v *Polici*, městě na severovýchodních hranicích českých, misii; jak pamětní kniha tamější dosvědčuje. Tytéž duchovní hody připravil nynější duchovní pastýř Polický d. pan *Athanasius Jeřábek*, kněz řádu sv. Benedikta, stádu své péčí svěřenému po 100 letech od 27. srpna až do 5. září t. r. K tomu cíli požádal o sv. misii v. d. pana dr. *Aloisia Schalka*, děkana Lomnického, co ředitele misii v biskupství Kralohradeckém, konaných od kněží světských.

Dne 27. srpna o 4. hodině odpolední přibyli do Police kněží misionáři; svrchu jmenovaný pan ředitel, v. p. Antonín Hrubý, kaplan Peckovský a Josef Krejčí, kaplan Vysokomýtský, a uvítání jsouce vel. duchovenstvem domácím, odebrali se hned do chrámu Páně, načež po vykonané mo-

dlitbě p. ředitel úvodní řečí sv. misii započal, zvěstuje shromážděnému lidu pokoj, jakéhož svět dání nemůže. 28. srpna započala namahavá práce. O 5. hod. ranní sloužili misionáři každodenně mši sv., o 6. hod. bylo první české, v 8 hod. druhé české kázání; o 10¹/₂ první německé, o 4. hod. druhé německé a o 6. hodině večerní třetí české kázání; o 9. hod. ranní byla denně zpívaná mše sv., o 2. hod. odp. růžence, a po českém večerním kázání litanie k P. Marii s pozhnáním. — V celku bylo 45 kázání. p. dr. Schalk měl 22, v. p. Hrubý 9, a v. p. Krejčí 14 řečí. Kromě toho cvičení pro manžele konal v. p. Hrubý, pro děti a pak pro jinochy a panny v. p. Krejčí. Všecké řeči tvořily krásný celek. Nejprv položen základ přesvědčením a jasným uvědoměním náboženským spočívajícím na nezvratných důkazech Božského původu a neomylnosti víry katolické; pak líčen hřích ve své ohavné povaze a v hrozných následcích časných i věčných, lid veden k milosrdenství Božímu prostředkem pravého pokání; poukázáno na velké překážky pravého obrácení se k Bohu a spolu na bezpečné prostředky k životu bohumilému a setrvání až do konce.

Ačkoli osada Polická k oněm přináležel, o nichž duchovní pastýř se sv. Pavlem s dobrým svědomím říci může, že jest koruna a sláva jeho, přece nescházelo na předsudcích a podezřívání díla tak vznešeného. A toto podezřívání se strany nepřátel kříže Kristova bylo příčinou, že na počátku misie skrovný počet posluchačů se dostavil; a však brzo přesvědčili se odporcové, že proti pravdě těžko bojovati, a že stín sebe černější ustoupiti musí slunci spravedlnosti, jenž jest Ježíš Kristus v církvi katolické žijící, osvěcující, zahřívající a obživující. Den ode dne množil se počet účastníků, tak že již 4. dne byl prostorný chrám natlačen, a misionáři se ku kazatelně prodírat musili. Při cvičení pro jinochy a panny nescházal snad jediný jinoch a jediná panna, rovněž jako při cvičení pro manžele, neboť všechny 3 lodě chrámové byly přeplněny. Ovšem, že se svatyně nezavírala a každý volného měl přístupu. —

Jaký dojem svaté pravdy učinily na srdce posluchačů, to lze posouditi z toho, že, ačkoli děti pouze od 12 let stáří, t. j. ty, jenž již u stolu Páně byly, k sv. zpovědi se přivedly, počet kajícníků na 3000 obnášel. Jak tu ctnost utvrzena, jak mnohé nespravedlivé jmění navraceno, jak

mnohé nepřátelství smířeno, jak mnohý hříšník, ano zatvrzelec Bohu získán byl, vi Bůh a ti, jenž sv. zpověď, obyčejně dlouho do noci, slyšeli. — Domácí duchovní s podivuhodnou vytrvalostí v posloucháni slova Božího stádu svému za příklad sloužili, jakož i ochotností v slyšení sv. zpovědi vynikali. D. p. Jarolím Růžicka, kněz padesátiletý, převor kláštera Broumovského, jakož i v. p. Kajetán Eger, bývalý farář Schoenavský a v. p. Amandus Dimter, koop. Machovský podivením naplnili každého svou neunavenou horlivostí v udělování svátosti sv. pokání.

Poslední den sv. misie byl den radosti a den zármutku. Při posledním českém kázání, jež měl kn. Jos. Krejčí, naplnily se prostory chrámové hlasitým pláčem, svědčícím, že se slovo Boží o skálu neodráželo — a odpoledne slavil kříž Páně své vítězství. Z náměstí nešeno jest znamení spásy za účastenství nepřehledného zástupu věřících všech stavů, ku chrámu Páně. 12 jinochů as 13—14letých neslo kříž, dívky 6—10leté provázely ho. Z úst množství toho zavzníval nábožný zpěv. Kříž zavěšen jest na zdi chrámové vedle hlavní brány. — Unášející řeči oslovil p. ředitel misie po ukončeném svěcení shromážděnou osadu, a když se duchovenstvo do chrámu P. k oltáři navrátilo, nebyla velká svatyně s to, lid v prostory své pojmuti.

Následovalo pak obnovení křestního slibu. V tom rázném, odhodlaném odpovídání toho množství byla krásně a zřejmě opakována slova knížete apošt. „Kam půjdeme, Ty jediný máš slova života věčného!“ Po udělení apošt. pozhnání, po oslovení lidu důst. p. farářem domácím zavzněl zpěv díkůčinění a slávy: „Te Deum laudamus.“ Tím ukončena misie v Polici 5. září o 4. hod. odpolední. Kněží misionáři musili odejít, aby se vyhnuli hlasitým díkům ne snad slabých žen, ale usedlých mužů, jenž se stali maličkými, přemožení jsouce citem v slzách vřelých se jevícím.

Kéž by duchovní správcové, z jejichž rukou nejvyšší Pastýř duše jim svěřené požádá, poznali, že ústy Otce křestanstva vyslovuje sám Spasitel, jakým prostředkem obnoviti a k novému životu probuditi chce lid svůj. Kéž by odložili pastýřové lidu Božího předsudek, jakoby misii trátili na cti a vážnosti u lidu; nechť se jdou podívat do osad, kde se misie konala, na vroucnost, jakou ovečky pastýři za duchovní tuto pastvu děkují a jemu žehnají. — ý.

KRONIKA.

Z Prahy. JEmin. nejdůst. p. kardinál arcibiskup, jenž nyní mešká na letním sídle svém v Břežanech, bude dnes o slavnosti Jména Marie Panny ve farním chrámu Páně Zlatnickém sloužiti zpívanou mši sv., zejtra navrátí se do Prahy a bude do pátku na exerciciích kněžských v semináři, načež pak odjede do Vídně ku poradám biskupským, kteréž se tam od 24. t. m. odbývati budou.

— Pobožnost 40hodinná bude se dále konati od 16—19. září u sv. Filipa a Jakuba na Smíchově, od 20—23. u sv. Vojtěcha v Jirchářích, od 24—27. u sv. Jana Křtitele či u Maltezů na Malé straně.

— Dnes koná se výroční pouť Povýšení sv. kříže na *Volšanech*; zejtra slavnost sv. *Ludmily* u sv. Jiří na Hradčanech.

— *Z Budějovic.* Exercicie kněžské, kteréž se tu konati budou jako v Praze od 16—20. t. m., řiditi budou vel. kněží: P. Gustav Bernfuss, provincial kapucínů a P. Eliáš Birk, karmelita z Prahy.

Z Tyrolska. V Inomosti se konala četně navštívená valná schůze jednot katolických dne 9., 10., 11. a 12. září. Zvláštní výbor k tomu cíli zvolený rozeslal pozvání k jednotám katolickým, spolkům sv. Vincencia i Piusovým, jednotám tovaryšů katolických, spolkům katolických študujících a t. p., aby se v hojném počtu k valné schůzi dostavili. Předsedou řečeného výboru byl dr. Hasslwanger, zemský hejtman v Tyrolsku; místopředsedami zvoleni jsou dr. z Falseru, c. k. rada vrchního soudu zemského, děkan Leiss, dr. Werner a p. Ottenthal. Nejvyšší hofmistrovství císařské ve Vídni k žádosti výboru svolilo, aby se valná schůze mohla konati v prostranné jízdárně Inomostské.

Z Uher. Před desíti lety byla zřízena první jednotka „katolických tovaryšů“ v Pešti. Od té doby rozšířil se blahodarný ústav ten v Uhřích a Sedmihradsku tak velmi, že se nyní 18 jednot čítá; přední z nich jsou v těchto městech: Břetislavi, Rábu, Östřihomě, Jagru, Sibíni, Trnavě, Král. Bělehradě.

Z Pruska. Dcera pruského generala knížete Viléma Radziwilla, kněžna *Alžběta* vstoupila letos do řádu jeptišek „chudého dítěte Ježíše“ v Cáchách. Sestřenice její, kněžna *Marie*, dcera knížete Bohuslava Radziwilla složila v Treviru dne 19. března t. r. řeholní sliby co milosrdná sestra. Její starší bratr, kníže *Ladislav*, jest údem Tovaryšstva Ježíšova v Monastýru; mladší

bratr konečně, kníže *Edmund* byl dne 26. června t. r. ve Vratislavi za kněze vysvěcen. (Srv. Blah. č. 22.)

— V červnu t. r. položen jest základ k novému katolickému chrámu sv. Petra a Pavla v *Postupíně* (Potsdam). Jest sice v Postupíně starý chrám katolický z r. 1738, ale ten již velmi jest chatrný a mimo to hned podle kostela stojí kasárna vojenská, odkudž zvuky trub a bubnů i pokřiky vojáků neustále do chrámu zaznívají, tak že se službám Božím ustavičná výtržnost děje. — Od r. 1795 bylo jednáno o vystavení kostela nového, ale teprv r. 1865 došlo k tomu, že se počaly základy kopati a ještě půda na tom místě, kde se chrám staví, velmi jest močalovitá, trvalo kladení základů téměř dvě leta; spočívají základní zdi na 93 studních, naplněných smíšeninou z cementu, roztloučených cihel a pisku (kterážto smíšenina ve vodě stvrднеce skála); nad těmi studněmi se teprv pne vzhůru klenutí; pročež se diviti nelze, že položení těchto základů stálo 114.000 tolarů.

V Poznani zřízen jest bosácký klášter pro jeptišky; dne 16. července t. r. uvedl tam arcibiskup hrabě Ledóchowski sedm řeholních panen, jež vesměs ze staré šlechty polské pocházejí.

— *Jako před 1000 lety.* — Znamenité jest, co se „A. A. Z.“ č. 246 od hranic polských píše z dne 31. srpna. Zajímalé jest, jak rozličně rozličné vlády o blaho sobě svěřených poddaných pečují, byt i tito téže národnosti byli. V *Haliči*, kdežto až do nedávna úřední a vyučovací řeč německá převládala, počíná se nahlížeti, že to neprospívá a ustanovuje se zvláštním výnosem vládním, aby na začátku roku 1868 na všech gymnasiích a jiných vyšších učelištích polská řeč byla řečí vyučovací. I v úřadech prý se co nejdříve podobného cosi stane. Ačkoliv z této zprávy patrně vysvitá ironická závist, nepřející slovanské řeči té spravedlnosti, již se jí rakouskou vládou dostává, nemůžeme než s vděčností uznávati ono nařízení vlády naší a vyjeviti přání, aby se tak i skutečně a všem slovanským kmenům dělo, jsouce upřímně toho náhledu, že snad Prozřetelnost při rozdělení Polska tak to zříditi ráčila, aby se část toho druhdy slavného kmene slovanského dostala Rakousku, aby se tu déle nežli jinde na památku, jaký byl, zachoval. Neboť co se jinde Polákům děje, vede k úplnému zahynutí. Slyšme co o tom sama „A. A. Z.“ dále dí: Ale

jinak (nežli v Haliči) jest v Ruském Polsku. Před týdnem bylo ve Varšavě nově založené t. ř. smíšené gymnasium pro dívky veškerých vyznání slavně otevřeno a zasvěceno. V této vyšší, vládou velmi bohatě nadané divčí škole, jejíž začky skoro vesměs národnosti polské náležejí, ustanoveno jest, aby se všem předmětům, ani náboženství nevyjímaje, vyučovalo — ruský. Taktéž se dítí má i v jiných školách. Nápodobně se mají i pokrajinské nižší úřady náhle porušiti. Neboť posavadní povětní úřadové budou zrušeni a na místě jich ustanoveni úřadové okresní dle ruského způsobu, avšak s tím rozdílem, že obyvatelstvo po 1500 duší obdrží soudce *ustanoveného vládou*, kdežto v ruských krajích bývá zvolen od obcí samých. Tito sudí mají býti buď rodilí Rusové anebo Poláci ruské řeči docela mocní a vládě úplně spolehliví, t. j. odnárodněli odpadlici, jichž asi na mále bude mezi Poláky. Touto změnou padne poslední drobet dávné ústavy polské a země jest úplně *provincií* ruskou, ačkoliv se název *království polského* k vůli jiným vládám ještě poněkud vyskytuje. — Generalní gubernator *západních provincií* obnovil k přísnému zachování dávný rozkaz, aby se každá žádost k úřadům od každého bez rozdílu podávala jenom ruský. — Toto utiskování *národnosti polské* má však i jiný ještě účel, čelící hlavně proti *církvi katolické*. „Hlasitěji (nežli proti utlačování řeči — tak dí *Vaterland*) ozývají se žaloby proti *utiskování náboženství katolického*. Když po potření posledního povstání zrušena byla veškerá dřevnější vláda *království polského*, tu schizmatický živel zvláště v krajích pohraničných mocně se vtíratí počal. Katoličtí úředníci jsou jeden po druhém odstraněni a na jejich místa nastupují veskrze úředníci schismatictí z Litvy anebo z Volyně, kteří umějíce ruský i polský tak jsou i v národním i v náboženském odpadlictví pokročili, že ani nevdí, čím jsou, zdali Rusi či Poláci. A ti jsou ti lidé, kteří si obyčejně to nejhorší týrání katolického duchovenstva co nejdrzeji dovolují, vědouce dobře, proč že vláda je v ty ubohé krajiny, k ubídněnému tomu lidu vyslala.“ Tak se děje na *svaté Rusi*! —

A což pak v Prusku? Tam se se školami a úřady podobně nakládá a poněmčování se provádí *formálně a prakticky*, dle zásady, že *Prusko* jiné národnosti nežli *pruské* neuznává. Polská jména míst mění se na německá a v Poznání musela obec teprva ponížena za to žádati, aby se k německým

jménům ulic připojily i přiměřené *původní názvy polské*. Svrchu uvedená „A. A. Z.“ chvastavě velebí vládu pruskou, řkouc: „Přijde-li nájaký polský statek na prodej“ (a to se při polském nehosподаření — Bohužel! — často děje) „dostává německý kupec od vlády pruské všecko, čeho by k zakoupení jeho potřebl měl a k tomu i odpuštění daní se mu na mnohá léta povoluje, aby se tím snadněji a pevněji zříditi mohl.“ Tak se „německý živel“ a s ním i protestantství v polském druhdy velkovévodství usazuje a vždy dále a dále šíří, co Poláci, původní obyvatelé a s nimi i církev katolická z těch krajín vytišťuje se a hubí. Zdaž-li pak nepokračují osudy Poláků týž směrem jako před 1000 léty jejich nešťastných bratrů polabských? — Co takto na severu ten bratrský kmen slovanský vši soustrasti naší hoden jest, zasluhuje počínání revolučních elementů jeho na balkanském půlostrově proti Bulharům, pod bičem tureckým upějícím a osvobození z 300leté próby se domáhajícím — opovržení každého spravedlivého člověka. Co totiž i Pomakové, t. j. Bulharové na víru mohamedanskou přestoupili, svým křesťanským rodákům všemožně pomáhají, škodí jim Poláci v službu tureckou zoufalně se utekše, co nejvíce. Neboť neostýchají se za mnichy jsouce přestrojeni, bulgarské vesnice prohlédávati, aby tak pod rouškou duchovního oděvu nejtajnější skryše křesťanů vyslidivše, svereposti turecké je potom zrádně vydali. Bůh pomoz! J. N. D.

Z Říma. V červenci t. r. vstoupili do Tovaryšstva Ježíšova dva jinochové z vzácných rodin římských; první jest syn římského knížete Massimo, druhý markýz Amat. Touž dobou vstoupil do řádu Dominikánského Angličan Jiří Lew-Fox, prvorozený syn proslulé rodiny anglické. — Mnoho jiných šlechticů vstoupilo do papežského vojska; mezi nimi i kníže Borghese.

— (*Daně papežské*). Dne 28. června t. r. ve 4 h. odp. odváděly se papežské komoře (reverenda Camera apostolica) daně zvláštního druhu. Kdykoli totiž papežové římské některým mocnárům, biskupům, kapitolám, řádům atd. nějaké důležité právo věčné prepustili, vymínili si na znamení svého vlastnického práva jakýsi poplatek, kterýž se z části odvádí v penězích, z většího pak dílu dávají poplatníci kalichy, ciboria, zlaté a stříbrné nádoby i voskové svíce atd. místo daně. V předvečer slavnosti sv. Petra a Pavla sedí kardinal Camerlengo (komoří) na křesle svém a při

něm stojící úředník provolává jmena těch, kdož daň odvésti mají. Každý z nich odpoví slovem „adsum“ (zde) a položí před kardinala svůj poplatek. Letos bylo v celku odvedeno 22 kalichů, 25 ciborií, 9 zlatých a stříbrných mis, 4 centnyře vosku a 9000 scudů na penězích. Kapitola u sv. Petra platí 1 libru bílého vosku za užívání vody z obou kašen sv. Petrského náměstí. Františkáni z Assissi platí též libru vosku za to, že jejich chrám povýšen byl za basiliku. Daň, kterouž vévodové z Parmy a Piacenzy, i králové Savoyští až do Viktora Emanuele odváděli, se sice každoročně vyžaduje, ale ovšem jí „pokročilá“ Itálie víc neplatí.

— Dcera tureckého generála Jusuffa v červenci t. r. přijala v Římě katolickou víru. — Dne 13. července udělil kardinal Patrizi svátost křtu dvěma židovkám; jedna z nich pocházela z Říma, druhá z Alžiru v Africe.

Z Itálie. Zákon o oloupení katolické církve většinou hlasů od obou sněmoven italských byl přijat a již prý ustanoveny jsou komise, jenž budou církevní statky odhadovati a prodávati; ovšem že i tuto se stane totéž, co u nás za časů Josefa II., že statky ty budou za skrovnou cenu vyhozeny a že polovice výnosu se ztratí. — Mezi debatou o téměř zákoně prohlásil se v italské sněmovně poslanec Amari, bývalý ministr vyučování, *proti oloupení církve* a ukázal, že se řečeným zákonem ruší troji *svoboda*: svoboda majetku, svoboda spolčování a svoboda náboženského vyznání. „Církevní jmění jest majetkem právní osoby, církve“, pravil Amari, „kterouž samy zákony naše za právní osobnost uznávají. Vím ovšem, že když právní osoba zemře, jmění její státu přináleží. To však nikterak za spravedlivé považovati nemohu, když vláda onu právní osobu schvalně zabije, aby pak její jmění uchvátiti mohla.“

— „*Dobrý pastýř svou duši klade za ovce své.*“ Když se byly první známky strašlivé cholery v Římě objevily, tu všechno co dost málo mohlo, zvláště z vyšší a bohatší třídy lidu, uteklo se do Albana, v zdravé horní krajině útočiště své hledajíc. Tu náhle i v tomto městě nemoc ta vypukla a tak strašně, že z 250 tou Boží metlou postížených osob 150 zemřelo, mezi nimiž i královna obou Sicilií i syn její Januarius. Sotva o té hrozné ráně zvěděl kardinal Altieri, biskup Albanský, zvolal: „*Hospodin dotýká se rukou svou stáda mého; modleme se, aby si zaň pastýře v obět přijal.*“ Oka-

mžitě odebral se 7. srpna do Albana, zanechav služebnictvu svému na vůli, aby s ním šel, kdoby chtěl. Do nešťastného města přijda, prokázal se vznešený biskup nad míru důstojným, velebným, obětavým. Celý se věnoval spáse stáda svého, nedaje si odpočinku ni ve dne ni v noci. Velebnou svátostí posluhoval, jako druhdy sv. Karel Boromejský, bos od domu k domu, od rána do večera chudým i bohatým; i královna obou Sicilií od něho sv. svátostmi zaopatřena byla. Kněžím svým se nejednou osvědčil, že v takových dobách všeobecného neštěstí biskupovi přede vším svým duchovenstvem přednost náleží. Ze svého albanského paláce dal všechno rozdati, co by jen k ulehčení bídy a nouze pomoci mohlo, tak že když sám nemocí zachvácen jest, teprva do Říma pro lože se mu poslalo. Předzvidaje, jaké nebezpečí ho v Albanu očekává, učinil před odchodem svým z Říma svou poslední vůli. V té pojistil z služebníků svých každému ročně jeho služné až do smrti; mimo to sirotčinci r. 1854 od něho vystavenému odkázal 5000 skudů, a založil 10 kaplanství, nad nimiž rodina Atierská patronát má. I netrvalo dlouho, a *dobrý pastýř položil duši svou za ovce své.* Zastížen byv hroznou nemocí 11. srpna před polednem již pak též den o 2. hodině odpolední na věčnost se odebral v 62. roce věku svého. Příklad jeho tak účinkoval na ostatní kněžstvo, že s největší obětavostí úřad svůj u nešťastných nemocných zastávají, co zvláště o Jesuitech z Galloro řečeno buď, co naproti tomu i představenstvo albanské i lékaři italské ze strachu prchli, jen několik tam se nalezajících německých lékařů nemocným službou svou přispívá.

— *Nespravedlivé jmění nebývá pozhlednáno.* Král sjednocené (?) Itálie potvrdil tedy zákon o prodaji církevních statků. Zdali pak bude moci tato loupež, která v nejlepším počtu vynáší cenu 400 (jiní počítají toliko 150) milionů pomoci zemi, jejíž dluh v nejnovější době vyšinul se na ohromnou sumu 8000 milionů? Dle rozpočtu finančního ministra má království italské za 694,561.047 Lir bankovek a na hotovosti v bance sotva 143 miliony; a k tomu má býti na účet církevních statků vydáno papírů za 400 až 500 milionů!!! (Vat.)

Z Mexika. Lipské noviny freimaurovské nedávno se honosily tím, že hlavní zásluhu o vítězství republikánů nad zesnulým císařem Maxmilianem si získali mexičanští freimaurové, jelikož zejména Juarez,

Porfirio Diaz, Zamora a j. jsou čelnými údy toho nekalého spolku. Z tohoto vyznání freimaurovců samých na bíledni jest, jak bezdůvodně a křivě osočovali církev katolickou ti, kdož psali, že prý všeho neštěstí rekovného císaře vinu nese — katolické duchovenstvo Mexikánské.

Z Ameriky. Souostroví Bahama jest onou částí Ameriky, již Křištof Kolumbus r. 1492 nejprvé nalezl a kdež v San Salvadoru poprvé vztýčeno jest znamení spásy — kříž svatý a poprvé konána obět nejsvětější. Nyní však na celém souostroví není jediného chrámečku pro tamější katolíky. Letos teprv ustanovil Charlestoneký biskup Lynch k návrhu svého generalního vikáře a misionáře apoštolského na ostrovech Bahamských, že se v hlavním městě téhož souostroví, Nassau prozvaném, má vystavěti chrám, jenžby vyhověl potřebám duchovním katolického obyvatelstva a jenžby spolu byl upomínkou, že tuto skrze Kolumba otevřen nový díl světa blahému působení katolické církve.

— Sekta *Mormonů* počíná se rozpaďovati. Velká část *Mormonů* byla totiž nespokojena s despotickou vládou „biskupa“ svého Brigham Younga i „apoštolů“ jeho a zvolila si za vůdce Joe Smitha (jest to syn zakladatele řečené sekty), kterýž se 40.000 *Mormony* se od Younga oddělil a na jiném místě se s lidem svým usadil.

— (*O národních školách v Americe*). Ve spojených státech rozeznává se dvoji druh národních škol: *Veřejné státní* (nebo *svobodné*) školy a školy *soukromé*. Školy veřejné vydržuje stát a nešetří žádných obětí, kdykoli se jedná o stavbu nové školy, tak sice že ve větších městech a městysech tyto školy co do výstavnosti palácům se podobají. Školy ty mají nápis: „Svobodná škola,“ neboť v Americe musí sice každý občan připláceti na školy, ale nikdo není nucen, aby tam děti své posílal. Právem pak se tyto školy i co do kázně „svobodnými“ nazývati mohou; neboť o přísné kázni není v amerických školách ani řeči. U nás smí učitel i mimo školu autoritu svou ukázati dítkám; kdyby však v Americe se učitel o to pokusil, aby na ulici rvačku dvou školních dítek tím překazil, že by každému z nich dal záhlavek, musel by brzy k otcově žalobě pokutu 10 až i 15 dolarů u soudu položit. — Ve mnohých školách státních vyučují *ženské* obojí mládež, chlapce i děvčata; jakož vůbec v Americe paničkám se přeje, tak že v jedi-

ném městě Washingtoně 600 ženských zastává státní úřady. — Co se sv. *náboženství* dotýče, tuť ovšem to ve školách smutno; v každé téměř obci americké jsou lidé kolikerých vyznání; i v nepatrných městečkách nalezá se 8—10 chrámů, z nichž každý pro jiné vyznání ustanoven jest. Za takových poměrů vydala vláda zákon, že se ve „státních svobodných školách“ prázdnému náboženství vyučovati nesmí; dívky prý jen k mravnosti (!) at jsou vedeny. — Jestli se na jednom místě usadilo tolik *katolických* Čechů, Němců, Francouzů, Hollandanů atd., že příspěvky jejich vystačí k zřízení dřevěného chrámu či kaple, dají se obyčejně hnedle do práce, a když kaple jest hotova, vynesou na biskupa žádost, aby jim dal *faráře*; načež ještě vystavějí *školu* a najmou učitele. Taková škola, kde se vyučuje sv. náboženství, materské řeči české, německé atd. i angličtině (zde vůbec panující), dále čtení, psaní a počítání, něco ze zeměpisu a dějepisu Ameriky a zpěvu, — nazývá se „*katolická škola obecní*.“ Z toho poznati lze, že katolíci dvojnásobně platiti musí; nejprv na státní školy a mimo to na své vlastní školy obecní; k vystavení dosti skrovné školy stačí sotva 1000 dolarů a učitel se platí nejméně 400 dolarů ročně. — Častěji se *učitelové* stěhují z Evropy, zvláště z Německa, do Ameriky s tou nadějí, že tam hnedle slušného místa dosáhnou. Obyčejně se jim však řekne: Kdybyste znal jazyk anglický, mohl byste se učitelem státi. Neumí-li anglicky, musí se učitel n. př. službou sklepníka spokojiti. Je-li učitel dobrým *hudebníkem*, tu se spíš v New-Yorku vyžíví, byť by ani anglicky nemluvil; šumáři jej mezi sebe přijmou. Chce-li se však státi učitelem na některé škole, nesmí zůstat v New-Yorku, nýbrž musí se vydati na cestu do západních států, obzvláště do Wiskonsinu, Minnesoty, Iowa atd., ku kteréžto cestě ovšem má zapotřebí nejméně 25 dolarů, a těch ovšem nemívá každý učitel, jenž do New-Yorku přichází. — O místo učitelské se v Americe nezdávají kolkované žádosti, nýbrž obec rozhoduje zcela jednoduchým způsobem hned, když se někdo o učitelství přihlásí. Školní záležitosti spravuje v každé obci „*školní výbor*“ (trustees) ve srozumění s farářem. Farář svolá údy školního výboru k poradě (meeting), při kteréžto žadatel předloží svoje vysvědčení, a výbor většinou hlasů hned rozhodne, a jestli jej přijímá, uzavře se s ním smlouva obyčejně na jeden rok. *Vyučování* dítek se děje tím způsobem, že

učitel v 9 h. ráno vyjde před školu a zvoni na znamení, aby dívky se sešly; pak je vyučuje do 12 hodin. Odpoledne sezvání učitel opět v 1 hodinu a vyučuje do 3½ neb do 4 h. Dívky bývají mnohdy velmi nezvedené, jak to Amerikánská svoboda s sebou přináší. Tak vypravuje jistý učitel z Milwaukee (hlavní město státu Wiskonsin), že měl v jedné venkovské škole, kde druhdy vyučoval, dvě děvčata, dcerušky to freimaurovců, kteréž mezi společnou modlitbou se založenýma rukama se o lavici opíraly úštěpačně se smějice; jedna byla 10, druhá 12 let stará. Devítiletý hoch nechtěl se nikdy učit katechismu, což když mu učitel vytýkal, odpověděl: „Můj otec nechce, abych se učil náboženství, a proto se neučím a učit se nebudu.“ Když tentýž učitel jindy neposlušného chlapce ze školy ven vyvedl, hrozil kluk ten křiče: „Však já zabiju spolužáka G. a školu vám zapálím!“ Na ulici nezřídkase stává, že školní mládež blátem a kamením po svém učiteli hází. — Sv. náboženství obyčejně vyučuje též světský učitel, jelikož duchovní správcové majíce příliš rozsáhlé osady tak jsou prací zavaleni, že jim málo kdy možno jest přijíti do školy. — Učitel jest obyčejně odvislý od každého občana; nebo každý, kdo na školu něčím připlácí, chce také ve škole poroučeti; pročež si to učitel opatrným způsobem musí zaříditi vždy tak, aby měl většinu občanů na své straně; sic jinak mu obec brzy dá na srozuměnou, aby se jinam stěhoval. Proto také je zde málo starých učitelů; každý je rád, když si po několikaletém úřadování učitelském jiné zaměstnání najde aneb s ušetřenými penězi nějakého obchodu se uchytlí. Svrchu zmíněný učitel na katolické škole v Milwaukee dostává ročně 600 dolarů platu a má 160 dítek v jedné třídě; učitel na „svobodné“ škole v témž městě má mnohem větší plat, a sice 1500 dolarů ročně.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

Uprázdňené místo:

Váleč, fara patron. p. Frant. Korba z Weidenheimu od 4. září.

V biskupství Budějovickém.

V Pánu zesnul:

p. Matěj Fröhlich, jubil. kněz, os. děkan v Bělčicích, bisk. notář, 11. září (nar. v Mirovicích 22. led. 1790, posv. 15. srp. 1813).

Vyznamenání jsou:

p. Jakub Fortunát, farář v Lomnici, jmenován jest správcem vikar. a školdoz. úřadu v střidnic. Třeboňském;

- p. Jan Špitálský, farář v Borovanech, jmen správcem vikariatu Novohradského.
Ve správé duchovní ustanovení jsou:
 P. Eduard Kolenatý, kněz ř. maltez., admin. za děkana v Radomyšli;
 p. Jan Schneider, far. v Hirsavě, za faráře v Člučku;
 p. Josef Čapek, prvefar. v Hodňově, za far. v Českých Troubách;
 p. Jan Bäuml, kaplan v Jablonci, za admin. do Hodňova;
 p. Raimund Obermüller, kapl. za admin. v Hirsavě;
 p. Karel Kortus, kpl. za adm. v Trh. Svínech;
 p. Bedřich Holub, koop. z Ronšperku do Horčic;
 p. Fr. Faschingbauer, k. z Rehbergu do Andreasbergu;
 p. Jos. Fux, k. z Kvildy do Horní Plané;
 p. Jos. Weber, k. z Eisensteinu do Ronšperku;
 p. Frant. Palm, k. z Mutěnána do Šitboře;
 p. Fr. Wohlmann, k. z Andreasbergu do Ratibořic;
 p. Fr. Vlasák, k. z Mouřence do Jilovic;
 p. Karel Blažek, k. z Rynarce do Krumlova;
 p. Prokop Pablásko, k. z Hořepníka do Bechyně;
 p. Jos. Rohuš, k. z Star. Sedla do Záhoře;
 p. Ludvík Pinter, k. z Dol. Cerekve do Rožmitálu;
 p. Jan Švejda, k. z Nemanic do Tábora.
 Novosvětcenci:
 p. Vác. Bušek za kaplana do Volenic;
 p. Jos. Bürgstein za kooper. do Kvildy;
 p. Jos. Dlouhý za kapl. do Jindř. Hradce;
 p. Jos. Duda za kapl. do Mouřence;
 p. Šebest. Feyrer za kooper. do Praší;
 p. Jos. Frolík za kapl. do Dolní Cerekve;
 p. Jos. Hanzlovský za kapl. do Sedlice.
 p. Vojtěch Hraše za kooper. do Borovan;
 p. Karel Kanta za kapl. do Přestic;
 p. Alois Pinl za kapl. do Eisensteinu;
 p. Josef Pop za kapl. do Rynarce;
 p. Adolf Rodler za kapl. do Budějovic;
 p. Josef Schuller za kapl. do Blatné;
 p. Alois Skála za výpom. kooper. do Onšova;
 p. Jan Sládek za kapl. do Star. Sedla;
 p. Jan Steinko za kooper. do Rehbergu;
 p. Václ. Šanda za kaplana do Mutěnána;
 p. Frant. Taraba za výpom. kooper. do Lašovic;
 p. Josef Vejvoda za kooper. do Nemanic;
 p. Ondřej Veselák za kapl. do Domažlic;
 p. Václ. Wolf za kooper. do Hamrů;
 p. Jos. Zakostelský za kapl. do Nové Cerekve;
 p. Jos. Zöllpriester za kapl. do Prostiboře;
 p. Vác. Žahourek za kapl. do Hořepníka.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
v kníž. arcib. semi-
náti číslo 190—I.

Expedice:
v kat. knihkupectví
B. Stybla,
na sv. - Václavském
náměstí, č. 786—II.

Nedostá čísla roka-
muj te nejdříve
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasy katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

**Předplácí se
v expedici
i u všech řádných
knihkupečů**
na rok: 2 zl. 50 kr.
na půl: 1 zl. 30 kr.
Po poště:
(jenom v expedici)
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1 zl. 55 kr.

— 00 —
Předplacení čtvrt-
letní se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bidné činí národy.“ (Přisl. XIV. 34.)

Evangelium na den sv. Václava mu- čeníka Páně a dědice Českého.

Obsah.

Pán Ježíš řekl učeníkům svým, chce-li ho kdo následovati, aby ho následoval s křížem, to jest, obětováním života; nebo kdo nechce pro něho života dáti, ten že nemůže do života věčného vjíti; kdo ale pro něho život dá, ten že život věčný obdrží; a dále řekl, aby nikdo nemyslel, žeby mu to co prospělo, kdyby třeba všecken svět získal s zahynutím duše své, nebo ze zahynutí že nikdo potom duše své nevysvobodí; zahynutí ale žeby ho neminulo, protože Syn člověka na posledním soudu jednomu každému odplatí podle skutků jeho.

Výklad.

*Za onoho času řekl Pán Ježíš učení-
kům svým: Chce-li kdo za mnou přijíti, —
za živa mne následovati, mým věrným uče-
níkem býti, a po smrti za mnou do života
věčného — do nebe přijíti, — zapři sebe
sám, a vezmi kříž svůj, a následuj mne.*
Má-li kdo kříž svůj vzíti, a s křížem svým
Pána Ježíše následovati, ovšem že sám sebe
zapřítí musí; nebo kříž jest více neb méně
těžký, trpký, bolestný; nikomu se nechce
do něho, každý se ho leká a hrozí; vlas-
ty před ním vzhůru vstávají, čelo se vraští, oči
se slzami zalívají, tvář bledne, rtové drko-
tají, dech se krátí, prsa se svírají, ruce se
spínají, nohy se třesou, a všechny údy je-
dným hlasem volají: Jen ne kříž! Každá
kůstka, každá žilka, každá krůpěj krve v
těle ožívá se, křičí, prosí: Jen ne kříž! A
na to všechno nesmí dbáti, v tom přisvěd-
čovati, k tomu se znáti, kdo chce s křížem
svým Pána Ježíše následovati; na opak musí
sám sebe ve své vlastní žádosti oslyšeti,
sám proti sobě se ohraditi, sám před se-
bou se jako ukrýti, zavřítí, slovem: sám sebe
zapřítí. — Bez zapření sebe samého není
možná, kříže svého vzítí, a s ním Pána Je-

žíše následovati. Zapře-li ale kdo sám se-
be, hned mu všechno možným a snadným
se stane! Pročež blahoslavený, kdo umí
sám sebe zapřítí.

Jako musí sám sebe zapřítí, kdo chce
kříž svůj vzítí, a s ním Pána Ježíše násle-
dovati; tak zase musí kříž svůj vzítí, a s
ním Pána Ježíše následovati, kdo chce za
ním do nebe přijíti. Jednoho i druhého
jest potřeba, a to za tou příčinou, že žádného
pravého učeníka, věrného následovníka
Páně ani Bůh, ani ďábel nenechají bez kří-
že; ne Bůh, protože ho miluje, věrnosti a
lásky jeho k Pánu Ježíši zkoušeje, v nich
jej utvrzuje, zdokonaluje, za ně mu v ne-
besích hojnou odplatu připravuje; ne ďábel,
protože ho nenávidí, na zkázu a zahynutí
jej přivéstí vši snažností usiluje. On totiž
ví, že i učeník Páně kříže se bojí, a to mu
přichází vhod, to mu dělá naději, že nad
ním zvítězí, od následování Pána Ježíše jej
odvrátí. A protož mu připravuje a v cestu
klade kříž, to jest podstrky, útržky, potu-
py, posměchy, křivdy, nátky, třeba i ža-
láře, muky a smrt, a to skrze své náhončí
— zlé, bezbožné, ďábelské lidi. A co ná-
sledovník Pána Ježíše? nechce-li mu ne-
věrným býti, od něho odstoupiti, musí kříž
svůj vzítí a s ním ho následovati, to jest,
útržky, posměchy, nátky snášeti, bolestem,
mukám a smrti se podrobiti, život svůj pro
Něho položití. Od tebe, milý křesťane, Bůh
ztěží požádá, abys život svůj v mukách po-
ložil pro Pána Ježíše, a však budeš-li ho
následovati, nenechá tě bez kříže. I ďábel
o kříž se ti postará, a to snad v službě,
kdež tě ten neb onen k zlodějství, smilství
a jiným nepravostem přemlouvatí bude. Ty
co věrný následovník Páně nesmíš mu v
tom býti po vůli, ani tenkrát, kdyby na
tebe se hněval, tebe pronásledoval, křivá
svědectví o tobě dával; ale zapři sám sebe,
vezmi kříž svůj, a následuj s ním Pána

Ježíše. Anebo snad na vojně, mezi rozpustilými, bohaprázdnými soudruhy. Ty co věrný následovník Páně nesmíš s nimi ve zlých věcech držeti, podlé nich se řídit, ani tenkrát, kdyby ti dnem a nocí na vzdory mluvili a činili; ale zapři sám sebe, vezmi kříž svůj, a následuj s ním Pána Ježíše. Anebo se ti o kříž postará snad mezi jinověrci. Ty co věrný následovník Páně nesmíš před nimi za svou víru se stydět, ji zapíráti, nesmíš před nimi nejsvětější Svátosti poklony odepřít, když uvidíš kněze, an s ním k nemocnému jde, a to ani tenkrát, kdyžby se ti posmívali, modlářů nadávali anebo něco jiného protivného činili; ale zapři sám sebe, vezmi kříž svůj a následuj s ním Pána Ježíše. *Neboť* — řekl dále — *kdo bude chtít život svůj* — časný, místo aby jej pro mne dal — *zachovati, ztratí jej* — život věčný; ovšem jakby ho neztratil, když ztratí Pána Ježíše, neb co jest život věčný, nežli Pán Ježíš? — A jakby Pána Ježíše neztratil, když mu výhost dá, když se ho odříká, když ho zapře? —

Kdyby život svůj časný bez zapření Pána Ježíše zachovati mohl, učinilby jistě dobře na tom, kdyžby ho zachoval; nebo i časný život jest drahý klenot, a zachovati ho jest svatá povinnost. Nemůže-li ho ale jinak zachovati, nežli zapřením Pána Ježíše, a zachová-li ho tak, ztratí život věčný. Ó jaká to ztráta! taková jistě, že z ní hrůza jde. Stojí-li život časný, byť třeba sebe delší, šťastnější, blaženější byl, za takovou ztrátu? — A jedná-li moudře, kdo ho s takovou ztrátou zachová? — Ty, m. kř., zachovej život svůj, dokud ho bez takovéto ztráty zachovati můžeš; kdybys ho ale bez ní zachovati nemohl, dej ho s radostí, a kdybys jich tisíc měl, dej všechny s radostí; nebo za život časný obdržíš život věčný, jakož to Pán Ježíš přislubuje, řka: *Ale kdo ztratí život svůj* — časný — *pro mne, nalezne jej* — život věčný. Jakby ho nenalezl, když nalezne Pána Ježíše? — a jakby Pána Ježíše nenalezl, když pro něho ztratí život svůj, když ho ztratí s tím úmyslem, k tomu cíli a konci, aby Pána Ježíše nalezl? — Hle, před sebou má život i smrt, a musí sobě voliti. I volí sobě umřít, řka: Raději chci bez zapření Pána Ježíše umřít, nežli s zapřením jeho živ býti, a pak jde a umírá pro něho — v nejvěrnější lásce k němu, v nejužším s ním spojení. Nuže, jakby ho nenalezl, když ho neztratil, když i ve smrti s ním spojen byl? — Kdyby ho ani nejvěrnější následovník nenalezl, kdožby ho mohl nalezt? — Budme beze strachu.

On ho jistě nalezne, a s ním život věčný, a s životem věčným v plné míře všechno, čehož sobě žádá. Ó takové nalezení stojí za ztrátu života časného, a nejen jednoho, ale tisíc životů, kdyby jich někdo tolik měl. Pročež ať se nikdo takové ztráty nebojí, a tím méně ztráty menší, jako jest ztráta zdraví, jmění, pohodlí, přátelství, chvály, slávy, radosti a jiných těm podobných věcí. Ať je každý pro Pána Ježíše mile rád ztratí; neb on nechce vždycky, abychom pro něho život ztratili, on se obyčejně spokojí, když pro něho některou z jmenovaných věcí ztratíme; ba někdy se spokojí, když pro něho jenom halír, skyvu chleba nebo něco podobného ztratíme, to jest, když ho sobě odeprme, a chudým dopřejeme.

Ale co mluvím pořád o ztrátě? tu nemám mluvit než jen o zisku. Sebe větší ztráta, jest-li s nalezáním života věčného spojena, není ztráta, nýbrž zisk, jako zase na opak, sebe větší zisk, jest-li s ztrátou života věčného spojen, není zisk, nýbrž ztráta nesmírná. Nepravím toho já, praví to Pán Ježíš následovně: *Nebo co jest platno člověku, by všecken svět získal* — to jest to největší, coby zde mohl získati — *duše pak své škodu trpěl?* Odpověď na to jest, že mu to nic platno není, a když mu ani to nic platno není, tím méně byloby mu platno, kdyžby, místo všeho světa, jen nepatrnou částku jeho, na př. dvůr, statek, chalupu získal, a při tom duše své škodu trpěl.

Smysl slov Páně jest tedy ten: Kdyby člověk neví, co, třeba všecken svět získal se záhubou duše své, nic mu to nespomůže. To si, m. kř., dobře pamatuj, aby se nikdy neohlížel po zisku, kterýžby byl na zkázu duše tvé. Dejme tomu, žebyš dnes neb zejtra podvodem v míře a váze mohl všecken svět získati — nepravím, žebyš ho skutečně získal, dost možná, že ani dosti bídného baráku nezískáš; nýbrž pravím: dejme tomu, žebyš dnes neb zejtra podvodem v míře a váze mohl všecken svět získati: přece nechtěj v míře a váze podváděti, protožeby ti to nic platno nebylo. A dejme tomu, žebyš jednou kupováním ukradených věcí mohl všecken svět získati — nepravím, žebyš ho tím skutečně získal, dost možná, že ani nezískáš sprosté haleny; nýbrž pravím: dejme tomu, žebyš jednou kupováním ukradených věcí mohl všecken svět získati: přece nechtěj ukradených věcí kupovati, protožeby ti to nic platno nebylo. A dejme tomu, žebyš jednou zadržováním cizího statku a mzdy mohl všecken svět získati

— dost možná, že tím ani na správu oděvu nezískáš — ale dejme tomu, žebyš tím mohl všecken svět získati: přece nechtěj cizího statku a mzdy zadržovati, protožeby ti to nic platno nebylo. A dejme tomu, žebyš jednou provozováním řemesla neb jezděním na výdělek v den nedělní a sváteční mohl hory a doly získati: přece nechtěj v den nedělní a sváteční řemesla provozovati, neb na výdělek jezdit, protožeby ti to nic platno nebylo. A dejme tomu, žebyš jednou milováním karbanu mohl hory a doly získati; přece nechtěj to činiti, protožeby ti to nic platno nebylo. A dejme tomu, žebyš jednou obcováním s zlými soudruhy, nočními toulkami, nectnými zpěvy mohl kdo ví jakých radostí získati: přece nechtěj s zlými obcovati, v noci se toulati, nectných písní zpívati, protožeby ti to nic platno nebylo. A dejme konečně tomu, žebyš jednou přestoupením kteréhokoli přikázání Božího neb církevního mohl nevím co získati: přece nechtěj ani jednoho přestoupiti, protožeby ti to pro tu náramnou, nenahraditelnou škodu, kterouby tím na duši své utrpěl, nic platno nebylo. *Anebo jakou dá člověk výměnu za duši svou* — milosti Boží zbavenou, na věčné trápení odsouzenou, do ohně pekelného uvrženou? Odpověď na to jest, že nic žádnu; nebo aby mohl za duši svou výměnu či výplatu dáti, a tou výplatou ji od věčného trápení, z pekelného ohně vysvoboditi, musilby kromě nešťastné duše své ještě jinou míti; ale má-li jinou? nemá zajisté, a proto také nemůže za duši svou jiné duše dáti, ji jinou vysvoboditi, a proto musí s ní ve věčných mukách zůstat. Hrozný, přehrozný to duše stav, nemající do sebe ani jiskřičky naděje k vykoupení.

Ale cožby nemohl něčeho jiného za duši svou dáti, něčím jiným ji vykoupiti, u př. tím světem, kterýž byl získal? Nemohlby, kdyby ho i měl; ale míti ho nebude, protože svět pomine. Ale což pak musí duši svou tak nešťastnou učiniti? což musí s ní do věčného trápení vjíti? nevšelby zajisté, kdyby nemusel, a nemuselby, kdyby soudce a trestatele nebylo; ale slyš, co praví Pán Ježíš: *Syn zajisté člověka — tak sám sebe jmenuje — přijde v slávě Otce svého a anděly svých; a tehdyž* — v den obecného, posledního soudu — *odplatí jednomu každému podle skutkův jeho*. Kdo Pána Ježíše potupil, zapřel, zavrhl před lidmi, toho potupí, zapře, zavrhne Pán Ježíš před Otcem svým nebeským a před svými anděly; a kdo Pána Ježíše vyznal, pochválil, oslavil před lidmi, toho vyzná, pochválí, oslaví Pán Ježíš

před Otcem svým a před svými anděly. A pak ani onomu potupení, zapření, zavržení, ani tomuto vyznání, pochválení, oslavení nebude konce; obě potrvá na věky, ono v pekle, toto v nebi. O přehrozné ono potupení, zapření, zavržení! O přeradostné toto vyznání, pochválení, oslavení! A nyní byste, m. kř., rádi zvěděli, jak Pán Ježíš tehdyž s vámi naloží, zdaž vás potupí, zapře, zavrhne, anebo vyzná, pochválí, oslaví? To netřeba vám pověditi, toho můžete sami snadno se domysli. Kdo ale toho se domysli neumí, tomu pravím: Pán Ježíš naloží tehdyž s vámi právě tak, jak vy nyní s ním nakládáte a budoucně nakládati budete. Budete-li jej a jeho církev, obět, svátosti, učení, přikázání zlehčovati, zapíráti, zavrhovati: dozajista že vás tehdyž zlehčí, zapře, zavrhne; budete-li ale ho vyznávati, s křížem svým následovati, jeho oběti sobě vážiti, jeho svátosti hodně přijímati, jeho přikázání věrně ostříhati, hříchů bedlivě se varovati: pak vás dojistá vyzná, pochválí a oslaví. Jinak a krátce řečeno: Jakou měrou vy jemu měříte, takovou on vám zase odměří.

Nyní obraťme obsah sv. evangelia na sv. Václava. Milostí Boží a příkladem báby své, sv. Ludmily, pohnut, umínil sobě sv. Václav věrně následovati Pána Ježíše. I následoval ho hned od mladosti své: pilně se učil, ochotně poslouchal, často se modlil, každého dne při mši sv. knězi posluhoval, víno a svíčky častěji obětoval, chudým dával almužnu, po dobrém toužil, z dobrého se radoval, hříchu nenáviděl a jeho se varoval. A ještě dokonaleji následoval Pána Ježíše za času svého vládaření: víru křesťanskou zveleboval, nové kostely stavěl, chatrné zdobil, chudé obohacoval, počet duchovenstva rozmnožoval, s ním se radil, jeho radou se spravoval, pohanské děti vukupoval, v svaté víře vychovávali dal, lačné krmil, nahé odíval, vdov a sirotků se ujímal, nemocné navštěvoval, všem dobře činil, všecky jako sebe miloval. Než při tomto následování Pána Ježíše potkal se s křížem: matka se na něj hněvala, bratr ho nenáviděl, dvořané a mnozí jiní pánové stěžovali si na něj, nazývali ho mnichem, říkajíce: Když již za pacholetství svého tak činí, co pak teprv až bude mužem nebo starcem. A co sv. Václav? zapřel sám sebe, vzal kříž svůj, a následoval s ním Pána Ježíše, a to tak dlouho, až pod ním klesl a ducha vypustil. Stalo se to v ranní dobu v Staré Boleslavi u dveří chrámových, kdež jej nejprve starší bratr jeho Boleslav, jako

jednou Kain Abele přepadl, do hlavy tal a pak sluha Boleslavův mečem probodnul.

Nuže, nemohl-li sv. Václav, kdyby byl chtěl, kříže svého se sprostiti a života svého zachovati? mohl zajisté a snadno; potřeboval jenom říci: Co jsem činil, toho nebudu vícekrát činiti, nebudu na pobožnost držeti, nebudu Bohu sloužiti, a hned byloby po kříži bývalo, hned byliby všickni na něj se usmívali, byliby jej líbali, na rukou nosili, do nebe vychválili. Ale on nechtěl, drže se slova Páně, že kdo zapřením jeho život časný zachová, ztratí život věčný. — A nemohl-li sv. Václav, kdyby byl chtěl, všeliké rozkoše sobě zaopatřiti, a v nich dle libosti se brodit? mohl zajisté a snadno; potřeboval jenom hlesnouti, a hned byliby mu je ze všech končin světa sháněli. Ale on nechtěl, pamatuje na vyrčení Páně, že nic člověku platno není, byt všecken svět získal, duše pak své škodu trpěl, jelikož jí z zahynutí nevysvobodí. On raději volil pro Pána Ježíše trpěti a umřítí, nežli na požívání hříšných radostí se vydati. A jak dobře volil! Sotva že svatá duše jeho s tělem se rozdělila, již se v společnosti andělské, v blaženosti nebeské, v životě věčném octnula, a přebývá v něm až po dnes. A co pak teprv, až Pán Ježíš v posledním den s anděly svými s nebe přijde a mrtvé počne křísiti, až i sv. tělo jeho vzkřísí, promění, oslaví, k tělu jasnosti své připodobní, na pravici své postaví a řekne: Pojď požehnaný Otce mého, vládní královstvím tobě připraveným od ustanovení světa! I půjde sv. Václav s duší i s tělem do života věčného.

J. Fellza.

Kostel sv. Anežky a kaple sv. Barbory s klášterem Klarisek na Starém městě v Praze.

Mnozí z básníkův českých nazývají staroslavnou Prahu naši „městem stověžítým“ opěvující s nadšením její krásu. Zdali právem výrok tento básnický městu našemu přísluší, posoudí každý, kdo Prahu viděl, poznal. Připomínáme toliko, že s minulostí mnohý velkolepý chrám, mnohá nádherná budova kostelní se svými nebetnými věžemi vymizely. Než i z těch kostelů a kaplí, které se až na dobu naši zachovaly, jest nemalá část zanedbána a opuštěna, odňata jsouc svému původnímu účelu. Sem patří též posvátné budovy v nadpisu jmenované, jejichžto krátké dějiny zde podati hodláme, jak dalece nám v tom příhodné prameny po ruce jsou. Vybidla nás k tomu ta okolnost, že jednak zakladatelkou, jednak i obyvatelkou těchto posvát-

ných místností byla jedna ze světic našich českých, na niž, Bohu žel, až posud málo vzpomínáno bylo. Miníme totiž bl. Anežku, dceru Přemysla Otakara I., krále českého, a manželky jeho Konstancie. Vzbudíme-li jen poněkud mezi krajany větší známost, vděčnější paměť a úctu k této sv. panně, bude to skrovné naší práci velmi milou odměnou. Nežli však postoupíme k vypravování dějin oněch posvátných míst, jež byly doživotným útulkem bl. Anežky, nutno vidí se nám předeslati aspoň krátký životopis této světičky, ješto oboje spolu ouzce souvisí. *)

Blahoslavená Anežka byla, jak již podotčeno, dcerou Přemysla Otakara I. a Konstancie, dcery Uherského krále Bely III.**) a sestry Uherských králův Emericha a Ondřeje II. Narodila se na Vyšehradě ten den před sv. Anežkou r. 1205.***) Tehdejší biskup Pražský Daniel II. (od r. 1197—1214) ji na jméno Anežka pokřtil. Před porodem viděla zbožná Konstancie ve snách mezi rouchy královskými též rubáš šedé barvy****), což měla za vyšší pokynutí o budoucí svatosti dítěte. Protož ji hned od nejútlejšího dětinství ke všemu dobrému, zvláště pak k modlitbě a nábožnosti vedla. Zkušenosť i na Anežce ukázala, co dobré vychování a dobrý příklad u dítěte zmůže. Utěšeně ujímala se ctnost v srdci malé Anežky a kořínky své do nehlubších útrob její andělské duše vysílala a to tím spíše, an pili rodičův sám nebeský učitel milostí svou podporoval, pěstuje dobré seménko podivuhodným způsobem a vodě svou zá-

*) Bylť sice již jednou v Blahověstu obšírný její životopis podán, ale dle jiných pramenů — my její podáváme na základě pramenův Bratří Menších.

**) Nebude snad všem čtenářům Blah. známo, že maďarské jméno „Bela“ znamená naše „Vojtěch.“

***) Slovník naučný a Palacký udávají rok 1208. Čeští rodopisci nevědí však na jisto, kolik bylo této doby knížat a kněžen rodu královského na živě, ani jak se jmenovali. Ani všechny Otakara I. dítky z druhého lože nejsou nám zejména známy, tím méně tedy, kdy se narodily. O naší bl. Anežce činí se zmínka, že byla co útlé dítě do Třebnice v Slezsku na vychování dána. — Co tedy zde o jejím prvním věku až do tohoto času podáváme, museli jsme z cizích pramenů čerpat. — Nápotomní její sv. život dějepis již dosti světle popisuje.

****) „Agnes . . . ab incunabulis Deo oppignorata . . . mater in somnis intellexit sanctam futuram, ex habitu ostenso S. Clarae et mysterioso modo in ipsis cunis complicatis brachioliis et pedibus in formam crucis.“ Luc. Wadding Annales Minorum Lugduni 1625. T. 1. p. 513. — Pontanus Bohemia pia lib. 2. pag. 22. et lib. 4. pag. 52.

kyni po cestě nejlepší. Ještě nedosáhla Anežka roku čtvrtého, a již tak velice si modlitbu zamilovala, že i celou hodinu, klečíc před obrazem ukřižovaného Spasitele s ručkama sejatýma, se modlivala a to s takovou horoucností a nábožností, že se stala předmětem obdivu všech, kdož ji viděli. Bylo jí velkým potěšením, když mohla s chůvrou svojí jíti do blízkého kostela, aby se tam pomodlila, mnic se doma býti vytrhovánu. Pozorujíce tedy rodiče, že milost a zvláštní péče Boží u dívky té patrna jest, sverili ji, když asi čtyr roků dospěla, na vychování řeholnicem do kláštera Třebnického ve Slezsku, kdež se pod dohlídkou a ošetřováním sv. Hedviky, vlastní její tety, ctnosti její více ještě upevňovaly a život její směru bohumilého nabýval.*) Jak dlouho v této štěpnici ctností v Třebnici byla, není nám známo; víme ale tolik, že se zde v životě svatém upevnila**) a že již tehda mnoho vypravovat slýchala o zázračném muži, o sv. Františku Serafinském***), jehož pověst se právě po celém světě šířila, a k němuž se záhy nelíbená úcta v nevinném a jemném srdci jejím zakořenila.

Když pak z rozličných příčin nazpět do Prahy byla přivezena, i zde s udivením o velkých skutcích sv. Františka a o jeho neobyčejném řádu slyšela; a když nápotom k dalšímu vzdělání k Premonstrátkám do kláštera Doksanského (Gelas. Dobner Monumenta histor. Bohemiae 1764 etc. 4. 1. c. T. IV. pag. 279.) dopravena byvši, také tam slávu apoštolského muže rozšířenou nalezla a se dozvěděla, že týž sv. řeholník pomoci sv. Kláry (r. 1212) i pro ženské pohlaví nový na apoštolské chudobě se zakládající řád v Assisi založil, tu svatá její duše, vždy po větší dokonalosti toužíc, jala se soukromí následovati serafinského Františka, podobně jako její blízká příbuzná, sv. Alžběta Durinská (nar. 1207, † 19. list. 1231). Zde v Doksanech vidouc se zbavenou osidel světských a poznavši, že může bez překážky dle libosti Bohu sloužit, nad míru se potěšila, neb ačkoli téměř ještě děcko, měla nicméně přece rozum již dospělý

a nevýslovnou touhu po poznání a milování Boha. Milost Boží byla s ní očividně. Obcování její bylo neuhonné a čisté; kázeň klášterní zachovávala ve všem. Nad jiné ctnosti však stkvěla se její láska k Bohu, její útrpnost k bidám bližního, její pokora a štědrot. Obzvláštní oblibou jí bylo zpívání hodinek, modlitba a obsluhování jiných. Tak byla krásným příkladem veškerým klášterním pannám. Se sv. Alžbětou, dcerou Uherského krále Ondřeje II. a nábožné Gertrudy, byla nejenom krví, nýbrž ještě více duší svou spřízněna. Byly v stejném věku a stejných náhledů. Jedna druhou k svatosti života povzbuzovala.

Nemůž nám býti tudíž divno, že blahoslavená Anežka, vychována jsouc v tichosti a samotě klášterní a slyšíc o sv. Františku a o sv. Kláře, jeho duchovní dceři, tak vznešené chvály, čím dále tím větší v sobě cítila náklonnost ku klášternímu životu a k následování těchto dvou vzorů ctností křesťanských. Poznávajíc již sv. panna rozdíl mezi životem ve světě a životem klášterním. Tamto ovšem kynuly jí čest a sláva, a zde jen sebezapírání a mrtvení se: avšak duše její dobře tušila a cítila, že svět se všemi svými poklady jen z malé části dovede vyplniti srdce bohumilé, nýbrž přemnohé tužby a žádosti, a ty nehlubší, zanechává bez ukojení. V Kristu Pánu a v jeho utrpení viděla, jako sv. František, onen pramen, z něhož na každém místě a v každý čas se nám hojná slast a bohatá útěcha prýští. Jaký div tedy, že srdce její horoucí láskou zaplálo k vzoru vši krásy a dokonalosti, ku Kristu Ježíši? Jemu dle příkladu sv. Kláry věnovat veškerý život svůj, Jemu zachovávat nevinnost srdce, Jej, jako sv. František, seč síly stačí ve všem následovati: toť byly úmysly a záměry, které s sebou přinesla, když se z kláštera Doksanského do Prahy navrátila. Pročež také hned obydlí své dle klášterního způsobu si zařídila. V pokojičku jejím visel obraz představující ukřižovaného Spasitele, na nějž často se skroušeností pohlížela; pohled ten budil vždy v duši její bol veliký a útrpnost nevýslovnou, které ji tak pronikaly, že si umínila z lásky k Ukřižovanému vše, co by ji koli potkalo, oddané snášeti a trpěti. Mimo to činila tělu svému násilí všemožné, lihajíc buďto na pouhém prknu, neb na holé slámě a místo podušky spokojujíc se kusem tvrdého dřeva, ale vždy o to dbala, by nikdo o jejím mrtvení se nedozvěděl.

*) „Trebnicium vulgo Trebnitz, Ordinis Cisterciensis fundatum anno 1203 ab Henrico Barbato et S. Hedvig, cujus fundationem fuisse sufficientem pro centum personis alendis.“ Acta Sanctor. 1. c. pag. 615.

**) Luc. Wadding píše: „In Trebnicensi monasterio assueta piis exercitiis, jejuniis, elemosynis, orationibus et pietatis Christianae officiis.“ Ibi dem ut supra.

***) Sv. František narodil se v Assisi ve Vlašsku r. 1182, založil r. 1208 řád Františkánů.

Byť se jí však i na čas podařilo, umřtvovali sebe ukrýti: oheň lásky k Bohu nemohla přece nikterak v sobě utajiti, protož se nezhřídka utíkala v odlehlá místa, a zde dlouho modlitbami a rozjímáním svatým se těšila. Upnuvši jedenkrátě všecku mysl svou na muky Vykupitele, byla v duši své ohněm nebeským proniknuta, který v ní vždy víc a více rozněcoval touhu, též něco trpěti pro Krista Pána. Pro tyto krásné ctnosti stala se v krátce všeobecným předmětem obdivování, jak u dvora, tak i mezi lidem obecným. Nesmíme se diviti, že se z počátku její sv. život, její opovrhování pozemskými věcmi, její láska k chudobě, k níž jako k rodné sestře lnula, její přísné posty, její nepřetržené na modlitbách trvání a rozjímání, otcí Přemyslovi Otakarovi, jakož i jejímu bratru Václavovi I. nepřilíš libily. Matka Konstancie ale dobře rozuměla dceři své a hájila a zastávala ji všemožně.

Mezitím se pověst o spanilé a bohomyslné princezně České rozšířila do všech krajin Českých, ba vnikla i do ciziny. To přímo Bedřicha II. (nar. 1194, † 1250), císaře Německého, že ji požádal za manželku pro syna svého Jindřicha, a zvláštním prokurátorem zasnoubení toto obstarával. Přemysl Otakar, jemuž Bedřich za prokázané služby královský titul potvrdil a svobody panovníkův Českých rozmnožil, cítil se návrhem tímto počtēna a neváhal, dle tehdejšího způsobu, bez svolení nevěsty ruku její zadati. Na to byla bl. Anežka k svému bolu do Vídně v Rakousích dopravena, by se tam německy naučila, jakož i německé mravy a způsoby poznala. Místo však přiučení se lichým mravům zdokonalovala se zde ještě více ve svých zbožných záměrech. Bylo to v svateveer Zvěstování Panny Marie, když světice naše v syatém zápalu a v nevyřslovném rozničení po Bohu obětovala Ježíši Kristu neposkvřněné panenství a Matce Boží, ač již (arci, že proti své vůli) zasnoubena jsouc, věčnou čistotu přislíbila. A hle! Maria mocnou svou přímluvou své ctitelkyni způsobem neočekávaným přispěla. Jindřich totiž zahořel žádostí, Anežku viděti; tato bděním, postem a jinými kajícími skutky již značně umřtvena, ještě všemožných prostředků užila, by se svému bezděčnému ženichu odpornou stala. I neminula se výsledku žádoucího. Jindřich pojal Anežku Rakouskou za manželku, načež naše světice s velkým srdce svého plesáním do Prahy se vrátila. Toho

času právě přibyli řízením Božím někteří Bratři Menší, čili Františkáni, do královské Prahy, prosíce pokorně za dovolení, by si v městě nějaký malý a sprostý přibyteček a kapličku vystavěti mohli. Bylot to po druhé, co do našich krajin řeholníci tito zavítali. Sv. František již roku 1216 šedesát bratrů svého řádu pod vedením bratra Jana Parmského sem vypravil. Po generalní kapitole r. 1221 pak opět 27 bratrů, jimž bratra Cesarea Špýrského představil, na novo do krajů těchto vyslal. Bl. Anežka ujala se jich co nejvřeleji, majíc je jako poslance Boží. Jejím přičiněním vystavěl král Přemysl Otakar I.*) pro ně kapli sv. Barbory a malý klášteríček, kterémuž místu nápotom se „František“ aneb „na Františku“ říkalo. (Pokračování.)

Život v kraji.

Od Fr. Pravdy.

IV.

Trhy.

1.

Mnohé vesnice u nás leží na blízku měst a městeček, kde se každého roku odbývají alespoň čtyři trhy. Mysli si každý vesnici, kde bydlíš, a přisvěďčíš mi, že do roka třebas šestnáct, dvacet i více trhů bysi mohl navštívit ve svém okolí. Do města A máš jen půl hodiny cesty, do B tři čtvrtě, do C a D hodinu, do E půl druhé a do F dvě hodiny. O něco dále jsou také místa, jež právo mají trhy odbývat i kde jsou hlavní trhy, ku příkladu na koně, chodí a jezdí se na dvě a tři míle.

Tak daleko my nechceme putovati, nýbrž podíváme se jen na trhy tak říkajíc domácí, na které člověk dost času má třebas až odpoledne.

V skutku se přemnoho lidí teprv odpoledne na trhy ubírá a napřed doma ještě poobědvali.

Někteří kupci také teprv odpoledne své zboží začali prodávati; dopoledne jen stavěli krámy a zboží vykládali. Ovšem od nich dostal i dopoledne, kdo co chtěl, ale pravý trh drželi teprv odpoledne a na dopoledne se ani nespolehali.

Cizí přijeli již ten den před tím, bylo je viděti na silnici s většími a menšími vozíky, jež táhli koně anebo psi a jež oni strkali. Při každém vozíku šla celá rodina, otec, matka, několik dětí a často s ni-

*) Luc. Wadding *Annales Minorum* pag. 513. .
quibus ab aliquot annis jam pater Primislaus
Prague domicilium extruxerat . . .

mi bylo spojeno více přátel a příbuzných, jimž jejich obchod dával výživu. Ti, co měli silnější potahy, se třebas vezli a jestli se nevezli sami, nechali aspoň se vezti děti, jenž seděly pod plachtou a z vozu vyku-kovaly.

Zvlášť na silnici vedoucí od města, kde se poslední trh odbyval, bylo živo a plno, neboť skuteční kramáři se stěhují z trhu na trh a když jim nestačí den, že trh následoval rychle po trhu, užívají k tomu noci a dělají povyk a hluk od večera až do rána.

V hospodách pořád přibývá nových hostů, podomci si skoro ani nelehli, musejí do chlivů voditi koně a starati se o pořádek, bezpečnost a pohodlí.

Kramáři noclehují třebas ve vozích a noclehují třebas venku na náměstí v boudách pro jejich zboží přichystaných.

Dostavilo se ze všech stran hejno rozličných obchodníků bez zboží, toulavých dohazovačů, podezřelých poběhlíků a ti leží v hospodách na slámě s mnohými jinými, jenž z trhů kořistivají. Jsou tu všelijací umělci, zpěváci a zpěvačky, hudebníci a hudebnice, kejklíři a kejklírky a kam se schovalo a uhostilo množství žebráků, co do města přišli, věru ani nevíme.

Časně ráno se ozývá bouchání a klepání, kramáři si připravují krámy, skládají prkna, zatloukají hřebíky, upevňují střechy. Některý si při tom zpívá a některý hvízdá, některý mluví se svými společníky a některý se vadí.

K sporům a hádkám přichází velmi snadno. Soused překáží sousedu, vzal mu lepší místo, urazil ho trpkým slovem, hledá něco a praví, že se mu to ztratilo. Již se dostali dohromady, zlořečí, klejí, nadávají si, strkají se, pustili se do rvačky. Pomáhají jim ženy, když ne skutkem ale spoň křikem, míchají se mezi ně i děti, nastal všeobecný zmatek a musí zakročiti stráž, aby zjednala mír a pokoj. Není to možná, dokud se hodně nevyplisnili. Každý chce mít pravdu, žaluje, odvolává se, vytýká, hrozí, není a nebude s tím, co se mu stalo, spokojen!

Trvá to dlouho, než se mysle a huby utišily a když odpůrci si již přestali láti do očí, činí to ještě stranou a broukají a huhlají před sebe, jak říkáme, až je trh a zájmy jeho přivedly na jiné myšlenky.

Snad jindy v různici své budou pokračovati, jsou na sebe rozzlobeni a křivdy si zajisté neodpustili. Nebudou to nic divného a neobyčejného, dají-li se do sebe

někde na ulici. Kramáři jsou kramáři a dobrou vůli, svorností a láskou k sobě se nevyznamenávají.

Arcit třeba dělati rozdily. Mnohý kramář je hodný, zdvořilý, ústupný a povolný muž, ale víc jich otupilo se a zhrubělo ve světě, v němž se pořád cárají, nejsouce nikde doma, nýbrž všude jako v cizině.

Do města bez přestání přijíždějí vozy se zbožím uloženým v truhlách. Patří cizým židům a řemeslníkům a tito nejdou pěšky, leda když se jede do kopce, nýbrž sedí, tlačí se, často je vůz přeplněn. Hubený koník ho sotva utáhne, mužští, ženské vylezli si nahoru, v zimě mají kožichy, pytle a houně, v letě je jim horko, mají žízeň a zastavují se v hospodách na cestě, aby ji uhasili. Koči jede napřed, oni vyprázdnili sklenici a pospíchají za ním. Již dohonili toho a onoho souseda a měšťana, jenž si své zboží nese na zádech, že ho má málo a nemůže si zaplatiti příležitost. Několik párů bot vejde se mu do nůse, doufá, že je odbyde a kdyby neodbyl na trhu, půjde se zbytkem do hospod a radši na něm sleví, než aby ho vlekl nazpátek domů.

Hrnčíři do města přijeli hned večera, že se zboží jejich pozorně musí skládati a že je k tomu zapotřebí mnoho času. Vozy na ně nečekají, nýbrž vrátily se prázdné a hrnčíři po trhu budou prodávati třebas na dily, třebas na losy, třebas šmahem a šustem co jim zbylo.

Již ráno se přihání dobytek, na nějž se drží také trh a sice dřív než na to druhé zboží mrtvé. Dopoledne již musí býti prodáno nebo koupeno a ti, co teprv odpoledne na trh přicházejí, již potkaly voly, krávy i koně z trhu odvedené.

Otec zůstal v městě, syn, co mu ráno popoháněl, zůstal tam s ním a přijde za nimi ještě matka a dcera, až si doma práci odbydou, a vyhledají si je v hospodě.

Nedostávalo se jim peněz a chtějí za dobytek ztržiti, aby odpoledne mohli koupovat. Již se z toho také pije a již se snad také jí pečeně, otec se synem si dali jednu porci a druhou dostala matka s dezerou. Doma pečeně nemívají, ale mohli by mít za ty peníze, co stojí v hospodě, mnohem lepší a chutnější. Hospodyně by ji pořádně upekla a nebyla by tak přískvařená, přesolená a kostnatá jako tato. Pivo je špatné jako pečeně, však vypije se ho přece dost, že pečeně způsobila žízeň a hodně se musí zalívat.

Jde se mezi krámy, matka žádá něco

D O P I S Y.

V Praze, dne 20. září 1867.

(Po kněžských exercitiích.)

pro sebe a něco pro dceru, syn si své žádosti přednesl sám a otec nestačí sáček otvírat. Vybírají, smlouvají se, ještě to a ještě ono schází, nedají si to odepřít, peníze jsou zde, musí se jim to koupit.

Nezbylo z krávy mnoho a důležitější potřeby se nemohou zapraviti, že tolik vyšlo na parádu a tretky. Otec je nespokojen, sám si nekoupil skoro nic a aby přece měl nákom náhradu, jde ještě jednou do hospody.

Přenáhlili jsme se a již vypravujeme o trhu, na nějž se lidé teprv scházejí a sjíždějí. Musíme se k nim vrátiti a hle, tu jedou vozy, na nichž leží truhla vedle truhly a sedí člověk vedle člověka a často po stranách zastrčeny a přivázány jsou tyčky, z nichž se budou stavěti krámy a na něž se bude věšeti zboží. Tam kráčí ten otec se synem a jiný s čeledínem a vedou dobytek. Mladíci si zuli boty a svázané hodili volům přes krky, jenž jsouce zvyklí jhu nesou je trpělivě, kdežto jhu nezvyklé krávy se nedají obtížiti ani tímto lehkým břemenem. Tu ten muž si naložil na záda stůčku plátna a tam ta žena si s sebou vzala košík, v němž má vejce a máslo na prodej a v němž ponese nazpátek, co na trhu koupí.

Blíž města se sešlo mnoho lidí, se sjelo mnoho vozů, se shromáždilo mnoho dobytka. Tlačí a hrnou se do přední ulice, kde již sedí žebráci modlíce se a hlasitě žádající o almužnu.

V ulici anebo na náměstí, kde se obývá trh dobytčí, začíná býti plno a koho tudy vede cesta, nestačí se vyhybat, aby nepřišel ke škodě anebo k úrazu. Kupci se již procházejí, si již prohlízejí, se již vyptávají a dohazovači hledají výdělky. Tu a tam se již také smlouvá, zdá se ale, jakoby to nebylo ještě opravdu. Teprv se do toho přichází. Přibývá hluku a křiku. Dobytek řehťá a bučí, lidé volají, podávají a přidávají, nastavují ruce, odstupují a přistupují, tleskají ještě na prázdno. Konečně se uzavřela první smlouva, tlesklo se na jisto a jde se na litkup.

Již je všecko v ohni. Smlouva následuje po smlouvě. Tu jsou s jednou, tam s druhou a jinde s třetí hotovi. Litkupy se množí. Prodaný a koupený dobytek stojí leckdes venku. Drží ho sloužící, je přivázán řetězem anebo provazem a v hospodě jeho bývali a nyníjší páni litkup utrácení. Pomáhá jim ho utratiti, kdokoliv s nimi je v nějakém spojení. Zatím se odzvonilo poledne a trh nastal mezi krámy.

(Dokončení.)

„Kdož mi dá křídla jako holubici!“ S těmito slovy 54. žalmu počal vůdce exercií, P. Lukáš karmelita z Lince, své přednášky, ale řeči jeho nevznášely se ani řečnickým vzletem ani učenými výbuchy vysoko vzhůru, mluvilt prostě, nelíčeně, ale s takovou upřímností a přesvědčeností, tak ze srdce, že slova jeho vnikala opět do srdce a vzbudila v posluchačích také přesvědčení. „Kdož mi dá křídla jako holubici“ musil bych také zvolati, kdybych chtěl vypověditi vše, co jsme v těchto posvátných dnech krásného a spasitelného slyšeli, kdybych chtěl vypsati tu duchovní rozkoš, které jsme užili, to utěšení myslí, kterým jsme okřáli. Pojdte a vizte a okuste sami, vy všickni věřící křesťané, tak jsem si několikrát zatoužil, když naplněn jsa blahým pohnutím připomenul jsem si, jak jen málo nás jest účastno této duchovní útěchy! (bylot všech účastníků jen asi 60.) Pojdte a vizte! tak bych ale přál zvolati ke všem těm nešťastným nevěrcům, kteří v pýše ducha svého nechťejí Boha uznati za svého Stvořitele, ale opici za praotce svého míti, nějaký prvopočátečný kal*) za původ člověka bráti, - to za necest nepokládají. Pojdte a odložte z myslí své na chvíli předsudky a tu pýchu ducha, která opovrhne tím, čemu nerozumí, a poslechněte pak ono rozjímání, v kterém tak krásně provedl náš duchovní řečník, že člověk stvořen jest *od Boha a pro Boha*. Snad že byste z té řeči poznali, jak chatrné jsou všechny vaše domněnky a hypotese o původu člověka, snadže byste byli poznali, že i vy náležíte mezi ony zaslepence, kteří jen proto upírají stvoření od Boha, aby nemusili přisvědčiti i té druhé pravdě a jejím důsledkům, že totiž člověk stvořen také *pro Boha a pro Boha* že tedy má též žiti! A vy, kteří v pošetilosti svého rozumu nebo v hříšnosti své vůle tak hluboko jste zbloudili, že všelikými důvody, a kde ty nestačí, učeným úsměškem a opovržením upíráte rozdíl mezi dobrým a zlým, v pantheistických zásadách svých slovo „hřích“ zcela vymýtiti chcete z řeči lidské, ač se proti tomu vzpírá celá historie člověčenstva ano i přirozenost lidská, v nížto nevyhladitelně vryto jest vědomí hříchu a viny a

*) Bohu díky, že takováto slova (Urschlamme) nesmyslných učenců německých v českém ani přeložitelné nejsou.

z toho následující potřeba pokání; vy, kterým největší událost, okolo níž se pohybují veškeré dějiny lidstva, totiž vykoupení člověčenstva jest bájkou a pokání od církve hlásané nesmyslem a všickni ti svatí kající a trpící od samého Spasitele a od millionů mučovníků až na naše doby, jen oklamánými blouznivci; vy nešťastní, kteří se chcete Boha, viny hříchu a pokání zbavit tím, že Bohu i hříchu upíráte skutečnost: kýžbyste i vy se srdcem účelivým byli slyšeli, když exercitator tak jednoduše a jasně přednášel důvody z dějin i z vědomí každého člověka i z přírody samé, která také lká v kletbě hříchu, kterými ukázal, že bohužel nedá se hřích ve světě a v člověku upřít; když dále provedl, jak veliké ano největší a jediné zlé jest hřích, a jak nutno jest člověku za vinu hříchu činiti pokání. Již nově zrozené dítě pláčem uvítajíc světlo života čini pokání za hřích zděděný; soužení na světě, trápení v očištění a v pekle, to jest také pokání za hříchy, které každý musí přijmouti, na koho to Bůh vloží, kterému se nevyhnu ani ti pyšní nevěrci, bytby sebe učeněji dokazovali, že není Boha ani hříchu ani pekla. Ale abychom ušli tomuto nezbytnému pokání v pekle, třeba jest činiti dobrovolné pokání na základě vykoupení Kristova, toto pokání dobrovolné jest možné, a to jediné zjednáva člověku spokojenost na světě a blaženost po smrti; svět a jeho rozkoše srdce lidské nikdy nenasytí, neupokojí. (Kýžby byli slyšeli ti nynější osvícenci těchto několik rozjímání! snad žeby i oni byli konečně přisvědčili hroznému onomu výroku Spasitele našeho, an zvolal: „Nebudete-li činiti pokání, všichni zahynete.“ Snad žeby i oni byli přisvědčili tomu, že lidé mnohem více činívají, mnohem tužší pokání (abych tak řekl) si ukládají pro věci světské, aby zbohatli nebo mnoho užili, nežli co Bůh žádá pro nabýti spásy věčné.

Alé daleko by vedlo, abych měl rozjírat všecka rozjímání, v nichž složeno bylo veliké množství vznešených a spasitelných pravd. Povím jen krátce obsah a chod těch jedenácti rozjímání. Vyloživ v úvodní své řeči, že budeme v těchto dnech samoty hleděti jen do sebe a vzhůru před sebe, položil pak duchovní řečník základ ten, že člověk jsa stvořen od Boha a pro Boha má cíl svatým se státi, kterýžto cíl zvláště od kněží svých Bůh žádá, k nimž praví: „Svatí buďte, nebo já svatý jsem.“ Avšak s pravé cesty života sešel a

schází člověk hříchem. Bázeň Boží a pamatování na poslední věci člověka má hříšníka přivést k pokání. A v novém, pokáním napraveném životě co jediný vzor, jedinou cestu k nebi má člověk, tím více kněz před očima má svého Vykupitele a pastýře, zvláště pak následovati jeho poslušnost, jeho lásku k lidem, jeho lásku k utrpení. Má si osvojiti ducha Kristova, jenž jest duch chudoby, duch čistoty, duch pokory, duch umrtvování a odporu proti tělu a světu. A když uvažovati bude často ty neskončené milosti, tu velkomyslnou štědrost, která se prýští z nejsv. srdce Pána Ježíše, zvláště v nejvelebnější Svátosti oltářní, pak nabude síly, aby setrval až do konce, nebo ne kdo počal, ale kdo vytrval v dobrém až do konce, spasen bude.

Ve třech konsideracích, jež měl p. spiritual, a v rozjímáních sv. růžence jež se s námi modlil p. ředitel semináře, rozebrány a dle zákonů církevních osvětleny nám byly různé případy a okolnosti života kněžského, jeho obcování se světem, jeho stálosti ve smýšlení církevním a rozličné vady a nedostatky a poklesky v životě kněžském.

Co ale letošní exercicie obzvláště nám učinilo tak milé, tak dojmavé a prospěšné, to byla přítomnost jeho Eminence pana kardinála, jenž jako každý z nás od počátku až do konce všecka cvičení s námi konal. Příklad vyšších vždy mocně působí. Ale zde nebyl to pouze příklad hluboké vytrvalé zbožnosti, zde působilo na nás ještě něco vyššího; jeť to důstojnost úřadu biskupského, jest to moc požehnání apoštolského, které jsme z rukou pastýře svého přijali, zkrátka jest to milost Boží, kterou církev sv. skrze ruce biskupské v hojnosti vylévá. Vzpomínám si nyní, kterak vloni jeden poddůstojník pruský se slzami v očích mi vypravoval, jak to všechnycky mocně dojalo, když jeich „starý král“ v bitvě u Hradce byl mezi nimi. „To se to, pravil mi, zcela jinak bojuje, když jest král mezi námi, to se ani unavení ani rány ani hlad a žízeň tak necítí, když vidím, že král náš snáší to s námi!“ Jestli voják takto mluvil, takto slzel, kterakž my neměli býti nejednou k slzám pohnuti, vidouce pastýře svého všude v čele, vědouce že nejen s námi, ale že i za nás se modlí, nám žehná, nám z plnomoci svého úřadu milosti uděluje. Jeť to něco velebného a vždy mě to pohne a utěšením naplňuje, když vznešené modlitby breviáře slyším recitovati ve sboru, v choru četnej-

ším, tu ty významuplné žalmy nabývají takřka života. Při letošních exerciciích k tomu přistoupilo ještě něco, co vznešenost tu zvýšilo. Zajisté že není ani jeden z nás, kteří jsme byli přítomni, jenž by byl nebyl mocně dojat, když každou hůru začínal Jeho Em. p. kardinal sám mohutným hlasem pje: Deus in adjutorium meum intende! když při čtení lekcí nočních na něho jsme se obraceli se slovy: jube domne benedicere, a on slovy církve ty krásné žehnací modlitby pronášel. Kdo z nás nebyl pohnut, když tak často před orací pastýř náš k nám volal: Dominus vobiscum! Zajisté dlouho budeme na to s radostí vzpomínati, co to jest modliti se breviář ve spolku s vrchním pastýřem svým. A kdo z nás zapomene na ta laskavá slova, kterými nás na začátku exercicií Jeho Eminence uvítal, an na základě žalmu 115. tak krásně na příkladě Davida ukázal, s jakým myslí rozpoložením máme počítí duchovní ta cvičení. A kdo z nás zapomene na to posvátné okamžení, když po skončení exercicií Jeho Eminence co laskavý otec pohnutými slovy nás žádal, abychom ovoce této pobožnosti okazovali sami před sebou, před Bohem, ve škole, v kostele přede vším lidem! Kdo z nás neslzel, když ku konci arcipastýř náš hlasem od pohnutí se třesoucím žádal nás o přímluvu v jeho těžkém úřadě, když prosil, abychom plnili, oč každého z nás už při ordinaci žádal: Omnipotentem Deum pro me orate! (všemohoucího Boha za mne proste). Jistě každý z nás v té chvíli se slzami v očích tak činiti slíbil. — A tedy díky Bohu za milosti v těchto dnech nám udělené, díky Jeho Eminenci a všem, kteří u připravení těch duchovních hodů nám sloužili! J. H.

V Plzni, dne 20. září 1867.

(Po návratu z Říma (III.) a po přečtení Nár. Listův).

Národní Listy přinesly v čísle 167. dne 18. září na první straně tyto řádky: „Jednatelé vlády papežovy namlouvají prý občanstvu římskému, že jediné pod vládou kněží králův povede se mu dobře. Nebude prý žádného sbírání vojska a velmi málo daní. Však Římané již nevěří těmto hlasům a vlastenectví vesměs vítězí. Mimo to Římané velmi dobře vědí, že Řím, hlavní město Italie, za krátký čas bude městem bohatším nežli může býti nyní.“ — Věru zastyděl jsem se a boležlo mne to, že české péro takovou lež do světa vysílá. — Nerad chápu se péra, abych se proti tomu ozval a pravdu objevil; nerad to činím naproti Čechům, s nimiž mám jednu a touž

vlast, tentýž domov, s nimiž jsem jedné doby v študiích se vzdělával a s některými se i seznámil. Jak čtenářové Blahověsta poznali z předešlých dopisů mých, byl jsem letos v Italii a v Římě. Při této příležitosti dívali jsme se nejen na kostely a umělecké sbírky, ale hleděli jsme také, pokud nám lze bylo, poučiti se o tamějších poměrech, neb již doma přesvědčili jsme se, že není hodno novinám všechno věřiti. Lecos jsme viděli, lecos jsme slyšeli z úst tamějšího obyvatelstva a to chci nyní čtenářům věrně podati, aby pak dovedli posouditi hořejší slova Národních Listů. V Římě se nám pravilo a to od lidí, kteří tam již léta jsou živi a i Čechové jsou, že daň se platí až dosud velmi malá, velmi nepatrná. Umělci ku p. neplatějí daň žádnou a provozují svobodně své umění. Městská garda, velmi četná, podobna našim ozbrojeným sborům měšťanským, ukáže se v parádě jen o velkých slavnostech, a za to, ačkoli členové její jsou rozliční řemeslníci a obchodníci, ani jediný neplatí daně. — A ti, kteří v Římě platí daně, odvádějí tak malé, tak nepatrné, že věru proti našim nestojí to ani za řeč. Načby tedy vláda Římanům potřebovala slibovati, že budou platiti malou daň? To oni beztoho již vědí; vědí však také, jaké daně muselby platiti vše oblažující vládě italské. Ve Foligno, kde teď Garibaldi svou družinu prý sbírá, mluvili jsme na nádraží téměř po celou hodinu s představeným štae; je rodem z Hessenska, však od mnohých let již poddaný italský; hovořili jsme o následcích loňské války, a přišli jsme až na daně. Tu on vytáhl z tobolky psaní švakrovo, který v jižním Italsku je úředníkem se služným 800 lirů; ten si náramně naříkal na to, že musí ze svých 800 l. platiti ročně přes 20 procent daně. Coby tomu asi řekli Římané? — V Benátkách jsme mluvili s obyvateli, neknežskými, o nynější u nich změně; a tito v Rakousku vybejčkani mazánkové stěžovali si nám, že teď musejí svobodné Italii platiti daní čtyřikrát tolik jako platili za „rakouského tyranství“; gondolieři ti jen aby vydělávali se svými loďkami na daň, a k tomu byloby zapotřebí, aby hodně mnoho cizinců Benátky navštěvovalo; chudý lid benátský, který jindy Rakousko zaměstnávalo nejvíce v arsenálu, je bez výdělků, o hladu, chodí po lagunách a březích mořských, a chroustá mušle, ústřice, které mu milosrdné moře na písek vyhodí. — Co by asi takovéto blaženosti řekli žebráci římské, kteří u své

vlády nalézají hojné podpory a požívají četných fundací, nejvíce od kněží pro ně založených?

A že pak po přivtělení Řím zbohatne, a k tomu za krátký čas? Věru rád viděl bych toho Římana, jenž by uvěřil těmto pošetilým slovům! Což zbohatlo Rakousko, když vzalo jmění klášterův, skonfiskovalo stříbro a zlato kostelní, a prodalo statky jejich? — Ano zbohatnulby Řím, ale na dluhy; mělby to potěšení, žeby byl spoludlužníkem těch 8000 millionů lirů, které svolobdná Itálie dluhuje a i těch dluhů, které tato vláda ještě nadělá! Zbohatnulby tak, jako dosavád všechna města italská! Kdyby se tohle řeklo poctivému Římanu, jistě zasmálby se tomu proroctví o zbohatnutí svého města, neboť on ví, co papežská vláda vynakládá na opravení, zvelebení města, a vůbec na všechny potřeby, které se týkají veřejného života a pohodlí a blahobytu obyvatelstva; Říman ví, co každoročně přichází do Říma cizinců, kteří tam mnoho peněz zanechají. Když jsme se letos před jedním vznešeným a vzdělaným Římanem divili tomu množství tam shromážděných cizinců, pravil nám prostosrdečně: „Bude-li jednou Řím anektován, jistě nepříjde sem k oslavě Viktora Emanuele 100.000 cizinců ze všech končin světa, jako je jich tu k oslavě Pia IX. a sv. jeho předchůdce Petra.“ — Rád tomu věřím, a zajisté tomu přisvědčí každý, kdo pravdu uznati chce. Římané vědí, žeby jejich město nezbohatlo, ale skleslo. — Nechci upřít, že je v Římě několik „italských vlastenců“, to je pravda; ale Národní Listy uznávají, že Garibaldi v Římě nenalezl tolik sympatie, mnoho-li v blouznivosti své očekával. — Zvláště v poslední době Národní Listy nám ukazují své pravé smýšlení. Jakmile Garibaldi někde promluví proti církvi, proti kněžím, jistě nalezneš jeho řeč doslovně v Národních Listech; v těch listech, na které jsme my kněží při jich zaražení milerádi přinášeli svůj žold, aby se udržely, a které jsme i morálně podporovali, rozšiřující je a hledající jim čtenářstvo. Za to nyní ve zprávách o řečích starého blouznivce neschází jistě ani jediné: „Pryč s papeženstvím,“ „smrt kněžím,“ „záhuba kněžím“ a co vice Garibaldi a zaslepený lid vykřikuje. — Když pak někdy promluví se něco na obranu vlády papežské, na obranu kněží, na obranu pravdy, to Národním Listům pochází „z pramene nespolehlivého, předpojatého,“ to hned je „řečí nepatrnou,“ která ani za to nestojí,

aby se několik slov z ní otisklo. — Když v Inšpruku před několika dny odbyval se sjezd katolických jednot, tu Národní Listy ani slova o tom nepřinesly a přec je čtenářstvo jejich z většího dílu katolické. Ale když toutéž dobou odbyval se v Ženevě sjezd všech revolucionářů evropských: tu zvláštní telegramy o tom přinášely; celé sloupce své vyplňovaly zprávami o tom sjezdu, který, až k pláči to je, bídne se rozpadl. A proč nás nasycovaly řečmi tam drženými a výtahy z těchto řečí? Inu, mluvilo se tam proti církvi, proti papežství, freimauři drželi tam ztřeštěné řeči o kněžích, o jejich tyranství atd. A když katolickým Ženevanům bylo toho už přec trochu mnoho, a oni se krotce ozvali, neopomenuly Národní Listy k tomu přidati tuto potměšilou poznámku: „V Ženevě udržují katolici značnou propagandu, která dostává z Lyonu velké sumy peněz. Fazy zorganizoval tudíž proti sjezdu mocnou opozici, která konečně i sjezd rozehnala.“ A když konečně s řečiště hodilo se katolíkům před nohy heslo „pryč s papeženstvím,“ tu dle Národních Listů opovážil se Fazy proti tomu protestovati; „on vyskočí zuřivě a volá: Šetřte náboženské svobody!“ (Škoda že nedoložil: jako v Praze, kdež jistí páni pro Irvingiány verbovali a Jesuitům okna vytloukali! Red.)

Kde je původní program Národních Listů, v němž se slibuje, že zprávy jejich budou nestranné a vždy dle pravdy? — Ovšem málokdo si ho schoval, aby porovnával s ním nynější bouchání Národních Listů! — Vůbec zdá se, že Národní Listy nemohou se už ani dočkatí pádu našeho sv. Říma. Pak snad zkvete u nás blahobyť?

Fr. H.

Z kraje, v září 1867.

(„V Čechách ubývá milovníkův tance.“)

Pod záhlavím „v Čechách ubývá milovníků tance“ přinesly některé listy tyto zprávy: Dle výkazu statistického, sestaveného zemským účetním úřadem, rostl prý v posledním desetiletí 1857—1866 výnos všeobecných tax z muzik ne značně, ale rostl prý přece a sice ze 17.113 zl. v roce 1857 až na 19.041 zl. r. 1865, tedy zaplatilo se tak zvaných všeobecných tax o 1920 zl. více r. 1865 než před desíti lety. Výnos ale tax placených za jednotlivé každé povolení zvláštní klesal prý a sice klesl z 11.917 zl. r. 1857 až na 6034 r. 1865. Roku 1866 obnášely taxy za zvláštní udělení povolení k odbyvání muzik toliko 4362 zl. následkem válečných událostí loň-

ských. Co se týče ale všeobecných tax, neměla loňská válka žádného (škodlivého!) vlivu na ně, ještě taxy tyto napřed na celý rok se platí a páni hostinští nesedíce u diplomatických stolků a nejsouce zasyvěni v tajnosti diplomacie netušili války a brali povolení na muziky jako kdy jindy. Pováží-li se tedy ta okolnost, že výnos tax za muziky na rok napřed zaplacených rok od roku stoupá a roste, jest z toho patrné, že hospod přibývá a s nimi množí se počet hostinských, kteříž skládají taxu za muziky všeobecnou na celý rok — s druhé strany prý ale je viděti z toho, že ubývá tanečních zábav, poněvadž výnos tax za udělení zvláštních povolení k odbývání muzik rok od roku klesá a tudíž, zní závěrek, ubývá prý milovníků tance v Čechách. Prosit! Blahoslavený, kdo tomu uvěří. Tot jest roztomilý, přerokozkošný závěrek; škoda jen, že vzdor navzdor výkazům statistickým není pravdivý alebrž falešný. Nebo probůh, kde rok od roku přibývá hospod a s nimi hostinských beroucích povolení k muzikám na celý rok, kterak tam možná domnívati se, že ubývá milovníků tance? či berou ti hospodští ta všeobecná povolení jen pro nic a za nic? To může tvrdit jen, kdo nezná lakotu lidskou vůbec a hostinských zvlášť.

Ale kéž by jen tomu tak bylo! kéž by ten domněle ztenčený počet tanečních zábav a tanečnickův ještě o několik procent se zmenšil. Myslím že by to nebylo našemu jinak dosti zbědovanému lidu na škodu, ba získalo by tím blaho celých rodin a jednotlivcův a nehynuly by duše nesmrtelné. Kdož na venkově žijeme, právě opak toho, co se na základě dotčených výkazův statistických tvrdí, pozorujeme. Nikdy nebyvalo tolik muzik a tolik tance jako za našich dnův, tot pravda a ukaz nepopíratelný, kterýž se nedá ničím odrozumnovat, ani žádnými výkazy. Nic zde nerozhoduje ta okolnost, že taxy za zvláštní povolení na muziky rok od roku klesají. Jsou ti naši hostinští a hospodští velmi praktičtí lidé a nad míru šiperní. Dojdou sobě jednou pro vždy na celý rok pro povolení na muziku, zaplatí na celý rok a mají dvoji výhodu, že totiž uspoří sobě cesty při docházení pro povolení, a útrat, ještě povolení všeobecné jim laciněji přijde a pak majíce je v rukou mohou držeti a obyčejně držívají muziky, kdy a jak se jim zlíbí, třeba i v zapovězený čas, jako se to bohužel děje na zlehčení církevního zákona a na ujmu a škodu mravopoešt-

nosti. Jsou mnozí hospodští tak nesvědomití, že nemohou se ani dočkati konce adventu a postu a hned na tři krále a na neděli provodní mívají muziky, ač oba tyto dnové patří v čas zapovězený dle gub. nařiz. od 24. října 1826 č. 52366. Známt osadu, kde letos na neděli provodní na dvou místech byly muziky. Starostové obecní dávají beze všeho obalu povolení k muzikám; leckdes jest starosta sám anebo jeho příbuzný, kmotr atd. hospodským, a tu ovšem povolení muziky nepotkává se s překážkami; jinde opět jest starostou šlechtic velkostatkář mající pivovár, z něhož berou a bráti musí hospodští pivo, a že v takových poměrech se neskrblí s povolením muzik, to si každý rozumný spočte na pěti prstech. Čím více se vyčepí piva, třeba bryndy, tím líp, tím výnosnější pivovár a hostinští nedají se také dvakráte pobízet. „Mám povolení na muziky na celý rok, mám velkou činži a daně, musím, abych to vytěžil, držeti muziky“ tak zní odpověď hospodského, kdyby se mu činily výčitky pro příliš časté muziky.

A přece nejsou daleko ti časové, kde jak mile rolník na jaře rozsil símě své do země až po žních nebyvalo žádných muzik v obcích v neděli a ve svátek. Tu scházeli se raději mladí staří, dívky i čeledi u kapličky anebo sochy a modlili se — za zachování a požehnání úrody zemské. Bálit se krupobití a neúrody a proto — přede žněmi a ve žních netančili, ale modlili se. Nyní? nyní mají hladoví hospodští největší žeň. A nic není naplat, ani obecné strasti je neodvrátí od odbývání muzik. Dovolte abych zde poznamenal, co se stalo zde roku 1865. Roku toho bylo náramné sucho. Dne 23. července v neděli sedmou po sv. Duchu oba dva duchovní modlili se za Boží vláhu a obětovali na týž úmysl mši sv. ranní i velkou, a při odpoledních službách opět se modlili za vláhu. Bylo sucho, nedůstatek vody, ale odpoledne — v hospodě („Kocanda“ nazvané) — byla muzika, a bylo to uprostřed žní. Několik dní na to přišly kroupy a způsobily ač zalité deštěm nemalé škody zvláště na jaři a strhl se oblak a voda nadělala škod na polích a lukách až i mosty kamenné dva odnesla a pobořila a obilí v snopích a hrstě brala. V pravdě za pravý trest a pokutu jsme to pokládali! Ale co dbají hospodští? Dávají muziky a líčí léčky na kapsy a váčky bujných synků a zhejřilých čeledíkův a řemeslníkův jako kdy jindy, jsouce při tom v hojně míře věrnými pomocníky

ďábla, jenž mívá hody, právě hody „při těchto tanečních zábavách.“

Nebylo smutnějšího roku nad r. 1866, kdež vlast hluboko pokořená, krví tisícův zbarvená, nepřátely zaplavená, morovou ránou ztížená úpěla a truchlila pod tíží strastí. A hostinští dávali muziky a lákali lid otročící rozkoším tělesným do hospod k muzikám. Ale nejpodivnější mi bylo, ano právě zděšení a ustrnutí působilo v srdci mém, když o Havelském posvícení okolo prahu hospody noseny byly mrtvoly nebožtíkův zachvácených cholerou a v hospodě večer ozývala se muzika. V kostele lid a duchovenstvo se modlilo za odvrácení morové rány, konaly se na týž úmysl průvody k sochám a do kaplí dopoledne a odpoledne, a — večer ozýval se divoký ryk a řvavý a surový výskot v hospodě člověka, chtícího odbýt trochu toho kyseleho zbrzydaného piva a kořalky. Nikdo neříkej, proč tam jde lid, — všecken lid tam nejde a jdou tam mnozí, poněvadž příležitost z nich dělá zloděje. — Jest čas svrchovaný, aby se učinila brzy přítrž příliš častým těm muzikám, kteréž tolik zlého natropí a za jednu noc skáčí a zničí, co škola a kostel dlouhý stavěly čas. Jen přísné zákonodárství obmezující libovůli a nerozum starostův a hospodských dovede tu něco a pořídí. Znaltě pisatel těchto řádkův okresního přednostu, kterýž co možná nejvíce obmezoval muziky a bylo jich dost a dost. Ale nyní obecní starostové jsou v té stránce příliš shovívaví. Věc ta jest na pováženou a neměla by se brát jen tak na lehké rameno. Časté muziky nenapomáhají k blahu a spáse a zámožnosti našeho lidu, to by se mělo povážít a zrale uvážít na patričním místě a položit meze té hnilobě, šířící se muzikami a nelitovat ubývání „zábav tanečních,“ kterého bedlivý pozorovatel v skutečnosti nenalezá — ač by bylo si ho přátí.

Jeden přítel lidu.

KRONIKA.

Z Prahy. Příští sobotu slavíme v Čechách zasvěcený svátek sv. Václava, mučenika Páně, patrona a dědice země České. V pátek co svatvečer této slavnosti budou v kolleg. chrámu u Všech Svatých slavné nešpory ve 3 hodiny. O slavnosti sv. Václava bude kázání německé o půl 9., české však až o 10. hodině, načež v 11 hodin pontifikální mše sv. bude sloužena. Hned po českém kázání, ještě než započne zpívání mše sv., bude oféra ve prospěch

našeho starobylého chrámu Svatovítského. Odpoledne pak ve 3 hodiny jsou slavné pontifikální nešpory. —

Po celý oktáv počínajíc od pátku bude v kapli sv. Václava v metropolitním chrámu Páně vždy v 6 hodin ráno sloužena mše sv. se zpěvem a českými modlitbami, odpoledne budou každodenně po celý oktáv v 5 h. litanie s požehnáním. O slavnosti samé svatého Václava udělují se v metropolitním chrámu Páně plnomocné odpustky.

— Pobožnost 40hodinná bude se konati od 28 — 30. září a 1. října u nejsv. Trojice v Podskalí.

Z Tyrolska. Dne 9. září zahájena jest XVIII. valná schůze jednot katolických v Inomostí. Po slavných službách Božích, jež v 9 h. sloužil nejduš. p. biskup *Brixenský* u přítomnosti pp. biskupů *Linceckého* a sv. *Hypolitského*, mnoha kněží i věřících, konalo se první soukromé sezení, v němž zvolen jest za předsedu advokát dr. *Lingens* z Cách, za místopředsedy: svob. p. *Stillfried* z Vidně a hrabě *Cajus Stollberg* ze Sas; za čestné předsedy zvoleni jsou: svob. p. *Andlaw* z Badenska, p. *Müller* ze Švýcarska a dvorní rada *Hasslwanger* z Tyrolska. — V 7 h. večer konalo se první veřejné shromáždění účastníků ve dvorní jizdárně; byloť tam asi 1000 kněží a 3000 nekneží. První řečnil p. biskup *Brixenský*, mluvě o způsobu, kterak se nekneží účastníci mají v záležitostech církevních; po něm mluvil předseda dr. *Lingens*, povzbuzuje k statečnému boji proti nepřítelům podle příkladu katolíků Anglických i Amerických; svob. p. *Stillfried* podal zprávu o zdaru jednoty sv. *Michalské*. — Dne 10. září sloužil v 9 h. nejd. p. biskup z *Lince* zádušní služby Boží za všechny zesnulé údy jednot katolických, načež v užší schůzi od 1/2 11—1 hod. podány jsou zprávy o zdaru jednot a spolků církevních. Ve veřejné schůzi večerní oznámil svobod. pan *Andlaw* pozdravení, jež údům schůze posílá 95letý kmet arcibiskup *Fryburský*, *Heřman Vicari*, a mluvil pak o pravé svobodě. Po něm kněz *Müller* z *Berlina* podal zprávu o rozkvětu katolických jednot tovaryšů; dozorce semináře *Witt* z *Řezna* mluvil o hudbě církevní; řezník *Falk* z *Mohuče* v řeči své se ozýval proti převrácenímu vychovávání dítek za naší doby. Proslulý řečník kanovník *Moufang* z *Mohuče* vyličil v krátkém přehledu děje církevní v posledních 50 letech a ukázal, kterak církev katolická, ač byvši r. 1817 ze všech stran

opuštěna, o jmění své oloupena, nieméně vždy čerpala z pokladů milosti Ducha sv. té síly, že šťastně přestála boje i ty nejtěžší, tak zejména r. 1848, a že boji těmito víra v srdcích milionů věřících znovu probuzena neb obživena byla. K třetí soukromé schůzi dostavil se též nejđ. metropolita p. arcibiskup Solnohradský. Také z Ameriky přítomen byl jeden kněz jménem abbé Begin z Quebecu v Kanadě, jenž německé řeči téměř úplně mocen jest.

(Pokrač. budoucně.)

Z Německa. V městě Bremách byl před nedávnem za kazatele v luteránském hlavním chrámě ustanoven jakýsi pastor Bulle, jehož kázání jsou novým důkazem hniloby duchovní, jakáz den ke dni vždy více se mezi protestantstvem rozširuje. Řečený pastor dal vytisknouti svoje kázání „o božské Trojici,“ kdež praví, že toto učení „mysl lidskou mate a zdravému rozumu se protiví“ a dále pan pastor dokládá: „Jedině stará bohoslužba pohaná to způsobila, že se nyní i v křesťanstvu o dvou osobách vedle jednoho Boha mluví; bylo to vítězství, byla to msta pohanstva, jež mezi křesťany vhodilo tento spor o božství Kristovu.“

Z Bavor. Ve *Virchurku* odkázala v Pánu zesnulá dcera tamějšího měšťana, Rosina Kloiberová, chlapeckému semináři dům a 30.000 zl. r. č.

Z Belgie. Ve vesnici R. mezi Halem a Monsem v Belgii dal tamější farář do kaple sv. Rocha zhotoviti nový obraz a napomenul věřících, aby k tomuto sv. patronu útočiště své brali, an právě po mnohých krajinách Belgiických cholera zuřila. Jednoho večera sedělo v hospodě několik mladých neznabohů pohromadě a hanlivými slovy posmívali se onomu obrazu sv. Rocha. Bezbožný hospodský učinil jim návrh, aby se všickni druhého dne ku posměchu tohoto svěťce v procesi ku kapli odebrali a tím způsobem se ostatním „pobožnístkářům“ hodně vysmáli. Příštího dne z rána udělali ze slámy postavu, kterouž pojmenovali „svatým Rochem,“ dali ji na máry, jež čtyři neznabohové ku kapli donesli, cestou oplzlé písně zpívajíce. Došedše ku kapli zapálili slaměný onen vích, načež hospodský zvolal: „Jestliže opravdu Bůh jest, nechat sebe a sv. Rocha pomstí!“ a jiný bezbožník doložil: „Jestliže jest Bůh, ať nám pošle do naší vesnice cholera!“ — Sotva došel hospodský domů, již našel ženu i tré dítek cholerou zachvácené; brzy i jeho táž nemoc uvrhla na lůžko a do

rána bylo pět mrtvol v hospodě. V touž noc zemřeli také oni čtyři nešťastníci, jenž byli máry se slaměnou figurou ku kapli nesli a po nich zemřeli všickni ostatní účastníci onoho rouhavého zločinu. Nemylte se, Bůh nebývá posmíván.

— Dne 2. září započal v Mechlině valný sjezd (kongres) *katolíků*. Při první řeči, kterou činil kardinal-arcibiskup Mechlinský, Sterkx, byli přítomni biskupové z Tournai, Namuru a Lutichu, biskup z Bosry, patriarch Antiochenský, Msgr. Merode (byvalý ministr války v státu papežském), rektor university Lovaňské, Laforet, mnoho kněží a 5000 posluchačů. Dne 3. září přibyl k sjezdu též proslulý biskup Orleanský, Msgr. Dupanloup.

Z Francouzská. V městě *Toulquise* konala se od 28—30. července t. r. slavnost církevní ke cti svatě pastýřky Germany Cousin, kteráž v den sv. Petra a Pavla za svatou prohlášena byla. V slavnostním průvoduúčastnilo se 14 biskupů a opatů, zastupitelstvo městské, mnozí jenerálové a důstojníci, advokáti a všickni úředníci v uniformě, tisíce lidu z města i z vřkoli. Po celé tři dni byly krámy v městě zavřeny a práce nížádné se nekonaly.

— V městě *Rodezu*, čítajícím jen asi 14.000 obyvatelů, umluvily se křesťanské *služky*, že přispějí k výživě jednoho nebo dvou zuavů ve vojště papežském. Když biskup Rodezský se chystal k odejzdu do Říma ke dni 29. června t. r., odevzdaly mu služky 1000 franků pro sv. Otce na výživu dvou papežských vojínů. Sv. Otec Pius IX. hluboce jsa dojat obětavostí těchto ušlechtilých dívek dal biskupovi pro každou z nich památný peníz. Biskup povolal po návratu svém všechny služky do svého paláce a udělil jim papežské požehnání rozdal mezi ně medalie, z nichž ovšem nad míru potěšeny byly.

Z Turecka. Jistý Turek pro zpáchanou krádež odsouzen jest k smrti provazem; on sám odevzdal se sice pokojně osudu svému, ale osm nedorostlých dítek jeho po celý den tak hořekovalo, že se o tom dozvěděly *Milosrdné sestry ve francouzském špitále Cařihradském*. Přemýšlejíce, jakým by způsobem ubohému odsouzenci přispěti mohly, usnesly se konečně na tom, že dvě ze sester půjdou k samému sultánovi, aby vyprosily milost pro onoho nešťastníka. Avšak hnedle by se jim bylo nezdařilo; neboť strážé turecké nikterak nechtěly vpustiti milosrdných sester do císařského paláce. Konečně přece zvítězila

vytrvalost obou sester; vešly do komnaty sultánovy. Abdul-Aziz přivítav jich velmi vřídne s úsměvem na tváři vyslechl žádost, již mu sestry přednesly, a pravil: „Uděluji milost, o kterou žádáte; neboť nemohu odporovati svaté horlivosti, která srdci vašemu tak šlechetně úmysl vnuknula. Jděte s důstojníkem tímto, jenž vás do vězení povede, abyste samy sňaly okovy s rukou vašeho svěřence a uvedly jej nazpět k dítkám truchlícím.“ Se slzami v očích děkovaly sestry sultánovi, kterýž je s těmito slovy propustil: „Nezapomeňte cestu do paláce mého. Kdykoli budete mítí nějaké přání, přijďte ke mně, ničeho se nebojíte; nebo vám, andělům milosrdenství, všecky dvěře jsou otevřeny.“

Literární oznamovatel.

— „*Posvátná kazatelna*.“ Svazek 11. (říjnový) obsahuje tyto duch. řeči: na slavnost sv. Michaela archanděla, sv. Františka Serafa. a na slavnost růžencovou; na ned. XVII. po Sv. Duchu o svornosti, na ned. XVIII. o křivém podezřívání a posuzování; na ned. XIX. o pekle, místě věčného trápení. Na slavnost posvěcení chrámu: a) Chrámy katolický, b) osadník povinen jest v neděli a ve svátek ve svém farním kostele Bohu sloužiti. Na ned. XX. po sv. Duchu: Náuky, napomenutí a výstrahy plynoucí z všudypřítomnosti Boží. Na str. 865 nalezá se řeč před sv. biřmováním (připomínky biřmovancům) a na str. 874 řeč při žehnání manželstva 50letého.

— „*Jesličky Budečské*.“ Přinesli jsme již v Blahověstu str. 328 zprávu o tom díle, jež dílem co *vánoční divadelní hra*, dětmi provozována, dílem nedostává-li se uchystaného k tomu divadlíčku, co *oratorium* pomocí smyčcového kvartetu a několika zpěváků rozličného stáří, v každém místě, kde škola jest a fara, s několika hudebníky dávati se může.

Jesličky tyto povstaly horlivostí několika učitelů a hudebníků Pražských a to asi před 20 lety, načež asi 12krátě ano někdy i dvakrátě za rok dávány býti musely, na žádost a prosbu dítek, rodičů i jiných vznešených osob. Napřed stávalo jen děje druhého, který výborně jak co do básně tak i co do hudby se podařil; nápotom ještě se ani dítkám ani rodičům z místa nechtělo, přibásněn byl akt první, a akt třetí, jenž rovněž hudbou výbornou se vyprovodil. V časopisu „Národní škola“ nachází se zevrubnější až do podrobnosti návod pro pány učitele, jenž by o to se pokusiti chtěli, aby Jesličkovou tu hru v čas vánoční dítkám z lásky upravití mohli. Musíme pravdě dáti to svědectví, jež sami o

sobě ze zkušenosti máme, že hrou touto dítkám nevinné radosti šest neděl před vánocem, a 6 neděl po vánocích se připravily; celá škola zpívala a i domov 30 krásnými melodiemi se ozýval. Vím se pamatovati, že to zlaté bývaly doby našeho právě začínajícího tenkrátě školství českého, i doufáme, že každé české místo, jehož pan učitel o podobné představení se pokusí, o tom samém radostném výsledku se přesvědčí. Byly to pravé radovánky dítek s dětátkem Vykupitelem světa.

Že tam i Virgil, římský básník, přijde a svoji básně o světě Vykupiteli ještě mu neznámém zpívá, což jest to za těžkost pochopiti? jakáž jest to nevoda, dovědí-li se dítky, že i pohanští Slované zpívali a i hrou provázivali Očekávání světa Vykupitele. Všeckenť svět tenkrátě ve svých mravních stěžejích a ve svých blouzeních tak byl střesen a strášen, že všechna lepší srdce nevyhnutelně brzo světa Vykupitele očekávala.

A však i nyní bohužel, ačkoli jsme křesťané, přece jsme to jen podle jména na velikém díle, neboť dílem svět fabrikantský, dílem obchodnický, dílem bohužel i svět učený přehlušuje nás, naše rodiny ano i naši naděje lepší budoucnosti, naše dítky svým rykem mefistofelské hudby, a neostýchá se vzítí nám vše krásné a nevinné, vše čistě lidské, aby jen nám své modly výdělkářství, čachru a pýchy učenecké i nicotu života lidského po smrti na nestoudný odív postaviti mohl. Stávali kde ještě v přátelích dítek citu lepšího; nedejme naše tyto zárodky jedem mředovým otravovati, chraňme ještě dokud co chrániti se dá, a odpusťme oněm, neboť v skutku nevědí v polovičitosti svého tak zvaného vzdělání, co činí. Nechme je vybouřiti; přijdouť zajisté časové lepší, vzdělanější, střízlivější, hlouběji Boha proslavující, nežli tito jsou, jenž jen bořiti umí. Pak i onino pobloudilci novou píseň počnou Hospodinu na pokání, což ale nám nepřekážej chrániti všechno což se chrániti dá.

Dítkám našim chystá se nová radost ovšem vážnější čili raději řečeno těžší nežli Jesličky, ale neméně utěšená a sice: *Oratorium stvoření světa* provázené jak umělými průhlednými 6 malbami, tak i zase vysvětlujícím textem, což celé uvelebovati bude hudba Haydnova ode všech znalců za výbornou a zdařitou uznaná.

O tomto Oratorium podáme časem svým v Blahověstu náležitou zprávu, zde jen toliko to ještě připomínáme, že co tuto Stvoření celého světa i člověka se nám představuje, v Jesličkách Vykupitel a Obnovitel duší celého světa věčného s nebes hůry v pravém básnickém

kontrastu se duším dítek milených podává a štěpuje, což oba ty básnické výtvary v jeden celek paedagogický váže. Amerling.

— Kněhkupec *B. Stýblo* koupil 25 českých povídek a spisů pro mládež ze skladu Adolfa Kurandy s právem na všechna další vydání. Cenu některých spisů těchto nový majitel snížil.

— „*Seznam* všech roku 1866 v Rakousku vydaných kněk a časopisův v jazyku česko-slovenském.“ Sestavil Fr. Aug. Urbánek. Sedmý tento ročník „*Seznamu*“ čítá 76 stran. Vydává se v kněhkupectví I. L. Kobra v Praze.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Josef *Schneider*, za kapl. do Buchova.
- p. Jan *Sporer*, za kapl. do Neukirchen.
- p. Josef *Slaviček*, za kapl. do Česlic.
- p. Frant. *Janků*, za kaplana do Haslavy.

Uprázdnné místo:

Katechetství na hlavní a nižší reální škole v Kolíně do 15. října 1867.

V biskupství Kralohradeckém.

V Pánu zesnuli:

- p. Jan *Gally*, farář ve Vejvanovicích, dne 6. září (nar. 19. května 1797 v České Třebové, kněz od 24. srpna 1821);
- p. Jan *Dvořáček*, kněz na odpoč. v Hořicích, dne 7. září (nar. 26. září 1804 v Hořicích, kněz od 5. srpna 1830).

Vyznamenán jest:

- p. Frant. *Bartoš*, farář v Jilemnici, obdržel collare canonicorum.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Jos. *Novák*, administrator, za faráře v Kněžicích;
- p. Jos. *Semerad*, administrator, za faráře v Slatinanech;
- p. Jos. *Jezdinský*, neom., za vikaristu při kathedrálním chrámu v Hradci Králové;
- p. Vinc. *Kvapil*, koop. v Ném. Bělé, za koop. do Světlé;
- p. Frant. *Jezbera*, koop. ve Světlé, za kapl. do Hněvčevsi;
- p. Frant. *Turovský*, admin. v Třebosicích, za admin. do Moravan;
- p. Cyrill *Kaněra*, kněz řádu sv. Bened., za koop. do Police;
- p. Ant. *Sysel*, kaplan, za adm. v Chrudími;
- p. Ant. *Knapp*, neom., za kaplana do Golčova Jeníkova;
- p. Jos. *Fiedler*, koop. v Olešnici, za koop. do Nové Paky;
- p. Jan *Ot*, neom., za kooperat. do Olešnice;
- p. Ignác *Lhota*, kaplan, za administratora ve Vejvanovicích;

P. Klemens *Šandera*, kněz ř. přemónstr., za kapl. do Humpolce.

Uprázdnné místo:

Vejvanovice, fara patron. knížete Kinského od 7. září do 19. října.

V biskupství Budějovickém.

V Pánu zesnul:

- p. Frant. *Pusch*, kněz na odpoč., býv. farář Nezamyslický, 20. srp. (nar. v Strakonicih 28. ún. 1802, vysv. 25. červce 1830).

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Frant. *Hraše*, býv. admin. v Cetařazi, za admin. in temp. et spir. ve Zhoři;
- p. Frant. *Mrazík*, kapl. za adm. v Bělčicích;
- p. Jan *Šmrcha*, kapl. v Červeném Dřevě, za admin. v Milavči;
- p. Ondřej *Štifter*, jubil. kněz, farář v Andreasberku, vstoupil na stálý odpočinek.

Uprázdnná místa:

Hodňov (Honetschlag), fara patron. náb. fondu, do 20. října.

Hiršava, fara téhož patron. do 25. října.

Milavče, lokalie patron. města Domažlic, do 9. října.

Svíny Trhové, děkanství patron. p. hrab. Buquoy, do 20. října.

Bělčice, fara patron. p. hrab. Linkera, do 1. listop.

V biskupství Litoměřickém.

V Pánu zesnul:

- p. Frant. *Kühnelt*, býv. děkan v Oustí, jubil. kněz, dne 25. srpna (nar. v Hroboch 15. října 1787; vysv. 9. září 1811);
- p. Jos. *Weinert*, býv. děkan v Bořislavi, dne 30. srpna (nar. v Minicích 12. ledna 1796, vysv. 24. srpna 1820);
- p. Petr *Foita*, os. děkan v Hořtce, jubil. kněz, dne 7. září (nar. v Hořtce 6. listop. 1789, vysv. 24. dubna 1813).

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Jos. *Böhm*, farář v Niklasberku, za faráře do Proboštova;
- p. Jos. *Ehl*, kapl. v Libochovicích, za faráře do Jetřichovic;
- p. Frant. *Dornaus*, kapl. v Zákupcech, za katechetu na hlavní škole v Mimoni;
- p. Vavřinec *Rössel*, kapl. v Bořislavi, za kapl. do Teplice.

Listárna redakce.

Milodary. Na pohřelé ve Skučí: Ze Slivice 13. zl. S. 2 zl. Odesláno 15 zl.

Dopisy. z Ou., z Kol., z N. B. a z V. Jen. přístě.

Oprava tisku. V písni *Svato-Václavské* o mái sv. v předešlém čísle ve strofě Evangelium, 2. řádku místo „slávu“ čti *slovu*; v 11. strofě, 5. řádku místo „světala“ čti *skvětala*.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
v kníž., arcib. semi-
náři číslo 190—I.

Expedice:
v kat. knihkupectví
B. Stybla,
na sv.-Václavském
náměstí, čís. 786—II.

Nedostlá čísla rekla-
muje nejdříve
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasý katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

**Předplácí se
v expedici**
i u všech řádných
knihkupečů
na rok: 2 zl. 50 kr.
na půlro.: 1 zl. 30 kr.
Po poště:
jenom v expedici
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1 zl. 55 kr.

Předplacení čtvrt-
letní se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bidné činí národy.“ (Přisl. XIV. 34.)

Růžence

1. Co jest růženec a jak ten způsob modlení povstal.

Růženec jest jistý modlení způsob, jímž patnáctero desítek pozdravení andělského přimíšením modlitby Páně dělíme: a též tolikero tajemství našeho vykoupení při každé jednotlivé (desítce) zbožným rozjímáním ctíme a obnovujeme. (Brev. rom. in festo Rosarii B. V. Lect. 4.)

Růženec, č. takový modlení způsob, jímž jisté modlitby dle jistého počtu a pořadu se opakují, jest zajisté velmi starožitný; padáť snad do 3. neb 4. století a vzal počátek ve východních krajinách. Vypravuje se, že za prvních již století křesťanských poustevníci a mniši (kterýžto života způsob, jak z církevního dějepisu znám, na východě a jmenovitě v Egyptě počal; sv. Pavel, sv. Antonín) malých kaménků a jiných znamének užívali, dle nichž se při modlitbách svých častěji opakovaných řídili. Tak vypravuje *Palladius* ve své historia Lausiaca a *Sozomenus* ve svém dějepisu církevním o (prvém) poustevníku *Parlovi* na poušti Pherme v Egyptě (nar. 228, † 341; památka jeho 15. ledna), že denně, jakoby Bohu nějakou daň přinášel, 300 modliteb konal; aby však z nedopatření u počtu se nezmylil, že prý 300 kaménků do klínu brával, z nichž po každé modlitbě jeden stranou kladl; když pak počet kaménků z klínu mu vymizel, věděl, že počet modliteb dle počtu kaménků dovršen jest. Totéž vypravuje se o mnichu *Makariovi* Mladším (2. ledna) ve 4. století. (Viz církv. děj. Alzog str. 448.)

Později povstal obyčej, místo žalmů modliti se jistý počet „Modlitby Páně“ a „Pozdravení andělského,“ zvláště u těch, kteří čísti neuměli. Tak sv. *Benedikt* z Nursie, zakladatel řádu Benediktinského (nar. 480 † 543; 21. března), nařídil svým

mnichům, aby při práci, místo denních hodin, jistý počet „Otčenášů“ a „Zdravasů“ se modlili, dle počtu kuliček, jež na šňůrce navlečené s sebou nosili. Rovněž tak nařídil sv. opat *Jan Gualbert* († 1073; 12. července) svým řeholníkům, kteříž nebyli kněží a latinsky nerozuměli, aby místo latinských žalmů několikrát „Otče náš“ a „Zdravas“ střídavě s rozjímáním se modlili. Též znamenával lid počet modliteb jakýmsi hřebíčky na pásu kolem života připevněnými. Vůbec pak v 11. století vešlo ve zvyk, že řeholníci, aby dle řehole své na slovo se zachovali, malé kuličky si zhotovovali, kteréž na nit navléknuvše při modlení dolů spouštěli, aneb dále posouvali.

Nynější růžence podoba, jakož i způsob, modliti se ho, vůbec sv. *Dominiku*, zakladateli řádu Dominikánského (nar. 1170, † 1221; 5. srpna) se připisuje. (Bened. XIV. de canon. l. 4.). Zavedl ho r. 1208 aneb o něco dříve, aby totiž zachránil věřící před bludem Albigenkých a jiných kacířův, kteříž rouhali se tajemství vtělení Páně. (P. Echard, dominikán, to dokázal nevyvratně. Biblioth. scriptor. Ord. Praedicator. T. I. p. 362 l. 2. p. 271.)

Jiní však počátek nynějšího růžence jiným připisují. Tak D. *Luca di Achery* a *Mabillon* (praeft. ad act. ss. ord. Bened. saec. V. p. 58.) snažili se dokázati, že tento způsob modlení mnohem starší jest, a že již r. 1100 v užívání byl. Ještě jiní připisují ho přímo sv. *Pavlu*, opatu z Monte Ferrato v Lybii, vrstevníku sv. Antonína; jiní zase sv. *Benediktu* a ještě jiní ctihodnému *Bedovi*. *Polidor Virgilius* udává, že Petr Poustevník za času Urbana II. chtěl národy povzbuditi k tažení křížovému (1095), učil je modliti se tak zvaný žaltář laikův, složený ze 150 zdravasův, dotvrzuje, že takový jest nábožný obyčej poustevníkův v Palestině. V hrobě pak sv. Gertrudy di

Nivelle († 667) a v hrobě sv. Norberta († 1134) nalezeno jest několik kuliček navlečených na šnurce, kterých se zdály býti kuličkami z růžence.

2. Bratrstvo sv. růžence.

Témuž sv. Dominiku se přičítá též založení bratrstva růžencového (fraternitas sanctissimi Rosarii). Založil je prý, jak se vypravuje, ku zřejmému rozkazu Rodičky Boží, když totiž r. 1212 o obrácení bludařů Albigenských pracoval. Bývá vypočten na obrazech, kterak klečícímu Rodička Boží, majíc božské dítě na rukou, růženec podává. Později r. 1460, praví se, že Alanus z Rupe je opět obnovil.

Bratrstvo samo jest dvojího způsobu:

1. *Bratrstvo růžence obyčejného.* Údové tohoto bratrstva jsou vázáni, týdně 15 částek, z nichžto každá z desíti kuliček (zdrávasů) sestávala, se vymodlití a první neděli každého měsíce k správě Boží jíti, jakož i nejbližší Svátost oltární přijmouti.

2. *Bratrstvo růžence ustavičného.* Členové jeho neustále opakovali modlení růžence celého, což každý jednotlivý úd ve jmenu celé společnosti činil.

V obvyklých průvodech musili údové obou bratrstev se účastniti. Papež Sixtus IV. (1471—1484) udělil všem růženec nábožně se modlícím odpustky 5 let a 40 dní.

3. Slavnost sv. růžence.

Tato jest původu mnohem pozdějšího. Známa jest pod jmenem: „*Festum (ss.) Rosarii B. M. V.*“ a slaví se nyní v celé církvi. Původ její jest tento: Když r. 1571 Turci s velikou mocí do západní Evropy se tlačili a vyhlazením náboženství křesťanského hrozili: stalo se právě dne 7. října, první to neděli téhož měsíce, že Jan z Rakous (Don Juan) v kruté bitvě na moři u Lepanto u Korintského zálivu nad loďstvem jejich zvítězil; na památku toho a na důkaz vděčnosti, poněvadž vůbec se mysli, že jedině na přimluvu Rodičky Boží vítězství ono dobyto jest, založil papež Pius V., kterýž z Dominikánův pocházel, zvláštní slavnost, kteráž nazvána jest: *Festum Mariae de Victoria*, t. j. *Rodičky Boží vítězné*.*)

Poněvadž ale onen vítězství den první neděle v říjnu byla, na kteroužto bratrstvo růžencové všudež v slavných průvodech růženec se modlilo: změnil dvě leta na to papež Řehoř XIII. dne 1. dubna 1573 jmeno slavnosti té a nazval ji „*růžencovou*“, potvrdil officium (t. j. hodinky církevní k slavnosti té složené), a nařídil spolu, aby budoucně ve všech kostelích, kdekoli by bud oltář neb kaple ke cti sv. růžence se nalezal, 1. neděli měsíce října slavnost sv. růžence se konala. —

Papež Klement XI. rozšířil na žádost královny Marie Anny slavnost tuto brevem (vynešením) od 26. září 1671 i na Španěly a všechny k nim příslušící země. Císař Leopold však ucházel se u papeže Innocence XII. o bullu, kteroužby slavnost tato v celém křesťanstvu se zavedla; a papež Klement XI. vydal ji r. 1716, když císařské vojsko pod Karlem VI. dne 5. srpna (Paniny Marie Sněžné) r. 1715 Turky u Temešváru porazilo, na kterýžto den bratrstvo růžencové v Římě právě průvod konalo a Rodičku Boží za pomoc proti Turkům prosilo. — Téhož roku musili Turci též upustiti od dobývání ostrova a pevnosti Korfu a obléhání zrušiti, 8. den po nanebevzetí R. B. — Klement XII. rozšířil officium sv. růžence na celou církev. Papež Benedikt XIII. učinil potom ještě některé přidavky v breviáři.

4. Smysl i význam té slavnosti.

Význam slavnosti sv. růžence není dle úmyslu a ducha církve žádný jiný, než připamatování, že velmi prospěšno jest a užitečno, Rodičku Boží veездеjších potřebách o pomoc vyzývati. Tak píše mezi jiným papež Klement XI. v zřizovací bulle od r.

se obě loďstva. Brzy zpozorovali křesťané patrné známky pomoci Boží. Nepříznivý až dosud křesťanům vítr se utíil a mírný větřík počal váti, kterýž kour z křesťanských děl hnál Turkům do očí; slunko též přestalo paprsky svými křesťany oslňovati. Bojováno 4 hodiny. Jak daleko zrak stačil, nebylo na hladině mořské nic než krev, mrtvol, vesla a rozličné částky rozkotaných a roztržených lodí viděti. Se strany nepřátelské padlo 30.000 mužů; 3500, mezi nimi 25 osob vznešených, upadlo do zajetí, 130 nepřátelských lodí dobyto, ostatní buď na skaliskách roztrženy, buď ve dno prostřeleny, buď spáleny jsou; málu z nich podařilo se utéci. Na zajatých lodích nalezeno 15.000 křesťanských otroků, kteřížto všickni hned okovů zbaveni a na svobodu propuštěni jsou. Na poděkování nařídil papež modlení v celém křesťanském světě a ustanovil na věčnou památku slavnost *Marie Paniny Vítězné*, jakož i velel přidati v litanii Loretanské slova: „*Pomocnice křesťanů, oroduj za nás.*“ Spandanus in contin. Baron. tom. 2.

*) R. 1571 přišlo mezi křesťany pod vedením Jana z Rakous a Turky pod Halim u Lepanto k bitvě na moři. Ihned jak loďstvo vyplulo, neustál papež Pius V. k Bohu se modlití a Rodičku Boží o její přimluvu vyzývati, aby všemohoucí Pán vítězství křesťanům nad Turky popřáti ráčil. Nařídil i všem klášterníkům, aby totéž činili; a celé křesťanstvo následovalo příkladu jejich. Zvláště pak se v tomto nebezpečném čase Rodička Boží vyzývala růžencem. Dne 7. října (1. neděle téhož měsíce) o hodině polední srazila

1716: „*Aby srdce věřících k nejslavnější Panně tím mocněji se roznítala, a milostí nebem udělených památka nikdy nevyhynula a t. d.*“

Modlitba růžencová sama není sice v přísném smyslu předmětem slavnosti této; avšak chceme tuto zkratku promluvit o všem, co k růženci přináleží.

5. Podstata růžencové pobožnosti.

Podstata růžencové pobožnosti záleží v tom, že se nejprv říká apoštolské vyznání víry, č. *Věřím v Boha*, jakožto základ celé pobožnosti; na to „*Otče náš*“ jakožto modlitba Páně, nám nejdražší a nejvýznamnější, a po něm třikrát „*Zdrávas Maria*“; pak následuje 15 tak zvaných *desátek*, z nichžto každý z Otčenáše a 10 Zdrávasů sestává. V každém desátku se jedno z tajemství vzatých ze života Ježíše Krista anebo Rodičky Boží po slově Ježíš přidává a po celý jeden desátek opakuje. Též před Otčenášem a po něm se slova „*Sláva Otci i Synu i Duchu sv.*“ atd. vždycky říkají. Takto se modlí lid růženec nejvíce v našich krajinách, jen že zde onde před 6. a 11. desátkem ještě „*Věřím v Boha*“ tímž e způsobem jako na začátku se vkládá a říká.

Lid se však obvykle jen 5 desátků modlí, což se též růžencem (beze všeho zevrubnějšího vymezení) nazývá. Mnozí, kteříž růženec dobře se modlití neznají, vynechávají častokráte tajemství; semotam se místo nich i Sláva Otci, Synu atd. říká. Někdy se místo tajemství i některé jiné modlitby do růžence uzavírají, jako: „*kterýž dušičkám v očistci život věčný uděliti račíž*“ atd.

Toto vetkávání tajemství a jiných modliteb děje se ve „*Zdrávasu*“ po slově Ježíš. Jest 15 desátek, tudy i 15 antifon (tajemství) rozdílného obsahu.

Prvních 5 obsahuje tajemství *vtělení* Ježíše Krista a jsou tyto:

1. kterého jsi, Panno, z Ducha svatého počala;
2. s kterým jsi Panno, Alžbětu navštívila;
3. kterého jsi v Betlémě porodila;
4. kterého jsi v chrámě obetovala;
5. kterého jsi v chrámě nalezla;

Těchto *pět* antifon nazývá se antifony *radostné*, odtud ta prvá třetina celého růžence též *radostný růženec*.

Druhých 5 obsahuje hlavní tajemství *z utrpení* Ježíše Krista, a jsou:

1. kterýž se za nás krví potiti ráčil;
2. kterýž za nás bičován byl;
3. kterýž za nás trním korunován byl;
4. kterýž za nás těžký kříž nesl;
5. kterýž za nás ukřižován byl.

Tyto nazývají se *bolestné* a druhá třetina celého růžence *růženec bolestný*.

Obsahem antifon třetích jsou tajemství *z oslavení* Ježíše Krista a Rodičky Boží, a jsou tyto:

1. kterýž jsi z mrtvých vstáti ráčil;
2. kterýž jsi na nebe vstoupiti ráčil;
3. kterýž jsi nám seslal Ducha svatého;
4. kterýž tě, Panno, do nebe vzal;
5. kterýž tě, Panno, v nebi korunoval.

Tyto slovy *slavné* a třetí třetina celého růžence dle nich *růženec slavný*.

Mimo tyto antifony se i na začátku hned po „*Věřím v Boha*“ při prvních třech „*Zdrávasích*“ obvykle trojí prosba přidává, kteráž zní: 1. kterýž víru v nás rozmáhaj; 2. kterýž naději v nás posiluj a 3. kterýž lásku v nás roznecuj.

6. Podoba růžence.

Aby věřící růžencovou pobožnost svrchu uvedeným způsobem tím snáze konati mohli, používají tkanice neb provázku, na němž tolik kuliček se nalezá, co „*Věřím v Boha*“, „*Otčenášů*“ a „*Zdrávasů*“ vyřkáno býti má. Tak činili mniši opata Jana Gualberta (Srútkova Liturgika 1. vyd. str. 363). Provázek takový s kuličkami obsahuje buď třetí díl růžence s „*Věřím v Boha*“ a třemi „*Zdrávasy*“ na počátku aneb obsahuje růženec celý. V případě prvého nazývá se *růžencem vůbec* (rosarium seu sertum precatorium, modlitební věnec); v druhém případě říká se mu *žaltář* (psalterium), protože dle počtu 150 žalmů Davidových andělské pozdravení 150krát se opakuje, což jako tolikéž žalmů zastupuje; proto celý růženec se také „*žaltář Mariánský*“ (psalterium Marianum) nazývá.

Látka, z níž kuličky a provázek se zhotovují, bývá rozličná. Obvykle bývají kuličky ze dřeva, kosti, kamene, i některé jiné, někdy i voňavé hmoty; šňůra pak ze lnu, hedbávi, vlny, ano i kovu (řetízek).

7. Jmeno.

Příčina, pro kterou tento modlení způsob a s ním i pro snadnější jeho vykonávání užívána šňůra s kuličkami (nástroj) jmeno růžence (jakoby růžového věnce) obdržel, nedá s jistotou se udati. *Gavanti* ve svém díle de process. str. 12. praví: „*Jako mezi zahravnými květinami růže zvláště vyniká a první zaujímá místo pro vznešenou lepest svou a krásné barvy, pro působnou vůni a blaživé účinky, kteréž působí: rovněž tak růženec mezi všemi pobožnostmi první zaujímá místo pro znamenité přednosti, kterýmiž se stkví.*“ Zvláště pak jmeno to odtud snad pochodí, že růženec

se modlíce, upomínky ze života Ježíše Krista a Blahoslavené Panny jako u věnec uvijíme; a poněvadž upomínky tyto trojho jsou obsahu, *radostné, bolestné a slavné*, na růži pak podobné tři částky, listí zelené (radost, jaro), trní (bolest, podzim) a květ (slávu, leto) spatřujeme, odtud snad onen modlení způsob nazván byl *růžový věnec*, anebo skráceně *růženec*.

Růženec se též porovnává s *korunou*, jejížto kruh (objem) jest vyznání víry, 15 Otčenášů jest tolikéž svrchu hvězd zlatých, zdrávasy pak jsou drahé kameny, jimiž ozdobena jest. Sem vztahuje se místo blahoslav. Alana: Žaltář Marianský jest koruna slávy, ozdobená drahokamy zásluh J. Krista, a zhotovená ze zlata lásky nejblahoslavenější Marie Panny.

8. Jiné růženci podobné pobožnosti.

Od růžence zcela rozdílná jest ona pobožnost, kteráž „*Corona*“ koruna (corona vel capellina) se nazývá, jakož i tak zvané „*officium laicorum*“ t. j. denní pobožnost světských věřících čili nekneží.

Pobožnost, nazvaná *Corona* neb *Capellina*, jejížto původcem dle svědectví Bollandistův (3. června) jest sv. Peregrin (Pelhřim), záleží v tom, že se 33krát Otčenáš, ke cti 33 let Krista Pána a 5krát Zdrávas k uctění svatých jeho pěti ran věřící modlí.

Officium laicorum (denní pobožnost nekneží čili světských věřících), kteréž sv. František z Assisi č. Serafinský laikům svého řádu místo brevře předepsal, zahrnuje dle 3. kapitoly stanov řádu toho (*Minoritův* totiž a *Klarisek*; tyto od sv. Klary z Assisi r. 1224, jimžto sv. František Serafinský podobnou řeholi sestavil) následující v sobě modlitby a jejich pořádek; praví: „Laikové necht modlí se „Věřím v Boha“ a 24 „Otčenášův“ se „Sláva Otci, i Synu“ etc.; místo *třetí, šesté a deváté* v hodinách (tertia, sexta et nona) vždy, t. j. za každou tuto část 7 „Otčenášů“ se „Sláva.“ Místo nešpor však 12 a místo kompletáře 7 „Otčenášů“ a „Věřím“ se „Sláva.“ Za zemřelé 7 Otčenášův s „Odpocínutí věčné“ a za opominutí a nedbalost bratří 3 „Otčenáše“ každý den.“

9. Růženec pravidlem modlitebním.

Růženec u nás za pravidlo a normu modlitební (formulář) doporučen jest pouze pro pobožnost *domácí*; při pobožnostech veřejných zřídka se ho užívá.

V domácí pobožnosti se od věřících říká toliko třetí díl růžence, a i tu délkou času vyvinulo se jisté pravidlo vzhledem k tajemstvím, kdy totiž, v kterou dobu roku

církevního která tajemství říkati se mají. Jest pravidlem: Od první neděle adventní až k hromnicím růženec radostný, od hromnic až do bílé soboty bolestný, v ostatní pak části roku slavný.

Při *veřejných* pobožnostech v chrámu Páně se růžence co modlitebního vzoru č. formuláře málo užívá, toliko tam, kde kněz v neděli a svátky co odpolední pobožnost jej zavedl, kdež pak obyčejně střídavě s lidem při vystavené Nejsvětější Svátosti oltární v cibori a sice zachováním způsobu svrchu předepsaného se říká. V novější době se zde onde po prvním Zdrávasu, jakož i po prvním Zdrávasu každého desátku od kněze kratičké rozjímání čítá, v němž tajemství právě připojené se pojednává, což velmi chvalitebné jest. Podobná rozjímání sestavili Iren. Haid, Jos. Strasser (v němčině) a j. ve svých spisech o růženci.

10. Pobožnost sv. růžence, kterak ctihodna.

Růženec jest způsob modlení, který zvláště věřícím, jenž čísti buď se byli nenaučili, aneb pro jinou příčinu čísti nemohou (n. př. staří pro slabost zraku) schváliti se může. Jakkoli veliký jest duchovní prospěch, jejíž dobře uspořádané modlitební knihy poskytují: nesmíme přece zapomenouti, že všeobjímající láska matky církve ani oněch dítek zanedbávati nesmí, kteréž *děle* modliti se chtějí, ale pro leccakou příčinu modlitebních knih použití nemohou. Větší část věřících těchto přináleží třídě obecné, nejméně vzdělané, kteráž schopna není, aby nábožným rozjímáním po delší čas sama zaměstnávat se dovedla. Prosté, snadno srozumitelné, krátké modlitby jsou ona křídla, na nichž duch takovýchto věřících k nebes Pánu se vznáší a před ním *děle* v nábožné roznícenosti trvá. Ano i vzdělaný zajisté s mnohem větší ducha pozorností modliti se bude, když buď pro slabost zraku anebo jinou příčinu z nábožné knihy modliti se nemoha, řeč svého srdce dle jistých v paměti utkvělých modliteb řídí, než když srdce jeho v temných, nejasných citech co lehká na vodách loďka semotam se zmítá.

To-li dobře uvážíme, musí nám zajisté růženec co formulář modlitební, kterýž potřebám takovýchto ubohých vyhovuje, zajisté milým a vítaným býti; a to tím více, poněvadž věřící, modlíce se ho, pobožnost svou počínají *vyznáním* a připamatováním si víry své, v ní stálým vyzváním blahoslavené Rodičky Boží pokračují, mezi tím k Bohu Otci dle nejkrásnější modlitby nám samým Synem Božím vštípené se povznášejí a posléze ne-

přetrženě vznešená tajemství naší sv. víry si připomínají.

Tímto však nechceme nikterak říci, žeby pobožnost tato vůbec žádného poopravení aneb zdokonalení schopna nebyla aneb nepotřebovala; aniž pak tvrditi chceme, žeby kdos snad dobrým katolíkem býti nemohl, kdyžby se růženec nemodlil. Církev schválila tento modlení způsob jen potud, pokudby lepší vynalezen nebyl, což však tak snadno není. Blažen ten, kdo neuměje čísti, přání matky církve naslouchá a dle něho se řídí. Proti růženci však psátí, aneb kázati, aneb dokonce posměch si z něho tropiti a nevědět, čím lepším a dokonalejším ho nahraditi, byloby zajisté největším nerozumem a nesmyslem, poněvadž by se takto jen bořilo, stavěti ale nemohlo. „*Mně alespoň*“, praví veliký *J. Michael Sailer* ve svých „*Beiträge zur Bildung des Geistes*.“ 2. B., „*jest školní chlapec, řemeslnický chasník, vesnický hoch, kteří v kostele mravně kličí a růženec v rukou držíce, oči na oltář upřené mají, mnohem milejší a příjemnější, než týž školní chlapec, týž řemeslnický chasník, týž vesnický hoch, kteříž bez růžence, ruce v kapsách zastrčené majíce, v kostele o zeď poděpení stojí, semotam zevlují, očima a duchem těkají a všudež jen obraz hrubosti a nevzdělanosti poskytují.*“

Nepravíž nikdo, že neslušno jest, modlitbičky Bohu odpočítávati. Má-li nějaký modlitební formulář přiměřeným býti, kterýžby pobožnost i nevzdělaného na delší čas poutal, musí záležeti v opakování jedné neb více krátkých modliteb, kteréž modlicímu-se známy jsou. Toto-li se upříti nedá, patrné, že takovýto sestavený formulář tenkrát jen obstátí a v užívání mezi lid vejíti může, když najisto určeno jest, kolikráte a v jakém pořádku jednotlivé modlitby vyřikány býti mají. Jisto jest, žeby jen povšechně vyjádřené schválení církve, aby totiž „*Věřím v Boha*“, „*Otčenáš*“ a „*Zdrávas*“ častěji se modlili a tajemství nejsvět. vtělení *J. Krista* si připomínali, žádného takového účinku nemělo, jako když modlitby ty v jistý formulář se sestaví a určité se vytkne, kolikrát která modlitba a v jakém pořadí vykonána býti má.

Nikdo též nehaň ustavičné vzývání Rodičky Boží za pomoc a přímluvu. Bychomť i připustili, že počet „*Zdrávasů*“ třeba o polovici zmenšiti by se mohl: přece upříti se nedá, že vroucné vzývání Rodičky Boží křesťanu v časích zvláště jako nyní těžkých a strastiplných velmi prospěšno a užitečno jest.

Co se veřejné pobožnosti týče, může se růženec k ní použiti, zvláště jestli kněz sám pobožnost řídí a lepšího způsobu pobožnosti před rukama není; toliko připomenouti slušno, aby před růžencem i po něm přiměřené modlitby se říkaly, jakož i mezi ním nábožná rozjímání o tajemstvích se konala; a to hlavně proto, aby celá pobožnost v pouhé mechanické odříkávání známých modliteb beze všeho vnitřního ducha hnutí a vzdělání neuběhla. Můžeť takto duchovní otec růžencovou pobožnost samu, její cenu a prospěch zvýšiti. Sem hodí se práce jmenovaných již mužů, jako *Haid*, *Strasser*, *Passy* atd.

11. Některá pokynutí správcům duchovním.

Má-li růženec býti pomůckou k zvelebení a udržení pravé nábožnosti, živé víry a z ní vyplývající mravnosti: třeba, aby otec duchovní svěřenému sobě lidu tyto zásady vpravil:

1. Že růženec sám o sobě bez vnitřního ducha skroušenosti a pobožnosti ani se Bohu líbiti, ani modlicímu-se prospěšným býti nemůže, poněvadž v mnoha slovích aneb v jistém počtu „*Otčenášův*“ a „*Zdrávasův*“ žádná síla neleží, ješto Bůh ne pouze ústy, ale také srdcem, v duchu a pravdě, vzýván býti chce. Jan 4, 24.

2. Že ten, kdo růženec se modlí a pozornost svou tak ustáliti nemůže, aby odříkáváním jedné a téže modlitby ducha svého v nábožnosti udržel, raději jiný způsob modlení si zvoliti má, kterýby k duchovnímu jeho vzdělání lépe napomáhal. Lépe málo a dobře, než mnoho a nedobře, lépe jednou dobře, než desetkrát špatně se modliti. Nezáleží při modlitbě na tom, jakou modlitbu, nýbrž s jakým duchem ji konáme. Pročež

3. rozumný správce duchovní obeznámí ovečky své prostým a srozumitelným způsobem též s pravým ponětím a zásadami o modlitbě; dá jim i praktické navedení, kterak možno srdcem se modliti, když na př. představíme si Boha všudy přítomného, když živě si připomeneme jeho velebnost, lásku, svatost, moudrost, ... když vzpomeneme na lásku Ježíše Krista, když přemýšlíme sami o sobě, o svých duchovních potřebách a záležitostech, když zbožné city svrchované úcty a důvěry k Bohu, když touhu po pravých duchovních statech v srdci svém vzbuzujem atd.; to vše může potom duchovní správce na růženec obrátiti a toho upotřebiti.

4. Chraň se též duchovní správce, mluvíti snad kdys proti růženci aneb ho věřícím neschvalovati; neboť jednotlivé částky jeho zajisté velmi dobré jsou, ano první a

nejlepší naše modlitby; a proto pobožnost celá jest a zůstane pro značný počet věřících dobrým prostředkem k pobožnosti a zastupuje slušně místo modlitebních knížek. Konečně

5. se přidrž duchovní správce, co do užívání růžence k veřejné pobožnosti, docela předpisů svaté katolické církve, kteráž růženec mezi veřejné církevní pobožnosti nepřijala; i bude chrániti se, růženec snad místo některé jiné od církve předepsané a ustanovené pobožnosti užívatí a jej bez biskupského povolení zaváděti; on zůstaň prozatím jen *pobožností soukromou*.

12. Příklady čtení sv. růžence.

Mimo obecný lid byli vždycky a jsou až dosud mnozí i výteční a učené mužové, kteří s velikou horlivostí růžencovou pobožnost pěstovali a pěstují. Tak na př. sv. František Saleský, vytečný onen učitel duchovní, ač množství prací zanešen býval, přece ni jednoho dne nenechal minouti, v němžby růženec modliti se byl opominul. Když jedenkrát dlouho do noci již byl pracoval a po práci přece ještě růženec modliti se jal: přimlouval mu přítel jakýsi, který u něho byl, aby na druhý den modlení to odložil a raději tělusu svému odpočinku přál. I odpověděl horlivý muž: „Příteli, co dnes může vykonáno býti, nemá na zejtrí se odkládati;“ a celý růženec až ku konci se vymodlil.

Mezi světicemi stkví se zvláště sv. Terezie co horlivá pěstitelka sv. růžence. Praví sama ve svých spisech: „S cestou k dokonalosti, řekl bych, jest to právě tak, jako s růžencem, na jehož modlení odpustky uděleny jsou, jichž také v skutku získáme, bychom předepsanou modlitbu třeba jen jednou vykonali; modlíme-li se však co předepsáno častěji, též i odpustkův se častěji účastníme. Jestliže se to však nikdy nestane, a zavře-li se docela růženec do truhlice: tuť by ovšem bylo lépe růženec ani nemíti.“ A jinde: „Abychom však odpustkův s růžencem spojených získati mohli, . . . musíme se růženec s velikou nábožností modliti. Za tou příčinou jest dobře, modliti se růženec klečmo před obrazem Rodičky Boží; dobré též, vždy na počátku vzbuditi v sobě lásku k Pánu Ježíši a k Panně Marii a prositi je za nějakou milost. Treba také podotknouti, že více prospívá, když se jich více dohromady růženec modlí, než když se ho modlí jeden sám o sobě.“ A ještě jinde: „Hledávala jsem samotu, abych své mnohé navyklé modlitbičky konati mohla. Zvláště ráda modlívala jsem se růženec Ma-

rianský, v čem i matka má velikou projevovala nábožnost, protož vedla k tomu také nás (své dítky).“ Vita propria. 1.

Sv. Alfons Liguori rovněž horlivým byl pěstovatelem růžencové pobožnosti. Píšeť o ní takto: „Sv. Dominik hlásal všude pobožnost tuto, kterou i veškerí katolíci ochotně přijali, takže za našich dnů není pobožnosti, kterážby od věřících všech stavů tak zhusta konána byla, jako sv. růženec. Jak mnoho se v posledních stoletích namluvili kacířové, Calvin, Bucer a jiní, aby modlení růžence obmezili! Leč každému známo, jak mnoho povínuje svět této výborné pobožnosti! Jak přemnozí jsou skrze ni od svých hříchů osvobozeni! Jak mnozí jsou skrze ni k svatému životu přivedeni! Jak mnozí, jenž teď v nebi jsou oblaženi, děkují této pobožnosti své šťastné odtud vykročení! Pro nás budiž dosti věděti, že sv. církve pobožnost tu schválila, a že ji papežové mnohými odpustky obohatili.“ Op. asc. 1. S. 5. Tom. p. 20—21. Boh. Hakl.

Kostel sv. Anežky a kaple sv. Barbory s klásterem Klarisek na Starém městě v Praze.

(Pokračování.)

Služebníci Boží s nadšením vypravovali a chválili ctnosti sv. otce svého Františka a sv. Kláry, uvádějíce, jak se jejich řád valně rozšiřuje a s ním jak též všude řád třetí povstává, ježž sv. patriarcha František založil pro ty, kdož u prostřed světa žiji, do kláštera buď vstoupiti nemohouce neb nechťce. Tu dozrál tedy úmysl Anežčin úplně Bohu se zasvětiti a Krista za ženicha svého zvoliti, a jelikož si sv. Františka za vzor vyvolila, umínila si jej i v založení tří řádů následovati. Jejím přičiněním, jak praveno, byli Františkáni do Prahy k sv. Barboře uvedeni; ona o posvátné náčiní k službám Božím se jim starala, a jelikož chudí řeholníci pouze almužnou se živili, hojných dárků jim udělovala. Františkáni přijímali vše vděčně, neustávajíce za královskou dárkyni se modlití. Brzy nový klášter u sv. Barbory nestačil přístupujícím do řádu, pročež Františkáni, nemohouce všem žadatelům vyhověti, dali jim na srozuměnou, že by mohli do třetího řádu vstoupiti, ve světě zůstatí, a při tom přece všech milostí účastními se státi. Měli ale také Františkáni takového bratrstva zapotřebí, jelikož dle své řehole žádných peněz nesměli přijímatí, a tedy co prostředkem peněz státi se muselo, dělo se tímto bratrstvem. Pročež vidíme, že kamkoli Bratří Menší přišli, všude i hned

vedle sebe třetí řád zakládali. Mnozí tedy vstoupili do toho třetího řádu sv. Františka r. 1221 založeného a papeži Honoriem III. a Řehořem IX. potvrzeného. Františkáni dali těmto kajícím bratrům roucho svému habitu podobné. Tak nalezáme hned z počátku vedle Bratrů Menších v Praze též kající bratrstvo, jemuž se po prohlášení sv. Františka za svatého (r. 1228) říkalo „bratrstvo sv. Františka.“ Žili z počátku ve svých domech, jen k modlitbám a k vykonávání dobrých skutků se scházejíce. Bratři řeholní ustanovili nad nimi jednoho z nejhorlivějších oudů za představeného pod jménem „minister“ a jiného, který měl za úkol, v kajicnosti a zachovávání řehole je cvičiti, pod jménem „magister.“ Brzy se počet těchto bratrů kajících valně rozmnožil, a někteří z nich již záhy se zvlášť ošetřováním nemocných vyznamenali. Bl. Anežka jim velmi přála. Náklonnost a přízeň její k nim vzrostla ještě více, když ji došla zvěst, že její příbuzná sv. Alžběta Durinská na Wartburgu (r. 1226) nemocnici vystavěla, a pak ještě dva špitály zřídila, a že nemocným i sama posluhuje. By aspoň částečně v dobročinnosti jí podobnou se stala, zřídila oněm kajícím bratrům, jenž si za úlohu vytknuli ošetřování nemocných, zvláštní špitál nedaleko kostela sv. Petra na Poříčí. Tento špitál nazýval se později „špitálem sv. Františka,“ bratrům pak dáno jméno „bratři špitálu sv. Františka u kostela sv. Petra na Poříčí.“ Kostel tento patřil německým rytířům. Matka Anežky, královna Konstancie, koupila jej později (r. 1233) od nich a věnovala jej darem těmto špitálním bratrům, kteří stáli pod poslušností Františkánů, jsouce jim ve všem podřízeni.

Nenadále však nové nesnáze bl. Anežce nastaly. Král Anglický Jindřich III. (zroz. 1207, nastoupil vládu 1216, † 1272) požádal její ruky. Anežka se tím v myslí velmi zkormoutila; i modlila se mnoho a vřele, aby jí Bůh pomoci ráčil; vše co měla rozdala chudým, doufajíc od skutků milosrdenství pro sebe pomoc, pro otce pak odvrácení všeho nebezpečení, které by mu ze strany oslyšeného Jindřicha hrozilo. Na to pak otcí upřímně a s pevnou myslí vyznala, že již jiného ženicha vyvolila, totiž Ježíše Krista, jemu že se stálým pannstvím zaslibila a že slibu svému zpronevřit se nemůže a nechce. Výrok ten byl dosti určitý, tak že královský její otec, ač ne bez jakési vnitřní nevole nad opětně zklamanou nadějí, se mu podrobil musel.

Anežka vzdálila se nyní všeho hluku dvorského, vyvolivši si odlehlý pokojík, vedla život osamotnělý, život zasvěcený takměř neustálé modlitbě a skutkům kajícím. Všecky své příjmy otcem jí vykázané rozdělila mezi chudinu; a nebylo věru nuzného neb nemocného, jenž by byl od ní bez pomoci odešel. Ano láska k bližnímu ji vedla tak daleko, že i vlastního roucha se zbavila, aby chudým a neduživým bylo pomůženo. Nemocným posílala neb i sama donášela pokrmu, navštěvovala je v příbytcích jejich, sama jim posluhovala a je těšila, kdekoli opuštěnost a sklíčenost mysli shledala. Vlastnoručně hotovila doma oděv pro chudé, který jim pak pod svým šedým pláštěm tajně donášela. Tak byla Anežka v jedné osobě sestrou, matkou a tak říka strážným andělem chudobných a nešťastných. Šat Anežčin byl sprostý, barvy šedé, z látky hrubé. Marnost světskou nenáviděla. Pod svrchním rouchem nosila na těle drsný pás, spávala jen několik hodin a to obyčejně na prázdných prknech; postila se velmi příkře; a nočního času často bosýma nohama kostely navštěvovala. — Pozorujíc toto na naši světici, musíme se obdivovati ctnosti, která takých a tolikerých obětí z lásky k bližnímu přinášela, sama k sobě ale přísnou zůstávala. Není-liž tu přikázání lásky způsobem nejkrásnějším vyplněno! —

Nejvíce bolelo bl. Anežku, že se mezi otcem jejím a biskupem Ondřejem vyskytly rozmišky. Horlivý biskup hájil církevní práva a výsady, král Otakar ale dokládal, že tak v Čechách nikdy nebývalo, a stál na svém právu. Biskup Ondřej nemoha býti po vůli králi, šel do vyhnanství 26. října 1216, a kázav zastaviti služby Boží po celých Čechách, u papeže Honoria III. si stížnost vedl.* Po mnohém vyjednávání osvědčil se král Otakar, že z úcty ku stolici apoštolské hotov jest dosti učiniti biskupu Ondřejovi na všecky jeho stížnosti, prose toliko, aby vyslán byl s ním legát papežský. Papež poslal kardinála Řehoře co legáta a tak dne 10. března 1222 se dlouhý ten spor skončil. Když ale biskup Ondřej dne 30. července 1224 v Římě byl zemřel, započal nový spor stran volby biskupa, až pak konečně Pražský scholasticus Jan II. na stolec biskupský dosednul, a od papeže Řehoře IX. potvrzen byl. Naro-

*) Continuator Cosmae ad ann. 1216.: Eodem anno IV. Idus Aprilis Andreas Episcopus posuit interdictum in Bohemia a divinis et a sepultura, deinde Romam declinavit.

vnání to potěšilo Anežku nemálo, bohužel však netrvalo dlouho, i byla znovu zarmoucena. Otec její zemřel 15. prosince r. 1230 a Anežka měla se státí chotí císaře Bedřicha. Poutána jsouc slibem věčné čistoty, nechtěla o sňatku ničeho slyšeti. Král Václav I. bratr její kladl si to za velikou čest a prospěch, že bude s císařem spřízněn. Sama matka Konstancie a biskup Jan Anežku ku kroku tomu přemlouvali. Císaři bez jejího svolení dána přípověď, než Anežka říkávala, že chce raději nejposlednější novickou v klášteře býti, nežli císařovnou a nejprvnější paní na zemi. Okamžení, kde proti své vůli s císařem zasnoubena býti měla, rychle se blížilo. V této své tísní a nejrozhodnější době, opuštěna jsouc ode všech, v Kristu svém milovaném ženichu pomoc hledala. Modlitby, posty a dobré skutky zdvojnásobnila a spolu se poručila do modliteb Bratrův Menších u sv. Barbory a špitálních Bratrů III. řádu u sv. Petra na Poříčí. Též vyslala tajně jednoho z Františkánů k papeži Řehoři IX. písemně jej u vši pokoře prosíc, by se jí milostivě ujmouti ráčil. Papež hned k její ochraně zvláštního vyslance do Prahy vypravil, ji se vše zastal a sňatek zamýšlený s císařem takto nemožným učinil. Král Václav, který svou sestru upřímně miloval, vida, že není žádného vyhnutí, oznámil to císaři Bedřichovi. Těžce to sice z počátku císař nesl, posléze ale zvláštním dopisem Anežku všech závazků sprostil, a pojal za manželku anglickou kněžnu Isabellu, s níž se 20. července 1235 ve Vurmusu zasnoubil.

Na poděkování Bohu za vítězství v tomto boji se světem jala se Anežka, podporována jsouc dobrým bratrem svým a zbožnou matkou Konstancií, stavěti nový klášter a kostel pro Bratry Menší přísného řeholního zachovávání v místech mezi novým ungeltem a nádražím, kterýžto stánek Boží od biskupa Jana ke cti sv. Ambrože zasvěcen byl. Někteří totiž Františkáni u sv. Barbory počali se odchylovati od původní řehole své, přijímajíce nemovitě jmění a časné věci sobě přivlastňující. Věrní však synové sv. Františka to velmi těžce nesli a obrátili se k naší světici, žádající za nějaké místo, kde by se po oddělení od přestupníků sv. řehole usaditi mohli, aby svědomitě původní řeholi ke cti a slávě Boží zachovávali. Anežka nejen že jim stánek Boží zbudovala, nýbrž sama jsouc milovnicí sv. chudoby, utvrdila služebníky Boží ještě více v jejich horlivosti.

Takto tedy nalezáme v oněch časech v Praze dva kláštery Františkánské, přísných plnitelů řehole u sv. Ambrože (na Novém Městě) a pak odchyleů u sv. Barbory, což zavadlo příčinu, že mnozí spisovatelé důležitě události pomíchali.

Aby pak skutečnila úmysl svůj, usaditi totiž v Praze všecky tři řády serafinského otce Františka, který před krátkým časem (1228) za svatého prohlášen byl, jala se Anežka ze svého dědičného podílu na pravém břehu Vltavy klášter a kostel pro Klarisky stavěti, ježž pak „Nejsvětějšímu Vykupiteli“ zasvětit dala. K tomu cíli obrátila se písemně na sv. Kláru, žádajíc za poučení, jakby vše v duchu sv. Františka zařiditi měla, spolu ji a papeže Řehoře IX. prosila, aby ji pak několik vzorných duchovních deer od tohoto kláštera poslali. Co se zatím pro Klarisky všecko dle návodu Klářina připravovalo, započala zároveň na blízku pro choré špitál stavěti, ježž pak odevzdala špitálnímu bratrstvu sv. Františka od sv. Petra na Poříčí, stojícímu pod duchovní správou Františkánů.*)

(Pokračování.)

D O P I S Y.

Od Řipu dne 1. října 1867.

(Dachovenská porada v Roudnici.)

Dne 26. září t. r. odbyvalo duchovenstvo vikariátu Roudnického výroční pastorační poradu za předsednictví veledůst. p. vikáře J. Krále v Roudnici v klášteře vel. Otců kapucínů. Shromáždění bylo četné a debata počala po přátelském připomenutí pana předsedy, aby každý, starší i mladší, upřímně a bez ostýchání své náhledy o otázkách předložených pronášel, byt by se i někdy od jiných různily, jelikož jen tím možná protřibiti a probrati věc důkladně a prakticky. — Nejprve jednalo se tedy o vedení *matrik kopulačních* dle vypracování Černouského p. kaplana A. Batala, an nám tato část od předešlé porady ještě k probírání zůstala, a tu zvláště bral účastenství Roudnický p. probošt a sekretář vikariátní J. Pavla jakožto revisor duplikátů matrič-

*) Tomek a mnozí jiní spisovatelé uvádějí, že bl. Anežka založila kostel sv. Františka s klášterem jeptišek sv. Kláry a klášterem Františkánů, též špitál sv. Františka. K tomuto omylu je snad svedla slova Luk. Waddinga: „Confirmat (Greg. IX.) donationem Marchionis factam fratribus Minoribus hospitalis S. Francisci Pragen.“ Regestum Pontificium Pag. 18. N. XXXIII. Těmito slovy „fratribus Minoribus“ vyrozumívají se bratři třetího řádu sv. Františka, čili Terciárové, o nichž již dříve řeč byla.

ných. Především upozorňováno, aby se do druhé rubriky v matrice (*místo*) psalo nejen *obydli* nevěstino, ale i *ženichovo*, jelikož to pak hned na první pohled rozličná místa ohlášek obou snoubenců udává, též nemá se opominouti při *vdovách* nevěstách udati i *jmeno rodinné* nevěsty kromě jména jejího po prvním muži, an to k správnosti genealogické a ku křestní matrice velmi přispívá. Pripomínáno sice, že prý se má udávati dle zvláštního nařízení i *bývalé panství* nynějšího obydlí snoubencův, ač nelze udati příčiny nařízení toho, a nutnost připomínání bývalých panství v matrikách, jež přece v tomto ohledu nejsou a nemožnou býti ani historickými ani místopisnými prameny, a to tím méně, an na farách nemáme *úředních* tištěných seznamů, jež by i rozličné bývalé panství v mnohých obcích udávaly. Nejživější byla však rozprava o tom, od koho má býti *legalizováno písemné přivolení nepřítomného otce nezletilým* snoubencům, an zákon od r. 1813 chce míti legalizaci od místní vrchnosti (t. j. tehdejších právních úřadů), již nyní ovšem v tom způsobu nestává. I nerozhodlo se, má-li to býti od okresního soudu vykonáno, aneb dostačí-li jen potvrzení představenstva obecního, že podpis tento otcův u přítomnosti 2 svědků napsaný jest pravým a vlastním podpisem jeho, a ustanoveno, o konečnou rozhodnou odpověď požádati nej. konsistoř. Spolu pak dodáno, aby se dle zákoníku občanského přeloženého od p. Šembery užívalo výrazu „*nezletilý*“, místo změnělého neploletý. — Taktéž dokládáno, že snoubenci, kteří dostali od úřadu povolení k *provozování samostatné živnosti* (řemesla, obchodu), samo sebou nepotřebují více politického opovědění sňatku, jelikož nikomu se dříve nedá obchodní karta, kdo od vojenské povinnosti osvobozen není. — Mimo to ukončeno s tím, aby se zploletnění ženichovo od otce nejen do Examen sponsorum ale i do matrik psalo, a dva *svědkové* aby se i *zvlášť* k tomuto podpisu otcovu hned podpisovali. —

Na to přikročeno k druhé otázce, jež pro letošní porady ustanovena byla, jak totiž lze nejpráhodnější *zkoušku snoubenců* zaříditi, a k čemu má kněz při *zpovídání snoubenců* zvlášť hleděti a rozmlouváno o ní při vypracování vel. p. faráře Libotejnského S. Kosáka, k němuž se ještě jiné tři vypracování této otázky od jiných pánů poradníků přidružily. Poukázáno tu především na nynější světské ohledy a účely při zasňubování, při čemž nezapomenuto i na inse-

ráty o nabízeném manželství v novinách a o našich nesvědomitých svatech, z čehož pak snadno lze si vyložití tolik nešťastných a nespokojených sňatků v nynější době. Proto třeba často klásti to rodičům na srdce a na svědomí, aby více dbali o skutečné blaho svých dětí a tak lehkomyšlně s nimi nešantročili. *Zkoušku snoubenců*, nestává-li totiž nějaké překážky neb závady manželství, raděno vykonati hned před první ohláškou a sice před dvěma poctivými svědky, kteří oba snoubence dobře znají, ač prý i neškodí, aby duchovní ještě před protokollem ovšem důstojně a opatrně sám se na ty snoubence příhodným způsobem zeptal. Při tom doloženo, jak by to prospívalo, kdyby i farář ženichův zavedl sám *protokoll*, a vůbec navržena slušná žádost k nej. konsistoři, aby nám podobné archy k těmto protokolům dala tisknouti, jak to i v jiných českých diecích jest, ježby se pak vyplněné k ostatním přílohám do manželského archivu uložití mohly. Při této zkoušce ovšem hlavně pátrati sluší po *překážkách* manželství, zvláště jaké obyčejné bývají: přibuzenství, švakrovství, kmotrovství, zasnoubení, cizoložství, veřejné mravopočestnosti, než hlavní snaha také k tomu se obrát, aby se dosvědčilo *příslušenství* (obydlí) a *svobodný stav* snoubenců, an dle toho i ohlášky i kopulující farář se řídí a platnost neb i dovolenost manželství na tom spočívá. Mimo to doleháno i na to, aby snoubenci před oddavkami *pohromadě* nebydleli, jak to již Tridentský sněm určitě vytknul.

Při *katechismu snoubenců* radila se dle provincialní synody vážná a rozumná přísnost i důkladnost zkoušky této znáboženství, ač by si ovšem duchovní i snoubenci přáli, aby byl *zvláštní pro snoubence katechismus*, lehčí sice a kratší, ale přiměřenější a důkladnější, anby se ho pak nejen snoubenci spíše naučiti mohli a musili, ale i mnohé obtíže a třenice by se odstranily. Z mnohých příčin schvalováno i to, žeby s prospěchem i *matky s nevěstami spolu* na katechismus přicházeti mohly, jelikož by se samy mnohemu přiučily, a napomenutí i poučení duchovního zkušností svou doložovaly a doplňovaly.

Při *zpovídání snoubenců* raděno, aby se zvláště pátralo po *překážkách* manželských a poukazováno k článkům o té věci profesora Skočdopole v Časopise duchovenském, jak se pak kněz třeba při objevení nějaké překážky v zpovědnici s rozhrěšením a kopulací zachovati; taktéž mlu-

veno o tom, jak možná *ipso společném hříchu snoubenců proti čistotě* pátrati opatrně a svědomitě, aby se pečet zpovědní nezrušila, a přece úplná zpověď kajících docílila. Že se tímto pak i na *reserváty* přijde, zvláště na abortus, ač tyto v tomto nutném pádu pro nebezpečnoství zrušení pečeti zpovědní dle církevního práva a i dle synodálního Pražského usnešení od r. 1863 přestávají, jest na biletni, zpovědník rozřešující uloží, však zajisté dle potřeby, zásluhy a uznání přiměřené za ně pokání, aby se aspoň tímto způsobem účel rezervátu zde z nutnosti rozřešeného dosáhl.

Třetí otázku, jak možná provéstí a zachovávatí předpisy římského rituálu o *návštěvě, zaopatřování a žehnání odpustkovém nemocných*, vypracovanou od vel. kooperatora Rošického z Roudnice a ještě od jiných 3 poradníků museli jsme ponechat k příští poradě. III.

Z Nové Paky na den sv. Václava 1867.

(Nové sochy, nové stavby.)

Radostnou sdělití musím zprávu, že rokem letošním posvěcena dnes již *třetí* socha v naší kolatuře. V den nejsvětější Trojice posvěcen nový kříž v tak zvané „Sýkornici“, pořízený od zbožných sousedů Vrchovinských Augustina a Víta Tupy. Minulého měsíce postaviti dala se značným nákladem krásný sv. kříž obec Ouštěcká a dnes posvěcena při četné asistenci od důst. p. děkana Aloise Machačky socha sv. Václava v obci Vrchovině. Všecky tři kamenné sochy pracoval zdejší sochař Ant. Sucharda. V měsíci červenci let. r. začala se opravovati městská kaple sedmibolestné Rodičky Boží, která původně jsouc malou kapličkou r. 1701 od čtyř sousedů Novopackých vystavenou, r. 1709 péčí zakladatelů a z rozličných příspěvků byla rozšířena a od tehdejšího pana faráře Hynka Knoppa posvěcena. Poněvadž po dlouhý čas na kapli té žádné opravy se neděly, muselo letos k důkladnější opravě se přikročiti. V měsíci červnu uradil se městský výbor zříditi novou břídlícovou střechu, věž pobíti plechem a hromosvodem ji opatřiti a vůbec vnitř i zevnitř kapli důkladně opravití, což nyní skutečně jest již vykonáno a přes 2000 zl. r. č. stálo. Aby i vnitřek kaple důstojně byl okrášlen, činí se nyní dobrovolná sbírka, která v městě přes 143 zl. r. č. vynesla, v obci Vrchovině 75 zl. r. č. a lze se nadíti, že i sbírka v ostatních obcích skvěle vypadne. Nákresey ku dvěma novým postranním oltářům pracuje zdejší rodák p. Machytka, technik. U-

těšený jest nyní pohled na krásnou kapli, na kopečku stojící podlé hřbitova, jenž též letos ozdoben jest rodinnou hrobkou, kterou postaviti dal městský rada p. Jos. Franc. Bůh žehnej všem, již přispěli k oslavě Hospodinově. B.

Z Nového Bydžova, dne 20. září 1867.

(Pobožnost konaná od útlů III. řádu sv. Františka.)

Milému Blahověstu podávám zprávu o slavnosti neobyčejné alespoň u nás. Konáno tu bylo shromáždění *třetího* řádu sv. Františka. Středem duchovní jednoty této pro okolí naše jest asi 6 mil vzdálená ves *Forst* v horách Krkonošských. Kdo do duchovní bráti té vstoupiti chtěl, musil dalekou tuto cestu vážiti, což zvláště pro starší obtížné bylo. Poněvadž láska bdělých pastýřů vynalezavá jest a obětavá, bylo letošního roku shromáždění to konáno u nás na slavnost „Vtisknutí pěti ran Krista Pána sv. otci Františku“ (17. září). V pondělí ve svatvečer slavnosti o 4. hodině byl slavný průvod k soše Panny Marie, chvojím a květinami krásně ozdobené. Průvod ten vedl s četnou asistencí v. p. Benjamin, Františkán z kláštera Zásmačského. Přítomni byli i p. děkan Chlumecký V. Tomek a p. A. Hrubý, kaplan z Pecky. Zde u sochy stáli četné shromáždění údové 3. řádu sv. Františka; někteří až z dalekých hor, jiní od Zásmač, ostatní pak z celého okolí našeho se vřelou dychtivostí sem připutovali, aby duchovními těmito hody posílnění byli. Po litanii Loretánské odebrali se zbožní zástupové do chrámu Páně, kdež v. p. Benjamin v kázání svém vložil, v čem spočívá pravý cíl člověka a jak nejsnáze a bezpečně jej dosáhnouti lze. K tomu že mu Bůh dává prostředky z říše přírody i z říše milosti. Těchto pak nejhojněji skýtá v životě klášterním; klášter jest schránou příkladů, jimiž se nám ukazuje, jak bychom dospěli k životu dokonalejšímu, ačkoli se rada dle slov sv. Ambrože předkládá, povinnost pak ukládá. V klášteře lze pečovatí buď výhradně o spasení duše své, neb i o spásu bližního; zde dlužno zachovávatí čistotu, chudobu a poslušnost. Proto jsou kláštery školou dokonalejšího života a útlukem kajících duší. Do kláštera ale každý nemůže; aby pak i této touze vyhověno bylo, spojil sv. František (r. 1221) život klášterní se světským, aby z toho zkvetl pravý život duchovní ve světě. Tím vznikl vedlé 1. řádu bratří menších a 2. řádu panen sv. Kláry *řád třetí sv. Františka* pro lidi ve světě žijící. Tímto kvasem má býti proniknut veškeren

lid Boží. Pod čtyřmi výminkami lze v řád ten přijatu býti; žádá se, aby 1. nový oud držel se přísně víry katolické a poslouchal církve sv., 2. aby neměl za sebou peněz nespravedlivě nabytých, 3. aby byl s každým nepřítelem smířen, 4. manželka aby měla dovolení k tomu od manžela. Zá vazky pak jsou: horlivější modlitba, přísnější půst, častější poslouchání mše sv. a slova Božího, bedlivé vystříhání se všech rozepří a nepotřebné přísahy a j. Nic pak z toho nezavazuje pod hříchem těžkým. Řád ten se rozšířil po celém světě, čítá oudy ze všech stavů, honosí se velikým počtem svatých a světic Božích. Jeho působení po 600 let jest stále blahodárné, neboť „po ovoci jejich poznáte je.“ Duchovní spolek ten není pouhým bratrstvem, nýbrž uznaným od církve sv. řádem. Mezi vynikajícími oudy svými čítá ze svatých: sv. Alžbětu Uherskou a Portugalskou, sv. Ivona, sv. Marii Františku od pěti ran Krista Pána a j.; z papežů: Řehoře XI., Mikuláše III., Martina IV., Řehoře XVI., Pia IX., kteří jej mnohými milostmi nadali; z korunovaných hlav mimo jiné: Karla IV. otce vlasti. Za naší doby hlásí se k němu tisícové, tak z Belgie 22 klášterů panenských žádalo býti přivtěleno do řádu toho. V něm nalezá, kdo po pravé dokonalosti touží, mnohých milostí, mnohé pomoci proti pokušením těla, světa a ďábla, a dochází velikého účastenství všech dobrých skutků ostatních dvou řádů sv. Františka. — Po kázání bylo požehnání s Nejsv. Svátostí, po něm byly zpívány malé hodinky Panny Marie od oudů 3. řádu sv. Františka, jež rozdělení jsouce ve dva sbory velmi dojemně posvátné žalmy pěli. Pobožnost sama trávši do pozdního večera ukončena byla sv. růžencem. V úterý byly mše sv. slouženy od 5 hodin až do 8. V 8 hod. byla obláčka šesti oudů do noviciátu a sedmi do bratrstva sv. škapuliře Panny Marie s hory Karmel vstupujících. Na to následovalo kázání o smrti spravedlivého, jež měl vel. p. B. Horáček, kaplan Chlumecký. Spravedlivý má to, co zde zanechá, za nepatrné, snadno se od toho odloučí, odnáší s sebou hojně dobrých skutků a nalezá pak Boha a s ním nekonečných radostí nebeských. Buďme vždy na smrt připraveni, pak nás nikdy nepřekvapí. Po kázání sloužil mši sv. veled. p. kan. Fr. Fiala, farář Smidarský a vikář střidnictví Novobydžovského s četnou asistencí. Před společným sv. přijímáním a po něm měl zase vel. p. Benjamin dojemnou řeč, jeho

upřímná a prostá slova vnikla každému v hloubi srdce a zanechala dojem trvalý. Pobožnost ukončena o 12. h. polední. O 1 hodině s poledne byla křížová cesta a ve 2 h. kázání, jež měl opět vel. p. Benjamin. Ličil zásluhu dokonalého života a udával prostředky, jimiž lze takový s milostí Boží vésti. Ustavilnou modlitbu, střelné povzdechy, stálé pozdvížení mysli k Bohu, slyšení mše sv. a slova Božího, duchovní čtení, modlitbu rozjímavou, časté přijímání sv. svátostí, zapírání sebe sama jak ve věcech nepatrných tak i důležitých, boj proti pokušením, a věrné plnění povinností stavu svého. Tato slova na rozloučenou daná bohdá se ujmou na půdě dobré a ponесou užitek stonásobný. Po kázání byly litanie Loretánské s požehnáním, na to uctění ostatků sv. o. Františka. Oudů se zde sešlo okolo 200, kteří většinou u nově přistoupivších oudů v poblížké dědině pohostění byli. Na všech bylo lze patřiti upřímnou lásku vespolnou, horlivost v modlitbě, pokoru, vřelou touhu po Nejsv. Těle Páně, tak že již sám pohled na ně byl živým kázáním. Na jejich víře, naději a lásce bylo lze svou víru rozmnožiti, naději posílit a lásku více rozšířiti. Serafinský Otec má v nich mnoho dobrých dítek. Ješto „slova hnou, příklady táhnou,“ účastnilo se pobožnosti této i mnoho jiných neúdu. Š.

V Budějovicích, 20. září 1867.

(Upřímné slovo o „Pravdě.“)

Aby Bůh národ náš v ryze slovanské povaze a prostotě zachoval a u víře otcův jeho, jest má tužba největší. Mám zajisté za to a se mnou mnoho tisíc šlechtetných národovců, že národ náš jenom na základě víry katolické a národnosti své morové nákaze mravní užití může. Když však počínání některých na vlastence sobě hrajících pánův pozoruji, kteří svobody tisku k tomu používají, aby národ náš o víru a mravy na ní založené oloupili: tuť mi nelze ubrániti se té hrůzné myšlence, že snad národ náš klesne v hrob, četnými nepřáteli jemu uchystaný. Či není dosti obklopen nepřiznivci? Je snad potřebí i vzhledem k náboženství rozštěpiti ho? Zdá se, jakoby tomu vši silou chtěla v Praze vycházející „Pravda.“ Ona arcit přede vším tupí a haní hierarchii katolickou. Já sice nevím, zdali ta z brusu nová „Pravda“ zná pojem hierarchie katolické, jelikož je ale možno, že se o takové všední věci ani nestará: musím jí na paměť uvést, že podlé katolického článku víry záleží z biskupů, kněží a diaconů. Nuže tedy slyšte biskupové,

kněží a jáhnové, jakého zločinu se dopouštíte, ne snad na jednom člověku, nýbrž na celém národu, a sice na českém zvláště, nebo Vám, čestí biskupové, kněží a jáhnové, platí filipika ve čtvrtém čísle Pravdy otištěná. Předně: natahujete osvětu „na skřípci náboženských dogmat katolických.“ Či snad ještě nyní se domníváte a věříte, že dogmata vaše neomylnou a rozhodnou pravdou jsou? Ano milá „Pravdo“ není jináče, s *tvou* osvětou se asi těžko smíří katoličtí biskupové, kněží a jáhnové. Neboť, kdyby s ní se spřátelili, byliby zrádcové Mistra svého. Ale, ačkoliv zamítá ta hrozná hierarchie katolická osvětu podlé míry „Pravdy,“ přece trváme na svém, že pravá osvěta jest tužbou biskupů, kněží a jáhnů katolických. Církev katolická nemá, proč by se osvěty strchovala — ano, čím více růsti bude, rozhojní se i autorita její. Osvětou proslulí Angličané a vzdělaností na slovo vzati mužové všech národů navracují se v lůno katolické církve, a proto jsme té pevné naděje, že i spisovatelé „Pravdy,“ až dospějí k té pravdivé osvětě, nebudou láti hierarchii, že natahuje osvětu na skřípec katolických dogmat. Vždyť pak jeden starý mudrý dí, že *leviores gustus philosophiae a religione abducunt, pleniores vero reducunt.* A tak již jim odpust mladá „Pravdo,“ že natahují osvětu tvou na skřípec katolických dogmat. Oni se domýšlejí, že katolické dogma je pravdou božskou, a ta že nemůže pravdě v přírodě složené býti na odpor; neboť prý se zjevil Bůh tím, což byl stvořil, a nápotom osobně skrze proroky starozákonní a skrze jednorozeného Syna svého, a proto jedna pravda Bohem zjevená nemůže druhé býti odporna. Musíš tedy i na dále býti připravena na to neslýchané trýznění domnělé osvěty své! Toho se však neboj, žeby v pravdě zdravým a vědeckým výsledkům přírodního bádání byla hierarchie na odpor, neboť velmi mnozí údové její přírodní vědy pěstovali a pěstují až po dnes, a nám věru není známo, že by jim církví bylo zapovídáno a bráněno. Rozvine-li se tedy i před zrakem dítek způsobem pochopitelným kniha přírody, nebude následovati žádné církevní anathema.

Avšak hierarchie ohražuje se proti tomu, aby se zástěra vědy ku podkopávání starodávné víry a osvěty křesťanské nezneužívala. Ohražují se katoličtí biskupové, kněží a jáhnové proti tomu, aby se za zámlínkou vědeckého bádání apodikticky nehlasalo, což empirii daleko přesáhá, ze-

jmena zdali je zázrak možen čili ne. Že možným není přirozenými silami, praví zřejmě katolický pojem o zázraku. Že by ale vůbec možným nebyl, nedovede zajisté dokázati ani „Pravda.“ Jelikož ale se jí zalíbilo důměnku svou důkazy stvrditi, nezalí nám, když i my do sáhodlouhých důvodů o možnosti zázrakův nebudem se pouštěti. Neboť za jedno jsme jisti, že „Pravda“ na základě nějakého principu tak tvrdí, neboť doufáme, že takové odvážné věty nepostavila na prázdno a tuť by bylo nejprvé bádati, zdali princip její s pravdou se shoduje čili ne. Za druhé doufáme, že nějaký nový důvod o nemožnosti zázrakův přinese, neboť věta její není nová, nýbrž stará, nyní poznovu na světlo vydaná. Pakli se naděje naše vyplní, snad se i nám podaří, něčím odvěti. Prozatím bychom prosili, aby nám „Pravda“ vysvětlila: 1. Může-li na základě jejího přesvědčení obstáti křesťanské náboženství, neboť Kristus se dovolával zázraků, jež byl činil, aby se uvěřilo jemu. — 2. Šv. apoštolové vypravují o Kristu, kterak konal velké množství divů. 3. Apoštolové i učenici jejich konali zázraky a po nich miliony křesťanův vyznávají, že za všech věkův v církvi se děli a dějí divové. Či se snad domnívá „Pravda,“ ti všichni že byli slepi, blbí a blázni?

Mám za to, že píše snad i pro katolíky, že bude šetřiti jejich hlubokého přesvědčení, a že své důměnky odvolá. — Co mluví „Pravda“ o zázračných místech poutnických, o výnosných sinekdách a tučnicích pánech farářích, jest tak sprosté, že nehodlám nikoliv kárati ji. Nejinak je mi při mrzkém podezření, že ve školách podrízených dozoru kněžskému nikdy nezví mládež, že mravnost člověka jest přední jeho ctností.“ Zde mi tane na mysli, jaké to Eldorado svobody to naše Rakousko je, neboť je volno, celé moře hany na kněžstvo vypustiti, aniž by kdo vadil. Věř mi, mladá Pravdo, ani zuřivý pohan toho se neodvážil, co v tvář vrháš kněžstvu katolickému. Kněžím se předhazují i zločiny, ale žeby katolické kněžstvo mravnosti neučilo, mu nebylo předhazováno nikdy. Vyňález tvůj je tedy z brusu nový. Pokračuj tak dále, a dočkáš se té přezádoucí chvíle, že budou židovští kolegové tvoji ve Vidni, náhodou i odpůrcové českých snah, obdivovati se tvůrčímu duchu tvému, a snad, ó té slávy, i pamflety tvé naproti katolickému kněžstvu otiskovati. Zatím vezmi sobě naučení, že bez náboženství není mra-

vnosti. Důkazu věty této není třeba hledati, neboť zajisté znáš sebe.

Biskupům, kněžím a jahnům předstíráš, že nehledí u vyučování školním k výtečným mužům předkřesťanským. Dovol mi upřímně říci tobě, žeš nad míru neopatrná, jelikož svou patrnou nevědomost na odiv stavíš. Co bys tomu řekla, kdybys věděla, že hierarchie katolická hájila muže předkřesťanské a ctnosti jejich po dvě stě let naproti reformátorům a jejich synům? A ty se domníváš, že by teď byla k nim nespravedlivou, a mníš se býti povolnou, dáti napomenutí katolickým biskupům, kněžím a jahnům? O slyš a věz, katolická církev není třtina, aby se měnila u výročí svých. Nic však méně staví hierarchie katolická muže a ženy křesťanské, své mučeniky a vyznavače neskončeně výše, nežli muže a ženy pohanské, již za tou příčinou, že ctnost křesťanská neskončeně převyšuje ctnost pohanskou. Proč je křesťanská ctnost neskončeně vznešenější, snad je ti známo. Je-li ti neznámo, nemohu tvé neznalosti přispěti, neboť výklad toho byl by příliš obšírný, a snad bys po výkladu přec nevěřila; neboť se mi nezdáš býti kvítkem ze zahrady křesťanské. Pravíme býti křesťanskou ctnost neskončeně vyšší, a proto se my kněží a jahnové té brozné nemoudrosti a zrady národa dopouštíme, že dáváme výtečným a svatým mužům a ženám své víry přednost, chceme-li jich příkladem mládež ku ctnostem nabádati. Či snad chybí nám sv. Antonínové, Boromeové, Alfonsově, jenž se všeho majetku vzdali, aby chudobě přispěli? Či snad chybí nám Kalasancové a Filipové, pečliví a starostliví o otranou a zanebanou mládež? Či snad nejsou nám na snadě noví Vincenciové, daleko za mořem o nalezence úzkostlivou péči vedoucí? Či snad nemáme dosti synů a dcer, jenž raději smrt podstoupili, než by poskvřnili svého křesťanského jména? Či nemáme těch dosti, jež zemřely za čistotu a panenskou nevinnost svou? Z toho suďte, zdali nečiní dobře hierarchie katolická, když sice hledí k mužům předkřesťanským, a však nikdy na ujmu výtečnějších synů svých a dcer.

Z výčitek svých, které hierarchii činíš, mladá Pravdo, uzavíráš, že se má oddělit škola od církve. Toto vše činíš as na doklad, žeš hrozně demokratická. Ale věz, že jako je falešná ctnost, tak je i falešná demokracie, ana hubí rodiny i národy, té se varuj. A poněvadž vím, že máš dobrý

úmysl, ponech věc tuto těm, jimžto nebeský Mistr řekl: Jdouce učte všechny národy. Neměj starosti, naše dítky i za vůdcovství kněží budou sobě ctnosti vážiti, jenom dej pozor, ať sama neutrpíš ztráty její. Především zamiluj si pravdu. Až si snad opět usmyslíš katolikům láti a víře jejich, řekni to přímě a bez obalu. Hierarchie katolická neslužíž tobě více za larvu farizejství. Kultura pokračuje, to viděti z toho, že se shromážděním německých učitelův se dobře shoduješ, kteréžto shromáždění „Olomoucké Noviny“ nazvali *velikou ostudou*.
Dr. L.

KRONIKA.

Z Prahy. J. Eminence nejdůst. p. kardinal-arcibiskup navrátíl se dne 3. t. m. z Vídně, kdež nejdůst. pp. biskupové Rakouští konali porady k obhájení církve proti útokům nepřátelským v poslední době činěným. Včera dne 4. října sloužil nejdůst. arcipastýř v kollegiatním chrámě Všech Svätých slavnou pontifikalni mši sv. o 9. hod. za blaho osvěceného císaře a krále Františka Josefa I. — Dnešního pak dne vydá se J. Eminence na vrchnopastýřskou cestu do *Vlašámského* vikariatu, a bude u dělovati svátost biřmování dne 6. října v Divišově, 7. v Chotýšanech, 8. a 9. ve Vlašimi, 10. a 12. v Louňovicích a 13. října v Načeradci. Průvodcem J. Eminence na této apoštolské cestě bude opět v. důst. p. kanovník Fr. X. Plauzar a tajemník arcibis. dr. Vác. Houška.

— Spolek *Arimatejský* pochoval v září 77 chudých v Praze zemřelých křesťanů, celkem letos již 1005 osob.

— Pobožnost *40hodinná*, kteráž se od 2—6. t. m. koná u sv. Klementa, bude se dále slaviti od 7—11. u sv. Štěpána, od 12—16. u sv. Mikuláše.

Z Vídně. Od 24. září až do 2. října t. r. konali nejdůst. pp. biskupové rakouští ve Vídni porady zvláště o tom, kterak by bylo lze uhájiti církev pohrom hrozících jí zvláště zamýšleným (radou říšskou) zrušením konkordátu, civilním manželstvím a oddělením školy od církve. Ovocem porad těch jež obšírná adresa, kterouž episkopát předložil císaři pánu a kteráž podepsána jest od následujících hodnostů církevních: Bedřich kardinal kn. *Schwarzenberg*, arcibiskup Pražský; J. Otmar, kard. Rauscher, arcib. Vídenský; Maximilian J. z Tarnoczy, arcib. Solnohradský; Bedřich z Fürstenbergu, arcib. Olomúcký; Ondřej Gollmayer, arcib. Gorický; Frant.

Wierzebleyski, arcib. Lvovský (lat. obř.); Petr Maupas, arcib. Zaderský; Spiridion Litwinowicz, arcib. Lvovský (řecko-kat.); Jindřich Förster, biskup Vratislavský; Arnošt hr. Schaafgotsche, biskup Brněnský; Jan V. Jirsík, bisk. Budějovický; Jos. Alois Pukalski, bisk. Tarnovský; Frant. J. Rudigier, bisk. Linecký; Benedikt z Riccabony, bisk. Tridentský; Vinc. Gasser, bisk. Brixenský; Valentin Wiery, bisk. Kerský; Jos. Fessler, bisk. sv. Hypolitský; Jan Kutscher, světicí bisk. ve Vídni; Maxm. Stepšneg, bisk. Lavantský; Jos. Monastyrski, bisk. z Přemyslu; Jan Zaffron, bisk. ze Sebenico; Dominik Mayer, polní biskup; Jiří Dubocovich, bisk. Chvarský; Pavel A. Wahala, bisk. Litoměřický; Jan Rais, jener. vikář na místě p. biskupa Kralohradeckého.

Z Tyrolska. (*Valná schůze jednot katolických.*) — (Pokrač.) Dne 11. září byla opět schůze soukromá, v níž podány jsou zprávy o zdaru misii. Hrabě Fries podal zprávu o působení církevních jednot ve Vídni; ze zprávy té ukázalo se, že bohudik i v tomto jinak všelikou neřestí nakvašeném městě se náboženská uvědomělost mezi katolíky vzrůstá; ač i teď ještě výnos veškerých od katolických spolků podnikaných sbírek ve Vídni nečiní ani tolik, mnoho-li vídenská dvorní opera ročně ze státní pokladnice dostává. — Kanovník *Moufang* a dr. Beoker učinili návrh, aby v každém sídle biskupském sestoupil se výbor k podporování katolického písemnictví. — Večer v 7 h. konala se třetí veřejná schůze, v níž nejprve čten jest telegram došlý od kardinála Antonelliho, jenž oznámil radost sv. Otce nad shromážděním Inomostským a požehnání apoštolské, jež Pius IX. všem účastníkům schůze udělil. — Dvorní rada *Philipps* z Vídne ukázal z dějin a z úpadku německé říše, že vědy jen tehdaž opravdu květou, když se nalezají v úzkém spojení s katolickou církví. Hrabě *Bedřich Thun* z Děčína v Čechách líčil skvělou řečí úkol šlechtě rakouské vytknutý nynějšími poměry, říka, že šlechta na mnoze navykla sloužiti jiným za nástroj, byt i bylo proti církvi; tak nemá býti budoucně; šlechta nechť se přidruží k církvi, ne snad proto, žeby církev měla tohoto přispění šlechty zapotřebí, leč za tou příčinou, že šlechta, nemá-li škod nenahraditelných utrpěti, musí se záhy spojit s církví a zásady křesťanské hájiti ústy i skutky. — Obchodník *Schumacher* z Kolína nad Rýnem podal zprávu o jednotách katolických kupců, jež v 7 po-

rynských městech čítají 700 údů. Studující Kerker mluvil o spolcích katolických studentů, jenž zcela rozhodně zavrhuji soubor.

Z Pruska. Na universitě v *Bonnu* uveřejnil jistý doktorand lékařství mezi větami, jež hájiti se uvolil, také následující: „Nemocného, jenž ani sobě ani státu více prospěšným státi se nemůže, není lékař povinen jak možná dlouho při životě zachovati.“ Tato věta působila při disputaci velké pohoršení mezi shromážděnými profesory i studujícími; obzvláště profesor lékařství dr. Rühle vážnými a důraznými slovy vytýkal mladému doktorandovi, že věta jeho jest nevědecká a spolu nemravná, a že se naprosto protiví přísaze, kterouž každý doktor lékařství složiti povinen. V podobném smyslu také profesor práv dr. Hälschner se vyjádřil, načež doktorand byl přinucen thesi svoji odvolati.

— V *Berlíně* bylo r. 1861 katolíků 30.260, protestantů 495.716; dle posledního sečtení obyvatelstva z r. 1864 vzrostl počet katolíků na 38.000, protestantův na 568.000.

Z Bavorska. (*V katolické církvi blaze umřítí.*) Asi 40 let jest tomu nyní, co král bavorský Ludvík I. (posud žijící) na svých cestách zavítal do města *Gothy*. Provázel jej výtečný kněz, nápotom biskup *Eichstetský*, *Oettl*. Kněze tohoto navštívil kdysi kmet šedivých vlasů i vousů a ctihodného vzezření, žádaje jej o přimluvu, aby král Ludvík přispěl ku stavbě katolického chrámu v *Gothě*. *Oettl* vypytaval se na jméno a stav žadatele, kterýž ale nikterak se prohlásiti nechtěl, pokorně dokládaje, že jméno jeho spíše dobré věci škoditi než prospěšno býti může. K doléhání kněze *Oettla* konečně se slzami v očích pravil stařec: „Jméno mé jest *Weisshaupt*; velice jsem pobloudil, ale tak mnohé trudné události života mého opět mne na pravou cestu uvedly; protož nyní aspoň z části křivdu církvi učiněnou chci napravití tím, že se zasazuji o vystavení katolického chrámu v tomto městě co mnohaletém bydlíšti svém.“ — K dokonalému té věci porozumění přidáváme, že *Adam Weisshaupt* býval profesorem v *Ingolstatě*, kdež r. 1776 založil nebezpečnou sektu tak zvaných „*Illuminátů*“ (osvícenců), kteříž všelikeré náboženství, především křesťansko-katolické, za klam a mam prohlašovali, snažíce se spolu zničiti všelikou duchovní i světskou vládu, rozum lidský za jediný a nejvyšší zákon prohlašující. V Bavorsku působila tato bezbožnému řádu *freimaurů* velepodobná sekta

naš miru mnoho zlého, tak že Weisshaupt nucen byl ujíti z Bavor a hledati útulku u vévody z Gothy, jenž mezi nejhorlivější freimaury náležel a Weisshaupta svým „dvorním radou“ učinil. — Uslyšev král Ludvík prosbu od něho přednesenou, tážal se kněze Oettla: Mnoho-li potřebuje Weisshaupt na vystavení chrámu? Načež tento odvětil: „Šest tisíc zlatých.“ „Hned je obdrží,“ pravil král a dal skutečně řečenou summu hned vyplatiti. Weisshaupt zemřel r. 1830 co kající syn katolické církve.

Z Říma dochází zpráva, že o slavnosti sv. apoštolů Petra a Pavla t. r. byla sv. Otcí předložena žádost, aby sv. Alfonsu z Liguori přiknul čestný titul „*Doctor Ecclesiae*“ (učitel církve). Biskupové lonského roku na sněmu Baltimorském v Americe shromáždění usnesli se na tom, že dotčenou prosbu sv. Otcí přednesou; nyní pak žádost ta nese podpisy více než 400 biskupů katolického světa.

V Benátkách Vlašských byla dne 16. srpna t. r. ohněm strávena kaple sv. Růžence (del Rosario) blíž chrámu sv. Jana a Pavla ležící, v kteréžto se přeskvostné obrazy sv. Petra od proslulého malíře Ticianiana a Madonna od Giambellina nalezaly; z celého chrámečku nezbylo nic leč holé zdi a neforemné pozůstatky hlavního oltáře.

— Před několika dny vyšel jistý chudíček kněz z jednoho chrámu Benátského sotva na ulici, an jej tři žebráci na jednou obklíčili, o almužnu žádající. Několik dobře ošacených ničemův z duchovního přibuzenstva pana Garibaldiho šlo právě okolo kněze toho, když každému z oněch žebráků dárek udělil. V rozhořčenosti své nad tímto šlechtným skutkem pravil jeden z ničemův: „Brzy budeme muset té sběři kněžské i to stipendium za mši odejmouti; sic jinak nepřestanou ustavičně kaziti lid náš!“

Z Anglicka. Dle nejnovějších zpráv navrátily se čtyry dámy z přední šlechty anglické do lůna katolické církve. — Tak zvaní *Puseyté* čili ritualisté rozšířili se již tak velice v zemi Anglické, že asi 400 chrámů se v rukou jejich nalézá. „Ritualisty“ se proto nazývají, že věří v přítomnost Ježíše Krista ve vel. Svátosti oltářní a dle této zásady i služby Boží zcela dle vzoru církve katolické zařizují. *Puseyté* mají ve svých chrámech obrazy Rodičky Boží i jiných Svatých, oni mají krásné oltáře, ano i zpovědnice a odpouštějí sv. zpověď co najmocnější prostředek proti všem nepravostem.

Ze Švýcarska. Čtenáři naši se pamatují, jak směšným způsobem se ukončil sjezd revolucionářů v Ženevě. Prvé ještě, než majitel kozího ostrova, Garibaldi, zpáteční cestu svou nastoupil, předvedl mu jeden z údů kongresu revolučního svou manželku. „Pokládám si za čest“, ozval se s úsměvem pan Garibaldi, „seznati ve Vás pravou Garibaldistku.“ „O nikoli,“ odvece srdnatá pani „mýlíte se, pane; jsem naopak papeženka, vždy hotova vypiskati Vás, pakli se Vám opět zachce přijíti do Ženevy a mluvit zde tak nestoudně, jak jste v tyto dny činil.“ „Jak? Vy jste opravdu katolička?“ tážal se v největších rozpacích pan generál. „Jsem ji“, opětovala pani, „a jsem na to pyšna, že náležím ku katolické církvi.“ Garibaldi již ani nehlesl a hezky potichu se ztratil. Kéžby bylo na světě hodně mnoho paní, jenžby tak věrně a zmužile lnuly k církvi, jako tato Ženevanka!

Z Ameriky. S nemalým potěšením vítáme zprávu nás došlou, že v severní Americe počnou vycházeti české *noviny katolické*, jichž redaktorem bude v. p. Josef Molitor, farář v *Chikago*. Směr novin těch bude nábožensko-politický. Cena obnáší ročně do Evropy 4½ dolaru. — Za tou příležitostí tuto klademe některé poznámky statistické, svrchujmenovaného města se týkající. Do roku 1812 byli v Chikagu pouze Indiáni; roku 1846 bylo tam jen několik málo stavení, nyní pak čítá město ono 12 mil (anglických) zdělí a 10 zšíří; ve 47990 domech přebývá 260000 lidí. Chrámů jest v městě 118 a sice 17 katolických (katolíkův jest asi 60.000); 11 pro Baptisty; 7 pro kongregacionalisty; 12 pro episkopalisty; 18 methodistických; 14 evangelických; 16 prebysterianských atd. Klášterů jest 12. Tajných společností (freimaurů a podobných) jest v jediném tom městě 107 lóží.

— *Methodisté* si blíž New-Yorku dne 22. července t. r. zřídili tábor, kdež množství stánků postavivše modlitby a zpěvy konali; mimo to však měli také noční zábavy, při kterých se leccaké neplechy udály. Toto zřizování táborů vzalo svůj počátek v krajinách západních, kdež Methodisté chrámů vlastních nemajíce pod stánky bohoslužbu svou konávají. V New-Yorku mají sice dosti bohoslužebných místností, ale tábor se jim stal módou a nyní se každoročně Methodisté obojího pohlaví hrnou ven pod stánky; tábořili, až pak vydatný liják učinil konec jejich táboru.

— Ve *spojených státech* některá část

radikálních křiklounů projevuje nyní chut k alianci s republikány Mexickými, ješto se domnívají, žeby s jejich pomocí brzy veslo vlády do svých rukou dostali. Proti takové hanebné alianci však se mužně ohráží obyvatelstvo *katolické* spojených států (viz Kath. Volks-Ztg. z Baltimore) a spolu s nimi celá demokratická strana; „neboť“ — tak dí listy americké — „my nikdy nevstoupíme v bratrský spolek se zákeřníky krví zbocenými, s bandity, kteří zavražděním Maxmiliana císaře se dopustili neslýchaného barbarství; krev jeho přijde na ně, jak to žádá nesklonná spravedlnost; smrt nevinného knížete bude jim na škodu mnohem větší, než by jim bylo bývalo jejich vítězství.“

Zápisky Dědictví sv. Janského.

K sv. Janskému Dědictví přistoupili z Čech: Vel. p. Žilík Jan v Bílém Újezdě, Kateřina Severova v Horní Sloupnici, Marie Vackova v Bisi, Matěj Špeta v Měcholupcech, Anna Staňkova v Kozadírku, Jan Málek ve Velk. Hlasivě, Alžběta Adámkova v Zátavě, rod † Matěje Švehly v Stašicích, rod Frant. Veselého v Kelovicích odkazem † dcery Kateřiny Veselé, Jan Vojtišek v Bošíně, Anna Koblasova v Zelči, Anna Bittmanova v Ledčkách, p. Karel Řehák, bohoslovec v Praze. (Dokončení.)

Literární oznamovatel.

— „*Báčkorky, báječky a povídky* pro malé dívky.“ Podle Roberta Niedergesässa volně přeložil Jos. Věnc. Vlasák. S 4 obrázky. Stran 50. Tiskem a nákladem Mikuláše a Knappa v Karlíně.

— *Zeměpis pro vlasteneckou mládež v Čechách.* Od Jana Poklopa, nár. učitele v Praze. S mapkou Čech, Moravy a Slezska. Druhé, *opravené* vydání. Nákladem kněhkupectví I. L. Kobra. — Tímž nákladem vyšla: „Rukověť ku poznání ruského jazyka.“ Sestavil Josef Rank. Navedení k rychlému psaní ruského písma. Litografoval J. Farský. Druhé, nezměněné vydání.

— Tiskem a nákladem K. Bellmanna a péčí kan. Vinc. Bradáče vyjdou do konce t. r. v důstojné formě: „*Mešní perikopy*, čili epístoly a evangelia na celý církevní rok pro potřebu bohoslužebnou.“

— „*Počátkové technologie* pro žáky nedělních škol opakovacích a řemeslnických.“ Sestavil Jos. Jedlička, říd. učitel farní hlavní školy na Dobříši. Nákladem kněhkupectví Mikuláše a Knappa v Karlíně. Stran 46. Jedná o upotřebování látek zvířecích, rostlinných a minerálních.

— „*Mluvnice ruského jazyka* v příkladech a rozmluvách.“ Sepsal Josef Kolář, řád. učitel slovanských jazykův na kr. české polytechnice zemské v Praze, translator ze slovanských jazykův při c. k. zemském soudu Pražském. Druhé nezměněné vydání. Nákladem kněhkupectví Kobrova v Praze. Stran 146. Dílo důkladné a praktické.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

Vyznamenán jest:

p. Klement *Borový*, dr. theol., vicerektor semináře a docent, jmenován jest c. kr. mimořádným profesorem církevního práva.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

P. Hug. *Karlík*, kn. a vikář, farář v Uherci, za realního administr. v Dobřanech;

P. František *Fuhrmann*, admin. v Outerém za realního admin. v Uherci;

P. Petr *Hammerschmid*, kapl. v Dobřanech za administr. do Outerého;

P. Amand *Lang*, kapl. ve Vidčíně, za kapl. do Dobřan;

P. Mikuláš *Melzer*, za kapl. do Vidčína;

P. Dominik *Filipovský*, koop. v Skokách (Maria-Stock) za kapl. do města Teplé;

P. Michael *Matoušek*, za koop. do Skok; — všickni posud jmenovaní jsou kněží řádu premonstr. v Teplé;

p. Josef *Dyk*, farář v Makové, za faráře k sv. Kiliánu;

p. Vojtěch *Šrámek*, kapl. v Slivicích, za administr. do Makové;

p. Prokop *Čužna*, za kaplana do Staré Boleslavi;

p. Josef *Klika*, neom. za kapl. do Slivic.

Upřázdňená místa:

Kanovníctví při kolleg. kapitole sv. Petra a Pavla na Vyšehradě, od 20. září 1867.

Maková, lokalie patron. p. barona Jana z Henigru-Seeberg Godartu od 24. září.

V biskupství Kralohradeckém.

Vyznamenán jest:

p. Jan *Pečenka*, děkan v Časlavi, obdržel od císaře pána dne 16. září záslužný kříž s korunou.

V biskupství Litoměřickém.

Vyznamenán jest:

P. Václav *Seifert*, komandér řádu křížovníckého a farář v Mostu, kn. a notář, vyznamenán jest od císaře pána udělením rytířského kříže řádu Františka Josefa.

Listárna redakce.

Milodary. Při výletu školní mládeže osady Tuklatské sebráno pro dívky požárem stížených rodičů ve Mšeně 4 zl. a ve Skutči též 4 zl. — Do K. H. Obdržel. Jiné přístě.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
v kníž. arcib. semi-
náti číslo 190—I.

Expedice:
v kat. knihkupectví
B. Stybla,
na sv. - Václavském
náměstí, čís. 786—II.

Nedošla čísla rekla-
mujte nejdříve
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasy katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

**Předplácí se
v expedici
i u všech řádných
knihkupečů**
na rok: 2 zl. 50 kr.
na půlro.: 1 zl. 30 kr.
Po poště:
Jenom v expedici
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1 zl. 55 kr.

Předplacení čtvrt-
letní se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bídně činí národy.“ (Přisl. XIV. 34.)

Adressa

ve Vídni shromážděných arcibiskupů a
biskupů

k Jeho c. k. apošt. Veličenstvu.

Nejmilostivější Pane!

Rakousko nalezá se vůči otázce, kteréž se odročiti nedají a jejichž šťastné rozřešení jest důležitosti rozhodné. Jedná se o také spolupůsobení všech částí císařství, bez něhož by trvání celku zahroženo bylo. Jedná se o spořádání státního hospodářství, od něhož to závisí, zdali říše nevyhnutelně potřebných prostředků jistě míti bude a bude-li blahobyť lidu povážlivého otřesení uchráněn. Nad to jest na bíledni, jak velice nám zapotřebí jest svornosti a jak velmi žádoucno jest, aby se příčiny roztržek a stížností nemnožily. Přece však nalezá se strana, kteráž tento čas tísně zvolila k tomu, aby předmětem útoků svých učinila náboženství, ku kterémuž se Vaše Veličenstvo, Váš osvícený rod a převeliká většina obyvatelstva přiznává. Snad že i z těch, jenž v prvních řadách stojí, jen málokterí znají celý dosah svých snah, což jestliže jim samým k omluvě přispívá, přece na věci samé ničeho nemění. V této tedy vážné době povznášejíce hlasu svého poslušně podepsaní naplňují povinnost k Bohu a k těm millionům, jimž péčí věrných pastýřů zavázání jsou, povinnost k Vašemu Veličenstvu a k vlasti, povinnost též k těm, jenž ruku vložili na mravní základy říše.

Dlouhý, hluboko zasahající spor o investituru ukončen byl r. 1122 smlouvou, kterouž papež Kalixt II. s císařem Jindřichem V. ve Vormusu uzavřel. Nazváno ji *concordatum*, to jest usjednocením, a od toho času nazývaly se smlouvy, jimiž se stát a církev o svých obapolných nárocích dorozuměly, konkordáty. Slovo toto jest tedy velmi staré, věc však ještě starší. Žádné

století nevidělo tolik konkordátů jako devatenácté; Francie učinila počátek, téměř veškeré státy Evropské a mnohé republiky Americké následovaly. Jakkoli rozdílné byly nejvyšší hlavy těchto zemí vzhledem svého postavení a svých osobních náhledů, nicméně pokládali všichni za nepopíratelné, že papež uzavřenou smlouvou přejímá sám a jmenem svých nástupců závazek, kterýž libovolně zrušiti nemůže; jinakby veškeré vyjednávání bylo bezúčelné bývalo. Tak soudili předpokládajíce, že pro ně a jejich právní nástupce totéž platí: neb kterak by jinak byli mohli domýšleti se do sv. Stolic, aby na se vzala závazek, jakýž oni žádali? Každý tedy připouštěl, že konkordát jest smlouva od státu mezi dvěma stranami uzavřená, skrze kterouž obě strany práv nabývají a právní závazky na se berou. Což aby se upírali mohlo, musí se útočisti bráti k teoriím (náukám), kteréž smluvním právem v jeho základech otřásají; avšak na smlouvě a majetku spočívá společnost.

Konkordátům vedlo se jako všem smlouvám státním, jako všem důležitým zřízením vůbec; nebyť vždycky jeden každý spokojen s jejich obsahem. Avšak nikomu nepřišlo na mysl toho prastarého, nevinného pojmenování „konkordát“ užívati za zástěru rýpalství, až asi před jedenácti lety. Když Karel Albert vnitřních nesnází Rakouska použití chtěl k vyvedení dlouho chovaných plánů, bylo k ospravedlnění zrušení míru proneseno mimo jiné i to, že v Rakousku Církev úpí pod tlakem hanebného jha a ji osvoboditi že jest dílo šlechtné a svaté. Když roku 1855 vyšel konkordát, poznali vůdcové italské revoluce celý dosah jeho; viděli se netoliko zbaveny zbroje, kterouž posud hbitě byli máchali, nýbrž počali se též obávat, že cit katolický nyní mocně se postaví naproti nenávisti k Rakousku, jakouž byli nastrojili a rozdmýchali. Však

co mistrové v umění rýpalském nakvap otočili a všem spiklencům bylo povoleno, aby konkordát podezírali a haněli. Kdo jej chválí, že jest rakousky smýšlející a napomáhá otroctví země dokonati. Roku 1857 sestoupila revoluce opět na ulici a zvítězila v Brusselech nad vládou i ústavními zástupci lidu. Vzpouza byla však, jak celá Evropa ví, dílo spolku, jenž v Belgii nikoliv není tajný, a nepřátelství své ku křesťanství tam hlasitě a veřejně vyznává. Stejně smýšlející v Německu nabyli opět myslí; i jali se Mazzinistův co vzoru následovati a jako onino ve jmenu patriotismu (vlastenectví), tak vydali tito ve jmenu liberalismu rozkaz, aby se pozdvihl žalostný křik proti konkordátu. Hlasy tyto byly ještě osamělé a slabé, an tu rok 1859 přinesl nové zápletky. Převeliká většina Němců poznala pravým vedená jsouc citem, že povinnost, čest a opatrnost zakazuje státům německého spolku opustiti Rakousko v nastávajícím boji. Vůdcové politického a mravního převratu sdíleli jenom z části tento náhled, ale jednomyslně snažili se z projevení v pravdě veřejného mínění kořistiti k svým účelům i žádali hlasitým křikem, aby Rakousko na oplátku za blahovolné smýšlení, kteréž skutky se osvědčilo, svá zřízení, přede vším ale poměr státu k náboženství a mravnosti předělalo a změnilo dle rozkazů některých jiho-německých denníků a spolků. Tehdáž bylo slovo „konkordát“ vřaděno mezi hesla, za nimiž se skrývá celá jistá soustava (system). Aby jedenkaždý znal tento system, to se nikoliv nežádá; dle okolností bývá spíše ve tmě zahalen aneb beze studu zapřen; přece však se vyzývá každý, kdo nechce slouiti zpátečníkem, aby hesla ta poslušně odríkával aneb alespoň všelikého odporování se zdržel. Mohlo by se mysliti, že lest, jakéž se při tom užívá, dávno jest odkryta; avšak zkušenost učí opak toho. Poslušně podepsaní věrní arcibiskupové a biskupové zakročili vždycky každý ve svém oboru proti falšování pravdy, z něhož onano strana jako z obchodu zisk těží; nyní však okolnostmi donuceni pokládají za svou povinnost, učiniti to společně a před trůnem Vašeho Veličenství.

Proč viděl věk devatenáctý tolik konkordátů? Protože věk osmnáctý jemu zůstavil zlé dědictví nepokoje a zmatku. Ve Francii byl, jak se zdálo, zřízen stát bez Boha a všechno, co na křesťanství mohlo upomenouti, bylo z veřejného života vypuzeno. Ani na kalendář nebylo zapomenuto; týden nahrazen byl dekádou (desítidenním) a ne-

děle dnem dekadním (dnem desátým), na místě Svatých objevila se červená a bílá řípa. Avšak zkušenost dokázala nevyvratně, že spořádané poměry nejsou možny, pokud by se opět ohled nevzal na náboženství, a z té příčiny uzavřel první konsul francouzský smlouvu s Piem VII. Španělsko dostalo se pod panství strany, která všeliká přání domnělé osvěty ochotně plnila; kláštery byly zrušeny, církevní statky zabaveny, zběsilé davy luzy drancovaly chrámy Páně. Když ale zmatek, jakýž této politice po boku krácel, rok od roku více se zmáhal a tíže neblahých poměrů nutkala k pokusům o dobytí pevné půdy, shledalo se, že nejprve pro poměry církevní musí opět nalezena býti právní půda, i uzavřen jest konkordát. Posud trpí tato politování hodná země za experimenty, jakéž liberalism s ní učinil, aniž by se byl ptal, je-li jich provedení možné čili nic; však náboženstvím a konkordátem otráasati neodvažují se více náčelníci oné strany; oniť cítí, že by pak na místě strany celý španělský národ proti nim povstati mohl. Též v republikách Amerických událo se, že když byly hrůzy bezvlády každého omrzely, usilováno o založení pevného pořádku, i byly pak uzavřeny konkordáty. Však revoluce francouzská neobjevila se jako blesk na jasném nebi a duchová rozjítřenost, jejíž dcerou ona byla, rozšířila následky její daleko za hranice Francouzská. Nad to zuřily po více než dvacet let války, které nejenom hranice změnily, alebrž i stávající řád v státu i církvi ztroskotaly. Když tedy doba bouří se dokonala a opět lze bylo s důvěrou budoucnosti vstříc hleděti, vyskytly se na všech místech církevní otázky, o kterýchž i sami protestantští panovníci nahlíželi, že mocí nemohou rozřešeny býti, čímž drahně podnětu dáno k umluvám se svatou Stolicí.

Též vláda rakouská nacházela se v tomto postavení. V desíletí, kteréž předešlo krizi (převrat) v Evropě, vyšlo v Rakousku až příliš mnoho nařízení, ježto se nesrovnávala s právy Církve. K tomu přišlo ještě, že při tomto zakročování vycházelo se od zásad, kteréž své výsledky odvozovaly ze zmatené doby přechodní a když vytříbení duchů bylo dokonáno, co neobstojné se ukázaly. K povinnostem liberálův přináležejí velebiti zákonodárství Josefa Druhého; avšak v ústech náčelníkův má tato chvála smysl, v kterém císař Josef by ji byl odmítnul. Soustava (system) po něm pojmenovaná chtěla přes všechna ta slova o neodvislosti církve v jejím vlastním oboru

učiniti církev nástrojem státu a právě proto ji ponechati a dle okolností i chrániti. Co tedy Josef II. u věcech duchovních nařídil, nezdá se liberalismu nikoliv dostatečným býti, on to pavažuje jenom za počátek, jenž by málo pomohl, by v díle nemělo pokračováno býti. Již za živobytí císařova bylo tomu tak. Spartakus Weisshaupt měl i v Rakousku své přívržence, a státní úředníci vysoko postavení a mocní byli mezi nimi. Na konci dnů svých zpozoroval Josef s podivením a nevolí, že se věci ženou daleko za cíl, kterýž byl vytknul. K posledním jeho úkonům vládařským náleží pokárání vět, jež předseda dvorní studijní komise, Gottfried van Swieten, v obranu vzal, zákaz vymazati právo církevní z řady předmětů vyučování a úřadům jeho účinná výtka, „že podstatná věc u vychovávání a vzdělávání mládeže, náboženství a mravnost, na příliš lehkou váhu se bere.“ Gerhard van Swieten byl katolík s jansenistickým nátěrem, jeho syn byl společník encyklopedistův a iluminátův. Tak rychle šlo to ku předu, když důslednost katolického přesvědčení byla oviklána.

Vyjednávání o přetvoření zákonů a předpisů církve se dotýkajících započalo brzo po návratu Jeho Veličenstva císaře Františka I. z Říma, bez mála tedy před padesáti lety. Středem toho vyjednávání byla otázka o manželství; neboť skrze tuto otázku přišlo zákonodárství Josefa II. v nevyrovnatelný odpor s katolickou věroukou. Vašeho Veličenstva jasný děd vykročil z tohoto života, aniž by byla záležitost tato, jak sobě vroucně přál, urovnána bývala. Vyjednávání započalo opět a opět, avšak ještě nedospělo jistého výsledku, an tu rok 1848 celý stav věcí změnil. Umělecky složená budova rakouské správy sřítla se; revoluce pozdvihla hlavy své. Vaše Veličenstvo vstoupilo na trůn a bouře, kteráž císařství hrozila, utišila se. Rozpojení právního pořádku bylo blízko a odvrácené nebezpečí ozývalo se ještě v myslích. Uznání, že mravní moc a síla musí ku pomoci povolána býti, bylo tehdyž všeobecné; i ti mužové, do nichž se toho nadíti nebylo, byli tímto uznáním proniknutí, mnozí ovšem jen tak dlouho, pokud jim paměť živě představovala, co byli přechkali. Nad to bylo patrné, že se k církevním otázkám v jistý poměr vstoupiti musí. Stanovisko josefinského zákonodárství podržeti bylo nemožno. Libovolné podklady, v nichž ono právní půdu hledalo pro zamýšlené rozkazy, měly proti sobě pravdu a po náhledu rozhodných

nepřátel pravdy nebylo lze více jich užívat; byliť zajisté nyní i v Rakousku veřejně vyřkli poslední slovo své; návrat k církevnímu právu, kteréž za celých padesát let bylo úředním, byl by všeobecný smích vzbudil. Bylo tedy nutno buď na práva katolické Církve náležitý ohled vzíti aneb se naproti ní přiznati k zásadám revoluce. Tehdyž nebyl nikdo v pochybnosti o této volbě, jehož to zajímalo, aby společnost se udržela a trvala. Vláda Vašeho Veličenstva naznačila směr, kterým se bráti zamýšlela, hned 4. března 1849: neboť druhý článek v tento den prohlášené ústavy pravil, že každá zákonitě uznaná církev aneb náboženská společnost své záležitosti samostatně říditi a spravovati má. Tato listina má sice již od prosince 1851 jenom ještě historický význam; avšak druhý článek činí výjimku: neb on byl nejvyšším rozhodnutím z dne 30. prosince 1851 v plném svém znění potvrzen. Vláda Vašeho Veličenstva učinila více. Ona nahlížela, že při pořádání otázek tak jemných a hluboko sahajících nastoupiti se musí cesta usrozmění; pročež obrátila se k veškerým biskupům v Haliči, Dalmatsku a v zemích, které tehdyž k německému spolku patřily, též k mnohým biskupům v Uhrách, Chorvátsku a v království Lombardském i Benátském a učinila k nim pozvání, aby se do 29. dubna v hlavním městě vynajíti dali, by po předchozích poradách svá přání a náhledy vyjádřili. Veliká tato úloha zaměstnávala shromážděné biskupy až do konce června, a čím důkladněji ji probírali, tím zřejměji ukazovalo se, že pevně, na vždy platně uspořádání církevních poměrů nemožno jest bez usjednání se svatou Stolicí.

To nepřekvapilo žádného rakouského státníka, vždyť Vašeho Veličenstva vznešení předchůdcové dávno cítili potřebu takového usjednání, kteréž často bylo odročeno, nikdy však na dobro potlačeno; ještě roku 1847 bylo o něm vyjednáváno. Nyní pak bylo všem zákonitě uznaným církvím a náboženským společnostem slavně přiřknuto samostatné pořádání a spravování jejich záležitostí. Kdybychom věc pozorovati chtěli s pouhého jen stanoviska opatrnosti, leželo zajisté na bifedni, že katolické církvi v státu, v němž v tak rozhodné jest většině, nikoliv nemělo dáno býti podnětu k nářku, že se neplní, co jí bylo slíbeno. Ale právo Církve, záležitostí své samostatně říditi a spravovati, nezůstalo v Rakousku bez mnohého zkrácení. Však co se bylo stalo, nemohlo odvoláno býti, změny, jaké leckteré poměry

zatím byly utrpěly, nesměly zůstat nepovšimnuty, a vláda kladla velikou váhu na to, aby práva Vašeho Veličenstva netoliko zůstala zachována, nýbrž aby též každá námitka se odmítla, kteráž by po dokonáném nabytí připojení se mohla. K tomu přistoupila veledůležitá otázka o manželství. Bylo-li Církvi přiřknuto právo, své vlastní záležitosti samostatně řídit, kterak mohlo se jí brániti, aby usnešení sněmu Tridentského neuznala za zákon ji vízící? Avšak sněm Tridentský vyřknul, že záležitosti manželské náležejí před soudce duchovního. Učinil tak ve shodě se zásadami, k nimž již právě křesťanský se přiznával, a hájil tím postavení, jakéž manželské společnosti dáno jest jejím povýšením za svátost nového Zákona. Mimo to udá se pro každý stát, jenž práv svědomí poctivě a věrně šetří, předležitý rozdíl mezi křesťany, jimž manželství jest svátost a mezi těmi, jimž ono svátostí není. Cítila se tedy potřeba, rakouské zákonodárství vzhledem manželství přetvořiti a v tom vidělo se spolu potvrzení užšího spojení, v jakéž Uhersko a jeho sousední země s ostatními částkami císařství byly vstoupily; neb v Uhrách a sousedních jeho zemích nebylo nikdy měněno působení církevních soudů manželských. Avšak manželská společnost jest pro stát veliké důležitosti, k níž on má závažná práva. Onť pojišťuje manželství místo v právním svazku občanském; neboť on nařizuje a rozhoduje o jeho účincích občanských. Avšak uspořádání záležitostí manželských, při němž by se svědomí a zákonům církve zadost učinili a nicméně také právní vliv státu zachovati mohl, bylo bez usjednání se svatou Stolicí naprosto nemožné.

(Pokračování.)

Kostel sv. Anežky a kaple sv. Barbory s klášteřem Klarisek na Starém městě v Praze.

(Pokračování.)

Když klášter s kostelem vybudován a všechno pro nové obyvatelky připraveno bylo, odeslala sv. Klára na opětnou žádost Anežčinu s povolením papežským pět řeholnic svého řádu do Prahy, kteréžto dne 11. listopadu r. 1234 do kláštera „Nejsvětějšího Vykupitele“ slavně uvedeny byly. Od té doby nazýval se stánek Boží „kostelem sv. Františka.“ Světice naše přebývala se svými družkami v klášteře; svět již dávno opustila, svazky, jakými ji k sobě poutal, přetrhla, slasti, jaké jí podával, zavrhl; řeholi sv. Františka pro klášter sv. Damiana, v němž sv. Klára bydlela, již dávno zachovávala, tudíž nezby-

valo nic, než aby vzavši na se ještě roucho řeholní, stala se i zevnitř řeholnicí, což bylo předmětem dávné touhy její. I toho dosáhla dne 25. března, když spolu se svými družkami roucho řeholné sv. Kláry, čili jinak Klarisek oblekla. Den tento zajisté zůstane památným v církevních dějinách naší vlasti! Anežka dlouho již se rozličnými kajícími skutky na tento den připravovala, a v předvečer vykonala se svými družkami, kteréž ji za svou učitelku považovaly, celoživotní sv. zpověď. Když pak se přiblížil den dlouho očekávaný, odebrali se král Václav a manželka jeho Kunhuta, pak královská matka Konstancie s veškerým dvorem do kostela sv. Františka ke Klariskám, kdež je papežský legat kardinal Kajetan s jinými biskupy, jakož i Pražský biskup Jan s množstvím kněžstva svého, pak Františkáni od sv. Barbory a od sv. Ambrože očekávali. Nával lidu byl tak velký, že kostel téměř množství tomu nestačoval. Tu vyšla Anežka se sedmi dvorními pannami ze sakristie, oblečena jako nevěsta jdoucí vstříc ženichu svému a s tváří blaženosti zářící. Slavnost započala; kardinal Kajetan vysvětlil nejprve v jadrné řeči význam posvátných úkonů, jež se tu za okolností tak vzácných konati počínaly. Pak následoval obřad sám. Kardinal požehnal roucho řeholní zde připravené, kněžna Anežka předstoupila, a byly jí podány nůžky, jimiž vlastní rukou neohroženě ustríhala bohaté kadeře svých krásných vlasů; z rukou kardinala přijala jednoduchý a drsnatý řeholní hábit barvy šedé, políbila jej pokorně, načež se odstranila do sakristie, kdež nádherný svůj šat svlékla a tento pomocí řeholnic s plesáním srdce oblekla. Takto se vyplnil sen matky, jež měla před porodem dítěte. Dojemnost okamžiku toho byla tak velká, že nikdo z přítomných proud slzi utlačit nemohl. Podobným způsobem dělo se též obléčení družek Anežčiny. Po ukončeném obřadu obláčky v sakristii vyšly nevěsty Kristovy opět k oltáři, kdež byla jedné každé od kardinala připravena korunka a na hlavu vložena, načež se Pražský biskup Jan k shromážděnému lidstvu obrátil a dojemnou řečí v mateřském našem jazyku srdce všech přítomných pohnul. Při slavné pak mši svaté, již sám papežský legat sloužil, posílily se čisté a bohumilé duše Tělem Páně k životu řeholnímu. Po slavnosti, kteráž pět hodin trvala, odebrala se královská rodina s četnými hosty k svatebním hodům do kláštera. Král

Václav a matka Konstancie dali i pro lid slavné hody připravit. Veliká a mocná byla touha Anežčina, státi se skutečnou nevěstou Krista Ježíše a tak s ním na věky nerozlučně se spojit, i můžeme se domyslit, jaká as byla nyní její vnitřní radost, když žádaného cíle dosáhla. Kristus Ježíš byl nyní jedinou její myšlenkou, její řečí a také předmětem všech jejích skutků. Může se tedy říci o ní, že, dle sv. Pavla, jen o věci, které s hůry jsou, pečovala, ne o ty, které jsou na zemi.

Zpráva, že královská dcera Anežka stala se jeptiškou, roznesla se brzy po vlasti i po cizině a vzbudila všeobecné podivení. I sv. Klára přijala ji s velkou radostí, předvídajíc, jakou neocenitelnou perlu v Anežce řád Klarisek získal, a proto vždycky a všude vroucí úctou, láskou a podivu hodnou přichylností k ní lnula, kterou ve svých listech na Anežku a mnohým jiným způsobem osvědčila. Tak na příklad poslala jí na památku dřevěný křížek, hrubé cingulum čili pásek, lněný závoj a hlíněnou misku, z kteréž pívala. Naše bl. Anežka přijala tyto věci s velkou uctivostí a po vyhlášení bl. Kláry za svatou hleděla, jsouc sama chudá, pomocí svého bratra krále Václava tyto dary v příslušných ozdobách zachovati co posvátnou památku. Chudoba, pohrdání světem, touha po utrpení, slovem cesta křížová byla ta dráha, jižto sv. Klára vřelými slovy poroučela naší sv. Anežce. A dokonalejší žákyně nemohla si ani přát. Světičky naše vynikala nad ostatní spolusestry nejen tuhou kázní, nýbrž i ostatními ctnostmi křesťanskými, obzvláště cudností a počestností, majíc za to, že bez těchto ctností čistota a neposkvrněnost duše a těla obstáti nemůže. Proto nikdy nepovznesla všetečně oči svých a nikdy svévolně člověku v tvář nepohleděla, říkajíc, že zrak jest pramen mnoha zlého, a oči že jsou největší nepřítel duše. Když královský bratr její, jenž ji co světici ctil, jedenkrát po příčině se tázal, proč neustále oči klopi, odpověděla: „K mluvení nepotřebujeme očí, nýbrž jazyka.“ Ač z toho již, co tuto povědino, patrně viděti, jak mnoho jí na čistotě záleželo, ukazuje se to ještě více v slovech, jimiž tuto andělskou ctnost svým sestrám, jež s ní stejnou dobou roucho řeholní přijaly, schvalovala: „Ctnost tato, pravila, opatřuje nám smrtelnicím slávu nesmrtelnou; ona jest vonný balsám, jimž se tělo neporušené zachovává, jest lesk světla věčného, jež žádný smrtelník skvrit se neosmělí.“ Rovněž

tak milovala a schvalovala sv. poslušnost, jakož i chudobu. A ač byla příkladem všem sestrám, ač sv. Klára sama neobyčejné ctnosti její a dokonalost v listech svých vychvalovala, nicméně se Anežka za nejposlednější považovala a nížádným způsobem představenou kláštera býti nechtěla. Teprva po zřejmém rozkazu papeže Řehoře IX. se uvázala ve správu jeho. I nastoupila důstojnost tuto s důvěrou, že Bůh ji milostí svou nápomocen bude a že ji naučí, jakby sestry své dobře řídit měla. Tyž papež vyznamenal klášter Klarisek spolu se špitálem pro choré u sv. Františka mezi jiným i tím, že je přijal pod bezprostřední právomocnost papežské stolice s udělením mnohých svobod a výsad, začez se ročně jeden peníz (byzant) odváděl. (Pokračování.)

Život v kraji.

Od Fr. Pravdy.

IV.

Trhy.

2.

Obyčejně, co člověk na trhu miní koupiti, dostal by v městě i jindy a bylo by snad totéž anebo by to bylo lepší, kdyby si pro to došel jiný den a vzal si to od domácího kupce. Je to třebaš náká malíčkost, co potřebuje. Chce mítí nové hrábě, schází mu řemínek k cepům, nemá brusu, nemá nože, syn si vyžádal čepici, on sám dotrhal boty, musí se jíti podívat, nedostane-li to na trhu lacině.

Často tam jde jen proto, aby se dověděl, jaké má zboží ceny a to se stává zvláště tenkrát, když se drží trh na obilí.

Žena je tam s ním, vybírá si hrnce a misky a do hrnců strká koupené měchačky čili vařečky, jak jinde říkají. Na víc se nesmí odvážit on ani ona, není peněz a snad neměli ani celé zlatky, když z domu na trh vyšli. Naradili a napočítali se dost, než si peníze dobře rozdělili a než se jim poštěstilo uspořiti náký zbytek, aby měli na kořalku nebo na pivo. Dětem musejí přinesti trhu, otci z kapsy vyčouhá rohlíček, matka má švestky a hrůšky a oba se těší, až jim děti přijdou naproti a dary mezi ně se budou rozdávat.

Snad jsou to lidé, jenž se živí prací rukou svých a denní mzdou, co si trpce vydělávají, ale trhu nezmeškají žádného v blízkém městě a někdy si zajdou i dál, ačkoliv z toho nemají prospěch, nýbrž škodu. Roztrhali obuv, zanedbali práci, připravili se o denní výdělek, utratili poslední svou zásobu v hospodě. Snad je tuze pilno,

Pán, co jim práci dává, nese to těžce, že den vynechali. Snad se mají přičinili pro sebe. Jsou žně, sklízí se seno, obilí, otava, utrpí zkázu, jestli se s tím opozdělí. Nepohnulo jich to zůstat doma, šli na trh a jsou na trhu, ať si tím ublížili sobě nebo jiným.

Ani ten čeledín si nedá říci a si nedá poručiti, aby vytrval ve své povinnosti. Je trh a on musí býti přítomen, když ne hned dopoledne, alespoň odpoledne. Potřebuje prý toto a ono a o trhu si nejlíp porádi. Hospodář mu vyplatil mzdu, ano dal mu ji snad napřed, že ji mermomocí chtěl mít a s tou se odebral do města.

Snad se mu nedostává šatů, snad ubuvu, snad prádla?

Je tomu v skutku tak, ale to a na to on nebude kupovati, nýbrž má na mysli jiné, jak se mu zdá, příjemnější a důležitější věci. Vyhledal si hned krámy, kde prodávají dýmky, trubky, třapce a řetízky k nim. Vybral si také pytlík na tabák a tobolku na peníze. Chce mít řemen okolo sebe a hůlku do ruky. Potřebuje nůž a sirky. Snad také dychtí po nějakém prstenu a po dělané kytce na klobouk. Jestli mu zbylo na šátek do kapsy anebo na krk, myslí, že koupil něco důležitého a ukazuje hospodáři, jak se — ošatil.

Hospodář se diví, kam milý čeledín dal všechny peníze a povídá si o tom s manželkou nařikaje, že mzdu lehkomyšlně utratil. Bude to trvat dlouho, než si vyslouží jinou a potřeby jeho nejsou kryty, že na ně o trhu zapomněl. Byl také v hospodě, venku se díval na komedii, střílel do terče, jezdil na dřevěných konicích, házel kostky a sázel na „kobyly, sedláka a pannu.“ Snad se do toho zabral náruživě a vyndával krejcar po krejcaru, až sáček vyprázdnil. Někdy si ještě udělal dluh. Půjčil mu společník, že tuze o to stál chtěje vyhrati — alespoň, co již byl prohrál a zatím přišel o všechno a vrací se domů s zkormoucenou myslí a těžkou hlavou.

Dokouřil tabák, na jiný neměl, známí i děvečka a pasák mu na něj dávali a on slíbil, že se s nimi vyrovná, až zase obdrží peníze.

Již se zavedl a nemůže dlouho z neznáji vybřednouti. Snad ho budou tížit, dokud bude živ a některý takový ubožák, jenž si zvykl na trhy a příjmy své na nich promrhával, přichytil se špatností a zahynul bídně.

I služebné ženské přilíš na trhy se spolehají, když by si rády něco koupily.

Nesou tam svůj trpce vydělaný groš a vyměnily si za nádheru a ozdobu drobotiny, marnoty a hračky, jimiž se věru neobláží. Snad si je chasníci vzali s sebou do hospody, snad si také musely sednouti, když ne na koně alespoň na kanape, jezdily a zatočily si hlavy, snad s nimi navštívily muziku, vyrejdily se a pak v společnosti jejich šly domů. Mnohá při té příležitosti upadla již do neštěstí a ještě větší škodu utrpěla na duši než na jmění, jež o trhu za lehkou a nestálou parádu vydala.

Ať jsi chudý nebo bohatý, z trhu nemáš prospěchu, nejsi-li zkušený, moudrý a hodný. Ty tam jdeš něco koupit a myslíš, že si vybereš ze zásob vyložených. Jindy tam arcit není zásob v takovém množství a kupci jich nemají venku, nýbrž doma a jsou to jen kupci domácí, z většího dílu židé tak jako o trhu. Ale jindy máš k vybírání více času nežli o trhu, kupec nepospíchá a slouží ti výhradně a trpělivě. Můžeš se dívat, můžeš omakávat, můžeš měřit, počítat, přemýšlet a radit se, jak dlouho chceš a nikdo ti nebude překážet.

O trhu ukrámu je tlačení. Ten se ptá na to, onen na ono. Kupec chce vyhověti všem. Má pomocníky. Žena a děti pracují s nim. Každý někoho zdržuje, volá, přemlouvá, nutí a při tom hledí na jiné, aby přistoupili a aby neodešli.

Musí to jíti rychle. Trh trvá jen několik hodin. Je škoda každé chvilky, co se promarní. Nemůže se s jednotlivcem mluvit a jednat jako kdyby tu byl sám. Raději ho nechají odejiti, než aby se s ním meškali a propůjčili se zatím mnohým jiným.

Porád se stíhá a trhá, vyplácejí a přijímají peníze. Lidé přicházejí a odcházejí. Koupili a již o ně nikdo nedbá. Jsou-li nespokojeni, nevezme se na to ohledu.

Kupec je třeba cizý, neznají ho a on nezná jich a nezáleží mu na nich. Snad je ošidil, přesvědčili se o tom později, ale již si nemohou pomoci, trh je trh, smlouva je smlouva, proč si to dříve nerozvážili. Hádky a soudy nevedou k žádnému konci a víc by si jimi uškodili nežli prospěli. Domácí kupci šetřili by a předcházeli by si je k vůli budoucnosti, aby jim zase dali výdělek. Cizi se jim postaví a když nejsou zběhlí a zkušení a sami před škodou se nedovedou chrániti, zajisté ji utrpí.

Však málo jest těch, kteří rozumějí zboží a jak náleží je posuzují. Nikdy se tomu nenaučili a dají se omámiti lákavou povrchností. Když se něco blyští, když

je to hladké a tenké, když to má hodně křiklavou barvu, hádají, že je to dobré a připisují tomu větší cenu.

Chatrná a nepatrná látka přišla do módy, dali jí podivné nové jméno a žádají za ni víc než zač stojí. Honem si ji všichni parádníci a všechny parádnice kupují a za krátký čas dostane se za polovičku.

Je nám věru líto, když lidé mladí i staří číhají u krámu a smlouvají se o zboží jako slepi. Kupec jim namluví, cokoliv chce a oni si z toho nevyberou nepravdu ani pravdu, že k tomu nejsou schopni. Někdy dobrá ale laciná věc se od nich odstrčí, že chtějí mít dražší, aby se vyznamenali a vynikli nad jiné vypravující, že za ni tolik a tolik dali. Žádá se tedy schválně mnoho, milý hrdopýšek to přeplatil, ošidil se a nese si domů — hadr.

Vydělali na něm židé a je tím sám vinen, že je hloupý a pošetilý a nevzdělává se, aby mohl prohlédnouti jejich šejdy a šmejdy. Kráčí z trhu s prázdnou kapsou a oni si naplnili měšce jeho v potu tváří vyzískanými krejcarey.

Možná, že je také vydal v hospodě. Vidíme ho vrávorati po ulici a po silnici, když se z města vrací. Stává se to často, stává se to i pozdě večer a v noci a kdo se v hospodě příliš rozveselil, vydrží tam třeba až do rána.

V hospodě je po trhu pěkná kratochvíle. Šumaři a harfenice dělají hudbu a zpívají, kejklíři ukazují své umění, kramáři a jiní pocestní vedou rozpustilé řeči, jí, pije se, čas utíká příjemně a člověk si nepřipouští starosti, dokud nevystřízlivěl a nespočítal, co utratil.

Utratil mnoho a koupil málo, vedlejší výlohy mu ublížily. Těm se o trhu sotva ubrání, kdo se pozdržel v hospodě. Všecko je drahé a spolu špatné. Musí platiti muzikantům, zpěvákům a zpěvačkám, komediantům, umělcům a — žebrákům, jenž si, jak říkáme, dvéře podávají. Snad v hospodě vydal peníze také za marnoty, jenž tam na prodej přinesli a ani neví, k čemu je bude potřebovat.

Děje-li se někde podobně o pouti jako o trhu, je to tím smutnější. Trh odpomáhá potřebám vezdejší, pout potřebám věčným. Trh se stará o tělo, pout o duši. Jestli trh potřebám vezdejší nevyhověl, nýbrž je ještě rozmnožil, je lidem ku zkáze, a jestli pout provinila to samé, zcela se minula s účinkem a zavedla tělo i duši, již má prospěti.

Užívej všeho k dobrému, k čemu to

vlastně bylo zřízeno a pak ani trhy ti nepřinesou škodu, nýbrž užitek.

D O P I S Y.

V Praze, dne 13. října 1867.

(Úryvky z dvou českých listů politických.)

Neohrožené slovo našich nejdůst. vrchních pastýřů k císaři pánu vzbudilo v listech Vídenských vztekla bouří proti církvi a kněžstvu, jakéž v Rakousku nebylo od neblahých dnů revoluce. Není dosti na hrubých nadávkách, zlomyslném podezřívání, i sama veležráda vytýká se našim biskupům; listy obrázkové naplňují strany své karikaturami k zohyzdění biskupů a kněží, a to vše děje se ve Vídni a jinde bez závady a bez trestu. Z listů slovanských přidaly se k těmto bojovníkům, jenž rykem svým hradbu konkordátu sřítiti usilují, jediné „Národní Listy“ v Praze. Je to zaslepenost politování hodná. Lépe slouží národu v otázce této a všech podobných „Olom. Noviny.“ V čísle 82. „Olom. Novin“ čteme: „S největším chvatem má býti záruka svobod církevních odstraněna, konkordát zrušen . . . V tom se srovnáváme všickni, že útokem na konkordát jest vlastně namířeno na nejdražší zájmy — národa slovanského“ i vyzývají dotčené noviny dále k podpisování adresy k císaři pánu na obranu konkordátu. Naproti tomu „Nár. Listy“ spolčily se s odpárci a uveřejnily v článku „Náš poměr k Římu“ (č. 190) nářky, jako: „Řím před Kristem i po Kristu páchal nekrutější křivdy a násilí na národnostech (!) atd. U nás Řím provozuje světské panství hlavně konkordátem (!) a latinou (!) atd. Také my zajisté chceme, aby konkordát (v těchto dvou člancích) byl zrušen“ atd. — Ubohý lide, který to čteš a za pravdu přijímáš a v dobroduchosti své se domníváš, že to psala láska k tobě!

Z Ouval, 29. září 1867.

(Co nového zjednáno. O pomníku Arnošta z Pardubic.)

Konečně zase jednou dopis z Ouval. Což se tam neudálo za celý rok nic, coby zasloužilo uveřejnění? Událo; ale nechtěl jsem psáti, až toho bude více. A nyní sděluji: Vloni postaven opět stromek štědrovečerní a poděleny byly chudé ditky knihami školními, šatstvem a obuví, všechny pak jablky a ořechy, menší též pamlsky se stromu vánočního. Též i chudých dospělých při tom pamatováno, kteří kromě podílů z ústavu chudých obdrželi po vánoce. Vše pocházelo ze sbírky mezi zdejšími občanstvem. Druhé jest: postavení

dvou nových křížů a obnovení kříže již velmi sešlého. Tím se vyplnila touha má, aby dědina naše vyznačena byla znamením spásy. I vzal jsem útočiště k Jeho Jasnosti knížeti pánů z Lichtenšteinu žádaje, by potřebné na dva kříže dříví darovati ráčil. Za nedlouho vykázaný jsou doubece lesním úřadem a přistoupilo se k dílu. Představenstvo obce obětovalo z důchodu obecního na malbu jednoho nového krucifixu na plechu a na opravení sešlého 11 zl. 10 kr. V měsíci dubnu, na den sv. Marka, byl posvěcen kříž obnovený při průvodu do polí; druhé dva byly posvěceny o slavnosti na nebe vstoupení Páně před velkými službami Božími u přítomnosti valného zástupu lidu domácího i přespolsního. Misto postoupili ochotně rolníci Fr. Řezáč a Fr. Bašta a obec vzala na se povinnost všecky tři kříže opatrovati a zachovati. U dvou křížů postaveny nákladem obce lípy, u třetího podlé silnice Videňské postavil p. Řezáč ovocné stromy. — K Božímu Tělu upotřebily se nové lucerny, na něž složili zdejší živnostníci 14 zl. 65 kr., pan Hubert Kloss, lesní se svou manželkou 1 zl. 90 kr. a ostatní 2 zl. 17 kr. poskytl sbírky příležitost. Týmž časem byla po dlouhé přestávce konána schůze výboru pro zbudování pomníku Arnoštova v Hostíně u Ouval. Cenou 100 zl. byla kommissí pětičlenovou počtena práce p. Jindř. Čapka, akad. sochaře v Praze, mladého českého umělce, a doručena jemu ve schůzi výboru, v níž i ůmluva s tímž p. sochařem uzavřena, jenž se zavázal, ihned na shotovení velkého modelu pracovati, jej svým časem vystaviti a nejdéle do dvou let sochu na patřičném místě postaviti. Tím postoupila záležitost pomníku značně ku předu a tot i příčina, že k čtenářům Blahověsta opětují to vyzvání a tu žádost, aby kteří posud k vlasteneckému a zbožnému dílu nepřispěli, laskavý dárek poskytl. Neméně tímto listem uctivě žádám veledůst. pány školdozorce a ředitelstva škol hlavních, středních i vyšších, aby třeba tak zvanou korejčarovou sbírkou mezi žákovstvem podporovali podniknutí toto, jakž na mnohých místech již se stalo.

F. S.

V Kolině, dne 22. září 1867.

(Opozděno. Dvoje loučení.)

Začátkem t. m. odebrali se od nás důst. p. Ant. Dlask, školní ředitel, jsa povýšen za děkana v Kouřimi, a vel. p. kvardian P. Ignác, byv ustanoven za kvardiana do Sušice. Zdejší obecní rada dala důkaz vřelé úcty a vděčnosti svému ctěnému školnímu řediteli;

dne 1. září shromáždila se školní mládež a množství občanů zdejších o 2 hodinách s poledne před klášterem, odkud nastoupiti měl p. ředitel cestu na své nové stanoviště. Dojemnými slovy a okem slzou zaroseným rozloučil se s nynější důst. p. děkan Kouřimský s mládeží a se všemi zde přítomnými. Řada kočárů s předními města, mezi nimiž byv. p. měšťanosta, provázela jej; některé na půl cesty, některé až do města Kouřimi. — Jeho exhorty zůstanou nám nezapomenutelnými; mládež pak zajisté dosti příčin má, želeti odchodu moudrého vůdce svého. — Několik dní na to loučili jsme se zase s veleb. p. P. kvardianem, který po čas svého zde působení získal sobě lásku všech dobrých katolíků. Zanechal zde četných důkazů své horlivosti o čest a slávu Boží! On obnovil zde III. řád sv. Františka Seraf., založil spolek živého růžence, obstaral malbu chrámu klášterního a opatřil jej pěknými obrazy křížové cesty. To vše a jeho každodenní exhorty budou nás naň s vděčností a láskou upamatovávat. Konečně ztratili v něm i chudí laskavého dobroditele, a ještě roní oko mnohého žebráka slzu, kterou mu zpráva o odchodu tohoto přítele chudých vynutila. I jemu buďž ode všech nás — srdečně „s Bohem!“

F. B.

Z Sedlčan, dne 4. října 1867.

(„Škola buďž prosta kněžského vlivu.“)

Tak hlásali ve dnech nedávno minulých fanatičtí ztřeštěnci židovsko-protestantští a z Pruska přibylí přátelé hesla: Ubi bene ibi patria, shromáždění na jedné síni císařského paláce ve Vidni, a jim přízvukovali tak nazvaní katoličtí vzdělavatelé(?) lidu (Volksbildner), ne všickni, alebrž ti vybraní, stojící na výši doby a vědy! A tak hlásají také někteří domnělí vlastenci na půdě a zemi, již panovali a vládli zbožný Boleslav, Václav svatý, otec vlasti Karel, v jazyku, jímž oslavovali Boha a Krista Václav, Vojtěch, Prokop, Ludmila: tak hlásá také list, jenž nosí na čele nápis „Pravda,“ ač by mu spíše a vlastně slušel název „Lež,“ a „nepřítel lidu.“ V čísle 4. od 25. srpna b. r. v článku pod výše naznačeným nápisem vyzývá dotčený list přímo a bez obalu slovy rabulistickými, aby se vyhnalo katolické kněžstvo ze školy a zbaveno bylo svého vlivu na školu, již církev založila, na nynější stupeň dokonalosti dovedla.

Jest to pravé pokrytectví, když dotčený list na čelo si lepí název „Pravda,“ jest to hnusné farisejství, když na počátku čísla oslavuje památku „Kamarytovu“ a hned na to hází blátem po kněžstvu katolickém,

po hierarchii římské, hanobíe a špiníe je výčitkou neblahého a nepřislušného vlivu na školství. V pravdě, kdyby vstal z hrobu Kamaryt a četl dotčený článek, odmítl by s hněvem chvaloreč z úst lidí, nepřátel nejen hierarchie římské, jejímž údem byl on tak dobře jako každý katolický kněz, ale nepřátel i Krista a všeho zjevení Božího, a zastyděl by se a zarděl nad chováním a výlevy žluči domnělých vlastencův, jižto se podobají nekárancům házejícím kamením do studně, z níž se napili a občerstvení vážili.

Pisálek dotčeného ďábelskou nenávistí a vyzáblou závistí diktovaného a hrubou nevěrou zapáchajícího článku praví, že školy naše národní byly až do nedávna toliko (??!) cvičiště psaní, čtení a počítání, při čemž každé probuzování volného přemítání bylo zamezeno, tak že školám právem bylo přezdíváno „bílých hrobů.“ Tak pisálek! Jaký to pěkný biblický název školám našim udělený! Poděkujte se Pravdě za to, vy učitelové, že jste až do nedávna řídili jen bílé hroby. Než dobře si všimněme slov „Pravdy.“ Školy naše národní *byly* bílé hroby, už tedy *nejdou*. A probůh, pod čí dohlídkou přestaly naše školy býti bílými hroby? Přece snad ne pod dohlídkou „Pravdy a demokratův do ní píšících?“ Zdaž nepřestaly býti tím, čímž je Pravda ovšem živě nazývá, pod dozorem a vlivem kněžským? A kdo to byl, jenž n. p. založil časopis Škola a Život? Kdo jej podporoval? Byli to katoličtí kněží. Kdo to byl, jenž založil „Národní Školu?“ Byl to katolický kněz. A kdo založil a vedl a vede až podnes časopis Školník, jenž tolik dobrého učinil a přispěl k rozkvětu a pokroku našeho školství? Jest to katolický kněz. Kdo svolával a odbýval a řídil učitelské porady a činí to až posud? Byli a jsou to katoličtí kněží, kteříž svými pracemi a pojednáními povzbuzovali a probuzovali národní učitelstvo. V pravdě je-li jaký pokrok při našich národních školách, a že je, dokazují výsledky na výstavě pařížské, tedy kněžstvo katolické má zásluhu neposlední o tento pokrok. Jakým právem nazývá tedy Pr. vliv kněží neblahým?

Vliv kněží na školství jest prý nepřislušný. Proč pak? Vliv ten neosvojilo sobě kněžstvo a hierarchie římská mocí a násilím, vliv ten dán Církvi samým Synem Božím, když pravil: „Jdouce učte všecky národy, . . . učte je zachovávatí všecko, cožkoli přikázal jsem vám. Kažte evangelium všemu stvoření.“ Vliv ten dala Cír-

kvi — historie. Nebo Církev školy zakládala, nejen národní nýbrž i střední i vysoké; Církev jest tedy matkou a škola dezerou Církve. Církev a hierarchie římská vydržovala a vydrží školy a až posaváde mají učitelové kostelní (tedy církevní jmění) pozemky, pole a louky k užívání a berou nejen groš ba zlatý z kostelní kasy, jak to dosvědčují kostelní účty. Po Božím tedy a historickém právu, na něž přivrženci Pr. v jiných poměrech tolik váhy kladou, k. p. co se týče histor. práv koruny české, a podlé zásady: kdo na školství přispívá a na školy a učitele, ať také na ně vliv má, jest vliv hierarchie zcela oprávněný a tudíž zcela příslušný, oprávněnější nežli utrhačné útoky Pr. na kněžstvo o školství naše národní velezasloužilé. —

„Hlavní úkol národní školy jest prý, aby vychovávala řádné a osvědčené občany“ tak povídá „Pravda,“ ale to není celá, alebrž jen kusá pravda; škola má také vychovávatí řádné a bohabojné křesťany a občany budoucího života a města Jerusalema nad hvězdami. Než dejme tomu, že by pravda bylo, co povídá Pravda, zdaliž Církev katolická skrze svou hierarchii t. j. pomocí biskupů a kněží nevychovávala nejřádnější občany? Ona jim již co dítám štěpuje do srdce úctu a vážnost k zákonům, ona velí dávatí císaři t. j. světské moci, ať již to jakýkoli způsob vlády, což jest císařovo. Církev učí milovati všechny lidi, zvláště domácí, národ a vlast; ona učí mládež ve školách, že „jest člověk (slova Pr.) pro něco více, než aby upokojoval smyslné chtiče své,“ ano Církev činí více, ona učí mládež tyto chtiče držeti na uzdě a zapíratí sebe samu, ona vede mládež k milování bližního, tedy k obětavosti a dobročinnosti a zapovídá jí vše sobectví. Ano Církev činí ještě více. Ona vede mládež k tomu, aby šetrila jmění a statku, cti a dobrého jména, zdraví a života bližního, zabraňujíc krádež, nespravedlnost, pomluvu, na cti utrhaní, poranění, zabiti a vraždu; ano Církev hlásajíc ve škole dětem zákony Boží, kteréž zapovídají i hříšnou žádost po cizím, hněv a závist, nenávist, jest tou nejlepším vychovatelkou dobrých a řádných občanův. Co tedy chce Pravda více? Nač tedy vyhání kněžstvo ze školy, když ono napomáhá tak platným způsobem k dosažení účelu, Pravdou škole vytknutého? — A není-liž to drzá lež „Pravdy,“ tvrdí-li, že školy v rukou hierarchie římské jsou „pravověrné vychovávací ústavy římskokatolické,“ a že účel hierarchie jest *jiný*, aby

lid veden byl k bohabojné křesťanské pokoře, již sobě pisálek vykládá „co uznávání neomylnosti stolice papežské a slepé poslušnosti rozkazů kněžských“ dáváje tím na jevo, že nezná ani výměr křesťanské pokory, tak že ho každé poněkud v katechismu zběhlé dítě z těch „bílých hrobů“ zahanbiti může. —

Než dobře víme, kam vlastně směřuje „Pravda“ a co do očí píchá věrného jejího halapartníka a rytíře bez studu a hanby, a řekněme dále, bez viry a náboženství. Vystřkujet on ne růžky než hrubé rohy nevěry a kopyta bezbožectví v následujícím odstavci, v němž tvrdí, že hierarchii římské jest protivno všechno bádání, kteréž odchyluje se od výroků biblických jakožto kacířské. Aha to je to! Škola má tedy bádati svobodně, v ní mají děti sestavovati aneb aspoň se seznámiti se systémy vědeckými, tu má míti místa svoboda učení, a blud vedle pravdy. A hle vy hierarchové římstí jste to nedovedli a nepřivedli jen na čtení a psaní a počítání a na pravo-věrné, bohabojné a pokorné křesťany, vy jste ani jednoho kacíře nevychovali, vědu ze školy vyobcovali, vy ji stíhali kletbou. Nebo ve školách, jež jsou pod vlivem kněžským, nikdy nebude mládež vyučována o výsledcích zeměskumu, z nichž by zvěděla, že stvoření světa neděle se nijakým nepřirozeným skokem čili zázrakem (tak! nepřirozený skok jest pisálkovi a Pravdě = zázrak! tak jakoby zázraky byly proti zákonům přírodním. Milá Pravdo! objednej si dříve pravdivý výměr zázraku), ale že uplynuly miliony let, než v přirozeném rozvoji utvořil se vesmír postupem od méně dokonalých tvarů k dokonalejším. (K. př. od opice k člověku?) Ve školách, dozoru kněžskému podřízených, nikdy nesmí se veřejně a zřejmě učit, že *zázrakové vždy byli a jsou holou nemožností* (ipsissima verba Pdy), poněvadž příroda má své pevné a určité zákony, dle nichž se ode všeho svého počátku až do dnes bez odchylky řídí. Kněžský dozor nemůže ve školách takové učení trpěti, nebo kde by se vyskytl pak lid, kterýž by věřil v zázračná místa poutnická, výnosné do sinekury rozličných slavných kapitol, pověstných řeholi a jednotlivých tučnicích pánů farářův.“ Tak v Pravdě ten vlastenec, přítel lidu, osvěty a školy! Patrně, že to zažraný nějaký přírodopysce aneb geolog (ovšem ne Cuvier) ze školy nepřítel bible, křesťanského názoru o stvoření světa, nepřítel zjevení Božího a zázrakův, jež jsou mu holou nemo-

žností, nepřítel poutnických míst a tučných prebend kapitolních a spolu závistivý vybledlý pozorovatel tučnicích farářův a na výnosné sinekury laskominu mající vlastenec! No, a to již víme dost, a již napřed na pěti prstech můžeme si spočítati, jak by to vlastně mělo vypadati v těch našich školách národních. Náboženství vystěhuje se ze školy, na jeho místě bude geologie, zeměskum a geognosie a přírodopis vzdělávati řádné a osvědčené občany, zázrakové a s nimi poutnická místa zmizí, mužové neodvislí vypěstovaní na výsluní vědy (rozuměj nevěry), mužové samostatného bádání budou dosazeni na místa učitelská a vikářská, děti se dozvědí, že pocházejí od opice, osvěta se proudem a potoky povalí do národních škol kněžského dozoru zbavených a ze škol do lidu, a ten nebude více mluvíti o Bohu a stvoření světa, nebude zázrakův ani poutnických míst ani tučnicích farářův a sinekur — ty případnou samozvaným vlastencům, a pak bude blaze v Čechách, zvláště učitelům stojícím na výši vědy, a dozor kněžský nebude míti zhoubné následky na znemravnělost stavu učitelského, učitel nebude muset býti uctivým a úslužným k farářově kuchaři, aby nepronesl dozor kněžský nad jeho učitelskou činností strašné anathema! ano pak dostanou učitelové patent na hrubost a surové chování k farářům, a pak bude blaze! Ubohý národe, byl bys k politování, kdybys měl samé takové apoštoly pokroku a osvěty a kdyby po jejich přání se stalo. Tak vypadají a smýšlí a píší mnozí ti vlastenci, co mají „pravdu“ v pachtu. Než daleká cesta, marné volání! Každý, kdož tak důležitýho činitele, jako je kněžstvo katolické na půdě církevní, školské a národní, hanobí a zlehčuje v očích lidu, rozsívá zlé semeno a je — — vrahem národa!! To si pamatujte vrstevníci a přívrženci „Pravdy!“

J. R.

Z Větrního Jenikova, v říjnu 1867.

(Svěcení zvonů a hřbitova.)

Dne 3. září t. r. konala se ve Větrním Jenikově dvoje neobyčejná slavnost, totiž žehnání tří nových zvonů a žehnání nové části hřbitova. Od 26. srpna 1847, co při velkém požáru kostel shořel a zvony se rozlily, 20 plných roků zvonívalo se toliko zvonkem při ohni zachráněným. Nynější kostela patron, uroz. p. hrabě Mauric Rumerskirch, vyplnil všeobecnou touhu tím, že mimo jinou dobročinnost k chrámu Páně na svůj náklad dal v Jihlavě u p. Jos. Hilzera 3 velké zvony liti a též důkladně

hodiny na věž kostelní objednal. Zvony byly dne 2. září na 2 ozdobených vozích přivezeny; děly se sice veliké přípravy k důstojnému jich uvitání, ale odpolední bouřka a silný déšť to pokazil. Za to ale druhého dne byla radost osadníků nepokalená. Veledůst. p. František Javůrek, b. vikář Lipnický v Heralci přijel ráno do městečka, aby zvony požehnal; k zvýšení té slavnosti dostavil se i důst. p. Martin Dvořák, farář ze Smrčné; a když zvony věnci a kvítím ozdobené na lešení chvoji pokryté z vozů přeloženy byly, po daném znamení starým zvonkem, zapěli p. učitelové příležitostnou píseň z kancionálu Svatojanského Dědictví a procesí ubíralo se k novým zvonům, kdež četné družičky do polokruhu se byly postavily. Zde držel veledůst. p. vikář krásnou řeč, mluvil od srdce a tudíž i k srdci a mnohých k pláči pohnul; pak následovalo žehnání zvonů, zpívání mše sv., kterou veledůst. p. vikář při assistenci sloužil a konečně: Te Deum laudamus. Mezi mši sv. byl malý zvon na věž vytažen; po mši sv. vytahoval se prostřední a konečně velký zvon. Po třetí hodině odpoledne byly zvony na věži úplně upevněny, a brzo na to se jimi zvonilo, a sice nejprve malým, pak prostředním a konečně velkým zvonem; — brzo na to zvonilo se všemi zvony k žehnání nové části hřbitova. — Pakli tyto zvony již svým zevnějším vkusným upravením mnohého při pouhém pohlednutí k slzám pohnuly, jak teprv dojal první hlahol jejich libozvučný každého z osadníků, an v městečku 20 plných roků zvuk takový slyšán nebyl! Krásný to obyčej církvě sv., že zvony zvolila za nástroj své řeči k věřícím, i není divu, když i protestanté v tomto ohledu Církev sv. následují. — Dejž Bůh, aby tyto nové zvony, nač v příležitostní řeči poukázáno, lid k službám Božím hojně svolávaly, k nábožnosti a bohabojnosti povzbuzovaly, a nikdy neoznamovaly neštěstí, oheň, jímž před 20 lety mnozí na mizinu přivedeni byli! — Po čtvrté hodině ubíralo se při hlaholu nových zvonů z kostela dlouhé procesí, napřed šla školní mládež, pak cechové se svými prapory; p. učitelé s hudebníky zpívající píseň o sv. kříži, pak družičky, veled. p. vikář s assistencí a pak ostatní lid — na hřbitov, jehož novou část veled. p. vikář požehnal a pak po navrácení se do chrámu Páně požehnání udělil. — Tato dvojí slavnost vstřípi se v paměť osadníků a bude jim útěchou v neštěstí, jakéž dvoje krupobití letos jim připravilo.

Vác. Sixta, zám. kaplan.

V Cerekvici u Litomyšle, 26. září 1867.

(Svěcení sochy bl. Panny Marie.)

Že nábožnost mezi námi lidem venkovským doposud panuje, toho důkaz máme na slavnosti, která u nás konána byla v neděli XV. po sv. Duchu. Již u večer před slavností, totiž 21. září ozývala se střelba z hmoždířů oznamující, že se Cerekvice chystá ke dni slavnému, totiž k svěcení sochy blahoslavené Panny Marie Pomocnice. Zbožný rolník Josef Jetmar nešetře nákladu objednal toto dílo v Litomyšli. Socha jest vkusná a umělecké dílo, hojně pozlacená; stálat 190 zl. r. m. V neděli hned po velkých službách Božích a tím více odpoledne ze všeho okolí přicházel zbožný lid do chrámu Páně, aby účasten byl těch svatých obřadů; z poblížkých pak Bohňovic přišlo procesí majíc v čele korouhev, u prostřed 6 malých družiček, které krásný věnec k účtě nebes Královny obětovaly. O 1/2 3. hodině vyšlo procesí ze zdejšího chrámu sv. Václava zpívající milou píseň, kterou sbor hudebníků provázel, k soše Panny Marie, ježto vedle hlavní silnice k Praze vedoucí postavena jest. Soťva vyšlo procesí z chrámu Páně, již opět střelba z hmoždířů zavzněla a všemi zvony se zvonilo. Ta překrásná píseň, hudba, střelba, zvonění, to vše činilo dojem převeliký. Když se přišlo k soše, která byla krásně vyzdobena věnci a zelením, 6 velikými svícemi a svrchu sličnou lampou, zanotila se píseň, po jejímž ukončení přikročeno k svěcení. Svěcení vykonával důst. pan Jan Egermann, farář z Hermanic, potom měl slavnostní kázání vel. pan Frant. Jireček, kaplan zdejší. Za text si obral položený v kamenném podstavku vyzlacený nápis: „Pomocnice křesťanů oroduj za nás.“ Jaký dojem řeč jeho způsobila, jen tím podotknu, že mnohemu leskla se v oku slza radosti. Po kázání jsme se modlili litanii Loretanskou s přiměřenými modlitbami; pak se zpíval překrásný čtvero zpěv a navrátili jsme se do chrámu, kdež uděleno bylo požehnání. Zaplat Pán Bůh všem, kteří jakým koli způsobem k této oslavě Rodičky Boží přispěli. J. Vaně.

V Klášteře, 29. září 1867.

(Nově vystavený kostel v Žižpachách u Nové Bystřice.)

Když jedeš laskavý čtenáři cestou od Nové Bystřice k Slavonicům a přiblížíš se k bývalému Paulánskému klášteru Svaté Trojice, spatříš na levé straně nově vystavený kostelíček sv. Máří Magdaleny v Žižpachách (Sichelbach), který co okrasa nejenom této obce, nýbrž celé krajiny oko

lidské k sobě vábí. Bylo to ten den před sv. Václavem léta Páně 1865, když v obci Žižpachách (fary Novo-Bystřické vůbec klášter zvané) pod večer hrozný požár vypukl, který v krátké době skoro celou ves 52 čísel čítající a spolu také tamní školu a filiální kostel sv. Máří Magdaleny v popel obrátil. Ješto tamní obyvatelé o své veškeré jmění přišli, pomáhalo se ze všech stran, jak se mohlo; ale na zbořený dům Boží, který patří mezi nejstarší chrámy Budějovické diecése, nikdo nepamatoval. Odkud vzít? Obec co patron tohoto chrámu Páně musí nyní sama s nejkrutší bídou zápasiti, a kostel sám také žádného jmění nemá, o něž přišel v posledních válkách francouzských. V této tísní a nesnázi obrátil jsem se na lidumilné dobrodince, klepal, prosil a žebрал všudy, kde jen jsem mohl, a Bůh žehnal mému přičinění. Mezi mocnými tohoto světa nalezl jsem spanilomyslné příznivce. Do počtu těchto ušlechtilých dobrodinců patří: císař a král František Josef, císař Ferdinand, císařovna Karolina Augusta, nejjasn. arcikníže František Karel a arcikněžna Žofie, Jeho bisk. Milost Jan Valerian a jiní dobrodincové, s jejichžto pomocí sebralo se na stavbu nadzminěného chrámu Páně 2700 zl., v kteréžto sumě jest také obsažen příspěvek obce Žižpachské 400 zl. Když se všechny překážky odstranily, a povolání od velelávného mistodržitelství v Praze dto. 30. srpna 1866 č. 35.462 a od nejdůst. konsistoře Budějovické dto. 20. března 1866 č. 1333 jsem obdržel, začali jsme s Boží pomocí z gruntu znova stavěti. Kámen základní byl dne 29. dubna 1866 posvěcen. Obraz sv. Máří Magdaleny, 6 stěviců vysoký, zhotovil výtečný malíř důst. pan Bedřich Kamaryt, farář Dešenský. V loni, kdežto nejeden chrám Páně ve válce s Prusáky pohromy utrpěl, stavělo se neunaveně, a při nouzi toho času panující se mnohemu řemeslníku a dělníku vhodná příležitost poskytla, sobě na chleb vezdejší něco vydělati. Ku konci září stály hlavní zdi pod střechou, a věž bílým plechem pokryta již strměla do výšky. Během letošního roku kostel se sklenul a vybilil, a až na dlažbu vše se do pořádku uvedlo. Délka s presbyterium obnáší 12 sáhů, šířka 4 sáhy v světlosti a věž jest 9 sáhů vysoká. Výlohy na stavbu, totiž na řemeslníky a stavební material obnášejí až do dnešního dne 3200 zl. r. č. — odrazíme-li příjmy 2700 zl., zbývá schodek 500 zl., který opět prosí o pomoc laskavých dobrodinců. Přívoz

materialu k stavbě vykonaly zdarma sou sední obce. Dne 15. srpna t. r. na slavnost na nebe vzetí Panny Marie nastala doba přeradostná nejenom pro obec Žižpachskou, nýbrž pro celou obec farní i obce vúkolní; totiž posvěcení tohoto nově vystavěného kostelíčka. Vys. důst. arcikněz a vikář Jindřichohradecký p. Vojtěch Plattner ráčil po obdržení povolení konsistorním dne 15. srpna tento dům Boží podle předpisu církevních obřadů žehnati a sice s assistencí důst. p. Ant. Mikše, faráře Adamovského a místního správce duchovního. Tak tedy povstal ze zřícenin nový pevně zbudovaný dům Boží, a bude státi co dlouhotrvající pomník a hlásati budoucímu pokolení, že jej vroucí láska k Bohu, pravá úcta k Svatým a křesťanská láska k bližnímu vystavěla. Konečně vzdávám všem, jenž ku stavbě tohoto chrámu Páně při sbírce v diecési Budějovické zavedené nějakým dárkem přispěli, vřelé díky. —

B. B.

St. Louis-u, (Sev. Am.) dne 13. srpna 1867.

(List z Ameriky Fr. Pravdovi.)

V důležité věci obracím se s velikou a snažnou prosbou na Vaši Velebnost. Několik nás českých kněží zde v Americe usjednotili jsme se, vydávati „katolické noviny“ pro náš zdejší věřící lid. Jest zde takového listu nevyhnutelně třeba, nemají-li naši ubozí krajané na mnoze utonouti v bahně nevěry a neřesti. Měli jsme zde dva české politické týdeníky, ale ráčíte to dobře znáti dle českých politických listů v české vlasti, že takové listy více škodí, než by ji podporovaly. Takť i zde. Zvláště zapotřebí jest náboženského listu pro ty, kteří žijíce o samotě aneb mezi jinověrci nikdy neslyší slovo Boží neb nějaké dobré ponaučení v mateřském jazyku svém a poznenáhla ztrácejí katolické vědomí pro sebe i pro děti své. Katolický časopis ponese zde, jak doufám, požehnané ovoce. Teď právě se nám naskytuje příhodná příležitost, zaraziti takový časopis, jelikož jeden z těch dvou politických českých časopisů — „Pozor“ — který právě zde v St. Louis-u vycházel, zanikl a my ten tisk jeho převzítí chceme. Teď se o to vyjednávám a doufám, že to obdržíme. Míname začítí s vydáváním počátkem měsíce října a sice v městě Chicagu, protože město to má za jedno nejsilnější českou obec a za druhé leží v středu českého přistěhovalectva. List sám — týdeník — byl by nábožensko-politický dle způsobu katolických listů u jiných národností. V

každém však takovém listu bývá zastoupena též zábavná strana nějakou příslušnou povídkou. A tu právě přichází má snažná prosba. Jste šťastný a dovedný povídatel, Vaše pěkné povídky docházejí všeobecného uznání, — neráčil byste pro náš časopis sepsat nějakou příhodnou povídku aneb i jinými články jej podporovati? Naději se toho se vši jistotou od Vaší dobroty a horlivosti, vždyť podporujete pracemi svými časopisy české, podáte zajisté laskavě pomocnou ruku též tomu časopisu, který pomoci nejvíce má zapotřebí a v kterém Vaše přispění požehnanějšího ovoce přinesti může než v kterémkoli jiném.

Račte dobrotivě časopis náš doporučiti též vůkolním vel. pp. spolubratrům k laskavému podporování pracemi svými. V několika nedělích přijde, jak doufám, tištěné ohlášení jeho. — Promiňte aneb raději již napřed k tomu své svolení udělte, paklibychom některou z již vyšlých povídek Vašnostiných v našem časopisu upotřebili. Vřelý, uctivý pozdrav vzkazují všem vůkolním vel. pp. spolubratrům. V naději, že laskavě vyslyšíte prosbu mou*) a odporoučíte Vás do ochrany Boží a t. d. znamenám se

Josef Hesoun,

český kněz v St. Loui-su.

Když byste nám ráčil laskavě odepsati, pište pod jednou z následujících dvou adres:

Revd Joseph Hesoun Bohemian Priest
St. Louis Mo. U. S. A. Soulard Str. aneb:
Revd Joseph Molitor Bohemian Priest Chicago Ill. U. S. A. Corner of Desplains and
Decoven Str.

KRONIKA.

Z Prahy. Ve čtvrtek 17. t. m. v 9 hodin ráno posvěti JEmin. nejdůst. pan kardinal arcibiskup zdejší novou městskou vyšší dívčí školu a odjede pak do Vídně, pozván jsa k odhalení pomníku pol. maršálka kníže Schwarzenberga. — Zitra 16. t. m. bude JEmin. sloužiti v 8 h. tichou mši sv. u sv. Havla.

— Pobožnost 40hodinná bude se konati od 17—21. t. m. u Matky Boží před Týnem, od 22—26. u sv. Jindřicha.

— Kn. arcib. seminář čítá letos 145 alumnův, a sice ve IV. r. 30, v III. r. 32, v II. r. 48, a v I. r. 35. Mezi těmito 145 alumnými jest 1 z Hanoverska (na fundaci) a 1 z hrabství Kladského, ostatní všichni jsou pro arcidiecési Pražskou. Ač počet alumnův dostoupil letos

stupně nejvyššího, nemohla přece téměř ani polovice hlásících se přijata býti. Rovněž veliký byl nával kandidátův do ostatních seminářů v Čechách a na Moravě, jakož i do mnohých klášterů a řádů. Bůh dej zdaru! Připojujeme přehled, z něhož vysvitá, v jaké míře počet alumnů arcib. semináře v Praze od r. 1849 klesal a se zmáhal. Byloť r. 1849 alumnů 108, r. 1850 al. 107, r. 1852—101, r. 1853—91, r. 1855—81, r. 1856—80, r. 1857—72, r. 1859 jen 67, r. 1860 opět 80, r. 1862—94, r. 1863—112, r. 1864—116, r. 1865—121, r. 1866—125, r. 1867—140 a letos 145. Posluchačův bohosloví I. r. na theol. fakultě zdejší zapsáno již 80.

— Ačkoli se jeví jak v Čechách tak i v jiných zemích všestranné činné účastenství v *loterii věcní*, jež jest zavedena ve prospěch dostavění metropolitního chrámu Pražského u svat. Víta, uznal výbor přece za dobré, aby slosování, jež bylo původně ustanoveno na den 29. září, odložilo se až do měsíce prosince 1867, a to za tou příčinou, aby se úplným rozebráním losů docílilo výsledku nejpříznivějšího.

Z Moravy. Na ústavě bohoslovce-kém v Olomouci jest letos 233 posluchačů, počet to, jakéhož tam posud nebylo. — Na Moravě podepisují se adresy na obranu konkordátu a církevních statků.

Z Vídně. Nedávno konali svobodomyšlní páni učitelové rakouští sjezd ve Vídni a tam přišli najednou k poznání, že prý škola se odtrhnouti musí od církve, pak že se osvětě teprv dobře dariti bude. Výsledek této učitelské schůze se již nyní patrně okazuje; neboť ve Vídni se posud nikdá nehlásil tak veliký počet dívek do škol, kde vyučují klášterní panny, jako na začátku letošního roku školního. Mnozí rodičové zřejmě se vyjádřili, že nemohou dítek svých svěřiti učitelům, kteří se drží zásad učitelské schůze Vídeňské a odtrhnouti usilují školu od katolické církve.

— Zastupitelstvo hlavního města Vídně jest nad míru rozhořčeno adresou rakouských biskupův, tak jako totéž zastupitelstvo vždycky bylo zhorka nakvašeno proti konkordátu, proti náboženství katolickému a všemu, co s vírou Kristovou ve spojení jest. Není tedy divu, že toto zastupitelstvo se odhodlalo podati císaři pánu adresu, v níž nejapným způsobem se doráží na episkopát rakouské říše. — Za příkladem hlavního města nemohly ovšem svobodomyšlné městyse a vesnice zůstatí v pozadí. Byť tedy i v obci Fünfhausen u

*) P. Fr. Pravda chce, až přijde slíbené ohlášení, že časopis v skutku vychází, starati se o příspěvky a spolu doufá, že to k vůli dobré věci učiní i jiní, jimž proto udává se zde adresa.

Vidně učiněn návrh, aby zastupitelstvo se prohlásilo proti konkordátu. První učitel Fünfhausský vyslovil, že mu nelze hlasovati proti konkordátu, ještě jak živ konkordát nečetl. V podobném smyslu se vyjádřil tovaryš p. Lang ěka: „Lito mi, že o panu purkmistrovi a všech tuto přítomných pánech říci musím, že oni též konkordát *nikdy nečetli*, protožeby jinak co katoličtí křesťané proti němu hlasovati nemohli. Načež celé moudré zastupitelstvo obce Fünfhausské vyznalo: „*My jsme konkordát ovšem nečetli — a nebudeme jej nikdy čísti — ale proto přece zůstaneme na tom, že musí konkordát zrušen býti*“ — a přijali většinou hlasů petici o zrušení konkordátu!

— Duchovenstvo vikariátu („děkanství“) Fischamend-ského v arcibiskupství Vídeňskému zaslalo dne 5. října t. r. JE-minenci nejdůst. p. kardinálu Rauscherovi adresu, v níž vyslovuje úplný souhlas s adresou od 25 biskupů rakouských předloženou císaři pánu. Tolik prozatím na doklad, že tak řečené „nižší“ duchovenstvo s biskupy svými souhlasí a že tedy lhaly kteréši listy roznášejíce zprávu, jakoby duchovenstvo bylo s bouří proti konkordátu srozuměno.

Z Inomosti. (O valné schůzi jednot katolických.) (Dokonč.) Dne 12. září konala se ráno schůze soukromá, v níž především ohlášeno, že zástupcové katolických spolků *šudentských* se ustanovili na tom, z dobrovolných příspěvků založiti místo misionářské v severním Německu. — Kanovník Moufang oznámil, že ve výboru pro vyučování a tisk bylo ustanoveno zvoliti rade z 12 členů sestávající, jejížto úlohou bude všemožné podporování *katolického tisku*. — Prof. Marx se uvolil sepsati *statistiku* všech jednot katolických v Německu a Rakousku. — V 10 h. počala poslední veřejná schůze, v kteréž se pět pp. biskupů spolu s p. místodržitelem Toggenburgem účastnilo. Řečníci odporučovali shromážděným obzvláště péči o blaho lidu v továrnách zaměstnaného, o náležitě svěcení neděl a svátků; jeden z řečníků podal zprávu o sjezdu katolickém v Mechlině. Na konci děkoval předseda dr. Lingens a zemský hejtman Hasslwanter všem účastníkům schůze a nejdůst. p. biskup Brixenský udělil veškerému shromáždění požeňování apoštolské. — Příští valná schůze má se konati v Monastýru aneb v Koblenzi v Prusku.

Z Polska. Násilnictví, s jakýmž vláda ruská všecko obyvatelstvo polského krá-

lovství žene k rozkolu, vzbuzuje v nejedné krajině velké rozhořčení mezi vyznavači víry katolické. V okrese Sédleckém vzpírají se rolníci, sjednocení to Řekové, proti usazování ruských popů, kteříž rozkolnické služby Boží zavádějí. Žádný rolník nechce k popovi jíti k sv. zpovědi aniž dítky své ke křtu poslati do chrámu. Mešká-li někde v tajném úkrytu posud některý katolický kněz, přicházejí lidé k němu a jemu se zpovídají a dítky od něho křtíti dávají. Že však větší část kněží zavežena jest do Ruska neb do Sibíře, pomáhají si uboží v nedostatku kněze tím způsobem, že některý ze vzdělanějších rolníků jim v neděli předčítá sv. evangelium a s nimi se modlí. Do rozkolnických chrámů nejde nikdo. Aby však nezůstávaly zcela prázdné, posílá tam vláda každou neděli 15—20 vojáků. Z počátku se k vojákům těm také jeden druhý rolník přidružil a šel s nimi do kostela; pokaždé však byly chatrče takových rolníků ohněm zničeny, a tudíž nyní ani jeden z nich do chrámu nechodí. Častěji bývají unité, ku katolickým službám Božím se shromáždívší, rozeznáni četníky a vojskem. Do jedné z největších vesnic, Studzianka nazvané, přišel místogubernér a sliboval jim hory doly, jen aby se přidali k rozkolu. Sedláci odpovíděli, že se všech výhod odříkají za to jedině prosíce, aby jim vydal průvodní listy do Petrohradu, neboť cár prý jistě je tak utiskovati nedovolí! (Ubožáci jsou ovšem velmi na omylu.)

Z Bavorska. Bavorští pp. biskupové zadali ku králi Ludvíkovi II. slavný protest proti nepřátelským snahám těch, jenž v Bavorsku usilují provésti odtržení školy od církve katolické.

Z Říma. Císař Mexikanský *Maximilian* zaslal ze svého vězení v Queretaru list papeži Piu IX., kdež sv. Otce pokorně žádá, aby mu prominul vše, čím se prohřešil proti zákonům církevním; dále prosí, aby mu papež udělil rozhřešení a slibuje, že po celý život svůj chce činiti pokání; vyslovuje upřímnou lítost nad tím, že neposlechl rady papežovy, kteráž by jej byla ochránila před osidly ze všech stran jemu kladenými; konečně žádá o požeňování papežské v poslední hodině své. — Mimo tento list nalezejí prý se mnohé jiné důležité listiny o Mexiku a císaři *Maximilianovi* v rukou sv. Otce; císařovna *Charlota* prý nejvíce za tou příčinou do Říma spěchala, aby listiny ty do rukou papežových vložila. V poslední allokuci své zmínil se papež

také o onom psaní zesnulého císaře Mexického.

— Státní sekretář kardinal Antonelli rozeslal oběžník k vládám evropejským, kdež úředně ohlašuje: 1. Že z Italie vrazily ozbrojené tlupy do státu církevního a násilím přepadly obyvatelstvo zcela pokojně se chovající; 2. že tyto tlupy v Toskánsku a jiných nynější vládě italské podrobených krajinách se shlukly před očima úřadů královských, kteréž jim vydaly průvodní listy, ač dobře vědouce, že tlupy tyto do církevního státu vraziti zamýšlejí; 3. že vojsko italské doprálo oněm ozbrojeným tlupám zcela volného průchodu, tak že od hranic toskánských a orvietanských několik tlup najednou vrazilo do církevního státu; 4. že ony ozbrojené tlupy byvše vojskem papežským odraženy, u vojska italského vlídného přijetí došly. Na základě těchto událostí seznává papežská Stolica, že se stala obětí nového attentátu se strany vlády florentinské, kteráž ač se konvenci z dne 15. září 1864 byla zavázala hranice hájiti, nyní nicméně dovolila, aby překročeny byly.

Z Paříže. Ze severní Ameriky bylo na výstavu světovou zasláno mnoho výrobků Indianských, zvláště zbraní a oděvů jejich; co zástupce Amerického soustátí byl vyslán s těmi výrobky kněz katolický Marko, duchovní pastýř osady La-Cross v státu Wiskonsin. Kněze toho provázeli tři Indiáni ve svém národním kroji. Ve výstavě vysvětloval kněz Marko všechny předměty od Indiánů zhotovené navštěvovatelům každého nářečí, ježto několika jazyků evropejských mocen jest. Císař Napoleon udělil mu v uznání zásluh jeho řád čestné legie; když pak kněz Marko obdržev slyšení u císařovny Eugenie jí podal několik z perli a perel zhotovených výrobků Indianských, darovala mu císařovna přeskvostný zlatý kalich; na paténě jsou vyrytá slova: „Císařovna francouzská knězi M. Marco, delegátu a misionáři z Wiskonsina v Americe.“ Mimo jazyk francouzský, indianský a německý jest kněz Marko též našeho českého jazyka úplně mocen.

Z Ameriky. V *New-Yorku* byl dne 18. srpna t. r. položen základ k novému chrámu bolestné Rodičky Boží pro německé obyvatelstvo katolické téhož města; sám arcibiskup Msgr. Closkey položil základní kámen. Stavbu chrámu řídí kapucín kněz Bonaventura.

***—* Někdejší misie v Paraguay-i v Americe.** (Dokonč.) Na konci měsíce

března 1767 doslechli jsme, že do Montevideo přistál válečný koráb krále Španělského. Domýšleli jsme se, že přiblížil se okamžik, kdy budeme odvezeni zpět do Španěl a nemýlili jsme se. 1. dubna 1767 opustili jsme Buenos-Ayres jako zločinci. Z rána přišla dvojnásobná stráž před náš dům. Před vchodem stála setnina kyrysníků, která nás odvedla. Vojáci měli pušky ostře nabitě a rozkaz zastřeliti každého, kdo by utéci chtěl. Jakkoli vedeni jsme byli z města za poledního odpočinku, přece našlo se mnoho lidí na ulicích, kteří srdečně nad námi plakali.

16. května vypluly konečně lodě do Španěl. Bouře byla by nám brzo ušetřila další plavbu; přece ale obezřetnost našeho kapitána nás zachránila. Nám, kteří jsme byli na dolejší části lodě, mnoho nesnáze bylo vytrpěti. Poněvadž nás tam 171 pohromadě ležeti muselo, a naše lůžka příliš krátká a úzká byla, neměli jsme ani jedinou pokojnou noc. Nad to mučení jsme byli rozličným hmyzem a naši nebezpečně nemocní úzkost nám působili, dílem že nemohli jsme jim pomoci, dílem abychom od nich nakaženi nebyli. Dva Jesuité zemřeli na lodi, mrtvoly jejich pohřbeny byly ve vlnách. Potravu nám bylo málo poskytováno a kdykoli ze zvláštní náklonnosti kapitánovy mně poskytnuto lepších jídel, krvácelo mi srdce, ani viděl jsem, jak moji bratři hlad trpí, aniž bych jim pomoci mohl. . . . Potud píše P. Pauke.

Takový byl tedy konec, taková odplata těchto horlivých služebníků Božích za věrnou službu, králi Španělskému konanou a za nescišlná dobrodíní, tolika národům indiánským prokázaná. Oni učinili z lidožroutů rozumná stvoření ano i sv. křestany; oni vyrvali je pouštím a horám stěží přístupným a po 200 let zkrápěli zem jejich vlastním potem a krví. Věru, patřilít k oněm, kteréž blahoslavenými nazval Pán, když pro jméno jeho zneuctívání a pronásledování budou, neboť odměna jejich veliká měla býti v království nebeském. Země byla příliš chudičká, než aby odměnila takové rekovné ctnosti a takováto namahání. Sám Pán na věčnosti byl touto velikou odměnou, jehož sv. jméno a sv. slovo těmto národům byli jsou hlásali. — Co od té doby stalo se z těchto národů, tomu učí nás dějepis*); nám nezbyvá ni

*) Pro čtenáře, který nemá po ruce dějepisných pomůcek, uvádíme historický nástin ze „Slovníka Naučného“:

R. 1768 po zrušení řádu byli Jesuité vy-

jiného, než abychom nevystihlé moudrosti a nezpytatelným cestám Božím v pokoře se klaněli.

Přel. V. L.

Literární oznamovatel.

— „*Časopis katol. duchovenstva*. Svazek 6. obsahuje pojednání o násilí a strachu co překážce manželství od dr. Laurina, o katechismu (dokončení) od prof. Skočdopole; dále pojednání z konferenčních otázek diec. Budějovické: Kterak může duch. pastýř působiti na zbožnost a mravnost osob služebných? Podává Jos. Hausmann, f. v Dešenících. Baltazar Hubmayer, stručný obsah spisu dr. Hoška. V kronice vyniká vysvětlení o právech nekneží v církvi katol. Sepsal dr. Borový. Oddávky na smrtelném loži, dopis od Šumavy, a nesvorní manželé (případ z manželsk. práva) s liter. oznamovatelem činí závěrek.

Zápisky Dědictví sv. Janského.

(Dokončení.)

Tomáš Kadeček v Leskovících, Marie Zdvihalova v Budkově, rod Frant. Jandy v Kejnících, Marie Dvořáková v Zahorčicích, Marie Vrzalova ve Velkém Porešíně, Škola obecní v Řepích, škola v Škvrňanech. Z Moravy: Ignác Kastinger v Bzenci, rod Šimona a Marie manželů Francových v Slávkově, Františka Fuxova v Peškově, Františka Lochmanova v Pravčicích, veleb. p. Bohdan Schlegl farář v Hodslavicích, Johanna Stranská v Hluku, rod Martina Hájka v Boskovících, Bartoloměj Zbožínek v Krčmani, Kateřina Drábkova v Hruškách, Apolonie Vintova v Lupěném, p. P. Šebastian Rule, gymnas. profesor v Příboři, rod Antonína Máty v Oseku, František Pumperla v Oseku, Anna Kraicarova v Slávkově, Petronila Hlaváčková v Ruprechtově, Stani-

puzení a misie zrušeny. R. 1776 staly se La Plata a provincie Paraguayské mistokrálovstvím a hlavní město bylo Buenos-Ayres. R. 1811 zbouřil se Paraguay proti Španělům a dobyl si samostatnosti, načež r. 1813 zvolen byl J. G. R. Francia za konsula na rok, roku pak následujícího za diktatora na 3 léta a po té lhůtě na doživotí, tak že až do smrti (1840) byl jediným vládcem. Francia vládl přísně ale blahodárně, zakázal cizincům přístup, zřizoval školy a vydal zákonsk. Po něm nastoupil v diktaturu Vital, ale už 1841 zřízen byl opět konsulát, a Don Carlos Antonio Lopez a Don Marino Roque Alonso zvoleni jsou za konsuly. Než r. 1844 opět změněn titul a Lopez zvolen za presidenta na 10 let; po té lhůtě zvolen byl zase na 3 léta a 1857 na 7 let. Samostatnost Paraguaye nebyla uznána od ostatních států Laplatských, až teprve, když Urquiza se zmocnil v konfederaci Argentinské a učinil s Lopezem smlouvu 14. června 1852. Za nejnovější doby vznikly třenicе a spory mezi Paraguayí a Brasií, z nichž povstala válka, vedená s obou stran s urputností. —

slav Svoboda v Dědicích, Marie Mazalova ve Víškově. Marie Anna Pálova v Biškovcích, rod Jak. Růže v Skotnici, rod Josefa Mátuly v Lechoticích, Anna Studená v Horním Újezdě, Barbora Sehnálkova v Horním Újezdě, Barbora Grecmanova a Barb. Spurná v Hrubé Senici.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

V Pánu zesnuli:

- p. Ant. Meindl, alumnus kn. arcib. semináře, absol. bohosl. IV. r., 7. října u svých rodičů v Nové vsi u Boru;
- p. Jiří Schön, Chodovský farář na odpoč., arcib. notár, zpovědník u Mil. sester v Praze, 8. října (nar. 1. listop. 1795, kněz od 15. srp. 1819).

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- P. Josef Pfob, křížovník, za kapl. u sv. Bartoloměje v Chebu;
- p. Ant. Goebel, za kapl. do Schleglu v Kladsku;
- p. Ant. Richter, za kapl. do Mittelwalde;
- p. Arnošt Mandel, za kapl. do Wölfelsdorfu;
- p. Vác. Pechoč, kaplan na Dobříši, zvolen katech. na hlavní škole Smíchovské.

V biskupství Kralohradeckém.

Vyznamenán jest:

- p. Jan Marek, dr. a prof. bohosl., rada b. manželského a círk. soudu, examinator synod., jmenován skutečným kanovníkem při kathed. chrámu v Hradci Králové.

V biskupství Budějovickém.

V Pánu zesnuli:

- p. Bernard Štefíček, kooper. v Třeboni, 6. říj. (nar. v Jindř. Hradci 21. července 1839, vysv. 24. července 1864);
- p. Jos. Huber, farář v Ledenicích, 7. října (nar. v Bavorově 17. led. 1799, vysv. 24. srp. 1822).

V biskupství Litoměřickém.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Jos. Waldert, farář v Suniperku, za faráře do Perštejna;
- p. Ant. Richter, farář v Perštejně, za faráře do Suniperka (per commutationem);
- p. Václ. Gaudek, zám. kaplan v Eisenberku, za faráře v Mrzlici;
- p. Ant. Nittel, ředitel sirotčince u sv. Jana v Praze, stal se katechetou hlavní a nižší realní školy ve Warnsdorfu;
- p. Jos. Ivanov, kapl. z Warnsdorfu do Teplíce;
- p. Stanisl. Nitsche, neom., za kaplana do Jablonce.

Listárna redakce.

Milodary. Na dostavění metrop. chrámu sv. Víta v Praze zaslali nám dva pp. kaplani z arcid. Pražské pap. dlužní úpis na 100 franků s kupony od dubna 1869; z Radnic 2 zl. r. m.

Dopisy: Od S., z Pl. a Č. přístě, pokud možná.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
v kníž., arcib. semi-
náři číslo 190—I.

Expeditce:
v kat. knihkupectví
B. Stýbla,
na sv. - Václavském
náměstí, čís. 786—II.

Nedostlá čísla rekla-
mujte nejdříve
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasý katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

Předpláci se
v expedici
i u všech řádných
knihkupeů
na rok: 2 zl. 50 kr.
na půlro.: 1 zl. 30 kr.

Po poště:
Jenom v expedici
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1 zl. 55 kr.

Předplacení čtvrt-
letí se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bídně činí národy.“ (Přís. XIV. 34.)

Adressa

ve Vídni shromážděných arcibiskupů a
biskupů

k Jeho c. k. apošt. Veličenstvu.
(Pokračování.)

Pro usjednocení se svatou Stolicí byly tedy na jevě důvody, jejichž váhu každý nestranný uznával, i bylo jest uzavřeno pod výminkami, jichžto slušnost dokázati lze každému, kdo připouští, že Církev práv nabýváti může. S těmi, jenž ji za bezprávnou pokládají, jest usrozumění ovšem nemožné. Konkordát přiknul Církvi, o platnosti manželství před Bohem a svědomím rozhodovati, naproti tomu právo státu o občanských účincích manželství nařizovati a sňatky, ježto by jeho zájmům se přičily, skrze zákazy manželství a tresty zamezovati, zůstalo zcela nezkrácené. Obcování se svatou Stolicí bylo v záležitostech duchovních prohlášeno za svobodné, v čemž však mocnosti protestantské svým příkladem předešly; neboť na všech místech nabylo se přesvědčení, že nebezpečností, kterých se z obcování s papežem obávali, jsou ničemné strašáky; nad to jest při nynějším stavu obchodního spojení naprosto nemožno překaziti, aby psaní do Říma nebylo posláno a tam odtud odpověď aby nedošla. Biskupové byli zplnomocnění, své pastýřské listy a rozkazy uveřejňovati, aniž by si předběžného svolení státní moci vymáhati museli. Však je-li každému volno, všecko, co se jemu zlíbí, bez censury (bez předchozího úředního posouzení) dáti do tisku, jak medle mohly by ponaučení a předpisy, jež vydávají biskup vázán jest úřadem svým pastýřským, podrobovati se úřednímu posouzení (censuře) a povolení? Ostatně jest každý biskup zavázán, své výnosy týž časem, kdy je prohlásiti chce, sděliti místodržiteli; vládě jest tedy i na dále možno známost míti o všem, cožkoli bylo nařizeno.

Biskupům jest svobodno, služby Boží a veškeré duchovní úkony řídit dle předpisu církevních zákonů. Kdo by však želel toho, že státní moc se vzdala stanovení pořádku služeb Božích? Toto zakročování, jehož malichernost přecasto byla vytknuta, nese na sobě ráz dob minulých a zajisté nikdo více se nedomyšlí, že obecnému blahu škoda hrozí, koná-li se v den všední zpívání mše sv. bez povolení vládního. Taktéž jest skutečný rozdíl, kterýž tím povstal, v pravdě neveliký: neb ony výnosy byly z větší části dávno ze skutečného užívání vymizely.

O vyučování neustanovil konkordát v Rakousku nic nového. Přípovědi, týkající se náboženského vychování katolické mládeže, nevykročily z mezí toho, co právně platné bylo. Řízení a dozorství národní školy vždy bylo farnímu duchovenstvu svěřeno. Práva Vašeho Veličenstva neutpěla skrácení. Vaše Veličenstvo jmenuje skoro veškeré arcibiskupy a biskupy celé rozsáhlé říše, kanovníky z největší části, přemnohé faráře a professory theologických fakult; konkordátem o to postaráno, aby z události doby od 1780 až do 1790 proti zeměpanským právům patronátním, jak na Vaše Veličenstvo přešla, námitka odvozena býti nemohla. Nikdo Vašemu Veličenstvu nelibý nesmí ani farní úřad, ani vyučování na biskupských ústavách vyučovacích převzít. Církevní jmění nesmí bez svolení Vašeho Veličenstva ani prodáno ani značnějším břemenem obtěženo býti; neboť zeměpanské povolení náleží k výminkám takovéto smlouvy. Ačkoliv náboženský a studijní fond jest jmění církevní, zůstává přece správa jeho ponechána vládě, jenom to jest vymíněno, aby se pod dozorstvím a spolupůsobením biskupů vedla.

Osobě mocnářově příslušící práva nebyla tedy konkordátem ztenčena, nýbrž zpečetěna; vplyv státní moci na církevní zále-

žítosti byl s bedlivým šetřením všeho skutečně stávajícího ustanoven a rozšířen až k té končině, za kterouž dále jíti se nesmělo, aniž by samostatné řízení a spravování církevních záležitostí stalo se planým slovem. Bylo to jen proto možná, že svatá Stolica netoliko ve věrnost u přesvědčení a v spravedlnost Vašeho Veličenstva úplnou důvěru skládá, alebrž též za nemožné má, aby kdy syn vznešeného rodu, jehož Bůh povolal k vládě nad Rakouskem, na své poslání a na příklad svých předků zapomenul a propůjčená sobě práva proti církvi Boží obrátil.

Proč tedy zuří se proti konkordátu? Každý, kdo dále hledí, věděl to ode dávna; za posledních dob vynakládá se vše, aby nikdo o tom v pochybnosti nebyl. Žene se útokem proti konkordátu jako nepřítel proti hradbám pevnosti, nikoliv pro pouhé vyražení, aby ji viděli v ssutiny se rozpadávati, nýbrž aby do města se vedrali a tam po libosti řádili. Boj proti křesťanství není nic nového a mělo by se od každého ne zcela nevědomého očekávati, že úskoky a hesla nebeborců zná; vždyť totéž stále se opakuje. Rovnost všech náboženství ve jměnu rozumu se prohlašuje a s odvoláváním se na snášelivost v život se uvozuje. Avšak hlouběji do věcí zasvěcení dávno již vyznali a tiskem uveřejnili, že snášelivost, jakouž oni žádají, totéž znamená, co zrušení náboženství. Jenom smyslnost jest prý pravdivá a skutečná. Toť jádro tajné nauky. Každé náboženství jest blouznění a jak se k němu chovati, to má se řídití podle moci, s jakouž ono vítězí (triumfu) rozumu bez Boha a bez ducha naproti se staví. Katolické náboženství musí tedy za kterékoliv jiné strčeno býti, poněvadž ono jest to jediné, kteréhož ještě obávají se jest. Toť jest, co snášelivostí (tolerancí) se nazývá a vedle této snášelivosti se v katolickém Rakousku na katolickou církev den co den doráží lži a pošťíváním, jehož stý díl proti protestantům neb židům pronéstí nikdo by se opovážiti nesměl. Avšak prost býti náboženství, mělo by málo ceny, aniž by kdo prost byl i povinnosti. Manželství chtějí vydati choutkám vrtkavého rozmaru, rozlučitelnost manželství má stanovena býti. Aby lid znenáhla stal se takovým, jakého si přejí, musí se časné začítí. I hledí se zmocniti škol dětských, katolická mládež nemá více po katolicku, nemá více po křesťansku se vychovávatí. Toto vše stojí však i s rakouskými zákony, jak před konkordátem bývaly, v křiklavém odporu. Ale zákon budou moci, jak doufají, odstraniti: státní

smlouva stojí v cestě, odtud toto uměle na jeviště uvedené zuření.

Neostýchají se rakouské zákonodárství viniti za nesnášelivosti k nekatolickým křesťanům; což však žádný poctivý muž, jenž poměry dobře zná, bez rozhořčení slyšeti nemůže. Byl jednou čas, kdy Rakousko protestantů v zemích svých netrpělo, ale tehdaž bylo mu vykonati povinnost, aby sebe zachovalo. Roku 1529 na říšském sněmu Špýrském ohradili se knížata, kteříž Luthera se přidrželi, proti tomu, jakoby katolíky ve svých zemích trpěti měli, až by koncil rozhodnul o vzniklých otázkách, a jako tito mluvili a jednali všichni zeměpánové, kteříž k novému učení se byli přidali; jak daleko jejich moc zasahala, nechali katolíkům na vůli jenom buď se vystěhovati aneb víru svou zapřítí. Sama usedlá šlechta pokoušela se opět a opět na způsob říšských knížat rozhodovati o náboženství poddaných na svých statcích, a kdekoliv protestanté převahu obdrželi, tam katolický panovník stěží uchránil jen pro svou osobu svobodu náboženství. A tu měli snad katolíci sami sebe za psance prohlásiti a protivníky, kteříž je z domova a přístřeší pryč hnali, za nedotknutelné považovati? Avšak i za těch časů panovníci Rakouští vždy šetřili smlouvami stvrzených práv protestantů. Příklad poskytuje Sedmihradsko. Protestantská knížata, kteříž se této země zmocnili, pojistili sice katolíkům tatáž práva, jako vyznání augsburskému, helvetskému a unitarskému; však oni netrpěli v zemi žádného biskupa, žádného generálního vikáře, žádnou biskupskou kapitolu a disciplinární moc nad katolickým duchovenstvem sami si osvojili. Když pak Sedmihradsko se navrátilo pod žezlo Rakouska, byly sliby, kteréž Leopold I. v svém i nástupců svých jměnu učinil, věrně plněny a to tré vyznání nekatolické zůstalo v držení práv, kteráž jim dle zemské ústavy příslušela. Ve Velké Britanii a v Irsku ještě úpěli katolíci pod jhem nejtěžším, též v protestantském Německu, kdekoliv jim normalní rok 1624 ku pomoci nepřispěl, byli jen jakž takž trpěni aneb docela ani trpěni nebyli; tu obdrželi protestanté augsburského a helvetského vyznání, jakož i od katolické církve odštěpení Řekové v Rakousku svobodu společného vykonávání náboženství a všechna občanská a politická práva. V nejnovějším čase propůjčil jim druhý, v platnosti zachovaný článek ústavy z roku 1849 též samostatné řízení a spravování jejich záležitostí. Však nicméně opováženo se pozdvihnouti žalobu,

že rakouským protestantům zadržují se práva, kteráž jim dle šestnáctého článku spolkové akty přísluší. Spoleháno se na neznámost práva spolkového, avšak každý, kdo noviny čítá, měl věděti, že článek šestnáctý s náboženstvím pranic nemá co činiti a že katolíkům nepropůjčuje ani toho práva, aby kdo za sebe a svou rodinu v domácí kapli mši svatou dal sloužiti. Zřejmo tedy, že všem nekatolickým křesťanům v celém Rakousku mnohem více bylo uděleno, než v zemích, kteréž tehdaž k německému spolkou patřily, dle spolkového práva žádati mohli. Aby oněm nespravedlivým žalobám mlčení se uložilo, přijal v sebe nejvyšší patent od 8. dubna 1861 v 17. článku zabezpečení spolkové akty slovo za slovem. Též při tom nezůstala vláda Vašeho Veličenstva státi; patentem od 23. ledna 1866 přiřknuta jest křesťanům augsburského i helvetského vyznání ve všech náboženství jejich se dotýkajících záležitostech i školu v to pojímajíc samospráva, z jakéž nikde pod panstvím svých stejnověrců se netěší. Svoboda obcování jim propůjčená vztahuje se mnohem dále než ona, kteréž se konkordát pro katolíky dovolává. Co do příspěvků, jež veřejný poklad dává k jejich bohoslužebným účelům, zachází se s nimi s takovou velkodučností, že vynaložená k těm účelům suma v poměru k počtu hlav větší jest, než katolíkům propůjčená podpora. Podobné ohledy chovají se k nekatolickým Řekům; jejich chlapecké semináře v Dalmatsku jsou mnohem štědrěji obdařeny než katolické.

Jest tedy na bíledni, že Rakousko nekatolickým křesťanům mnohem více propůjčilo, než kterákoliv z vlád nekatolických katolíkům; jsou však meze, jichž šetřiti stejnou měrou káže spravedlnost, slušnost i opatrnost. Již 8. května 1861 vyslovili se o tom před Vaším Veličenstvím metropolitové a biskupové tehdejší říšské radě příslušející; mnozí z poslušně podepsaných nacházeli se mezi nimi, všichni uznávají onu pokornou adresu za výraz přesvědčení, za něž odpovědnost na se vzíti jsou povinni.

Ohledně změny náboženského vyznání jest posud v platnosti prozatímné nařízení od 30. ledna 1849, o němž již roku 1856 shromáždění biskupové celého císařství k Vašeho Veličenstva ministeriu kultu a vyučování se vyslovili. Mezi tím časem bylo však srozumění se svatou Stolicí docíleno, vedle něhož vládě Vašeho Veličenstva volno jest, tuto záležitost tak uspořádati, aby sice katolíku nebylo bráněno víry své se odříci, aniž by u svého duchovního správce pou-

čení hledal, ba aniž by mu to jen ohlásil; naproti tomu však nekatolický křesťan do Církve navrátiti se může, aniž by svého dosavadního nejednou velmi vzdáleného správce duchovního vyhledati musel. Po nastalém uskutečnění takového ustanovení nelze nahlídnouti, které přání v tomto ohledu by nekatolickým sborům náboženským ještě zbývati mohlo, a církevní autorita neměla na to, že se věc zatím protáhla, ani toho nejmenšího vplyvu.

V zákonech o vychovávání dítek v smíšených manželstvech nebyla konkordátem a s ním souvislými smlouvami ani ta nejmenší změna učiněna. Výnosy, kteréž Josef Druhý v této příčině vydal, podržely všude, kdekoliv nabyly zákonní moci, svou platnost; ale též vychování dítek dle pohlaví bylo tam, kde právní platnost mělo, za měřítko uznáno. Nestalo se tedy pouze v Sedmihradsku, alebrž též v oné malé části Slezska, pro kterouž následkem Altranštátské smlouvy od 22. srpna 1709 a ve shodě s exekučním recessem od 8. února 1709 nařízení císaře Karla VI. z dne 27. července 1716 vydáno bylo. Může-li bezprávy nátlak usnešení politického shromáždění neplatnými učiniti, pak jest smlouva Varšavská z dne 24. února 1768 neplatná a ničímž: neb Kateřina II. vynutila ji uprostřed míru zbouřením a veřejným násilím. Kdož ji však za platnou má, nemůže zajisté nikoliv upříti, že platí pro katolíky jakož i proti nim. Ač tato smlouva propůjčuje sice protestantům a nesjednoceným Řekům znamenitých výhod, přece s druhé strany netoliko že uznává katolickou církev za panující, nýbrž též na odpadnutí od ní stanoví trest vypovězení ze země. Chtěl-li by kdo tvrditi, že toto ustanovení vyzdvíženo bylo patentem tolerančním, musel by připustiti, že také nekatolíkům propůjčené výhody, pokud přesahují patent toleranční, zrušeny jsou. A přece nebylo ani jedné nekatolické obci odňato žádné právo, v jehož držení se nacházela při opanování Haliče, a zejména byly protestantské obci Bialské, ješto v čas opanování přivtělena byla obci Bielské, přiřknuty všeliké výsady, kterých tato obec následkem smlouvy Altranštátské získala. Jelikož tedy rakouská vláda všeliké nároky sborů nekatolických, pro kteréž právní důvod vynajíti se dal, s takovou svědomitou správností v platnosti zachovala, nemůže to nikoho překvapiti, že i práv katolíků šetrila; spíše by byl opak toho podivení všech nestranných vzbuditi musel. Zásady tedy, dle nichž se vzhledem na vychovávání dítek pokračovalo,

jsou nedotknutelné, ti pak, kdož v příčině nároků protestantův se odvolávají na smlouvy a dlouholeté jich užívání, přišli by sami s sebou v odpor, by nechtěli platnost jednoho i druhého také pro katolíky uznati. Nad to obdržela svatá Stolica o zachování zákonů na ochranu katolického vychování dítek zaručené přípovědi.

Nařízení, kteráž nyní platnost mají v příčině vstupování v stav manželský, nejsou v jistém ohledu o mnoho mladší než křesťanství. Hned za nejstarších časů žádalo se, aby sňatek uzavřen byl před tvářmi křesťanské obce, i obdržel požehnání a byl jest zpečetěn obětí mše svaté. Veřejnost a církevní požehnání sňatků manželských byly dlouhou řadou z části velmi přísných předpisů v pamět a v život vštěpovány. Bylo však nemožno, tyto rozkazy pozdvihnouti za všeobecný a bezvýmínečně zavazující zákon církevní, ba posaváde jest tomu tak. Po tu dobu jest na statisíce katolíků, kteří mezi jinověrci porážnu obývají a při nejlepší vůli své sňatky vždycky před knězem uzavřítí nemohou, a pokud křesťanství v celé Evropě úplně vlády nedosáhlo, nacházely se takové případy také v krajinách, kteréž od středu křesťanského života nikoliv vzdáleny nebyly. Z toho lze si vysvětliti, proč až do šestnáctého věku rozkazy o veřejnosti a církevním požehnání sňatků manželských měly toliko platnost zákazů a mezi čtyřma očima učiněné projevení vůle, pokud žádná překážka platnosti v cestě nestála, stanovilo pravé, církevně platné manželství a tudíž všechny s ním spojené povinnosti.

Však tento řád věcí nebyl bez politování hodných vad a nesází. Kdo neměl ani cti ani svědomí, mohl s osobou ženskou pokoutně vstoupiti v úplně platné manželství; pak ale jí dané slovo a slib upřítí a s jinou ženou se dát oddati. Tento druhý sňatek, a byť byl sebe slavněji uzavřen a požehán, byl přece neplatný a zpronevěřilec žil v cizoložství. Pročež Otcové na sněmu Tridentském po dlouhých poradách uzavřeli překážku pokoutnosti stanoviti a prohlásiti, že manželství jest neplatné, nebylo-li před farářem jednoho z obou snoubenců neb před knězem od biskupa zplnomocněným a dvěma svědky uzavřeno. Koncil však vyměřil překážce hranice tak ouzké, jak s účelem se shodovalo. Rozumí se samo sebou, že snoubenci, jenž před knězem své svolení na vzájem si vyjadřují, povinni jsou, požehnání nábožně přijmouti, jehož udílení spolu výslovně bylo předepsáno.

Však kdyby z kterékoliv příčiny se opomínulo, tento nedostatek sám o sobě nepostačí manželství překaziti. Dále podržel koncil (sněm) na zřeteli tu možnost, že by ostříhání předepsané formy v uzavírání manželství mohlo vraziti na těžkosti, kteréž by nezávisely od dobré vůle snoubenců. Pročež bylo nařízeno, že překážka pokoutnosti v každé farnosti teprv třicet dní po prohlášení dotýčného výnosu platnosti nabývá.

Roku 1840 byla k svaté Stolicí vznesena žádost, aby v Uhrách a sousedních zemích pro smíšená manželství zrušena byla překážka pokoutnosti. Nejvyšší rádcové koruny domnívali se, že politický stav věcí tuto změnu činí potřebnou; poukazováno též k tomu, že za času sněmu (koncilu) Tridentského a ještě dlouho potom Sedmihradsko bylo pod vládou protestantskou a velická část Uher že Turkům byla podrobena, a odvozováno z toho, že netoliko v Sedmihradsku alebrž též v mnohých krajinách uherských neprovedlo se předepsané prohlášení v Tridentu uzavřeného usnešení. Jeho Svatost papež Řehoř XVI. vyhověl výnosem od 30. dubna 1841 předloženému jemu prosbě. Již před mnohými lety zdálo se vládě Vášeho Veličenstva žádoucí býti, aby pro ostatní částky císařství téhož povolení se docílilo. Že koncil tuto řádně byl prohlášen, nepodlehá ani té nejmenší pochybnosti; též jsou tuto nekatolictví křesťané v malé míšině. By kdo chtěl dovozovati, že jest záhodno, aby uzavírání smíšených manželstev v celé říši pod stejné podmínky postaveno bylo, ať se rozpomene na to, že v Uhrách o vychování dítek ze smíšených manželství jeden a týž zákon platí, jako v ostatních zemích říše. Jestliže na jednostejnost váhu klademe, pak nesmí se přimlouvati, aby tuto předpisy o vychování dítek změněny byly. Také v otázce o přestupování nebyla na jednostejnost s Uhry žádná váha kladena, neb v Uhrách musí se katolíci, jenž z církve své vystoupiti chce, po dvakráte u svého faráře ohlásiti, návrat do Církve nepodlehá žádným takovým okolnostem. Však o tom rozhodnutí přísluší jediné svaté Stolicí.

Z práva, náboženství své svobodně a veřejně vyznávatí, vyplývá bez pochyby požadavek, aby s každým v záležitostech náboženství se dotýkajících dle zásad téhož náboženství bylo zacházeno; však přes hranice možnosti též požadavek se nenese. Stát má moc sňatku propůjčiti aneb nepropůjčiti občanských účinků manželství; avšak zároveň jich propůjčiti i nepropůjčiti, té moci on nemá. Katolík jest přesvědčen, že vedle

božského ustanovení svazek dokonaného manželství jest nerozlučitelný a před Bohem a svědomím i pak platným zůstává, když by jej soudce člověk za rozloučený prohlásil; ale protestant má manželství za rozlučitelné. Nekatolický Řek věří, že pro cizoložství může rozloučeno býti; po přísném výkladu zákona mělo by jenom nevinné straně býti dovoleno v nové manželství vstoupiti, však od tohoto rozeznávání již dávno upuštěno. Pro manželské sňatky mezi osobou katolickou a nekatolickou musí tedy zákonodárství na zřeteli podržeti ten případ, že by strana nekatolická rozloučení sobě přála a že zásadami jejího náboženství jí se nezabraňuje rozloučení žádati, i musí tedy buďto ustanoviti, že občanské účinky smíšeného manželství jenom úmrtím mohou zrušeny býti anebo musí jejich trvání závislým učiniti od výroku soudu, jenž soudí dle zásad strany nekatolické. Rakouské zákonodárství rozhodlo se pro první, ono vyhlásilo smíšená manželství za nerozlučitelná a tím vyhovělo jak požadavkům práva, tak i ohledům, jakéž příslušejí základům mravního života.

Katolíkům jest sňatek manželský spojením, kteréž jediné smrt rozloučiti může; vyhradí-li sobě nekatolický manžel smlouvu tuto zrušiti, když by se náklonnost jeho změnila, spočívá v tom křiklavá nerovnost práva mezi dvěma osobami, o kterých již pohanští Římané dokládali, že jim všechny božské i lidské věci společny býti mají. Kdyby se při tom povinnost s povinností setkávala, tuť by ovšem povstala nemalá obtíž; tomu však není tak. Nekatolickému Řekovi neporoučí nikterak náboženství jeho, aby uzavřel nový sňatek manželský, když se druhý manžel dopustil cizoložstva; náboženství mu tento krok jen dovoluje. Jestliže manžel sám cizoložstva se dopustil, a on nicméně za živobytí uraženého manžela se ožení, stává se to jediné zmalátnělostí kázně jeho vlastní církve a bylo by v pravdě hanebné, kdyby cizoložstvím vydobyl práva k rozloučení svazku, jenž k manželovi katolickému jej poutá. Mezi katolíky a protestanty panuje co do pojmu o manželství veledůležitý rozdíl. Katolíci vesměs a s nimi též nekatoličtí Řekové, Arménové a Syrští, jakož i Monofysité a Nestoriáni, kteřížto již v pátém století se oddělili od církve, uznávají manželství za svátost nového zákona. Martin Luther manželství nazývá zevnější věcí světskou, jako pokrm, oděv, dům, statek. Nicméně udrželo a osvědčovalo se jak u Luthera, tak u sborů jeho

vyznání vědomí křesťanské. Takovým způsobem upírali tedy protestanté, že by manželství bylo svátostí, dokládajíce, že o manželství toliko státní zákon rozhoduje a že manželství jest rozlučitelné; spolu však s úctou připouštěli, že svaté jsou povinnosti manželův; a kdekoli náhled ten vítězil, tam ani po zákonu ani dle obyčeje nepřipouštělo se rádo rozloučení manželství a bylo v nejúžší meze sevřeno. Nyní však jest tomu jinak. Hned od počátku tohoto století pozbyl protestantský sňatek manželství v Prusku všelikého pevného základu: neboť manžel, jenž zatouží po jiném spojení, dochází výroku, že manželství jeho jest rozloučeno, beze všech obtíží. Chvalitebné pokusy o zamezení tohoto zla neměly žádného značného prospěchu; a příklad Pruska působí i na ostatní části protestantského Německa. S tím však stejným krokem ochabuje křesťanská víra a žádný protestant, pokud upřímně s křesťanstvím smýšlí, neupře, že náboženství jeho sice v některých případech rozvod dovoluje, že ale za krásné a chvalitebné to pokládá, když oba manželé až do smrti sobě věrnost zachovávají. Jestliže tedy protestant vchází v manželství s osobou katolickou se zavazuje, že svazek ten za nerozlučný považovati bude, koná tudy povinnost spravedlnosti, v kteréž mu náboženství jeho nikterak nepřekáží. Stát, kterýž onen požadavek činí, bere tudy ohled na právo katolického manžela, aniž by druhému manželovi činil jakou křivdu, a jedná dle zásady, kteráž trvá stejně dávno jako vědecký vývin myšlenky práva. Porovnáme-li důvody s obou stran vespolek, nejsou zajisté stejně závažné; a proto kdyby se stanovila zásada, že manželství pro manžela protestantského rozlučitelným jest, spočívalo by v tom nadržování zásadě rozlučnosti na protě nerozlučnosti. Jedná-li tak vláda protestantská, činí to vedle svých náboženských náhledů. Tím by se však vláda rakouská omlouvati nemohla. K vůli nedotknutelnosti důležité zásady musejí ve Francouzsku protestanté na tom přestati, že ani mezi sebou manželství jinak uzavřítí nemohou, leč nerozlučně.

Na tom ještě není dosti. Odpadne-li jeden ze dvou katolických manželů od církve, nabývá prý tím práva žádati o rozvedení manželství. Manželství jest ovšem více než smlouva, avšak ono se jinak uzavřítí nemůže leč smlouvou. V manželství uvažovati sluší důležitější věci než právní závazek; avšak tím se právní závazek, ve smlouvě se zakládající, ani neruší ani nese-

slabuje. Vchází-li protestant ve smíšené manželství pod zákonodárstvím, rozloučením sňatku připouštějícím, nemá ovšem úmysl uzavřítí spojení nerozlučné. Naproti tomu každý katolík zavazuje se smlouvou manželskou ku spojení nerozlučnému; když tedy dva katolíci se za sebe berou, zavazují se oba, jakož v pravdě v sňatek manželský vejítí zamýšlejí, vzájemnou povinností právní k uzavření nerozlučného spojení a jestli jeden z nich dovolává se vyznání protestantského, k němuž byl přestoupil, jiný sňatek uzavírá, ruší se tudy právně uzavřená smlouva. Ze zákonodárcové protestantští podobné sňatky dovolují, snadno si vysvětliti lze. Podporuje se tou měrou přestupování k protestantismu. Mimo to jest protestantský křesťan toho náhledu, že zákon božský dovoluje rozvedení manželství, a že ten, kdo se odříká učení o nerozlučnosti, lepšího poznání tudy nabývá a křesťanské svobody užívati může. On tedy odpadlému katolíku uděluje právo k uzavření sňatku s dovoláváním se vůle Božské, o kteréž jak on se domýšlí, zásady jeho vyznání mu věcně odůvodněnou známost podávají. Docela jinak má se věc, tvrdí-li kdo, že katolík uzavřenou smlouvu za nezávaznou považovati oprávněn jest z té příčiny, ješto o vůli Boží jiného náhledu nabyt. Jestliže povinnosti k jiným osobám závisejí od náhledů, jež někdo má aneb se míti praví vzhledem mravného důvodu povinnosti, pak ovšem i komunista, jenž majetek za krádež považuje, jest úplně v oboru svého práva. Či snad zákonodárce rakouský má povinnosti právní, plynoucí ze sňatku katolického, posuzovati dle protestantského náboženství, či se přidržeti má domněnky, že učení o důstojnosti a nerozlučnosti manželství jest pouhý výmysl a blud lidský? Praví-li však, že katolík, jenž k protestantismu přešel, není více smlouvou vázán, jelikož ji za závaznou více nepovažuje, otřásá tudy základem práva smluvního a všeho, co na něm spočívá.

Uzavřením sňatku bere na sebe manžel povinnosti k manželovi; přijetím svěcení bere na sebe kněz povinnosti k církvi a k obci křesťanské. Tyto povinnosti dosahují obzvláštního rázu, když se uděluje knězi plnomocenství, aby svátostí pokání přisluhoval. Věřící lid otvírá před ním hlubiny vnitřního života svého a zjevuje mu tajemství srdcí svých. Ani on zapřením víry katolické nesprošťuje se povinností, jež dobrovolně na se vzal. Považuje-li jej zákonodárce protestantský co prostého všech povinností kněžských, činí tak z té příčiny,

že učení svého vyznání za pravdu má, a domnívá-li se, že jest o ní skutečně přesvědčen, nemůže se proti důslednému jednání jeho nic namítati. Pokud blud jeho jest zavinělý, o tom Bůh souditi bude. V zákonech však pro Rakousko vydaných vycházejí od protestantského názoru o křesťanství, to zajisté nikomu na mysl nepřipadne a zásada, že trvání povinností na se přijatých závisí od náhledů osob těch, jichž se povinnosti týkají, jest záhubná a zavržení hodna, nechat ten, kdo se jí dovolává, jest kněz nebo nekněz. Státní moci není tedy dovoleno s knězem odpadlíkem zacházeti tak, jakoby prost byl všelikých závazků k církvi a k věřícím. Nejkrivější potupa povinnosti kněžské jest uzavření spojení, jež manželstvím nazváno býti chce. K tomu státní moc svými předpisy o občanských účincích sňatku pomocné ruky přičiňovati nesmí. Napoleon I., ač nebyl horlivý katolík, poznal přece bystrým okem svým, že k vůli několika zpronevěřilcům nelze trpěti, aby nejsvětější přesvědčení veliké většiny Francouzův tak nestoudně a zjevně se uráželo. Vlastní jeho zákon mu v tom kladl obtíže, neboť jednal o manželství jako o záležitosti pouze světské. Tomu on odpomohl v cestě nařízení; úředníkům státním bylo jest zakázáno, přijmouti od kněze vyjádření, že manželství uzavřítí chce. Zákaz ten trvá nyní jako před šedesáti lety; ač se Francouzsko mezi tím dočkalo rozmanitých forem vládních, žádná zákaz ten nezměnila. Může se však přiboditi, že úředník přestoupí vydaný zákaz. V tom případě zakročují soudové a sňatek za neplatný prohlašují. Ve výboru republiky dělníků poukázáno k nezrušitelnému znamení, jež svěcení kněžské vtiskuje tomu, kdož se Bohu posvětil, a nestalo se to nadarmo. Poslušně podepsaní považují za věc nemožnou, žeby v Rakousku ta věc kdy ve smyslu protestantském zříditi se mohla.

Také proti řádu, jakým si církev počíná při pohřbech, proneseny byly stížnosti a doposud se čas od času zase znovu vyhledávají; ač do očí bije nespravedlivost jejich. Katolická církev žádnému sboru náboženskému nikdy nebyla na závalu, aby o svých hřbitovech dle vlastních zásad rozhodoval a ona nežádá od nikoho více, leč aby také jí se dovolilo rozhodovati dle vlastních zásad o hřbitovech svých. V řádu pohřebním dlužno též na zdravotní poměry ohled bráti a státní moc má právo v tom ohledu rozkazy vydávati, o výkonech však bohoslužebných rozhodovati nenáleží do je-

jího oboru. Mimo to hřbitovu katolickému přísluší právo místnosti posvěcené; neboť se modlitbami a žehnáním vyhražuje pro těla věřících, jež očekávají svého vzkříšení. Kdykoli potřeba hřbitov rozšířiti neb jinam přeložiti káže, a farní chrám není s to zapraviti způsobené tím výlohy, může si ten, kdo útraty nese, vyhraditi podíl z platů za hroby vybíraných, avšak právo o hřbitově rozhodovati mu nikterak nepřisluší.

Co se provedení těchto zásad vzhledem pohřbu jinověrců nemajících hřbitova vlastního týká, zachovává se všeliký ohled na slušnost a blahovůli lidskou. Kdekoliv potřeba nastane, zvláštní místo k tomu cflí upravit, rozdělí se hřbitov aneb se nová část přistaví a zde jest pak duchovnímu správci zemřelého, když jej povolají, volno, vykonati pohřeb se slavnými úkony, vyznání jeho přiměřenými. Avšak v přemnohých krajinách se pohřeb nekatolického křesťana zřídka kdy přihodí, tak že nelze zavázati nikoho, aby k tomu cflí zvláštní místo upravit. V případě takovém bývá mrtvola na katolickém hřbitově slušně pochována. Tu nechat duchovní správce nekatolický v domě zemřelého jedná dle úřadu svého; aby se však na katolický hřbitov vtíral, k tomu nemá žádného práva. I při nejpilnějších ohledech na jinověrce nelze zákona církevního pominouti aniž urážeti svobodu svědomí katolických křesťanů. Svoboda ta se však uráží, není-li katolík ani na místě posvěceném jist, že nejsvětějším citům jeho úkor se nestane. Když ještě vládla sama vydávala zákony jak o pořádku služeb Božích, tak i o slavnostech pohřebních, bylo alespoň přísně hleděno k tomu, aby duchovní pastýř nekatolický na hřbitově katolickém se zdržel všeho, coby víru a city katolíkův urážeti mohlo. Uhry vyjímaje nebylo tehdaž dovoleno pod širým nebem činiti pohřební řeči aneb zpívati nekatolické písně; tím méně se to státi smělo na hřbitově katolickém. Rovněž nebylo dovoleno ve způsob modlitby to přiodíti, co se ve způsobě řeči přednésti nesmělo. Nyní však nemá katolická obec ochrany proti takovým přechmatům a nejednou se již udály způsobem křiklavým. Církev hájíc na svých posvátných místech své zákony a slušnost nečiní prázdných nároků na to, aby se kněží jejím dovolovalo výkony bohoslužebné předsevzítí na hřbitovech nekatolických. V kryptách neb dědičných pohřebištích rodin katolických mohou též jednotliví nekatoličtí údové rodiny po žádosti svých příbuzných býti pochováni; to však církev připustiti

nemůže, aby na nekatolických hřbitovech byli pochováni katolíci, kteříž v obcování církve svojí zemřeli. Vidí-li se představeným nekatolických sborů náboženských nepřihodno, aby tělo některého souvěrce jejich uloženo bylo v katolické kryptě rodinné, nikdo jim nebrání, aby se proti tomu ohradili. Týkáť se to poměru jejich k členům jejich vlastní obce a na katolickou církev se to nikterak nevztahuje. (Dokončení.)

Kostel sv. Anežky a kaple sv. Barbory s klášteřem Klarisek na Starém městě v Praze.

(Pokračování.)

Bl. Anežka žila se svými sestrami v největší pokoře, jaké ji sv. Klára naučila, v nejprísnejší chudobě, jakou řehole sv. Františka předpisovala. Vůbec, život jejich byl životem pravých řeholnic, pravých kajicnic. Anežka předcházela své sestry dobrým příkladem a cestu k dokonalosti vedoucí vlastním životem jim ukazovala, což ony vidouce, ač ji dosáhnouti nemohly, přece však horlivostí její povzbuzovány, rychlejšími kroky na dráze ctnosti kráčely. Při všem tom Anežka, na sebe tak přísná, nebyla přece k sestram nemilosrdná, ani tvrdá, nikdy jich k stejné přísnosti nenutila. Starost její o duševní a tělesné blaho sester byla právě mateřská. Roznemohla-li se některá z nich, byla jí Anežka téměř ustavičně po boku, s největší láskou a ochotností ji ošetřujíc. Slovem k sobě byla přísnou, k jiným milostivou, k sobě nemilosrdnou, k jiným nejvýš dobrotivou, k sobě tvrdou, k jiným povolnou a laskavou. Proto se množil počet těch, ježto se pod její správu dávaly, aby od ní dokonalému životu křesťanskému se přiučily. Za příkladem jejím i mnohé panny a vdovy rodu vznešeného opouštěly svět, přijímajíce roucho řeholní v řádu Klarisek, čímž se počet těchto klášteřů po Čechách, Moravě, Slezsku, Rakousích a i po samém Německu valně rozmnožil. Znenáhla poznala naše svěťice, že klášter u sv. Františka takému množství hlásících se do řádu panen nepostačí; i dovedla toho u zbožného bratra svého krále Václava, že jim prostrannější klášter vystavěl. Bůh sám zjevil jí ve snách místo, kdeby samostán tento vzdělán býti měl. V krátkém na to čase vypínal se již na místě prostranném u kaple sv. Barbory, kde Františkáni mírnější observance bydleli, do výše krásný nový kostel ku počtě sv. Františka Serafinského s prostranným klášteřem Klarisek, do něhož se roku 1237 bl. Anežka se svými sestrami

přestěhovala. Františkáni mírnější observance u sv. Barbory ještě nějaký čas přebývali, než se jim, taktéž přičiněním bl. Anežky, v místech, kde se nyní u sv. Jakuba říká (na Starém Městě) klášter s kostelíčkem vystavěl (byl roku 1244 dohotoven a vysvěcen, Cosmae Continuator ad annum 1244 pag. 371). Sem se pak tiito bratří přesídlili vyjma zpovědníka Klarisek a ještě jednoho bratra, kteří u sv. Barbory zůstali.*)

*) K lepšímu dorozumění budiž nám dovoleno některé věci v paměť uvést. Sv. František nazval syny své „Bratry Menšími“ (Fratres Minores) a chtěl, by oni, jak dalece člověku možno, ve všem Boha-člověka Ježíše Krista vyobrazovali; pročež učinil chudobu a pokoru základem svého řádu, vyhostiv veškerý majetek a vlastnictví vzhledem časných věcí, jak u jednotlivců tak i u celého řádu. Než tato vznešená chudoba samého Boha-člověka, jeho pannenské Matky Marie a sv. apoštolů přicházela hned z počátku mnohým za těžko, neboť ne všickni přijímali a brali na se s rouchem Bratrů Menších i ducha sv. zakladatele. Ještě před smrtí sv. Františka se ukázalo, že nepřítel již i mezi dobrou pšenici koukole nasel. V čele těch, kteří na odřeknutí se majetku časného okem smyslným hleděli a ne okem sv. víry v Božskou prozřetelnost, stál bratr Eliáš Kortonský, nádeheru milující to muž. Po smrti Františkově stal se generálním mistrem řádu a tu málo dbaje řeholního slibu ohledně serafinské chudoby svědomitým bratrům veliké pohoršení dával. Marně tomuto zlu odpor kladli sv. Antonín Paduanský a Cesarius Spýrský s jinými ještě bratry; zlý příklad byl již dán. Sv. Bonaventurovi (zvolen za generála řádu r. 1256) se sice podařilo tomu zžirajcímu jedu přitrž učiniti, docela ho ale odstraniti nebylo lze. Svědomití bratří tedy opouštěli konventy, kde se chudobou serafinskou opovrhovalo, a jiná si hledali místa, aby žili dle sv. řehole, jak ji zaslíbili. Tito se nazývali vespolek „Bratří rodiny“ (Fratres Ss. familiae) aneb se jim vůbec říkalo „Bratří řeholi věrní“ (Fratres de observantia) čili „observanti“, kdežto ti, kteří se sv. řehole přísně nedrželi, movité a nemovité statky měli, „konventualové“ (Fratres Conventuales) slouli. Již bratr Eliáš se snažil pro své následovníky, čili lépe odchylníky od řehole, některé dispense u sv. Stolice vymoci, ale marně. Konečně jim přece papež Klement IV. r. 1265 první dispensi udělil, dovoliv jim nemovité statky mít, dědit a jimi vládnouti. Dosud byli bratří observanti pod poslušností konventuálů, až teprva sněm Kostnický r. 1415 observanty za neodvislé prohlásil a jim generální kapitoly odbývat dovolil. Teprv papež Leo X. r. 1517 bullou: „Ite et vos etc.“ a „Licet etc.“ těmto odchýlcům církevní jméno: „Fratres Minores Conventuales“ Bratří Menší Konventualní přivlastňuje a je od volby generála řádu vylučuje, odevzdávaje toliko observantům (Fratribus Minoribus de observantia) volební právo. Týž papež ustanovil též, že vrchní představený konventuálů toliko se „generální magister“ jmenovati a že potvrzení musí mít od generála řádu celého, který jen z observantů voliti se má. Konventualové toto pořízení velmi těžce nesli a vše-

Bývalý klášter Klarisek na pravém břehu Vltavy chtěla bl. Anežka Františkánům od sv. Ambrože odevzdati, kteří měli příbytky velmi chudé a chatrné. A však chudobu svou milujícím Františkánům zdál se klášter sv. Františka buď příliš nádherným a velkolepým, neb že se ochabnutí ducha řeholního obávali, krátce horliví synové chudého Františka nabídnutí toto nepřijali. Že ale dříve byla svěťice naše špitál pro choré, jež dle příkladu své příbuzné sv. Alžběty Durinské zříditi dala, bratrstvu sv. Františka od sv. Petra z Poříčí svěřila, odevzdala jmenovanému špitálnímu bratrstvu tedy i klášter sv. Františka.*)

možně se snažili u papežské Stolice o dosažení starých práv, i nepřestali se svými nároky, až jim papež Urban VIII. všecku naději vzal, napomena jich, aby již na vždy od svých žádostí ustáli. Od toho času smí toliko generál přísné observance se podpisovati a v pečeti užívat: „Minister generalis totius seraphici ordinis“, generál veškerého serafinského řádu. Co jsme tu právě vylíčili, opakovalo se i v Praze. Observanti se od bratrů u sv. Barbory oddělili a usadili se u sv. Ambrože; později se konventualové u sv. Jakuba umístili; že pak tiito Jakubští bratří Menší od dáвна skutečně nemovité jmění měli, kdežto Ambrožští nikdy ničeho svým nenazývali, snadno jest dokázati. Protož také přestal brzy lid ony první nazývatí Františkány a dal jim na místo jména „Conventuales“ jak ve Vlaších a jinde se nazývají, pouze jméno „Minorité“ a nebo jak je také nazýváme „Jakubité“ od kostela tomuto sv. apoštolu zasvěceného. Tolik k dorozumění. P. spisovatel článku „Minorité“ v Slovníku Naučném vše pomíchal.

*) Toto špitální bratrstvo sv. Františka třetího řádu (terciarií) sestávalo původně z laiků; duchovní správu u nich jakož i ve špitále vykonávali Františkáni. Protož také měl provinciál Františkanský až do 17. dubna 1238 nad nimi právo visitační. Jmenovaného roku byla visitace bez pochyby příliš přísně vykonána, což špitální bratří velmi těžce nesli. Za tou příčinou žádali papeže za změnu a úlevu u věcech jim jmenovaným provinciálem uložených. Na jejich pokornou žádost přenesl pak papež Řehoř IX. právo visitace s provinciála Františkánů na provinciála Dominikánského (jelikož i tiito Tertiarié pod svou správou měli) v Polsku a převora téhož řádu v Praze, jimž nařídil odbývatí visitací jednou neb dvakrát za rok a zavěsti potřebné změny v některých věcech posledně od provinciála Františkanského nařízených. Ustanovení toto platilo toliko na pět let. Že však tiito špitální bratří neustále u římské Stolice neodvislosti se doprošovali, žádající spolu, aby jejich bratrstvo za kanonický řád v církvi uznáno bylo, a poněvadž tenkrát třetí řehole sv. Františka ještě pro kláštery uspořádána nebyla (stalo se to teprv Leonem X. 20. ledna 1521), dal jim papež zákon sv. Augustina a uznal bratrstvo ono za kanonický řád, z něhož nápotom nebylo dovoleno vystoupiti, leč do řádu přísnějšího. Papež je také na přímluvu bl. Anežky pod zvláštní ochranu papežské Stolice přijal (jakožto vyjmuté z řádné právomoci biskupa), za kteroužto ochranu

Nově vystavený klášter Klarisek s kostelem u kaple sv. Barbory nazýval se vůbec klášterem Anežčiným, rovněž tak i nový kostel sv. Františka dostal po smrti Anežčiny jméno „chrám sv. Anežky“; okolí pak samo, kde tyto posvátné budovy stojí, jmenuje se ještě dosud „František, a neb na Františku.“ Papež Řehoř IX. přijal i tento nový klášter Klarisek pod bezprostřednou pravomocnost apoštolské Stolicе. Takový as byl počátek kostela sv. Anežky s klášterem Klarisek na Starém Městě v Praze blíže kaple sv. Barbory, jejichž další dějiny stručně vypsatí v následujícím se pokusíme. K vůli snadnějšímu přehledu rozdělíme děje a události, které se na těchto posvátných místech přihodily, na tři hlavní doby. První doba zahrnuvati v sobě bude děje od založení až k smrti bl. Anežky r. 1282; druhá bude zasahovat odsud až k roku 1420, kde Žižka klášter i s kostelem vyvrátil, a konečně třetí doba od r. 1420 až do roku 1782, kde nově vystavený klášter Klarisek císařským dekretem byl zrušen.

(Pokračování.)

D O P I S Y.

V Plzni, v říjnu 1867.

(Po návratu z Říma IV.)

Znameníte jsou starožitnosti římské, jichž nejvíce jest na bývalém „Forum romanum.“ Náměstí toto z větší části jest zasypáno; jen částka u samého vrchu kapitolinského je vykopána, a ukazuje se diváku v původním svém rázu; sem tam viděti zříceniny chrámů a chrámečků pohan-ských; kde jindy snad nejluchněji bývalo a lid římský nejvíce se shromažďoval, tam nyní vede dvojce stromořadí na konec města

papeži ročně plat jednoho byzantu, zlatého peníze, odváděti měli. I král Václav I. přijal špitál sv. Františka pod zvláštní svoji ochranu, a udělil mu všeliké osvobození od soudů a povinností župních. Klarisky se odřekly též všelikého práva dosud vybrazeného nad špitálem a nadáním jeho, složivše je do rukou papeže, který pak špitál a statky novému řádu odevzdal. Hlavní ustanovení zůstalo totožné s prvotním, totiž ošetřování chudých a nemocných, kteří dílem stále přebývali ve špitále, dílem byli co příchozí z ciziny přijímání pohostinnu. Bylot pak tehdejší podobných bratrstev více. K rozoznání od jiných dal tedy na rozkaz papeže Innocence IV. Pražský biskup Mikuláš dne 17. června r. 1252 tomuto již kanonickému řádu co znamení červenou hvězdu s křížem a sice na *plášťík, jakož i na kápi*. (Jaký oděv nosili, viděti jsme na obrazech, jenž vystaveny byly spolkem „Arkadie.“) Nazývali se nejprvé: „Hospitalales s. Francisci, později: Ordo crucigerorum cum rubea stella“, a též: „Ordo stellatorum crucigerorum hospitalis s. Francisci in pede pontis Pragensis.“

k dvěma znamenitým zříceninám: na pravo k palácům někdejších římských císařů, na levo ku Colosseum. Z hrdých těch paláců, které se na klassickém Palatinu vypínaly, zbylo velmi málo památek; sem tam některý kus zdi, která člověku imponuje svou mohutností; několik sloupů porouchaných z bývalých síní císařských, lázní neb chrámů, několik schodů vedoucích do místností podzemních, něco základů v zemi a několik soch a sošek; to jest vše, co zbylo z této nádhery, již Římané tak prosluli; to jest vše, co zbylo z tohoto bohatství mocných císařů, kteří hýbali takřka celým světem a jež zotročili a rozmařili lid římský zbožňoval. Sláva jejich zašla.

Skoro naproti těmto rozsáhlým místnostem, kde paláce ty se všemi vedlejšími staveními stávaly, jen přes cestu jest velikánská zřícenina: *Colosseum*. Se stavbou touto souvisí kus dějů naší sv. církve. Jeť to ohromná arena elliptická; skládá se ze šesteru zdí, z nichž jedna stejně od druhé jest vzdálena; zevnější je nejvyšší, ostatní čím dále do vnitř tím nižší a překlenuje, takže tyto zdi v každém patru tvořily kle- nuté chodby; na těchto chodbách byla mramorová sedadla pro 90.000 diváků, jak u- dává Förster. Uvnitř jest ona pověstná prostora, na níž pro obveselení lidu římského odbývaly se krvavé hry gladiatorů; půda ta nám katolikům posvátná, na níž prvotní církev vysílala řady neohrožených bojovníků svých; půda posvátná, na níž sv. mučníci pro Krista a víru jeho cedili krev svou; půda, na níž dle podobenství sv. Ignacia Antiochenského mnoho obilí Božího t. j. křesťanů bylo rozemleto zuby hladových lvů, krvežíznivých tygrů atd. Jeť to ono místo, kde nejednou rozléhal se hrozný ryk krvelačných Římanů: „Ante leones.“ — Velkolepý vchod, podporován mohutnou stavbou za nynějšího sv. Otce vyvedenou, vede do vnitř; vešli jsme s tlukoucím srdcem do této areny; posadili jsme se v koutku na jednom povaleném sloupu a přemýšleli o událostech tu sběhlých; nad hlavami našimi vypínala se ona sedadla pro lid; skoro naproti nám vchody, kterými křesťané na bojiště byli uváděni; pod nimi podzemní sklepy, kde divá zvěř se přechovávala a hladem trápila, aby pak tím zuřivěji trhala nevinné oběti. Zádumčivě ticho rozkládá se nad celou touto budovou. Zde tanuli mi na mysli oni rekové křesťanští, kteří zde neohroženě život svůj položili, rekové obojího pohlaví, rozličného stáří. V areně té jest nyní 14 kapliček

dokola vystavených, a v nich malovaná křížová cesta; jest to velmi příhodné místo pro tuto pobožnost; jeť to skutečná Golgatha, místo popravné předků našich. Sláva císařů zašla, mohutné stavby jejich se rozpadly a rozpadávají; ale církev, kterou usilovali zničiti, přechkala je; kříž, který chtěli vyhladiti, zvítězil nad nimi. Sanguis Martyrum semen christianorum. Sedícimu v této památné budově bezděky přišlo mi na mysl nynější pronásledování sv. církve naší; i nyní šťve se proti ní, i nyní vysílá se na ni divoká zvěř pomluvy a podezřívání, nevěry a neznabožství; i nyní noviny a tak zvaná zastupitelstva leckterých zemí radí k utiskování, ba k vyhlazení jejímu; i nyní takřka řve tato smečka: „ante leones.“ — Hlouček věrných údů církve důvěrně pohlíží k náměstku Kristovu, jemůž pravil božský Spasitel: „Aj satan žádal o vás, aby vás tříbil jako pšenici: ale já jsem prosil za tebe, aby nezhylnula víra tvá, a ty někdy obrátě se potvzuj bratří svých;“ Luk. 22, 31., a hle tento důstojný nástupce Petrův stojí pevně; klidně očekává bouři, která se co nevidět shrne na šedou hlavu jeho; jako věrný strážce stojí na Sionu, žehnaje těm, kteří věrně se drží církve svaté, a modle se za ty, kteří ač v ní vychováni jsou a odrostli jí lajou, ji hanobí a tupí, ji pronásledují. — Ano snad ještě více bude muset církev snášeti, snad bude ještě více utiskována a utlačována, snad vrátí se jí doby prvních století, snad čeká na ni jakési ovšem nekrvavé ale snad ještě bolestnější Colosseum: avšak co jest všechno toto podvrtné snažení zaslepených a zavedených lidí proti všemohoucímu Bohu? „Jenž přebývá v nebesích, směje se jim, a Hospodin posmívá se jim. Ale jednodu mluvíti bude k nim v hněvu svém, a v prchlivosti své zkormoutí je.“ (Žlml. 2, 4.) Bouře ovšem očekává nás a snad krutá bouře, a snad mimo nadání strhne se nad hlavami našimi; a kdo z nás může nyní říci, co všechno tato mračna na nás vychrlí; nebe a země mohou pomínouti: ale slova Ježíšova nepominou. My však zvláště nyní skroušeně měli bychom se modliti „aby ukřácení byli dnové tito.“ F. H.

Na Cuclavi, 10. října 1867.

(Nová kaple v Hájku.)

Dne 29. září svítala se v lázenském místě „Hájku“ nová kaple, již vlastním nákladem velmi vkusně dal vystavěti v pravdě milostivý pán hrabě Bedřich Karel Kinský na poděkování Bohu za šťastné vyváznutí z mnohých nebezpečí v lonské válce

svých pp. bratrů. Šlechtný čin tento vzbudil v celém vůkolí vřelý city lásky, úcty a vděčnosti; neboť 80. členy byli zastoupeni zpěváčtí spolkové z Kostelce, z Chocně a Brandýsa n. O., vůkolní vel. duchovenstvo i lid v nesčíslném počtu. Slavnost děla se takto: O 10. hodině přibyli z farního chrámu Páně Cuclavského s četným průvodem nábožnými chvalozpěvy nebes královnu oslavujícím veled. p. vikáři Jelenický a Vysokomýtský s domácím a ostatním duchovenstvem do Hájku, kdež byly všechny budovy, zvláště lázně a hostinec vkusně okrášleny; dvě pěkné brány chvojové a všady vlající červenobílé prapory dodávaly kolkolem lesy ohraženému údolí při pohledu na pestrobarevný oděv nesčíslného lidstva kolem kapličky čekajícího dojemný půvab. Z Kostelce n. O., z Chlen a Liphav přišli pp. správce duchovní s processim. Pan hrabě s chotí a příbuzenstvem i s vrchností Potětynskou již čekali. Přišed do kaple posvětil p. vikář nová mešní roucha. Překvapila zajisté štedrost šlechtného p. hraběte každého, když spatřil na p. vikáři a assistenci vkusný pluvial a dalmatiky, jichž při svěcení hned pak započatém užito. Po posvěcení kaple držel p. vikář dojemnou řeč ze dveří kapličky k lidu o nevyhnutelné potřebě chrámu k účelu bohoslužebnému, poděkovav ku konci vřelými slovy jmenem církve i vlasti za ten velkolepý dar p. hraběti. Po písni před kázáním vystoupil místní p. farář Jos. Šlanina na kazatelnu před kapličkou postavenou máje slavnostní kázání, po kterémž zapěla se píseň svatováclavská. Pak sloužil veledůst. pan vikář Vysokomýtský slavnou mši sv., při kteréž zdařile provedla se vokální mše od Führera. Na konec bylo „Te Deum“ s požehnáním. — O mši sv. museli pro skromnost místa mimo kněží všickni býti před kaplí. Hřímání ran z moždířů po vůkolních lesích mnohonásobně se rozléhající množilo skvělost slavnosti. Po ukončených službách Božích odjel pan hrabě s příbuznými na svůj zámek Kostelecký, duchovenstvo však, zpěváci a pozvaní hosté odebrali se k obědu z nařízení p. hraběte p. polesným přistrojenému. Odpoledne bylo požehnání, po němž zpěváci za hostincem některými národními písněmi pobavili obecenstvo, k jehož však žalu již po třetím velmi zdařilém zpěvu pro dešť museli přestati. Tak jsme tedy ukončili roztomilou slavnost. Buďtež za to srdečně vzdány díky urozenému původci kaple Hájce, zvláště v tomto pro církev trdném

čase. Kaplička jest vystavěna v slohu gothickém, oltář, v tomtéž slohu pracovaný v Išlu, vyniká krásnou malbou i řezbou. V středu oltáře je obraz Matky Boží chovající Ježíška, na jejíž také jméno kaple je zasvěcena, na straně evangelia obraz sv. Františka Ser., na epistolní sv. Volfanga, patronů urozených pp. bratrů hraběcích. Oltář je skládací. Poněvadž bývalá kaple pod jménem sv. Pantaleona zasvěcena byla, jest též tohoto svatého obraz na pravé straně na zdi.

V. Č.

Z Inomostí v Tyrolsku 18. října 1867.

(Lat. spis o nejsv. srdci Páně)

P. Mik. Nilles S. J., prof. kanonického práva na zdejší theolog. fakultě a ředitel zdejšího bohosloveckého konviktu, vydal nedávno latině kanonistickou monografii napsanou: „*De rationibus festi sacratissimi Cordis Jesu e fontibus juris canonici erutis Commentarius*“ (Oeniponte apud Felic. Rauch 1867. str. 294 v 8° za 1 zl. 25 kr.), v níž na základě dekretů obřadní kongregace římské a jiných rozhodnutí v té příčině od církve učiněných, jakož i na základě četných svědectví svatých a proslulých sluhů církve pojednává o původu, předmětu a účelu účty k nejsv. Srdci Páně. Za dvojí příčinou rád bych laskavě čtenáře „Blahověsta“ na spisek ten upozornil: předně, že účta k nejsv. Srdci Páně, ač byla v předešlém století následkem josefinských dekretů z kostelů vytlačena *), přece za nejnovější zvláště doby také u nás vždy větší obliby dochází **); za druhé pak, že nicméně posud nejeden předsudek proti ní panuje, jakoby dogmaticky nedala se dost přesně odůvodniti, jakoby

jsouc přemrštěným pobožnůstkářstvím byla proti duchu sv. církve a t. d. Těm tedy, kteříby z lásky k předmětu samému zevrubněji o něm poučiti se chtěli, jakož i těm, kteříby předsudků svých rádi se zhostili a se dověděli, v čem vlastně pobožnost ta záleží a jaký původ vzala, a co za účel má a jakými prostředky účelu svého dosahuje a jak církev sv. nelehkovážně, jakoby každou pobožnost napořád schvalujíc a beze všech rozpaků ihned zavádějíc, nýbrž velmi opatrně si počínala, když ji jednotlivým církvím a řádům zprvu povolovala a konečně po dlouhém a zralém uvážení dekretem „*Urbis et Orbis*“ daným 26. srpna 1856 za všeobecnou, pro celou církev platnou vyhlásila, — těm i jiným milovníkům podobných rozprav vitaným bude čtením přítomná knížka, která mimo pojednání o kanonistických základech nadřčené pobožnosti i k ascetické její stránce s dostatek přihlíží a tím látku k rozjímání a kázání poskytuje. Podává též v přídatku hojný výběr nejstarších od církve potvrzených modliteb k nejsv. Srdci Páně a uvádí značný počet spisovatelů latinských, italských, francouzských, německých, slovanských a jiných, kteří kdy co psali o účtu této.

Pojednání samo, jemuž zevrubné udání pramenů užitých předesláno, rozpadá na 3 částky: první dějepisná obsírně vypisuje povstání svátku nejsv. Srdce Páně a uvádí pořadem chronologickým dotyčné listiny počínajíc od Innocence XII. až do Pia IX., z nichž patrně, že již r. 1697 požádána byla kongregace sv. obřadů za potvrzení zvláštní mše sv. ke cti Božského Srdce Páně, kteráž však teprv r. 1765 s příslušnými hodinami církevními povolena byla a to především diecesám království Polského a arcibiskupství Srdce P. Ježíše v Římě, později též i jiným diecesám a řádům církevním, jež za to privilegium žádaly. Na žádost pak biskupů francouzských přešlo ono privilegium jistých církví a řeholí dekretem svrchu uvedeným v nařízení všeobecné, vedle kterého povinni jsou duchovní celé církve katolické v pátek po oktávě Božího Těla sloužiti zvláštní mši sv. a modliti se zvláštní církevní hodinky ke cti nejsv. Srdce Páně. V druhé části hledí p. spisovatel, rovněž na základě listin původních, dokázati, že hlavním předmětem účty a svátku onoho jest nesmírná láska Ježíšova k nám a hlavním účelem jejím že jest, aby věřící neskončené lásce té vzájemným, vroucím a horlivým milováním

*) V hornorakouském městě Steiru přišli nedávno při opravě kostela na veliký oltářní obraz, po jehož bedlivějším ohledání vypátráno, že pod vrchní vrstvou chová ještě jinou malbu. Podařilo se hořejší natěr sníti a hle objevil se přepěkný obraz Srdce P. Ježíše z předešlého století. Byl to jeden z četných toho druhu obrazů, jež josefinská vláda z kostelů dala odstraniti usilujíc tak pobožnost k Srdci P. Ježíše u lidu tehdy velmi oblíbenou aspoň z posvátných míst vypuditi. Ze ale tehdy v Steiru jiný rovněž tak veliký obraz právě po ruce neměli, kterým by onen nahradili, museli jej aspoň zamazati a jiný navrch namalovati.

**) O tom svědčí založení zvláštního českého časopisu: „Školy Božského Srdce Páně“ v Rajhradě na Moravě; dále že zdejší časopis „Sendbote des göttlichen Herzens Jesu“, který před 8 roky, když vycházeti počal, sotva 2000 odběratelů měl, od nového roku v 11000 exemplářích vycházeti bude; a že francouzský časopis téhož směru „Messager du Coeur de Jésus“ rovněmu těší se účastenství.

díky vzdání a odměnění se snažili; druhým pak předmětem že jest právě a tělesné Srdce Krista Ježíše, pravého Boha ale i pravého člověka, a že svátek nejsv. Srdce Páně dle toho druhého předmětu pojmenován byl. Třetí část obsahuje výroky a příklady oněch svatých a světic Božích i jiných mnohých znamenitých sluhů a služebnic církve sv., horlivých to ctitelů Božského Srdce Páně, které za příklad a doklad žádostí svých uváděli všickni ti, již se o povolení veřejné účty neb zvláštní mše sv. ke cti nejsv. Srdce Páně ucházeli. Část dodatečná jedná o rozdílu mezi slavností Božího Těla a svátkem Srdce P. Ježíše, uvádí přepěkný dekret o zavedení slavnosti Božího Těla, líčí moc a význam „Apostolatu modlitby“ a spolku „Smírného sv. přijímání“, zřízeného na usmíření spravedlivého hněvu Božího a na zadostučinění za toliké urážky Velebnosti Božské zvláště v nejsv. Svátosti oltářní učiněné.

Určena jest sice, jak v předmluvě uvedeno, rozprava ta původně pro bohoslovce, zejména seminaristy, avšak i jiným přátelům Srdce Ježíšova bude vítaným čtením, což jediné na zřeteli má i spisek ten i toto ohlášení.

—o.

Z Polska ruského, v říjnu 1867.

(Slyšte též stranu druhou.)

Kníže Čerkaskoj odpovídá v Moskvě na známou řeč Riegerovu, jejíž cílem bylo smířiti Poláky s Rusy, řekl, že snadněji řece navrátiti se k zřídlu svému, než sjednotiti Polsko s Ruskem. A je to pravda. Panu Č. známy jsou snad dějiny nakládání vlády ruské s Poláky od časů c. Kateřiny, a co vysoký úředník ve Varšavě měl příležitost důkladně poznati zakrytá před světem nařízení vládní, podle kterých sám kráčeje, neposlední zajímal místo v řadě nelidských reorganisatorů katolického Polska. *) On ví, že Poláci otrocky žebrati nebudou o ta práva, kteráž jim podle všeliké spravedlnosti přísluší, ví z druhé strany, že bytby tak i učinili, tvrdá strana protivná, jenž v potocích krve, v pláči vdov a sirotek nachází utěšení, jako Nero v plamenech Říma, nevyhověla by nic jejich nejspravedlivějším žádostem. On, pan Čerkaskoj totiž, ačkoliv nedoktor, důkladněji než dr. Rieger zná rány, kteréž Rusko zadalo Polákům, a kterých zahojiti nehodlá.

Že p. Č. netajny byly záměry ruské vzhledem Polska, dokazují tyto vědomosti z nešťastné Kongresovky:

I. Biskup Szymański, horlivý a opatrný hájitel katolictva v diecési Podlašské „nejmilostivější“ jest sprostěn svých povinností a zavřen v klášteře Lomžyňském v biskupství Augustovském, konsistoř pak jeho a seminář v Janově jsou zrušeny, duchovní správa katolíků oddána administrátoru uprázdněného biskupství v Lublině.

II. Jak nevydatná byla amnestie podepsaná carem na cestě do Paříže, stačí podotknouti, že ani vydavatelé jistých novin v Praze, a dobroty carovy obdivovatelé, jenž v Rusku samé jen blaho vidí, a na důkaz svobody a štěstí Poláků poukazují na povozní lístky (zvláště tištěné polsky pro slovanské poutníky k cestování do *svatě mátušky Moskvy*), a na radovánky při šampanském víně, a hluché na komando „hurá“ pokřikování surového lidstva, že títo, pravím, páni nemohli než příliš málo napsat o těch, kdožby se byli navrátili z rozkošné Sibíře. Když pak jednou jim se podařilo uvédomit své čtenářstvo o návratu několika Haličanů následkem žádosti vlády rakouské, ihned s radostí doložili, že jeden prý z nich dobrovolně tam pozůstal. Arcit, pozbyv na tisícimilové pouti do Sibíře zdraví, raději tam setrvává až do smrti zajisté dosti blízké, neboť vidí a cítí, že jeho síly nepostačí na cestu do vlasti.

III. Čtenářům nestranných novin známa jest válka proti obrazům a podobiznám ve Varšavě, a ty apoštolské snahy rozkolnických popů mezi katolíky biskupství Podlašského, známy i prostředky, jakých ti přechootní nástroje rozkolu ve věcech náboženských používají, ano oni čtli i o těch vojácích, jenž s bodáky a knutou nutí ke schismě katolický ubohý lid, který po celý čas povstání věrně stál při straně ruské.

IV. Vládním rádcům a jejich přívržencům nezáleží na pouhém potlačení šlechty a záhubě živlů polských; oni se vynasnažují řeč polskou a víru katolickou zničiti. Škol pro lid venkovský není skoro žádných, a je-li kde učitel, ten sám málo umí, i baví se psaním žalob nevědomým rolníkům, pokoutní zlomyslnou radou proti šlechtě a kněžím, špehounstvím, opilstvím a t. p. Církev na školu nemá žádného vplyvu, náboženství dle zákona má vyučovati sám učitel, moskal, třebas i muhamedán, anebo podle uznání obce (rozuměj vojtového písaře, moskala) kněz katolický, začez obce musí mu platit. Farář sám nesmí a

*) Mimo rozličná nařízení zapověděl konati kněžské exercicie a porady dekanálně, a také nedovolil tisknouti *Catalogum Cleri*, aby se nezvědělo o ubývání duchovních, což se dosud zachovává.

nemůže obětovat svou práci ku blahu dítek, aby nepadl v podezření u vlády, sedláci pak, aby mu nedávali určeného s hůry platu, nevyzývají ho ke křesťanskému cvičení, a tak mládež roste bez známosti sv. náboženství.

V. Akademie katolická ve Varšavě jest zrušena, z 13 seminářů bohosloveckých nepozůstalo než 7, a ještě i těm slíbený za pobrané pozemky a jistiny plat se zadržuje podle libovůle nejbližších úředníků, musili někteří z professorů dotčených ústavů odejti. Mnozí pak alumnové nevidouce v budoucnosti než pronásledování duchovenstva, svlékše kleriky oddali se jiným zaměstnáním. Tak to již daleko přišlo, že v diecési Kelecké, kde dříve hlásilo se ročně asi 40—60 nadějných jinochů do alumnátu, v tomto roce dostavili se tři, a v Plocké jenom jeden, a ten sotva po odbyté IV. třídě. Na fary se podle zásad úplně protivných spravedlnosti a blahu lidstva dosazují kněží moskalé. Mnohé a lidnaté osady jsou bez správců duchovních, mnozí staří a churaví (gratae personae) mají někdy 3 i 5 osad, co zatím kromě zavřených a vypovězených do Ruska, propuštění na dobu neurčitou nejschopnější a nejhorlivější kněží žijí bez povinnosti a chleba. S mošnou a holi jdouce od dveří k dveřím rádiby žebraли, aby nemuseli mřítí hladem, ale i to jim se zapovídá. Vojt (představený nad několika (15—20) vesnicemi) sprostý, ani abecedu neznající sedlák, konaje vůli svého písaře moskala, anebo renegata, ani nedovolí bývalému faráři překročit vykázané jemu vládou bydlíště. Kdyby však dle žádosti lidu konal některé povinnosti své, ku př. zpovídal nemocné, křtil umírající dítě a t. p. ihned by jej co přestupníka zákonů a velezrádce zavezli do Tobolska. Neu hospodařil-li něco dříve, musí se živiti dary příbuzných, prosit o milost potajmu, anebo bez oděvu a pokrmu skončit bídný život svůj.

VI. Značná část šlechty skončila na provaze, neb uprchla, a ta, co ještě válečí v zápasech s zarytými protivníky, ochabla na duchu. Vyssáta mimořádnými poplatky, kontribucemi, vykupováním se z nátisku urputných, svévolných a často střídajících se úředníků ruských, přišla skoro o všecko, tak že není v stavu, vynakládati na řádné hospodářství a vyučování dítek. Mnohé statky za tou příčinou, že jejich majitelé nemohli platiti daně, jsou zabaveny a prodány, neb darovány Rusům. Mnozí úředníci musili do vy-

hnanství, jiní jen proto, že jsouce Poláci nechtěli zaprodati své svědomí, čest a víru, z úřadu propuštění, vydělávají v potu tváří svůj chléb v dílnách, jichž počet bohužel se umenšuje; mnozí také co ná denníci pachtí se v pisárnách malých tyránů moskalských, jenž za veliký plat a mnohokrát větší příjmy z vydírání baví se pitím, karbanem a jinými radovánkami na útraty bídou utrýzněných tuzemců. O těchto nelidských a přece tolik vychvalovaných pánech říci se může s Horácem:

gaudent perfusi sanguine fratrum,
Exilioque domos et dulcia limina mutant.

Georg. ad fin.

Nebude zbytečné zmíniti se, že v pětimilionové Kongresovce na 12 gymnasiích a několika okresních školách vyučuje se již všecko po rusku, nevyjimaje ani náboženství. Dějiny přednášejí se podle spisů úplně se shodujících s náhledy petrohradské politiky; o minulosti otčiny jest tam pramálo pravdy. Tou krásnou ruštinou, již podle jistých denníků vyučuje se skoro každý Čech, ač dle holé pravdy málokdo, moří se i děvčata, která jak živa neslyšela tu řeč, leda jen tenkrát, když moskalé drancovali otcovský jejich dům. Skrovně určený počet žáků na gymnasiích obsahuje $\frac{2}{3}$ synů ruských úředníků i vojinů, jimž se dávají stipendia ustanovená od šlechty pro Poláky, anebo z důchodu náboženského. Katolíci chudých rodičů nemohou navštěvovati škol vyšších, synům pak šlechtickým zapovídá se dělat maturitní zkoušky, bez kterých nelze na universitě studovati anebo postoupiti v úřadě a ve vojště. Tak se to má nyní v Polsku závislicím od *svatě Rusi*, a kdo by to jinak líčil, byl by podlým lhářem a Ruska partisánem!

Dobře napsal Váš básník: Ten, kdo do pout jímá otroky, sám je otrok! (Kolár Sl. dc.)

—s—

KRONIKA.

Z Prahy. O slavnosti Věch Svatých bude JEmin. nejdůst. p. kardinal arcibiskup sloužiti u Věch Svatých na hradě v 11 h. pontifikální mši sv.; odpoledne o 3. h. budou tam slavné nešpory, po nichž JEmin. bude konati hodinky za mrtvé. V den věrných zemřelých (*dušiček*) bude Emin. sloužiti u Věch Svatých v 9 h. slavné requiem.

— Pobožnost 40hodinná bude se konati od 27—31. října u sv. Jakuba, od 1—5. listopadu u Piaristů.

— *Z Budějovic.* Veškeré duchovenstvo města Budějovic i světské i řeholní podalo Jeho Excellenci našemu vřele milovanému nejdůstoj. p. biskupovi *adressu*, v kteréž vyslovilo svůj úplný souhlas s *adressou* Jeho Veličenstvu od episkopatu podanou, takto zároveň ze lži trestajíc onen bídný druh lidí, kteří světu hlásají, že nižší duchovenstvo nestojí o *konkordát* a práva, která jsou v něm církvi slavně zaručena a kterých se pro blaho oltáře, trůnu a lidu zříci nelze. — Za příležitosti učitelských konferencí, které se nyní v některých vikariátech konaly, jednohlasně osvědčili pp. *učitelové*, že nepřístupují k programu učitelů ve Vídni shromážděných, totiž že nechtějí, aby škola byla od církve odtržena. — *Seminář* zdejší čítá letos 110 alumnů, a sice IV. rok 29, III. r. 22, II. r. 32 a I. r. 27. Žadatelů o přijetí do semináře bylo letos k padesáti. J.

— *Z Litoměřic.* Ve čtvrtek dne 17. t. m. počtl zdejší seminář nejdůst. náš p. biskup návštěvou svou. V domácí kapli vystoupil p. biskup na nejvyšší stupeň oltáře, aby alumnům svým vroucně kladl na srdce, čeho jim třeba za nynějších nepříznivých poměrů. Zapotřebí duchovenstvu: 1. neuhonných mravů a bojných ctností, 2. vzdělanosti všestranné. K tomu nechť tedy úsilovně pracují alumnové; přebývajíce v posvátných místnostech semináře at vždy pamětlivi jsou tohoto cíle, aby vstoupivše na moře světa zmítané bouří do proudu zkázy nebyli strženi! Totž jádro řeči, již mluvil vrchní pastýř od srdce k srdci. Prohlídnuv si pak místnosti semináře, opustil dům tento žehnaje mu; doprovázely jej — modlitby jednoho každého. Alumnův je v celku 115 a sice: v 4. roku 24, v 3. r. 32, v 2. r. 35, v 1. r. 24. Počet vzhledem k předešlým rokům valný a potěšitelný. Zdar Bůh! M.

Z Moravy. Na Moravě podepisují staří mladí petici k císaři pánu o zachování umluvy se sv. Otcem. Na ukázkou podáváme z „*Olom. Novin*“ *adressu* od „*Konice*.“ Zní v tato slova:

„Vaše c. k. a apošt. Veličenstvo!

Doslýcháme, že se ve Vídni připravují nové zákony týkající se církve a školy, které mezi lidem katolickým všelijaké obavy a veliké rozmrzení způsobují. Pročež obrací se níže ve vši pokore podepsaní katoličtí křesťané s pevnou důvěrou na Vaše c. k. Veličenstvo, a přednášejí následující nejponiženější prosby:

1. Aby náš nejmilostivější, katolický

a apoštolský panovník nikdy nepřivoli, by smlouva uzavřená 5. listop. 1855 s papežskou Svatostí zrušena byla. Je-li jaké o-pravy této smlouvy potřebí, *at se stane s dorozuměním obou stran*: my rádi přijmeme každé ustanovení, které se nám z jednomyslného usnešení světské i duchovní vrchnosti oznámí. Pak můžeme také ochotně poddáni býti králi pro Boha, a svědomitě dávatí, co císařovo císaři a co Božího Bohu.

2. My jsme katoličtí křesťané, držíme se věrně sv. církve katolické; nemícháme se však do náboženských záležitostí ani evangeliků ani židů, ačkoliv mezi námi jen v nepatrné menšině žijou. Přejeme každé uznané společnosti náboženské, aby právo měla své záležitosti sama spravovati: následovně také Vaše c. k. Veličenstvo snažně prosíme, aby se žádnému nedovo-lovalo samosprávu největší společnosti náboženské v říši rakouské, totiž církve katolické, rušiti anebo se do její záležitosti míchatí a vedírati.

3. Od starodávna věnovali nábožní předkové naši rozličné nadace k výživě našeho duchovenstva, které z nás pochází, pak k potřebám při službách Božích a k jiným účelům lidumilným. My katolíci na Moravě nežádáme ani od státu ani od kohokoliv jiného příspěvků k potřebám náboženským. Postarali se o to zbožní otcové naši, a co kde ještě schází, opatříme sobě sami a neobtěžujeme pokladnici říšskou. Všim právem tedy také žádati můžeme, aby na to, co pro naše potřeby náboženské určeno jest, žádný nám nesáhal. Jsme přesvědčeni, že i Vaše c. k. Veličenstvo toto naše právo hájiti bude, neboť slavní panovníci domu rakouského přiznávali se od starodávna k pravidlu: „*Spravedlnost — základ říše.*“ Nutno-li pro potřeby státní značnějších obětí přinášeti, at jich přinese i církev ze svého jmění, ale jen v té míře, jak jich přinesou jiné společnosti: železných dráh, bank, úvěrných a pojišťujících ústavů anebo každý občan dle své mohovitosti. Vaše c. k. Veličenstvo vysloviti ráčilo tutéž zásadu vyvolením hesla: *Spojenými silami.* Dle toho mají všickni občané i břemena říše společně nésti, a nesouhlasilo by to se spravedlností, celé břemeno na církevní jmění jedné náboženské společnosti uvalovati.

4. Náms katolickým křesťanům jest stav manželský veliké tajemství v Kristu a v církvi, pročež do něho vstupujeme jen v Pánu, totiž dle zásad, které Pán a Spa-

sitel náš ustanoviti ráčil, abychom získati mohli milosti svátostních. Nesrovnává se to s naším náboženstvím považovati spojování manželské jako jiné spolčování k účelům světským. Katoličtí křesťané mohou žádati, aby jejich záležitosti manželské podle zákonů církevních vyřizovány byly, neboť oni též svědomitě zachovávají všeliké nařízení, které vysoká vláda k uchránění zájmů státních v ohledu uzavírání manželstva vydala. Pro jiné společnosti náboženské, přejou-li sobě toho, ať se ustanoví zákony dle jejich náhledů: jen neračič Vaše c. k. Veličenstvo dopustiti, by stav manželský nám katolikům zvednul, a rázu církevního a náboženského zbaven byl.

5. Rodičové katoličtí vychovávají své děti v té víře, kterou sami vyznávají a když jich do školy posílají, vším právem očekávají, že jejich děti tam v tétéž víře katolické upevňovány a zdokonalovány budou. Každý otec katolický a každá matka musí pozdvihovati hlasu svého proti dosazování učitelů nekatolických na školy, které my katolíci sobě zřizujeme a vydržujeme. Učitel našich dětí katolických má a musí býti katolický křesťan a sice takový, který svým svěřencům v náboženství dobrým příkladem předchází. Prosíme co nejponiženeji, aby Vaše c. k. Veličenstvo nepovolovalo ráz náboženský škol katolických měniti anebo rušiti. Každá náboženská společnost zaříd sobě své vlastní školy. My katolíci netoužíme po právu posílati děti své do cizích škol, avšak žádnému nezabraňujeme naše školy navštěvovati.

Konečně dovolujeme sobě ještě malé poznamenání o těch, kteří ustavičně jiné a jiné zákony vymýšlejí, jichžto potřebu lid necítí, a které sotva vydány odvolati se musejí, poněvadž se provésti nedají. Lidé, kteří již dávno životu náboženskému odvykli, nejraději vymýšlejí zákony pro společnosti náboženské, nejvíce však pro nás katolíky. K takovému počínání od lidu katolického poslání nebyli. Říše rakouská zápasí s velikými nesnázemi, jichžto odstranění mnoho času a namáhání státi bude. Právý vlastenec, jemuž zachránění a blahobyť celé říše na srdci leží, musí se svědomitě vystříhati, aby říši nových nesnází nečinil a nových hádek nevyvolával. Kdyby všechny ty zákony, proti nimž se ohražujeme, skutečně prošly, nebyloby rakouské císařství ani mocnější ani uspokojenější: ano naopak. K starým nesnázím připojily by se nové, ještě nebezpečnější,

hádky totiž a nesnáze náboženské, které až do nejnižších tříd obyvatelstva sáhají, a nejvíce rozrývají mysle lidské, nespokojenost a kyselost plodí. Račič Vaše c. k. Veličenstvo v otcovské opatrnosti tyto poměry milostivě uvážiti, a počínání neblahému, které záhubu říše v zápětí má, pevné meze uložiti.“

Z Říma. (*Garibaldi jindy a nyní.*)

Dne 20. října 1847 poslal Garibaldi papežskému nunciu v Montevideo tento list: „Velectěný Pane! Tyto řádky psány jsou od týchž mužův, kteří v Montevideo bojovali ve prospěch věci, kterouž jste sám za spravedlivou uznal. Za pětiletého obležení města toho každý z nás podal důkazy zmužilosti a sebezapření. Díky za to buďtež Prozřetelnosti, díky staré udatnosti, jenž dosavad oživuje krev italskou, že se naše legie při několika příležitostech vyznamenala i předčila nad jiné částky vojska, které s ní závodily. Jestli Jeho Svatost neodmítne rámě ve zbroji zkušené, prohlašujeme slavně, že s největší radostí se v službu obětujeme Jemu, který již tolik podniknul pro blaho vlasti a církve. Blažení budeme v tom vědomí, že co slabé podpory přispějeme k dílu Piem IX. započatému a hotovi jsme pro dokonání téhož díla obětovati vše, byť i byla poslední kapka krve naší. Jestli se nadíti můžete, velectěný Pane, že sv. Otec přijme nabídnutí naše, račte mu je k podnoží trůnu jeho položit.“ Tak mluvil Garibaldi r. 1847; a kterak nyní mluví? Za těch 20 let nezměnil se papež Pius IX., ovšem ale velice se změnil dobrodruh Garibaldi!

Z Ameriky. Dne 15. září t. r. položen jest základ ku chrámu katedrálmu v *Bostoně*, jenž ve slohu gotickém bude vystaven za 3 leta a sice s nákladem půl druhého milionu dolarů. Arcibiskup z New-Yorku měl při slavnosti té výtečnou řeč a bylo zde mimo něho přítomno 5 biskupů (z Bostonu, Albany, Brooklyn, Hartfordu a Portlandu), 200 kněží a asi 20.000 věřících, kteříž na základní kámen položili dárky své, úhrnem 4000 dolarů. Když před 57 lety první biskup do Bostonu zavítal, nenalezl v celé své diecési (jenž tehdáž byla větší než Čechy, Morava, Rakousko i se Štýrskem a Korutánskem) více než *jediného* kněze. Nyní pak se v témž území nalezají 4 biskupové, 250 kněží a 450.000 katolíků.

Literární oznamovatel.

— Údám *Dědictví Cyrillo-Methoděj-*

ského vydává se v kněhupectví K. Řivnáče v Praze, B. Grosse v Olomouci a A. Nitsche v Brně podíl na rok 1867 a sice: a) „*Cesta do svatě země*“, již vykonal a sepsal Josef Chmelníček, dr. filosofie, prof. pastorálky v Brně. Díl II. Stran 600. S několika obrázky. b) „*Moravan*.“ Kalendář na rok přestupný 1868. Redakcí Jana Kř. Vojtěcha, prof. theologie. Stran 159. Z obsahu jmenujeme zvlášť: „Jindřich Zdík, biskup Moravy“ od Mat. Procházky, „Třicet let v Rážově“, povídka od našeho Frant. Pravdy (kteráž původně sepsána byla pro kalendář „Poutník z Prahy“), „Včelařství“ a Poučení o závětech čili testamentech.

— „*Křtítofa Schmida Věškerých spisů pro mládež a přátele její*“ překladem dr. Jos. Pečírky vyšel svazek 51., jenž obsahuje činy: „*Věneček*“ a „*Láska dětinská*.“ Stran 83. Nákladem Rohlička a Sieverse v Praze.

Osobní věstník duchovenký.

V arcibiskupství Pražském.

V Pánu zesnuli:

- p. Augustin *Purm*, kooper. v Dolním Chodově, 30. srp. (nar. v Řenčově 20. ún. 1816, vysv. 1. srp. 1841);
- p. Václav *Novotný*, býv. k. arcibisk. vikář a školdozorce, Mutějovický farář na odpoč., 9. října (nar. v Družci 30. září 1793, vysv. 12. srp. 1818).

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Ferd. *Plachý*, kapl. z Lužce na Dobříš;
- p. Tomáš *Novák*, k. z Račínovsi do Lužce;
- p. Fr. *Dressler*, n., za kapl. do Račínovsi;
- p. Adam *Královec*, kapl. u sv. Haštala v Praze, stal se katech. na měst. vyšší dívčí škole;
- P. Jindřich *Beránek*, ř. maltez, za koop. u P. M. Vítězně v Praze;
- P. Berthold *Radl*, františk. za proz. koop. do Halsu.

Uprázdňené místo:

Paulusbrunn, fara patron. náb. f. od 29. říj.

V biskupství Kralohradeckém.

V Pánu zesnuli:

- p. Frant. *Novotný*, farář v Něm. Rybné, 26. září (nar. 17. listopad. 1822 v Hradci Králové, kněz od 25. července 1846);
- p. Jos. *Honsu*, kněz na odpoč. a fundatista ve Skalici, dne 29. září (nar. v Štěpanicích 20. listop. 1803, kněz od 5. srpna 1830).

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Ferd. *Kopecký*, administrator, za faráře v Samšíně;
- p. Jos. *Tupec*, farář v Čermné, za faráře do České Třebové;
- p. Frant. *Travníček*, koop., za adm. v Lipnici;
- p. Jos. *Novotný*, neom., za koop. do Kaňku;
- p. Karel *Nikel*, kapl. v České Brusnici, za koop. do Vítkovic;

- p. Frant. *Hirschberg*, kapl. ve Vrchlabí, za proz. kapl. do České Brusnice;
- p. Frant. *Krblich*, kapl. v Mikulovicích, za admin. do Moravan;
- p. Frant. *Turovský*, admin. v Moravanech, za polního kaplana;
- p. Karel *Svoboda*, kapl. z Čermné do Všestaru;
- p. Jan *Štípek*, neom., za kaplana do Chrástě;
- p. Jan *Kukla*, koop. v Něm. Rybné, za kapl. do Vamberku;
- p. Vinc. *Vacek*, koop. za admin. v Čermné;
- p. Jos. *Moravec*, kapl. ve Vamberku, za admin. do Něm. Rybné;
- p. Ignác *Unzeitig*, neom., za kapl. do Čermné;
- p. Jos. *Teplý*, kaplan v Kouřimě (arcid. Pražské), za katech. na kláš. hl. dívčí šk. v Kutné Hoře;
- p. Ant. *Šeps*, kapl. v Lomnici, za katech. na hlavní škole v Heřmanově Městci.

Uprázdňená místa:

- Lipnice*, fara patron. hrab. Trautmannsdorf-Weinsberg-a, od 22. srpna do 3. října.
- Něm. Rybná*, fara patron. nábož. matice, od 27. září do 8. listopadu.
- Čermná* (Böhm. Rothwasser), fara patron. knížete Lichtensteina, od 2. říj. do 13. list.

V biskupství Budějovickém.

V Pánu zesnul:

- p. Ant. *Kroupa*, farář v Bernarticích, bisk. notář, tajemník vikar. Bechyň, 15. října, (nar. v Soběslavi 7. června 1801, vysv. 24. srp. 1829).

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Vác. *Štách*, farář v Nedvědicích, za faráře v Jarošově;
- p. Frant. *Faschingbauer*, kaplan za administr. v Andreasbergu;
- p. Ferd. *Cisár*, koop. ve Volmau, za katech. na far. škole v Klatovech;
- p. Jan *Gabriel*, kaplan v Měčíně, za proz. katech. na gymn. v Jindř. Hradci;
- p. Frant. *Holík*, koop. v Neugebäu, za kapl. do Českého Rychnova;
- p. Frant. *Vlasák*, koop. v Jilovicích, za admin. v Ledenicích;
- p. Jos. *Čermák*, býv. admin. v Čluňku, za admin. do Nedvědic;
- p. Kašpar *Hopfinger*, neom., za kooper. do Neugebäu;
- p. Vác. *Šimanko*, neom., za kapl. do Měčina;
- p. Karel *Trnka*, n., za koop. do Vollmau;
- p. Vojt. *Thaller*, kapl. v Č. Rychnově, na dočasný odpočinek.

Uprázdňená místa:

- Ledenice*, fara patron. kníž. Schwarzenberga, do 20. listop.
- Nedvědice*, fara patron. nábož. fondu, od 30. září do 20. listopadu.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
v kniž. arcib. semi-
náři číslo 190—I.

Expeditce:
v kat. knihkupectví
B. Stýbla,
na sv.- Václavském
náměstí, čís. 786—II.

Nedostává čísla rekla-
mujte nejdříve
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasý katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

Předpláci se
v expedici
i u všech řádných
knihkupect
na rok: 3 zl. 50 kr.
na půl: 1 zl. 30 kr.

Po poště:
jenom v expedici
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1 zl. 55 kr.

Předplacení čtvrt-
letní se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bídne činí národy.“ (Přísli. XIV. 34.)

Adressa

ve Vídni shromážděných arcibiskupů a
biskupů

k Jeho c. k. apošt. Veličenstvu.

(Dokončení.)

Od r. 1859 vynaloženo vše, čeho umění
rýpalů schopno jest, proti konkordátu a cír-
kvi katolické; nicméně až do nejnovější do-
by zřídka kdy dotknuto se manželství.
Nyní se domnívají, že na čase jest i tuto
útok započítí a především dokládají, že
státní práva zkrácena jsou tou pravomocností,
kterouž konkordát propůjčil církvi. Ale
právě naopak se věci v pravdě mají; práva
státu zůstala nedotknutá a stát nabyt mo-
cného přispění k obhájení svých opravdo-
vých zájmů. Pobloudilou vědou zmrzačený
pojem práva stal se příčinou chybného po-
nětí o manželství a samým také rozumným
i vědecky vzdělaným mužům ztěžil pravé
porozumění; avšak dosti má každý den na
svě psotě. Táž theorie, z které nyní opět
těžiti hodlají, z větší části spočívá v pokles-
cích bádání, nyní již přemožených, a i v
této otázce již započalo lišení-se duchův.
Moc není totéž co právo; s tím srozuměna
jest strana převratu, kdykoli se moci užívá
proti ní, ale srozuměna není, kdykoli mní,
že sama na moc se bezpečiti může. Pre-
často sice nemůže právo provedeno býti bez
moci; kde však není žádné povinnosti se
strany toho, od něhož se něco žádá, tam
nestává žádného práva. Státní moc jen
proto může udělovati práva, poněvadž v o-
boru svém ukládati smí povinnosti; ne však
všecky aniž také nejvyšší povinnosti těch,
kdož ve státu spojení jsou, závisejí od u-
stanovení moci státní. Z povinnosti jedněch
k druhým vyplývati může nárok na vynu-
cení požadavku. Upotřebení násilí mimo
případ nutnosti přísluší moci státní; když
pak tato nároku odůvodněnému zjedná plat-

nost, nevykonává jen právo své, nýbrž na-
plňuje též povinnost svou. Manželství není
zřízení státní, nýbrž mravní základ společ-
nosti rodinné, kteráž jest podmínkou státu.
Manželství přináší s sebou nároky na vy-
nucení požadavků, avšak povinnosti, jejichž
splnění činí manželství svatým a blahodar-
ným, nalezájí se mimo obor násilí. Nevší-
matí si jich není státní moci dovoleno;
vždyť pak stát není pouhou kázníci; máť
on zapotřebí vlivu těch povinností, ku kte-
rýmž nedosahuje kruté rámě násilí, a jestli
působivost jejich se umenšuje a mizí, roz-
plývají se i síly jeho. Odtud sám sebou
plyne poměr státu k manželství křesťan-
skému.

Jako všecka práva občanská tak i ona,
jež se manželství týkají, závisejí na zákoně
státním; při stanovení práv těch však sluší
bedlivě zřetel obracet na povinnosti a ná-
roky, plynoucí z podstaty onoho spojení.
To má svou platnost nejen vzhledem povin-
ností vztahujících se na požadavky, jež vy-
nutí možno: neb čím pravěji pojímá zá-
konodárce význam manželství, tím větší musí
klásti váhu na lásku a věrnost, kteráž roz-
kazu a soudcovskému výroku jeho tak málo
podlehá jako vanutí větrů mořem zmíta-
jících. Dvě osoby, kteréž ve svědomí se
necítí oprávněnými býti, aby spolu žily co
manželé, nemohou se nikoliv domnívati, že
zavázány jsou k plnění a vykonání toho,
čím sobě povinni jsou toliko manželé. O-
svícený zákonodárce tedy maje na zřeteli
cíl, jehož dosíci chce, vidí se nucena ode-
příti občanská práva manželství každému
spojení, kteréž dle zásad náboženství, k ně-
muž se snoubenci přiznávají, před Bohem
a svědomím neplatné jest. Protestanté u-
znávají v záležitostech manželských pravo-
mocnost státní; symbolické knihy jejich to
zřejmě vyslovují a proto nestanoví žádných
překážek manželských; při tom však pomý-

šleno na stát, kterýž zůstává v mezích názorů křesťanských. Kdyby na některém místě pokrok tak daleko postoupil, žeby dovolil sňatek mezi bratrem a sestrou, tuť by křesťan protestantský rovněž jako katolický manželství ono za neplatné pokládal. Považuje se za věc zcela přirozenou, když vladař křesťanský mahomedánský poddaným svým čtvero žen míti dovoluje: toť zajisté souhlasí s předpisy koranu. Kdyby však některý mahomedánský panovník křesťanským svým poddaným mnohoženství dovoliti chtěl, zajisté by křesťané veškerých vyznání se zpěchovali, taková spojení uznati za manželství. Katolík jest o toím přesvědčen, že společnost, pod jejíž ochranou se nacházejí dorůstávající občané státu a církve, svátostí dosahuje svého zušlechtění, tím více pak v odpor přichází se svým svědomím, nevšímá-li si zákonů, od církve vzhledem platnosti manželství vydaných a zvolí-li raději spojení hříšné, všelikého požehnání zbavené, nežli sňatek, jenž obě pohlaví spojuje v Kristu. Všeliká tedy vláda, která si umí vážiti mravného zušlechtění rodinného života, nucena se vidí, aby ve všech věcech platnosti manželství se týkajících co nejobedlivěji si všímala a šetřila katolického přesvědčení.

Proto se nikoliv neřádá, aby stát se odřekl práv, jež mu příslušejí. Zákonem jeho nabývá manželství svého místa v občanském životě; neboť státním zákonem a od státu pocházejícím bližším vytknutím stávají se nároky z manželství vyplývající právy pod ochranu státní moci postavenými; zákonem státním ustanovují se podmínky, za kterými dosíci lze občanských práv manželství. Za příčinou onoho hluboko zasahajícího vplyvu, jakýž úspěšování sňatků manželských má na blaho národů, jest bez odporu stát také oprávněn zapověditi uzavření sňatku, kterýž by zájmem jeho odporovati se zdál, a nevšímání si takového zákazu stíhati přísnými tresty. Onť také může odepríti občanských práv s manželstvím spojených sňatku tomu, jenž se zákonu jeho protivuje, avšak společné přebývání osob, jenž sňatek církevně platný byť i způsobem trestuhodným uzavřeli, nesmí stavěti na rovně s oným hnusným spojením, ve kterémž všeliké vykonávání práva manželstvím podmíněného jest smilstvím. Tyto meze plynou z podstaty zákona občanského. Nemůžež zákon ten stanoviti výminky, pod kterými mravně umožněno jest spojení obého pohlaví; jinak by za dob sv. mučedníků zásady pohanské o tom i pro křesťany byly

měřítkem bývaly; neboť tehdaž byli křesťané poddaní pohanských císařů, vyplňující povinnosti poddaných mnohem lépe nežli pohané. Jakkoli tedy nemůže se popírati, že stát oprávněn jest přestupitelům státního zákona odepríti občanská práva sňatku manželského, nicméně bližší té věci uvažování učí, že práva toho vzhledem sňatků církevně platných v mezích nad míru skrovných upotřebiti lze.

U vykonávání těchto práv nebyla vláda Vašeho Veličenstva ani v nejmenším skrácena onou právomocností, kterouž Vaše Veličenstvo církvi navrátili ráci; spíše ji moc duchovní v tom důrazně podporuje. Naučení vydané pro manželské soudy, jež biskupové rakouští r. 1856 shromáždění za obecné pravidlo přijali, káže poslušným býti oněch předpisů, jež vzhledem občanských následků manželství vyměřuje zákon rakouský. Avšak tam, kde prohlášen byl sněm Tridentický, neplatný jest sňatek katolický, nebyl-li uzavřen před farářem jednoho ze snoubenců a přede dvěma svědky. Kněz, jenžby připustil uzavření sňatku státem zapovězeného, provinil by se proti povinnosti své a nadto by propadl trestům církevním i světským. Zkušenost jedenáctiletá dosvědčuje, že tím způsobem dostatečně jest postaráno o účinnost občanských záporů manželství. Spočtou-li se případy, kde se přestoupení jich událo, ukáže se, že nestává ani v Rakousku ani mimo ně žádného zákona, jenžby se tak bedlivě zachovával, jako záporů manželské, kteréž Vaše Veličenstvo zákonem z 8. října 1856 vyměřilo. Mimo to navedením pro soudy manželské postaráno též o to, aby předpisy církevní v souhlas byly uvedeny s všelikými potřebami a slušnými žádostmi obyvatelstva. Nikdo si stěžovati nemůže a také nestěžuje, žeby se katolíkům uzavírání sňatku bylo stížilo. Za jakými důvody se tedy vyslovuje žádost, aby druhý oddíl občanského zákonníka i pro sňatky katolické se opět za pravidlo považoval? Avšak ani s tím se spokojiti nehodlají; zákon církevní má ustoupiti, aby manželství občanské místo mělo.

Civilní (občanské) manželství jest upírání souvislosti mezi časem a věčností. Každé spojení, kteréž požívá občanských práv manželství, může se nazývati manželstvím občanským a církve přejí, aby v tomto určeném smyslu každý od ní uznaný sňatek byl občanským manželstvím. To však, co se zove občanským (civilním) manželstvím, vzniká tehdaž, když státní moc v manželském zákonodárství se drží zásady,

že u vyměřování občanských práv manželství a podmínek, za kterými práv těchto dosíci lze, není třeba žádného ohledu bráti na náboženství a na svědomí. Nepřátelé křesťanské víry považují to za velkou výhodu civilního manželství; většina však při tom ještě cos jiného vyhledává, naděje se odtud rozlučnosti svazku manželského.

Veškeré falšování pravdy, jež stranám převratu za zbraň slouží, co do věci vypůjčeno jest z Francouzského, jen ve slovech a v uspořádání nějaký rozdíl spočívá. Nyní však jsou mnohem trestuhodnější než tehdy, když na způsob větroňů poprvé se zableskly. Francouzsko samo na sobě se dočkalo zkušeností, z nichž veškeren svět se učiti může a odmítnouti je může jedině ten, kdo zavírá oči nechtěje prohlédnouti. Nevěra ve Francii zjevně vystoupivší bez ostýchání se hlásila k prostopášnosti co družce svojí a s ní ruku v ruce cestovala po Evropě. Cizoložství považováno za dobrý mrav a očekáváno, že násilný převrat, jemuž se s toužebností hledělo vstříc, sám sebou okovy manželství zlomí. Revoluce naplnila očekávání toto; neboť s sebou přinesla manželství civilní, jehožto trvání záviselo od každé choutky, od každého rozpočtu ziskuchtivého. Občanským zákoníkem Napoleonovým vytknuté meze ukázaly se býti nedostatečnými a zmatek, jenž nad životem rodinným opanoval, byl hrozný. Avšak naučení odtud plynoucím porozuměli lidé a dle něho se řídili. Vláda seznala, že nemožné jest znovuzřízení společnosti, pokud se nezabrání dalšímu uvolňování svazku manželského. Tehdy však, když toto přesvědčení na vrch se dostalo, záležela ještě velká část obyvatelstva Pařížského z lidí nekřtěných; a proto zdráhali se hledati pomoci ve sňatku církevním. Z nesnázi těch vláda francouzská vybredla krokem, jenž zasluhuje místa v dějinách zákonodárství; čtyřmi slovy změnila poměr civilního manželství k životu mravnému, nařídívši: „Le divorce est aboli“ (rozvod jest vyzdvižen). Vychvalované manželství civilní se nyní na odpor postavilo svým ctitelům: neboť jen s tohoto stanoviska bylo lze ustanoviti nerozlučnost manželství pro všechny Francouze bez rozdílu náboženství. Počet těch, jichž se zákon ten nad míru nemile dotknul, byl převeliký; přece však veškeré strany, jenž po sobě v panování následovaly, uznaly, ne-li mravný účel, aspoň politickou nutnost onoho zařízení. Přišla monarchie červencová a s ní vláda většiny v druhé komoře; přišla republika dělníků, ale nerozlučnost civilního manželství nedotknutou

zůstala, byvši s nezměnitelnou důsledností provedena. Ostatně církev nikdy schváliti nemůže civilní manželství; nerozlučnost jeho však jest myšlenkou ryze katolickou. Bytby zákonodárce protestantský sebe určitěji si osoboval právo rozhodovati o manželství, nikdy mu přece nepřijde na mysl, prohlásiti sňatek protestantů za nerozlučný.

Vůči takovéto zkušenosti a takových příkladů přece se odvažují vystupovati proti nerozlučnosti sňatku manželského! Neboť nic jiného neznamená dovolávání se civilního manželství; ze všech, kdož po něm touží, ani jediný nepomyšlí na to, aby je co svazek nerozlučný ponavrhnul; tím by pozbylo ceny pro ty, jenž sprostěni býti žádají povinností manželských; protestanté však ohradili by se proti tomu co nejrzádněji a dali by přednost zákonodárství nyní platnému. Žádají míti civilní manželství, jehožto svazek by tak snadno rozloučiti se dal jako nyní téměř všude manželství protestantské. Žádají zákon státní, jenžby výměrem občanských práv sňatku manželského vybízel katolíky k rouhání se Bohu a k zrušení věrnosti povinné manželovi. Ukáže-li se, že jedním skokem toho dosíci nelze, považovali by i to za zisk, kdyžby občanský zákoník byl uznán co zákon pro manželstva katolická; to však jen z té příčiny, aby se tudy zbudoval můstek k civilnímu manželství. Nemnozí zajisté pomýšlejí na to, v otázce o manželství k stanovisku roku 1855 opuštěnému opět se navrátiti; neboť zákon ten nestačí ani důslednému katolíku ani odporné straně. Avšak navrácení se k občanskému zákoníku rovněž jest nemožné jako občanské manželství, pokud se platnost konkordátu po právu uznává. Konkordát chrání manželství i rodinu; proto má zrušen býti.

Beze všeho obalu ukazuje se cíl útoku proti konkordátu namířeného ve zjevech, kteréž o škole se způsobují. Náboženství chtějí ze školy vypověditi, chtějí to, protože náboženství ani v živobytí nechtějí více trpěti. Když socialismus drze na světlo vystoupil a budoucnost za své dědictví vyhlásil, pravil před ustrnulou Evropou: Bůh jest zlo; ta byla nejvyšší věta nauky, kterouž svět oblažiti socialism přislíbil. Tato slova sobě přiosvojiti, v Rakousku posud si netroufali, věc však od osmi let v rozmanitých obrazech se hlásá, a sice ve jménu liberalismu. Lidé, kteříž o věci časné mnoho a o věčné málo se starali, bývalo vždycky, jenom že se tím nevychloubali. Nejnovější pokrok honosí se tím. Jenom věci

pozemských žádati a hledati, jest mu mou-
drostí nejvyšší; kdož jí se kořiti opovrhne,
prohřešuje se, jak onen pokrok tvrdí, proti
blahu jednotlivců i států. Čím více se člo-
věk všelikým myšlením a snažením svým
nese k nabývání statků časných, tím šťast-
nějším stává se, a čím dále toto myšlení
se rozširuje, tím výše vystupuje moc a bla-
hobyt lidu. Z toho dovozuje se pak zcela
důsledně, že náboženství, kteréž velí člove-
ku pohlížeti vzhůru, na škodu jest pro je-
dnotlivce i pro stát. Však pouhé popírání
nikdy nedostačí na opanování mysli; neboť
člověk cítí se bezděky puzeu, aby seznal,
kterak věci k sobě se mají. Sotva že tedy
nenávisť ku křesťanství stala se heslem je-
dné strany, hned pak vystoupila v popředí
blbá domněnka, že všechno a vším jest jenom
to, co smysly se pojímá. Tu se ovšem ka-
ždý hned zhostí Boha a ducha, ale rovněž
i povinnosti a práva; pak nemůže býti žá-
dné řeči více o nějaké odpovědnosti, ale
rovněž ne ani o svobodě. Tím však uzaví-
rají se ústa každé politické straně, ješto
bez ustání užívati musí slov, kteráž by pře-
ce bez vědomí povinnosti a práva, dobrého a
zlého byla prázdňným zvukem. Avšak libe-
ralism nedá se mýliti odpory, v jakéž tudy
ubíhá. Nežádá sice přímo, aby se myšlenka
považovala za výměšek mozku, toho se ne-
odvažuje; žádá však, aby mužové, kteříž to
vyznávají, ctěni byli co přátelé pokroku a
co kněží vědy, ti pak, kdož jejich hrubé
klamy a bludy odkrývají, aby haněni byli
co obhájcové pověry. Věda snad že ještě
o mnohém jest v nejistotě, s náboženstvím
však jest hotova. Tak praví pokrok a tím
omlouvá požadavek svůj, aby se jen pro
tuto zemi žilo. Takové smýšlení má nyní
mládež spolu s prvotními a nejpotřebněj-
šími vědomostmi vštěpováno býti. Jest to
bezprávi proti říši a lidu, avšak konkordát
staví se jemu naproti. Ale netoliko kon-
kordát. Stát má zajisté vážné příčiny, vzdě-
lávání mládeže pokládati za věc, která pro
něj veliké jest důležitosti, a nejnižší stupeň
vyučování není tak nepatrný, že by se ho
nejméně dotýkal. Školy, v nichž počátkům
lidského vědění se vyučuje, obmezují se o-
všem na skrovnou míru vědomostí; avšak
obor, na nějž se jejich vplyv rozširuje, jest
tak rozsáhlý, že jejich zřízení a vedení má
velikou důležitost pro blahobyť všeobecný,
a státní moc, věnujíc jim svou pozornost a
péči, naplňuje tím způsobem poslání své k
blahu společnosti. Avšak nejenom stát, i
rodina, i církev má právo na školy národní.
Úloha vzdělávání mládeže jest dvojí: vývin

pravého smýšlení a vštěpování náležitých vě-
domostí. Nikdy se nesmí zapomenouti na
jedno pro druhé; nejméně při prvotném
vyučování. Rodiče jsou povinni dítky své
netoliko živiti, nýbrž je též k bázni Boží
a svědomité věrnosti naváděti, učice je slo-
vem i příkladem, a oni mohou, oni mají
žádati, aby je škola v tom podporovala.
Církev nikdy z paměti nepustila slova:
Nechte maličkých přijíti ke mně; vzdělá-
vání dítek k poznání a lásce vždy bylo
předmětem její pečlivosti; pod její ochranou
stalo se, že škola se vyvinula a zmohutněla;
pročež nikde, kdekoliv křesťanské upomínky
ještě svěží jsou, nepovažovala se škola za
něco cizího v poměru k Církvi; i protestanté
mají ji za příslušnou k náboženství. Kde-
koliv státní moc navštěvování školy svými
zákony předpisuje, bere na se obzvláštní zá-
vazek k církvi a rodině; neboť ona odpov-
ědná jest za školu, do kteréž dítky rozka-
zující i trestající posílá. Odtud jdou na je-
vo zároven i požadavky, které vyplniti musí
učitel národní školy. Bez odporu musí míti
potřebné vědomosti a s těmito spojené u-
mění, sdělovati a vštěpovati je; avšak bá-
zeň Boží a bezúhonně obcování jsou pro
něho nejenom povinnosti člověka, alebrž
též povinnosti povolání.

Vedle těchto zásad upravena jest škola
v Rakousku a státní moc vezdy užívala v
plné míře všech příslušných, všech žádou-
cích práv. Církev soudí o vyučování nábo-
ženském a o zásadách mravnosti; ve všem
jiném rozhodují ustanovení státní moci, kte-
ráž v tomto oboru před konkordátem jakož
i po něm vydala četná nařízení; zvláště pak
od osmnácti let bez ustání činila pokusy
s novými knihami učebnými a s novými
spůsoby vyučovacími. Ví-li kdo co lepšího,
ať to přednese. Ale nechať učiní určité,
do podrobná rozvedené návrhy a ať ukáže,
že jejich provedení jest možné. Žádný roz-
umný nikdy o tom nepochyboval, že každé
zřízení lidské může zdokonaleno býti a i
pak, když tak dobré jest, jak za stávajících
poměrů býti může, zůstává snaze po doko-
nalosti cesta otevřena; kterážto snaha udr-
žuje oživujícího ducha, bez něhož se nikde
obejít nelze a netrpí toho, aby pohodlnost
bez přemýšlování dále se pohybovala od
jiných ujetou kolejí. Však zimničná touha
po změnách a novotách jest nepřítelkyně
každé pravé, trvalé opravy. Onať, netrpě-
liva jsouc, uchvacuje a hubí dobré i špatné,
takže dobré nemůže se dařiti, jelikož se
mu nepřije čas, aby kořeny pustilo.

Při těch stížnostech, které se o nyněj-

ším zřízení školy národní pozdvihují, nejedná se však o zlepšení vyučování. Kdo by to nevěděl, musel by cizincem býti v dějinách nynější doby, a právě těch hlasů, jenž nejvíce křičí, pranic si nevšímají. Jsou to zásady náboženství a mravopoctnosti, na něž namířeno. Škola má se přeměnit v propagandu (štěpnici) nevěry; na tom jim nejvíce záleží. K tomu musí učitel býti spůsobilý; toté jeho první, nejdůležitější zásluhou. Čím drzeji on náboženství a mravopoctnost hanobí, tím spíše zasluhuje povýšení. Aby takových nástrojů s důstatek po ruce bylo, mají zřízeny býti vzdělávací ústavy učitelské a tak upraveny, aby chovancové v nich naváděni byli k neváznosti všeho svatého a vznešeného. Dobře sice vědí, že to věc nemožná, takové plány v celém obvodu rozsáhlé říše jednou ranou uskutečniti. Chtějí však, aby oprávněnost tyto záměry uskutečňovati byla uznána a tam, kde by okolnosti byly příznivé, hodlají hned počátek učiniti.

Však uskutečnění těchto návrhů stojí v cestě konkordát. On podržuje učitele obecné školy katolické církevnímu dozorství, on žádá, aby víra a mravnost těch, jenž co učitelové mají býti ustanoveni, byly bez úhony: čímž vyloučení jsou chovancové ústavu, kterýž prost jest smýšlení katolického; on nařizuje odstranění těch, kdož zbloudili z cesty povinnosti. Tím nebylo stanoveno nic nového, srovnávalo se to s stávajícími poměry i s podstatou věci, jakož i protestantským sborům náboženským propůjčen jest rozhodný vliv na školy jejich vyznání. Avšak mládeže a s ní i budoucnosti zmocniti se usilují vůdcové převratu s větší ještě nedočkavostí, než zloupiti manželství z jeho posvátnosti a stálosti. Pročež snadno lze pochopiti, proč svůj vztek obzvláště řídí naproti ustanovením konkordátu o vyučování. Ale nikde nevidí se patrněji než při této otázce, že konkordát jest štítem naproti nespravedlnosti a nerozumu. Stát má všelikou moc nad školou vložiti do rukou sborův, v nichž nepřátelé mravního pořádku většinu hlasů míti doufají a nemá jim, pokud se jejich očekávání vyplňuje, v řádění jejich brániti; ale v tom případě, že by se viděli zklamáni, bylo by jeho povinností, novými zákony ku pomoci přispěti. Stát má těmto sborům přiřknouti právo, katolickým rodičům ukládati daně ve prospěch takových škol a je pokutami přinucovati, aby své děti do nich posílali. Byl-li kdy na kterou vládu takovýto požadavek vznešen!

Chvastavé vychvalování prospěchu, jaký

prý učiní škola od Církve odtržená, může oklamati jenom nevědomých. Vliv, který by rád všude panoval, počíná se přes všechny zákony vtírati na některých místech. A toutéž měrou, kterou se to stává, ruší se svornost a jednotné působení učitelů, školní kázeň slábne, surovost a nedbalost se rozmáhá, prospěch vyučování klesá níže a níže. Každý věcí znalý může z toho seznati, co by následovalo, kdyby tento směr řádití mohl v širém oboru a prost všech překážek.

Čím hlasitěji se vynáší vůle lidu co jediný pramen práva, tím méně váží přání a přesvědčení veliké, převeliké většiny. Nejpřehledněji ukazuje se to nyní v Itálii, kdež devět desetin obyvatelstva opovrhne bezprávím, jakéhož panující strana se dopouští proti náboženství, církvi a mravnosti. Kdo věci zdaleka pozoruje, mohl by se domýšleti, jakoby Rakousko podobnému osudu bylo propadlo. Stojímeť před jevištěm, jemuž nepřítelé Rakouska úšklebně se posmívají a kteréž věrné syny Rakouska skorem více hanbou než starostí naplňuje. Nejkriklavějším způsobem ukázal se stav nynější doby v nejnovějších zjevech, o škole tak chytře provolaných; vyjádřenoť jimi, že katolické náboženství té snášlivosti, jaké mu Turci přejí, v Rakousku více očekávati nesmí; onoť má za ztrátu času, za překážku vzdělanosti považováno býti, a pokudby nemohlo ze školy zcela býti vypuzeno, má se neškodným učiniti tím, aby podle duchovního postavil se učitel rázného smýšlení, vycvičený dle zásad té vědy, kteráž sbratření člověčenstva se zvířaty učí. To jest však jenom jedna strana, v kterouž dávno chované snahy směřují. Neplatí to konkordátu, nýbrž katolickému náboženství, jemuž tato státní smlouva za ochranu slouží, kteréžto nyní více zapotřebí má, než kdy jindy. Bez pochyby nepomýšlí prozatím nikdo na to, zakazovati lidem, aby obětí nového Zákona neobcovali a svatých svátostí nepřijímali; avšak to přesvědčení, bez něhož by slyšení mše svaté neneslo požehnání a přijímání svátostí bylo zneuctěním svatyně, to chtějí ze srdcí vyrvat. Však neplatí to jedině náboženství katolickému, nýbrž křesťanství. Vaše Veličenství, ve věrné poslušnosti podepsaní budou jednou Soudci živých i mrtvých počet klásti ze spásy duší sedmnácti millionů vykoupencův, pročež v době, kteráž rozhodnou státi se může, jest svatou jejich povinností, pravdě svědectví vydati veřejně a bez zatajování. Mimo Itálii není země, kdež by nejsvětější statky člověčenstva útokům tolik nestoudným a tak daleko

jdoucím beze vší ochrany v šanc vydány byly, jako v Rakousku; zákon pozbyl moci své. Bolestné působilo to překvapení, že i na Boží hod vánoční, v kterýžto den i lhotejný člověk cítí se ovanuta s hůry, v hlavním městě iřeš dovoleno bylo křesťanství co báchorce veřejně se posmívati. Tím učiněn byl pokus, pojištěna-li jest všelikému bezpráví proti křesťanství beztrestnost; i podařil se, a z toho vítězství nad zákonem kořistí se s drzostí, jakáž k řemeslu náleží. To nedotýká se jediné katolíků, rovnou měrou týče se to i protestantů, jenž křesťané jsou. Vřak ačkoliv se až do konce minulého roku jakés takés opatrnosti šetřilo, co do věci neděje se nic nového; již dříve, hned od té doby, co podrývání mravního přesvědčení stalo se výnosným zaměstnáním, nalezla nenávisť křesťanství hlasův, které pro ni působily a ji ve všech vrstvách společnosti usídliti hleděly; na Církev žene se útokem s takovou rozhořčeností jen proto, poněvadž ona křesťanské smýšlení živí a brání. Každé náboženství, i to nejvyšš nedokonalené a poskvrněné, poukazuje člověka na bytosti nadpozemské, vědomí a vůli mající, náboženství pravdy zjevuje nám v Bohu nepodmíněnou dokonalost jsoucnosti a působení a nejvyšší dobro bytostí, kteréž k obrazu jeho stvořeny jsou; ono staví příkázání milovati Boha nade všechno, v čelo všech povinností. Každý, kdo se k tomuto přiznává, musí uznati tu moudrost, kteráž jen pro tento svět žítí velí, za bláznovství. Společnost, jakouž by rádi měli, nemůže tedy obstáti, kdež před jmenem Ježíš kolena se shýbají. Za touto příčinou jest nové pohanství ne méně než staré nepřitelem křesťanství.

Vřak na tom šířém oboru zemí, kdežto ve věrné poslušnosti podepsaným konati jest povinnosti úřadu pastýřského, jest přesvědčení křesťanské v srdcích převeliké většiny netknuté, počet katolíků, jejichž víra by se viklala, jest poměrně nepatrný a nalezá se mezi nimi jen málo takových, jimž by odřeknutí se křesťanství nezdálo se býti věcí naprosto nepomyslitelnou. A přece panuje v denních zjevech nepřátelství k církvi a ku křesťanství. Ti, jenž při tom za nástroje slouží, jsou z nejmenší části křesťané, tím méně katolíci, a přese všechny zákony požívají plné svobody, každého i sebe opovržlivějšího prostředku vynaložiti, aby zaslepití, osáliti, poštváti a přilákati mohli. Hluboká přesvědčenost a samostatnost myšlenky není věcí, kteroužby se významovala doba naše a nedostatek mravní

zmužilosti otvírá lichému studu širé pole působivosti. Odtud lze si vysvětliti okamžitý prospěch dobře zřízeného rýpalství. Ale mocí takových vlivů nevykoná se nikdy cos trvanlivého a poženaného. Co se jimi působí, pomíjí, toť věc jistá; ale zbořeniny, jež převrat takový po sobě zůstává, nedají se spočítati. Za přispění takových poměrů vypovídá se válka křesťanskému manželství a křesťanské škole. Co tedy ten žalostný nářek na konkordát znamená, nemůže žádného více tajno býti; znamená: Chceme manželství bez stálosti, bez posvěcení; chceme školu bez náboženství a bez mravné vážnosti. Avřak ti, jenž toto chtějí, nechať pozdvihují hlasu sebe výše, jsou přece jen malý zlomek obyvatelstva, a konkordátem zastupují se pravá přání a pravé zájmy lidu. Ve věrné poslušnosti podepsaní jsou tedy sobě povědomi, že hájením práv církve bojují pro Boha, pro trůn a lid, i staví záležitost svou, jejížto spravedlnost jest patrná, s úplnou důvěrou pod ochranu Vašeho Veličenstva.

Ve Vidni dne 28. září 1867. Podpisy.*)

Pastýřský list.

Jan Valerian,

z Božího milosrdenství a z milosti apoštolské
Stolice

biskup Budějovický,

všem věřícím Budějovické diecése pozdravení
a poženání od Hospodina.

Slyšeti jest nářek na rozličné bídy a útrapy, kteréž nás za těchto přítomných časů bolestně svírají a den ke dni se množí. Nechci zde vyličovati veškeré ty strasti, které ze zlých časových poměrů na nás přikvačily. Každý z vás je dobře zná, jelikož jich sám na sobě okouší. Čeho vřak mlčením pomínouti nemohu, a což se zvláště každého věrného ctitele Božího a upřímného přítele lidu bolestně dotýkati musí, jest ten strašný útok, kterýž za těchto dnů s odvojenou silou se všech stran se činí na milou a svatou matku naši, církev katolickou. Království Boží nejsou z tohoto světa, nenáviděno bylo vezdy od světa: takovou vřak nenávisť a ďábelskou lstí a schytralostí, jak se to nyní děje, nebylo pronásledováno nikdy. Lidé, jenž zřekli se víry i vší naděje v život věčný, jichžto heslo zní takto: „Živ buď tak dobře jak ti možno, neb kdo ví, jak to po smrti bude“, a jenž řídíce se tímto heslem vytknuli sobě za nej přednější úlohu života svého, v plné míře u-

*) Viz v „Blah.“ č. 28. v Kronice na str. 463.

živati statků a radostí tohoto světa dotud, dokudž jim to popráno: ti a tací ovšem nenáviděti musejí tu církev a tu víru, kteráž tak zjevně, tak důrazně náruživosti jejich v uzdu pojímá a všady při každém kroku se jim v cestu staví svým napomináním, svým varovným a výhrůžným hlasem. Rádi by se tohoto nevhodného, neodbytného karatele na všechny časy sprostili; rádi by i jiným lidem namluli, že oni jsou to, a toliko oni, jenž pravou moudrost nalezli; slovem rádi by jiné na tytéž cesty, po kterýchž sami kráčeji, svedli a tak katolické církvi umíráčkem odzvonili.

K rozšíření těchto zásad, jenž se nikterak nesrovávají s duchem křesťanským, užívají předkem krásného a k rozmáhání vzdělanosti lidu přeužitečného umění knihtiskařského, a vědouce, že veřejnými listy den co den na světlo vycházejícími nejen skutečného úmyslu svého, nýbrž i velikého peněžitého zisku svého dosáhnou, vydávají všelikeré „Noviny“, jimiž ten smrtonosný jed, jímž sami nabubřeni jsou, rozširují ve všech vrstvách lidu, v palácích jako v chaloupkách sprostého lidu. Jsou to lidé z přemalé částky křesťanů, tím méně katolíci, jenž opanovali téměř všechno časopisectví, a jenž užívajíce svobody tisku neostýchají se jizlivé nájezdy činiti vůbec proti všemu křesťanství, zvláště pak proti církvi a víře katolické.

Není zajisté země ani mezi těmi, jenž se pokládají za nejsvobodnější, a jejichžto obyvatelstvo i vlády z veliké částky jsou nekatolické, kde by tak zjevně, tak nestydatě a tak drzou rukou útoků činěno bylo na nejsvětější zájmy a poklady člověčenstva, jako v katolickém Rakousku. Novinářstvo, v jehož čele stojí několik pověstných listů, den co den podkopává všechny základy mravního přesvědčení, čím se ovšem mysl i srdce čtenářstva vždy víc a více odcizuje od církve a víry.

Prameny, když se rozvodní, přetékají břehy, zaplaví sady i květnaté nivy, a co jimkoli v cestě stojí, s sebou odnášejí. Nekřesťanské časopisectví nás zaplavilo, a stopy jeho v srdcích četných čtenářův jsou rovně tak hrůzné, jako to vidáme na sadách a květučích nivách po veliké povodni. Ký div, když nevěra se v neslýchané míře rozmáhá, a mysl den od dne pořád víc a víc se od Boha, od pravdy, od církve odvrací, pohrdaje všemi náboženskými zásadami, jenž jsou základem lidské společnosti a všestranného jejího jak časného tak i věčného blahobytu! Co však daleko žalostnější jest věc, jest to, že někteří přední mužové, jichžto hlas velikou má váhu a platnost, a jenž dle rodu a jména jsou katolíci, že řku i ti, zachvácení a opoutáni jsouce

svobodovným duchem nynějšího věku, proti církvi povstávají, nepřátelsky si počínajíce. Jako by nebylo už dost a dost na těch rozdílných nesnázích a rozervanostech, v kterakých vězí tohoto času stát Rakouský, odvažují se tyto mužové, těch neblahých svízeli ještě přidělávati podvracováním všech po právu Božím i lidském stávajících nynějších náboženských poměrů.

Drahé a milované ovečky ze stádečka Kristova, nic nepochybuju alebrž úplně jsem přesvědčen, že oživeni jsouce duchem křesťanským, věrně se držíte víry otcův svých, víry katolické. Avšak nedostál bych povinnosti své, kdybych co Váš od Boha zřízený vrchní pastýř a biskup uprostřed tak velikého nebezpečství a tak četných příležitostí ke svodu, v nichž se nacházíte, nepozdvihl hlasu svého otcovského a vás, z nichžto jednou bude mi vydati počet, nevaroval a všeho nechránil, což by mysl vaši křesťanskou zviklati a od církve a víry odciziti mohlo.

Chcete-li však věděti, jakým způsobem, jakými prostředky usilujou nepřatelé církve cíle svého dosáhnouti, pozorujte jejich si počínání. Tré jest zvláště věcí, ale věcí to předležitých a do soustavy a podstaty církve hluboko sahajících, které sobě za terč zhoubných svých útoků obrali a jimiž by nevyhnutelně velikou ránu církvi zasadili, kdyby dle úmyslu jejich provedeny byly. Tento terč jejich nájezdů jsou zvláště: konkordát, manželství a škola.

Konkordát! Slovo to slýcháte a čítáte od nějakého času téměř každého dne. V jistých novinách stává to slovo skorem na každém listu, a slýcháno ho všady na veřejných místech, v hostincích i pivnicích. S rozličnými vtipkami vychází obyčejně z úst takových lidí, o nichž vůbec známo, že církev a víra katolická jest jim lhostejná, aneb že jí dokonce nenávidí. Jsou to svobodovci ne-li nevěrci, a nejeden z nich, chtěje za osvícence aneb jak tomu říkají za liberála držán býti, chvástá lecos o konkordátu, neměv ho jaktěživ ani v rukou, tím méně aby byl kdy ho četl.

Jelikož v tomto směru veřejné listy ustavičně proti konkordátu brojí, ký div, že nesčíslně mnoho čtenářů tímto povykem zavedení, konečně se domnívají, že přece zlá a zhoubná to věc býti musí — ten konkordát. Tak přemnohý, ač jest dost dobrého a přímého srdce, avšak myslí nerozsoudné, sveden, konečně staví se též do řady protivníků konkordátu. Těch a takých rádi omlouváme, srděčně jich litujeme.

Nuže, co pak je tedy konkordát? — Smlouva, kterouž učinil náš nejmilostivější

císař a král *František Josef* s apoštolskou Stolicí. A na jaký cíl a konec? Za kterou příčinou? Proto, aby církev katolická, která od drahných časů světským se do ní vtíráním stísněna a rozličnými občanskými zákony v právu svém, dle zákonů církevních v záležitostech duchovních se spravovati, zkrácena byla, — ke své přirozené po Božím právu jí náležející svobodě byla navracena; k té svobodě řku, kteráž jí za pominulých let byla odjata, a jižto jí nutně jest třeba, aby se blahodárně rozvinovati a dobrodějným vplyvem svým na lidskou společnost působiti mohla. Touto úmluvou vyměřeny byly jedné i druhé straně nejen práva alebž i povinnosti, aby tak dáno bylo Bohu, co Božího a císaři co jest císařovo.

Není zde místo, vyličovati, jakými okovy církev Boží hned od posledních let minulého století v Rakousku spoutána byla. Řeknu toliko, že státní vláda se odvážila také předpisovati v věcech důležitých ano i takových, jenz k podstatě církve a víry náležejí. Pod tímto jhem živořila církev Boží a ovšem nemohla tak zdárně působiti, jakž dle vůle Boží ku zdaru státu a lidské společnosti měla působiti. A v tom vězí též jedna z těch příčin, za kterými nevěra, svobodověrnost, netečnost a vlašnost v náboženství, avšak také ta žalostná mravů spustlost se mezi námi v tak veliké míře rozmohly.

Díky tedy, díky nejvřelejší buďtež vzdávány Jeho Veličenstvu, nejmilostivějšímu císaři a králi našemu, *Františku Josefovi*, že v otcovské péči o časné i věčné blaho svěřených mu od Boha národů roztroskotal ty hnusné okovy, kterýmiž dřívější časové spoutali svatou choť Kristovu. Díky Jemu, díky nejvroucenější, že jí vykázal opět to místo, které jí po právu Božím náleží.

Stkvělý bylť to čin, svědčící o jeho zbožném, právě katolickém smýšlení, jímž dokázal, že jako propustil církev na svobodu, rovně tak že hotov jest a upřímnou vůli má, šetřiti občanské svézákonnosti a samosprávy všech žezlu jeho podrobených království a zemí. K obojí mocnosti, jichžto na zemi stává, k církvi i státu stal se spravedlivým. A protož opět a opět díky Jemu nejvřelejší!

Tím se ovšem neposloužilo těm, jenz církev nenávidějí a jenz by to raději viděli, kdyby se tato ohrada křesťanství, kázně a pořádku v zřízení sesula. A proto ten strašný křik a povyk v nekřesťanských novinách. Dokládají sice, že už proto dlužno zrušiti konkordát, poněvadž prý svrchovanosti a neodvislosti státu ujmu činí; avšak kdyby upřímně barvu vyznali, ukázalo by se, že všech útoků

na konkordát příčinou není nic jiného, než nesmířlivá a nevyhladitelná nenávist církve a víry katolické.

Či snad se konkordátem jiným náboženským konfessím ukrýdilo? Konkordátem jim ničeho nebylo odjato. Co měly, jim zůstalo. Konkordát se jich nedotýká, ježto toliko se s církví katolickou zabývá. Ano jako císař pán propustil na svobodu církev katolickou, podobně tak laskavě a prozřetelně se zachoval ke všem jinověrcům. Zejména byla císařským patentem od 8. dubna l. P. 1861 bratřím našim věrou od nás odděleným zaručena svézákonnost a samospráva ve všech záležitostech náboženských. Nad to výše císařským patentem od 23. ledna roku 1866 přiknuta jim byla u všech jejich víry a zejména školy týkajících se záležitostech taká samostatnost, z jakéž se jejich souvěrci pod žádnou jinou vládou, ani pod žádnou vládou protestantskou neradují. Svoboda jim přiknutá jest daleko větší, než ta, kteréž katolická církev konkordátem nabyla. Není jim tedy slušné a spravedlivé přičiny k stížnosti; pakli by si však přece stěžovali, nemohla by toho jiná býti příčina, než ta, že by snad chtěli na ujmu nesmírné většiny katolíků panství provozovati, aneb že jich k těmto nepodstatným nářkům toliko nenávist katolické církve dohání.

Za druhou záminku útoků na církev povolil sobě její nepřítelé — manželství, chtěje je zloupiti z té posvátné důstojnosti, kterouž je vyznamenal Spasitel světa, Syn Boží.

Stav manželský samým Bohem byl v ráji zřízen a požehnan, aby muž a žena v posvátném a nerozlučném svazku se obapolně věrně milovali, podporovali, pokolení lidské rozmnožující bohabojně dítky své odchovávali, a tak počet Svatých rozmnožili, kteří by Pána Boha, Stvořitele svého, ctíli a milovali. K tomu cíli chtěl Bůh, aby v manželstvu byla *jednota*, to jest, aby *jeden* muž jen a *jedna* žena se za manžele brali, a aby to jejich spojení nerozlučitelné bylo. Neboť „k obrazu svému stvořil Bůh člověka“, dí Písmo svaté, „k obrazu Božímu stvořil ho, muže a ženu stvořil je.“ (Genes. I. 27. 28.) Neučinil tedy Bůh muže, aby mu dal na pomoc dvě ženy, aniž stvořil ženu, aby byla pomocí dvěma mužům, nýbrž „muže a ženu stvořil je.“ A když první člověk po prvé spatřil manželku svou, tu zvolal: „Tato jest kost nyní z kostí mých, a tělo z těla mého.“ (II. 23.) Poznává pak jasně vůli Boží, že svazek manželský všech ostatních svazků, jichžto stává mezi lidmi, má býti trvalejší, ano že má býti nerozlučný tak, aby ani mocnou přirozenou láskou a vděčností dítek a rodičů nedal se roztrhnouti,

zvolal náš první otec Adam, prorockým byv nadchnut duchem Božím: „*Protož opustí člověk otce svého i matku, a přidržeti se bude manželky své: a budou dva v jednom těle.*“ (Genes. II. 24.)

Když hříchem lidé své blaho v záhubu uvedli, vešla zkáza znenáhla i ve stav manželský; neboť naruživosti opanovaly často tak silně srdce muže, že zrušiv řád Bohem ustanovený, pojal více žen, a když se mu líbilo, je zase propustil.

Od té doby nebyla více žena společníci muže, nýbrž jeho otrokyní, čímž se stalo, že život rodinný jako jedem byl otráven, že dítek poměr k rodičům a těchto poměr k dítkám stal se nejžalostnější, a že společnost lidská tímto porušením stavu manželského pořád hloub a hloub v záhubu klesala. A mohlo-li to jinak býti? Vždyť zkáza manželstva jest zkáza rodiny, zkáza rodin ale záhubou státu, což také dějepis stvrzuje, jenž dokládá, že jen u těch národů, kteří stav manželský ve větší vážnosti zachovali, i mravnost i blahobyť kvetly.

Přišel Syn Boží na svět, navrátil stav manželský k prvotnímu, Bohem v ráji ustanovenému řádu, řka: „Každý, kdož propustí manželku svou a jinou pojímá, cizoloží, a kdo propuštěnou od muže pojímá, cizoloží.“ (Luk. 16, 18.) A když Fariseové řekli, že Mojžíš dovolil ženu propustiti, odpověděl Pán Ježíš řekl: „Pro tvrdost srdce vašeho napsal vám to přikázání. Ale od počátku stvoření muže a ženu učinil je Bůh. Protož opustí člověk otce svého i matku a přidržeti se bude ženy své i budou dva v jednom těle. A tak již nejsou dva, ale jedno tělo. Protož co Bůh spojil, člověk nerozlučuj.“ A v domě opět učeníci jeho otázali se ho o té věci. I dí jim: „Kdokoli propustí manželku svou a jinou pojme, cizoloží proti ní, a jestli žena propustí muže svého a za jiného se vdá, cizoloží.“ (Mark. X. 4—12.) Jako těmi slovy Spasitel a Pán zákon obnovil, aby jeden muž jednu jen manželku měl a ne více: rovně tak i za nerozlučitelný prohlásil svazek manželský, zakázav, aby lidé nerozlučovali, co Bůh spojil, jenž sám jediný svazek tento rozlučuje a to jen smrtí; a doloživ, že ne manželstvím, ale cizoložstvím jest, pojme-li kdo propuštěnou manželku neb manželé. —

Avšak nejen k prvotnímu řádu jednoty a nerozlučitelnosti navrátil Pán stav manželský, nýbrž jej i posvětil a na důstojnost Svátosti povýšil, kterážby zvláštní od Pána Boha milost manželům podávala, aby se věrně až do smrti milovali, podporovali a dítky své ke cti a chvále Boží vychovávali. A proto Cír-

kev svatá po všechny věky žehnala křesťanským manželům, řádně v stav manželský vstupujícím, žehnaje jim, jako požehnal Bůh v ráji prvními manželům, ve jmenu a mocí Kristovou. Církev svatá posluhuje zasnoubencům svátostí.

Týmž tedy způsobem, totiž jednotou — nerozlučitelností a svátostí napravil Pán Ježíš, nýbrž i posvětil a povýšil stav manželský, aby svaté byly také pocházející z něho plody a pokolení lidská; nebo hned studánky hledí očistiti, kdož chce potůčky a řeky z nich plynoucí míti čisté.

A hle, — kdo by se byl toho nadál, našli se lidé, kteří místo tohoto zákona Božího žádají si míti zákon lidský, na místě zřízení Božího zřízení a řád světa. Chtějí totiž, aby stav manželský nebyl více Svátostí, aby nebyl nerozlučitelným svazkem, nýbrž aby lidé rozvázati mohli, co Bůh spojil, a aby manželstvím se smělo nazývati spojení, které Pán Ježíš nazval cizoložstvím. Neboť zdaž cos jiného obmejšlejí, žádajíce, aby zákonem vyměřeno bylo a dovoleno tak zvané civilní neb občanské manželství? Chtějí míti manželství, kteréž by se platně uzavíralo jako každá jiná smlouva občanská u úřadů světských a také těmi též úřady se zase rozvádělo tak, aby volno bylo i muži i ženě opět s jinými osobami se manželsky spojití.

Nuže, co tomu vy věrní synové svaté matky své, církve katolické říkáte? Chcete i vy cos takového? Chcete, aby zákon Boží ustoupil zákonu lidskému? Chcete otevřítí bránu naruživostem a podkopati všechny základy rodinného života, podkopati věrnost a lásku manželskou? Chcete vy manželé, aby se mezi vámi na vždy vytratila ta důvěra, kterouž máte jeden k druhému, věduce, že manželství vaše jest nerozlučitelné, že ani jednomu ani druhému není na vůli, odejítí a v nové vstoupiti manželstvo? Ty manželé neslouží-li to k tvému upokojení, věda, že kdybys i v nemoc neb chudobu upadl, přece až do smrti budeš míti laskavé ošetření věrné manželky? A třeba-li tobě manželko se báti, že manžel tvůj bude hledati příčiny, aby tě mohl propustiti a s jinou se spojití, až se zestárneš a slícnost tvá pomine, a jiná mladší a bohatější se jemu zalíbí? Jak by to asi vyhlíželo s domácím životem, když by jeden i druhý neměl žádného rukojemství na jeho trvalost? — A co mám teprv říci o těch nebohých dítkách, jenž majíce otce i matku na živu, byly by přece sirotky? Osud jejich byl by horší, než kdyby jim byli zemřeli rodičové; neboť aspoň by k zemřelým úctu zachovávaly; ale k těmto živým rodičům, kteří se rozešli pro zisk aneb

choutku nějakou, a náruživostem svým uzdu pustili tolik, až jim obětovali i svou vlastní krev, blaho vlastních dětí svých, — k těm ani úcty ani lásky by mít nemohly. A pak rcetež Nejmilejší sami, kde takové děti bohabojnosti nabudou, když byly ztratily úctu k rodičům? — Povstanet z takových snůtek pokolení, které ani rodičů ve vážnosti mít, aniž Boha báti se nebude. Budeť to pokolení, o němž svatý apoštol Pavel v II. listu k Timoteovi mluví prorockým duchem takto: „Toto pak věz, že v posledních dnech nastanou časové nebezpeční. Budou lidé sami sebe milující, lakomí, hrdí, pyšní, rouhači, rodičů neposlušní, nevděční, bezbožní, nelitostiví, utrahači, nezdržliví, způrní, nadutí a rozkoši milovní více nežli Boha.“

A protož ustupte nepřátelé manželství a nesahejte na řád Bohem ustanovený, jenž po více než osmnáct set let jest zdrojem poženání a pokoje a dobrých mravů v rodinách a nejpevnějším základem společnosti lidské.

Jako chtějí podvrátiti základy dobrých a počestných řádů v manželství, tak by rádi odvedli od Boha a od jeho svaté církve i tu milou mládež. Hlásají zajisté, že se má „*oddělit škola od církve*“, anebo jakž to ještě jinak pronášejí, že „*škola se má osvoboditi od tyranství katolické církve a jejího duchovenstva*.“

Co to znamená, když říká, že škola spojena je s církví, čili jaká práva a jakou vládu má ve škole církev a duchovenstvo její? Katolická církev zřizovala školy a vedla na ně náklad od nejstarších časův, když ještě obce a království ani nepomyslyly, že by jejich povinností bylo, pečovati o výchování mládeže. Ve školách těch učila církev malé děti svatému náboženství, vychovávala je v křesťanských mravech a učila je též jiným pro život nevyhnutelně potřebným věcem. A vědouce dobře, že veškeré stvořené věci hlásají slávu Boží a že jsou důkazem moci a moudrosti Jeho, kázala církev svatá všeliké učení ve školách vykládati tak, aby mládež nejen učila se z něho potřebným vědomostem pro veškerý život, ale vždy také aby pamtována byla na Boha a vedena k dobrým křesťanským mravům. Spojení školy s církví tedy nic jiného neznamená, nežli že všechno vyučování a pěstování mládeže srovnává se s vírou katolické církve a s dobrými křesťanskými mravy.

A jako církev svatá všechny své od Boha jí uložené práce vykonává svým duchovenstvem: tak i odevzdala péči o dobré křesťanské výchování mládeže svému duchovenstvu. První učitelé ve školách byly osoby duchovní,

a ty učily a vychovávaly mládež podle vůle církve svaté. Když pak po delších časech křesťanské obce a království také počaly školy zakládati, a když úřad učitelský se odevzdal osobám světským, neměnil se způsob posavadního výchování a vyučování mládeže. Obce a království uznávaly, že křesťanská mládež nemůže se jinak vzdělávati, nežli tak, aby ve všech věcech Boha vždy lépe poznávala, Jeho se bála a v křesťanských mravech se cvičila. A protož ani nepomyslel nikdo, že by správa školy osadní a dohlídka na ni náležela někomu jinému, nežli církvi, tak jako nikomu nenapadá, že by dítě do jiných rukou mělo se k ošetření dáti, nežli do mateřských. Odtud pochází, že každý farář jest nejbližším představeným škol osadních a učitelů jejich, a církev i vláda světská spoléhají na něho, že nejen sám anebo pomocníky svými bude učiti mládež věčným pravdám svatého náboženství, ale že i o to pilně a svědomitě dbáti bude, aby veškeré vyučování ve škole náležité se dalo, s náboženstvím křesťanským se srovnávalo a mládež aby k počestným křesťanským mravům vedena byla. Kdekoli se věří, že „není v žádném jiném spasení“ (Sk. Ap. 4, 12.), nežli v Kristu, a že bez mravů křesťanských nikdo nemůže slouiti dobrým člověkem: tam nemůže jinak býti, leč že celá škola je křesťanská a že se církvi nebrání, aby mládež vedla k Pánu Ježíši vedle slov Jeho: „Nechte maličkých přijíti ke mně.“ (Luk. 18, 16.)

Kdo však nechce, aby se Bohu dávalo, což jest Božího, a komu Kristus ukřižovaný jest pohoršení anebo bláznovství (1. Kor. 1, 23.), kdo by k upokojení svého svědomí rád viděl, aby všickni lidé se vzbouřili proti Bohu a Pomazanému Jeho (Žlm. 2, 1.): ten žádá, aby mládež vyrostla bez víry v Boha, bez mravů křesťanských a bez uctivosti a lásky k ustanovením, řádům a obyčejům svaté církve katolické. A úmyslu tohoto bezbožného aby se dosáhlo, smluvili se nepřátelé Boží a nenávidníci křesťanstva, i žádají jedním hrdlem: „*oddělení školy od církve*!“ — Co znamená oddělení toto? Ono znamená víc, nežli snad se domníváte, víc, nežli veřejně přiznávají ti, kteří oddělení toho žádají. Vám se mluví a mnozí jste tomu snad uvěřili, že vyučování v osadních školách zle se daří, že třeba jest lepšího zařízení a mnohých oprav, že ale duchovenstvo nic nechce o pokroku ve školách slyšeti, a tím že vzdělání mládeže velikou ujmu trpí: že tedy třeba, aby nejprve biskup a faráři přestali býti správci a představení těch škol a jejich učitelů, a potom že se zavedou potřebné opravy a školy tak

se zřídí, aby mládež více prospívala v rozličném umění. Duchovní at prý učí svatému náboženství dvakrát za týden a ostatně at nemá žádného práva ke škole a žádné dohlídky ani na učitele ani na to, čemu a jak učitel mládež vyučuje a vychovává.

Sudte sami, možno-li naučiti mládež svatému náboženství a vycvičiti ji v mravech křesťanských, když by kněz sice dvě hodiny za týden náboženství vykládal, ale když by to prý pokročilě a opraveně vyučování v ostatních vědomostech ani zmínky nečinilo o Pánu Bohu, o svatých, o církvi, modlitbě a obyčejích křesťanských, když by církev nesměla naříditi a duchovní nesměl žádati, aby mládež před školou šla na mši svatou, aby škola s modlitbou se začala i skončila, aby školní mládež vícekrát do roka se zpovídala a nejsv. svátost oltářní přijímala, při procesích a jiných veřejných pobožnostech přítomna bývala, a takto všemi způsoby v bázni Boží, v nábožnosti a v lásce k Bohu se cvičila. Má-li mladý člověk dobré mravy mít, musí jim navykati a v nich se cvičiti; pakli se mu ale jenom řekne, jaký má býti a nepřidržíme ho ustavičně k tomu, vše nadarmo bude. Jestli převrácené smýšlení a lehké mravy našich časů, jak sami často naříkáte, porušují vaše ditky nyní, kdy škola je křesťanská: považte, co by muselo se státi, kdyby se přestalo vyučovati a vychovávati už i tu nejútlejší mládež po křesťansku a po katolicku? Zdali vás naučí zkušenost, že mezi zlými a pokaženými lidmi nejvíce je takových, ježto za mladých let svých se nenaučili, báti se Pána Boha? Neprátelé kříže Kristova vědí dobře, že nejsnáze se odvrátí od Boha ten, kterýž v útlém věku svém se nenaučil Jej milovati a Jemu sloužiti; oni také vědí, že mládež jistě nevychová a nevyučí se po křesťansku, když by se škola oddělila od Církve.

Že konečný cíl žádaného oddělení školy od církve skutečně jest úplné vyhoštění svatého náboženství a křesťanských mravů, poznává se nejen z toho, že o to oddělení nejvíce usilují lidé, kteří buďto nikdy křesťany nebyli anebo se již dávno víry v Krista vzdali; alebrž právodno je to i z toho, že v jistém nedávno odbyvaném velmi četném shromáždění výslovně se řeklo, že pokrok vyučování školního žádá, aby se náboženství ve školách nevykládalo.

Považte rozmilí rodičové, jak opovážlivě pozdvihuje rouhání a nevěra hlavy své, a jaké opatrnosti vám třeba, abyste pěknými slovy oklamání nebyli. Právě ti lidé, kteří takto proti Bohu bouří, právě ti jsou to, ježto sebe považují za nejschopnější k opravě a

zlepšení našich škol. Oprava jest záminka, cíl ale jest: vychovávat mládež bez Boha, bez bázně Boží a bez mravů křesťanských. Či snad překáží kněžstvo, aby pravá oprava, pravý pokrok ve školách našich k místu přivedeny nebyly? Kdo neví, že se v novějších dobách mnohé dobré změny a opravy ve školách staly, a že duchovenstvo nejen tomu nebránilo, ale samo s radostí k tomu pomáhalo? A tak bude vždy činiti, bude-li se jednati o skutečné opravy a ne o to, aby se mládež kazila a Kristu odcizovala. Že duchovenstvo nemá žádného zisku ze škol, nébrž toliko práci, sami dobře víte; a protož nebylo by proti žádnému oddělení školy od církve, kdyby z toho nehrozila zkáza mládeže a potupa svatému náboženství.

Posuďte ještě, jaké pohanění děje se vám tou nesmyslnou žádostí za oddělení školy od církve. Lidé, kteří se tajně i veřejně posmívají víře a naději vaší: tito lidé chtějí na vás, abyste pomáhali vyobcovati ze škol duchovní matku vašich dítek, církev katolickou; chtějí, aby se peníze vaše vydávaly na školy, kdež se o Bohu zmínka neděje; chtějí aby z dítek vašich odrostli lidé bez náboženství a Boha, v něhož vy doufáte ve všech potřebách svých, a v něhož jedině skládati budete naději svou v hodinu smrti. Pyšná modla tělesnosti, Moloch světa pomíjejícího opovazuje se, žádati na vás až i duše nevinných dítek vašich, zakrývá nešlechetné úmysly své zástěrou opravy a pokroku, a za to ještě vaší pochvaly očekává.

To jsou tedy ony tři věci, které prý musejí se uskutečniti, aby svoboda i osvěta rozkvétati mohla: katolická církev má se upoutati a svázati, aby nemohla užitečně a vydatně pracovati pro spásu člověčenstva, jakž jí nařídil Pán; manželství a rodina má se vydati v šanc pouhým rozmarům a libůstkám lehkovážných a nesvědomitých lidí; školní mládež nemá již vychovávat se po křesťansku, nemá se učiti bázni Boží, nemá navykati životu podle učení Kristova zřízenému. Cit váš křesťanský a lidský odvrací se dojista s oškli-
vostí od věci těchto a snad těžko pochopujete, odkud pochází ta opovážlivost i slepota, že mluví se o nich ne snad jenom tajně a v nějaké skryté schůzi, ale že učení tak mrzké a záhubné veřejně se tiskne a že jeduá se o něm až i ve shromážděních. Proč se zbouřili národové, a proč lidé smýšlejí tak marné, hříšné věci? Proč říkají mezi sebou: Roztrhněme svazky sv. náboženství a odvrzme od sebe jho Kristovo? — Jsou lidé, kteří nevědí a nechťejí věděti, které by věci sloužily člověku ku pokoji a vedly ho k pravému štěstí;

nevědí a nechťejí to věděti, buďto že v mládí křesťanského vychování neměli anebo že pýchou, žádostmi zaslepeni a porušení jsou tak, „že změnili pravdu boží v lež“ a slouží tvorům raději nežli Stvořiteli. (Řím. 1, 25.) A poněvadž církev katolická úmyslům jejich nejvíce překáží svým svatým učením, svatým a nerozlučným manželstvím a křesťanským vychováváním mládeže, protož snaží se o to, aby církvi v její svaté práci překáželi, aby manželství a školu z rukou církve vyrvali. Kam bychom se po této cestě dostali a co by se konečně státi muselo, dá se bezpečně a jistě pověditi, pakli se ohlédneme do časův minulých. Je tomu skoro 80 let, co v zemi francouzské tytéž hlasy se obecně pozdvihly, které se nyní pozdvihnou u nás. Nepochopitelná zaslepenost a bezbožnost několika set mužů rozdmýchala i porušila davy lidu a zmámila je tak velice, že konečně vydal se za vlády hrozných bouří a krvelačné lůzy zákon, který zapověděl vyznávati a vzývati Boha a který nařizoval vyhlazení a zničení všech řádů křesťanských. Manželský stav vydán byl zlehčení nejhoršímu a mládež učila se, tupiti Boha, rouhati se Kristu, Jeho církvi a kněžím. Ale hříchy tyto způsobily takové hrůzy a zmatky neslýchané, že sami ti, kteří prvé vynesli zákon o zrušení všeho náboženství, poněvadž prý překáží lidskému štěstí, za nedlouhý čas ustanovili zákonem jiným, že má každý věřiti v Boha; i nebylo hrůzám i zmatkům konce, až zase církev katolická ve Francouzsku byla obnovena a řádů křesťanských zavedeno. Veliký a památný tento příklad uči, že bez náboženství křesťanského není pokoje a blaha v lidské společnosti, a že člověk má zraky své obracet také do věčnosti a k Bohu, nemá-li konečně zkázu vzítí časné i věčné blaho jednotlivých lidí a celých národův. Podobně stalo by se u nás, kdyby se provedl i úmyslové nepřátel jmena Kristova. Církev nezahynula by pro to, — po letech plných neštěstí a hrůzy vrátili by se k ní národové zase. Ale kdo spočte ty oběti, kdo poví nám, kolik tisícův bylo by uvrženo v bídu největší, kolik duší zahynulo by na věky? A kdo by byl tak mocný, aby všechny ty způsobené škody napravil?

Modlete se, drahé a v Pánu milované ovesčky Kristovy, aby Bůh osvětlil ty, kteří v temnostech a ve stínu smrti sedí (Luk. 1, 79.), aby posilnil těch, kteréž sám postaviti ráčil za vůdce a strážce vaše na místě svém, a dal jim zvlášť v těchto časech zlých, kdy nové pohanství se sápe na církev Jeho svatou a na dílo Syna Jeho. Zmatek veliký vzmáhá se mezi národy, jako druhdy při stavění věže

Babylonské, a už brzo člověk člověku rozuměti nebude. Ó povstaniž Hospodine, spaseň učiň nás, Bože náš, nebo u Tebe je spása naše a nad lidem Tvým pozebnání Tvé!

Dáno v biskupském obydlí mém v Budějovicích, dne 16. října l. P. 1867.

Jan Valerian,
biskup.

D O P I S Y.

Od Kolína, dne 22. října 1867.

(Zpráva o konferenci vikariátu Novokolínského.)

Dne 17. října odbyvala se druhá letošní kněžská konference v klášteře kapucinském v Kolíně. Sešlo se 21 kněží kromě veleb. otců kapucínů. Mši sv. sloužil v. d. pan vikář Jan Lindner. V 9¹/₂ začala se konference vzýváním Ducha sv., načež p. předseda vyjevil žalost nad úkory, které se dějí sv. Otcí, a pp. arcibiskupům a biskupům, kteří podali Jeho Veličenstvu adresu vzhledem zachování konkordátu, a ponavrlh, zdaliby bylo záhodno Jeho Eminenci, arcibiskupu Pražskému, zaslati adresu oddanosti a souhlasu? Návrh byl jednohlasně přijat a p. předseda požádal, aby tuto adresu ode všech podepsanou Jeho Eminenci osobně podal. (Což se již stalo.) Na to p. farář Veltrubský Jos. Cvrček, byv vyzván, aby zase něco přečetl ze svých zápisek, jež si při kněžských exerciciích roku 1865 p. provinciálem řádu kapucinského P. Gustavem Bernfussem vedených, učinil, přednášel dotčené zápisky své.

Na to se přikročilo k pojednání o 3 otázkách, k rozluštění ustanovených. O první otázce, totiž navštěvování nemocných pojednal p. kaplan Starokolínský Fr. Chaloupecký. Ukázal, že je to jedna z nejpřednějších povinností každého duch. pastýře, že nemá čekat, až jej k nemocnému zavolají; ale jak brzo uslyší, že ten nebo onen jest nemocen, má jej hned navštívit a dle okolností jej k zaopatření připravit; má jej i po zaopatření častěji navštívit. Tím si získá důvěru, lásku, docílí smíření mezi nepřátely, přijde na stopu leckterého zatajovaného hříchu, a takto přivede ztracenou duši do života věčného. Ani se nemá nechat odstrašit tím, že ho nemocný snad ani viděti nechce. Někdy se mu to přece povede, že ho k smíření se s Bohem pohne; pakli nic, aspoň se potěší, že vykonal povinnost svou. — Máť ta ochotná, svědomitá a častá návštěva nemocných i pro samého duchovního blahých výhod, největší však z nich jest nebeská odplata. Ještě p. kaplan Lošanský měl o té věci

vypracované pojednání, které jen písemně podal, nemoha je pro svou churavost ústně přednésti. — O druhé otázce: o zkoušce snoubenců pojednal p. kaplan Plaňanský M. Velický; ale jen o její druhé části říká: že zpovědník má na to hledět, aby hříchy proti šestému Božímu přikázání nezůstaly zatajené, pak aby je upozornil na překážky proti jejich sňatku čelící. Novokolinský p. kaplan Svoboda pojal do svého pojednání celou tu otázku a pravil, že rubriky knihy: Examen sponsorum zřejmě vykazují, jakby se zkouška snoubenců předsevzít měla, a sem že náleží, aby duchovní na rozličné překážky snoubence upozornil, a zdali takových mezi nimi jest se ptal; ve zpovědníci že snoubenci jen na hříchy se mají upozornit a k jejich vyznání povzbudit. — Při té příležitosti podotknul p. předseda, aby se nikdy tu samou neděli neb svátce, kde byla poslední ohláška, leč v nevyhnutelné potřebě, oddávky neděly, čehož šetření se slíbilo. O třetí otázce, o breviáři, pojednal Veltrubský p. farář Josef Cvrček. Poukázal, že jest povinností každého křesťana modlit se, a modlit se za sebe i za jiné, tím více tedy kněze. K tomu konci složila církev breviář, a každého k jeho modlení že ve svědomí a pod jistými tresty zavázala. 1. *Možná* se ho modlit; neboť nejobtížnější věci se dvěma slovy vykonaly: musím a chci. K dodání lepší chuti záhodno ty mnohé užítky rozvážit, jakých to modlení knězi poskytuje. — 2. *Snadno* se ho lze modlit, k tomu je třeba rozdělit si to modlení na jisté částky dne vzhledem na ustanovení církve, lečby nevyhnutelná překážka v tom vadila. Bůh ani církev neřadí nemožných věcí. 3. *S užítkem* se bude modlit, když na to myslit bude, co říká, když nebude pospíchat, když si důležité částky poznamená, o nich rozjímá, aby jich snadno při vypracování kázání a katechesi upotřebiti mohl. — Na to četl své vypracování Novoveský pan farář Jos. Pohořelý o některých obtížích této modlitby pro správce duch. Starokolinský p. děkan K. Hušek doložil ze své zkušenosti, že mladí p. kaplani při všem svém duch. a školním zapráznění přece každodenně celé officium se vymodlí. — Potom se ještě podaly 2 důkazy, jak některé časopisy proti konkordátu a duch. dozorství nad školami jizlivě vystupují. Pak se s patřičnou modlitbou konference skončila; načež se každý po společném obědě do svého domova odebral.

C.

Z Turnova, dne 4. listopadu 1867.

(Čtvrtá slavnost).

Dnové 28. a 29. září jsou pro obyvatelstvo Turnovské velevýznamné a památné. Konáno v těchto dnech čtvero slavností za sebou: posvěcení nové budovy školní, rozšířeného hřbitova, hřbitovního kříže a pomníku slavného rodáka Turnovského, zasloužilého kněze a spisovatele Fortunata Durycha. První slavnost byla svěcení nové budovy školní, jejíž stavba dne 20. září 1865 započata a pro válku lonskou teprv letos nákladem více než 50.000 zl. r. č. dokonána byla. Již na usvitě dne 28. oznamovala hudba ostrostřelců zdejších a střelba z moždířů důležitost výkonu posvátného, jakýž téhož dne předsevzat býti měl. Město samo stkvělo se v slavnostním rouchu; zelení a květinové věnce zdobily domy a z čelnějších budov měštanských vlály prapory zemské. Po deváté hodině shromáždili se veškerí spolkové městští, slav. obecní zastupitelstvo, c. k. úředníci, sbor ostrostřelcův a školní mládež s družicemi v kostele sv. Mikuláše, kdežto již veškeré duchovenstvo místní a mnoho přespólních čekalo. Zde svěcen nejprve nový, skvostný prapor školní, z příspěvků několika přátel mládeže zřízený, při čemž zpěvácký spolek „Veni sancte“ zapěl. Po zatlučení hřebů odevzdal světitel, veledůst. p. děkan a vikář Turnovský, Jan Šolc prapor mládeži školní napomínaje ji, aby příkladu blahosl. Matky Páně a sv. Aloisia, jejichžto obrazy prapor ozdoben jest, stále následovala. Po té hnul se celý nepřehledný průvod k nové budově školní na náměstí, v jehož jednom rohu ona velebně nad jiné vyniká. V průčelí školy stkví se zlatou písmenou slova z Přísloví IV, 11.: „Pojď synu, cestu moudrosti ukáži tobě.“ Kdežto veškerí spolkové městští na náměstí sestavili se u veliký čtverhran vstoupil vd. p. světitel s ostatním duchovenstvem sprovázen řadou školních družiček a zastupitelstvem obecním dovnitř, kde se ihned svěcení započalo, při němž zpěvácký spolek dojemnou Věbrovu „Modlitbu“ zpíval.

(Dokončení.)

V St. Loui-su, Mo. (v Sev. Am.) dne 28. září 1867.
(„Katolické Noviny.“ Opozděno.)

O čem jsem se v posledním svém dopisu zmínil, že totiž obměšlime zarazit zde katolický časopis, to již co nevidět se uskuteční. Hodláme s pomocí Boží začít počátkem měsíce října; pozvání k předplacení již jsme rozeslali, a jak doufám, došlo i Váš Blahověst naše „pozvání.“ Jak Vám

snad již odjinud jest známo, koupili jsme — totiž několik českých kněží zdejších — tisk s příslušenstvím po zaniklém zdejším „Pozoru“ za 890 dolarů, a odstěhovali to do Chicaga; neboť město toto, jakožto střed českého přistěhovalectva, uznali jsme za nejvhodnější místo k vydávání našeho časopisu. Peníze za tisk jsme si na mnoze vydlužili, též na vydaje do začátku. Jest to na naše slabé síly odvážlivý pokus, však doufáme v Pána Boha, že to přec nějak půjde. Pravdať, před přísnou kritikou bychom neobstáli, ale zde sluší pohlížeti více na naši dobrou vůli a na velkou nutnost, která cosi takového požaduje, nemá-li české katolictvo zde z většího dílu zaniknouti. Katolický časopis může v zdejších poměrech nejlépe posloužiti. A tu si myslíme: „Lépe něco nežli nic.“ Nepůjde-li to, pak si nemusíme dělat výčitky, že jsme se o to nepokusili. Skládáme také velkou naději na naše vel. pp. spolubratry v Čechách a na Moravě, že nás v našem podniknutí podporovati budou. Jedná se tu o věc velmi důležitou, která — podaří-li se — bude mítí požehnané následky. Pročež ctění a drazí spolubratři na vinici Páně! pamatujte laskavě s nějakými pracemi na časopis náš. Každá zpráva, každé pojednání tam odtud zaslané, bude nám velmi vítané a jak doufati jest, dobrý užitek přinese. Dá-li Pán Bůh podruhé Vám naznačím několik obrázků ze zdejšího pastorálního života, abyste blíže posouditi mohli naše poměry zdejší. Prozatím s Bohem. **Josef Hesoun.**

KRONIKA.

Z Prahy. V neděli XX. po sv. Duchu, dne 27. října, navštívil JEmin. nejduš. p. kardinal arcibiskup seminář a promluvil k alumnům o slovech žalmu 118, 74. „Kteríž se bojí Tebe, uzří mne a veselí se budou.“

— Pobožnost 40hodinná bude se konati od 6. do 10. listopadu u Všech Svatých na hradě, od 11—15. u P. Marie Sněžné (u Františkánů).

— V Praze zřídila se „Jednota dám ku podporování blaha v rodinách přiměřenějším vychováním mládeže.“ Účel Jednoty jest docíliti přiměřenějšího vychování mládeže na základě mravno-náboženském. Prostředkové k dosažení tohoto účelu jsou: a) *poučlivé přednášky* v obou jazycích zemských nejen pro údy Jednoty, ale i pro matky a vychovatelky vůbec, a sice: o *tělesném vychování*, od zkušeného lékaře; o *duševním vychovávání*, od výtečného pedagoga; o *mravně-náboženském vychovávání*

co základu celé budovy, od důstojného kněze; o *krasovědě vůbec* a v podrobnosti nejen vhladem k člověku jednotlivému, ale i vzhledem k celému domácímu životu, od znalců v tomto oboru umělectví proslulých; b) *založení knihovny* složené z poučlivých děl. — Údové Jednoty jsou: a) *Rádní členové*. Rádným údem Jednoty státi se může každá čestná, katolická paní neb panna po uplynulém 24. roce věku svého, přispívá-li ročně nejméně 3 zl. b) *Podporovatelé Jednoty* mohou býti i osoby mužského pohlaví, jenž se k rovnému neb většímu příspěvku zavážou; i slovou pak podporovatelé Jednoty. c) *Činnými údy* jsou muži, jenž pro údy Jednoty, a pro matky a vychovatelky vůbec, poučlivé přednášky drží a představenstvem se vyvolí. d) *Čestnými údy* jsou obzvláštní přátelé a příznivci Jednoty, jenž na motivovaný návrh předsedy a ředitelství od generalního shromáždění se vyvolí.

— Z Turnova. Duchovenstvo vikariátu Turnovského podalo nejduš. p. biskupu Litoměřickému adresu, v nížto vyslovuje svůj souhlas s adresou 25 pp. biskupů.

Z Moravy. V. d. konsistoř Olomouckou došlo již 70.000 podpisů k adrese na císaře pána, v jejichžto sbírání všude se pokračuje. — Učitelové ze sedmnácti dekanátův arcidiecése ohradili se proti náhledům valné schůze učitelů ve Vídni, osvědčivše se, že věrně chtějí sloužiti národu co učitelové katoličtí. (Ól. N.)

Z Vídne. Za svého pobytu ve Vídni přijal sultán turecký ve zvláštní audienci papežského nuncia, Msgra Falcinelliho, kterýž mu odevzdal vlastnoruční list papeže Pia IX., v němž sv. Otec vzdává díky sultánovi za ochranu, katolickým křesťanům v říši turecké poskytovanou. Načež sultán mimo jiné odpověděl v ten smysl, že žádný z jeho ministrův by se nesměl odvážiti toho, aby zrušil svátky katolické anebo aby Jesuity z vlastního příbytku jejich vyháněl. Byť by i ministři jeho nerozuměli bohoslužbě katolické, tolik prý přece vědí, že jest to záležitostí biskupův, do kterých se míchati jim nikterak nepřísluší. Žádnému pašovi aneb ministroví nikdy na mysl nepřišlo prohřešiti se proti účtě a dvornosti povinné zástupcům katolické církve.

Z Říma. Dne 20. září předsedal sv. Otec v sezení tajné konsistoře kardinálův, při kteréž co nejslavněji zavrhl a zcela za neplatný prohlásil dekret italské vlády týkající se prodeje statků církevních.

— 26. října 1867. (Z dopisu). Věrného katolika přede vším zajímá nyní důležitá otázka: Jak se daří sv. Otci v Římě? Nedávno jej peněžníci na bursách zase jednou nechali umřít, kdežto on s nezlo-menou silou koná veškerý práce vznešného úřadu svého a mimo to i o jiné potřeby se stará, jak toho nynější mimořádné poměry církevního státu vyžadují. U církevních úřadů římských vyřizují se běžné záležitosti se stejnou rozvahou, jakoby ani nejmenší nebezpečí Římu nehrozilo. Jako za posledních let, tak i v říjnu t. r. vyčastoval sv. Otec 54 chudých Římanů (z každé fary jednoho) ve Vatikáně v tak řečené *Sala ducale*; před tím obdaroval v kapli Sixtinské 21 nejzachovalejších dívek z římských ústavů vychovávacích, uděliv jim poukázky na věno pro ten případ, žeby se buď vdátí aneb do kláštera vstoupiti chtěly. — Ve válce nyní vzniklé Pius IX. především modlitbou se účastňuje, jak se to sluší na kněze-krále. Dojímavé to bylo divadlo, když papež s veškerou družinou svou v chrámě sv. Petřském před obrazem Marie Panny na kolenou kleče se modlil, co zatím jeho „dobrovolníci“ — nebo v celém vojstě papežském se nenalezá ani jeden mocí odvedený voják — s snadností mučovníkův hájili dědictví sv. Petra proti útokům spiklencův. Každému tu zajisté na mysl připadla slova Pisma sv.: „A když pozdvihoval Mojžiš rukou, přemáhal Israel (Amalekitské).“ 2. Mojž. 17, 11. Pius IX. se také stará právě otcovsky o hrdiny svoje, navštěvuje poraněné a každého z nich slovem útěchy plným pozdvihuje. I se zajatými v hradě Andělském Garibaldisty se velmi vlivně nakládá; který z nich projeví upřímnou lítost nad přečinem svým, toho dává sv. Otec hned rozhřešovati od klatby a ostatních trestů církevních. Ano samému vůdci buřičů, hraběti Pagliacci ničím nebylo ublíženo, ač se i revolucionářský list „Pays“ vyjádřil v ten smysl, že Pagliacci vším právem mohl zastřelen býti. — Nedávno pravil sv. Otec k jednomu z cizích vyslanců: „Garibaldistů se vojsko moje brzy sprostí; co však bude činiti těch 40.000 Piemontésů, kteříž na hranicích stojí, to ponechávám Bohu samému.“ Obyvatelstvo římské naplněno jest ošklivostí nad hanebným řádním nepřátel církve a všickni se o sv. Otce strachují. Často se konají průvody prosební. Z Francouzsko a Nizozemska spěchají synové vznešených rodin do Říma sv. Otci ku pomoci. Návrh svob. pána Ouffroy, aby každé město

přispělo sv. Otci 500 franky (250 zl. r. č.) na výživu jednoho vojína, všude nalezá ohlasu, tak že ve Francouzsku hnedle ani jediného města není, kteréžby nejméně jednoho vojína nevydržovalo. Některé noviny učinily vyzvání k příspěvkům pro sv. Otce a to nikoli bez prospěchu; redakce časopisu francouzského „Univers“ v několika dnech sebrala k tomu cíli 50.000 franků; „Unità cattol.“ přináší mimo příspěvky 2000 franků od jistého hraběte polského.*) — Císaři Napoleonovi III. podány byly petice s několika statisíci podpisů, načež vyslal do církevního státu pomocné vojsko proti Garibaldistům. A co se děje pro ochranu hlavy církve katolické v Rakousku, v tom jindy katolickém, konservativním a tak mocném státu? —i—

— *Dříve na stráž, pak ve vězení.* Když se u Subiaco strhla bitva mezi vojskem papežským a Garibaldisty, zajat jest biskup Msgr. Manetti a sedmi Garibaldistům uloženo, aby jej střezili. Avšak papežské vojsko vyhrálo a tu pozdě teprv nahlédli lupičové ti, že sami jsou zajati. Smrti se strachující padli biskupovi k nohou a prosili, aby jim byl aspoň život darován. Na znamení své lítosti složili zbraň a svlékli červené košile svoje. Zuvavé papežští brzy na to přibyli do paláce biskupova a tu ovšem nemohl osvo-bozený biskup déle ukryvati svých sedm zajatých; Tito ale se neodvážili dříve vyjiti z úkrytu svého, až když jim bylo přislíbeno, že se jim ani vlasem na hlavě nehne. Pak teprva radující se šli do zajetí na hrad Andělský v Římě.

Ze Solnohradu. Nově zvolený biskup Sekavský, dr. Jan Zverger byl dne 12. října t. r. v Solnohradě od nejdůst. knížete-arcibiskupa Maxmiliána konfirmován a na to v neděli dne 13. října za biskupa posvěcen; přítomni byli nejdůst. pp. biskupové z Gurku, Tridentu, biskup Lavantský a světicí biskup Solnohradský.

Z Anglicka. Dne 13. října o slavnosti sv. Eduarda, anglického patrona, měl arcibiskup dr. Manning v Londýně kázání, kteréž způsobilo velké pohnutí mezi lidem. Výmluvný řečník ukázal, jak vznešené jest papežství církve římské nad ostatním světem; církve zvítězí, bytby nepřátelé její sebe zuřivěji sptili proti nejvyšší hlavě církve této. Konečně vyslovil arcibiskup důtklivé ač ovšem spravedlivé

*) Vídeňský „Volksfreund“ uveřejňuje příspěvky pro raněné vojíny papežské.

žaloby proti Anglii samé, kteráž od 30 let ustavičně rozsévala vzpoury a rozbroje mezi jinými národy a nyní ovoce tohoto učení svého sama na sobě těžce zakouší.

Z Japonska docházejí zprávy, že tam opět hrozí pronásledování vyznavačům katolické církve. Blíž města Nangasaki podánilo se misionářům, že asi 1000 obyvatelů na víru obrátili. V noci na den 15. července t. r. však ve vesnici Oorakami nedaleko Nangasaki zajato 60 mužů a žen a pryč odvedeno; následující noci opět jiných 100 křestanů jest násilím odvlečeno do dalekých krajín. Misionář byl propuštěn, ale zakázáno mu hlásati evangelium Kristovo. Dne 16. července sešlo se několik tisíc Japanesů před obydlím guvernérovým, chtěje vyprositi milost zajatým; také biskup Msgr. Petitjeau všemožně se přimlouval, aby propuštěni byli. O výsledku není posud nic známo.

Z Ameriky. V městě Cincinnati posvětil dne 1. září arcibiskup Purcell nové gymnasium, jež tam Františkáni zřídili. Titěz Františkáni hodlají v Indianě vystavěti nový chrám, ku kterémuž jim luterán Böhringer daroval stavební místo a 3000 dolarů v penězích. Počet katolíků vzrostl ve státu Wiskonsinském od r. 1857 do r. 1867 ze 130.000 na 300.000 duší. V celé diecési jest toliko 163 kněží.

— Do *Filadelfie* se navrátil z Říma biskup Wood a byl dne 19. září t. r. uvítán způsobem nad míru slavným; 24.000 katolických mužů a jinochů jej uvítalo a dalo jemu čestný průvod do residence biskupské.

Literární oznamovatel.

— „*Adressa ve Vídni shromážděných arcibiskupů a biskupů k Jeho c. k. apoštolskému Veličenstvu.*“ Stran 18. Nákladem vlastním. Tiskem k. arcib. knihtisk. v Praze.

— „*Školník*“ v Hradci Králové bude od nového roku vycházeti každý dvacátý den o jednom čísle; cena předplatní snížena jest na polovici.

— „*Dějepis pro mládež česko-slovan-skou.*“ S ohledem na „*Zeměpis pro vlasteneckou mládež.*“ Od Jana Poklopa, učitele na hlavní škole u sv. Petra. Stran 101. Nákladem kněhupectví B. Stýbla v Praze. —

— „*Posvátná kazatelna.*“ Svazek 12. (listopadový) poslední na tento rok obsahuje duch. řeči na slavnost Věch Svatých a věrných dušiček, na sv. Martina a na neděli XXI—XXIV. po sv. Duchu. Na konci nalezá se řeč před oddavkami a slovo k studentům

při pohřbu žáka 6 tř. reální. — Svazek 1. (prosincový č. adventní) ročníku V. přináší kázání na 4 neděle adventní a na neděli po narození Páně, na slavnosti: sv. Mikuláše, neposkvr. Početí P. Marie, Božího narození (3 řeči) a na sv. Štěpána. V návěští o novém ročníku dí zasloužilý p. vydavatel B. M. Kulda, farář Chlumský, kn. arcib. střídník: „Podivní a podivínští hlasové vycházejí z tiskáren a ozývají se i v síních zákonodárných; návrhové o novém zařízení škol národních, o vedení věcí manželských a podobní, kteříž předkládají se na místa rozhodná s přáním, aby povýšení byli za zákony, mohou oči otevřít každému, kdož doposud snad nenadál se, žeby i v našich zemích jedovatí ještěrové již byli tak vzrostli, aby se odvážiti mohli na bílý den veřejnosti se svými zá-měry protikřesťanskými. Strana směru toho, kteráž na sobě zneuctila jmeno liberálnosti, po všem oboru zemském jest jízlivou nepřítelkyní svaté víry, jelikož jí brání rychle provésti všestranné převraty ve společnosti lidské, jízto by rádi vedle nízkých, výhradně toliko tělesných choutek svých přetvořili. Obhájcové víry svaté, pravomocní nošičové zjevení Božího, kněží Církve katolické, jako andělové sme-čem stojí u vchodu do ráje zbožnosti, jehožby rádi dobyli ve prospěch svůj. Odtud jde, že již i zákonníci domáhají se, aby nás vypudili z postavení jinak nedobytného. K tomu konci chtějí školu od Církve odtrhnouti, mládež národa našeho bez nábo-ženství vychovávat, důležitý ústav manželský v Cír-kvi svaté — z rukou nám vyrvat, o samostatnost nás oloupiti a v porobu světskou svrhnutí ku veliké škodě, ne-li k záhubě národa našeho. Strážcům víry samospasné tou měrou nastává povinnost bdělosti vždy rostoucí, jakouž smélost odpůrců pravdy a pravého blaha se zmáhá. Bytby se jim, čehož Bůh nedopouští, podařilo zamýšlené násilnictví: Církve Bohem řízená živým slovem a ostatními pro- středky svatými dovede zahanbiti je a neškodnými učiniti. Avšak právě s toho stanoviska vyvitá pilná potřeba, bychom kazatelny všíkali sobě s be- dlivostí neunavnou.“

Osobní věstník duchovenanský.

V arcibiskupství Pražském.

V Pánu zesnul:

- p. Vinc. *Sluka*, jubil. kněz, farář v Bohni-
cích, 30. října (nar. v Praze 31. pros.
1788, vysv. 12. srp. 1813).

Vyznamenán jest:

- p. Josef *Procházka*, farář v Lidicích, sekre-
tář vikariatu Slanského, jmenován prozat.
k. arc. vikářem a školdozorcem okresu
Libockého.

Ve správě duchovní ustanoveni jsou:

- p. Frant. *Veselý*, kaplan v Maštově (diec. Li-
toměř.), za faráře do Metikalova;
p. Ant. *Malec*, kaplan v Bubenči, za admi-
nistr. do Bohnic;
p. Frant. *Jirák*, kaplan v Kouřimí, za kapl.
u sv. Haštala v Praze;
p. Frant. *Čermák*, neom., za kapl. do Kouřimí;
p. Prokop *Čužna*, kapl. se St. Boleslavi do
Hostivice.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
v kniž. arch. semi-
nářní číslo 190—I.

Expeditce:
v kat. knihkupectví
B. Štybla,
na sv. - Václavském
náměstí, čís. 786—II.

Nedostává čísla rekla-
mujte nejdříve
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasy katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

**Předplácí se
v expedici**
i u všech řádných
knihkupectví
na rok: 3 zl. 50 kr.
na půl: 1 zl. 30 kr.
Po poště:
Jenom v expedici
Celoroč. 3 zl. — kr
půlroč. 1 zl. 55 kr.

Předplacení čtvrtletní se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bídně činí národy.“ (Přisl. XIV. 34.)

Encyklika.

Velebným bratřím patriarchům, primatům, arcibiskupům a biskupům veškerého katolického světa, majícím milost a společenství s apoštolskou Stolicí.

Papež Pius IX.

Velební Bratří, pozdravení a apoštolské pozhnutí. Pozdvihněte, Velební Bratří, kolikem očí svých a užířte, a spolu s Námi hluboce zalkáte nad zpuštěním nejhorším, jakýmž nyní skormoucena jest obzvláště ubohá Italie. My ovšem v pokoře klaníme se nezpytatelným radám Božím, Jemuž se zalíbilo, abychom žili v těchto přežalostných dobách, kdežto snahou některých lidí, a zvláště těch, jenž v nešťastné Italii veřejné záležitosti řídí a spravují, ctihodná příkázání Boží a zákony Církve svaté nohama se šlapou, bezbožnost však bez trestu vysoko hlavu povznáší a vítězství slaví. Odtud všeliká nespravedlnost, odtud všecko zlé a záhubné, jež s velikým duše naší zármutkem spatřujeme. Odtud četné ony řady lidí, kteříž chodíce v nespravedlnostech bojují pod korouhví ďáblou, v jejíž čele psáno jest „Lež“, a kteříž vzpoury jméno nesouce a (v hrdosti své) ústy svými nebe se dotýkajíce. Bohu se rouhají, vše, co svatého, poskvňují, potupují, a všeliká práva božská i lidská nohama šlapajíce jako vlci hltaví po kořisti dychtí, krev prolévají, a duše kazí nesmírným pohoršením, ba vlastní své nešlechtnosti zisk vyhledávají způsobem nad míru nespravedlivým, cizí věci násilím odjímají,

malíčkého a chudého zarmucují, ubohých vdov a sirotek počet rozmnožují, ano dary přijímajíce odpouštějí nešlechtným, kdežto spravedlivému spravedlnost odpirají, nad to olupujíce ho, a zkaženého srdce jsouce, všeliké zlé žádosti nasytiti usilují způsobem hnusným a k převeliké škodě občanské společnosti.

Takovýmto zkažených lidí druhem jsme v této době obklopeni, Velební Bratří. Kterážto lidé naskrze ďábelským oživení duchem prapor lži zaraziti hodlají v samém tomto vznešeném městě Našem, u Stolice Petrovy, v středu katolické pravdy a jednoty. A správcové vlády Podalpské, kteříž by takové lidi krotiti měli, neostýchají se vši snahou je podporovati, jim zbraně a věci všelikeré dodávati a jich na cestě k tomuto městu chrániti. Však všickni tito lidé, a byť byli na nejvyšším světské moci stupni a místě postaveni, ať se zhrozí; neboť tímto zajisté nepoctivým jednáním zdrhují okolo sebe nové provazy církevních trestů a pokut. Ač pak v pokoře srdce svého neustáváme štědrého v slitování Boha prositi a zapřísahati, aby všechny tyto politování hodné lidi k spasitelnému pokání a na pravou cestu spravedlnosti, náboženství a bázně Boží opět uvéstí ráčil, nemůžeme přece mlčením pominouti nejhorší nebezpečnosti, jakémuž v této hodině temnosti jsme vystaveni. S myslí úplně pokojnou hledíme vstříc kterémukoliv události, jež ohydná lest, pomluva, úskok

a lež proti Nám vzbouřily, jelikož veškerou svou naději a důvěru skládáme v Boha spasitele našeho, jenž jest pomocník Náš a síla ve všech těžkostech Našich, a jenž nedopustí, aby zahambeni byli doufající v Něho, alebrž osidla nešlechetných podvrací a šíje hříšníků setře. Zatím nelze Nám zdržeti se, abychom především Vám, Velební Bratří, a všem věřícím Vaší správě svěřeným neoznámili přесmutný stav a největší nebezpečnost, v jakéž obzvláště skrze vládu Podalpskou uvedeni jsme. Neboť ačkoliv hájení jsme statečností a oddaností Našeho věrného vojska, jež v znamenitém boji udatnost téměř hrdinskou na jevo dalo; však nicméně patrně, že ono nebude moci dlouho odporovati daleko většímu počtu nad míru nespravedlivých doražečů. A ačkoliv nemalé nabýváme útěchy ze synovské oddanosti, jakouž k Nám lnou ostatní poddaní Naši, jichžto počet od bohaprázdných urvalců velice jest zmenšen, nicméně musíme hluboce toho želeť, že jim jest snášeti trpkých zkoušek, které na ně uvalují zdívočilé davy těch bohopustých lidí, jenž neustále všelikými výhrůzkami je straší, olupují a všelikým způsobem trýzní.

Avšak i nad jinými strastmi velice žalostnými jest nám truchliti, Velební Bratří.

Především z Naší alokuce (promluvy), učiněné v konsistoři dne 29. měsíce října minulého roku, a pak z výpisu listinami odůvodněného a tiskem na světlo vydaného, dobře Vám povědomo, jaké rány katolickou církev a dítky její v císařství Ruském a v království Polském stíhají a sužují způsobem politování hodným. Neboť katolíci vrchní pastýřové a sluhové církevní, jakož i věrní nekneží z vlasti jsou vyhnaní, do žalářů uvrženi a všelikým způsobem tlačeni, i vlastních statků zbaveni, a nejkrutšími tresty pokutováni a moření, ustanovení pak a zákony Cír-

kve napořád nohama se šlapou. Na tom však nemajíc dosti vlada Ruská neustává dle dávných záměrů kázeň církevní urážeti a svazky jednoty a obcování tamějších věřících s Námi a touto svatou Stolicí trhati, a všeho podnikati a vynakládati, aby v oněch říších katolické náboženství z kořene vyvrátiti, tamější věřící z lůna katolické Církve vyrvati a k neblahému rozkolu přitáhnouti mohla. S nevyslovitelným duše Naší zármutkem zvěstujeme Vám, že od zmíněné poslední Naší alokuce dva nové úkazy onou vládou byly vydány. Úkazem totiž dne 22. měsíce května t. r. uveřejněným byla jest násilím hrozným docela zrušena diecése Podlašská v království Polském spolu s tamním sborem kanovníkův (kapitolou), generální konsistoří a diecesálním seminářem a tétěž diecése biskup, odloučen jsa od svého stádece, byl přinucen z obvodu diecése na vždy odejiti. Kterýžto úkaz podoben jest onomu dne 3. června téhož roku na světlo vydanému, o němž zmínku učiniti jsme nemohli, poněvadž ho neznáme. Tímto tedy úkazem nerozpakovala se tatáž vlada o své ujmě a svou mocí zrušiti diecési Kameněckou a tamější sbor kanovníkův, konsistoř a seminář rozptýliti a vrchního pastýře od jeho diecése násilně vzdáliti.

Ješto se nám však zamezila každá cesta i všecken způsob, jímžto bychom s oněmi věřícími obcovati mohli, jakož i aby někdo nebyl vydán v nebezpečnoství žaláře, vyhnanství a jiných trestů, byli jsme nuceni do Našeho (úředního) listu vložiti výnos, kterýmžto jsme uzavřeli o vykonávání řádné církevní pravomoci v oněch velkých biskupstvích, a o duchovní potřeby věřících postarati se, aby pomocí umění kněhtiskarského tam se donesla známost učiněného Námi opatření. Každý snadno nahlídne, v jakém úmyslu a ku kterému účelu takovéto rozkazy od ruské vlády se vydávají, ješto po odstranění mnohých bi-

skupů následuje též mnohých biskupství zrušení.

Co však Naši bolest dovršuje, Velební Bratří, jest jiný úkaz toutéž vládou dne 22. měsíce května t. r. prohlášený, kterýmž v Petrohradě se zřídilo kollegium, nazvané církevním římsko-katolickým, jehož předsedou jest arcibiskup Mohilevský. To jest: veškeré žádosti, i samých záležitostí víry a mravů se týkající, kteréž od biskupů, duchovenstva a věřícího lidu z císařství Ruského a království Polského k Nám a této apoštolské Stolicí se posílají, mají nejprve onomu sboru zasilány býti, kterýžto sbor (kollegium) je zkoušeti musí a rozhodne, zdali žádosti moc biskupů přesahují, a jen v tomto pádu má pečovati, aby Nám dodány byly. Kdyžby však tam došlo Naše rozhodnutí, jest předseda svrchu jmenovaného kollegia povinen, rozhodnutí to zaslati ministru vnitřních záležitostí k uvážení, nenalezá-li se v něm nic zákonům státním a právům mocnářovým odporného, a jen když se nic takového nenalezne, může je po svém zdání a uznání vydati k vykonání.

Zajisté nahlížíte, Velební Bratří, jak velice odmítnutí a zavržení hoden jest takovýto rozkaz, od moci světské a schismatické vydaný, kterýmžto i božská katolická církev ústava se zrušuje, i církevní kázeň podvrací a převeliká nejvyšší Naší papežské a této svaté Stolicí a biskupův moci a vážnosti křivda se děje, i svoboda nejvyššího všech věřících Pastýře se obmezuje, a věřící k žalostnému rozkolu se pohánějí; ano i samo přirozené právo se uráží a nohama šlape co do záležitostí, které se k víře a svědomí vztahují.

Nad to katolická akademie Varšavská zrušena jest, a smutná hrozí zkáza rusínským diecesám Chelmské a Bettieské. A co při tom nejžalostnějšího, že se nalezl jistý kněz Wojicki, jenž pochybné jsa víry, nevšímaje

si žádných církevních trestů a pokut a nic nedbaje hrozného soudu Božího nikoliv se nebál tétéž diecése správu a péči od oné světské moci přijmouti a rozličná již vydati nařízení, kteráž církevní kázi na úkor jsouce žalostný rozkol podporují.

V takových tedy Našich i Církve strastech a úzkostech, nemajíce nikoho, kdo by za Nás bojoval, než Pána Boha našeho, opět a opět co nejsnažněji prosíme Vás, Velební Bratří, abyste v obzvláštní Vaší katolické věci lásce a péči a výtečné k Nám oddanosti spojili nejvroucnější prosby své s Našimi, zároveň s veškerým duchovenstvem Vaším a věřícím lidem Boha bez ustání vzývající a zapřisahající, aby rozpomena se na slitování svá, kteráž jsou od věků, rozhněvání své od Nás odvrátil, a Církev svou svatou i Nás z těch zlých nebezpečností vytrhl, té pak Církve syny, Nám nejmilejší, ve všech téměř krajinách a především v Itálii a v Ruském císařství i v Polském království tolikým osidlům podrobené, tolikými bedami ztížené aby všemohoucí mocí svou podporoval, hájil, a u vyznávání katolické víry a jejího spasitelného učení den co den stálější zachoval, utvrdil, sílil a všechny nešlechtné obmysly nepřátelských lidí aby rozptýlil, tyto pak z propasti nepravostí aby na cestu spasení nazpět povolal a na stezku přikázání svých uvedil.

Pročež chceme, aby ve Vaších diecésích během šesti měsíců, v zámořských pak během jednoho roku veřejné modlitby po tři dni dle Vašeho určení se prohlásily a konaly. Aby však věřící s vřelejší ochotností těmto veřejným modlitbám obcovali a Boha vzývali, propůjčujeme všem a každému oběho pohlaví křesťanům, jenž by v svrchu řečené tři dni těm modlitbám nábožně přítomni byli a za nynější potřeby Církve na úmysl Náš Boha prosili, a svátostnou zpověď se očistili i sva-

tým přijímáním posílili, milostivě v Pánu plnomocné všech hříchů jejich prominutí a odpuštění. Těm pak věřícím, kteříž by zkroušeným aspoň srdcem v kterýkoliv z dotčených dnů ostatní výše udané skutky vykonali, odpouštíme sedm let a tolikrát též čtyřicet dnů z uloženého jim aneb jakkoliv jinak povinného pokání způsobem Církve obvyklým. Kteréžto všecky a jednotlivé odpustky, hříchův prominutí a pokání ulevení aby též duším věřících, ježto s Bohem v milosti spojeny z tohoto světa vykročily, na způsob přímluvy přivlastněny býti mohly, rovněž v Pánu povolujeme. Aniž by cokoliv na odpor znějícího vaditi smělo.

Posléz nic zajisté není Nám více vděk, než že i této příležitosti mile použiti můžeme, abychom poznovu osvědčili a potvrdili obzvláštní blahovůli, kterouž Vás v Pánu objímáme. Co její nejbezpečnější závdavek přijmete apoštolské požehnání, kteréž z plna srdce Vám samým, Velební Bratří, a všem duchovním i světským věřícím péči jednoho každého z Vás svěřeným přelaskavě udělujeme.

Dáno v Římě u sv. Petra dne 17. října roku 1867.

Papežování Našeho léta dvacátého druhého.

PIVS PP. IX.

Co jest konkordát a kdo s ním nespojojen?

(Pastýřský list nejdůst. p. biskupa Sv.-Hipolytského.)

Jedna z nejkrásnějších a nejvzácnějších povinností úřadu biskupského jest pravdě hlasitě a veřejně svědectví vydávati a bludu, zvláště spojeno-li s ním nebezpečí záhuby duševní, mocně se opíratí. Čím hůře a čím častěji proti pravdě se brojí, tím nutnější stává se i povinnost, pravdu seč jsme hájiti, zvláště vidíme-li, kterak každodenní překrucování pravdy i dobře smýšlející a rozšafné lidi znenáhla v blud uvádí. A proto vidím se nucena, toto poučení a objasnění věci, o níž se teď mnoho mluví, již ale málo kdo dobře rozumí, a jež se nás všech týká, Vám Nejmilejší podati.

Bez pochyby jste v posledním čase slyšeli a čtli mnoho o konkordátu; snad jste se i dozvěděli, že jsou lidé, kteří na konkordát to nejhorší svádějí žádající, aby v Rakousku zrušen byl; a snad jste též slyšeli, že arcibiskupové a biskupové z Rakous, Čech, Haliče, Dalmacie, Moravy, Štýrska, Korutan a Tyrol se nedávno ve Vídni shromáždili, aby v adrese našemu nejmilostivějšímu zeměpánu společnou svou prosbu o zachování konkordátu důvěrně předložili, a že je proto většina ve Vídni vycházejících novin hodně hrubě tupila a haněla, jim nadávala a se posmívala. I mohlo by se snadně státi, že leckterí z Vás takovým posměchem svedeni buď ani dobře nevědí, oč tu jde, aneb že již v zhoubný blud upadli. A přec se Vás všech věc ta velmi týká. Chci Vám tedy krátce vysvětliti, co konkordát jest a co ten veliký hluk o konkordátu znamená, aby každý dobrý katolický křesťan, který pravdu miluje, poznal, co o tom mysliti a co činiti má.

Konkordát není nic jiného, než pokojné usnešení-se neb smlouva, již císař Rakouský František Josef I. s papežem Piem IX. roku 1855 uzavřel o právech v katolických záležitostech církevních, která s jedné strany papeži neb biskupům, a s druhé císaři neb jeho úřadům přísluší. V katolické církvi má papež svá práva co viditelná její hlava, co náměstek Kristův, co nástupce sv. Petra; i biskupové, kteří nástupcové svatých apoštolů jsou, Duchem svatým ustanoveni, aby spravovali církev Boží, mají svá práva; ale i křesťanství císařové, Boží milostí k světskému spravování říše povoláni, měli ode dávna v církvi některá práva, jež buď sami neb skrze své úřady vykonávali. Když více osob vedle sebe práva vykonávati má, tu jen tehda daří se to dobře a pokojně k blahu celku, když každý své činí a v práva druhého rušivě nezasahá. Aby tedy toto tiché a pokojné vykonávání práv papeže a biskupů, jakož i císaře a úřadů jeho v pořádek uvedli, čehož velmi potřeby bylo, jak se o tom již dávno byli přesvědčili, uzavřeli papež a císař, když vzájemně se svými ministry a radami věc dobře a zrale byli uvážili a dlouho vyjednávali, roku 1855 onu smlouvu, kterou *konkordátem* nazýváme. Touto smlouvou prohlásili papež a císař, že každá strana práva jí příslušící, neb na něž nároky činila, a s nimiž teď spokojena jest, obdržela; a oba, papež i císař, zavázali se před celým světem písemně slibem, „že oni a jejich nástupcové všecko, o čem

koliv se usjednotili, *svědomitě* zachovávat budou, a že, kdyby v budoucnosti nějaká obtíž vzniknouti měla, k přátelskému urovnání té věci spolu se dorozumějí.“

Když takto papež a císař slavnou smlouvu spolu uzavřeli o postavení církve katolické v Rakousku a sobě slovo dali, že smlouvu tu poctivě plniti budou, povstávají teď lidé, kteří se opovažují žádati, aby konkordát zrušen byl, to jest, aby císař zrušil slovo své, jež veřejně a slavně roku 1855 papeži dal, že totiž smlouvu tu svědomitě plniti chce. Kdyby smlouva tato, již konkordátem nazýváme, teď opravdu nějaké obtíže působila, jest tu dvojí způsob, jímž by se ty obtíže odstraniti daly. Buď by oba dva, kteří smlouvu tu uzavřeli, opět spolu vyjednávali, aby se smlouva v těch částech, jež jsou příčinou těch velikých obtíží, pokud možná a jak dalece toho potřebí jest, změnila; aneb by jedna strana samovolně zrušila uzavřenou smlouvu. Suďte sami, co by se slušelo. Kdyby občan některý ve vaší obci se sousedem svým smlouvu řádnou, jak se sluší a patří, se svědky a listinami uzavřel o svých a sousedových právech, a kdyby týž občan po nějakém čase sousedu svému řekl: ta smlouva se mi nelíbí, já беру své slovo nazpět, a chci aby ode dneška smlouva ta neplatila — co byste o takovém člověku soudili a řekli?

A hleďte, k takovému jednání chtějí teď ti, kteří se o odstranění konkordátu tak mocně zasazují, kteří o žádném vyjednávání s papežem slyšeti nechťejí, přinutiti našeho šlechetného zeměpána, který veřejně řekl, že „za první povinnost svou má, aby seč může, učinil, by konkordátu ve všem dle slušnosti a potřeby zadost se stalo.“ Jak těžce muselo by zkomotiti takové jednání otcovské srdce papeže, který našeho vznešeného císaře a starokatolické Rakousko tak vroucně miluje, jak sem to sám nejednou z vlastních úst jeho k nemalé radosti své slyšel! Nemusí-liž to pobouřiti srdce každého poctivého člověka, každého dobrého katolického křesťana, když vidí, že jsou v Rakousku lidé, kteří, ač jim cesta k mírnému smlouvání se o smlouvu jim nelibou otevřena jest, přece k násilnému zrušení smlouvy té nutí? Prosím vás: kam to má ve světě s věrností a vírou přijíti, když takové zásady bez bázně veřejně se roznášejí aneb snad docela zobecnějí, že totiž každý smlouvu, která by se jedné ze smluvivších se stran pro tu neb onu příčinu více nelíbila, aniž

by se druhé strany jen ptáti potřeboval beze všech okolků zrušiti může?

Ovšem by si tu mohl někdo pomyslití aneb říci: je-li ale ten konkordát tak špatný a záhubný, jak se praví, a je-li na ujmu pokroku a vzdělanosti, měli by jej přece nějak odstraniti. Ba arci, jen kdyby tak špatný byl, jak jej dělají. Ale to není pravda. Kdo pak vám to praví? Špatné noviny to praví, takové noviny, kterým jest celé křesťanství jenom báhorka, ničím více, než starou pohádkou, které nejen na kněze a biskupy a na papeže neustále pošívají, ale i svaté v nebi s nejkrušším hněvem pronásledují, ba samého Boha Otce za terč svých hrubých úsměšků si volí. Ty to jsou, co praví, že konkordát je špatný a záhubný; a s těmi tvrdí to i jiní, kteří denně noviny takové čtou a jim více než Evangelium věří, a o konkordátu nic více nevědí, než co noviny ty píší, neboť se nestydí veřejně se přiznati, že konkordát sami nikdy nečtli. O nich platí slovo sv. Apoštola: „tupí, čemu nerozumí.“ —

Jest ale konkordát v skutku tak zlý a záhubný, jest v skutku na ujmu pokroku a vzdělanosti, jak některé noviny a takoví lidé, kteří po nich všecko slepě opakují, tvrdí? Nikoliv! Povím vám, co v konkordátu obsaženo jest, a pak suďte sami.

Konkordát praví, že sv. římsko-katolické náboženství se všemi svými právy a přednostmi, jež dle Božského ustanovení a zákonů církevních jemu patří, zachováno býti má.

Konkordát praví, že každý katolický křesťan v duchovních věcech svobodně a bez překážky k papeži obrátiti se může, a že papež a biskupové to, co věřícím říci mají, jim též svobodně a bez překážky sděliti mohou.

Konkordát praví, že biskupové svobodně svůj svatý úřad zastávají, duchovní vychovávají, vysvěcovati a usazovati, a služby Boží zařizovati mohou.

Konkordát stará se o to, aby dítky katolických rodičů i ve školách katolicky vychovávány byly, a aby ve školách Vaších v žádném předmětu nic nepřicházelo, coby na přič bylo katolické víře a čistotě mravů.

Konkordát praví, že špatné knihy, jež náboženství a mravnosti na škodu jsou, třepti se nemají.

Konkordát praví, že ve věcech, jež se katolické víry a sv. svátostí týkají, papež a biskupové souditi a rozhodovati mají. Protože však, jak všickni víte, manželství křesťanů jest svátost, již Ježíš Kristus v

církvi své ustanovil, tudíž i o manželství co o jedné ze sedmi svátostí církev má rozhodovati, s tím toliko obmezením, že občanské stránky manželství, k. př. co se věna a vůbec jmění manželů týče, světskému soudci přináležejí.

Konkordát určuje, kterak se při jmenování biskupů a kanovníků, při usazování farářů, pak při správě jmění církevního pokračovati má, co a jak se s dědictvím duchovních a s mnohým jiným, co s tím souvisí, činiti má. To vše jest zevrubně a pečlivě určeno dle ustanovení Kristova, kteréž zní: dávejte císaři, co jest císařovo a co jest Božího Bohu. (Mat. 22, 21.) A obě strany byly s tím spokojeny, a lid též s tím spokojen byl, jak sami ze zkušenosti nejlépe víte.

Že konkordát vzdělání lidu na ujmu jest, tvrdí jen takoví lidé, kteří myslí, že katolická církev vůbec překážkou jest vzdělanosti, a že lid jen tehda vzdělán by byl, kdyby dívky ve škole hodně mnoho o tomto světě a hodně málo o nebi a cestě k nebi slyšeli, a že by nejlépe o vzdělání lidu bylo postaráno, kdyby katolické duchovenstvo žádné dohlídky více na katolické školy, na učitele a děti vykonávali nesmělo. K takovým lidem, kteří tak pošetilí věci tvrdí neb věří, Vy Nejmilejší, zajisté nepatříte.

Ale jsou přece lidé, kteří s konkordátem spokojeni nejsou. Ovšem. Povím vám též, kdo s ním spokojen není.

Za jedno nejsou s ním spokojeni protestanté, protože konkordát mluví o přednostech církve katolické. To jim není vhod, ačkoliv tím nikterak v občanských a politických právech svých ani dost málo zkráceni nejsou.

Jiní nejsou spokojeni, protože dle konkordátu v katolických školách žádný protestant ani žid učitelem býti nesmí, a protože biskupové a duchovní dohlížeti mají, aby se ničemu proti katolickému náboženství a dobrým mravům ve Vašich školách neučilo a aby se učitelové pořádně chovali.

Konečně jiní nejsou spokojeni, protože o svaté svátosti stavu manželského katolická církev své vlastní zákony a soudy má; tito nespokojenci by raději měli, aby o této svátosti světští soudcové dle světských zákonů rozhodovali.

Nechci déle mluviti o tom, proč to nespokojencům těm po chuti není, když katolická církev před protestanty ještě některé přednosti má, aneb proč to nespokojencům těm vhod není, když protestanté neb židé v katolických školách učitelé býti nesmějí,

aneb když biskup a farář na udržení katolického náboženství a dobrých mravů ve školách dohlížeti může, aneb když o svátosti stavu manželského a o povinnostech z toho plynoucích (mimo občanské stránky) zákony a soudy církve katolické rozhodují. Ale to myslím, že od Vašeho katolického svědomí očekávati mohu, že Vás to neznepokojí, slyšíte-li, že Vaše katolické náboženství před protestantským přec nějakou přednost má, aneb víte-li, že ve školách, jež penězy svými platíte, zákonnou jistotu máte, že v žádném předmětu učebním nic proti Vašemu katolickému náboženství aneb proti dobrým mravům se nenachází, aneb vidíte-li, že o svatých svátostech rozhoduje katolická církev, která k tomu moc obdržela od Pána našeho Ježíše Krista.

Však odkud to, že jsou přece katolíci, kteří tak mocně na odstranění konkordátu nalehají?

Hleďte, jsou lidé, kteří v katolické církvi pokřtěni byli a tudíž jméno: *katolíci* přijali, ale v mládí svým falešnými naukami, jež neustále na katolické učení dorážejí, tak nešťastnými se stali, že víru svou ztratili, aneb aspoň náboženské povinnosti, jež katolická víra vyznavačům svým ukládá a podle jejichž plnění pravého katolíka poznáváme, úplně zanedbali. Zřídka neb nikdy není je vidět na mši sv., neb na kázání, aneb u přijímání sv. svátostí. Ti a takoví ve věcech náboženských, jaké v konkordátu jsou, spíše s protestantem neb židem drží, než s námi. Že pak takoví katolíci o odstranění konkordátu usilují, tomu nikdo diviti se nebude. S těmi jdou pak jiní katolíci, kteří takovým věcem pranic nerozumějí, ale přece rádi osvěcenými a vzdělanými a chytřejšími než ostatní lid slouti by chtěli, a tu vidí, jak lacino pověsti osvěcených a vzdělaných dojíti mohou, jen když proti konkordátu spolu křičeti budou. K těm přistupují ještě takoví katolíci, kteří sice v tichosti, hluboko v srdci svém katolickou církev ctí a milují, ale se bojí, tuto lásku ke katolické církvi i veřejně vyznati, a konkordátu zmužile se zastati, protože by proto od nepřátel konkordátu a katolické církve, kteří na veřejných místech rádi veliké řeči vedou, něco nepřijemného zakusiti mohli. U těch jest to tedy politování hodná bázeň lidí a slabost, jež je v řady nepřátel konkordátu a katolické církve strhla; a počet jejich není bohužel malý. K těm volám slovy Božského Spasitele: „Kdožby pak zapřel mne před lidmi, zapřut i já ho před Otcem svým,

kterýž jest v nebesích“ (Mat. 10, 33.); t. j. kdo mne v tomto pozemském životě tak nemiluje, aby zmužilosti měl veřejně slovy i skutky vyznati, že jest pravým učeníkem mým a věrným synem církve mé, nýbrž se po straně nepřátel mých stavi, o tom řeknu já v den soudu Otci svému nebeskému: ten nepatří ke mně. — A ptáte se snad: v jakém spojení je konkordát s vyznáváním Krista Pána? Povím Vám to zkrátka a zřetelně: konkordát obsahuje v jistém počtu důležitých odstavců práva, která katolické církvi přísluší. Kdo žádá za odstranění konkordátu, ten žádá, aby církev o tato jí patřící práva oloupena byla. Kdo ale žádá, aby církev o práva jí patřící oloupena byla, ten zřejmě jeví se nepřítelem katolické církve. A víte, na koho ti lidé útoky činí, kteří na katolickou církev útokem ženou? Sv. písmo praví nám to slovy jasnými. (Skut. apošt. 9. kap.) Když Šavel pronásledovatel s plnomocenstvím od židovské vysoké rady, aby církev Ježíše Krista utlačovati a pronásledovati směl, z Jerusalema do Damašku se ubíral, obkličilo jej najednou oslňující světlo s nebe, a padna na zem uslyšel podivný hlas řkoucí: Šavle, Šavle, proč se mi protiviš? I tázal se: Kdo jsi Pane? A on: Já jsem Ježíš, jehož ty pronásleduješ! — Nenahlížíte-li z těchto slov jasně a zřetelně, že kdo církev Boží pronásleduje, samého Ježíše Krista pronásleduje, kdo proti církvi Boží útoky strojí, proti samému Ježíši Kristu je strojí? Chcete k nepřátelům Krista a sv. církve jeho náležeti, aneb chcete věrnými dítkami té církve býti, v níž jste sv. křest přijali, v níž jste vyrostli, v níž odpuštění hříchů a život věčný nalezáte? Volte dnes, chcete-li býti dítkami církve sv., dítkami Božími, aneb chcete-li býti nepřátely církve, nepřátely Božími. Chcete-li věrnými dítkami církve býti, postavte se k obrancům svaté církve Boží. Zbraně naše jsou: vroucí, ustavičná modlitba a zmužilé vyznávání sv. víry naší. S těmito zbraněmi zvítězíme; nebo Bůh je s námi. Ovšem mnoho nás haněti a tupiti budou; ale pamětlivi buďte slov Kristových: „Blahoslaveni jste, když vám zlořečiti a protivensky činiti a všecko zlé o vás lhouce mluviti budou, pro mne: radujte se a veselte se; nebo odplata vaše hojná jest v nebesích.“ (Mat. 5, 11. 12.) A též nezapomeňte na slova Kristova: Modlete se za ty, kteříž vám protivensky činí a utrhají vám: abyste byli synové Otce svého, jenž jest v nebesích; jenž slunci svému velí vzházeti na dobré i na zlé, a

děst dává na spravedlivé i na nespravedlivé.“ (Mat. 5, 44. 45.) Spolu ale napomínám vás slovy sv. apoštola Pavla: „Žádný at vás nesvede marnými slovy, nebo pro tyto věci přichází hněv Boží na syny nevěry. Nebývejtež tedy oučastníci jejich.“ (Efes. 5, 6. 7.) Právě teď jest doba, kdy více než jindy se pronáší nesčíslné množství marných slov, před nimiž apoštol Pavel nás křestany varuje, abychom se jimi sváděti nedali, by snad nepřikvačil na nás hněv Boží, kdybychom se stali účastníky těch, kteří taková marná slova po celém světě roztrušují, by prosté lidi pomátli a potřeštili. Střežte se, abyste nic špatného nečtli, nic špatného neposlouchali. Neprátelecké smýšlení proti katolické církvi, je-muž nyní konkordát za roušku sloužiti musí, se roznáší nesčíslnými marnými slovy, jež se tisknou neb mluví, ku zkáze těch, kteří jim sluchu poprávají. Vy ale, Nejmilejší, Vámž na spáse duše více záleží, než na pomíjející chvále tohoto světa, přejte spíše sluchu slovům sv. apoštola Pavla, jenž vám co dobrým křesťanům toto napomenutí dává: „Posilňte se v Pánu a v moci síly jeho. Oblecte se v odění Boží, abyste mohli odolati v den zlý, a ve všem dokonali státi. Stůjtež tedy, majíce podpásaná bedra svá *pravdou*, a oblečení jsouce v pancíř *spravedlnosti*; především be-rouce štít *víry*, kterýmž byste mohli všechny šípy ohnivé nešlechtníka uhasiti; a vezměte lebku spasení a meč ducha, jenž jest slovo Boží, všelikou modlitbou a prosbou modlice se každého času v duchu, a v tom bedliví jsouce se vši *ustavičností*.“ (Efes. 6, 10—18.) Pokoj Boží budiž s Vámi, a láska s věrou, od Boha Otce a Pána Ježíše Krista; milost budiž se všemi, kteříž milují Pána našeho Ježíše Krista v neporušení. (Efes. 6, 23. 24.) Amen.

**Kostel sv. Anežky a kaple sv. Barbory
s klášteřem Klarisek na Starém městě v Praze.**

(Pokračování.)

Doba prvá. (1237—1282)

Když klášter dostaven byl, uhostil se v něm onen posvátný klid a mír, který jen na blízku zbožných duší sídlo své má. Že obyvatelky nově vystaveného kláštera skutečně zbožnými a mírumilovnými byly, nebude, doufám dle toho, co jsme až posud o nich pověděli, nikdo popírati. Pokora a láska byly hlavními pákami, jimiž se ladný souzvuk ve všem jejich smýšlení, mluvení a jednání udržoval; ctnostmi těmito hlavně vyznamenávala se představená

kláštera, čili jak se sama zvala, starší sestra, bl. Anežka. Nelíbená pokora její vysvítá z toho, že nejnižší služby v klášteře vykonávala, považujíc se za služebnici všech sester, tak n. p. připravovala sama krmě v kuchyni, a neb s patrnou radostí sestře kuchařce posluhovala; myla misky a jiné nádoby, nepozorována vymetala sestrám jizbičky a podobných skutků mnoho více konala. Sestry ctily v ní zakladatelku kláštera, dceru krále Českého a samým papežem ustanovenou abatysi; však účta ta a přednost Anežku tak velice rmoutila, že s usazenými očima své klášterní sestry prosila, aby ji ničím nevyznamenávaly, alebrž za rovnou sobě považovaly. I láska k bližnímu byla v šlechetném srdci naší svěřence v míře svrchované rozvíjena. Chudým a nemocným byla strážkyní neunavnou; těšila je slovy laskavými, vlastnoručně jim krmě připravovala, vředy a rány jim s radostnou ochotou vymývala, a špinavá roucha sama jim čistila. Aby se však nezdálo, že snad jen chvály lidské vyhledává, konala práce tyto nejraději v úkrytí. Tímto způsobem stal se klášter Klarisek na Františku v krátce žádoucím útočištěm všem pronásledovaným vdovám a sirotkům, stal se úlevou všem bídým a nuceným, stal se místem odpočinku všem unaveným a konečně místem smíření a lásky. Na důkaz toho z mnohých příkladů povíme děj následující. Otokar II., bratřec Anežčin, vzbouřil se, jsa k tomu od mnohých šlechticů a pánů ponoukán, proti svému otci Václavovi I. Bolest vzešla z této zpoury Anežce byla velká. Otec i syn sebrali brannou moc a u města Lokte svedena byla krvavá bitva. Otokar byl od otce poražen a na útěk zahnán. Václav pronásledoval jej až ku Praze k Vyšehradu, zabil syna i jeho spiklence, načež se odebral s veškerým svým dvoranstvem do kostela a kláštera své milované sestry Anežky, aby se zde po druhé co král český korunovat dal. Při slavnosti této zpívala se ode všech přítomných starodávná zamilovaná píseň „Hospodine pomiluj ny.“ Při hostině, jaká se po korunovaci odbývala, dal předvésti král Václav svého syna a jeho spoluvinníky. Otokar padl otcí svému k nohou a prosil za milost, kterouž již před tím bl. Anežka netoliko jemu, ale i ostatním na svém bratru vyžádala. Slze odpustil otec milerád synovi, neb byl poznal, že své viny želí, a odeslal jej co markrabě k zemské správě na Moravu. Tak tedy se stal klášter Anežčin místem smíření

sporu v rodině královské. Než i odpočinkem měl se brzy na to státi králi samému. Po mnohých bojích totiž a utrpeních, po mnohých trampotách zemřel konečně král Václav I., tento slavný oud slavného rodu Přemyslova a pochován jest v kapli sv. Barbory, jež přináležela ku klášteru Klarisek a ke kostelu sv. Františka.*)

Po smrti Václavově a krátce před ní nastaly řeholnicím doby poněkud utěšenější. Papež Innocenc IV. přesvědčen jsa o svatě jejich horlivosti obdařil r. 1252 klášter jejich mnohými vzácnými pozůstatky Svatých. Když se papežský legát, který jim tento dar doručiti měl, ku Praze blížil, vyšel mu Pražský biskup Mikuláš s veškerým kněžstvem a množstvím lidu vstříc až k vesnici Krči, převzal tento drahocenný poklad a nesl jej s velkou slávou až do chrámu sv. Františka, kde tyto posvátné relikvie k veřejné účté vystaveny byly. Tato radost Anežčina byla ale opět pokalená. Otokar II. totiž dosedl po smrti otcově na trůn Český. Za panování jeho vydobylo si království České velké moci a slávy, tak že se mu toho času žádná říše rovnati nemohla. Od moře baltického až k jaderskému rozložení národové poslušali krále Českého, který směle mohl pohrdnouti korunou německou, již mu nesvorná knížata německá r. 1271 podávala, a říci, že raději chce býti bohatým králem Českým, než chudým císařem německým.

Když však Rudolf Habsburský císařem se stal a v Němcích bezvládní přítrž učinil, poznal v něm Otokar II. nebezpečného soka. Stálé třenice mezi nimi vypukly až ve válku, která sice bez krveprolití se skončila, král Český ztratil však Rakousy, Štýrsko, Korutany a Krajínu, k tomu ještě měl zasnoubiti dceru svou Anežku s princem císařským, Rudolfem. Ztráta tolika zemí a pokoření takové roznitily v srdci Otokarově žádost po pomstě, kterou i manželka jeho Kunhuta stále podněcovala. Že smlouvě učiněné nedostojí, pevně sobě předsevzal. Z té příčiny byl příchod Albrechta, druhého syna Rudolfova

*) Stalo se to r. 1253. Roku 1277 nalezl na téměř místě též posledního odpočinku Jaroslav ze Šternberku, onen proslavený hrdina v dějinách Českých, jenž u Olomouce divoké Tatary na hlavu porazil a netoliko svou vlast, ale i celou polovici Evropy od záhuby zachránil. On byl věrným sluhou a přítelem krále Václava, však po smrti otce svého neproukazoval mu Otokar té účty, které byl dříve požíval.

do Prahy, aby srdce královo obměkčil, marným. Přijal jej sice Otokar vlídně a laskavě, nic však méně jakmile z Prahy odjel, dceru svou Anežku, která byla slíbenou nevěstou mladého Rudolfa, do kláštera Klarisek na Františku uzavřel. Abatyše, bl. Anežka, přijala ji sice do kláštera, neopomenula však napomenout bratrovce svého, aby uzavřené smlouvy nerušil. Tento však puzen vášní pomsty nedal na hlas sv. mírumilovné duše a po druhé Rudolfovi válku vypověděl. Na Moravském poli svedena byla osudná bitva, v níž Otokar zradou zhynul a s ním sláva jeho království. Bylo to 25. srpna r. 1278, když řeholnice sv. Kláry v kostele sv. Františka při prosebném průvodu za bojujícího krále Boha vzývaly. Tu zbledla najednou abatyše, bl. Anežka, a v tváři její jevil se hrůzný poděšení; začala se chvěti a usedavě plakati. Přítomné sestry se úzkostlivě kolem ní shromáždily a teprv po mnohých otázkách od ní uslyšely: „Ubohý král! zrádně padl, na celém těle ranami hrozně zohaven, což mne tak poděsilo.“ A v málo dnech se potvrdilo, že v těch den a touž hodinou, kdy bl. Anežka v duchu s hrůzou zřela nešťastný konec králův, zlopověstnou zradou nevěrného Miloty z Dědic zahynul slavný král Přemysl Otokar smrtí úžasnou na Moravském poli a vojsko jeho na hlavu poraženo. Patrně tedy, že Bůh věrnou služebnici svou i duchem prorockým naplnil. Bl. Anežka těžce cítila ránu tuto nezhojitelnou Českého národa, vyplakala mnohou vřelou slzu za nešťastného bratrovce, a mnohá upřímná modlitba za něho vznesla se ze srdce jejího nad hvězdy k trůnu Nejvyššího.

V takovýcho poměrech dožila se naše svčice až roku 75. svého zbožného, Bohu zasvěceného života, když v postě r. 1282 přemožena těžkou nemocí na lůžko ulehla. Předzvidajíc, že blízký jest okamžik, kdy svou čistou duši nebeskému ženichu svému Kristu Ježíši odevzdá, přijala u přítomnosti svých sester, jež ji laskavě obsluhovaly, nejsvětější Tělo Páně spolu se svátostí posledního pomazání s pocitem blaženým a potěšující nadějí pro věčnost. Blahý poklid a mír zářil jí s tváře a s největší útěchou pohlížela na shromážděné sestry, které slzice mlčky kolem lůžka stály, dávající tak lásku svou a náklonnost nejlépe na jevo. Řeholnice jedna, jmenem Kateřina, která úplných deset roků choditi nemohla, dověděvši se, že Anežka na smrt je nemocná, žádala ošetřující sestru, aby ji k ní donesla. Což když se stalo, pro-

sila umírající matku o poslední požehnání. Anežka vyplnila žádost její se slovy: „Neplač, neplač Kateřino, nebo v malé chvíli utěšení přijmeš od Hospodina.“ A v skutku deset let nemocná Kateřina pojednou ozdravěla. Anežka ležela již zcela vysílena, co zatím její duch na perutích vroucí pobožnosti již se vznášel kolem tajuplných bran věčnosti. Zbudivši se ještě jednou a to naposled ze smrtelného spánku, chopila se kříže, přitiskla jej k prsoum a slovy přetřhanými k shromážděným sestrám mluvila: „O vy dcery mé nejmilejší! milost k Hospodinu a bližnímu svému se vším snaženstvím zachovávejte; pokory a chudoby, jižto Kristus držel a učil, následujte, přikázáním církve římské poddány buďte; příkladem svatého Otce našeho Františka a svaté Kláry, kteří jsou nám tento řád živobyti dali a oslavili, živý buďte; vědouce to zajisté, že jak jich milostivý Hospodin neopustil, tak i vás jeho sladká milost nijakž neopustí, ač jestli jich ustanovení a příkladův snažně následovati budete.“ K deváté hodině ranní pak na to započal smrtelný zápas. Obličej posty a nemoci na smrt bledý vzal na se pojednou barvu kvetoucí, stkvěl se světlem nebeským, kterýmž i celá jizba naplněna byla. K desáté hodině měl kněz v kostele mši sv. za šťastnou hodinku smrti, a tu se právě odebrala ta sv. duše ozdobena ctnostmi života svého v pátek dne 6. března l. P. 1282 na věčnost k ženichu svému nebeskému. Mrtvola její byla vystavena v kůru, kamž zástupy zbožného lidu přicházely naposledy popatřit na svčici, která zde po mnohých bojích života a po vítězném sebezapírání tiše a jistě odpočívala. Každý blížil se s patrnou úctou, žádaje si jen šatem neb obrázkem atd. dotknouti se těla sv., dotýkané pak věci ctily se co posvátné ostatky. Bratři menší z řádu sv. Františka přinášeli po celý ten čas zádušní oběti za duši zemřelé a vykonávali obyčejné modlitby za mrtvé. Konečně byla po osmi dnech mrtvola od generála řádu Bratří menších, jmenem Bonagazia, který právě do Prahy přibyl, pokropena a v kapli nejbl. Panny Marie před velkým oltářem pochována.

(Pokračování.)

D O P I S Y.

V Praze, dne 4. listopadu 1867.

(Adresa JEmínenci nejdůst. p. kardinalovi.)

Adresa, kterouž duchovenstvo král. měst Pražských podalo vrchnímu pastýři svému, zní v tato slova:

Vaše Eminenci! Nejjasnější, Nejdůstojnější Pane! Nejmilostivější vrchní pastýři náš!

U víře stateční biskupové Rakouští — v čele majíce Vaši Eminenci — předložili trůnu císařskému adresu jasně svědčící o katolickém přesvědčení jejich, aby se zastali a uhájili práv vysoce zaručených naproti nájezdům nepřátelským. Jako v adrese té vane jednomyslný duch vysokých knížat církevních, tak i nejen nechce a nemůže toho tajiti veškeré duchovenstvo královských měst Pražských, že úplně souhlasí se zásadami v adrese biskupů projevenými, ale i co nejslavněji Vaši Eminenci se zaručuje, že zmužile je také zastávati bude. Ano všickni, žádného nevyjimaje, sestupují s nehlubší uctivostí v řadu jednu k Vaši Eminenci co věrní synové k milovanému vrchnímu pastýři svému, a povzbuzeni jsouce vznešeným příkladem Vaši Eminence, hotovi jsou dáti Bohu, co Božího, císaři, co císařovo, ale i církvi, co jí přísluší. Timto slavným osvědčením chtějí projevití vírou oživené smýšlení své a spolu Vaši Eminenci ujistiti, že vědomi sobě jsouce povinností své, neustanou vroucně modliti se, aby nejvšš milosrdný Bůh ukrátiti ráčil dny trpkých zkoušek, pravdě a právu aby vítězství popřiti a pokoje svého všem nám uděliti ráčil. Bůh silíž, Bůh ochraňujž Vaši Eminenci i veškeré statečné biskupy Rakouské! — V Praze o památce všech věrných zemřelých 2. listopadu 1867.

Od Řípu, dne 10. listopadu 1867.

(Oddělení školy od církve.)

Co znamenají ty hlasy v Rakousku, jež přejí si oddělení školy od církve? — *Vídeňský učitelský sjezd* neblahé paměti pravil, že *ještě* kněžstvo bylo příčinou, že *obecné školy naše zůstaly tak pozadu!* A proč asi? — Či snad proto, že kněží katechetové vedli mládež k Bohu, církvi a víře Páně, anebo že ji naváděli k mravnému křesťanskému životu, anebo že učili mládež právě při náboženství přemýšleti, souditi, a že tak především rozum její vzdělávali, at nic nedím o tom, že tu a tam hleděli kněží zvlášť dějepisného vyučování a jiných mimořádných předmětů. Ale Pražský *Hlas* dává jiný význam (v č. 38) tomuto oddělení. Jedná prý se tu hlavně o dosavadní dozor církve na školy, jenž prý církvi nepřísluší, ana jej vykonává jen ve směru zpátečnickém, na *záhubu osvěty a pokroku (jakého?)*, tak že vychování mládeže bylo prý jen jednostranné a nedostatečné. — A v čem se

asi tolik provinili kněží ve školách, že mají vypuzení býti, tak aby jim ponechán byl ve škole toliko jen vliv na *vyučování náboženské* (a to ještě v *obmezené míře*), a aby neměli co mluvit do ostatních předmětů a ani do vychování mládeže vůbec? Hlas na to odpovídá takto: „Což mají ve školách od kněží i dále hanobený býti nejskvělejší části našich dějin, aby uváděn byl horlivý národovec a šlechtetný (rozuměj náruživý) mravokárce Hus co kacír? (Či snad má se vydávati Hus za *pravověřícího* ouda církve katolické, kdežto on sám *vědomě* učením svým od ní se dělil?) — Což má býti mysl dětská dále děšena obrazem Žižky, který v dějinách našich skví se co neohrožený potíratel Němců a zpátečnické římské hierarchie, která chtěla vyhladiti národ Český? (Palacký líčí ovšem *pravdivě* a dopodrobna *strašné, nelidské* skutky Žižkovy, nazýváje jej sám *fanatikem*). Ale Hlas mří ještě dále. Jemu se nelíbí ani celé vyučování náboženské vůbec, jelikož prý *čládky víry, tajemství a zázračné udalosti uvádí*. Neboť dí: „Či přeje sobě snad národ, aby mládeži i dále zatajováno bylo, že jsou zákony přírody věčné(?) a že právě v pravidelnosti těchto zákonův spočívá jejich zázračnost a nikoli v tom(?), žeby mohly rušeny býti k choutkám některých jednotlivců (Svatých) u Boha zvlášť oblibených?“ (to jest: že jsou zázraky nemožné.) — Ostatně těší se tím, až prý se zruší ten dozor kněžský nad školou, donutí prý taky kněze, aby se v náboženství vůbec hledělo *hlavně k mravní* jeho stránce, a aby se vystříhali všeho učení v něm, ježby bylo příliš v odporu s pravdami lidského *bádání* (t. j. aby se nevyučovaly žádné články a tajemství víry, jež nad rozum lidský sahají; že pak se zdají býti Hlasu proti rozumu a vědě, tomu nedivíme se). Znamená tedy tento hlas o oddělení školy od církve nejprv jen tolik, aby vzala se církvi dohlídka ve školách, čímž by se zrušil především náboženský ráz katolických škol a křesťanské vedení mládeže; dále předpisuje již odvážnější strana, aby se přednášela jenom svobodomyšlná čili rozumová víra, jež ovšem nemajíc základu v Bohu, nybrž jen v rozumu lidském, dle pohodlí bude se moci *většinou hlasů* časem také zamítnouti, tak že pak objeví se školy bez náboženství vůbec, a vyučování ve víře ponechá se později snad knězi v kostele v neděli, anebo jenom dobré vůli rodičů chtí-li se o ně postarati čili nic. V těchto školách pak, ač budou choditi do nich děti

katolické a ač *katoličtí* občané je budou vydržovati, bude míti dohlídku výbor zvolený od občanů a ten bude rozhodovati dle většiny hlasů. Ač se dostává od liberálů pochvaly tomuto v skutku záhubnému plánu, ohražujeme se tímto proti návrhům takovým, a zastáváme přece jen dosavadní *spojení církve se školou* nejen ku prospěchu mládeže a rodin, ale i k užitku celého státu našeho. Nezapomeňme na ohromnou většinu katolického obyvatelstva v Rakousku; nebo mezi 32 milliony obyvatelů jestli 25 mil. katolíků, 3 mil. Řeků, 3 mil. Evangeliků a 1 mil. Židů. Pro koho tedy mají býti ty školy od katolíků a patrně pro katolické děti vydržované, nemá-li v nich převládati duch a vyučování i vychování katolické? Tuším, že se pak rodiče sami ozvou, nebude-li již pozdě, že si nepřejí takových škol, kdeby se dítky jejich odcizovaly Kristu, víře a církvi jeho. — Anebo jsou snad katolické obecné školy za evangelickými? O tom velice pochybuji. Čili nezavádějí se opravy do nich, a neudělalo u nás školství za posledních 20 let převelikých pokroků? A nebyli právě kněží — ne-li prvními a nejhlavnějšími — tedy aspoň ne nejposlednějšími podporovateli tohoto pokroku školského, jež tak důrazně prováděti? — Anebo snad jsou naši duchovní páni školdozorcové za světskými školními rady v pedagogickém vzdělání pozadu? Ptejte se znalců a povědi vám, že nikoliv. Anebo snad má se svrhnutí toto „jařmo“ kněžské, poněvadž sem tam vinou jedné neb druhé strany anebo snad i vinou obou stran v jednotlivých a zřídkách případech byly třenice mezi učitelem a duchovním představeným školy? Než v jak ohromné většině obcí jest poměr tento blahonosný celému vychovávání mládeže, ať pomlčím o tom, že při naskytlých sporech nikterak vinu nenese ani církev a náboženství aniž dozor kněžský, nýbrž jen osobní poměry jednotlivců. Ostatně což nevede i nyní dohlídku na školu i světský učitel sám, jakož i světský dohlizitel školy a i páni starostové obcí, kteří každoročně při visitacích mohou přání svá i stížnosti okresním p. školdozorcům přednáseti? Anebo nejsou i rodičové sami ač ne úředními, přece velmi důležitými dohliziteli a pozorovateli školy, kteří při naskytlém sporu dobře umí se hlásiti o práva svých školních dítek u místního duchovního správce? Ci nemůže se rozšířiti *zákonitým způsobem* dozor nynějších školních výborů, a nemohou títo pak vedlé duchovního před-

nosty zasedati v katolickém dozorském výboru školském? A proto myslím, že může se lehce pomoci, anižby bylo třeba vypuzovati kněze ze škol, kteréž jim (mimo chodem řečeno) ovšem užitku nepřinášejí ani živobytí neposkytují jako světským učitelům. Mají pak kněží v obecních školách katolických Rakouska tím více práva na tuto dohlídku církevní ve školách, jež se může ovšem dobře i spojití a rozšířiti s dohlídkou světskou, jelikož musí zůstati *vždycky náboženství* základem všeho vychování v těchto školách, ač nemá-li katolický ráz škol těchto zmizeti a katolické dítky se odciziti církvi i víře katolické. Vedle tohoto vyučování musí dítky vedeny býti také ku *křesťanskému mravnému životu*, ač nemají-li spustnouti mravy mládeže vůbec. A strážcem i víry i mravů i vyučování křesťanského musí býti kněz, od církve k tomu splnomocněný a do duchovní správy poslaný. Ostatně mají v skutku kněží i praktického, katechetického a *pedagogického vzdělání*, jakého nabyli v dlouhých studiích a v zkušenosti, na kazatelně, ve škole, v zpovědnici, ať nepřipomínám ani *vyššího a rozsáhlejšího vzdělání* jejich vůbec. A proto z těchto důvodů patří jim dozor ve školách ve spolku se světskými učiteli a dohliziteli — a slouží tuším jen k pravému prospěchu naší mládeže. A vedle těchto rozhodujících důvodů, jež z věci samé vyplývají, lze také připomenouti *národní ráz* kněžstva a jeho *neodvislost* od všelikých změn vládních, jakož i postavení jeho na osadě, že i učitele v materialném ohledu podporovati může. Avšak užitékové tyto ohledy, jež v životě ovšem velmi důležité jsou, nesmíme na ujmu prvnějších důvodů uváděti, jinakby dle této nauky časem, až by národnost naše a zaopatření učitelstva úplně ustáleno a zabezpečeno bylo, samo sebou pak duchovenstvo ve škole bylo nepotřebné a mohlo by pak vypuzeno býti.

Zatím důkladnějšímu čtenáři schvalujeme v tom ohledu kromě navržených spisů od nejdůst. konsistoře Pražské (Rolfus: „Wider die Kommunal-schulen“ a „Katholische Volksschule“ v č. 12. a 15. Ordinaratsblattu) zvláště výborný spis Bruselského slavného katol. advokáta *Ducpetiauxa* v německém překladu: Der Priester aus der Schule heraus, von Backhaus. (V Cáchách 60 kr.) U nás pak nejstřízlivěji a nejdůkladněji pojednal o tom *Posel z Prahy* (č. 110. 116. 128. 131—133.), jež tímto doporučujeme.

Od Černého Kostelce, dne 9. listopadu 1867.

(Svěcení školy ve Viticích; smýšlení v lidu.)

Dne 3. t. m. slavili jsme ve Viticích svěcení nové školní budovy. Již před třiceti roky pracovalo se o novou školu a teprve teď k tomu přišlo, když se věci c. k. okresní úřad Českobrodský rázně uchoopil a k stavbě takřka přinutil. O 9. hod. čekali jsme s mládeží školní před farou a po hodině teprve dozvěděli jsme se nemilé noviny, že se zapomnělo pro veledúst. p. vikáře příležitost poslati. Asi v 11 hodin přijel pak i s vel. p. kaplanem, který slavnostní kázání míti měl; po malé chvíli vyšli z fary vel. páni duchovní, za těmi c. k. okresní z Českého Brodu a pan zastupce knížete pána z Liechtensteina. Průvod se bral do chrámu Páně a obřad svěcení započal. Ubírajíce se z chrámu Páně k nové školní budově, zpívali jsme píseň k Pánu Ježíši. Ač bylo počasí jasné, nebylo přece lidstva tolik, jako při podobných příležitostech bývá a jak by se od tak velké farní osady očekávali dalo. Před školním domem předneslo jedno děvče prosbu na veled. pana vikáře, by novou tuto budovu řádem církve svaté zasvětití ráčil; svěcení počalo. Po odbytých modlitbách před školou odebral se průvod do první třídy, kdež se v obřadech pokračovalo. Po ukončení jich měl veld. pan vikář krátkou řeč k přítomným, v níž poukázal na to, jak krásně se tohoto dne dvě významné slavnosti spojily, totiž památka posvěcení chrámu Páně a svěcení nové školy, a vyjevil naději, že i na příště škola s církví spojena zůstane, by odchovávaly dítky Bohu i vlasti. V další řeči obrátil se veld. řečník nejprve k dítkám, pak k rodičům a konečně k učitelům. Dítky napomínal k pilnosti, mravnosti a bohabojnosti, by takto ukázaly, že si vážiti dovedou těch obětí, kterých rodiče jejich na tuto školní budovu vynaložili; dále, aby se modlily za všechny, kteří jakýmkoli způsobem k provedení této stavby přispěli. Rodičům kladl na srdce, by dítkám nikdy a nikterak nepřekáželi v návštěvě školy, by učitelům těžký jich úkol neztěžovali ale usnadňovat hleděli, by učitelům vděčnými se prokazovali. Učitele nabádal k věrnému plnění svatých jejich povinností bez ohledu na chválu lidskou, k žití takovému, by v každém ohledu za vzor sloužití mohli dítkám i dospělým. Po skončené řeči odebrali jsme se do chrámu, kdež oznámeno, že pro pokročilost času nelze více slavnostní kázání držeti. Obětí nejsvětější sloužil veled. pan vikář

s asistencí. — Záležitosti náboženské a církevní, o nichž nyní noviny píšou, zabývají i mysl prostého lidu venkovského, zvláště záležitost civilního manželství, statků církevních a oddělení školy. O civilním manželství soudí prostý venkovan, že by to byl privilegovaný konkubinát; vezme-li se církví jmění, praví, budeme muset my ze svého platit na veškeré potřeby bohoslužebné, a tak bída se jen zhorší. Održení od církve školy si nepřije lid venkovský, dobře nahlížeje, že bez náboženství není šťastné obce, šťastného národu. Zbavte jen osvětlení páni liberálové lid víry v Boha, hleďte vychovati mládež bez náboženství, a upletete bič, který šlehati vás bude do krve, co pomsta za bláhové počínání vaše. Že si učitelstvo české održení školy nepřije, že s návrhy o školství na sjezd německých učitelů ve Vídni pronesenými ani s návrhy odjinud vyšlými nesouhlasí, dokážou četné petice a adresy jeho.

J. K. Ř., uč.

Z Turnova, dne 4. listopadu 1867.

(Čtervá slavnost.) (Dokončení.)

Po vykonaném svěcení ujal se slova p. světitel výmluvným jazykem poukazuje na účel školy, této štěpnice nábožných křesťanů, zdárných občanů a věrných synů vlasti. Zmínil se též o obětavosti zastupitelstva městského, kteréž nešetříc žádného nákladu tak velkolepou a důkladnou stavbu podniklo a šťastně dokonalo, vyzýváje dítek zde shromážděných k horlivému školy navštěvování, k pilnosti, mravnosti a konečně k modlitbě za ty, jenž novou tuto školu zbudovali. Když pak na to ještě památní listina do závěrečného kamene vložena jest byla, ubíral se celý průvod při hlaholu zvonů do chrámu P. Marie, kdež se vykonalo slavné „Te Deum.“ Po něm vystoupil na kazatelnu p. farář Hruboskalský, Václav Horák, jenž 26 roků v Turnově kaplanem byl, obrav sobě za předmět řeči své, že veškeré vyučování školní, má-li člověku užitečným býti, provívati musí duch sv. Václava čili křesťanský. Pravdu tuto při všech předmětech školního učení do podrobná, obratně a důkladně dokázav vyvodil z dějin osvěty starobylé právo vyučovací, kteréž církev ve školách prvotně jen od ní zakládaných měla a veliké zásluhy, jež si o školství národní vydobyla; líčil dále blahé účinky křesťanského vyučování a smutné následky vyučování bez náboženství, jakéhož se za dnů našich lidé na rozumu a u víře pobloudili úsilovně domáhají, zjevení Boží s učením svým v sou-

hlas uvéstí nemohouce. A že právě z té příčiny odpůrcové cirkve od ní jakoby pokroku překážející školu národní odtrhnouti chtějí, pohnulo důst. p. řečníka, že výše dotknutý předmět k řeči své si obral. Po kázání následovala slavná zpívaná mše sv. — V neděli dne 29. svěcen opět rozšířený hřbitov a nový obrovský kříž slohu gotického, ulitý dle vzoru onoho u Chlumu padlým vojinům rakouským postaveného. Jest to dar nejdůstojnějšího p. biskupa Petra Krejčího, jemuž Turnov již za mnohá dobrodíní děkovati má. Při svěcení tom zapěl zpěváký spolek Kreutzerův sbor: „U kříže“, načež p. kaplan Jos. Svoboda s místa k tomu cíli vyvýšeného měl k nepřehlednému zástupu lidstva domácího i přesporního přiměřenou slavnostní řeč.

Napotom hnulo se všecko to množství k pomníku Fortunáta Durycha. Pro čtenáře „Blahověsta“ stůj zde krátký nástin života a působení jeho. Durych Václav Mich., klášterním jmenem Fortunát, narodil se 28. září 1738 v Turnově; vzdělával se na gymnasium piaristickém v Kosmanovicích, vstoupil do řádu Pavlanského, a vysvěcen jest r. 1758 na kněžství. Na to přednášel ve Vídni, v Mnichově a v Praze po 20 let řeči východní a jiné předměty theologické. V Praze seznal F. Procházku a J. Dobrovského; s tímto učil se ve svém 40. roce jazyku arabskému a vzdělával se důkladněji ještě v hebrejštině. Při tom ale byl také velmi bedliv literatury a jazyka slovanského a povzbuzoval Dobrovského k studiu jeho. Roku 1778 obstaral s Faust. Procházkou nové opravené vydání bible české a r. 1793 počal vydávati spis: Bibliotheca Slavica, který měl v sobě obsahovati staroslovanskou politickou, církevní, literární a kulturní historii, ethnografii, archeologii a bibliografii. Bohužel vyšla toliko jedna částka r. 1795 ve Vídni, kterouž Durych učené společnosti české, jejímž členem byl, věnoval. Když r. 1795 řád Pavlanský rozpuštěn byl, odebral se Durych do rodiště svého, města Turnova, kdež s neunavenou pílí o literatuře slovanské pracoval, ačkoli již delší čas trápen byl dnou a jinými chorobami. Byv mrtvicí raněn, nemohl delší čas psáti ani mluvit, aniž volně pohybovati se, i setrval v tomto trapném stavu až do 31. srpna 1802, v kterýžto den jej Pán do lepšího života povolal. Mimo jmenovanou biblioteku sepsal ještě více spisů, z nichž tři tiskem vydal, ostatní pak v rukopise zůstatvené svému milému příteli J. Dobrovskému odkázal.

Pro tyto zásluhy vzdělali mu vědění Turnované pomník, podobný mohyle přírodou utvořené; z temena jeho vyniká křížek a na dolejší části jeho čteme na vypuklém štítku zlatými písmeny slova: Fortunát Durych 1867. Tak splacen teprv po půlstoletí dluh mužů výtečného, jenž jako věrným sluhou Páně, tak také byl horlivým synem vlasti. Po vykonaném svěcení jal se veledůst. p. světitel, věhlasný spisovatel náš a rodák Turnovský, Antonín Marek, mluvit: Stojíme tu na posvátném místě atd. Slova tato pronesená kmetem tak ctihodným a vážným, jímala srdce posluchačů, tak že nejedno oko slzou se zarosilo. (Řeč zašleme red. „Posv. Kaz.“ Red.)

Na památku dne 28. září rozdávána mezi lid slavnostní báseň od jmenovaného veterána spisovatelského složená.*) J. s.

Z Jilemnice, dne 8. listopadu 1867.

(Nové prapory, návrat do cirkve, socha sv. Jana.)

Za těchto dnů všeobecného napnutí mysli katolických, kde leckterý nevěrec v záležitostech svaté cirkve Boží rozhodného si osobí hlasu, nebude od místa, z našich hor něco potěšitelného předložit čtenářům.

Tu neděli před sv. Václavem byly církevně požehnány nové *chrámové prapory* po ranních službách Božích; při výkladě upozorněno jest shromáždění na význam „křestana bojovníka“ a poukázáno na praporův důmyslné obrazy: sv. apoštolů slovanských, sv. Vojtěcha, a sv. knížat apoštolských, těchto vzorů křesťanských vítězů. Ku všeobecné radosti poprvé při průvodu odpoledním na den sv. Václava veřejně se nesly. — Dne 17. října vrátil se do lůna sv. matky cirkve mladík 24letý A. Ř. — Třetí pak věc v naší době dojísta nečastá jest postavení *nové sochy*. Obec V. má nábožensky rozdílné obyvatelstvo, a jako obyčejně, bohatší nekatolíky. A hle, naši chudobní katolíci projevíli srdce zbožné. Co jiskerka vznikla mezi nimi myšlenka: postaviti sochu na počest sv. Janu Nepom., aby, když naše milá vlast v patrných nesnázích ohledně víry i ohledně národnosti vězí, přimluvám sv. Čecha duše dobré a věrně se odporučily. Z občanů jeden, J. K. vzal na se úlohu prosebníka, šel od domu k domu, a hned objednána jest žádoucí okrasa obce. Dne 27. října odpoledne odevzdána jest vkusná socha veřejnému uctění, při kterém posvátném úkonu osvětlena jest námitka: zdaž v obci V. posta-

*) „Slovo ku posvěcení nové školy v Turnově.“ Tiskem Ed. Grégra v Praze 1867.

vivše sochu, se nedopustili modlářství? — Kýžby nebeský srdci lidských zpytatel do-
tekl se milostí svou srdci ze zvědavosti
tam shromážděných nekatolíků, aby, když
sami mnoho drží na „domácí požehnání“,
a také sochu sv. kříže prostřed hřbitova
mají, porozuměli, že na nich jest, vrátiti
se tam, odkud otcové jejich vyšli. Přípa-
dy tyto jmenuji balsámem na rány zlomy-
slností nevěreckou zasazované. A když
laskavý čtenáři, jak nepochybují, se mnou
se těšíš ze zjevů těchto, učin prosím po-
vzdech v modlitbě za obrácení nevěřících
a bloudících, vhod i ty svůj penízek v
schránku neb pokladnici Božího slitování.

F. B.

Ze Svatoňovic, dne 9. listopadu 1867.

(Posvěcení nov. chrámu v Zálesí.)

K zbožnému plesu roznitila tichou naši
krajinu dojmavá slavnost svěcení chrámu
P. sv. Bartoloměje v Zálesí, která se dne
3. t. m. odbývala. Svěcení vykonal důst.
p. kanovník Vacek při četné assistenci.
Zástupy lidí bylo tu viděti, jak s radostnou
tváří putují tam na kopeček k sv. Barto-
loměji, aby spatřili, kterak jejich chrám,
ode dávna již zpustlý, bohoslužbě se opět
odevzdává, oblečený v roucho nové. Jsou
tomu bezmála dvě desetiletí (r. 1850), co
svatyně tato zpustlá tu stála, nepřístupna
zdejšími osadníkům, kteří těžce to nesli, že
zblaveni jsou útechy náboženské v chrámě
vlastním. Před domem Božím velebili pak
zbožní občané v zimě v letě Boha pod ší-
rým nebem; protož často naléhali na brzké
ukončení stavu tak trudného, k obětím
všeemožným se uvolující. Konečně vysly-
šeny jsou prosby jejich: Bůh naklonil srdce
osvíceného patrona chrámu jejich, jenž za
čestnou si vytknul úlohu, aby svatyni tu
opět v stav Boha důstojný přivedl. — Tu-
ším že nebude nevhod, uvedu-li něco ze
starších dějin kostela toho. — Dle pověsti
byly za panování knížete Oldřicha lesy,
kteréž na míle daleko široko pokrývaly
krajinu zdejší, mýtny, cesty do Slezska
nejisté a nebezpečně upravovány, a r. 1006
Svatoňovice s kostelem sv. Bartoloměje za-
loženy. Co pověst ta hlásá, tomu neodpo-
rují dějiny: neboť ještě v 12. a 13. věku
byly, jak dějiny vypravují, krajiny zdejší
pokryty lesem hustým (čemuž i jméno o-
sady Zálesí nasvědčuje), časté vpády ne-
přátel činily je nebezpečnými. Však již
kníže Oldřich vzdělávati je kázal osadníky.

První listina historická, jež se o kra-
jině zdejší zmiňuje, pochází z r. 1300. V
roce tom zavražděn byl král. podkomoří

Tas z Viesmburka, a hrad i panství Viesm-
burské (původně Bilá Hora, Weissenberg
zvané), k němuž mimo Úpici a jiná vůkolní
místa náležely tenkrát i Batňovice, Petro-
vice, Svatoňovice a Zálesí s kostelem, po-
stoupeno bylo za Pardubice od p. Arnošta
z Hostinné a Viesmburka, otce slavného
Arnošta z Pardubic, prvního arcibiskupa
Pražského, pánům z Dubé, pod jichž pa-
tronátem byl pak kostel zdejší sv. Barto-
loměje až k vypuknutí bouří Husitských
a zaniknutí fary Záleské. Paměti hodno
jest, že, jako v r. 1865 na den svěcení
kaple Kostecké došlo půl tisíciletí ode
dne 23. května 1365, kdežto na faru Ko-
steckou nový uveden byl farář farářem
Úpickým, tak i r. letošního 1867 uplynulo
půl tisíciletí, co listem od 25. Julii 1367
p. Nevlas ze Skalce fundoval při zdejším
chrámu P. kaplana za času faráře Jakuba.
Nebyla fundace taková za dob tehdejších
nic neobyčejného; zbožná mysl dob těch
zakládala v mnohých chrámech vedle hla-
vního oltáře, k němuž náležel pleban (fa-
rář) i mnohé jiné oltáře s pravidelnou služ-
bou mešní, již obstarával zvláštní kněz ol-
tářní čili altarista.

Jediná, a co starožitnost vzácná pa-
mátka z 15. věku zdobí chrám tento; jest
to hrobní kámen p. Jana z Viesmburka
zemřelého r. 1420, rok to před vtrhnutím
Slezanů do Úpice (1421), kde nelitostně
řádili. Od 16. stol., z něhož pocházejí
zdejší zvony, sdílel zdejší chrám P. co fili-
ální chrám fary Úpické až na naše doby
namnoze osudy svého mateřského kostela,
a po celou tu dobu; ano snad již dříve,
v 15. věku velikou službu chrámovou za-
stávali zde duchovní Úpičtí.

Z r. 1651 pochází oltářní kámen, a
z r. 1656 nejstarší účty zádušní u sv. Bar-
toloměje. — R. 1660 byl zde vystavěn ne-
malým nákladem nový hlavní oltář se so-
chou sv. Bartoloměje. — R. 1681 byl starý,
již vetchý chrám zdejší zbořen, a nově vy-
stavený mimo hlavní dvěma pobočnými ol-
táři ke cti sv. Václava a Jana Nep. opa-
třen. Však již v polovici minulého století
byl kostel ten tak sešlý, že hrozil sesutím
a o stavbu znova pečovati se muselo. Po
mnoholetém naléhání ze strany faráře Ú-
pického byla konečně stavba povolena.
Právě byl konal chrám ten 100 let svou
službu, když dne 4. srpna 1783 byl zbořen,
a na jeho místě nynější chrámová budova
v rozměrech rozsáhlejších stavěti se počala.
Tehdáž máse sv. slouženy byly jakož i nyní
v kapliče dřevěné, na hřbitově postavené.

Však nepoctivostí stavitelovou chrám ten po celých 15 let stál nedostavený, a tu, kde za dnů našich zvony z nouze umístěny byly, brozila tehdaž zvonice dřevěná celá sešlá nebezpečím. I želeli obyvatelé zdejší stavu tak truchlivého a obětmi nemalými pomocí ostatní kolatury Úpické vystavěna jest r. 1798 nová věž. Stavba kostela, r. 1783 počatá, teprv r. 1822 byla dokončena; ale již r. 1834 brala opět tak povážlivou zkázu, že věž odstraněna býti musela, a r. 1836 o zavření chrámu se jednalo, což teprv r. 1850 se stalo. Doba od r. 1850—1866 byla snad nejtrudnější ze všech, jakých kdy tento kostel se dočkal. Spíše zříceninám nežli domu Božímu se podobaje vzbuzoval zármutek v srdcích osadníků, poutníku však cizímu příliš živě pomíjitelnost věci vezdejších na mysl uváděl. — Leč nyní v důstojné způsobě přívětivě poblíží na chodce s kopečka, kde snad již před osmi stoletími křesťanstí předkové naši k bohoslužbě se shromažďovali. Ed. z P.

KRONIKA.

Z Prahy. Dovídáme se, že veřejné třídní modlitby, nařízené papežskou encyklikou, kterouž v čele tohoto čísla přinášíme, konati se budou v arcidiecési Pražské počínaje nedělí III. adventní.

— *Adressy* souhlasu v příčině konkordátu podalo Jeminenci nejdůst. p. kardinálu arcibiskupovi duchovenstvo měst a předměstí Pražských, a vikariatu Kolínského, Českobrodského, Berounského, Plánského, Plzeňského a Kraslického. Duchovenstvo vikariatu Novobydžovského v diecési Kralohradecké vzneslo na Jeminenci prosbu, aby co člen panské sněmovny souhlas téhož duchovenstva s adresou biskupů sněmovně předložiti ráčil. Adresa duchovenstva Českobrodského zní v týž smysl.

— Pobožnost 40hodinná bude se konati od 16—20. listop. u Dominikánů (u sv. Jiljí), od 21—25. u P. Marie Vítězné (Karmelitánů) na Malé straně.

— Spolek *Arimatejský* pochoval v říjnu 84 chudé křesťany v Praze zemřelé, celkem letos již 1089 osob.

— Zejtra 16. t. m. v 7 h. ráno bude slouženo u sv. Klementa na Starém městě *requiem* založené od studujících na vysokých školách zdejších za † Jos. Jungmanna. — V témž chrámu Páně bude se konati církevní památka sv. Klementa pap. a muč. tímto způsobem: V pátek 22. t. m. budou tam o 1½7. h. večerní slavné nešpory, v sobotu pak 23. t. m. v den sv. Klementa v 6 a 7 h. tiché

mše, v 11 h. slavná zpívaná mše sv. a o 1½7. h. večer nešpory.

Z Haliče. (Gwiaz. Czes.) *Židovka Chaje Sara Radamská*, která chtěla se státi křesťankou, utekla se do kláštera, vzavši otcí některé věci, stojí státní pokladnici přes 6000 zl. r. č. Říšská rada totiž ztratila věci tou plné dva dni, a každý den stojí 3000 zl. r. č., k tomu musejí se přičísti i útraty za telegramy. Nevíme, lépe-li pochodí Vídeňský onen fotograf, který schvalně do Lvova sobě zajel fotografovat Saru Radamskou, v naději, že hojným prodejem fotografií hezky vydělá. — Zatím již krajský soud Lvovský vydal dne 24. m. m. nález svůj, odsoudiv Radamskou na žádost otce jejího na 10 dní vězení, proti čemuž ale odsouzená oznámila rekurs. K přelíčení přijela ve fiakru, a po ukončení vrátila se dobrovolně opět do kláštera, a nechce žádným způsobem vrátiti se k otcí, který s ní velmi hrubě nakládal. Proto též soud neodevzdal ji pod dozor otcí. Druhá židovka, kterou též zabývala se říšská rada, nazývá se *Chaje Laja Freundova*. Od tří let nebyla u otce, nýbrž u strýce v Přemyšli; chce též se dát pokřtiti, a proto utekla se též do kláštera. Strýc Jonáš Freund chtěl zabrániti tomu, i poslal říšské radě telegram předstíraje tu, že otec Lajin je na duchu chorý. Soudní vyšetřování lékařské však ukázalo, že otec zcela zdravých smyslů jest a proto nevyhověli žádosti strýcově. Děvče to trvá na zámyslu svém, dáti se pokřtiti, posud, ač jí to příbuzní všelijak vymlouvali. — Ale říšská rada přece radí úřadům haličským, aby taková děvčata hleděti vzdáliti z klášterů; i jest to v skutku podivným úkazem, jak říšská rada, hlásajíc volnost náboženství, tak chrání židovství, t. j. aby židovky nesměly se pokřtiti dáti. *Příčinu*, pro kterou v Haliči židovky, které se pokřtiti dáti chtějí, do klášterů utíkají, objasňuje „*Gazeta Narodowa*“ takto: Velmi četné případy staly se v Haliči, že i plnoleté židovky, které se pokřtiti dáti chtěly, jestliže se dobře neskrýly za zdi a zámky, polapeny byly od fanatických židů a zmizely beze stopy. Tak přede dvěma lety v Čortkově židovku, která se pokřtiti dala, uchvátili židé, když se z pouťi vracela, zavlékli ji do blízké krčmy, zavřeli se s ní, a než mohli na ně dvěře vypáčiti, židovku udusili. Ale tenkrát nikdo neinterpeloval ministra, co se stalo s vyšetřováním tím, byli-li zločinci uvězněni. . . . Židovky k přijetí křtu v Haliči nikdo nepotřebuje namlouvat. Tu

není prozelitismu. Ale stanovisko, jaké žena v židovském společenství, a jmenovitě u starověrců, a jaké u křesťanů zaujímá, jest příčinou, že sobě přejí křesťaukami se státi. Kdyby katolík chtěl přestoupit k protestantismu, a katolici mu bránili, tak jak brání židé svým spoluvyznavačům pokřtiti se dáti, to by bylo křiku až kam Bůh brání proti podobnému násilí.

Z Anglicka se píše, že královská vyšetřovací komise již podala dobré zdání své o sporu vzniklém v anglikánské církvi vzhledem liturgie. Zmínili jsme se v těchto listech (Blah. č. 28.) o tak zvaných „ritualistech“, kteříž nápodobiti usilující liturgii katolické církve zaváděli také roucha bohoslužebná zcela dle vzoru katolického. Vyšetřovací komise však vyjádřila se v ten smysl, aby všechno novotářství v obřadech přísně bylo zakázáno a tudíž aby jak v Anglicku tak též v Irsku vyznavači anglikánské církve se nikterak neuchylovali od svých obřadů bohoslužebných.

Z Francouzská. Nikdy se nejevila péče o zachování státu církevního a o blaho sv. Otce Pia IX. v míře tak rozsáhlé jako nyní ve Francouzsku. Kdož by se neobdivoval hrdinné odhodlanosti vědovy z Chevreuse, kterýž chystaje se právě k slavení sňatku manželského odložil zasnoubení své a spěchal do Říma, aby sv. Otcí rámě své i život svůj obětoval. A vedle něho na sta věrných synů církve opustilo klid domácí, aby pokud možná obhájili Stolicí papežskou před nepřátely jejími. Po veškeré Francii sbírají se přispěvky pro papežskou armádu; spolek pod názvem „Dilo zuavů“ čítá již 2447 údů, z nichž každý přispěl 500 franků, v celku tedy 1,223.500 franků. Redakci časopisu „Univers“ zasláno posud 75.000 fr., redakci listu „Union“ 37.000, „Monde“ 15.000 franků. — Redaktor „Universu“ Veuillot uveřejnil list jednoho faráře z Bretańska, z něhož tato slova sem klademe: „Odesílám tuto 111 franků 25 cent. pro vojsko našeho sv. Otce. Jsou to veškeré peníze, jež jsem v 10 letech své duchovní správy uhošpodařil. Chtěl jsem si za ty peníze koupiti plátno; ale jestliže prádlo moje tak dlouho potrválo, snad mi ještě na nějaký čas vydrží. Také posílám 11 sříbrných lžic k témuž účelu; dva přátelé moji doručili mi je, nemohouce ničím jiným sv. Otcí ku pomoci přispěti.“

Literární oznamovatel.

— „*Katolické Noviny*.“ Vydává česká

duchovenstvo v Americe. Redaktor Rev. Josef Molitor. Katolický tento časopis politický, poučný a zábavný vychází v Chicagu (Illinois) v Sev. Americe od 10. října t. r. každý čtvrtek na velkém archu, strana o 6 sloupcích. Nám jest důtklivou výčitkou, že podobného orgánu nemáme. Došlo nás číslo 1. a 2., v kterémžto se nalezá též dopis z Čech od Šumavy. Pp. vydavatelům přejeme hojného zdaru.

— „*Zeměpis království Českého*.“ Pro školu a dům, zvláště pro školy průmyslové, řemeslnické a reálné. Dle nejnovějších pramenů sestavil Jan Tichý, učitel. S mapou království Českého. Nákladem kněhkupectví Mikuláše a Knappa v Karlíně. Stran 127. Týmž nákladem vyšla: „*Ruská čítanka s pravidly o přízvuku*.“ Vydal Antonín Seidl.

— Nákladem kněhkupectví Mikuláše Lehmana v Praze vyšly v novém vydání tyto obrázkové spisy pro mládež „*Krůpěje*“; 17 obrázků. „*Korálky*“; 9 obrázků. „*Vojáci všech národů*“; 18 obrázků. „*Pestré kvítí*.“ 49 obrázků, III. vydání. Sepsal František Doucha. Tiskl Vilém Nitzschke ve Stuttgartě. Obrázky jsou barevné, úprava slídná.

— „*Příprava k perspektivnímu rýsování*.“ Pro realní a průmyslové školy vzdělal Josef Balcar, realní učitel. V Praze. Nákladem kněhkupectví B. Stýbla. Stran 44.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- P. Justin *Koráb*, františk., za koop. do Votic;
- p. Ant. *Ardelt*, expos. v Passendorfu, za lokalistu do Reichenavy (v Kladsku);
- p. Jos. *Ardelt*, kapl. v Ebersdorfu, za expositu do Passendorfu;
- p. August *Klesse*, kapl. z Kislingwaldu do Ebersdorfu;
- p. Theodor *Hoffmann* za kapl. do Kislingwaldu.

Upřádněné místo:

Bohnice, fara patron. zemského výboru od 6. listop.

V biskupství Budějovickém.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Jos. *Hejna*, kapl. za admin. v Bernarticích;
- P. Tomáš *Býček*, ř. maltéz., koop. u P. Marie Vítězného v Praze, za koop. do Horažďovic;
- p. Vojtěch *Juhn*, katecheta v c. k. vyšším voj. vychov. ústavu v Kašově, stal se polním kaplanem c. k. pěšího pluku cis. Františka Josefa č. 1.

Upřádněné místo:

Bernartice, fara patron. kníž. Paara do 8. pros.

Milodary. Pro sv. Otce: P. Vác. Čejka, kaplan 5 zl. Dva bohoslovci 2 zl. 50 kr.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Hedakce:
v kniž. arcib. semi-
náři číslo 190—1.

Expeditce:
v kat. knihkupectví
B. Stybla,
na sv. - Václavském
náměstí, č. 786—II.

Nedostává šla rekla-
muj te nejdříve
v měsíce.

BLAHOVĚST.

Hlasy katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

**Předplácí se
v expedici**
i u všech řádných
knihkupectví
na rok: 2 zl. 50 kr.
na půl: 1 zl. 30 kr.
Po poště:
(jenom v expedici)
Celoroč. 3 zl. — kr
půlroč. 1 zl. 55 kr.

Předplacení čtvrt-
leté i se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bídné činí národy.“ (Přisl. XIV. 34.)

Pastýřský list.

BEDŘICH,

z Božího milosrdenství a z milosti apoštol-
ské Stolice

kardinál svatě Římské Církve,
kníže arcibiskup Pražský
atd. atd.

vskazuje všem milým věřícím své arcidiecése
vrchnopastýřské pozdravení a požehnání ve
jmennu Páně!

Když všemohoucí Bůh vše, cozkoli na
světě jest a žije, byl učinil, stvořil člověka.
Stvořil jej dle obrazu a podobnosti svého.
I nadal Bůh člověka svobodnou vůlí a tak
ho vyvýšil nade všechny ostatní tvory vi-
ditelného světa. Hvězdy na nebeské obloze
kolují ve kruzích jim vyměřených a ne-
mohou se z nich vymknouti; byliny na zemi
pučí, rostou, kvetou a zrají dle jistých od-
věků stálých zákonů; zvířata si počínají dle
vrozeného jim pudu, aniž pak jakéhosi se-
be vědomí majíce. Toliko člověk jest na-
dán svobodou; onť své jednání sám určuje
a řídí. Proto pje korunovaný žalmista
Páně: „Učinils ho málo menším andělů, slá-
vou a ctí korunoval jsi jej a ustanovil jsi
jej nad dílem rukou svých.“ Žalm. 8, 6. 7.

Však ani svobody mysliti nelze bez ji-
stého zákona, kterémuž se rozumný tvor
svobodně čili z dobré vůle své podrobiti
má. Jinak svoboda nebyla by více svobodou,
nýbrž nevázaností, libovůlí, z níž nemohou
leč jen nepořádky a zmatky ve světě pojití.
Tudíž Bůh i lidské svobodě předsal zá-
kon a sice zákon, jemuž se člověk podvo-
liti nemusí, ale má a jehož plnění člověku
zásluhu, jakož přestoupení vinu přináší. Na-
proti tomu všickni ostatní tvorové viditedl-
ného světa zůstávají vždy beze vší zásluhy,
poněvadž nutně čili svými pudů nucení
jsouce, vůli svého Tvůrce plní, jakož i z té

samé příčiny jim žádné viny v ničem při-
čísti nelze. Dokládáť písmo svatě o prvních
rodičích: „Dal jim radu a jazyk, i oči, i
uši, i srdce dal jim k vymýšlení: a uměním
rozumu naplnil je. Stvořil jim umění ducha,
smyslem naplnil srdce jejich, a dobré i zlé
ukázal jim. Položil oko své na srdce jejich,
aby jim ukázal velikost skutků svých, aby
jméno svatosti chválili a chlubil se divnými
věcmi jeho, o velikosti vypravovali skutků
jeho. Přidal jim umění a zákon života v
dědictví dal jim. Smlouvu věčnou učinil s
nimi a spravedlnost i soudy své ukázal jim.
A velikost cti jeho vidělo oko jejich a čest
hlasu slyšely uši jejich a řekl jim: Pilně se
varujte všeliké nepravosti.“ Sir. 17, 5. 11.

Jakož tedy se zásluhou spojená jest
odměna: tak vinu stihá pokuta, a člověku
jest dáno vyvoliti sobě buď život neb smrt,
buď požehnání neb zlořečení, vlastně ale dá-
no mu té svobody, aby sobě vyvolil život,
aby živ byl a miloval Hospodina Boha svého
a poslouchal hlasu jeho a přidržel se ho,
neboť on jest život jeho a dlouhost dnů jeho.
5. Mojž. 30, 19. 20.

Bůh dal hned prvním rodičům v ráji
své přikázání a spolu vštěpil jim svědomí,
kteréž jejich vůli uvnitř čili vrozenou silou
na tento zákon poutalo a v pádu přestou-
pení je kárali mělo, a tudíž k poslušnosti
navádělo. Písmo svatě vypravuje, že při-
kázání rodičům v ráji dané takto znělo:
„Ze všelikého dřeva rajského jez, ze dřeva
pak vědění dobrého a zlého at nejíš: nebo
v kterýby koli den z něho jedl, smrti umřeš.“
1. Mojž. 2, 16. 17. Podobně zjevoval Bůh
nápotom své zákony svatým praotcům, i lidu
Israelskému dal na hoře Sinai svá přikázání;
těž kázal svou vůli ústy proroků, až kone-
čně tentýž Pán — jenž dle slov svatého
Apoštola národů mnohokrátě a mnohými
spůsoby mluvil někdy otcům skrze proroky,
— posléze v plnosti času, mluvil nám skrze

Syna, jež ustanovil dědicem všech věcí, skrze něhož i věky učinil; kterýžto jsa oblek slávy a obraz podstaty jeho a nesa všechny věci slovem moci své, očistění hříchův učiniv, sedí na pravici velebnosti na výsostech. K Žid. 1, 1. 2. 3. Tento Syn Boží zákon i proroky doplnil. Onť vůli Otce svého zjevil úplně, ohlásil světu dokonalý zákon života, zákon totiž lásky a milosti. Aby ale tento zákon byl ve světě až do konce věků v původní ryzosti zachován a aby se stal skutečným pravidlem života všech lidí čili životním zákonem veškerého pokolení lidského, založil božský jeho hlasatel Církev a všem ji slyšeti velel. „Kdo vás slyší,“ vece k apoštolům svým, „mne slyší, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá; kdo pak mnou pohrdá, pohrdá tím, jenž mne poslal.“ Luk. 10, 16. A na jiném místě: „Dávejtež, co jest císařova císaři a co jest Božího Bohu.“ Mat. 22, 21. K svým pak apoštolům pravil: „Jestliže pak kdo Církve neuposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán. Mat. 18, 17.

Ale Spasitel světa Církvi své svaté netoliko nařídil, aby zákon jeho po celém světě hlásala, anobř i moc jí udělil, aby věřícím dávala *přikázání*, kterážby k jistějšímu plnění zákona Božího přispívala a k spasení duší napomáhala. „Cožkoli svázete na zemi, bude svázáno i na nebi, a cožkoli rozvázete na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“ Mat. 18, 18.

A těmto církevním *přikázáním* jest podroben netoliko každý *jednotlivý* člověk, nýbrž i *každý* spolek, kterýž lidé mezi sebou uzavírají a v něm žijí; a mají-li rozliční spolkové lidští Božího požehnání účastni býti a mají-li k blahu lidskému přispívati, musejí *zásady* *nebo* *zákony*, na nichž tito spolkové se zakládají, úplně se shodovati *se zákonem Božím*.

Nade všechny spolky vyniká důležitostí svou spolek manželův a dítek — *rodina*. Ona jest základem veškeré společnosti lidské, kořen, z něhož rozlehlý strom veškerého pokolení lidského vzrůstá. My všickni z rodiny vyšli jsme, v kruhu jejím stála naše kolébka; v ní nalezli jsme prvního nevyhnutelně potřebného ošetřování, tam pocítili jsme, že žijeme, tam zrodily se první myšlenky našeho ducha a zaplesalo srdce prvními radostnými pocity. Tam nejdříve jsme zvěděli, že nás Bůh stvořil a k věčné spáse určil, tam tedy nejprvé učili jsme se Boha znáti, jej milovati a jemu sloužiti; tamtéž první zárodky ctnosti a šlechetnosti vštěpeny jsou do našich ještě utých srdcí, tam kladeny byly základy k mravní povaze

naší pro celý nápotomný život nás a této povaze naší dán byl ráz, jehož snad v pozdějších letech nic více setřítí nemohlo.

Co tedy jest pramének mohutné řece, to rodina — veškerému pokolení lidskému. Bůh ji v *ráji*, *ustanoviv manželství*, založil a tím, že toto manželství za svaté a nerozlučitelné spojení toliko jednoho muže s jednou ženou prohlásil, rodinu jako ochrannou zdí ohradil.

Ješto však nápotom manželství hříšnou povahou kleslého lidstva bylo jest zneuctěno, Kristus Spasitel náš vyprostil svatý ten spolek z pohanění a povznesl jej k původnímu důstojenství; ano Syn Boží vyšším ještě posvěcením svazek manželský obdařil a zvelebil. Onť manželství, z něhož synové vykoupení a údové Církve Boží vycházejí, prohlásil za *obraz* *nebo* *podobnost* svého duchovního spasitelného spojení s Církví svou, i povýšil manželství za *svátost* nového zákona, tak že svatý Pavel mohl je nazvati *tajemstvím velikým v Kristu a Církvi*. K Efes. 5, 22—32.

Manželskému svazku, jenž na těchto dobrých základech spočívá, i *stát* věnuje pozornost svou; aby totiž i se své strany k jeho zdaru přispíval, uděluje stát stavu manželskému jistá občanská práva. Aby pak manželé obtížným a velmi důležitým povinností, kteréž vychovávání dítek s sebou přináší, zadost učiniti mohli, nabízí se jim k pomoci *škola*, jenž chce v dětech doplniti, co rodičové započali a poskytnouti jim, čeho rodičové z jakýchkoliv příčin dáti nemohou.

Pročež *Církev*, jenž rodinu křesťanskou zakládá a střeže, od jakživa na školu *velikou* váhu kladla. Vždyť zakladatel Církve byl Spasitelem veškerého světa a navrátil i *dítěti* hodnost, kteráž jemu náleží a kteréž mezi pohany bylo zbaveno. Onť před celým světem provolal ta důležitá slova: „*Nechte dítek a nebraňte jim ke mně jíti.*“ Mat. 18, 14. a opět: „*Kdoby přijal jedno takové pachole ve jmenu mém, mneť přijímá.*“ — *Viztež, abyste nižádného z maličkých těchto nepotupovali, neboť pravím vám, že andělé jejich v nebesích vždycky vidí tvář Otce mého, kterýž v nebesích jest.*“ Mat. 18, 5. 10. Vždyť i Církvi výslovně jest naříděno, aby: *jdouc učila všechny národy, křtíc je ve jmenu Otce, i Syna, i Ducha svatého, a učíc je zachovávat všechno, cožkoli Ježíš přikázal jí.* Mat. 28, 19. 20. Vždyť dítky, jež škola má vzdělávati, Církvi náležejí, od ní jsouce pokřtěni a skrze ní znovuzrozeni z vody a z Ducha svatého co nové stvoření v Kristu

Ježíši, a Církev bude muset jednou z jejich duší Bohu účet klásti. Právě proto škole *první základy dala* Církev; neboť ona všudy, kamžkoli pochodeň svatého Evangelia zanesla, nejprve *školy zřizovala*, a protože školu od jakživa považovala za *svou vlastní částku* a za roli, kterouž jí vlastně vzděláváti sluší, kterouž ona sama si upravila, aby tam blaho Kristem udělené dorůstajícímu pokolení rozšířila.

Zajisté jest obecnému blahu nad míru prospěšno, když *stát*, jemuž také na *manželství* i na škole mnoho záleží, o manželství a o školách takové zákony vynáší, jaké s zákonem *Božím* a s zákony *církevními* se shodují. Kde tomu tak, tam rodina stojí na pevné a nezvratné půdě, i může *zdárně* a *požehnaně* působiti k utvrzení *církve* a k upevnění *státu*, může vydatně k *časnému* blahu i *věčnému* spasení národů napomáhati.

Toho aby se docílilo, ode dávna a mnohé *úmluvy* daly se mezi vrchnostmi církevními a státními, v tom směru totiž, aby vůbec poměr Církve a státu byl právě a k uspokojení obou stran vyjednáán a ustálen, zvláště ale, aby Církev a stát v předležitých záležitostech *sňatků manželských* a *školy* svorně a zdárně působily a k tomu cíli obapolné zákony své v jistý souhlas čili v dokonalou svornost uvedly.

Jelikož v milé nám vlasti, v *říši Rakouské*, za příčinou minulých nehod takovéto shody v zákonodárství nestávalo, vyjednávalo se i zde po delší čas o těchto věcech, až skutečně *jistě úmluvy* mezi hlavou naší Církve a našeho státu docílono a to právě ta úmluva, proti níž někteří lidé za těchto dnů brojí.

V řadě mužů, kteří sice na svůj prápor napsali heslo: *Svoboda*, kteříž ale — bohužel — tímto slovem vyrozumívají vlastně *osvobození od víry a povinnosti*, v řadě těchto mužů dím, ozvali se hlasové tvrdící, že *zákony církevní* o manželství a o škole *svobodu* dusí a jak *pokroku*, tak i *blahobytu* národů, jenž na pokroku závisí, překážejí. Z té příčiny chtějí zaříditi *rodiny* *beze všeho ohledu na náboženství* těch osob, kteréž v rodinný spolek vstupují.

Oni totiž vidí v člověku pouze *člena občanské společnosti*, ne ale také *úda vyšší* a *světější obce*, totiž *Církve Boží*, kterouž Kristus svou krví vykoupil a kteráž veškeré Synem Božím znovuzrozené pokolení lidské zahrnuje.

Tudíž chtějí za *manželství* prohlásiti spolek mezi mužem a ženou *beze všeho ohledu* na jejich náboženství uzavřený, chtějí ob-

čanská práva a účinky sňatku manželského přirknouti takovému spojení, kteréž po zákonech víry a Církve žádným sňatkem manželským není aniž býti nemůže; i chtí manželství pouze *právimocností státní* podrobiti, tak aby toliko světský úřad rozhodoval, je-li manželství *platné čili neplatné*, má-li k *rozvedení* jeho *dáno býti svolení čili nic*.

Nebudu mluvíti o tom, jak snahy těchto mužů na odpor jsou *posvátnosti sňatku manželského*, kteroužto posvátnost Církev po všechny doby vši silou svou zastávala a během všech století až do tohoto dne šťastně uhlásla; ani nemíním mluvíti o tom, že kdyby *světští úřadové* rozhodovali, je-li to neb ono manželství platné neb neplatné, je-li dovolené či hříšné, žeby *svědomí věřících* tím nijakž upokojeno býti nemohlo, anť každý křesťan ví, že jest manželství svátost a že co svátost *právimocností církevní* podléhá; ale táži se: Co by z toho pojití musilo, kdyby mužové, kteří ony snahy probuzují a v skutek uvéstí usilují, došli cíle svého?

Ovšem by vzdor všemu tomu všickni praví křesťané své Církve se přidrželi, avšak k některým by přece přistoupilo *pokoušení*, aby sňatek svůj uzavřeli pouze u světské vrchnosti, kdyby totiž církevnímu jich požehnání stály překážky na odpor, kteréžby těžko bylo odstraniti; a podobně jiným by nastalo pokoušení, aby rozloučení neb rozvedení již stávajícího manželstva hledali u občanského soudu, kdyby totiž církevní soud dle jejich přání rozhodnouti nechtěl, či nemohl.

Vášň lidská zajisté schopna jest *veliké prudkosti* a *přirozenost lidská* jest nad *míru křehká*; nuže bylo-liby to moudré a prospělo-liby to, kdybychom pokoušení rozmnožili aneb dokonce nové utvořili, a vášni lidské možnost k páchání libovůle její poskytlí? Uvažte pak *lehkomyslnost*, s kterouž si někteří lidé i v nejdůležitějších věcech počínají, uvažte dále, že, jak vůbec známo, někteří svatou vírou již pohrdli i že mnozí jsou vůle nad míru slabé. To uvaživše poznáte, žeby pak zde a onde nastaly sňatky, jenž jsou prosty a prázdný všeho *vyššího posvěcení*, sňatky bez *požehnání*, z jakéhož se těší křesťanský sňatek manželský a bez něhož se manželé v rozličných nehodách života nijakž obejítí nemohou, jakož jste zajisté mnozí sami na sobě zkusili; ano žeby povstaly sňatky, které *nemají platnosti v Církvi* a *tudíž také ne před Bohem*, aniž *před vlastním svědomím*, anobrž pouze jen za hříšné, nepravostmi pokalené obcování

nebo souložnictví považovány býti musí. Kdyby tak státi se mělo, tu ovšem mohlby světský soud konečně i rozloučiti, co Bůh spojil a smělby dovoliti, aby se rozešli manželé, jimž rozejít se *mravní zákon* zapovídá a *Církev* dovoliti nemůže.

Pak bychom vídali manželstva, kteráž mají občanskou platnost, ale v *Církvi* neplatí, manželstva mocí státní rozvedená, ale v *Církvi* nerozlučitedlně spojená, vídali bychom, jak se odlučují manželé beze všech církevních důvodů a bez církevního svolení. Jaké to zmatení myslí, jaké to různění poměrů lidských, jaké to sváry mezi mužem a ženou a mezi přátely a příbuznými té a oné strany! Ano, jakéby spory mezi státem a *Církví* z toho pojití musily, kdyžby údobí *Církve*, jenž zhrdli jejími zákony o manželství a sami se skutkem od *Církve* odstúpili aniž nápotomního napomenutí jejího nedbali, kdyžby pak z rozkazu biskupova z *Církve* vyobcování býti musili, ježtoby naproti tomu stát jejich hříšnému obcování nebránil, anobrž je dovoloval ba i schvaloval! A jak by to vypadalo s jejich *dítěmi*, těmi nevinnými plody takovýcho neblahých sňatků? A jak by to bylo konečně s jejich pokáním a *napravením*, jehož přece aspoň v hodině smrti jim nevyhnutelně zapotřebí? Jaké mohou pokání konati lidé, jenž žili a až do smrti žijí v stavu odporujícím i zákonu Božímu i zákonu církevnímu?

Přistupme nyní ke škole, kteráž jest povolána, aby křesťanské rodině v nejdůležitější a nejtěžší stránce úlohy její pomáhala. Titěž mužové, kteří bez obalu a beze všeho ostýchání zbaviti usilují manželství jeho posvátné známky, prohlašují, že prý školy, jimž *Církev* posud dohlížela a jež spolu se státem řídila, jsou k tomu nedostatečné, aby v nich odchování býti mohli samostatní občané; titěž mužové jménem svobody — kteréhožto slova snad nikdy nebylo hůře zneužíváno — dím jménem svobody a pokroku žádají, aby školy od *Církve* odtrženy byly. Chtějí založiti školy, v nichžby duchovní pastýř nejvýše několik hodin v témdni svaté víře vyučovati mohl, jako by se pouhými přednáškami veškeré náboženské vychovávání mládeže odbyti dalo; i chtějí míti učitele, kteří by pod žádnou dohlídkou církevní nestáli, a tudíž i v hodinách hojně jim přiměřených zase zbourati mohli, co učitel duchovní v těch několika spoře mu vykázaných a leckdy i jinou duchovní prací zkrácených hodinách těžce byl vystavěl. I chtějí míti školy, na jejichžto stěnách významný a utěšený obraz ukřižo-

vaného Pána snad by nevisel, kdežby ale stěny zdobený byly obrazy jiných mužů, vše jedno byli-li tito hlasatelé pravdy aneb hlasatelé lži. Školy chtějí míti, v nichž se vyučování nemá více počínati a dokonávati modlitbou katolickou, v nichžby učitelové mohli a směli užívati kněh a příkladů, i dávati rozkazů, jenžby se neshodovaly s katolickým učením, anobrž jemu snad přímo odpíraly. Školy chtějí míti, jimž by více kněží a biskupové nedohlíželi, jichžby více nenavštěvovali a v nichžby mládež nezkoušeli, anobrž kteréžby spravovali mužové vynikající snad láskou a horlivostí pro liderní vzdělání mládeže, ale náboženství za věc tu nejnepatrnější na světě považující.

Aj není-li to násilné odlučování dítek od srdce božského jejich Spasitele? Není-li to trhání jich z náručí matky, kterouž jest *Církev*, anat o všechny věřící zvláště ale o dítky pečuje? Není-li to vydírání školy z rukou kněží Páně a jich vrchních pastýřů, kteréž *Duch svatý* ustanovil, aby spravovali *církev Boží*? Mohu říci beze vší marné chvály, kteráž vždycky zvláště pak v této svaté věci daleko ode mne vzdálena budiž, že jsem Vaše dítky ve školách rád navštěvoval, že jsem se každému pokroku jejich upřímně těšil a všemožně se snažil, abych jak duchovních tak světských učitelů k věrnému a horlivému plnění jejich povinností ve školách jim svěřených povzbuzoval.

To vše nyní se má změnit. Tak prý to vyžaduje věda a pokrok. Jakoby věda nebyla též dcerou *Církve*, dcerou, kteráž pouze v její ochraně a její péči zrostla a dospěla za dob, když ubohé opuštěné nikdo se neujímal, a jakoby věda a zjevení Boží mohly kdy v skutečný odpor vespolek přijíti! Což nejsou i rozum i zjevení Boží darové jednoho a téhož Boha, nejsou světla z jediného věčného Světla, z věčné Pravdy, kteráž nás cestou dvojí, i rozumu i zjevení svého, osvěcuje? Zdaž tedy mohou leč jen zdánlivě — sobě odporovati? A kdeže a kdy odporovala *Církev* pokroku pravému a skutečnému? Právě naopak. Ona poskytnuvši nám v neomylném zjevení Božím pevný a nevyhnutelně potřebný základ pro naše vědomosti a pro život, pokrok pravý a skutečný umožnila a usnadnila, jakož dokazuje ta zkušenost, že národové, kteří se *Církve* přidrželi, aniž pak zevnějšími přikázkami neutrpěli, skutečně mezi nejpokročilejší národy na zemi náležejí.

Protož, v Kristu Nejmilější! modlete se, aby v naší od dávna katolické vlasti, v Rakouské říši, nepřišli k místu zákonové, kte-

řby odporující zákonům církevním, životu a blahodárnému působení křesťanské rodiny škodili, modlete se za ty, v jichžto rukou státní zákonodárství leží, aby jim Bůh udělil onu moudrost, přisedící jeho věčného trůnu, o kterouž někdy Šalomoun nejmoudřejší z králů tak vroucně byl prosil, a aby je osvětil Ten, o kterémž v písmě čteme: „Skrze mne králové kralují, a ti, kteří právo ustanovují, spravedlivé věci nařizují. Skrze mne knížata panují a mocní usazují spravedlnost.“ Přisl. 8, 15. 16.

Vy pak setrvejte věrní a stáli, nechat se věci jakkoli obrátí. *Pána Ježíše Krista posvěcujte v srdcích svých, hotoví jsouce vždycky k dosti učinění každému žádajícímu od Vás počet z té naděje, kteráž jest ve Vás,* 1. Petr 3, 15. a Toho, Jehož posvěcujete v srdcích svých, *vyznávejte i před lidmi, aby i On jednou Vás vyznal před Otcem svým a před anděly v nebesích,* Mat. 10, 32. Luk. 12, 8. a abyste co pravé a věrné děti svaté katolické Církve jednou přijati byli do věčné společnosti vyvolených Božích! Amen.

Dáno v Praze na den sv. Karla Boro-
mejského, dne 4 listopadu 1867.

Bedřich,
kardinál a arcibiskup.

Svatý kříž.

Vcházej v ten život bouřný
heslo sobě vyvolí;
k němu nechat skutky tihnou:
heslo to buď — *svatý kříž!*

Kříž je mocné, velké slovo,
duši k nebi pozvedá,
k Otcí, na nebi jenž sídlí,
srdce lidská přehlédá.

Na kříži pněl Vykupitel,
pro hřích tvůj když umíral,
přesvaté své krve klíčem
bránu nebes otvíral.

S kříže Kristus lásky slovem
nepřátelům odpouštěl,
při strastech když přebolestných
nevědný svět opouštěl.

Nemluvíátko k spánku klade
matička v tom znamení;
z něho ochrana a spása
děťátku se pramení.

Když se dítko s domem loučí
žehnají mu rodiče:
vtiskem kříže v smutné čelo
dávají mu vodiče, —

S křížem stále živ chci býti,
s křížem chci též umříti,
aby Bůh mne milostivě
ráčil k sobě přijíti.

K. J.

Kostel sv. Anežky a kaple sv. Barbory s klášteřem Klarisek na Starém městě v Praze.

(Pokračování.)

Doba druhá (1282—1420).

Mnohé divy a zázraky, jimiž Bůh netoliko za živa nýbrž i po smrti bl. Anežku oslavil, vzbudily všeobecnou žádost, aby tato blahoslavená panna za svatou prohlášena a ctěna býti mohla. Tak se i stalo, že netoliko kostel ale i klášter u sv. Františka ztratil svůj původní název a jmenoval se vůbec klášteřem a kostelem sv. Anežky. Právě toto veřejné mínění pohnulo královnu Alžbětu, matku Karla IV., že spolu s biskupem Pražským Janem z Dražic za vyhlášení bl. Anežky za svatou u papeže Jana XXI. žádali. I Karel IV. se horlivě ujmál začatého díla své matky. Když však od Stolicе apoštolské o tom dlouhý čas žádné rozhodnutí nepřicházelo, odporučil Karel IV. ve své závěti synu svému Václavovi IV., aby i on o provedení dotčeného záměru usiloval. Ale Václav neujímal se věci té, a v brzkou na to povstálé bouři husitské přivedly ji zcela v zapomenutí. Teprve r. 1436—1450 byla této záležitosti znovu větší pozornost věnována. Tu však vyskytly se překážky neočekávané. Nemohlo se totiž s jistotou udati, kdeby hrob a ostatky bl. Anežky se nalezaly, nebo zuřivost nepokojů husitských i v tomto klášteři mnoho pobořila a převrátila. Konečně odhodlaly se klášterní panny r. 1634, že budou v kapli Panny Marie kopati, zdaliby přece nějaké stopy po ostatcích bl. Anežky se nedopátraly. Při kopání přišlo se na spráchnivělou mrtvolu, o níž dle řeholního roucha souditi se dalo, že by to mohl býti poklad toužebně hledaný. Nalezl byl ohlášen Pražskému arcibiskupovi, hraběti z Harrachů, který tuto událost u přísné vyšetřování vzal. Vyhlídnutí byli k tomu mužové zkušeni, kteří, když se odebrali do dotčené kaple Mariánské, dali rakev vyzdvihnouti a pozůstalé v ní kosti do zvláštní nové schránky uložit; schránku pak zapečetili a odevzdali ji pod dohlídku Minoritům. Dne 13. odebral se na místo dotčené sám arcibiskup s celou komisí; schránka byla opět otevřena, opět bylo zkoumáno, vyšetřováno, ale výsledek všeho byla přece jen nejistota. Rovněž

nedopátrala se druhá komise sestavená Ferdinandem III. ničehož. Takovýmto způsobem zůstala celá tato záležitost až po den dnešní v úplné nejistotě. Proto také vidělo se papežské Stolicí za dobré ve vyhlášení bl. Anežky za svatou ustáti, ač dovolení řádu křižovnickému, že smí památku její každoročně mši svatou a kněžskými hodinkami slaviti, i na dále potrvalo. Tyto řádky zdálo se nám za dobré předeslati, prvé než přistoupíme k vypravování vlastních dějin z druhé doby kláštera a kostela Klarisek na Františku.

Kromě bl. Anežky vstoupila ještě jedna Přemyslovna do řádu Klarisek v klášteře jejich na Františku; byla to jmenovitě její Anežka, dcera Otokara II., jež zavřena byvši od otce svého v téměř klášteře, jak jsme na patričním místě podotkli, po smrti jeho a po smrti první abatyše Anežky r. 1285 samotou klášterní co nastávající chof Rudolfa II., vévodý rakouského, opustila. Na krátko ale trval nový tento její stav, nebo manžel její v brzku a nenadále zemřel co host na dvoře českém (1290). V tomto smutném obratu věci vzpomněla mladá vdova na příjemnou klidnost klášterní, již nedávno opustila. Nemeškala tudíž dlouho a vrátila se opět do kláštera bl. Anežky, kde roucho řeholní přijala. Z hluboké však úcty před panenskou čistotou nechtěla více připočtena býti mezi paní klášterní, nýbrž zůstala mezi tak zvanými sestrami laickými, a co taková r. 1296 zde zemřela. Chudí a nušní oplakávali v ní velkou svou dobroditelku. Mrtvola její byla od čtyř biskupů v kostele sv. Anežky uložena; srdce její uschováno v královské hrobce na Zbraslavi. Tot byla první hlavní událost, která se přihodila po smrti bl. Anežky v klášteře jejím na Františku.

V době této vzkvétal slavný v dějinách českých rod pánů ze Žerotína, jimž i naše literatura mnohou památkou zavázána jest. Rod tento, jenž sobě v ohledu politickém velké slávy a důležitosti zjednal, zanechal budoucím věkům mnohý vzácný důkaz zbožné a šlechtetné mysli. Tak vystavěl Plichta ze Žerotína I. na svém pozemku v Týnci klášter řeholnic sv. Kláry a zavedl tam jeptišky z kláštera téhož řádu na Františku v Praze, mezi nimiž se nalezala i dcera jeho Krescencie. Od té doby dostalo i místo Týnec název Tejnice Panenská. Během času věnovalo se více panen z rodu Žerotínův řeholnímu životu v klášteře Týneckém, pročež i rod

tento zvláštním ochráncem a obhajcem dotčeného kláštera se stal. Tak n. p. postarali se Žerotínové, když r. 1382 klášter Týnecký zcela vyhořel, o to, aby byl opětně vystavěn. Jeptišky byly prozatím převezeny do kláštera bl. Anežky v Praze. I o slušné vydržování tohoto kláštera starali se pánové z dotčeného rodu. Zejména to byl Plichta ze Žerotína příjímím Černý spolu se třemi svými bratry, kteří darovali klášteru (r. 1385) pět lánů pozemků, z nichž dva dohromady vynášely 70 pražských grošů nájemného. Později věnovali titěž bratři své sestře, která v klášteře tom žila, jiné čtyry lány pozemků s dvorem Uhřickým a k němu přináležejícími zahradami a rybníky. Kromě toho darovali klášteru se svým bratrem knězem Rudolfem 3½ kopy grošů, což zaznamenáno jest v Lib. Erect. Vol. VIII. O. 19. těmito slovy: „Anno Domini 1391. 13. Januarii Martinus Cliens de Hořan cum Rudolfo Presbytero fratre suo donat tres sexagenas grossorum census cum media pro Monasterio Sanctimonialium in Tynece.“ R. 1405 daroval Hynek jmenem Hanovec ze Švamberka každoročně 3 kopy grošů. Žofie ze Švamberka, jeptiška v klášteře Týneckém, dostávala každoročně od svých bratrů 3 kopy grošů.*) Rovněž dostávala Markéta z Wartenberku 5 kop grošů.***) A r. 1419 daroval jistý nejmenovaný dobrodinec zpovědníku jednu kopu grošů příjmů. Toto vysvitá ze slov v poznámce naznačených.***) Kromě těchto darovaných příjmů peněžitých měl klášter i své statky, jež byly: Týnec, Kvilice, Pozdeň, Toužetín, Sužetín, Bedřichovice. V Kvilicích a v Pozdni měl klášter též právo patronátní.

*) „Sophia monialis Teinicensis, nata de Švamberg, tres sexagenas quotannis a suis fratribus recipiebat.“ Hammerschmid. 1. C. Msp.

**) „Nobilis vir D. Benessius de Wartenberg dictus Švenk quinqué sexagenas grossorum census donat Abbatisae et Conventui S. Francisci et singulariter Domicellae Margarethae dictae de Wartenberg, Sorori suae germanae ibidem professae.“ V. Augusti 1406. Lib. Erect. Vol. XIII. O. 3.

***) „Anno 1419. 10. Martii datur 1 sexagena census pro Religioso Fratre Mathia de Sicea . . . Capellano Sanctimonialium Monasterii in Tynece de consensu Domicellae Elisiae Žerotinskae, Abbatisae et Conventus.“ Lib. Erect. Vol. X. K 2.

Mnohému z čtenářů bude asi divno, že jsme nechali klášter bl. Anežky v Praze, jehož dějiny vlastně jsme za úkol si vytkli, zcela stranou. Stalo se to z té příčiny, poněvadž se nám zdálo býti záhodno aspoň tímto o klášteře Týnickém se zmíniti, jelikož pozdější děje těchto dvou klášterů úzce se stýkají a takto snáze se jim porozumí. Klášter bl. Anežky v Praze a sv. Kláry v Týnici stály v tak blízkém spojení vespolek, jako starší sestra k mladší, čehož jsou důkazem události v době zbourání husitského. Bylo to roku 1420 v pondělí po nejsvětější Trojici, když rozličné voje husitské přepadly klášter sv. Anežky na Františku v Praze. Bezbranné klášterní panny byly s posměchem a hanou z tichého svého útulku vyhnány, vše co mělo ceny, bylo pobráno, klášter a kostel byl zapálen a obrácen v zříceniny. V strašném tomto okamžiku utekly se ubohé řeholnice do kláštera sv. Anny, když pak bouře poněkud utichla, přestěhovaly se do kláštera Týneckého, kde konečně našly odpočinku a útechy. To byla doba, v které oba kláštery splynuly v jeden; neboť klášter sv. Anežky v Praze zůstal v zříceninách po celých 136 roků až do času, kdežto řád Jesuitský přišel do Prahy. Však i klášter Týnecký, v němž sloučené řeholnice sv. Kláry hrozícímu nebezpečení ujiti doufaly, byl později od Husitů přepaden a vydrancován, a jen mocným Žerotínům podařilo se, zachrániti jej alespoň před ztroskotáním a zničením, tak že zachován byl věkům budoucím. Škoda, již klášter přepadením tímto utrpěl, byla veliká. Nebyl totiž pouze klášter vyloupen, nýbrž odcizeny mu i pozemky. Však i v tomto ohledu postarali se Žerotínové o slušnou náhradu tím, že odcizené statky kláštera byly opět navráceny a klášter sám jako znovu založen; jenom statek Sužetin r. 1443 abatyše Alžběta přenechala Jaroslavovi Plichtovi ze Žerotína, začez se ale klášteru jiných statků dostalo. (Pokračování.)

Pane, zůstaň s námi!

I.

Slunce jasné za hory se skrývá,
ze soumráčin luna stupuje,
slavné zpěvy slávek žalmuje,
z dálky zvonek vesní pozaznívá.

Stane poutník — za sluncem se dívá,
červánek mu skráně celuje,
mluva tužbu jeho zjevuje:

„Zůstaň s námi, neb se připozdívá!“

„Zůstaň, Pane, neb se připozdívá!
ostný cítím cesty konané,
svírá nitro touha kormutlivá:
zdali noha mdlá kdy postane
na prahu tam stánku svěceného,
a zda dojdou klidu ztraceného!“

II.

Došel poutník města posvátného:
u bran samých noha stanula,
s lící jasná perla skanula:
brzy dojde míru žádaného.

Pozdní růže slunce zapadlého
šedin starcových se dotknula,
vetchá clona těla sklesnula
na zápraží chrámu velebného.

Poutníku již poslední se schýlí
slzo-plodný večer života:
slunce zajde — čirá mrákota
obestře zrak — pomínou mu síly;
leč duch jeho v posled Pána vzývá:
„Zůstaň s námi, neb se připozdívá!“

J. V. Smělý.

D O P I S Y.

Z Volšan, dne 19. listopadu 1867.

(Vyznamenání učitele záslužným křížem.)

Nejvyšším rozhodnutím ze dne 4. října t. r. ráčil Jeho Veličenstvo císař a král náš František Josef zdejšímu učiteli panu Janu Cikanovi za jeho dlouholeté, horlivé a zdárné působení v oboru školství uděliti záslužný stříbrný kříž s korunou. Odevzdání této dekorace dělo se v neděli dne 10. listopadu ve velké vyučovací síni školní k tomu cíli slušně ozdobené u přítomnosti pana podkrajského z Karlína, místního duchovenstva, školního výboru, pp. přednostů a výborů král. obce Vinohradské, Volšanské, Staro- i Malo-Strašnické, školní mládeže, pp. rodičů a jiných hostů. P. podkrajský zmíniv se v krátkosti o zásluhách p. učitele pravil, kterak se tomu těší, že Jeho Veličenstvo ráčil blahosklonně tyto zásluhy uznati a povzbudiv p. učitele, aby i na dále neustával v horlivém, zdárném působení svém, odevzdal mu záslužný čestný kříž. Načež p. učitel hlasem pohnutým vzdal Bohu čest a chválu, kterýž mu sílu dal, že po tolik let úřad svůj zastáváti sto byl a děkoval Jeho Veličenstvu, kterýž v dobrotě srdce svého milostivě ozářil stáří jeho křížem záslužným; jakož i duchovním a světským představeným, jenž povždy náklonnost k němu a přízeň chovali, žádaje na konec p. podkrajského, aby neobtěžoval sobě nejvroucenější díky jeho k jasnému

trůnu nejmilostivějšího zeměpána dobrotivě oznámí, an mu možno není, aby osobně to učinil. — Po té jedna z družiček, žakyně zdejší školy, ve jménu školních dítek přednesla p. učiteli srdečné blahopřání; načež k shromážděným promluvil místní duchovní správce v. p. Fr. Kareš. Vyličiv důležitost a vznešenost povolání učitelského ukázal, kterak zasloužilý p. učitel až posud s prospěchem nevšedním působil v povolání svém, an po 44 let nejen dítky ve škole se vši pilností a svědomitostí vyučoval, ale také v chrámu Páně s horlivou nábožností zpěv řídil a hudbou služby Boží oslavoval. Jelikož ale od cvičení školního jen tehda lze očekávati cos prospěšného a trvalého, když rodičové snahy učitele vzhlédem dobrého vychování dítek všemožně podporují, vyzýval rodičů, aby napomáhali všemu, cokoliv učitel k duchovnímu vzdělání svých žáků za dobré uzná, aby vzájemně pro školu působili, klada jim na srdce základní pravidla křesťanského vychování, jimiž aby se řídili zvláště doba nynější káže, a napomenuv dítek k mravnosti a pilnosti vzdal díky všem, kdožkoli k oslavení tohoto dne byli se přičinili. — Na to všickni přítomní odebrali se v průvodu do chrámu Páně, kdež slavná mše sv. se konala. K.

V Přelouči, dne 15. listopadu 1867.

(Přednáška. Štědrý večer. Spolek paní. Adresa.)

Ve schůzi čtenářského spolku Přeloučského dne 10. t. m. odbyvané četl předseda p. Fr. Rychlík, ředitel hl. školy zajímavé pojednání: „Národnost česká a katolické kněžstvo,“ kdež pádnými důkazy z dějin českých a z dějin naší literatury dokázáno, že hlavně katolické kněžstvo to bylo, které povždy vše ujmalo se řeči naší mateřské, když jí takřka umíráčkem odzváněli; katoličtí kněží že byli prvními buditeli literatury a národnosti, z nich že vyšli spisovatelé nejčtetnější pro každý obor lidského vědění, oni že byli a jsou dosavade nejčinnějšími pěstiteli a podporovateli naší literatury a následovně že nespravedlivá a lživá jest řeč těch, kteří kněze katolického zatměncem a zatemňovatelem lidu nazývají. Kdo pozorně naslouchal přednášce, musel poznati, že se tu mluví pravda ryzejší té, na kterou jen jistí liberálové privilegium míti se domýšlejí. — Bliží se vánoce, ustrojíme našim dítkám jako každoročně vánoční stromek; avšak letos dítky samy chtějí k tomu přispěti, seč slabé síly jejich stačí: budouť ve svůj prospěch dávati divadelní představení, ku

kterému zvolil se jim Pravdův „Štědrý večer.“

Těšíme se srdečně na tuto zábavu, očekávajíce, že naše obecnostvo hojnou návštěvou a štědrými dárky radost působí našim maličkým. — Mluvě již o školních dítkách musím připojiti potěšitelnou zprávu. V zdejším okrese zřizuje se péčí horlivého a školství velmi přejícího starosty okresního zastupitelstva p. Poura *spolek paní* ku podpoře chudých dítek. Předsednictví přijala vys. uroz. paní hraběnka Choltická z Thunu a Hohensteinu, spolek pak sám záležeti bude z padasáti paní zvolených z celého okresu, jejichž úkolem bude dohlížeti bedlivě na duševní i tělesné vychování chudé mládeže, dbáti o pilnou návštěvu školy zvláště u těch dítek, které jsou osiřelé, neb kterých rodiče jsou nedbali; z fondu pak, který se zřídí dobročinnými sbírkami po okrese, podělovány budou dítky potřebným šatstvem a učebnými prostředky. Stanovy již vypracované předložil se co nejdříve k potvrzení. Bůh žehnej krásnému tomuto podniknutí. Tyto dni podepsalo veškeré duchovenstvo vikariatu Chrudimského *adresu*, kterou nejd. p. kardinal arcibiskup předloží panské sněmovně. V ní vyjadřuje, že úplně souhlasí s adresou ve Vidni shromážděných biskupů, odmítá naprosto mínění, jakoby nižší duchovenstvo přálo si zrušení konkordátu, žádajíc spolu, aby panská sněmovna ujala se zájmů tishné církve katolické. K—ý.

Od Šumavy, z okresu Nýrského, v listopadu 1867.

(Před 100 lety.)

Rád jsem v prázdných dobách, zvláště u příležitosti návštěv sousedů svých prohlížel archivy a knihovny farní, ale výsledkem hledání býval chudý a kusý. Našel jsem k. př. v Železné (u Berouna) krásné vydání spisů sv. Augustina, avšak neúplné, v Nýrsku na Šumavě skvostné vydání spisů sv. Bernarda v jednom foliantu, v Podsinovicích co památku na prvofaráře exjesuitu starší díla slavnějších moralistů, v Dešenicích: Prosperi Card. Lambertini postea Benedicti XIV. P. M. Commentarius de D. N. J. Christi Matrisque ejus Festis, Vetero-Pragae 1756 atd. Věady se nalezá Synodus Pragensis od r. 1762 a velká Agenda ovšem již zetlelá. Co o knihovnách; platí tím více o jednotlivých archivech; poukazuju jen na svůj vlastní. V tomto se stkví co hlavní dílo zákoník in Publico-Ecclesiasticis od r. 1767—1795; skvostná na pohled kniha ve folio, deset svazků v sobě zahrnující. Avšak obsah, jež nyní

za příčinou studií „o době Josefinské“ blíže probrám, mne jen zármutkem a hořkostí naplňuje. Ale nejenom dílo toto, nýbrž veškeré plody literární doby tehdejší buďto v říši Německé aneb u nás v Rakousku vydané jsou památky neblahých poměrů náboženských, jichž některé zbytky až na naše časy se udržely. Snahu biskupů onoho věku, aby církev reformovali, nemůžeme hned naprosto zavrhovati. Neboť nelze upírat, že skutečně mnohé neshody panovaly, ba i zlořády, jejichž odklizení by bylo mnohých výhod přineslo. Také nová zařízení mohli zaváděti, kdyžby bylo blaho církve jimi utvrzeno bývalo. Avšak hranici nepřestupnou tvořila povinnost, nepouštěti dráhu církevního *právního* zřízení, a jednati v jednotě a v srozumění se svatým Otcem v Římě. Ale dráhy, po kterých bohužel onoho času větší část biskupů kráčela, nemohly nijakž k dobrému cíli vésti. Nebylat to horlivost a péče o ryzost církevní disciplíny, nýbrž duch nejjalovějšího racionalismu, který se u veškerých výnosech tenkrát vydaných zračí. Hluboký smysl a význam veškerých církevních institucí, svatých obřadů a církevních výkonů zcela byl za těch časů vymizel, a tak se stalo, že pokoušeno se nejenom o vyvrácení domnělých zlořadů, nýbrž i o vyhubení úplně i věcí dobrých a spasitelných.

Na místo starobylé a velebné řeči latinské měla býti zavedena v bohoslužbě řeč německá. „Bohoslužba má se dítí v národní řeči,“ tak pravili r. 1786 v Mohuči nekritičtí spisovatelé církevní, „a jest to záležitost nejenom církevních přednostů, nýbrž i světských panovníků.“ Ovšem se biskupové toho času ještě neodvážili, aby povolili mši svatou v národní řeči sloužiti, avšak mnoho tehdejších vzdělanců usilovně se té věci dovolávalo; k. př. Werkmeister a jiní. — Bývalé zpěvníky a sbory zpěvácké vesměs byly zrušeny. Aby se řeči německé u posluhování sv. svátostmi mohlo užívati, vydány jsou nové agendy v Trevíru a v Mohuči. Kurfirst Mohučský sestavil r. 1787 zvláštní komisi k tomu účelu, aby nové takové rituále vypracovala. Návrh zněl v ten smysl, aby veškeré církevní úkony, na kterých lid bezprostředního podílu bere, n. př. oddavky, pohřby, křty atd. v národním jazyku se odbyvaly. Při ostatních výkonech posvátných postaveny nové formuláře v obou řečích, v německé totiž a latinské vedle sebe, aby takto přechod se razil k výhradnému užívání

mluvy národní. Při tom byly úkony vešmožně zkráceny, exorcismus atd. vymytěn co spočívající na předsudcích a pověrách dob minulých, a celek teprv k potřebám doby tehdejší přispůsoben. Nepochopitelným způsobem i liturgie pontifikální ku svěcení chrámů, zvonů, birmování atd. změněna jest, „ješto — dle současných spisovatelů — větší část biskupských výkonů mnoho hluku natropí, avšak málo ku poučení a povzbuzení lidu působí, a přece veškerá liturgie mnohem více ku zbožnosti přispívati má.“ Veškeré svaté průvody a poutě jakožto pověry měly býti zrušeny; „neboť konati pravé dobré skutky s horlivostí a pobožností jest Bohu obět mnohem milejší.“ Poněvadž ale lid příliš na těchto obyčejích lpěl, uznáno, že není radno, pobožnosti již stávající všecky najednou a na všech místech vyzdvihnouti. Z počátku tedy se nepřátelé církve uspokojili zakázati veškeré poutě, kde nábožní poutníci přes noc se zdržeti v obyčejí měli. Na přestoupení tohoto zákazu i peněžité pokuty byly uloženy. Při tom horleno proti tak zvaným obrazům milostným, jakož vůbec naproti všem obrazům v chrámech. Neboť obrazy utvrzují „prý lid jen v pověrách, a mají se buď docela odstraniti, aneb alespoň na počet nejmenší obmeziti.“ Rovněž zapovězeno, modliti se u takových obrazů, aneb svíce u nich rozsvěcovati, též zapovězeno lid žehnati s pozůstatky svatého kříže, zapovězeny jesle o svátcích vánočních, svaté hroby o velikonoci, a ostatní církevní obyčaje na den na nebe vstoupení Páně a na Svatoduši. Toutéž měrou nemohla bratrstva před racionalismem obstáti, — „neboť nemile působí na mysl duší pobožných, avšak rozumu také se tázajících.“*) Růžec, který při nich zaveden byl, jest prý pouhý vynález století, kdežto lid čísti neuměl, kde tedy jen schopen byl, jistý počet „zdrávasů“ sobě kuličkami odpočítati. Předměty posvěcené k. př. škapulíře dávají prý podnět ku pověře a ku posměchu. Odpustky se v těchto bratrstvech bez účelu rozmnožují, a „veškeré stanovy a zákony jejich čelí proti jádru a bytosti svatého náboženství.“ — Na místo veškerých bratrstev má nastoupiti jediné a sice pod jménem: „bratrstvo účinné lásky k bližnímu.“

*) Máme tři krásné přetlusté knihy ve folio v kůži vázané, se zlatou ořízkou a krásnými sponkami opatřené v archivu, kde jednotlivá bratrstva zapsána jsou, ale r. 1787 najednou vše přerušeno, a knihy ostaly od toho času naprosto prázdné.

Podobně se dělo s breviářem. „Breviář má roucho prastaré na sobě“ — píše učenec jakýsi té doby, — „není tedy čemu se diviti, že nyní jest zcela nepřiměřený.“ Proto též císař Josef r. 1784 veškerým biskupům rakouským poručil, aby se společně o změnu breviáře poradili, a v Říši totéž již r. 1786 započato, „aby zlepšený a s pravým duchem modlitby souhlasící breviář se vypracoval.“ Tento skutečně vypracován byl, avšak nikdy do života nevstoupil. Záležel ze 3 dílů: předně z Officium matutinum, kteréž sestávalo z ranní modlitby co úvodu, ze 3 žalmů, které každý den se střídaly, a z části sv. čtení; dále z Laudes se 4 žalmy a modlitby téhož dne připadající; pak přišlo officium diurnum, totiž 3 žalmy před mši svatou jakožto příprava, a 3 žalmy po mši svaté co díkůčinění; konečně nešpory, které pro každý den v týdnu jiných 5 žalmů s chvalozpěvem Magnificat obsahovaly, a krátkým životopisem Svatého dne následujícího a kompletářem skoro zcela nezměněným se končily. Ano kurfirstové němečtí tak se zapomněli, že r. 1788 zvláštní stálou kongregaci „rituum“ založili, kteráž v prosinci za příčinou zlepšení církevní liturgie první svou schůzku zahájila. Jiné pole reformy se strany biskupů a arcibiskupů onoho času byly posty. Množství spisů již dávno před tím bylo vyšlo, které jim záhodnost dokázati měly, aby veškeré posty zrušeny byly. Drahota postních pokrmů, nepatrný duchovní zisk tohoto příkázání, postavení katolíků u prostřed mnohých nekatolíků atd., vše to uváděno za důvody. Marně se opíral tehdejší nuncius papežský v Rejně Kolíně Bellisoni naproti tomuto proticírkevnímu směru professorů a literátů oné doby. Tak daleko dospěly neblahé věci, že arcibiskup Mohučský se sám protivoval jeho napomenutí, a jej napomínal ve své odpovědi dne 10. srpna 1785, „aby se o poměry jeho diecése nestaral, na kterých mu pramálo asi záleží.“ Byltě téhož přesvědčen jako jeho osvěcení professorové a v brzku to i skutkem osvědčil. Neboť ačkoliv se neodvážil jako arcibiskup Trevířský (dne 10. ledna 1789) půst na pátek a sobotu připadající zcela zrušiti, udělil nieméně každému faráři plnomocenství, aby o své ujmě od postu dispensoval a zvláště poznámek, aby při udělování dispensí přísní nebyli. Bylo předzvidati, že těmto reformám od lidu všady bude odpíráno. Proto tedy hleděno zvláště k tomu, aby „osvětou“ náboženské náhledy lidu se vytříbily, a staré

pověry (sic) se odstranily. K tomu účelu uznáno za prostředek nejvhodnější katechismus posud všude užívaný a od blahosl. Kanisia sepsaný odstraniti a jiným nahraditi, jenžby pokroku časovému lépe vyhověl. Den 1. ledna 1790 byl co lhůta určen k zaslání této práce, a co premie slíbeno 50 kusů dukátů. Skutečně se sešlo desatero prací, ale žádná ceny nedosáhla. Měl-li však nový katechismus v skutku posloužiti k osvěcení lidu, musel od kněžstva rovněž tak „osvěceného“ se přednášeti. Čehož aby se docílilo, musel na prvním místě vliv jednotlivých řeholí se zničiti. A skutečně se míchali biskupové i ve vnitřní ústrojí jednotlivých řeholí, a měnili libovolně svatá pravidla, základ života bohoslužebného.

Hlavní však ránu veškeré disciplině tím zasadili, že se arcibiskupové v Říši a zvláště Mohučský za oprávněné považovali, mnichy a klášterní panny v život světský nazpět uváděti, a jednotlivým i docela povolití, aby v stav manželský vstoupili, — an přece toto právo svatý Tomáš Aq. (Summa II. II. qu. 88. art. 11.) i samé církvi upírá, aby od slavných slibů panenské čistoty dispensovati mohla. — Zde je tedy několik náčrtků, jaké byly před 100 lety u nás poměry církevní. Ze stkvělé a radostné nebyly, každý snadno se dovítí. Když arcipastýrové ve svých diecích své postavení více méně zneuznávali, můžeme se pak těm podivným výnosům c. k. krajských úřadů diviti, jaké se u nás vydávaly? Doba nynější pokročila alespoň v tom, že tehdejší mňhavé názory přestaly, a že jasně vidíme, kde tábor pozitivní vědy a víry končí, a nihilismus a negace úplná důsledně se hmoždí. Ale snad někdo řekne, že alespoň materielní postavení kněžstva lepší bylo nynějšího. Nikoliv. V Říši alespoň brzy na to úplná sekularisace statků církevních nastala, pozemská sláva hodnostářů zmizela, veškerý majetek pöbelen jest a revoluce francouzská břemena hrozná i na ubohou naši vlast avalila, tak že i kněžstvo „přípřežemi a daněmi vojenskými“ mořeno bylo.

Ať nic nedím o vydání kostelních klenotů v době pozdější, nalezáme již před 100 lety nuceně fasce od farářů vypracované a v archivu uložené; nalezáme rozkazy k naturálním dárkům a na penězích v dobách válečných. A že těžce platiti mohli jednotliví farářové a ve lhůtách obcím spláceli, nalezáme co důkaz staré obecní účty z dob francouzské války. H. H.

KRONIKA.

Z Prahy. Staročeské zpěvy *vorátní* budou se opět zpívati po celý *advent* od 1/2 6. do 7 hodin v kapli sv. Václavské na hradě, u sv. Vojtěcha v Jirchářích, u sv. Petra na Poříčí, a u sv. Cyrilla a Metoděje v Karlíně, v seminářském chrámu Páně zpívají se ve všední dny v 6 h., v neděli však v 7 h. ráno. — V tomto chrámu Páně bude v neděli I. adventní, na kterýžto den připadá památka sv. *Eligia*, sloužena v 10 h. pontifikální mše sv. na úmysl zdejších zlatníků, při kteréž jako za minulých let vystaveny budou drahocenné relikviáře, kalich a jiné památky zlatníkům od Karla IV. darované. — V témž chrámu Páně bude se od 1—9. prosince konati ráno o 6. h. a odpoledne o 1/2 5. pobožnost k uctění sv. *Františka Xav.*

— *Adresu* znějící na panskou sněmovnu zaslalo JEmin. nejdušt. p. kardinálu arcibiskupovi Pražskému do Vídně světské i řeholní duchovenstvo měst Pražských a vikariátu Kutnohorského, Králického, Chrast., Kopidl., Něm. Brod., Hostinné., Královic., Ledec., Chrudim., Černo-Kostelec., Lanškron., Joachimov., Pardubic., Lipnic., Jaroměř., Poděbrad., Falknov., Polna., Hroznětín., Selčan., Litomyšl., Vysokomýt., a Kralohradeckého. Mnoho adres došlo z Budějovické a některé též z Litoměřické diecése.

— Pobožnost *40hodinná* bude se konati od 26—30. listopadu na Strahově, od 1—5. prosince u sv. Petra na Poříčí.

— Věci darované k loterii ve prospěch opravy a dostavění metrop. chrámu sv. *Víta* jsou na odív vystaveny v paláci arcibiskupském na Hradčanech každou neděli a svátek od 9 h. z rána do 3 h. odpoledne až do 27. prosince. Vstupné 10 kr.

— *Z Bohnic* píše nám p. J. B. o slavném pohřbu † p. faráře Vinc. *Sluky*. Průvod vedl a tklivou řeč pohřební měl d. p. vikář J. Konopa. Rakev nesli duchovní. Účastenství lidu bylo přehojné. Připomínáme, že jubil. kněz Sluka i u vysokém stáří svém rád se zabýval spisováním latinských letoznamů (viz v lonském „Blah.“ na str. 344 chronogramy o pruské válce). Poslední, který se nám na počátku října t. r. do rukou dostal, zní:

DICere LeCtVrIs

LVbens praeopto saLVteM!

— *Z Dobříše* došla nás zpráva o slavné opravě tamějšího chrámu Páně, kterouž k veliké radosti věřících s nemalou obětí podniknul a provedl d. p. farář Frant. Bartuněk. Korunou celého díla bude veliký oltářní obraz

nejsv. Trojice od proslulého umělce Jos. Helficha.

— *Z Budějovic.* *Adresy* oddanosti a souhlasení s adresou p. p. biskupů byly J. Excellenci nejdušt. p. biskupovi podány od duchovenstva z vikariátů, jichžto jmena jsou: Týn Horšův, Plánice, Týn nad Vltavou, Kaplice, Domažlice, Hradec Jindřichův, Treboň, Vimperk, Soběslava, Hluboká, Krumlov (městský vikariát), Horažďovice, Lukavice, Dešenice, Nové hrady, Jistebnice, a klášter cisterciácký ve Vyšším Brodě. — *Adresy*, v nichž p. p. učitelové se vši rázností protestují proti usnešením nedávno ve Vídni shromážděných učitelů, kteréž se týkají odtržení školy od církve, z těchto vikariátů došly: Treboň, Týn nad Vltavou, Plánice, Kaplice, Hradec Jindřichův (městský vikariát), Lukavice, Nové hrady, Jistebnice, Týn Horšův. — Za udržení konkordátu a práv církvi v něm zaručených již i ve *venkovských obcích* začínají se veřejně hlasy ozývati. Tak byly již podány Jeho Excellenci adresy od veskerých obcí následujících far: Kamenný Újezd (představení obci této fary adresu osobně přinesli), Německý Rychnov, Dlouhá Ves. Obce v adresách těchto zvlášť a slavně osvědčují, že zavrhuji civilní manželství a že chtějí, aby, jako až posud, tak i budoucně a vždy vychovávání jejich dítek ve škole bylo naskrze katolické a pročež aby nebyla škola od církve odloučena. — Podobnou adresu podal Jeho Excellenci osobně Jeho Osvícenost vysokorodý pan Bedřich hrabě *Schönborn* ve jmenu okresního zastupitelstva *Přestického*. F. J.

— *Z Kutné Hory.* Dne 19. listop. v den jmenovin Jeho Veličenstva císařové a králové Alžběty byly přičiněním cti. matky M. Augustiny, představené kláštera sv. Voršily od spolku dobročinných paní jako každoročně poděleny chudé dívky šatstvem zimním. Při té příležitosti mělo od dívek té školy býti provozováno divadlo, což muselo se odložit za příčinou úmrtí M. Marie Voršily, z řádu sv. Voršily, ježto po krátké nemoci v 77. roce svého věku dne 18. listopadu zemřela, 20. pak t. m. byla pochována. J. B. P.

Z Brna. J. Exc. nejdušt. p. biskup Antonín Arnošt vydal dne 28. října list k duchovenstvu, z něhož dle Brn. „Hlasu“ podáváme, co následuje: Kněz nemá ni na kazatelnici ni ve škole, aniž kde ve své vlastnosti co sluha svatyně tropiti politiku aneb politickými otázkami se zabývati. *Žádný, kdož bojuje Bohu, neplete se*

v obchody světské, aby se líbil tomu, jemuž se oddal (II. Tim. 2, 4). I uznávali jsme to povždy býti povoláním a povinností Naši, varovati velebné duchovenstvo před účastenstvím v nepříslušejících přích; když pak a pokud politické otázky proměňují se v otázky náboženské, a dotírá-li se i na jednotlivce v úmyslu, aby se tento rozhodl pro neb proti: tuby bylo mlčení se strany knězovy hříchem; tudíž jest kněz povinen, poučiti svěřené mu věřící o vztazích náboženských a pečovati o to, aby neupadli v blud anebo se dali zavést ku krokům převráceným. Zdali křesťan katolický povinen jest k úctě, lásce a věrné oddanosti ku hlavě své církve? zdali smí hlavu své církve považovati co cizinského mocnáře, s ním uzavřené úmluvy považovati co všeobecně zkazné a hlasovati pro jich jednostranné zrušení? zdaliž katolická církev smí zůstat pod poručnictvím státu, kdežto veškeré ostatní náboženské společnosti radují se ze samostatného řízení svých záležitostí? zdali smí katolický křesťan snášelivost k jinověrům až tou měrou rozšířiti, kdež se stává nesnášelivostí ku vlastní církvi? zdaliž jest volno katolickému křesťanu, nevíšimati sobě svátostného rázu manželství a souhlasiti s tím, žeby o věcech manželství katolíkův se týkajících neměl rozhodovati zákon církevní, alebrž počasná ustanovení státu? zdaliž smí katolík mluvití pro uvedení civilního manželství? zdaliž toto vůbec může mu platiti co pravé a skutečné manželství? zdaliž smí katolík souhlasiti s tím, aby náboženství přestalo býti základem vychování a vyučování ve školách, aby mládež ve školách beze všelikého náboženského vyznání směla odvracována býti od poznání a lásky Téhož, jenž byl pravil (Mat. 19, 44): „Nechte dítek a nebraňte jim jíti ke mně!“ aneb zdali ve školách co do víry sobě rovných má se základ položití k lhostejnosti náboženské a dítky zdali mají pro příští život zůstaveny býti beze vši pevné opory? zdali přísluší katolíku, čísti proticírkevní listy? dáti sobě co den líbiti, aby víra jeho se zpotvořovala, hana na církev kydala, a vše, co posvátného jest, v opovrženost se uvádělo? vycházení špatných novin umnožovati jich odbíráním, vlastními penězi? zdaliž to bez hříchu činiti smí? zdaliž to není tolikéž hříchem, a podlé okolností těžkým hříchem, souhlasiti-li katolíci s voláním, aby konkordát zrušil se? přidávají-li i svá jména ku jmenům nepřátelův konkordátu? — Tyto všechny

jsou zároveň i náboženské otázky, ohledem jich rozluštění nesmí ni biskup ni kněží zůstaviti věřící lid v nejasnotě; a s toutéž svobodou, s jakou dovoleno jest nepřátelům církve brojiti co den při patričné i nepatričné příležitosti proti konkordátu v novinách a ve spisech, musí i vám, velební bratři, dovoleno býti, zastávati konkordát a zaručená jím církevní práva poučováním, napomináním, káraním a uvarovati věřící bludu a hříchu. Vás neméně jakož i Nás zavazuje napomenutí Páně (Ezech. 3, 7. a násl.): „Synu člověka, strašným dal jsem tě domu israelskému; a uslyšíš z úst mých slovo a zvěstovati jim budeš ode mne; jestliže když já dím bezbožnému: smrti umřeš! ty nezvěstuješ jemu, aniž řekneš, aby se odvrátil od cesty své bezbožné a živ byl: on bezbožný v nepravosti své umře, ale krve jeho z ruky tvé požádám; pakli ty zvěstuješ bezbožnému a on neodvrátil se od bezbožnosti a od cesty své nešlechtné: on sice v nepravosti své umře, ty pak duši svou vysvobodil jsi.“ — Vyslovující svou důvěru, že při dotýčných poučováních, napomináních, rozpravách kráčeťi budete opatrně a s láskou, i všeliké tvárnosti vašího roznicení, sobeckých úmyslův se vystříhajíce, odporníkům žádného podnětu k podezřívání nedávajíce, jména osob v přednášce vaše nepotahujíce, aniž čehož uvádějíte proti autoritě světské moci; mějtež i vy úplnou důvěru ku svému biskupovi, jenž činnost vaši nejlepšími přáními provází a při poněkudných útocích vás nenechá bez ochrany a obrany. Pracujmež spojenými silami, modlemež se jednomyslně a jedním srdcem, aby se uskutečnilo, co Jeho c. k. apošt. Veličenstvo při uzavření smlouvy se sv. Stolicí co cíl její byl vytknul: aby totiž *mravné základy řádu a blaha u národův rakouských obnovily se a upevnily; víra, svoboda a mravní síla udržena a rozmnožena byla*. Kýžby odporníci konkordátu přišli v tom ku spasnému poznání!

Z Vírtemberska. V říjnu t. r. navrátil se v Stuttgartě do katolické církve vévoda Vilém z Urachu, jenž býval guvernérem pevnosti Ulmu. Choť jeho Florestina, rozená kněžna z Monako, jest zbožná katolická, která s neobyčejnou odevzdáností ošetřuje manžela svého, od několika let chorobou stíženého. V zimě minulého roku přebýval vévoda v Římě a po návratu do vlasti dozrál v něm úmysl přináležeti církvi katolické.

Z Pruska. V městě Monastýru ote-

vřeno jest letošním rokem školním „kollegium Amerikanské,“ kdež se mají vychovávat katoličtí misionáři pro severní Ameriku. Správu téhož semináře převzal farář Witte s rektorem Ehrn-em, jimž napomáhají kaplani Rump a Offenber. Letošního roku čítá kollegium 8 chovanců, kteříž mimo ostatní vědy se také anglickému jazyku přiučují. Biskupové z Alton-u a z Fort-Wayne v Americe vyslovili upřímnou radost svou nad zřízením téhož ústavu; dejž Bůh, aby vždy více zkvétal, tak aby s vystěhovalci se spolu také kněží do Ameriky ubírali a tam o duchovní potřeby krajanů svých pečovali mohli.

V Berlíně bylo r. 1837 toliko 20.000 katolíků, 6 kněží, 765 dítek školních; za rok 363 křtů, 72 sňatků manželských a 340 pohřbů. Avšak roku 1866 bylo v Berlíně 44.000 katolíků, 14 kněží, 2800 dítek školních, v roce 1391 křtů, 383 sňatky a 1289 pohřbů. V celé delegatuře Berlínské (kteráž stojí pod biskupem Vratislavským a zahrnuje celé téměř Braniborsko i Pomoransko) bylo r. 1837 katolíků 30.610, 13 kněží, 1398 dítek školních, 552 křtů, 107 sňatků a 490 pohřbů v roce. Lonského roku bylo v delegatuře vesměs 66.000 katolíků, 48 kněží, 4858 školních dítek, a za rok 3033 křtů, 521 sňatků a 2025 pohřbů. Klášterů jest v celém okraju 9, z nichž v Berlíně 3 (Voršulinky, Milosrdné a Šedé sestry.)

V Porýnsku navštívil nedávno příbuzné své v Nattenheimě kněz misionář Ludvík Sifferath, kterýž před 14 roky co rolník z Nattenheimu byl odešel s pevným úmyslem, že si za mořem novou vlast a nové povolání vyhledá. Procestovav některé krajiny v severní Americe přišel do státu Michiganského a přijat jest do kláštera, v němž bratr jeho od několika let hospodářství vedl. Ludvík Sifferath s neobyčejnou vytrvalostí započal v klášteře studia svá, uče se jazyku latinskému, anglickému a indianskému. V několika letech učinil tak značný pokrok, že byl ustanoven za učitele a katechetu na farní škole. Avšak tím nikoli nebylo ukojeno. nejvřelejší přání Sifferathovo, on si žádal vyššího stupně — chtěl se stát knězem. Věnoval se tedy s dvojnásobnou pilností studiím theologickým, načež byl za kněze posvěcen a nejprv co výpomocný kněz, brzy pak co farář indianské osady na jezeru Michiganském ustanoven.

Z Badenska. Staříckému arcibiskupu Frýburskému nastal opět nový boj proti

vládě. Ačkoli za ministerstva Lameyova prohlášena byla úplná autonomie katolické církve, nieméně žádá teď vláda, aby katoličtí bohoslovci mimo zkoušky z theologie ještě také jinou zkoušku státní odbyvali z předmětů světské vědy se týkajících. Proti tomu se ohradil arcibiskup Vicari a zapověděl svým bohoslovcům, aby se oné zkoušce nepodrobovali. S druhé strany však vláda nevšímajíc si protestu arcibiskupova sestavila komisi z profesorů university, techniky i škol středních, kteráž má bohoslovce katolické i protestantské zkoušeti z latiny, řečtiny, filosofie, literatury, dějepisu a ze známosti ústavy zemské jakož i poměru spolků církevních k státu. Smutný následek tohoto nového sporu bude bezpochyby ten, že se obsazování far v Badensku poznovu bude muset odročiti a že všude jen administrátoři budou duchovními správci osad katolických.

Z Vídně. Milodary pro sv. Otce uveřejněné ve „Volksfreundu“ obnášejí již 16.812 zl. v bank., 231 zl. 97 kr. a 28 tolarů ve stř., 12810 franků, 210 dukátů ve zlatě, 800 fr. v poukázkách, 1100 fr. v oblig., 1 los Rudolf. a 5 lirů.

Z Říma. Dne 7. t. m. zemřel kardinal Robert *Roberti*, nar. 23. pros. 1788, kard. od 30. r. 1850.

— Po skvělém vítězství pap. vojska u Mentany dal sv. Otec dne 8 t. m. sloužit za padlé vojiny v kapli Sixtinské slavnou zádušní mši sv., kteréž přítomen byl a sám pak závěrečné modlitby (absoluci) vykonával s takovým pohnutím, že slzí utajiti nemohl. Kardinal Reisach co komorník (Camerlengo) sv. sboru vyjádřil pap. generálovi Kanzlerovi díky zvláštním listem a připojil k němu 18000 skudů co dar pro raněné a pro rodiny padlých v boji vojinů. — O zajaté Garibadiány byl sv. Otec velmi starostliv. „Mějte péči o raněné, pravil, a vliďte nakládejte se zajatými. Dejte jim šatstva, jehož potřebují a s dostatek pokrmu: makaronů, chleba a masa; nikoliv však vína, doložil usmívaje se, bez toho jim hlavy třeští.“

Z Polska. Dne 16. srpna t. r. umřel dr. Josef *Goritz* biskup Varminský (v Prusku) 85 roků starý. Jak mnoho činil pro chudé, o tom vypravují protestantské noviny gdánské asi takto: Po rodičích a také z dědictví soukromého zvěčnělý prelát měl přes 60.000 tol., z kterých nejenom úroky, nýbrž i část jistiny již za živa daroval ve prospěch sirotků. Vezme-li se ohled na jeho roční příjem (9000 tol.), z

něhož sotva $\frac{1}{4}$ potřeboval pro sebe a dům svůj, smíme tvrditi, že úhrnem vydal pro chudé, na školy a chrámy přes 200.000 tol. R. 1852 věnoval na založení dívčí školy v rodišti svém 4750 t., tamtéž založil chudinec a obdařil jistinou 13.200 tol., na zbudování nových chrámů v Stokholmě, Tilži a Memlu dal 3000 t., mimo to poslal dvakrát po 1000 t. pro chudé vdovy syrské v Zemi svaté. Láska jeho a dobrotivost nejvíce projevovala se k maličkým, které on miláčky Kristovými nazýval. Potkav na cestě dítko, vždy se s ním pobavil, pak obdařil, každoročně posílal do větších měst své biskupské osady, již řídil 25 roků, jisté sumy peněz na vánoční dary pro mládež. Největší ale důkaz své lásky k dítkám projevil věnováním biskupského paláce v Heilsberku (nejskvostnějšího gotického stavení v celém Prusku z XIV. st.) za sirotčince, jehož zřízení stálo asi 45.000 tol. V tomto domě vedeném sestrami Milosrdnými s. Vinc. vychovává se 70 ubohých dětí. Duchovenstvo vidouc pobožné snahy svého pastýře pomáhalo mu dle možnosti.

Když r. 1856 zbožný kmet slavil 50leté druhotiny kněžské, deputace Berlinská, Královecká, Pelplinská a Brunsberská projevíly mu svá přání, duchovenstvo pak Varminské mimo vroucná blahopřání složilo 10.000 t. na upravení dotčeného sirotčince. Vychovaní tam sirotci zajisté po celý život svůj modliti se budou za svého dobrodince, jenž byl *otcem chudých*. Připomenouti sluší, že Varmia na východ od Gdanska položená, patřila druhdy ke království Polskému, že lid tamní mluvící zkaženou polštinou jest velmi pobožný, a že sídlo biskupské jest v Hailsberku, kde spočívají ostatky slavného Slovana Koperníka. —

— Dne 3. září t. r. umřel ve Vloclavku Michael *Marszewski* biskup Kujavsko-Kaliský. Narozen v Kašubách blíž Gdanska studia bohoslovecká odbyl ve Vloclavku, tamtéž posvěcen na kněze (1825) pracoval co kaplan při katedrálním chrámu i co tajemník konsistorní, později co kanovník i administrátor diecése, a konečně co biskup od r. 1857. Četný průvod pohřební vedl dr. Popiel biskup Plocký v čele 150 kněží. — Již tedy v Kongresovce jsou jenom tři biskupové, a sice: Juszyński v Sandoměři, Popiel v Plocku, a Lubiński v Augustově. —

— Rusko, jak di Gwiazdka Cieszyńska, na 75.000.000 lidstva má sotva v 20.000 školách 8—900.000 žáků; Turecko

na 25.000.000 obyvatelstva má 15.000 škol s 600.000 žáků.

— Carským ukazem zrušena jest *dědičnost* duchovních hodností v schismatickém Rusku, kdež posud popův syn, a neb nebylo-li ho, zeť stával se popem.

— *O sv. Stanislavu*. V IV. dílu spisů Jana Kollára, totiž v druhém jeho cestopisu na str. 65 čteme takto: „Ve chrámě jesuitském S. Andrea (v Římě) jest pomník výborný ačkoli něco podivný S. Stanislava Kostky, rozeného Poláka. Představuje toho svatého, anť na žlutomramorovém lůžku mrtvý leží, hlava, ruce a nohy jsou z bílého mramoru, oděv ale jesuitský z černého. Kostka tento zemřel v 22. r. života. Byl biskupem v Krakově, poněvadž pak krále polského Boleslava II. pro jeho rozpustilý život káral, anobřž potom i do kletby dal a do chrámu pustiti nechtěl, Boleslav hněvem rozlícen jej vlastní rukou před oltářem r. 1079 zamordoval. R. 1622 byl v Římě za svatého vyhlášen.“

Jest to věc divná, že tento výtečný spisovatel a hluboký skoumatel slovanských starožitností tak pochybil z ohledu dvou mužů, jenž mezi Poláky velké nabyvše slávy jsou velebeni co svatí. Věc se má následovně: S. Stanislav Kostka, o jehož pomníku píše J. Kollár, narodil se ve vsnici Rostkovo, neb Kostkovo, v Mazovsku r. 1550 z rodičů bohatých a šlechtetných. Z Vidně, kde s bratrem svým Pavlem studoval, odebral se tajně do Říma, vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova a tam v 10. měsíci noviciátu umřel d. 15. srpna r. 1668. Bylť on jesuitou, nikdy ale nebyl biskupem, jak praví K., a tím méně mohl zavražděn býti 500 let před svým narozením. Kollár měl vědět, že Poláci mimo sv. Kostku mají také sv. Stanislava Ščepanovského, jenž jsa biskupem v Krakově co horlivý pastýř napomínal nemravného krále, od něhož při oltáři l. 1079 zavražděn byl, pak od papeže Innocencia IV. (1270) za svatého vyhlášen. Nejpodivnější jest však to, že p. K., jemuž dějiny všech chrámů a obrazů známé jsou, napsal, že zabytý r. 1079 Stanislav S. leží v obleku jesuitském, známo ale, že ten řád teprv v XVI. století založen byl. —

Z Francouzská. Francouzská akademie v Paříži uděluje každého roku několik tak zvaných „odměn čtosti,“ jež v minulém století založil p. Montyon. Letošního roku v sezení akademie dne 29. srpna udělena jest první odměna 2500 franků

šlechtné panně Agatě Mohais v Angersu. V řeči své vyličil sekretář akademie Fal-loux výtečné skutky křesťanského milosr-denství, jimiž tato panna proslula. Před 18 lety přijala pět dítek bratra svého, chu-dého to zedníka, za své vlastní, ještě jim byla matka zemřela, a svědomitě o ně pe-čovala. Nabízelo se jí několik ženichů, ona však zvolila raději oddati se službě trpícího člověčenstva. V nepatrném domku svým ošetřovala Agata křehké starce, ja-kož i útlé dítky, obzvláště děvčata, jež vše-možně chránila před svůdci. Přitom od nikoho nežádala příspěvků na tyto dobré skutky své, nebřž jedině o práci, o zaměst-nání prosila. Někteří z těch, jimž dobře činila, byli jí vděční; jiní však spláceli jí nevďekem, oloupivše ji několikráte o skrov-nou sumu peněz, kterou pro chudé ustrá-da-la; nic však nebylo s to změnití úmysl její, ona doposud, ačkoli již pokročila v stáří, netoliko v domě svém ale i v městě ošetřuje nemocné, pomáhá opuštěným, na každé místo radu a útěchu přináší.

Z Paříže přinesly obecné noviny Aug-spurské zprávů, že ku konci října t. r. tam zemřel slavný filolog Bedřich Dübner, kte-rýž zejména o vydání řeckých spisovatelů sobě zásluh nemalých vydobyl a k zave-zení lepší metody vyučovací ve Francouz-sku přispěl. Nač ale Augspurský list za-pomněl, jest ta důležitá okolnost, že Düb-ner byv dříve protestantem, pilným bádá-ním přesvědčil se o božském původu cír-kve katolické a co syn této církve zemřel.

Z Anglicka anglický arcibiskup Kantuarienský vyslal před některým časem biskupa dr. Milmana do Kalkutty v Asii, aby tam záležitosti církevní obstaral. Biskup Milman na své cestě v Egyptě navštívil v městě Kaiře patriarchu Koptického; vy-pravoval jemu, kterak prý anglikanská církev si velice váží církve východní a toužebně si přeje v užší spojení vejíti s Kopty, kteříž jak anglikáni se domnívají, pravou posloupnost apoštolskou až dosavad zachovali. Když biskup řeč svou ukončil, tázal se jej patriarcha: „Kdo vás posvětil za biskupa?“ Načež onen vece: Jeho Mi-lost arcibiskup z Canterbury. „Kdo?“ tá-zal se opět patriarcha; „z Kantlebelley?“ (Arabové vyslovují r jako l). Já znám to-liko čtyry arcibiskupy staré církve: jedno-ho v Alexandrii, druhého v Jerusalemě, třetího v Antiochii a čtvrtého v Římě; o arcibiskupovi z Kantlebelley ničeho nevím.“ Dále se patriarcha otázal biskupa, není-li ženat? Načež tento odpověděl, že není, ale

že se oženíti smí, ještě církev anglikanská toho biskupům povoluje. „Jakže?“ tázal se v nejvyšším udivení patriarcha; „vy že jste biskup a mohl byste se oženiti? Vy jste podvodník a nic více!“ a s těmi slovy jej propustil.

V Londýně se zřídil zvláštní spolek pod názvem „fond sv. Petra a sv. Micha-ela“ ku podpoře sv. Otce, a jeden dárice hned přispěl sumou 100 liber šterlinků.

Z Ameriky. Dne 14. října zemřel v New-Yorku dr. S. Yves v stáří 71 let. Byl biskupem anglikanským v Severní Ka-rolině, r. 1852 však se v Římě navrátil do lůna katolické církve. Příčiněním jeho zřízen jest v New-Yorku ústav pro opuště-né dítky katolické.

Literární oznamovatel.

— „*Časopis katolického duchovenstva.*“ Svazek 7. Obsah: O irvingianismu. Církevní žehnání sňatku manželského. Budoucnost na-šich škol. O farách náboženského fondu v po-měru k starým farám. Kronika: Konkordát a nepřátelé jeho. Jaké požadavky vznášá doba nynější na katol. duch. pastýře. Liter. oznamovatel.

— Tiskem a nákladem B. Stýbla v Praze vyšly *kalendáře* na rok 1868: „Pro-rok,“ „Koledníček,“ „Prager Bote“ a „Haus-freund.“

— „*Obrázky z Ruska.*“ Od Jana Blatenského. Nákladem kněhkupectví B. Stý-bla v Praze. Stran 80. S ocelorytinou před-stavující ruskou trojku na útěku před vlky.

— „*Dějiny někdejší slavné řeholní ka-nonie svatého Augustina v Třeboni a ně-keré památnosti tohoto starobylého města.*“ Dle hodnověrných pramenů sestavil P. Josef Vačkář, kooperator. V Praze 1867.

— „*Základy křesťanského vychová-vání.*“ Kniha věnovaná všem rodičům a pěstounům mládeže. Vzdělal Josef Podstránský, kněz církevní. V Praze. Nákladem vlastním, tiskem k. arcib. kněhtiskárny 1868. Stran 240. Stojí toliko 50 kr. Prodává se v kněh-kupectví B. Stýbla v Praze. Čtenářové naši vědí, že to otisk z letošního Blahověsta, a přísvedčí nám, že kniha tato hodí se zvlášt za dárek novým manželům. Připomínáme, že p. spisovatel 1000 výtisků tohoto díla věnoval a zaslal ve prospěch opravy katedrálního chrámu Sv. Ducha v Hradci Králové a že jenom 100 výtisků na skladě jest v kněhku-pectví Stýblovu; pročež si přispíšíti třeba, aby především knihovny poděleny byly.

— Nákladem „Zlaté knihy dívek če-ských“ v Písku vyšly a rozesílají se: a) „Zlaté

Lišky. Dárek útlověkým dívkám do Zlaté knihy zapsaným. Spořádal Vojt. V. Janota, t. č. ředitel sirotčince. Číslo 5. Stran 166 a X s mnohými a pěknými obrázky. Obsahuje též povídky od našeho Fr. Pravdy. b) *„Zlaté Klasy.“* Dárek dospělejším dívkám do Zl. kn. zapsaným. Spořádali prof. dr. Jos. Pažout a prof. V. Lešetický. Číslo 5. Stran 116 a X. Na konci rozmanitých článků nalezá se v černém rámci nástin života dr. Jos. Pažouta, jenž byl jednatelem „Zl. knihy“ a redaktorem „Zl. klasů“ a dne 9. července 1867 zemřel.

— Spisu *„Jednání a dopisy konsistoře katolické i utraquistické,“* kterýž k vydání upravil dr. Klement Borový, vyšel dílu I. sešit 4. (str. 241—320).

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

V Pánu zesnul:

- P. František X. *Havránek*, kněz a býv. noviciemistr ř. křižovnic., farář v *Unhošti*, k. arcib. notář, apošt. misionář, člen výboru Děd. sv. Prokopa atd. 19. listop. Nar. v Hradci Králové 27. září 1805, vysv. 24. července 1831; proslul co kazatel, zpovědník a spisovatel: byl horlivým spolupracovníkem „*Blahověsta*“ a r. 1852 spoluredaktorem „*Časopisu pro katol. duchovenstvo*“; r. 1840 vydal co kaplan „*Postní kázání*“ a r. 1843—1846 celoroční běh „*Nedělních kázání*“ (3 svazky). Sedé sestry oplakávají v něm prvního duch. rádce a takřka spoluzakladatele svého.

Vyznamenán jest:

- p. Jan *Hunger*, k. arcib. vikář a školdozorce okresu Kralovickéhoho, os. děkan v Rabštejně, jmenován jest nejv. rozhodnutím d. 12. listop. čestným kanovníkem kolleg. kapitoly Staroboleslavské.

V biskupství Kralohradeckém.

V Pánu zesnuli:

- p. Frant. *Kaplan*, bisk. notář, osob. děkan a Kalnenský farář, v Nové Pace dne 5. listop. (nar. v Libchavách 4. říj. 1802, kněz od 31. srp. 1828);
p. Ant. *Koldrský*, farář ve Velké Losenici, dne 15. listop. (nar. v Pardubicích 19. července 1794, kněz od 1. listop. 1820).

Vyznamenání jsou:

- p. Jan *Pačour*, farář ve Stračově, jmenován proz. bisk. vikářem a školdozorcem v okresu Hoříckém;
p. Jan *Barták*, kazatel při chrámu P. Marie, jmenován vicedirektorem v chlapeckém semináři v Hradci Králové.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Frant. *Hromadník*, kaplan v Blovicích (diec. Budějovic.), za faráře do Liberka;
p. Vinc. *Vacek*, koop. za admin. v Čermné;
p. Frant. *Hernych*, koop. v Heřmani, za kaplana do Lomnice;
p. Štěpán *Sova*, koop. z Třebonína do Heřmaně;
p. Václav *Novotný*, za kooperatora do Třebonína;
p. Frant. *Chlupáč*, kaplan v Jaroměři, za proz. katech. na vyšší reální škole v Kutné Hoře;
p. Václav *Hrdlička*, katech. v Kutné Hoře, za kaplana do Jaroměře;
p. Jan *Saska*, proz. kap. v Rychnově, za koop. do Kunštátu.

Uprázdňená místa:

Kalná, fara patron. knížete Rohana, od 6. listop. do 18. prosince.

Velká Losenice, fara patron. hraběnky Clam-Gallasové, od 16. listop. do 28. prosince.

V biskupství Budějovickém.

Vyznamenání jsou:

- p. Karel *Hájek*, děkan v Domažlicích, stal se skuteč. b. vikářem a školdozorcem v okresu Domažlickém, a jmenován jest b. kons. radou;
p. Jakub *Fortunát*, farář v Lomnici, stal se skuteč. b. vikářem a školdozorcem v okresu Třeboňském a jmen. b. kons. radou;
p. Jan *Špitálský*, farář v Borovanech, stal se skuteč. b. vikářem a školdozorcem v okresu Novohradeckém a jmenován b. kons. radou.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Frant. *Toušek*, farář v Hluboké, za děkana v Třeboni;
p. Ant. *Gregora*, farář v Blansku, za děkana v Svínech Trhových;
p. Václ. *Dvořák*, kapl., za řed. a katech. na hlavní škole v Soběslavi;
p. Jos. *Špaček*, kaplan v Kaplici, za administr. do Blanska;
p. Frant. *Žlábek*, koop. za adm. v Hluboké;
p. Jan *Thurnwald*, kapl. v Kumžaku, za výpom. kapl. do Chvojnova;
p. Vác. *Hájek*, zám. kaplan v Čechovicích, za lokalistu v Milavě;
p. Karel *Geringer*, kapl. z Vodňan do Č. Rychnova;
p. Frant. *Holík*, kapl. z Č. Rychnova do Vodňan.

Uprázdňená místa:

Blansko, fara patron. hrab. Buquoy, od 11. listop.

Hluboká, fara patr. kníž. Schwarzenberga od 11. listop. do 27. pros.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
v kniž. arch. semí-
náři číslo 190—1.

Expeditce:
v kat. knihkupectví
B. Stýbla,
na sv. - Václavském
náměstí, č. 786—II.

Nedostlá čísla rekla-
mujte nejdříve
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasý katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

**Předplácí se
v expedici
i u všech řádných
knihkupců**
na rok: 3 zl. 50 kr.
na půl: 1 zl. 30 kr.

Po poště:
jenom v expedici
Celoroč. 3 zl. — kr
půlroč. 1 zl. 55 kr.

Předplacení č. tvrt-
le t ní se nepřijímá.
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bídné činí národy.“ (Přisl. XIV. 34.)

Pastýřský list.

Augustin Pavel Vahala,

milosrdenstvím Božím a milostí apoštolské
Stolice

biskup litoměřický,

všem věřícím biskupské osady pozdravení a
požehnání.

Řízením božské prozřetelnosti jest cí-
sařství naše říši zcela zvláštní. Žádná jiná
říše není takovou rodinou národův mluvi-
cích tolika jazyky. Říše naše patrným jest
důkazem, že křesťanství národy rozličných
jazyků v jednotu spojuje, učí je, aby se
milovali a jedenkaždý aby šetřil práv dru-
hého.

Jelikož pak žádná říše nebývá napo-
řád bez bouří, jako jednotlivec nebývá bez
strastí, tak i Rakousku nastala doba, kteráž
jim mocně zatřásá.

Téměř po dvacet let říše naše usiluje
o své přetvoření, aniž se ho potud dodě-
lala. Jest již na jevě, že dilo to jest ne-
snadné.

Čím pak těžší jest dílo, tím více třeba
na mysl bráti slovo písma, kteréž dí: „Ne-
bude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo
pracují, kteříž stavějí jej“ (Žalm 126.) Jest
však strana, kteráž netoliko chce stavěti
bez Hospodina, ale i zbořiti co Hospodin
postavil.

Jestli strana, jenž bez ustání hlásá, že
nelze zachovati říši, lečby církev s jejím
učením i zřízením co nejvíce se utlačila a
možná-li i odklidila. Jestli strana, jenž
ke všem strastem říše ještě přičiniti chce
zmatků náboženských a církevních.

Mezi přívrženci strany té jsou mnozí,
o nichžto třeba říci: Nevědí co činí. Těm
zajisté toliko jde o to, aby stůj co stůj u-
kážali se osvěcenými. Tato žádost pudí
je více, nežli nenávisť k církvi. A snad
i domnívají se někteří, že by tím sloužili

Bohu. (Jan 16, 2.) Toliko Bůh zná a soudí
obmysl srdce jejich: my ho neznáme. A-
však čím více strana ta užívá okolností,
pokud jsou jí příznivy, v prospěch svůj,
a čím více běře se k předu, tím více po-
vinnost přikazuje biskupům, aby povznesli
hlasu svého a vyložili věřícím, co mají či-
nit, kdož chtějí býti a zůstati pravými ka-
toliky. Za tou příčinou biskupové sešli
se ve Vidni, a co jim kázala pastýřská po-
vinnost jejich, položili v přípis k Jeho c.
k. apoštolskému Veličenstvu. I chci Vám,
Rozmili, tímto biskupským listem stručně
pověděti hlavní obsah řečeného přípisu.

Církev již od svého založení vede boj
se světem. V jejím učení a zřízení není
ničeho, co by bylo nezakusilo již a nepře-
konalo četných útoků, tak že ani možný
není útok, jehož by tu nebylo bývalo.

Čas od času vzniká však boj ten s
větší prudkostí; svět do pole vysílá šikův
vždy větších, a při tom chlubí se pokaždé,
že vymyslí zbroj na čisto novou, na jisto
vítěznou. Po té vydá se heslo, a to hodně
temné, by každý při tom mohl si mysliti,
co mu libo, a pak žene se útokem. Heslem
takovým za nynější doby jest „*konkordát*.“
Téměř veškeré noviny v německo-slovan-
ských zemích, jsouce spisovány nejvíce od
židů, na každý den a s úsilím vždy rostou-
cím zdvihají pokřik a hrozby proti kon-
kordátu.

Všecko neštěstí, nedostatek peněz, dra-
hotu, porážku našich vojáků, to vše přinesl
prý říši rakouské konkordát. Jednat se o
to, hodně mnoho prachu nadělat a ohluš-
ujícím povykem zmámiti a poděsiti myslí
bázlivých. Na obecní zastupitelstva naléhá
se, aby povstala proti konkordátu; odváží-li
se kdo konkordát hájiti, chrlí se naň povo-
deň potupy. Vládě hrozí se velikým nebla-
hem ano i rozpadem říše. Ký div, kdyby

ten, kdo neví, co jest konkordát, myslil si třeba, že jest to prachovna, jakážto každého okamžení může se zejmouti a výbuchem svým říši obrátiti v sutiny.

Povážlivý člověk však ani sebe větším povykem nedá se omámiti; on ohledá věc, aby se přesvědčil, co jest a jaká jest; on nenechává jiných mysliti za sebe, ale myslí a skoumá sám. Protož vybízím Vás, Nejmilejší, uvažujte, skoumejte sami.

I což tedy jest konkordát? Roku 1855 Jeho císařské Veličenstvo „slavnou smlouvu“ učinil s papežem, viditelnou hlavou církve.

Smlouva ta zavírá v sobě 36 článkův; v předposledním článku obě smlouvající strany zejména slibují, „že i samy i jich nástupci budou svědomitě zachovávatí vše, na čem jsou se usnesly.“

Taktéž výslovně se stanoví, že smlouva ta v mocnářství rakouském „po všechny časy bude míti platnost státního zákona.“ Na konci praví Jeho Veličenstvo: „Ohledavše články této smlouvy a dobře jich uváživše, prohlašujeme všechny a jedenkaždý za stvrzené a schválené, a slibujeme svým císařským královským slovem za sebe a své nástupce, že vše, co v nich obsaženo, věrně provedeme, a nikterak nepřipustíme, aby se naproti tomu jednalo.“

V každé smlouvě obě strany na vzájem si propůjčují práv a berou na sebe povinnosti. Má-li pak v smlouvě státi se změna, sluší oběma stranám opět se smlouvati. To ovšem samo sebou se rozumí, jest však nad to i výslovně vyřčeno v 35. článku smlouvy té, kdež čteme: „Kdyby pak na příšt nesnáze jakási se vyskytla, tož Jeho Svatost a Jeho císařské Veličenstvo smluví se obapolně, aby věc přátelsky se urovnala.“

A nyní slavná smlouva ta ihned má se rušiti a ničiti — třeba i bez potazu papeže, s nímž se uzavřela.

A z jaké to příčiny? Poněvadž se tak zachtělo jisté straně, kteráž má příliš na kvap; poněvadž ta strana tvrdí, že dovoleno naproti papeži, co naproti nikomu jinému se nesluší; že jest to věc libosti, církvi dáti práva aneb jich nedati. Bez ostýchání mluví se, že za oné doby, když ještě nebylo říšské rady, císař ani neměl práva, smlouvu takovou uzavříti.

Rozhlašuje se, že církev jako každý jiný spolek jest pod vládní mocí a že svých zákonů přijímati má od vlády. Slovem nechťejí církvi přiznati samostatnosti, hodlajíce ji podmaniti. A totot jest právě

hlavní věc; pročež prv než promluví o obsahu konkordátu, ještě o hlavní věci té poněkud se vyslovím.

Vysílaje Spasitel apoštoly své, řekl jim: „Jestliže vás svět nenávidí, vězte, žeť mne prvé než vás v nenávisti měl. Dostit jest učenníku, aby byl jako mistr jeho, a služebníku, jako pán jeho. Budou vás vydávati do rad, a v shromážděních svých budou vás bičovati, a před vladaře i před krále voděni budete pro mne. Ano přichází hodina, že každý, kdo vás zabije, domnívati se bude, že by tím Bohu sloužil. Ale toto všecko učiní vám pro jméno mé. Nebojte se. Toto pak mluvil jsem vám, abyste, když přijde hodina, rozpomenuli se na to, že já jsem to pověděl vám.“ (Jan 15, 16. Mat. 10.)

A tak dále se v pravdě. Církev Kristovu nenáviděli i na krev pronásledovali židé i pohané. Po celých tři sta let pohané a jich císařové hleděli vyhubiti křesťany. Důkazem toho jsou ukrutné zákony, jaké proti křesťanům vydávali pohanští císařové římsí se svou říšskou radou, tak zvaným senátem.

Církev tedy trvala za prvních tří století bez povolení vládního, ano proti vůli vlády, ustavičně jsouc od ní utlačována.

Církev vnitřní své záležitosti spravovala zcela samostatně a neznala v stránce té nijakých zákonů, leč svých vlastních. Katolíci byli nejlepší všech poddaných, ale neuznávali nikdy, žeby císař aneb vládnoucí většina pohanská měli svrchované moci nad jejich svědomím, nad jejich bohoslužbou, nad zřízením církve a nad právem církevním. Znali úplně slovo Spasitele: „Dávejte císaři, co jest císařovo,“ ale o řádné moci císaře aneb senátu ve věcech víry a církve jejich nevěděli ničeho.

U věcech světských byli poslušnější nežli pohané, avšak neohroženě zastávali a hájili svobody své náboženské a církevní. Věřili a vyznávali veřejně, že Spasitel, jehožto království jest sice na tomto světě, ale nikoli z tohoto světa, všelikou duchovní moc dal Petrovi a apoštolům.

Bez svolení světských mocnářů, nejsou ani trpěna, vyvinula a uspořádala církev svou ústavu, svá zřízení, svoje zákonodárství, řád církevních hodností, správu svého jmění, své soudy tak úplně, že již několik let po posledním a to nejkrutším pronásledování mohla na úžas světa svolati obecní sněm církevní, na němž sešlo se více nežli 300 biskupův. I kdo již bude míti tolik smělosti, aby tvrdil, že za těch tří století

stát aneb císařové pohanští měli nezadajnou vrchní moc čili nadvládu v církvi?

Když císař Konstantin byl se stal křesťanem, žádnému katoliku nepřišlo na mysl, míti za to, že by císař ten přijavší víru křesťanskou byl od Spasitele měl nějakého práva nad církví, kterého neměl žádný císař před ním. Církve stála tu dávno hotova se svým řízením, daným jí od Boha. Nastalo ovšem tisícero nových vespolečných styků státu s církví; obě tyto dvě společnosti, jedna v druhou živě zasahajíc, takofka srůstaly; jedna druhé ze svého poskytovala, jedna od druhé přijímala. Císař křesťanský měl to za věc žádoucí, správy a vlády církevní nad vším světem rozpiaté a sčlánkované užívati také k účelům státním. Nikdy však netvrdil Konstantin, že by mu náležela svrchovaná moc nad církví. Přes tisíc let trvala církev, a po celý ten čas nikdo ani nepomyslel, žeby světská mocnost měla vrchní moci nad církví, založenou Kristem na spásu duší. Tak počalo se mysliti mnohem později. Činilo se vždy ten pravý rozdíl: osoby vrchních církevních poddány jsou světské mocnosti, nikoliv pak také úřad, jež v církvi zastávají.

Po všecky věky měli to katolíci za článek víry, že Spasitel náš základem církve učinil sv. Petra (Mat. 16, 18), jemu že dal klíče království Božího (Mat. 16, 19), jeho že vyvolil za vrchního pastýře celého stáda svého (Jan 21, 15—17), a že Duch sv. ustanovil biskupy, aby spravovali Církev Boží (Sk. apošt. 20, 28), podřízení jsouce viditelné nejvyšší hlavě.

Katolík jest pevně přesvědčen, že Spasitel nížádné církevní moci nedal světským mocnostem, at si mají jméno jakékoliv.

Tentot pak jest rozdíl mezi křesťanem katolickým a nekatolickým: křesťan katolický vyznává jakožto pravdu Bohem zjevenou, že nikdo nemůže a nesmí církev zříditi jinak, nežli učinil Spasitel; že nikdo nemůže a nesmí církev ani co do jejího ústrojí ani co do stupňů její moci jinak spořádati, než jak byla v první hod svato-dušní, za času apoštolův, v prvních a dalších stoletích; i že nikdo nemůže zbaviti ji neodvislosti její. Katolík ví, že na církve aneb na část církve násilím se může sáhnouti, ale cosi takového nikdy nenazve právem, tím méně svrchovaností. Katolík taktéž rozhodně zavrhuje církev národní, odmítá od sebe totiž to mínění, žeby část církve, jsoucí v některé říši, mohla neodvisle od nejvyšší hlavy církve spravována

býti toliko biskupý aneb vlastně mocí světskou, kteráž se staví za ně. Katolík nebude tedy církevní moci hledati jinde nežli u nástupců sv. Petra a apoštolův; katolika třeba považovati tak, jak jest. Katolík praví: Mám božské právo, jehož mi nelze vzdáti se, právo žiti v Rakousku co katolík a věřiti v církve co ústav neodvislý, založený Kristem k spasení. Dělo by se násilí mému svědomí, kdyby se žádalo na mně, abych považoval svou církev tak, jakoby od světské moci byla odvislou v učení, v řízení, v svátostech, v zákonodárství; tím přestal bych býti katolíkem.

Pakliby chtěli zákonem donucovati katolika, aby smýšlel a činil jinak, nebylo-li by to pronásledování? Katolík, právě jako křesťané prvních věků, nebude užívati násilí, avšak nikdy nenazve právem, co jest bezprávi.

Je-li katolík jiného smýšlení a tvrdí-li, že mocnár neb sněmovna záležitosti církevní pořádati a o nich rozhodovati může z vlastní moci, odlučuje se tím od jednoty církve a není již pravým katolíkem.

Taková, Nejmilejší, jest věci té povaha. Jeho Veličenstvo císař jednak co katolík, když s nejvyšší hlavou církve usnesl se o věcech, kteréž buď jen částečně patří aneb nikterak nepatří v obor světské moci, jenž jsouc též z Boží milosti, ovšem nemá čeliti proti zákonu Božímu. A když dávno budou zapomenuti všickni ti, kdož nyní povstávají proti církvi, bude ještě pro čin ten v slavné památce jméno císaře.

Již pak ohledejme tu a onu část konkordátu. Známo, kterak nalehá se na rychlé zrušení konkordátu, jakoby každé prodlení bylo největším nebezpečím.

I tažme se: Co se má vlastně zrušiti? I. článek konkordátu praví: „Svaté náboženství římsko-katolické v celém císařství Rakouském a v jedné každé zemi, z nichž se císařství toto skládá, zachováno bude povždy ve váze své i se všemi právy a přednostmi, jichž dle nařízení Božího a dle ustanovení zákonů církevních požívati má.“ Našemu náboženství nedává se tím tedy nic nového, i také nic, co by mu nebylo bez toho vždy náleželo; ono má být toliko zachováno. Má již tento článek se zrušiti? Co ale pak? Nemá-li snad býti zachováno naše náboženství? Což pak žádáme snad, by někomu něco se odňalo a dalo nám? My katolíci žádáme jen, aby nás nechali býti katolíky. A chceme-li v skutku zůstat katolíky, nezamezí toho žádná moc na zemi.

Článek II. a III. praví, že římský papež po vši církvi nejvyšší čest a právomoc má dle ustanovení Božího, že tedy nijakého přivolení není třeba, kdykoli biskupové a věřící chtějí k němu obrátiti se v duchovních věcech, a že rovně i biskupům není třeba povolení světské vrchnosti, když pastýřských listů posílají věřícím.

Má-li se to zrušiti? A což pak? Nemá-liž papež býti nejvyšší hlavou a biskupové pastýři?

Což nemá papež a biskupové obcovati svobodně s věřícími, kdežto po všem světě svobodně se obcuje? Což nemají míti práva, na obranu náboženství vydati něco tiskem a rozšířiti, kdežto každý jiný proti náboženství dává tisknouti, co se mu líbí?

Článek IV. praví, že biskupové svých zástupcův a rádcův svobodně mohou si vcliti, schopných jinochů k stavu duchovnímu přijímati, veřejně pobožnosti nařizovati, všeliké církevní výkony říditi, a synody neb schůzky odbývati. Má to se zrušiti? A což pak? Má všechno to biskupům se zakázati? Cili mají na místě jich konati to jiní?

Čtete, Nejmilejší, sami všecky ty články, a tažte se při nich, zdali se to může zrušiti, a co se má potom státi.

Promluvíme ještě jen o člancích, jenžto jednají o manželství a o škole, neb na ty se zvláště doráží.

Článek X. zní: „Poněvadž všeliké právní případnosti církevní, zvláště ty, ježto se vztahují k víře, svátostem, službám duchovním, též k povinnostem i právům s úřadem duchovním spojeným, jediné před soud církevní náležejí: bude v příčině jich soudce církevní rozeznávati, a pročež také o věcech manželských dle svatých zákonů církevních, a jmenovitě dle nařízení Tridentských rozhodovati, zůstavě soudci světskému řízení toliko tehda, když činiti bude o občanské účinky manželství. Co slibů manželských se dotýče, bude moc církevní rozeznávati, zdaliž tu slib takový jest a působí-li na překážku manželskou, při čemž šetřiti bude toho, co o tom nařizuje totéž koncilium Tridentské a list apoštolský, jenž se počíná slovy: „Auctorem fidei.“

Všude, kam dosahuje církev, jestiti to článek víry, že manželství jest svátost nového zákona. O přisluhování svátostmi, o platnosti, o milostech a účincích jejich nemůže, jak patrně, rozhodovati nižádná světská moc. Spasitel ustanoviv svátosti k posvěcení, odevzdal je církvi své; církev střeží je co prameny vyššího života. Církev chová rozkazy Spasitele stran těch,

kdož chtějí přijímati svátosti, a to kdy a kterak je směji přijímati.

Protož měla církev hned za časů apoštolských vlastní svůj zákon o manželství, jakož vi každý, kdo zná listy sv. Pavla a slovo apoštolské, dle něhož spojení Kristovo s církvi jest podobenstvím stavu manželského. Sňatky katolíkův — řádné do nich vstupování a jich platnost — po všechny věky řídily se zákonem církve. Poslední obecný sněm Tridentský vyslovil toliko víru všech věkův, an prohlásil, že není více katolíkem, kdo praví, že nepřislouchá církvi stanoviti sňateční překážky, a že záležitosti manželské nenáležejí na soud církevní.

Manželství jest zajisté mnohem více nežli smlouva, ač může ovšem místa míti toliko prostředkem smlouvy. Stav manželský jest mravní společenství života a sice nerozdílné, výhradní a úplné. Zakládá se v lásce a věrnosti, a protož není spojením pouze občanským, ani jediné smlouvou. Manželství neběře původu od státu, nýbrž jest to mravní řád, jenž jest od Boha ustanoven a posvěcen, a Synem Božím povýšen na svátost.

Manželství jest spolu i nevyhnutelný mravní základ rodiny a společnosti lidské; jedna i druhá pak má pravé pudy a záštity toliko v náboženství. Kdež pak posvátný ráz sňatku manželského nepovažuje se za potřebný, tam rodinu podřívá sobectví a zlovášeň, tam zajisté viklá a podvrací se společnost lidská ve svých základech.

Jedná-li se o to, vyloučiti manželství z církevní právomoci, činí se tím útok nejen na katolickou víru, nýbrž i na společnost lidskou. Praví se nám, že manželství jest veledůležité pro stát, a proto má prý moc světská rozhodovati sama o manželství. My však soudíme jinak, a sice, poněvadž manželství jest spolu základem státu, nesmí se mu odnímati oné výše a důstojnosti, jakéž je mu dáno toliko v církvi; manželství nesmí býti dáno v snižení. Což jest medle státu, nechce-li býti ústavem toliko donucovacím, důležitějšího nad svědomím občana? Chtěl by proto tvrditi někdo, že má stát moc nad svědomím svých poddaných?

Praví se nám, že manželství v státu požívá občanských práv, pročež prý jen vláda může rozhodovati o platnosti manželství. Nikomu zajisté nejde na mysl, upíráti státu práv jeho, takéť nejsou ta práva ztenčena konkordátem. Zákonem státním nabývá manželství postavení svého v občanském životě. Stát může manželskému

spojení občanských práv udělití neb odeprítí. Stát zapovídá pod trestem takové sňatky manželské, které pokládá za vůbec škodlivé. A právě takových zákazů stát-ních šetřilo se přísně od uzavře ní konkordátu.

Z toho však, že stát manželskému spojení udílí občanských práv, nelze souditi, žeby stát měl rozhodovati i o jeho platnosti. Podobně muselo by se pak i tvrditi, žeby světská moc též souditi měla o platnosti sv. křtu a svěcení kněžstva, anť z těchto svátostí vyplývají též občanská práva. Katolík se řídí jen výrokem církve, kdy a pod jakými podmínkami manželství jest platné, tedy i svátostí.

Z té příčiny nemůže nikdy katolík považovati za pravé manželství tak zvané manželství občanské; neboť jest to spojení, při němž se nedbá na Boha, náboženství a svědomí, a jenž může míti místa i mezi židem a křesťanem. Jest to smlouva občanská, jenž se uzavírá před světským úřadem, tak jako na příklad smlouva o koupi neb o směně. Smlouva ta jest neplatná před Bohem a před církví, a mimo to manželství se jí snižuje. Kde k takovému manželství světská moc nutila katolíky, nepovažovali se tito dříve za manžely, dokud nevešli v sňatek podlé zákona církevního. Také sobě nežádal lid křesťanský nikdy a nikde civilního manželství. Nedovolávají se ho i u nás ti, jimž záleží na víře křesťanské, nýbrž ti, jimž není po chuti manželství nerozlučitelné; neboť lidé tito nepovažují civilního manželství jinak, než co svazek rozvízitelný. Ono jen co takovýto svazek má ceny u těch, kdož povinnosti manželských chtějí býti zproštěni. Chtějí civilní manželství, poněvadž svazek ten snadno, ano snadněji než každá jiná smlouva dá se rozvázati. Chtějí zákon, jenž by lákal katolíky lehkomyšlné, aby rušice přísahy učiněné před oltářem, vešli v jiné spojení, ježto u Boha sluje cizoložstvím.

Velmi často dají se manželské spory ještě zhojiti, jakož se i v pravdě stává; neboť nerozvízitelnost sňatku nedopouští, aby vášni na delší čas se hovělo. Ale sporů těchto nebylo by možné zhojiti, ano byly by rodinám ku zkáze, kdyby vydán byl zákon, který by vášním ještě nadržoval. Jak často by na tento způsob se uvedlo nevýslovné hoře na nevěrně opuštěnou stranu i na ditky? Jak častokráte po vybouření vášně dostavila by se pak, ovšem pozdě, přehořká litost? Ve Frankskou civilní manželství zkažilo rodiny

tak brozně, že bylo nutno veškeré sňatky prohlásiti za nerozvízitelné i samy sňatky nekatolických křesťanů, u nichžto přece sňatek dá se rozvázati. A z takových trpkých zkušeností nebeře se naučení? Což mají také i u nás rodiny svěvolně se zkažiti?

V konkordátu není ničeho jiného o manželství, leč co vždycky platnost mělo ve všech zemích, kde katolíci svobodně žijí. Ale právě proti tomu bouří, kdož chtějí zrušiti konkordát.

Stran škol stanoví se v konkordátu toto:

V. článek: „Veškeré vyučování mládeže *katolické* ve všech školách, jak veřejných tak i soukromých, má se s účelem katolického náboženství srovnávati; biskupové pak budou dle pastýřského úřadu svého náboženské vychovávání mládeže ve všech učilištích, veřejných i soukromých říditi a bedlivě k tomu přihlížeti, aby v nižádném předmětu vyučování ničeho nebylo, coby proti víře katolické a mravopoctnosti směřovalo.“

VII. článek: „V gymnasiích a vůbec ve školách středních pro mládež katolickou ustanovených budou toliko katolíci za profesory neb učitele jmenováni, a veškeré vyučování zřízeno bude dle věci, již se bude učití, tím způsobem, aby se v srdce mládeže větépoval zákon života křesťanského. Kterých kněh by se ve školách těchto při vyučování náboženství užívatí mělo, biskupové po společné poradě ustanoví. Co se týče ustanovování učitelův náboženství na gymnasiích a středních školách veřejných, zůstanou v moci a váze své nařízení užitečná, v příčině té vydaná.“

VIII. článek: „Učitelové ve školách národních pro katolíky určených postaveni budou vesměs pod dozorstvím církevním. Vrchního dozorce školního každé diecése jmenovati bude Jeho císařské Veličenstvo z mužů od biskupa navržených. Nebyloby v týchž školách vyučování náboženství dostatečně opatřeno, bude moci biskup dle vůle své duchovního ustanoviti, kterýžby žáky katechismu vyučoval. Kdo by chtěl za učitele školního ustanoven býti, na tom bude se žádati, aby byl víry a mravů neporušených. Pakliby kdo z pravé cesty se vyšinul, ssazen bude s místa svého.“

Pozorovati sluší, že tyto články mluví pouze o katolické mládeži; i táži se, zdali

s jich obsahem nesrovnávají se zcela všickni rodičové katoličtí? Náboženství ukazuje člověku cestu životem k nebeské vlasti. Bez náboženství nemůže trvati a nepotrvá žádná říše. Jen náboženství činí člověka svědomitým, a takovým musí býti, nemá-li jiným státi se nebezpečným, nechť jest postaven nízko neb vysoko.

U vzdělání člověka neprospívá nic tak velice, jako pravdy sv. náboženství. V pouhém vědění, ať jest ho sebe více, nezáleží vzdělání duše, neboť člověk vedle rozumu má ještě vůli a srdce; a všechny tyto schopnosti duše pravda křesťanská cvičí a vzdělává v stejné míře. Proto náleží svatému náboženství i ve škole místo a to místo přední, ono nesmí se nikterak toliko na roveň klásti s počítáním a psaním.

Jakož jest člověk stvořen pro Boha, tak nemůže býti blažen bez Boha. A jakož rodiče milují děti své, tak mají rovněž jich vésti k Bohu. Žádat toho sám Bůh, jenž lásku rodičům vštípl do srdce; on jim to ukládá co první a nejvyšší povinnost. Dle ustanovení Božího kladou rodiče první základ bázně Boží v nesmrtelné duše dítek svých, stavíce tím sami sobě věčnou památku. Jestli to svatý úřad jejich, veledůležitý svými následky. Pročež mají také úplné právo žádati, aby škola, jižto odevzdávají děti své, zakládala se v bázni Boží; nesmí škola bořiti, čehož rodičové vzdělali. I sluší rodičům rázně o to se zasaditi, aby toto jejich právo došlo uznání v těch zemích, kde vládní moc zákony svými nařizujíc navštěvování škol, rozkazy svými ano i tresty rodiče nutí, posílají dítek svých do škol, jež byla sama zřídila.

Rodičové mají právo, žádati zaručení, že v národní škole pěstovati se bude víra a mrav křesťanský. Také církev nemá a neřádá jiného práva; snaha církve setkává se tu se snahou rodičů. Tak hájíc své právo, hájí církev spolu práva rodiny.

Církev jest od Spasitele poslána k tomu, aby lid učila a vedla jej cestou spasení. Poslání to má i stran mládeže. Duchovní jest ve škole nejen učitelem náboženství, ale i knězem a správcem duší.

O tomto trojím úkolu musí on ve škole pracovati, chce-li býti práv povolání svému. Nejen doma, nýbrž i ve škole mají děti vedeny býti k nábožnému životu a k počestným mravům.

Toho pak nedá se docíliti za těch málo

hodin, určených k vykládání náboženství; při tom má pomáhati veškeré školní cvičení, veškerá kázeň i řád školní. V pravdě, církev potřebuje školy k svému trvání, škola pak církve ještě více, má-li děti vychovati co pravé křesťany, a má-li v nich utvrditi mysl a vůli, jak toho vyžadují tisícové poměry v životě. K tomu zajisté při dosti malém uvážení přisvědčí každý zkušený učitel. A tudy jest třeba, aby církev ve škole národní byla nejen trpěna, ale aby vedla ve škole dohledku. Ve škole má nabýti mládež potřebného umění a vědomostí, ale ještě více má tam dojiti dobrého vychování.

Jestli pak již v povaze lidské, — aniž toho kdo popírá — že ten, kdo chce vychováti, má míti k tomu potřebné vážnosti. Když tedy církev po všechny časy ve škole měla vrchní dohledku, nebyla toho příčinou chtivost panování, nýbrž sama povaha věci, a chtějí-li lidé ve své převrácenosti i tuto povahu převrátiti, uvalují škodné následky toho opět jen sami na sebe. Jen když církev povede vrchní dohledku nad školou, budou rodičové bezpečni, že škola křesťanský vychovati může a chce. Proto byla i jest škola příslušenstvím církve, a to netoliko v zemích katolických, ale i v nekatolických. A neruší se tímto řádem nijaké právo, buďsi ono cíkoliv. Církev soudí o cvičení v náboženství a o zákonech mravnosti; vše ostatní bylo a jest v rukou státní moci. Při dosazování učitelstva zřídka kdy působí církevní moc, a to na nejvyš, když potřeba káže klásti odpor; v případech sesazení rozhoduje ponejvíce vláda. Vláda též předpisuje čas, způsob, rozsah, cíl vyučování i školní knihy a sahá i v to, co náleží k vlastnímu úřadu církve.

Což tedy značí křik po odtržení školy od církve? Tuť třeba tázati se po vlastním toho slova smyslu; neboť za našich dnů bohužel ukřývá se často za slovem zcela jiná věc. V čem tedy záleží odtržení toto, a kdo má býti odtržen od církve? Snad-li učitelové a děti? Chtějí tomu učitelové? Pevně důvěřuji ve většinu učitelův mého biskupství, že nechtějí se oddělití od církve. Aneb chtějí-li tak rodiče? Pokavd jsou pravými křesťany, zajisté nikoli. Aneb snad tomu chtějí děti? Tyto nejméně. Či nemá se učení církve hlásati více ve škole? To snad přece ještě neosmělí se nikdo tvrditi. Což jest to tedy oddělití školu od církve?

Tím miní se asi, prozatím ještě ponechati církve ve škole, ale tak, aby církev byla podřízena a poddána škole, aneb vlastně těm, kdož potom chtějí ve škole vládnouti — učitelé to nebudou. Později by se církev na čisto vypověděla ze školy. Budeme-li pokračovati jako posud, není ta chvíle daleko. Kdo toho žádá, nuže přidej se k těm, co volají o odtržení školy od církve. Kdo toho nežádá, nejedná podle svědomí, volá-li v spolku s oněmi.

V uvedeném V. článku stanoví se, „že v nížádném učebním předmětu nemá býti ničeho, coby směřovalo proti katolické víře a proti počestnosti mravů.“ To tedy má se zrušiti? A když pak ve škole bude se smět hlásati, co jest proti víře a neuhonným mravům, nebude toho církev ovšem ani se účastniti, aniž svým spolupůsobením schvalovati.

Mají ale snad rodiče býti nuceni, aby dítek do škol těch posílali a na takové ústavy přispívali svými penězi?

Na obranu učitelstva budiž toto podotknuto: Z mnohých stran zdvihly se najednou stížnosti, že naše školy jsou na velmi nízkém stupni, ano že se nacházejí v bídném stavu. Kdož volali takto, měli při tom svých úmyslů. Kdyby tyto stížnosti byly pravdivy, muselo by se říci, že naše učitelstvo velice zanedbávalo svých povinností, ačkoliv i knihy i způsob vyučování a vše jiné od vlády do podrobnosti jest předepsáno.

Zatím však nepravdivy a nespravedlivy jsou ty stesky. Veliká většina učitelův činí zajisté, co se činiti dá za okolností často nehrubě příznivých, a školy naše nestojí níže nežli školy jiných zemí, kde jest stejná povinnost k navštěvování školy. O tom může se přesvědčiti, kdožkoliv spravedlivě smýšlí.

Od našich škol, kde káže zákon šestiletou návštěvu, nesmí se arci žádati toho, co se dokázati dá v oněch zemích, kde děti dle zákona do školy chodí po osm let. Neboť když dítky navštěvují školu ještě v 13. a 14. roce, jsou ovšem dospělejší, a musí se při nich shledati také více vědomostí. Nespravedlivé však byloby, totéž žádati od našich škol. V Prusích musí mládež odrostlá škole po osmi letech býti lépe vycvičena, jakkoliv škola tam církvi více jest poddána nežli v Rakousku.

Konkordátu klade se za vinu, že potlačuje jinověrce. Na mnoze dí tak

jeden za příkladem druhého. Nedá se tu, jako svrchu, uvéstí článek, neboť v celém konkordátu není článku, kterýžby se dotýkal jinověrců; ani slovem nečiní se tam zmínky o nich. Konkordát platí právě jen katolíkům, a může toliko jich se týkati. Sami jinověrci, kteří v té věci spravedlivě soudí, rádi připustí, že nemají práva předpisovati, jakby na straně katolíkův spořádati se měly církevní poměry, a že právě proto nemají práva, starati se o konkordát. Pravému katolíku nepřipadne, míchati se v náboženské záležitosti nekatolických křesťanů aneb israelitů; tito měli by plné právo, opřít se takovým pokusům. A téhož práva může i má katolík žádati také pro sebe. Pravý katolík nemluví mnoho o snášlivosti, ale zachováva ji, a má tudy také právo ji žádati.

Poměry katolíkům k účastníkům jiných vyznání byly v Rakousku upraveny císařskými zákony, konkordátem nezměnilo se v tom toho nejmenšího. Ano právě po konkordátu vydán jest nejvyšší patent od 8. dubna 1861 a patent od 23. ledna 1866, jimižto křesťanům augsburského a helvetského vyznání ve všech záležitostech náboženských i školních přiručena jest taková samostatnost, jakéž nepožívají ani v zemích protestantských. Svoboda jednání, které se jim udělilo, vztahuje se mnohem dále, nežli ona, jakéž konkordát dává katolíkům. Stran příspěvků, jichž poskytuje jim veřejná pokladnice k jejich náboženským účelům, jedná se s nimi tak velikomyslně, že veškerý výdaj ten, přihlídně-li se k počtu duší, jest větší, nežli pomoc, jaké se poskytuje katolíkům. To vše a více ještě přejeme jim ze srdce; žádáme toliko, bychom také mohli svobodně pohybovati se jako oni.

Naproti tomu ale všickni nepředpokládají budou také šetřiti práv katolíků, aniž budou viděti v tom nějaké křivdy, jestliže katolík hájí práv katolické církve.

Katolická církev neprekážela nikdy jiným náboženským společnostem, by se svými hřbitovy nakládaly dle vlastních zásad; i církev nic jiného nežádá pro sebe. Hřbitov katolický bez odporu jest místo posvátné; neboť modlitbou a žehnáním odlučuje se pro těla věřících, kteříž čekají svého vzkříšení. Hřbitov zprvu býval vůkol chrámu a jeho součástí. Býv pak přeložen jinam od chrámu, nepřestal býti vlastnictvím církve. Káže-li

tedy potřeba, aby hřbitov byl zvětšen, a není-li chrám farní s toho, by zapravil náklad tím vzrostlý, může ten, kdo nese náklad, v náhradu podíl bráti v poplatku hrobovém; nikoliv pak nenabyl práva, naložiti s hřbitovem, jakby chtěl.

Kde nemají nekatoličtí křesťané vlastního hřbitova, tam šetří se všeho toho, co slušnost a lidskost ukládá. Je-li toho potřeba, vykážati jim místa pro hřbitov, ochotně církevní úřad postupuje část katolického hřbitova; tato bývá ohražena a duchovní správce zemřelého může tam předevzít pohřeb s příslušným řádem vyznání svého. Kde však zřídka kdy bývá takový pohřeb, kde tedy není třeba dělití hřbitov, slušně pochová se mrtvola nekatolického křesťana na hřbitově katolickém, avšak duchovní správce jeho nemá tu práva k obřadnímu výkonu, jako kněz katolický ho nemá na hřbitově křesťanů jiného vyznání.

Je-li v zemi vedle sebe více náboženských společností, zachová se pokoj, šetří-li se vzájemných práv. Pročež my katolíci nežádáme ničeho jiného, leč aby se uznávala práva naše. Od katolíka nesmí se žádati, aby se znal k smýšlení, jaké se přiči jeho víře. Katolík smí uzavírat manželství toliko co nerozvížitelný sňatek, nekatolický křesťan je považuje za rozvížitelné. Chtějí-li se pak pojití v sňatek, jest mezi nimi nerovnost práva, anť jedné straně volno jest odstoupiti od smlouvy, ne pak straně druhé. Takovou nerovnost hleděl vyrovnat dosavadní císařský zákon. Vzalo se při tom na úvahu, že nekatolickému křesťanu vyznání jeho dává sice právo manželství rozvázati, avšak že nebrání mu vstoupiti v sňatek nerozlučný; naproti tomu zapovídá katolíku víra jeho, uzavíratí rozvížitelné manželství. I zdaž by to bylo po právu, aby nesla katolická strana všecku nerovnost? Nesluší-li spíše, aby nekatolická strana odřekla se práva, nežli aby strana katolická odřekla se víry? Z té příčiny rakouský zákon sňatky mezi katolickými křesťany a nekatolickými prohlásil za nerozlučné jako sňatky katolíkům.

Hleděl jsem ukázati Vám, kterak soudí katolík o nynější denní otázce. Konkordát jest smlouva, mezi nejvyšší hlavou církve a Jeho eis. kr. apoštolským Veličenstvím. Ona obsahuje usnešení o obecných právech i povinnostech. Církev nenabyla tím ničeho, což by jí nepatřilo

a čehož by neměla též v jiných zemích. Podobné konkordáty s papežem uzavřela většina evropských mocností, mezi nimi též protestantské, a několik amerických republik. V zemích pak uherské koruny měla církev větších práv před konkordátem.

Mnoho veřejných listů hlásalo denně, že prvním a nejdůležitějším dilem v Rakousku jest zrušení konkordátu.

Mohut se Vás tázati tuto, Nejmilejší, kdož pak z Vás od 12. let cítil se utištěna konkordátem? Pravdat, že katolická církev a konkordát nejsou jedno a též. Církev byla dříve, a bude, byť se i povedlo zrušiti konkordát. Jest však i pravda, že kdož chtějí jej odstraniti, nemíní na místo něho dáti cosi lepšího, nýbrž chtějí církev uvéstí v žalostnější ještě poddanost světské moci nežli v Rakousku byla před konkordátem. Církev, po jich rozumu, má zcela žiti z milosti střídajících se vlád, a má cítiti, že čeho se jí doprálo, každý den může se jí zase vzíti; církev ani nemá míti vlastních práv, nýbrž jen to, co se jí přiznalo. Blaho její má viseti na nahodilé většině blasů.

Kdožkoliv v pravdě církvi přeje, nemůže při nynější povaze věci býti proti konkordátu.

Ostatně jest to jen chytrá klička, když se na mnoze jistí, že celým tím poplchem nemíří se na církev, nýbrž na kněžstvo. Nechat toho jen zkusí u jiných náboženských společností, aneb v zemích, kde katolíci jsou více uvědoměli a ráznější, a ukáže se, zdali dopustí, aby denně a v takové míře hana se vedla na jejich představené. Když v Lystře sv. apoštol Pavel byl kamenován, když v Jerusalemě apoštolové byli bičováni a Jakub stat, v Římě pak apoštol Petr ukřižován, bylo to také kněžstvo, ale křesťané pravili, že církev jest pronásledována. Nepříteli křesťanů Šavlovi neřekl Spasitel: ty pronásleduješ mé učenníky. On dí: Já jsem ten, jehož pronásleduješ. (Sk. ap.9,5.) Katolík ví, kde třeba činiti rozdíl mezi osobou kněze a jeho úřadem; ale jemu jest též vědomo, že když každodenně napořád mluví se hana o kněžích a biskupech, nemůže to býti leč na škodu jejich činnosti a úřadu.

Rovněž však bez přestání v posměch se dává i učením katolické církve, její obyčeje a zřízení. A totot jistě dotýká se každého katolíka. Nehodně v poděření se berou opět a opět biskupové a

kněží, jakoby hleděli a hájili jen svého prospěchu. Z povinnosti jsou oni v prvním řádku naproti útokům a byliby nesvědčomiti, kdyby v něm nestáli. Zato pak zvláště proti nám biskupům tak se chovají mnohé listy, jakoby stran nás nebylo již ani těch povinností, kterých zachovati sluší ke každému člověku.

Hanlivé články a pitvorné obrazy závodí proti nám, a dosílají se nám počtou. To však nemýlí nás v pastýřské naší povinnosti, a nepřestaneme míti se po křesťanskou také k těm, kdož jsou protivníci naši.

Vás pak, Nejmilejší, prosím, skoumejte, uvažujte klidně a v přítomnosti Boží, prv než se pustíte v proud mínění, ježto se rozbihá za těchto dnů; víte zajisté z vlastní zkušenosti, jak podobné domněnky rychle se vyskytují a zase rychle mizí. Jen pravda trvá. Skoumejte bez bázně lidské; v dobách pobouření a ustrašení blízké jest nebezpečnoství, spáchatí zradu na vlastní církvi. Nezapomeneť slovo Spasitele: Kdo by mne zapřel před lidmi, toho zapru i já před Otcem, jenž jest v nebesích. (Mat. 10, 32.)

Svým milým spoludělníkům a duchovním bratřím připomínám slova Páně: Nebojte se pohanění lidského, a rouhání jejich nestrachujte se; nebo jako roucho, tak jisti je bude červ, a jako vlnu, tak sžije je mol; ale spasení mé na věky bude. Já, já sám potěším Vás! Kdož jsi ty, abys bál se člověka smrtného, a syna člověka, kterýž uschne jako seno? (Isaiaš 51.) Doufejtež, jáť jsem přemohl svět. (Jan 16, 33.)

V Litoměřicích dne 15. října 1867.

Augustin Pavel,
biskup.

**Kostel sv. Anežky a kaple sv. Barbory
s klášteřem Klarisek na Starém městě v Praze.**

(Pokračování.)

Doba třetí (1420—1782).

Doba, která nastala po hlavních bouřích husitských, byla vzhledem k mravům a k náboženství neméně smutná, než doby husitské samy. Všeliký šlechtetnější cit a smýšlení bylo mezi lidem potlačeno, na důstojnost lidskou se zcela zapomínalo, tak že neřesti a nepravosti nejhanebnější byly páchaný. Nejsmutnější z doby té jest ale to, že tato zkaženost mravů tu a tam i do klášterů se vplížila, odkud vlastně měla vycházet oprava a příkladové přesných mravů mezi lid. I klášter Týnecký byl

bohužel touto nebezpečnou nákazou zachvácen. Klášterní panny učeňeny proudem časovým, zapomněly na pravého ducha a kázeň klášterní, již jim sv. Klára a Anežka s píli a snahou neunavnou vštěpovaly, a dovolily sobě poklesků, které sice u světských lidí se snadno přehlednou, nic však méně u osob duchovních, zvláště pak u panen klášterních, velmi nemístny a pohoršlivy jsou; takže duchovenská vrchnost konečně s náležitou důtkou musila zde zakročiti. Hlavní pak příčinu k této důtce zavdaly pletichy, jaké se udály mezi klášteřem a Jaroslavem ze Žerotína. Muž tento, který sám dříve o znovuzřízení a vydržování kláštera se staral, hleděl později falšováním některých základních listin statky a nadace, jež ku klášteru přináležely, sobě samému přivlastniti. V tom mu byla nápomocná kleslá mravní kázeň klášterní, jakož i ta okolnost, že v době přepadnutí kláštera od Husitů se mnohé rukopisy ztratily, které snadným způsobem celé věci této rozluštění dáti mohly. Nález, ježž soud církevní (r. 1460) v této rozeprá učinil, vysvítá ze slov latinského připsu, který oběma stranám doručen byl. Dle toho pan Jaroslav pod přísností pokut církevních měl všecko, oč klášter zkrátil, navrátiti, zkažené listiny opravit a znovu vyhotoviti; naproti tomu abatyše a sestry přísnými slovy napomenuty byly k bohumilému zachovávaní řehole a klášterních pravidel.

Tato důtka velmi dobře působila na kleslou kázeň v klášteře Týneckém. Řeholnice poznávše, že od světa, k němuž svým jednáním přilnuly, nijaké upřímnosti a opravdové příchýlnosti nadíti se nemohou, nastoupily bývalou pravou dráhu ctnosti, na které jedině i jejich časné poměry k zdárnějšímu úspěchu přivedeny býti mohly. Protož neváhal ani sám král Vladislav, aby jejich právo a majetek na statcích v Týnici, Kvilicích, Pozdní, Toužetíně, Bedřichovicích, jakož i právo patronátu opět potvrdil. Vysvítá to z jeho dopisu daného v Budíně na den sv. Matěje r. 1513.)*

*) Tam se čte: Vladislaus Dei Gratia Hungariae, Dalmatiae, Croatiae etc. Rex, Marchio Moraviae, dux Silesiae et Lucemburg, ac Marchio Lusatie etc.

Notum facimus tenore praesentium, quod nobis ex parte Religiosarum Virginum Abbatissae et Conventus Sanctimonialium Monasterii in Taynec Pragensis Diocesis, Ordinis S. Clarae, est humiliter supplicatum, quatenus privilegia, jura, deminia, fundationes, donationes bonorum, et reddituum dicto Monasterio in Taynec data, seu datas, concessa, seu concessas, prout in literis

Totéž učinil král Ludvík a Ferdinand I. Právě za panování tohoto krále, jenž byl voleným králem českým, byli Jesuité do Prahy uvedeni. Stalo se tak hlavně příčině kapitoly u sv. Vít, která r. 1552 ze svého středu za tímto účelem dva poslance do Vídně vypravila, aby se u krále Ferdinanda I. přimluvíli za zřízení koleje Jesuitské v královském hlavním městě Praze. Navržen byl k tomu cíli kostel sv. Máří Magdaleny s celým okrškem k němu patřícím v Menším městě Pražském, jež král Vladislav kapitole daroval. Ferdinand přijal vyslance s patrným potěšením a slíbil, že žádosti jejich bude co nejdříve vyhověno. Nemeškaje psal hned synu svému Ferdinandovi, který byl náměstkem jeho v Čechách, aby vyhlídl příležité místo, na němž by se ku pohodlí mládeže všech měst Pražských kolej jesuitská zříditi dala. Náměstek svolal za tou příčinou všechny stavy na sněm do Prahy, kdež bylo vyjednáno, aby se Jesuitům odevzdal klášter Dominikánský u sv. Klementa blíže mostu. Řádu dominikánskému, jenž se v Praze za dob husitských ze 150 členů až na 3 ztenčil, byly dány na vybranou kostel sv. Máří Magdaleny aneb klášter sv. Anežky na Starém městě. On vyvolil sobě klášter sv. Anežky, jež pak král Ferdinand z důchodů státních dal zříditi. Budova tato byla tedy znovu zřízena; ale toliko částečně, neb kostel sv. Anežky obnášel po svém znovuzřízení pouze třetinu bývalé své délky a teprv později byl vchod do tohoto kostela zvláštním přístavkem u jednoho průčelí s kaplí sv. Barbory uveden.

První Jesuita, který do Prahy přišel, byl právě v době naší za blahoslaveného vyhlášený Petr Kanisius, jenž prozatím ubytován byl v klášteře křížovnickém (r. 1555); o rok později dne 5. dubna přišlo sem devět jiných členů Tovaryšstva Ježíšova, kteří slavně do koleje u sv. Klementa uvedeni byli. Onino pak tři bratři z řádu sv. Dominika, o nichž jsme zmínili, že vyvolili sobě za obydlí klášter sv. Anežky, odváděli každoročně Minoritům u sv. Jakuba as 30 tolarů za postoupení kaple sv. Barbory, na niž tito neustále nároky činili.

earum latius continetur, gratiose innovare, approbare, ratificare et ex speciali Nostra Regia benignitate confirmare dignaremur.

Nos iustis petitionibus permoti . . . universa et singula privilegia, jura . . . sicut in litteris earum continetur in omnibus clausulis, punctis ac articulis, ac si his litteris Nostris, de verbo ad verbum insereretur, innovamus, approbamus, ratificamus et gratiose confirmamus . . .

Aby pak i ostatní částky kláštera, které až dosud v rumech ležely, opravit se mohly, prodali Dominikáni zahradu rozprostírající se na těch místech, kdež jest ulice zvaná „myší dírou,“ jakož i mnohé jiné pozemky, které ku klášteru patřily a na nichž během času 46 měšťanských domů vystavěno bylo. Netrvalo to však dlouho a klášter ani ne ještě zcela opravený potkala nová pohroma. Když totiž r. 1611 se vojsko Passovské zmocnilo Malé strany, hledělo dobytí i Starého města, na mostě byl jim však statečný odpor učiněn. Přes to podařilo se několika stům přejíti na druhou stranu, i prodrali se až na náměstí, kdež od měšťanstva a stavovského vojska kruté přijati byli, takže všickni skorem porubáni a jen málokterí vyvážnůvše smrti poschovávali se po klášterích. Toto ale zavedlo příčinu, že rozlícená luza se srotila, aby utečence vyhledala, čímž se jí naskytla příležitost k loupení a drancování klášterů a kostelů, z nichž zde uvádíme klášter a kostel v Emausích, klášter na Karlově, klášter bratrů menších sv. Františka, zvaných z přísné observance, u Panny Marie Sněžné, kdež 14 řeholníků krutou smrtí umučeno, o čemž se v klášterním archivu listiny chovají.*) Mimo tyto kláštery pokoušeli se zrušit i o klášter Jesuitský u sv. Klementa na Starém městě, který však pomocí stavů od velkého poškození zachráněn byl; odtud se vrhli na klášter svatojakubský, jež sousedé a řezníci hájili domlouvajíc sročenému lidu, že jsou zde pokojní a tiší mnišové. Nemohše zde ničeho poříditi táhli na František ku klášteru sv. Anežky. Zde zavraždili převora P. Zanta třemi smrtelnými ranami, ostatních pět bratrů bylo svlečeno z řeholního oděvu a vyhnáno pryč, načež se po klášteře a kostele strašlivě hospodářilo. Posvátné nádoby byly roztrhány, nejsvětější Svátost ze svatostánku vyhozena a po zemi rozmetána, při čemž strašlivý křik a hulákání po svaté budově se rozléhalo. Smutný to zajisté úkaz a žalostné ovoce rozlícené vášně zaslepeného lidu a luzy, vymknuvší se uzdě rozumu lidského a citu šlechtetnějšího, citu náboženského. Po této hrozně pohromě dostalo se Dominikánům náhrady od kapitoly svatovítské tím, že jim (1613) přirčila kostel sv. Máří Magdaleny. R. 1626 darován jim pak Ferdinandem II. kostel sv. Jiljí, načež klášter sv. Anežky opět Klariskám v klášteře Tý-

*) Viz Blahověst od roku 1865. str. 344. 363.

neckém připadl. Tyto se ihned s přivolením duchovní vrchnosti do Prahy navrátily.

V klášteře však usaditi se hned nemohly, an příliš spustošen byl; bydlely tedy mezi tím časem, co se na opravě kláštera pracovalo, na Starém městě v domě zvaném „u Štampachů.“ Klášter byl konečně jakž takž dostavěn a opraven, ale scházelo mnoho, aby byl zcela podoben tomu klášteřu, ježž vystavěla bl. Anežka. Nedostávalo se mu především té krásné vyhlídky na Vltavu, na Petřín a na Malou stranu, pohřešoval též onoho zdravého vzduchu, jakého mu před tím stinné a zelené zahrady poskytovaly, na jichž místo nyní množství měštanských domů vtěsnáno bylo. Pročež i když se v něm jeptišky opět usadily, zpozorovalo se brzo, že chřádnou a churaví a skutečně povstaly mezi nimi nemoci mnohé, a lékaři nevěděli lepší rady, než aby se panny navrátily opět do kláštera Týneckého. Toto zákoutí Starého města pražského nese na sobě až do dneška zvláštní ráz neúhlednosti a nezdřavoty, tak že se zde jen s nejnižší třídou lidu setkáváme. V této příčině, aby se řeholní panny z kláštera na Františku přestěhovaly do kláštera Týneckého, vydal tehdejší arcibiskup Pražský Arnošt hrabě z Harrachů své povolení listem, daným v Praze 6. června 1636. Avšak kruté události třicetileté války, jakož i jednotlivé po Čechách se potloukající odtržené voje, jež sobě ohněm a mečem cestu razily a drancováním se živily, přiměly bezbranné klášterní panny k opětovnému se navracení do původního sídla u sv. Anežky v Praze na Františku. Tak se tedy stal klášter tento opět útlukem deer sv. Kláry. Jen nuzně a velmi bídně byly jeptišky po svém návratu do tohoto kláštera živý a to naskrz jen z almužen, které Menší bratři pro ně sbírali, a však život jejich vnitřní byl za to šťastnější a spokojenější, než za těch dob, kde jim klášter Týnecký velkých příjmů poskytoval. Ta stará zkušenost, že peníze a statky jak jednotlivým údům, tak i celým řádům k úpadku a mravní zkáze napomáhají, došla i zde svého potvrzení. Pobožnosti a modlitby odbývaly chudé klášterní panny velmi příkladně. O půl noci a čtyrykrátě za den ubíraly se do kůru k církevním hodinkám, ostatní pak čas, který velmi přísně rozdělen byl, věnovaly soukromým pobožnostem, rozjímání a jiným úkolům řeholním.

(Dokončení.)

D O P I S Y.

Z Příbramského vikariátu, na den sv. Klementa 1867.

(„Hospodine, miloval jsem okrasu domu Tvého.“)

V neděli byla pout v *Tochovicích*. Kdo znal před lety tento kostelíček, zasvěcený sv. Martinu, a kolem ten hřbitov, rovněž tak nerovný jak neladný, a kdo před rokem a letos navštívil Tochovice, nemohl leč žehnati hrobu bývalého správce duchovního, a blahořečiti nynějšímu za tu milou, obětavou snahu, která skvostem v pravdě oku lahodícím i kostel ozdobila, i hřbitov v příjemnou, utěšenou zahrádku proměnila. Mimoděk vzpomínal jsem také na sv. pole v *Břežnici*, které si měšťané tak rozkošně upravili, že J. Exc. nejdůst. pan biskup Jan Valerian při letošní návštěvě svou spokojenost, ba překvapení nejmilostivěji projevil. Vůbec příznati dlužno, že v nynější době náboženské i politické rozervanosti zdejší krajina katolickou víru svou živě osvědčuje. Ať ničeho nedím o patrném pozhnání nebes, jakým v Příbramském vikariátu tu onde konanými misiemi obmyslil ovečky své božský Velekněz; ať pomlčím o známé horlivosti zdejšího duchovenstva a neunavném, obezřetném vedení na častých poradách učitelstva; ať mlčením pomínu ty časté opravy, ba hojně stavby nových budov školních, které tu v několika letech, nepříliš příznivých, velikými oběťmi přískolených obcí jsou započaty i dokonány: jedno jest, co každého upřímného katolika pravou rozkoší naplňuje, příkladná totiž péče i kněží i nekneží, jakou stánky Boží ozdobiti, služby Boží zvelebiti, ba i ty cesty a stezky své znamením spásy okrásliti hledí. Uvedu na důkaz prvního jen několik osad, jejichž kostely viděti měl jsem příležitost.

Jako Maria Panna královnou všech nebešťanů, tak *Sv. Hora* královnou všech zdejšího okolí svatů. Co tu od administrace v. p. K. do dnešního dne opraveno, ozdobeno, znovu zřízeno, vykonáno, těžko lze pochopiti, pomyslíme-li na skrovné prostředky, na halíře chudobných poutníků, jimiž „*slídná učiněna jsi a příjemná v radostech svých, svatá Boží Rodičko.*“ — Druhý Mariánský kostel strní též na vrchu — ve *Střebšku*. Lhostejnost dob minulých, bídné poměry peněžné, roztržky s patronem a netečnost osadníků valně k tomu pracovaly, by farní kostel, jehož vnitřní úprava z dob Jesuitských pochází, již r. 1850 dosti sešlý, poněkudli stal se zříceninou, smutným pomníkem mravního úpadku. Tu v

Pánu zesnulý kněz K. téměř na smrtelném lůžku počal se obíratí myšlenkou, jak by hrozící zkáze sobě svěřeného stánku Božího předešel. V neděli promluvil s napnutím posledních sil srdečně, dojímavě od oltáře; slova jeho padla na úrodnou půdu, Pán požehnal a hle! v brzkou scházely se dárky, ovšem malé, za to ale četné, tak že r. 1862 svěřeno pozlacení hlavního oltáře pozlacovači z Milína. Ku konci jmenovaného roku přidána churavému starci mladší síla, kaplan Š., který o slavnosti posvěcení chrámu Božího nastoupil svůj úřad slovy žalmisty Páně: „*Miluji, Pane, skvost Otče domu a místo přibytku Tvé slávy.*“ Opět prosil, by ani jemu neodpírali sousedé skrovných dáreků na důstojné okrášení farního chrámu, když zajde do jednotlivých obcí. Chodil od domu k domu, a než minuly dva roky, všecken kostel, hlavní a dva postranní oltáře, kazatelna, ozdoby na varhanách, sochy a kříže v kostele i zákristii pozlaceny, nová mešní roucha a obleky oltářních služebníků a všechny svícny pořízeny jsou, tak že zbývalo jen postarati se o nové zvony, což s pomocí Boží letošního roku také dokonáno.

Podobně svolává od nedávna velký, nový zvon s věže třetího Mariánského kostela, „*Malá sv. hora*“ zvaného, nábožný lid do památného stánku Božího, o jehožto vnitřní okrasu jak vysokorodý pan patron, tak bývalý duch. pastýř p. D. nevšední zásluhy si získali. Hledícimu na skvostná, bohoslužebná roucha nelze mně mlčením pominouti blahodatiné působení „Jednoty ustavičného klanění se Nejsv. Svátosti oltářní“ v Praze a „spolku sv. Severina“ ve Vídni. Což tu drahých, krásných darů uděleno chudobným kostelům zdejšího vůkolí! Tak n. př. jmenovanému poutnímu kostelu posláno z Prahy tři drahocenných kasulí a krásné velum, na *Slivici* z Vídne stříbrný kalich, postříbřená kadidlnice s příslušenstvím, červená, zelená a černá kasule, bílý pluvíal, množství kostelního prádla a jiné skvosty. Jak dojemný to pohled na ty krásné, dlouhé kasule!

Než vratme se k opravám zdejších kostelů. Před čtyřmi lety dosazen na *Slivici* nový duchovní správce. Říkává se, každý začátek že těžký. Ovšem; nejhůře však bývá knězi citlivému, přišedšímu na místo, jehožto chrám je spustlý, školy sešlé, hospodářská stavení na spadnutí. Toho všeho v plné míře se dostalo p. faráři K. Leč pevná důvěra v Pána a neunavná vůle všecko zmohou. Prosil, žebřal, tam onam

osobně i písemně se obrátil: a aj! o třetí slavnosti sv. Václava, v kterýžto den konává díků činění za dokonanou žeň, zpíváno z plna srdce „*Tě Boha chválíme*“ také za šťastné dostavění střechy na kostele a nové věže, díky vzdávány Bohu za dokonanou stavbu dvou zcela nových škol, díky vzdávány Pánu za plnost milosti, veškeré osadě *Slivické* v tomto třiletí štedře ndělených! Nemenší duchovní radosti dožili se havíři na *Březových Horách*, když jich kosteliček sv. Prokopa vnitř byl opraven, oltář pozlacen. C. k. vrchní horní úřad obětoval 40 zlatých, ostatní pak výlohy zapravila — žebrota. Zase chodil bývalý kaplan *Střebský* od domu k domu a zase vyprosil tolik, že do havířské slavnosti Svatopropokopské dokonáno dílo Bohu libé. A co se dělo ve farním či děkanském kostele *Příbramském* skoro napořád. Věhlasný p. děkan P. Ondrák zápolí s vel. shromážděním Nejsv. Vykupitele v horlivosti o důstojné ozdobování kostela. Tu — abych nemluvil o menších opravách — pozlaceny jsou všechny ozdoby hlavního oltáře sv. Jakuba, tu mnohým nákladem opraveny jsou varhany, ba již zase na přestavění věže a pokrytí kostela brídlíci pomýšlí se.

Cos podobného mile mne dojalo v *Bohutýně*. Bývalý administrator v. p. Š. za krátkého pobytu na tamější faře, chodě od domu k domu, tak povzbudil lásku osadníků k farnímu chrámu, že důst. nástupci p. K. v krátkém čase bylo lze pomýšleti na zakoupení skvostné křížové cesty, na opravení varhan, ozdobení oltáře sv. Jana Nep. a mnohé jiné opravy, které rovněž o obětavosti, jak o vkusu tamějších, až velmi chudobných katolíků svědčí. Ku konci jest mi se zmíniti o radostné zvěsti, že z jara základní kámen ku zcela novému chrámu Páně se položí — ve *Hbitěch*. Dejž Bůh, aby vele důst. pan vikář a my všickni s ním ve zdraví nejjasnějšího arcipastýře slavnostně a radostně uvítali ku posvěcení téhož kostela! — a —

V *Sedlčanech*, v den Obětování Bl. R. Boží
P. Marie 1867.

(Pastorální konference, adresa Jeho Eminenci. Dar.)

Dnes měli jsme druhou pastorální konferenci, ješto loňského roku za příčinou válečných událostí a bouří a jim v patách krácejícího moru nebylo lze sejíti se ku poradě. Po mši svaté důst. p. děkanem zdejším sloužené sešli jsme se na děkanství a po společně vykonané modlitbě za-

hájena jest konference pastorační vys. d. p. vikářem B. M. Kuldou. Byla to důležitá porada, při níž postesklí jsme sobě, povzbudili se na vzájem k plnění nejdůležitější povinnosti pastýřského úřadu, přitulili se slovem, skutkem a srdcem k vrchnímu pastýři svému, posilnili se k tuhým bojům, kteréž nás snad v nejbližší době čekají. První předmět porady byla adresa k Jeho Eminenci našemu vrchnímu pastýři v příčině souhlasu s adresou nejd. pp. biskupů, týkající se nejvýznamnějších otázek časových a zájmů sv. víry a Církve. Jedním poradníkem předložený a důst. p. předsedou poopravený návrh adresy k Jeho Eminenci byl hned a jednohlasně přijat. Podávám milému Blahověstu tuto adresu v plném znění žádaje, by veřejně dosvědčil, že nespí alebř bdi strážcové a pastýřové stádece Kristova a dovedou se opřít v čas nebezpečí a spolu na výstrahu a k pokynutí nepřítelům Církve sv., aby přestali již jednou spekulace své marné zakládati na domnělé jakési jen v jejich mozku stávající roztržce mezi nižším a vyšším duchovenstvem a poznali, že tu není více zrádcův lehkomyšlných, kteříž by za sladkou krmi přízně tohoto světa byli sto prodati a zraditi svatou věc Církve a víry a národu, aby poznali ducha, kterýž provívá a oživuje duchovní zdejšího vikariátu a bohďá celé vlasti. Zároveň přečtena a s potleskem přijata jest důst. p. střidníkem Kuldou vypracovaná adresa k panské komoře v příčině emancipace školy od Církve, a vznešena jest na Jeho Em. žádost, by adresu tuto v panské komoře k zralému uvážení předložil. —

Druhým předmětem porady byla otázka: „Jaké povinnosti má duchovní správce vzhledem na chudé na své osadě?“ V odpovědi k otázce této, kterouž vel. p. f. Fr. Pomajsl sám navrhl při první poradě a k níž dnes tuto odpověď podal, v odpovědi s mnohou bedlivostí a důkladností vypracované kladl p. návrhvatel na tyto kusy důraz a váhu, aby duchovní správce 1. své chudé dokonale znal i jejich postavení a potřeby a dovedl rozeznati opravdu chudé od domněle chudých, 2. věřící k dobročinnosti slovem vybízel, 3. za chudé u bohatých se přimlouval, 4. sám svým očekám příkladem dobročinnosti předcházal, 5. zvláště na chudé nemocné pamatoval, 6. o chudou mládež školní otcovskou péčí vedl, 7. o spravedlivé a svědomité rozdělování almužny z nadání a fundac se postaral, všeliký stín a podezření od sebe a vů-

bec od duchovního vzdáliti usiloval. Doloženo p. děk. Fr. Burdou, že potřebí duchovnímu známost chudých i k tomu konci, aby mohl s dobrým svědomím podepsati vysvědčení chudoby a stvrzovati je, a v pádu rozdělování almužny rozsouditi, kdo almužny a pomoci hoden. — V. p. Vác. Novák uznal za dobré, aby bylo o chudé staráno poskytnutím lehčí práce a zaměstnání k. př. pasení drůbeže, husí, draním peří a prádlem v obci, by tou měrou takoví chudí byli živěni a mládež nyní k pasení drůbeže přidržovaná mohla navštěvovati pilněji školu. — Skryšovský p. farář Fr. Barták za hlavní úlohu duch. správce v našich poměrech položil, aby přihlížel k spravedlivému rozdělování a podělování almužnou z peněz za povolení k hřebům, zábavám, za pokuty atd. a ukazoval příkladem ze života vzatým, jak nespěšovitě i mnohé obce by s těmito penězy zacházely — bez dohlídky faráře. V. p. farář Kosohorský kladl váhu na takové zařízení, aby chudých podělování dělo se spíše plodinami nežli hotovými penězy, poněvadž i mezi chudými jsou mnozí lehkomyšní, kteříž peněz najednou promrhají, a pak vícekrát do roka zvláště v zimních měsících aby se to stávalo. Vzpomenuto v. p. far. Petrovickým V. Jilkem na onen neblahý vřed našich dnův, na neslýchané a nevidané druhdy tuláctví a uznáno jednohlasně, že jsou tito lidé praví zloději, okrádající domácí chudé, jakož i potřeba krajských kázní a ústavů pro takový spustlý lid uznána co nutná, kteréžto potřebě ovšem jedině cestou zemského zákonodárství vyhověti lze. Vzpomenuto i té bohužel smutné okolnosti, že vybírá se a ukládá daň i z fundac a nadání pro chudé v státních úpisech učiněných. V. p. A. Černický uznává za dobré, aby se plat za povolení k hřebům, tanečním plesům, a tou měrou výtěžek chudým připadající zvýšil, ale spolu příliš časté hřebky, množící chudinu, se zamezily. Připomenuto, aby se dbalo o zařízení domův pro chudé, kdež by i tělesné i duchovní nalezli zaopatření.

Podivné myšlenky vzbudila ve mně debata o této otázce. An my kněží mluvíme, radíme se a rokujeme o zaopatřování chudých, usilují a chtějí jiní učiniti ze sv. Otce žebráka a po něm i z nás. Nebo leckdes zaslepený lid již mluví, sní o zabavení tak řečené mrtvé ruky, zapomínaje, že by jemu se zajisté neprospělo alebř valně uškodilo a zvláště prý jednotliví potomci z národu Abrahamova mají lasko-

miny na pole a luka mrtvé ruky, jak mezi jiným sdělil jeden z duchovních p. bratří. Pak ovšem nenahlížíme, jak by duchovní správce mohl předcházeti ovce své příkladem dobročinnosti. Nebo vybírání štoly nazývá „Hlas“ „špinou“ a špiny té by nás bezpochyby rádi zbavili a na statky církevní tolikeré laskominy — ký div, že všelijaké myšlenky a obavy rodí se v hlavě těch „tučnicích“ farářův a kněží. Než doufejme nejlepší věci, N. L. slibily, že se zasazovati budou o ponechání statkův kněžím, a tak je vyhráno. Jak vysokomyslné to jednání!

Však vraťme se k třetímu předmětu porady, jímž byl kostelní zpěv. Jedním z přítomných duchovních obrácen zřetel na ten bídny tu a tam kostelní zpěv. Jest pravda, že na mnohých osadách zdejšího střidnictví učiněn pokrok k lepšímu co do zpěvu kostelního značný a nepopíratelný. Avšak má-li se zpěv kostelní zvelebiti a písním v církevním slohu složeným průchod zjednati, třeba ještě mnohé práce, nejednoho úsilí. I uznáno za nutné, aby se malý kancionálek sv. Janský mezi mládeží pilně rozšiřoval, zpěvu dítky ve škole se pilně učily a v kostele s lidem dospělým společně zpívaly písně z sv. Janského kancionálu. Zpravodaj a pisatel těchto řádkův ukázal způsob snadný a velmi praktický, aby lid seznámil se s písněmi kancionálu, totiž tabulky lepenkové, na nichž frakturou pro lid vytištěny jsou tyto písně. Tabulky takové nestojí i s tiskem příliš mnoho a lid mající písně v stolicích před sebou ležet velmi si to libuje. V jednu hodinu s poledne bylo po konferenci.

Právě než se p. vikář ubíral ku konferenci, přinesl mu rolník z Křepenic, František Vyskočil 40 zl. na křížovou cestu, kteráž se zřizuje po chrám Páně sv. Václava na Chlumě a zároveň 5 zl. r. č. pro sv. Otce Pia IX., jemuž jak prý se dárce štědrý z „Blahověsta“ dozvěděl, zle se vede. Bůh budiž odplatitelem štědrému dárci, věrnému katolíku a horlivému čtenáři Blahověsta. Připomínám tento šlechetný skutek boдрého rolníka českého na důkaz, co dobrého může působiti čtení dobrého katolického listu v lidu českém. J. R.

KRONIKA.

Z Prahy. Veřejné modlitby nařizené pap. okružním listem (viz čís. 32. „Blah.“) budou se konati v Praze a po arcidiecési v neděli III. adventní a v následující pak pondělí a úterý, t. j. od 14—16. t. m.

— Pobožnost 40hodinná bude se konati od 6—10. t. m. v Loretě na Hradčanech, od 11—15. u sv. Haštala.

— Výroční slavnost u sv. Mikuláše na Malé straně počne dnes 5. pros. v 5 h. odp. slavnými nešporami a ukončí se v pátek 13. t. m. odpoledne v 5 h. chvalozpěvem „Te Deum.“ Zítra o výroční památce sv. Mikuláše bude ráno v 6 h. mše sv. s kazáním českým, v 7 h. zpívaná ranní, v 8 h. školní mše sv., v 9 h. bude německé kazání a v 10 h. pontifikální mše sv. Po celý oktáv bude každodenně v 8 h. ráno zpívaná mše sv. a odpoledne o 3. h. české litanie a v 5 h. nešpory s požeňáním.

— Do Litoměřic zaslal stříbrník p. Karel Zimmer, jehož dílna se nalezá v poštovské ulici vedle starobylé kaple křížové, krásný kalich slohu gothického, na kterýž jistý dobrodinec daroval stříbrné lžice.

— Z Plaňan. Občané městečka Plaňan a vesnic Vrbčan, Břežan, Hradenína, Blinky, Miškovice, Radimku, Přebosz, Zalešan a Žabonos odeslali J. Eminenci nejduš. p. kardinálu arcibiskupovi Pražskému do Vídně adresu o zachování konkordátu opatřenou 1500 podpisů s tou prosbou, aby ji členům panské sněmovny předložiti ráčil.

— Z Mělníka. Duchovenstvo vikariatu Mělnického podalo nejduš. p. biskupu Litoměřickému adresu, kterouž osvědčuje souhlas svůj s adresou nejduš. p. biskupů.

— Z Budějovic. Nařízená třídní pobožnost bude se konati v katedrálím chrámě zdejším d. 6., 7. a 8. t. m., po diecési v tomto adventě v dni, kteréž si ustanoví správce duchovní sami.

Z Moravy. Kníže Salm a hrabě Egbert Belcredi v čele deputace odevzdali Jeho c. kr. apošt. Veličenstvu petici v příčině zachování konkordátu, cirk. statků, školy a manželství, opatřenou 217.635 podpisů katol. obyvatelů Moravských.

Ve Vídni jmenován jest dr. Theodor Gomperz, žid, profesorem klasické filologie na universitě. — Veškeré duchovenstvo diecése Sv. Hipolytské dalo na jevo souhlas se zásadami v adrese biskupů Rakouských vyslovenými; vyjádření písemné tohoto souhlasu bylo p. biskupu Fesslerovi podáno.

Z Porýnska. V Honneufu na Rýně odkázala jistá slečna, kteráž nedávno zemřela, 100.000 tolarů k tomu účelu, aby za peníze ty vystaven a nadán byl klášter, v němž by řeholnice rádu sv. Františka ošetřováním nemocných se zabývaly.

V Římě chodí 20.864 žáků a začek do národních škol; mezi nimi platí školné

6571 dítek, ostatních 14.293 dítek osvobozeno jest od platu školního.

Z Itálie. Dne 21. října zaslal biskup z Lodi, kmet 100 let svého stáří čítající, laskavý dopis biskupu Tridentskému, kdež praví: „Přeji Vám i veškerému statečnému episkopátu Rakouskému štěstí za příčinou důstojné adresy, kterouž jste vladaři svému podali, ne tak pro obhájení konkordátu, jako spíše pro obhájení sv. práv pravdy a spravedlnosti, od nepřátel církve zneuznaných. Buď si výsledek adresy jakýkoliv, šlechetné a vznešené slovo biskupův je slavným toho důkazem, že v tomto výtečném episkopátu ještě žije duch sv. Basilia a sv. Ambrože. Vysoké stáří kmeta stoletého nechať učiní uctivé slovo toto příjemným před tváří rakouského episkopátu; jesti to slovo spolubratra, jenž na kraji hrobu, do kterého jej bolest nad nátisky církvi činěnými provázeti bude, mladších spolubojovníků povzbuzuje, aby vytrvali v boji Hospodinové, a v utěšené naději Vám vítězství želá.“

Z Anglicka. (Bílí otroci.) V Anglicku vyšla nedávno tiskem: „Zpráva komise pro zaměstnání dítek“ (Children's Employment Commission), kteráž truchlivé události nám zvěstuje z oné liberálnosti svou proslulé říše. Žijet ve mnohých hrabstvích anglických třída lidí, jenž od rodičů a poručníků kupují *dítky*, s nimiž pak co s otroky cestují, je do práce pronajímají a výtěžek odtud vyzískaný sami požírají. Takovýto majitel bílých otroků bývá člověk světem prohnáný, spustlý, všeho lidského citu prostý; on kupuje malé dítky i odrostlé jinochy a dívky až do 18 let stáří; obyčejně bývají chlapi i děvčata v jedné tlupě směsná, někdy také bývá pohlaví jedno odděleno od druhého. Obchodník či majitel tlupy převezme za jistou sumu od statkářů práci polní, ku př. pletí trávy, vybírání kamene, sekání trávy neb obilí, mlácení, orání, hnojení, a žene celou tlupu svoji do práce, sám všude přihlížeje. Ráno musejí dítky ze vzdálené boudy prkenné, kdež přenocovali, ubírat se několik hodin cesty do práce, nezřídka pak s lačným žaludkem pracovati až do poledne; k obědu dostanou kus chleba, někdy také skrojek sýra neb kousek cibule. Jsou-li dítky unaveny a nemohou-li dost rychle pracovati, doráží na ně pán jejich holí nebo metlou. Úřady si ničeho nevšímají, leč tenkrát, když takový ukrutník některé dítě až k smrti ubije a věc se zatajiti nedá. — Denní mzda pro jedno dítě obnáší dle stáří 15

až 25 krejc. r. č., více než 25 kr. (šest pence) nedostávají ani dívky osmnáctileté. Z toho se dá snadno vysvětliti, že podnikatelé tohoto hanebného obchodu velmi rychle bohatnou; jeden z nich, který několik set ubohých těch dítek měl pod svoji správou, zbohatnul tak, že ve velkém městě Anglickém sám několik ulic nových domů vystavěl. Naproti tomu dítky ony chřadnou na těle, stávají se mrzáky, podlehají nemocem, a ještě větší škodu berou na duši své, upadajíce do nejhorší zkázy mravné, z kteréž málokdy jim kyne vysvobození.

Z Ruska. Trestnímu soudu okresu Vladimírského byl před některým časem odevzdán zločinec jmenem Kursin, jenž vlastního syna zabil. Týž Kursin byl totiž spoluoudem fanatické sekty „*Spasitelovy*“, kteráž prý v Rusku velice jest rozšířena a jejížto učení směřuje k úplnému zřeknutí se všech věcí pozemských. Dotčení sektáři nepovažují žádnou věc pozemskou za jmění své, domýšlejíce se, že ve všem přebývá zlý duch. Pročež každý povinen jest bez ustání volati k Spasiteli o smilování a milosrdenství. Otec Kursin pak v zaslíbenosti své se domníval, že si nejsnáze dovede smilování Spasitelova, když mu v obět přinese svého sedmiletého syna, jež vlastní rukou zabil. Mezi vyšetřováním zpěchoval se Kursin tvrdošíjně potravu přijmouti, načež tak zeslábl, že po několika dnech ve vězení zemřel.

Z Caribradu. V poslední dny měsíce září t. r. měl arménsko-katolický patriarcha Hassun slavnou audienci u tureckého sultána. V otevřeném voze jel patriarcha, oděn jsa v červené roucho své, na prsou máje oznaky otomanského řádu Medžidje I. třídy; před ním jelo 10 biskupův jemu podřízených ve čtyřech vozech; každý biskup měl na prsou oznaky jmenovaného řádu III. třídy. Co nejvládněji byv od sultána přijat četl patriarcha poděkovací řeč v jazyku tureckém, v kteréž vyslovil sultánovi jmenem sv. Otce Pia IX. díky za ochranu církvi katolické propůjčenou a odevzdal mu podobiznu papežovu v zlatém rámcí, diamanty a perlami ozdobenou, kterouž Pius IX. na znamení díky svých císaři tureckému byl poslal. Sultán v odpovědi své pochválil katolíky arménské za věrnou oddanost jejich ku vládě turecké a spolu projevil upřímnou radost svou z daru, jímž sv. Otec jej vyznamenal. Po ukončeném slyšení byl patriarcha s biskupy svými ve vedlejší sále od císaře pohostěn, načež ku zvláštnímu rozkazu sul-

táňovu ve třech povozech císařských doprovázení jsou biskupové od komorníků a četné strážě k bytu velkovévody Aali pašy, kterýž spolu s Fuad-em pašou, ministrem zahraničních záležitostí, s nejlubší úctou přijal patriarchu a provázející jej biskupy a jmenem vlády slíbil, že všelikou ochranu poskytne národu arménsko-katolickému, aby se vždy více siliti a ve všem dobrém zdárně pokračovati mohli.

Literární oznamovatel.

— *Douchovy obrázkové spisy pro mládež.* Zmínili jsme se v 32. čísle „Blahověsta“, že jmenovaného kněze a slovného spisovatele obrázkové knížky „Pestré kvítí“ před nedávnem vydáním třetím, „Krůpěje“, „Vojáci rozličných národů“ a „Korálky“ vydáním druhým vyšly nákladem kněhkupece Mik. Lehmann v Karlíně (tiskem ve Stuttgartě). — Dokládáme, že nadto i několik jiných obrázkových knížek téhož spisovatele a v témž svrchu uvedeném skladě právě vyšlo vydáním novým; jsou to: „*Podivání na zvířata*“ (čtvrté vydání; 33 obrázků); — „*Skladnička poučné zábavy*“ (druhé vyd.; 7 obrázků); — „*Semínka*“ (druhé vyd.; 9 obrázků); — „*Obrázková kniha k názornému vyučování dětí*“ (druhé vyd.; dvanácte tabulek s velikým počtem rozmanitých vyobrazení). Spisy Františka Douchy náležejí k těm, které se těší největšímu rozšíření. Mohou se také naši mládeži tím více do rukou dāti, ješto spisovatel všude se řídí zásadou, že blahé vedení dětí, jakožto budoucího pokolení, spočívati musí na účte k náboženství a na následující z toho mravnosti.

— „*Světlozor*“, illustrovaný týdeník vychází tiskem a nákladem kněhhtiskárny dr. Fr. Skrejšovského, redakcí Em. Tonnera v Praze. Cena jest v poměru k slíbené úpravě a nákladným obrazům levná.

— „*Divka v domácnosti*.“ Technologické a jiné v ženském hospodářství potřebné vědomosti ku prospěchu dívek čtvrtých tříd a vyšších škol českoslovanských sepsal Tom. Ronek, učitel na hlavní škole u sv. Vojtěcha. V Praze 1868. Nákladem kněhkupectví Mikuláše a Knappa v Karlíně. Stran 84.

— K Dědictví sv. Prokopa přistoupili pp.: Karel Řehák, bohoslovec v Praze, Christian Jos. Kaplan, ř. premonstr., koop. na Sv. Kopečku u Olomouce, Frant. Pek, kaplan v Liběchově, Ant. Mužík, bohoslovec v Praze, Šimon Koupa, kapl. ve Velké Meziříčí, Ondřej Hanák, farář v Deblíně, Josefa Dvořáková, mlynářka v Tišnově, Tomáš Váňa, kaplan v Ivančicích, Štěpán Něnička, kaplan v

Mohelně, Jan Prchlý, administr. v Bobrově, Matěj Havlíček, farář v Sulíkově, Rafael Háak, kooper. v Doubravici, Jan Žaloudek, kooper. v Lulči, Ant. Štěpánek, obyvatel v Blažovicích, Frant. Šuster, rolník v Holských, Frant. Špaček, koop. v Bystřici, Tomáš Kříž, rolník v Jinačovicích, Jan Beinhauer, bohoslovec v Olomouci, Frant. Buček, bohoslovec tamtéž, Josef Krátký, bohoslovec tamtéž, Karel Hrdina, kaplan v Hbitech.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

V Pánu zesnul:

- p. Frant. *Pabíček*, jubil. kněz diec. Kralohrad., vysl. farář a os. děkan Činěveský na odpoč. v Praze 1. pros. (nar. v Bohdáně 14. července 1782, vysv. 18. srp. 1805.)

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Vác. *Lortner*, admin. za faráře v Křečově;
P. Jan *Kostecký*, kříž., kaplan za administr. v Unhošti.

V biskupství Litoměřickém.

V Pánu zesnuli:

- p. Frant. *Beck*, kaplan v Pruneřově, 16. listop. (nar. 11. července 1836, vysv. 25. července 1861);
p. Vác. *Zirkler*, děkan v Kadani, 22. listop. (nar. 3. února 1818, vysv. 29. července 1841).

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Frant. *Heidler*, kaplan v Bílině, za zámec. kaplana v Eisenbergu;
p. Jan *Grünert*, kapl. za admin. in spirit. v Měručích;
p. Ferd. *Kühn*, koop. v Jablonci, za fund. kapl. do Vartenberku;
p. Frant. *Kühnel*, kapl. ve Verneřicích, za 2. kapl. v Bílině;
p. Frant. *Hahn*, městský kapl. v Kadani, za admin. tamějšího děkanství.

Listárna redakce.

Milodary. Pro sv. Otce: p. F. V.: 1 tolar a 1 zl. r. m. — p. J. R.: „Adresa nejvd. p. biskupů“ jest na skladě u B. Stýbla. — p. J. D. v Č.: Peníze byly odevzdány, my ohlaš. jen, co nám bylo zasláno. — p. F. T. v S.: Něco jiného, překlad L. máme odjinud. — Na Moravu Šeb. Kub.: Evang. sv. Jana co podíl údů Děd. sv. Prokopa počne se vydávati po vánocích, mějte strpení.

Došlé nás předplacení z K., D. V., M. atd. dodali jsme expedici. Podotýkáme, že „Blahověst“ v r. 1868 beze změny dále vycházeti bude.

 Příští číslo bude se vydávati 14. t. m.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
v kniž. arcib. semi-
nár. číslo 190—1.

Expedice:
v kat. knihkupectví
B. Stýbla,
na sv. - Václavském
náměstí, čís. 786—II.

Nedobrá číseln. rekla-
mujte nejdříve
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasy katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

Předplácí se
v expedici
i u všech řádných
knihkupců
na rok: 3 zl. 50 kr
na půl: 1 zl. 30 kr.

Po poště:
členem v expedici
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1 zl. 55 kr.

Předplacení čtvrt-
letní se nepřijímá
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bidné činí národy.“ (Přisl. XIV. 34.)

Evangelium na den Božího narození.

Obsah.

Slovo, které od věčnosti bylo Bohem, a později také stvořitelem světa, obživitelem a osvětitel-
lem lidí, a které konečně po svém předchůdci Janu Křtiteli co pravý Spasitel na svět přišlo, a věřící na důstojnost synů Božích povýšilo, učiněno jest člověkem, a přebývalo mezi námi, a poznali jsme v něm Syna Božího, plného mi-
losti a pravdy.

Výklad.

Na počátku — když to, co nebylo, býti počalo; nepočalo býti, ale — bylo Slovo (Syn Boží) — bylo bez počátku, od věčnosti; a — kde bylo od věčnosti? Slovo bylo u Boha — u Otce (a u Duchu svatého), bylo v něm a s ním; a — co bylo od věčnosti? Bůh bylo Slovo. Ó sklopte oči, skloňte hlavu, sepněte ruce, padněte na kolena, slyšce, že Slovo bylo Bůh — s Otcem (a s Duchem sv.) jeden Bůh. Ač ale jeden Bůh, a však ne jedna Božská osoba; nebo Otec byl první Božská osoba, a Slovo bylo druhá Božská osoba (a Duch sv. byl třetí Božská osoba); a co druhá osoba nebylo Slovo první (ani třetí) osoba, nýbrž bylo u první (a u třetí) osoby; a poněvadž i první (jakož i třetí) osoba byla Bůh, protož bylo u Boha. To bylo na počátku — od věčnosti — u Boha. A proto, že bylo u Boha, ne-
učinil Bůh ničeho bez něho, ale všecko učinil s ním a skrze ně. Všecky věci skrze ně učiněny jsou: a bez něho nic není učiněno, což učiněno jest.

Přede vším jsou nebesa a země učiněna skrze ně. Potom, totiž prvního dne, učiněno jest světlo skrze ně; druhého dne učiněna jest obloha skrze ně; třetího dne učiněna jsou moře, jezera, řeky a na suchu rostliny, byliny, stromy všeho druhu skrze ně; čtvrtého dne učiněny jsou slunce, měsíce, hvězdy skrze ně; pátého dne učiněni jsou živočichové — ptactvo v povětří a ry-

by ve vodě skrze ně; šestého dne učiněni jsou ostatní živočichové — zvířata a zeměplazi všeho druhu, a posléz učiněn jest člověk k obrazu Božímu skrze ně. A tak všechny věci skrze ně učiněny jsou, a bez něho není nic učiněno z toho všeho, což učiněno jest; z čehož jde, že Slovo rovněž jako Otec (a Duch sv.) všech věcí učinitel — stvořitel, s Otcem (a s Duchem sv.) jeden stvořitel jest. —

V něm — co stvořiteli — život byl — oživující prvního člověka Adama; nebo když ho bylo Slovo podle těla z hlíny země učinilo, vdechlo v tvář jeho dchnutí života, to jest živou, nesmrtelnou, Bohu podobnou duši, a tak ho oživilo; a když bylo z Adama spějícího jedno z žeber jeho vyňalo, a z něho Evu vzdělalo, dalo jí živou, nesmrtelnou, Bohu podobnou duši a tak i ji oživilo; a podobně oživovalo všechny pozdější lidi, a oživuje až po dnes, dáváje jednomu každému živou, nesmrtelnou duši. A na ten způsob v něm byl život oživující — a — tento — život byl světlo lidí — jim svítící, jim se zjevující, je poučující, obracující, oblažující, u př. slovy těmi: „Rosťtež a množte se, a naplňte zemi, a podmaňte ji, a panujte nad rybami mořskými, nad ptactvem nebeským i nade všemi živočichy, kteříž se hýbají na zemi;“ — a těmi: „Hle, dal jsem vám všelikou bylinu, nesoucí semeno na zemi, a všecko stromové, kteréž má v sobě semeno pokolení svého, aby bylo za pokrm vám a všechněm živočichům zemským, i všemu ptactvu nebeskému, i všemu, co se hýbe na zemi, a v čemž jest duše živá, aby měli ku pokrmu;“ — a těmi: „Se všelikého stromu rajského jež: se stromu pak vědění dobrého a zlého nejez; nebo v kterýbykoli den s něho jedl, smrtí umřeš.“ (1. Mojž. 1, 28—30. 2, 16.) —

Život byl světlo lidí, — a — toto — světlo v temnostech — v hříšných, bludných,

zaslepených, stížených lidech — *svítí* — svítlo, jim se zjevovalo, je poučovalo, napomínalo, z hříchů, bludů, slepoty, těžkosti vyvádělo, jim k dosažení ztracené milosti, moudrosti, svatosti a blaženosti napomáhalo; nebo když had (dáběl) Evu a skrze Evu Adama podvedl, řekl Bůh hadovi: „Nepřátelství položím mezi tebou (dábělem) a mezi ženou (Matkou Boží, blahoslavenou Pannou Marií), a mezi semenem tvým (potomky tvými, bezbožnými, dábelskými lidmi) a mezi semenem jejím (Synem jejím, Pánem Ježíšem, a katolickými křesťany); onať potře hlavu tvou (zkazí moc tvou blahoslaveným plodem svým), a ty budeš úklady činiti patě její (budeš chtít, ale nebudeš moci uškodit jí).“ (1. Mojž. 3, 15.) Těmi slovy dal Bůh Adamovi a Evě na srozuměnou, že jich nenechá v moci ďáblův, že je z ní vysvobodí skrze Pána Ježíše. Hle, jak světlo v temnostech svítlo! — A když Kain na Abele náramně se rozhněval, řekl Hospodin Kainovi: „Proč jsi se rozhněval? a proč jest opadlá tvář tvá? Zdalíž nevezmeš odplaty, budeš-li dobře činiti: pakli zle, hned ve dveřích hřích přítomen bude? Ale pod tebou má být žádost jeho, a ty panovati máš nad ním.“ (1. Mojž. 4, 6. 7.) Hle, jak světlo v temnostech svítlo! — A když mnohá zlost lidská byla na zemi, a všeliké myšlení srdce k zlému náchylné bylo po všecken čas, řekl Hospodin: „Nezůstaneť duch můj v člověku na věky (nenechám ho pořád na živě); neb tělo jest (tělesný jest, chodí po cestách žádostí tělesných), a budou dnové jeho 120 let“ (tolik času popřeji mu k pokání). I popřál jim 120 let, a napomínal jich skrze Noe spravedlivého k pokání. (1. Mojž. 6, 3.) Hle, jak světlo v temnostech svítlo! — Když Faraon nechtěl uposlechnouti hlasu Páně a propustiti Israele, aby Hospodinu obětoval na poušti; řekl Hospodin k Mojžíšovi: „Řci k Aronovi: Vezmi hůl svou a vrz ji před Faraonem, i obrátí se v hada.“ Tehdy všedše Mojžíš a Aron k Faraonovi, učinili tak, jakž byl rozkázal Hospodin, i vzal Aron hůl svou, a povrhl ji před Faraonem a služebníky jeho, a obrácena jest v hada. A brzy na to učinili Mojžíš a Aron ještě více divů před Faraonem a veškerým Egyptem na rozkaz Hospodinův. (2. Mojž. 7, 9.) Hle, jak světlo v temnostech svítlo! — Když Mojžíš s lidem israelským přišel do Mara, ale tam vod z Mara pít nemohli proto, že byly hořké; reptal lid proti Mojžíšovi, řka: Co budeme pít? — Ale on volal k Hospodinu, a ten ukázal mu dřevo, kteréžto jakž vložil do vod, y

sladkost obráceny jsou. Tu ustanovil jemu příkázání, řka: „Uposlechněš-li hlasu Hospodina Boha svého, a což pravého jest před ním, budeš-li činiti, žádného neduhu, kterýž jsem vložil na Egypt, neuvedu na tebe; nebo já Hospodin uzdravitel tvůj.“ Hle, jak světlo v temnostech svítlo! — Když Hospodin lid israelský, k modlářství, lakomství, neposlušenství a jiným nepravostem velmi náchylný, k hoře Sinai přivedl; dal mu tam v strašlivém hřímání, blyskání, v kouři a zvuku trouby desatero příkázání, řka: „Nebudeš mítí bohů cizích přede mnou. Nevezmeš jména Hospodina Boha svého nadarmo. Pomni, aby den sobotní světil. Cti otce svého i matku svou, aby dlouho živ byl na zemi. Nezabiješ. Nesesmilníš. Nepokradeš. Nepromluvíš proti bližnímu svému křivého svědectví. Nepožádáš manželky bližního svého. Aniž požádáš jeho domu.“ (2. Mojž. 20, 1—17.) Hle, jak světlo v temnostech svítlo! — Když za času soudců Israelští Pána Boha, kterýž nad nimi kraloval, zavrhli, a krále mítí sobě žádali, jako měli pohanští národové; řekl Bůh k Samuelovi: „Uposlechni hlasu lidu ve všem, což mluví k tobě; nebo ne tebeť jsou zavrhli, ale mne, abych nekraloval nad nimi. Podlé všech skutků svých, kteréž činili od dne (onoho), v němž jsem je vyvedl z Egypta, až do dne tohoto; jako opustili mne, a sloužili bohům cizím; tak činí také tobě. Nyní tedy uposlechni hlasu jejich; ale však osvědč před nimi, a předpověz jim právo krále, kterýž kralovati bude nad nimi.“ (1. Král. 8, 7—9.) Dle tohoto rozkazu Božího osvědčil a oznámil jim Samuel, jaká břemena — daně, desátky atd. král jim ukládáti bude. Hle, jak světlo v temnostech svítlo! — Když králové israelští zle činili — bohům pohanickým se klaněli, jim oltáře stavěli, oběti přinášeli a poddané své k hříchům zaváděli; posílal k nim Bůh od času k času proroky, káral je skrze ně z jejich nepravostí, napomínal jich k činění pokání, a — co hlavního bylo — předpovídal jim příští Messiášovo. Skrze Izaiáše u př. řekl: „Hle, Panna (Maria) počne a porodí Syna, a nazváno bude jméno jeho Emanuel“ (Bůh s námi). (Isai. 7, 14.) Skrze Micheáše: „A ty Bethléme (příjmím) Efrata, maličký jsi v tisících jůdských (nemáš ani tisíc městů, jako jiná města Jůdská); z tebe mi vyjde (lidu se narodí), jenž bude panovníkem v Israeli (Messiáš), a východové jeho (zplození od Otce nebeského) od počátku, ode dnů věčnosti“ (Mich. 5, 2). A skrze Aggeusa: „Ještě jedno maličko jest (není

dlouho do toho), a přijde Žádoucí všechněm národům“ (ode všech národů toužebně očekávaný Messias). (Agg. 2, 7. 8.) Hle, jak světlo v temnostech svítilo! A jak dlouho! Po čtyry tisíce let! —

A co tmy, to jest, lidé? nepochybně, že světlo obsáhli, že je vděčně přijali, že si v něm velice libovali? *a tmy ho neobsáhly*. Že ne? že ho neobsáhly, nepřijaly? že si lidé více v temnostech nežli v světle, více v bludech nežli v pravdě, více v hříších nežli v ctnostech libovali? — Nastojte! Kdoby si to pomyslí? — A přece tomu tak. Kain totiž neuposlechl hlasu Hospodinova, nevládnul nad zlou žádostí, ale poddal se jí, a stal se vražedníkem. — Ti zlí za času Noe nedbali na žádné napominání, nečinili žádného pokání, ale místo toho jedli a pili, ženili se a vdávaly se, až přišla potopa, a pohubila všecky. — Farao, sotva že lid israelský propustil, hned zase toho želel, s mnohým vojskem hnal se za ním, a utonul v moři. — Israelští, sotva že z Mara na poušť Sin přišli, reptali poznovu proti Mojžíšovi a Aronovi, (a tím samým také proti Bohu) řkouce: „Ó kdybychom byli zemřeli skrze ruku Hospodinovu v zemi egyptské, když jsme sedávali nad hrnci masa, a najíдали se chleba do sytosti; proč jste nás vyvedli na poušť tuto, abyste zmořili všechno množství hladem?“ — (2. Mojž. 16, 3). A sotva, že na hoře Sinai desatero přikázání dostali, začali je přestupovati: učinili si totiž slité tele, klaněli se mu, obětovali mu řkouce: „Tito jsou bohové tvoji, Israeli, kteříž tebe vyvedli ze země egyptské.“ (2. Mojž. 32, 4.) Samuel jim dost vykládal právo krále, kterýž kralovati bude nad nimi, ale oni zůstali na svém, řkouce: „Nikoli, ale král bude nad námi, a budeme my také jako všickni národové.“ (1. Král. 8, 19. 20.) A králové — čím se odměnili prorokům za jejich napominání, kárání, předpovídání Messiasa? Tím, že jich nenáviděli, pronásledovali, že je do vězení vsázeli a na smrt odsuzovali. — Tmy tedy světla neobsáhly — lidé nedali se světlem osvítiti, poučiti, obrátiti, napraviti, a to po tak dlouhý čas — po čtyry tisíce let. Pravdať sice, že se dali mnozí tím světlem osvítiti, poučiti, napraviti, jako Adam a Eva, kteříž, tím světlem osvíceni, činili z hříchů pokání; jako Abel, který tím světlem osvícen, Bohu libou obět přinášel; jako Enos, který, tím světlem osvícen, jméno Hospodinovo vzýval; jako Henoch, který, tím světlem osvícen, s Pánem Bohem obcoval; jako Noe, který, tím světlem osvícen, věřil a činil, co mu Báh

rozkázal; jako Abraham, který, tím světlem osvícen, Boha svého se bál, a pro něho ani syna svého prvorozeného ušetřiti nechtěl; jako Isák, který, tím světlem osvícen, tise a mlče obětovati se nechal; jako Jakob, který, tím světlem osvícen, každodenně Bohu svému se klaněl; jako Josef, který, tím světlem osvícen, mukám se podrobil, aby proti Bohu svému nehrěšil; jako Job, který, tím světlem osvícen, i v náramném neštěstí Boha svého chválil; jako Mojžíš, který, tím světlem osvícen, mnoho trpkostí od lidu israelského pro Boha snášel; jako David, který, tím světlem osvícen, dnem a nocí přikázání Boží rozjímal a v nich se cvičil; jako proroci, kteříž, tím světlem osvíceni, i v mnohonásobných protivenstvích Bohu svému věrní zůstali; a jako konečně krom těchto jmenovaných všickni ti, co, tím světlem osvíceni, v budoucího Messiasa věřili, na něj se těšili, po něm toužili a vzdychali, říkajíce: „Dejte rosu nebesa s hůry, a oblačkové dštěte Spravedlivého; otevři se země, a zplod Spasitele!“ (Isai. 45, 8).

Než přirovnáme-li je k těm, co nikterak osvítiti, poučiti, napraviti se nedali, co v temnostech — v hříších — v žádosti očí, v žádosti těla a v nádhernosti života svévolně zůstali: mnoho-li jich bylo? Velmi málo; a protož pořád pravdou jest, co sv. Jan praví, že tmy světla neobsáhly. A když ho neobsáhly, co se tedy stalo? snad-li se skrylo světlo a přestalo svítiti? Nebyloby divu, protože tolika lidem a po tak dlouhý čas nadarmo svítilo. Co se tedy stalo? *Byl člověk poslaný od Boha, kterémuž jméno bylo Jan (Křtítel)*. Proč byl poslán? zdali proto, aby řekl lidem: Vy nevděčníci! Světlo vám svítilo, a vy jste jím pohrdli; temnosti vás zakryly, a vy jste z nich nechtěli; protože se vám odnímá světlo, a zanechávají se vám vaše temnosti. — Nebyloby divu, a však právě na opak. *Ten přišel — k rozkazu Božímu — na svědectví — to jest proto, — aby svědectví vydal o světle, — aby lidi na ně pozorlivě činil, aby jim je prstem ukazoval, říká: Hle, světlo právě, kteréž osvěcuje každého člověka přicházejícího na tento svět! Hle Beránek Boží, kterýž snímá hříchy světa! Hle, pastýř dobrý, kterýž hledá ovce ztracené! Hle, Ježíš, Syn Boží, kterýž chce spasiti, což bylo zahynulo!* — A to k tomu cíli a konci, *aby všickni věřili skrze něho*. Víry bylo především zapotřebí. Měli-li lidé světlo obsáhnouti, a skrze ně šťastni, blaženi býti, museli v ně věřiti. Jinak jakby je byli mohli obsáhnouti? — Nevěřící ho obsáhnouti nemůže, protože

iná oči před ním zavřené. Měl-li by je ob-
sáhnouti, musil by mu je otevřít, to jest,
v ně uvěřiti. Protože tedy přede vším víry
bylo zapotřebí, vydával sv. Jan svědectví o
světle, aby všickni, co z Jerusáléma, a ze
všeho Júdstva, a ze vsí krajiny Jordánské
k němu přicházeli, to jest, všickni židé (ač-
koli nikdo ani z pohanů nebyl vyjmut od
věrení) věřili v světlo skrze něho — na
svědectví jeho. Toto svědectví bylo svěde-
ctví Boží, jelikož od Boha pošlo, a co Boží
zajisté na nejvyšší víry hodno — hodno, aby na
ně všickni v světlo věřili, i byť jiného svě-
dectví nebylo. Co se vás m. kř. dotýče, vy
zajisté v světlo, to jest, v Syna Božího vě-
říte, ale od této doby, co o svědectví Ja-
nově slyšíte, budete v něho věřiti tím pe-
vněji. —

Jan vydával svědectví o světle; i do-
mýšleli se mnozí, zvláště učenci jeho, že by
on sám světlo byl. Ale nebylo tomu tak.
Nebyl on světlo, ale — byl toliko poslán,
— *aby svědectví vydal o světlo* — rovněž
jak ranní záře není světlo, ale vyskytá se,
aby svědectví vydala o světlo — o slunci,
aby na ně jako prstem ukazovala, říkajíc:
Jde za mnou; co neviděti se ukáže. — A
však ne abyste se mýlili, abyste myslili, že
on světlo nebyl, že nesvítí — neučil. Na
opak: on byl světlo; nebo svítí — učil,
napomínal, káral; fariseům u př. říkal:
„Plémě ještěřcí, kdo vám ukázal, utéci bu-
doucemu hněvu? — Protož číňte hodné o-
voce pokání.“ — Zástupům říkal: „Kdo
má dvě sukně, dej nemajícímu; a kdo má
pokrmu, učiň též.“ — Celným říkal: „Nic
více nevybírejte, než co vám ustanoveno jest.“
— Vojákům říkal: „Žádného nepotlačujte,
aniž číňte křivdy, a dosti mějte na svém
platu.“ (Luk. 3, 7—14.) — On tedy byl
světlo, světlo veliké, větší než Abel, větší
než Enos, větší než Henoch, větší než Noe,
větší než Abraham, větší než Isák, větší než
Jakob, větší než Josef, větší než Mojžíš, větší
než David, větší než kterýkoli z proroků;
jen že ne *pravé*, podobně ranní záři, kteráž
jest světlo, ale ne *pravé* — ne slunce. Ale
to světlo, o kterémž on svědectví vydával,
bylo *pravé*, jakož tu stojí: *Bylo světlo pravé*
— *jediné pravé ze všech světél, co jich od*
počátku bylo na zemi, jediné pravé, to jest,
takové, — kteréž osvěcuje, — ne kteréž ji-
ným světlem osvíceno bývá, jako sv. Jan,
proroci, praotcové a všechna světla ostatní,
nýbrž kteréž svým vlastním světlem osvě-
cuje; a ne kteréž osvěcovalo, jako zase sv.
Jan, proroci, praotcové a světla ostatní, ný-
brž kteréž pořád, po všechna léta a století

osvěcuje; a ne snad jen toho neb onoho
člověka, jako zase sv. Jan a světla ostatní,
nýbrž — *každého člověka přicházejícího na*
tento — v temnostech, ve zlém postavený
— svět, ovšem také každého na tomto světě
bydlujícího a z něho odcházejícího, to jest,
od počátku života až do smrti — rovněž
jako slunce ze všech světél, co jich na o-
bloze nebeské, ani ranní záři nevyjímaje, je-
diné pravé světlo jest, kteréž osvěcuje ka-
ždého člověka přicházejícího na tento svět,
s tím však nesmírným rozdílem, slunce že
osvěcuje těla, ono světlo že osvěcuje duše,
slunce že osvěcuje jasnými paprsky svými,
ono světlo že osvěcuje světlem rozumu, víry
a milosti; slunce že osvěcuje k vidění věcí
pozemských, ono světlo že osvěcuje k po-
znání věcí nebeských; slunce že osvěcuje
k chodění po cestách vezdejších, ono světlo
že osvěcuje k chodění po cestách přikázání
Božích a církevních.

A poněvadž osvěcuje; a hned od po-
čátku osvěcoval, kde tedy od počátku světa
bylo? nepochybně, že na světě. A jest to-
mu tak. *Na světě byl* — místo bylo, stojí
tu byl, a to za tou příčinou, že to světlo
bylo Bůh, a o Bohu se říká, že byl — a
na světě se pořád zjevoval — *a svět skrze*
něho učiněn jest, a svět — ten skrze něho
učiněný, jemu co stvořiteli a svrchovanému
pánu přináležející, to jest, lid světa milovný,
světu oddaný, světem zaslepený, po svět-
ských věcech se ženoucí — *ho* — stvořitele
a pána svého, jemu se zjevujícího, jej pou-
čujícího, napomínajícího, vyjímaje něco málo
pobožných, jmenovitě arcioctce a proroky,
svou vlastní vinou — *nepoznal*. A když
ho svět nepoznal, co on — stvořitel a pán
jeho učinil? Vzdálil-li se od něho, čili tím
více k němu se přiblížil?

O neskončené lásce jeho! tím více k
němu se přiblížil. *Do vlastního* — domu,
podílu, dědictví za živobytí sv. Jana Křti-
tele — *přišel* — a ve vlastním domu, po-
dílu, dědictví, to jest v židovském národu
se zjevoval, a to v způsobu člověka, aby
ho tím spíše poznali, tím ochotněji přijali,
— *a hle!* — *svoji* — židé — *ho nepřijali*.
Nastojte! zdá se to býti k vůle nepodobné;
a přece tomu tak. Když se narodil, musel
v chlévě — v jeslech ležeti; svoji mu ne-
dopřáli koutečku v domech svých. Když
s ním rodičové jeho před králem Herode-
sem do Egypta utekli, svoji ho ani nepo-
hřešili, ani nepolitovali, ani nepohledali. —
Po svém návratu bydlel v opovrženém městě
Nazaretě; svoji pro něho ani dost malé vá-
žnosti a cti neměli. — Když od místa k

místu chodil, čině všem dobře, kdo ví, kolikrát svoji kamení zchápali, aby na něho házeli. — A když konečně čas umučení a smrti jeho přišel; svoji ho jako lotra jali, poličkovali, pohanům vydali, jejich rukama na dřevo kříže přibili a usmrtili. A tak byl mezi svými od počátku života svého až do smrti své nic nijak, než jako u hrozném vyhnanství. Ó jak bolestné — nad míru bolestné muselo mu to býti! Dost bolestné byloby mu to bylo od cizinců, jak pak teprv od svých domácích, od miláčků. Kdyby ty měl v cizí zemi veliký dům, a v něm mnoho bratří, sester, příbuzných, přátel, služebníků, a kdyby je srdečně miloval, na ně se těšil, k nim na cestu se vydal, a k nim přišel, ale nikdo z nich nechtělby se k tobě znáti; a ty by porád říkal: Já jsem ten a ten, váš bratr, přítel, pán atd.; já vás miluji, chci toliko vaše dobro, ale oni by na to nic nedali; konečně by proti tobě povstali, tebe ubili, a z tvého vlastního domu vyhnali. Ó jakby tě to bolelo! A nyní suď, jak z jeho boleti muselo, když ho svoji nepřijali, když ho z vlastního dědictví jeho vyvrhli. — Jak pak ale ti, co ho přijali? bez pochyby, že velikých milostí a darů od něho dostali. *Kolikoz pak koli přijali ho, dal jim moc syny Božími býti* — ne služebníky, dělníky, nájemníky, nýbrž, což neskonaleně více jest, syny; a ne knížecími, královskými, nýbrž, což zase neskonaleně více jest, Božími; a ne tak se jen jmenovati, nýbrž což zase neskonaleně více jest, jimi v skutku a v pravdě býti, a jak na syny Boží sluší, smýšleti, mluvíti, jednati. O to jest něco velikého! Čím větší Bůh, tím větší moc, právo, schopnost, přednost, syny Božími býti. Synovství Boží jest nejvyšší stupeň hodnosti a slávy. Ó jak dobře se ti potázali, kteříž ho do srdcí svých přijali, to jest, v něho uvěřili, jakož tu stojí: *těm* — totiž dal moc syny Božími býti, — *kteríž věří ve jménu jeho, kteřížto ne z krve, ani z vůle těla* — ženy, matky, — *ani z vůle muže* — otce, — *ale z Boha* — na křtu svatém — *zrozeni jsou*. Ovšem, kdyby byli jenom z vůle, z krve rodičů zrozeni, byliby jen syny lidskými: když ale jsou z Boha zrozeni, jsou syny Božími. Této hodnosti i vám, m. kř., na křtu svatém se dostalo, a to pro tu víru, kterou kmotrové vaši ve jménu vašem vyznali. Nuže jak? chcete-li této hodnosti sobě vážiti? chcete-li za ni Bohu svému vroucné díky vzdávati? chcete-li jak na syny Boží sluší, vždycky se chovati? — Ó pak budete synové, v nichž Otec nebeský sobě zalíbil!

Svatý Evangelista vznášel se dosud jako orel v výšce nesmírné, hledě k Božství a o něm vypravuje, až teprv v posledních slovech: „do vlastního přišel“ atd. dolů se snesl, a k velikému tajemství se přiblížil, totiž k *člověčenství* Pána Ježíše, ale nevy-slovil ho; teprv nyní je vyslovuje, řka: *A* (abych již to, co vlastně říci chci, a nač jsem řeči svou narazil, krátce a světle pověděl) *Slovo* — to, co od věčnosti bylo Bůh a u Boha, to, co bylo stvořitel světa, život a světlo lidí, to, co bylo od počátku na světě a zjevovalo se, to, co za času sv. Jana do vlastního přišlo, a věřícím dalo moc syny Božími býti — *tělem učiněno jest*, — ovšem ne mrtvým, nýbrž živým, tělem duší oživeným, *člověkem* z duše a z těla pozůstávajícím, ale tak, že nepřestalo býti tím, čím bylo prvé, totiž Bohem. Od té doby, co Slovo tělem učiněno jest, jest Bohem člověkem v jedné, totiž druhé Božské osobě, a — tak, co Bůh člověk — *přebývalo mezi námi* — lidmi, zvláště mezi námi apoštoly: *i viděli jsme slávu jeho* — ne takovou, jakou měli praotcové a proroci, nýbrž takovou, jaké nikdo z lidí neměl, aniž míti bude, ba, co pravím z lidí, jaké nikdo z nejvyšších andělů neměl a míti nebude, takovou, jakou jenom jednorozený Syn Boží míti mohl — *slávu jakožto jednorozeného od Otce* — jakožto jediného, přede všemi věky z Otce zrozeného, jemu v Božství rovného, ač v Božské osobě od něho rozdílného. A v čem záležela sláva jeho? v plnosti milosti a pravdy, jakož tu sv. Jan dokládá, řka: *My jsme ho viděli — plného milosti a pravdy*. Milost a pravda, samá milost a samá pravda, v každém skutku milost, a v každém slově pravda vycházely z něho neustále, jak to uvidíme v několika příkladech.

Jedna žena, která krvotok dvanácte let trpěla, sotva k němu z zadu přistoupila, a roucha jeho se dotkla; hned vyšly z něho milost a pravda; nebo obrátiv se a užrev ji, řekl: „Doufej dcero, víra tvá tě uzdravila.“ I uzdravena jest v tu hodinu. — Jeden královský úředník, jehož syn nemocen byl v Kafarnaum, sotva k Pánu Ježíši přišel a jej poprosil, aby sstoupil a uzdravil syna jeho: vyšly z něho milost a pravda; nebo řekl jemu: „Jdi, syn tvůj živ jest.“ A byl živ. Ostala ho zimnice. — Jeden slepý žebrák prosil Pána Ježíše, aby se nad ním smiloval. A Pán Ježíš zastaviv se, rozkázal ho k sobě přivést, a otázal se ho, co chce, aby mu učinil. A sotva slepý řekl: „Pane, ať vidím.“ hned vyšly z něho

milost a pravda v slovích těch: „Prohlédni, víra tvá tě uzdravila.“ A ihned viděl, a následoval jej, velebě Boha. — Jeden malomocný přišel k Pánu Ježíši, klaněl se mu, řka: „Pane, chceš-li, můžeš mne očistiti.“ A v tu chvíli vyšly z něho milost a pravda; nebo vztáhl ruku, a dotekl se ho, řka: „Chci, buď čist.“ A hned očištěno malomocenství jeho. — Jeden setník přistoupil k Pánu Ježíši, prose ho, a řka: „Pane, služebník můj leží doma šlakem poraněný, a zle se trápí.“ A sotva k němu Pán Ježíš několik slov promluvil a jej před zástupem z veliké víry jeho pochválil: vyšly z něho milost a pravda v slovích těch: „Jdi, a jakož jsi uvěřil, staň se tobě.“ I uzdraven jest služebník v tu hodinu. — Jindy zase sotva k Pánu Ježíši šlakem poraženého, na loži ležícího přinesli: vyšly z něho milost a pravda v slovích těch: „Doufej, synu, odpouštějí se tobě hříchy tvoji.“ A za několik okamžiků zase v těch: „Vstaň, vezmi lože své, a jdi do domu svého.“ I vstal a odešel do domu svého. — Když na hoře Olivetské jeden z apoštolů služebníka knížete kněžského udeřil, a ucho jeho pravé utal: vyšly z něho milost a pravda, nebo řekl: „Nechtež, až potud.“ A když se dotekl ucha jeho, uzdravil jej. — Když Petr Pána Ježíše třikrát zapřel, a kohout zazpíval: obrátiv se Pán Ježíš pohleděl na Petra, a v tom pohledění vyšly z něho milost a pravda; nebo Petr vyšel ven, plakal hoře. — Když Pána Ježíše u prostřed dvou lotrů ukřižovali: i na kříži vyšly z něho milost a pravda v následující prosbě: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.“ — A když kající lotr prosil Pána Ježíše, řka: „Pane, rozpomeň se na mne, když přijdeš do království svého:“ opět vyšly z něho milost a pravda, neb řekl jemu: „Zajisté pravím tobě: Dnes budeš se mnou v ráji.“ — A tak pořád z něho vycházely milost a pravda — milost v pravdě a pravda v milosti.

A od té doby ani jediný člověk na Pána Ježíše nevzpomněl, k němu nevzdechl, jemu se nepoklonil, aby byly v tom okamžik Pána Ježíše milost a pravda nevyšly a nepřišly k němu. Ani tys, m. kř., očí svých k němu nepozdvihl, rukou svých k němu nespial, kolen před ním nesklonil, aby byly v tu chvíli z něho osvčující, posilňující, napravující, ochraňující, potěšující milost a pravda nevyšly, a nepřišly k tobě. A tak to bude i budoucně — až do skonání světa a po celou věčnost. Po celou věčnost budou z něho vycházeti milost a pravda, rovněž jako z slunce neustále vy-

cházejí světlo a teplo. Ó jaká to plnost, jaké bohatství milosti a pravdy! —

Tato milost, z Pána Ježíše vycházející, uděluje se nejhojněji v svatých svátostech, a tato pravda z něho vycházející hlásá se nejčastěji v kázáních — uděluje se a hlásá se od mnoha tisíců biskupů a kněží skoro po devatenácte století; a po devatenácte století přijímá se od mnoha tisíců a milionů věřících; a pořád dostačuje všem, a dostačilaby, kdyby jich bylo milionkrát více. Ó jaká to plnost, jaké bohatství milosti a pravdy! — Ó Ježíši, plný milosti a pravdy! dejž, ať tito pokladové srdce tvého bez přestání k nám přicházejí, a na věky v nás zůstávají!

Prvé tedy, než Slovo tělem učiněno jest, vycházely z něho život a světlo; a když tělem učiněno jest, opět z něho vycházely život a světlo, aneb, což to samé jest, *milost a pravda*, jen že v daleko větší míře, nežli prvé; vycházely z něho po celý čas jeho mezi lidmi přebývání a jeho v nebi králování, vycházejí z něho až po dnes, a vycházejí budou na věky, a přicházejí k lidem. A za toto nescíslné, nevypravitelné množství milostí a darů, za toto neustálé, neskončené dobročinné, za tuto přepodivnou, neobsáhlou lásku nezaslужuje-li toho na nás na všech, abychom je z celého srdce svého a ze vši duše své milovali? — A kdo ho přece nemiluje, ten sám prázdné lásky nezaslужuje, ten proklat jest.

Poznamenání. Syn Boží jmenuje se Slovem proto, že v něm Bůh Otec sebe samého, všechny Božské vlastnosti své vyslovil — vyjádřil, vyobrazil, a to tak dokonale, že, co Božských vlastností se týče, mezi Otcem a Synem žádného není rozdílu, že Syn v Božství Oci roven jest. Dále jmenuje se Slovem proto, že skrze něho Bůh Otec nebe a zemi vyslovil — z ničeho učinil, tak že nikde ani prášku není, kterýžby nebyl učiněn skrze něho. Jmenuje se Slovem také proto, že po stvoření světa skrze něho Bůh Otec svou vůli v prikázáních, ustanoveních, soudech vyslovoval — zjevoval, tak že v nich ani literky není, kterážby nebyla vyslovena — zjevena skrze něho. Jmenuje se Slovem také proto, že skrze něho na zemi přebývajících Bůh Otec spasení lidem vyslovoval — podával, a že je skrze něho v Církvi svaté až po dnes vyslovuje — podává, a vyslovovati — podávati bude i budoucně, tak že není ani jednoho, jenžby mohl jinak spasen býti, leč skrze něho. Jmenuje se konečně Slovem proto, že skrze něho Bůh Otec vyslovuje — vykonává soud

v svědomí jednoho každého, a že skrze něho vysloví — vykoná soud nad jedním každým hned po smrti jeho, a nad veškerým pokolením lidským v poslední den při skonání světa, tak že není nikoho, jenžby dnes neb zejtra souzen nebyl od něho. *J. F.*

Vánoce.

I.

Vůkol ticho; pode sněhem
hluboký je sen;
mrazy praží; během krátkým
slunce svítí jen.

Vůkol smutno; pára temná
rozhled zbraňuje,
upomínky krásná záře
touhu zvětšuje.

Dlouhá, krutá jesti zima;
slunce neohřeje,
jenom *jedna* srdce jímá
blahá naděje.

II.

To, kleslý člověče, tvůj obraz,
když mráкотných jsi ve tmách bloudil,
a když Bůh věčně spravedlivý
byl pokutu ti pro hřích usoudil.

Ach, nikde, nikde konec bídám; —
jen *jednu* hvězdu noc má čirá,
jen *té* se možno pevně držet,
a ta je v Spasitele víra.

Noc temná zvolna poubíhá;
červánek již se ukazuje,
pohledni vzhůru, zdali slunce
již na nebesích vystupuje.

Aj, hle to slunce veleslavné:
to Spasitel náš, jemuž není
ve světě rovný, mocný Vládce,
jenž noc tu v milé světlo mění!

I zavítalo světlo krásné
po dlouhém čase k naší zemi;
i uhostil již světa Smírce
k nám s milostmi se nebes všemi.

Vác. Šimanko.

Kostel sv. Anežky a kaple sv. Barbory
s klášteřem Klarisek na Starém městě v Praze.

Doba třetí (1420—1782).

(Dokončení.)

Když uplynuly doby strastné, když
vznešenější a ušlechtilější city nad oha-
vnostmi a neřestmi zvítězily, dařilo se
Klariskám i v jejich časných poměrech
lépe; nebo s ušlechtilějšími city rozmohla

se i obliba klášterního života a účta k o-
sobám duchovním. Tato okolnost přiměla
i mnohé panny z rodu šlechtického, že si
život klášterní oblíbily. Tak odhodlaly se
dvě vznešené šlechtičny k tuhému životu
podle řehole sv. Kláry a vstoupily do klá-
štera tohoto řádu na Františku. Bohatství
a jmění, jaké jim dědictvím přináleželo,
věnovaly vesměs k potřebám klášterním,
čímž se ovšem skrovným příjmům kláštera
hojného pramenu dostalo. Klášterní jména
jejich byla: Anežka a Klára. Jaká byla
jejich rodná příjmení a z kterého šlechtic-
kého rodu vyšly, o tom se zápisky klá-
šterní nezmínují. Nesmíme se tomu diviti,
neboť se to až dosavad u přísných řádů
stává, že nezná jeden úd rodné příjmení
druhého, an se vespolek jen jmény klá-
šterními oslovují. Tímto způsobem bylo
tedy jmění klášternímu nemálo zpomoženo;
však přišla naň opět pohroma. V době
této byly vedeny války proti ukrutnému
Turku, v nichž si i vojska česká mnohý
vavřín slávy vydobyla, a rakouské voje
to byly hlavně, které litému nepříteli u-
datenstvím svým stavěly hráz, aby neza-
plavil svým půlměsícem celou Evropu. A-
však i jiní nepřátelé z křesťanů hrozili
naším zemím. Zejména byl to ctižádostivý
a panství chtivý král francouzský Lud-
vík XIV., jenž si takřka za účel postavil,
zlomiti moc domu Rakouského. Násilnou
mocí zvítězil v Německu, než i rakouským
vlastem chystal zkázu. Z té příčiny najata
jest zvláštní rota, která se do Čech vedrala
a zde úkladně tiché vsi a městečka pá-
lila. Třicet těchto padouchů dostalo se
i do Prahy a zapálili dům zvaný „u čer-
ného orla“ v kaprové ulici. Oheň rozně-
cován prudkým vichřem, zachvátil v brzkou
Židovské město, rozšiřoval se dále po Sta-
rém městě a zasáhl i Nové město. Takto
lehlo v několika hodinách celé Židovské
město s 10 synagogami, na Starém a No-
vém městě pak 407 domů popelem. Tímto
hrozným požárem ztrávena i část kláštera
bl. Anežky a kaple sv. Barbory. Dobrá
však pověst, z jaké se tehdá klášter těšil,
získala mu mnohé dobrodince, z nichž tuto
uvádíme jména: Sybilla Winterfeldova
darovala klášteru 1000 zl. (1697); Jan Po-
volný též 1000 zl. (1701); Anna Převo-
rovská přispěla 1000 zl. a z Hýblinské
nadace vyplývalo 2000 zl. Dále darovali:
Jakub Křištof Kos 500 zl. (r. 1740); Anna
Fischerova 500 zl. (r. 1752); Anna Glas-
serova 500 zl. (r. 1752); Johanna Veroni-
ka 400 zl.; Terezie hraběnka z Pöttingů,

rozená hraběnka z Michny, 1320 zl. (1760); hraběnka Unruhe 600 zl. (r. 1780). Vedle těchto příjmů, které značné byly, a vedle panství v Panenské Týnici, mohl se klášter ještě vykámati skutečnou jistinou 72.693 zl. a jinými příspěvky; zlepšily se tedy během tohoto času poměry kláštera bl. Anežky valně, ano můžeme říci, že dosáhl i jistého stupně zámožnosti. V době však nejlepšího rozkvětu podařilo se nevěreckému duchu časovému, který tenkrát mezi třídami vzdělanými se rozšířil, a i císařskou vládu opanoval, že jako na jiné zámožné kláštery a ústavy církevní, sáhnuo násilnou rukou i na jmění a řeholi Klarišek na Františku. Dne 26. června r. 1782, 500 let po smrti bl. Anežky, byl klášter dvorním nařízením zrušen a 21 klášterních panen do světa vyhnáno. Každé bylo vykázáno 200 zl. roční pense, představená pak 300 zl. dostávala. Nařízení toto doručil jim Kristian hrabě ze Šternberků, co předseda zrušovací komise, právě když byly shromážděny v jídelně u oběda. Jeptišky znaly jej velmi dobře, i přijaly jej s tou největší ochotností a tím spíše, an sám požádal, by směl s nimi obědvati; předložených jídel však ani neokusil, jsa po celý ten čas zamyšlen, konečně pravil: „Milé dívky! přinesl jsem Vám něco, což sám čísti nemohu, přečtěte si to samy, až odejdu, nebo tomu budete pak lépe rozuměti.“ Nato jim podal listinu a odešel provázen jeptíškami až k fortně. Zde ještě jednou na ně pohlédl a slza soucitu vyronila se mu z oka, čímž řeholnice nemálo byly zaraženy. Ustrnutí po čtení zprávy v listině obsažené mezi pannami nedá se vypsat. I obrátily se s prosbou na vládu, aby aspoň byly dány do klášterů ještě nezrušených, prosba ta však byla odmítnuta a dán jim přísnější rozkaz, aby nejdéle v pěti měsících klášter uprázdnil. Tu odvolaly se sestry na sliby, jež učinily, byly však odkázány k příslušné duchovní vrchnosti, kdež se měly o dispensi ucházeti. Když všecko odvolávání marné bylo, vznikla v těchto dříve tichých a klidných duších zvláštní odhodlanost, takže nijak klášter opustiti nechtěly; bylo jim pohroženo vojskem, kterážto pohrůžka i u sousedního obyvatelstva s velkou nevůli se potkala. Konečně ale nahlédly panny klášterní, že odpor je marný, pročez upslechly vyššího rozkazu a opustily drahé jim místo, kde se domnívaly, že najdou posledního odpočinku. Nějaký čas obývaly ještě společně v Dlouhé třídě v domě „u

Celestýnů,“ až se konečně rozešly. Zrušením kláštera bl. Anežky v Praze na Františku připadlo náboženské matici: panství v Panenské Týnici, které r. 1797 za 90.000 zl. prodáno bylo, pak čistý kapitál 79.693 zl. Kromě toho všecko nářadí jak klášterní, tak kostelní; 411 velkých a 188 malých obrazů; konečně celá klášterní budova i s kostelem. Kostel a tři kaple, totiž sv. Barbory, Panny Marie a sv. Máří Magdaleny byly prodány, a klášter k zaplacení vojenských dětí upraven, posléze byl ale také ve prospěch náboženské matice prodán. Polovice kostela sv. Anežky a kaple sv. Barbory staly se skladištěm vlny, druhá polovice kostela sv. Anežky byla v přádelnu obrácena. Při klášteře tomto bývalo 7 kostelů a kaplí. Z jednoho kostela zachovaly se nám toliko postranní zdi vedle věže, ostatní pak posvátná místa, druhdy bohoslužbě zasvěcená, přešla ve stavu dosti zachovalém na naše doby; nalezají se v nich sklady vlny, chmele, hadrů a velikého zboží židovského. Jsou to vesměs znamenité a vzácné památky slohu gotického v Praze; jejich prostory, ač skrovných rozměrů, jsou v rozvrhu a v kamenických ozdobách výtečné. Mimo to se zde vyskytují románské hlavice sloupů vedle velmi ozdobných hlavic gotického slohu. Kterému svatému jednotlivé kostely a kaple zasvěceny byly, nedá se nyní s určitostí usdi. Jak za dob našich tyto posvátné budovy vypadají, nebudeme zde šíře vypisovati, přejeme si spíše, aby každý z laskavých čtenářů, naskytneli se mu příležitost, místa tato památná navštívil a pohledl se po těchto památkách dob minulých. Jsme přesvědčeni, že každému při pohledu na tyto zříceniny a při upomínce na jejich bývalý účel a nynější stav slza oko svaží. Dříve byly blaženým sídlem svěťice Anežky a jejího četného duchovního potomstva, čistých panen, a nyní opuštěnou, zneuctěnou její hrobkou; nebo dokud nás budoucnost nezvratně o tom nepřesvědčí, nevzdáme se té naděje, že zde tělesné pozůstatky této svěťice odpočívají. Podotkne-me ještě, že se v nejnovější době podařilo Milosrdným bratřím čtyry šestiny budovy této zakoupiti; jedna šestina přináleží pánu Zeierovi, mistru tesařskému, a jedna šestina p. Mužíkovi.

Smutný a žalupný to zajisté osud a můžeme směle říci, že i nezasloužený, který zastihl v posledních dobách tento klášter. Jenom zasmušilé zříceniny, ze vší té slávy a ze všech těch zjevů zbožných myslí jeho

obyvatelkyň, zbyly na nás. Než i tyto dosti zřejmě a srozumitelně mluví k srdcím našim a k srdci každého, v jehož nitru ještě aspoň slabý plamének zbožnosti plápolá; zvláště pak zřetelně mluví k de-rám naší české vlasti, uvádějice jim v paměť ctnosti a bohumilý život bl. Anežky a volajice k nim hlasem prosebným: „Buďte i vy takové!“ Tím končíme kratičké své pojednání o kostele sv. Anežky a kapli sv. Barbory s klášteřem Klarisek na Starém městě v Praze, odevzdávajice je do rukou upřímných čtenářů, od nichž se nejspíše nadíti můžeme, že památku zakladatelky těchto posvátných budov a její ctnostný, bohumilý život ve vděčné účtě zachovají.

P. P. P.

O ruském duchovenstvu a o ruské (řecké) církvi.

I.

Ruské duchovenstvo jest, jak známo, dvojí, rozeznávajíc se dle oděvu v *černé (kaluděři)* a *bílé*.

K *černému* duchovenstvu náležejí duchovní v klášteřích (monastýrech, samostanech) zbožně rozjímavému životu se věnující. Tito mniši nosí černý dlouhý oděv a na hlavě veliký černý klobouk bez střechy, s něhož černý závoj visí, jako jej jinde ženy nosivají. Z větší části vstupují údové duchovenstva toho již z mládí do kláštera, bývají tam vyučováni a vychováni a postupují pak v důstojnostech duchovních výše a výše. Toliko mniši mají právo na vyšší důstojnosti církevní, neboť předčí nad bílým duchovenstvem svými většími a důkladnějšími vědomostmi, přísným životem a bezženstvím, ku kterému jen oni se zavazují.

Údové *bílého* duchovenstva nosí dlouhý brunátný oděv, zapnutý od hora až dolů, a přes tento dlouhý řásný talar též barvy s širokými rukávy. I oni i mniši nechávají si i bradu i vlasy růsti, na čemž si mnoho zakládají. Na hlavě mají vysokou sametovou čepici, barvy buď brunátné nebo červené, kožešinami ozdobenou. Roucha bohosluzebná ovšem u kaluděrů i světských kněží jsou mnohem stkvělejší a nádherná.

Údové *bílého* duchovenstva vycházejí nejvíce z semeníšť druhé třídy, v nichž se jim vyvíčení velmi neúplného dostává, a bývají pak dosazováni na fary vesnické; vůbec slují *popy*. Někteří z nich (ale těch bývá málo), kteří na akademii vzdělání svého dosáhli, mají právo na fary výnos-

nější. Všickni údové tohoto duchovenstva musí býti ženati před svým na kněžství vysvěcením, a který z nich časem by ovdověl, nijak více ženiti se nesmí, nýbrž musí faru svou opustiti a do kláštera jíti, pročež se popovicem (manželkám popův ruských) nepečlivějšího ošetřování dostává. Ovdovělý pop, který do kláštera vstoupil, má sice právo k vyšším důstojnostem, jichž mu za jeho manželského stavu nikdy lze nebylo dosíci; a však málo kterému z nich se toho dostává, poněvadž jim vůbec potřebného k tomu umění schází, jehož při vyšším věku již nabýti nelze, a pak též mravy jich příliš bývají sprosté, aby slušné vyšší důstojnosti zastávat mohli. Tak byli popové rusští před dvěma sty léty, tak jsou hlavně posud, nevzdělaní a neumělí, bez všeho vyššího snažení, mravů sprostých.

Takovému ubídněnému popu nikdy nenapadne, aby některý „úkaz“ vládní rozvážil; on se mu raději vždy bezohledně podrobí, buď si jaký koliv. Ale tato podrobenost pod světskou moc není žádná pokora z osvěceného věrou rozumu pocházející, ale toliko v porobské malomyslnosti a tuposti se zakládá. V mnohých farách liší se pop od sprostého „člověka“ toliko šatem. Sedlák mu vzdává úctu při duchovních výkonech v „soboru,“ ale mimo to s ním zachází jako s soudruhem sobě rovným, ba mnohdy i opovržlivě se k němu chová.

Popové jsou vůbec velmi chudí, a tato chudoba jest i příčinou, proč sprostý lid tak málo je cti, jakož i toho, že tak zhusta v nemravnosti upadávají. Svě skrovné pozemky sami si vzdělávají a jsou tak bídně živi jako vůbec osadníci jich, ač mnohdy s nimi u „kvasu a vodky“ meze lidské střídmosti zapomínají. Šlechtic pohlíží hrde na svého duchovního, an docela od něho závisí, ba i nevolník s ním zachází jako s sobě rovným, vida an mimo svůj duchovní úřad zákonitě nížádné přednosti před ním nepožívá. Neboť může pop ruský i knutem trestán i do Sibíře poslán i do vojska vřádně býti.

Učenější, vzdělanější a v každém ohledu ctihodnější nežli duchovenstvo světské jest duchovenstvo klášterní (kaluděři), jsouc vychované veskrze v klášteřích. Ti jsou kteří vyučují, píší, vychovávají a všechny důstojnosti církevní zastupují. Nejvyšší byla druhdy důstojnost patriarchova. Ještě v 16. věku stál co do vážnosti a moci patriarcha na rovní s samým carem; jehož počínání nejednou s prospěchem odporoval.

Za dnů však našich nic toho více není; cár jest hlavou a patriarchou ruské církve a řídí a vede ji ve všem, v učení, obrazech, kázni a j. jak sám chce; patriarcha jest pouhý sluha, vykonává úkazy carské a bdě nad vykonáním jich. Stává sice t. ř. svatý synod, v němž i mnozí preláti zasedají; ale presidentem jest *generál jízdy a spolu pobočník carův*, a z toho lze souditi, jakým duchem takový církevní sbor nadšen jest a z jaké svobody se pod vojenským komandem těší. Souditi též lze, že se do „*svatého synodu*“ nedostane každý církevní hodnostník, ale jenom ten, který služebnou povolnost k úkazům carovým prvé byl náležitě a ve všem dokázal.

Tak můžeme říci, že ruská církev meč svůj do pochvy uschovala a toliko z passivní existence se těší; málo káže, málo píše. Neustále po celý rok opakuje své „*Kyrie eleison*“ hlavně za cára a každou osobu veškeré carské rodiny zvlášť, a své přívržence nezíská jinak než kroutou mocí anebo lstnou ošemetností, aby je pak neučila ničemuž jinému nežli otrocké služebnosti a nebo liché pověře a hnusnému pokrytství. Již za prvních svých dob jsouc podmaněna despotismem východním a odtržením svým pozbyví oné podpory, které by se ji bylo v římském papeži i v jednotě víry i ušlechtilosti mravů i v odporu proti nehodné porobě dostalo, nemohla činně působiti v děje středního věku, jako církev římská, a postaviti se za rozsudi mezi národy a králi. Cárové moskevští ponížili si duchovenstvo ruské k své libovůli a učinili si z něho mrtvý nástroj k vyvádění své zvůle a libůstky. Co učinil Ivan IV. příjmím Hrozný (1534—1584)? Metropolity svrhl jednoho po druhém s prestolů jich, věznil je v žalářích, vraždil mukami nejkrutšími; loupil chrámy, pobral statky, okrádal kláštery. Když zbožný metropolita moskevský Filip se osmělil, vytýkati mu jeho ukrutnost, vysmál se mu a řekl: „Posavad jsem byl zbožný a krotký, ale nyní počnu zuřiti, že právem budeš mítí proč si na mne stěžovati.“ Ne dlouho pak na to dal ho chvoštíšťaty vyhnati z chrámu a v volovině ušmejkaného oběsiti. — Arcibiskupa Novgorodského Leonida, že čtvrtému jeho manželství církevního posvěcení odpiral, do kůže medvědí zašiti dal a svým psům k rozšápání pohodil. A kdož by všecky ty ukrutnosti a zhovadilé prostopášnosti vyčetl, za které tento korunovaný divoch se domníval že dostiučiní, když si při modlitbách klaněním se čelo o podlahu do krve

rozbije, a nebo že je napraví almužnamí, jež pošle některým patriarchům východním?

Roku 1589 dal Boris Godunov, maje potřebu podpory duchovenstva k potvrzení svého panství, kteréž si byl po zavraždění cára Feodora uchvátíl, Joba na patriarchu Moskevského posvětiti a sám ho ustanovil v důstojnost tuto v Kremlu. Dávaje mu sám mitru na hlavu a berlu do ruky řekl: „Svatý otče! Nejdůstojnější patriarcho na Rusi, v Vladimíři a Moskvě! tobě uděluji nyní přednost nade všemi biskupy s právem plášť patriarchalský a mitru nositi a nařizují, aby ve všech zemích mojich ty jediný patriarchou a bratrem jiných patriarchů uznán a ctěn byl.“ —

Taková duchovní právomocnost, zakládající se pouze na vůli panovníkově, musela býti vždy témuž panovníku i nástupcům jeho po vůli. Když tedy Petru I. napadlo, že by ovšem hezká věc byla, aby s světskou mocí carovou i právomocnost duchovní spojil, svolal r. 1720 metropolity, arcibiskupy a biskupy říše své v Moskvě a tázal se jich, zdali by se s římskou církví spojití chtěli? A když ti řekli, že nechtějí, zvolal přísně: „*Já však neuznávám žádného zákonitého patriarchu, mimo patriarchu západního, papeže římského*, a poněvadž vy nechcete poslouchati jeho, poslouchati budete *mne*.“ Načež pak dal novou ústavu svatého synodu čísti a všickni přítomní ji podepsati a na ni přísahati museli.

A po takové církvi by koho choutka napadla? —

II.

Pochybujeme velmi, aby se komu z nás zalíbilo úplně dvě hodiny účastniti se slavné liturgie řecko-slovanské, nic neřka o přísných též církve výročních postech (4krát do roka) s zdržením se nejen všech masitých pokrmů ale i všech krmí z mléka a vajec strojových, a jiných obrazech, které se i mnohým vzdělanějším Rusům přičí. To buď jak buď; uznáváme však za hodno k orientování těch, jimž „není víra jako víra,“ a jimž náboženství jich pravé katolické ještě něco platí, podati jako doplněk některé nástiny ruských náboženských poměrů, jak je soudní cestovatelé a muži s poměry ruskými dobře známi ličí. Počneme s tím, co soudí o působení církve ruské na lid *markýs A. Custine*, an delší čas v Rusku dlel a tamní poměry dobře seznal.*) „Mnoho jsem v Rusku i viděl i slyšel; ale jedno jest mi

*) *La Russie en 1839.*

tajemstvím, které si nemohu vysvětliti, ten t. náramně skrovný vliv, jež tam náboženství na život má. Zdali pak by nemohla církev řecká přes svou politickou porobu, v kterouž byla klesla, aspoň mravní jakousi vážností na lid působiti? Ale jak to možná, když sama nemá vážnosti ni žádné. V čem medle zakládá se tato ničemnost té církve, která se ze vši podpory, jak se zdá, v působení svém těší? O to tu jde. Či jest to zvláštní řecké církve vlastnosti, aby věčně jako zkamenělá zůstala s zevnitřními poctami spokojena jsouc? Či jest to přirozený následek všudy, kde duchovní moc v úplnou odvislost od světské vlády upadla? Myslím že tak jest, a k dokázání toho chci v krátkosti sděliti, v jakém poměru stojí ruské duchovenstvo k svým věřícím, dle toho, jak jsem příležitost měl je pozorovati.

V Rusku jest církev křesťanská, kterou všecko cti a u vážnosti má, (aspoň zevnitř) a nikdo ji nijak uraziti nesmí; církev, kterou v mravním působení jejím všecko podporuje, a přes to přes všecko táž církev žádné moci nemá nad srdci svých věrných, nedocílí nic jiného nežli — *pokrytství* anebo *pověru*.

V zemích, kde církev nepožívá úcty ji příslušící, nelze jí přičítati nenábožnost a z této vyplývající nemravnost mnohých; ale tam, kde absolutní moc se vši svou oslavou kněze v jeho činnosti podporuje, kde učení jeho ani písmem ani slovem uraziti se nesmí, kde náboženské výkony téměř zákonem v státní ústavu přešly, kde mrav a obyčej věrou se řídí, tak jako u nás víře se protivuje; — tam smíme církev právem neplodnou nazvati, nepůsobí-li k vzdělání a ušlechťení lidu sobě svěřeného. Ta církev jest mrtva, — a přec může, jak toho události v Polsku důkazem jsou,*) *krutou prondsledovnici* býti, sama nemajíc ani ctnosti ani schopnosti, aby mocí myšlenky nějakého prospěchu docílila, buď u svých věřících k ctnosti působíc, buď u jinověrců se rozšiříc, slovem ruská církev nemá *svobody*, bez níž duch oživující hyne, všeliké světlo jako bez vzduchu hasne.

Zde stůjž jenom jeden důkaz, jak nebezpečně jest v Rusku své mínění o řecké církvi a skrovném jejím působení projevit.

Před několika lety vydal jistý duchaplný muž, v Moskvě vůbec znám a vážen, šlechtěného rodu i vzdělání, ale pravdy milovný, — což mimochodem řečeno všude jest nebezpečno, — tiskem knihu; dokazuje, že katolická víra jest příznivější vyvinutí duchovnímu a pokroku uměleckému, nežli náboženství byzantinsko-ruské. Neboť život katolického kněze — trvá onen spisovatel, jest nadpřirozený, aspoň tak toho žádá církev, — jest svobodné a každodenně se opakující obětování smyslých choutek přirozenosti naší, obět neustálé — věčně na oltáři víry se obnovující, kteráž s to jest, aby i toho nejtvrdšího zatvrzelce přesvědčila, že člověk není veskrze hmotě podroben, ale že od vyšší mocnosti obdařen býti může milostí, aby se nad zákony světa přírodního povznosl. Jenom katolická církev, dí dále, může jmenovitě za naší doby, kdež ji mnohé opravy nebeze všeho vlivu minuly, něco dobrého působiti. Dále pak soudí týž spisovatel, že slovanskému plemeni k šťastnému vykonání své úlohy nic jiného neschází, nežli — *víra katolická*, neboť jen v té se nalezá úplná láska, statné nadšení ke všemu dobrému.*) To hleděl mnohými důkazy dotvrdit a okázati, jak svrchované vznešená jest církev neodvislá, t. j. všeobecná, nad každým pouze místním, t. politickými ohledy obmezeným vyznáním. Též o ženách ruských konečně ten úsudek vynáší, že jsou-li lehkomyslné a neplní-li dostatečně povinnosti manželk a matek křesťanských, hlavně tím to jest, že se jim nikdy pravého vzdělání náboženského nedostalo.

Kniha ta ušedši, Bůh ví jak, pozornosti censure, celou Rus pobouřila. „Pětěrburg i svatá Moskva“ jednohlasně volaly o pomstu, a všechny mysli věřících tak pohnuté jsou, že přísné potrestání toho odpadlíka od pravověrné církve žádali. Nejen že se s tím nejhorším opovržením potkal, ale hrozeno mu se všemi tam k obrácení na víru obyčejnými nástroji, knutem, pevností, Sibíří, k ochránění moskev-

*) A toto náboženství, kteréž bylo po 200 let jediným útočištěm národnosti a jazyka českého, neostýchají se někteří z vlastenců našich tupiti, neustále velebíce nešťastného pobloudilce a zatvrzelce *Husa* a krutého, fanatického hrado- a chrámoborce *Žižku*. Což jim nenapadne na mysl, že takto svádíce lid, přivéstí ho hledí k takovým činům, jakými na kraj propasti přišla vlast naše, a národ až na 10. díl povražděn jest a krásná část vlasti naší dostala se v kofist cizincům? Bratři, buďte moudří! tak vlast nezvelebite, ale zničíte!

*) Již tehdy počalo utlačování víry katolické u nešťastného, sourodného kmene polského. Což pak by byl duchaplný spisovatel řekl, kdyby se byl našich časů dočkal, kdež Rusko nad Polskem suží slobou bratrovražednou?

ské a byzantské pravověrnosti a k odvrácení římské hrdopýchy, která prý nalezla zástíty v učení člověka bezbožného a zrádce vlasti.

Rozhodnutí metropolity, jakožto hlavy ruské církve, nešlo dlouho; již počaly mysli některých ochabovati, tu najednou vyšel rozkaz asi toho smyslu, že se člověk ten nemá trestati jako zločinec, ale že má jako na mysli pomatený do blázince zavřen a lékařskému ošetřování odevzdán býti.

Soud ten doslovně vykonán a tak, že skutečně onen mučeník za pravdu skoro mysli pozbyl. Po třech letech trapného vězení a ještě krutějšího s ním nakládání dán na svobodu; ale tak na mysli sklesl, že se skutečně za blázna považoval. — Což jest, dokládá Custine, papežská exkomunikace u porovnání s takovým barbarickým týráním?

Tak duchaplný spisovatel soudil o stavu církve řecko-ruské asi před třiceti lety. Avšak řekne mnohý, že se od té doby mnoho změnilo. — Změniloť ovšem, ale pro katolickou církev v Rusku *k horšímu*. Toho důkazem jest celé Polsko*), toho důkazem uprázdňená sídla biskupův, toho důkazem tolik a tolik tisíc katolíkův od své víry buď ošemetně odloučených, buď krutě do „soborů“ dohnanych. Co ruská vláda v Kavkazsku mohamedanismu, co v zauralských stepách pohanstvu svobody poprává, jest katolická víra „na svaté Rusi“ uhnětěna, pohaněna, pošlapána. Či vědí letopisy, aby se byla vláda jakási vůči svatému Otcí, viditelné hlavě sv. církve a náměstku Kristovu na zemi, tak o katolické církvi prohlásila, jako se za dnů našich prohlásil o ní vyslanec ruský? —

K takovým poměrům nemůže cítiti ni žádná touhy leč komu nejen platí svrchu uvedené přísloví: „víra jako víra,“ anebo kdo hmotnému životu tak se vzdal, že mu ani na víře, ani na Bohu pranic nezáleží. Pravý pak katolík klaní se nezpytatelným soudům Božím, an takové strasti brzo tu brzo tam dopouště jediný vi proč? — a u vroucí modlitbě prosí dobrotu Jeho svrchovanou, aby ukrátil ráčil dni takového na-

vštívení, pokořil a napravil nepřátele církve, svatou svorností sjednotil knížata křesťanská a tak svou svatou církev oslavil a zvelebil.

J. N. D.

Večer o sv. Mikuláši.

(Pověst.)

Nedaleko města Táboru jest mlýn. Z toho mlýna pocházela moje babička, kteráž nám často o své mladosti, o svých rodičích vypravovávala. „Otec můj, dej mu Pán Bůh nebe,“ říkala často, „byl dobrý křesťan; v neděli a ve svátek nikdy se v našem mlýně kolo neotočilo, ano když bylo možná musela již v sobotu u večer práce ve mlýně se zastaviti. V neděli a ve svátek museli stárek i mládek, čeleď i ditky ve službách Božích se vystřídati a rodiče ovšem příkladem všude předcházeli. Ale bylo také u nás Boží požehnání!

Vy znáte mé bratry, všickni mají krásné mlýny a i mně rodiče do mlýna pomohli. Počítaliť mne tehdaž za velmi bohatou nevěstu; měla jsem věna 1000 zl. ve stříbre, samé tolary a dvacetníky, dostala jsem dva zlaté čepce, šňěrovačku se zlatými prýmy, 6 kusů peřin, nádobí do kuchyně všecko z mědi, 4 kusy hovězího dobytka a jiné maličkosti. Ženichů chodilo dost, já je všecky šťastně odbyla, až přišel tuto staroušek. Tenkrátě však ještě dědečkem nebyl, ale švihák jako panna, a při tom upřímný, tichý a pobožný. Vzala jsem si ho ráda, a buď Bohu chvála, dosud jsem toho nikdy nelitovala; žili jsme vždy dle vůle Boží a o sv. Martině bylo tomu již 49 let, co spolu žijeme.

Otec můj jmenoval se Mikuláš a zemřel právě na den svých jmenovin. V pondělí po první neděli adventní dal se zapatřiti svatými svátostmi; poslalo se pro bratry mé a otec udělil nám svého požehnání, k milování Boha a bližního nás nabízej.

U večer před svatým Mikulášem rozkázal otec mlýny zastaviti a po večeri společně se modliti, bylt to svatvečer jmenin jeho, kteréž se vždy co zasvěcený svátek slavivaly. Stalo se. K deváté hodině odebrali se všickni domácí na odpočinutí, jen já s matkou jsme zůstaly ve světnici u nemocného otce. Já se česala u kamen, bych zítra dříve hotova byla na Rorate, matka seděla za stolem a modlila se v „Zlatém Nebekličí,“ otec pak seděl na posteli, ruce maje sepjaté a tiše se modlil. Ticho bylo jako v hrobě, jen hodiny krokem svým čas odměřovaly; šňůra hrkla, hodiny počaly tlouci deset. Já se položila

*) Nemíníme tímto soucitem pro nešťastné Polsko a pro národ nám dle krve sbratřený nijak ospravedlňovati politické chyby — hříchy jeho od nejdávnejších dob až po naše dny. Vzpouře zavrhuje a musí zavrhovati každý katolík. (I. Petr. 13—16.) Vždyť želi dobrý bratr bratra provinilého, když za své pochybení trpí, ale hřeší hříchem do nebe volajícím i otec, který v nesmírnosti trestu syna chybujícího nelidsky týrá a ubíjí.

na lavici u kamen a matka knot u lampy zastrkovala, by slaběji svítil a přílišným světlem by spaní otcovo v noci se nerušilo; v světnici bylo pološero.

S udeřením desáté otevrou se dvěře, světnice naplní se jasným světlem a k nemocnému blíží se vážný stařec v rouchu biskupském s infulí na hlavě, a malým zlatým křížkem v ruce. Otec hleděl naň očima upřenými, a matka stála nahnutá nad stolem tak, jak byla knot u lampy rovnala. Biskup podal křížek otci k políbení, sedl na stoličce u postele a potichu s otcem rozmlouval. Podivno; ticho jako v hrobě, slyšely jsme šepot, avšak ni slova jsme nesrozuměly. Po nedlouhé chvíli biskup se zvedl, požehnal nemocného a vážným krokem vyšel ze dveří. Nastalo opět dřívější pološero; matka přistoupila k otcovi, tážíc se ho, kdo že to byl, a co s ním rozmlouval? Než otec neodpovídal; jeho tvář byla jasná, usmívavá. Položil se, ruce maje sepjaté, oči zavřené; rty šepotaly slabounce.

Matka odebrala se a hleděla usnouti, jako i já, avšak myšlenky různé nedaly spánku přijíti na víčka naše.

Asi hodinu s půlnoci přistoupila matka k posteli, podívat se na spícího otce; nalezla ho v tom samém položení, jak ho byla opustila. Vzala ho za ruku a vykřikla, bylát již chladná a tuhá. Na lůžku spočívala již jen tělesná schránka otce našeho, duše vznesla se k Pánu Bohu, Stvořiteli svému.

V pláči těšili jsme se všickni tou vírou, že patron drahého nebožtíka přišel, by ho ku bráně věčnosti doprovodil. Pán Bůh dejž mu lehké odpočinutí! — doložila babička.

J. K. Ř.

D O P I S Y.

Z Karlína, na konci listopadu 1867.

(Kratochvilné rozjímání o vážných otázkách.)

Letošní podzim byl přízniv polním tažením. V Itálii červení Garibaldiani shlukli se a táhli na Řím; jinde v Evrope frakati freimaurové táhnou na — konkordát. Chudák, ten konkordát! Ten již zkusil! Co tu již v boji proti němu vyteklo — ingoustu, co tu již polámáno a otuženo — per, co tu již proti němu vyhozeno — slov a řečí, co tu již bylo hřmotu, prachu, blesku! A pak to vojsko, co táhne na konkordát! Vždycky se říkávalo, že potomci z pokolení bratří Makabejských nejsou statnými vojiny. Teď tomu více nevěřím. Jsouť v řadách prvními, a má-li se útok

na některou hradbu započítí, jsou tam nejdříve. Prapodivná věc! Jindy, kdykoli se jednalo o záležitosti náboženské, vyjednali si je vždycky ti, jichž se týkaly. Židé židovskou, protestanté protestantskou, katolíci katolickou. Teď to jinaké. Jinověci broou v novinách na svá ramena péči o nás v záležitostech — náboženských. Zdá se, že nebudou více biskupové se svatým Otcem v čele zákony předpisovati nám katolíkům, alebrž lidé všech všudy věr a vyznání a někteří titulární katolíci in partibus infidelium. To je rovnost, co? To je bratrství a svornost! Zrovna tak, jako ku konci předešlého století ve Francii — před revolucí. Pak prý nemáme samosprávu, když oni naše záležitosti sami spravují. A k tomu ke všemu my máme mlčeti. I to, to! Panu Garibaldiho bylo dovoleno mluvit v Ženevě, jiným pánům jinde, nám snad nebude bráněno mysliti si, co chceme, a mluvit, co křesťanská víra a opatrnost káže. Žádá se, aby oddělena byla škola od církve. Dcerka prý již odrostla, a nepotřebuje více matky. Bude se snad vdávat? Ti, kteří ji prohlásili za plnoletou, musí to vědět. Budou prý na ni dohlížeti sami. Ale kdo dříve? Nápadníků je mnoho. Také se dovolávají „civilního manželství.“ Když již o podivném tom tvorbu mluvím, musím se zmíniti o jednom „výkladu“ o civilním manželství. Onehdy dohnil jsem dvě ženy z Prahy se vracející a velmi živě a hlasitě spolu rozmlouvající. A poněvadž veřejné přednášky zdarma se poslouchají, domníval jsem se, že i mně to dovoleno. „Poslouchejte, pravila jedna, divné věci se teď ve světě dějí. Pomyslet si, co z nás ubohých ženských bude, jestli se stane, o čem jsem v městě slyšela vyprávěti. Teď prý nebudou lidé choditi do kostela k oddávkám, aby kněz jejich ruce spojil, jak až dosud bývalo. Ženich prý si dojde na okresní úřad s nevěstou, tam to páni zapisou, a budou svoji, pokud se jim bude líbit, a až by se jim nelíbilo, dojdou tam zase a budou rozvedeni. To by bylo krásné! Pán Bůh s námi! To by nás ti mužští měli jen jako za děvečky!“ V tom smyslu vedla slovo dále a já předhoniv je, počal jsem přemýšleti o této „definici civilního manželství.“ Pojd sem synu, uč se moudrým býti. Jsme mezi lidem, od něho se učme populárnosti. Jsme z lidu, a pro lid. V lidu jest jádro; v lidu i víra. Falešní osvícenci jsou proti lidu, poněvadž jsou proti jeho víře, která nás šťastnými činí. Tvoří se dva tábory

pořád určitěji. Nastává rozhodný boj nového pohanstva se starou vírou. Jednou k srážce přijíti musí. Když počíná boj, přestává vlažnost, nastává horlivost, přestává polovičatost, nastává rozhodnost. Vlažnost a polovičatost neplatí, kde všech sil zapotřebí jest. V boji se síly tuží; v boji se páže silí. Jen líný mír nás hubí. Z boje Církve povždy posilněna vzešla. Bojem vzkříšena vstává stará Církev v Anglii za našich dnů, z hrobu povstává po dlouhém boji Církev v Německu, bojem očištěna znovu se zrodí světlem ozářená nevěsta Kristova i ve vlastech našich. Chutě k dílu, když matka Církve volá. V boji se rozvíjí síla. Bojem k vítězství! Miním totiž boj duchovní proti nevěře a bludu.

F. L.

Z Hněvčevsi, dne 5. prosince 1867.

(Díky čtenářům těchto listův.)

Dlouho jsem zůstal dlužen zprávu, jak se bohatým darem 60 zl. r. m. naložilo, kterýž čtenou redakci Blahověsta od dobročinných čtenářů téhož listu na rozdání mezi válkou poškozené nižepsanému dne 30. dubna t. r. zaslán byl. (Viz č. 14. Blah. t. r.) Bez odkladu byl ten milodar rozdělán, od podělených štědrým dárcům vřele žehnáno, dárky slzou diků zroseny, a ve mši sv. prošena dobrodincům odměna, — ochrana Boží všem. Jména podělených neuvádím, maje za to, že toho milí dárcové nežádají, ale snad jim bude milo zvěděti, že z toho daru přišlo 36 zl. do Benátek, 24 zl. jiným osobám ve farnosti, pak že obdržel každý podělený alespoň 1 zl.; jeden 4, jiný 5, jedna žena v Benátkách až 10 zl.; ta mezi bojem byla doma, přes příbytek naskrze dřevěný, v kterém se nacházela, metáno na sta granátů z pruské i naší strany, tak že v skutku byla uprostřed ohně, po boji přinešeno od toho přýtyku veliké množství raněných, tu po nebezpečí a strachu nastala jí služba dlouhá a těžká bez ustání; nosič vodu byla od raněných náramnou žízni trápených tak chytána, že jí rukávy zutrhali, škody utrpěla mnoho, náhrady se jí nedostalo žádné; milo bude dárcům zvěděti, že pomohli opravdu chudým a i v té chudobě zbědřeným, zejména několika ubohým vdovám a jich sirotkům, mezi nimi jedné, kteráž pro svých 80 roků a nemoc na útěk se dáti nemohla, a kteréž Prusové i tu trošku potravy, od utíkajících domácích jí přichystanou — snědli. „Na ourok domácích jí přichystanou — snědli.“ Na ourok domácích jí přichystanou — snědli. „Na ourok domácích jí přichystanou — snědli.“ Nuže nechť se s bohatým úrokem své štědrosti shledají milí dárcové, kteří tak ušlechtilé osvědčili, že jsou dobří katolíci a upřímní krajané.

J. Just, č. děkan.

Z Nové Paky, dne 5. prosince 1867.

(Posvěcení kaple. Pohřeb. Stipendia.)

Dne 17. listopadu, kdy slaví se u nás posvěcení farního chrámu Páně sv. Mikuláše, posvěcena od důst. p. děkana Al. Machačky při velikém oučastenství osadníků městská kaple sedmibolestné Rodičky Boží, o jejíž opravě zmínil jsem se v posledním dopisu. — Při pohřbu osob. děkana a býv. faráře Kalenského p. Kaplana, jenž meškal zde sotva čtyry měsíce na odpočinutí, přítomno bylo sedm okolních pp. duchovních; kázání měl farář Studenecký p. Fr. Mann. Krásnou zanechal po sobě památku založením stipendia 200 zl. r. č., které bude moci užívatí studující z přibuzenstva aneb z jeho rodiště Libchav. I pro studující rodem z Jičína neb z Nové Paky jest tuším nadací Valdštýnskou ustanoveno přes 40 stipendií po 80 zl. r. č. Na vánoce těšíme se na provedení divadelní hry „*Budečské Jesličky*“, již říditi bude sám redaktor p. Neudörfl, jenž dne 1. prosince zvolen byl za učitele na zdejší hlavní škole. B.

KRONIKA.

Z Prahy. JEmin. nejdůst. p. kardinál arcibiskup navrátil se večera z Vídně do Prahy. — *Adresy* v příčině konkordátu zaslalo J. Eminenci dále duchovenstvo vikariatu Hořického, Poličského, Libockého, Prosec., Vrchlab., Čáslav., Votic., Bystřic., Příbram., Opočen., Budyň., Mnichovic., učitelstvo vikariatu Sedlečanského, farní osady: Cistá, Sluha, a Domaslav; a Pražská jednota katolická.

— Pobožnost 40hodinná bude se konati od 16—20. pros. u Karmelitek či Barnabitek na Hradčanech, od 21—25. pros. u sv. Salvatora v semináři.

— Spolek *Arimatejský* pochoval v listopadu 65 chudých v Praze zemřelých křesťanů; celkem letos již 1154 osoby.

— Od 15. t. m. bude se odbývat v sále na ostrově Žofinském bazar ve prospěch chudých Sědých sester.

— Z *Roztok*. Dnes 14. prosince odpoledne ve 3 h. započne v zdejším novém kostelíčku sv. misie.

— Z *Kolína*. Z farní osady Staro-Kolínské odeslána jest dne 11. t. m. na J. Eminenci nejdůst. p. kardinála arcibiskupa *adresa* proti zrušení konkordátu, proti světskému manželství a odrzení školy od církve, podepsaná od 782 osadníků.

— Z *Budejovic*. Adresa, kterouž Jeho Exc. nejdůst. p. biskupovi osobně doručil uroz. pán Bedřich hrabě Schönborn, ne-

byla od Preštického zastupitelstva okresního, nýbrž od obecního zastupitelstva Lukavického, jehož starostou jest p. hrabě Schönborn. — „Budivoj“ se dovídá, že občanstvo Pisecké, zpraveno jsouc o útocích jednoho zdejšího listku a některých přemřštěnců protikonkordátních na veřejných místech proti duchovenstvu, učinilo nabídnutí, aby sídlo biskupské přeloženo bylo do Písku, nabízejíc se ku každé oběti.

Z Pruska. Katolické obyvatelstvo v Prusku zasílá do Berlína adresy četnými podpisy opatřené s prosbou, aby pruský král veškeren svůj mocný vliv k tomu vynaložil, by světské panování papeže zachováno a pro budoucnost pojištěno bylo.

Z Říma. Dne 17. listopadu vyžádala si u sv. Otce slyšení řeholní panna de Liminghe, kteráž ve špitále ošetřovala raněné vojíny papežské. Sdělila papeži, že mimo jiné se v nemocnici nalézají Švýcar, jenž bezpochyby téhož dne ještě zemře. Jsa však vychován ve vyznání protestantském nechce přijmouti sv. svátosti, neboť prý otci svému přislíbil, že umře co protestant. Svatý Otče! prosila zbožná sestra, Vy máte moc klíčů, otevřete tomu ubožákovi království nebeské! Pius IX. hluboce jsa dojat pravil sestře: „Modleme se k Pánu Bohu!“ a sepiav ruce pozdvihl oči svých k nebi a modlil se. Sestra de Liminghe navrátila se do špitálu nalezla Švýcara úplně změněného; neodolatelnou mocí puzena se citě požádal sám, aby k němu přišel kněz katolický, do jehož rukou složil vyznání víry a posilněn byv sv. svátostmi téhož dne skonal co katolík.

— Dámy katolické ze Spojených obcí Amerických, jenž se byly odebraly do Říma, aby zde byly přítomny velkolepé slavnosti památky tisícileté mučnickví sv. Petra, podaly sv. Otci takéž důkaz své přichylnosti a oddanosti. Vyšily totiž krásný, drahocenný prapor pro papežské zušavy. Na žádost ostatních zdržely se čtyry z jich počtu po celé leto v Římě, aby toto dílo dokonaly. Před několika týdnů složily dámy tyto vzácný svůj dar k nohoum sv. Otce vyjádřivše hlubokou svou úctu a přichylnost k němu co Otci celého křesťanstva ve zvláštní adrese. Pius IX. dada potěšení své patrným pohnutím na jevo, děkoval jim vlídnými slovy za jejich dar, drahý ne tak cenou svou jako co důkaz věčné lásky k sv. Otci.

Z Ameriky. Ve Filadelfii konali presbyteriáni sjednocených států tak nazvaný „národní konvent“ za tím účelem,

aby se pokusili o sjednocení nesčíslných sekt protestantských v jedinou církev. Avšak hned při zahájení první schůze pravil dr. Breckenridge: „Pánové, žádný z nás se nedočká uskutečnění jednoty vámi zamýšlené; kdybych ještě 1000 let žil, vím jistě, že se této jednoty a svornosti přece nedočkám. To přesahuje síly člověka. A mimo to nenalezám mezi presbyteriány novějších dob ani jediného muže, jenžby učeností bohosloveckou zvláště vynikal.“ Po těch slovech povstal v celém shromáždění hřmot, tleskání pochvaly a sičení, dupot a křik se na všech stranách ozýval, tak že předseda nebyl s to pokoj zjednatí a shromáždění se rozešlo bez pořízení.

Literární oznamovatel.

— Kapelní mistr při metrop. chrámu sv. Víta v Praze, p. Jan N. Škroup, hodlá vydati pro 20 svátků *Gradualia a Offertoria* dle textu římského missálu. Aby zakoupení těchto skladeb usnadněno bylo, vydá je v 10 sešitech, z nichž každý 2 gradualie a 2 offertoria obsahovati bude. Cena jest určena pro ty, kdož by se u p. vydavatele písemně co odbíratelové přihlásili, na 1 zl. za sešit; není však třeba zaslati peněz až po vydání sešitu. První vyjde koncem tohoto měsíce a ostatní budou tím rychleji po sobě následovati, čím více odbíratelů se přihlásí. Přejeme, aby jich mnoho bylo a to tím více, ješto se nezřídka leccaké skladby s leccakým textem na místě gradualií a offertorií provozují. K. arcib. konsistoř Pražská slíbila výnosem z dne 20. září t. r. čís. 7050, že zakoupení svrchu řečených gradualií a offertorií ze záduší povolí, když by se o to žádalo.

— „*Posvátná kazatelna.*“ Ročníku 5. svazek 2. (lednový č. tříkrálový) přináší duch. řeči: na slavnost Obřezání Páně (nový rok) a) o povinnostech křesťana, b) „Pán s vámi“ — novoroční přání; dále na ned. po Obřezání Páně; na slavnost Zjevení Páně (řeči dvě); na ned. I. po Zjevení P.; na slavnost nejsv. Jména Ježíš (dvě řeči); na ned. II. po Zjev. P. a) o povinnostech manželů a b) že stav manželský jest svátost; na ned. III. po Zjev. P.: Kdo se Boha spustí, toho Bůh opustí.

— „*Škola Božského srdce Páně.*“ Měsíčný list apoštolátu modlitby a bratrstev v Čechách, na Moravě a v Slezku. S povolením duch. vrchnosti vydává Placidus J. Mathon, kněz řádu sv. Benedikta v Rajhradě na Moravě. Časopis tento ukončil právě I. roční běh svůj; vši silou hleděl přispívati k oživení nábožnosti ve vlastech našich oživováním bratrstev a především rozšiřováním úcty k nejsv.

Srdci Páně, a spolu uváděním spolku „apoštolátu modlitby.“ Podotýkájice, že se u p. vydavatele předplácí na celý rok 1 zl. 62 kr. poroučíme tento list obzvláště členům bratrstev.

— „*Liber primus Confirmationum ad beneficia ecclesiastica Pragensem per archidiecesim nunc prima vice typis editus, inchoans ab anno 1354 usque 1362. Cum licentia Reverendissimi Ordinariatus Pragensis. Opera et sumptibus Francisci Antonii Tingl, presbyteri saecularis, in regio morodochio provinciali ad s. Catharinam Neo-Pragae animarum curam gerentis etc.* Tomus I. Pragae 1867. Typis typografiae dr. Ed. Grégr. Pag. 212.“ — Nové toto dílo kněze velezasloužilého o vydávání pramenů k církevní historii země České ukazuje nám v nejstarších zápiskách úředních jako v zrcadle arcidiecési Pražskou či metropolu Českou ve věku 14. za šťastného panování prvního arcibiskupa Arnošta z Pardubic. Čtenář žasne nad tím množstvím chrámů, kaplí a oltářů, far, klášterů a hospitálů ve věku 14. Tehdáž bylo jediné arcibiskupství v Praze, a země rozdělena byla v 10 archidiakonátů, v nichž jména nových farářů jednotlivých far a oltářníků jednotlivých chrámů se tuto uvádějí. Po nejednom chrámu a faře není za dob našich ani stopy a památky, nejedno jméno osady zmizelo aneb se změnilo až k nepoznání, nejeden bývalý farní chrám jest nyní kostelem filiálním aneb jen veřejnou kaplí. Odtud již vysvítá zajímavost spisu tohoto, ať nic nedíme o jeho důležitosti. Cena jest nad míru levná, totiž 80 kr. u p. vydavatele v čís. 476—II.

— „*Evangelium sv. Jana*“ co podíl řídů Dědictví sv. Prokopa již se vydává v kněhupectví B. Stýbla. (Příště více.)

— „*Oddávky na úřadě*“, aneb o manželství občanském. Časovou otázku vykládá lidu pravý přítel jeho. Dle německého vydání. V Praze 1868. Tisk a sklad Karla Bellmanna. Stran 32. Na ukázkou a za doklad, že tato časová otázka oděna jest v roucho prousohrodní, uvádíme, co se čte na str. 25. „Pokusím se ti popsatí (civilní manželství). Pojd se mnou do úředního kostela, totiž do kanceláře. U prostřed síně kancelářské stojí oltář, to jest stůl psací, pokrytý mnohými rejstrami. Na straně visejí veliké papírní nůžky, na znamení, že co se zde spojuje, také zde zase rozstřiženo býti může. Ohlížíš se po stěnách, jsou-li tam také obrazy Svätých? Na jich místě vidíš po stěnách kožené hřbety knih o zákonech jednajících. Úředník v uniformě stojí u psacího stolu a koná kopulační kázání neb řeč odvolávaje se na na paragrafy dotyčného zákona. S „potahem“ na tyto paragrafy prohlašuje ve jménu zákona, že přítomný pan Pivoslav Červíček z Břichopasků, jenž již před rokem se svou předešlou paní manželkou řádně a právně rozveden byl, a slečna Nudliana Ještěrkova od tohoto dne manželé

jsou. Při tom na místě kostelníka koná službu písař, sahá po kalamáři, pan kopulant do této kroupky namáčí husí kropáč a inkoustem sňatek jejich v úřední matrice zasněví. Tážes se, spojuje-li také ruce jejich a poněvadž štoly nemá, čím asi je spojuje? Na tu otázku odpovědi nemám, aš i tu by mohla býti pomoc. Mohly by kancelářským špagatem, jako nové aktum, spojití. Věta byla by skutečně k smíchu, kdyby nebyla k pláči.“ Tímto způsobem mluví spisek o manželství občanském, kdy a jak povstalo, jaké ovoce nese a co teď činiti jest, vhodně užívaje národních přísloví; jakož i za motto šťastně zvolena staročeská píseň. Podotýkájice, že pojednání toto v jazyku německém již 11. vydání se dočkalo, vyslovujeme přání, aby rovněž tak se dařilo i vydání českému, čemuž levná cena (10 kr.) napomahati bude. Zároveň vznášíme k pp. spisovatelům tu snažnou prosbu, aby podobným způsobem lid náš o denních otázkách poučovali.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

V Pánu zesnuli:

- p. Ant. *Bestrich*, farář v Schmiedebergu, 2. pros. (nar. v Žatci 2. srp. 1825, vysv. 25. července 1849);
P. Ondřej Jan *Veselka*, kněz ř. sv. Benedikta a farář u sv. Markety v Břevnově, býv. gymnas. prof. a správce k. arc. vikariatu Libockého, 11. pros. (nar. v Týnici nad Labem 3. led. 1808, vysv. 6. srp. 1836).

Listárna redakce.

Milodary. Pro sv. Otce: p. Jos. Procházka, koželuh z Unhoště, doručil nám papěžskou obligaci 100 frank. s kupony od října 1866; d. p. J. J. 5 zl.; o dívek v sirotčinci sv. Notburgy v Praze 4 zl.

V. p. F. M.: Kdo dělal *birety*, jež naši novosvěcenci mají? Dle vzoru z Říma paní A. Šebestová v Praze na Poříčí č. 1067 v I. patře.

Šeb. *Kubínec* sestavil a vydal v Brně nákladem vlastním „*píseň ke mši svatě na den Narození Páně a na celý vánoční čas*“ dle nápěvu: Před Tebou se klaníme. Prodává se po 2 kr. u Frant. Vaňatka, knihaře na Josefově v Brně čís. 6. — Uveřejnit ji nemůžeme, čítáť 37 slok.

Ant. Mölzer, stavitel *varhan* v Hoře Kutné žádá, abychom ohlásili, že přijímá do práce nové varhany i všeliké jich opravy. Pp. dop. račtež o jeho pracích svědectví vydati.

Od *K. Kostelce*. P. uč. Ř. v D. vzdává díky v. p. Kohrusovi zpovědníku u sv. Víta za 6 ročníků „*Blah.*“ jež knihovně v Dobroptli daroval.

Tah *výher* loterie ve prospěch metrop. chrámu sv. Víta obývati se bude 28. t. m. Red. t. listu odbyl 500 losů, z nichž nejvíce odebrali: vp. Daňourek, koop. na Mělnice, vp. Fr. Vinklář, katech. a k. a. seminář. Prodávají se u jednatele po 20 kr.

 K tomuto číslu přiloženo jest naše pozvání ku předplacení na r. 1868.

 Příští, poslední číslo tohoto ročníku bude se vydávati 24. t. m.

Vydává se
5., 15. a 25.
každého měsíce.

Redakce:
v kníž. arcib. semi-
nální číslo 190—1.

Expeditce:
v kat. knihkupectví
H. Styhla,
v sv. - Václavském
městi, čís. 786—II.

Nedošlá čísla rekla-
mujte nejděle
v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasy katolické.

Redaktor a nakladatel: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

Předplácí se
v expedici
in všech řádných
knihkupectvích
na rok: 2 zl. 50 kr.
na půlro.: 1 zl. 30 kr.

Po poště:
Gienom v expedici
Celoroč.: 3 zl. — kr.
půlroč.: 1 zl. 50 kr.

Předplacení d tvrt-
let n i se nepřijímá
Jednotlivá čísla se
neprodávají.

„Spravedlnost sveduje národ, ale hřích bídné činí národy.“ (Přisl. XIV. 34.)

Šťastné skonání.

(Obraz.)

1. Nyní propouštíš služebníka svého, Pane, v pokoji; nebo viděly oči mé spasení tvé. Luk. 2, 29. — Evangelista Páně sv. Lukáš byl malířem. Ve svém evangelium (2, 22—32.) podává nám také obraz; obraz přeutěšený, zdělaný perem, utvořený ze slov, ze samých Božích slov; pomáhá při tom sv. Lukáš sám Duch svatý. — Obrazů míváme na oltářích, na stěnách, v modlitbách, i také na prsou; nejlépe však jest, když podobný obraz postavíme, chováme v srdci. Něžný ten obraz od sv. Lukáše, kýžby hluboko vstúpil se v mysl naši! A což teprv, pakli přemilého obrazu toho si též náležitě budeme všimati, očima víry naň patřiti, ó tu, směle lze tvrditi, vzejde nám z toho prospěch převeliký. — A jaký pak jest z blízka obraz ten?

2. Představme si, jakobychom byli v někdejší chrámě Jerusalemském; vidíme tam čtvero osob, jednu světější než druhou. Jest to Maria Panna se sv. Josefem, mající na ruku Ježíška; v pokore to božské nemluvnátko staví zde před Pánem, a přináší za ně obět podle zákona. Nebylo ještě viděti tak hluboké uctivosti, jaká se jeví na ní, na panenské matěři, anát Bohu Hospodinu obětuje to nebeské pacholátko. — A vidíme tu ještě jednu osobu; jest to staříčkový Simeon; Maria podává jemu Ježíška, Simeon bere jej na lokty své, chválí Boha a praví: „Nyní propouštíš služebníka svého, Pane, podle slova svého v pokoji; nebo viděly oči mé spasení tvé.“ Staříček ten brzy pak skoná šťastně, zesnul v pokoji. (Cornel. a Lapide.)

3. Hle, toť ten přemilý obraz, který třeba vpraviti sobě do srdce. Ale mlti jej toliko v srdci marně, toť ovšem nepostačí. Uvažujme jej náležitě k svému užitku, k užitku největšímu. — Což jest pro člověka

v celém životě asi to nejlepší? Ten jest nejšťastnější, komu jest dáno skonati šťastně, blaženě. A aj, toť právě viděti, tomu lze se učiti na staříčkovém Simeonu. Jak sladká byla jeho poslední hodinka! Ó křesťane, kdybys nevíš co měl, kdybys nevíš čím byl, nevíš co věděl, nic ti vše neprospěje, nepřijde-li ještě k tomu ta největší milost, totiž milost šťastné smrti.

4. A což medle napomáhá k šťastnému skonání? Vizme, jak a čím toho došel Simeon, že skoná smrtí tak blaženou. — Onť byl „člověk spravedlivý,“ činící dobré, jenž věrně ostříhal zákon Boží, jenž v pravdě miloval Boha svého. — Simeon byl člověk „bohabojný,“ jenž se bedlivě varoval zlého, boje se jakkoliv hříchem uraziti Boha Hospodina. — Simeon byl „v Jerusalemě,“ v městě Božím, a tu ovšem měl po ruce hojných prostředků k poznání, k plnění zákona, k posvěcení duše. — Simeon byl muž „očekávající potěšení israelského.“ Kdo jest toto potěšení israelské? Ó toť jest zaslíbený světa Vykupitel; po něm toužil, na toho se těšil Simeon, a pevně doufal, bezpečně čekal, že jisto-jisté Bůh jej sešle. Jen po Spasiteli, jen po něm žádal, po jiných pak věcech netoužil; svět a věci tohoto světa byly mu ničím; Kristus, potěšení israelské, ten byl jedinou touhou a očekáváním jeho. — Dále praví o něm sv. Lukáš, že „Duch svatý byl v něm;“ a tuť ovšem měl Simeon v sobě též drahocennou posvěcující milost Boží, neboť Duch svatý jest dárcem milosti. Ó jak svatým, jak Bohu milým musel býti tento Simeon! — Duch svatý jemu také přislíbil, že dřív nezemře, „že neužrší smrti, lečby prvé uzřel Krista Pána.“ A aj, toto vyplnilo se způsobem překrásným. Právě když Rodička Boží Maria se sv. Josefem přišli do chrámu, tu i Simeon předivným vedením Božím „přišel do chrámu;“ tu z Božího vnuknutí v dítěti poznal, že

ten jest zaslíbený Spasitel; a jak jej poznal, i v něho *uvěřil*. Nelze vypovědět, jakého potěšení pocítil tuto Simeon, když viděl narozeného Ježíše; jak se natoužil po něm po celý svůj život, a nyní tak slavně vyplnila se tato jediná žádost srdce jeho; ještě před smrtí vlastníma očima vidí Ježíše, vidí i jeho matku Marii, vidí jeho pěstouna Josefa; sv. stařeček Simeon se tu nachází u prostřed nejsvětější rodiny Páně! Ježíš, Maria, Josef ukázali se jemu ještě před smrtí! O toť pro něho potěšení nevýslovné; toť pro něho chvíle nejvyšší blažená! V převelice radosti té srdce jej unáší; on bere Ježíška na lokty své, a chválí Boha a praví: „Nyní propouštíš služebníka svého, Pane, podlé slova svého v pokoji; nebo viděly oči mé spasení tvé.“ Přesťastný Simeon! Ježíš stal se jemu *spasením a světlem* života věčného. — Komu dostane se té zvláštní, vzácné milosti, před smrtí vidět Ježíše, Marii a Josefa, koho před smrtí potěší sám Ježíš a Maria a Josef, tent pak může skonati v pokoji, šťastně, blaženě.

5. Takť jest Simeon obrazem šťastného skonání; na něm jako v obraze vidět téměř všecko to, čeho třeba člověku k blažené smrti.

Simeon byl v Jerusalemě, v něm budme i my; tento *Jerusalem* jest pro nás zde naše *sv. církev*; *držme se věrně sv. církve*, užívající, čeho nám podává k posvěcení. *Mějme pevnou víru*, jako Simeon. Kdož pak doposud žije v hříchu, naprav života pokáním. Budme *bohobojni* jako Simeon, bedlivě se varujíce zlého. Mějme pevnou *naději* v Boží zaslíbení, jako Simeon; *dejme výhost světským žádostem*, jako Simeon; *žádejme, hledejme toliko Ježíše a jeho lásku*, jako Simeon. *Pečujme, aby i v nás byl Duch svatý a posvěcující milost* jeho, jako ji měl Simeon. *Dbejme na sv. Boží vnuknutí*, jako Simeon. *Choďme do chrámu*, sloužice Bohu, jako Simeon. *Ctěme, vzývejme vroucně Rodičku Boží a sv. Josefa*.

A byt bychom neviděli jich očima jako Simeon, ó věrme, my pocítíme, zakusíme toho při smrti, jak s námi bude Ježíš svou milostí v Svátosti oltární, jak při nás bude Maria svou mateřskou pomocí, a Josef svou ochranou. Takť ovšem i my budeme moci blaženě skonati a volati též utěšeně jako Simeon: „Nyní propouštíš služebníka svého, Pane, v pokoji; nebo viděly oči mé spasení tvé.“ —

Fr. Krajský.

Dvě doby v Betlémě.

I.

Slunce slávy vzešlo nad Betlémem: berla Judovi již odňata; od východu přišli knížata — nocí za hvězdou ve chvatu němém.

Přišli s drabařův a družstva témem, řízy jejich září od zlata, hoří touhou srdce rozňatá: *Věštěného věnčit diadémem.*

Zda kdy viděl Betlém tolik krásy? zda-li tušil, že je domem spásy? Hvězda nade chudou stane chýší: Podivem necouvnu králové; v chudobný byt noha jejich spíší: věří víra v *divy takové*.

II.

Zašla hvězda — jinou cestou spějí z vůle Boží nazpět knížata: Betlémanům radost odňata, pohřebné aj zpěvy žalně znějí.

Heroda že podváděti chtějí? — zkoušej za to bídný Efrata: vzhůru, kati! zbijte mláďata, že mi v lůně zkázu tajit smějí.

Nezřel nikdy Betlém tolik smutku, nikdy tolik krve nevinny; mnohá kvílí Rachel pro syny: — Tyranu však nezželi se skutku: bez milosti nevinátka dává — *Pána světů trůnu nepozbaví.*

J. V. Smělý.

Po pětadvaceti letech.

Od Fr. Pravdy.

I.

Dne 31. července r. 1842 časně z rána ubíralo se 47 mladých mužů, jestli jsem je dobře spočítal, na brad Pražský do chrámu svatého Víta, aby od tehdejšího vrchního pastýře arcidiecése české nejdůstojnějšího pana arcibiskupa Aloisia Josefa svobodného pána ze Schrenků vysvěceni byli na kněžství.

Bylo mezi nimi 27 alumnů kn. arcib. semináře: Čiška, Dlask, Ehrenwald, Erlbeck, Gebert, Glöztz, Hlinka, Hüttisch, Kellner, Kimla, Köhler, Kolrus, Kramer, Kubík, Liebl, Markl, Müller, Nigrin, Rajský, Reiser, Ringelsberg, Rezníček, Starosta, Suchan, Šrámek, Vollbrecht, Zimmermann; 3 lužičané: Jersch, Kuttischang, Schaefer a 17 kleriků Křížovníků, Premonstrátů, Benediktinů, Piaristů a Františkánů: Falb,

Gottstein, Groessmann, Hofmann, Karhan, Kopper, Lafant, Malik, Morávek, Müller, Pfannerer Maurus, Pfannerer Otto, Reichmann, Řehák, Scholz, Tejrovský, Walter.

Ještě spolu študoval klerik 18. a sice Maltez Beránek, ale ten byl vysvěcen již 27. února téhož roku a proto zde není jmenován. Někteří se znali a žili spolu zde nebo jinde již na gymnasiu, ještě víc jich svedly dohromady tak nazvané studie filosofické, jimž tenkrát v Praze okolo 400 mladíků v každém ze dvou ročních běhů se oddávalo, a konečně je spojila theologie a tak říkajíc jednu rodinu z nich učinila.

Řekl bych rád, že z nich učinila jednu mysl a jedno srdce, ale nesmím přehánět, abych věren zůstal pravdě. Taková sjednocenost nemá a nemůže mít místa mezi přemnohými a není ani radno, aby se žádala od lidí, u nichž se má vyvinouti samostatnost, přesvědčenost, svobodná a pevná vůle.

Různili a dělili jsme se ve svých povahách, obyčejích a zvycích, měli jsme rozličné náhledy a snahy, rozličné obluby a choutky, užívali jsme rozličných prostředků k svému všestrannějšímu vzdělání, vynikali jsme rozličnými schopnostmi a prospěchy, a těšili a rmoutili jsme se z rozličné přízně a nepřízně. Nescházel mezi námi strany, ačkoliv tím netrpěla svornost a láska bratrská a nerušilo se smírné a klidné přátelství a družství. Kdo se jináč smýšlel a jináč jednával blíže nemohl nakloniti a vnitřnímu odporu proti nim se neubráníl, nechal jich alespoň na pokoji, varoval se třenic a hádek s nimi: choval se k nim vyhybavě, ale přece šetrně.

Nepřekáželo nám v tom, že spolubratři mnozí jakési přednosti se stávali účastni, již jsme měli za nezaslouženou; však nepřipustili jsme si žádné závisti, nýbrž žili jsme s jedním každým v pokoji a dobré vůli.

V semináři nebylo společného vyražení, neměli jsme kuželníků ani nástrojů k tělocviku, jaké se tam nyní nalézají, koncerty, akademie a divadla se přestaly dávat a my jsme si vymýšleli sami, čím bychom se pobavili. Mnozí v tom byli velmi důvtipní a vždy něco chovali za lubem, co nás překvapilo. Mezi nimi vynikal Kramer, již nebožtík, a nejvíce k obveselení našemu přispíval. Dělal nám básně k jmeninám a hudebníci, jejichž hlavou byl Liebl, je doprovázeli, když se zpívaly.

Hudby se nadělalo dost a jak mile u-

deřila hodina, jež ukončila naše studie, zavržly housle a nastal hluk všeobecný.

Někdy se uspořádaly zajímavé průvody, jako jednou před slavností svatých tří králů a jindy při hře na jízdní vojáky. Nezanedbali jsme ukázati se panu rektori Büttnerovi a dokud jsme měli za spolupřednostu velebného pána Paletu, neušetrili jsme ho nikdy svévolnou návštěvou.

Skoro každý obdržel ňáké zvláštní příjmení, jež z většího dílu na jeho vlastnosti se potahovalo a vůbec vešlo do zvyku, jako: Krakula, Koníček, Bažant, Vögelein, Bruder Anton, Stilles Haus, Mäusel, Jeremiáš, Hausbrod, Immergrün, Student, Sepl, Teixelskerl, Dub, pan Ignác, Polyfaktor, Šotek atd. Nechali jsme si je rádi líbiti a až posud je zachováváme na památku opravdu příjemnou. Jsou česká a jsou německá, nedělal se v tom žádný rozdíl: Čech a Němec snášeli se výborně ctíce a milující se, když duše jejich poznávše se k sobě přilnuly. Zajisté každý Čech některého Němce měl za milého přítele a Markla, nyní bohužel slepého, jsme si, ku příkladu, vážili všickni pro jeho řádnou a správnou povahu.

Tykati si vespolek se všemi nepanoval přísný obyčej. Každý si tykal, s kým chtěl a tykal si s Čechy i Němci, jimž důvěřoval.

Čím více se studie naše bohoslovecké blížily ku konci, tím více jsme se stávali povážnější a usedlejší a každý skládal a nebo alespoň hleděl odložit nedokonalosti, v nichž ještě vězel.

Rozdílů a předností pominuly, byli jsme si rovni a chystali jsme se společně ku kněžskému stavu.

Odbyly se zkoušky a předcházející přípravy a exercicie a dne 31. července r. 1842, jak již svrchu praveno, jsme byli vysvěceni s kleriky z mnoha řádů.

Mnozí hned v Praze slavili svou primici a mezi nimi jsem byl i já slouže první mši svatou u sv. Karla v chorobnici.

Rozjeli jsme se na všechny strany. Druh se rozloučil s druhem a snad od těch dob se s ním neviděl.

Na místa kaplanská jsme museli čekati, že tenkrát byl ještě dostatek kněží, a trvalo to asi rok, než zaopatřili posledního.

Každý byl pln touhy a naděje. Čas utíkal. Naděje se vyplnily a naděje splnily. Čtvrt století je ukončeno. Dne 31. července 1867 minulo od 31. července 1842 celých pětadvacet let.

II.

Roku 1863 sešel jsem se v Praze s bratrem Rajským a tu stala se o tom řeč, nebylo-li by možná, abychom se r. 1867 někde shromáždili, co jsme před pětadvaceti lety společně byli vysvěceni. Myšlenku tu jsme si s sebou vzali domů a již jsme ji podrželi, až se nám letos počalo jednati o její vyvedení.

Psal jsem hned na jaře kolegům Kellnerovi a Kolrusovi, jenž mají úřady v Praze, abych se s nimi domluvil a poradil. Byli předsevzetí našemu naklonění a Kellner, rektor u sv. Jiří, navrhl, že bychom se mohli shromážditi v domě, v němž on vede správu. Prohlásil jsem se proti tomu řka, že u sv. Jiří jsme nikdy nebyli a býti nechceme a nebudeme, zůstaneme-li věrni svému povolání jako posud a dá-li a zachráni-li nás Pán Bůh. Dle mého náhledu zasluhoval přednost kn. arcib. seminář, kde jsme spolu žili a ku kněžskému stavu se připravovali a ten jsem doporučil za naše shromáždění.

Však vyskytly se těžkosti a pochybnosti a dalo se místo obav, že by vzdálenější Němci mezi nás sotva přišli. Záležitost naše počala klesati a váznouti a snad by zcela byla utuchla a ulehla, kdyby se jí znova nebyl ujal podnikavý, ochotný a přičinlivý Rajský.

Chťel, abych já se postavil do předu a byl v té věci vůdcem.

Já odpovídal, že jsem do předu nikdy se nestrkal, nebyl strkán a nedal se strkati a že za vůdce se ani nehodím.

Učinil tedy sám, k čemu mne vyzýval a pobízel, a chutě se dal do práce. Stála ho v skutku mnoho péče a mnoho namáhání, neboť musel psáti listy všem s námi před 25. lety vysvěceným, aby je k 31. červenci sezval do Prahy. Spolu se také staral, aby nám v kn. arcib. semináři opatřil byty, jež mu důstojný pan ředitel Srdínko volně připověděl.

Odpovídal se se všech stran příznivě a i někteří Němci na slavnosti naší se chtěli účastniti, těšíce se z ní jako my.

Liebl psal, že sám měl v úmyslu povolati německé své spolubratry třeba do Chebu, aby tam vykonali společnou památku bez nás Čechů, jenž prý se jich snad štítíme. Vida, že tomu tak není, radoval se z toho a děkoval nám, že při nynější napnutosti Němců s Čechy hlásíme se k nim nestavíce národnost nad víru, bratrství a lásku.

To je ovšem pravda. My víry, bra-

trství a lásky nezapíráme k vůli národnosti, však abychom byli spokojeni, když národnosti naší se stává krivda, toho nežádá víra, bratrství a láska, nýbrž protívuje se tomu a přísně to odsuzuje.

Je třeba pojmy tyto dobře promysleti a rozvážiti, aby se jich neužívalo jen proti nám, jenž zajisté národnosti cizích si umíme vážiti a k národnosti německé, nám nejbližší, chceme býti a jsme opravdu spravedliví. My ji uznáváme, my ji šetříme, my ji povolujeme a jí dáváme přednost, kde se jedná o přátelské srovnání a srovnání.

To se dokázalo i nyní v Praze, kam se nás sešlo 18 z bývalých kolegů, 3 Němci: Hüttisch, farář v Milířích (Brand); Köhler, kněz na odpočinku v Klumu; Liebl, farář v Leštanech (Lichtenstein) a 15 Čechů: Čiška, farář v Kbele; Dlask, děkan v Kouřimi; Ehrenwald, farář v Sanech; Hlinka, vysloužilý vychovatel v Hrádku u Sušice; Kellner, rektor u sv. Jiří v Praze; Kolrus, zpovědník u sv. Víta v Praze; Kubík, farář v Mrtnice; Nigrin, farář a vikář v Novém Strašecí; Rajský, farář v Svojšících; Reichmann, kvardian kláštera františkánského v Slaném; Rezníček, farář v Jazlovicích; Starosta, farář v Stelmíři; Suchan, farář v Hradešíně; Šrámek, farář v Malotických; Vollbrecht, polní kaplan v Josefově.

Držely se k nám řeči jen německé a to k vůli těm třem Němcům, což zajisté nám patnácti Čechům nebylo nápadné, protivné ani nemilé, že umíme německy a oni česky nikoliv. Chťeli jsme, aby i oni jim rozuměli a když nyní myslíme, že by milí krajané Němci řeči české se měli přiučiti jako my německé, abychme snadněji spolu mohli obcovati a těšili se ze stejného práva a ze skutečné rovnosti, není to nadsazování ani přílišnost, nýbrž spravedlnost a sebeváznost, jenž nedovoluje, aby větší na ustupovala pořád menší, že tato nechce jíti vedle, nýbrž jenom napřed.

Však takových výkladů zde není zapotřebí a zavedlo mne k nim psaní bratra Němce, v němž vyslovuje svou spokojenost, že jsme lepší, než jak se o nás domýšlel.

Z druhých kolegů Němců slibili přijíti Hüttisch a Köhler, jestli to a jestli ono nebude brániti. Glötzl, farář v Nových Hamrech (Neuhammer), se vymluvil, že nemá peněz, poněvadž u nich v horách panuje velká nouze a že mu stůně učitel, jež zastává, aby ulehčil podučiteli. Erlbeck, farář v Platu (Platten) neodpověděl a dobrý bratr Gebert nebyl pozván, že ho

Rajský nenašel v katalogu Pražském a se domníval, že snad umřel. Bohudíky žije a to v Budějovické diecési co farář v Dubci (Tutě). Dověděl se o schůzi naší, když již byla odbyta a psal mi, že by dojísta byl přijel, kdyby se naň nebylo zapomnělo. Je mu velmi líto, že nebyl přítomen a poslal mi a chce poslati všem svou fotografii, aby i naše fotografie obdržel. Zná Blahověst, jak mi oznámil, půjčuje mu ho jeden kaplan Čech a právě v tom se dočetl, že jsme v Praze byli pohromadě.

Výborný Němec Markl je již mnoho let slepý, žije v Chebu a byl by dalekou cestu do Prahy rád podstoupil, jak píše, kdyby někdo z nás mu byl na blízku a byl si ho vzal pod ochranu. Musel zůstat doma a zkázal nám přesrdečné pozdravení. Nemáme prý ho litovati, a nemáme prý mysliti, že by byl nešťastný. Nikoliv, on nám přeje, abychom všickni tak byli spokojeni jako on. Je odevzdán do vůle Boží, je zdrav a vesel, má, co k živobytí potřebuje a může, ačkoliv je slepý, na vinici Páně pracovat a ve správě duchovní se přičinit. Slouží každý den mši svatou, v neděli vypomáhá na faře hodinu cesty vzdálené střídavě ranními a velkými službami Božími, drží výklady, káže, zpovídá: je činný jako kněz vidoucí. I blaží ho to a děkuje tisíckrát za to Bohu, že na světě ještě může působit. Již se odřekl naděje sejít se s námi v tomto životě a přivinouti se k srdci našemu, což prý by mu nesmírnou radost připravilo. Ale spoléhá se na věčnost, kde se uhlídají, co povinnost konali sloužící podle síly své věrně Pánu. Kým prý je nám milostiv, aby nikdo z nás se neztratil, nýbrž živ. byl a na věky se radoval s vyvolenými. O to Ho chce a o to Ho bude prositi dne 31. července jsa v duchu s námi.

Prekrásné poselství jeho líbilo se i J. Emin. nejdůst. p. kardinálovi a s velkou chválou se vyslovil o našem slepém, hodném a milém spolubratru.

Německý kollega Reiser nemohl býti pozván a nemohl přijíti mezi nás, že ubohý pomaten je na duchu. Trvá v klášteře u Milosrdných bratří v Praze a dva, Kolrus a Rajský, ho navštívili, aby nám zprávu o něm podali. Byla přežalostná a věru nás hluboce pohnula a zarmoutila. Nešťastník se domnívá, že ztratil milost Boží a že od Boha již je odsouzen a ztracen. Nechce přistoupiti k svaté zpovědi ani k svatému přijímání a nechce sloužiti mši svatou, říká, že mu není pomoci. Je prý

velký hříšník, spáchal všechny nepravosti a jmenuje a vypočítává je, jako by to v skutku bylo pravda. Nikdo však o nich neví a osada, kde kaplanoval, vydává mu svědectví, že byl kněz pořádný. Vyhlíží velmi zanedbaně, sestárnul a sešedivěl a ti, co ho viděli, pravili, že je v společnosti jeho pojala hrůza. Napřed se jim zdálo, že je zná, přijal jejich pozdravení a opětoval je, ale hned začal mluvit o své nehodnosti a své věčné záhubě a již se nezpamatoval. Chtěli mu raditi a chtěli mu domlouvati, aby zkusil a aby učinil to a ono, však odbyl je, že mu již nic nemůže prospěti a zajisté neprospeje.

Bůh se nad ním smiluj a není-li již možná, aby duch jeho vzkřísil se a nabyl světla v sešlém těle, vysvobod ho z tohoto a přiveď ho k poznání, k pokoji a k blaženosti v nebi. Byl dobromyslný soudruh náš a klaníme se moci a prozřetelnosti Boží, jenž nás může zbaviti zdraví tělesného i duchovního, děkující jí za všechny dary, co nám milostivě ponechává, abychom jich užívali — k dobrému.

Češi svolili a oznámili všickni, že do Prahy zavítají až na Ringelsberga, faráře v Bratronicích, který nás nedal odpovědi.

Jeden mezi nás nemohl býti připuštěn a nevím ani, jestli o to stál: je zbaven kněžského úřadu. Nesmíme a nechceme ho souditi neznajíce ani nehodnost a provinění jeho. Jsme všickni chybám a pokleskům podrobeni a jen milost Boží nás chránila, když jsme přemohly úklady a zvítězili nad pokušením. Kým i on vyhledává a si hledí získati milost tuto! Je nešťastný, nešťastnější než rozumu zbavený bratr náš, jak pravil sám pan kardinál, však může si pomoci a pomůže si nejen k vnitřní útěše, nýbrž i k zevnější vážnosti a cti, jestli se oddá Pánu a za pravidlo si vyvolí zákon a vůli Jeho, což mu přejeme ze srdce nejsouce pyšní na svou zachovalost, která jen tenkrát vyšší ceny má, když platí nejen před světem, nýbrž i před vševědoucím Bohem.

Klášterníci, co před 25. lety s námi byli vysvěceni, ospravedlnili se rozličnými důvody, proč se s námi v Praze nesejdou. Jsou faráři a professoři a nedovolovaly jim úřady vzdáliti se na delší čas a podstoupiti větší cestu. Arcit po nás tak netoužili jako my po sobě, že s námi v semináři nežili, jen přednášky společné navštěvujíce.

Jediný františkán Reichmann, kvar-dian v Slaném, mohl přijmouti a přijal

naše pozvání a potěšil nás svým příchodem. Byl tedy zástupcem všech 18. klášterníků, co s námi studovali a mezi nimi 4: Karhan, Kopper, Lafant a Müller Theodor již jsou nebožtíci.

Z nás světských kněží umřeli 3: Kimla, Kramer a Müller Antonín.

Je to podivná náhoda, že právě ti, co nejdřív smrti padli za obět, byli z největších a nejsilnějších. Kimla byl obr náš, byl pevnost, již jsme dobývali násilnými útoky hledíce ji ztéci kanonadou bot, kopyt a dešek. Již se nalezá pod zemí a s ním i tichý a skromný Müller i důvtipný a čtveračivý Kramer. Dej jim Pán Bůh lehké odpočinutí!

III.

Ustanovilo a ohlásilo se nám zaslaným programem, že se v Praze sejdeme v kn. arcib. semináři dne 29. července k večeru. Jeden vyjel spíše, jiný později, podle toho, jak měl daleko a Rajský přibyl do semináře již 28., aby se nám tam postaral o všechny potřeby. Ze všech končin jsme se sjížděli. V Plzni na nádraží sešli jsme se tři a v Hořovicích přisedl do vozu čtvrtý.

V semináři již stál zástup milých druhů na chodbě, když jsme my tam vstoupili a vítali a pozdravovali nás, jak kdo koho poznal. I my jsme hádali, kdo který jest a přiznávám se, že to u mnohých nešlo lehce.

Tváře a podoby se změnily za 25 let, vyšší stáří nikoho neušetrilo, viděli jsme na sobě rozličné jeho účinky a známky. Některým přitížilo i soužení, přestáli nemoce, zakusili odpor a protivenství, potkali se s pohromami a nehodami.

Hle, tam těm sešedivěly vlasy a kdo přirozenou barvu svých vlasů ještě podržel, nesmi se chlubit, že by ani vlásku šedivého neměl, podívej se a hledej, zajisté ho najdeš.

Jinému vlasy vypadaly, má pleš a zakrývá ji přes hlavu učesanými zbytky.

Zvlášť dva dle bílých hlav svých slouti by mohli starci a jeden v skutku sehnul jest a tváří se jako starce, druhý ale ještě mladost jeví v obličejí, vykračuje si přímo a počíná si vesele.

Vesele jsme si počínali všickni při svém šťastném shledání po 25. letech a když malý Řezníček nemohl poznati velkého a statočného Liebla dle hlasu ani dle postavy říkáje, že na tu osobu se nemůže upamatovat, smáli jsme se tomu dole v seminářské zahradě, kam jsme se společně

odebrali vypravující si a hlásíce se k sobě. Bylo nám věru libo v tom okamžení, druh si prohlížel druhá, ptal se, jak se mu vedlo a vede a odpovídal na stejné otázky. Spolu jsme se sháněli po ještě nepřítomných, jsou-li tu anebo přijdou-li a počítali jsme, kolik nás již pohromadě.

Bohoslovci, co posud byli v semináři majíce 31. býti vysvěceni, chodili okolo a dívali se na nás a mnohý si snad pomyslíl: „Tak asi budu vyhlížeti i já po 25. letech, dá-li mi Pán Bůh dočkat se toho.“ Byla to hezká příhoda, že v týž den vysvěceni jsme byli i my přišedše, abychom ho s nimi slavili.

I promluvili jsme si s mnohými a srdce nás k nim táhlo, že právě čtvrt století je od nás a nás od nich dělilo. Byli v tom samém postavení jako jednou my a opouštějící seminář dělali si naděje, jenž se nás již nedotkly.

Bůh vás chraň a vás zachovej, mladí bratři, a naděje vaše vyplň, je-li vám to a duším, jejichž budete vůdcové, k věčnému blahu. My také ještě doufáme a přejeme si, ale vy o čtvrt století déle, je-li to vůle Boží, budete se snažit, budete působit a pracovat a než uplyne, z nás snad již nikoho nebude. Ó zpomeňte si na nás, až po 25. letech pospolu anebo soukromě budete slaviti den, jež my jsme s vámi slavili, a přispějte nám i sobě upřímnou modlitbou.

Z bohoslovců, jenž k vysvěcení se ještě nechystali nemajíce ukončené studie, také byli někteří v semináři a chtěli tam zůstatí přes prázdniny, že snad doma ve svých otčinách nemohli se tak zaopatřiti jako tady. Víme, s jakou rozkoší a s jakou dychtivostí každý študent na prázdniny se těšívá a litujeme jich, jestli si dobrovolně neodepřeli tohoto okráni a obveselení. Však je to pro ně velká výhoda, je to pro ně štěstí, že v semináři nalezají útočiště, jakéhož se jim jinde nedostává. Jsou zajisté za to vděční a jednou ve světě si budou vážiti svobody, co je očekává, užívajíc jí, dejž Bůh, šlechetně a svědomitě.

Již prvního dne večereli jsme společně a po večeri věru jsme se nemohli ani rozloučiti bavíce se drahými upomínkami. Chutnalo nám venkovanům také Pražské pivo a nestydíme se za to, jenž v kraji místo piva dostáváme často brečku. Arciť není každé pivo Pražské, co se v Praze pije, ale na tom nezáleží, jen když je dobré a bylo by přáti, aby bylo lacinější. Mílo-

vníci piva nezanedbali v Praze příležitosti laskomínu si nasytiti, ovšem střídě, a milovníci vody pili vodu jako doma, jsouce při tom stejně bodří a spokojení.

Ještě nahoře v pokojích, kde jsme spali, panoval upřímný hovor až pozdě do noci. Jeden přestal mluvit, druhý začal a tak jsme se nemohli dodělati konce. Již nás okřikovaly ospalé hlasy jako jednou, když jsme tu ještě byli alumnové a na blízké věži bily hodiny čtvrt po čtvrti a tak nás upomínaly, abychom utichli. Zdálo se nám to býti nemožné, tak jsme byli rozčileni a jako bychom litovali času, co prospíme, hleděli jsme ho ukrátiti delším bděním. Mnohý byl až rozpustilý, rozumí se v dobrém smyslu toho slova, žertoval a pokoušel a nikoho tím neurazil.

Byli jsme opravdu bratři shledávše se po 25. letech. Češi i Němci jsme si přáli. Na rozdíl se nemyslelo, přednosti se nežádaly: splynuli jsme v rovnost a stejnost. Ať jsi byl co bohoslovec povoláný nebo méně povoláný, nyní se to vyrovnalo: byl jsi kněz a zachoval jsi se co takový. Tykali si, co si nikdy netykali. Nevole a odpory pominuly a kdyby v skutku někdo se byl mrzel na druhého, že mu překazil něco v životě — schválně neb neschválně, že ho urazil, odstrčil, jím opovrhl, nedal to na jevo, ba necítil to a smířen přivinul se k němu. Povahy a náhledy i obyčeje lišící se od sebe zde ustoupily na stranu a každý projevoval jen ty vlastnosti, jenž nerušily shody a jednoty. Snad byl doma jiný, ale v společnosti přemnohých svých bratrů, s nimiž jednou žil několik let pohromadě, spravoval, podal a přispůbil se dle těchto. Ano mnohý začal býti, jaký tenkrát býval, ačkoliv se byl znamenitě změnil. Proměny té my nepozorovali. Jeho radosti a jeho žalosti, jeho postavení v osadě a v obci, jeho veřejný a soukromý život, jeho potřeby a nedostatky, jeho práce a síly, jeho prospěchy a zásluhy: to vše se nám nestavilo a nevtíralo na odiv. My měli před sebou jen jeho osobu a nešetřili a nevášimali jsme si než toho, co jsme nyní viděli a slyšeli a co ze starých časů se nám udrželo v paměti. Právě proto jsme se mohli bez překážky k sobě přibližovati, že nás neodecizovaly nové poměry a události a že v duchu o 25 let jsme zaběhli nazpátek.

Dne 30. povstali jsme časně ráno k společné modlitbě breviáře a tu i dne 31. františkán Reichmann a polní kaplan Vollbrecht modlitbu naši řídili jsouce v tom

nejvíce zběhlí. Františkán nás arcit nepřekvapil, ale že i polní kaplan před námi se vyznamenal chtěje býti naším vůdcem, to jest antifonářem, jak se říká, to pozornost povzbudilo.

V 9 hodin držel k nám velebný kněz a slovutný misionář pan P. Ant. Mastalír, redemptorista a rektor na Karlově, svou první řeč, odpoledne ve 3 hodiny následovala druhá a dne 31. před polednem třetí.

Řeči tyto nám měly vynahraditi tak nazvané exercicie a v skutku nám je vynahradily. Velebný pán Mastalír převzal je z lásky a ochoty a já ve jmenu všech mu i veřejně vyslovuji srdečné a vřelé díky. Mluvil k nám důstojně a velmi prakticky a s potěšením jsme ho poslouchali. Prál jsem si, aby ho byli slyšeli ti, jenž myslí, že misionáři jen samé přepjatosti a podivnosti hlásají a že jim na tom záleží, abychom my kněží hlásali je s nimi. Já se rád přiznávám, že jsem ještě nikdy neměl příležitosti slyšeti kázání některého misionáře a že jsem s jakousi ostýchavostí, pochybností a nedůvěrou šel na to první. Domníval jsem se, že se přehání, tejrá, hrozí a násilně k přetěžkým závazkům a slibům pobízí a nutí. Hle, nám se nepodalo nic podobného! Vážený kněz mluvil mírně, ze zkušenosti, ze srdce a ani ten největší protivník nebyl by nalezl závady a úhony v jeho slovech. Nebylo nic hleďaného, co nám povídala nechtěl schválně rozměřeným deklamováním zvýšiti dojmu. Dotýkal se stejně citu i rozumu, ano on na rozum obracel se víc než na cit a skutečný život nám představoval. Nejednalo se mu o hluboké a učené důvody a krásnou a plynouou řeč již napřed uměle sestavenou. Věděl jen, o čem k nám bude mluvit a byl připraven víc na věc než na způsob, jakým ji přednese. Proto znělo tak upřímně, jednoduše a přirozeně, co z úst jeho vyšlo a ačkoliv nás to neuchvátilo, jak se říká, přece nás to poučilo i povzbudilo a to se stálejším prospěchem, než kdybychom se byli pokochali v citech rychle vzniklých a rychle zanikajících. Zůstali jsme pěkně pokojní a nikde nejvil úžasu a vytržení. Ale v duši přísvedčovali jsme milému řečníku a dej nám a posilň nás Bůh všemohoucí, aby ovoce nesly pravdy laskavě a bratrsky nám vyložené.

IV.

Nemohu opominouti mlčením, o čemž s námi velebný kněz rozjímal a abych nebyl obšírný, zmíním se jen krátce o tom nejdůležitějším.

Na počátku vytknul příčinu a účel, proč jsme se v Praze shromáždili a uvedl všemožné zkušenosti, co jsme si za 25 let nasbírali, osudy, co nás potkaly a proměny, co se s námi staly.

Již nejsme všickni na živě a ti, jež Pán Bůh až posud zachoval, v rozličných okolnostech jsou postaveni. I uvedl za příklad slepého našeho spolubratra a pověděl o něm, jak spokojen jest ve svém neštěstí věda to z jeho listu. Jiným jsou uloženy také kříže a vše záleží na duchu, s jakým je člověk snáší.

Mnoho jsme podstoupili za čtvrt století a naskytla se nám příhodná doba pohlednouti nazpátek a pohlednouti ku předu.

Modlíme se, kážeme slovo Boží, sloužíme mši svatou, přijímáme a udělujeme svaté svátosti, konáme jiná svatá díla. Udalé se vady a chyby, jichž se máme při tom varovati a udaly se přednosti a ctnosti, jež třeba při tom následovat.

Postavilo se před nás věrné zrcadlo, v němž každý viděl obraz dokonalého i nedokonalého kněze a viděl obraz svůj příznivý anebo nepřiznivý.

Nejvíce na nás záleží, s jakým prospěchem pracujeme na osadách. Čiňme všechno ke cti a slávě Boží; pro Boha a ne pro sebe a zajisté se nám to podaří.

Nastupujeme nový letopočet, chceme ho nastoupiti s novou silou a s novou horlivostí, proto jsme se odhodlali k přítomné slavnosti památní a požehnej ji Bůh, aby nám k tomu přispěla a dopomohla.

Po druhé řeči dne 30. odpoledne přistoupili jsme k svaté zpovědi a večer v 7 hodin přijel J. Emin. nejdůst. p. kardinál, uvítal nás velmi laskavě a vykládal pak bohoslovcům, co ráno dne 31. měli býti vysvěceni, obsah kněžských úřadů.

Dne 31. byli jsme v kostele seminářském vysvěceni 26 alumnů kn. arcib. semináře, 2 Premonstrátů ze Strahova, 1 Benediktina z Břevnova a 2 Piaristů, celkem tedy 31 bohoslovců přítomni sedíce při tom stranou v stolicích. I kladli jsme spolu na nové kněze ruce a mezi mši svatou jsme přijímali Tělo Páně z rukou pana kardinála.

Svátost svěcení kněžstva, již jsme tu viděli rozdávati a již v týž den před 25. lety sami jsme se stali účastni, nás hluboce dojala a s velkou napnutostí pozorovali jsme obřady ji doprovázející. Měli jsme čas a příležitost všimati si jich a nezapírám, že jsem jim důkladněji porozuměl a je zraleji povážil než když se na mně

samém vykonávaly a já při tom unešen citem podal se tesknosti a želu. Jsou velebné a významné a naplňují člověka obdivem a uctivostí, když pronikl a se ponořil do jejich obsahu a smyslu.

Tolik mladých mužů měli jsme tu před sebou, jenž se stávali posvěcenými služebníky Páně zavazující se k těžkým povinnostem a milost Boží sestupovala na ně s nebe, aby, k čemu nestačí síla lidská, ona na nich doplnila.

Ó ano, milost a láska Boží jim pomůže a o tu se musejí ucházet a na tu se spolehat, kdykoliv jim nastanou nesnáze a boje.

„Nezanedbávej milosti, kteráž jest v tobě, kteráž ti dána jest skrze proroctví se vzkládáním rukou kněžských.“ I. Tim. 4. 14.

To jest motto knížky *„Liturgia sacra in conferendis ordinibus“*, již nám pan kardinál dal na památku a již i oni byli obdrželi.

Přáli jsme jim v duchu, aby se tak stalo a modlili jsme se, aby zvítězili a o to samé prosili jsme Boha i pro sebe, nemajíce, abych to řekl po sprostě, ještě vyhráno, ačkoliv jsme 25 let již se potýkali.

J. Emin. nejdůst. p. kardinál povolal nás k sobě, když vysvěcení v chrámu Páně byl ukončil a vyjádřil se, že ho naše přítomnost těší i pro dobrý příklad, co jsme dali novovysvěcencům. Promluvil také s mnohými zvláště a zmínil se o časových poměrech, k nimž zajisté patří i třenice mezi národnostmi, jichž se kněz má a může vystříhati. Jeden farář z Ruského Polska, jenž utekl do Čech maje býti odvezen do Sibirie a právě dán byl za kaplana k našemu kolegovi, zavdal příležitost promluvíti o Polácích a Rusích a dle pravdivých skutků je posouditi.

Nejdůstojnější náš arcipastýř bavit se s námi po dlouhou chvíli přístupně a milostivě a prepustil nás s důvěrou, že vytrváme v povolání svém věrni až do konce.

Nebyl jsem ještě nikdy J. Eminenci představen, ale přece znal moje jméno a uhodl, kdo jsem, když si mne byl povšímnul. Ostatní všickni Mu byli povědomi, že je již byl viděl a pamět Jeho je tak výborná, že podrží osoby, co se k němu byly přiblížily, i jejich jména. Já byl dne 5. července 1863 tak šťasten posluhovati Mu spolu při mši svaté a to na Velehradě o slavnosti sv. Cyrilla a Metoděje, ale tenkrát bylo nás kněží asi sto pohromadě a nikdo se nejmenoval, když jsme přede mši

a po mši Mu skládali poklonu. Pověděl jsem to nyní a On se vyjádřil, že je Mu známo moje působení spisovatelské pod jménem Fr. Pravdy.

I divil se jeden dobrák kollega, že jsem spisovatel, o čemž on (Čech) pranic nevěděl a ještě víc mu bylo nápadné, že se jmenuji Pravda, o němž on nikdy neslyšel.

Velebný pan Mastalík ukončil přednášky k nám svou třetí řečí a pak nás poctil přítomností svou při společném obědě. Po obědě jsme se se seminářem rozloučili chtíce tam ještě jen spát a všech 18 nás šlo dát se fotografovati na jeden obraz, jenž dost dobře se podařil. I milý řečník náš si ho vyžádal na památku a to s našimi vlastnoručními podpisy. Odměny nepřijal žádné a my z vděčnosti k němu učinili mezi sebou malou sbírku na opravu a dostavění metrop. chrámu sv. Víta v Praze, k níž přispěl i nepřítomný kollega náš P. Tejrovský, farář z řádu sv. Benedikta.

Od fotografa jsme se odebrali nahoru na Hradčany, kam nás k svatému Jiří bratr Kellner, jenž se nedávno byl vrátil z Říma, pozval na svačinu. Bydlí s ním v jednom domě i bratr Kolrus s otcem a se sestrou a ovšem jsme je také navštívili ctíce a milující rozšafné, upřímné a hodné lidi. Byli jsme srdečně veselí a rektor Kellner neopomnul ukázati nám staré a vzácné památky bývalého kláštera. Přispívá i sám k zachování jich, což mu zajiště slouží ku chvále a mnohé dal fotografovati, aby se známost o nich rozšířila.

Dne 1. srpna ráno shromáždili jsme se k zádušní mši svaté, již sloužil kollega Liebl za zemřelé naše spolubratry a při níž mu čtyři posluhovali.

Někteří nemohli se v Praze déle pozdržeti a pospíchali domů ku svým úřadům. Co jsme tam ještě zůstali, jedli jsme v poledne na ostrově Žofině venku v zahradě a bratrsky jsme se vyraželi.

Je to kříž, když člověk šetří, chce a-nebo musí šetřiti peněz! To platí i o jednom z nás, jenž šel k obědu radši do Platejsu, že se tam prý jí laciněji nežli na Žofině a jenž se štilil i útrat za to-fotografování a rád by se jim byl vyhnul, kdybychom ho byli propustili.

Povaha lidská se těžko mění: o tom jsme se přesvědčili i při naší schůzi.

Kollega náš přicházel často pozdě k učení, k modlitbě, k jídlu, když jsme před 25. lety byli ještě bohoslovci a hle, on přichází pozdě i nyní, což nás až rozesmálo,

když se to opakovalo. První přefekt zachoval vědomí své bývalé důstojnosti, ale o přednost jakousi se mu mezi námi nejednalo, bylit jsme si nyní rovni.

Kdo v semináři spokojen nebyl s jídlem, co se nám tam podalo, ten asi co alumnus v něm také na polívky a masa vařená, pečená a zadělaná naříkával. V pravdě jsme příčiny k nespokojenosti neměli jsouce živi dobře a lacině, však to je věc vedlejší.

Již se také počali posuzovati páni představení, že si nás málo všimají, nám nejsou na snadu, což jsme na nich zajiště nemohli žádati, že byli s přípravou k svěcením a odchodem nových kněží příliš zaměstnáni.

Ano mnohý posuzoval také svého sou-seda činivaje to již v semináři, mnohý podržel zvyk odporovati a hádati se a mnohý nepřestal tvrditi a hájiti, co tvrdili a hájili — páni.

Nescházeli ani Češi, jenž pravili, že na svůj národ a svou řeč nejsou pyšní, poněvadž prý národ německý a řeč německá je vzdělanější a proti těm já se ozval jsa jim právě na blízku.

I lichotiti se a stavěti se přítulným a oddaným, kde se to ani neočekávalo, zůstalo v obyčeji tomu, kdo to jindy dělával.

Nebylo při všem tom žádného zlého úmyslu a já to také beze všeho zlého úmyslu a nařknutí podotýkám, jen abych dokázal, že člověka ani 25 let nepředělá.

Mnozí arcit se zdáli býti a byli jiní i ráznější a dokonalejší než bývali a našeho Jeremiáše neslyšel jsem bédovat a plakat, k čemuž nyní ovšem nemá příčiny.

Dne 2. srpna odjeli z Prahy všickni milí bratři, co tam ještě byli, a já tam z nich zůstal samotný. I měl jsem je pořád na mysli a soudil a považoval jsem, co se s námi a co se z nás stalo za 25 let.

Velkým pánem není nikdo a boháčem také ne. Mnohým se nedostává, ačkoliv jsou faráři a musejí si dobře rozdělití příjmy, aby vyšli. Jen málo kdo mohl a směl v Praze utratiti více než co musel a již ta cesta do Prahy a z Prahy mu ztenčila skrovnou zásobu.

Zdraví nám sice přeje ještě všem, to jest, my nestůněme, ale všelijaký neduh stihá toho i onoho, jak jsme si pověděli a posteskli. Jeden trpí na žaludek, druhý na játra, třetí na plíce, čtvrtý na hlavu a kdo na nic jiného nemohl naříkati, naříkal alespoň — na zlatou žílu. Jenom ku podagrům se nikdo nepřiznal a věru ně-

vím, smím-li se chlubit, že náš rok nepřispěl k starému řádu podagristů.

Nespokojenosti se svým stavem a úřadem jsme nejevili, ačkoliv se všem nevyplnily naděje, jež si dělali na počátku a jenž je dlouho doprovázely.

Bůh naprav, co se ještě dá napravit. Pomáhej i dále. Chraň a ostříhej. Měj strpení, smiluj se, odpusť!

Ctnosti a zásluhy zde na světě nevyrovnané vyrovnají se po smrti věčnou náhradou a odplatou.

Do Betléma!

Do Betlehema mne, Jesu, veď!
jáť chci, Bože můj, tam Tebe zřít;
i kdo moh' kdy a kdo může teď,
bez Tebe sám k Tobě jíti?

Zatřes mnou, ať vstanu ze snu
zvolej mne, a já na cestu
ku svatému dám se městu;
ruky podej, ať neklesnu:
do Betlehema chť k Tobě spěť
a tam Tebe, Boha svého, zřít.
Neb kdo moh' kdy a kdo může teď
bez Tebe sám k Tobě jíti?

Slabý hříchu po nemoci,
sklícen jsem a leniv k pouti:
byloť by mně upadnouti,
nepřijdeš-li ku pomoci.
Nuže, do Betléma Ty mne veď —
tam kde chci Tě, Boha svého, zřít!
I kdo moh' kdy a kdo může teď
bez Tebe sám k Tobě jíti?

Dle španělštiny V. Štula.

D O P I S Y.

V Praze na štědrý den 1867.

(I zlé věc mívá svou dobrou stránku.)

Již čas jest, abychom ze sna povstali. Budí nás ruka Boží, ana se nás opět a opět dotýká. Lonského roku přišli z dopuštění Božího nepřátelé cizí, aby nás ze sna budili, letos povstali proti nám domácí, hulákajíce až strach, abychom se probudili. Někteří již povstávají, tážíce se, co ten huk a křik znamená a slyšíce, oč tu jde, hlásí se k své víře a církvi, hotovi jsouce postavit se v šik proti nepřítelům. Na jiné musí přijít rány větší, aby se vzpamatovali a uznali, že nepostačí k spasení, jenom v srdci věřit, alebrž že třeba víru svou i slovy i skutky vyznávat. — O lonské krvavé válce pověděli jsme v těchto listech, že učila nás znáti a utkáti se k Bohu, konati skutky lásky křesťanské. Letos strhl se proti nám krutý boj v novinách a shro-

mážděních. Vizme, nemají-li i tyto útoky svou dobrou stránku. I ovšem, druh se hlásí k druhu, svůj k svému, kněžstvo přilnulo k biskupům díky vzdávajíc Bohu, že za těchto zlých časů máme dobré pastýře ustanovené Duchem Svatým, aby spravovali církev Boží, a že v středu nepřítelů nikoliv nejsou biskupové; věřící hlásí se k pastýřům svým; všichni pak: věřící, duchovní správci i biskupové vinou se k sv. Otcí, prosíce o jeho požehnání a nejvyšší pastýř církve, biskup Římský, papež Pius, toho jména Devátý, vída tuto jednomyšlnost, raduje se v zármutcích a úzkostech svých a žehnaje svým věrným napomíná všech, aby s ním doufali „v Bohu Spasiteli svém,“ neboť „není jiného, kdoby bojoval za nás.“

Neslýchané jsou útoky na církve za našich dnů, náramná jest zuřivost nepřátel; avšak církve nezahyne, ani brány pekelné nepřemohou jí; o církve se nebojme, ale o sebe se bojme, abychom svedeni nebyli a nezahynuli. A proto již čas jest, abychom ze sna povstali všichni bez rozdílu a bez výminky. Dejž to Bůh v roce novém!

V Sedlčanech, dne 15. prosince 1867.

(Petice proti odloučení školy od církve.)

Petice proti odloučení školy od Církve učitelstva školního obvodu Sedlčanského a Bystrického, zaslaná J. Eminenci nejdůst. p. kardinálu arcibiskupovi k milostivému doručení panské sněmovně, zní v tato slova:

Vysoká panská sněmovno říšské rady ve Vídni! My v nejhlubší účtě podepsaní učitelové okresu Sedlčanského a Bystrického v Tábořsku v Čechách, jsme se veřejnými listy dozvěděli, že jest vysoké sněmovně panské předložen zákon ku schválení, jímž Církvi dozorství nad školami odňato býti má.

To nás velice zarmucuje, jelikož nezvratně přesvědčení jsme, že si toho žádný spravedlivě smýšlející katolický učitel přát nemůže a nesmí, nechce-li se prohréšiti proti Církvi, státu a společnosti lidské. V minulém století nesla neodvislost škol od Církve jen trpké ovoce, totiž: náboženskou netečnost, lhostejnost, nevěru a s odbojností porušené mravy. A proto roku 1805 slavné paměti zeměpán František I. uznav tuto vadu národních škol, je opět v dozorství Církve navrátil ráčil, v kterýchžto dobrých a bezpečných rukou se doposud nacházejí.

Proti důvodům, na které se nutnost vydání dotyčného zákona staví, namítáme toto: Veřejné mínění v Čechách jest netoliko proti odloučení školy od Církve, ale

vidí v tomto sloučení školy s Církví jedinou mocnou hrází proti novověkému bezvěří a proti jisté záhubě národa katolického, tak že pokládá se za úhlavního nepřitele pravého blaha národního každý, kdožby radil k odloučení školy od Církve. Zásady a usnešení na sjezdu učitelském ve Vídni dne 5., 6. a 7. září r. 1867 vyslovené rozhodně co mylné, nepodstatné a záhubné zavrhuje. Hlásalo se ve schůzi té mezi jinými mylnými náhledy, že jsou národní školy v Rakousku nedostatečné.

Tomu zcela odpíráme a tvrzení to za nestoudné zlehčování národních škol jmenovitě Českých prohlašujeme. Nebo podíváme-li se do škol cizozemských, k. p. do škol za vzor vzdělanosti vůbec považovaného národa francouzského a anglického, nalezáme tam dle zpráv jejich spisovatelův na jednu školu 500 dětí, kdežto u nás na jednu okolo 150 připadá; čisti a psáti umí tam mezi 10 obyvateli sotva jeden; u nás však alespoň 8 z desíti. O školní závazanosti neb nutnosti tam ani řeči není, tím méně o jakém přískolení. Mravy obecného lidu v Anglicku, zvláště tamních bojných továren a dílen, a hlavně v Londýně, jsou hrubé a nevázané, v Anglicku — pravíme — kde právě školy od státu odvislé jsou.

I ve Francouzsku byly školy od času revoluce Církví odňaty; avšak obecní sněmovna zkušeností poučená navrátila je opět Církví. My neucíme ovšem filosofii neb básnictví, nebo přírodoskumu, nebo technice, neb politice; učíme však předepsaným předmětům příštím povolání obecného lidu přiměřeným a potřebným, učíme dítky býti zbožnými, ctnostými a šlechetnými občany.

Žadostivým vyššího vzdělání jsou střední školy otevřeny, které zajisté na vysokém stupni dokonalosti stojí, čehož letošní výstava Pařížská důkazem jest.

My máme přesvědčení, že pravého vzdělání v národních školách ovoce nejlepší jest ušlechtnění srdce a rozum zjevením Božím osvícený, aby člověk v povolání svém nebyl nespokojencem a ničemou, aby obecenstvu nebyl více škodlivým než užitečným. V národních školách Českých se však také učí mimořádným předmětům, jako: rolnictví, štěpařství, včelařství, znalství škodlivých hub a bylin, země- a dějepisu. Nemají-li to pp. učitelové, kteří na sjezdu učitelském ve Vídni shromážděni byli, ve svých školách, měli se lépe dále ohlednouti; neměli svou vinu a nedbalost

snížováním všech škol a veškerého učitelstva zakrývatí.

Prohlašujeme výpověď, že činí duchovenské panství na školy nesnesitelný tlak, za nepodstatnou. Nebo ku zřizování nových školních budov dávají povolení c. k. političtí úřadové — ne kněží; školní knihy vydává vysoká c. k. vláda — ne kněží; služné učitelům vyjednávají c. k. úřadové — ne kněží. Nemůžeme tedy pochopiti, z které strany by duchovenské panství na školy jaký tlak učiniti mohlo. Jsou-li v jednotlivých místech nevůle mezi učitelem a duchovním správcem, to se tím neodstraní, když se Církví dozor nad školami odejme, poněvadž na každé roli roste někdy mezi pšenicí i koulí.

Předkládajice toto svoje upřímné vyjádření, jdoucí ze skutečného a hlubokého přesvědčení, osmělujeme se v nejlubší účtě prositi: Vysoká sněmovna panská ráčiz předložený zákon, aby se Církví dozorství nad školami odňalo, k blahu všech národů Rakouských zamítnouti, a milostivě schváliti, aby se staré zákony školské vedle časových poměrů pod dozorem Církve upravily, a aby se dosavadní bídné postavení hmotné národního učitelstva zlepšilo. Jmenovitě pak žádáme, aby upravení škol národních stalo se tou měrou, by se katolické národní školství vybavilo z centralisace, a z úplna se přenechalo jednak biskupům zemským, jednak ale samosprávě zemské, z čehož vzejde největší čest vysokému sboru zákonodárnému, největší blaho národům katolickým, největší jistota velejší Rakouské, a největší sláva našemu jasnému panovníku a králi Českému Františku Josefovi I.

V Sedlčanech, dne 28. listopadu 1867.

Ze Švihova, v neděli III. adventní 1867.

(Svaté třídní.)

Co toto píšu, počíná duhovenstvo v arcidiecési práci, již jsme my s pomocí Boží již ukončili, myslím totiž to svaté třídní, obětované Otci nebeskému za naši sv. církve katolickou. Bylat to, musím se přiznati, práce nelehká. Však práce se kněz nestrachuje, ví-li jen, že poslouží ku spáse. Jako tehdy, když jsme četli poslední důtklivý pastýřský list našeho nejdůst. p. biskupa, všickni věřící nelíbenými zjevy, hlubokými to povzdechy v kostele a zřejmými slovy mimo kostel — jako jeden muž k svému vrchnímu pastýři se přihlásili: touž měrou ba ještě více, ano co tehdy jen slovem, prokázalo se nyní skutkem; veliké bylo účastenství v té třídní

pobožnosti, obětované za církev svatou a jejího nejvyššího správce na zemi, svatého Otce, pravého to mučeníka papežského (cruce de cruce). Držíce se návodu našeho nejdůstoj. arcipastýře, jímž svou vůli projevil, by po ty tři dny ráno byla zpívaná mše sv. a odpoledne sv. požehnání s patřícími litaniami a modlitbami, vykládali jsme obsah papežské encykliky, že kdo chce plnomocných odpustků dosíci, musí veřejným modlitbám po přijetí sv. svátosti přítomen býti — a aj, účastenství bylo nad míru veliké. A takové bylo, jak nepochybujeme, i všude jinde; aspoň to víme z poblížkých farností, jako z Břeskovic, Dolan, Kbela a z Přestic, kde ještě více kněží na výpomoci bylo. Jestli to radostný zjev pro církev a její správce. Obecný lid tím zřejmě dokazuje, že stojí k církvi a nedá si ji pokáleti a nestrpí, aby kdo činil úkor jejímu sv. učení aneb církevním zřízením a ustanovením. Kým by si toho povšímlí všickni ti, jenž pro opačný směr sbírají hlasů v hospodách a na jiných toho rázu místech. Nám více platí to vřelé účastenství v právě odbyvaném sv. třídenní. A pročez nestrachuje se o církev končí slovy: „Si Deus pro nobis, quis contra nos?“ (Jest-li Bůh s námi, kdož proti nám?)

M.

Od Uh. Ostroha na Moravě dne 17. pros. 1867.

(Dva obrázky ze života Slovákův.)

Na konci letošního roku nesmím při té motanině událostí pronedbatí dvou pro nás katolíky zajisté potěšitelných zpráv. — Uvádím dva horlivé katolické Slováky za příklad, jak jednoduše, ale rázně a trefně umí horlivý katolík, byť i žádných učených škol nebyl proběhl, hájiti sebe co pravého katolíka a zastávat se práv a obyčejů křesťanských. Jednoho předvádím co kmotra při křestě v přespolní osadě. Býváť na mnohých místech nechvalný a šeredný zvyk nekřesťanský, že ten posvátný obřad v kostele vykonaný hanobí se potom a zhyzdí u žida, v pálenici či kořalně, kamž rovnou cestou po té svátosti sprovázívá otec kmotry i s dítětem, aby jich tam počastoval tou smrdutou otravou a snad, jakž takový nekalý způsob a zvyk mně se podobá, aby z chrámu Páně ukázal první cestu, kady kdys bude jeho chásně pro kořalku chodívat. Byl jsem toho sám už očitým svědkem, zaměstnán byv dříve správou duchovní v krajině, kde právě se užívá „borovičky;“ vypravoval mi při té příležitosti tamější hostinský, když poukázal jsem na ty lidi podnapilé, že prý tak

obyčejně se tam ode křtin domů chodívá a nic prý to nebývá nového, když pak i otec i kmotři s motaninou v hlavě odejdou zanechavše tam jemu ležeti dítě, na kteréž byli zapomněli, až pak sám jich musí vraceti, by zapomenuté odnesli. Po takové řeči už nedivil jsem se dalšímu výkladu, když vyprávěl, že týden před tím se tam zastavila celá přespolní škola a že vypitou borovičku platili stříbrem. Byly to čtvrtzlatníky; kteréž ten den můj pán, zvěčnělý arcikněz, rozdával při zkoušce chudým dětkám za odměnu. Oni pak ještě než domů přišli nakoupili si hned na cestě té největší pro ně lahůdky a té největší pro školáky potřeby, jak jich rodiče, neznaající potřeb lepších, byli nevědomky naučili. — Takovýto případ s otcem dítěte pokřesťaného přihodil se při kmotrovství i zdejšímu jednomu Slovákovi, který ale jest vzorný katolík a člověk pořádný. Byl povolán jednou v neděli do vsi přes pole, by přestěhovalému kmotru svému nesl ke křtu. Právě se seznávalo „na hrubou,“ když šli s otcem do farního kostela. Otec svého kmotra vybízí: Zastavme se tu naproti, bude trprv růženec a potom kázání; kmotr však odpovídá: U nás my před křtem svatým, kmocháčku, vždycky napřed chodíváme do kostela na růženec a na slovo Boží; to tu nemáte v pořádku, chodíváte-li napřed k židákovi a potom teprv do kostela. Šli; po růženci a po kázání byl křest. Potom potahoval otec kmotra šeptaje: půjdem! A kam půjdem kmocháčku? — Půjdem se trochu posilnit. Onen ale na pozvání toto odpovídá krátce: U nás po kázání, kmocháčku, v neděli býváme ještě i na mši svaté! Zůstali oba. Milý otec s kmotrem v malém farním kostelíčku dopoledne hodně se zapotil a když pak šli z kostela, měl otec už příliš velké laskominy na „pálené,“ zval poznovu kmotra a chtěl ho notně vyčastovat řka: „no věil půjdem, věil si dáme! Půjdeme věil do pálenice; je to u nás tady takový zvyk, že vždy z kostela po křtu jde se na „pálené.“ Ale jděte, odvětil onen, to my u nás takových zvyků nemáme jak vy tady; u nás je to docela jináč; my u nás z kostela ode křtu svatého hned jdeme domů. A to ještě v tu Boží neděli abychom šli k židovi? to! to! Já kmotře páleného nepožívám! — Otec poslechl a kmotra poctil doma obědem. — Totéž obrázek ze života. — Druhý pak příběh nám uvádí Slovák z této nynější doby naší rozechvělé, kteráž pitomě brojí proti církvi svaté naší katolické a

za náhončí odboje svého užívá lidí všelijakých, z nichž některý ukázati máje, že je pravý katolík, ihned odbývá tento požadavek jalovými slovy, říkáje: to není můj úřad; jiný zase, jsa podrízeným, říká: že boji se svých představených, anebo že čekati musí, až co druzí ve stavu jemu rovní činiti budou. V této tak výrutné době, když i v továrnách dělnictvo nesmí popřáti sobě oddechu a hanobí neděle a dni sváteční šlapaje nobama po třetím přikázání Božím a chce-li okázati katolické svoje smýšlení, ihned výhrůžku slyšeti musí, že z práce prý takoví budou propuštěni, v osudné této době, kdy dějou se mnohé ještě jiné jindy neslýchané věci po vlasti naší moravské, radostné jesti, zvíme-li případ z venkovského života lidu našeho, jak je následný. V osadě N. sousedé, jak zhusta toho ku želu svému spatřujeme, shromáždění byli na kořalce. Jakous náhodou u tamějšího žida měli schůzi tehďáz i potomkové otce Abraháma, a že někteří neuvědomělí lidé rádi jim naslouchávají a u nich rady hledávají, poněvadž prý ti židé všechno vědí, dal se i tuto kterýs do jakéhosi poučování, až konečně vychvaloval, že prý oni mají lepší zřízení než my křesťané; na př. ten pohřeb; u nich že nestojí nic a u nás že mnoho se musí platit. Ničemové zajisté přikyvovali dosvědčující na takovou moudrost. Však tu se ozval jeden prostý Slovák co obhájce zřízení katolických a dí jednoduše, co praví jemu prostý jeho rozum katolický: „U nás pro zemřelého pŕjčí kostel máry a na ně pokrov a kříž, a to když se roztrhá nebo poláme, cosi stojí; u nás zemřelému několikrát se vyzvání, a zadarmo vám žádný zvonit nebude, ani mu k pohřbu perníkář (voskář) darmo svíček nedá, a potom za nebožtíka se u nás slouží mše svatá, a vy, kdeby vy jste ji vzali?“ Na slova jeho doložil onen nepovolaný poučovatel jediné: a tak? to je něco jiného! — Zbývá nám na budoucnost to vřelé přání, aby více takových Slováků bylo. Toho s pomocí Boží docílíme, když nyní lid náš náležitě se poučovati bude o církvi svatě, aby kvěděl kdo jest křesťanem, kdo katolíkem, komu či jakému úřadu světil zakladatel její, bý v církvi svatě vyučoval, ji řídil a zákony jí dával; jaký úkol vždy měla církev svatá u vychovávání dítek, dorůstajících křesťanů a jaký poměr i k držávám či vládám světským, kterými osobnostmi předpisovati sobě dali apoštolé, nebo první křesťané.

Š.

KRONIKA.

Z Prahy. J. Emin. nejdůst. p. kardinál arcibiskup bude sloužiti na hod Božího narození u Věch Svatých na hradě o půl noci a pak v 11 h. slavnou pontifikální mši sv., na den sv. Štěpána v 8 h. tichou mši sv. ve farním chrámě u sv. Štěpána na Novém městě, kdež bude téhož dne v 6 h. mše sv. s výkladem (exhortou), v 9 h. zpívaná ranní, v 10 h. kázání, v 11 pontifikální mše sv.; odpoledne o 3 h. nešpory, pak kázání a požehnání.

— Pobožnost 40hodinná bude se konati od 26—30. pros. u Milosrdných sester pod Petřínem, 31. pros. a od 1—4. ledna 1868 u sv. Havla.

— J. Emin. nejdůst. p. kardinál daroval letos opět jako vloni alumnům svého semináře k štědrému večeru obrazy a fotografie.

— *Universita pražská* čítá letos na všech čtyrech fakultách 1442 studující (lonského roku bylo 1501), z nichž na fakultě *bohoslovecké* 253 (vloni 225); na právnické 510; na lékařské 359, na filosofické 320. Co do národnosti jest mezi nimi 1308 Čechů, 53 Moravanů, několik z Dalmácie, Haliče, Krajiny, Korutanska, Chorvátska, z Rakous, Slezska, Štýrska, Sedmihradská a z Uher, 19 cizozemců.

— K zprávám o letošním birmování v arcidiecési Pražské dodáváme počet *birmovanců* ve vikariatu *Vlašimském*. Bylot birmovanců v Divišově domácích 909, ze Stěbuzovsi a Třebešic 469, v Chotýšanech 306 a Radošovických 224, ve Vlašimi 518 a z Domašína a Hrádku 561, ze Štěpánova a Zdislavic 338, v Louňovicích 10. října domácích 362 a z Vrcholtic 178, dne 12. října Kondratiských 240 a Velišských 274, d. 13. v Načeradci 452.

— *Z Lužce.* Dnes 19. pros. odesílá náš veled. p. vikář J. Král *adresu duchovenstva a osadníků* (800 podpisů) z okresu Roudnicko-Mělnického (vikariatu Roudnického) Jeho Eminenci, v níž vyjadřuje duchovenstvo ouplný svůj souhlas s těmi zásadami, které nejdůstojnější pp. biskupové v adrese své císaři pánu d. 28. září t. r. vyjádřili; přislubující, že se jich i pevně držeti bude. Taktéž odesílá *adresu učitelstva* střídnictví Roudnického p. kardinálovi, v níž přejí si títo, aby dosavadní spojení církve se školou i nadále potrválo k prospěchu školy i společnosti lidské, a zavrhuji spolu zásady německých učitelů, které títo na Vídenském svém sjezdu v říjnu o poměru školy k církvi pronесли.

— V *Litoměřickém* biskupství budou se konati nařízené veřejné modlitby v posledních třech dnech tohoto roku. Z rozkazu nejduš. p. biskupa bude každého dne vystavena nejsv. Svátost a sice po velkých službách Božích až do odpoledního pozhánání, každodenně 6 hodin.

— Z *Chrudimi* bylo nám zasláno návštěvi o zpěvohře „Jesličky“ od dr. Amerlinga a Št. Bačkory, kteráž d. 22. t. m. provedena byla od školní mládeže. Po tomto divadelním představení bylo podělování chudé mládeže školní oděvem.

Z *Vídně*. V „Neue fr. Presse“ vytištěna byla nestoudná lež, že sv. *Pedro Arbues* za živobytí svého dal upáliti několik tisíc bludářů, pro kteroužto příčinu „Neue fr. P.“ řečeného světce nazvala „Bluthund.“ — K objasnění pravdy podotýkáme, že slovutný dějepisec *Hefele*, profesor v *Tubinkách*, nade vši pochybnost dokázal, že ani jediný faktický případ uvéstí a důvody bezpečnými doložití se nedá, kde by bl. Petr Arbues byl stvrdil ortel smrti nad bladařem vynešený.

Z *Badenska*. Arcibiskup *Fryburský* uveřejnil dne 14. září t. r. protest proti rozkazu vládnímu, jenž podrobiti chtěl kandidáty kněžského úřadu státní zkoušce (viz *Blah.* č. 33.); odvolává se v protestu svém na to, že se doposud vždy o to staral, aby kněžstvo jeho co do všeobecné vzdělanosti vědecké stálo na rovní s jinými vzdělanci, dokládá dále, že připustiti nemůže, aby se církev stala ústavem státním, sloužícím k provedení státních a politických tendencí. Spolu pak zapověděl arcibiskup kněžstvu svému, aby se nikterak zmíněné zkoušce nepodrobovalo. Načež dne 19. září 1867 prohlásilo ministerstvo badenské tuto záповěď arcibiskupovu za „neplatnou;“ avšak arcibiskup vydal hned 3. října veřejné prohlášení, že „právo rozhodovati o spůsoblosti k úřadu církevnímu přináležejí jedině církvi, nikoli státu. Od r. 1853 zrušeno jest v *Badensku* „*placetum regium*“ a vláda tedy není oprávněna prohlásiti rozkaz arcibiskupův za neplatný.“ Velká většina duchovenstva Badenského osvědčila adresami k arcibiskupu zaslánými svoji věrnou oddanost a slavným slibem se zavázala, že státní zkoušce se nikdy nepodrobí. — Tou měrou nucen jest 95letý kmet, arcibiskup *Fryburský*, započítati opět nový boj proti vládě, kteráž duchovenstvo v hnusnou porobu uvrhnouti a jmění církevního, jehož se násilím z větší části už zmocnila, co zbraně proti kněžstvu užiti zamýšlí. — No-

vý důkaz, kterak zuřivost vlády badenské proti církvi všechny meze slušnosti překročuje, podává nařízení ministerstva obchodního od dne 31. května t. r., kteréžto prohlašuje, že počínaje 1. lednem 1868 úřady církevní nebudou více osvobozeny od poplatků poštovních.

Z *Frankfurtu*. Na císařském dómu, jenž požárem náramné škody utrpěl, zbudována jest prozatímní střecha a k věži přistavěno lešení, což stálo 15.000 zl. Již uplynuly tři měsíce od požáru, ale bohaté město *Frankfurt* (doposud nejbohatší město celého Německa) nepřispělo k opravě chrámu leč skrovnými 22.000 zl.! Když r. 1860 udeřením blesku zničena byla střelnice, dali *Frankfurtští* v okamžení 60.000 zl., aby se vystavěla střelnice nová, aby slavnost střelecká se v pravý čas odbývati mohla. — Přednosta obce katolické sám věnoval na opravu dómu 20.000 zl., dárky odjinud zasláné činí 10.000 zl.

Z *Pruska*. Biskupství *Limberské* bylo doposud skrovně nadáno. Biskup neměl víc než 6000 zl. ročně a tři z kanovníků jeho museli též zastávati duchovní správu některé fary, aby se slušně vyživiti mohli. Vláda pruská nyní zvýšila dotaci biskupa na 6000 tolarů a také kanovníkům větší služné vykážala.

— V akademii *Monastýrské* shromáždilo se v srpnu t. r. osm katolických studentův k společné poradě, jejímž výsledkem bylo založení akademické jednoty sv. Bonifacia ku podpoře katolických misii v protestantských krajinách pruských. Akademický senát potvrdil předložené stanoviny a jednota se vzdává tak utěšeně, že do 6. listopadu již přes 200 spoluůdů čítala.

Z *Říma*. V krvavé bitvě, která se v noci z 13. na 14. října strhla u *Monte-Libretti* mezi voji papežskými a rotami *Garibaldistů*, bojoval také hrabě *Urban* z *Quelen*, jenž pocházel z jedné z nejstarších rodin šlechty *Francouzské* v *Bretaňsku*. Již dříve byl vojákem papežským, ale za příčinou churavosti navrátil se do vlasti. Když pak letošního roku se roznesla zpráva, že sv. Otcí opět hrozi nebezpečí se strany nepřátel, tu se šlechtetný hrabě nedal zdržeti, i pospíšil do Říma a 13. října statně s jinými reky odrazil útok *Garibaldistů*, až konečně ze třinácti ran krvácející k zemi sklesl. *Garibaldisté* oloupili jej o všechno, i památný peníz mu vzali, ježž matka jeho mu na cestu byla darovala. Vojáci papežští našli hraběte již umírajícího na bojišti; poslední otázka jeho byla: Kterak bitva se

skončila? A když mu řečeno, že zvítězila věc spravedlivá, vyjasnila se radostí tvář jeho a on zaopatřen sv. svátostmi odevzdal ducha svého do rukou Otce nebeského. Ukázal se tímto způsobem hrabě Quelen důstojným potomkem svých předků, kteří již v *křížáckých válkách* pro víru bojovali, z nichž za jediný den tři padli v boji proti Turkům u Massury v křížáckém tažení krále Ludvíka svatého.

Z Francouzsko. V novější době slýcháváme, že církev školu zanedbává, že kněží a řeholníci se nevyrovňají učitelům světským atd. Statistické zprávy z Francouzsko mohou každého poučiti, je-li tomu skutečně tak, jak se praví, čili nic. Ve Francouzsku velká část škol se nalezá pod správou „*školních bratří*.“ Roku 1863 vypsan jest konkurs v městě Paříži na 33 bezplatných míst v ústavu „Turgot“ nazvaném. Žáci u školních bratřů vychovávaní obdrželi 30 míst, žáci škol světských toliko 3. — Dne 28. února 1867 vypsal město Massilie konkurs na ceny pro nejvýtečnější žáky. Školní bratři přivedli 98 žáků o ceny se ucházejících, učitelové světských toliko 39. Z počtářství dosáhli žáci školních bratřů 8 odměn, ostatní jen 3; z prapopisu obdrželi žáci školních bratřů všechny odměny, světské žáci prázdnou; z písemných prací v jazyku francouzském obdrželi žáci řeholníků 9, ostatní žáci 2 odměny. Z krasopisných dostali žáci školních bratřů prvních 10 odměn, světské žáci teprva jedenáctou. — Při posledním konkursu v Paříži pro národní školy vypsaném dostali žáci školních bratřů 33, ostatní žáci toliko 4 odměny. — Rovněž obdrželi v Elzasu bratři školní 8 odměn mezi 13, když byl vypsan konkurs pro světovou výstavu Pařížskou.

Z Belgie. Arcibiskup Mechlinský, Engelbert kardinál *Sterka* zemřel 4. t. m. Nar. 2. listop. 1792 byl od 24. února 1832 arcibiskupem v Mechlině a od 13. září 1838 kardinálem.

Ze Švýcarska. Tak řečená velká rada v Bernu uzavřela dne 22. listop. 145 hlasy proti 70, že v kantonu Bernském řeholní panny se nesmějí připustiti k vyučování mládeže ve školách národních. Žádalť ovšem 54 obcí téhož kantonu a dresami od 9000 občanů podepsanými, aby vláda řeholní panny ze škol nevyučovala; avšak radikální a protestantská většina velké rady byla jiného názoru.

Z Anglicka. Biskupové církve anglikánské nápodobiti chtějí slavnou schůzi episkopátu katolického v Římě koncem

června t. r. konanou, sešli se na podzim v Anglicku a vydali okružní list, na němž podepsáno jest 76 arcibiskupův a biskupů z Anglicka, Škotska i z Ameriky, a v kterémž vyzývají věřící lid, aby se varoval „*papežské Stolic*“, která prý nad celým světem panovati chce, a dále ti páni biskupové lid napomínají, aby nectil *Marii Pannu*, jak to katolíci činí. Katolický arcibiskup *Manning* v nedělním svém kázání ve chrámě Marie Panny v Londýně promluvil též o listu oběžném anglikánských biskupů řka, že papež nikdy nad světem panovati nechtěl, leč pokud mu od Krista dána jest moc nad celou církví katolickou a pokud mu také světské panování v malickém okrsku země jeho právem přináleží. Co se dále úcty k *Marii Panně* týká, neučili nikdy katolíci, že by jí příslušela táž moc jako Kristu Ježíši, jak se biskupové anglikanští bludně domnívají. — Ještě podotknouti sluší, že v svrchu zmíněné synodě se nesúčastnil arcibiskup Yorský a téměř žádný biskup ze severního Anglicka, a jen málo biskupů tam přišlo z Irska.

Z Palestiny. Oprava báně nad chrámem Božího Hrobu v *Jerusalémě* se bohdá tentokráte šťastně a důkladně provede. Všeliké k tomu potřebné železo z Francouzsko do *Jerusaléma* jest již dopraveno a z části se ho už při stavbě použilo. I jiné potřeby stavební se z Jaffy, kamž z Francouzsko na lodích přivezeny byly, do *Jerusaléma* posílají; tak bylo v jediný den před nedávnem 105 velbloudů z *Jerusaléma* do Jaffy odesláno, aby odtamtud donesli stavební potřeby do *Jerusaléma*. — Turecký mistodržitel svaté země, Nazif paša, dává stavěti nyní *silnici* z Jaffy, kdež bezmála všickni poutníci evropejští na pevnou zem vystupují, až do *Jerusaléma*; polovice této silnice již prý brzy bude dohotovena; pro poutníky, kteříž hrob Spasitele našeho navštívití žádají, bude silnice tato velikým dobrodiním.

Z Ameriky. Arcibiskup Msgr. Purcell vydal dne 10. října rozkaz k duchovenstvu diecése Cincinnatské, aby ve všech německých chrámech a školách se náboženské vyučování konalo na základě katechismu od kněze *Deharbe* z Tov. Ježíšova sepsaného.

V Japonsku žije asi 20.000 křesťanů katolických; většina z nich přebývá na ostrově Kiu-Siu, jehož hlavní město se nazývá Nangasaki. Jak jsme již předešle zmínili (Blah. č. 31.), dala vláda pohanská asi 60 mužů, žen a dítek násilím odvléci

a uvrhnouti do vězení. Dozvěděl se o události této poslanec spojených států Amerických, p. van Valkenburg, vyzval bez meškání guvernéra, aby zajaté na svobodu propustil. Tento však odpověděl, že je propustiti nemůže, jelikož přestoupili zákon od císaře Japonského vydaný. Za tou příčinou vyzval tamní sekretář spojených států Seward vládu Japonskou důrazně, aby zrušila onen nespravedlivý zákon, dle něhož nikdo doposud k víře křesťanské přihlásiti se nesměl.

Literární oznamovatel.

— „*Evangelium Svatého Jana*.“ Přeloženo a obsírně vyloženo od dr. Františka Sušila, professora theologie. Nákladem Dědictví sv. Prokopa. Číslo V. (Za rok 1867.) V Praze. Tisk Karla Bellmanna. Cena 2 zl. S tímto dílem se končí utěšený zjev v literatuře naší, totiž výklad evangelií velectěného prof. Sušila, jenž v předmluvě k tomuto spisu svému dí: Jest evangelium Janovo bez odporu nejvznešenějším plodem, který kdy z pera lidského vyšel . . . Duše na proudech evangelia toho se plavíc neustálý zpěv nebes slyší a neustálou blahovůni ssaje. — Učený výklad tohoto evangelia naplňuje 309 stran největší osmerky a k němu připojen jest (na str. 310—324) „Seznam všech pp. zakladatelův, údův a účastníkův Dědictví sv. Prokopa“ od jeho vzniku až do 1. prosince 1867. Jest jich 883, při každém podotknuto též, mnoho-li složil. Na obálce napominají se účastníci k dodržování určených lhůt, aby nemuseli za vystoupilé považováni býti. Připomínáme, že se knihy vyzdvihují na poukázku diplomu v kněhkupectví B. Stýbla.

K Dědictví sv. Prokopa přistoupili pp. Jan Kamaryt, bohoslovec v Praze, Jan Velhartický, dr. a s. prof. theologie v Praze, Frant. Korec, bohoslovec v Brně, Josef Horák, kaplan ve Svojšicích, Frant. Mašek, kaplan v Nové vsi u Kolína. — Evangelium sv. Jana bude se vydávati nově přístupujícím údům jen do nového roku.

— „*Navedení ku křesťanské slušnosti*.“ Dívkám českým dle německého vzdělal Jan Veselý, kněz diecése Budějovické. V Praze; nákladem kněhkupectví B. Stýbla. Stran 122. Účel knižčky této jest, by učitelkám a učitelkám na školách dívkách a jiných vychovatelkám ústavů k tomu napomáhala, by dívek nejen v umění a všelikých vědomostech cvičili, srdce a mysl jejich šlechtili, nýbrž je i k zevnějšímu nábožnému, mravnému a slušnému chování vedli a je pro stav a povolání jejich dle jistých pravidel a předpisů zvedlosti vzdělávali.

— „*V knihách byla jejich spása*.“ Obraz ze života českého lidu v 18. století od Pavla Jehličky (profesora na akademickém gymnasiu v Praze). S ocelorytinou. Stran 128. Nákladem kněhkupectví B. Stýbla.

— „*Robinson*.“ Obraz ze života pro mládež i pro dospělě. Vzdělal P. J. Š. S 9 malovanými obrazy. Nové vydání. Stran 168. Sklad kněhkupectví B. Stýbla.

— „*Počátkové německého jazyka pro žáky českých škol národních*.“ Sepsal Josef Jedlička, ředitel na hlavní škole v Dobříši. S dvěma lithografovanými tabulkami. Stran 131. Nákladem kněhkupectví Koberova v Praze.

— „*Příběhy mého dědečka*.“ Dárek mládeži československé. Podle Roberta Niergesa vzdělal Josef Věnc. Vlasák. S obrázkem. V Praze 1868. Nákladem kněhkupectví Mikuláše a Knappa v Karlíně. Str. 91.

— „*Zvonky*.“ Původní básně a krásořečenky pro mládež. Sepsal Lud. Unger. Se třemi obrázky. V Praze 1868. Nákladem kněhkupectví Mikuláše a Knappa v Karlíně.

— „*Sanctorum Patrum opuscula selecta in usum praesertim studiosorum theologiae*.“ Ed. et commentariis auxit H. Hurter S. J. Oenipontii. Svazek I. prodává se u B. Stýbla.

Osobní věstník duchovenský.

V arcibiskupství Pražském.

V Pánu zesnul:

- p. Václav *Dědina*, kněz-na odpoč., 14. pros. u Mil. bratří v Praze (nar. v Ctiměřicích 28. říj. 1836, vyv. 2. srp. 1863).

V biskupství Kralohradeckém.

Ve správě duchovní ustanovení jsou:

- p. Frant. *Novák*, administrator, za faráře ve Vosicích;
p. Frant. *Knob*, adm. za faráře v Sopotech;
p. Jos. *Widemann*, admin. in spirit. et temp., za administratora v Kalné;
p. Jan *Holík*, kaplan, za administratora ve Velké Losenici.

Na odpočinek dáni:

- p. Jos. *Týl*, farář ve Vojnoměsti;
p. Frant. *Srámek*, kaplan v Přibislavi.

Listárna redakce.

Milodary. Na opravu a dostavění metrop. chrámu sv. Víta v Praze: vp. Jan L. Duben, farář v Nezaměsticích 6 zl.

Dárky pro sv. Otce zaslali jsme 19. t. m. do Říma. Pp. spolupracovníkům a dopisovatelům: díky a na shledanou v roce novém!

☛ Přiložen jest: a) ku všem výtiskům tohoto čísla titul Blahověsta s obsahem tohoto ročníku,

b) k poštovním výtiskům číslo nového denníku „Národní Pokrok“ na ukázkou.

3 2400 00340 9723

